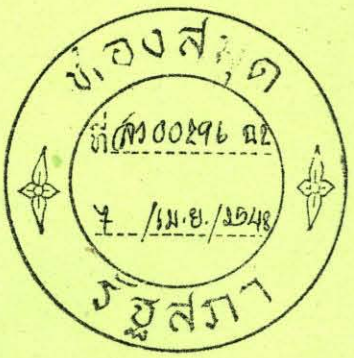
ชุดที่ ๓ ของ ๙ ชุด

ครั้งที่ ๒๑

(สมัยสามัญทั่วไป)

วันจันทร์ที่ ๒๖ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๔๗

ล. ๑

ลุ่มงานชวเลข ๑ สำนักรายงานการประชุมและชวเลข

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

คณะกรรมาธิการตรวจแล้ว วันที่ ๔ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๗

สภารับรองในคราวประชุม ครั้งที่ ๒/ สมัยที่ ๑๙ วันที่ ๑๙ เดือน มิ.ถ. พ.ศ. ๔๙

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

ชุดที่ ๓ ของ ๙ ชุด

ห้องสมุด
ที่ สว ๐๐๒๙๖ ฉบ
๗ /เม.ย./๒๕๔๘
รัฐสภา

ครั้งที่ ๒๑

(สมัยสามัญทั่วไป)

วันจันทร์ที่ ๒๖ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๔๗

กลุ่มงานชวเลข ๑ สำนักรายงานการประชุมและชวเลข

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

คณะกรรมาธิการตรวจแล้ว วันที่ ๔ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๗

สภารับรองในคราวประชุม ครั้งที่ ๒/สามัญ วันที่ ๑๕ เดือน มิ.ถ. พ.ศ. ๔๘

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

สารบัญ

รายงานการประชุมวุฒิสภา
ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญทั่วไป)
วันจันทร์ที่ ๒๖ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๔๗
ณ ตึกรัฐสภา

	หน้า
ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม	
- รับทราบคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.	๑
ผู้อภิปราย	
- นายแก้วสรร อติโพธิ	๓,๓๙
- พลตรี มนูญกฤต รูปขจร	๖,๑๓,๑๖,๑๙
- พลเอก ศิริ ทิวะพันธุ์	๑๗,๑๙
- นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์	๒๐,๒๕,๒๖
- นายพิเชฐ พัฒนโชติ	๒๒
- นายประสิทธิ์ ปทุมารักษ์	๒๕
- นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง	๒๗,๒๘
- นายวิบูลย์ แช่มชื่น	๒๘,๒๙
- นายภิญญา ช่วยปลอด	๒๙
- นายคำนวณ ชโลปถัมภ์	๓๑
- นายประเกียรติ นาสิมมา	๓๑
- นางมาลินี สุขเวชชวรกิจ	๓๓
- นายนิพนธ์ วิสิษฐยุทธศาสตร์	๓๕
- นายเสรี สุวรรณภานนท์	๓๖

วุฒิสภา (สมัยสามัญทั่วไป) ครั้งที่ ๒๑

หน้า

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองรายงานการประชุม ไม่มี

ประธานฯ ขอปรึกษา

ขอนำเรื่อง การขยายเวลาการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติรวม ๔ ฉบับ ให้ที่ประชุมพิจารณา ซึ่งที่ประชุมเห็นชอบ

๑. ขอขยายเวลาการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติวิชาชีพกายภาพบำบัด พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ออกไปเป็นกรณีพิเศษ อีก ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๔๗ ตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๗๔ ซึ่งที่ประชุมมีมติให้ขยายเวลาได้ทั้ง ๓ ฉบับ ๔๐

๒. คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปจากภยันตรายในการเดินเรือ พ.ศ. .... ขอขยายเวลาการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวออกไปเป็นกรณีพิเศษ อีก ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๔๗ ตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๗๔ ซึ่งที่ประชุมมีมติให้ขยายเวลาได้ตามที่คณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ร้องขอ ๔๐

ระเบียบวาระที่ ๓ กระทู้ถาม

กระทู้ถามด่วนที่ ๑ เรื่อง ปัญหาความแห้งแล้งและการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคในชนบททั่วประเทศไทย ของนายบุญทัน ดอกไธสง ถามนายกรัฐมนตรี ๔๑

วุฒิสภา (สมัยสามัญทั่วไป) ครั้งที่ ๒๑

หน้า

ผู้อภิปราย

- นายบุญทัน ดอกไธสง ๔๒,๔๖
- นายสุวิทย์ คุณกิตติ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) ๔๓

กระทู้ถามด่วนที่ ๖ เรื่อง การพัฒนาการชลประทานในระบบท่อ ของนายอุบล เอื้อศรี ถามนายกรัฐมนตรี ๔๗

ผู้อภิปราย

- นายบุญทัน ดอกไธสง ๔๘,๕๔
- นายสุวิทย์ คุณกิตติ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) ๕๑,๕๖

กระทู้ถามด่วนที่ ๒ เรื่อง ปัญหาการสอบคัดเลือกและแต่งตั้งตำแหน่งผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสำนักงานพื้นที่การศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ ของนายผ่อง เล่งอี้ ถามนายกรัฐมนตรี ๕๙

ผู้อภิปราย

- นายผ่อง เล่งอี้ ๖๐,๘๒,๘๕, ๑๐๘
- นายอดิศัย โพธารามิก (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ) ๖๐

กระทู้ถามด่วนที่ ๓ เรื่อง ปัญหาในการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษา ของนายวิทยา มะเสนา ถามนายกรัฐมนตรี ๖๒

วุฒิสภา (สมัยสามัญทั่วไป) ครั้งที่ ๒๑

หน้า

ผู้อภิปราย

- นายวิทยา มะเสนา ๖๓,๑๐๐

กระทู้ถามด่วนที่ ๔ เรื่อง นโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล
และการปฏิรูปการศึกษา ของนายวิบูลย์ แช่มชื่น ถามนายกรัฐมนตรี ๖๔

ผู้อภิปราย

- นายวิบูลย์ แช่มชื่น ๖๕,๘๖

กระทู้ถามด่วนที่ ๕ เรื่อง ปัญหาในการบริหารการปฏิรูปการศึกษา
ของนายคำพันธ์ ป้องปาน ถามนายกรัฐมนตรี ๗๑

ผู้อภิปราย

- นายคำพันธ์ ป้องปาน ๗๒,๑๐๑
- นายอดิศัย โพธารามิก (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ) ๗๔,๑๐๓,
๑๐๘

เรื่องด่วน

- ตั้งคณะกรรมาธิการสามัญเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติ
และความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่ง
เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ๑๐๙

วุฒิสภา (สมัยสามัญทั่วไป) ครั้งที่ ๒๑

หน้า

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว

สมาชิกฯ ขอเลื่อนระเบียบวาระ

ผู้อภิปราย

- นายถวิล ไพรสณฑ์ ๑๑๒
- นายเสรี-สุวรรณภานนท์ ๑๑๔,๑๑๖, ๑๒๐
- นายการุณ ใสงาม ๑๑๔,๑๑๘, ๑๑๙,๑๒๑
- นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ ๑๑๕
- นายอดุลย์ วันไชยธนวงศ์ ๑๑๕,๑๑๖
- นายณรงค์ นุ่นทอง ๑๒๑
- นายสุนทร จินดาอินทร์ ๑๒๓

๔.๑๑ รายงานการพิจารณาศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้ว ๑๒๓

ผู้อภิปราย

- นายถวิล ไพรสณฑ์ ๑๒๔,๑๓๔, ๑๓๗,๑๓๘ ๑๔๑,๑๔๒, ๑๔๔,๑๔๘, ๑๕๘,๑๖๐

	หน้า
- นายการุณ ใสงาม	๑๓๑,๑๓๕, ๑๔๐,๑๔๗, ๑๕๒
- นายเสรี สุวรรณภานนท์	๑๓๓,๑๓๕, ๑๓๗,๑๔๕, ๑๕๑,๑๖๑, ๑๖๒
- นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์	๑๓๓,๑๔๒, ๑๔๔,๑๕๔, ๑๗๐,๑๗๑
- นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง	๑๓๔,๑๓๖, ๑๕๐
- นายศรีเมือง เจริญศิริ	๑๓๗
- นายวิชัย ครองยุติ	๑๓๘
- นายประเกียรติ นาสิมมา	๑๓๘,๑๔๐, ๑๔๘,๑๕๘, ๑๕๙,๑๖๕
- นายพิเชฐ พัฒนโชติ	๑๔๑,๑๔๘
- นายสุนทร จินดาอินทร์	๑๔๓
- นายวิสิษฐ์ เตชะธีราวัฒน์	๑๔๔,๑๕๓
- นายสันติภาพ อินทรพัฒน์	๑๕๖
- นายอดุลย์ วันไชยธนวงศ์	๑๖๒,๑๖๓, ๑๖๖

หน้า

- นายณรงค์ นุ่นทอง ๑๖๔
- นายสมพร คำชื่น ๑๖๗,๑๖๘, ๑๗๐
- พลตำรวจเอก สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ ๑๗๔

๔.๑ รายงานการพิจารณาศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน ซึ่งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้ว ๑๗๕

ผู้อภิปราย

- พลเอก วิชา ศิริธรรม ๑๗๖,๑๙๖, ๒๓๒
- นายมนตรี สินทวิชัย ๑๗๘,๒๑๐, ๒๑๑
- นายพนัส ทัศนียานนท์ ๑๘๔,๒๓๕
- นายจอน อึ๊งภากรณ์ ๑๙๒
- นายอนันต์ ดาโลดม ๑๙๘,๒๐๔
- นายการุณ ใสงาม ๒๐๖,๒๐๘, ๒๓๗
- นางเตือนใจ ดีเทศน์ ๒๐๙,๒๑๒, ๒๑๓
- นายสมพร คำชื่น ๒๑๐
- นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ ๒๑๓
- นายสมบูรณ์ ทองบุราณ ๒๑๗
- นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ ๒๑๙,๒๒๓

วุฒิสภา (สมัยสามัญทั่วไป) ครั้งที่ ๒๑

หน้า

- นายณรงค์ นุ่นทอง ๒๒๕,๒๓๕, ๒๓๗
- นางมาลีรัตน์ แก้วก่า ๒๒๗
- นายทองใบ ทองเปาด์ ๒๓๐
- นายอดุลย์ วันไชยธนวงศ์ ๒๓๗
- นายแก้วสรร อติโพธิ ๒๓๘

ระเบียบวาระที่ ๗ เรื่องอื่น ๆ

๑. ตั้งกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... แทนตำแหน่งที่ว่าง ๑ ตำแหน่ง ๒๓๙

๒. ตั้งกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา แทนตำแหน่งที่ว่าง ๑ ตำแหน่ง ๒๓๙

<u>ผู้อภิปราย</u>

- นายเสรี สุวรรณภานนท์ ๒๓๙

รายชื่อสมาชิกวุฒิสภาที่มาประชุม ลาการประชุม และขาดการประชุม

ในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 21

สมัยสามัญทั่วไป

วันจันทร์ ที่ 26 เดือนเมษายน พ.ศ. 2547

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
1.	นายกมล มั่นภักดี	✓			
2.	นางกรองกาญจน์ วีสมหมาย	✓			
3.	นายโกเมศ ขีมธนานนท์	✓			
4.	พลอากาศเอก กานต์ สุระกุล	✓			
5.	นายการุณ ใสงาม	✓			
6.	นายกำพล ภู่มณี	✓			
7.	หม่อมราชวงศ์กำลูนเทพ เทวกุล	✓			
8.	นายเกษม ชัยสิทธิ์	✓			
9.	นายเกษม มาลัยศรี	✓			
10.	นายปริญญา กรวยทอง	✓			
11.	นายแก้วสรร อติโพธิ	✓			
12.	พลตำรวจตรี เสกสันต์ อุ่นสำราญ	✓			
13.	นายไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ	✓			
14.	นายคำนวณ ชโลปถัมภ์	✓			
15.	นายคำนวณ เหมาะประสิทธิ์	✓			
16.	นายคำพันธ์ ป้องปาน	✓			
17.	นายแคล้ว นรปติ	✓			
18.	นายจรูญ ยังประภากร	✓			
19.	นายจอน อึ๊งภากร	✓			
20.	นายจำเจน จิตรธร	✓			
21.	นางจิตรา อยู่ประเสริฐ		✓		
22.	คุณหญิงจินตนา สุขมาก		✓		
23.	นายจิโรจน์ โชติพันธุ์		✓		
24.	นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง	✓			
25.	นายอนันต์ ดาโลดม	✓			
26.	คุณหญิงชดช้อย โสภณพนิช	✓			

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
27.	นางสุนีย์ อินฉัตร	✓			
28.	นายชัชวาลย์ คงอุดม	✓			
29.	นายชิต เจริญประเสริฐ	✓			
30.	นายชุมพล ศิลปอาชา		✓		
31.	พลตำรวจโท ชูชาติ ทัศน์เสถียร	✓			
32.	ร้อยตำรวจโท เชาวริน ลัทธศักดิ์ศิริ		✓		
33.	นายเชิดพงษ์ อุทัยสาง	✓			
34.	นายณรงค์ นุ่นทอง	✓			
35.	พลตำรวจโท ณรงค์ อมาตยกุล	✓			
36.	นายณรงค์สิทธิ์ เครือรัตน์	✓			
37.	นายดำรง พุฒตาล	✓			
38.	นายเด่น โต๊ะมีนา		✓		
39.	นางเตือนใจ ดีเทศน์	✓			
40.	นายถวิล จันทร์ประสงค์	✓			
41.	นายถาวร เกียรติไชยากร	✓			
42.	นายถวิล ไพรสณฑ์	✓			
43.	พลตำรวจโท ทวี ทิพย์รัตน์	✓			
44.	นายทวีป ขวัญบุรี	✓			
45.	นายทองใบ ทองเปาด์	✓			
46.	นายวิกรม อัยศิริ	✓			
47.	นายธวัชชัย เมืองนาง	✓			
48.	นายนพดล สมบูรณ์	✓			
49.	นายนภินทร ศรีสรรพางค์	✓			
50.	นางนันทนา สงฆ์ประชา		✓		
51.	นายนิคม เชาว์กิตติโสภณ	✓			
52.	นายนิตินัย นาครทรรพ	✓			
53.	นายนิพนธ์ วิสิษฐยุทธศาสตร์	✓			
54.	นายนิพนธ์ สุทธิเดช	✓			
55.	นางนิพัทธา อมรรัตนเมธา	✓			
56.	นายนิรัตน์ อยู่ภักดี	✓			
57.	นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ	✓			

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
58.	นายนิวัฒน์ พันชั่ว	✓			
59.	นายนิเวศ พันธ์เจริญวรกุล	✓			
60.	นายบรรฑูรย์ เกริกพิทยา	✓			
61.	พลเอก บัณฑิตย์ มลายอริศูนย์	✓			
62.	นายบุญญา หลีเหลด	✓			
63.	นายบุญทัน ดอกไธสง	✓			
64.	นายบุญยืน ศุภสารสาทร	✓			
65.	นายบุญเลิศ ไพรินทร์	✓			
66.	นางบุษรินทร์ ติยะไพรัช	✓			
67.	นายประเกียรติ นาสิมมา	✓			
68.	พลตำรวจเอก ประทิน สันติประภพ	✓			
69.	นางประทีป อึ้งทรงธรรม ฮาตะ		✓		
70.	นายประยุทธ ศรีมีชัย	✓			
71.	นายประศักดิ์ ณ กาฬสินธุ์	✓			
72.	นายประสงค์ โฆษิตานนท์	✓			
73.	นายประสิทธิ์ ปทุมารักษ์	✓			
74.	นายประสิทธิ์ พิทูรกิจจา	✓			
75.	นายปราโมทย์ ไพชนม์	✓			
76.	นายปราโมทย์ ไม้กลัด	✓			
77.	พลตำรวจโท ปรีชา ปฏิบัติสรกิจ	✓			
78.	นายปรีชา ปิตานนท์	✓			
79.	นายปรีดี หิรัญพฤกษ์	✓			
80.	พลโท ปัญญา อยู่ประเสริฐ	✓			
81.	นายผ่อง เล่งอี้	✓			
82.	พลเอก พนม จีนะวิจารณะ	✓			
83.	นายพนัส ทัศนียานนท์	✓			
84.	นายพร เพ็ญพาส	✓			
85.	นางพรหมจารี รัตนเศรษฐ์	✓			
86.	นายสงวน นันทชาติ	✓			
87.	นางพัฒนา ศิริวันสาณฑ์	✓			
88.	นายพา อักษรเสือ	✓			

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
89.	นายสนิท กุลเจริญ	✓			
90.	นายพิชัย ชำเพชร	✓			
91.	นายพิชิต ชัยวิรัตนะ	✓			
92.	นายพิเชฐ พัฒนโชติ	✓			
93.	นางเพ็ญศักดิ์ จักษุจินดา		✓		
94.	นายเพิ่มพูน ทองศรี	✓			
95.	พันตำรวจเอก ไพจิตร ศรีคงคา	✓			
96.	นายไพบูลย์ อุปัติศฤงค์	✓			
97.	นายพัครุดตีน บอตอ	✓			
98.	นายภิญญา ช่วยปลอด		✓		
99.	นายมนตรี สินทวิชัย	✓			
100.	นายมนัส รุ่งเรือง	✓			
101.	พลเอก มนัส อร่ามศรี	✓			
102.	นายมนู วณิชชานนท์	✓			
103.	พลตรี มนูญกฤต รูปขจร	✓			
104.	นางมลิวัลย์ เงินหมื่น	✓			
105.	นายมารุต โรจนาปิยาวงศ์	✓			
106.	นางมาลินี สุขเวชชวรกิจ	✓			
107.	นางมาลีรัตน์ แก้วกำ	✓			
108.	พลตำรวจเอก มีชัย นุกูลกิจ	✓			
109.	นายมีชัย วีระไวทยะ	✓			
110.	นายมุขตาร์ มะทา	✓			
111.	พลเอก ยุทธนา คำดี	✓			
112.	นายรส มะลิผล	✓			
113.	นางระเบียบรัตน์ พงษ์พานิช	✓			
114.	นายระวี กิ่งคำวงศ์	✓			
115.	นายลำพอง พิลาสมบัติ		✓		
116.	นายวงศ์พันธ์ ณ ตะกั่วทุ่ง	✓			
117.	พลเอก วัฒนา สรรพานิช	✓			
118.	นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์	✓			
119.	นายวิจิตร มโนสิทธิศักดิ์	✓			

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
120.	นายวิชัย ครองยุติ	✓			
121.	พลเอก วิชา ศิริธรรม	✓			
122.	นางบัวล้อม พูลลาภ	✓			
123.	นายวิเชียร เปาอินทร์	✓			
124.	นายวิญญู อุฬารกุล	✓			
125.	นายวิทยา มะเสนา	✓			
126.	นายวิบูลย์ แช่มชื่น	✓			
127.	พลตำรวจเอก วิรุฬ พื้นแสง	✓			
128.	นายวิโรจน์ อมตกุลชัย	✓			
129.	นางวิลาวัณย์ ตันวัฒนะพงษ์	✓			
130.	นายวิสิษฐ์ เตชะธีราวัฒน์	✓			
131.	นายวีรพงศ์ สกลกิติวัฒน์	✓			
132.	นายวีรวร สิทธิธรรม		✓		
133.	พลตำรวจตรี วีระ อนันตกูล	✓			
134.	นายวีระพล วัชรประทีป		✓		
135.	นายสนิท จันทรวงศ์	✓			
136.	นายศรีเมือง เจริญศิริ	✓			
137.	พลเอก ศิริ ทิวะพันธุ์	✓			
138.	นายซงค์ วงษ์ขันธ์	✓			
139.	นายศิลป์ชัย เชษฐศิลป์		✓		
140.	พลตำรวจตรี สนาม คงเมือง	✓			
141.	นายวรวิทย์ เชื้อเพ็ชร์	✓			
142.	นายสม ตีะยศ	✓			
143.	นายสมเกียรติ ศรลัมพ์	✓			
144.	นายสมเกียรติ อ่อนวิมล	✓			
145.	นายสมควร จิตรแสง	✓			
146.	พันเอก สมคิด ศรีสังคม	✓			
147.	พลตำรวจเอก สมชาย ไชยเวช	✓			
148.	นายสมบัติ วรามิตร	✓			
149.	นายสมบูรณ์ ทองบุราณ	✓			
150.	นายสมพงษ์ สระกวี		✓		

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
151.	นายสมพร คำชื่น	✓			
152.	นายสมศักดิ์ โล่สถาพรพิพิธ	✓			
153.	นายสมสิทธิ์ ศิริเจริญไชย	✓			
154.	นายสมัย ฮมแสน		✓		
155.	นายสราวุธ นิยมทรัพย์	✓			
156.	นายสวัสดิ์ ทรัพย์เจริญ	✓			
157.	พลตำรวจเอก สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์	✓			
158.	นายสวัสดิภาพ กันทาธรรม		✓		
159.	นายสหัส พินทุเสนีย์	✓			
160.	นายสัก กอแสงเรือง	✓			
161.	นายสันต์ เทพมณี	✓			
162.	นายสันติภาพ อินทรพัฒน์	✓			
163.	พลตรี สาคร กิจวิริยะ	✓			
164.	นายสามารถ รัตนประทีปพร	✓			
165.	นายประโภชณ์ สภาวสุ	✓			
166.	นายสุชน ชาลีเครือ	✓			
167.	นายสุทัศน์ จันทร์แสงศรี	✓			
168.	นายสุนทร จินดาอินทร์	✓			
169.	นายสุพร สุภสร	✓			
170.	นายสุรใจ ศิรินุพงศ์	✓			
171.	นายสุรชัย ดนัยตั้งตระกูล	✓			
172.	นายสุรเดช ยะสวัสดิ์	✓			
173.	พันตำรวจเอก สุรพงศ์ ไผ่นวล	✓			
174.	นายสุรสิทธิ์ ฉัตรชัยเดช	✓			
175.	นายสุริยน ภูมิรัตนประพิณ	✓			
176.	นายเสรี สุวรรณภานนท์	✓			
177.	นายโสภณ สุภาพงษ์	✓			
178.	นายไสว พราหมณี	✓			
179.	พลเอก หาญ ลีนานนท์	✓			
180.	นายอดุลย์ วันไชยธนวงศ์	✓			
181.	นายอนันต์ ผลอำนวย	✓			

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
182.	นายอนันตชัย คุณานันทกุล	✓			
183.	ร้อยตรี อนุกูล สุภาไชยกิจ	✓			
184.	นายอนุชาติ บรรจงศุภมิตร	✓			
185.	นายอมร นิลเปรม	✓			
186.	นางอรัญญา สุจนิล	✓			
187.	นายอาคม ตุลาตุลก	✓			
188.	พลเอก อาทิตย์ กำลังเอก	✓			
189.	ร้อยตรี อำนวย ไทยานนท์	✓			
190.	นายอำนาจ เถียรประมุข	✓			
191.	พลตำรวจตรี อำพล งามจิตร	✓			
192.	พลตรี อินทรัตน์ ยอดบางเตย	✓			
193.	นายอิมรอน มะลูลีม	✓			
194.	นายอุดร ตันติสุนทร	✓			
195.	นายอุทัยพันธุ์ สงวนเสริมศรี	✓			
196.	นายอุบล เอื้อศรี	✓			
197.	นางสาวอุษณีย์ ชิดชอบ	✓			
198.	นายอูมาร์ ตอยิบ	✓			
199.	นายโอภาส รองเงิน	✓			
200.	พลโท โอภาส รัตนบุรี	✓			
	รวม 200	183	17	-	

(น.ส.ชฎาพร ชัยวัฒนา)

บุคลากร 6

(น.ส.พิชญา บุญนาม)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานทะเบียนประวัติและสถิติ

รายงานการประชุมวุฒิสภา
ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญทั่วไป)
วันจันทร์ที่ ๒๖ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๔๗
ณ ตึกรัฐสภา

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๓๕ นาฬิกา

จำนวนสมาชิกฯ ที่มาประชุมทั้งหมด ๑๘๓ คน

ประธานวุฒิสภา : บัดนี้สมาชิกฯ มาครบองค์ประชุมแล้ว ผมขอเปิดประชุมครับ

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่จะแจ้งที่ประชุมเพื่อทราบนะครับ

รับทราบคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ....

เอกสารประกอบเรื่องตามระเบียบวาระหมายเลข (๑)

๑. **หนังสือส่งสำเนาคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งประธานศาลรัฐธรรมนูญมีมาถึงประธานวุฒิสภา**

๒. **หนังสือของประธานรัฐสภาที่มีมาถึงประธานวุฒิสภา** (เพื่อให้วุฒิสภาพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ)

๓. **รายงานของคณะทำงานพิจารณาดำเนินการตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ....**

๔. **ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ....** (ฉบับสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาแก้ไขให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ)

สำนักการประชุม

หนังสือส่งสำเนาคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ
ซึ่งประธานศาลรัฐธรรมนูญมีมาถึงประธานวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขรับ 1826
วันที่ 17 มี.ค. 2547
เวลา ..... น.

ด่วนที่สุด

ที่ ศร ๐๐๐๓.๒/ 215

ส่ง สำนักการประชุม

ศาลรัฐธรรมนูญ

ถนนจักรเพชร กทม. ๑๐๒๐๐

๑๗ มีนาคม ๒๕๔๗

เรื่อง ส่งสำเนาคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

อ้างถึง หนังสือศาลรัฐธรรมนูญ ด่วนที่สุด ที่ ศร ๐๐๐๓.๒/๐๗๒ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๔๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓๑/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๗

ตามที่ประธานรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญในการตราร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... รายละเอียดดังอ้างถึง นั้น

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาวินิจฉัยคำร้องดังกล่าวแล้ว รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายกระมล ทองธรรมชาติ)

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
กลุ่มงานคดี ๒
โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๖๖๐๐ ต่อ ๓๑๑๔
โทรสาร ๐ ๒๖๒๓ ๖๖๔๗
http://www.concourt.or.th

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ 167 / 2547 วันที่ 17 / มี.ค. / 2547
เวลา 15.00 น. ส่ง พ.ร.บ
สำนักการประชุม

กลุ่มงานพระราชบัญญัติ
รับที่ ๖๙๑ / ๒๕๔๗
วันที่ ๑๗ / มี.ค. / ๔๗
เวลา ๑๕.๔๕ น.
สำนักการประชุม

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓๑/๒๕๔๗ วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๗

เรื่อง ประธานรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญในการตราร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ....

ประธานรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ เนื่องจากมีปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ....

๑. ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ว่า

๑.๑ ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

๑.๑.๑ ด้วยรัฐสภาโดยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๔/๑๓๔๕๑ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ยืนยันมติรัฐสภาที่ให้ความเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... พร้อมร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอนายกรัฐมนตรีให้นำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓

๑.๑.๒ ต่อมาสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๖ ถึงเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแจ้งว่า ได้ตรวจพบข้อความที่ขัดแย้งกัน ซึ่งเป็นปัญหาข้อกฎหมายในร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... และเห็นควรให้สำนักงานเลขาธิการ

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

สภาผู้แทนราษฎรถอนคืนร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... กลับไปพิจารณาดำเนินการให้ถูกต้อง โดยถือว่าสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรียังไม่เคยรับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแต่ประการใด

๑.๑.๓ ประธานสภาผู้แทนราษฎร จึงได้มีคำสั่งให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรถอนร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... กลับคืนมาก่อนเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและหาแนวทางแก้ไขให้ถูกต้องตามแนวทางที่รัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๖ แจ้งเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อขอถอนหนังสือสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๔/๑๓๔๘๑ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ และร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... คืนจากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เนื่องจากได้ดำเนินการตรวจสอบแล้วพบว่า มีข้อความในร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวขัดแย้งกันจริง จึงเห็นสมควรถอนเรื่องดังกล่าวคืนมาเพื่อให้ระยะเวลา ๒๐ วัน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ สะดุดหยุดลงและจะได้หาวิธีแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องนี้อีกครั้งหนึ่ง

๑.๑.๔ ประธานรัฐสภาได้เชิญประธานวุฒิสภา ประธานคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ ประธานคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาทุกคณะ ประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา ประธานคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมฝ่ายค้าน มาประชุมร่วมกันในวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๗ เพื่อพิจารณาหาข้อเท็จจริงอันเป็นสาเหตุของปัญหาที่ข้อความในร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... มีความขัดแย้งกัน ซึ่งที่ประชุมร่วมกันมีความเห็นสอดคล้องกันให้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคร่วมรัฐบาล ๔ คน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคร่วมฝ่ายค้าน ๔ คน และสมาชิกวุฒิสภา ๕ คน รวมเป็น ๑๓ คน เพื่อทำหน้าที่พิจารณาปัญหาการตราร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ....

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

คณะกรรมการดังกล่าวได้ตรวจพบว่า สาเหตุของปัญหาเกิดขึ้นในชั้นการพิจารณาของวุฒิสภา โดยวุฒิสภาได้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ซึ่งผ่านความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว แต่ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ที่วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมมีข้อความไม่สอดคล้องและขัดแย้งกันเองรวม ๒ ประเด็น คือ

ประเด็นที่ ๑ การแต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษตามความในมาตรา ๑๘ (๘) กำหนดให้สภามหาวิทยาลัยพิจารณาเสนอเรื่องเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งและถอดถอน แต่ความในมาตรา ๕๒ กำหนดให้สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจแต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษ

ประเด็นที่ ๒ การแต่งตั้งอาจารย์พิเศษตามความในมาตรา ๑๘ (๕) กำหนดให้สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอน แต่ความในมาตรา ๓๑ (๗) กำหนดให้อธิการบดีเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรในคราวประชุมเมื่อวันพุธที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ มีมติเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภา จึงถือว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๕ วรรคหนึ่ง (๓)

ทั้งนี้ คณะกรรมการได้เสนอแนะแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องเรื่องนี้ไว้ ๖ วิธี คือ

(๑) นำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๓ โดยเห็นว่าสามารถตีความให้มีผลใช้บังคับและปฏิบัติได้

(๒) นำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๓ พร้อมทั้งกราบบังคมทูลถวายรายงานข้อเท็จจริงถึงความบกพร่องที่เกิดขึ้น

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

(๓) รัฐสภาควรแก้ไขร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ให้ถูกต้องเสียก่อนแล้วจึงส่งให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓

(๔) เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาตามกระบวนการและเมื่อได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว จึงส่งให้นายกรัฐมนตรีพร้อมกับร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ซึ่งเป็นฉบับหลัก โดยให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายพร้อมกันทั้งสองฉบับ พร้อมทั้งกราบบังคมทูลเหตุผลข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น และเมื่อทรงลงพระปรมาภิไธยแล้วก็ให้ประกาศพระราชบัญญัติฉบับหลักในราชกิจจานุเบกษาก่อนแล้วจึงประกาศฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

(๕) เนื่องจากนายกรัฐมนตรีมิได้นำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย ภายใน ๒๐ วัน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ ทำให้ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวหมดสภาพของความเป็นร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว จึงต้องเสนอร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ใหม่ทั้งฉบับ และต้องเริ่มกระบวนการพิจารณาโดยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาใหม่ทั้งหมด

(๖) ส่งร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... กลับไปให้ประธานวุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องตามมติของวุฒิสภา แล้วส่งกลับให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไปเนื่องจากเนื้อความที่ขัดแย้งกันมีสาเหตุมาจากการแปลความในมติของวุฒิสภาที่ไม่ตรงกัน

จากนั้นประธานรัฐสภาได้เชิญประธานวุฒิสภา ประธานคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ ประธานคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาทุกคณะ ประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา ประธานคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมฝ่ายค้าน ประชุมหารือและพิจารณา

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

ข้อเสนอของคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๗ ในการพิจารณาไม่อาจหาข้อยุติที่สอดคล้องต้องกันทุกฝ่ายได้ โดยมีผู้เสนอแนวทางเพิ่มเติมว่าเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี อันเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ จึงเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นแล้วจริง สมควรส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

๑.๒ ปัญหาความขัดแย้งในการใช้อำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ

๑.๒.๑ การที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งว่า ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... มีปัญหาข้อความขัดแย้งกันซึ่งเป็นปัญหาข้อกฎหมาย และเห็นควรให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรถอนคืนร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้กลับมาพิจารณาดำเนินการให้ถูกต้อง โดยถือว่าสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรียังไม่เคยรับร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแต่อย่างใด และมีการให้สัมภาษณ์ทางสื่อมวลชนโดยนายกรัฐมนตรีและเลขาธิการคณะรัฐมนตรีว่า ไม่อาจนำร่างพระราชบัญญัติที่มีข้อบกพร่องขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยได้ เพราะการนำร่างพระราชบัญญัติที่มีข้อบกพร่องไม่สมบูรณ์ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยนั้นเป็นการไม่บังควร ย่อมเป็นการโต้แย้งการใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ ว่า ฝ่ายบริหารมีอำนาจที่จะไม่นำร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาแล้วขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายได้เพียงใดหรือไม่

๑.๒.๒ เมื่อมีการถอนร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... คืนมาจากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อหาหนทางแก้ไขในชั้นรัฐสภา ปรากฏมีความเห็นโต้แย้งว่า รัฐสภาจะนำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... กลับมาแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใด ๆ ไม่ได้เพราะรัฐธรรมนูญได้บัญญัติกระบวนการตราพระราชบัญญัติไว้ชัดเจนแล้ว กล่าวคือ เมื่อรัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... แล้ว ต้องส่งให้

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ นอกจากนั้นรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๔ ได้บัญญัติให้เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในฐานะองค์พระประมุขที่จะทรงลงพระปรมาภิไธยให้กฎหมายมีผลใช้บังคับ หรือไม่ทรงเห็นชอบด้วยและไม่ทรงลงพระปรมาภิไธย หรือมิได้พระราชทานคืนมา ซึ่งเป็นพระราชอำนาจโดยอิสระขององค์พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขโดยแท้

๑.๓ ความเห็นของประธานรัฐสภา

๑.๓.๑ ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... แม้จะมีเนื้อความขัดแย้งกันเองและจำเป็นต้องมีการแก้ไข แต่ไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขก่อนที่นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ หรือเป็นการแก้ไขภายหลังที่นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายแล้วก็ตาม เมื่อความขัดแย้งในเรื่องดังกล่าวเป็นเพียงปัญหาในทางปฏิบัติเล็กน้อยที่สามารถรอการแก้ไขได้ โดยที่สาระส่วนใหญ่ของร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... หากมีผลใช้บังคับแล้วมีความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ปฏิบัติได้ และเมื่อกระบวนการตราพระราชบัญญัติได้สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๕ ประกอบมาตรา ๙๓ และมาตรา ๙๔ แล้ว การที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยก็มิได้เป็นความผิดของรัฐบาลและมิใช่เป็นการกระทำที่มิบังควรแต่ประการใด เพราะนายกรัฐมนตรีได้ปฏิบัติตามกระบวนการนิติบัญญัติภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญตามมติของรัฐสภาแล้ว นอกจากนั้นรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๔ ได้บัญญัติให้เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในฐานะองค์พระประมุขที่จะต้องทรงลงพระปรมาภิไธยให้กฎหมายมีผลใช้บังคับ หรือทรงใช้พระราชอำนาจไม่ทรงเห็นชอบด้วยและไม่ทรงลงพระปรมาภิไธย หรือมิได้พระราชทานคืนมา แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญได้กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาในกรณีร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภามีความบกพร่องหรือไม่ถูกต้องไว้อย่างชัดเจนแล้วดังที่ได้ทรงใช้พระราชอำนาจกรณีร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติเหรียญเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๗ พ.ศ. ....

ในทางตรงกันข้ามหากจะมีการนำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ซึ่งได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้วกลับมาแก้ไขก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ ย่อมเป็นการสร้างบรรทัดฐานที่อาจเป็นการละเมิดรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้

๑.๓.๒ ปัญหาดังกล่าวยังไม่เคยมีประเพณีปฏิบัติมาก่อน แม้จะมีการกล่าวอ้างว่าเคยมีแนวปฏิบัติในสมัยประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ แต่ก็เห็นว่า สาระสำคัญของบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

ประธานรัฐสภาพิจารณาเห็นว่า ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และนายกรัฐมนตรี อีกทั้งเป็นปัญหาความขัดแย้งที่จำเป็นต้องชี้ขาดว่า จะนำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายตามความในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ โดยที่ข้อความบางส่วนในร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีความคลาดเคลื่อนขัดแย้งกัน หรือหากรัฐสภาจะนำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... กลับมาแก้ไขจะดำเนินการได้เพียงใดหรือไม่ สมควรที่ศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัยเพื่อเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติให้ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ เพราะคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมเป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ

๒. ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว มีประเด็นวินิจฉัยเบื้องต้นว่า ประธานรัฐสภามีอำนาจยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญและศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ หรือไม่

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ บัญญัติว่า "ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภา เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย"

พิจารณาแล้ว รัฐสภา ประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยรัฐธรรมนูญและกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญในความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ตามนัยคำวินิจฉัยที่ ๕๘ – ๖๒/๒๕๔๓ และคำวินิจฉัยที่ ๓ – ๔/๒๕๔๕

กรณีตามคำร้อง เป็นกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา หรือไม่ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๕๔/๒๕๔๒ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๒ เกี่ยวกับลักษณะของกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญไว้แล้วว่า หมายถึง (๑) ลักษณะของการมีปัญหาว่า องค์กรตามรัฐธรรมนูญองค์กรใดองค์กรหนึ่ง มีอำนาจกระทำการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือไม่ เพียงใด หรือ (๒) ลักษณะของการที่องค์กรตามรัฐธรรมนูญตั้งแต่สององค์กรขึ้นไปมีปัญหาโต้แย้งกันว่า องค์กรตามรัฐธรรมนูญองค์กรหนึ่งได้ใช้อำนาจหน้าที่ล่วงล้ำ หรือกระทบกระเทือนอำนาจหน้าที่ขององค์กรหนึ่ง ซึ่งกรณีตามคำร้องนี้มีปัญหาว่า รัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... พร้อมส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย ได้ตรวจพบปัญหาข้อความที่ขัดแย้งกันในร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว และรัฐสภาโดยประธานสภาผู้แทนราษฎรมีคำสั่งให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีหน้าที่ยืนยันมติของรัฐสภาในชั้นที่สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๑๐ ไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มีหนังสือขอรับร่างพระราชบัญญัตินั้นกลับคืนมาจากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแล้ว

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

เพื่อพิจารณาปรับปรุงให้ถูกต้องสมบูรณ์ก่อนแล้วจึงส่งให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ ซึ่งมีปัญหาว่าจะกระทำได้หรือไม่ กรณีจึงมีปัญหาเกิดขึ้นแล้วจริงเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ในการตราร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ของรัฐสภา ซึ่งประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ซึ่งเกี่ยวข้องในการตรากฎหมาย และเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ เมื่อประธานรัฐสภาซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ กำหนดให้เป็นผู้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ เห็นว่า เป็นกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ได้เสนอเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ได้

๓. ศาลรัฐธรรมนูญให้ประธานรัฐสภาจัดส่งรายงานการประชุมสภาในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีงบประมาณ พุทธศักราช ๒๔๘๕ ร่างพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๕ และร่างพระราชบัญญัติโอนทรัพย์สินซึ่งนายกรัฐมนตรีมีคำสั่งอายัดตามอำนาจธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๑๕ พ.ศ. ๒๕๑๗ ซึ่งนายกรัฐมนตรีระงับการนำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมส่งกลับคืนมายังสภา และให้ประธานรัฐสภาเสนอความเห็นเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ และศาลรัฐธรรมนูญได้ให้นายกรัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... วุฒิสภา ชี้แจงเกี่ยวกับกระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... พร้อมทั้งมีคำสั่งให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จัดทำคำชี้แจงหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติ กรณียืนยันมติของรัฐสภาและส่งร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภาเห็นชอบแล้วไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อม รวมถึงกรณีที่ขอถอนร่างพระราชบัญญัติกลับมายังรัฐสภา และให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี จัดทำคำชี้แจงหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติ กรณีสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งให้

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐสภารับร่างพระราชบัญญัติกลับไปดำเนินการให้ถูกต้อง โดยเฉพาะกรณีร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... มายังศาลรัฐธรรมนูญ

๓.๑ ประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... วุฒิสภา มีหนังสือลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๗ ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ ขอยืนยันข้อเท็จจริงตามคำร้องของประธานรัฐสภา

๓.๒ ประธานรัฐสภาให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีหนังสือลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ส่งสำเนารายงานการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีงบประมาณ พุทธศักราช ๒๔๘๕ และร่างพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๕ ของสภาผู้แทนราษฎรทำหน้าที่รัฐสภา รวม ๒ ฉบับ และสำเนารายงานการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโอนทรัพย์สินซึ่งนายกรัฐมนตรีมีคำสั่งอายัดตามอำนาจธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๑๕ พ.ศ. .... ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติอีก ๑ ฉบับ ซึ่งเมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วนายกรัฐมนตรีระงับการนำขึ้นทูลเกล้า ฯ และส่งกลับคืนมายังรัฐสภา

ต่อมาประธานรัฐสภา มีหนังสือลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ชี้แจงเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ได้ผ่านกระบวนการพิจารณาและได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาโดยถูกต้องตามรัฐธรรมนูญทุกประการ เมื่อสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ส่งร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ แต่เลขาธิการคณะรัฐมนตรีและนายกรัฐมนตรียืนยันว่า ไม่สามารถนำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยได้เพราะมีปัญหาข้อความที่ขัดแย้งกันและมีความเห็นว่าการนำร่างพระราชบัญญัติที่มีข้อบกพร่องขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลง

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโยมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ ๙๑

พระปรมาภิไธยย่อมเป็นเหตุไม่บังควร เมื่อนายกรัฐมนตรีไม่นำขึ้นทูลเกล้า ฯ ย่อมถือได้ว่านายกรัฐมนตรีในฐานะผู้แทนคณะรัฐมนตรีไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมติของสภา ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ สมควรที่ศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัยเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

๓.๓ ประธานสภาผู้แทนราษฎรและเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีหนังสือลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ชี้แจงเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการยืนยันมติของรัฐสภาและส่งร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภาเห็นชอบแล้วไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย รวมถึงการขอถอนร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวกลับมายังรัฐสภา ดังนี้

๓.๓.๑ กรณีการยืนยันมติของรัฐสภาและส่งร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภาเห็นชอบแล้วไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย มีหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติตามลำดับดังนี้

- เมื่อร่างพระราชบัญญัติได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว
- เจ้าหน้าที่สำนักการประชุมทำการตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติให้ถูกต้องตามมติของรัฐสภา
- เมื่อตรวจสอบถูกต้องแล้วเสนอเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรทราบ
- จัดทำหนังสือยืนยันมติของรัฐสภา พร้อมทั้งร่างพระราชบัญญัติเพื่อส่งให้เลขาธิการคณะรัฐมนตรีดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓
- จะส่งร่างพระราชบัญญัติไปยังเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ต่อเมื่อเวลา ๓ วัน ได้ล่วงพ้นไปนับแต่วันที่ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ตามระเบียบรัฐสภาว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว พ.ศ. ๒๕๔๕

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโกมเงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ ๙/๖

- ในอดีตนายกรัฐมนตรียังไม่เคยมีการขอให้สภาถอนร่างพระราชบัญญัติกลับคืนมา

๓.๓.๒ กระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๖ และได้ส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้วุฒิสภาเพื่อพิจารณา เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๖

- วุฒิสภาได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว โดยที่ประชุมได้พิจารณาและลงมติรับหลักการ (วาระที่ ๑) ในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๖ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันศุกร์ที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๖ โดยให้ตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา เมื่อคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้วจึงได้เสนอต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาในวาระที่ ๒ เรียงตามลำดับมาตรา จากนั้นที่ประชุมได้ลงมติในวาระที่ ๓ ให้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๒๕ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) เป็นพิเศษ วันจันทร์ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ และในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๒๖ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) เป็นพิเศษ วันอังคารที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ โดยวุฒิสภาได้ส่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้คืนสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๖

- สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภา ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันพุธที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๖

- สภาผู้แทนราษฎรยืนยันมติของรัฐสภาและส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๖

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโกมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๑๘๗๑๕ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๖ มีสาระโดยสรุปคือ ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... มีข้อความขัดแย้งกัน ซึ่งเป็นปัญหาข้อกฎหมาย ทำให้เลขาธิการคณะรัฐมนตรีไม่สามารถนำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ ต่อไปได้ และเห็นควรให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรถอนคืนร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวกลับไปพิจารณาดำเนินการให้ถูกต้อง

- สภาผู้แทนราษฎรจึงได้มีหนังสือถอนเรื่องดังกล่าวตามหนังสือด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๔/๑๔๓๒๖ ลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๖ แล้ว

๓.๔ นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี มีหนังสือลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ส่งบันทึกคำชี้แจงเกี่ยวกับกระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ซึ่งได้มอบหมายให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจัดทำและส่งพร้อมคำชี้แจงของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และนายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ เลขาธิการคณะรัฐมนตรี มีหนังสือลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ แจ้งว่า สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้จัดทำคำชี้แจงรวมเป็นฉบับเดียวกันกับคำชี้แจงของนายกรัฐมนตรี สรุปได้ว่า

๓.๔.๑ ข้อเท็จจริง

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีหนังสือ ที่ สผ ๐๐๑๔/๑๓๔๕๑ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ยืนยันมติรัฐสภาเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... เพื่อให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย เนื่องจากติดวันหยุดประจำสัปดาห์เรื่องดังกล่าวจึงมาถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีในวันจันทร์ที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๖ ซึ่งนายกรัฐมนตรีจะต้องนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายในวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๖

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโกมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

ในระหว่างการจัดพิมพ์และตรวจทานร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเพื่อนำเรียนนายกรัฐมนตรี ได้มีผู้แจ้งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีทราบว่า มีความผิดพลาดเกิดขึ้น พร้อมกันนั้นเจ้าหน้าที่ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีก็ตรวจพบว่า มีความผิดพลาด โดยมีข้อความขัดแย้งกันในมาตรา ๑๘ (๘) ซึ่งให้สภามหาวิทยาลัยพิจารณาเสนอให้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษ ในขณะที่ในมาตรา ๕๒ กลับบัญญัติให้สภามหาวิทยาลัยเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษได้เอง อันเป็นความขัดแย้งของกฎหมายว่าอำนาจแต่งตั้งจะเป็นของผู้ใด ซึ่งหากปล่อยให้ผิดพลาดออกไปเป็นกฎหมายใช้บังคับ ก็จะทำให้ไม่อาจใช้บังคับกฎหมายที่ยังขัดแย้งกันอยู่นี้ได้ ทั้งยังจะก่อให้เกิดปัญหาข้อพิพาทในมหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งมีอยู่ถึงจำนวน ๔๑ แห่งทั่วประเทศ

การพบข้อผิดพลาดและได้รับแจ้งความผิดพลาดนี้ พบเมื่อวันศุกร์ที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๖ ช่วงเย็น ซึ่งยังคงมีระยะเวลาเหลืออีก ๘ วัน ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะต้องนำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ในวันเสาร์ที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๔๖ เลขาธิการคณะรัฐมนตรีจึงนำความเรียนรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี ในส่วนที่เกี่ยวกับราชการของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ซึ่งได้รับทราบนโยบายในวันนั้นว่า เมื่อครั้งร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติเหรียญเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๗ พ.ศ. .... ผิดพลาด นั้น ข้อเท็จจริงและกระบวนการดำเนินการของทั้งสองเรื่องต่างจากกรณีร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... นี้ กล่าวคือ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิดกับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นการภายในเรื่องร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. .... ผิดพลาด ทั้งประธานสภาผู้แทนราษฎรและเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรรับจะประสานเป็นการภายในกับประธานคณะกรรมาธิการ

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโกมลงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

วิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้ แต่ไม่ได้ผล และเจ้าหน้าที่ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ประสานกับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแล้วทราบว่า นายจำลอง ครุฑขุนทด ประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวได้เคยมีหนังสือแจ้งข้อผิดพลาดแล้วแต่เจ้าหน้าที่เห็นว่าไม่อาจแก้ไขมติของรัฐสภาได้ จึงไม่ได้แจ้งแก้ไขมายังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ซึ่งระยะเวลา ๒๐ วันตามรัฐธรรมนูญใกล้หมดลง คือ เหลืออีก ๒ วัน การนำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย จึงมีความจำเป็น ประกอบกับเมื่อครั้งที่ตรวจสอบพบความบกพร่องในร่างพระราชบัญญัติสองฉบับดังกล่าวยังไม่เคยมีบรรทัดฐานในอดีตว่าสมควรดำเนินการประการใด ทั้งเมื่อหารือกับผู้ที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการนำร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยแล้วได้รับคำแนะนำว่า ควรนำเรื่องดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายก่อน เพื่อรับพระบรมราชวินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐานหรือทราบแนวพระราชปฏิบัติ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจึงได้ดำเนินการเสนอให้นายกรัฐมนตรีนำร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย และนายกรัฐมนตรีได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตเข้าเฝ้า ฯ เพื่อกราบบังคมทูลเรียนพระราชปฏิบัติด้วยแล้ว ต่อมามีพระราชกระแสให้ส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวคืนรัฐสภาเนื่องจากกรณีร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. .... มีข้อบกพร่องในถ้อยคำและในการอ้างอิงบทกฎหมายหลายประการ และกรณีร่างพระราชบัญญัติเหรียญเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๗ พ.ศ. .... เนื่องจากมีข้อบกพร่องในมาตรา ๓ ถ้อยคำที่ว่า พระอังสาเบื้องซ้ายประดับเหรียญรัตนาภรณ์รัชกาลที่ ๙ และต่อมารัฐสภาได้ลงมติไม่ยืนยันร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับ จึงไม่อาจนำร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายได้อีก

อนึ่ง การดำเนินการดังกล่าวได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากหลายฝ่ายว่ารัฐบาลไม่สมควรนำเรื่องผิดพลาดขึ้นกราบบังคมทูล นอกจากนั้น นักวิชาการและนักการเมืองบางคน

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

ยังถามหาความรับผิดชอบของนายกรัฐมนตรีและสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ "บังอาจ" นำร่างพระราชบัญญัติที่ผิดพลาดขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายด้วย ดังนั้น ในกรณีร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ผิดพลาด ซึ่งยังคงมีเวลาดำเนินการแก้ไขความผิดพลาดได้อยู่ ก็ไม่สมควรนำร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายทันที ทั้งที่รู้ว่าผิดพลาดมาก่อนจะส่งเรื่องให้สำนักราชเลขาธิการ แต่สมควรที่จะแสวงหาช่องทางโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญช่องทางอื่นในการแก้ไขเยียวยาความผิดพลาดบกพร่องให้หมดทุกช่องทางก่อน หากไม่อาจดำเนินการโดยช่องทางอื่นได้ทุกช่องทางแล้ว จึงจะเสนอให้นายกรัฐมนตรีนำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย พร้อมทั้ง กราบบังคมทูลให้ทรงทราบว่า รัฐบาลได้หาช่องทางทุกช่องทางที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้วไม่อาจดำเนินการได้ จึงต้องขอพระมหากรุณา

ในบรรดาช่องทางอื่นนอกเหนือจากการนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ แล้ว ยังมีช่องทางอื่นที่ยังไม่เคยดำเนินการมาก่อนก็คือ

ช่องทางที่หนึ่ง การขอให้รัฐสภาถอนร่างพระราชบัญญัติที่ผิดพลาดกลับไปดำเนินการให้ถูกต้อง ซึ่งเมื่อได้ศึกษาธรรมเนียมปฏิบัติของรัฐสภาไทยในอดีต แม้ไม่เคยมีตัวอย่างเหมือนกับกรณีนี้ทุกประการ แต่มีตัวอย่างการดำเนินการของรัฐสภาในอดีตเป็นบรรทัดฐานว่าเมื่อปี ๒๔๘๕ รัฐบาลในอดีตเคยไม่นำร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภาเห็นชอบแล้วขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย แต่กลับนำร่างพระราชบัญญัติฉบับใหม่ซึ่งมีชื่อเดียวกันกับร่างพระราชบัญญัติเดิมเสนอรัฐสภาและรัฐสภาลงมติให้ใช้กฎหมายฉบับใหม่นี้แทนฉบับที่ไม่นำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายได้ รวม ๒ กรณี ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีงบประมาณ พุทธศักราช ๒๔๘๕ และร่างพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๕ ทั้ง ๆ ที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายคนอภิปรายคัดค้านว่าไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและข้อบังคับ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม (พ.ศ. ๒๔๗๕) มาตรา ๓๘ บัญญัติว่า "เมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้ร่างพระราช

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโกมล)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

บัญญัติขึ้นสำเร็จแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยและเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ท่านให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้" ซึ่งมีสาระสำคัญในเรื่องที่นายกรัฐมนตรีมีหน้าที่ต้องนำร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภาเห็นชอบแล้วขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยเช่นเดียวกันกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน

อนึ่ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม (พ.ศ. ๒๔๗๕) มาตรา ๖๒ บัญญัติว่า "ท่านว่า สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งสิทธิเด็ดขาดในการตีความแห่งรัฐธรรมนูญนี้"

นอกจากนั้น ก็ยังมีกรณีบรรทัดฐานอีกกรณีหนึ่ง คือ ร่างพระราชบัญญัติให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาให้ปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎร ลงวันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๖ (ที่เสนอในคราวประชุม ครั้งที่ ๑/๗๖ วิสามัญ) ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบแล้ว นำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย แต่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงขอแก้ไขถ้อยคำ นายกรัฐมนตรีจึงนำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวกลับมาเสนอสภาผู้แทนราษฎรอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งนอกจากจะแก้ไขถ้อยคำตามพระราชประสงค์แล้ว สภาผู้แทนราษฎรยังแก้ไขถ้อยคำอื่น ๆ เพิ่มเติมอีก แล้วลงมติให้นำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายอีกครั้งหนึ่งเพื่อประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมาย

บรรทัดฐานทั้งสามนี้ปรากฏชัดว่า ทั้ง ๆ ที่ไม่ใช่ความผิดพลาดในกฎหมายที่จะทำให้กฎหมายใช้บังคับไปโดยมีปัญหา รัฐสภาก็สามารถแก้ไขได้ โดยเฉพาะเมื่อรัฐสภา (สภาผู้แทนราษฎร) อาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญตีความแล้ว การตีความดังกล่าวก็เป็นบรรทัดฐานอยู่ เมื่อปรากฏว่า ช่องทางเช่นนี้เคยมีในอดีต ประกอบกับได้ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาศึกษารัฐธรรมนูญและกฎหมายของต่างประเทศแล้วพบว่า หลายประเทศได้กำหนดให้มีการทบทวนร่างพระราชบัญญัติที่ผิดพลาดโดยรัฐสภาได้ เช่น สหรัฐอเมริกา สมาพันธรัฐสวิส สาธารณรัฐฝรั่งเศส อินเดีย คูเวต เม็กซิโก เกาหลีใต้ รัสเซีย แม้แต่ในกฎหมายระหว่างประเทศ

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

ซึ่งเมื่อพบว่า สนธิสัญญามีความผิดพลาด อนุสัญญาเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญาก็ให้มีการแก้ไขให้ถูกต้องได้

ดังนั้น ในวันจันทร์ที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๖ หลังจากทราบความผิดพลาด ๒ วัน สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจึงได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๓/๑๘๗๑๕ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๖ แจ้งเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรว่าพบความผิดพลาดและเห็นควรให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรถอนคืนร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปพิจารณาดำเนินการให้ถูกต้อง ทั้งนี้โดยได้รับความเห็นชอบจากนายกรัฐมนตรีและรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ว่า หากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรไม่ยอมถอนร่างดังกล่าวคืน หรือไม่ยอมแก้ไขร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ก็ให้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ หรือมาตรา ๒๖๖ เพราะมีปัญหาเกี่ยวกับการตราพระราชบัญญัติและข้อโต้แย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญแล้ว

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๔๖ คณะรัฐมนตรีลงมติเห็นชอบตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรถอนคืนร่างพระราชบัญญัติที่ไม่ถูกต้องกลับไปพิจารณาดำเนินการให้ถูกต้องโดยถือว่าสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรียังไม่เคยรับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแต่ประการใด พร้อมมีมติด้วยว่า หากรัฐสภาไม่ยินยอมรับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวคืนไปปรับปรุงหรือไม่ยอมแก้ไขร่างพระราชบัญญัติที่ผิดพลาด ให้รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) รองนายกรัฐมนตรี (นายโภคิน พลกุล) และเลขาธิการคณะรัฐมนตรีร่วมกันพิจารณาเสนอให้นายกรัฐมนตรีส่งคืนร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ไปยังรัฐสภา และให้ดำเนินการเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ เพราะมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ดังนี้

(๑) เมื่อความบกพร่องของร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

พ.ศ. .... ปรากฏประจักษ์ขึ้นในชั้นก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีในฐานะหน่วยงานที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีมีดุลพินิจที่จะส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวคืนไปยังรัฐสภาหรือไม่เพียงใด และเมื่อได้ส่งคืนร่างพระราชบัญญัติแล้วจะต้องถือปฏิบัติอย่างไรกับระยะเวลา ๒๐ วัน ที่นายกรัฐมนตรีจะต้องนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย

(๒) เมื่อรัฐสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวคืนไปจากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแล้ว รัฐสภาซึ่งเป็นผู้ถวายคำแนะนำและยินยอมให้พระมหากษัตริย์ทรงตราพระราชบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๒ มีอำนาจหน้าที่ในการแก้ไขข้อบกพร่องอันประจักษ์อยู่นั้นหรือไม่ เพียงใด

(๓) ถ้ารัฐสภาไม่ยอมรับร่างพระราชบัญญัติที่มีการส่งคืน หรือรัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวกลับมายังนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่งโดยไม่พิจารณาแก้ไขข้อบกพร่อง นายกรัฐมนตรีและสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะไม่นำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายให้ระคายเคืองเบื้องพระยุคลบาทได้หรือไม่ เพียงใด และในกรณีที่นายกรัฐมนตรีและสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีไม่นำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ ผลทางกฎหมายจะเป็นอย่างไร

อนึ่ง เนื่องจากปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ในความรับผิดชอบของคณะรัฐมนตรี โดยนายกรัฐมนตรีและรัฐสภา ซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีจึงอาศัยความในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามข้อ (๑) ข้อ (๒) และข้อ (๓) ดังกล่าวข้างต้น เพื่อเป็นบรรทัดฐานในการถือปฏิบัติให้เกิดความถูกต้องและชอบด้วยรัฐธรรมนูญต่อไป

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

ช่องทางที่สอง เป็นช่องทางที่อาจดำเนินการได้ก่อนนำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ก็คือ การเสนอเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ซึ่งอาจกระทำได้ ๒ ทาง ดังปรากฏตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีนำเสนอคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๔๖ ข้างต้น คือ

(๑) นายกรัฐมนตรีอาจส่งร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาว่า ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ วรรคหนึ่ง (๓)

(๒) นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจส่งเรื่องดังกล่าวพร้อมความเห็นไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

ซึ่งทั้งสองกรณี คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และองค์กรอื่นของรัฐทั้งหมด อันจะเป็นบรรทัดฐานให้เกิดการปฏิบัติที่ถูกต้องต่อไปทุกกรณีที่มีปัญหาเดียวกันนี้ในอนาคต ทั้งยังเปลี่ยนข้อโต้แย้งอันเป็นปัญหาการเมืองที่ไม่อาจหาข้อยุติอันสร้างความสับสนในหมู่ประชาชนให้เป็นปัญหากฎหมายที่ยุติลงได้โดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

อย่างไรก็ตาม การที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเฉพาะกรณีตามมาตรา ๒๖๖ หากรัฐสภาไม่ยอมถอนเรื่อง หรือไม่ยอมแก้ไขความผิดพลาดโดยไม่ได้มีมติให้เสนอเรื่องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ วรรคหนึ่ง (๓) ก็เพราะไม่ประสงค์จะให้ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ตกไปทั้งฉบับกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๒ ว่า การตราไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ เพราะจะเกิดความล่าช้าเสียหายแก่มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง ๔๑ แห่ง ซึ่งมีคณาจารย์ประจำ คณาจารย์พิเศษ และนักศึกษาเกี่ยวข้องอยู่เป็นจำนวนหลายแสนคน นอกจากนั้น ยังต้องเริ่มกระบวนการเสนอร่าง

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโกมลงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

กฎหมายดังกล่าวใหม่ทั้งหมด ซึ่งกว่าจะผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาก็จะต้องเสียเวลาของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมาก ทั้งยังเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณเพื่อการนี้อีกเป็นจำนวนมหาศาล คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเพียงให้ส่งเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๖๖ เท่านั้น

แม้กระนั้นก็ตาม การส่งเรื่องตามมาตรา ๒๖๖ ก็ยังเป็นปัญหา เพราะบรรทัดฐานคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีมาโดยตลอดว่า การส่งเรื่องพร้อมความเห็นตามมาตรานี้จะต้องมีปัญหาอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นจริง ไม่ใช่การสมมติหรือการหารือข้อกฎหมาย ดังนั้น การที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือขอให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรถอนร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวกลับคืนไปเพื่อดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง จึงเป็นการดำเนินการตามบรรทัดฐานคำวินิจฉัยดังกล่าว กล่าวคือ ถ้าสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรไม่ยอมถอนร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวก็ดี หรือรัฐสภาไม่ยอมแก้ไขข้อบกพร่องก็ดี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีก็จะดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๔๖ โดยส่งเรื่องพร้อมความเห็นของนายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้เพราะเกิดปัญหาขึ้นจริงแล้ว ไม่ใช่กรณีสมมติหรือการหารือ

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้รับหนังสือแจ้งขอให้ถอนเรื่องจากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรก็มีหนังสือ ที่ สผ ๐๐๑๔/๑๔๓๒๖ ลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๖ แจ้งว่า ได้นำความกราบเรียนประธานสภาผู้แทนราษฎรแล้ว และตรวจสอบแล้วพบว่า มีข้อความขัดแย้งกันในร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวจริง จึงเห็นสมควรถอนเรื่องดังกล่าวกลับเพื่อให้ระยะเวลา ๒๐ วัน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ สะดุดหยุดลง และจะได้หาวิธีการแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องนี้อีกครั้งหนึ่ง และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือที่ นร ๐๕๐๓/๑๘๘๗๘ ลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๖ ส่งหนังสือนำของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... คืนตามคำขอ

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

การดำเนินการดังกล่าวจึงเป็นการกระทำโดยสมัครใจของรัฐสภาและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรผู้รับผิดชอบในร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... และความยินยอมให้ถอนเรื่องคืนของคณะรัฐมนตรีและสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีไม่ใช่การกระทำฝ่ายเดียวของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีด้วยการส่งเรื่องคืนให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ดังที่มีการเข้าใจผิดแต่อย่างใด ทั้งยังไม่ได้เกี่ยวข้องกับการใช้พระราชอำนาจยับยั้งของพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๔ ทั้งสิ้น เพราะยังไม่ได้มีการส่งเรื่องให้สำนักราชเลขาธิการเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยแต่ประการใด

เมื่อการณ์เป็นเช่นนี้ ก็หมดความจำเป็นที่นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจะส่งเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย เพราะเรื่องทั้งหมดได้กลับคืนไปอยู่ในความรับผิดชอบของรัฐสภาและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรผู้ส่งเรื่องมาให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ยิ่งกว่านั้นเมื่อทั้งหนังสือนำส่งร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบของนายกรัฐมนตรีและสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแล้ว ระยะเวลา ๒๐ วัน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ ก็สะดุดหยุดลงทั้งปวง จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวกลับคืนมายังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยอีกครั้งหนึ่งระยะเวลา ๒๐ วัน จึงจะตั้งต้นเริ่มนับใหม่ อนึ่ง ร่างกฎหมายที่ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาแล้วรัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดระยะเวลาให้นำส่งนายกรัฐมนตรีไว้ ทางปฏิบัติที่ผ่านมา จึงขึ้นอยู่กับความเหมาะสมที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจะพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป ซึ่งอาจใช้เวลาเพียงไม่กี่ชั่วโมงหากเป็นเรื่องด่วนที่สุด อาทิ กรณีร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ไปจนถึงหลายวันในหลายกรณี

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

ต่อมาประธานรัฐสภาได้เชิญประชุมร่วมกันระหว่างประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ทำหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา ประธานคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะและประธานคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาทุกคณะ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๗

ในที่ประชุมดังกล่าว นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา ซึ่งทำหน้าที่แทนประธานวุฒิสภาในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ในมาตราที่มีปัญหา แจ้งต่อที่ประชุมว่า นอกจากความผิดพลาดในมาตรา ๑๘ (๘) และมาตรา ๕๒ ของร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว แล้ว ยังมีข้อผิดพลาดอีกประเด็นหนึ่งในมาตรา ๑๘ (๕) และมาตรา ๓๑ (๗) ซึ่งที่ประชุมวุฒิสภาลงมติด้วยคะแนนเสียงข้างมากให้คงไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร แต่ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ที่ส่งไปยังสภาผู้แทนราษฎร ยังคงส่งร่างที่คณะกรรมาธิการวิสามัญของวุฒิสภาแก้ไขและที่ประชุมลงมติไม่เห็นชอบด้วยแล้ว กล่าวคือ ในมาตรา ๓๑ (๗) นั้น ให้เป็นอำนาจอธิการบดีที่จะแต่งตั้งอาจารย์พิเศษ แต่ในมาตรา ๑๘ (๕) คณะกรรมาธิการวิสามัญได้เพิ่มเติมร่างของสภาผู้แทนราษฎรให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งอาจารย์พิเศษด้วย ซึ่งเมื่อที่ประชุมวุฒิสภาลงมติให้คงร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ก็ต้องตัดคำว่า "อาจารย์พิเศษ" ออกจากร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... มาตรา ๑๘ (๕) เพราะข้อความขัดแย้งกัน แต่ปรากฏว่าไม่ได้มีการตัดออกตามมติของวุฒิสภา จึงทำให้ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีข้อความขัดแย้งกันอีกประเด็นหนึ่งจนหากใช้บังคับเป็นกฎหมายก็จะสร้างความสับสนและปัญหาให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะอาจเกิดข้อพิพาทขึ้นมากมาย ยิ่งกว่านั้น การปล่อยปละละเลยความผิดพลาดดังกล่าว ยังหมิ่นเหม่ต่อปัญหาที่ว่าการตรากฎหมายดังกล่าวไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพราะร่างพระราชบัญญัติที่ส่งไปให้สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบมิได้มีการแก้ไขให้เป็นไปตามมติของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรก็ลงมติไปโดยสำคัญผิดคิดว่าเป็นมติของวุฒิสภา

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโกมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ ๗/๖

อย่างไรก็ตาม การพิจารณาของที่ประชุมดังกล่าวเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๗ ก็ไม่ได้ข้อยุติ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วย สมาชิกวุฒิสภา ๕ คน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคร่วมรัฐบาล ๔ คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคร่วมฝ่ายค้าน ๔ คน เพื่อพิจารณาเสนอแนวทางแก้ไขความบกพร่องดังกล่าว

ในวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๔๗ ได้มีการประชุมคณะกรรมการดังกล่าวและได้มีมติว่า โดยที่มีข้อบกพร่องอยู่จริง ส่วนหนทางในการแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าวมี ๖ วิธี

ต่อมาในวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๗ ประธานรัฐสภาได้เชิญประชุมร่วมระหว่างประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ทำหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา ประธานคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ และประธานคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาทุกคณะอีกครั้งหนึ่ง เพื่อพิจารณาข้อเสนอของคณะกรรมการร่วม ในการพิจารณาครั้งนี้ก็ยังไม่อาจหาข้อยุติได้ และมีผู้เสนอแนวทางเพิ่มขึ้นอีกแนวทางหนึ่งก็คือ เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี อันเป็นองค์กรสำคัญตามรัฐธรรมนูญทั้งสิ้น และเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นแล้วจริง สมควรส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

๓.๔.๒ คำชี้แจง

๑) ปัญหาความขัดแย้งในการใช้อำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ

ในการดำเนินการมาจนถึงปัจจุบันนี้รัฐบาลยังไม่ได้โต้แย้งการใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ ว่าฝ่ายบริหารมีอำนาจที่จะไม่นำร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาแล้วขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายหรือไม่ แต่อย่างใด สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจึงไม่ได้เริ่มโต้แย้งอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ ด้วยการส่งร่างพระราช

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

บัญญัติคืนแต่ฝ่ายเดียว แต่ได้ประสานขอให้รัฐสภาถอนเรื่องกลับคืนไปแก้ไขให้ถูกต้อง ซึ่งรัฐสภาโดยประธานรัฐสภาก็ได้ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรขอถอนเรื่องคืนไป โดยมิได้โต้แย้งแต่อย่างใด หากข้อเท็จจริงเปลี่ยนไปว่า ฝ่ายรัฐสภาริเริ่มการโต้แย้งโดยไม่มาถอนร่างคืน สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีโดยอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีจึงจะส่งเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพราะมีการโต้แย้งเกิดขึ้นแล้ว

อนึ่ง การแจ้งให้รัฐสภาถอนร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... คืนไปแก้ไขให้ถูกต้องนั้นเป็นเพียงวิธีการหนึ่งในการพยายามแก้ปัญหาในกระบวนการนิติบัญญัติ เพื่อให้กระบวนการนิติบัญญัติเป็นที่เชื่อถือศรัทธาของประชาชนว่า เมื่อรู้ว่ามีข้อบกพร่องในร่างกฎหมายก็สามารถแก้ไขข้อบกพร่องได้ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตน ทำนองว่าเรื่องบกพร่องในชั้นใดก็ให้แก้ไขในชั้นนั้น ในทางตรงกันข้าม หากพบข้อบกพร่องแล้ว รัฐสภาไม่ยอมขอถอนร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวที่บกพร่องคืนไปแก้ไข ก็จะขัดกับสามัญสำนึกของประชาชนทั่วไปและขัดต่อหลักกฎหมายทั่วไป ทั้งยังอาจกระทบต่อความน่าเชื่อถือศรัทธาของสถาบันนิติบัญญัติของชาติด้วย ดังนั้น การที่ประธานรัฐสภาให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมาขอถอนร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... คืน จึงเป็นการถูกต้องและชอบด้วยรัฐธรรมนูญและหลักกฎหมายทั่วไปที่ว่าผู้ใดเป็นเจ้าของเรื่อง ผู้นั้นย่อมถอนเรื่องคืนได้

อย่างไรก็ตาม ปัญหาเรื่องอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นในบรรดาหมู่สมาชิกรัฐสภากันเองภายหลังจากที่มีการถอนร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวคืนไปแล้วว่า รัฐสภาจะแก้ไขร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ได้หรือไม่ ดังปรากฏตามรายงานของคณะกรรมการพิจารณาปัญหาการตราร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ....เมื่อ ๑๒ มกราคม ๒๕๔๗ ซึ่งมี ๒ แนวทางหลัก และ ๖ วิธีการแก้ไข แม้ในการประชุมร่วมกันของประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภา ประธานคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ประธานคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภา และประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญ

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโกมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

กิจการวุฒิสภา ครั้งที่ ๒/๒๕๔๗ วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๗ ก็มีการถกเถียงกันจนหาข้อยุติไม่ได้ อันเป็นการโต้แย้งอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาเองว่าจะแก้ไขความผิดพลาดในร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวได้หรือไม่ เพียงใด ดังนั้น การที่ประธานรัฐสภาใช้อำนาจส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยจึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

๒) การโต้แย้งเรื่องอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาในการแก้ไขข้อบกพร่อง

๒.๑) ในเรื่องนี้ ประเด็นที่ต้องพิจารณาประเด็นแรก คือ ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... นั้น แม้ได้ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภามาครั้งหนึ่งแล้ว เมื่อรัฐสภาโดยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรด้วยความเห็นชอบของประธานรัฐสภาได้มาขอถอนร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวคืนกลับไปพิจารณาใหม่ ก็ต้องถือว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวยังคงอยู่ที่รัฐสภา และอยู่ในอำนาจของรัฐสภาที่จะดำเนินการใด ๆ ต่อไป ทั้งยังต้องถือว่า การที่สมาชิกรัฐสภายอมรับร่วมกันว่ามีความผิดพลาดบกพร่องเกิดขึ้นในร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวถึง ๒ ประเด็นหลัก พร้อมทั้งยังพยายามหาวิธีแก้ไขเยียวยาความผิดพลาดให้หมดไปด้วยวิธีการต่าง ๆ นับได้ว่ารัฐสภายังไม่ได้ให้ความเห็นชอบต่อร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวอย่างแท้จริงตามรัฐธรรมนูญ กรณีจึงยังถือไม่ได้ว่ารัฐสภาได้ให้คำแนะนำและยินยอมในร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๒ อันจะเป็นผลให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นตราขึ้นเป็นกฎหมาย เพราะถ้ารัฐสภายืนยันว่าเห็นชอบพร้อมทั้งแนะนำและยินยอมให้ตราร่างพระราชบัญญัติขึ้นเป็นกฎหมายได้แล้วก็ต้องส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวกลับมาให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ อีกครั้งหนึ่ง หากรัฐสภาไม่ได้ยืนยันว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว จะแก้ไขไม่ได้ ดังที่เคยยืนยันด้วยวาจากรณีร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติเหรียญเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโกมลงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๗ พ.ศ. .... และไม่ได้ส่งกลับมาให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ ก็ต้องถือว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวยังกลับไปอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาของรัฐสภาอีกครั้งหนึ่ง เมื่อเป็นดังนี้กรณีก็ไม่ต้องด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓

อนึ่ง ในฐานะที่นายกรัฐมนตรีได้รับมอบหน้าที่จากรัฐธรรมนูญให้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการในร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ พร้อมไปกับการนำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยนั้น นายกรัฐมนตรีจึงมีความรับผิดชอบในเรื่องความถูกต้องของแบบพิธี (เช่น ถ้าเป็นร่างพระราชบัญญัติก็ได้มีคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภามาแล้ว) และความถูกต้องของข้อความด้วย (เช่น ถ้าเป็นร่างพระราชบัญญัติก็มีข้อความถูกต้องตามที่ผ่านสภานิติบัญญัติแห่งชาติ) ดังปรากฏตามความเห็นของศาสตราจารย์หยุด แสงอุทัย ปรมาจารย์ทางกฎหมายรัฐธรรมนูญ

เมื่อเป็นเช่นนี้ การที่จะให้นายกรัฐมนตรีนำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ที่รัฐสภายังไม่แนะนำและยินยอม และยังมิได้ให้ความเห็นชอบในชั้นสุดท้ายเพราะได้ขอถอนเรื่องคืนไปดำเนินการหาทางแก้ไขความผิดพลาดอยู่ ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย จึงเป็นสิ่งที่มิอาจกระทำได้ตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญเรื่องความรับผิดชอบของผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการที่อ้างถึงข้างต้น

๒.๒) อำนาจของรัฐสภาในอันที่จะแก้ไขความผิดพลาดบกพร่องในร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ....

(๑) หลักกฎหมายทั่วไปมีว่า ผู้ใดเป็นผู้ก่อความผิดพลาดผู้นั้นก็ต้องเป็นผู้แก้ความผิดพลาดที่ตนก่อขึ้น

ในเรื่องนี้บทกฎหมายไทยในส่วนที่เกี่ยวกับคำพิพากษาของศาลผิดพลาด และคำสั่งทางปกครองผิดพลาด กำหนดให้มีการแก้ไขให้ถูกต้องได้ ดังต่อไปนี้

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโกมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

(๑.๑) คำพิพากษาผิดพลาด

เรื่องคำพิพากษาผิดก็มี ๒ แบบ คือ ผิดพลาดเล็กน้อย กับคำพิพากษาขัดกัน กล่าวคือ ในเรื่องคำพิพากษาผิดพลาดเล็กน้อยเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๓ ส่วนกรณีคำพิพากษาขัดกันเองในคำพิพากษาเดียวกันเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๖

หลักข้างต้นใช้ในคำพิพากษาคดีแพ่งหรือคดีอาญาในศาลยุติธรรมผิดพลาด แต่ถ้าเป็นศาลปกครองก็มีหลักทำนองเดียวกับศาลยุติธรรม โดยบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗๔ และถ้าคำพิพากษาศาลปกครองมีข้อผิดพลาดเล็กน้อยก็แก้ไขได้ ตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๕๕ ซึ่งมีข้อสังเกต ณ จุดนี้ว่าอำนาจแก้ไขคำพิพากษาศาลปกครองที่ผิดพลาดนี้มีที่มาจากระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดเท่านั้น ไม่ได้อยู่ในกฎหมายโดยตรง แต่ระเบียบดังกล่าวก็ออกโดยอาศัยอำนาจกฎหมาย คือ อำนาจตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ฯ มาตรา ๔๔

หากเป็นเช่นนี้ก็อาจเทียบเคียงกับกระบวนการตราพระราชบัญญัติซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๑ ให้อำนาจรัฐสภาในการตราข้อบังคับไว้ ดังนั้น ทั้งสองสภาจึงมีอำนาจตราข้อบังคับเกี่ยวกับการแก้ไขความผิดพลาดของร่างกฎหมายได้ เหมือนกับที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดออกระเบียบให้แก้คำพิพากษาที่ผิดพลาดได้

(๑.๒) คำสั่งทางปกครองผิดพลาด

ถ้าคำสั่งทางปกครองผิดพลาดเจ้าหน้าที่อาจแก้ไขเพิ่มเติมได้เสมอโดยแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบตามควรแก่กรณี ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๔๓

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

เมื่อหลักกฎหมายทั่วไปซึ่งใช้กับความผิดพลาดขององค์กรตุลาการ และองค์กรทางปกครองในประเทศไทยเป็นไปในแนวทางเดียวกันก็ต้องถือว่าหลักดังกล่าวใช้กับการแก้ไขความผิดพลาดขององค์กรนิติบัญญัติด้วย

(๑.๓) การแก้ไขความผิดพลาดกรณีร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ....

เมื่อมีหลักสำคัญตามหลักกฎหมายทั่วไปแล้วว่ารัฐสภาย่อมแก้ไขข้อผิดพลาดในร่างกฎหมายได้ ก็ต้องพิจารณาต่อไปว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมาย และข้อบังคับการประชุมทุก ๆ สภาว่า มีการห้ามแก้ไขหรือไม่

สำหรับรัฐธรรมนูญนั้นมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการตราพระราชบัญญัติ การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติปรากฏอยู่ในมาตรา ๙๒ ถึงมาตรา ๙๔ มาตรา ๑๖๙ ถึงมาตรา ๑๘๐ มาตรา ๑๙๐ มาตรา ๑๙๑ และมาตรา ๑๙๓ (๕) (๙) (๑๐) ไม่มีข้อความในมาตราใดห้ามแก้ไขร่างกฎหมายที่ผิดพลาดเลยแม้แต่น้อย นอกจากนั้นก็ไม่ปรากฏว่ามีบทมาตราใดในกฎหมายฉบับใดห้ามรัฐสภาแก้ไขความผิดพลาดในร่างพระราชบัญญัติที่ยังไม่ได้นำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเลย

แต่ในทางตรงกันข้ามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ข้อ ๑๑๖ ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ข้อ ๑๑๙ และข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ข้อ ๙๗ ต่างมีข้อความที่สนับสนุนหลักกฎหมายทั่วไปข้างต้น กล่าวคือ ได้บัญญัติไว้ในทำนองเดียวกันว่า เมื่อแต่ละสภาได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้วเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่างแล้วให้สภาพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง และในการพิจารณาครั้งนี้สมาชิกอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใดไม่ได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่ายังขัดแย้งกันอยู่ ซึ่งข้อบังคับการประชุมของทุกสภาข้างต้นต่างยืนยันหลักกฎหมายทั่วไปที่ว่า ความผิดพลาดเกิดขึ้นก็ต้องแก้ไข

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

นอกจากนั้น หากพิเคราะห์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทุกมาตราที่เกี่ยวกับกระบวนการตราพระราชบัญญัติข้างต้นแล้วจะพบว่า นอกจากกระบวนการขั้นตอนที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ในการพิจารณาและตราพระราชบัญญัติแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๑ ได้บัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภามีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมเกี่ยวกับการเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติและร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ รวมทั้งกิจการอื่นเพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ฉะนั้นรวมถึงการตราข้อบังคับเกี่ยวกับการแก้ไขข้อผิดพลาดบกพร่องในร่างพระราชบัญญัติได้ด้วย ซึ่งเมื่อได้มีการตราข้อบังคับให้มีการพิจารณาแก้ไขข้อผิดพลาดในร่างพระราชบัญญัติแล้ว รัฐสภาก็ย่อมแก้ไขข้อผิดพลาดดังกล่าวได้โดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญทุกประการ อนึ่ง แม้การแก้ไขข้อบังคับจะกระทำภายหลังที่พบข้อผิดพลาด และนำข้อบังคับนั้นกลับไปใช้ย้อนหลังเพื่อแก้ไขความผิดพลาดในร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ก็ตาม การกระทำดังกล่าวก็ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมายเพราะมีหลักกฎหมายทั่วไปอยู่ว่า กฎหมายวิธีพิจารณาหรือกฎหมายกำหนดกระบวนการในฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารย่อมใช้บังคับย้อนหลังได้โดยชอบ ไม่มีปัญหาว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด

(๑.๔) หลักกฎหมายต่างประเทศเองก็ยอมให้มีการแก้ไขข้อผิดพลาดในร่างกฎหมายที่ได้ผ่านกระบวนการนิติบัญญัติของรัฐสภาแล้ว โดยประเทศที่ปรากฏว่าให้มีการแก้ไขได้เด่นชัดมี ๓ ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา สมาพันธรัฐสวิส และสาธารณรัฐฝรั่งเศส

๒.๓) การไม่พยายามดำเนินการแก้ไขข้อผิดพลาดเสียก่อนนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย จะสร้างปัญหามากกว่าการดำเนินการแก้ไขก่อน

(๑) การดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓

การดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ ในทันทีโดยไม่หาทางออกที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญช่องทางอื่นก่อน มีผลเสียหลายประการ ดังนี้

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโกมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

(๑.๑) การนำเรื่องที่ทุกฝ่ายต่างยอมรับอยู่ว่าผิดพลาดขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายทันที ย่อมขัดต่อสามัญสำนึกทั่วไปของประชาชนว่านำสิ่งผิดขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายทั้ง ๆ ที่รู้ว่าผิด อันเป็นความควรหรือไม่ควรทางสังคม ทั้ง ๆ ที่อาจชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เมื่อเป็นเช่นนี้ รัฐบาลจะอาศัยแต่ความถูกต้องตามกฎหมายโดยไม่คำนึงถึงความชอบธรรมทางสังคมไม่ได้เพราะในการบริหารประเทศ ต้องคำนึงถึงทั้ง ๒ ประการเสมอ นอกจากนั้น การดำเนินการดังกล่าวยังอาจกระทบต่อความน่าเชื่อถือของสถาบันนิติบัญญัติของชาติอย่างรุนแรง ได้ว่า ไม่ได้พยายามหาทางแก้ไขข้อบกพร่องผิดพลาดที่เกิดจากการกระทำของสถาบันนิติบัญญัติเอง และนอกจากความไม่สมควรทางสังคมแล้ว การดำเนินการดังกล่าวทั้งที่ยังมีเวลาพอที่จะหาทางแก้ไขความผิดพลาดในช่องทางอื่นที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญได้ ก็จะขัดต่อหลักความรับผิดชอบของผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการดังกล่าวแล้วข้างต้น

(๑.๒) หากนำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายทันที ผลที่เกิดขึ้นอาจมี ๒ ทาง ไม่ว่าเกิดขึ้นทางใดทางหนึ่งก็เกิดความเสียหายมาก กล่าวคือ

ถ้าพระราชทานร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวกลับคืนมายังรัฐสภา และรัฐสภาลงมติไม่ยืนยันร่างพระราชบัญญัตินั้น เป็นเหตุให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นตกไป ก็จะต้องใช้เวลาและเสียเงินงบประมาณอีกมากในการดำเนินการใหม่ทั้งหมด ซึ่งจะกระทบต่อสถาบันราชภัฏ ๔๑ แห่ง ทั้งคณาจารย์และนักศึกษาหลายแสนคน

ถ้าทรงลงพระปรมาภิไธยและมีการประกาศใช้กฎหมายดังกล่าวก็จะเกิดความสับสนและปัญหา ตลอดจนข้อพิพาทต่าง ๆ ที่จะตามมามากมาย ด้วยเหตุที่มีความขัดแย้งกันในกฎหมาย อันอาจส่งผลให้การแต่งตั้งอาจารย์พิเศษของสถาบันราชภัฏ ๔๑ แห่ง ทำให้กระบวนการเรียนการสอนในสถาบันมีปัญหาจนอาจไม่สามารถดำเนินการได้

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโลมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ ๙๑

(๒) การดำเนินการตามข้อเสนอของคณะกรรมการที่ประธานรัฐสภาตั้งขึ้น อีก ๕ แนวทาง

(๒.๑) การนำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ โดยเห็นว่าสามารถตีความร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ให้มีผลใช้บังคับและปฏิบัติได้

การดำเนินการดังกล่าวนอกจากไม่สมควรดังได้กล่าวข้างต้นแล้ว ผลอาจไม่ต่างจากการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ โดยทันที ที่สำคัญก็คือการคาดเดาว่าสามารถตีความร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ให้มีผลบังคับได้ เป็นการคาดเดาแทนศาลทั้งหลายที่มีอำนาจตามรัฐธรรมนูญในการตีความกฎหมาย ซึ่งผลอาจเป็นในทางตรงกันข้ามกับการคาดเดาได้

(๒.๒) รัฐสภาควรแก้ไขร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ให้ถูกต้องเสียก่อนแล้วจึงส่งให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๙๓ ซึ่งรัฐบาลเห็นพ้องด้วย

(๒.๓) การเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาตามกระบวนการและเมื่อได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว จึงส่งให้นายกรัฐมนตรีพร้อมกับร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ซึ่งเป็นฉบับหลัก โดยให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายพร้อมกันทั้งสองฉบับ พร้อมทั้งกราบบังคมทูลเหตุผลข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น และเมื่อทรงลงพระปรมาภิไธยแล้วก็ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาโดยประกาศฉบับหลักก่อนแล้วจึงประกาศฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งรัฐบาลก็ไม่ขัดข้องที่จะดำเนินการหากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าทำได้ อนึ่ง เคยมีบรรทัดฐานเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๕ ยืนยันแนวทางนี้อยู่ด้วย

(๒.๔) เนื่องจากนายกรัฐมนตรีมิได้นำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายใน ๒๐ วัน ตามรัฐธรรมนูญ

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโกมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ ๙๐

มาตรา ๘๓ ทำให้ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวหมดสภาพของความเป็นร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว จึงต้องเสนอร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ใหม่ทั้งฉบับ และต้องเริ่มกระบวนการพิจารณาโดยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาใหม่ทั้งหมด ความเห็นนี้แม้พิจารณาผิวเผินจะเห็นว่าคล้ายกับบรรทัดฐานสองกรณีเมื่อปี ๒๔๘๕ ก็จริง แต่ก็มีปัญหาตรงความเห็นที่ว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวหมดสภาพของความเป็นร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ว่ามีฐานใดในรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายรองรับความหมดสภาพดังกล่าว

(๒.๕) ส่งร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... กลับไปให้ประธานวุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องตามมติของวุฒิสภา แล้วส่งกลับให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป เนื่องจากเนื้อความที่ขัดแย้งกันมีสาเหตุมาจากการแปลความในมติของวุฒิสภาที่ไม่ตรงกัน ซึ่งรัฐบาลไม่ขัดข้องหากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ากระทำได้

โดยสรุป รัฐบาลและสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีชี้แจงว่าหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติพร้อมตัวอย่างกรณีเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งให้รัฐสภารับร่างพระราชบัญญัติกลับไปพิจารณาดำเนินการให้ถูกต้องเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างเป็นทางการนั้นไม่เคยปรากฏ และการดำเนินการในกรณีร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... นี้ เป็นกรณีแรก แต่เคยมีการแจ้งประสานโดยประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. .... (นายจำลอง ครุฑขุนทด) ว่ามีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นและขอให้แจ้งแก้ไขมาที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ตามหนังสือ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๖ ซึ่งก็ไม่ได้รับการตอบแต่อย่างใด แต่จากการประสานเป็นการภายในระหว่างเจ้าหน้าที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีกับเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้แจ้งให้ทราบด้วยวาจาว่า ไม่อาจแก้ไขร่างกฎหมายที่มีมติรัฐสภาเห็นชอบแล้วได้ อนึ่ง การประสานภายในเรื่องอื่นโดยไม่แจ้งเป็นทางการ ได้มีการดำเนินการอยู่เนือง ๆ ตามสภาพปัญหา

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

อย่างไรก็ดี รัฐบาลและสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เห็นว่า การดำเนินการทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยทันทีโดยไม่แสวงหาแนวทางอื่นที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญก่อน นอกจากมีปัญหาความชอบธรรมทางสังคม กระทบต่อความน่าเชื่อถือของสถาบันนิติบัญญัติของชาติ ยังอาจมีผลเสียอันเกิดจากการล่าช้าและสิ้นเปลืองงบประมาณทั้งยังไม่ได้หาทางออกให้กับกรณีอื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้อีก ดังนั้น การที่รัฐสภารับแก้ไขความผิดพลาดเสียเองก็ดี หรือศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการแก้ไขข้อผิดพลาดดังกล่าวกระทำได้โดยวิธีการที่ศาลรัฐธรรมนูญให้แนวทางที่ถูกต้องก็ดี ย่อมเป็นผลดีต่อประเทศชาติในระยะสั้น คือ แก้ปัญหาของร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ให้ลุล่วงไปได้โดยประหยัดทั้งเวลาและเงินงบประมาณ พร้อมทั้งยังสร้างแนวทางแก้ปัญหาให้ประเทศในระยะยาวเพิ่มขึ้นอีกด้วย และช่วยเรียกความเชื่อมั่นในสถาบันนิติบัญญัติของประเทศให้กลับคืนมา ทั้งยังยุติปัญหาความขัดแย้งแบบแบ่งฝักฝ่ายทางการเมืองได้ด้วยดี คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเด็ดขาด ก็จะผูกพันให้รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นต้องปฏิบัติตาม อันเป็นการแก้ปัญหาให้ทุกฝ่ายได้

๓.๕ นายบัญญัติ บรรทัดฐาน ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร มีหนังสือลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ เสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า

๓.๕.๑ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ได้ดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ครบถ้วนทุกขั้นตอน กล่าวคือ ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร วันพุธที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ที่ประชุมโดยเสียงข้างมากเห็นชอบกับการแก้ไขของวุฒิสภา (แม้เสียงข้างน้อยเห็นว่ามีข้อผิดพลาดบกพร่องขอให้ตั้งคณะกรรมาธิการร่วมกัน) จึงถือว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๕ วรรคหนึ่ง (๓) ซึ่งเป็นไปตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๑๒๑

๓.๕.๒ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ดำเนินการถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ

๑) ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๕ วรรคหนึ่ง (๓) แล้ว ตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ จึงต้องดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๙๓

๒) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ บัญญัติว่า "ร่างพระราชบัญญัติ.... ที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติ.... นั้น จากรัฐสภา" ข้อเท็จจริงปรากฏว่า สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๔/๑๓๔๕๑ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ แจ้งเลขาธิการคณะรัฐมนตรียืนยันมติของรัฐสภาพร้อมด้วยร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว เพื่อนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ ต่อไป ซึ่งเป็นการดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอนถูกต้องตามรัฐธรรมนูญแล้ว

๓) การดำเนินการอื่นใดนอกเหนือจากที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ และมาตรา ๙๔ จึงน่าจะเป็นการปฏิบัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ และมาตรา ๙๔ ซึ่งเป็นพระราชอำนาจ

๓.๕.๓ ในฐานะผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร มีความเห็นว่าน่าจะต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญโดยนำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ที่ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ พร้อมทั้งกราบบังคมทูลถวายรายงานถึงความบกพร่องที่เกิดขึ้นด้วย ทั้งนี้เพื่อทรงใช้พระราชอำนาจตามที่ทรงเห็นสมควร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๔ ต่อไป

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต กรีโถมยาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

๓.๖ นายสุชน ชาลีเครือ รองประธานวุฒิสภา คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภามีหนังสือ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ชี้แจงเกี่ยวกับกระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ในชั้นการพิจารณาของวุฒิสภา และส่งคำชี้แจงเพิ่มเติม ประกอบด้วย (๑) ข้อพิจารณาเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ของนายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง และ (๒) หนังสือของนายประเกียรติ นาสิมมา สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดร้อยเอ็ด ประธานคณะกรรมาธิการการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา

๓.๖.๑ ประธานวุฒิสภาได้ชี้แจงเกี่ยวกับการพิจารณาของวุฒิสภาในมาตราที่ขัดแย้งกันตั้งแต่ขั้นการพิจารณาของคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... วุฒิสภา ตลอดจนขั้นการพิจารณาในวาระที่สองและวาระที่สามของที่ประชุมวุฒิสภา สรุปได้ว่า

๑) ประเด็นความคลาดเคลื่อนขัดแย้งกันเกี่ยวกับการแต่งตั้ง "ศาสตราจารย์พิเศษ" ตามมาตรา ๑๘ (๘) ที่กำหนดให้สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่พิจารณาเสนอเรื่องเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งและถอดถอนศาสตราจารย์พิเศษ แต่มาตรา ๕๒ กำหนดว่า ศาตราจารย์พิเศษนั้นแต่งตั้งโดยสภามหาวิทยาลัย

ในการพิจารณา มาตรา ๑๘ (๘) ของที่ประชุมวุฒิสภา เนื่องจากคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ไม่ได้แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัยในการพิจารณาเสนอเรื่องเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งและถอดถอนศาสตราจารย์พิเศษ และไม่มีสมาชิกวุฒิสภาผู้ใดอภิปรายในอนุมาตรานี้ จึงถือว่าที่ประชุมเห็นชอบตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร กล่าวคือ เห็นชอบกับการกำหนดให้สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่พิจารณาเสนอเรื่องเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษ

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากคณะกรรมาธิการวิสามัญได้แก้ไขความในมาตรา ๕๒ วรรคสอง กำหนดให้ศาสตราจารย์พิเศษแต่งตั้งโดยสภามหาวิทยาลัย โดยไม่ต้อง

เสนอเรื่องเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้ง แต่มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็นให้คงความในมาตราดังกล่าวไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร เมื่อที่ประชุมวุฒิสภาพิจารณาถึงมาตรานี้ ปรากฏว่ากรรมาธิการที่สงวนความเห็นไม่ได้ติดใจอภิปราย รวมทั้งไม่มีสมาชิกวุฒิสภาท่านใดในที่ประชุมอภิปรายในประเด็นที่คณะกรรมาธิการแก้ไข จึงถือว่าที่ประชุมเห็นชอบตามที่คณะกรรมาธิการวิสามัญได้แก้ไขเพิ่มเติม เมื่อที่ประชุมไม่ได้แก้ไขความในมาตรา ๑๘ (๘) และมาตรา ๕๒ วรรคสอง ให้สอดคล้องกัน จึงทำให้ความในมาตรา ๑๘ (๘) กับมาตรา ๕๒ วรรคสอง ไม่สอดคล้องกันเกี่ยวกับอำนาจการแต่งตั้งและถอดถอนศาสตราจารย์พิเศษระหว่างสภามหาวิทยาลัยกับกรณีให้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้ง

๒) ประเด็นการทับซ้อนกันของอำนาจในการแต่งตั้งและถอดถอน "อาจารย์พิเศษ" ซึ่ง มาตรา ๑๘ (๕) กำหนดให้สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนอาจารย์พิเศษ และมาตรา ๓๑ (๗) กำหนดให้อธิการบดีมีอำนาจและหน้าที่แต่งตั้งและถอดถอนอาจารย์พิเศษเช่นกัน

ในการพิจารณา มาตรา ๑๘ (๕) ที่ประชุมวุฒิภาได้อภิปรายเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดให้สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่แต่งตั้งและถอดถอนรองศาสตราจารย์พิเศษและผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ เนื่องจากคณะกรรมาธิการวิสามัญได้ตัดอำนาจหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัยในการแต่งตั้งและถอดถอนรองศาสตราจารย์พิเศษ และผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษออก ซึ่งสมาชิกวุฒิสภาส่วนใหญ่ที่ได้ใช้สิทธิอภิปรายในประเด็นดังกล่าว มีความเห็นว่าควรให้คงตำแหน่งรองศาสตราจารย์พิเศษ และผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษไว้ โดยไม่มีสมาชิกท่านใดอภิปรายไม่เห็นด้วยกับการที่คณะกรรมาธิการได้แก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นที่ให้สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจในการแต่งตั้งถอดถอนอาจารย์พิเศษ

เมื่อพิจารณาถึงขั้นตอนของการลงมติ ก่อนที่ที่ประชุมจะลงมติ ผู้ทำหน้าที่ประธานของที่ประชุมวุฒิสภา ได้สรุปประเด็นที่จะลงมติว่า "ความในมาตรา ๑๘ (๕)

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

ที่เรากำลังอภิปรายกันมีประเด็นนิดเดียว คือ คณะกรรมาธิการตัดคำว่า "รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาตราจารย์พิเศษ" ออก ในขณะที่มีผู้สงวนความเห็นขอให้คงไว้ตามร่างเดิม คงจะถามที่ประชุมได้แล้ว เราได้ใช้เวลาอภิปรายกันมากนะครับในวงเล็บนี้ ท่านผู้ใดเห็นด้วยกับกรรมาธิการโดยให้ตัด ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมตัดความออกตามที่กรรมาธิการเสนอไว้ กดเห็นด้วยครับ ท่านผู้ใดเห็นควรให้คงไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร กดไม่เห็นด้วย..." ผลการลงมติปรากฏว่ามีสมาชิกเห็นด้วย ๓๖ คะแนน ไม่เห็นด้วย ๗๖ คะแนน ดังนั้น มติของที่ประชุมวุฒิสภาที่ให้คงความในมาตรา ๑๘ (๕) ไว้ตามร่างเดิมนั้น หมายถึงเฉพาะในประเด็นเรื่องตำแหน่งรองศาสตราจารย์พิเศษ และผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ เท่านั้น เนื่องจากเป็นประเด็นเดียวที่สมาชิกวุฒิสภาไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมาธิการวิสามัญ อีกทั้งผู้ทำหน้าที่ประธานของที่ประชุมได้สรุปเป็นประเด็นเพื่อที่จะถามมติของที่ประชุมวุฒิสภา

ส่วนในประเด็นเรื่องตำแหน่งอาจารย์พิเศษเมื่อที่ประชุมไม่ได้โต้แย้งการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการมาตั้งแต่เริ่มแรก และไม่มีสมาชิกท่านใดยกขึ้นเป็นประเด็นเพื่อให้มีการแก้ไขแตกต่างไปจากการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ ก็ต้องถือว่าการลงมติในมาตรา ๑๘ (๕) ไม่รวมถึงเรื่องตำแหน่งอาจารย์พิเศษซึ่งคณะกรรมาธิการเพิ่มเติมขึ้นใหม่แต่อย่างใดและต้องถือว่าที่ประชุมเห็นชอบกับการที่คณะกรรมาธิการแก้ไขเพิ่มเติมให้สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งและถอดถอนอาจารย์พิเศษ

นอกจากนี้ในการพิจารณา มาตรา ๑๘ นี้ นั้น ที่ประชุมวุฒิสภาได้พิจารณาเรียงตามลำดับเป็นอนุมาตรา ๆ ไป

อนึ่ง ในการลงมติมาตรา ๑๘ (๕) ซึ่งผู้ทำหน้าที่ประธานของที่ประชุมวุฒิสภาได้ถามที่ประชุมก่อนลงมติว่า "ท่านผู้ใดเห็นควรให้คงไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร กดไม่เห็นด้วย..." นั้น ได้มีกรรมาธิการผู้สงวนความเห็นและสมาชิกวุฒิสภาบางท่านมีความเห็นว่า คำว่า "ให้คงไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร" นั้น หมายความว่า ให้คงมาตรา ๑๘ (๕) ไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรในทุกประเด็น กล่าวคือ ให้คงตำแหน่ง

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโกมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

"รองศาสตราจารย์พิเศษ" และ "ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ" ที่คณะกรรมาธิการได้ตัดออกไว้ และไม่มีการเพิ่มเติมตำแหน่ง "อาจารย์พิเศษ" ตามที่คณะกรรมาธิการได้เพิ่มเติมดังที่ปรากฏในร่างตามที่วุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบ แต่อย่างใด

สำหรับการพิจารณามาตรา ๓๑ ของที่ประชุมวุฒิสภา ซึ่งเป็นบทมาตราเกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของอธิการบดี ซึ่งในมาตรานี้คณะกรรมาธิการวิสามัญมิได้แก้ไขเพิ่มเติมแต่ประการใด อีกทั้งไม่มีสมาชิกวุฒิสภาท่านใดอภิปรายในมาตรานี้ และไม่มีสมาชิกวุฒิสภาท่านใดขอให้ตัดคำว่า "อาจารย์พิเศษ" ในมาตรา ๓๑ (๗) ออก ที่ประชุมจึงผ่านการพิจารณาในมาตรานี้โดยไม่มีการลงมติ จึงถือว่าในมาตรา ๓๑ นี้ ที่ประชุมเห็นชอบตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้ง ต้องถือว่าเห็นชอบด้วยกับการที่กำหนดให้อธิการบดีมีอำนาจหน้าที่แต่งตั้งและถอดถอนอาจารย์พิเศษ จึงทำให้อำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งถอดถอนอาจารย์พิเศษในมาตรา ๑๘ (๕) กับมาตรา ๓๑ (๗) ทับซ้อนกัน

๓.๖.๒ นายสหัส พินทุเสนีย์ ในฐานะผู้ทำหน้าที่ประธานที่ประชุมวุฒิสภาในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ได้จัดทำข้อพิจารณาเสนอต่อรักษาการประธานวุฒิสภา และประธานวุฒิสภาได้เสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญในฐานะเป็นคำชี้แจงเพิ่มเติม สรุปได้ว่า

(๑) ประเด็นมาตรา ๑๗ (๘) (ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร) วุฒิสภาไม่ได้มีการแก้ไขแต่ประการใด

(๒) ประเด็นมาตรา ๑๗ (๕) (ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร) ในการพิจารณาของคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ของวุฒิสภาได้มีการแก้ไขตัดอำนาจของสภามหาวิทยาลัยในการแต่งตั้งและถอดถอน รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ ออก และเพิ่มอำนาจในการแต่งตั้งและถอดถอนให้ครอบคลุมถึงตำแหน่งอาจารย์พิเศษซึ่งมีสมาชิกอภิปรายกันกว้างขวาง ในขณะที่ พลตรี มนูญกฤต รูปขจร เป็น

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโกมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

ประธานในที่ประชุม นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง กรรมาธิการ เสนอให้แขวนมาตรา ๑๗ (๕) นี้ไว้ก่อน เพราะมาตรานี้เป็นผลของหลักการในหมวด ๕ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๒ และมาตรา ๕๓ แต่ประธานวุฒิสภาไม่อนุญาต โดยให้พิจารณาเรียงตามลำดับมาตราไป ต่อมาเมื่อนายสหัส พินทุเสนีย์ ทำหน้าที่ประธานที่ประชุมวุฒิสภา นายสุนทร จินดาอินทร์ รองประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญ ได้เสนอขอให้ประธานที่ประชุมทบทวนว่า ควรจะพิจารณามาตรา ๕๑ ก่อนเพราะมิฉะนั้นมาตราอื่น ๆ ที่มีคำว่า รองศาสตราจารย์พิเศษ กับศาสตราจารย์พิเศษ อาจจะขัดแย้งกันหมดซึ่งประธานที่ประชุมได้วินิจฉัยว่า ให้พิจารณาเรียงลำดับมาตรา โดยนำมาตรา ๕๑ มาประกอบการพิจารณามาตรา ๑๗ (๕) นี้ ต่อจากนั้นสมาชิกก็ได้พิจารณา มาตรา ๑๗ (๕) ควบคู่กับความในมาตรา ๕๐ ถึงมาตรา ๕๔ เมื่อออภิปรายไปพอสมควรแล้ว นายสหัส พินทุเสนีย์ ซึ่งทำหน้าที่ประธานที่ประชุม ได้ถามมติในมาตรา ๑๗ (๕) โดยจับประเด็นการแก้ไขของคณะกรรมาธิการวิสามัญกับประเด็นการสงวนความเห็นของกรรมาธิการเสียงข้างน้อยที่ให้คงไว้ตามร่างเดิม ปรากฏว่า ที่ประชุมเห็นชอบให้คงไว้ตามร่างเดิม ๗๖ เสียง และเห็นชอบกับคณะกรรมาธิการให้แก้ไขเพิ่มเติม ๓๖ เสียง ตามบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกวุฒิสภา ดังนั้น จึงเท่ากับมาตรา ๑๗ (๕) นี้ มติที่ประชุมวุฒิสภาให้คงไว้ตามร่างเดิม แต่ตามร่างพระราชบัญญัติที่วุฒิสภาได้ส่งไปยังสภาผู้แทนราษฎรนั้น ในมาตรา ๑๗ (๕) มิได้เป็นไปตามมติของวุฒิสภาดังกล่าว (กล่าวคือ ตามร่างเดิม สภามหาวิทยาลัยไม่มีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนอาจารย์พิเศษ แต่ตามร่างที่ส่งไปยังสภาผู้แทนราษฎรนั้น สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนอาจารย์พิเศษได้) จึงเป็นผลให้ความในมาตรา ๑๗ (๕) ขัดแย้งหรือไม่สอดคล้องกับมาตรา ๓๐ (๗) ที่ให้อธิการบดีแต่งตั้งและถอดถอนอาจารย์พิเศษ ซึ่งหากมีการดำเนินการตามมติของวุฒิสภาอย่างถูกต้องแล้ว จะไม่เกิดความขัดแย้งดังกล่าว

(๓) ประเด็นมาตรา ๓๐ (๗) (ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร) เป็นเรื่องอำนาจและหน้าที่ของอธิการบดี ซึ่งตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรนั้น มาตรา ๓๐ มี ๕ อนุมาตรา (อนุมาตรา ๗ เป็นเรื่องให้อำนาจอธิการบดีแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ รวมถึงอาจารย์พิเศษด้วย) เมื่อผ่านการพิจารณาคณะกรรมาธิการวิสามัญไม่ได้มีการแก้ไขยังคงไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร ทั้ง ๕ อนุมาตรา และเมื่อนำเข้าสู่การประชุมวุฒิสภา ที่ประชุมได้

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

พิจารณาผ่านมาตรา ๓๐ ซึ่งเท่ากับเห็นชอบกับคณะกรรมาธิการวิสามัญให้คงไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร คือ อธิการบดีมีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนอาจารย์พิเศษ ซึ่งจะไม่ขัดแย้งกับมาตรา ๑๗ (๕) หากมาตรา ๑๗ (๕) เป็นไปตามมติของที่ประชุมวุฒิสภาดังกล่าวมาข้างต้น

(๔) ข้อเท็จจริงในการพิจารณามาตรา ๕๑ (ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร) ตามร่างเดิมมีสามวรรค

- ในวรรคหนึ่ง เป็นเรื่องตำแหน่งทางวิชาการ ประกอบด้วย ศาสตราจารย์พิเศษ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ และอาจารย์พิเศษ คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ของวุฒิสภาได้มีการแก้ไขโดยตัดตำแหน่งรองศาสตราจารย์พิเศษ และผู้ช่วยศาตราจารย์พิเศษ ออก

- ในวรรคสอง เป็นเรื่องการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งตามคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ของวุฒิสภาได้มีการแก้ไขโดยให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งแทนการโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งโดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย

- ในวรรคสาม เป็นเรื่องคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งถอดถอนคณาจารย์พิเศษ คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ของวุฒิสภาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อความตอนท้าย ห้ามไม่ให้ผู้รับแต่งตั้งทางวิชาการเสนอตนเพื่อขอรับตำแหน่ง

- ในมาตรา ๕๑ นี้ มีกรรมาธิการเสียงข้างน้อยสงวนความเห็นให้คงความในมาตรา ๕๑ ไว้ตามร่างเดิม ซึ่งกลุ่มนี้เป็นกลุ่มเดียวกับผู้สงวนความเห็นในมาตรา ๑๗ (๕) และในการอภิปรายมาตรา ๑๗ (๕) ได้อภิปรายครอบคลุมถึงมาตรา ๕๑ แล้ว ประกอบกับหลังจากการพิจารณามาตรา ๑๗ เสร็จสิ้นลง กลุ่มผู้สงวนความเห็น คือ นายวิบูลย์ แช่มชื่น ได้เรียนถามประธานที่ประชุม (นายสหัส พินทุเสนีย์) ว่า "เนื่องจากว่ามาตราที่ผ่านไป

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

เมื่อสักครู่นี้ เกี่ยวข้องกับมาตรา ๕๑ มาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ เราถือว่า ถึงโน่นก็ไม่ต้องอภิปรายอีก ใช่ไหมครับ" ประธานที่ประชุมได้พิจารณาวินิจฉัยว่า "ครับ" ดังนั้น เมื่อมติที่ประชุมในมาตรา ๑๗ ให้คงไว้ตามร่างเดิมตามการสงวนของกลุ่มผู้สงวนความเห็น ซึ่งมาตรา ๕๑ มีความเชื่อมโยงกัน จึงจะต้องแก้ไขให้สอดคล้องกับมติของที่ประชุมในมาตรา ๑๗ (๘) และ (๙) ที่ให้คงไว้ตามร่างเดิม

ดังนั้น ในการประชุมวุฒิสภา เมื่อมีการพิจารณาในหมวด ๕ ตำแหน่งทางวิชาการ มาตรา ๕๑ จึงไม่มีการอภิปรายของกลุ่มผู้สงวนความเห็น เนื่องจากผู้สงวนความเห็นได้อภิปรายไปก่อนแล้วในมาตรา ๑๗ (๙) ที่ประชุมจึงได้พิจารณาผ่านไปโดยไม่มีการถามมติอีกครั้งหนึ่ง ในทางปฏิบัติตามปกติ การที่ที่ประชุมได้พิจารณาผ่านมาตรา ๕๑ ไปจะถือว่าที่ประชุมเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการวิสามัญ แต่ในกรณีของมาตรา ๕๑ นี้ เป็นเรื่องที่มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกับการอภิปรายในมาตรา ๑๗ (๙) ซึ่งมีผู้สงวนความเห็นกลุ่มเดียวกัน ให้คงไว้ตามร่างเดิมในทั้งสองมาตรา ซึ่งเมื่อมติที่ประชุมในมาตรา ๑๗ ให้คงไว้ตามร่างเดิมตามการสงวนของกลุ่มผู้สงวนความเห็น เมื่อพิจารณาในหมวด ๕ ตำแหน่งทางวิชาการ มาตรา ๕๑ ถึงมาตรา ๕๓ แม้ผู้สงวนความเห็นจะไม่อภิปราย ก็จะต้องมีการแก้ไขความให้สอดคล้องกับมติที่ประชุมซึ่งเป็นประเด็นเดียวกัน จึงไม่อาจถือเป็นกรณีปกติทั่วไปได้ การไม่แก้ไขความในมาตรา ๕๑ วรรคสอง ให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๗ (๘) เพราะถือว่าที่ประชุมไม่ได้มีการอภิปรายในเรื่องนี้เลย จึงไม่น่าจะถูกต้องและทำให้ความในมาตรา ๑๗ (๘) กับมาตรา ๕๑ วรรคสอง ไม่สอดคล้องกัน

๓.๖.๓ นายประเกียรติ นาสิมมา สมาชิกวุฒิสภา ได้จัดทำคำชี้แจงต่อประธานวุฒิสภาในทำนองเดียวกับนายสหัส ฯ สรุปได้ว่า การลงมติในวุฒิสภาเพื่อกลั่นกรองร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... นั้น ไม่ได้ก่อให้เกิดความไม่สอดคล้องและขัดแย้งกันเองในมาตรา ๕๑ กับมาตรา ๑๗ (๘) และมาตรา ๑๗ (๙) กับมาตรา ๓๐ (๗) แต่ประการใด สำหรับเหตุที่ก่อให้เกิดเป็นปัญหานั้นน่าจะมาจากการตีความมติที่ประชุมวุฒิสภาคลาดเคลื่อนในชั้นธุรการเท่านั้น

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต สรีโลมงาม)
เจ้าหน้าที่ตรวจรัฐธรรมนูญ

ข้อเท็จจริงเพียงพอที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยได้แล้ว มีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า การที่รัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... พร้อมส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ หากก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย ได้ตรวจพบปัญหาข้อความที่ขัดแย้งกันในร่างพระราชบัญญัติ รัฐสภาจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นกลับคืนมาพิจารณาปรับปรุงให้ถูกต้องสมบูรณ์ก่อนแล้วจึงส่งให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ ได้หรือไม่

รัฐธรรมนูญบัญญัติอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาในกระบวนการตราพระราชบัญญัติในกรณีตามคำร้องไว้ ดังนี้

มาตรา ๕๐ "รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

รัฐสภาจะประชุมร่วมกันหรือแยกกัน ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้"

มาตรา ๕๒ "ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา"

มาตรา ๕๓ "ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นจากรัฐสภา เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้"

สำเนาถูกต้อง

มาตรา ๑๗๒ "ร่างพระราชบัญญัติและร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรก่อน"

(นายชวลิต ศรีโกมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๗๔ วรรคหนึ่ง "ภายใต้บังคับมาตรา ๑๘๐ เมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เสนอตามมาตรา ๑๗๒ และลงมติเห็นชอบแล้ว ให้สภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นต่อวุฒิสภา วุฒิสภาต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เสนอมานั้นให้เสร็จภายในหกสิบวัน แต่ถ้าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน ต้องพิจารณาให้เสร็จภายในสามสิบวัน ทั้งนี้ เว้นแต่วุฒิสภาจะได้ลงมติให้ขยายเวลาออกไปเป็นกรณีพิเศษซึ่งต้องไม่เกินสามสิบวัน กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม และให้เริ่มนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นมาถึงวุฒิสภา"

มาตรา ๑๗๕ วรรคหนึ่ง "ภายใต้บังคับมาตรา ๑๘๐ เมื่อวุฒิสภาได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเสร็จแล้ว

(๑) ถ้าเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๙๓

(๒) ถ้าไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไว้ก่อน และส่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร

(๓) ถ้าแก้ไขเพิ่มเติม ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้นไปยังสภาผู้แทนราษฎร ถ้าสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๙๓ ถ้าเป็นกรณีอื่น ให้แต่ละสภาตั้งบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ มีจำนวนเท่ากันตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด ประกอบเป็นคณะกรรมาธิการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น และให้คณะกรรมาธิการร่วมกันรายงานและเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมาธิการร่วมกันได้พิจารณาแล้วต่อสภาทั้งสอง ถ้าสภาทั้งสองต่าง

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

เห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมาธิการร่วมกันได้พิจารณาแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๙๓ ถ้าสภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไว้ก่อน"

มาตรา ๑๕๑ "สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา มีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมเกี่ยวกับการเลือกและการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภา รองประธานสภา เรื่องหรือกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมาธิการสามัญแต่ละชุด การปฏิบัติหน้าที่และองค์ประชุมของคณะกรรมาธิการ วิธีการประชุม การเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติและร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ การเสนอญัตติ การปรึกษา การอภิปราย การลงมติ การบันทึกการลงมติ การเปิดเผยการลงมติ การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย ประมวลจริยธรรมของสมาชิกและกรรมาธิการ และกิจการอื่นเพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้"

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๒ บัญญัติว่า ร่างพระราชบัญญัติจะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ต้องได้รับคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ซึ่งมาตรา ๕๐ บัญญัติว่า รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยรัฐสภาจะประชุมร่วมกันหรือแยกกัน ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และมาตรา ๑๗๒ บัญญัติให้การเสนอร่างพระราชบัญญัติให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรก่อน โดยมาตรา ๑๗๔ บัญญัติว่า เมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เสนอตามมาตรา ๑๗๒ และลงมติเห็นชอบแล้ว ให้สภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภา และมาตรา ๑๗๕ วรรคหนึ่ง (๓) บัญญัติว่า เมื่อวุฒิสภาได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว ถ้าแก้ไขเพิ่มเติม ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติตามที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้นไปยังสภาผู้แทนราษฎร ถ้าสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๙๓ กล่าวคือ ให้นายกรัฐมนตรีนำร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้วขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัตินั้นจากรัฐสภา เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๑ ได้บัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมเกี่ยวกับการเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และกิจการอื่นเพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

สภาผู้แทนราษฎรได้อาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๑ ตราข้อบังคับการประชุมเกี่ยวกับการเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และกิจการอื่นเพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ โดยสภาผู้แทนราษฎรได้ตราข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ เช่น ข้อ ๑๐ เลขาธิการมีหน้าที่... (๕) ยืนยันมติของสภาไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง ข้อ ๑๐๔ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้กระทำเป็นสามวาระตามลำดับ และข้อ ๑๒๐ ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรมีมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติใดให้ประธานสภาดำเนินการเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภา เป็นต้น

ในส่วนของวุฒิสภาก็ได้อาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๑ ตราข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ เพื่อกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ เช่น ข้อ ๑๐๘ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้กระทำเป็นสามวาระตามลำดับ ข้อ ๑๒๑ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญในวาระที่สามถ้าการพิจารณาในวาระที่สองได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้ที่ประชุมวุฒิสภาลงมติว่าให้แก้ไขเพิ่มเติมหรือไม่แก้ไขเพิ่มเติม ในกรณีเช่นนี้ มติให้แก้ไขเพิ่มเติมหมายความว่าให้แก้ไขเพิ่มเติมตามที่ได้พิจารณาไว้ในวาระที่สอง และมติไม่แก้ไขเพิ่มเติมให้หมายความว่าวุฒิสภาเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎรโดยไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติม และข้อ ๑๒๒ เมื่อวุฒิสภามีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติให้ประธานวุฒิสภาแจ้งให้สภาผู้แทนราษฎรทราบ และข้อ ๑๒ (๕) กำหนดให้เลขาธิการวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ในการยืนยันมติของวุฒิสภาไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง

ในกรณีที่วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๑๒๑ กำหนดไว้แต่เพียงว่า ให้สภา

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

ผู้แทนราษฎรพิจารณาว่าจะเห็นชอบกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภาหรือไม่ ดังนั้น ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภา สภาผู้แทนราษฎรจะต้องดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๕ วรรคหนึ่ง (๓) บัญญัติไว้ คือ ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๙๓ ซึ่งบัญญัติว่า "ร่างพระราชบัญญัติ...ที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติ... นั้น จากรัฐสภา..." โดยไม่มีบทบัญญัติว่า รัฐสภาโดยสภาผู้แทนราษฎรจะต้องส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นไปให้นายกรัฐมนตรีภายในกำหนดเวลากี่วัน เพียงแต่ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๑๐ (๕) กำหนดให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่ยื่นยันมติของสภาผู้แทนราษฎรไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง

กรณีตามคำร้อง สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาและลงมติเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๖ และส่งให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไป เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๖ ซึ่งวุฒิสภาพิจารณาแล้วมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติม เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ และส่งร่างพระราชบัญญัติตามที่แก้ไขเพิ่มเติมไปยังสภาผู้แทนราษฎร เพื่อดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๕ วรรคหนึ่ง (๓) เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ยื่นยันมติรัฐสภาที่ให้ความเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... พร้อมกับส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอนายกรัฐมนตรีให้นำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๖

ข้อเท็จจริงในชั้นการพิจารณาของวุฒิสภาตามรายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... วุฒิสภา ประกอบกับรายงานการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๒๕ และครั้งที่ ๒๖ (สมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติ) เป็นพิเศษ วันจันทร์ที่ ๑๐ และวันอังคารที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ซึ่งเป็นเอกสารประกอบคำร้องของประธานรัฐสภา และเป็น

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

เอกสารประกอบคำชี้แจงของประธานวุฒิสภา ปรากฏว่า มีความไม่สอดคล้องเกิดขึ้นในการดำเนินการให้ถูกต้องตรงตามมติของวุฒิสภาใน ๒ ประเด็นตามคำร้อง กล่าวคือ

ประเด็นที่หนึ่ง การแต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษตามความในมาตรา ๑๘ (๘) (ในชั้นการพิจารณาของวุฒิสภาเป็นมาตรา ๑๗ (๘)) กำหนดให้สภามหาวิทยาลัยพิจารณาเสนอเรื่องเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งและถอดถอน แต่ความในมาตรา ๕๒ (ในชั้นการพิจารณาของวุฒิสภาเป็นมาตรา ๕๑) กำหนดให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษ ซึ่งความไม่สอดคล้องที่เกิดขึ้นเป็นความคลาดเคลื่อนในการดำเนินการให้ถูกต้องตรงตามมติของวุฒิสภา ดังนี้

กรณีมาตรา ๑๗ (๘) กำหนดให้สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาเสนอเรื่องเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งและถอดถอนศาสตราจารย์พิเศษ นั้น ร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรกำหนดให้สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาเสนอเรื่องเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งและถอดถอนศาสตราจารย์พิเศษ ซึ่งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... วุฒิสภา ไม่ได้แก้ไขมาตรา ๑๗ (๘) นี้ และที่ประชุมวุฒิสภาไม่มีการอภิปรายในชั้นการพิจารณาเรียงลำดับมาตรา เมื่อวุฒิสภาลงมติเห็นชอบในวาระที่สามย่อมต้องถือว่า วุฒิสภาเห็นชอบตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าว

ส่วนมาตรา ๕๑ ว่าด้วยตำแหน่งทางวิชาการต่าง ๆ ของคณาจารย์พิเศษ ซึ่งมีความรวมสามวรรค นั้น ส่วนที่เกี่ยวกับประเด็นตามคำร้องนี้ ในมาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรกำหนดให้มีตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์พิเศษ ดังนี้ ศาสตราจารย์พิเศษ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ และอาจารย์พิเศษ แต่ในชั้นคณะกรรมาธิการวิสามัญของวุฒิสภาได้มีการแก้ไขโดยให้ตัดตำแหน่งรองศาสตราจารย์พิเศษ และผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษออกไป และในมาตรา ๕๑ วรรคสอง ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรกำหนดให้ตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษนั้น พระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งโดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับความในมาตรา ๑๗ (๘) ที่กำหนดว่า สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจและ

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

หน้าที่พิจารณาเสนอเรื่องเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งและถอดถอนศาสตราจารย์พิเศษ แต่ในชั้นคณะกรรมาธิการวิสามัญของวุฒิสภา มีการแก้ไขมาตรา ๕๑ วรรคสอง ให้ศาสตราจารย์พิเศษแต่งตั้งโดยสภามหาวิทยาลัย โดยที่คณะกรรมาธิการวิสามัญมิได้แก้ไขความในมาตรา ๑๗ (๘) ให้สอดคล้องกัน แต่มีกรรมาธิการ ๗ คน ซึ่งสงวนความเห็นไว้ในมาตรา ๑๗ (๕) ได้ขอสงวนความเห็นในมาตรา ๕๑ ให้คงความไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรเช่นเดียวกัน

ในการพิจารณาชั้นเรียงลำดับมาตราของวุฒิสภา เมื่อพิจารณาถึงมาตรา ๑๗ (๕) เรื่องการให้สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งและถอดถอนรองศาสตราจารย์พิเศษ และผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ ซึ่งคณะกรรมาธิการวิสามัญของวุฒิสภาได้แก้ไขมาตรา ๑๗ (๕) โดยตัดอำนาจสภามหาวิทยาลัยในการแต่งตั้งและถอดถอนรองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ ออกไป และเพิ่มให้มีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนอาจารย์พิเศษ แต่มีกรรมาธิการเสียงข้างน้อย รวม ๗ คน ขอสงวนความเห็นโดยให้คงความในมาตรา ๑๗ (๕) ไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร

ในระหว่างการพิจารณามาตรา ๑๗ (๕) นายสุนทร จินดาอินทร์ (รองประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญ คนที่หนึ่ง) ได้เสนอให้พิจารณามาตรา ๕๑ ก่อน เพราะเกรงว่า ถ้าหากไม่พิจารณามาตรา ๕๑ ก่อน มาตราอื่น ๆ ที่มีคำว่า "รองศาสตราจารย์พิเศษ" กับ "ศาสตราจารย์พิเศษ" อาจจะขัดแย้งกัน และนายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง ซึ่งทำหน้าที่ประธานที่ประชุม เห็นว่า น่าจะเอามาตรา ๕๑ มาประกอบการพิจารณาในการพิจารณามาตรา ๑๗ (๕) ตามที่ปรากฏในรายงานการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๒๕ (สมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติ) เป็นพิเศษ วันจันทร์ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ หน้า ๑๒๐ และหน้า ๑๒๑ จากนั้นที่ประชุมวุฒิสภาในชั้นการพิจารณาเรียงลำดับมาตราได้อภิปรายในประเด็นที่คณะกรรมาธิการวิสามัญตัดคำว่า รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ ออกไป รวมตลอดถึงเหตุผลและความเหมาะสมต่อกรณีที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์พิเศษ ประกอบด้วยศาสตราจารย์พิเศษ

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ และอาจารย์พิเศษ ซึ่งในระหว่างการอภิปรายมีกรรมาธิการและสมาชิกวุฒิสภาได้ขอให้คงความในมาตรา ๕๑ ไว้ตามร่างเดิมด้วย เมื่อการอภิปรายยุติลง ผู้ทำหน้าที่ประธานที่ประชุม (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) ได้ขอมติที่ประชุมวุฒิสภาว่า หากเห็นด้วยกับกรรมาธิการให้กดเห็นด้วย เห็นควรให้คงไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรกดไม่เห็นด้วย

ผลการลงมติในมาตรา ๑๗ (๕) คือ เห็นด้วยกับกรรมาธิการ ๗๖ คะแนน ไม่เห็นด้วย ๗๖ คะแนน เป็นอันว่า มติที่ประชุมวุฒิสภาให้คงไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร ปรากฏตามรายงานการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๒๕ (สมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติ) เป็นพิเศษ วันจันทร์ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ หน้า ๑๓๘ หน้า ๑๓๕ และหน้า ๑๔๐

หลังจากที่ประชุมวุฒิสภาได้พิจารณามาตรา ๑๗ (๕) และมีมติให้คงไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ผู้ทำหน้าที่ประธานที่ประชุม (นายสหัส ฯ) ได้ให้ที่ประชุมพิจารณามาตรา ๑๗ (๑๒) ที่กรรมาธิการแก้ไข แต่ไม่มีผู้ใดติดใจ ต่อจากนั้น นายวิบูลย์ แช่มชื่น (รองประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญ คนที่สอง) ซึ่งเป็นกรรมาธิการคนหนึ่งที่สงวนความเห็นให้คงความในมาตรา ๑๗ (๕) ไว้ตามร่างเดิม และให้คงความในมาตรา ๕๑ ไว้ตามร่างเดิมด้วย ได้ขอหารือผู้ทำหน้าที่ประธานที่ประชุม (นายสหัส ฯ) ว่า เนื่องจากว่ามาตราที่ผ่านไป เกี่ยวข้องกับมาตรา ๕๑ มาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ จึงถือว่า ถึงไม่นก็ไม่ต้องอภิปรายอีก ใช่ไหม ผู้ทำหน้าที่ประธานที่ประชุมได้วินิจฉัยว่า "ครับ" ปรากฏตามรายงานการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๒๕ (สมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติ) เป็นพิเศษ วันจันทร์ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ หน้า ๑๔๐

แต่ปรากฏว่า ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ที่ส่งคืนสภาผู้แทนราษฎร ตามความในมาตรา ๑๗ (๕) มิได้เป็นไปตามมติของวุฒิสภาที่ให้คงไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร แต่ยังคงส่วนที่เพิ่มตำแหน่งอาจารย์พิเศษไว้ รวมทั้งร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... มาตรา ๕๑ ที่วุฒิสภาส่งคืนสภาผู้แทนราษฎร ก็มิได้เป็นไปตามร่างเดิมของสภา

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต กรีโถมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

ผู้แทนราษฎร กล่าวคือ มีการดำเนินการเฉพาะมาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง ให้กลับไปเป็นร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร ส่วนมาตรา ๕๑ วรรคสอง มิได้ดำเนินการให้เป็นร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร แต่ยังคงเป็นไปตามที่คณะกรรมาธิการวิสามัญแก้ไข ทำให้เกิดความไม่สอดคล้องและขัดแย้งกันระหว่างการแต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษตามมาตรา ๑๗ (๘) ที่กำหนดให้สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่พิจารณาเสนอเรื่องเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งและถอดถอนศาสตราจารย์พิเศษ กับมาตรา ๕๑ วรรคสอง ซึ่งคณะกรรมาธิการวิสามัญแก้ไขจากเดิมที่กำหนดให้ศาสตราจารย์พิเศษต้องโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งตามคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัยไปเป็นว่า ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษ อันเป็นปัญหาประเด็นที่หนึ่งตามคำร้อง

ประเด็นที่สอง การแต่งตั้งและถอดถอนอาจารย์พิเศษตามความในมาตรา ๑๘ (๕) (ในชั้นการพิจารณาของวุฒิสภาเป็นมาตรา ๑๗ (๕)) กำหนดให้สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนอาจารย์พิเศษ แต่ความในมาตรา ๓๑ (๗) (ในชั้นการพิจารณาของวุฒิสภาเป็นมาตรา ๓๐ (๗)) กำหนดให้อธิการบดีเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนอาจารย์พิเศษ ซึ่งความไม่สอดคล้องที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาความคลาดเคลื่อนในการดำเนินการให้ถูกต้องตรงตามมติของวุฒิสภา ดังนี้

กรณีมาตรา ๑๗ (๕) ร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรบัญญัติให้สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งรองศาสตราจารย์พิเศษ และผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ และในชั้นคณะกรรมาธิการวิสามัญของวุฒิสภาได้เพิ่มความในมาตรา ๑๗ (๕) กำหนดให้สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งและถอดถอนอาจารย์พิเศษด้วย แต่มิได้แก้ไขความในมาตรา ๓๐ (๗) ที่ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรกำหนดให้อธิการบดีมีอำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งและถอดถอนอาจารย์พิเศษ จึงไม่สอดคล้องและขัดแย้งกันระหว่างมาตรา ๑๗ (๕) และมาตรา ๓๐ (๗) ซึ่งในชั้นการพิจารณาเรียงลำดับมาตรานั้น วุฒิสภาได้มีมติให้คงความในมาตรา ๑๗ (๕) ไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร แต่เมื่อส่งร่างพระราชบัญญัติคืนสภาผู้แทนราษฎร ปรากฏว่า ความในมาตรา

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

๑๗ (๕) มิได้เป็นไปตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรโดยยังคงมีอาจารย์พิเศษอยู่ด้วย ตามที่คณะกรรมาธิการวิสามัญเพิ่มความขึ้นใหม่

ส่วนมาตรา ๓๐ (๗) ที่บัญญัติให้อธิการบดีมีอำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งและถอดถอนอาจารย์พิเศษ นั้น ร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรบัญญัติให้อธิการบดีมีอำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งและถอดถอนอาจารย์พิเศษ ซึ่งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... วุฒิสภา ไม่ได้แก้ไขความในมาตรา ๓๐ (๗) นี้ และไม่มีการอภิปรายในชั้นการพิจารณาเรียงลำดับมาตรา เมื่อวุฒิสภาลงมติเห็นชอบในวาระที่สาม ย่อมถือว่า วุฒิสภาเห็นชอบตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร

ดังนั้น จึงทำให้เกิดความไม่สอดคล้องและขัดแย้งกันระหว่างมาตรา ๑๗ (๕) และมาตรา ๓๐ (๗) อันเป็นปัญหาประเด็นที่สองตามคำร้องนี้

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาและลงมติเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... และส่งให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไป ซึ่งวุฒิสภาพิจารณาแล้วมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมและส่งร่างพระราชบัญญัติตามที่แก้ไขเพิ่มเติมไปยังสภาผู้แทนราษฎรเพื่อดำเนินการต่อไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๕ วรรคหนึ่ง (๓) สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ยืนยันมติรัฐสภาที่ให้ความเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... พร้อมส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอนายกรัฐมนตรีให้นำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ เมื่อรัฐสภาโดยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาได้ดำเนินการเป็นไปตามกระบวนการตราพระราชบัญญัติที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญประกอบกับข้อบังคับการประชุมของทั้งสองสภา จึงถือได้ว่า ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๕ วรรคหนึ่ง (๓) แล้ว

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

การที่ที่ประชุมวุฒิสภาได้พิจารณาโดยนำมาตรา ๕๑ มาพิจารณารวมกับมาตรา ๑๗ (๕) ตามที่รองประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญเสนอ เพราะเกรงว่า มาตราอื่นที่มีคำว่า รองศาสตราจารย์พิเศษ และศาสตราจารย์พิเศษ อาจจะขัดแย้งกัน และจากนั้นที่ประชุมวุฒิสภาในชั้นการพิจารณาเรียงลำดับมาตราได้อภิปรายทั้งในประเด็นที่คณะกรรมาธิการวิสามัญตัดคำว่า รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ ออกไป รวมตลอดถึงเหตุผลและความเหมาะสมต่อกรณีที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์พิเศษ ประกอบด้วยศาสตราจารย์พิเศษ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ และอาจารย์พิเศษ ซึ่งในระหว่างการอภิปรายมีกรรมาธิการและสมาชิกวุฒิสภาขอให้คงความในมาตรา ๕๑ ไว้ตามร่างเดิมด้วย เมื่อที่ประชุมวุฒิสภามีมติให้คงความในมาตรา ๑๗ (๕) ไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการผู้สงวนความเห็นให้คงความในมาตรา ๑๗ (๕) และมาตรา ๕๑ ไว้ตามร่างเดิมได้หารือต่อที่ประชุมวุฒิสภาภายหลังการพิจารณาลงมติในมาตรา ๑๗ แล้วว่า มาตราที่เกี่ยวข้อง คือ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ เมื่อถึงมาตราเหล่านี้ให้ถือว่าไม่ต้องอภิปรายอีก และเมื่อที่ประชุมวุฒิสภาพิจารณาเรียงลำดับมาตราถึงมาตรา ๕๑ ไม่มีสมาชิกวุฒิสภาและกรรมาธิการผู้ใดอภิปราย ในกรณีเช่นนี้ ย่อมต้องถือว่า ที่ประชุมวุฒิสภาได้มีมติในมาตรา ๕๑ ที่เกี่ยวข้องให้คงไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรด้วย ซึ่งในการยืนยันมติของวุฒิสภาจะต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามมติของวุฒิสภาเพื่อให้ความในมาตรา ๕๑ ทั้งวรรคหนึ่งและวรรคสอง เป็นไปตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรตามที่ที่ประชุมวุฒิสภาได้มีมติดังกล่าว แต่ปรากฏว่ามีการดำเนินการตามมติเช่นว่านั้นเฉพาะความในมาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรโดยไม่ได้ดำเนินการในมาตรา ๕๑ วรรคสอง เพื่อให้เป็นไปตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรด้วย ทำให้ไม่สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๗ (๘) อันเป็นปัญหาประเด็นที่หนึ่งตามคำร้อง และการที่ที่ประชุมวุฒิสภามีมติให้คงความในมาตรา ๑๗ (๕) ไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร แต่ไม่ได้ไปดำเนินการให้ความในมาตรา ๑๗ (๕) เป็นไปตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร ทำให้ไม่สอดคล้องกับความในมาตรา ๓๐ (๗) อันเป็นปัญหาประเด็นที่สองตามคำร้อง นั้น

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ บัญญัติให้การตราพระราชบัญญัติจะกระทำได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๕ วรรคหนึ่ง (๓) บัญญัติกระบวนการตราพระราชบัญญัติของรัฐสภาไว้ในกรณีที่วุฒิสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้วมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมถ้าสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นให้ดำเนินการต่อไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ รัฐสภาจึงมีหน้าที่ดำเนินการให้ถูกต้องตรงตามมติของรัฐสภาก่อนที่จะส่งให้นายกรัฐมนตรีเพื่อนำร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้วขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามมาตรา ๙๓ เมื่อรัฐสภามีหน้าที่ดังกล่าวทำให้การดำเนินการเพื่อให้ร่างพระราชบัญญัติถูกต้องตรงตามมติของรัฐสภาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการตราพระราชบัญญัติ หากมีปัญหาความคลาดเคลื่อนในการดำเนินการให้ถูกต้องตรงตามมติของรัฐสภาในชั้นการพิจารณาของวุฒิสภาที่ให้คงไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรก็ย่อมดำเนินการให้ถูกต้องตรงตามมติของวุฒิสภาเพื่อให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นถูกต้องตรงตามมติของรัฐสภาโดยแท้ก่อนส่งไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๙๓ ต่อไปได้ ดังนั้น ก่อนที่นายกรัฐมนตรีนำร่างพระราชบัญญัติขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ได้ปรากฏว่ามีความคลาดเคลื่อนในการดำเนินการให้ถูกต้องตรงตามมติของรัฐสภาในชั้นการพิจารณาของวุฒิสภาที่ให้คงไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร ย่อมถือได้ว่า ร่างพระราชบัญญัติที่ส่งไปยังนายกรัฐมนตรี นั้นมิใช่ร่างพระราชบัญญัติที่ถูกต้องตรงตามมติของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๕ วรรคหนึ่ง (๓) รัฐสภาในฐานะที่เป็นองค์กรให้คำแนะนำและความยินยอมในการตราร่างพระราชบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ จึงขอรับร่างพระราชบัญญัตินั้นกลับคืนมาดำเนินการให้ถูกต้องตรงตามมติของรัฐสภาเฉพาะส่วนที่เป็นความคลาดเคลื่อนในการดำเนินการให้ถูกต้องตรงตามมติของวุฒิสภาที่ให้คงไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้เป็นร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วโดยสมบูรณ์ก่อนดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ ต่อไปได้

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

ข้อเท็จจริงเรื่องนี้ปรากฏว่า ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... มีข้อความบางประการในมาตรา ๑๘ (๕) และมาตรา ๕๒ คลาดเคลื่อนไปจากที่วุฒิสภามีมติให้คงไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร ทำให้เกิดความไม่สอดคล้องกันรวมสองประเด็นตามคำร้อง กล่าวคือ ข้อความในมาตรา ๑๘ (๘) มีความไม่สอดคล้องกับมาตรา ๕๒ วรรคสอง และข้อความในมาตรา ๑๘ (๕) มีความไม่สอดคล้องกับมาตรา ๓๑ (๗) อันเนื่องมาจากมีความคลาดเคลื่อนในการดำเนินการให้ถูกต้องตรงตามมติของวุฒิสภา ซึ่งตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร ข้อความในมาตราเหล่านี้สอดคล้องกันอยู่แล้ว การที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรขอรับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวซึ่งได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาตามที่สภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบตามที่วุฒิสภามีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๕ วรรคหนึ่ง (๓) แล้ว แต่มีความคลาดเคลื่อนในการดำเนินการให้ถูกต้องตรงตามมติของรัฐสภาในชั้นการพิจารณาของวุฒิสภาที่ให้คงไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรเพื่อดำเนินการให้ถูกต้องตรงตามมติของรัฐสภาในชั้นการพิจารณาของวุฒิสภา เฉพาะมาตรา ๑๘ (๕) และมาตรา ๕๒ เพื่อทำให้ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... มาตรา ๑๘ (๕) และมาตรา ๕๒ เป็นไปตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งจะทำให้ส่วนที่มีความไม่สอดคล้องและขัดแย้งกันระหว่างมาตรา ๑๘ (๘) กับมาตรา ๕๒ วรรคสอง และมาตรา ๑๘ (๕) กับมาตรา ๓๑ (๗) หมดไป ซึ่งไม่ได้เป็นการดำเนินการใด ๆ ขึ้นใหม่ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ที่สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเดิมของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๕ วรรคหนึ่ง (๓) และเมื่อได้ดำเนินการเพื่อให้ข้อความในร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... เป็นไปโดยถูกต้องตรงตามมติของวุฒิสภาแล้ว

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ตรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

การส่งร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ที่ถูกต้องตรงตามมติของรัฐสภาโดยสมบูรณ์ไปให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ ต่อไป จึงเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญตามที่กล่าวมาแล้ว

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ๑๐ คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจุมพล ณ สงขลา นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระฏัน นายมานิต วิทยาเต็ม นายศักดิ์ เตชาชาญ นายสุจิต บุญบงการ นายสุธี สุทธิสมบูรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวโช และนายอุระ หวังอ้อมกลาง วินิจฉัยว่า การที่รัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... พร้อมส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ หากก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย ได้ตรวจพบปัญหาข้อความที่ขัดแย้งกันในร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งเป็นความไม่สอดคล้องในการดำเนินการให้ถูกต้องตรงตามมติของวุฒิสภาที่ให้คงไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร เฉพาะมาตรา ๑๘ (๕) และมาตรา ๕๒ รัฐสภาในฐานะที่เป็นองค์กรให้คำแนะนำและยินยอมในการตราร่างพระราชบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๒ ย่อมจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นกลับคืนมาพิจารณาปรับปรุงให้ถูกต้องสมบูรณ์ตรงตามมติของวุฒิสภาเฉพาะประเด็นที่ไม่สอดคล้องกันตามคำร้องดังกล่าวนั้นเสียก่อนแล้วจึงส่งให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ ต่อไปได้

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ๑ คน คือ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ วินิจฉัยว่า รัฐสภาจะนำร่างพระราชบัญญัตินี้กลับคืนมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขไม่ได้

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอีก ๓ คน คือ นายจิระ บุญพจนสุนทร นายปรีชา เฉลิมวณิชย์ และนางเสาวนีย์ อัศวโรจน์ วินิจฉัยให้ยกคำร้อง เนื่องจากเป็นกรณีที่มีลักษณะเป็นเพียงการหารือของนายอุทัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภา จึงไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ศาลรัฐธรรมนูญไม่อาจรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า การที่รัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ..... พร้อมส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ หากก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย ได้ตรวจพบปัญหาข้อความที่ขัดแย้งกันในร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งเป็นความไม่สอดคล้องในการดำเนินการให้ถูกต้องตรงตามมติของวุฒิสภาที่ให้คงไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร เฉพาะมาตรา ๑๘ (๕) และมาตรา ๕๒ รัฐสภาในฐานะที่เป็นองค์กรให้คำแนะนำและยินยอมในการตราร่างพระราชบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๒ ย่อมจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นกลับคืนมาพิจารณาปรับปรุงให้ถูกต้องสมบูรณ์ตรงตามมติของวุฒิสภาเฉพาะประเด็นที่ไม่สอดคล้องกันตามคำร้องดังกล่าวนั้นเสียก่อนแล้วจึงส่งให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ ต่อไปได้

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ครีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ

(นายศุภชัย ธรรมสถิตย์)
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

(คำวินิจฉัยที่ ๓๑/๒๕๔๗)

(นวยจีระ บุญพจนสุนทร)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสุจิต บุญบงการ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายจุมพล ณ สงขลา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสุธี สุทธิสมบูรณ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายปรีชา เฉลิมวณิชย์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

พลตำรวจเอก
(สุวรรณ สุวรรณเวโช)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายผัน จันทรปาน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสุวิทย์ ธีรพงษ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายมงคล สระฟ้น)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายมานิต วิทยาเต็มวา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุระ หวังอ้อมกลาง)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายศักดิ์ เตชาชาญ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

สำเนาถูกต้อง

(นายชวลิต ศรีโฉมงาม)
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ ๙๓

หนังสือของประธานรัฐสภาที่มีมาถึงประธานวุฒิสภา

(เพื่อให้วุฒิสภาพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ)

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขรับ 10
วันที่ 19 มี.ค. 2547
เวลา 09.30 น.

ด่วนที่สุด

ที่ สผ ๐๐๐๑/๓๑๓๗

ส่ง สำนักการประชุม
รัฐสภา
ถนนอู่ทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๑๙ มีนาคม ๒๕๔๗

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

อ้างถึง หนังสือสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ที่ สผ ๐๐๐๑/ว ๑๒ ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือศาลรัฐธรรมนูญ ด่วนที่สุด ที่ ศร ๐๐๐๓.๒/๒๑๓ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๗
๒. ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ....

ตามหนังสือที่อ้างถึง ได้กราบเรียนให้ทราบว่า ประธานรัฐสภาได้ใช้อำนาจตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญ เสนอเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย กรณีปัญหาข้อความในร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ที่รัฐสภาเห็นชอบแล้วไม่สอดคล้องและขัดแย้งกันเอง ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

บัดนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาและมีคำวินิจฉัยแล้ว รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายอุทัย พิมพ์ใจชน)
ประธานรัฐสภา

กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักการประชุม
รับที่ 1421/2547
วันที่ 19/มี.ค./47 เวลา 10.00 น.
ส่ง ดำเนินการ

สำนักงานประธานสภาผู้แทนราษฎร
โทร. ๐ ๒๓๕๗ ๓๑๘๓
โทรสาร ๐ ๒๓๕๗ ๓๑๘๓

กลุ่มงานพระราชบัญญัติ
รับที่ ๒๙๕/๒๕๔๗
วันที่ ๑๙/มี.ค./๔๗
เวลา ๑๖.๑๐ น.
สำนักการประชุม

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
เลขรับ ๓๕๖/๒๕๔๗
วันที่ ๒๗ มี.ค. ๔๗
เวลา ๑๒.๑๙ น.

ด่วนที่สุด
ที่ ศร ๐๐๐๓.๒/ 213

ศาลรัฐธรรมนูญ
ถนนจักรเพชร กทม. ๑๐๒๐๐

๑๗ มีนาคม ๒๕๔๗

เรื่อง ส่งสำเนาคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

กราบเรียน ประธานรัฐสภา

อ้างถึง หนังสือศาลรัฐธรรมนูญ ด่วนที่สุด ที่ ศร ๐๐๐๓.๒/๐๗๐ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓๑/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๗

ตามที่ประธานรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญในการตราร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... รายละเอียดดังอ้างถึง นั้น

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาวินิจฉัยคำร้องดังกล่าวแล้ว รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายกระมล ทองธรรมชาติ)
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
กลุ่มงานคดี ๒
โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๐๐ ต่อ ๓๑๑๔
โทรสาร ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๔๗
http://www.concourt.or.th

เป็นกฎหมาย

ร่าง

พระราชบัญญัติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

พ.ศ. ....

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรจัดตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏขึ้นแทนสถาบันราชภัฏ

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ...."

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๓๘

มาตรา ๔ ให้สถาบันราชภัฏที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๓๘ มีฐานะเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏตามพระราชบัญญัตินี้

ให้เรียกชื่อมหาวิทยาลัยราชภัฏตามชื่อของสถาบันราชภัฏเดิมตามบัญชีรายชื่อท้ายพระราชบัญญัตินี้

ให้มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งเป็นนิติบุคคลและเป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

"มหาวิทยาลัย" หมายความว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏตามพระราชบัญญัตินี้

"สภามหาวิทยาลัย" หมายความว่า สภามหาวิทยาลัยราชภัฏตามพระราชบัญญัตินี้

"สภาวิชาการ" หมายความว่า สภาวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏตามพระราชบัญญัตินี้

"วิทยาเขต" หมายความว่า เขตการศึกษาของมหาวิทยาลัยที่มีคณะ สถาบัน สำนัก วิทยาลัย ศูนย์ ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะตั้งแต่สองส่วนราชการขึ้นไป ตั้งอยู่ในเขตการศึกษานั้นตามที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด

"สภาคณาจารย์และข้าราชการ" หมายความว่า สภาคณาจารย์และข้าราชการมหาวิทยาลัยราชภัฏตามพระราชบัญญัตินี้

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง และประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
บททั่วไป

มาตรา ๗ ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู

มาตรา ๘ ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๗ ให้กำหนดภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัยดังต่อไปนี้

(๑) แสวงหาความจริงเพื่อสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล

(๒) ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม สำนึกในความเป็นไทย มีความรักและผูกพันต่อท้องถิ่น อีกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน เพื่อช่วยให้คนในท้องถิ่นรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การผลิตบัณฑิตดังกล่าว จะต้องให้มีจำนวนและคุณภาพสอดคล้องกับแผนการผลิตบัณฑิตของประเทศ

(๓) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึก และความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

(๔) เรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาและนักการเมืองท้องถิ่น ให้มีจิตสำนึกประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการบริหารงานพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

(๕) เสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง

(๖) ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

(๗) ศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น รวมถึงการแสวงหาแนวทางเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

(๘) ศึกษา วิจัย ส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริในการปฏิบัติภารกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

มาตรา ๙ มหาวิทยาลัยจะปฏิเสธการรับผู้สมัครผู้ใดเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยหรือยุติหรือชะลอการศึกษาของนักศึกษาผู้ใดด้วยเหตุเพียงว่าผู้นั้นขาดแคลนทุนทรัพย์อย่างแท้จริงเพื่อจ่ายค่าธรรมเนียมการศึกษาต่างๆแก่มหาวิทยาลัยมิได้

มาตรา ๑๐ มหาวิทยาลัยอาจแบ่งส่วนราชการ ดังนี้

(๑) สำนักงานอธิการบดี

(๒) สำนักงานวิทยาเขต

(๓) บัณฑิตวิทยาลัย

(๔) คณะ

(๕) สถาบัน

(๖) สำนัก

(๗) วิทยาลัย

มหาวิทยาลัยอาจให้มีศูนย์ ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในมาตรา ๗ เป็นส่วนราชการหรือหน่วยงานในมหาวิทยาลัยอีกได้

สำนักงานอธิการบดีและสำนักงานวิทยาเขตอาจแบ่งส่วนราชการเป็นกอง ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากอง

บัณฑิตวิทยาลัย คณะ และวิทยาลัยอาจแบ่งส่วนราชการเป็นสำนักงานคณบดี กอง ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากอง

สถาบัน สำนัก ศูนย์ ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ อาจแบ่งส่วนราชการเป็นสำนักงานผู้อำนวยการ กอง ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากอง

สำนักงานคณบดี สำนักงานผู้อำนวยการ กอง ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากอง อาจแบ่งส่วนราชการเป็นงาน ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่างาน

มาตรา ๑๑ การจัดตั้ง การรวม และการยุบเลิกสำนักงานวิทยาเขต บัณฑิตวิทยาลัย คณะ สถาบัน สำนัก วิทยาลัย ศูนย์ ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ให้ทำเป็นกฎกระทรวง

การแบ่งส่วนราชการเป็นสำนักงานคณบดี สำนักงานผู้อำนวยการ และกอง ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากอง ให้ทำเป็นประกาศกระทรวงและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การแบ่งส่วนราชการเป็นงาน ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่างาน ให้ทำเป็นประกาศมหาวิทยาลัย

มาตรา ๑๒ ภายใต้วัตถุประสงค์ตามมาตรา ๗ มหาวิทยาลัยจะรับสถาบันการศึกษาชั้นสูงหรือสถาบันอื่นเข้าสมทบในมหาวิทยาลัยก็ได้ และมีอำนาจให้ปริญญา อนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรชั้นหนึ่งชั้นใดแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันที่เข้าสมทบนั้นได้

การรับเข้าสมทบหรือการยกเลิกการสมทบซึ่งสถาบันการศึกษาชั้นสูงหรือสถาบันอื่น ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ให้ประกาศการรับเข้าสมทบหรือยกเลิกการสมทบในราชกิจจานุเบกษา

การควบคุมสถาบันการศึกษาชั้นสูงหรือสถาบันที่เข้าสมทบในมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๑๓ นอกจากเงินที่กำหนดไว้ในงบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยอาจมีรายได้ดังนี้

(๑) เงินผลประโยชน์ ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และค่าบริการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย

(๒) เงินและทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่มหาวิทยาลัย

(๓) รายได้หรือผลประโยชน์ที่ได้มาจากการใช้ที่ราชพัสดุซึ่งมหาวิทยาลัยปกครอง ดูแล หรือใช้ประโยชน์

(๔) เงินอุดหนุนจากราชการส่วนท้องถิ่น หรือเงินอุดหนุนอื่นที่มหาวิทยาลัยได้รับเพื่อใช้ในการดำเนินกิจการของมหาวิทยาลัย

(๕) รายได้หรือผลประโยชน์ที่ได้จากการลงทุนและจากทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย

(๖) รายได้หรือผลประโยชน์อื่น

ให้มหาวิทยาลัยมีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุและที่เป็นทรัพย์สินอื่น

บรรดารายได้และผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัย รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาสาศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณ ไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

มาตรา ๑๔ บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่มหาวิทยาลัยได้มาโดยมีผู้อุทิศให้ หรือได้มาโดยการซื้อหรือแลกเปลี่ยนจากรายได้ของมหาวิทยาลัยตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ไม่ถือเป็นที่ราชพัสดุและให้เป็นกรรมสิทธิ์ของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๑๕ บรรดารายได้และทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยจะต้องจัดการเพื่อประโยชน์ภายใต้วัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยตามมาตรา ๗

เงินและทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่มหาวิทยาลัยจะต้องจัดการตามเงื่อนไขที่ผู้อุทิศให้กำหนดไว้ และต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย แต่ถ้ามีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขดังกล่าว มหาวิทยาลัยต้องได้รับความยินยอมจากผู้อุทิศให้หรือทายาท หากไม่มีทายาทหรือทายาทไม่ปรากฏ จะต้องได้รับอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัย

หมวด ๒
การดำเนินการ

มาตรา ๑๖ ให้มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งมีสภามหาวิทยาลัย ประกอบด้วย

(๑) นายกสภามหาวิทยาลัย ซึ่งจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

(๒) กรรมการสภามหาวิทยาลัยโดยตำแหน่ง ได้แก่ อธิการบดี ประธานสภาคณาจารย์และข้าราชการ และประธานกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย

(๓) กรรมการสภามหาวิทยาลัยจำนวนสี่คน ซึ่งเลือกจากผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการศูนย์ หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ

(๔) กรรมการสภามหาวิทยาลัยจำนวนสี่คน ซึ่งเลือกจากคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย และมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งตาม (๓)

(๕) กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสิบเอ็ดคน ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัย โดยคำแนะนำของนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยตาม (๒) (๓) และ (๔) ทั้งนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวต้องมาจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการศึกษา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กฎหมาย

การงบประมาณและการเงิน การบริหารงานบุคคล การปกครองส่วนท้องถิ่น การศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม และด้านอื่น ๆ ตามที่สภามหาวิทยาลัยเห็นสมควร ในจำนวนนี้ให้แต่งตั้งจากบุคคลในเขตพื้นที่บริการการศึกษาของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งรองอธิการบดีคนหนึ่ง ซึ่งมิใช่กรรมการสภามหาวิทยาลัยตาม (๓) เป็นเลขานุการสภามหาวิทยาลัย โดยคำแนะนำของอธิการบดี

ให้สภามหาวิทยาลัยเลือกกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิคนหนึ่งเป็นอุปนายกสภามหาวิทยาลัย ทำหน้าที่แทนนายกสภามหาวิทยาลัยเมื่อนายกสภามหาวิทยาลัยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือเมื่อไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัย

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการได้มาซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยตาม (๓) (๔) และ (๕) ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๑๗ นายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามมาตรา ๑๖ (๓) (๔) และ (๕) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระในวรรคหนึ่งแล้ว นายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามมาตรา ๑๖ (๓) (๔) และ (๕) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติของการเป็นนายกสภามหาวิทยาลัยหรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยในประเภทนั้น ๆ

(๔) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

(๕) สภามหาวิทยาลัยให้ออกเพราะมีความประพฤติเสื่อมเสีย บกพร่องต่อหน้าที่ หรือหย่อนความสามารถ

(๖) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๗) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

การพ้นจากตำแหน่งตาม (๕) ต้องเป็นไปตามมติสองในสามของจำนวนกรรมการสภามหาวิทยาลัยเท่าที่มีอยู่

ในกรณีที่นายกสภามหาวิทยาลัย หรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามมาตรา ๑๖ (๓) (๔) หรือ (๕) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ และได้มีการดำเนินการให้ผู้ใดดำรงตำแหน่งแทนแล้ว ให้ผู้นั้นอยู่ในตำแหน่งเพียงเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน แต่ถ้าวาระการดำรงตำแหน่งเหลืออยู่น้อยกว่าเก้าสิบวัน จะไม่ดำเนินการให้มีผู้ดำรงตำแหน่งแทนก็ได้ ให้สภามหาวิทยาลัยประกอบด้วยกรรมการสภามหาวิทยาลัยเท่าที่มีอยู่มีอำนาจและปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๘ ต่อไปได้

ในกรณีที่นายกสภามหาวิทยาลัย หรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามมาตรา ๑๖ (๓) (๔) หรือ (๕) พ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมิได้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัย หรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยใหม่ ให้นายกสภามหาวิทยาลัยหรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยซึ่งพ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่าจะได้มีนายกสภามหาวิทยาลัยหรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยใหม่แล้ว

ให้มีการดำเนินการให้ได้มาซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัยหรือกรรมการสภามหาวิทยาลัย ตามมาตรา ๑๖ (๓) (๔) และ(๕) ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๑๘ สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย และโดยเฉพาะให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

(๑) กำหนดนโยบายและอนุมัติแผนพัฒนาของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการศึกษา การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม การผลิตและส่งเสริมวิทยฐานะครู การทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

(๒) ออกกฎ ระเบียบ ประกาศและข้อบังคับของมหาวิทยาลัย และอาจมอบให้ส่วนราชการใดในมหาวิทยาลัยเป็นผู้ออกกฎ ระเบียบ ประกาศและข้อบังคับสำหรับส่วนราชการหรือหน่วยงานนั้นเป็นเรื่อง ๆ ก็ได้

(๓) กำกับมาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา การเปิดสอนของมหาวิทยาลัย และติดตามประเมินผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย

(๔) อนุมัติให้ปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ประกาศนียบัตรบัณฑิต อนุปริญญา และประกาศนียบัตร

(๕) พิจารณาการจัดตั้ง การรวมและการยุบเลิกสำนักงานวิทยาเขต บัณฑิตวิทยาลัย คณะ วิทยาลัย สถาบัน สำนัก ศูนย์ ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ รวมทั้งการแบ่งส่วนราชการหรือหน่วยงานของส่วนราชการดังกล่าว

(๖) อนุมัติการรับสถาบันการศึกษาชั้นสูงหรือสถาบันอื่นเข้าสมทบในมหาวิทยาลัยหรือยกเลิกการสมทบ

(๗) พิจารณาให้ความเห็นชอบหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

(๘) พิจารณาเสนอเรื่องเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งและถอดถอนนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ อธิการบดี ศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์พิเศษ

(๙) แต่งตั้งและถอดถอนรองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก และผู้อำนวยการศูนย์ หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ รองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ และอาจารย์พิเศษ

(๑๐) แต่งตั้งและถอดถอนประธานกรรมการและกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย

(๑๑) อนุมัติงบประมาณรายจ่ายจากเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย

(๑๒) ออกระเบียบและข้อบังคับต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารการเงิน การจัดหารายได้ และผลประโยชน์จากทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ โดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

(๑๓) พิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา และตามที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษามอบหมาย

(๑๔) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นในเรื่องหนึ่งเรื่องใด หรือมอบหมายให้ปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดอันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย

(๑๕) พิจารณาและให้ความเห็นชอบในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจการของมหาวิทยาลัยตามที่อธิการบดีหรือสภาวิชาการเสนอ และอาจมอบหมายให้อธิการบดีหรือสภาวิชาการปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดอันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัยได้

(๑๖) ส่งเสริม สนับสนุนและแสวงหาวิธีการเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าของมหาวิทยาลัย ตลอดจนการปฏิบัติภารกิจร่วมกันกับสถาบันอื่น

(๑๗) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของมหาวิทยาลัยที่มิได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ

มาตรา ๑๙ การประชุมสภามหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๒๐ ให้มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งมีสภาวิชาการ ประกอบด้วย

(๑) ประธานสภาวิชาการ ได้แก่ อธิการบดี

(๒) กรรมการสภาวิชาการที่คณาจารย์ประจำเลือกจากผู้บริหารหรือคณาจารย์ประจำคณะคณะละหนึ่งคน

(๓) กรรมการสภาวิชาการซึ่งแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิจากบุคคลภายนอกมีจำนวนเท่ากับบุคคลตาม (๒)

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการเลือกกรรมการสภาวิชาการตาม (๒) และ (๓) ตลอดจนการประชุมและการดำเนินงานของสภาวิชาการ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

ให้สภาวิชาการแต่งตั้งรองอธิการบดีคนหนึ่งเป็นกรรมการและเลขานุการสภาวิชาการโดยคำแนะนำของอธิการบดี

มาตรา ๒๑ กรรมการสภาวิชาการมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระในวรรคหนึ่งแล้ว กรรมการสภาวิชาการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติของการเป็นประธานสภาวิชาการหรือกรรมการสภาวิชาการ

(๔) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

(๕) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๖) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

ในกรณีที่กรรมการสภาวิชาการพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระและได้มีการดำเนินการให้ผู้ใดดำรงตำแหน่งแทนแล้ว ให้ผู้นั้นอยู่ในตำแหน่งเพียงเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน แต่ถ้าวาระการดำรงตำแหน่งเหลืออยู่น้อยกว่าเก้าสิบวัน จะไม่ดำเนินการเพื่อให้มีผู้ดำรงตำแหน่งแทนก็ได้ ให้สภาวิชาการประกอบด้วยกรรมการสภาวิชาการเท่าที่มีอยู่มีอำนาจและปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ ต่อไปได้

ในกรณีที่กรรมการสภาวิชาการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมิได้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการสภาวิชาการใหม่ ให้กรรมการสภาวิชาการซึ่งพ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งกรรมการสภาวิชาการขึ้นใหม่แล้ว

มาตรา ๒๒ สภาวิชาการมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

(๑) พิจารณาเสนอวิสัยทัศน์ กำหนดนโยบายวิชาการ และหลักสูตรการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลการศึกษาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัย

(๒) พิจารณาเสนอดำเนินการเกี่ยวกับการวิจัยการสอน การประเมินผลการสอนและการประกันคุณภาพการศึกษา

(๓) พิจารณาเสนอการให้ปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ประกาศนียบัตรบัณฑิต อนุปริญญา และประกาศนียบัตร

(๔) พิจารณาเสนอการจัดตั้ง ยุบรวม และการยุบเลิกคณะ สถาบัน สำนัก ศูนย์ ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ รวมทั้งการเสนอแบ่งส่วนราชการหรือส่วนงานในหน่วยงานดังกล่าว

(๕) พิจารณาเสนอการรับสถาบันวิชาการชั้นสูงหรือสถาบันวิจัยอื่นเข้าสมทบในมหาวิทยาลัย

(๖) พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการแต่งตั้งและถอดถอนศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์

(๗) พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการแต่งตั้งและถอดถอนศาสตราจารย์พิเศษ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ และอาจารย์พิเศษ

(๘) แสวงหาวิธีการที่จะทำให้การศึกษา การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม การปรับปรุง การถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี การทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม การพัฒนาท้องถิ่น การผลิตและส่งเสริมวิทยฐานะครู การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติให้เจริญยิ่งขึ้น

(๙) เสนอแนะแนวทางการประสานงาน การระดมสรรพกำลังเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น การทำข้อตกลงระหว่างมหาวิทยาลัยในความร่วมมือทางวิชาการ ประสานการใช้บุคลากร ทรัพยากร และความชำนาญร่วมกันในการปฏิบัติหน้าที่ของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

(๑๐) พิจารณาให้ความเห็นต่อสภามหาวิทยาลัยเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของมหาวิทยาลัย

(๑๑) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลงานด้านวิชาการของมหาวิทยาลัย

(๑๒) ให้คำปรึกษาแก่อธิการบดีและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่สภามหาวิทยาลัยหรืออธิการบดีมอบหมาย

(๑๓) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดเพื่อกระทำการใดๆ อันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของสภาวิชาการ

มาตรา ๒๓ ให้มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งมีสภาคณาจารย์และข้าราชการ ประกอบด้วยประธานสภาและกรรมการสภาซึ่งเลือกจากคณาจารย์ประจำ และข้าราชการของมหาวิทยาลัย

องค์ประกอบ จำนวน คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการได้มา วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของประธานสภาและกรรมการสภาตามวรรคหนึ่ง ตลอดจนการประชุมของสภาคณาจารย์และข้าราชการและการเรียกประชุมคณาจารย์และข้าราชการ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๒๔ สภาคณาจารย์และข้าราชการมีหน้าที่ ดังนี้

(๑) ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในกิจการของมหาวิทยาลัยและการพัฒนามหาวิทยาลัยต่ออธิการบดีหรือสภามหาวิทยาลัย

(๒) แสวงหาแนวทางร่วมกันเพื่อส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของคณาจารย์และข้าราชการในการปฏิบัติหน้าที่ตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ

(๓) พิทักษ์ผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัยและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่อธิการบดีหรือสภามหาวิทยาลัยมอบหมาย

(๔) เรียกประชุมคณาจารย์และข้าราชการเพื่อพิจารณากิจกรรมของมหาวิทยาลัยและนำเสนอความคิดเห็นต่อสภามหาวิทยาลัย

การปฏิบัติหน้าที่ของสภาคณาจารย์และข้าราชการถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการและการดำเนินการใดๆในการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่เป็นเหตุในการดำเนินการทางวินัย

มาตรา ๒๕ ให้มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งมีคณะกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย คณะหนึ่ง ประกอบด้วยประธานกรรมการ ประธานสภานักศึกษา นายกองค์การนักศึกษา และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนหนึ่งซึ่งสภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการศึกษา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กฎหมาย การงบประมาณและการเงิน การบริหารงานบุคคล การปกครองส่วนท้องถิ่น การศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม และด้านอื่นๆ ตามที่สภามหาวิทยาลัยเห็นสมควร ในจำนวนนี้ให้แต่งตั้งจากบุคคลในเขตพื้นที่บริการการศึกษาของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

องค์ประกอบ จำนวน คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการได้มา วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ ตลอดจนการประชุม วิธีการดำเนินงานของคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๒๖ คณะกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัยมีหน้าที่ ดังนี้

(๑) ส่งเสริม สนับสนุน ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่มหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย

(๒) เสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแผนพัฒนาการจัดการอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

(๓) ส่งเสริมให้มีทุนการศึกษาแก่นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ให้มีโอกาสศึกษาในมหาวิทยาลัยอันเป็นการสนับสนุนความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

(๔) ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างสัมพันธภาพและการเรียนรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับประชาชน

มาตรา ๒๗ ให้มีอธิการบดีคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดและรับผิดชอบการบริหารงานของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งและจะให้มีรองอธิการบดีหรือผู้ช่วยอธิการบดี หรือจะมีทั้งรองอธิการบดีและผู้ช่วยอธิการบดีตามจำนวนที่สภามหาวิทยาลัยแต่ละแห่งกำหนด เพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามที่อธิการบดีมอบหมายก็ได้

มาตรา ๒๘ อธิการบดีนั้น จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง โดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัยจากผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๙

หลักเกณฑ์ วิธีการได้มา และคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย โดยกระบวนการสรรหาซึ่งต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญ และคุณสมบัติเหมาะสมกับวัตถุประสงค์และภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัย และเป็นที่ยอมรับนับถือของบุคลากรของมหาวิทยาลัยและบุคคลในท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการของมหาวิทยาลัย

(๒) กระบวนการสรรหาจะต้องเน้นเรื่องการมีส่วนร่วมของบุคลากรของมหาวิทยาลัยและบุคคลในท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๒๙ อธิการบดีต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และได้ทำการสอนหรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง หรือเคยดำรงตำแหน่งกรรมการสภามหาวิทยาลัยหรือสภาสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง หรือดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ รวมทั้งมีคุณสมบัติอื่นและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๓๐ อธิการบดีมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง อธิการบดีพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) สภามหาวิทยาลัยให้ออกเพราะมีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องต่อหน้าที่หรือหย่อนความสามารถ

(๔) ถูกลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการเพราะเหตุมีมลทินหรือมัวหมองในกรณีที่ถูกสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรง

(๕) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

(๖) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๗) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

การให้ออกจากตำแหน่งตาม (๓) ต้องมีคะแนนเสียงลงมติไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการสภามหาวิทยาลัยทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๓๑ อธิการบดีมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

(๑) บริหารกิจการของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ และข้อบังคับของทางราชการและของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ ให้สอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย

(๒) ควบคุมดูแลบุคลากร การเงิน การพัสดุ สถานที่และทรัพย์สินอื่นของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ และข้อบังคับของทางราชการและของมหาวิทยาลัย

(๓) จัดทำแผนพัฒนามหาวิทยาลัย และปฏิบัติตามนโยบายและแผนงาน รวมทั้งติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัย

(๔) รักษาระเบียบวินัย จรรยาบรรณ และมารยาทแห่งวิชาชีพของข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย

(๕) เป็นผู้แทนมหาวิทยาลัยในกิจการทั่วไป

(๖) เสนอรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัยต่อสภามหาวิทยาลัย

(๗) แต่งตั้งและถอดถอนผู้ช่วยอธิการบดี รองคณบดี รองผู้อำนวยการสถาบัน รองผู้อำนวยการสำนัก รองผู้อำนวยการศูนย์ รองหัวหน้าส่วนราชการหรือรองหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ และอาจารย์พิเศษ

(๘) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของสภาวิชาการ สภาคณาจารย์และข้าราชการ รวมทั้งส่งเสริมกิจการนักศึกษา

(๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศและข้อบังคับของมหาวิทยาลัย หรือตามที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมาย

มาตรา ๓๒ ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งรองอธิการบดีโดยคำแนะนำของอธิการบดีจากผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๙

อธิการบดีอาจแต่งตั้งผู้ช่วยอธิการบดีจากข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยซึ่งสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และได้ทำการสอนหรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และให้อธิการบดีมีอำนาจถอดถอนผู้ช่วยอธิการบดีได้

เมื่ออธิการบดีพ้นจากตำแหน่ง ให้รองอธิการบดีและผู้ช่วยอธิการบดีพ้นจากตำแหน่งด้วย

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองอธิการบดีเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรองอธิการบดีหลายคน ให้รองอธิการบดีซึ่งอธิการบดีมอบหมายเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าอธิการบดีมิได้มอบหมาย ให้รองอธิการบดีซึ่งมีอาวุโสสูงสุดเป็นผู้รักษาราชการแทน

ในกรณีที่ไม่มีผู้รักษาราชการแทนอธิการบดีตามความในวรรคหนึ่ง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ หรือไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๙ คนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทนอธิการบดีแต่ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

มาตรา ๓๔ ในวิทยาเขตหนึ่ง ให้มีสำนักงานวิทยาเขต โดยมีรองอธิการบดีคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารงานของวิทยาเขตนั้นแทนอธิการบดีตามที่ได้รับมอบหมาย และจะให้มีผู้ช่วยอธิการบดีตามจำนวนที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด เพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบตามที่อธิการบดีมอบหมายก็ได้

มาตรา ๓๕ ในบัณฑิตวิทยาลัย ให้มีคณบดีเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบงานของบัณฑิตวิทยาลัย และจะให้มีรองคณบดีตามจำนวนที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด เพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบตามที่คณบดีมอบหมายก็ได้

มาตรา ๓๖ ในคณะหรือวิทยาลัย ให้มีคณบดีเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบงาน และจะให้มีรองคณบดีตามจำนวนที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด เพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบตามที่คณบดีมอบหมายก็ได้

มาตรา ๓๗ ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งคณบดีจากผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และได้ทำการสอนหรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง

ให้อธิการบดีแต่งตั้งรองคณบดีโดยคำแนะนำของคณบดีจากผู้มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับคณบดี และให้อธิการบดีมีอำนาจถอดถอนรองคณบดีโดยคำแนะนำของคณบดี

มาตรา ๓๘ คณบดีมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีและอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้ และให้นำความในมาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับแก่การพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระของคณบดีโดยอนุโลม

เมื่อคณบดีพ้นจากตำแหน่ง ให้รองคณบดีพ้นจากตำแหน่งด้วย

มาตรา ๓๙ การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลงานในตำแหน่งคณบดี ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย และให้นำบทบัญญัติในหมวด ๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๐ ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งคณบดีไม่อยู่ หรือไม่อาจปฏิบัติราชการได้ หรือไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งคณบดี ให้อธิการบดีแต่งตั้งผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง เป็นผู้รักษาราชการแทนคณบดีแต่ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

มาตรา ๔๑ ในสถาบัน สำนัก และศูนย์ ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ให้มีผู้อำนวยการ หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานคนหนึ่ง เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบงานของส่วนราชการหรือหน่วยงานนั้น และจะให้มีรองผู้อำนวยการ รองหัวหน้าส่วนราชการหรือรองหัวหน้าหน่วยงานนั้นๆ คนหนึ่ง หรือหลายคน เพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่ผู้อำนวยการ หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานนั้นมอบหมายก็ได้

ให้ส่วนราชการตามมาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๖ และส่วนราชการหรือหน่วยงานตามวรรคหนึ่งมีคณะกรรมการประจำส่วนราชการนั้นคณะหนึ่ง องค์ประกอบ จำนวน คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการได้มา อำนาจและหน้าที่ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ ตลอดจนการประชุมของคณะกรรมการประจำส่วนราชการและการจัดระบบบริหารงานในส่วนราชการดังกล่าวให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ จะต้องมีกรรมการที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งจากบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม

มาตรา ๔๒ ผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการ หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ รวมทั้งผู้ดำรงตำแหน่งรองและผู้ช่วยของตำแหน่งดังกล่าว ต้องสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มเวลา และจะดำรงตำแหน่งดังกล่าวเกินหนึ่งตำแหน่งในขณะเดียวกันมิได้

ผู้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่งจะรักษาราชการแทนตำแหน่งอื่นอีกหนึ่งตำแหน่งก็ได้ แต่ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

มาตรา ๔๓ ให้มีการสรรหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นคณบดี ผู้อำนวยการ หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๔๔ เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการในสำนักงาน บัณฑิตวิทยาลัย คณะ สถาบัน สำนัก วิทยาลัย ศูนย์ ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ อำนาจในการสั่งการอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติการ หรือการดำเนินการอื่นใดที่อธิการบดีจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นหรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ อธิการบดีจะมอบอำนาจโดยทำเป็นหนังสือให้ผู้ดำรงตำแหน่งคณบดี ผู้อำนวยการ หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะปฏิบัติราชการแทนอธิการบดีเฉพาะในราชการของส่วนราชการนั้นก็ได้

ให้ผู้ปฏิบัติราชการแทนตามวรรคหนึ่ง มีอำนาจและหน้าที่ตามที่อธิการบดีกำหนด

มาตรา ๔๕ ให้ผู้รักษาราชการแทนตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้มีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ซึ่งตนแทน

ในกรณีที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นกรรมการหรือให้มีอำนาจและหน้าที่อย่างใด ให้ผู้รักษาราชการแทนทำหน้าที่กรรมการหรือมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งนั้นในระหว่างที่รักษาราชการแทนด้วย

หมวด ๓

การประสานงานและระดมสรรพกำลังเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

มาตรา ๔๖ เพื่อประโยชน์ในการประสานงานและระดมสรรพกำลังเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาในท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยให้มีหน่วยงานประสานงานและระดมสรรพกำลังทางการศึกษาในแต่ละมหาวิทยาลัย เพื่อทำข้อตกลงระหว่างมหาวิทยาลัยในความร่วมมือทางวิชาการ ประสานการใช้บุคลากร ทรัพยากรและความชำนาญร่วมกันในการปฏิบัติตามภารกิจของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๔๗ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามมาตรา ๔๖ ให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาจัดให้มีการทำข้อตกลงระหว่างมหาวิทยาลัย โดยมีคณะกรรมการร่วมกันจากทุกมหาวิทยาลัย

ให้คณะกรรมการร่วมกันจากทุกมหาวิทยาลัยมีหน้าที่ ดังนี้

(๑) จัดให้มีการศึกษาแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

(๒) เสนอนโยบายและแผนพัฒนาการจัดการอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นต่อสภามหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง

(๓) สนับสนุนการผนึกกำลังเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ และภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

องค์ประกอบ จำนวน คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการได้มา วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ ตลอดจนการประชุม วิธีการดำเนินงานของคณะกรรมการร่วมกันจากทุกมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

มาตรา ๔๘ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ให้คณะกรรมการร่วมกันจากทุกมหาวิทยาลัยประสานความร่วมมือในการวิจัย การแลกเปลี่ยนความรู้ การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่น

หมวด ๔

การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล

มาตรา ๔๙ ให้มีคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลงานของมหาวิทยาลัย ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากบุคคลภายนอก ซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งโดยความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัย

องค์ประกอบ จำนวน คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการได้มา วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง ตลอดจนวิธีการดำเนินงานของคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๕๐ ให้คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลงานของมหาวิทยาลัย มีอำนาจและหน้าที่ ในการตรวจสอบ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการใช้จ่ายงบประมาณ การจัดการศึกษา การวิจัย ดังนี้

(๑) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลงานของมหาวิทยาลัยและของอธิการบดีโดยรับฟังความคิดเห็นอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของมหาวิทยาลัยและของอธิการบดีประกอบการประเมินผลงาน

(๒) รายงานผลการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลงานของมหาวิทยาลัย และของอธิการบดีพร้อมความเห็นต่อสภามหาวิทยาลัยทุกปี

หมวด ๕

ตำแหน่งทางวิชาการ

มาตรา ๕๑ คณาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยมีตำแหน่งทางวิชาการ ดังนี้

(๑) ศาสตราจารย์

(๒) รองศาสตราจารย์

(๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์

(๔) อาจารย์

ศาสตราจารย์นั้น จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งและถอดถอนคณาจารย์ประจำตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา

มาตรา ๕๒ คณาจารย์พิเศษมีตำแหน่งทางวิชาการ ดังนี้

(๑) ศาสตราจารย์พิเศษ

(๒) รองศาสตราจารย์พิเศษ

(๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ

(๔) อาจารย์พิเศษ

ศาสตราจารย์พิเศษนั้น แต่งตั้งโดยสภามหาวิทยาลัยจากผู้ซึ่งมีความรู้ความสามารถมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์และมิได้เป็นคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งและถอดถอนคณาจารย์พิเศษตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยแต่ทั้งนี้ ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งทางวิชาการ จักต้องไม่เสนอตนเพื่อขอรับตำแหน่ง

มาตรา ๕๓ ศาสตราจารย์ซึ่งมีความรู้ความสามารถและความชำนาญเป็นพิเศษและพ้นจากตำแหน่งไปโดยไม่มีความผิด สภามหาวิทยาลัยอาจแต่งตั้งให้เป็นศาสตราจารย์เกียรติคุณในสาขาที่ศาสตราจารย์ผู้นั้นมีความเชี่ยวชาญเพื่อเป็นเกียรติยศได้

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งศาสตราจารย์เกียรติคุณ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๕๔ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์พิเศษ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ รองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ มีสิทธิใช้ตำแหน่งศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์พิเศษ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ รองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หรือผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ แล้วแต่กรณี เป็นคำนำหน้านามเพื่อแสดงวิทยฐานะได้ตลอดไป

การใช้คำนำหน้านามตามความในวรรคหนึ่ง ให้ใช้อักษรย่อ ดังนี้

ศาสตราจารย์	ใช้อักษรย่อ ศ.
ศาสตราจารย์พิเศษ	ใช้อักษรย่อ ศ.(พิเศษ)
ศาสตราจารย์เกียรติคุณ	ใช้อักษรย่อ ศ.(เกียรติคุณ)
รองศาสตราจารย์	ใช้อักษรย่อ รศ.
รองศาสตราจารย์พิเศษ	ใช้อักษรย่อ รศ.(พิเศษ)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	ใช้อักษรย่อ ผศ.
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ	ใช้อักษรย่อ ผศ.(พิเศษ)

หมวด ๖
ปริญญาและเครื่องหมายวิทยฐานะ

มาตรา ๕๕ ปริญญามีสามชั้น คือ

ปริญญาเอก เรียกว่า ดุษฎีบัณฑิต	ใช้อักษรย่อ ด.
ปริญญาโท เรียกว่า มหาบัณฑิต	ใช้อักษรย่อ ม.
ปริญญาตรี เรียกว่า บัณฑิต	ใช้อักษรย่อ บ.

มาตรา ๕๖ มหาวิทยาลัยมีอำนาจให้ปริญญาในสาขาวิชาที่มีการสอนในมหาวิทยาลัย การกำหนดให้สาขาวิชาใดมีปริญญาชั้นใดและจะใช้อักษรย่อสำหรับสาขาวิชานั้นอย่างไร ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๕๗ สภามหาวิทยาลัยอาจออกข้อบังคับกำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรีได้รับปริญญาตรีเกียรตินิยมอันดับหนึ่ง หรือเกียรตินิยมอันดับสองก็ได้

มาตรา ๕๘ สภามหาวิทยาลัยอาจออกข้อบังคับกำหนดให้มีประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ประกาศนียบัตรบัณฑิต อนุปริญญา และประกาศนียบัตรสำหรับสาขาวิชาใดได้ ดังนี้

(๑) ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ประกาศนียบัตรบัณฑิต ออกให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรในสาขาวิชาหนึ่งสาขาวิชาใดภายหลังที่ได้รับปริญญาแล้ว

(๒) อนุปริญญา ออกให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรในสาขาวิชาหนึ่งสาขาวิชาใดก่อนถึงขั้นได้รับปริญญาตรี

(๓) ประกาศนียบัตร ออกให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาเฉพาะวิชา

มาตรา ๕๙ มหาวิทยาลัยมีอำนาจให้ปริญญากิตติมศักดิ์แก่บุคคลซึ่งสภามหาวิทยาลัยเห็นว่าทรงคุณวุฒิ มีคุณธรรม และมีผลงานที่เป็นคุณูปการต่อส่วนรวม สมควรแก่ปริญญานั้น ๆ แต่จะให้ปริญญาดังกล่าวแก่คณาจารย์ประจำ ผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย นายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัยหรือกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัยในขณะที่ดำรงตำแหน่งนั้นมิได้
ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นการให้ปริญญากิตติมศักดิ์เพื่อแลกกับผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง

ขั้น สาขาของปริญญากิตติมศักดิ์ และหลักเกณฑ์การให้ปริญญากิตติมศักดิ์ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๖๐ มหาวิทยาลัยอาจกำหนดให้มีครุยวิทยฐานะหรือเข็มวิทยฐานะเป็นเครื่องหมายแสดงวิทยฐานะของผู้ได้รับปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ประกาศนียบัตรบัณฑิต อนุปริญญาและประกาศนียบัตร และอาจกำหนดให้มีครุยประจำตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัยหรือกรรมการสภามหาวิทยาลัย ครุยประจำตำแหน่งผู้บริหาร และครุยประจำตำแหน่งคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยก็ได้

การกำหนดลักษณะ ขนิด ประเภทและส่วนประกอบของครุยวิทยฐานะ เข็มวิทยฐานะ และครุยประจำตำแหน่ง ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ครุยวิทยฐานะ เข็มวิทยฐานะ และครุยประจำตำแหน่งจะใช้ในโอกาสใด โดยมีเงื่อนไขอย่างใด ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๖๑ สภามหาวิทยาลัยอาจกำหนดให้มีตราสัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายของมหาวิทยาลัยได้ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๖๒ สภามหาวิทยาลัยอาจออกข้อบังคับให้มีเครื่องแบบ เครื่องหมาย และเครื่องแต่งกายนักศึกษาได้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด ๗

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๖๓ ผู้ใดใช้ตรา สัญลักษณ์ ครุยวิทยฐานะ เข็มวิทยฐานะ ครุยประจำตำแหน่ง เครื่องแบบ เครื่องหมาย หรือเครื่องแต่งกายนักศึกษาของมหาวิทยาลัย โดยไม่มีสิทธิที่จะใช้ หรือแสดงด้วยประการใด ๆ ว่า ตนมีตำแหน่งใดในมหาวิทยาลัยหรือมีปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ประกาศนียบัตรบัณฑิต อนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรของมหาวิทยาลัย โดยที่ตนไม่มี ถ้าได้กระทำเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนมีสิทธิที่จะใช้หรือมีตำแหน่งหรือมีวิทยฐานะเช่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๔ ผู้ใด

(๑) ปลอม หรือทำเลียนแบบซึ่งตราสัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายของมหาวิทยาลัย หรือส่วนราชการหรือหน่วยงานของมหาวิทยาลัยไม่ว่าจะทำเป็นสีใด หรือทำด้วยวิธีใด ๆ

(๒) ใช้ตราสัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายของมหาวิทยาลัยหรือส่วนราชการหรือหน่วยงานของมหาวิทยาลัยปลอม หรือซึ่งทำเลียนแบบ หรือ

(๓) ใช้หรือทำให้ปรากฏซึ่งตราสัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายของมหาวิทยาลัย หรือส่วนราชการหรือหน่วยงานของมหาวิทยาลัยที่วัตถุหรือสินค้าใดๆ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากมหาวิทยาลัย

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำความผิดตาม (๑) เป็นผู้กระทำความผิดตาม (๒) ด้วย ให้ลงโทษตาม (๒) แต่กระทงเดียว

ความผิดตาม (๓) เป็นความผิดอันยอมความได้

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๖๕ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน สิทธิทั้งปวง หนี้สิน ข้าราชการ ลูกจ้าง อัตรากำลัง เงินงบประมาณและรายได้ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเฉพาะส่วนของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏไปเป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ตามรายการที่รัฐมนตรีกำหนด โดยทำเป็นประกาศกระทรวง ซึ่งจะต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้ข้าราชการซึ่งโอนไปตามวรรคหนึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา โดยในระยะเริ่มแรก ให้ข้าราชการดังกล่าวยังคงดำรงตำแหน่งและรับเงินเดือน ตลอดจนได้รับสิทธิประโยชน์เช่นเดิมต่อไป จนกว่าจะได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา

มาตรา ๖๖ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งนายกสภาประจำสถาบันราชภัฏและกรรมการสภาประจำสถาบันราชภัฏตามพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๓๘ อยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับปฏิบัติหน้าที่นายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัตินี้ต่อไป จนกว่าจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิและมีการเลือกกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัตินี้ขึ้นใหม่ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๖๗ ให้ส่วนราชการของสถาบันราชภัฏตามพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๓๘ ยังคงเป็นส่วนราชการต่อไป จนกว่าจะมีการแบ่งส่วนราชการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๖๘ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี ผู้อำนวยการสำนักวิจัย หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะตามพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๓๘ อยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี ผู้อำนวยการสำนักวิจัย หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะตามพระราชบัญญัตินี้ต่อไป ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้ผู้ดำรงตำแหน่งรองหรือผู้ช่วยของผู้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่าผู้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่งจะพ้นจากตำแหน่ง

ให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งตามวรรคหนึ่งดำเนินการให้มีคณะกรรมการประจำส่วนราชการตามมาตรา ๔๑ วรรคสอง แล้วแต่กรณี ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๖๙ ให้ผู้ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์พิเศษ รองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ และอาจารย์ประจำของสถาบันราชภัฏแต่ละแห่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มีฐานะเป็นศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์พิเศษ รองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ และอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้

ให้ผู้ซึ่งเป็นอาจารย์พิเศษของสถาบันราชภัฏแต่ละแห่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นอาจารย์พิเศษของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้จนครบกำหนดที่ได้รับแต่งตั้ง

มาตรา ๗๐ ในระหว่างที่ยังไม่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ และข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ออกใช้บังคับ ให้นำกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ และข้อบังคับซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๓๘ ที่ใช้อยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมาใช้บังคับโดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้

.....

.....

ถูกต้องตามมติของรัฐสภา

(นายสิทธิชัย พิมเสน)
ผู้อำนวยการสำนักการประชุม
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

บัญชีรายชื่อสถาบันราชภัฏที่เปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ

๑. สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี
๒. สถาบันราชภัฏกาฬสินธุ์
๓. สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร
๔. สถาบันราชภัฏจันทรเกษม
๕. สถาบันราชภัฏชัยภูมิ
๖. สถาบันราชภัฏเชียงราย
๗. สถาบันราชภัฏเชียงใหม่
๘. สถาบันราชภัฏเทพสตรี
๙. สถาบันราชภัฏธนบุรี
๑๐. สถาบันราชภัฏนครปฐม
๑๑. สถาบันราชภัฏนครพนม
๑๒. สถาบันราชภัฏนครราชสีมา
๑๓. สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช
๑๔. สถาบันราชภัฏนครสวรรค์
๑๕. สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๖. สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์
๑๗. สถาบันราชภัฏพระนคร
๑๘. สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
๑๙. สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม
๒๐. สถาบันราชภัฏเพชรบุรี
๒๑. สถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
๒๒. สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์
๒๓. สถาบันราชภัฏภูเก็ต
๒๔. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม
๒๕. สถาบันราชภัฏยะลา
๒๖. สถาบันราชภัฏราชนครินทร์
๒๗. สถาบันราชภัฏร้อยเอ็ด
๒๘. สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี
๒๙. สถาบันราชภัฏเลย
๓๐. สถาบันราชภัฏลำปาง
๓๑. สถาบันราชภัฏศรีสะเกษ
๓๒. สถาบันราชภัฏสกลนคร
๓๓. สถาบันราชภัฏสงขลา
๓๔. สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
๓๕. สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
๓๖. สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี
๓๗. สถาบันราชภัฏสุรินทร์
๓๘. สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
๓๙. สถาบันราชภัฏอุดรธานี
๔๐. สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์
๔๑. สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี

ถูกต้องตามมติของรัฐสภา

(นายสิทธิชัย พิมเสน)
ผู้อำนวยการสำนักการประชุม
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

รายงานของคณะทำงานพิจารณาดำเนินการตามคำวินิจฉัย
ของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติ
มหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ....

รายงานของคณะทำงานพิจารณาดำเนินการตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ
เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ....

ตามที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัย ที่ ๓๑/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๗ เรื่อง ประธานรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญในการตราร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... และประธานรัฐสภาได้แจ้งให้วุฒิสภาพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นั้น

โดยที่ประธานวุฒิสภาพิจารณาแล้วเห็นว่า ในการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นั้น สมควรดำเนินการโดยทางธุรการของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จึงมีดำริให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาตั้งคณะทำงานขึ้นเพื่อพิจารณาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ในมาตราที่มีความคลาดเคลื่อนไม่สอดคล้องกันให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ในการนี้ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจึงได้ตั้งคณะทำงานขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามดำริของท่านประธานวุฒิสภา ประกอบด้วย

๑. เลขาธิการวุฒิสภา	ประธานคณะทำงาน
๒. ที่ปรึกษาด้านกฎหมาย	คณะทำงาน
๓. ที่ปรึกษาด้านต่างประเทศ	คณะทำงาน
๔. ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน	คณะทำงาน
๕. รองเลขาธิการวุฒิสภา (นายพิเชษฐ์ กิติสิน)	คณะทำงาน
๖. รองเลขาธิการวุฒิสภา (นางสาววรรณี เกตุนุติ)	คณะทำงาน
๗. รองเลขาธิการวุฒิสภา (นางมัลลิกา ลับไพรี)	คณะทำงาน
๘. รองเลขาธิการวุฒิสภา (นางฉัตรทอง ทิพยกะลิน)	คณะทำงาน
๙. รองเลขาธิการวุฒิสภา (นายวุฒิชัย วัชรีรัตน์)	คณะทำงาน

๑๐. รองเลขาธิการวุฒิสภา (นางนรรัตน์ พิมเสน)	คณะทำงาน
๑๑. ผู้อำนวยการสำนักกรรมาธิการ ๑	คณะทำงาน
๑๒. ผู้อำนวยการสำนักกรรมาธิการ ๒	คณะทำงาน
๑๓. ผู้อำนวยการสำนักกรรมาธิการ ๓	คณะทำงาน
๑๔. ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย	คณะทำงาน
๑๕. ผู้อำนวยการสำนักรายงานการประชุมและชวเลข	คณะทำงาน
๑๖. ผู้อำนวยการสำนักการประชุม	คณะทำงานและเลขานุการ
๑๗. ผู้อำนวยการกลุ่มงานพระราชบัญญัติ	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะทำงานได้ประชุมเมื่อวันพุธที่ ๗ และวันพฤหัสบดีที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๗ เพื่อพิจารณาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ โดยคณะทำงานได้พิจารณาแล้วมีความเห็นสรุปได้ ดังนี้

๑. **ในการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นั้น ควรจะแก้ไขในร่างฯ ฉบับที่วุฒิสภาลงมติให้แก้ไขเพิ่มเติม** (ซึ่งได้ส่งไปยังประธานสภาผู้แทนราษฎร ตามหนังสือวุฒิสภา ด่วนที่สุด ที่ สว ๐๐๐๗/๕๔๔๓ ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาลงมติว่าจะเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภาหรือไม่ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๕ (๓) ซึ่งต่อมาสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภา)

เนื่องจากร่างฯ ฉบับที่วุฒิสภาลงมติให้แก้ไขเพิ่มเติมเป็นร่างฯ ที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าความในมาตรา ๑๗ (๙) และมาตรา ๕๑ วรรคสอง ของร่างฯ ฉบับดังกล่าวคลาดเคลื่อนไปจากมติของที่ประชุมวุฒิสภาที่ให้คงไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น จึงควรแก้ไขในร่างฯ ฉบับดังกล่าว เสียให้ถูกต้องตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบกับในร่างฯ ฉบับดังกล่าว มีการทำเครื่องหมายแสดงการแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความในบทมาตราต่างๆ ในการแก้ไขร่างฯ ฉบับดังกล่าวของวุฒิสภา ซึ่งจะทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าวุฒิสภาได้แก้ไขความในมาตราที่ไม่สอดคล้องและขัดแย้งกันให้ถูกต้องตรงตามมติของที่ประชุมวุฒิสภา และถูกต้องตรงตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแล้ว พร้อมนั้นมีผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาลงนามรับรองความถูกต้องของการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวด้วย

๒. **ในการแก้ไขร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ต้องแก้ไขความในมาตรา ดังต่อไปนี้**

(๑) แก้ไขความในมาตรา ๑๗ (๙) (ในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเป็นมาตรา ๑๘ (๙)) โดยให้คงไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งต้องตัดคำว่า "อาจารย์พิเศษ" ในตอนท้ายของมาตราดังกล่าวออก ทั้งนี้ เพื่อมิให้อำนาจในการแต่งตั้งอาจารย์พิเศษซ้ำซ้อนกัน โดยให้อำนาจในการแต่งตั้งอาจารย์พิเศษเป็นอำนาจของอธิการบดี ตามมาตรา ๓๐ (๗) เท่านั้น

(๒) แก้ไขความในมาตรา ๕๑ (ในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเป็นมาตรา ๕๒) โดยให้คงไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรทั้งมาตรา ซึ่งแก้ไข ดังนี้

(๒.๑) แก้ความในมาตรา ๕๑ วรรคสอง ในเรื่องการแต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษ โดยคงหลักการเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร ความว่า "ศาสตราจารย์พิเศษนั้นจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัยจากผู้ซึ่งมิได้เป็นคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย" ทั้งนี้ เพื่อให้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการแต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๑ วรรคสอง และมาตรา ๑๗ (๘) มีความสอดคล้องกัน

(๒.๒) แก้ไขความในมาตรา ๕๑ วรรคสอง และวรรคสาม โดยตัดความที่คณะกรรมาธิการวิสามัญฯ วุฒิสภา เพิ่มขึ้นใหม่ ออกทั้งหมด

โดยที่พิจารณาตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... มีข้อความบางประการในมาตรา ๑๘ (๙) และมาตรา ๕๒ คลาดเคลื่อนไปจากที่วุฒิสภามีมติให้คงไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร ทำให้เกิดความไม่สอดคล้องกันรวมสองประเด็นตามคำร้อง ในประเด็นเรื่องการแต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษตามมาตรา ๑๗ (๘) กับมาตรา ๕๑ และในประเด็นเรื่องการแต่งตั้งอาจารย์พิเศษในมาตรา ๑๗ (๙) กับมาตรา ๓๐ (๗) ดังนั้น ในการแก้ไขให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นั้น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การลงมติของที่ประชุมวุฒิสภาในมาตรา ๑๗ (๙) และมาตรา ๕๑ นั้น วุฒิสภามีมติให้คงไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร จึงต้องแก้ไขความในมาตรา ๑๗ (๙) ให้เป็นไปตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร และแก้ไขความในมาตรา ๕๑ ให้เป็นไปตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรทั้งมาตรา

คณะทำงานจึงขอรายงานผลการพิจารณาเกี่ยวกับแนวทางในการปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นางสาวศิริพงษ์ อาศนะเสน)

คณะทำงานและเลขานุการ

ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ....

(ฉบับสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาแก้ไขให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ)

(ร่างฯ ที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้แก้ไขให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ)

ร่าง

พระราชบัญญัติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

พ.ศ. ....

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรจัดตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏขึ้นแทนสถาบันราชภัฏ

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ...."

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๓๘

มาตรา ๔ ให้สถาบันราชภัฏที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๓๘ มีฐานะเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏตามพระราชบัญญัตินี้

ให้เรียกชื่อมหาวิทยาลัยราชภัฏตามชื่อของสถาบันราชภัฏเดิมตามบัญชีรายชื่อท้ายพระราชบัญญัตินี้

ให้มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งเป็นนิติบุคคลและเป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

"มหาวิทยาลัย" หมายความว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏตามพระราชบัญญัตินี้

"สภามหาวิทยาลัย" หมายความว่า สภามหาวิทยาลัยราชภัฏตามพระราชบัญญัตินี้

"สภาวิชาการ" หมายความว่า สภาวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏตามพระราชบัญญัตินี้

"วิทยาเขต" หมายความว่า เขตการศึกษาของมหาวิทยาลัยที่มีคณะ สถาบัน สำนัก วิทยาลัย ศูนย์ ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะตั้งแต่สองส่วนราชการขึ้นไป ตั้งอยู่ในเขตการศึกษานั้นตามที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด

"สภาคณาจารย์และข้าราชการ" หมายความว่า สภาคณาจารย์และข้าราชการมหาวิทยาลัยราชภัฏตามพระราชบัญญัตินี้

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง และประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
บททั่วไป

มาตรา ๗ ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู

มาตรา ๘ ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๗ ให้กำหนดภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัยดังต่อไปนี้

(๑) แสวงหาความจริงเพื่อสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล

(๒) ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม สำนึกในความเป็นไทย มีความรักและผูกพันต่อท้องถิ่น อีกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน เพื่อช่วยให้คนในท้องถิ่นรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การผลิตบัณฑิตดังกล่าว จะต้องให้มีจำนวนและคุณภาพสอดคล้องกับแผนการผลิตบัณฑิตของประเทศ

(๓) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึก และความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

(๓/๑) เรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาและนักการเมืองท้องถิ่นให้มีจิตสำนึกประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการบริหารงานพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

(๔) เสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง

(๕) ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

(๖) ศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น รวมถึงการแสวงหาแนวทางเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

(๗) ศึกษา วิจัย ส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริในการปฏิบัติภารกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

มาตรา ๘/๑ มหาวิทยาลัยจะปฏิเสธการรับผู้สมัครผู้ใดเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยหรือยุติหรือชะลอการศึกษาของนักศึกษาผู้ใดด้วยเหตุเพียงว่าผู้นั้นขาดแคลนทุนทรัพย์อย่างแท้จริงเพื่อจ่ายค่าธรรมเนียมการศึกษาต่างๆแก่มหาวิทยาลัยมิได้

มาตรา ๙ มหาวิทยาลัยอาจแบ่งส่วนราชการ ดังนี้

(๑) สำนักงานอธิการบดี

(๒) สำนักงานวิทยาเขต

(๓) บัณฑิตวิทยาลัย

(๔) คณะ

(๕) สถาบัน

(๖) สำนัก

(๗) วิทยาลัย

มหาวิทยาลัยอาจให้มีศูนย์ ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในมาตรา ๗ เป็นส่วนราชการหรือหน่วยงานในมหาวิทยาลัยอีกได้

สำนักงานอธิการบดีและสำนักงานวิทยาเขตอาจแบ่งส่วนราชการเป็นกอง ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากอง

บัณฑิตวิทยาลัย คณะ และวิทยาลัยอาจแบ่งส่วนราชการเป็นสำนักงานคณบดี กอง ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากอง

สถาบัน สำนัก ศูนย์ ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ อาจแบ่งส่วนราชการเป็นสำนักงานผู้อำนวยการ กอง ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากอง

สำนักงานคณบดี สำนักงานผู้อำนวยการ กอง ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากอง อาจแบ่งส่วนราชการเป็นงาน ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่างาน

มาตรา ๑๐ การจัดตั้ง การรวม และการยุบเลิกสำนักงานวิทยาเขต บัณฑิตวิทยาลัย คณะ สถาบัน สำนัก วิทยาลัย ศูนย์ ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ให้ทำเป็นกฎกระทรวง

การแบ่งส่วนราชการเป็นสำนักงานคณบดี สำนักงานผู้อำนวยการ และกอง ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากอง ให้ทำเป็นประกาศกระทรวงและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การแบ่งส่วนราชการเป็นงาน ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่างาน ให้ทำเป็นประกาศมหาวิทยาลัย

มาตรา ๑๑ ภายใต้วัตถุประสงค์ตามมาตรา ๗ มหาวิทยาลัยจะรับสถาบันการศึกษาชั้นสูงหรือสถาบันอื่นเข้าสมทบในมหาวิทยาลัยก็ได้ และมีอำนาจให้ปริญญา อนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรชั้นหนึ่งชั้นใดแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันที่เข้าสมทบนั้นได้

การรับเข้าสมทบหรือการยกเลิกการสมทบซึ่งสถาบันการศึกษาชั้นสูงหรือสถาบันอื่นให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ให้ประกาศการรับเข้าสมทบหรือยกเลิกการสมทบในราชกิจจานุเบกษา

การควบคุมสถาบันการศึกษาชั้นสูงหรือสถาบันที่เข้าสมทบในมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๑๒ นอกจากเงินที่กำหนดไว้ในงบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยอาจมีรายได้ดังนี้

(๑) เงินผลประโยชน์ ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และค่าบริการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย

(๒) เงินและทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่มหาวิทยาลัย

(๓) รายได้หรือผลประโยชน์ที่ได้มาจากการใช้ที่ราชพัสดุซึ่งมหาวิทยาลัยปกครอง ดูแล หรือใช้ประโยชน์

(๔) เงินอุดหนุนจากราชการส่วนท้องถิ่น หรือเงินอุดหนุนอื่นที่มหาวิทยาลัยได้รับเพื่อใช้ในการดำเนินกิจการของมหาวิทยาลัย

(๕) รายได้หรือผลประโยชน์ที่ได้จากการลงทุนและจากทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย

(๖) รายได้หรือผลประโยชน์อื่น

ให้มหาวิทยาลัยมีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุและที่เป็นทรัพย์สินอื่น

บรรดารายได้และผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัย รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาลาศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณ ไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

มาตรา ๑๓ บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่มหาวิทยาลัยได้มาโดยมีผู้อุทิศให้ หรือได้มาโดยการซื้อหรือแลกเปลี่ยนจากรายได้ของมหาวิทยาลัยตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ไม่ถือเป็นที่ราชพัสดุและให้เป็นกรรมสิทธิ์ของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๑๔ บรรดารายได้และทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยจะต้องจัดการเพื่อประโยชน์ภายใต้วัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยตามมาตรา ๗

เงินและทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่มหาวิทยาลัยจะต้องจัดการตามเงื่อนไขที่ผู้อุทิศให้กำหนดไว้ และต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย แต่ถ้ามีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขดังกล่าว มหาวิทยาลัยต้องได้รับความยินยอมจากผู้อุทิศให้หรือทายาท หากไม่มีทายาทหรือทายาทไม่ปรากฏ จะต้องได้รับอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัย

หมวด ๒
การดำเนินการ

มาตรา ๑๕ ให้มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งมีสภามหาวิทยาลัย ประกอบด้วย

(๑) นายกสภามหาวิทยาลัย ซึ่งจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

(๒) กรรมการสภามหาวิทยาลัยโดยตำแหน่ง ได้แก่ อธิการบดี ประธานสภาคณาจารย์และข้าราชการ และประธานกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย

(๓) กรรมการสภามหาวิทยาลัยจำนวนสี่คน ซึ่งเลือกจากผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการศูนย์ หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ

(๔) กรรมการสภามหาวิทยาลัยจำนวนสี่คน ซึ่งเลือกจากคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย และมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งตาม (๓)

(๕) กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสิบเอ็ดคน ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัย โดยคำแนะนำของนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยตาม (๒) (๓) และ (๔) ทั้งนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวต้องมาจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการศึกษา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กฎหมาย

การงบประมาณและการเงิน การบริหารงานบุคคล การปกครองส่วนท้องถิ่น การศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม และด้านอื่น ๆ ตามที่สภามหาวิทยาลัยเห็นสมควร ในการแต่งตั้งดังกล่าวให้คำนึงถึงบุคคลในท้องถิ่นด้วย ในจำนวนนี้ให้แต่งตั้งจากบุคคลในเขตพื้นที่บริการการศึกษาของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งรองอธิการบดีคนหนึ่ง ซึ่งมิใช่กรรมการสภามหาวิทยาลัยตาม (๓) เป็นเลขานุการสภามหาวิทยาลัย โดยคำแนะนำของอธิการบดี

ให้สภามหาวิทยาลัยเลือกกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิคนหนึ่งเป็นอุปนายกสภามหาวิทยาลัย ทำหน้าที่แทนนายกสภามหาวิทยาลัยเมื่อนายกสภามหาวิทยาลัยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือเมื่อไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัย

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการได้มาซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยตาม (๓) (๔) และ (๕) ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๑๖ นายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามมาตรา ๑๕ (๓) (๔) และ (๕) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี กรรมการตามมาตรา ๑๕ (๕) ซึ่งดำรงตำแหน่งครบสองวาระติดต่อกันมิได้

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระในวรรคหนึ่งแล้ว นายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามมาตรา ๑๕ (๓) (๔) และ (๕) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติของการเป็นนายกสภามหาวิทยาลัยหรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยในประเภทนั้น ๆ

(๔) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

(๕) สภามหาวิทยาลัยให้ออกเพราะมีความประพฤติเสื่อมเสีย บกพร่องต่อหน้าที่ หรือหย่อนความสามารถ

(๖) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๗) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

การพ้นจากตำแหน่งตาม (๕) ต้องเป็นไปตามมติสองในสามของจำนวนกรรมการสภามหาวิทยาลัยเท่าที่มีอยู่

ในกรณีที่นายกสภามหาวิทยาลัย หรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามมาตรา ๑๕ (๓) (๔) หรือ (๕) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ และได้มีการดำเนินการให้ผู้ใดดำรงตำแหน่งแทนแล้ว ให้ผู้นั้นอยู่ในตำแหน่งเพียงเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน แต่ถ้าวาระการดำรงตำแหน่งเหลืออยู่น้อยกว่าเก้าสิบวัน จะไม่ดำเนินการให้มีผู้ดำรงตำแหน่งแทนก็ได้ ให้สภามหาวิทยาลัยประกอบด้วยกรรมการสภามหาวิทยาลัยเท่าที่มีอยู่มีอำนาจและปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๗ ต่อไปได้

ในกรณีที่นายกสภามหาวิทยาลัย หรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามมาตรา ๑๕ (๓) (๔) หรือ (๕) พ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมิได้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัย หรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยใหม่ ให้นายกสภามหาวิทยาลัยหรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยซึ่งพ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่าจะได้มีนายกสภามหาวิทยาลัยหรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยใหม่แล้ว

ให้มีการดำเนินการให้ได้มาซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัยหรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามมาตรา ๑๕ (๓) (๔) และ(๕) ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๑๗ สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย และโดยเฉพาะให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

(๑) กำหนดนโยบายและอนุมัติแผนพัฒนาของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการศึกษา การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม การผลิตและส่งเสริมวิทยฐานะครู การทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

(๒) ออกกฎ ระเบียบ ประกาศและข้อบังคับของมหาวิทยาลัย และอาจมอบให้ส่วนราชการใดในมหาวิทยาลัยเป็นผู้ออกกฎ ระเบียบ ประกาศและข้อบังคับสำหรับส่วนราชการหรือหน่วยงานนั้นเป็นเรื่อง ๆ ก็ได้

(๓) กำกับมาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา การเปิดสอนของมหาวิทยาลัย และติดตามประเมินผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย

(๔) อนุมัติให้ปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ประกาศนียบัตรบัณฑิต อนุปริญญา และประกาศนียบัตร

(๕) พิจารณาการจัดตั้ง การรวมและการยุบเลิกสำนักงานวิทยาเขต บัณฑิตวิทยาลัย คณะ วิทยาลัย สถาบัน สำนัก ศูนย์ ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ รวมทั้งการแบ่งส่วนราชการหรือหน่วยงานของส่วนราชการดังกล่าว

(๖) อนุมัติการรับสถาบันการศึกษาชั้นสูงหรือสถาบันอื่นเข้าสมทบในมหาวิทยาลัยหรือยกเลิกการสมทบ

(๗) พิจารณาให้ความเห็นชอบหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

(๘) พิจารณาเสนอเรื่องเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งและถอดถอนนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ อธิการบดี ศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์พิเศษ

(๙) แต่งตั้งและถอดถอนรองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก และผู้อำนวยการศูนย์ หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ รองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ

(๑๐) แต่งตั้งและถอดถอนประธานกรรมการและกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย

(๑๑) อนุมัติงบประมาณรายจ่ายจากเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย

(๑๒) ออกระเบียบและข้อบังคับต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารการเงิน การจัดหารายได้และผลประโยชน์จากทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ โดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

(๑๓) พิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา และตามที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษามอบหมาย

(๑๔) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นในเรื่องหนึ่งเรื่องใด หรือมอบหมายให้ปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดอันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย

(๑๕) พิจารณาและให้ความเห็นชอบในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจการของมหาวิทยาลัยตามที่อธิการบดีหรือสภาวิชาการเสนอ และอาจมอบหมายให้อธิการบดีหรือสภาวิชาการปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดอันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัยได้

(๑๖) ส่งเสริม สนับสนุนและแสวงหาวิธีการเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าของมหาวิทยาลัยตลอดจนการปฏิบัติภารกิจร่วมกันกับสถาบันอื่น

(๑๗) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของมหาวิทยาลัยที่มิได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ

มาตรา ๑๘ การประชุมสภามหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๑๙ ให้มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งมีสภาวิชาการ ประกอบด้วย

(๑) ประธานสภาวิชาการ ได้แก่ อธิการบดี

(๒) กรรมการสภาวิชาการโดยตำแหน่ง ได้แก่ คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการศูนย์ หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ

(๓) กรรมการสภาวิชาการที่คณาจารย์ประจำเลือกจากผู้บริหารหรือคณาจารย์ประจำคณะ คณะละสองหนึ่งคน

(๓/๑) กรรมการสภาวิชาการซึ่งแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิจากบุคคลภายนอกมีจำนวนเท่ากับบุคคลตาม (๓)

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการเลือกกรรมการสภาวิชาการตาม (๓) และ(๓/๑) ตลอดจนการประชุมและการดำเนินงานของสภาวิชาการ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

ให้สภาวิชาการแต่งตั้งรองอธิการบดีคนหนึ่งเป็นกรรมการและเลขานุการสภาวิชาการโดยคำแนะนำของอธิการบดี

มาตรา ๒๐ กรรมการสภาวิชาการตามมาตรา ๑๕ (๓) มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระในวรรคหนึ่งแล้ว กรรมการสภาวิชาการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติของการเป็นประธานสภาวิชาการหรือกรรมการสภาวิชาการ

(๔) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

(๕) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๖) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

ในกรณีที่กรรมการสภาวิชาการตามมาตรา ๑๕ (๔) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระและได้มีการดำเนินการให้ผู้ใดดำรงตำแหน่งแทนแล้ว ให้ผู้นั้นอยู่ในตำแหน่งเพียงเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน แต่ถ้าวาระการดำรงตำแหน่งเหลืออยู่น้อยกว่าเก้าสิบวัน จะไม่ดำเนินการเพื่อให้มีผู้ดำรงตำแหน่งแทนก็ได้ ให้สภาวิชาการประกอบด้วยกรรมการสภาวิชาการเท่าที่มีอยู่มีอำนาจและปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๑ ต่อไปได้

ในกรณีที่กรรมการสภาวิชาการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมิได้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการสภาวิชาการใหม่ ให้กรรมการสภาวิชาการซึ่งพ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งกรรมการสภาวิชาการขึ้นใหม่แล้ว

มาตรา ๒๑ สภาวิชาการมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

(๑) พิจารณาเสนอวิสัยทัศน์ กำหนดนโยบายวิชาการ และหลักสูตรการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลการศึกษาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัย

(๒) พิจารณาเสนอดำเนินการเกี่ยวกับการวิจัยการสอน การประเมินผลการสอนและการประกันคุณภาพการศึกษา

(๓) พิจารณาเสนอการให้ปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ประกาศนียบัตรบัณฑิต อนุปริญญา และประกาศนียบัตร

(๔) พิจารณาเสนอการจัดตั้ง ยุบรวม และการยุบเลิกคณะ สถาบัน สำนัก ศูนย์ ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ รวมทั้งการเสนอแบ่งส่วนราชการหรือส่วนงานในหน่วยงานดังกล่าว

(๕) พิจารณาเสนอการรับสถาบันวิชาการชั้นสูงหรือสถาบันวิจัยอื่นเข้าสมทบในมหาวิทยาลัย

(๖) พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการแต่งตั้งและถอดถอนศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์

(๗) พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการแต่งตั้งและถอดถอนศาสตราจารย์พิเศษ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ และอาจารย์พิเศษ

(๘) แสวงหาวิธีการที่จะทำให้การศึกษา การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม การปรับปรุง การถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี การทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม การพัฒนาท้องถิ่น การผลิตและส่งเสริมวิทยฐานะครู การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติให้เจริญยิ่งขึ้น

(๘/๑) เสนอแนะแนวทางการประสานงาน การระดมสรรพกำลังเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น การทำข้อตกลงระหว่างมหาวิทยาลัยในความร่วมมือทางวิชาการ ประสานการใช้บุคลากร ทรัพยากร และความชำนาญร่วมกันในการปฏิบัติหน้าที่ของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

(๙) พิจารณาให้ความเห็นต่อสภามหาวิทยาลัยเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของมหาวิทยาลัย

(๙/๑) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลงานด้านวิชาการของมหาวิทยาลัย

(๑๐) ให้คำปรึกษาแก่อธิการบดีและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่สภามหาวิทยาลัยหรืออธิการบดีมอบหมาย

(๑๑) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดเพื่อกระทำการใดๆ อันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของสภาวิชาการ

มาตรา ๒๒ ให้มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งมีสภาคณาจารย์และข้าราชการ ประกอบด้วยประธานสภาและกรรมการสภาซึ่งเลือกจากคณาจารย์ประจำ และข้าราชการของมหาวิทยาลัย

องค์ประกอบ จำนวน คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการได้มา วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของประธานสภาและกรรมการสภาตามวรรคหนึ่ง ตลอดจนการประชุมของสภาคณาจารย์และข้าราชการและการเรียกประชุมคณาจารย์และข้าราชการ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๒๓ สภาคณาจารย์และข้าราชการมีหน้าที่ ดังนี้

(๑) ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในกิจการของมหาวิทยาลัยและการพัฒนามหาวิทยาลัยต่ออธิการบดีหรือสภามหาวิทยาลัย

(๒) แสวงหาแนวทางร่วมกันเพื่อส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของคณาจารย์และข้าราชการในการปฏิบัติหน้าที่ตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ

(๓) พิทักษ์ผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัยและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่อธิการบดีหรือสภามหาวิทยาลัยมอบหมาย

(๓/๑) เรียกประชุมคณาจารย์และข้าราชการเพื่อพิจารณากิจกรรมของมหาวิทยาลัยและนำเสนอความคิดเห็นต่อสภามหาวิทยาลัย

การปฏิบัติหน้าที่ของสภาคณาจารย์และข้าราชการถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการและการดำเนินการใดๆในการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่เป็นเหตุในการดำเนินการทางวินัย

มาตรา ๒๔ ให้มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งมีคณะกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย คณะหนึ่ง ประกอบด้วยประธานกรรมการ ประธานสภานักศึกษา นายกองค์การนักศึกษา และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนหนึ่งซึ่งสภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการศึกษา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กฎหมาย การงบประมาณและการเงิน การบริหารงานบุคคล การปกครองส่วนท้องถิ่น การศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม และด้านอื่นๆ ตามที่สภามหาวิทยาลัยเห็นสมควร ในการแต่งตั้งคณะกรรมการให้คำนึงถึงบุคคลในท้องถิ่นด้วย ในจำนวนนี้ให้แต่งตั้งจากบุคคลในเขตพื้นที่บริการการศึกษาของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

องค์ประกอบ จำนวน คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการได้มา วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ ตลอดจนการประชุม วิธีการดำเนินงานของคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๒๕ คณะกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัยมีหน้าที่ ดังนี้

(๑) ส่งเสริม สนับสนุน ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่มหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย

(๒) เสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแผนพัฒนาการจัดการอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

(๒/๑) ส่งเสริมให้มีทุนการศึกษาแก่นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ให้มีโอกาสศึกษาในมหาวิทยาลัยอันเป็นการสนับสนุนความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

(๓) ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างสัมพันธภาพและการเรียนรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับประชาชน

มาตรา ๒๖ ให้มีอธิการบดีคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดและรับผิดชอบการบริหารงานของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งและจะให้มีรองอธิการบดีหรือผู้ช่วยอธิการบดี หรือจะมีทั้งรองอธิการบดีและผู้ช่วยอธิการบดีตามจำนวนที่สภามหาวิทยาลัยแต่ละแห่งกำหนด เพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามที่อธิการบดีมอบหมายก็ได้

มาตรา ๒๗ อธิการบดีนั้น จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง โดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัยจากผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๘

หลักเกณฑ์ วิธีการได้มา และคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย โดยกระบวนการสรรหาซึ่งต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) สภาฯเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญ และคุณสมบัติเหมาะสมกับวัตถุประสงค์และภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัย และเป็นที่ยอมรับนับถือของบุคลากรของมหาวิทยาลัยและบุคคลในท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการของมหาวิทยาลัย

(๒) กระบวนการสรรหาจะต้องเน้นเรื่องการมีส่วนร่วมและการยอมรับนับถือของบุคลากรของมหาวิทยาลัยและบุคคลในท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๒๘ อธิการบดีต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และได้ทำการสอนหรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง หรือเคยดำรงตำแหน่งกรรมการสภามหาวิทยาลัยหรือสภาสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง หรือดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ รวมทั้งมีคุณสมบัติอื่นและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๒๙ อธิการบดีมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง อธิการบดีพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) สภามหาวิทยาลัยให้ออกเพราะมีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องต่อหน้าที่หรือหย่อนความสามารถ

(๔) ถูกลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการเพราะเหตุมีมลทินหรือมัวหมองในกรณีที่ถูกสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรง

(๕) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

(๖) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๗) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

การให้ออกจากตำแหน่งตาม (๓) ต้องมีคะแนนเสียงลงมติไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการสภามหาวิทยาลัยทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๓๐ อธิการบดีมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

(๑) บริหารกิจการของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ และข้อบังคับของทางราชการและของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ ให้สอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย

(๒) ควบคุมดูแลบุคลากร การเงิน การพัสดุ สถานที่และทรัพย์สินอื่นของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ และข้อบังคับของทางราชการและของมหาวิทยาลัย

(๓) จัดทำแผนพัฒนามหาวิทยาลัย และปฏิบัติตามนโยบายและแผนงาน รวมทั้งติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัย

(๔) รักษาระเบียบวินัย จรรยาบรรณ และมารยาทแห่งวิชาชีพของข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย

(๕) เป็นผู้แทนมหาวิทยาลัยในกิจการทั่วไป

(๖) เสนอรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัยต่อสภามหาวิทยาลัย

(๗) แต่งตั้งและถอดถอนผู้ช่วยอธิการบดี รองคณบดี รองผู้อำนวยการสถาบัน รองผู้อำนวยการสำนัก รองผู้อำนวยการศูนย์ รองหัวหน้าส่วนราชการหรือรองหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ และอาจารย์พิเศษ

(๘) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของสภาวิชาการ สภาคณาจารย์และข้าราชการ รวมทั้งส่งเสริมกิจการนักศึกษา

(๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศและข้อบังคับของมหาวิทยาลัย หรือตามที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมาย

มาตรา ๓๑ ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งรองอธิการบดีโดยคำแนะนำของอธิการบดีจากผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๘

อธิการบดีอาจแต่งตั้งผู้ช่วยอธิการบดีจากข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยซึ่งสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และได้ทำการสอนหรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และให้อธิการบดีมีอำนาจถอดถอนผู้ช่วยอธิการบดีได้

เมื่ออธิการบดีพ้นจากตำแหน่ง ให้รองอธิการบดีและผู้ช่วยอธิการบดีพ้นจากตำแหน่งด้วย

มาตรา ๓๒ ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองอธิการบดีเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรองอธิการบดีหลายคน ให้รองอธิการบดีซึ่งอธิการบดีมอบหมายเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าอธิการบดีมิได้มอบหมาย ให้รองอธิการบดีซึ่งมีอาวุโสสูงสุดเป็นผู้รักษาราชการแทน

ในกรณีที่ไม่มีผู้รักษาราชการแทนอธิการบดีตามความในวรรคหนึ่ง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ หรือไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๘ คนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทนอธิการบดีแต่ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

มาตรา ๓๓ ในวิทยาเขตหนึ่ง ให้มีสำนักงานวิทยาเขต โดยมีรองอธิการบดีคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารงานของวิทยาเขตนั้นแทนอธิการบดีตามที่ได้รับมอบหมาย และจะให้มีผู้ช่วยอธิการบดีตามจำนวนที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด เพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบตามที่อธิการบดีมอบหมายก็ได้

มาตรา ๓๔ ในบัณฑิตวิทยาลัย ให้มีคณบดีเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบงานของบัณฑิตวิทยาลัย และจะให้มีรองคณบดีตามจำนวนที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด เพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบตามที่คณบดีมอบหมายก็ได้

มาตรา ๓๕ ในคณะหรือวิทยาลัย ให้มีคณบดีเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบงาน และจะให้มีรองคณบดีตามจำนวนที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด เพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบตามที่คณบดีมอบหมายก็ได้

มาตรา ๓๖ ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งคณบดีจากผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และได้ทำการสอนหรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง

ให้อธิการบดีแต่งตั้งรองคณบดีโดยคำแนะนำของคณบดีจากผู้มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับคณบดี และให้อธิการบดีมีอำนาจถอดถอนรองคณบดีโดยคำแนะนำของคณบดี

มาตรา ๓๗ คณบดีมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีและอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้ และให้นำความในมาตรา ๒๙ วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับแก่การพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระของคณบดีโดยอนุโลม

เมื่อคณบดีพ้นจากตำแหน่ง ให้รองคณบดีพ้นจากตำแหน่งด้วย

มาตรา ๓๘ การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลงานในตำแหน่งคณบดี ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย และให้นำบทบัญญัติในหมวด ๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๙ ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งคณบดีไม่อยู่ หรือไม่อาจปฏิบัติราชการได้ หรือไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งคณบดี ให้อธิการบดีแต่งตั้งผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง เป็นผู้รักษาราชการแทนคณบดีแต่ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

มาตรา ๔๐ ในสถาบัน สำนัก และศูนย์ ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ให้มีผู้อำนวยการ หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานคนหนึ่ง เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบงานของส่วนราชการหรือหน่วยงานนั้น และจะให้มีรองผู้อำนวยการ รองหัวหน้าส่วนราชการหรือรองหัวหน้าหน่วยงานนั้นๆ คนหนึ่ง หรือหลายคน เพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่ผู้อำนวยการ หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานนั้นมอบหมายก็ได้

ให้ส่วนราชการตามมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๕ และส่วนราชการหรือหน่วยงานตามวรรคหนึ่งมีคณะกรรมการประจำส่วนราชการนั้นคณะหนึ่ง องค์ประกอบ จำนวน คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการได้มา อำนาจและหน้าที่ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ ตลอดจนการประชุมของคณะกรรมการประจำส่วนราชการและการจัดระบบบริหารงานในส่วนราชการดังกล่าว ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ จะต้องมีกรรมการที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งจากบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม

มาตรา ๔๑ ผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการ หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ รวมทั้งผู้ดำรงตำแหน่งรองและผู้ช่วยของตำแหน่งดังกล่าว ต้องสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มเวลา และจะดำรงตำแหน่งดังกล่าวเกินหนึ่งตำแหน่งในขณะเดียวกันมิได้

ผู้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่งจะรักษาราชการแทนตำแหน่งอื่นอีกหนึ่งตำแหน่งก็ได้ แต่ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

มาตรา ๔๒ ให้มีการสรรหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นคณบดี ผู้อำนวยการ หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๔๓ เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการในสำนักงาน บัณฑิตวิทยาลัย คณะ สถาบัน สำนัก วิทยาลัย ศูนย์ ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติการ หรือการดำเนินการอื่นใดที่อธิการบดีจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นหรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ อธิการบดีจะมอบอำนาจโดยทำเป็นหนังสือให้ผู้ดำรงตำแหน่งคณบดี ผู้อำนวยการ หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะปฏิบัติราชการแทนอธิการบดีเฉพาะในราชการของส่วนราชการนั้นก็ได้

ให้ผู้ปฏิบัติราชการแทนตามวรรคหนึ่ง มีอำนาจและหน้าที่ตามที่อธิการบดีกำหนด

มาตรา ๔๔ ให้ผู้รักษาราชการแทนตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้มีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ซึ่งตนแทน

ในกรณีที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นกรรมการหรือให้มีอำนาจและหน้าที่อย่างใด ให้ผู้รักษาราชการแทนทำหน้าที่กรรมการหรือมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งนั้นในระหว่างที่รักษาราชการแทนด้วย

หมวด ๓
การประสานงานและระดมสรรพกำลังเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

มาตรา ๔๕ เพื่อประโยชน์ในการประสานงานและระดมสรรพกำลังเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาในท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยให้มีหน่วยงานประสานงานและระดมสรรพกำลังทางการศึกษาในแต่ละมหาวิทยาลัย เพื่อทำข้อตกลงระหว่างมหาวิทยาลัยในความร่วมมือทางวิชาการ ประสานการใช้บุคลากร ทรัพยากรและความชำนาญร่วมกันในการปฏิบัติตามภารกิจของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๔๖ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามมาตรา ๔๕ ให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาจัดให้มีการทำข้อตกลงระหว่างมหาวิทยาลัย โดยมีคณะกรรมการร่วมกันจากทุกมหาวิทยาลัย

ให้คณะกรรมการร่วมกันจากทุกมหาวิทยาลัยมีหน้าที่ ดังนี้

(๑) จัดให้มีการศึกษาแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

(๒) เสนอนโยบายและแผนพัฒนาการจัดการอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นต่อสภามหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง

(๓) สนับสนุนการผนึกกำลังเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ และภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

องค์ประกอบ จำนวน คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการได้มา วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ ตลอดจนการประชุม วิธีการดำเนินงานของคณะกรรมการร่วมกันจากทุกมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

มาตรา ๔๗ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ให้คณะกรรมการร่วมกันจากทุกมหาวิทยาลัยประสานความร่วมมือในการวิจัย การแลกเปลี่ยนความรู้ การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่น

หมวด ๔

การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล

มาตรา ๔๘ ให้มีคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลงานของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนา ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากบุคคลภายนอก ซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งโดยความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัย

องค์ประกอบ จำนวน คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการได้มา วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง ตลอดจนวิธีการดำเนินงานของคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๔๙ ให้คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลงานของมหาวิทยาลัย มีอำนาจและหน้าที่ ในการตรวจสอบ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษา การวิจัย ดังนี้

(๑) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลงานของมหาวิทยาลัยและของอธิการบดีโดยรับฟังความคิดเห็นอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของมหาวิทยาลัยและของอธิการบดีประกอบการประเมินผลงาน

(๒) รายงานผลการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลงานของมหาวิทยาลัยและของอธิการบดีพร้อมความเห็นต่อสภามหาวิทยาลัยทุกปี

หมวด ๕

ตำแหน่งทางวิชาการ

มาตรา ๕๐ คณาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยมีตำแหน่งทางวิชาการ ดังนี้

(๑) ศาสตราจารย์

(๒) รองศาสตราจารย์

(๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์

(๔) อาจารย์

ศาสตราจารย์นั้น จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งและถอดถอนคณาจารย์ประจำตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา

มาตรา ๕๑ คณาจารย์พิเศษมีตำแหน่งทางวิชาการ ดังนี้

(๑) ศาสตราจารย์พิเศษ

(๒) รองศาสตราจารย์พิเศษ

(๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ

(๔) อาจารย์พิเศษ

ศาสตราจารย์พิเศษนั้น จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัยจากผู้ซึ่งมิได้เป็นคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งและถอดถอนคณาจารย์พิเศษตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๕๒ ศาสตราจารย์ซึ่งมีความรู้ความสามารถและความชำนาญเป็นพิเศษและพ้นจากตำแหน่งไปโดยไม่มีความผิด สภามหาวิทยาลัยอาจแต่งตั้งให้เป็นศาสตราจารย์เกียรติคุณในสาขาที่ศาสตราจารย์ผู้นั้นมีความเชี่ยวชาญเพื่อเป็นเกียรติยศได้

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งศาสตราจารย์เกียรติคุณ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๕๓ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์พิเศษ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ รองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ มีสิทธิใช้ตำแหน่งศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์พิเศษ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ รองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หรือผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ แล้วแต่กรณี เป็นคำนำหน้านาม เพื่อแสดงวิทยฐานะได้ตลอดไป

การใช้คำนำหน้านามตามความในวรรคหนึ่ง ให้ใช้อักษรย่อ ดังนี้

ศาสตราจารย์	ใช้อักษรย่อ ศ.
ศาสตราจารย์พิเศษ	ใช้อักษรย่อ ศ.(พิเศษ)
ศาสตราจารย์เกียรติคุณ	ใช้อักษรย่อ ศ.(เกียรติคุณ)
รองศาสตราจารย์	ใช้อักษรย่อ รศ.
รองศาสตราจารย์พิเศษ	ใช้อักษรย่อ รศ.(พิเศษ)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	ใช้อักษรย่อ ผศ.
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ	ใช้อักษรย่อ ผศ.(พิเศษ)

หมวด ๖
ปริญญาและเครื่องหมายวิทยฐานะ

มาตรา ๕๔ ปริญญามีสามชั้น คือ

ปริญญาเอก เรียกว่า ดุษฎีบัณฑิต	ใช้อักษรย่อ ด.
ปริญญาโท เรียกว่า มหาบัณฑิต	ใช้อักษรย่อ ม.
ปริญญาตรี เรียกว่า บัณฑิต	ใช้อักษรย่อ บ.

มาตรา ๕๕ มหาวิทยาลัยมีอำนาจให้ปริญญาในสาขาวิชาที่มีการสอนในมหาวิทยาลัย การกำหนดให้สาขาวิชาใดมีปริญญาชั้นใดและจะใช้อักษรย่อสำหรับสาขาวิชานั้นอย่างไร ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๕๖ สภามหาวิทยาลัยอาจออกข้อบังคับกำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรีได้รับปริญญาตรีเกียรตินิยมอันดับหนึ่ง หรือเกียรตินิยมอันดับสองก็ได้

มาตรา ๕๗ สภามหาวิทยาลัยอาจออกข้อบังคับกำหนดให้มีประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ประกาศนียบัตรบัณฑิต อนุปริญญา และประกาศนียบัตรสำหรับสาขาวิชาใดได้ ดังนี้

(๑) ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ประกาศนียบัตรบัณฑิต ออกให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรในสาขาวิชาหนึ่งสาขาวิชาใดภายหลังที่ได้รับปริญญาแล้ว

(๒) อนุปริญญา ออกให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรในสาขาวิชาหนึ่งสาขาวิชาใด ก่อนถึงขั้นได้รับปริญญาตรี

(๓) ประกาศนียบัตร ออกให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาเฉพาะวิชา

มาตรา ๕๘ มหาวิทยาลัยมีอำนาจให้ปริญญากิตติมศักดิ์แก่บุคคลซึ่งสภามหาวิทยาลัยเห็นว่าทรงคุณวุฒิ มีคุณธรรม และมีผลงานที่เป็นคุณูปการต่อส่วนรวม สมควรแก่ปริญญานั้น ๆ แต่จะให้ปริญญาดังกล่าวแก่คณาจารย์ประจำ ผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย นายกสภามหาวิทยาลัยหรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยหรือกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัยในขณะที่ดำรงตำแหน่งนั้นมิได้

ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นการให้ปริญญากิตติมศักดิ์เพื่อแลกกับผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง

ชั้น สาขาของปริญญากิตติมศักดิ์ และหลักเกณฑ์การให้ปริญญากิตติมศักดิ์ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๕๙ มหาวิทยาลัยอาจกำหนดให้มีครุยวิทยฐานะหรือเข็มวิทยฐานะเป็นเครื่องหมายแสดงวิทยฐานะของผู้ได้รับปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ประกาศนียบัตรบัณฑิต อนุปริญญาและประกาศนียบัตร และอาจกำหนดให้มีครุยประจำตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัยหรือกรรมการสภามหาวิทยาลัย ครุยประจำตำแหน่งผู้บริหาร และครุยประจำตำแหน่งคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยก็ได้

การกำหนดลักษณะ ชนิด ประเภทและส่วนประกอบของครุยวิทยฐานะ เข็มวิทยฐานะ และครุยประจำตำแหน่ง ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ครุยวิทยฐานะ เข็มวิทยฐานะ และครุยประจำตำแหน่งจะใช้ในโอกาสใด โดยมีเงื่อนไขอย่างใด ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๖๐ สภามหาวิทยาลัยอาจกำหนดให้มีตราสัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายของมหาวิทยาลัยได้ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๖๑ สภามหาวิทยาลัยอาจออกข้อบังคับให้มีเครื่องแบบ เครื่องหมาย และเครื่องแต่งกายนักศึกษาได้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด ๗

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๖๒ ผู้ใดใช้ตรา สัญลักษณ์ ครุยวิทยฐานะ เข็มวิทยฐานะ ครุยประจำตำแหน่ง เครื่องแบบ เครื่องหมาย หรือเครื่องแต่งกายนักศึกษาของมหาวิทยาลัย โดยไม่มีสิทธิที่จะใช้ หรือแสดงด้วยประการใด ๆ ว่า ตนมีตำแหน่งใดในมหาวิทยาลัยหรือมีปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ประกาศนียบัตรบัณฑิต อนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรของมหาวิทยาลัย โดยที่ตนไม่มี ถ้าได้กระทำเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนมีสิทธิที่จะใช้หรือมีตำแหน่งหรือมีวิทยฐานะเช่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๓ ผู้ใด

(๑) ปลอม หรือทำเลียนแบบซึ่งตราสัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายของมหาวิทยาลัย หรือส่วนราชการหรือหน่วยงานของมหาวิทยาลัยไม่ว่าจะทำเป็นสีใด หรือทำด้วยวิธีใด ๆ

(๒) ใช้ตราสัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายของมหาวิทยาลัยหรือส่วนราชการหรือหน่วยงานของมหาวิทยาลัยปลอม หรือซึ่งทำเลียนแบบ หรือ

(๓) ใช้หรือทำให้ปรากฏซึ่งตราสัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายของมหาวิทยาลัยหรือส่วนราชการหรือหน่วยงานของมหาวิทยาลัยที่วัตถุหรือสินค้าใดๆ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากมหาวิทยาลัย

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำความผิดตาม (๑) เป็นผู้กระทำความผิดตาม (๒) ด้วย ให้ลงโทษตาม (๒)-แต่กระทงเดียว

ความผิดตาม (๓) เป็นความผิดอันยอมความได้

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๖๔ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน สิทธิทั้งปวง หนี้สิน ข้าราชการ ลูกจ้าง อัตรากำลัง เงินงบประมาณและรายได้ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเฉพาะส่วนของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏไปเป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ตามรายการที่รัฐมนตรีกำหนด โดยทำเป็นประกาศกระทรวง ซึ่งจะต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้ข้าราชการซึ่งโอนไปตามวรรคหนึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา โดยในระยะเริ่มแรก ให้ข้าราชการดังกล่าวยังคงดำรงตำแหน่งและรับเงินเดือน ตลอดจนได้รับสิทธิประโยชน์เช่นเดิมต่อไป จนกว่าจะได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา

มาตรา ๖๕ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งนายกสภาประจำสถาบันราชภัฏและกรรมการสภาประจำสถาบันราชภัฏตามพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๓๘ อยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ปฏิบัติหน้าที่นายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัตินี้ต่อไป จนกว่าจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิและมีการเลือกกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัตินี้ขึ้นใหม่ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๖๖ ให้ส่วนราชการของสถาบันราชภัฏตามพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๓๘ ยังคงเป็นส่วนราชการต่อไป จนกว่าจะมีการแบ่งส่วนราชการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๖๗ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี ผู้อำนวยการสำนักวิจัย หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะตามพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๓๘ อยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี ผู้อำนวยการสำนักวิจัย หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะตามพระราชบัญญัตินี้ต่อไป ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้ผู้ดำรงตำแหน่งรองหรือผู้ช่วยของผู้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่าผู้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่งจะพ้นจากตำแหน่ง

ให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งตามวรรคหนึ่งดำเนินการให้มีคณะกรรมการประจำส่วนราชการตามมาตรา ๔๐ วรรคสอง แล้วแต่กรณี ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๖๘ ให้ผู้ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์พิเศษ รองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ และอาจารย์ประจำของสถาบันราชภัฏแต่ละแห่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มีฐานะเป็นศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์พิเศษ รองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ และอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้

ให้ผู้ซึ่งเป็นอาจารย์พิเศษของสถาบันราชภัฏแต่ละแห่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นอาจารย์พิเศษของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้จนครบกำหนดที่ได้รับแต่งตั้ง

มาตรา ๖๙ ในระหว่างที่ยังไม่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ และข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ออกใช้บังคับ ให้นำกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ และข้อบังคับซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๓๘ ที่ใช้อยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมาใช้บังคับโดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้

.....

.....

ถูกต้องตามมติของวุฒิสภา

(นายรพีพงศ์ ภูชฎาภิรมย์)
ผู้อำนวยการกลุ่มงานพระราชบัญญัติ
สำนักการประชุม
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

บัญชีรายชื่อสถาบันราชภัฏที่เปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ

๑. สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี
๒. สถาบันราชภัฏกาฬสินธุ์
๓. สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร
๔. สถาบันราชภัฏจันทรเกษม
๕. สถาบันราชภัฏชัยภูมิ
๖. สถาบันราชภัฏเชียงราย
๗. สถาบันราชภัฏเชียงใหม่
๘. สถาบันราชภัฏเทพสตรี
๙. สถาบันราชภัฏธนบุรี
๑๐. สถาบันราชภัฏนครปฐม
๑๑. สถาบันราชภัฏนครพนม
๑๒. สถาบันราชภัฏนครราชสีมา
๑๓. สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช
๑๔. สถาบันราชภัฏนครสวรรค์
๑๕. สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๖. สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์
๑๗. สถาบันราชภัฏพระนคร
๑๘. สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
๑๙. สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม
๒๐. สถาบันราชภัฏเพชรบุรี
๒๑. สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
๒๒. สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์
๒๓. สถาบันราชภัฏภูเก็ต
๒๔. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม
๒๕. สถาบันราชภัฏยะลา
๒๖. สถาบันราชภัฏราชนครินทร์
๒๗. สถาบันราชภัฏร้อยเอ็ด
๒๘. สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี
๒๙. สถาบันราชภัฏเลย
๓๐. สถาบันราชภัฏลำปาง
๓๑. สถาบันราชภัฏศรีสะเกษ
๓๒. สถาบันราชภัฏสกลนคร
๓๓. สถาบันราชภัฏสงขลา
๓๔. สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
๓๕. สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
๓๖. สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี
๓๗. สถาบันราชภัฏสุรินทร์
๓๘. สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
๓๙. สถาบันราชภัฏอุดรธานี
๔๐. สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์
๔๑. สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี

ถูกต้องตามมติของวุฒิสภา

(นายรพีพงศ์ ภูชฎาภิรมย์)
ผู้อำนวยการกลุ่มงานพระราชบัญญัติ
สำนักการประชุม
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ประธานวุฒิสภา : ตามที่ประธานรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญในการตราร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... นั้น บัดนี้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ตามที่รัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... พร้อมส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ หากก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายได้ตรวจพบปัญหาข้อความที่ขัดแย้งกันในร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งเป็นความไม่สอดคล้องในการดำเนินการให้ถูกต้องตามมติของวุฒิสภาที่ให้คงไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร เฉพาะมาตรา ๑๘ (๙) และมาตรา ๕๒ รัฐสภาในฐานะที่เป็นองค์กรให้คำแนะนำและยินยอมในการตราร่างพระราชบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๒ ย่อมจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นกลับคืนมาพิจารณาปรับปรุงให้ถูกต้องสมบูรณ์ตามมติของวุฒิสภาเฉพาะประเด็นที่ไม่สอดคล้องกันตามคำร้องดังกล่าวนั้นเสียก่อน แล้วจึงส่งให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ ต่อไป รายละเอียดปรากฏตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๓๑/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๗ ซึ่งได้จัดส่งให้ท่านสมาชิกฯ ทุกท่านได้รับทราบแล้ว ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๔๗ ประธานรัฐสภาได้มีหนังสือแจ้งผลการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมทั้งขอให้วุฒิสภาพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญต่อไป ซึ่งผมได้พิจารณาแล้ว แล้วก็ได้เชิญประธานคณะกรรมาธิการสามัญหรือผู้แทนประธานคณะกรรมาธิการสามัญทุกคณะ และประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภาหารือร่วมกันว่าควรจะดำเนินการอย่างไร ----------

แล้วก็ได้มีความเห็นที่สอดคล้องกัน แต่ก็มีความคิดเห็นที่ตั้งข้อสังเกตอยู่บ้าง แต่ว่าโดยสรุปความคิดเห็นของประธานคณะกรรมาธิการสอดคล้องกันว่า ในการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญนั้น สมควรดำเนินการโดยทางธุรการของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ผมจึงได้มอบหมายให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาตั้งคณะทำงานขึ้น เพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวในมาตราที่มีความคลาดเคลื่อน และไม่สอดคล้องกัน โดยมีเลขาธิการวุฒิสภาเป็นประธานคณะทำงาน ซึ่งบัดนี้คณะทำงานได้ดำเนินการพิจารณาและปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้วตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ แล้วก็รายงานต่อผมมานะครับ ผมถึงได้นำเรื่องนี้มาแจ้งให้ที่ประชุมเพื่อทราบนะครับ ในการดำเนินการต่อไปนั้น จะได้ส่งร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งได้แก้ไขปรับปรุงให้ประธานรัฐสภาดำเนินการต่อไป จึงขอเรียนท่านสมาชิกฯ เพื่อทราบนะครับ

เชิญท่านแก้วสรร อติโพธิ ครับ คือเดี๋ยวตกลงกันนิดหนึ่งนะครับว่าเป็นข้อซักถามหรือข้อสังเกตได้ ซึ่งคงไม่ต้องใช้เวลามากนักนะครับ เชิญท่านแก้วสรรครับ

นายแก้วสรร อติโพธิ (กรุงเทพมหานคร) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพ กระผม แก้วสรร อติโพธิ สมาชิกวุฒิสภา ใคร่ขอเรียนเป็นข้อสังเกตและเพื่อให้ข้อมูลกระจ่างชัดขึ้นดังต่อไปนี้

ข้อที่ ๑ ในความเห็นส่วนตัวของผม ผมคิดว่าผลในความเป็นจริงที่บอกว่าร่างกฎหมายที่บกพร่องแล้ว ฝ่ายบริหารควรจะเดินหน้านำขึ้นกราบบังคมทูล อันนี้ผมเห็นด้วย แต่การที่มาล่วงมาวินิจฉัยไปถึงว่า ร่างพระราชบัญญัติในกระบวนการนิติบัญญัติสามารถวิ่งเดินหน้าถอยหลังได้ อันนี้ผมไม่เห็นด้วยในหลักกฎหมาย ถ้าจะหยุดอยู่เฉย ๆ เหมือนที่สมัยโบราณแต่ก่อนเขาทำกัน แล้วเสนอร่างกฎหมายขึ้นมาทับเลย อันนั้นเป็นสิ่งที่เขาทำกันไว้แล้ว แล้วน่าจะชอบด้วยกระบวนการทุกอย่างแต่ศาลรัฐธรรมนูญมาวินิจฉัยว่า ร่างนั้นสามารถกลับคืนมายังสภา แล้วก็ท่านประธานรัฐสภาท่านก็บอกว่าความผิดพลาด

อยู่ตรงนี้อยู่ที่วุฒิสภา ส่งมาให้วุฒิสภา แต่ท่านก็ไม่ได้บอกให้ทำอย่างไร แล้วปัญหาบานปลายไม่รู้จบหรอกครับ เดินกันแบบนี้ แต่เอาล่ะศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไปแล้วก็แล้วไป

ข้อที่ ๒ สำหรับแนวปฏิบัติของท่านประธานฯ ที่ท่านได้เรียนชี้แจงต่อสมาชิกฯ ผมขอเรียนเพื่อความกระจ่างนะครับว่า ข้อที่ ๑ ผมไม่สบายใจที่ประธานรัฐสภามีหนังสือมาลอย ๆ ว่าให้วุฒิสภาดำเนินการ ดำเนินการอย่างไรก็ไม่บอก ผมเป็นหนึ่งอยู่ในคณะประชุมที่ท่านประธานฯ ได้เชิญกับพวกประธานกรรมาธิการทั้งหลาย----------

ผมก็บอกว่างานนี้นะครับมีหวังที่ร่างพระราชบัญญัตินี้จะเข้าสู่ศาลรัฐธรรมนูญอีกแน่นอน ว่าร่างผ่านที่ประชุมกันแล้ว แล้วก็มาแก้ไขเติมกันด้วยในสายงานธุรการ อันนี้ชอบด้วยกระบวนการนิติบัญญัติหรือเปล่า ในชั้นสภาผู้แทนฯ ก็ต้องโดนครับ แล้วต่อให้อาศัยเสียงข้างมากพาไปนะครับ เขาดักพาร่างนี้ขึ้นศาลรัฐธรรมนูญได้แน่นอน ไปถึงอีกแน่ ๆ แล้วถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าประธานวุฒิสภาทำไม่ถูกนะครับ ตรงนั้นเราจะยุ่ง ผมก็ได้เรียนปรึกษาท่านประธานฯ ไว้แล้วว่าให้ท่านประธานอุทัยเขียนมาให้ชัด ๆ อย่างไรจะได้ผูกขาเข้าไว้ด้วยกัน ก็ทราบในที่สุดท่านประธานอุทัยก็บอกว่าไม่ เป็นดุลพินิจของวุฒิสภา ในที่สุดท่านประธานฯ ก็ตัดสินใจว่ากระทำโดยสายธุรการ แล้ววันนี้เป็นเรื่องเรียนเพื่อทราบ โอ.เค. (O.K.) ครับ ผมเป็นคนยอมรับในอำนาจในระบบอะไรอยู่ แต่ขอเคลียร์ (Clear) เพื่อให้เกิดความกระจ่าง ที่ประชุมประธานกรรมาธิการของวุฒิสภา ผมนั่งอยู่ในนั้นด้วยวันนั้นผมบอกผมไม่เห็นด้วย ถ้าจะทำนี่ก็ปรึกษาวุฒิฯ ปรึกษาที่ประชุม หรืออีกทางหนึ่งแล้วท่านประธานฯ กล้าเสี่ยงให้สำนักงานเลขาฯ แก้ไปเลยก็เป็นดุลพินิจ ที่ประชุมวันนั้นแยกกันเป็น ๒ ความเห็น แล้วให้ท่านประธานฯ ตัดสินใจ ผมนั่งอยู่ตรงนั้นด้วย ผมไม่เห็นด้วยกับวิธีนี้ แต่เมื่อท่านประธานฯ ตัดสินใจแล้วก็ยุติ แล้วท่านต้องพร้อมจะรับผิดชอบในผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย ขอบพระคุณครับ

ประธานวุฒิสภา : ขอบคุณนะครับ เดี๋ยวผมชี้แจงท่านแก้วสรรนิดหนึ่งนะครับได้หารือกันแล้ว แล้วข้อคิดเห็นของท่านแก้วสรรวันนั้นก็ได้นำปรึกษากับทางเลขาธิการวุฒิสภาแล้วก็ปรึกษาเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้งได้มีการประสานกับท่านประธานรัฐสภา ท่านอุทัย ท่านก็ยืนยันตามหนังสือของประธานรัฐสภา ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๗ ได้มีหนังสือแจ้งให้ประธานวุฒิสภารับทราบพร้อมทั้งได้ส่งร่างมา มีสิ่งส่งมาด้วยอยู่ในนั้นด้วย ก็ถือว่าท่านได้แจ้งวุฒิสภาครบแล้วนะครับ ส่วนขั้นตอนในการทำงานของวุฒิสภาของเรา ผมก็ได้มีคณะทำงานดูอย่างรอบคอบเอาประเด็นทุกอย่างมาคุยกัน ทางคณะทำงานก็ได้ตรวจแล้วก็แก้ในเฉพาะส่วนที่เป็นมติที่คลาดเคลื่อนโดยที่เรายืนยันมติของวุฒิสภาของเราไป มติวุฒิสภาของเราไม่ได้เปลี่ยนแปลงอะไรนะครับ วุฒิสภาของเราทำมติไปถูกต้องแล้วนะครับ มีอีกนะครับเชิญท่าน พลตรี มนูญกฤต รูปขจร เชิญครับ

พลตรี มนูญกฤต รูปขจร (สระบุรี) : กราบเรียนท่านประธานวุฒิสภา ผมต้องขออนุญาตท่านประธานวุฒิสภาและท่านผู้มีเกียรติ สมาชิกวุฒิสภาทุกท่านขอชี้แจงแล้วก็ขอเสนอแนะและขอตั้งข้อสังเกต แต่สิ่งที่กระผมจะกราบเรียนท่านประธานฯ แล้วก็สมาชิกวุฒิสภานี้ขอความกรุณาให้ทราบ

ประการแรก ในเหตุการณ์ที่เกิดกับร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... นั้น กระผมยังเป็นประธานวุฒิสภาอยู่ ผมเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงร้อยเปอร์เซ็นต์ ท่านประธานฯ กำลังเป็นรองประธานฯ แล้วก็มาทำหน้าที่แทนต่อ

ประการที่ ๒ ทั้งหมดที่ผมจะกราบเรียนนี้เพื่อเป็นการรักษาและสร้างสรรค์สถาบันความเป็นวุฒิสภาของพวกเรา ๒๐๐ ท่าน ไม่ใช่ที่ผมจะพูดนี้เพื่อผู้หนึ่งผู้ใดแล้วจะไปตำหนิใคร ผมจะไม่ตำหนิ แต่ข้อผิดพลาดที่กระทำนั้นผมก็จะชี้ให้เห็นเป็นประเด็น ๆ และข้อ ๆ ไป

ข้อที่ ๓ รัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูป เป็นรัฐธรรมนูญที่ประชาชนให้ความยอมรับนับถือและวุฒิสภาเป็นองค์กรหรือสถาบันรัฐธรรมนูญที่ต้องอยู่บนความศักดิ์สิทธิ์ อิสระ การเมืองไม่ยุ่งเกี่ยว เชื่อถือได้ สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่กระผมจะกราบเรียนเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ ท่านประธานฯ ครับ ผมได้รับเอกสารบางส่วนจากสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาแล้วก็ให้ผมทราบว่าในเอกสารประกอบระเบียบวาระหมายเลข ๑ นั้น มีอยู่ ๔ รายการเป็นคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เป็นเรื่องแรก

เรื่องที่ ๒ หนังสือของประธานรัฐสภา ท่านอุทัย พิมพ์ใจชน มาถึงประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภาพิจารณาดำเนินไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ข้อนี้ต้องพิจารณากันให้ลึก ๆ และให้เป็นจริงบนพื้นฐานที่เป็นจริง

ข้อที่ ๓ รายงานคณะทำงานพิจารณาดำเนินการตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... แล้วก็

ข้อที่ ๔ ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา แก้ไขเป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ท่านประธานฯ ครับ ผมขอพูดย้อนจากท้ายมาหาต้น

ข้อแรก ศาลรัฐธรรมนูญที่วินิจฉัยเอาในบทสรุปหน้า ๕๗ ของศาลรัฐธรรมนูญสุดท้ายเลยว่า ด้วยเหตุผลดังกล่าวศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยการที่รัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏพร้อมส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ซึ่งอันนี้เดี๋ยวผมจะพูดทีหลังเพื่อให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ลงพระปรมาภิไธยตามมาตรา ๙๓ หากก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายได้ตรวจพบปัญหาข้อความที่ขัดแย้ง เน้นข้อความที่ขัดแย้งในร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งเป็นความ

ไม่สอดคล้องในการดำเนินการให้ถูกต้องตรงตามมติของวุฒิสภา ความไม่สอดคล้องในการดำเนินการให้ถูกต้องตรงตามมติวุฒิสภา ข้อนี้เป็นข้อที่ต้องพิจารณาเป็นส่วนที่ ๒ ที่ให้คงไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรเฉพาะมาตรา ๑๘ (๘) และมาตรา ๕๒ จริง ๆ ต้องเป็น ๕๒ วรรคสอง รัฐสภาในฐานะที่เป็นองค์กรให้คำแนะนำและยินยอมในการที่ตราร่างพระราชบัญญัติ รัฐธรรมนูญมาตรา ๘๒ ย่อมจะนำร่างพระราชบัญญัติกลับคืนมาพิจารณาปรับปรุงให้ถูกต้องสมบูรณ์ตรงตามมติวุฒิสภาเฉพาะประเด็นที่ไม่สอดคล้องกันตามคำร้อง ฟังให้ดีนะครับ เฉพาะประเด็นที่ไม่สอดคล้องตามคำร้อง แต่เดี๋ยวจะไปฟ้องอยู่ในการแก้ไขของคณะกรรมการว่าไม่ตรงประเด็นตามคำร้องที่เลขาฯ มนตรีเป็นประธานและส่งเรื่องมา จึงส่งให้นายกรัฐมนตรีนำทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ลงพระปรมาภิไธยตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๘๓ ต่อไป ท่านประธานฯ ครับ จากคำวินิจฉัยหรือข้อสรุปที่ทางศาลรัฐธรรมนูญส่งมาให้นั้น ----------

ผมกราบเรียนว่า ถ้าท่านเปิดรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ ดู ~~ประธาน~~ ก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญ หรือตุลาการฯ ทุกท่านจะทำงานเพื่อการดำเนินการใด ๆ ในมาตรา ๒๕๒ บอกว่าอะไร ว่าจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ ปราศจากอคติ เพื่อความยุติธรรม จงรักภักดีและเป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ แต่วันนี้ข้อแรกผมจะชี้ให้เห็นว่า อคติมีองค์ประกอบอะไรบ้าง อคติ ๔ ประการ ทำเพราะความชอบหรือรัก ทำเพราะความเกลียดชังหรือไม่ชอบ ทำเพราะสภาพความไม่รู้ในเรื่องจริงที่เป็นจริง และทำเพราะความขลาดกลัวต่อผู้มีอำนาจอิทธิพลกดดัน ผมเรียนว่า ข้อนี้ก็ขัดรัฐธรรมนูญแล้ว อคติได้แก่ตัวผมเอง ผมเป็นประธานวุฒิสภา เป็นเจ้าของเรื่องนี้อยู่ ผมไม่รู้เรื่องเลย ผมทำหนังสือเวียนถึงตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกท่าน แม้กระทั่งประธานอุทัยและก็ตัวท่านสุชนด้วย ไม่ได้เคยมีคำถาม ไม่ได้เคยมีคำบอกกล่าว ไม่ได้เคยมีคำหารือแม้แต่คำเดียวว่า ประเด็นเหล่านี้ถูกตรงไหนและผิดตรงไหน ที่ถูกควรจะเป็นอย่างไรนะครับ เพราะฉะนั้นเรื่องนี้กระผมตั้งข้อสังเกตให้ท่านดูนะครับว่า ทำลายสถาบันวุฒิสภาโดยสิ้นเชิง ถ้าวินิจฉัยอย่างนี้แสดงว่า ๑. วุฒิสภาผิดมติและวุฒิสภาเอาหน้าไว้ไหนว่า ๒๐๐ ท่านที่ลงมติเห็นชอบตามมาตรา ๑๗๕ (๓) แล้วส่งให้สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบ แล้วดำเนินการต่อไปตามาตรา ๙๓ แต่วันนี้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแบบนี้ ผู้ที่ผิดอย่างสิ้นเชิงคือวุฒิสภา ผู้ที่ผิดทางปฏิบัติธุรการตามลายลักษณ์อักษรตัวหนังสือคือสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ข้อสังเกตตรงนี้เสียหายชนิดกู่ไม่กลับ แล้วฟื้นยากว่าวุฒิสภาไม่มีน้ำยาในการที่จะดูแลรักษาองค์กรสถาบันวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไว้ ท่านประธานฯ ครับ ท่านทราบไหมครับว่า วุฒิสภานี่มีครั้งแรกเกิดขึ้นเมื่อปีใด พ.ศ. ใด วุฒิสภาเกิดมาตั้งแต่เดือนมิถุนายน ปี ๒๔๘๙ พันตรี วิลาศ โอสถานนท์ นะครับ และนายพลเรือตรีอีกคนหนึ่งซึ่งมาต่อท่านได้รักษาวุฒิสภาไว้ด้วยความเข้มแข็ง มิใยที่คณะราษฎร์ อย่างพระยาพหล จอมพล ป. กดดันวุฒิสภาให้ทำตามกฎหมายที่เสนอมา วุฒิสภาไม่เคยที่จะไปฟังหรือไปทำตามคำบอก คำสั่งของท่านเหล่านั้นเลย พอมาสมัยของจอมพล ป. ได้พิจารณากฎหมายสำคัญ ๆ ที่วุฒิสภาไม่เห็นด้วย แล้วกดดันวุฒิสภา ในที่สุดก็เกิด ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ อะไรเกิดขึ้นครับ อันนั้นเป็นเรื่องประวัติศาสตร์ที่ท่านประธานวุฒิสภาและวุฒิสภาเพียง ๘๐ คน รักษาสถาบันไว้ได้ ถึงแม้ว่า ฝ่ายบริหารหรือคณะรัฐมนตรีหรือฝ่ายทหารที่เรียกกันในขณะนั้นว่า ยึดอำนาจไป แต่วุฒิสภาไม่เคยเสีย ยังคงรักษา

มาตรฐาน รักษาระบบ รักษาระเบียบและวิธีการ หลักเกณฑ์และหลักการไว้อย่างมั่นคงและแน่นอน ท่านประธานฯ ครับ การแก้ปัญหานี้เราต้องมี

ประการแรก คือหลักธรรม เป็นตัวแก้ปัญหา ปัญหาทั้งหลายแก้ได้ หลักธรรรมที่ผมว่านี้เป็นไปตามหลักธรรมชาติที่ความเป็นจริง แต่วันนี้เราทิ้งแก่นของหลักธรรมตัวนั้น

- ๖/๑

ประการที่ ๒ ถ้าหลักธรรมไปไม่ถึงเราก็แก้ด้วยหลักการ หลักการมีอยู่แล้วในรัฐธรรมนูญ ในรัฐธรรมนูญหลักการมีอยู่แล้วว่ากระบวนการตรากฎหมายนิติบัญญัติของวุฒิสภาตั้งแต่หมวดหรือตั้งแต่มาตรา ๘๐ มาตรา ๘๑ มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๑๗๕ (๑) (๒) (๓) มีอยู่แล้ว ถ้าเราไม่ยึดหลักการตรงนี้เราก็เหมือนไม้หลักปักขี้ควาย แค่หลักการแค่นี้ยังทำไม่ได้หรือไม่ทำ มัวแต่ไปเชื่อองค์กรภายนอกซึ่งมีอำนาจน้อยกว่าเราในระบบรัฐสภาถ้าท่านประธานฯ ผมไม่ทราบว่าท่านประธานฯ มีระบบรัฐสภาเล่มแรกไหมที่บนโต๊ะท่าน ระบบงานรัฐสภามีไหมครับ ปี ๒๔๗๕ ของท่านคณะที่เปิดสภาครั้งแรกเมื่อ ๒๘ มิถุนายน ๒๔๗๕ และเราก็เอามาใช้เมื่อมิถุนายน ๒๔๘๙ ผมเคยใส่หรือว่าก๊อบปี้ (Copy) ไว้ในคอมพิวเตอร์ ท่านเปิดดูหน้าแรกว่ารัฐสภานี้อยู่ในระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาต้องเป็นหลักและเป็นจุดหรือเป็นองค์กรที่สำคัญที่สุดในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในข้อแรกเลย ข้อที่ ๒ ว่าด้วยการประชุมรัฐสภาหรือการประชุมสภา ท่านเปิดดูในหน้า ๓๔, ๓๕ ถ้าหนังสือเก่าจะ ๓๔ หนังสือใหม่จะ ๓๕ ว่าลักษณะการประชุมของสภาที่ยึดมั่นถือมั่นมา ๗๐ กว่าปี หรือเอาวุฒิสภาเป็น ๕๐ กว่าปีนี้เขาถืออะไรเป็นหลัก

ประการแรก ผมจะเรียนว่าองค์ประกอบอันแรกคือลักษณะการประชุม

ประการที่ ๒ ก็คือสมาชิกที่มาประชุม

ประการที่ ๓ ก็คือองค์ประชุมและวิธีการประชุม

ประการที่ ๔ ประเด็นประชุมและการอภิปรายประเด็นนั้น ๆ

แต่ยังไม่สำคัญใน ๔ ประเด็นแรกที่ผมกราบเรียนท่านประธานฯ และสมาชิกฯ หัวใจสำคัญที่สุดในการประชุมของสภาคือการลงมติของสมาชิกฯ มติของสมาชิกฯ ในระบบการบริหารงานสภาเป็นอำนาจที่แท้จริง มติพูดอย่างไร ลงอย่างไรต้องเป็นอย่างนั้น ไม่มีใครมาเปลี่ยนแปลงมติวุฒิสภาได้ คนจะเปลี่ยนแปลงมติวุฒิสภาได้คือสมาชิกวุฒิสภาเท่านั้น คนอื่นเปลี่ยนไม่ได้ เขาทำมา ๕๐ กว่าปีแล้วครับ ถ้าเราไม่ยึดตรงนี้ในระหว่าง ๒ ปี ๘ – ๙ เดือนที่ผมทำอยู่นั้นผมยึดตรงนี้ ถ้าผมไม่ยึดมติ รัฐบาลก็ดีคนภายนอกก็ดีก็จะต้องมากดขี่ข่มเหงกดดัน ซึ่งผมไม่ยอม และที่สำคัญท่านทราบไหมครับมีอยู่หลายเหตุการณ์เลขาธิการวุฒิสภา มนตรี ทราบดี เขาต้องการมติจากภายนอก เช่น

ส่วนข้อมูลข่าวสาร ถ้าท่านไม่ทราบขอรายละเอียดจากสำนักงานเลขาฯ ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นมติลับของวุฒิสภา ผมไม่เคยให้ ให้คุณมีอำนาจล้นฟ้าอย่างไรผมก็ไม่ให้ รัฐบาลเคย ขอมติว่าที่จะถอดถอนหรืออภิปรายใคร ผมก็ไม่ให้ เอาใกล้ตัวเรา ต้องขอโทษ มติที่เกี่ยวกับศาลขอเรื่องของการเลือกตั้งกรรมการการเลือกตั้ง ผมก็ไม่ให้ ผมถือว่ามติต้องเป็นใหญ่ของวุฒิสภา คนที่มานั่งสลอนหน้าหรือว่าอยู่ภายนอกอย่าเข้ามาเกี่ยวข้อง ถ้าผมจะพูดหยาบ ๆ ว่าเสือก แต่เสือกตัวนี้ไม่ได้แปลว่าหยาบนะครับ แต่ว่าทำกันอย่างชุ่ย ๆ ทำกันอย่างหวัด ๆ ทำกันอย่างไม่มีความประณีต ทำกันอย่างไม่ยึดหลักความถูกต้องและความเป็นจริง----------

ท่านประธานฯ ครับ เรื่องการแก้ปัญหา หลักการก็ไม่เอา หลักธรรมก็ไม่เอา ข้อแรก หลักการรัฐธรรมนูญที่มีอยู่ก็ไม่ยึดแล้วจะยึดอะไรครับ ก็มีทางออก เวลาท่านเขียนกฎหมาย คณะรัฐมนตรีเขียนมา สภาผู้แทนฯ ส่งมาให้วุฒิสภานะครับ ตามมาตรา ๑๗๔ ในตอนต้นของกฎหมายจะเขียนว่าอย่างไรครับ เขียนว่า หลักการและเหตุผล เพราะฉะนั้นบางครั้งก็ใช้หลักเหตุผลพูดกันได้ แต่นี่ก็ไม่เอาอีก ไปเอาอะไรก็ไม่ทราบ ซึ่งเป็นสัพเพเหระ เห็นสะเก็ดถ้าเอาเปรียบเทียบกับต้นไม้ เห็นสะเก็ดไม้ เห็นเปลือกไม้ เห็นกระพี้ไม้ดีกว่าแก่นไม้ นี่เช่นกัน แก่นของร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏนั้นอยู่ตรงไหน ผมเชื่อว่าพวกเราทุกท่านทราบ ถ้าหลักการเหตุผลแก้ไม่ได้ เราก็ยังมีหนทางที่จะแก้ในสุดท้ายคือแก้ที่การประสานงานจากความคิดและจิตใจ ในภาษาทั่วไปเรียกว่าแก้ด้วยใจ ถ้าใจเรานี้ทำผิด เราต้องยอมรับผิดและเอามาแก้ไข แต่วันนี้มติผิดหรือเปล่า ผมถามท่านสมาชิกฯ ๒๐๐ ท่านที่อยู่วันนี้ ถ้ามติผิด ผมคนแรก ผมจะรับแอ่นอกแทน รับ ๒๐๐ ท่าน ให้ท่านตั้งกรรมการสอบสวนผม และคนที่สองต้องตั้งกรรมการสอบสวนสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ผมยินดีจะรับโทษตรงนั้นถ้าเราผิด แล้วเราก็แก้ไข แต่การแก้ไขหรือวิธีการแก้ไขที่ท่านประธานฯ ผมเรียนเสนอแนะท่านประธานฯ นะครับว่า ท่านประธานฯ ครับ ท่านกำลังทำผิดกฎหมายอาญามาตรา ๑๕๗ ท่านเอาอำนาจอะไร ไปสั่งเลขาธิการวุฒิสภาให้แก้กฎหมาย ซึ่งเป็นกระบวนการนิติบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ แสดงว่าท่านล้มรัฐธรรมนูญใช่ไหม ล้มรัฐธรรมนูญนี้ท่านต้องไปดูมาตรา ๖๓

ประธานวุฒิสภา : เดี๋ยวท่าน พลตรี มนูญกฤต ครับ คือขออภัยท่านสรุปประเด็นนิดหนึ่งครับ

พลตรี มนูญกฤต รูปขจร (สระบุรี) : ผมกำลังสรุปประเด็นครับ ขอบพระคุณครับ ขอโทษที่พูดถึงท่านไปหน่อยนะครับ แต่ผมอยากจะเตือนท่านว่าท่านกำลังทำผิดกฎหมาย ท่านกำลังทำขัดรัฐธรรมนูญ ซึ่งยังไม่ได้ผ่านจุดนั้นไป ท่านกำลังจะ ผมหมายความว่าอย่างนั้น ทั้งเลขาฯ มนตรี และท่านประธานสุชน ท่านมีเวลาแก้ไขนะครับ ผมจะยกตัวอย่างให้ท่านดู ในมาตรา ๙๒ มีคำอยู่ ๒ คำที่ท่านต้องพิจารณาคือคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ผมถามว่าถ้าท่านแก้อย่างนี้

รัฐสภาเขาให้คำแนะนำและยินยอมท่านหรือยัง ในมาตรา ๙๓ มีคำอยู่ ๑ คำ กฎหมายจะต้องให้ได้รับการเห็นชอบจากรัฐสภา ผมถามว่ารัฐสภาเห็นชอบเรื่องที่ท่านแก้ไขนี้หรือยัง ยังนะครับ เพราะฉะนั้นผมเรียนท่านนะครับว่า อย่าไปฝืนหรืออย่าไปดันทุรังอย่าไปทำตามจิ้งจอกที่กำลังเอาหางโผล่ เพื่อจะมาแสวงประโยชน์ ท่านประธานฯ ครับ ผมขอยืนยันนะครับ ว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ซึ่งเราได้พิจารณาไปเมื่อวันที่ ๑๐ และ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ นั้น เป็นมติที่ถูกต้องนะครับ ปัญหาที่เกิดตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๖ นั้น ที่ประธานอุทัยพูด แล้วก็ส่งไปนั้น ในข้อความของท่านประธานอุทัยบอกว่ามีปัญหากรณีอำนาจหน้าที่ขององค์กร ท่านส่งไปได้อย่างไร ผมนี้ศรัทธาท่านประธานอุทัยเมื่อ ๑๐ กรกฎาคม ปี ๒๕๒๕ ท่านประธานอุทัย เป็นหัวหน้าพรรคปฏิวัติ เอาธรรมะของท่านปัญญา นันทภิกขุ วัดชลประทาน มายึดหลักปฏิบัติ แต่วันนี้ธรรมะข้อนั้นหายไปหมดแล้ว อีกอันหนึ่งท่านเป็นประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนฯ อายุน้อยที่สุด แล้วในตอนนั้นเป็นคนที่มีคนศรัทธามากที่สุด เชื่อมั่นมากที่สุด รัฐบาลนี้จะมาล้วงลูกสภาไม่ได้เลย แล้ววันนี้ไม่ทราบไปอย่างไร ท่านบอกว่ามีปัญหาอำนาจขององค์กร เป็นปัญหาได้อย่างไรครับ ในเมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ผมส่งไปให้สภาผู้แทนฯ สภาผู้แทนฯ ประชุมกันวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ แล้วก็ลงมติเห็นชอบตามมาตรา ๑๗๕ (๓) ----------

มาตรา ๑๗๕ (๓) ว่าอย่างไรครับ เมื่อวุฒิสภามีการแก้ไขพระราชบัญญัติส่งให้สภาผู้แทนฯ สภาผู้แทนฯ เห็นชอบก็ให้ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ ทันที ไม่มีอำนาจอื่นใดมาหักล้าง นี่คือรัฐธรรมนูญ เห็นไหมครับ เพราะฉะนั้นผมจึงกราบเรียนว่าเรากำลังพูดกันเรื่องอะไร สิ่งที่ผมพูดกับสภาวันนี้ ผมพูดเพื่อรักษาสภา รักษาหน้า รักษาตาของพวกเรา ทั้ง ๒๐๐ คน และความเป็นสถาบันและเราเป็นตัวแทนประชาชนทั้งประเทศ ถ้าขืนปล่อยไปอย่างนี้ก็เท่ากับข่มขืนโคเขาให้กินหญ้า ข่มขืนก็ผิดกฎหมาย เราจะเป็นโคที่มีเขาหรืออย่างไร แล้วเราจะกินหญ้าเน่า ๆ แบบสุ ๆ สุ ๆ แปลว่าอะไรรู้ไหมครับ สุ ๆ แปลว่า กำลังจะเสียหรือเน่า เพราะฉะนั้นผมไม่ใช้คำตรงนี้มากมาย ผมขอโทษ ผมอยากให้เห็นว่าถ้าหากว่าเราทำตามนี้นอกจากผิดกฎหมายแล้วเรายังไม่รักษาชื่อเสียงเกียรติยศของรัฐสภาไว้ ท่านประธานฯ ครับ ผมจะจบแล้วครับ วุฒิสภาในฐานะเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรนิติบัญญัติ เรามีหน้าที่ทำตามกระบวนการนิติบัญญัติ ประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาที่มีวุฒิภาวะตามรัฐธรรมนูญที่กำหนด ตามรัฐธรรมนูญที่กำหนดเป็นตัวหนังสือ แต่บางคนก็มีภาวะสูง ซึ่งอันนี้ต้องช่วยกันรักษา เพราะฉะนั้นรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด เราต้องรักษาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๐ เพื่อวิญญาณของประชาชนที่เขาได้ช่วยให้มี ๒๕๔๐ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ซึ่งจะทำให้พวกเรา ๒๐๐ คน เป็นผู้ทรงเกียรติ ประเด็นสำคัญที่ผมจะขอเรียนท่านประธานวุฒิสภากับสมาชิกฯ ก็คือว่า เราต้องรักษามติของที่จริงและเป็นจริงและที่ถูกต้องของวุฒิสภา ซึ่งเราต้องไม่ยอมให้องค์กรภายนอกเข้ามายุ่งเกี่ยวกับมติของเราเป็นอันขาด มิฉะนั้นเราจะไม่มีที่ยืน เราจะไม่มีที่อยู่ เราจะถูกเสืออิริยาบถกินรวบ ปกติเสือนอนกิน แต่ถ้าอิริยบถท่านรู้ไหมว่ามันกินอย่างไร นอกจากนอนกิน นั่งกิน คลานกิน ยืนกิน เดินกิน วิ่งกิน เขาเรียกว่า เสืออิริยบถกินรวบ เพราะฉะนั้นท่านจะยอมหรือท่านจะให้ศักดิ์ศรีและเกียรติยศ ซึ่งให้องค์กรภายนอกมาดำเนินการในตรงนี้หรือ ผมคิดว่าพวกเราคงไม่ยอมแน่ เสนอสุดท้ายผมเสนอจริง ๆ นะครับ ท่านประธานฯ ขอให้ท่านประธานฯ เชิญคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดมาชี้แจงต่อวุฒิสภาและให้พวกเราทุกท่านซักกันแล้วพูดกันอย่างความจริงที่เป็นจริง เพราะว่ามีหลายประการที่ไม่ถูกต้อง อันนี้ผมต้องขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้เกียรติและฟังผม ผมต้องขอบคุณตุลาการฯ ทั้ง ๑๔ ท่าน บางท่าน

ผมได้คุยโดยตรง พอผมฟังคุยผมก็รู้แล้ว ไม่เป็นตัวของตัวเอง ข้อ ๑ คนที่เป็นตัวของตัวเอง คือ ๑. ท่านสุวิทย์ ธีระพงศ์

ประธานวุฒิสภา : ท่านมนูญกฤตครับ รายละเอียดคงไม่ต้องเอาได้ไหมครับ

พลตรี มนูญกฤต รูปขจร (สระบุรี) : ขอบคุณครับ โอ.เค. สุดท้ายของสุดท้ายนะครับ ขอให้พวกเราไปดูเอกสารที่เปรียบเทียบแล้วศาลรัฐธรรมนูญควรหรือมิควรที่จะดำเนินการนี้ คือบรรทัดฐานการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ได้ทำไปแล้ว คือคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๔๒ คือเมื่อปี ๒๕๔๒----------

คำวินิจฉัยที่ ๗/๒๕๔๒ คำวินิจฉัยที่ ๖๓/๒๕๔๓ และคำวินิจฉัยที่ ๓๓/๒๕๔๖ สิ่งนี้จะเป็นตัวชี้ให้เห็นว่าเมื่อมีบรรทัดฐานเป็นฎีกาแล้วศาลรัฐธรรมนูญไม่ทำ แล้วจะมาทำให้เราเสียการนั้นไม่ถูก ขอให้ช่วยกันรักษาวุฒิสภาครับ เพื่อประชาชน ขอบคุณครับ

ประธานวุฒิสภา : ครับเรื่องเพื่อทราบนะครับ ผมก็เห็นว่าสำคัญ ผมก็เปิดโอกาสให้ท่านสมาชิกฯ ได้แสดงความคิดเห็น แต่ว่าแสดงไป ๒ ท่านแล้ว ทำไมเกิดอีก ขอเป็นแค่ ๒ ท่าน เชิญท่าน พลเอก ศิริ ทิวะพันธุ์ ครับ

พลเอก ศิริ ทิวะพันธุ์ (พิษณุโลก) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพ กระผม พลเอก ศิริ ทิวะพันธุ์ สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดพิษณุโลก กระผมขอสนับสนุนคำตัดสินใจของท่านประธานฯ ในการที่จะมอบให้ทางเลขาธิการวุฒิสภาได้จัดการแก้ไขแล้วก็ให้มวลสมาชิกฯ ของเรารับทราบ เพื่อส่งให้สภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ก็เพราะว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏได้รอคอยพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพราะว่าเราจะเปิดภาคใหม่ แล้วก็พร้อมที่จะดำเนินการต่อไป ถ้าเราจะเอาปัญหาเรื่องกฎหมายมานั่งถกเถียงกันไปถกเถียงกันมา กระผมคิดว่าไม่มีที่สิ้นสุด แล้วก็ผมก็ไม่เห็นว่ามีความจำเป็นใด ๆ ที่ว่าในการที่จะต่อสู้กันนี่จะต้องเป็นเกียรติยศ เกียรติศักดิ์ที่ยิ่งใหญ่ จะผิดไม่ได้หรืออะไรไม่ได้ คนเราเป็นปุถุชนนะครับ ใครก็ทำผิด สภาก็ทำผิด ทำผิดได้เรามีองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งคือศาลรัฐธรรมนูญรับคำวินิจฉัย เมื่อมีข้อขัดแย้งทางกฎหมายเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ชัดเจนในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ ก็ดำเนินไปตามหน้าที่ สภาผู้แทนราษฎรเมื่อเห็นว่าไม่ถูกต้องก็มีคนยื่นให้ศาลรัฐธรรมนูญตีความ แล้วก็ทางวุฒิสภาเราเห็นอะไรที่มติของเราไม่ถูกต้อง เราก็ให้ศาลรัฐธรรมนูญตีความ เรื่องเป็นอย่างนี้มานานแล้วไม่เห็นมีใครพูดแล้วจะนำมาพูดทำไม ในเมื่อตราไว้เป็นรัฐธรรมนูญของราชอาณาจักรไทยแล้ว ปีพุทธศักราช ๒๕๔๐ นั้นไปเปิดดู ว่าอำนาจการตัดสินใจของศาลรัฐธรรมนูญถือที่สิ้นสุด เพราะฉะนั้นความบกพร่องต่าง ๆ นี้ทั้ง ๒ สภาเรา เราต้องยอมรับผิด เมื่อเราพบข้อบกพร่องเราจะทูลเกล้าฯ ถวายไปทั้ง ๆ ที่ผิดพลาดได้อย่างไร เราก็ต้องมาช่วยกันแก้ไข การตัดสินใจของท่านประธานฯ ถ้าจะผิดในโอกาสต่อไปก็ขอให้ผิด อย่าให้หยุดอยู่ตรงนี้ เพราะถ้าหยุดอยู่ตรงนี้พูดกันไปพูดกันมาเหตุผลร้อยแปดพันประการ ซึ่งเป็นเหตุผลที่ไร้สาระทั้งสิ้นจะไม่มีประโยชน์อันใด เพราะฉะนั้นเราเป็นวุฒิสภาเราต้องเป็นหลักของแผ่นดิน

อย่าเอาเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ เรื่องส่วนตัวมาพูด ไม่จำเป็น เพราะฉะนั้นผมขอกราบเรียนไว้ด้วยความเคารพ

- ๑๐/๑

ประธานวุฒิสภา : ขอบคุณท่านสมาชิกฯ ทุกท่านที่ได้แสดงความคิดเห็นนะครับ

พลตรี มนูญกฤต รูปขจร (สระบุรี) : ท่านประธานฯ ครับ ขออนุญาตนิดเดียวครับ

ประธานวุฒิสภา : ไม่ได้มีพาดพิงอะไรนะครับ

พลตรี มนูญกฤต รูปขจร (สระบุรี) : ท่านประธานฯ ครับ เมื่อสักครู่นี้พูดบอกว่าผมเอาเรื่องส่วนตัวมาพูด ผมขออนุญาตนิดเดียวครับว่าผมไม่เคยรบแพ้ลาวเลย และผมไม่เคยเป็นแม่ทัพ แล้วผมก็ไม่เคยทำให้เสียชื่อเสียงประเทศชาติเลย ท่านประธานฯ ครับ ผมไม่ได้เคยเอาเรื่องส่วนตัวมาเลย ทั้ง ๆ ที่ประโยชน์ส่วนตัวมหาศาล แล้วไม่เคยคิดด้วย ไม่เคยแม้แต่จะคิด เพราะฉะนั้นที่ผมพูดมีหลักฐานและบรรทัดฐานที่ผมเรียนท่านประธานฯ ไปแล้ว

(พลเอก ศิริ ทิวะพันธุ์ ได้ยืนและยกมือขึ้น)

ประธานวุฒิสภา : เดี๋ยวท่าน พลตรี มนูญกฤต ครับ ท่าน พลเอก ศิริ ประท้วง ผมขออย่างนี้ได้ไหมครับทั้ง ๒ ท่านเลย ทั้งท่าน พลตรี มนูญกฤต และท่าน พลเอก ศิริ คือเดี๋ยวจะกลายเป็นประท้วงไปประท้วงมาท่านครับ เชิญท่าน พลเอก ศิริ ประท้วงเชิญครับ

พลเอก ศิริ ทิวะพันธุ์ (พิษณุโลก) : ขอกราบเรียนท่านประธานฯ กองทัพไทยตั้งแต่อดีตจนปัจจุบันไม่เคยรบแพ้ลาว เพราะฉะนั้นขอให้รับทราบไว้ด้วย

ประธานวุฒิสภา : คือถ้าเป็นเรื่องที่พาดพิงไม่เสียหาย ผมต้องขอความกรุณาท่านหน่อย เพราะว่าท่านทั้งสองก็เป็นผู้ใหญ่ทั้งคู่แล้ว ขอว่าพอสมควรนะ ท่านพลตรี มนูญกฤต เชิญครับ

พลตรี มนูญกฤต รูปขจร (สระบุรี) : ผมพอครับ แต่ก่อนพอผมขออนุญาตไม่ถึง ๑ นาทีครับ ผมขออนุญาตอันเชิญพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานให้แก่คณะบุคคลต่าง ๆ เข้าเฝ้าถวายชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ มีหนังสือเป็นเล่มที่วุฒิสภาออก ผมจะอ่านแค่ ๒ บรรทัดนะครับ แล้วถ้าเผื่อใครสนใจติดตามเอาเอง ท่านประธานฯ ครับ

ในเมืองไทยนี้ ถ้าการปกครองหรือการดำเนินการทั้งในด้านการเมือง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ ทั้งในด้านธุรกิจ ทั้งในด้านอาชีพมีทุจริตเมืองไทยพัง ขอบคุณครับ

ประธานวุฒิสภา : ผมว่าเราได้อภิปรายกัน ได้ตั้งข้อสังเกตทั้ง ๒ ฝ่าย ทั้งข้อดีและข้อเสีย แล้วข้อที่จะน่ารับฟัง ผมว่าก็เป็นสิ่งที่เรา ผมให้โอกาสได้แสดงความคิดเห็นแล้วนะครับ

(นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ ได้ยืนและยกมือขึ้น)

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธานฯ ครับขออนุญาตประท้วงท่านประธานฯ นะครับ

ประธานวุฒิสภา : ผมว่าเรื่องนี้น่าจะพอ เพราะรัฐมนตรีมารอตอบกระทู้อยู่ท่านครับ ท่านวัลลภท่านใช้สิทธิประท้วงเรื่องอะไรครับท่าน

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ (กรุงเทพมหานคร) : คืออย่างนี้ท่านประธานฯ ครับ ผม วัลลภ ตังคณานุรักษ์ สมาชิกวุฒิสภา ผมประท้วงท่านประธานฯ เพราะผมคิดว่าการวินิจฉัยให้เป็นเรื่องแจ้งเพื่อทราบยังเป็นความไม่กระจ่างในสมาชิกฯ ผมมีคำถามท่านประธานฯ สั้น ๆ คำถามเดียวเท่านั้น ท่านประธานฯ ตอบผมพอใจ ผมจะนั่งลงทันที ขอบคุณครับท่านประธานฯ ครับ คือท่านประธานฯ ผมคิดว่าด้วยความเคารพท่านประธานฯ จริง ๆ แล้วด้วยความเป็นห่วงท่านประธานฯ จริง ๆ ผมคิดว่าเรื่องนี้ถ้าท่านประธานฯ อ่านให้ดี ในหน้า ๕๗ คือผมไม่ติดใจเรื่องศาลรัฐธรรมนูญ ผมถือว่าท่านวินิจฉัยแล้ว ผมเคารพในมติศาลรัฐธรรมนูญ แต่ผมติดใจในประโยคสุดท้ายในหน้า ๕๗ สั้น ๆ ท่านประธานฯ ครับ วรรคสุดท้ายมีถ้อยคำอยู่ ๒ ถ้อยคำที่ท่านประธานฯ ต้องตอบผมสักเล็กน้อยว่าท่านประธานฯ บรรจุเป็นเรื่องแจ้งเพื่อทราบได้เช่นไร คำถามก็คือว่า "ได้ตรวจพบปัญหาข้อความที่ขัดแย้งกันในร่างพระราชบัญญัติซึ่งเป็นความไม่สอดคล้องในการดำเนินการให้ถูกต้องตรงตามมติของวุฒิสภา" คำว่า "มติของวุฒิสภา" อันนี้เป็นคำที่หนึ่งนะครับท่านประธานฯ ถัดจากนั้นก็เขียนไว้อย่างนี้ครับ "ที่ให้คงไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร เฉพาะมาตรา ๑๘ (๕) และมาตรา ๕๒" ถ้อยคำปรากฏต่อว่า "รัฐสภาในฐานะที่เป็นองค์กรให้คำแนะนำและยินยอม" คำว่า "รัฐสภา" ผมหมายถึง สภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา เพราะฉะนั้นผมคิดว่า

การที่ท่านประธานอุทัยส่งเรื่องกลับมาให้เราแก้ตามมติของวุฒิสภาถูกไหมครับ ท่านประธานฯ ครับ แล้วท่านประธานฯ ก็บอกว่า ท่านประธานฯ ถามไปยังท่านประธานอุทัยแล้วว่าที่ส่งมานี้ เหตุผลเป็นเช่นไร ท่านก็ไม่ตอบอะไรชัดเจน เพียงแต่ส่งเอกสารพร้อมคำวินิจฉัยมาให้ท่านประธานฯ ของเรา แล้วท่านประธานฯ ของเราก็เห็นว่าปรึกษาบรรดาประธานคณะกรรมาธิการ ซึ่งผมก็อยู่ด้วย และความเห็นก็เป็น ๒ ฝ่ายจริง ๆ ทั้งเห็นพ้องและไม่เห็นพ้อง ซึ่งอันนั้นผมไม่ติดใจ ทีนี้ประเด็นที่ผมเป็นห่วงท่านประธานฯ คืออย่างนี้ครับ ผมคิดว่า คำว่า "มติของวุฒิสภา" ก็ดี คำว่า "รัฐสภา" ก็ดี น่าจะเป็นการที่จะต้องมาหารือในที่ประชุมวุฒิสภาเช่นกันครับ เมื่อหารือเสร็จเกิดที่ประชุมมีมติเสียงข้างมากว่าเห็นด้วยให้ฝ่ายเลขานุการแก้ก็แก้ไปเป็นมติของเรา แล้วส่งไปก็ต้องเข้าสภาผู้แทนราษฎรครับ เพราะเป็นรัฐสภา ฉะนั้นการที่ท่านประธานฯ แจ้งเฉย ๆ ขั้นตอนเป็นอย่างไร เป็นคำถามผมจริง ๆ แล้วผมไม่สบายใจ ผมเกรงว่าท่านประธานฯ จะแบกรับภาระคนเดียวและเสี่ยงมาก ถ้าท่านประธานฯ เอาเรื่องนี้เข้ามาในที่ประชุมหารือว่าอย่างนี้ วิธีการจะทำอย่างไร แล้วให้ที่ประชุมถกเถียงกัน แล้วลงมติ ผมว่าท่านประธานฯ จะมีความสบายใจมากกว่า และน่าจะสง่างามกว่านี้ อันนี้เป็นคำถามผมท่านประธานฯ ด้วยความจริงใจ ขอบคุณครับ

- ๑๑/๑

ประธานวุฒิสภา : ขอบคุณท่านวัลลภครับ ได้มีการหารือในแง่กฎหมายและก็ประเด็นนี้แล้ว คือทางสำนักงานฝ่ายกฎหมายของวุฒิสภาและก็ทางที่ปรึกษาฝ่ายกฎหมายของประธานวุฒิสภาก็ได้ดูรายละเอียดแล้ว เพราะเป็นห่วงเช่นเดียวกับที่ท่านได้กังวลนะครับว่า ท่านอุทัยนั้นได้แสดงเจตนารมณ์ไว้ในที่ประชุมของสภาผู้แทนราษฎรอย่างชัดเจนว่า วันที่แจ้งเรื่องนี้เพื่อทราบในสภาผู้แทนราษฎรได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถามในที่ประชุมว่าเรื่องนี้ได้ส่งไปหรือยังนะครับ ท่านประธานรัฐสภาก็บอกว่าส่งไปทางวุฒิสภาแล้ว ส่วนการทำงานนั้นนะครับ ในประเด็นที่ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญนั้นก็ได้ถกเถียงกันมากในชั้นคณะทำงานก็บอกว่า แก้ในส่วนที่ศาลวินิจฉัยมาเท่านั้น ในมติของวุฒิสภายืนยันเลยนะครับ ไม่ได้แก้ไขเลยนะครับ อันนี้สบายใจได้นะครับ ท่านที่จะอภิปรายอีกหลายท่าน ถ้าอยากจะทราบรายละเอียดต่าง ๆ นั้น มีเอกสารที่ตรวจสอบได้อยู่แล้วนะครับ ผมคิดว่าพอแล้วนะครับ เรื่องนี้เราทำตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ แล้วรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๖ เป็นข้อยุติและก็ผูกพันต่อองค์กรนะครับ ผมขอต่อไปวาระอื่น ๆ เลยนะครับ

(นายพิเชฐ พัฒนโชติ ได้ยืนและยกมือขึ้น)

นายพิเชฐ พัฒนโชติ (นครราชสีมา) : ท่านประธานฯ ครับ ผมขออนุญาตประท้วงท่านประธานฯ ครับ

ประธานวุฒิสภา : เดี๋ยวท่านพิเชฐครับ เรื่องราชภัฏอีกหรือครับ

นายพิเชฐ พัฒนโชติ (นครราชสีมา) : ไม่ใช่ท่านประธานฯ ครับ ยังไม่เข้าใจอะไรกันเลย แล้วท่านประธานฯ จะข้ามไปด้วยเหตุผลว่า รัฐมนตรีรออยู่ที่จะตอบกระทู้ ไม่ใช่

ประธานวุฒิสภา : คือว่าไม่ได้เหตุผลเพราะว่ารัฐมนตรีรออยู่ นั่นก็ส่วนหนึ่ง แต่เหตุผลว่าเราได้อภิปรายเรื่องราชภัฏพอสมควรแล้ว ผมขอไปวาระอื่นได้ไหมครับ

นายพิเชฐ พัฒนโชติ (นครราชสีมา) : ท่านประธานฯ ฟังผมสักนิดได้ไหมครับ ท่านประธานฯ ครับ ในระเบียบวาระการประชุมนี้ท่านว่าอย่างไรครับ เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม คือรับทราบคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ถ้าตรงนี้ท่านชี้แจงแล้วก็แจกเอกสารว่าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยอย่างไรและให้เราทราบ อันนี้ผมไม่ว่าอะไรท่านเลยครับ ผมจะไม่พูดเลยครับ

แต่เอกสารทั้งหมด เรื่องทั้งหมดไม่ใช่อย่างนั้นนะครับท่านประธานฯ เวลานี้กลายเป็นเรื่อง มีพระราชบัญญัติฉบับหนึ่งชื่อว่า ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... ฉบับสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา แก้ไขให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ มีด้วยหรือครับ กฎหมายแบบนี้มีด้วยหรือครับ รัฐธรรมนูญมาตราไหนท่านประธานฯ แล้วอยู่ ๆ ท่านประธานฯ จะส่งจดหมายฉบับนี้นะครับ ส่งฉบับนี้ให้ไปเป็นกฎหมาย ผมคิดว่าอย่างนี้ไม่ใช่แล้วครับ ต้องพูดกันแล้วล่ะครับ ท่านประธานฯ ได้กรุณาดูหน่อย ซีดีรับ ผมไม่ทราบว่าท่านได้ดูบ้างหรือยังว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเขาว่าอะไร แล้วเรากำลังทำอะไรกันอยู่ เขาบอกว่านะครับ จะผิดถูกเดี๋ยวว่ากันต่อนะครับ แต่เฉพาะตรงนี้บอกว่าให้รัฐสภาในฐานะที่เป็นองค์กรย่อมนำร่างพระราชบัญญัติกลับคืนมาพิจารณาปรับปรุงให้ถูกต้องสมบูรณ์ตามมติของวุฒิสภาเฉพาะประเด็นที่ไม่สอดคล้องตามคำร้อง แล้วปรากฏว่าฉบับที่ท่านเลขาฯ มนตรีเป็นประธานทำนะครับ เริ่มตั้งแต่รายงาน ท่านประธานฯ รายงานว่าอย่างไรครับ รายงานบอกว่าเรื่องนี้ท่านประธานฯ วินิจฉัยเห็นว่าให้เป็นทางธุรการในมาตราที่คลาดเคลื่อนไม่สอดคล้องให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ มาดูในเนื้อหา ผมดูในหน้า ๓ ของรายงานฉบับนี้ท่านประธานฯ ครับ เริ่มตั้งแต่ชื่อมาตรานะครับ ต้องถามกันแล้ว อยู่ ๆ มีมาตรา ๑๗ (๕) แล้วก็ใช้คำว่า เป็นของศาลรัฐธรรมนูญ บอกมาตรา ๑๘ (๕) มาตรา ๕๑ ศาลรัฐธรรมนูญใช้เป็นมาตรา ๕๒ เนื้อหาคืออะไรครับ เนื้อหาทั้งหมด ท่านประธานฯ พลิกดูในแต่ละเรื่องนะครับ กลายเป็นกฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายฉบับของสำนักงานเลขาฯ จริง ๆ เป็นสำนักงานเลขาฯ จริง ๆ ครับ เพราะอะไรครับ เพราะเมื่อพลิกดูในกฎหมายของฉบับสำนักงานเลขาฯ นี้นะครับ มาตรา ๘ เพิ่มมาตรา ๘ (๓) เป็น (๓/๑) ในร่างฉบับเดิมของสภาผู้แทนราษฎรไม่มีเลย ในมาตรา ๘/๑ อยู่ ๆ ไม่ทราบโผล่มาจากไหน มีมาตรา ๘/๑ ด้วย แล้วฉบับเดิมก็ไม่มี ผมคิดว่าเรื่องนี้ผมยังไม่อภิปรายในเนื้อหาทั้งหมด แต่ผมกำลังชี้ให้ท่านประธานฯ เห็นว่ากำลังทำอะไรกันครับ ท่านประธานฯ บอกวาระการประชุมบอกว่า แจ้งมติของศาลรัฐธรรมนูญให้ที่ประชุมรับทราบ ถ้าท่านประธานฯ แจ้งตรงนี้แล้วจบ ผมไม่ว่าอะไร แต่เวลานี้ท่านประธานฯ กำลังเอากฎหมายอีกฉบับหนึ่ง ซึ่งเป็นฉบับสำนักงานเลขาฯ นะครับ ส่งไปยังสภาผู้แทนฯ หรือส่งไปยังรัฐบาล สุดแท้แต่ประธานฯ จะทำ แล้วท่านประธานฯ บอกว่าให้เรารับทราบ

กันนะ แล้วก็จะได้ให้จบเสียที ผมคิดอย่างนี้ไม่ใช่ครับ ขอให้ท่านประธานฯ วินิจฉัยตรงนี้ก่อน แล้วจะพูดกันอย่างไรนะครับให้จบหรือจะพูดกันเมื่อไร ผมว่าตรงนี้ให้ชัดเจนครับ ขอบคุณครับ ท่านประธานฯ ครับ

- ๑๒/๑

ประธานวุฒิสภา : ผมว่ารายละเอียดตรงนี้ได้อภิปรายกันหลายคนแล้ว แต่ว่าก็ยังมีท่านสมาชิกฯ ติดใจอยู่ ผมขอชี้แจงนิดเดียวว่า คือที่คณะทำงานหรือฝ่ายเลขาธิการได้ตั้งคณะทำงานขึ้นมานั้น ได้ตรวจสอบคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและแก้ประเด็นที่ไม่สอดคล้องกันเท่านั้น รวมทั้งมติด้วย มติต้องเป็นมติของวุฒิสภา แต่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญนั้นก็แก้เพียงว่ามาตราที่อาจจะมาตรา ๑๘ (๕) หรือมาตรา ๑๗ (๕) จะคลาดเคลื่อนนิดหน่อยตรงที่ว่าตัวร่างเดิมกับร่างที่เป็นกฎหมายสับมาตรากันนิดหน่อยคือแทนที่จะเป็น ๑๗ ก็เป็น ๑๘ คือตัวเลขเปลี่ยนไปการเรียงลำดับของตัวเลขในการพิมพ์กฎหมายเท่านั้นเอง แต่รายละเอียดยืนยันว่าทางสำนักงานเลขาธิการนั้นได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ แต่ท่านสมาชิกฯ ท่านใดจะเห็นเป็นอย่างอื่นอะไรนั้นเอาไว้เป็นข้อคิดเห็นอย่างอื่นก็แล้วกัน นี่เป็นเรื่องรับทราบนะครับ เชิญท่านประสิทธิ์ ปทุมารักษ์ ยกมือจะชี้แจง เชิญครับ

นายประสิทธิ์ ปทุมารักษ์ (นครปฐม) : กราบเรียนท่านประธานวุฒิสภาที่เคารพ กระผม ประสิทธิ์ ปทุมารักษ์ สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนครปฐม กระผมขอเรียนสั้น ๆ ในส่วนที่ได้มีท่านสมาชิกฯ ได้ตั้งข้อสังเกตว่า ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะเป็นร่างพระราชบัญญัติขึ้นไปอีกฉบับหนึ่งอย่างนั้นหรือไม่นั้น กระผมขอเรียนว่าทางสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภานั้น ไม่มีอำนาจใด ๆ ในการที่จะพิจารณาร่างในลักษณะที่มีรัฐธรรมนูญรองรับ ฉะนั้นร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังเป็นร่างพระราชบัญญัติฉบับเดิมที่ผ่านการพิจารณาของทางวุฒิสภาไป ทางสำนักงานเลขาฯ นั้นได้ดำเนินการทางด้านธุรการเพื่อให้สอดคล้องกับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ได้บัญญัติไว้เท่านั้นเอง กระผมขอเรียนสั้น ๆ เท่านี้ เพื่อเกรงว่าเดี๋ยวจะเกิดความสับสนว่าจะมีร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏขึ้นมาอีกฉบับหนึ่งซึ่งกลายเป็นว่ามีทั้งของสภาผู้แทนราษฎรและของวุฒิสภาและของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ขอเรียนชี้แจงอย่างนี้ครับ

ประธานวุฒิสภา : ขอบคุณครับ ต่อไปผมขอขึ้นระเบียบวาระที่ ๒ ครับ

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธานฯ ขออนุญาตประท้วงอีกสักครั้งเถอะครับ ผมเกรงว่าท่านประธานฯ จะลำบากใจทีหลังนะครับ

คือท่านประธานฯ ดูระเบียบวาระการประชุมที่ผมพยายามตั้งคำถามเพราะบังเอิญท่านประธานฯ บอกว่าให้เรารับทราบคำวินิจฉัยเท่านั้นนะครับ แต่ท่านประธานฯ มีรายละเอียดถึงการดำเนินการแล้วส่งไปด้วย ซึ่งเกินวาระที่กำหนดไว้ ท่านประธานฯ ลองอ่านดูซิครับ แจ้งเพื่อทราบว่าให้รับทราบคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ แต่ว่าในนี้มีขั้นตอนการปฏิบัติว่า ทราบแล้วท่านประธานฯ ทำอะไรไปบ้างซึ่งเกินกว่าแจ้งเพื่อทราบครับ เพราะฉะนั้นผมคิดว่าท่านประธานฯ ระวังให้ดีหน่อยนะครับ ผมเป็นห่วงจริง ๆ ท่านประธานฯ ตอบเถอะครับ ไม่ตรงกับประเด็นครับ ขอบคุณครับ

ประธานวุฒิสภา : ประเด็นนี้ได้ดำเนินการมาถูกต้องแล้ว คือให้รับทราบแล้วก็รับทราบในการแก้ไขด้วย ผมเข้าวาระต่อไป เป็นข้อสังเกตท่านวัลลภก็แล้วกันนะครับ ผมรับทราบข้อสังเกต

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ (กรุงเทพมหานคร) : ไม่ใช่ท่านประธานฯ คำพูดท่านประธานฯ เมื่อสักครู่ไม่ได้นะครับ ท่านประธานฯ จะเสียหายนะครับ ด้วยความเป็นห่วงท่านประธานฯ จริง ๆ ท่านประธานฯ บอกรับทราบและรับทราบข้อแก้ไขไม่ได้ คือผมไม่ได้เป็นคนมากเรื่องจริง ๆ ครับ ผมเป็นห่วงจริง ๆ ท่านประธานฯ บอกให้รับทราบคำวินิจฉัยก็จบ ผมไม่ติดใจ แต่จะทำอย่างไรต้องว่ากันอีกครั้งหนึ่งครับ ท่านประธานฯ มีปัญหานะครับด้วยความเป็นห่วงจริง ๆ ท่านประธานฯ ต้องประท้วงท่านประธานฯ จริง ๆ ฉะนั้นต้องตอบคำเมื่อสักครู่นี้ตอบไม่ได้นะครับท่านประธานฯ เสียหายครับ เสียหายท่านประธานฯ นะครับ ไม่ใช่ผม

ประธานวุฒิสภา : ขอบคุณท่านวัลลภครับ ผมว่าน่าจะเพียงพอนะครับ ท่านสมาชิกฯ ขอเถอะครับเพราะว่าผมได้ถือว่าท่านตั้งข้อสังเกตมาผมก็รับฟัง แต่ไม่ได้เป็นขั้นตอนในการทำงานในเมื่อผมได้รับคำวินิจฉัยของศาลแล้วและประธานรัฐสภาก็ได้แจ้งให้ดำเนินการแล้ว แต่การแก้ไขนั้นเราแก้ไขในชั้นของธุรการเท่านั้นเอง ส่วนขั้นตอนดำเนินการต่อไปนั้นก็เป็นหน้าที่ของทางสภาผู้แทนราษฎรว่าจะรับเรื่องไปดำเนินการต่อไปตามรัฐธรรมนูญอย่างไร ผมว่าพอแล้วครับท่านเจิมศักดิ์ ท่านประท้วงอะไรครับ เชิญครับ

นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (กรุงเทพมหานคร) : เรียนท่านประธานฯ ครับ ผมต้องประท้วงท่านประธานฯ แน่ เพราะว่าผมเองเป็นผู้ที่เคยขอแปรญัตติแล้วก็แก้ไขในมาตรา ๕๑ บัดนี้เลขาธิการได้ไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจากที่ผมได้ขอไว้แล้วก็เป็นมติของวุฒิสภาเป็นไปตามที่ผมขอไว้ คือในเอกสารหลักฐานไปดูรายงานการประชุมซิครับ ในมาตรา ๕๒ ผมได้ขอไว้ว่าให้ตัดทิ้ง คำว่า จะทรงพระกรุณา

ประธานวุฒิสภา : คือถ้าจะอภิปรายคงไม่ได้นะครับท่านเจิมศักดิ์ ผมขอเถอะ เพราะว่าเราได้พิจารณามาถึงขั้น เดี๋ยวศรีบมีคนประท้วงท่านครับ ผมต้องให้สิทธิประท้วงก่อน เชิญท่านวิบูลย์ ประท้วงเรื่องอะไรครับ

นายวิบูลย์ แช่มชื่น (กาฬสินธุ์) : ท่านประธานฯ ที่เคารพ ผม วิบูลย์ แช่มชื่น สมาชิกวุฒิสภาจากกาฬสินธุ์ ผมขอประท้วงท่านประธานฯ ที่ได้มีการอนุญาตให้อภิปรายในเนื้อหาของมาตราต่าง ๆ ซึ่งเป็นข้อขัดแย้งกัน เป็นความเข้าใจไม่ตรงกัน กระผมเองคือคนที่ไม่เห็นด้วยกับท่านอาจารย์เจิมศักดิ์มาตั้งแต่คณะกรรมาธิการวิสามัญที่พิจารณาแล้วก็ได้สงวนเสียงข้างมากไว้ ได้มีการชนะกันในมาตรา ๑๗ มาตรา ๕๑ นั้นนี่เนื้อหาสอดคล้องกับมาตรา ๑๗ จึงได้ขอร้องท่านประธานฯ ว่าเมื่อถึงมาตรา ๕๑ นั้นไม่ต้องอภิปรายอีก ให้ถือว่าเป็นเรื่องที่ได้อภิปรายแล้วและก็เห็นตามนั้นแล้ว ได้ชนะในสภาแล้ว เพราะฉะนั้นถ้าอาจารย์ยังกลับไปอภิปรายตรงนั้นนี่ผมไม่เห็นด้วย จึงขออนุญาตประธานฯ ว่าเรื่องนี้วินิจฉัยว่าไม่ควรจะให้อภิปรายต่อครับ ขอบคุณครับ

ประธานวุฒิสภา : ท่านเจิมศักดิ์ คือประเด็นที่ได้อภิปรายกัน

นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธานฯ ครับ ผมไม่ได้อภิปราย ท่านยังไม่ทันฟังผมเลย

ประธานวุฒิสภา : เดี๋ยวท่านอย่าเพิ่ง ฟังผมวินิจฉัยนิดหนึ่ง คือถ้าท่านจะตั้งข้อสังเกตอะไรตอนนี้เราใช้เวลามามากแล้ว เอาไว้

นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (กรุงเทพมหานคร) : ผมยังไม่ได้ใช้เวลาเลยครับ ท่านทำไมไม่ให้ผมใช้เวลาละครับ

ประธานวุฒิสภา : ถ้าท่านจะให้ข้อสังเกตหรืออะไรขอท่าน ๑ นาที เชิญ

นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (กรุงเทพมหานคร) : ผมให้ข้อสังเกตนิดเดียวครับ ๑ นาทีครับท่านประธานฯ ท่านเลขาฯ กับคณะนี่ไปทำผิด เมื่อมตินี้ตอนที่เป็นมติก็เห็นชัดเจน ท่านก็มีตารางร่างอยู่ ผมเป็นเลขาฯ ผมอึดอัดใจมาก เพราะท่านเลขาฯ ยืนยันตลอดว่าเจ้าหน้าที่และท่านเลขาฯ ไม่ได้ทำผิดมติ เพราะมติในมาตรา ๕๒ นี้ไม่มีใครทักท้วงในสิ่งที่กรรมาธิการขอแก้ไข กรรมาธิการแก้ไขไปแล้วก็คือตัดคำว่า ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แล้วเที่ยวนี้ท่านเลขาฯ ก็ยืนยันตลอด แต่เมื่อมีคำสั่งออกมาแล้วร่างใหม่ออกมากลายเป็นตัดทิ้งหมดเลย เลยกลายเป็นกลับไปหาสมัย ส.ส. ตกลงท่านเลขาฯ กำลังทำผิดมตินะครับ กฎหมายฉบับนี้ผมต้องทักท้วงแน่ เพราะท่านบอกท่านกำลังจะส่งไป ท่านกำลังส่งที่ไม่ตรงต่อมติของวุฒิสภา ผมกำลังทักท้วงตรงนั้นนะครับ ผมมีสิทธิใช่ไหมครับ ท่านประธานฯ ครับ

เพราะว่าเลขาฯ ไม่สามารถที่จะวินิจฉัยมติของวุฒิสภาได้ ผมเห็นว่าไม่ตรงครับ ขอบพระคุณครับ

ประธานวุฒิสภา : ท่านภิญญาเป็นข้อสังเกตหรือครับ คือขอสั้น ๆ นิดหนึ่ง เชิญท่านภิญญา ช่วยปลอด ครับ

นายภิญญา ช่วยปลอด (สุราษฎร์ธานี) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพ ผม ภิญญา ช่วยปลอด ครับ กระผมนั่งฟังด้วยความเป็นห่วงท่านประธานฯ และเป็นห่วงสมาชิกฯ ของเราทั้งหมด เป็นไปได้ไหมครับผมอาจจะเสนอสิ่งที่อาจจะไม่ถูกต้องหรืออะไรก็ตามขอเป็นข้อเสนอว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่ ท่านประธานฯ ไม่ใช่เฉพาะสนใจในสภาเราและนอกสภา คือทุกอย่างประชาชนก็สนใจ อะไรก็ตามออกไปแล้วเราต้องเคลียร์ เราต้องชัดเจนในการตอบสังคม ตอบคนที่ซักถามเรา ผมถาม ณ บัดนี้ทั้ง ๒๐๐ ท่านนี้ ท่านเคลียร์ไหม ไม่เคลียร์ เรื่องนี้ไม่เป็นปัญหา เราผิดพลาดกันได้ เรามนุษย์ ผมขอเสนออย่างนี้ท่านประธานฯ อันนี้เลื่อนไปก่อนได้ไหมครับ ไปว่าให้ชัดเจนแล้วมาเข้าใหม่ เราไม่เป็นปัญหาครับ เราพูดกันภายใน อย่าปล่อยออกไปอย่างนี้แล้วตอบไม่ได้ครับ ศรจะแทงเรา สุดท้ายเราจะรับกรรม ซึ่งทุกอย่างบัดนี้ผมเรียนว่า ส.ส. ต้องรับ เราก็ต้องรับเหมือนกัน หลายฉบับ ส.ส. ไปเห็นตรวจสอบไม่เอาด้วยก็ตั้งกรรมาธิการร่วมกัน เราไม่โทษใคร เรื่องนี้ผิดได้ในฐานะที่เราเป็นมนุษย์ แต่ว่าเราถอนไว้เสียก่อน เลื่อนเถอะท่านประธานฯ แล้วมาพูดกันให้ชัดเจนแล้วถึงเอามาเข้า ขอบคุณครับ

ประธานวุฒิสภา : เชิญท่านวิบูลย์ แช่มชื่น ครับ

นายวิบูลย์ แช่มชื่น (กาฬสินธุ์) : ท่านประธานฯ ที่เคารพครับ วิบูลย์ แช่มชื่น ผมจะขออนุญาตท่านประธานฯ เพื่อจะกราบเรียนท่านที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายว่า การทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาก็ดี ในทุกสภา ในทุกองค์กรก็ดี ผมคิดว่าเราคำนึงถึงประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ ปัญหาที่เกิดขึ้นถ้าหากความเห็นว่าไม่เป็นไปตามขั้นตอนของการตรากฎหมาย ท่านอาจารย์แก้วสรรก็ได้ชี้แจง เมื่อมีข้อขัดแย้งผมคิดว่าศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัย คำวินิจฉัยนั้นถือเป็นสิ้นสุด เรากำลังร่วมกันที่จะทำประโยชน์ให้กับบ้านเมือง ให้กับประเทศชาติ สุดท้ายนั่นก็คือประโยชน์ของชาติในการจัดการศึกษาคือการทำงานของสถาบันราชภัฏ ผมจึงใคร่จะขออนุญาตว่า

ประการที่ ๑ กระผมคิดว่าการประชุมพิจารณาเรื่องนี้ทั้งท่านประธานอุทัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภาก็ได้ประชุมผู้เกี่ยวข้องไม่ต่ำกว่า ๓ หรือ ๔ ครั้ง ในคณะกรรมาธิการที่ตั้งขึ้นมาเพื่อพิจารณาเรื่องนี้ก็ประชุมไม่ต่ำกว่า ๖ ครั้ง และผมอยู่ในคณะกรรมาธิการด้วย สุดท้ายท่านประธานวุฒิฯ ก็ได้กรุณาจัดการพิจารณากลั่นกรองเรื่องนี้มาเป็นขั้นตอนไม่ต่ำกว่า ๕ ครั้ง ผมจึงเรียนว่าเราไม่ได้ทำอะไรโดยพลการ จึงอยากจะขอสนับสนุนว่าสิ่งที่ท่านประธานฯ ได้ตัดสินใจนั้นชอบแล้วและก็เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญซึ่งถือว่าสิ้นสุด ผมจึงคิดว่าสุดท้ายถ้าหากวุฒิสภาดำเนินการไปอย่างที่ท่านประธานฯ ได้ตัดสินใจไปนี้ผมแน่ใจว่าประเทศไทยได้ประโยชน์ คนไทยได้ประโยชน์และสถาบันราชภัฏดำเนินการได้ ไม่มีอะไรเสียหายครับ ขอบพระคุณครับ

- ๑๔/๑

ประธานวุฒิสภา : เชิญท่านคำนวณ ชโลปถัมภ์ ครับ

นายคำนวณ ชโลปถัมภ์ (สิงห์บุรี) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพ กระผมขอตั้งข้อสังเกตนิดเดียวสั้น ๆ เรื่องนี้ในการประชุมหารือนอกรอบกรรมาธิการเอง ยอมรับว่าเกิดการผิดพลาดในเรื่องของมติ ต่อมาเลขาธิการก็ได้ดำเนินการเรื่องนี้ว่าที่ถูกต้องควรจะเป็นประการใด เพราะฉะนั้น ณ วันนี้วุฒิสภาตามมติของศาลรัฐธรรมนูญที่ท่านสมาชิกฯ ผู้มีเกียรติบางท่านได้กรุณาพูดถึงขอความกรุณาไปดูหน้า ๕๕ ของศาลรัฐธรรมนูญ จะเห็นได้ชัดว่าตั้งแต่ข้อความ เมื่อมีความคลาดเคลื่อนในการดำเนินการให้ถูกต้องตามมติของรัฐสภาในชั้นการพิจารณาของวุฒิสภาที่ให้คงไว้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร ณ เวลานี้ท่านประธานฯ ได้กรุณานำเรื่องนี้เข้ามากราบเรียนต่อท่านสมาชิกวุฒิสภาว่าที่ถูกต้องคืออะไร แล้วดำเนินการให้เป็นไปตามสิ่งที่ถูกต้อง เพราะฉะนั้นการที่ท่านประธานฯ ได้ดำเนินการแล้วก็แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าที่ถูกต้องของวุฒิสภาที่มีมตินั้น ควรดำเนินการไปประการใดก็ดำเนินการไปตามมติของวุฒิสภาและสอดคล้องกับมติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ อันนี้ผมถือว่าสิ่งที่เรากำลังดำเนินการอยู่นี้ชอบด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแล้ว ขอกราบขอบพระคุณครับ

ประธานวุฒิสภา : ยกมือหน่อยครับ ท่านใดจะแสดงความคิดเห็นอีกครับ ยกมือ เพราะว่าผมถือว่าผมเปิดโอกาสให้ท่านอื่นแล้ว ท่านอื่นก็อยากจะแสดงบ้าง เพราะถือว่าเป็นเรื่องใหญ่ ผมก็อนุญาตนะครับ เชิญท่านประเกียรติ นาสิมมา ครับ แล้วหมอมาลินีครับ

นายประเกียรติ นาสิมมา (ร้อยเอ็ด) : ท่านประธานฯ ที่เคารพ กระผม ประเกียรติ นาสิมมา สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดร้อยเอ็ด ขอประทานโทษเสียงไม่ค่อยดี ไม่ใช่ไปผ่าตัดมานะครับ เสียงดร็อพ (Drop) ลงไปเอง คือปัญหาร่างพระราชบัญญัติราชภัฏนี้นะครับ ความจริงเป็นปัญหาใหญ่จนต้องส่งศาลรัฐธรรมนูญเพื่อที่จะวินิจฉัยว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในความขัดข้องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วในเบื้องต้นนั้นอยู่ที่ตรงไหนและควรจะทำอย่างไร สุดท้ายศาลรัฐธรรมนูญก็ได้วินิจฉัยออกมาว่าตรงไหนผิดพลาด ตรงไหนขัดข้อง คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญค่อนข้างจะชัดเจน ผมอยากจะพูดเรื่องนี้ออกเป็น ๒ ส่วน ส่วนที่ ๑ คือตัวการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นได้พิจารณา

เสร็จสิ้น เสร็จสิ้นทุกถ้อยกระทงความแล้ว เป็นมติของวุฒิสภาส่งกลับคืนไปยังสภาล่าง และสภาล่างก็ได้มีมติรับรองแล้ว ปัญหาก็เกิดขึ้นว่าเมื่อส่งไปที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปรากฏว่าพบข้อบกพร่อง มีความขัดแย้งอยู่ ๒ มาตรา คือมาตรา ๑๘ (๕) และมาตรา ๕๒ ----------

- ๑๕/๑

ปัญหาการพิจารณาพระราชบัญญัตินั้นเสร็จแล้วครับ ตามมาตรา ๙๒ เหลืออยู่การนำกราบบังคมทูล คณะรัฐมนตรีจะนำกราบบังคมทูล ไปพบข้อบกพร่องถามว่าจะทำอย่างไรเกี่ยวกับข้อบกพร่องตรงนั้นจึงได้มีการส่งไปที่ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญก็บอกว่าอย่างไรค่อนข้างจะชัดเจนในนี้ ในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๙๓ ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำกราบบังคมทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย ได้ตรวจพบปัญหาข้อความที่ขัดแย้งในร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งเป็นความไม่สอดคล้องในการดำเนินการให้ถูกต้องตามมติของวุฒิสภา ศาลรัฐธรรมนูญเล็งมาที่วุฒิสภา ทำไมต้องเล็งมาที่วุฒิสภา เพราะความไม่สอดคล้องตรงนั้นเราก็เห็นอยู่แล้วว่าคืออะไร ตรงนั้นเราไปเปลี่ยนแปลงและแก้ไขร่างเดิมของสภาล่าง ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญบอกว่าเมื่อตรวจพบข้อบกพร่องนั้นเอาไปแก้ไขเสียให้ถูกต้องให้เป็นไปตามมตินี่คือศาลรัฐธรรมนูญ จึงส่งให้นายกรัฐมนตรีนำทูลเกล้าทูลกระหม่อมเพื่อถวายพระมหากษัตริย์ลงพระปรมาภิไธยตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๙๓ ต่อไปได้ เมื่อสักครู่ท่านประธานฯ ไม่ได้อ่านคำว่า “ได้” คำว่า “ได้” คำเดียวตกไปนี่รู้ไหมเป็นเรื่องใหญ่จนถึงการพูดจากันจนเดี๋ยวนี้ ศาลรัฐธรรมนูญเพียงบอกว่าการผิดพลาดนั้นไม่ได้ผิดพลาดที่มติ แต่ผิดพลาดว่าเขียนไปไม่ตรงตามมติจึงให้กลับมาทำให้ตรงตามมติเสียแล้วจึงดำเนินการตามมาตรา ๙๓ ต่อไปได้ ขั้นตอนอยู่ที่นายกรัฐมนตรีจะนำกราบบังคมทูล บังเอิญไปพบข้อบกพร่อง ศาลรัฐธรรมนูญว่าถ้าเจอข้อบกพร่องนำกราบบังคมทูลไม่ได้ความหมายคืออย่างนั้น เอาไปแก้เสียให้ถูกต้องจึงนำกราบบังคมทูลได้ บังเอิญข้อบกพร่องที่ว่านั้นไม่ใช่เรื่องมติแต่เป็นข้อความที่ไม่ตรงตามมติเท่านั้นเอง จึงนำกลับมาทำให้ตรงตามมติเสีย เพราะฉะนั้นจากคำถามที่ว่าจะต้องนำมาสู่สภาเพื่อพิจารณาต่อไปหรือไม่นั้น ศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้พูดอย่างนั้นเลย ศาลรัฐธรรมนูญบอกว่าเมื่อแก้ถูกต้องแล้วก็ดำเนินการตามมาตรา ๙๓ ต่อไปได้ เพราะฉะนั้นจึงไม่จำเป็นครับท่านประธานฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบในเรื่องที่ท่านประธานฯ ได้ทำถูกต้องแล้วนั่นจึงเป็นสิ่งที่ชอบแล้วครับ ขอบคุณมากครับ

ประธานวุฒิสภา : เชิญแพทย์หญิงมาลินีครับ

นางมาลินี สุขเวชชวรกิจ (นครสวรรค์) : ขอบคุณท่านประธานฯ เป็นอย่างมากที่กรุณามองเห็นผู้หญิงทางฝั่งนี้บ้างนะคะ นอกจากจะฝั่งที่อาภัพแล้ว

แล้วยังเป็นผู้หญิงด้วย เพราะฉะนั้นโอกาสจะให้พูดน้อยมาก วันนี้ท่านกรุณาดิฉันขอบคุณมากนะคะ ดิฉันแพทย์หญิงมาลินี สุขเวชชวรกิจ ส.ว. นครสวรรค์ นะคะ ดิฉันคิดว่าเท่าที่ได้อภิปรายกันมาทั้งหมดนั้นทุกคนรักชาติ ทุกคนเป็นห่วงสถาบันราชภัฏ แต่อย่างไรก็ตามในความเป็นสมาชิกวุฒิสภาที่เป็นองค์กรสูงสุด ณ ตรงนี้ในด้านนิติบัญญัติ ดิฉันคิดว่าความอะลุ้มอล่วย ความเห็นอกเห็นใจโดยจะละเลยความถูกต้อง ยึดหลัก ยึดความยุติธรรม ยึดกฎหมายไม่ได้ เพราะฉะนั้นดิฉันคิดว่าถ้าเราโลเล สภาแห่งนี้จะไม่เป็นหลักเลยนะคะ สำหรับเป็นที่พึ่งของพี่น้องประชาชนได้นะคะ ----------

ดิฉันขอเรียนเสนอท่านประธานฯ ดังนี้ว่า ท่านประธานฯ ได้พยายามอย่างยิ่ง ดิฉันเข้าใจนะคะ ได้เรียกท่านประธานคณะกรรมาธิการต่าง ๆ ปรึกษาหารือ แต่ตรงนั้นดิฉันคิดว่าน้อยไป อย่างน้อยกรรมาธิการวิสามัญที่ร่วมร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้น่าจะได้มีส่วนรับรู้ แล้วทำการพิจารณาอย่างรอบคอบให้ตกผลึกแล้วจึงมาบอกเล่าเก้าสิบให้ท่านสมาชิกฯ ผู้ทรงเกียรติได้ทราบอีก ๒๐๐ คน แล้วท่านก็มีสิทธิที่จะอภิปรายนะคะว่า ถูกต้องคืออะไร เราควรจะทำอย่างไร เพื่อให้เป็นผลดีและเป็นบรรทัดฐานที่เป็นที่อ้างอิงได้ในอนาคตนะคะ เพราะฉะนั้นดิฉันจึงคิดว่าวันนี้ขอให้ท่านประธานฯ ดำเนินการตามวาระ วาระ ๑ ว่า รับทราบเรื่องคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ แล้วเรื่องที่เราจะตกลงอย่างไร เดินทิศไหน ดิฉันขออนุญาตว่าขอให้ได้มีเวลาอีกสักครั้งหนึ่งที่จะพูดเรื่องนี้ตามที่ท่านภิญญาได้เสนอนะคะ ขอบคุณมากค่ะ ท่านประธานฯ คะ

ประธานวุฒิสภา : เชิญท่านรองฯ นิพนธ์ วิสิษฐยุทธศาสตร์ ครับ

นายนิพนธ์ วิสิษฐยุทธศาสตร์ (อ่างทอง) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพ กระผม นิพนธ์ วิสิษฐยุทธศาสตร์ สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดอ่างทอง ด้วยความเคารพในความคิดเห็นของท่านสมาชิกฯ ทุกท่าน แต่ผมอยากจะกราบเรียนในแง่ของกฎหมายและข้อเท็จจริงว่าในทางกฎหมายนั้น เราไม่สามารถที่จะพิจารณากฎหมายฉบับนี้อะไรได้อีกแล้ว เพราะว่าเสร็จสิ้นกระบวนการในการดรากฎหมายทั้งหมดแล้ว แต่สิ่งที่เราจะต้องทำในฐานะวุฒิสภาและรัฐสภา ก็คือว่า เราต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญโดยเคร่งครัดเท่านั้น เราจะปฏิบัตินอกเหนือจากคำวินิจฉัยตรงนี้ไปไม่ได้เด็ดขาด เพราะฉะนั้นคำวินิจฉัยของรัฐธรรมนูญให้เรามาแก้ไขในเรื่องที่ผิดพลาดให้เป็นไปตามมติของวุฒิสภาที่มีไป เราคงทำได้เพียงเท่านั้นนะครับ แล้วขั้นตอนวิธีการก็คงจะดำเนินการตามที่ท่านประธานวุฒิสภาได้ดำเนินการไป แล้วก็เป็นเรื่องที่เราจะต้องส่งไปทางสภาผู้แทนฯ ซึ่งความรับผิดชอบทั้งหมดนี้จะต้องอยู่ที่ประธานรัฐสภาในฐานะผู้นำขององค์กรรัฐสภาเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินการแก้ไขตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้น ซึ่งตรงนี้ผมคิดว่าไม่น่าจะต้องไปห่วงและวิตกกังวลนะครับ ผมเชื่อว่าสิ่งที่ดำเนินไปนั้น ถ้าเราได้ปฏิบัติไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญโดยเคร่งครัดนั้น เราไม่น่าจะผิดพลาดหรือว่าจะต้องมารับผิดชอบอะไร แล้วความรับผิดชอบของเรานั้นผมเชื่อว่า เราได้ทำหน้าที่ของเราสมบูรณ์แล้ว

ในการวินิจฉัยกฎหมายและมติของวุฒิสภาในการที่ส่งร่างกฎหมายไปยังสภาผู้แทนราษฎรนั้น ถือว่าสมบูรณ์ แต่ความผิดพลาดทั้งหมดนั้นเกิดจากที่ไม่ตรงไปตามมติของเรา แล้วก็ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยให้เราดำเนินการ ซึ่งเราก็ได้ดำเนินการไปในชั้นที่ประธานวุฒิสภาได้ดำเนินการ ผมเห็นว่าชอบครับ ขอบคุณครับ

ประธานวุฒิสภา : เชิญท่านเสรี สุวรรณภานนท์ ครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (กรุงเทพมหานคร) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพครับ ผม เสรี สุวรรณภานนท์ สมาชิกวุฒิสภา ท่านประธานฯ ครับ ปัญหาของกฎหมายราชภัฏนี้นะครับ คิดว่าเป็นสิ่งที่วุฒิสภาเราคงต้องหาทางออกร่วมกัน การที่สมาชิกวุฒิสภาหลายท่านมีความเห็นอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น ก็คงจะไปโทษกันไม่ได้ เพราะว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมีความแตกต่างกันตั้งแต่ร่างกฎหมายดังกล่าวนั้น ย้อนกลับมาที่รัฐสภาแล้ว ถ้าหากว่าท่านประธานฯ จะกรุณานึกย้อนกลับไปว่าความเห็นที่แตกต่างนั้นไม่ใช่แค่ ๒ ความเห็นเท่านั้น มีตั้ง ๕ - ๖ ความเห็น ซึ่งหาข้อยุติไม่ได้ เมื่อหาข้อยุติไม่ได้ ในทางออกของรัฐธรรมนูญเองก็ให้ศาลรัฐธรรมนูญนี้นะครับเป็นผู้ที่จะหาทางออกให้ ซึ่งถือว่าเป็นการผ่าทางตันของปัญหาที่หาทางออกไม่ได้

- ๑๗/๑

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยมาแล้วก็เข้าใจว่า ความเชื่อถือ ความยอมรับของทุกองค์กรนั้น ก็คงจะต้องเป็นไปตามที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย แม้กระทั่งตัวผมเองนั้นก็มีความเห็นไปอีกแนวทางหนึ่งซึ่งไม่ตรงกับศาลรัฐธรรมนูญ แต่เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยมาแล้ว ก็มาดูในเนื้อหา เนื้อหาที่เกิดขึ้น สั้น ๆ นะครับท่านประธานฯ ก็คือเป็นมติของวุฒิสภาเราเองแหละครับ ที่ลงมติไปแล้วสามารถตีได้หลายแนวทาง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าจะเป็นแนวทางใดแนวทางหนึ่งที่ผิดพลาด ก็คิดได้หลายอย่าง เจ้าหน้าที่วุฒิสภาเองก็ตีความไปอย่างหนึ่ง สมาชิกฯ ส่วนหนึ่งก็ตีความไปอีกอย่างหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งก็ตีความไปอีกอย่างหนึ่ง ก็เป็นปัญหา ท่านประธานฯ ครับ หลังจากที่ร่างฉบับนี้ได้มาที่วุฒิสภา ผมก็เรียนท่านเลขาธิการไปว่าขอให้ประชุมนอกรอบเถอะ อย่างน้อยที่สุดนะครับ ถ้าท่านเลขาธิการวุฒิสภาจำได้ ผมบอกว่า ต้องมาเถียงกันในที่ประชุมแน่ ๆ แต่ท่านเลขาธิการก็บอกว่าพอดีท่านประธานวุฒิสภาได้นัดประธานคณะกรรมาธิการแต่ละคณะประชุมไปแล้ว ลองฟังตรงนั้นก่อน พอไปฟังตรงนั้นแล้วนะครับ ก็ได้ข้อยุติไประดับหนึ่ง เพียงแต่ว่ายังไม่ได้มีการประชุมนอกรอบเพื่อลดความขัดแย้งในที่ประชุม ท่านประธานฯ ครับ ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นผมคิดว่า เราก็คงจะต้องยึดคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเป็นหลัก เพียงแต่ว่าหลักที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยมาแล้วนั้นสมาชิกฯ ก็ยังเห็นแตกต่างกันอยู่อีก ทางออกของสภานะครับท่านประธานฯ มีอยู่ทางหนึ่งที่จะตัดสินปัญหาได้ก็คือการลงมติว่าจะเอาอย่างไร เพียงแต่ว่าถ้าท่านประธานฯ ไปดูระเบียบวาระการประชุมที่ประธานฯ กำหนดมานี้นะครับ ก็ยอมรับว่าเป็นเรื่องของการแจ้งเพื่อทราบคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ หากท่านประธานฯ จะดูตรงนี้นะครับ สมาชิกฯ บางท่านที่แย้งมาตรงนี้ก็มีเหตุผลนะครับ เพียงแต่ว่าเมื่อรับทราบแล้วท่านประธานฯ ก็น่าจะหารือครับว่าเมื่อรับทราบแล้วที่ประชุมอย่างนี้จะเอาอย่างไร ว่าจะเอาตามที่ไปคุยกันเฉพาะประธานคณะกรรมาธิการแต่ละคณะ หรือว่าจะให้มีการประชุมนอกรอบ หรือว่าจะให้ตัดสินในที่ประชุมนี้เลยนะครับ ก็เป็นทางออกที่ท่านประธานฯ สามารถจะให้ลงมติไปได้ เพราะอย่างน้อยที่สุดก็จะได้เป็นความรับผิดชอบร่วมกันของสภาแห่งนี้ ผมก็คงจะกราบเรียนท่านประธานฯ นะครับว่า ถ้ายังมีข้อขัดแย้งที่เห็นไม่ตรงกันอยู่นั้น ก็เป็นเรื่องที่จะต้องตัดสินใจที่จะแก้ปัญหาร่วมกันนะครับ ขอบคุณครับท่านประธานฯ

ประธานวุฒิสภา : ท่านสมาชิกฯ ครับ ผมก็ฟังเหตุผลทั้ง ๒ ฝ่าย ทั้ง ๒ ความคิดเห็นนะครับว่า เรื่องนี้นั้นควรจะดำเนินการอย่างไร ผมขอเรียนท่านอีกครั้งหนึ่งว่า หลังจากที่ผมได้ดำเนินการเชิญประธานคณะกรรมาธิการทุกคณะ คณะใดไม่มาท่านก็ส่งรองประธาน หรือผู้รับผิดชอบมาร่วมประชุมด้วย แล้วก็ยังมีส่วนที่เป็นคณะกรรมการที่ไปศึกษากฎหมายเรื่องนี้โดยตรง อย่างท่านณรงค์ นุ่นทอง ท่านอาจารย์ชุมพล เหล่านี้ก็อยู่ในคณะที่ปรึกษาหารือกันเรื่องนี้ แล้วก็แนวทางแก้ไขนั้นผมเองเห็นว่าเราคงหนีไม่พ้นที่จะต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ถ้าจะเอาเข้ามาเป็นเรื่องเพื่อพิจารณาใหม่ ก็ยิ่งจะทำให้เป็นความเห็นที่แตกต่างไปอีก ซึ่งเข้าใจว่ากระทำได้ยากด้วยนะครับ ในเมื่อมาถึงตรงนี้แล้วผมก็ได้หารือ ให้ความเห็น ฟังความเห็นจากทุกฝ่ายมากที่สุด ผมจึงได้นำเรื่องนี้เข้าแจ้งเพื่อทราบในการแก้ไขให้ตรงตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เป็นอันว่า ขอว่าเป็นเรื่องเพื่อทราบ ท่านที่ยังไม่อภิปรายหรือแสดงความคิดเห็นอีก ผมก็ขอก็แล้วกันว่า ประธานฯ ขอรับผิดชอบ ท่านจะได้สบายใจนะครับ เอาอย่างนี้นะครับ ผมขอรับผิดชอบในการดำเนินการนะครับ

- ๑๘/๑

ต่อไปเป็นระเบียบวาระที่ ๒ รับรองรายงานการประชุม ไม่มี และขอเรื่องขยายเวลานะครับ

นายแก้วสรร อติโพธิ (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธานฯ ครับ ขออภัยครับ

ประธานวุฒิสภา : เป็นข้อสังเกตพอแล้วท่านครับ ท่านแก้วสรรครับ เดี๋ยวจะยาวไปอีก

นายแก้วสรร อติโพธิ (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธานฯ ครับ ผมขอสงวนสิทธิ์ของผมไว้อย่างนี้นะครับ ศาลรัฐธรรมนูญมีมติว่าให้รัฐสภากลับมาแก้ไขได้ สิ่งที่ดำเนินการไปนั้นทำโดยประธานฯ และสำนักงานเลขาฯ เท่านั้น ให้ยืนยันตรงนี้นะครับ ๒. วันนี้ได้ยินเฉย ๆ นะครับ ไม่ใช่ทราบ ทราบตามวาระว่าศาลรัฐธรรมนูญตัดสินอย่างไร แล้วสิ่งที่ท่านทำไปท่านรับผิดชอบ ท่านพูดแล้วนะครับ

ประธานวุฒิสภา : ครับ

นายแก้วสรร อติโพธิ (กรุงเทพมหานคร) : แล้วผมขอสงวนสิทธิ์ของผมนะครับ สมาชิกฯ จำนวนหนึ่งที่ถึงเกณฑ์เข้าชื่อยื่นศาลรัฐธรรมนูญได้ ว่าร่างกฎหมายฉบับสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไม่ถูกต้องขัดต่อรัฐธรรมนูญ ผมขอสงวนสิทธิ์ตรงนี้ไว้แล้วไม่ใช่หัวหมอนะครับท่านประธานฯ

ประธานวุฒิสภา : ครับ ไม่เป็นไรครับท่านสมาชิกฯ

นายแก้วสรร อติโพธิ (กรุงเทพมหานคร) : ผมดูตรงนี้แล้วนะครับ ท่านประธานฯ ครับ มีจุดหนึ่งที่ผมชี้ได้เลยนะครับ สิ่งที่สำนักงานเลขาฯ ทำไป ผมไม่ได้โทษสำนักงานเลขาฯ นะครับ ท่านประธานฯ สั่งเขาทำ งานที่ออกมานี้ไม่ตรงมติวุฒิสภา วุฒิสภาบอกว่าศาสตราจารย์พิเศษให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งพอ อย่าไปรบกวนเบื้องยุคลบาทแล้วไปขัดอยู่ที่มาตรา ๑๗ ซึ่งไม่ได้แก้ไข ต้องแก้ที่มาตรา ๑๗ ที่บอกว่า "ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษ" ต้องตัดคำว่า ศาสตราจารย์พิเศษออกตรงมาตรา ๑๗ ไม่ใช่มาแก้ที่มาตรา ๕๒ ต้องแก้ตรงนั้นนะครับ แก้แล้วก็ขัดมติวุฒิสภาด้วย เพราะฉะนั้นผมขอสงวนสิทธิ์ไว้ตรงนี้นะครับ ได้พยายามท้วงติงแล้ว เพราะฉะนั้นชื่อ

จำนวนถึงเกณฑ์ถึงศาลรัฐธรรมนูญ แล้วถ้าศาลตัดสินอย่างไรท่านประธานฯ รับผิดชอบนะครับ ขอบพระคุณครับ

ประธานวุฒิสภา : ครับ ส่วนสงวนสิทธิ์ก็เป็นสิทธิของสมาชิกฯ สงวนแล้วเราจะส่งตีความอีกในอนาคตก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง เพราะขั้นตอนตรงนี้ผมขอว่ายุติในส่วนของวุฒิสภาเราเท่านั้นเอง ส่วนไปถึงสภาผู้แทนราษฎรนั้นเขาอาจจะเห็นแตกต่างเราก็ได้ หรือจะเห็นตามเราก็ได้ อันนี้ผมก็ไม่สามารถที่จะไปก้าวล่วงได้ ผมว่าเรื่องนี้เรายุติแค่นี้นะครับ ผมไม่อนุญาตให้แสดงความคิดเห็นแล้วนะครับ เพราะว่าก็คงซ้ำประเด็นอีก

ต่อไปเป็นการขอขยายเวลาร่างพระราชบัญญัติ เนื่องด้วยคณะกรรมาธิการที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติวิชาชีพกายภาพบำบัด พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... จะสิ้นสุดลงในวันที่ ๑ พฤษภาคม แต่เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีความสำคัญและมีสาระเนื้อหามาก สมควรที่จะได้มีการพิจารณาอย่างรอบคอบ จึงขอขยายเวลาออกไปอีก ๓๐ วันตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๗๔ มีท่านสมาชิกฯ ท่านใดจะเห็นเป็นอย่างอื่นไหมครับ

(ไม่มีสมาชิกฯ มีความเห็นเป็นอย่างอื่น)

ประธานวุฒิสภา : ไม่มีนะครับ ขอให้ขยายเวลา ถือว่าที่ประชุมรับรองนะครับ

เรื่องที่ ๒ เนื่องด้วยประธานคณะกรรมาธิการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปจากภยันตรายในการเดินเรือ พ.ศ. .... ขอขยายเวลาออกไปอีก ๓๐ วันซึ่งจะครบกำหนดภายในวันที่ ๖ พฤษภาคม ขอขยายอีก ๓๐ วันตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๗๔

ด่วนที่สุด

ที่ ๑๐๔๗/๒๕๔๗

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขรับ 2703
วันที่ 20 เม.ย. 2547
เวลา 11.00 น.

ส่ง สำนักการประชุม
วุฒิสภา
ถนนอู่ทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๒๐ เมษายน ๒๕๔๗

เรื่อง ขอขยายเวลาการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปจากภยันตรายในการเดินเรือ พ.ศ. .... ออกไปเป็นกรณีพิเศษ อีก ๓๐ วัน

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ตามที่ที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญทั่วไป) เป็นพิเศษ วันจันทร์ที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๗ ได้ลงมติรับร่างพระราชบัญญัติการเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปจากภยันตรายในการเดินเรือ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ) ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้วไว้พิจารณา และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณานั้น

เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว วุฒิสภาต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภา (กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม) โดยวุฒิสภาได้รับเมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๗ ซึ่งจะครบกำหนดในวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๗ ในการนี้คณะกรรมาธิการวิสามัญฯ พิจารณาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องพิจารณาด้วยความละเอียดรอบคอบ ควรที่วุฒิสภาจะได้ขยายเวลาการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวออกไปเป็นกรณีพิเศษอีก ๓๐ วัน ตามความในมาตรา ๑๗๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอที่ประชุมวุฒิสภาพิจารณาต่อไป

กลุ่มงานพระราชบัญญัติ
รับที่ ๓๓๓ / ๒๕๔๗
วันที่ ๒๐ / เมย / ๔๗
เวลา ๑๖.๒๐ น.
สำนักการประชุม

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายอนันตชัย คุณานันทกุล)
ประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ

กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักการประชุม
รับที่ ๒๔๖ / ๒๕๔๗
วันที่ ๒๐ / เม.ย. / ๔๗ เวลา 14.10 น.
ส่ง พรบ. ดำเนินการ

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
สำนักกรรมาธิการ ๑
กลุ่มงานคณะกรรมาธิการวิสามัญ ๑
โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๖๔ , ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๖๕
โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๔๕

ประธานวุฒิสภา : มีท่านสมาชิกฯ ท่านใดที่จะเห็นเป็นอย่างอื่นไหมครับ

(ไม่มีสมาชิกฯ มีความเห็นเป็นอย่างอื่น)

ประธานวุฒิสภา : ก็ถือว่าที่ประชุมให้ขยายเวลานะครับ

ต่อไปเป็นระเบียบวาระที่ ๓ กระทู้ กระทู้ถามวันนี้มีทั้งหมด ๖ กระทู้ ด้วยกันนะครับ ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินการซักถามหรือว่าการตอบคำถามกระทู้ในส่วนที่ผู้ถามกับท่านที่จะตอบได้มีประสิทธิภาพนะครับ เรื่องที่เป็นทำนองเดียวกันคือเรื่องที่ ๑ กับเรื่องที่ ๖ ผมขอนำขึ้นมาให้ผู้ที่ถามกระทู้ในลำดับแรกคือเลื่อนลำดับที่ ๖ ขึ้นมาก่อนลำดับที่ ๒ ที่ ๓ นะครับ

(สำเนา)

รับที่ ๓๓/๒๕๔๗ วันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๔๗ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

กระทู้ถามที่ ๒๘๗

วุฒิสภา

๒๙ มีนาคม ๒๕๔๗

เรื่อง ปัญหาความแห้งแล้งและการขาดแคลนน้ำประปาอุปโภคบริโภคในชนบททั่วประเทศไทย

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถามด่วน ถามนายกรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้

จากสถานการณ์ภัยแล้งที่เกิดขึ้นในชนบททั่วประเทศ ส่งผลให้หมู่บ้านต่างๆ ๗๐,๐๐๐ กว่าแห่งที่ประชาชนและสัตว์เลี้ยงได้อาศัยอยู่ ต้องขาดแคลนน้ำสะอาดที่ถูกหลักสุขอนามัยสำหรับการอุปโภคบริโภค ซึ่งในบางพื้นที่ประชาชนและสัตว์เลี้ยงต้องใช้น้ำจากแหล่งเดียวกัน อันอาจเป็นแหล่งในการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ เช่น โรคท้องร่วงได้ ประกอบกับในหมู่บ้านบางแห่งที่มีน้ำประปาซึ่งสามารถใช้การได้ตลอดเวลา แต่ขณะนี้กลับต้องมีการเปิด-ปิดน้ำเป็นเวลา ด้วยสาเหตุจากปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการนำไปผลิตน้ำประปา และในบางแห่งระบบประปาไม่สามารถใช้การได้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อประชาชนให้ได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก สมควรที่จะต้องได้รับการแก้ไขจากรัฐบาล เพื่อบรรเทาความทุกข์ยากให้กับประชาชน ด้วยฤดูร้อนของประเทศไทยมีระยะเวลาที่ยาวนานและขณะนี้ก็เป็นเพียงแค่ต้นของฤดูกาลเท่านั้น จึงขอเรียนถามว่า

๑. รัฐบาลมีแนวทางการแก้ไขปัญหาน้ำบริโภคอุปโภคที่ไม่สะอาดถูกต้องตามหลักสุขอนามัยหรือไม่ อย่างไร

๒. รัฐบาลมีโครงการหรือแผนการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทั้งในแบบระยะสั้น แบบระยะกลาง และแบบยั่งยืน หรือไม่ อย่างไร

(โปรดพลิก)

๓. ปัจจุบันมีน้ำสะอาดที่เรียกว่าน้ำประปาใช้อยู่ในหมู่บ้านทั้งหมดทั่วประเทศเท่าใด และคิดเป็นเปอร์เซ็นต์เท่าใด

ขอให้ตอบในที่ประชุมวุฒิสภา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) บุญทัน ดอกไธสง

(นายบุญทัน ดอกไธสง)

สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนครราชสีมา

สำเนาถูกต้อง

(นายอัมฤทธิ์ เกตุแก้ว)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานกระทู้ถาม

สำนักการประชุม

พิมพ์

ทาน

ประธานวุฒิสภา : เชิญท่านสมาชิกฯ ที่จะถามกระทู้เรื่องที่ ๑ เชิญท่านดอกเตอร์บุญทัน ดอกไธสง เชิญครับ

นายบุญทัน ดอกไธสง (นครราชสีมา) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพ กระผม บุญทัน ดอกไธสง สมาชิกวุฒิสภา วันนี้กระผมจะได้กราบเรียนถามกระทู้ด่วน ถามนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับภัยแล้งและปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคและบริโภคของทั้งคนและสัตว์ทั่วประเทศ จากภาพรวมที่ผ่านมา ๖๐ ปีที่ผ่านมานั้น เราจะเห็นว่าประเทศไทยของพวกเรานั้นเผชิญกับปัญหาน้ำดื่มน้ำใช้ทุกปี ----------

รัฐบาลบางรัฐบาลนั้นได้แจกตุ่ม ได้ขุดสระขุดบ่อทำสารพัดก็ไม่สามารถจะแก้ไขปัญหาความขาดแคลนของประชาชนได้ รัฐบาลที่ผ่านมาไม่เคยวางมาตรการว่า ทำอย่างไรจึงจะทำให้หมู่บ้านตั้ง ๗๐,๐๐๐ กว่าหมู่บ้านนั้นได้มีน้ำดื่มสะอาดใช้ และในปัจจุบันนี้ก็ยังเช่นเดียวกันนะครับ น้ำเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญที่สุด แต่ว่าเรายังไม่มีการศึกษาเลยว่าประชากรในหมู่บ้านตั้ง ๗๐,๐๐๐ กว่าหมู่บ้านนั้นได้รับน้ำอุปโภคบริโภคที่บริสุทธิ์อย่างไรโดยวิธีใด เพราะฉะนั้นกระผมเองจึงเห็นว่าเป็นภาระหน้าที่ที่รัฐบาลจะต้องแก้ไขปัญหาร่วมกับประชาชน เพื่อที่จะให้ประชาชนนั้นมีพลานามัยที่สมบูรณ์ ผมขอนอกประเด็นสักนิดหนึ่งก็คือประเทศจีนเคยมีปัญหาเรื่องน้ำดื่มทั่วประเทศ เมื่อท่านเหมา เจอ ตุง เข้ามาบริหารประเทศเพียง ๓ ปี ท่านประกาศว่าตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ชาวจีนจะได้ดื่มน้ำสะอาดทั่วทุกหมู่บ้านทุกครัวเรือน คำถามของกระผมมีดังต่อไปนี้

๑. รัฐบาลมีแนวทางการแก้ไขปัญหาน้ำบริโภคอุปโภคที่ไม่สะอาดถูกต้องตามสุขลักษณะอนามัยอย่างไร

๒. รัฐบาลมีโครงการหรือแผนการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนั้น ในแบบระยะสั้น ระยะกลาง และยั่งยืนอย่างไร ถ้าเป็นไปได้อยากจะกราบเรียนขอเพิ่มเติมถาม ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ผ่านท่านประธานฯ ว่า หมู่บ้านทั้ง ๗๐,๐๐๐ หมู่บ้านในปัจจุบันนี้มีน้ำดื่มที่สะอาดคิดเป็นเปอร์เซ็นต์กี่เปอร์เซ็นต์ในครอบครัวทั้งประเทศ กราบเรียนไว้ด้วยความเคารพครับ

(การประชุมดำเนินมาถึงตอนนี้ นายสุชน ชาลีเครือ ประธานวุฒิสภา ได้ลงจากบัลลังก์ โดยมอบให้ นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง ปฏิบัติหน้าที่แทน)

ประธานวุฒิสภา : เชิญท่านรองนายกฯ ครับ

นายสุวิทย์ คุณกิตติ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) : ท่านประธานฯ ที่เคารพครับ ผม สุวิทย์ คุณกิตติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับมอบหมายจาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ให้มาตอบกระทู้ถามด่วนของท่านสมาชิกวุฒิสภาผู้ทรงเกียรติท่านดอกเตอร์บุญทัน ดอกไธสง ในเรื่องของปัญหาความแห้งแล้งการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคในชนบท

ทั่วประเทศไทย อยากจะกราบเรียนอย่างนี้ครับว่า จริง ๆ แล้วปัญหาเรื่องน้ำเป็นปัญหาใหญ่ และเป็นปัญหาสำคัญที่ท่านนายกรัฐมนตรีได้ให้ความสำคัญเป็นลำดับต้น ๆ เพราะว่า น้ำคือชีวิต แล้วก็เป็นสิ่งที่จะต้องมีการดำเนินการให้พี่น้องประชาชนทั่วทั้งประเทศได้มีน้ำอุปโภคบริโภคโดยทั่วถึงกัน แล้วก็มีน้ำเพื่อที่จะใช้ในการเกษตรในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ปัจจุบันน้ำสะอาดที่เรียกว่าน้ำประปานั้นที่อยู่ในหมู่บ้านทั้งหมดทั่วประเทศที่ท่านกรุณาถามนั้นมีเท่าไรนะครับ จากข้อมูล กกช. ๒ ค ที่สำรวจเมื่อปี ๒๕๔๖ ได้สำรวจหมู่บ้านทั้งสิ้นเกือบ ๗๐,๐๐๐ หมู่บ้าน ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการไปแล้ว จำนวน ๗๒,๘๖๑ หมู่บ้าน ยังเหลือหมู่บ้านที่ไม่ได้สำรวจอยู่ประมาณ ๔,๐๐๐ กว่าหมู่บ้าน พบว่าหมู่บ้านที่มีหัวประปาแล้วจำนวน ๕๒,๔๕๕ หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละประมาณ ๗๖.๕๘ เปอร์เซ็นต์ ของหมู่บ้านที่มีการสำรวจแล้ว แล้วมีหมู่บ้านที่ยังไม่มีระบบประปาอีกจำนวน ๑๕,๘๓๓ หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๑๒ ของหมู่บ้านที่มีการสำรวจแล้ว ส่วนที่เหลืออีกประมาณ ๒๐๐ กว่าหมู่บ้านนั้นยังไม่มีคำตอบว่ามีระบบน้ำประปาแล้วหรือไม่อย่างไร กำลังให้มีการตรวจสอบกัน ท่านประธานฯ ครับ ในเรื่องของน้ำประปานั้น ในขณะนี้ทางรัฐบาลได้ดำเนินการจัดงบประมาณเพื่อให้เร่งรัดดำเนินการ แต่เนื่องจากว่าโครงการเรื่องของการแก้ไขปัญหาเรื่องของน้ำมีเรื่องที่เกี่ยวข้องเรื่องของการถ่ายโอนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย ทำให้งบประมาณนั้นมีการแบ่งส่วนไป แล้วก็ยังขาดเอกภาพอยู่บ้างพอสมควรกำลังปรับปรุงแก้ไขในเรื่องนี้อยู่ แต่ในส่วนของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมทรัพยากรน้ำและกรมทรัพยากรน้ำบาดาลนั้น ได้มีโครงการในการเพิ่มระบบประปาไปยังหมู่บ้านที่ขาดแคลนในปี ๒๕๔๗ จำนวนทั้งหมดประมาณ ๑๖๙ แห่งเป็นระยะแรก แต่ว่าในระยะที่ ๒ ในปี ๒๕๔๗ จะเพิ่มเติมเข้าไปอีก ๕๒๐ แห่ง และในขณะนี้ได้ทำเรื่องของบประมาณรายจ่ายกลางปี ๒๕๔๗ ในงบกลาง เพื่อการแก้ไขปัญหาความจำเป็นฉุกเฉินเร่งด่วนอีกประมาณ ๑,๐๐๐ แห่ง ซึ่งจะทำให้เราสามารถดำเนินการได้ในปีนี้ถ้าเผื่อว่าได้รับการอนุมัติงบประมาณจากงบกลาง ปี ๒๕๔๗ เป็นประมาณ ๑,๖๕๐ แห่งโดยประมาณ เพราะฉะนั้น

กระบวนการในการดำเนินการนี้ ก็จะอนุมัติดำเนินการให้แล้วเสร็จ ให้สามารถเริ่ม
ดำเนินการได้อย่างช้าที่สุดภายในปีงบประมาณ ๒๕๔๗ นี้ ----------

- ๒๐/๑

แต่อย่างไรก็ตามในภาพรวมในขณะนี้เนื่องจากปัญหาในเรื่องของการบริหารจัดการน้ำเป็นปัญหาใหญ่ที่รัฐบาลเองได้ให้ความสำคัญ ที่ผ่านมาการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำที่ท่านอาจารย์บุญทันได้พูดถึงว่า ๑๐ กว่าปีที่ผ่านมานี้รัฐบาลพยายามแก้ไขปัญหาแต่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้นั้นก็อยากจะกราบเรียนว่า การแก้ไขปัญหาที่ผ่านมาจริง ๆ แล้วนี่เรามองเป็นจุด แล้วก็แก้เป็นจุด แต่ว่าเราไม่ได้มองลักษณะเป็นโฮลลิสติกแอพโพรช (Hollistic approach) เมื่อไม่ได้มองเป็นลักษณะโฮลลิสติกแอพโพรชแล้วนี่ การแก้ไขปัญหาที่หนึ่งอาจจะไปกระทบกับอีกที่หนึ่ง แต่ว่าในขณะเดียวกันการดำเนินการที่ผ่านมาต้องยอมรับว่าค่อนข้างช้าเนื่องจากความจำกัดทางด้านงบประมาณเป็นปัญหาหนึ่งด้วย แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อรัฐบาลของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ท่านพันตำรวจโท ดอกเตอร์ทักษิณ ชินวัตร ได้เข้ามาบริหารประเทศก็ได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ แต่ในขณะนี้ได้มีการดำเนินการในการทำรีคอนสตรักต์ชวลสตัดดี (Reconstructual study) ในเรื่องของการจัดระบบการบริหารจัดการน้ำในภาพรวมทั้งหมดไว้แล้ว คาดว่าถ้าเผื่อว่าไม่มีปัญหาอุปสรรคแต่ประการใด ในปี ๒๕๔๗ นี้ ได้รับงบประมาณมาดำเนินการในส่วนของการทำการศึกษาในภาพรวมทั้งหมดเพื่อที่จะเชื่อมโยงระบบน้ำต่าง ๆ เข้าด้วยกันที่พูดถึงนี่นะครับ ก็จะทำให้เราสามารถแก้ไขปัญหาแบบยั่งยืนได้ตามที่ท่านอาจารย์บุญทันได้ตั้งกระทู้ถามไปเมื่อสักครู่นี้ เพราะฉะนั้นผมอยากจะกราบเรียนเป็นเบื้องต้นไว้แต่เพียงเท่านี้ในคำถามแรกก่อนครับ ท่านประธานฯ ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เชิญถามซ้ำครับ ดอกเตอร์บุญทันเชิญครับ

นายบุญทัน ดอกไธสง (นครราชสีมา) : ท่านประธานฯ ที่เคารพครับ กระผมก็พอใจแล้วครับ แต่ว่าอยากจะกราบฝากไปยังรัฐบาลว่า ข้อมูลที่นำเสนอมานั้นน่าจะมีการตรวจสอบเพิ่มเติม เพราะว่าน้ำดื่ม ที่บอกว่ามีน้ำประปานั้นบางทีมีแต่เครื่องมีแต่ท่อแล้วน้ำไม่สะอาด เพราะฉะนั้นกระผมคิดว่าเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องสอบถามประชาชน เหมือนกับการสอบถามว่าความยากจนของประชาชนนั้นเป็นอย่างไร เพื่อที่จะทราบข้อมูลที่เด่นชัด ชัดเจน เพื่อหาทางนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนต่อไป เป็นเพียงฝากข้อเสนอของกระผม ขอบคุณมาด้วยความเคารพครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ขอบคุณครับ ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรฯ ท่านอยู่ข้างบนอยู่แล้วครับ จะขอนำกระทู้ถามด่วนลำดับที่ ๖ ซึ่งเป็นกระทู้ถามของท่าน ส.ว. อุบล เอื้อศรี เรื่อง การพัฒนาการชลประทานในระบบท่อ ถามท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(สำเนา)

รับที่ ๔๒/๒๕๔๖ วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๖ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

กระทู้ถามที่ ๒๓๐

วุฒิสภา

๑๕ มีนาคม ๒๕๔๖

เรื่อง การพัฒนาการชลประทานในระบบท่อ

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ถามนายกรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้

แต่เดิมมาประเทศไทยมีการพัฒนาระบบการชลประทานด้วยการสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำขนาดใหญ่ เช่น เขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ เขื่อนศรีนครินทร์ เขื่อนอุบลรัตน์ เขื่อนวชิราลงกรณ์ แต่ต่อมาการสร้างเขื่อนมักจะถูกต่อต้านจากประชาชน เช่น เขื่อนปากมูล เขื่อนชีบน เขื่อนแก่งเสือเต้น จนบัดนี้ก็ไม่สามารถจะสร้างเขื่อนดังกล่าวได้ เขื่อนที่สร้างเสร็จไปแล้วนั้นสามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้สอยด้านการเกษตรและการสร้างพลังงาน ทำให้ประชาชนสามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมก้าวหน้าไปได้อย่างดียิ่ง แต่ถึงปัจจุบันนี้การเก็บกักน้ำก็ยังไม่เพียงพอต่อการอุปโภค บริโภค นอกนั้นต้องอาศัยน้ำฝนมาใช้ในการเพาะปลูกและใช้สอย ซึ่งในบางปีที่เกิดฝนแล้งก็จะขาดแคลนน้ำอุปโภค และน้ำใช้สอยหรือหากฝนดีน้ำก็จะท่วมไร่นาเสียหายเป็นจำนวนหลายล้านบาท

ภาวะการณ์ดังกล่าวนี้ จึงเห็นว่ายังมีแม่น้ำหลายสาย เช่น แม่น้ำมูล แม่น้ำชี แม่น้ำยม หรือแม่น้ำอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ไม่สามารถจะสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำได้ สมควรที่จะทำการพัฒนาแหล่งน้ำด้วยระบบท่อมาใช้ กล่าวคือ สามารถจะสร้างสถานีสูบน้ำขึ้นแล้วส่งน้ำไปตามท่อเข้าสู่พื้นที่การเกษตรของราษฎร และส่งไปเก็บกักไว้ตามแหล่งน้ำขนาดเล็กที่มีอยู่ทั่วไปในพื้นที่ห่างไกลจากแหล่งน้ำและในพื้นที่สูงก็สามารถจะส่งน้ำขึ้นไปใช้ในไร่นาของราษฎรได้ ไม่เหมือนกับระบบชลประทานที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งสามารถนำน้ำไปใช้ได้เฉพาะในพื้นที่ราบต่ำเท่านั้น จึงขอเรียนถามว่า

(โปรดพลิก)

๑. รัฐบาลมีนโยบายในการพัฒนาแหล่งน้ำในระบบท่อมาใช้ในประเทศหรือไม่อย่างไร

๒. ถ้ามี รัฐบาลจะดำเนินการได้เมื่อใด ในพื้นที่ใด และจะใช้งบประมาณปีละเท่าใด

ขอให้ตอบในที่ประชุมวุฒิสภา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) อุบล เอื้อศรี

(นายอุบล เอื้อศรี)

สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนครราชสีมา

สำเนาถูกต้อง

(นางวัชรี สินธวานุวัฒน์)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานกระทู้ถาม

สำนักการประชุม

พิมพ์

ทาน

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เชิญท่านอุบล เอื้อศรี ครับ

นายอุบล เอื้อศรี (นครราชสีมา) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพ ท่านสมาชิกฯ ผู้ทรงเกียรติทุกท่านครับ กระผม นายอุบล เอื้อศรี ส.ว. จากจังหวัดนครราชสีมา ท่านประธานฯ ที่เคารพครับ เมื่อสักครู่นี้เราพูดกันถึงเรื่องของวาระแจ้งให้ทราบ เรื่อง พ.ร.บ. ราชภัฏ ผมยกมือแต่ว่าไม่ได้มีโอกาสพูด ก็อยากจะถือโอกาสนี้ขออนุญาตท่านประธานฯ พูดเสริมนิดหนึ่งครับว่า วาระแจ้งให้ทราบถูกต้องแล้ว เพราะว่ากฎหมายฉบับนี้จะเอามาพิจารณาในฐานะที่วุฒิสภาเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ คือรับร่าง แปรญัตติ วาระที่ ๓ คงไม่ได้

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เข้ากระทู้เลยครับ เชิญครับ

นายอุบล เอื้อศรี (นครราชสีมา) : ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ท่านกรุณาตอบกระทู้แล้ว

นายอุบล เอื้อศรี (นครราชสีมา) : เสริมหน่อยครับ เพราะว่าค้างอยู่ ท่านประธานฯ ที่เคารพครับ กระทู้ของกระผมนี้มีชื่อว่า การพัฒนาการชลประทานในระบบท่อ ท่านประธานฯ ที่เคารพครับ ผมได้ยื่นกระทู้นี้เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๔๖ นับถึงบัดนี้ก็เป็นเวลา ๑ ปีเศษแล้ว ----------

เหตุผลที่ผมได้ยื่นกระทู้ขึ้นมานี้ก็เนื่องจากว่าในนโยบายของรัฐบาล ในเรื่องของการเกษตรครับ ใน (๓) ท่านประธานฯ ผมคิดว่าท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมนี้คงจะทราบ มีข้อความใน (๓) นี้บอกไว้นะครับว่า ชลประทานระบบท่อ แต่นี่ผมก็อยากจะถามท่านประธานฯ ผ่านไปยังรัฐบาลว่า รัฐบาลมีนโยบายชัดเจนในเรื่องเหล่านี้อย่างไรเพื่อที่พี่น้องประชาชนจะได้รับทราบครับ เมื่อเช้านี้ผมได้อ่านหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ รายงานว่าท่านนายกฯ ไปภาคอีสานคราวนี้จ่ายเงินไป ๒ แสนกว่าล้านบาท ในเรื่องนี้ครับ เรื่องน้ำ เรื่องอะไรต่ออะไรนี้นะครับ เพราะฉะนั้นก็ขอเกริ่นนิดหน่อยครับ ท่านประธานฯ ที่เคารพครับ ข้อความที่กระผมตั้งกระทู้ถามด่วนนายกรัฐมนตรีมีดังต่อไปนี้ครับ ขออนุญาตท่านประธานฯ อ่านนะครับ แต่เดิมมาประเทศไทยมีการพัฒนาระบบการชลประทานด้วยการสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำขนาดใหญ่ เช่น เขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ เขื่อนศรีนครินทร์ เขื่อนอุบลรัตน์ เขื่อนวชิราลงกรณ์ เขื่อนสิรินธร แต่ต่อมาการสร้างเขื่อนมักจะถูกต่อต้านจากประชาชน เช่น เขื่อนปากมูล เขื่อนชีบน เขื่อนแก่งเสือเต้น จนบัดนี้ก็ไม่สามารถที่จะสร้างเขื่อนดังกล่าวนั้นได้ เขื่อนที่สร้างแล้วเสร็จไปแล้วนั้นสามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้สอยด้านการเกษตรและการใช้พลังงาน ทำให้ประชาชนไทยสามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมก้าวหน้าไปได้เป็นอย่างดียิ่ง แต่ถึงปัจจุบันนี้การกักเก็บน้ำยังไม่เพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคและการใช้สอย นอกจากนั้นต้องอาศัยน้ำฝนมาใช้ในการเพาะปลูกและใช้อยู่เป็นประจำวัน ซึ่งในบางปีเกิดฝนแล้ง อย่างปีนี้ท่านประธานฯ ก็จะขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค น้ำใช้สอย หากปีไหนผลดีก็จะท่วมไร่นาเสียหายเป็นจำนวนหลายร้อยล้านบาท ภาวการณ์ดังกล่าวนี้จึงเห็นว่ายังมีแม่น้ำหลายสาย เช่น แม่น้ำมูล แม่น้ำชี แม่น้ำยม และแม่น้ำอื่นๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในภาคเหนือที่ไม่สามารถจะสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำได้ สมควรที่จะทำการพัฒนาแหล่งน้ำเหล่านี้ด้วยระบบท่อ กล่าวคือสามารถสร้างสถานีสูบน้ำขึ้นแล้วส่งน้ำไปตามท่อเข้าสู่พื้นที่การเกษตรของราษฎรและส่งไปกักเก็บไว้ตามแหล่งน้ำขนาดเล็กที่มีอยู่ทั่วไปในพื้นที่ห่างไกลจากแหล่งน้ำขนาดใหญ่และในพื้นที่สูงก็สามารถจะส่งน้ำขึ้นไปใช้ในไร่นาของราษฎรได้ ไม่เหมือนกับระบบชลประทานที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งสามารถนำน้ำไปใช้ได้เฉพาะในพื้นที่ราบต่ำเท่านั้น จึงขอเรียนถามว่า

๑. รัฐบาลมีนโยบายในการพัฒนาแหล่งน้ำในระบบท่อมาใช้ในประเทศหรือไม่ ถ้ามีจะทำอย่างไร

๒. ถ้ามีรัฐบาลจะดำเนินการเมื่อใด ในพื้นที่ใดและจะใช้งบประมาณปีละเท่าใด ขอให้ตอบในที่ประชุมวุฒิสภาด้วย

ท่านประธานฯ เคารพนิดเดียว ผมเสริมว่าผมมาจากนครราชสีมา ในพื้นที่อำเภอห้วยแถลงนี้แห้งแล้งมาก ทำโครงการนี้มาตั้งแต่ปี ๒๕๓๙ ปี ๒๕๔๐ จนบัดนี้โครงการสูบน้ำในพื้นที่อำเภอห้วยแถลงยังไม่เกิดขึ้นครับ ท่านประธานฯ ขอฝากไปทางท่านรัฐมนตรี ท่านสุวิทย์ คุณกิตติ ที่มาชี้แจงในวันนี้ให้ท่านได้ช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษด้วย ในเบื้องแรกขอให้ท่านประธานฯ หรือว่าท่านรัฐมนตรีได้ตอบกระทู้ถาม ๒ ข้อ ของกระผมด้วยครับ ขอบคุณครับ

- ๒๒/๑

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เรียนเชิญท่านรัฐมนตรีครับ เชิญ

นายสุวิทย์ คุณกิตติ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) : ท่านประธานฯ ที่เคารพ ผม สุวิทย์ คุณกิตติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับมอบหมายจาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีให้มาตอบกระทู้ถามด่วนของท่านสมาชิกวุฒิสภาผู้ทรงเกียรติ ท่านอุบล เอื้อศรี นะครับ ก่อนอื่นต้องขอกราบขอบพระคุณทั้ง ๒ ท่านนะครับ คือท่านอาจารย์บุญทันและท่านอุบลซึ่งได้ให้ความสำคัญกับปัญหาความแห้งแล้งเช่นเดียวกับท่านสมาชิกวุฒิสภาหลายท่านที่ได้เจอกันทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และที่ประชุมประธานคณะกรรมาธิการได้เชิญกระผมมาชี้แจงในเรื่องของการแก้ไขปัญหาในเรื่องน้ำอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ผมต้องขอขอบคุณในความสนใจของทางวุฒิสภาในการแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้ จริง ๆ แล้วปัญหาเรื่องน้ำเป็นปัญหาใหญ่ที่สุดเลยนะครับ และก็เป็นปัญหาที่ผมได้กราบเรียนไปเบื้องต้นเมื่อสักครู่นี้แล้วว่า ท่านนายกรัฐมนตรีได้ให้ความสำคัญเป็นลำดับต้น ๆ อยู่แล้ว และการเดินทางไปตรวจราชการในภาคอีสานในช่วง ๑ อาทิตย์เศษ ๆ ที่ผ่านมาปัญหาเรื่องน้ำเป็นปัญหาใหญ่ที่สุดนะครับ ที่ได้รับการร้องขอ ได้รับการร้องเรียนจากพี่น้องประชาชนและก็หน่วยงาน หน่วยราชการต่าง ๆ ในพื้นที่ งบประมาณที่ได้มีข่าวไปว่า ๒ แสนล้านบาทนั้นจริง ๆ แล้วเป็นวงเงินซึ่ง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้บอกว่า ถ้าจะสามารถแก้ไขปัญหาได้จะใช้เงินงบประมาณขณะนี้ก็พร้อมที่จะดำเนินการ แต่ว่าอย่างไรก็ตามถามว่า จะใช้งบประมาณเท่าไรในการดำเนินการในวันนี้นั้น ในภาพรวมยังคงตอบไม่ได้หรอกครับ เพราะว่าคงจะต้องมีการศึกษาความพร้อม ความเป็นไปได้และความเหมาะสมและเรื่องของการลงทุนการคุ้มทุนต่าง ๆ ที่ต้องมีการดำเนินการ คาดว่าในระยะเวลาประมาณน่าจะอยู่ในกรอบระยะเวลา ๑ ปี ถ้าไม่มีปัญหาอุปสรรคอะไรก็น่าจะสามารถที่จะมองเห็นตัวเลขที่ชัดเจนได้นะครับ แต่ในขณะนี้จะมีตัวเลขหลายตัวเลขซึ่งปรากฏออกมาจากหลายหน่วยงาน แต่ว่าถ้าถามผมในฐานะที่เคยเป็นประธานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติและเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในขณะนี้ดูแลกรมทรัพยากรน้ำซึ่งเป็นคนดูแลเรื่องของการกำหนดนโยบายการวางแผนการแก้ไขปัญหาในการบริหาร

จัดการน้ำในภาพรวมนี่ ผมก็อยากจะกราบเรียนว่า กระบวนการในการดำเนินการในครั้งนี้แตกต่างจากทุกครั้งที่ผ่านมานะครับ เพราะว่าจริง ๆ แล้วการแก้ไขปัญหาถ้าจะทำในลักษณะเดิมเหมือนอย่างในอดีตที่ผ่านมาการแก้ไขปัญหาคงไม่สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างที่ท่านอาจารย์บุญทัน ดอกไธสง ได้ตั้งประเด็นไว้ว่า ทำมานานแล้ว ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนได้ เพราะฉะนั้นการมองในภาพรวมตามที่ผมได้กราบเรียนไปแล้วและก็เชื่อมโยงในระบบน้ำ ในลุ่มน้ำข้าด้วยกัน การเชื่อมโยงระบบชลประทานที่มีอยู่แล้ว การเชื่อมโยงอ่างเก็บน้ำต่าง ๆ ซึ่งจริง ๆ แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีการดำเนินการในลักษณะอย่างนี้ที่มีโครงการศูนย์ศึกษาพัฒนาห้วยทรายที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่ครอบคลุมพื้นที่ทางตอนใต้นั้นได้เชื่อมโยงและได้วางท่อเชื่อมโยงระหว่างอ่างเก็บน้ำเข้ามาด้วยกัน แล้วก็ได้มีการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพ เพราะฉะนั้นกระบวนการในการดำเนินการในเรื่องของโครงการชลประทานระบบท่อนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาน้ำทั้งระบบ เพราะว่าพื้นที่ใดที่มีความเหมาะสมจะทำระบบใดที่มีความคุ้มค่าและเหมาะสมในการลงทุนและก็ตอบสนองความต้องการของพื้นที่นั้นมากกว่าที่จะใช้ระบบอาจจะเป็นระบบคลองส่งน้ำในพื้นที่สูงขึ้นไปอย่างที่ท่านสมาชิกวุฒิสภาผู้ทรงเกียรติท่านอุบล เอื้อศรี ได้พูดถึงว่า น้ำถ้าเป็นคลองระบบเปิดนั้นไม่สามารถจะขึ้นไปได้ การแก้ไขปัญหาโดยใช้ชลประทานระบบท่อนั้นและถ้ามีความเป็นไปได้ก็สามารถดำเนินการได้ แต่บางพื้นที่อาจจำเป็นจะต้องขุดสระขนาดใหญ่หรือแหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่เป็นแก้มลิงเพื่อที่จะเก็บกักน้ำไว้ใช้ในช่วงฤดูแล้งนะครับ----------

เพราะฉะนั้นขบวนการทั้งหมดนี้จะเชื่อมโยงกัน เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายน้ำอย่างที่ตามนโยบายของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และโครงการนี้จะสามารถตอบสนองความต้องการของพี่น้องประชาชนได้อย่างเต็มที่ คำถามที่มีการถามอยู่เรื่อยบอกว่าน้ำนี้มีเยอะ แต่ว่าไม่สามารถเก็บกักได้ อันนั้นเป็นปัญหาหนึ่งเหมือนกัน ไม่สามารถเก็บกักได้ทั้งหมด น้ำที่ต้องไหลทิ้งไปโดยเปล่าประโยชน์นั้นมีเป็นจำนวนมาก รวมทั้งน้ำในระบบชลประทานที่มีอยู่แล้วและไม่มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพก็สูญเสียน้ำจากระบบคลองชลประทานระบบเปิดนี่สูญเสียน้ำจากการรั่วซึม การระเหยไปเป็นจำนวนมาก รวมทั้งการใช้น้ำที่ใช้เป็นระบบฟลัด (Flood) นี่นะครับคือปล่อยน้ำเข้าไปในไร่นาโดยไม่มีการบริหารจัดการนี้ ทั้งที่ความต้องการของน้ำนี้อาจจะมีเพียง ๑๐ – ๒๐ เปอร์เซ็นต์ของน้ำที่ปล่อยเข้าไปในนานี้ ทำให้เราสูญเสียน้ำไปอีกจำนวนหนึ่งที่เป็นจำนวนมาก ถ้าเผื่อว่าเราสามารถจะบริหารจัดการน้ำจำนวนนี้ได้ เราสามารถจะประหยัดน้ำที่ใช้รวมทั้งการแก้ไขปัญหาในการรั่วซึมและการระเหยได้แล้วนี่เราสามารถจะขยายพื้นที่การเพาะปลูกออกไปได้อีกเป็นจำนวนมาก แต่ว่านั่นยังไม่พอครับ ถ้าเผื่อว่าเรามีนำเอาเทคโนโลยีในเรื่องของไมโครเออริเกชัน (Micro irrigation) หรือว่าระบบชลประทานขนาดเล็ก ไม่ใช่ขนาดเล็ก เป็นระบบชลประทานที่ใช้น้ำน้อยนี้มาใช้นี่เราก็จะสามารถประหยัดน้ำได้อีกเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นการบริหารจัดการในคราวนี้เราดูในเรื่องคาพาซิตี (Capacity) ของเราและการเพิ่มคาพาซิตีในเรื่องของน้ำต้นทุนและการนำเอาน้ำต้นทุนที่มีอยู่แล้วนี่กับน้ำต้นทุนที่เราสามารถจะหามาเพิ่มเติมได้นี่จากการผันน้ำในแม่น้ำสาละวินซึ่งเขากำลังมีการศึกษา คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในปีนี้แล้วก็โครงการที่ได้มีการศึกษาเอาไว้แล้วหลายโครงการ รวมทั้งการที่ได้มีการพูดคุยกับประเทศเพื่อนบ้านของเราในการที่จะใช้น้ำร่วมกันของทั้ง ๒ ประเทศนั้นก็อาจจะเพิ่มพื้นที่ได้อีกจำนวนหนึ่ง แล้วก็นอกจากมีการบริหารจัดการในลักษณะนี้แล้วนี่การปรับปรุงในเรื่องของโครงสร้างการผลิตทางด้านการเกษตร ซึ่ง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้ให้นโยบายมาเพื่อที่จะมารองรับขบวนการในการที่เราจะต้องกระทำให้การผลิตนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นแล้วก็ทำให้เกษตรกรสามารถขายสินค้าออกไปทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ในราคาที่เป็นธรรม ในราคาที่ยุติธรรมนั้นก็เป็นขบวนการในภาพรวมที่เรามองอยู่ในขณะนี้ เพราะฉะนั้นที่ท่านสมาชิกวุฒิสภา

นอกเหนือจากท่านอุบล เอื้อศรี ท่านอาจารย์บุญทัน ดอกไธสง แล้วก็หลายท่านได้ให้การสนับสนุนนั้น ผมอยากจะเรียนว่าทางรัฐบาลนั้นจะดำเนินการในการพัฒนาระบบชลประทานในภาพรวมนี้ให้เกิดประสิทธิภาพ ให้เกิดประสิทธิผล และสามารถแก้ไขปัญหาในเรื่องของน้ำแบบยั่งยืนให้ได้ในระยะเวลาที่มีอยู่อย่างจำกัดนี้อย่างแน่นอน ก็ขออนุญาตตอบคำถามท่านสมาชิกฯ ผู้ทรงเกียรติไว้เป็นเบื้องต้นแค่นี้ก่อนครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เชิญท่านเจ้าของกระทู้ถามเพิ่มเติมได้ เชิญครับ

นายอุบล เอื้อศรี (นครราชสีมา) : อีกสักนิดหนึ่งท่านประธานฯ ครับ ท่านประธานฯ ที่เอารพ กระผม อุบล เอื้อศรี ส.ว. จากนครราชสีมา ท่านประธานฯ ครับ ผมได้มีโอกาสไปดูงานที่ประเทศจีน ไปถามเขาว่าจีนนี้เขาพัฒนาแบบไหน เขาบอกว่าจีนนี้เขาตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษอย่างที่พวกเราทั้งหลายทราบ ผมก็มาคิดว่าเมืองไทยนี้การตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษนี้เป็นไปได้ไหม เขตเศรษฐกิจพิเศษเฉพาะเรื่องน้ำ เฉพาะเรื่องพืช ผลไม้อะไรต่าง ๆ ก็ท่านว่าของท่านไป ความจริงเรื่องน้ำนี้ผมว่าประเทศไทยเรานี้มีปัญหาขาดแคลนน้ำกันทั่วประเทศ แม้แต่ภาคใต้ไม่เคยมีปัญหาเลยครับ ก็ยังมีปัญหาเกิดขึ้นแล้วเวลานี้ เพราะฉะนั้นผมก็มีความคิดเห็นอยากจะเสนอแนะ ผมคิดว่าท่านรัฐมนตรี ท่านสุวิทย์ คุณกิตติ นี้ท่านก็อยากจะทำอย่างยิ่ง แต่ว่าจังหวะคงจะอยู่ที่ลำดับความสำคัญ เพราะฉะนั้นก็อยากจะกราบเรียนท่านว่าอย่างอีสานนี้ท่านตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษพัฒนาเรื่องน้ำได้ไหมครับ ภาคอีสานที่ต่ำต้อยด้อยศักดิ์ศรีนี้เพราะอะไรครับ เพราะขาดศักยภาพในการแข่งขันกับภาคอื่น ๆ ของประเทศ ขาดศักยภาพอย่างไร ขาดน้ำ ท่านประธานฯ ไม่มีน้ำจะเอาอะไรไปแข่งขันกับภาคอื่นเขา จะเอาอะไรไปแข่งขันกับต่างประเทศเขา ท่านประธานฯ นี่คือขาดศักยภาพในการแข่งขัน และขาดศักยภาพในการพัฒนาที่ยั่งยืน นี่เราพูดกันอยู่เรื่องอะไรต่ออะไรนี้ เรื่องการแข่งขัน การอะไรตามระบบการค้าเสรีนี้ ผมคิดว่าถ้ารัฐบาลไหนท่านทำเรื่องน้ำนี้ผมคิดว่าเรื่อง ๕ ปี ๑๐ ปีนี้เอาไว้ข้างหลังครับท่าน เอาไว้ข้างหลังเลยครับ เรื่องน้ำนี้เป็นปัญหาทั่วประเทศ ไม่ว่าอีสาน ภาคเหนือ ภาคกลางก็มีสุพรรณฯ แถวอ่างทอง แถวนี้ครับ แล้วที่ภาคใต้ของเรานี่ก็มีปัญหา เพราะฉะนั้นข้อเสนอของผมนี้อยากจะให้เป็นแบบว่าเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ อีสานนี้เรื่องน้ำแรงมาก เอาเรื่อง

เศรษฐกิจพิเศษ การพัฒนาแหล่งน้ำขึ้นมาพูดเลย แล้วต่อไปถ้ามีน้ำดิบแล้วนี่นะครับ ท่านประธานฯ จะทำประปาจะทำอะไรได้หมดอย่างที่ท่านผู้มีเกียรติ ท่านดอกเตอร์บุญทันพูดถึงนั้นเรื่องน้ำสะอาดบริโภค เวลานี้น้ำไม่มีที่จะมาทำน้ำสะอาดแล้วครับ ที่โคราชของกระผมนี้แห้งแล้ง เดือดร้อนกันมากและภาคอีสานอื่น ๆ ก็เหมือนกัน ก็ขออยากจะฝากท่านท่านจะตอบก็ได้ ไม่ตอบก็ได้ แต่ว่าท่านตอบได้ดีที่สุดครับ ชัดเจน ชาวบ้านเขากำลังฟังอยู่ครับ อยากให้ท่านตอบให้ชัดเจนครับว่าท่านจะเริ่มเมื่อไร ท่านจะแบ่งโซน แบ่งเขต แบ่งพื้นอย่างไร จังหวัดไหนเดือดร้อนรุนแรงเอาก่อนตามลำดับ กระผมขอบพระคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง : เชิญท่านรัฐมนตรีครับ

นายสุวิทย์ คุณกิตติ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) : กราบเรียนท่านประธานฯ ครับ เรื่องของน้ำที่ท่านได้กรุณายกตัวอย่างจริง ๆ แล้ววันนี้ถ้าเราไปดูว่าหลายประเทศมีการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำกันอย่างไร เราต้องยอมรับว่าหลายคนยกตัวอย่างประเทศอิสราเอล ที่มีทะเลสาบขนาดใหญ่อยู่แห่งเดียว แล้วก็สามารถที่จะบริหารจัดการจนกระทั่งอิสราเอลสามารถส่งสินค้าการเกษตรออกไปขายยังต่างประเทศได้ เพราะว่าเขามีระบบการบริหารจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพ มีการศึกษาวิจัยพัฒนาในเรื่องของพืชพันธุ์ทางด้านการเกษตรที่จะเพาะปลูกให้เหมาะสม แล้วก็ใช้ในการอุปโภคบริโภค แล้วเหลือส่งไปขายยังต่างประเทศได้ แต่ว่าอีกตัวอย่างหนึ่งคือประเทศออสเตรเลียนี้นะครับ รัฐเซาท์ออสเตรเลียเรียกว่าออสเตรเลียใต้นี้นะครับ เขาปรับระบบชลประทาน เขาจัดชลประทานระบบคลองส่งน้ำ จากพื้นที่ซึ่งมีดินเค็มคล้ายกับภาคอีสาน พื้นที่ที่มีฝนตกเพียง ๑ นิ้วต่อปีนี้นะครับ เขาปรับระบบการชลประทานเขาใหม่ เพราะเขาอยู่ท้ายน้ำเมอร์เร่ย์ดาร์ลิ่งน้ำเขามีจำนวนจำกัด จากคลองชลประทานระบบเปิด เขาปรับเป็นคลองชนประทานเป็นระบบท่อ แล้วก็ปรับระบบการผลิตเขาจากการปลูกพืชชนิดเดิมซึ่งเขาปลูกอยู่เป็นพื้น ๆ ปรับมาสู่การปลูกพืชที่มีมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้น วันนี้เราจะเห็นว่าในรัฐออสเตรเลียใต้เขาผลิตไวน์ออกมาขายเป็นจำนวนมาก สร้างรายได้ให้กับรัฐเป็นจำนวนมาก เกษตรกรเปลี่ยนสภาพจากคนที่เคยมีปัญหา ในเรื่องของความยากจนกลับมาเป็นเศรษฐีกันเพราะว่ามีการปรับระบบการผลิตนะครับ โดยการปรับระบบการสนับสนุนในเรื่องของชลประทาน เพราะฉะนั้นจากภาพรวมทั้งหมดตรงนี้ ผมเคยศึกษาในเรื่องของพื้นที่ชลประทานในภาพรวมเมื่อเปรียบเทียบกับความยากจน จะเห็นได้ว่าในพื้นที่ภาคกลางมีระบบชลประทานเป็นจำนวนมาก มากที่สุดในพื้นที่ทั่วประเทศ ความยากจนนี้จะเหลือประมาณแค่ ๑๐ เปอร์เซ็นต์ เท่านั้นเองนะครับ ๑๐ เปอร์เซ็นต์ ๑๕ เปอร์เซ็นต์ในบางพื้นที่ แต่ว่าภาคอีสานปัญหาเรื่องระบบชลประทานมีน้อยที่สุดนะครับ ความยากจนในภาคอีสานจะสูงที่สุดนะครับ ประมาณ ๘๐ – ๙๐ เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่

ทั้งหมด เพราะฉะนั้นความจำเป็นเร่งด่วน แล้วก็การดำเนินการในการแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้ เราก็คงมองเห็นแล้วว่าพื้นที่ไหนมีชลประทาน พื้นที่นั้นความยากจนเหลือน้อยหรือแทบจะหมดไป พื้นที่ไหนมีความยากจนมาก พื้นที่นั้นจะมีระบบชลประทานน้อยนะครับ ก็เป็นสัดส่วนกัน เพราะฉะนั้นการที่จะพัฒนาระบบชลประทานและการนำน้ำไปให้พี่น้องเกษตรกรนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคอีสานของท่านสมาชิกวุฒิสภา ท่านอุบล เอื้อศรี แล้วก็เป็นภาคที่ผม เป็นบ้านเกิดของผมด้วยนั้น ผมเห็นปัญหาความแห้งแล้ง ปัญหาความเดือดร้อนของพี่น้องประชาชนตลอดมา แล้วรู้ว่าการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมานั้นมีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้างนะครับ ก็ผมคิดว่าความสำคัญเร่งด่วนนั้นอยู่ที่พื้นที่ที่มีอวามจำเป็นจริง ๆ คงจะได้รับการพิจารณาเป็นอันดับแรกนะครับ แล้วก็พื้นที่ที่มีความจำเป็นรองลงมาหรือพื้นที่ที่ไม่มีความเหมาะสมก็คงต้องปรับเปลี่ยนไปทำอย่างอื่น เพราะฉะนั้นท่านนายกรัฐมนตรีได้พูดถึงว่าพื้นที่ไหนถ้าไม่สามารถพัฒนาระบบชลประทานได้ ไม่สามารถทำการเกษตรได้ก็ควรที่จะหาอุตสาหกรรมนะครับ ธุรกิจการค้าไปสนับสนุนเพื่อให้พี่น้องประชาชนในเขตพื้นที่นั้นมีอาชีพมีงานทำ แล้วก็มีรายได้ที่สม่ำเสมอตลอดทั้งปีให้ได้ เช่นเดียวกันครับถ้าพี่น้องเกษตรกรเรามีน้ำ พี่น้องเกษตรกรคนไทยไม่ขี้เกียจหรอกครับ เพียงแต่ว่าไม่มีโอกาสเท่านั้นเอง ถ้าเขามีน้ำเหมือนกับการสร้างโอกาสให้เขา เรามีแหล่งทุนผ่านระบบทุนจากกองทุนหมู่บ้านจากธนาคารประชาชน จากระบบการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลาง ขนาดย่อม ในขณะนี้ก็จะทำให้ระบบในการผลิตนั้นมีความต่อเนื่องจากการเกษตรไปเป็นอุตสาหกรรมในการแปรรูป อุตสาหกรรมการเกษตรแล้วก็จะมีอุตสาหกรรมต่าง ๆ ตามมา รวมทั้งระบบโลจิสติก ต่าง ๆ (Logistic) ที่จะทำให้พี่น้องประชาชน ในพื้นที่มีอาชีพ มีรายได้ แล้วสามารถทำงานได้ตลอดทั้งปี ไม่ต้องเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานคร เพราะว่าถ้าเรามองดูจริง ๆ แล้ว ถามว่าการลงทุนในเรื่องของน้ำเท่าไรถึงจะพอ คำตอบ ที่ผ่านเราลงทุนน่าจะเป็นเงินล้านล้านบาท เราก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ แต่ในขณะเดียวกันถ้าเรามองว่าถ้าเงิน ๒ แสนล้านบาท ถามว่ามากไหม ผมก็อยากจะเรียนว่า จริง ๆ แล้วถ้าเราดูในกรุงเทพมหานครในขณะนี้

รถไฟฟ้าใต้ดินใช้เงินเกือบ ๒ แสนล้านบาท แล้วรัฐบาลต้องซับซิไดซ์ (Subsidize) ทุกปี บริการคนประมาณ ๔ ล้าน ๕ ล้านคนต่อปี แต่ถ้าเราต้องลงทุน ๒ แสนล้านบาทเช่นเดียวกับรถไฟฟ้าใต้ดินในกรุงเทพมหานคร สามารถช่วยเหลือพี่น้องประชาชนเกษตรกรได้เป็น ๑๐ ล้านครอบครัว ความคุ้มค่ามีหรือไม่ ผมตอบว่าไม่มี ถ้าถามว่า ๒ แสนล้านบาทต่อ ๑๐ ล้านครอบครัว ครอบครัวหนึ่งประมาณ ๒๐,๐๐๐ บาทเท่านั้นเอง ใช้เงินไม่มาก เพราะฉะนั้นท่านนายกรัฐมนตรีท่านให้ความสำคัญในเรื่องนี้ แล้วผมเองก็ได้ศึกษาในเรื่องนี้มาพอสมควรนะครับ ผมต้องขอบคุณท่านสมาชิกวุฒิสภา ท่านอุบล เอื้อศรี ที่ได้ให้การสนับสนุนโครงการชลประทานระบบท่อด้วยครับ ถ้ามีอะไรที่ท่านจะให้คำแนะนำก็ยินดีนะครับ ขอบคุณมากครับ

- ๒๕/๑

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ครับ เป็นที่พอใจนะครับ ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรฯ ท่านตอบกระทู้ลำดับที่ ๑ และลำดับที่ ๖ เสร็จเรียบร้อยแล้วนะครับ ขอบพระคุณท่านมากครับ

ลำดับต่อไปจะเป็นกระทู้ถามด่วน ลำดับที่ ๒ นะครับ เรื่อง ปัญหาการสอบคัดเลือกและแต่งตั้งตำแหน่งผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ของ ส.ว. ผ่อง เล่งอี้ ซึ่งถามนายกรัฐมนตรี

(สำเนา)

รับที่ ๓๑/๒๕๔๗ วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๗ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

กระทู้ถามที่ ๒๘๘

วุฒิสภา

๒๔ มีนาคม ๒๕๔๗

เรื่อง ปัญหาการสอบคัดเลือกและแต่งตั้งตำแหน่งผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถามด่วน ถามนายกรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้

ตามที่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้ประกาศใช้นั้น ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการประกาศเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งสำนักงานปฏิรูปการศึกษา (สปศ.) ได้เสนอให้แบ่งเขตพื้นที่การศึกษาเป็น ๒๕๕ เขต แต่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพียง ๑๗๕ เขต ทำให้ตำแหน่งไม่สัมพันธ์กับบุคลากรที่มีอยู่และเกิดความไม่เป็นธรรมในการจัดสรรข้าราชการลงสู่ตำแหน่ง ประกอบกับการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการขุบตำแหน่งต่าง ๆ หลายตำแหน่ง อาทิเช่น หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ ซึ่งปัญหาดังกล่าวย่อมกระทบต่อการศึกษาทั้งระบบ จึงจำเป็นต้องแก้ไขโดยด่วนมิฉะนั้นอาจทำให้เกิดความเสียหายต่อการปฏิรูปการศึกษา จึงขอเรียนถามว่า

๑. รัฐบาลมีนโยบายและหลักเกณฑ์ในการสอบคัดเลือกและแต่งตั้งผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอย่างไร และวิธีการคัดเลือกดังกล่าวมีผลดี ผลเสียอย่างไร

(โปรดพลิก)

๒. รัฐบาลใช้หลักเกณฑ์ใดในการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาเป็น ๑๗๕ เขต อีกทั้งในการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าวมีปัญหาและมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด และจะเพิ่มจำนวนเขตพื้นที่การศึกษาให้มากขึ้นอีกจะได้หรือไม่ อย่างไร

ขอให้ตอบในที่ประชุมวุฒิสภา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) ผ่อง เล่งอี้

(นายผ่อง เล่งอี้)

สมาชิกวุฒิสภากรุงเทพมหานคร

สำเนาถูกต้อง

(นายอัมฤทธิ์ เกตุแก้ว)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานกระทู้ถาม

สำนักการประชุม

๒๐/๒๙ พิมพ์

ฟัสรายัย ทาน

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เชิญท่านเจ้าของกระทู้ถามได้ครับ เชิญครับ

นายผ่อง เล่งอี้ (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธานฯ ที่เคารพครับ กระผม ผ่อง เล่งอี้ สมาชิกวุฒิสภากรุงเทพมหานคร ก่อนที่กระผมจะดำเนินเรื่องอยากจะเรียนหารือถามท่านประธานฯ นิดหนึ่งว่า เนื่องจากว่ากระทู้มีทั้งหมด ๔ ท่านด้วยกัน แล้วเป็นกระทู้ในทำนองเดียวกัน แล้วท่านรัฐมนตรีที่จะตอบท่านเดียวกัน อยากจะเรียนหารือว่าเมื่อกระผมถามแล้วก็จะให้เจ้าของกระทู้ท่านอื่นอีก ๓ ท่านที่เหลือถามให้จบ แล้วท่านรัฐมนตรีถึงจะตอบอย่างนั้นใช่ไหมครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ครับ ขอส่งคำหารือผ่านไปยังท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาฯ ท่านขัดข้องไหมครับ เอา ๔ กระทู้ถามรวดเดียว แล้วก็ท่านตอบรวม หรือท่านจะถนัดตอบทีละกระทู้ครับ เชิญครับ

นายอดิศัย โพธารามิก (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพครับ กระผม นายอดิศัย โพธารามิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้รับมอบหมายจากท่านนายกรัฐมนตรีให้มาชี้แจงกระทู้ทั้ง ๔ กระทู้ นะครับ กระผมคิดว่ากระทู้คงจะใกล้เคียงกัน แล้วเป็นเรื่องต่อเนื่องเหมือนกัน เพราะฉะนั้น ผมไม่ขัดข้องครับ ท่านประธานฯ ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ขอบพระคุณท่านรัฐมนตรีครับ เชิญท่าน ส.ว. ผ่อง ถาม แล้วก็เชิญท่านเจ้าของกระทู้อีก ๓ กระทู้ ที่มีลักษณะคำถามคล้าย ๆ กัน เกี่ยวเนื่องกับงานของกระทรวงศึกษาธิการ ถามต่อเลยนะครับ เชิญท่าน ส.ว. ผ่องก่อนครับ เชิญครับ

นายผ่อง เล่งอี้ (กรุงเทพมหานคร) : เรียนท่านประธานฯ ที่เคารพ รัฐบาลได้เคยแถลงนโยบายตอนมารับหน้าที่ใหม่ ๆ กระผมจำได้ว่าได้เน้นเรื่องการศึกษาเป็นลำดับต้น เป็นลำดับแรก ๆ ไม่แพ้นโยบายการปราบการทุจริตคอร์รัปชั่น หรือการปราบยาเสพติด แต่ตัวกระผมเองก็เอาใจช่วยรัฐบาลในเรื่องนี้เพราะเหตุว่าการศึกษานี้สำคัญที่สุดของชาติบ้านเมืองทุก ๆ ประเทศนะครับ พยายามเอาใจช่วยให้การสนับสนุนในสิ่งที่เห็นว่าจะเกิด

ประโยชน์ แต่ท่านประธานฯ ครับ พอรัฐบาลบริหารราชการแผ่นดินมาเรื่อย ๆ ปัญหาเรื่องการศึกษารู้สึกว่าจะเป็นที่กล่าวขาน เป็นที่วิตกกังวลในหมู่ประชาชนตลอดมา ที่เห็นได้ชัดเจนก็คือว่ารัฐบาลรู้สึกว่าจะพยายามแก้ปัญหา แต่ยิ่งแก้รู้สึกยังยิ่งเพิ่มปัญหาครับ ท่านประธานฯ ก็เลยพวกกระผมเองโดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมาธิการการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมได้ให้ความสนใจติดตามเรื่องการปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาลตลอดมา เป็นต้นว่าเราได้พยายามที่จะฟังเสียงประชาชน ฟังเสียงผู้ปฏิบัติคือบุคลากรทางการศึกษา ครูอาจารย์ทั่วประเทศ ได้จัดให้มีการสัมมนารวม ๔ - ๕ ครั้งทั่วประเทศ เพื่อฟังถึงปัญหาต่าง ๆ ข้อขัดข้องต่าง ๆ หรือความก้าวหน้าในการดำเนินงานต่าง ๆ ในด้านการปฏิรูปการศึกษาว่าเป็นอย่างไรบ้าง ก็ทำให้เราได้รับความรู้มากมายครับ นอกนั้นตลอดเวลาอยากจะเรียนว่ากรรมาธิการเราได้รับการร้องเรียนเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาจากบุคลากรของกระทรวงศึกษาฯนี้ อยู่เป็นประจำ ก็เลยด้วยเหตุนี้ครับ กระผมจำเป็นจะต้องขออนุญาตท่านประธานฯ มาตั้งกระทู้ถาม ซึ่งความจริงก็มีหลายเรื่อง แต่วันนี้เป็นกระทู้เพียงตัวอย่างหนึ่งอันนอกเหนือจากปัญหาต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมายนั้น กระผมยกตัวอย่างปัญหาที่สำคัญเร่งด่วน ก็คือเป็นปัญหาซึ่งหลังจากที่ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาฯ ท่านปัจจุบันนี้นะครับ ได้มาบริหารกระทรวงศึกษาฯ ก็มีปัญหาที่บุคลากรทางการศึกษากระทรวงศึกษาฯ เกิดความหวั่นไหวเรื่องหนึ่งครับ คือเรื่องการสอบคัดเลือกแข่งขันอะไรก็แล้วแต่เพื่อจะบรรจุบุคคลในตำแหน่งผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษากับตำแหน่งรองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งเป็นตำแหน่งบริหาร----------

ก่อให้เกิดความหวั่นไหวก็มีการร้องเรียนมาที่คณะกรรมาธิการ กรรมาธิการเราก็ได้เชิญกระทรวงศึกษาธิการมาให้ข้อมูล ให้ชี้แจงนะครับ ซึ่งความจริงก็อยากจะพบท่านรัฐมนตรีด้วยซ้ำนะครับกรรมาธิการเรา แต่บังเอิญท่านคงมีภารกิจอื่นหรืออย่างไรไม่ทราบ ท่านก็มอบหมายให้เป็นข้าราชการประจำระดับรองลงมา ซึ่งก็ในบางครั้งก็ไม่สามารถตอบสิ่งที่เป็นนโยบายให้พวกเราได้ฟังอย่างชัดเจนก็เลยจำเป็นจะต้องเสียเวลามาตั้งกระทู้ถามไปยังรัฐบาลในวันนี้นะครับ หรือแม้แต่เรื่องเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งเป็นปัญหามาก ก็เป็นเรื่องที่จำเป็นจะต้องสอบถามกัน เพราะฉะนั้นเพื่อโดยสรุปกระผมขออนุญาตถามในส่วนนี้นะครับ จำนวน ๒ ข้อ สั้น ๆ นะครับ

ข้อที่ ๑ อยากจะเรียนถามว่ารัฐบาลมีนโยบายและหลักเกณฑ์ในการสอบคัดเลือกและแต่งตั้งผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอย่างไรและวิธีคัดเลือกดังกล่าวมีผลดีผลเสียอย่างไรนะครับ นั่นข้อที่ ๑

ข้อที่ ๒ ขอถามว่ารัฐบาลใช้หลักเกณฑ์ใดในการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาเป็น ๑๗๕ เขต อีกทั้งในการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าวมีปัญหาและมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด และจะเพิ่มจำนวนเขตพื้นที่การศึกษาให้มากขึ้นอีกจะได้หรือไม่อย่างไร กระผมขอถามสั้น ๆ ๒ ข้อ ท่านประธานฯ ครับ ขอบคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : กระทู้ต่อไปเป็นกระทู้ถามด่วนที่ ๗ เรื่องปัญหาในการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาของดอกเตอร์วิทยา มะเสนา ถามนายกรัฐมนตรี

(สำเนา)

รับที่ ๓๕/๒๕๔๗ วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๗ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

กระทู้ถามที่ ๒๘๕

วุฒิสภา

๑ เมษายน ๒๕๔๗

เรื่อง ปัญหาในการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษา

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถามด่วน ถามนายกรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้

จากกรณีการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการประกาศเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งสำนักงานปฏิรูปการศึกษา (สปศ.) ได้เสนอให้มีการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาเป็น ๒๕๕ เขต และผลการวิจัยของสถาบันราชภัฏให้แบ่งเขตพื้นที่การศึกษาเป็น ๒๓๐- ๒๕๐ เขต แต่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพียง ๑๗๕ เขต ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละแห่งอยู่ห่างไกลกันมาก ทำให้เกิดปัญหาในการเดินทางติดต่อราชการ และต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ประกอบกับถึงแม้ว่าจะมีการปฏิรูปการศึกษาแล้ว แต่พฤติกรรมในการเรียนการสอนของครูก็ไม่ได้มีความแตกต่างไปจากเดิม จึงขอเรียนถามว่า

๑. รัฐบาลมีมาตรการในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการระหว่างเขตพื้นที่การศึกษากับโรงเรียนซึ่งมีระยะทางไกลกันหรือไม่ อย่างไร

๒. รัฐบาลมีมาตรการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูพัฒนาการเรียน การสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร

ขอให้ตอบในที่ประชุมวุฒิสภา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) วิทยา มะเสนา

(นายวิทยา มะเสนา)

สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดมหาสารคาม

สำเนาถูกต้อง

(นายอัมฤทธิ์ เกตุแก้ว)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานกระทู้ถาม

สำนักการประชุม

พิมพ์ ทาน

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เชิญท่านดอกเตอร์วิทยา มะเสนา เชิญครับ

นายวิทยา มะเสนา (มหาสารคาม) : เรียนท่านประธานฯ ที่เคารพ กระผม วิทยา มะเสนา สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดมหาสารคาม กระผมขอตั้งกระทู้ถามด่วน ถามนายกรัฐมนตรีดังต่อไปนี้ จากกรณีที่มีการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ได้ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการประกาศเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งสำนักงานปฏิรูปการศึกษาหรือ สปศ. ได้เสนอให้มีการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาเป็น ๒๘๕ เขต และจากผลการวิจัยของสถาบันราชภัฏได้ชี้ให้เห็นว่าการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาที่เหมาะสมน่าจะเป็น ๒๓๐ - ๒๕๐ เขต แต่ในที่สุดกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพียง ๑๗๕ เขต อันส่งผลกระทบตามมาหลายประการ เช่น ปัญหาความไม่ลงตัวของผู้ดำรงตำแหน่งอยู่เดิม ปัญหาการยกเลิกตำแหน่งบางตำแหน่ง ปัญหาการยุบสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและอื่น ๆ ปัญหาที่ตั้งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอยู่ห่างไกลจากโรงเรียนภายในเขตพื้นที่การศึกษา ปัญหาการเดินทางมาติดต่อราชการที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของข้าราชการครูซึ่งต้องเดินทางไกล บางจังหวัด ๘๐ กิโลเมตรถึง ๑๐๐ กิโลเมตร จากโรงเรียนตรงมายังที่ตั้งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา----------

จากเดิมซึ่งเคยอยู่ใกล้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอของแต่ละอำเภอ เดินทางมาเพียง ๕ - ๑๐ กิโลเมตร แต่อันใหม่นี้ต้องเดินทางมาเป็นระยะทางไกลขึ้นอยู่กับพื้นที่การศึกษา เช่นในเขตพื้นที่ของจังหวัดตากและอีกหลายจังหวัด ต้องเดินทางค่อนวันนะครับ เลาะตามถนนเลียบเขาเข้ามา จากโรงเรียนเพื่อมาถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สิ่งนี้ทำให้เกิดการสิ้นเปลืองเวลา สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย เกิดความยากลำบากมากขึ้นในการมาติดต่อประสานงานที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในบางที่จะต้องมาทำเรื่องเบิกจ่ายค่าวัสดุ ค่าอุปกรณ์การเรียนการสอนจะเบิกจ่าย ๕๐๐ บาท ๘๐๐ บาท จะต้องเดินทางค่อนวันมา เสียค่าน้ำมันประมาณ ๖๐๐ บาทเหล่านี้เป็นต้นนะครับ แล้วค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการเดินทางมานี้ก็ไม่ได้ถูกจัดสรรโดยทางราชการเป็นหน้าที่ของผู้ที่เดินทางมารับผิดชอบเองทั้งสิ้น นอกจากนั้นถึงแม้จะมีการปฏิรูปการศึกษาแล้ว ยังพบว่าพฤติกรรมการเรียนการสอนของครู ก็มิได้แตกต่างไปจากเดิมก่อนที่จะมีการปฏิรูปการศึกษา จึงขอเรียนถามว่า

ข้อ ๑ รัฐบาลมีมาตรการในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการระหว่างเขตพื้นที่การศึกษากับโรงเรียน ซึ่งมีระยะทางอยู่ห่างไกลกันหรือไม่อย่างไร

ข้อ ๒ รัฐบาลมีมาตรการที่จะสนับสนุนส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาการเรียนการสอนภายใต้การปฏิรูปการศึกษาอันใหม่นี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนให้มากขึ้นหรือไม่อย่างไร ขอกราบเรียนถามครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : กระทู้ถามด่วนที่ ๔ นะครับ เรื่อง นโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลและการปฏิรูปการศึกษา ของดอกเตอร์วิบูลย์ แช่มชื่น ถามนายกรัฐมนตรี

(สำเนา)

รับที่ ๓๒/๒๕๔๗ วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๗ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

กระทู้ถามที่ ๒๕๐

วุฒิสภา

๒๔ มีนาคม ๒๕๔๗

เรื่อง นโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลและการปฏิรูปการศึกษา

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถามด่วน ถามนายกรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้

ตามที่รัฐบาลได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ นโยบายข้อ ๑๑.๑ ด้านการศึกษา โดยแถลงว่า "รัฐบาลจะปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความรู้... โดยยึดหลักการศึกษาสร้างชาติ สร้างคนและสร้างงาน..." โดยเฉพาะรัฐบาลได้ประกาศใน (๓) จะพัฒนาระบบเทคโนโลยีการศึกษาและเครือข่ายสารสนเทศเพื่อเพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้คนไทยทั้งในเมืองและชนบท... ใน (๖) จะสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์การศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน...ใน (๘) จะปฏิรูปการเรียนรู้ โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ยึดหลักการเรียนรู้ด้วยตนเองและหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิตเน้นพลังความคิดสร้างสรรค์... เป็นต้น

ขณะนี้การบริหารงานตามนโยบายของรัฐบาลล่วงเลยไปกว่า ๓ ปี มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเปลี่ยนเวียนไปจำนวน ๕ คน แต่การบริหารตามนโยบายดังกล่าวจะเห็นว่าไม่ประสบความสำเร็จดังที่ประกาศแถลงไว้ ขณะนี้การบริหารงานอยู่ในช่วงปีสุดท้ายและรัฐบาลได้เสนอพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยมีกรอบค่าใช้จ่ายงบประมาณเพิ่มเติม เกี่ยวกับการพัฒนากำลังคนเพื่อส่งเสริมศักยภาพการแข่งขันกับนานาประเทศซึ่งเกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษาของชาติ จึงขอเรียนถามว่า

(โปรดพลิก)

๑. รัฐบาลได้กำหนดเกณฑ์การเรียนรู้ทางไกลผ่านระบบอินเตอร์เนตและศึกษาปัญหาเกี่ยวกับ eLearning อย่างไร มีการเตรียมการพัฒนาในเชิงงบประมาณ และจะเสนอกฎหมายเพื่อให้มีมหาวิทยาลัยสอนทางไกล (Virtual University) โดยเฉพาะได้หรือไม่ อย่างไร

๒. กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวทางและแผนพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการในสาขาต่าง ๆ ทั้งในด้านวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศเพิ่มเติมอีกกี่แห่ง ในสาขาอะไรบ้าง และใช้งบประมาณเท่าใด จะเริ่มต้นได้เมื่อไร

๓. รัฐบาลมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในสาขาที่จำเป็นในสถาบันอุดมศึกษาอย่างไร

๔. รัฐบาลได้ทราบปัญหานโยบายในข้อ ๑๑.๑ (๘) นี้หรือไม่ และมีแผนงานที่จะดำเนินการอย่างไร ใช้งบประมาณเท่าใด

ขอให้ตอบในที่ประชุมวุฒิสภา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) วิบูลย์ แช่มชื่น

(นายวิบูลย์ แช่มชื่น)

สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดกาฬสินธุ์

สำเนาถูกต้อง

(นายอัมฤทธิ์ เกตุแก้ว)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานกระทู้ถาม

สำนักการประชุม

พิมพ์ ทาน

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เชิญท่านดอกเตอร์วิบูลย์ครับ

นายวิบูลย์ แช่มชื่น (กาฬสินธุ์) : กราบเรียน ฯพณฯ ประธานวุฒิสภา กระผม นายวิบูลย์ แช่มชื่น สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดกาฬสินธุ์ ขอตั้งกระทู้ถาม ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี เป็น ๔ ประเด็นนะครับ ผมใคร่จะกราบเรียนเป็นเบื้องต้นถึงที่มาว่า ประการแรก อยากจะอ้างเอานโยบายของรัฐบาลที่ได้ประกาศไว้ที่ได้แถลงต่อสภาแห่งนี้ไว้ เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ โดยเฉพาะในนโยบายข้อ ๑๑.๑ ซึ่งเป็นนโยบายด้านการศึกษา ซึ่งรัฐบาลได้แถลงว่ารัฐบาลจะปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ และ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความรู้ โดยยึดหลักการศึกษาสร้างชาติ สร้างคนและสร้างงาน ยาวกว่านี้นะครับ โดยเฉพาะรัฐบาลได้ประกาศไว้ในข้อ ๑๑.๑ (๗) ว่า จะพัฒนาระบบเทคโนโลยีการศึกษาและเครือข่ายสารสนเทศเพื่อเพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้คนไทยทั้งในเมืองและชนบท และที่สำคัญที่กระผมสนใจก็คือในข้อ ๑๑.๑ (๖) ว่า จะสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์การศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน และที่สำคัญกว่านั้นก็คือ ในข้อ ๑๑.๑ (๘) ที่ประกาศว่าจะปฏิรูปการเรียนรู้ โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ยึดหลักการเรียนรู้ด้วยตนเองและหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต เน้นพลังความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น----------

ท่านประธานฯ ครับ ล่วงเลยมาบัดนี้ รัฐบาลของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ดอกเตอร์ทักษิณ ชินวัตร ได้บริหารงานล่วงเลยไปเป็นเวลา ๓ ปีเศษแล้ว บัดนี้ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเอง ฯพณฯ รัฐมนตรีอดิศัย ปัจจุบันก็เป็นบุคคลที่ ๕ เริ่มตั้งแต่ท่านคุณหมอเกษมและท่าน พันตำรวจโท ทักษิณ เอง ฯพณฯ สุวิทย์ คุณกิตติ และท่านปองพล จนมาถึง ฯพณฯ อดิศัย ก็นับได้ ๕ ท่าน เมื่อ ๒ วันก่อน เมื่อพรรคฝ่ายค้านได้ประชุมกันก็ได้นำเรื่องการศึกษาไปอภิปรายจนได้ประกาศเอาว่าการปฏิรูปการศึกษานี้จะต้องกลายเป็นวาระแห่งชาติ ถ้าหากพรรคนั้นได้เป็นรัฐบาล เป็นต้น ซึ่งก็หมายความว่า ในช่วงเวลาที่ผ่านมานั้น การปฏิรูปการศึกษาของเรายังไม่ได้ประสบความสำเร็จ จึงทำให้พรรคฝ่ายค้านได้นำไปเป็นแนวทางหรือเป็นนโยบายทางในการที่จะเอาให้เป็นวาระแห่งชาติ กระผมจึงใคร่จะกราบเรียนว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในโอกาสที่รัฐบาลได้พิจารณาค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมกลางปีเป็น พ.ร.บ. งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๗ นะครับ ซึ่งมีกรอบค่าใช้จ่ายงบประมาณเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนากำลังคน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันกับนานาประเทศ ซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการปฏิรูปการศึกษาของชาติด้วย กระผมจึงสนใจว่าเมื่อเป็นอย่างนี้รัฐบาลน่าจะได้พิจารณานำงบประมาณใช้จ่ายเพิ่มเติมมาพัฒนาการศึกษาด้วย

คำถามที่ ๑ คือเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการพัฒนาระบบเทคโนโลยีการศึกษาและเครือข่ายสารสนเทศ ซึ่งกระผมมั่นใจและหวังครับว่า เมื่อ ฯพณฯ รัฐมนตรีดอกเตอร์อดิศัย โพธารามิก ได้มาบริหารกระทรวงศึกษาธิการ ในประเด็นนี้เป็นความหวังของประเทศไทยว่าเราจะสามารถนำเทคโนโลยีมาเพื่อพัฒนาการศึกษาได้อย่างแท้จริง เพราะท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญคนหนึ่งในสาขานั้น จึงใคร่จะเรียนว่าในเรื่องที่เกี่ยวข้องที่กระผมตั้งคำถามนี้ก็คือ เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเทคโนโลยีที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะเรื่องไอซีที (ICT) ไปกระทบกับทุกเรื่อง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการศึกษานี้ ผมคิดว่าเราได้มองลึกเข้าไปศึกษาในต่างประเทศว่า เขาได้นำคอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีไอซีทีนี้ไปพัฒนาการศึกษาโดยการเอาไปช่วยทั้งในห้องเรียน ไปช่วยครู แล้วก็ได้มีการจัดการเรียนการสอนทางไกล มีมหาวิทยาลัยเกิดขึ้นที่จัดการเรียนการสอนทางไกลโดยเฉพาะที่เรียกว่า เป็นการศึกษาทางไกลผ่านอินเตอร์เน็ต (Internet) โดยไม่ได้เรียนในระบบปกติแยกเป็น ๒ ส่วนนะครับว่า ส่วนที่ ๑ คือมหาวิทยาลัยปกติที่เรามีการเรียนการสอนอยู่แล้ว ลักษณะที่ ๒ ก็คือในหลาย

ประเทศได้เกิดขึ้นแล้วก็คือเป็นมหาวิทยาลัยที่สอนทางไกลทางอินเตอร์เน็ตโดยเฉพาะที่เรียกว่า เวอร์ชวลยูนิเวอร์ซิตี (Virtual University) เป็นภาษาอังกฤษ แล้วก็จะมีการพัฒนาระบบเลิร์นนิ่งเมนเนจเมนต์ซิสเต็ม (Learning Management System) หรือเอลเอ็มเอส (LMS) ที่เป็นที่รับทราบกัน แล้วก็มีการพัฒนาเพิ่มขยายเครือข่ายเชื่อมโยงที่เรียกว่า แบนนิช (Banish) เหมือนซุปเปอร์ไฮเวย์ (Super highway) ในการส่งข้อมูล เพื่อให้การจัดการศึกษาในโรงเรียนในสถาบันต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยสามารถรับได้ทั้งคำและทั้งภาพได้อย่างสะดวก จึงใคร่จะขอเรียนถามว่า ในประเด็นนี้รัฐบาลได้กำหนดเกณฑ์การเรียนรู้ทางไกลผ่านระบบอินเตอร์เน็ต ซึ่งเรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า อีเลิร์นนิ่ง (E-learning) ว่าได้มีเกณฑ์สำหรับให้สถาบันการศึกษาโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่เป็นมหาวิทยาลัยปิด ปัจจุบันที่เปิดอยู่แล้วได้มีการตั้งเกณฑ์อย่างไร เพื่อที่จะให้มีการเตรียมการในเชิงงบประมาณและในส่วนที่เป็นมหาวิทยาลัยที่จะสอนทางไกลอย่างเดียวนั้น รัฐบาลได้เตรียมที่จะเสนอกฎหมาย เพื่อให้มีเวอร์ชวลยูนิเวอร์ซิตีโดยเฉพาะได้หรือไม่อย่างไร

- ๒๙/๑

ในประเด็นที่ ๒ กระผมใคร่จะกราบเรียนถาม ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ท่านประธานฯ ผ่านไปถึงทางรัฐบาลว่า เกี่ยวข้องกับเรื่องการพัฒนากำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศนั้น เราจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการหรือศูนย์ความรู้ ถ้าเราจะให้ประเทศไทยเป็นศูนย์ของการเรียนรู้ของภูมิภาคนี้ ผมคิดว่ามีความจำเป็นครับที่จะต้องสร้างภูมิปัญญาของประเทศ สิ่งนี้ผมคิดว่าเราจะต้องเข้าใจกันในคอนเซปต์ (Concept) ของเรื่องศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการหรือเซ็นเตอร์ออฟอะคาเดมิกเอกเซลเลนซ์ (Center of Academic Excellence) ในระดับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในทุกสาขา ซึ่งได้มีการคิดกันเมื่อสัก ๗ ปีก่อนนี้ว่า สาขาที่เป็นที่ต้องการของประเทศไทยนั้นมีประมาณ ๓๒ หรือ ๓๗ สาขา ซึ่งคิดนานแล้วครับ ปัจจุบันนี้สถานการณ์ก็เปลี่ยนไป ต่อมาเมื่อเห็นความสำคัญแล้วประเทศไทยได้ไปกู้เงินเอดีบี (ADB) มาแล้วก็ได้มีการกำหนดสาขาที่เป็นความจำเป็นเร่ด่วน ๑๔ สาขา ปัจจุบันนี้ตั้งขึ้น ๗ สาขาเท่านั้นเองในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ซึ่ง ๗ สาขานั้นเป็นการใช้เงินของไทยส่วนหนึ่งของเอดีบีส่วนหนึ่ง ปัจจุบันนี้สามารถผลิตบุคลากรทางด้านปริญญาโท ปริญญาเอก เพื่อเป็นกำลังของประเทศได้ แต่เมื่อประเมินแล้วครับท่านประธานฯ ครับ เห็นว่าสาขาดังกล่าวทั้ง ๗ สาขานั้นไม่ได้ครอบคลุมสาขาที่เป็ฯความต้องการในการพัฒนาสังคมไทยอย่างแท้จริงแล้วก็ยังไม่สามารถที่จะทำให้ประเทศไทยเป็นศูนย์ความรู้ทางวิชาการของภูมิภาคได้ จึงใคร่จะกราบเรียนถามว่า รัฐบาลหรือกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวทางและแผนพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการในสาขาต่าง ๆ ทั้งในด้านวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศไทยเพิ่มเติมจาก ๗ ศูนย์เดิมอีกเท่าไรหรือไม่ ในสาขาอะไรบ้างและท่านเตรียมจะใช้งบประมาณเท่าใดในส่วนใดและจะเริ่มต้นได้เมื่อเป็นคำถามที่ ๒ คำถามที่ ๓ ท่านประธานฯ ครับ เกี่ยวกับเรื่องนโยบายการบริหารงานด้านบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะมีนโยบายการฟรีซ (Freeze) อัตรากำลังมาหลายรัฐบาลนะครับ ทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะการไม่ให้เพิ่มอัตราบุคลากรในสาขาที่จำเป็นต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศแต่ขาดแคลนในหลายวิชาในมหาวิทยาลัยทั้งมหาวิทยาลัยเดิมและมหาวิทยาลัยราชภัฏที่กำลังจะตั้งขึ้นต่อไปนี้นะครับ

แต่ได้ใช้อัตราจ้างแทนอาจารย์ซึ่งในการทำงานของอาจารย์อัตราจ้างกับอาจารย์ที่ทำงานเป็นปกติมีความมั่นคงถาวรนั้น ลักษณะจะไม่แตกต่างกัน อีกทั้งผลการสำรวจพบว่า ขณะนี้อาจารย์ส่วนมากเป็นอาจารย์ที่อายุมาก แม้ว่าเราจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้อาจารย์ต่อไปนี้อาจจะสามารถเกษียณอายุราชการได้ตอนอายุ ๖๕ ปี แต่คิดว่าตรงนั้นก็เฉพาะคนบางกลุ่มเท่านั้นซึ่งจำนวนไม่มากนัก ประมาณการว่าในอีกไม่เกินประมาณ ๕ ปีนี้ ขณะนี้ในมหาวิทยาลัยบางแห่ง ราชภัฏหลายแห่ง อัตราเฉลี่ยของคนที่อยู่ในนั้นประมาณ ๕๒ ปี อายุอีก ๕ – ๖ ปี ก็คงจะเกษียณอายุราชการไป บางที่จะเหลืออาจารย์เดิมเพียง ๑ ใน ๓ เท่านั้นเอง นอกนั้นจะเป็นอาจารย์อัตราจ้างทั้งนั้น จึงกราบเรียนว่าการเชื่อมโยงของความรู้ การถ่ายทอดบุคลากรจากรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่งเป็นการดำเนินการเชิงวิชาการของสังคมวิทยาของการเรียนการสอนนี้ ผมว่าจะขาดไป จึงใคร่จะเรียนถามรัฐบาลว่า รัฐบาลได้มีแนวทางในการไขปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในสาขาที่จำเป็นในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อทดแทนในสาขาที่ขาดแคลนอย่างไรหรือไม่และจะใช้นโยบายที่จะแก้ไขปัญหาเรื่องเออร์ลี่รีไทร์ (Early Retire) และปัญหาเรื่องการไม่ได้เพิ่มอัตราแล้วก็ขาดแคลนบุคลากรได้อย่างไรบ้าง นอกเหนือจากปล่อยให้มีการจ้างเป็นอัตราจ้างต่อไป

ในคำถามที่ ๔ เป็นเรื่องสุดท้ายครับท่านประธานฯ เกี่ยวกับเรื่องการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยยึดหลักเอาผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น จากการที่คณะกรรมาธิการการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ของวุฒิสภา ได้ไปสัมมนาทั่วประเทศในทุกภูมิภาคได้พบครับว่า ครู อาจารย์ ส่วนหนึ่งและส่วนไม่น้อยยังเรียกร้องหาไม้เรียวเพื่อที่จะมาจัดการเรียนการสอนแทนการศึกษาการเรียนรู้ในลักษณะที่จะยึดเอาผู้เรียนเป็นศูนย์กลางซึ่งหมายความว่าคณะครู อาจารย์ดังกล่าวยังไม่เข้าใจกระบวนการหรือหลักการปฏิรูปการเรียนรู้ในลักษณะการยึดเอาผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้ในการประกาศของรัฐบาลในข้อ ๑๑.๑ (๘) นั้น ได้พยายามที่จะทำให้เรื่องนี้เป็นจริง แต่ว่า ณ เวลานี้เห็นว่านโยบายรัฐบาลข้อ ๑๑.๑ (๘) รัฐบาลยังไม่ได้ริเริ่มในลักษณะงานที่เป็นรูปธรรมพร้อมกับมีแผนงานและงบประมาณชัดเจน จึงใคร่จะเรียนถามว่ารัฐบาลได้ทราบประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ

เรื่องการปฏิรูปการเรียนรู้ในนโยบาย ข้อ ๑๑.๑ (๘) นี้หรือไม่ และมีแผนงานที่จะดำเนินการอย่างไรต่อไป จะใช้งบประมาณเท่าใด ผมใคร่ขอเรียนถามท่านประธานฯ ผ่านไปถึงฯพณฯ รัฐมนตรี ท่านนายกรัฐมนตรีครับ ขอบพระคุณครับ

- ๓๐/๑

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ลำดับต่อไปเป็นกระทู้ถามด่วนที่ ๕ ซึ่งเป็นกระทู้ถามด่วนสุดท้าย สำหรับวันนี้ คือเรื่อง ปัญหาในการบริหารการปฏิรูปการศึกษา ของท่าน ส.ว. คำพันธ์ ป้องปาน ถามนายกรัฐมนตรีครับ

(สำเนา)

รับที่ ๓๖/๒๕๔๗ วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๗ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

กระทู้ถามที่ ๒๙๑

วุฒิสภา

๙ เมษายน ๒๕๔๗

เรื่อง ปัญหาในการบริหารการปฏิรูปการศึกษา

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถามด่วน ถามนายกรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้

จากการที่กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาได้ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ต่อเนื่องมาโดยตลอด เช่น โรงเรียนบางแห่งมีจำนวนครูไม่สมดุลกับจำนวนนักเรียน อีกทั้งกรณีการโอนงบประมาณไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดซื้ออาหารเสริม (นมโรงเรียน) ทำให้มีเงินเหลือค้างในบัญชีเงินโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศเกือบสองพันล้านบาท กอร์ปกับภายหลังการปฏิรูปการศึกษาครูอัตราจ้างไม่มีความมั่นคงในวิชาชีพเมื่อเทียบกับลูกจ้างประจำ ทำให้เสียขวัญและกำลังใจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพทางการศึกษา จึงขอเรียนถามว่า

๑. จำนวนครูเกินเกณฑ์มีอยู่เท่าใดและมีกี่โรงเรียน รัฐบาลจะมีวิธีแก้ไขปัญหานี้อย่างไร

๒. การโอนงบประมาณไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดซื้ออาหารเสริม (นมโรงเรียน) ทำให้มีเงินเหลือค้างในบัญชีเงินโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศเกือบสองพันล้านบาท รัฐบาลจะแก้ไขปัญหานี้อย่างไร และเงินเหลือค้างนี้จะนำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาของโรงเรียนได้หรือไม่ อย่างไร

๓. ครูอัตราจ้างมีจำนวนทั้งหมดเท่าใด และรัฐบาลมีแนวนโยบายในการช่วยครูอัตราจ้างให้มีขวัญกำลังใจ และความมั่นคงในวิชาชีพหรือไม่ อย่างไร

(โปรดพลิก)

๔. รัฐบาลมีนโยบายในการพัฒนาวิชาชีพครูหรือไม่ อย่างไร ตลอดจนการสร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้ดำเนินการแล้วหรือไม่ และจะดำเนินการในระยะยาวอย่างไร เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญฯ

ขอให้ตอบในที่ประชุมวุฒิสภา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) คำพันธ์ ป้องปาน

(นายคำพันธ์ ป้องปาน)

สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดอุดรธานี

สำเนาถูกต้อง

(นายอัมฤทธิ์ เกตุแก้ว)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานกระทู้ถาม

สำนักการประชุม

พิมพ์

ทาน

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เชิญท่าน ส.ว. คำพันธ์ ป้องปาน ถามได้ครับ

นายคำพันธ์ ป้องปาน (อุดรธานี) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพ กระผม คำพันธ์ ป้องปาน สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดอุดรธานี ขอตั้งกระทู้ถาม ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้นะครับ

เนื่องจากปัญหาในทางการบริหารการศึกษาทั้งก่อนการปฏิรูปการศึกษา ยืดเยื้อมาถึงในระหว่างการปฏิรูปการศึกษาและผ่านมาหลายสมัย หลายรัฐมนตรี ยังไม่ได้รับการเยียวยาแก้ไข เป็นปัญหาที่เรื้อรังและต่อเนื่องมายาวนาน กระผมขอกราบเรียนดังนี้นะครับ

ปัญหาที่ ๑ ครูเกินเกณฑ์ในบางโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนในชุมชนในเมืองใหญ่ ๆ มีครูเกินเกณฑ์มาก บางโรงเรียน ๕ คน ๑๐ คน ถึง ๒๐ คน ขณะบางโรงเรียนซึ่งอยู่ในชนบทไม่มีครู ครูขาด อย่างเช่นปัจจุบันนี้โรงเรียนถึงวันนี้โรงเรียนบ้านนาขมิ้น อำเภอเหล่าเสือโก้ก จังหวัดอุบลฯ มีนักเรียน ๕๐ – ๖๐ คน ครูเข้าโครงการเออร์ลี่ไปหมด ผมยกตัวอย่างเพียงโรงเรียนเดียว ความจริงมีมากมายในประเทศนี้ ก็ยังไม่ได้รับการแก้ไข บางแห่งจนล้น บางแห่งก็ขาด ก็ขอเรียนถามว่า ถามเป็นข้อ ๆ นะครับ ครูเกินเกณฑ์ทั้งหมดเดี๋ยวนี้ในโรงเรียนนี่มีกี่โรงเรียน โรงเรียนที่มีครูเกินเกณฑ์ และมีครูกี่คนที่อยู่ในโรงเรียนเกินเกณฑ์ นี่ประเด็นแรก

ประเด็นที่ ๒ งบประมาณอาหารเสริม (นมโรงเรียน) อาหารเสริมในโรงเรียนเดิมนั้นก่อนที่จะโอนการศึกษามา โอนงบประมาณการจัดซื้อนมให้แก่นักเรียนดื่ม ก่อนที่จะโอนมาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อบต. โรงเรียนได้ดำเนินการซื้อนมจัดการเองทุกอย่าง มีเงินเหลือ เพราะว่าบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ยกตัวอย่างที่จังหวัดอุดรฯ ที่บ้านกระผมเองมีคนมาบริจาคนมในวันนี้เขาก็ไม่ต้องซื้อ ปีหนึ่งก็มีหลายครั้งหลายโรงเรียน เงินก็เหลืออยู่ในบัญชี บางโรงเรียนเป็นหมื่น บางโรงเรียนเป็นแสนทั่วประเทศนี้มีประมาณ ๒,๐๐๐ ล้านบาท เงินเหล่านี้ค้างบัญชีมาตั้งแต่ผมยังไม่ได้เป็น ส.ว. จนจะเกษียณจาก ส.ว. แล้ว จนจะหมดวาระแล้วนี่ กระทรวงศึกษาธิการและรัฐบาลยังไม่ได้ดำเนินการอย่างไรก็อยู่ในนั้นแหละ ยังติดอยู่ในบัญชีเงินของโรงเรียนนั่นแหละ เป็นเงินซึ่งเขาประหยัด

เขาอดออม เขาใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพและมีเงินเหลือก็ไม่ให้เขาทำอะไร เพราะฉะนั้น กระผมก็อยากจะเรียนถามว่าจะแก้ปัญหานี้อย่างไร ข้อ ๑ นะครับ จะแก้ปัญหานี้อย่างไร อันที่ ๒ จะนำเงินส่วนนี้ไปใช้จ่ายเพื่อประสิทธิภาพทางการศึกษาในโรงเรียนได้หรือไม่ เช่น ไปซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดหรือไปใช้จ่ายอย่างอื่น เป็นเงินบำรุงการศึกษาจะได้หรือไม่ นี่ประเด็นที่ ๒

ประเด็นที่ ๓ ความไม่มั่นคงในวิชาชีพของครูอัตราจ้าง ครูอัตราจ้างนี้จ้างเป็นรายปี บางเดือนก็ ๒ – ๓ เดือนได้รับเงินเดือนครั้งหนึ่ง ความจริงก็ได้รับหมดแหละ แต่ได้รับช้า ไม่มีความมั่นคงในวิชาชีพ คืออยู่ปีเดียว ไม่รู้ว่าปีหน้าจะได้เป็นครูหรือเปล่า เพราะฉะนั้น แต่ละวันก็ต้องมานั่งคิดว่าปีหน้าจะไปทำอะไร จิตใจที่จะทำการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพไม่มี นั่งนับเวลาจะสิ้นปี คอยหาโอกาสที่จะไปหางานอื่น เพราะความไม่มั่นคงในวิชาชีพ ทำให้คุณภาพการศึกษานี้ตกต่ำลงเรื่อย ๆ หมายถึงการศึกษาพื้นฐานนี้ไม่เหมาะที่จะใช้ครูอัตราจ้าง ไม่เหมือนระดับอื่น ๆ ซึ่งอาจจะมีผลดี กระผมก็ไม่สามารถทราบได้ แต่ในระดับพื้นฐานนี่มีผลเสียหายแน่นอน เพราะความไม่มั่นคงในวิชาชีพ ก็ขอกราบเรียนว่า ครูอัตราจ้างปัจจุบันนี้โดยเฉพาะในระดับขั้นพื้นฐานมีจำนวนเท่าไร และ ๒. จะมีวิธีการสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูเหล่านี้เขาได้ทำงานอย่างมีชีวิต อย่างมีความมั่นคงในวิชาชีพอย่างไรหรือไม่ ขอกราบเรียนถาม

ประเด็นที่ ๔ การพัฒนาวิชาชีพครูมีวิชาชีพเดียวที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บอกว่า ให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู เพราะครูถือว่าเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญยิ่งในเรื่องการศึกษา ประเทศที่เจริญก้าวหน้าที่สุดในโลกนี้ แม้จะมีเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัยที่สุดก็ยังต้องใช้ครู ยิ่งประเทศเราประเทศไทยนี้นะครับ เครื่องมือสื่อสารที่มีคุณภาพก็ยังไม่ทั่วถึง แม้แต่โครงสร้างพื้นฐาน เช่น น้ำดื่ม ส้วม ห้องเรียน กระดานดำก็ยังไม่ทั่วถึง ไม่สมบูรณ์นะครับ ครูจึงเป็นตัวการสำคัญที่สุดในเรื่องการจัดการศึกษา หาเทคโนโลยีใด ๆ มาแทนครูยังไม่ได้ เพราะฉะนั้นรัฐธรรมนูญจึงกำหนดให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู ถามว่า ในระยะสั้นจะมีการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างไร และต่อไปก็คือว่า โครงการของรัฐบาลที่จะพัฒนาวิชาชีพครูนี้มีหรือไม่ อย่างไร สรุปแล้วทั้งระยะสั้นระยะยาวรัฐบาลมีนโยบายในเรื่องการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างไรหรือไม่

ประการที่ ๕ ก็คือ การปลูกจิตสำนึกให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ท่านคงจะเห็นว่า การเลือกตั้งไม่ว่าระดับท้องถิ่นหรือว่าระดับชาติมีปัญหามากมายเกี่ยวกับการซื้อสิทธิขายเสียง การโกงการเลือกตั้ง เดี๋ยวนี้แม้แต่นายกฯ อบจ. เลือกมาแล้วเป็นเดือน ๆ ก็ยังประกาศไม่ครบ ปัญหาเรื่องไม่เข้าใจในระบอบประชาธิปไตยมีปัญหามาก และคิดว่าจะมีปัญหาอย่างยืดเยื้อและยาวนานต่อไป กระผมก็อยากเรียนถามว่า

อันที่ ๑ ในการปลูกฝังระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะที่สถาบันการศึกษาซึ่งเป็นหน่วยที่จะหล่อหลอมประชาธิปไตยนี้ได้ดำเนินการมาแล้วอย่างไร

อันที่ ๒ และจะดำเนินการในระยะยาวต่อไปอย่างไร ขอกราบเรียนถามครับ ขอบพระคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ครับ เรียนเชิญท่านรัฐมนตรีตอบกระทู้ถามด่วนที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ และที่ ๕ ครับ ๔ กระทู้ครับ เรียนเชิญครับ

นายอดิศัย โพธารามิก (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานวุฒิสภาที่เคารพครับ กระผม นายอดิศัย โพธารามิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้รับมอบหมายจากท่านนายกรัฐมนตรีให้มาชี้แจงกระทู้ของท่านสมาชิกฯ ผู้ทรงเกียรติครับ ซึ่งเป็นกระทู้ที่ได้มีการถามรวมทั้งหมดนะครับ ซึ่งผมดูแล้วเป็นกระทู้ที่ค่อนข้างจะต่อเนื่องและมีประโยชน์กับทางรัฐบาลที่จะมีการชี้แจงให้ท่านสมาชิกฯ

ผู้ทรงเกียรติได้รับทราบนะครับ ผมพยายามจดกระทู้ทั้งหมดที่ท่านกรุณาได้ถามมานะครับ การตอบของผมก็อาจจะมีการตอบปะปนกันบ้างนะครับ ก็ถือว่าเป็นเรื่องที่อาจจะต่อเนื่องกัน ผมขออนุญาตพูดถึงเรื่องปัญหาที่เรากำลังทราบร้องเรียนกันอยู่นะครับ ท่านสมาชิกฯ ผู้ทรงเกียรตินะครับ ซึ่งได้ถามในเรื่องเกี่ยวกับหลักเกณฑ์นโยบายในการคัดเลือกตำแหน่ง ผู้อำนวยการ แล้วก็รองผู้อำนวยการ สพฐ. สพฐ. คือเขตการศึกษาพื้นที่นะครับว่าทำอย่างไรบ้าง ผมขออนุญาตต้องเท้าความไปนะครับว่า ที่ไปที่มาของเรื่องนี้ เพราะว่าถ้าเราจะมาจับประเด็นเฉพาะเรื่องของปัญหาที่เกิด ณ วันนี้นี่คงจะเป็นเรื่องสุดท้ายนะครับ ซึ่งก็มีการร้องเรียนกันมา ถ้าเราย้อนไปดูตามรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติปี ๒๕๔๒ ซึ่งได้เขียนไว้ค่อนข้างจะชัดเจนว่า กระทรวงศึกษาธิการจะต้องทำการปฏิรูปการศึกษาอย่างไรบ้าง ซึ่งได้แบ่งองค์กรหลักออกมาเป็น ๕ องค์กรหลัก อันนี้อยู่ใน พ.ร.บ. ของการจัดการศึกษาของชาติ ----------

- ๓๒/๑

จากนั้นมาก็มีออกพระราชบัญญัติปี ๒๕๔๖ เมื่อปีที่แล้วพูดถึงเรื่องของกระทรวงศึกษาธิการ โดยตรงก็จะไปล้อข้อความในนั้นพอสมควร ทีนี้หลัก ๆ ในการจัดองค์กรทั้งหมดนี้จะเห็นว่า เรามีกฎหมายค่อนข้างจะต่อเนื่องมากมายนะครับ บางอันก็เป็นกฎกระทรวง บางอันก็เป็นกฎหมายจริง ๆ บางอันก็เป็นระเบียบต่าง ๆ ที่ออกมาซึ่งค่อนข้างต้องใช้เวลามาก ทีนี้ คำว่า "การปฏิรูปการศึกษา" นี้ควรจะพูดคำเดียวว่า ปฏิรูปกันมานานแล้วทำไมยังไม่เห็นผลอะไรเลย ฉะนั้นการปฏิรูปก็ต้องดูว่าแปลว่าอะไร หลังจากที่ผมเข้ามารับงานเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ช่วง ๕ – ๖ เดือนที่แล้วมาก็น่าจะเข้าใจปัญหามาก จะเห็นว่าปัญหาเรื่องของพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่ทุกคนพยายามจะเขียนขึ้นมานี้ให้คลุมการบริหารเอง โดยมีความรู้สึกว่าถ้าไม่เขียนให้รัดกุมไม่มีเวลากำกับแล้วรัฐบาลต่อ ๆ มาก็อาจจะละเลยไม่ปฏิบัติ ฉะนั้นตรงนี้ก็เป็นข้อดีของกฎหมายที่ระบุไว้ตามนั้น แต่ข้อเสียก็มีเมื่อเราไประบุมาก ๆ โดยระบุเวลาต่าง ๆ ออกมาจะเห็นว่าทำไม่สำเร็จเท่าไร เพราะว่าตามเวลา ๓ ปีบ้าง ๕ ปีบ้าง บางทีก็ ๑ ปีให้ทำอะไรหลาย ๆ อย่างก็ไม่สามารถปฏิบัติได้ ตรงนี้ผมต้องเรียนว่าไม่ใช่เป็นแค่รัฐบาลท่านนายกฯ ทักษิณ ที่ทำไม่ได้ รัฐบาลที่แล้วก็ปฏิบัติไม่ได้เหมือนกัน เช่น พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ ออกมาเมื่อปี ๒๕๔๒ ก็ปรากฏว่า ปี ๒๕๔๓ ทั้งปีก็ไม่ค่อยทำอะไรกันเท่าไร พอปี ๒๕๔๔ รัฐบาลนี้เข้ามาบริหารประเทศประมาณเดือนกุมภาพันธ์ปลายเดือนก็จะเข้า ๒ ปีนะครับ ฉะนั้นการจะเดินให้เกิดงานภายใน ๓ ปี ตาม พ.ร.บ. นี้รัฐบาลของเรานี้เข้ามาอยู่ประมาณปีเศษ ๆ เพราะฉะนั้นบางสิ่งบางอย่างก็ดำเนินไม่ได้ ไม่ใช่เป็นเพราะว่ารัฐบาลท่านทักษิณไม่มีประสิทธิภาพเป็นเพราะความต่อเนื่องจากรัฐบาลที่แล้วด้วยส่วนหนึ่ง อันนี้ผมต้องเรียนตรง ๆ นะครับหลังจากมาดูแล้วจะเห็นว่า การกำหนดให้ออกพระราชบัญญัติต่าง ๆ เพื่อมาบริหารราชการแผ่นดินเกิดปัญหาอย่างที่เราทราบกันอยู่มีพระราชบัญญัติหนึ่งที่เกิดปัญหา เราก็ต้องกลับมาแก้ไข วันนี้ก็กลับมาแก้ไขแล้ว ทีนี้ถามว่าในพระราชบัญญัติเหล่านี้ วันนี้กระทรวงศึกษาธิการบริหารประเทศได้อย่างไรบ้าง เราก็คงต้องใช้พระราชบัญญัติเก่าอยู่ พ.ร.บ. ครู ปี ๒๕๒๓ เป็น พ.ร.บ. ที่ใช้อยู่ ณ วันนี้ ถ้าหากว่าไม่มีพระราชบัญญัติใหม่เกิดขึ้นก็ต้องใช้ตัวเก่าอยู่ เพราะฉะนั้น ก.ค. หรือว่าคณะกรรมการครูทั้งหลายที่เรามีกันอยู่เราก็ต้องใช้ตัวนี้อยู่ การใช้กฎ ก.ค. เหมือนกฎกระทรวงที่เรียกว่ากฎ ก.ค. นี้ก็ต้องออกติดตามมา มาถึงจุดที่วิกฤติ

ก็ตอนที่ว่าพระราชบัญญัติตัวนั้นของเราไม่ผ่านกระบวนการตามเวลาที่ต้องการใน ปี ๒๕๔๖ เพราะฉะนั้นก็คิดว่าต้องผ่านในปี ๒๕๔๗ ซึ่งเมื่อไรยังไม่ทราบ วันนี้เข้ามาในสภาวาระที่ ๒ ฉะนั้นถ้าเราจะต้องการให้การบริหารงานเดินต่อไปนี้เราจะรอตรงนั้นไม่ได้ เราก็ต้องใช้พระราชบัญญัติเดิมที่เรามีอยู่ในปี ๒๕๒๓ เป็นตัวกำหนดกฎต่าง ๆ ออกมา จะเห็นว่าในระเบียบการบริหารราชการแผ่นดินของส่วนราชการนี้ เราเปลี่ยนโฉมหน้าใหม่หมด สมัยก่อนเราเคยมีประมาณ ๑๓ – ๑๔ กรม ซึ่งก็น่าจะให้บริการทั่วประเทศได้ระดับอำเภอ แต่ปัจจุบันนี้กลายเป็นมีแค่ ๑ องค์กรหลักทั้งหมดนั่นนะครับ คือองค์กรที่เรียกว่า สพฐ. คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้นเอง ฉะนั้นคณะนี้จะใหญ่มาก จะรวมทุกเรื่องเกี่ยวกับพื้นฐานไว้ทั้งหมดตั้งแต่อนุบาลจนกระทั่งถึงมัธยมปลาย ม. ๖ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกอย่างอยู่ตรงนั้นหมดแล้วก็แบ่งเขตพื้นที่การศึกษาออกมาเป็นจริง ๆ รัฐธรรมนูญในกฎหมายกำหนดว่าให้รัฐมนตรีนี้กำหนดว่ากี่เขตตามความเหมาะสม ฉะนั้นคำถามหลายท่านที่ถามตรงนี้ว่าทำไมเป็น ๑๗๕ ทำไมไม่เป็น ๒๐๐ กว่า ทำไมไม่เป็น ๓๐๐ กว่า ตรงนี้ก็เป็นคำตอบซึ่งทุกคนมีเหตุผลจะทำงาน ----------

แต่ประเด็นทั้งหมดก็คือว่าที่ผมอยากจะชี้ว่า การที่เรามาเปลี่ยนกระบวนการยุบ ๓ สำนักงานใหญ่ ๆ ที่เคยมีอยู่ เช่น สำนักงานประถมศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดยุบไปหมดเลย แล้วก็มารวมเป็นอันหนึ่งอันเดียว วันนี้พิสูจน์แล้วว่าการทำงานลำบากมากขึ้น หลายท่านชี้ให้ผมเห็นว่าเดินทางลำบาก แบ่งเป็น ๑๗๕ เขต โรงเรียน ๑ โรงเรียน ต้องวิ่งมาเขตพื้นที่ใช้เวลาถึงหลายชั่วโมง เพราะบางทีขรุขระมามากทางเขาอะไรต่าง ๆ ๘๐ - ๑๐๐ กิโลเมตรก็มี บางโรงเรียนได้รับคำสั่งแค่ ๑ คำสั่ง ให้ไปเอาเองอย่างนี้เป็นต้น พอถึงมาแล้วคำสั่งไม่มีอะไร แต่ต้องเดินทางเสียค่าใช้จ่ายสูงมาก บางคนบอกว่าต้องเสียค่ารถ สมมุติว่า ๖๐๐ บาท เมื่อสักครู่นี้ท่านพูดนี่นะครับ แต่ไปทำกับเรื่องของงานประมาณ ๘๐๐ บาท อย่างนี้ไม่คุ้ม อันนี้คือปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิรูปโดยที่เราเขียนกฎหมายโดยไม่ได้นึกถึงความเป็นจริงในการปฏิบัติ ณ วันนั้นที่เราทำกฎหมายขึ้นมาผมก็ไม่ได้ว่าใคร แต่ว่าไม่มีใครคิดออกหรอกครับว่ายาว ๆ การศึกษาของชาติซึ่งเดินกันมหาศาลจะง่ายอย่างที่เขาคิด ไม่ใช่ครับ เป็นกระบวนการใหญ่มากเกี่ยวข้องกับคนทั้งประเทศ เพราะฉะนั้นถ้าเราดูทั้งหมดแล้ววันนี้พิสูจน์แล้ว ไม่ว่าจะเป็นผมเป็นรัฐมนตรีตอนนี้หรือรัฐมนตรีอีก ๒ - ๓ ท่าน ซึ่งรัฐบาลปัจจุบันนี้เป็นผู้เข้ามาบริหารประเทศ ก็จะเจออุปสรรคปัญหาต่าง ๆ มากมาย ปัญหาเรื่องของกฎหมาย ปัญหาเรื่องการร้องเรียน ปัญหาเรื่องการสอบสวน การถอดถอนต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้น เพราะว่าเราเดินกระบวนการตามกฎหมาย แต่ความเป็นจริงแล้วชีวิตเราต้องศึกษาทุกวัน จะอีกกี่ปีก็ตามเราต้องศึกษาทุกวัน เพราะฉะนั้นเราต้องทำไปตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น กฎหมายที่เรามีอยู่เราก็ต้องใช้ จะหยุดไม่ได้นะครับ ผมจะกลับมาถึงประเด็นที่ท่านผ่องได้กรุณาถามเมื่อสักครู่นี้นะครับ พอเราใช้ พ.ร.บ. ๒๕๒๓ ก็ต้องใช้ วันนี้ใช้อยู่แล้ว พ.ร.บ. เดียวนะครับ ก็มีการดูชิว่า วันนี้โครงสร้างตั้งแต่ ๗ มกราคม ได้ปฏิรูปไปเรียบร้อยแล้ว โครงสร้างเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่เขตการศึกษา ภาษาตัวย่อเขาเรียก สพท. สพท. มีอยู่ ๑๗๕ แห่ง ถามว่าใน สพท. ทำอะไรกันบ้าง ในพระราชบัญญัติเขาเขียนข้อความเป็นภาษาซึ่งต้องแปลอีกหลายขั้นตอนว่า แปลว่าอะไร สุดท้ายไม่มีใครรู้จริงว่า สพท. ทำอะไรบ้าง รู้แต่ว่าคุมโรงเรียน ๒๕๐ โรงเรียน โดยเฉลี่ย รวมทั้งรัฐบาลและเอกชนเข้าไปด้วย ทีนี้ถ้าเราจะให้ ผอ. สพท. นี่นะครับกำหนดให้รักษาการก่อน เพราะกฎหมายกำหนดว่า ให้รักษาการให้ปฏิบัติหน้าที่แทน แต่ไม่ทราบว่าตำแหน่ง ไม่มีอำนาจทางกฎหมาย ตัวรอง ผอ. นี้ไม่มี

นะครับ ไม่มีในกฎหมายว่าต้องให้ทำ แต่ก็ได้มีการแต่งตั้งกันขึ้นมา โดย สพฐ. สพฐ. นี่ก็คือสำนักงานพื้นฐานนะครับ เป็นคนแต่งตั้งขึ้นมาเอง ให้มีรองผู้อำนายการ ๒ บ้าง ๓ บ้าง เพราะว่าตอนนั้นสับสน ตั้งแต่ ๗ กรกฎาคม เป็นต้นมาสับสนครับ แต่ตัว ผอ. ให้ปฏิบัติตามกฎหมายปฏิบัติหน้าที่ แต่ว่าตำแหน่งจริง ๆ ไม่มี เราก็ได้ออกกฎ ก.ค. กฎที่ ๒๕ ออกมา กำหนดให้มีตำแหน่ง กำหนดให้ สพท. เป็นสถานศึกษา ไม่อย่างนั้นเราไม่สามารถจะเดินต่อได้ เพราะว่าใน พ.ร.บ. ๒๕๒๓ ต้องเป็นสถานศึกษาเสียก่อน ถึงจะดำเนินการต่อได้ ทีนี้พอมาถึงตำแหน่งต่าง ๆ เราก็มีชื่อออกมาทั้งหมดว่า เอาล่ะ มีผู้อำนวยการ ๑ คน รองผู้อำนวยการ ๒ คน ผู้ช่วยผู้อำนวยการอีก ๓ คน แล้วก็มีเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาอีก กำหนดระดับชั้นคือ ซี. ต่าง ๆ ไว้เรียบร้อย ตอนนี้ก็ได้ออกพระราชกฤษฎีกาตามกฎ ก.ค. ตรงนี้ ให้ ผอ. เขตพื้นที่มีเงินประจำตำแหน่ง ตัวเลขประมาณ ๙,๙๐๐ บาท ทุกอย่างเสร็จหมดแล้ว เสร็จในสมัยที่ผมเข้ามาเป็นรัฐมนตรี----------

และถามว่า ผมจะเดินอย่างไรต่อ ผมก็มีเป้าหมายไว้ประมาณเทอมหน้า คือพฤษภาคม ที่จะถึงนี้นะครับ เราจะต้องเปิดเรียนใหม่ ๑๑ พฤษภาคมนี้นะครับ แล้วก็เราจำเป็นจะต้องมีผู้บริหารตัวจริงถ้าทำได้ จะไปรอกฎหมาย ซึ่งวันนี้เราก็ต้องรออีกตั้งหลายกฎหมายด้วยกัน ที่จะเกิดขึ้น แต่การบริหาร การเรียนหนังสือ การสอนหนังสือ การพัฒนาครู ทุกอย่าง ที่ท่านพูดต้องเดินตลอด ถ้าเดินแล้วเราไม่มีกฎ ไม่มีวิธีการต่าง ๆ ทำไม่ได้ ฉะนั้นเราก็ถึงออกมาถึงจุดที่เรียกว่าเราสบายใจ เราทำได้แล้ว คือออกมาแล้วผมก็ต้องมีการตั้ง ถูกไหมครับ จะต้องตั้ง ผอ. แล้ว ตั้ง รอง ผอ. แล้ว เราก็มีกฎออกมาว่าจะต้องตั้ง ทีนี้ถามว่าในอดีตทำอย่างไรกัน เพราะฉะนั้นสับสน เราก็เอาผู้ใหญ่นี่แหละครับรักษาการบ้าง อะไรบ้าง ไปทั้งหมดทุกอย่าง รองผู้อำนวยการด้วย ผมเข้ามาเป็นรัฐมนตรีก็เห็นภาพชัดว่าบางคนก็เก่ง บางคนก็ไม่ค่อยเก่ง บางคนก็ยังไม่แน่ใจ ก็มีทุกประเภท ผมไปทำงานต่างจังหวัดนี่ผมไปดูละเอียดมาก ไปดูทุก ผอ. ไปดูที่โรงเรียนเล็ก ๆ โรงเรียนใหญ่ ๆ รู้ข้อมูลหมดภายในเวลา ๑ เดือน ก็จะเห็นความสับสนต่าง ๆ ค่อนข้างจะมาก ทีนี้เราก็ถามว่าถ้าเราจะตั้ง ผอ. ตัวจริง ตามกฎ ก.ค. ๒๕ ที่ออกไปแล้ว เราทำอย่างไรได้ ก็มีกระบวนการบอกมาว่า เรามีคนตั้งเยอะ กระทรวงศึกษาธิการไม่ใช่เป็นกระทรวงที่ไร้ประสิทธิภาพไปทั้งหมดอย่างที่คุณคิดนะครับ ผมไปนี่ผมก็ไปเห็นว่า ผอ. หลายคนก็เก่ง หลายคนก็ไม่ไหว ก็แปลว่า สมมุติเราให้เขาบรีฟ (Brief) เรา เขาจะบรีฟไม่ค่อยได้หรอก เขาต้องส่งมือรองเข้ามาบรีฟ อะไรอย่างนี้เป็นต้น แล้วรู้สึกว่าถ้าอย่างนั้นเราน่าจะมีการคัดเลือก ผมไม่ค่อยรู้จักใครเท่าไรอยู่แล้ว ไม่รู้จักจริง ๆ ฉะนั้นการเมืองของผมไม่มีเลย ผมต้องการจะเอาประเทศเป็นที่ตั้ง เอากระทรวงศึกษาธิการเป็นที่ตั้ง เรามีบุคลากร ๖ แสนกว่าคน ผู้ใหญ่ ๆ ก็มีเยอะ ฉะนั้นเราจำเป็นที่จะต้องมีกระบวนการในการคัดเลือก ผมก็สอบถาม ก.พ. ก.พ. ก็แนะนำให้ว่าเขามีการสอบวัดผลอย่างดีผู้บริหาร ซึ่งทำได้ผลมาแล้ว แล้วกระทรวงศึกษาธิการเองก็ผ่านกระบวนการนี้มาแล้วหลายคน เวลาเดียวกันเราก็ไปเช็ก (Check) กับทางสถาบันข้างนอกซึ่งเป็นของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นสถาบันที่เขาทำเรื่องนี้โดยตรงในการวัดผลการบริหาร เราก็ให้เขามาเป็นผู้ดำเนินการ ก็ปรากฏว่าดำเนินการต่าง ๆ นี้ ผมได้สอบถามว่าเขาทำอย่างไรบ้าง ก็มีการสอบสมรรถนะ สอบเจตนคติ สอบการบริหารความรู้ทั่วไป

ที่สำคัญคือสอบสมรรถภาพของผู้บริหาร ซึ่งเขาจะแรงก์ (Rank) มาให้ประมาณ ๕ - ๖ อย่าง ว่าผู้บริหารต้องเป็นอย่างไร ๆ บ้าง ๓ ๔ ๕ ข้อ ซึ่งทั้งหมดนี้เขาไม่ได้คิดเองนะ เขามาถามผม เขามาถามพื้นที่ เขามาถามผู้ใหญ่กระทรวงศึกษาธิการว่า กระทรวงศึกษาธิการบริหารแล้วต้องการอะไรบ้าง คนที่มาบริหารต้องการอะไรบ้าง จากนั้นมาก็เอาไปประเมินเป็นข้อสอบ วันนี้ถือว่าแฟร์ (Fair) ที่สุดนะครับ เป็นทางการที่สุด เอาคนนอกมาทำ เอาทิศทางถูกต้องมาแล้วก็ประกาศ บางคนบอกว่าผมประกาศเร็ว จบเร็ว มีไทม์เฟรม (Time Frame) อยู่ที่ว่าพฤษภาคมนี้เราต้องตั้งแล้ว ก็ปรากฏว่าสอบออกมา สอบออกมานี้ ตัวผู้อำนวยการเขตเดิมสอบตกไม่กี่คน เป็นหลักสิบกว่าคน ก็ไม่ว่าอะไร ปรากฏว่าตัวรองผู้อำนวยการ ๓๐๐ เกือบ ๔๐๐ ท่านด้วยกัน ตกเยอะเลย ตกมากกว่าได้ ตรงนี้ครับเป็นประเด็นของที่มาถึงขั้นมาร้องเรียนท่าน แล้วก็มาก ๆ เลยว่า ทำอย่างไรจะให้เรายกเลิกกฎ ก.ค. ๒๕ ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาซึ่งออกมาเรียบร้อยแล้ว ยกเลิกการสอบ ตรงนี้ถ้าพูดกันก่อนตั้งแต่แรกผมก็ฟัง ไม่ใช่ไม่ฟังนะ แต่มาพูดกันหลังจากสอบตกแล้วบ้าง สอบไม่ได้บ้าง วันนี้ผมทำเรื่องพวกนี้ไป ฝ่ายที่สนับสนุนของผมนี่ ๘๐ กว่าเปอร์เซ็นต์นะ กระทรวงศึกษาธิการสนับสนุนเห็นด้วยหมดบอกว่าทำถูกต้องแล้ว วิธีนี้ถูกต้อง จดหมายกำลังใจมาเต็มไปหมดนะครับ แต่ว่าไม่ออกเป็นข่าว ผู้ที่สอบได้ก็มี ผู้ที่เห็นด้วยก็มี ทุก ๆ ฝ่ายเข้าใจวิธีการหมด แล้วก็บอกว่า ต่อไปนี้ถ้าทำแบบนี้จะดี แต่ผู้ที่ไม่เห็นด้วยก็มีจำนวนหนึ่งนะครับ ----------

เพราะฉะนั้นตรงนี้ผมก็เห็นว่าเป็นเรื่องยาวที่ต้องชี้แจงกระบวนการทั้งหมด เพราะฉะนั้น ผมถึงบอกว่าผมเห็นใจคนที่สอบไม่ผ่าน ทุกคนบอกผมทำงานกันมาช่วงระยะเวลา ๗ - ๘ เดือนด้วยความทุ่มเทเต็มที่ แต่ว่าขอให้ผมตั้งผมที่เก่า ผมต้องมีหลักการ ผมทำงานตรงนี้ผมไม่ได้ทำเพื่อตัวเอง เพื่อประเทศชาติ ไม่ใช่เพื่อการเมือง แต่ผมต้องทำเพื่อประเทศ ไม่ใช่ทำเพื่อคนหนึ่งคนใด แล้วพวกที่มีปัญหาวันนี้ไม่ได้แปลว่าเขามีปัญหาตลอดไปนะครับ เขามีปัญหาเฉพาะตรงนี้แค่นั้นเอง แต่อนาคตเราต้องเดินอีกเยอะแยะ ผมกำลังคิดว่าผมจะปรับกระทรวงศึกษาธิการอย่างไร การบริหารเทอะทะ กำลังคิดจะปรับอยู่ แต่ว่าวันนี้ผมคิดจะปรับไม่ได้แปลว่าผมปรับแล้วนะ ผมยังออนเนอร์ (Owner) กฎหมายเดิมอยู่ ยังเดินเหมือนเดิมอยู่ทุกอย่าง แต่ว่ามีความคิดว่าเมื่อเป็นอย่างนี้ปี๊บต้องมีการปรับปรุง ปรับปรุงในอนาคตเป็นอย่างไร เราก็ต้องเอากระบวนการมาว่ากัน สุดท้ายจะเอาเรื่องกระบวนการของศูนย์นักเรียนเป็นเซ็นเตอร์ (Center) ของท่านวิจิตรมาพูดออกมาว่า ถ้าเป็นอย่างนี้แล้วต้องทำอย่างไรบ้าง เพราะฉะนั้นตรงนี้ก็อยากจะเรียนให้ทราบว่า ผู้ที่ผิดหวังตรงนี้ไม่ได้แปลว่าผิดหวังตลอดชีวิตนะครับ กระบวนการยังเป็นอีกมากมาย ตำแหน่งต่าง ๆ ยังมีอีกเยอะแยะ แต่ว่าปัจจุบันทันด่วนตรงนี้เราต้องทำงานลักษณะอย่างนั้น เป็นต้น เพราะฉะนั้นผมถึงขอเรียนว่าในเรื่องของหลักเกณฑ์คัดเลือกขอความกรุณาได้นำเสนอทั้งหมดแล้วก็เล่าเรื่องทั้งหมดให้ฟังนะครับ แต่ในการแบ่งเขต ๑๗๕ เขต เมื่อสักครู่นี้ผมถามท่านสุวิทย์ท่านเป็นผู้ริเริ่ม ท่านบอกเริ่มจาก ๗๖ จังหวัด แล้วคูณ ๒ เข้าไป เสร็จแล้วก็บวกไปเรื่อย ๆ สุดท้ายเป็น ๑๗๕ เพราะว่าบางจังหวัดใหญ่ บางจังหวัดเล็ก แต่ว่าบางคนบอกว่า ๒๕๐ สมัยก่อนต่อรองเป็นจำนวนมาก ๆ เพื่อจะเอาคนเข้าไปใส่ให้เต็ม ทีนี้ถ้าเราบอกว่าเราจัดองค์กรโดยเอาคนเป็นตัวตั้งไม่ใช่แล้ว เราต้องเอาคนอยู่ข้างนอกแล้วก็จัดองค์กรให้ทำงานได้ วันนี้ท่านถามผมว่า ๑๗๕ จะเอาอย่างไร ผมตอบท่านได้เลยว่าไม่แน่ อาจจะบวกเข้าไป อาจจะลดลงหรืออะไรก็แล้วแต่ คือโครงสร้างใหม่ที่เกิดขึ้นที่ผมคิดในใจวันนี้นะครับ ยังไม่ได้พูดให้ใครฟังมาก ก็คือว่าจะต้องเป็นโครงสร้างที่เอาโรงเรียนเป็นหลัก ไม่ใช่เป็นโครงสร้างที่เอา สพท. เขตพื้นที่เป็นหลัก โรงเรียนเป็นหลัก จะดูโรงเรียนเป็นหลักจริง ๆ แล้วดูว่าโรงเรียนปฏิบัติออกมามีประสิทธิภาพมีผลได้ดี ถ้าไปกระทบถึง สพท. อย่างไรต้องพยายามปรับให้โรงเรียนเขามีความสะดวกสบาย ไม่ใช่ปรับ สพท. ให้สะดวกสบาย

แล้วโรงเรียนมีปัญหามากอย่างที่ท่านยกเมื่อสักครู่นี้ โรงเรียนมีปัญหามาก เพราะฉะนั้น ตรงนี้ผมรับเลยว่ารัฐบาลท่านนายกฯ ทักษิณในช่วงปีนี้ทั้งปีจนกระทั่งเลือกตั้งใหม่ หรือถ้าปีหน้ากลับมา อย่างไรก็ตามมีการปรับเรื่องของการศึกษาของชาติแน่ คงจะมีการกระทบกระเทือนเรื่องกฎหมายบ้าง แต่คงไม่มากนัก พื้นฐานใหญ่ยังใช้ได้อยู่ แต่ว่าการบริหารนี้ต้องเอามาดู เรามีต้นแบบมา ๒ - ๓ ปีแล้วว่าทำไม่ได้หลายเรื่องด้วยกันนะครับ ฉะนั้นตรงนี้ก็จะมีกระบวนการ เขตพื้นที่ก็แบบเดียวกัน

ผมขออนุญาตมาในเรื่องของ ก็คำถามคล้าย ๆ กันปฏิรูปเกิดปัญหาแบ่งเขต เดินทางไกลผมตอบไปแล้วเมื่อสักครู่ พฤติกรรมการเรียนการสอนไม่แตกต่างจากเดิม อันนี้เป็นหัวใจเลย เพราะฉะนั้นวันนี้บอกปฏิรูปการศึกษาเสร็จแล้ว ยังไม่เสร็จเลย ท่านบอกว่าไม่แตกต่างจากเดิม นี่ผมเห็นด้วย แต่ผมกำลังอยู่ในโพรเซสส์ (Process) ที่กำลังจะให้แตกต่างจากเดิม วันนี้ผมดูแล้วนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการให้ความสนใจ อุปกรณ์การเรียนการสอนเป็นสิ่งไม่มีชีวิต สถานที่ศึกษาเป็นสิ่งไม่มีชีวิต สร้างได้ ซ่อมได้ หนังสือก็พิมพ์มากขึ้นได้ แต่กระบวนการทั้งหมดสามารถทำได้ทั้งหมด แต่ว่าครู ทุกคนพูดถึงครูเมื่อสักครู่นี้ท่านบอกผม ครูเป็นสิ่งมีชีวิต เพราะฉะนั้นพัฒนาครูไม่ใช่พัฒนาแบบง่าย ๆ อย่างเดียว ต้องมีกระบวนการค่อนข้างจะมาก ตอนนี้ผมได้ทำเรื่องกระบวนการเหล่านี้ไว้ค่อนข้างจะชัดเจนว่าจะพัฒนาอย่างไรบ้าง ครูไม่ได้รับการพัฒนาเท่าไร เมื่อเป็นครูแล้วสอนหนังสือแล้วสบายแล้วอยู่ตรงนั้น ไม่คิดจะไปไหนอีกแล้ว ๓ ปีรับรองเลยความรู้ไม่มีกระบวนการทั้งหมดปรับปรุงตัวไปเรื่อย ๆ เทคโนโลยีก้าวหน้ามากขึ้นครูจะไม่เข้าใจเรื่องการสอน อย่างวิธีการสอบแบบใช้คอร์สแวร์ (Course ware) การใช้คอมพิวเตอร์ที่ท่านดอกเตอร์ได้พูดเมื่อสักครู่นี้ก็แบบเดียวกัน ต้องมีการพัฒนาทั้งหมดเหล่านี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นการพัฒนาครูอยู่ในกระบวนการที่เราจะทำขึ้น แต่เมื่อสอนให้ครูพัฒนาแล้วต้องให้เขาทำด้วยความสมัครใจ ผมเพิ่งจะไปเน้นเรื่องภาษาอังกฤษ กับเน้นเรื่องไอซีที วันนี้ไอซีทีผมเปิดให้มีการอบรมในภาคฤดูร้อนนี้ ๒,๐๐๐ คน โดยใช้ครูจากโรงเรียนเล็กที่นักเรียนต่ำกว่า ๑๒๐ คนส่งไปอบรมตอนนี้ทั่วประเทศ เรื่องไอซีทีประมาณ ๒ อาทิตย์

แล้วคัดเลือกครูจำนวนหนึ่งจากโรงเรียนเล็กนี้เหมือนกัน ๓๐๐ คนส่งไปอบรมที่สิงคโปร์ อบรมการสอนที่สิงคโปร์ วันนี้รุ่นที่ ๑ ไปแล้ว ไป ๑๔๘ คน รุ่นที่ ๒ จะตามออกไปอีก ๑๕๑ คน----------

- ๓๖/๑

เพราะฉะนั้นครูจะได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และเมื่อกลับมาจากสิงคโปร์ ทำไมเลือกสิงคโปร์ เพราะว่าสิงคโปร์เขามีการพัฒนาการสอนได้ดีมาก วิธีการสอนของเขาผมฟังแล้วผมค่อนข้างจะประทับใจถึงดลบันดาลให้ต้องหาเงินงบประมาณ ท่านนายกฯ ก็กรุณาให้งบประมาณออกมาพิเศษส่งไปอบรม ครูที่กลับมาทั้งหมดนี้ไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษหรือไอซีทีจะกลับมาสอนโรงเรียนเล็กหมด ผมจะยกระดับโรงเรียนเล็กทั้งหมด ๑๐,๘๗๗ โรงเรียนทั่วประเทศที่นักเรียนต่ำกว่า ๑๒๐ คน โรงเรียนหลายท่านที่ท่านบอกจังหวัดของท่านเมื่อสักครู่นี้ ๖๐ - ๗๐ คน จะอยู่ในกระบวนการนี้ทั้งหมด ฉะนั้นกระบวนการพัฒนาครูผมได้ทำไว้เยอะ แล้วก็มีสิ่งที่อยากจะเรียนให้ท่านทราบไปเรื่อย ๆ ถ้ามีโอกาสผมขออนุญาตกลับมาที่ท่านดอกเตอร์วิบูลย์ นะครับ ขออนุญาตที่เอ่ยนามท่านนะครับ ท่านได้ให้คำถามค่อนข้างจะทันสมัยนะครับ ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีมากท่านไปรื้อของเรื่องนโยบายรัฐบาลทั้งหมด ๑๒ ข้อ ท่านก็มาเน้นข้อ ๓ ข้อ ๖ ข้อ ๘ สุดท้ายจะมาเน้นหนัก ๆ ที่เรื่องของข้อ ๘ คือว่าให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งหมดนี้ผมต้องขอเรียนอย่างนี้ว่าทั้งกระบวนการทั้งหมด ที่ผมเล่าไปเมื่อสักครู่แล้ว เรียนเลยว่าได้ทำไปเยอะแล้ว หลายท่านที่ฟังผมพูดที่อื่นบอกว่า ทำไมผมไม่ทำพีอาร์ (PR) บ้าง ผมก็บอกผมก็พยายามคุยให้ฟัง แต่หมายความว่า บางทีสื่อเขาจะลงเฉพาะสิ่งที่เป็นเรื่องก้ำกึ่งระหว่างลบกับบวกซึ่งไม่เป็นไร วันนี้ผมได้มีโอกาสมาชี้แจงผมมีความสบายใจมาก เพราะถือว่าท่านเป็นสภาที่ทรงคุณวุฒิสูง และก็ไม่เป็นสภาที่ฆ่ารัฐบาลผมต้องพูดได้เต็มอกทุกอย่างนะครับ เรื่องการที่ท่านพูดถึงเรื่องเทคโนโลยีไอซีทีอีเลิร์นนิ่ง (ICT E-learning) อันนี้ประทับใจผมมาก เพราะว่าอยู่ในหัวใจเหมือนกันนะครับ วันนี้ถ้าเด็กเราหรือเราไม่มีเครื่องมือในเรื่องของไอซีที หรืออีเลิร์นนิ่ง คือสอนเรียนด้วยกันเองด้วยคอมพิวเตอร์ทั้งหมด วันนี้อินเตอร์เน็ตทั้งหมดที่ท่านพูดนี่คือเครื่องมือทั้งนั้นเพียงแต่ว่าเราจะหยิบมาใช้อย่างไร แม้กระทั่งพูดถึงเวอร์ชวลยูนิเวอร์ซิตี ก็คือว่ามหาวิทยาลัยที่คล้าย ๆ กับว่าไม่มีตัวตน สามารถจะสอนวิชาอะไรก็ได้ไปจับวิชาสอนของมหาวิทยาลัยจุฬาฯ มาอันหนึ่ง จากเกษตรศาสตร์อันหนึ่งสอน ๆ จบแล้วได้เครดิตประมาณ ๑๐๐ กว่าเครดิตจบเลย เป็นยูนิเวอร์ซิตีที่ไม่ต้องไปเอกซ์เทนด์ (Extend)ไม่ต้องไปเข้าชั้นที่ธรรมศาสตร์ที่จุฬาฯ ที่เกษตรฯ อีกต่อไป

อย่างนี้อยู่ในหัวใจกำลังคิดจะทำอยู่เหมือนกัน แล้วก็ถึงจุด ๆ นั้น ผมคิดว่าเครื่องมือเครื่องไม้ในโลกนี้ซึ่งเปิดโอกาสให้ทำมีครบหมดแล้ว เพียงแต่เรามีความคิดหรือเปล่า แต่ท่านชี้นำผมนี่ผมถือว่าเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์ เรามีความคิดตรงนี้อยู่ แต่กระบวนการตรงนั้นที่จะเกิดขึ้นจะต้องมีวิธีการดูว่าจะต้องใช้กติกาอะไร การสอบทำอย่างไร การเรียนนี่ที่ไม่มีปัญหาเรียนไม่ยาก การสอบทำอย่างไร แล้วความสะดวก การให้ปริญญาอย่างไร ตรงนี้อยู่ในกระบวนการที่กำลังดำเนินการคิดอยู่ ซึ่งจะเกิดขึ้นในอนาคตแน่นอนนะครับ ฉะนั้นกระบวนการเหล่านี้ผมคิดว่าท่านได้แนะผมไว้ค่อนข้างจะสมบูรณ์ แล้วก็บางสิ่งบางอย่างผมไม่ได้คิดไว้ด้วย ท่านยังกรุณาใส่เข้ามาอย่างเช่น เวอร์ชวลยูนิเวอร์ซิตีอย่างนี้เป็นต้น เรื่องของการเป็นเลิศหรือเอกเซลเลนซ์เซ็นเตอร์ (Excellence Center) ของเราทางวิชาการ ท่านบอกมี ๓๒ สาขา วันนี้มีแค่ ๗ สาขา ไม่ครอบคลุมอย่างแท้จริง จะเพิ่มเติมขึ้นกี่สาขา ผมก็มีตัวเลขอยู่ที่เราได้ทำไปแล้ว เป็นระยะเวลา ๕ ปี ผมขอย้ำตัวเลขท่านนิดหนึ่ง เราใช้เงินเอดีบีไป ๕๙.๓๒ ล้านเหรียญ แล้วก็ใช้งบประมาณประเทศอีก ๑,๑๘๐ ล้านบาท บัดนี้ทำไปแล้วแผน ๕ ปี จะจบในปี ๒๕๔๘ คือ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๘ ถามว่าได้ผลแค่ไหน เพราะจัดตั้งศูนย์เป็นเลิศทางวิชาการเป็น ๗ แห่ง ก็ขอเวลาสั้น ๆ นิดเดียวครับ เราได้เป็นเลิศทางวิชาการด้านเคมี หรือใช้มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นแกนนำทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม อันที่ ๓ คือการจัดการสิ่งแวดล้อมและของเสียอันตราย อันที่ ๔ คือปิโตรเลียมและเทคโนโลยีปิโตรเคมี อันที่ ๕ คือพลังงานและเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม อันที่ ๖ คือเทคโนโลยีชีวภาพเกษตร อันนี้ดีเป็นไบโอเทคทางด้าน แอกริคัลเชอร์ (Agriculture) นะครับ----------

อันสุดท้ายอันที่ ๗ คือด้านเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว อันนี้ผมไม่ค่อยแน่ใจนะครับ อาจจะเป็นเรื่องของการแปรรูปสินค้าต่าง ๆ ทีนี้จากการประเมินผลโครงการทั้งหมดแล้ว โครงการนี้เป็นโครงการ ๕ ปี เริ่มตั้งแต่รัฐบาลสมัยที่แล้ว ณ วันนี้สิ่งเปลี่ยนแปลงไปเยอะขึ้นนะครับ รัฐบาลนี้ได้มีแนวคิดว่า เราจะเป็นเอกเซลเลนต์เซ็นเตอร์นี้ไม่ใช่เป็นเฉย ๆ ไม่ใช่เป็นเพื่อความสนุกของอาจารย์หรืออะไรทั้งสิ้น เราต้องเป็นแล้วเอาไปใช้ประโยชน์ได้ทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม เพราะฉะนั้นรัฐบาลนี้ก็มีความรู้สึกว่าวันนี้เราต้องมาเน้นที่เรื่องอะไรบ้าง ก็จะมีโครงการที่เกิดขึ้นต่อเนื่องแน่นอนนะครับ งบประมาณเมื่อมีก็ต้องมีงบประมาณให้ แล้วก็จะไม่เน้นแบบเก่าจะไปเน้นถึงเรื่องประโยชน์เอาไปใช้งานทันที เช่น วันนี้เราเป็นเจ้ายุทธจักรในเรื่องของการส่งออกหลายอย่าง เช่น เรื่องอาหาร เรื่องของอัญมณี เรื่องของเครื่องนุ่งห่ม เรื่องอุตสาหกรรมรถยนต์ ๓ - ๔ ตัวพวกนี้อยู่ในหัวใจของรัฐบาลว่าจะต้องเน้นเรื่องพวกนี้เป็นหลักให้มหาวิทยาลัยเข้ามาดูแลเรื่องพวกนี้ให้มีความเป็นเลิศทางด้านเทคโนโลยีแล้วสามารถจะแข่งขันกับเขาได้ เพราะฉะนั้นในอนาคตอันใกล้นี้จะมีการขยายเอกเซลเลนต์เซ็นเตอร์ออกไปอีกค่อนข้างจะเยอะ แต่ว่าจะขยายไม่ใช่แบบเดิมแล้ว จะขยายแบบที่จะเป็นประโยชน์ตรง ๆ กับประเทศชาติของเรา ของเก่านี่ผมดูแล้วนะครับ จะมีปิโตรเลียมและเทคโนโลยีปิโตรเคมีซึ่งจุฬาฯ เป็นเจ้าภาพ ตรงนั้นก็อาจจะได้ประโยชน์เพราะว่าเราส่งสินค้าปิโตรเคมีไปขายต่างประเทศเยอะแล้วก็เป็นด้นแบบเยอะมาก เทคโนโลยีชีวภาพทางการเกษตร เช่น ไบโอเทค ตรงนี้มีความสำคัญมาก เรื่องจีเอ็มโอ (GMOs) อะไรต่าง ๆ วันนี้ประเทศไทยต้องมีความรู้เรื่องพวกนี้เต็มที่ ตรงนี้ก็อาจจะได้ประโยชน์ ผมสงสัยคำว่าเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว ถ้าแปลว่าเป็นเรื่องของการแพกเกจจิ้ง (Packaging) เรื่องของการแปรรูปอาหารอย่างนี้จะตรงกันนะครับ ฉะนั้นสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอย่างที่บอกว่าจะต้องเกิดขึ้นแล้วก็ทำให้ประเทศไทยเรามีศักยภาพในการแข่งขัน

อันสุดท้ายที่ผมอยากจะแนะว่า เรากำลังเข้ามาในยุคของเทคโนโลยีใหม่ที่เรียกว่า นาโนเทคโนโลยี (Nanotechnology) ซึ่งใช้ทุกอย่างเล็กมากมองด้วยตาเปล่าไม่เห็น ตรงนี้เราต้องเข้ามาอยู่ในความเป็นเลิศเหมือนกัน ตรงนี้ก็ได้มีการส่งเสริม ผมจะเน้นตรงนี้เป็นประเด็น เพราะว่าทุกชาติยังอยู่ในขั้นที่ไม่ได้เก่งกว่ากันมาก จะมีเก่งเฉพาะประเทศมหาอำนาจอยู่ประมาณไม่กี่ประเทศ เพราะฉะนั้นถ้าเราจับตรงนี้ก่อนเราก็มีโอกาสที่จะ

ก้าวหน้านำชาวบ้านเขาก่อนได้นะครับ เรื่องการขาดแคลนบุคลากรในมหาวิทยาลัย อย่างที่ท่านทราบ เวลานี้เรามีพระราชบัญญัติแล้ว กำลังจะมีพระราชบัญญัติอยู่ในคณะกรรมาธิการร่วม ว่าจะให้ผู้เกษียณอายุถ้าเป็นศาสตราจารย์หรือรองศาสตราจารย์ต่ออายุได้เรื่อย ๆ ถึง ๖๕ ปีนะครับ อันนี้ก็เป็นส่วนที่แก้ปัญหา อีกส่วนหนึ่งก็คือว่าเราต้องมีการพัฒนาบุคลากรขึ้น บังเอิญผมเป็นประธาน ก.ม. ก.ม. คือคณะกรรมการของมหาวิทยาลัยในการดูระเบียบต่าง ๆ ก็จะมีการเสนอโครงการใช้เงินหลายพันล้านบาทในเวลา ๔ - ๕ ปีข้างหน้านี้เพื่อพัฒนาอาจารย์ในมหาวิทยาลัยทั้งหมดเลย เพราะฉะนั้นต้องมีวิธีการออกมาชัดเจน ระบบนี้ได้เกิดแล้ว ผมได้เห็นชอบไปแล้วในการพัฒนาพวกนี้นะครับ แต่ว่ารายละเอียดต้องว่ากันต่อไป ผมได้ตอบคำถามของท่านไปแล้วพอสมควรนะครับ

ประเด็นสุดท้ายของท่านวุฒิฯ ท่านคำพันธ์ก็เป็นประเด็นที่ดี คำถามที่ถามค่อนข้างจะชัดเจน ผมมีคำตอบชัดเจนอยู่เหมือนกันนะครับ แต่ว่าท่านถามว่าครูทั้งหมดนี้ที่เกินเกณฑ์และขาด เอาอย่างนี้ก่อน ความหมายคือว่าวันนี้ถามว่าครูเราขาดหรือเกิน คือเราใช้ตัวเลขของเอดีบีมาตลอดเพราะอะไรผมก็ไม่ทราบ อาจจะเป็นเพราะเราไปกู้เงินเขา เขาบังคับให้เราใช้ เขาใช้ว่า ครู ๑ คนต้องดูแลนักเรียน ๒๕ คน ปรากฏว่าเราก็ขาดครูอยู่ตอนนี้เป็นหลักหมื่นกว่าคน แต่ถ้าเรามานั่งดูตามกติกาของเราเอง เราไล่ดูโรงเรียนเล็ก ๆ ต่าง ๆ ซึ่งโรงเรียนเล็กๆ นี้บางที่ครู ๑ ต่อ ๑๐ ยังถือว่าขาดเลยเพราะว่าโรงเรียนเล็กนี้ไม่มีทางที่จะดูแลได้ทั่วถึงด้วยครูจำนวน ๑ ต่อ ๒๕ แล้วเมื่อนับรวม ๆ แล้วเราขาดครูเป็นตัวเลขหลายหมื่นคน พอมาเออร์ลี่รีไทร์ต่างหากอีก ๒๐,๐๐๐ กว่าคนนี้ก็ขาดไปมากขึ้นไปอีก เพราะฉะนั้นกระบวนการทั้งหมดผมต้องเรียนให้ท่านสบายใจว่า รัฐบาลวันนี้กำลังจะดูตัวเลขว่าครูขาดเกินที่ไหนบ้าง ผมมีตัวเลขนะครับว่าตามโรงเรียนนี้เท่ากัน บางโรงเรียนขาด บางโรงเรียนเกิน รายละเอียดมีนะครับ ซึ่งผมจะส่งให้ท่านหลังจากนี้ไปนะครับ ----------

ทั้งหมดนี้เราจะเอาโรงเรียนเป็นหลักแล้ว ผมจะให้ ผอ. โรงเรียนเป็นคนระบุมาเลยว่าท่านขาดครูกี่คน ครูอะไรบ้าง ทุกโรงเรียนเลย ไม่ใช้ตัวเลขกลาง ไม่ใช้ตัวเลข ก.ค. หรือ สพฐ. จากส่วนกลางอีกต่อไป จะเอาโรงเรียนเป็นคนให้ข้อมูลมาทั้งหมด แต่ผมจะบอกโรงเรียนเขาว่าท่านต้องทำอะไรให้ผมบ้าง ยกตัวอย่าง ถ้าท่านสอนชั้น ป. ๑ ถึง ป. ๖ ผมต้องการเห็นเด็ก ป. ๑ ป. ๒ ป. ๓ ป. ๔ ป. ๕ ป. ๖ เมื่อจบการศึกษาขึ้นชั้นแล้ว เขาต้องมีการศึกษาระดับไหน ภาษาไทยเป็นอย่างไร ภาษาอังกฤษเป็นอย่างไร คณิตศาสตร์เป็นอย่างไร ผมจะให้เกณฑ์ไปเลยแล้วบอกท่านต้องการครูอย่างไรบอกมา ผมจะใช้โรงเรียนเป็นเซ็นเตอร์ (Center) เอาเด็กเป็นเซ็นเตอร์ก่อนแล้วโรงเรียนเป็นเซ็นเตอร์เข้ามา ฉะนั้นครูทั้งหลายนี้ผมเริ่มแล้วก็จะให้ข้อมูลผมมาทั้งหมด ๓๒,๐๐๐ โรงเรียนของรัฐบาล เอกชนบวกอีกเข้าไปเป็น ๓๖,๐๐๐ - ๓๘,๐๐๐ รวมกันมาแล้วจะเห็นชัดเลยว่าเราอธิบายได้ว่าวันนี้เราขาดครูที่ไหน ครูอะไรบ้าง ครูมีประสิทธิภาพสูงไม่สูงจะมีหมด ผมจะมีให้ทำนะครับ เป็นทะเบียนครูทุกคนว่าแต่ละคนเป็นอย่างไรบ้างและต่อไปการเลื่อนชั้นของครูนี้จะเป็นระบบที่ให้ความเป็นธรรมมากรวมทั้งระบบการย้ายครูด้วยจะไม่ต้องเสียเงินเรี่ยไรปลายทางอีกต่อไป ฉะนั้นทั้งหมดนี้คือกระบวนการที่เราทำเรื่องครูเพื่ออะไร เพราะครูเป็นสิ่งที่มีชีวิต ปรับปรุงคุณภาพต่าง ๆ ต้องใช้กระบวนการต่าง ๆ มากมาย ฉะนั้นโรงเรียนพวกนี้ถามว่าครูขาดครูเกินนี้ ความรู้สึกผมตอนนี้ผมรู้ว่าขาด ถกเถียงกันว่าขาดกี่คน อย่ามาถามว่าขาดกี่คน ผมจะถามว่าขาดอะไรบ้าง ขาดตรงไหนบ้าง กำลังทำอยู่และผมเชื่อว่ารัฐบาล ผมเชื่อว่า ก.ค. สำนักงบประมาณถ้าผมชี้แจงรายละเอียดได้อย่างนี้เขาไม่สามารถที่จะบอกว่าผมพูดแบบไม่มีเหตุผล ผมจะบอกว่าผมมีเหตุผลชัดเจนว่าผมขาดตรงไหนอย่างไรบ้าง และผมเชื่อว่าท่านนายกฯ รับรองว่าต้องซัพพอร์ต (Support) เมื่อเรามีหลักฐานเรามีวิธีการชัดเจนออกมาทุกคนจะต้องเห็นชอบตามนั้นหมด กระบวนการทั้งหมดนี้กำลังจัดการอยู่นะครับ อย่างครูภาคใต้ ๓ จังหวัดเมื่อสักครู่นี้ เรามีโรงเรียนอยู่ ๘๒๕ โรงเรียนในภาคใต้ ๓ จังหวัด โดนเผาไปทีละ ๑๘ วันนี้โดนอีก ๑๘ ก็ซ่อมเสร็จแล้ว และโดนอีก ถามว่าเดือดร้อนไหม ผมบอกเดือดร้อน สะเทือนขวัญ ใช่ ครูขอย้าย ๗๐๐ คน ถามว่าเป็นอย่างไร ผมบอกก็ย้ายได้ แต่ผมก็มีครูใหม่ที่จะเข้าไปอีก ครูใหม่ขึ้นบัญชีไว้เยอะแยะแล้ว ครูอัตราจ้างอยากเป็นราชการผมให้ไป ๔๕ เปอร์เซ็นต์ จาก ๓,๐๐๐ คน

เราได้อัตรามาใหม่เป็นกำหนดการไปเรียบร้อยแล้ว เอาครูในพื้นที่ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ คนไหนอยากย้ายออกก็ไม่เป็นไรเป็นเหตุผลส่วนตัว บางคนอยากย้ายออกเพราะว่าอยู่มานานแล้ว อยากจะกลับบ้านก็ไม่เป็นไร ๗๐๐ คน ฉะนั้น ๗๐๐ คนของผมนี้ไม่ได้ทำให้ภาระของเราเสียดุล ผมประกาศไปเมื่อสักครู่ว่า ๑๗ พฤษภาคมต้องเปิดโรงเรียนภาคใต้เหมือนเดิม ถึงแม้จะโดนเผา ขวัญจะเสียบ้างอะไรบ้าง แต่เรามีจุดยืนเราชัดเจน เรามีวิธีการแก้ไขชัดเจน เพราะฉะนั้นตรงนี้ผมคิดว่าประเด็นเหล่านี้ที่เกี่ยวกับครูเกี่ยวกับจำนวนโรงเรียนต่าง ๆ นี้ผมถือโอกาสเล่าให้ฟังตรงนี้ด้วยนะครับ ----------

เรื่องอาหารเสริม เรื่องนม ซึ่งท่านทราบข้อมูลมากกว่าผมด้วยซ้ำ มีเงินเหลือเกือบ ๒,๐๐๐ ล้านบาท จริง ๆ ไม่ถึงนะครับ ๑,๖๐๐ กว่า ๆ นิดหนึ่ง ๖๒๐ ล้านบาท ซึ่งเราก็ขอกระทรวงการคลังบอกว่า เราขอไปใช้เรื่อง ไปขอใช้เรื่องห้องสมุดอะไรบ้าง ก็พยายามจะสู้กัน เขาก็ตั้งอนุกรรมการขึ้นมา ๒ - ๓ เที่ยวแล้วนะครับ สุดท้ายเมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒ วันที่แล้วอนุกรรมการยังยืนยันว่า ขอให้ส่งคืนนะครับ ผมก็ต้องเข้าไปคุยกันต่อ ไม่ทราบอย่างไรนะครับ อันนี้คือสุดท้ายล่าสุดที่เล่าให้ท่านฟังนะครับ ส่วนครูอัตราจ้างมีเท่าไร เมื่อกี้บอกไปพอสมควร ทั้งหมด ๓๕,๐๐๐ กว่าอัตราเศษ ๆ ซึ่งแยกไปอยู่หลายสถานที่ อยู่ สพฐ. ส่วนหนึ่ง อยู่ กศน. สพฐ. ส่วนใหญ่ กศน. เป็นที่ ๒ แล้ว กศน. ก็ยังมีอีกหลายประเภท ประเภทที่อยู่โรงเรียนทั่วไป ประเภทที่อยู่โรงเรียนตามภูเขา ทั้งหมดนี้เราจะพยายามปรับเขามาให้มาเป็นพนักงานราชการส่วนหนึ่งนะครับ ซึ่งเราออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเรียบร้อยแล้ว อีกส่วนหนึ่งถ้ามีอัตราเข้ามาเราก็จะมีการจ้างเพิ่มขึ้น ยกตัวอย่างที่ผมทำในภาคใต้ตอนนี้เป็นต้นนะครับ และตรงนี้ผมเข้าใจแนวความคิดของแต่ละคน ผมได้จดหมายจากครูอัตราจ้างมหาศาลเลย บางคนยัง ๖,๐๐๐ กว่าอยู่ ทำมา ๕ ปี ๗ ปี แล้วยัง ๖,๐๐๐ กว่า แล้วก็ทำงานหนัก เพราะฉะนั้นวันนี้ผมจะเข้าไปดูแลเรื่องครูนี่ทั้งกระบวนการ ทั้งโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชนด้วยเป็นหลัก เพราะถือว่าครูนี้คือหัวใจของการศึกษา ของการปฏิรูปตัวจริงนะครับ การพัฒนาอาชีพครูก็ได้เรียนเมื่อสักครู่แล้วว่าได้มีการทำต่าง ๆ ก็น่าชัดเจนแน่นอนนะครับ ส่วนเรื่องการปลูกจิตสำนึกประชาชนให้เข้าใจในระบบประชาธิปไตย อันนี้ก็จะต้องอยู่ในกระบวนการสอนของนักเรียน จะเป็นวิชาที่ผมพยายามจะแยกออกมา เช่น ยกตัวอย่างว่า ในภาคเช้าเราจะเรียนวิชาหลัก ๆ ที่จะเป็นสิ่งดำรงชีวิตของเราคือเรื่องภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ไอซีที ๕ หมวดด้วยกัน ภาคบ่ายนี้เราจะใส่ความรู้อื่นเข้าไป จริยธรรม ศีลธรรม ผมได้เซ็นสัญญากับทางกระทรวงวัฒนธรรมว่าผมจะทำตรงนี้ให้เขา ผมได้คุยกับ กกต. ท่านมาหาผมเป็นคณะขอให้ผมใส่เรื่องนี้เข้าไป บังเอิญอันเดียวกันที่ท่านพูดเมื่อสักครู่นี้ อันเดียวกัน กกต. บอกว่าขอให้ใส่เข้าไปว่า หน้าที่ของราษฎรทำอะไรบ้าง การเลือกตั้ง ประชาธิปไตยแปลว่าอะไร ตรงนี้อยู่ในหลักสูตรที่เราใส่เข้าไป และให้เน้นความสำคัญเป็นอย่างยิ่งนะครับ ผมได้พยายามจะใช้

เวลาพอสมควรชี้แจงท่านใกล้เคียงกับที่ผมจดไว้ทั้งหมดนะครับ ถ้าหากว่าผมไม่สามารถตอบคำถามได้ครบอยากให้ผมตอบต่อในอนาคต หรือจะเป็นเรื่องของท่านจะให้ผมมาคุยส่วนตัวที่กรรมาธิการที่นี่ผมยินดีจะเข้ามาชี้แจงตลอดเวลาครับ ขอบคุณครับ

(การประชุมดำเนินมาถึงตอนนี้ นายสุชน ชาลีเครือ ประธานวุฒิสภาได้กลับมาขึ้นบัลลังก์ ทำหน้าที่ประธานของที่ประชุมต่อไป)

ประธานวุฒิสภา : ท่านสมาชิกฯ ที่ถามกระทู้ใช้สิทธิถามอีกครั้งหนึ่งนะครับ เชิญท่านผ่อง เล่งอี้ คนละคำถามครับ เชิญครับ

นายผ่อง เล่งอี้ (กรุงเทพมหานคร) : เรียนท่านประธานวุฒิสภา กระผม ผ่อง เล่งอี้ สมาชิกวุฒิสภากรุงเทพมหานคร ได้พยายามที่จะฟังคำตอบของท่านรัฐมนตรีด้วยความสนใจทุกคำเลยครับ ประเด็นของกระผมที่ถามใน ๒ ข้อ กระผมพยายามอยากจะฟังว่าที่ทางกระทรวงศึกษาธิการได้จัดให้มีการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุผู้บริหารระดับผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาและรองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษานั้นมีผลดี ผลเสียอย่างไร ถ้าผมฟังไม่ผิดผมเข้าใจจากคำตอบของท่านว่า เหตุที่ต้องทำก็เพราะว่า ท่านไม่สามารถที่จะรอได้เนื่องจากผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้รักษาการ คือปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาอยู่เดี๋ยวนี้บอกว่าไม่มีอำนาจที่จะสั่งการไม่มีอำนาจที่จะบริหาร ทำให้งานการปฏิรูปการศึกษาเดินไปไม่ได้----------

ท่านก็เลยไปออกกฎกระทรวงฉบับที่ ๒๕ นะครับ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓ เพื่อที่ต้องการที่จะเปิดช่องตำแหน่งและอัตราเงินเดือนให้กับบุคคลเหล่านี้ ทำให้ว่างขึ้นและเพื่อที่จะบรรจุคนโดยการสอบแข่งขันอย่างที่เป็นข่าวอยู่นี้ ซึ่งความจริงถ้าท่านได้กรุณาดูพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการในบทเฉพาะกาลมาตรา ๗๕ พระราชบัญญัตินี้เป็นหลักในการบริหารงานบุคคลของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้ระบุว่า ในระหว่างที่ยังไม่มีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาใช้บังคับ คือยังใช้บังคับไม่ได้ เพราะว่า พ.ร.บ. ฉบับนี้ตกไป และขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของรัฐสภาอยู่ แต่ท่านไม่รอตามบทเฉพาะกาลนี้ท่านก็เลยไปแก้ปัญหาโดยวิธีดังกล่าวนี้ ปัญหาก็เกิดคือในแง่ที่ว่าผู้ที่ท่านเคยออกคำสั่งให้เขาปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาอยู่ก็ดี หรือรองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาอยู่ก็ดีทั่วประเทศก็เกิดความหวั่นไหวเหมือนกับท่านเอาอะไรไปแหย่รังผึ้ง ผึ้งก็แตกรัง เพราะมีการสอบ ตรงนี้ครับพอมีการสอบก็เกิดปัญหา ปัญหาที่ว่าผู้ที่ทำหน้าที่อยู่นี้เกิดสอบตก เหตุที่สอบตกนี้ก็สุดแล้วแต่ ก็คงเป็นไปตามเกณฑ์ที่ท่านวัดได้ว่าการที่บุคคลซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการอยู่และตั้งใจทำงานด้านนี้อยู่นี่เกิดไปสอบไม่ได้แล้วก็ผู้ที่สอบได้บังเอิญเป็นคนบุคคลภายนอก บางทีอาจจะเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาของผู้ที่รักษาการเป็นผู้อำนวยการอยู่ด้วยซ้ำไป ก็เกิดความหวั่นไหวมากมายเลยเสียขวัญ ไม่ทราบว่าท่านรัฐมนตรีได้คำนึงในประเด็นนี้หรือเปล่า แล้วก็ในประเด็นด้านกฎหมายที่ว่ามาตรา ๗๕ บทเฉพาะกาลแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารกระทรวงศึกษาธิการปี ๒๕๔๖ นี้ท่านได้คำนึงอันนี้หรือเปล่า ผมเข้าใจเจตนาของท่านครับท่านต้องการที่จะทำการปฏิรูปการศึกษาให้ไปโดยเร็ว แต่ว่าเมื่อทำไปแล้วนี่ก็เกิดปัญหาก็เกรงว่าแทนที่จะทำให้การศึกษาปฏิรูปเดินไปด้วยดีก็ทำให้ขวัญกำลังใจเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัตินี้เสียไป เมื่อเสียไปแล้วส่วนนี้ผมก็ไม่แน่ใจ เพราะว่าเท่าที่ไปตระเวนฟังข้าราชการที่มีการสัมมนากัน ๔ – ๕ ครั้งเขาก็พูดกันเรื่องนี้มาก เดี๋ยวนี้ปรากฏว่าไม่มีอันจะทำงานก็กระเทือนไปหมดพูดโดยสรุปอย่างนั้น ก็เลยอยากจะฝากท่านรัฐมนตรีไปด้วยหรือท่านจะ

กรุณาชี้แจงเพิ่มเติมว่ามาตรา ๗๕ บทเฉพาะกาลนี้ใช้ไม่ได้หรืออย่างไรครับ ออกมาแล้วแต่ว่าไม่ปฏิบัติก็น่าคิดเรื่องนี้ว่าจะขัดต่อกฎหมายหรือเปล่า

เรื่องประการที่ ๒ เรื่องเขตพื้นที่การศึกษา คือกระผมก็หลงว่าทุกอย่างที่กระทรวงศึกษาธิการทำนั้นผมชื่นชมที่ว่ากระทรวงศึกษาฯ พยายามที่จะมีหลักเกณฑ์ในทางวิชาการ แม้กำหนดเขตพื้นที่การศึกษาก็ตามก็มีหลักวิชาการ มีการตั้งคณะศึกษาเรื่องนี้ขึ้นมาวิจัยเรื่องนี้ว่าควรจะมีกี่เขต ถึงกับให้สถาบันราชภัฏมาดำเนินการศึกษา อันนี้เป็นเรื่องที่ถูกต้อง แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าเมื่อศึกษามาแล้วปรากฏว่ากระทรวงศึกษาฯ ไม่ยึดถือตามนั้น ท่านกลับไปเอา ๒ คูณจังหวัดเอาง่าย ๆ แล้วทำไมท่านไม่คิดเสียทีแรก ไปเสียเวลา เสียเงิน เสียทอง เอานักวิชาการไปคิด ไปศึกษา ผมเห็นตำราที่เขียนออกมานี้ ผลงานเป็นเล่มเบ้อเร่อเลย พยายามศึกษา เขาก็มีเหตุผลนะ และถ้าทำตามนั้นได้จะมีเหตุผลและจะมีประโยชน์ เพราะกระผมเชื่อว่าท่านรัฐมนตรีเองก็เป็นนักวิชาการ นักวิทยาศาสตร์อยากจะดำเนินเรื่องตามหลักเกณฑ์อันนี้ ----------

แต่พอมาถึงเขตพื้นที่การศึกษานี้คิดง่าย ๆ ท่านบอกเอา ๒ คูณ ผมก็จะได้ไปพูดต่อนะครับ ว่าหลักอันนี้ใช้ ๒ คูณ แต่เมื่อไรท่านจะเอา ๓ คูณ ๔ คูณ อันนี้เป็นเรื่องอนาคต ท่านตอบแล้วว่าเรื่องนี้อาจจะเพิ่มหรือลดก็ได้อย่างนั้นใช่ไหมครับ เพราะฉะนั้นก็ต้องเรียนท่านด้วยความเคารพว่า บัดนี้กระทรวงศึกษาฯ ก็คงไม่ใช้หลักวิชาการที่ได้มีการศึกษาในการที่จะมาเป็นบรรทัดฐานในการที่จะกำหนดนโยบายเรื่องการบริหารสักเท่าไร อย่างนั้นใช่ไหมครับ

ประธานวุฒิสภา : พอ ๒ ข้อแล้วท่านผ่องครับ

นายผ่อง เล่งอี้ (กรุงเทพมหานคร) : อันนี้ก็ไม่เชิงถาม เป็นเชิงซ้อมความเข้าใจกับท่านรัฐมนตรี จากที่ท่านตอบมากระผมจะพยายามฟังนะครับ ก็มีความรู้สึกอย่างนั้น กระผมก็เลยเข้าใจอย่างนี้ เข้าใจว่า

๑. หลักการศึกษาวิจัยของกระทรวงศึกษาฯ นั้น คงไม่ใช่เป็นสิ่งสำคัญที่จะยึดถือนะครับ ก็คงจะมานึกเอา เช่น เขตพื้นที่การศึกษานึกเอาว่าเอา ๒ คูณจำนวนจังหวัด ๗๕, ๗๖ จังหวัด แล้วก็ได้จำนวนเขตพื้นที่การศึกษาตามนั้น นี่คือความเข้าใจยังไม่ถามนะครับ ท่านประธานฯ ท่านฟังให้ดี ผมต้องการจะซ้อมความเข้าใจกับท่าน

แล้วประการที่ ๒ นะครับ ตัวบทกฎหมายที่มีไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นบทเฉพาะกาลในมาตรา ๗๕ ก็ไม่จำเป็นต้องยึดถือ เพราะว่าท่านถือว่าท่านรอไม่ได้ จำเป็นจะต้องดำเนินการให้มีผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบโดยเร็ว เพราะบทบัญญัติที่มีไว้ตามมาตรา ๗๕ นั้นไม่สามารถทำให้ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจในการที่จะตัดสินใจสั่งการได้ นั่นคือความเข้าใจที่กระผมเข้าใจแล้วต้องการซ้อมความเข้าใจกับท่านรัฐมนตรี แล้วกระผมก็ยังเข้าใจตามนี้ ถ้าท่านรัฐมนตรียืนยันว่าตามนี้ก็จะได้ทราบว่าอย่างนี้ประชาชนก็จะได้รับฟังเอาไว้ ผู้ที่เกี่ยวข้องก็จะได้รับทราบเอาไว้ ส่วนในโอกาสต่อไปจะมีการทำอย่างไรต่อไปนั้นก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ขอบคุณครับท่านประธานฯ

ประธานวุฒิสภา : ขอบคุณครับ เชิญท่านดอกเตอร์วิบูลย์ แช่มชื่นเป็นประเด็นคำถามที่ยังไม่กระจ่างนะครับ

นายวิบูลย์ แช่มชื่น (กาฬสินธุ์) : ท่านประธานฯ ครับ วิบูลย์ แช่มชื่น ส.ว. กาฬสินธุ์ ผมขอย้ำกับ ฯพณฯ รัฐมนตรี ผ่านท่านประธานฯ นะครับ ว่าประเด็นที่เป็นโจทย์ของกระผมนั้นคือ รัฐบาลจะตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ เวอร์ชวลยูนิเวอร์ซิตี ผมใช้คำภาษาอังกฤษก็เนื่องจากว่า นี่คือมหาวิทยาลัยที่สอนทางไกลอย่างเดียว ไม่ใช่มหาวิทยาลัยแบบเรียนสอนปกติ ว่าในลักษณะดังกล่าวนี้จะเกี่ยวข้องกับเรื่อง การประเมิน การตั้งเกณฑ์มาตรฐาน การรับรองใบปริญญาบัตรการรับรองใบประกาศนียบัตร โดยที่ไม่มีการเรียนการสอนในห้องเรียน ว่าตรงนี้จะต้องให้มีกฎหมายขึ้นมาก่อนถึงจะดำเนินการได้ ถามว่ารัฐบาลจะมีโครงการหรือในรัฐบาลนี้ท่านมีการเตรียมฉารที่จะตรากฎหมายหรือเสนอกฎหมายเข้ามาสู่รัฐสภาในเรื่องนี้หรือไม่

ส่วนในเรื่องเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนทางไกลทางอินเตอร์เน็ตหรืออีเลิร์นนิ่งในมหาวิทยาลัยปกตินั้น ตรงนี้ผมทราบว่า ฯพณฯ รัฐมนตรี ไม่ทราบว่าท่านก่อนหรือท่านปัจจุบันได้ให้มีคณะทำงาน พยายามไปกำหนดเกณฑ์มาตรฐานทางวุฒิสภานำมาศึกษานะครับ กราบเรียนท่านเป็นเบื้องต้นว่าการศึกษานั้นเห็นว่ากำหนดกติกาต่าง ๆ หรือเกณฑ์ต่าง ๆ ที่คณะทำงานทำมานั้นเป็นเรื่องค่อนข้างจะหยุมหยิม เช่น ไปกำหนดว่าต้องมีดอกเตอร์กี่คน ต้องมี รศ. กี่คน พนักงานกี่คน คอมพิวเตอร์กี่เครื่องถึงจะทำได้ เป็นต้น ผมเรียนว่าถ้าไปกำหนดอย่างนั้นจะทำให้เกิดปัญหาของการปฏิบัติ ผมอยากให้เป็นลักษณะการกำหนดเกณฑ์สำหรับมหาวิทยาลัยปกติให้เป็นเกณฑ์ส่งเสริม ไม่ว่ามหาวิทยาลัยนั้นจะเริ่มจาก ๑๐ วิชา ๑๐๐ วิชา ๑,๐๐๐ วิชา ก็ให้เริ่มต้นได้ แต่ถ้าไปเริ่มต้นจากการกำหนดว่าต้องมีบุคลากรดอกเตอร์กี่คน คอมพิวเตอร์กี่เครื่อง ห้องเรียนกี่ห้อง อะไรต่าง ๆ อย่างที่อยู่ในร่างที่เห็นท่านยังไม่ได้ลงนาม ผมขอความกรุณาว่าท่านช่วยสต๊อป (Stop) ไว้ก่อน อย่าเพิ่งลงนามเพราะจะทำให้เกิดการดำเนินการไม่ได้ แทนที่จะส่งเสริม ----------

เพราะฉะนั้นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสำคัญ คือเรื่องนี้เกี่ยวข้องอยู่ประมาณ ๕ เรื่อง คือ ๑. เรื่องฮาร์ดแวร์ (Hardware) ๒. เรื่องซอร์ฟแวร์ (Software) ๓. เรื่อง ลิงก์ (Link) การเชื่อมโยงระบบหรือเรื่องบอร์ดแบนด์ (Boardband) เป็นเรื่องที่คงจะต้องขอให้รัฐบาลเอาใจใส่เป็นพิเศษ เพราะว่าการทำบทเรียนทางอินเตอร์เน็ตนี้จะต้องใช้การลิงก์หรือการเชื่อมโยงแบบแบนด์วิดท์ (Bandwidth) ที่พิเศษไปจากปัจจุบันนะครับ จากอินเตอร์เน็ตธรรมดา จากอีเมล (E-mail) ธรรมดา ขอเรียนว่าเรื่องนี้ต้องเป็นการลงทุน แล้วก็เรื่องการประเมิน แล้วก็มาตรฐาน ซึ่งจะต้องเปลี่ยนวิธีการประเมินหลักสูตรว่าเดิมทีนักเรียนนักศึกษาต้องเข้าเรียนในห้อง ๘๐ เปอร์เซ็นต์ เป็นต้น แต่ถ้ามีการเรียนการสอนทางไกลมาเสริมแล้วกติกาต้องเปลี่ยนไป ตัวนี้ก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องกฎหมาย ซึ่งผมคิดว่าทางพวกเราก็สนใจอยู่ว่าทางรัฐบาลจะมีการกำหนดเกณฑ์ลักษณะนี้หรือไม่

เรื่องที่ ๒ กราบเรียนท่านนะครับว่า สิ่งสำคัญก็คือท่านรัฐมนตรีคงได้ทราบแล้วว่า เรื่อง ๗ ศูนย์ เป็นศูนย์ที่อาจจะสอดคล้องกับความต้องการหรือไม่ ก็เป็นเรื่องอดีตแล้ว แต่ว่าสิ่งที่ผมกราบเรียนท่านก็คืออยากสร้างศูนย์ความเป็นเลิศ ซึ่งหมายถึงภูมิปัญญาของประเทศไทยเลยทีเดียว ถ้าเราไม่พัฒนาตรงนี้เราจะเป็นเมืองขึ้นทางวิชาการเมืองขึ้นทางปัญญาของประเทศอื่น เพราะฉะนั้นจึงอยากให้รัฐบาลได้กำหนดสาขาที่ชัดเจนว่าอะไรที่เป็นความต้องการของสังคมไทย ของประเทศไทย อะไรที่เราคิดว่าจะเอานักเรียนจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาเรียนที่นี่ได้ เพราะฉะนั้นเราต้องพัฒนาตนเองก่อน เราจะนำในเรื่องอะไร ยกตัวอย่างครับ ขณะนี้คนจะเรียนภาษาไทยปริญญาเอกต้องไปเรียนที่มหาวิทยาลัยคอลแนลที่สหรัฐอเมริกานะครับ ซึ่งไม่ชอบ เราก็น่าจะสอนเรื่องนี้ได้ปริญญาเอกในเมืองไทย เพราะฉะนั้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องไอซีทีก็ไม่ได้มีใน ๗ ศูนย์นั้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องนาโนเทคก็ยังไม่มี เรื่องสมุนไพร เรื่องยา เรื่องสุขภาพ ไม่มี เรื่องโซลาร์เอ็นเนอร์ยี (Solar energy) ซึ่งพลังแสงอาทิตย์ในเมืองไทยมากมายเหลือเกินก็ไม่มี แปรรูปการอาหารเราก็ยังไม่มีชัดเจน สิ่งเหล่านี้ถ้าเราคิดว่าเป็นกำไร เป็นประโยชน์ของชาติผมคิดว่าเราควรจะต้องมีการตั้งงบประมาณโดยการกำหนดสาขาออกไปว่า ๗ ศูนย์นั้นโอ.เค. เริ่มต้นได้ดีแล้ว แต่ว่าส่วนที่เหลือสาขาอะไรบ้าง ใช้เงินเท่าไร เริ่มต้นเมื่อไร ผมอยากขอความกรุณาว่า อยากจะให้รัฐบาลทำให้ชัดเจน ส่วนเรื่องบุคลากรนี้จำเป็น เมื่อเรา

มีการกำหนดสาขาแล้ว ต้องมีคนตั้งงบประมาณ มีเงินแล้วต้องมีคน คนนี้ที่จะมาทำศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการต้องเป็นระดับปริญญาเอก รองศาสตราจารย์ หรือศาสตราจารย์ขึ้นไป แต่ขณะนี้เรามีแต่ออก ไม่มีเข้า เพราะฉะนั้นต้องจ้างผู้เชี่ยวชาญ ตรงนี้เป็นเรื่องบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเรื่องคำถามข้อ ๓ ของกระผมครับ ท่านรัฐมนตรีครับว่า ทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๕ แห่งนี้ก็ไม่มีคนบางแห่ง ๘ คน บางแห่ง ๑๒ คน นอกนั้นเป็นอัตราจ้าง ผมคิดว่าตรงนี้จะไปเป็นผู้นำทางวิชาการในท้องถิ่นคงลำบาก จึงเรียนว่าเป็นปัญหาว่าเราคงจะต้องไปดูเรื่องอัตราสำหรับหน่วยงานเหล่านี้เป็นพิเศษ

เรื่องสุดท้าย ก็คือเรื่องการเรียนรู้ผมมุ่งหวังครับว่าขณะนี้โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายพอจะมีคอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์อยู่จำนวนหนึ่ง แต่ว่าโรงเรียนขยายโอกาสของท่านเฉพาะที่กาฬสินธุ์มีอยู่ประมาณ ๑๖๐ กว่าโรง ไม่มี ไม่มีเลย ถ้าหากว่าเราจะอาศัยครูเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ครูก็อย่างที่เห็น ๑. อายุมากแล้ว ๒. อาจจะไม่ทันสมัยในความรู้ใหม่ ๆ ผมจึงคิดว่าการที่ท่านส่งคนไปที่สิงคโปร์ก็ชอบแล้ว ดีแล้ว แต่ว่าสิ่งที่ต้องการ การตั้งงบประมาณเพื่อซื้อฮาร์ดแวร์ให้กับโรงเรียนเป็นจำนวนหนึ่งเพื่อที่จะให้นักเรียนที่จะไม่ได้มีโอกาสเรียนมหาวิทยาลัย ไม่ได้มีโอกาสเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้มีโอกาสเรียน ผมคิดว่าจะเป็นประโยชน์ เพราะฉะนั้นก็อยากจะให้มีการพัฒนาบทเรียนที่สำคัญไม่ว่าจะเป็นแผ่นซีดี หรือว่าทางอินเตอร์เน็ตก็ตาม แต่ว่าจะต้องมีเครื่องมือ ผมหมายถึงว่าไอซีที เครื่องฮาร์ดแวร์ต้องเป็นเพียงเครื่องมือเท่านั้นเอง เพราะฉะนั้นการพัฒนาที่เป็นปัญหาหนักก็คือเรื่องเนื้อหาสาระ หรือคอร์สแวร์ตรงนี้ ผมอยากให้มีการเอาครูต้นแบบที่เก่ง ๆ มาร่วมกันพัฒนา แล้วก็พัฒนาในวิชาก็คงไม่กี่วิชาหรอกครับ ในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ถ้าเตรียมตรงนั้นเรียบร้อยแล้ว สื่ออาจจะเป็นหนังสือ เป็นตำราสำหรับที่ยังไม่มีไฟฟ้า ยังไม่มีคอมพิวเตอร์ก็สามารถใช้ได้ ผมอยากจะให้ท่านเน้นในเรื่องโดยเฉพาะนโยบายข้อ ๑๑.๑ (๘) นี้นะครับว่า เป็นเรื่องเร่งด่วนที่จะสามารถทำได้เลยโดยไม่ต้องไปรอโครงสร้างใหม่อย่างที่ท่านกังวลใจอยู่ว่ามันเทอะทะอะไรต่าง ๆ จึงเรียนว่าในส่วนนี้ถ้าไม่เป็นคำถามก็ไม่เป็นไร ถ้าหากว่าจะขอรับประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ไปเพื่อพัฒนาผมคิดว่าจะได้ประโยชน์ ที่สำคัญรัฐมนตรีครับ เรื่องเกณฑ์ที่กระผมกราบเรียนนี้ก่อนที่ฯพณฯ จะลงนามหรือไม่ก็ตาม ผมอยากจะให้มองว่าไม่ต้องไปมองกติกาว่ามีอาจารย์กี่คน

พนักงานกี่คน แต่ว่าใช้ระบบวิธีการที่เรียกว่าเอาต์ซอร์ซ (Out source) ได้ ก็คือมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาสามารถจะใช้สิ่งที่คนอื่นเขาพัฒนาแล้ว แล้วก็นำมา ท่านอาจจะเพียงกำหนดงบประมาณให้ใช้โดยไม่ต้องมาพัฒนาเองจะซ้ำซ้อนกัน เพราะฉะนั้นใช้วิธีใช้ผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกเข้ามาช่วย ก็คงจะเอื้อให้มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่ดำเนินกิจกรรมอยู่สามารถดำเนินการด้านกิจกรรมอีเลิร์นนิ่งได้เช่นเดียวกัน ขอบพระคุณครับ

- ๔๓/๑

ประธานวุฒิสภา : ครับ เหลืออีกท่านหนึ่งนะครับ ต้องขอเรียนขอความร่วมมือท่านผู้ถามคำถามกระทู้ในรอบ ๒ นะครับว่า ขอความกรุณาว่าให้เป็นคำถามที่ท่านยังไม่เข้าใจแล้วก็กระชับ ถ้าท่านไปอธิบายกระทู้แล้วก็เป็นการอรรถาธิบายต่อไปอีกก็จะเป็นการอภิปรายไปนะครับ เชิญท่านดอกเตอร์วิทยาครับ

นายวิทยา มะเสนา (มหาสารคาม) : เรียนท่านประธานฯ ที่เคารพ กระผม วิทยา มะเสนา สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดมหาสารคาม เมื่อครู่ท่านไม่ได้ว่าผมด้วยใช่ไหมครับ เพราะผมถามสั้นที่สุดแล้วในบรรดาผู้ถามกระทู้ ๔ คน ท่านประธานฯ ครับเกี่ยวพันกัน เพราะว่าให้ท่านประธานฯ ที่ทำหน้าที่ให้อนุญาตตอบ ถามรวมแล้วก็ตอบรวมนะครับ แล้วท่านรัฐมนตรีก็ตอบข้ามไปข้ามมา เพราะฉะนั้นโอเวอร์แล็พ (Overlap) กันครับต้องขออนุญาตครับ คือในเรื่องเขตพื้นที่การศึกษานะครับ เมื่อครู่นี้ท่านรัฐมนตรีก็บอกว่าอาจจะเพิ่มหรืออาจจะลดก็ไม่แน่ ท่านครับด้วยความเคารพนะครับ ที่มี ๑๗๕ เขตปัจจุบันนี้ก็มีปัญหาอยู่แล้ว ให้เขามาลดผมไม่อยากให้ออกจากคำพูดของท่านรัฐมนตรีนะครับ น่าจะเพิ่มเสียมากกว่า เพราะปัจจุบันนี้ปัญหาคือ เขตมีแค่นี้แล้วไม่สัมพันธ์กับภูมิศาสตร์ไม่สัมพันธ์กับการเรียนการสอนโรงเรียนต่าง ๆ เลยนะครับที่จัดอยู่ขณะนี้ทางคณะกรรมาธิการการศึกษาของวุฒิสภา ซึ่งมีท่านผ่อง เล่งอี้ เป็นประธาน เราได้จัดสัมมนาติดตามตรวจสอบปัญหาอุปสรรค ความก้าวหน้าของการปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ข้อมูลมาด้วยความปรารถนาดีที่จะช่วยรัฐบาลได้เสนอแนะให้ เพราะท่านรัฐมนตรีเพิ่งมาได้ไม่กี่เดือนเราอยากช่วยท่านด้วยความบริสุทธิ์ใจนะครับ เอาเขตพื้นที่ควรจะแก้ปัญหาให้ได้เสียก่อนในจุดนี้ มิใช่ไปลดเขต ถ้าจะเพิ่มก็ควรจะได้ศึกษาแล้วก็เพิ่มให้เหมาะสมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพแก่งานการศึกษาของชาติ เรื่องครูก้าวหน้า ประเมินผลงานครูทำผลงานวิชาการของครูนี่ จริงครับ ครูก้าวหน้า แต่สภาพปัจจุบันนี้เด็กล้าหลัง เพราะครูใช้เวลาส่วนใหญ่ไปทำผลงานทางวิชาการ จ้างทำก็มี ผมอยู่ในพื้นที่ทราบดีครับ เขาจ้างกันทำก็มีแล้วก็มาเสนอ เปลี่ยนแต่ชื่อเปลี่ยนแต่หัวข้ออะไรนี่ อันนี้ปัญหาที่เป็นสภาพความเป็นจริงการประเมินครูอันนี้คือปัญหาหนักนะครับท่านไปคิดเอง ส่วนที่มีข่าวมาว่าท่านรัฐมนตรีจะให้มีการสอบผู้บริหารสถานศึกษาอีกนี้ ผมไม่ทราบเท็จจริงเป็นอย่างไร จะวุ่นไปใหญ่แล้วครับ แค่ผู้อำนวยการเขต รองผู้อำนวยการเขตนี่ก็วุ่นพอสมควรอยู่แล้ว ถ้าไปถึงระดับ

โรงเรียนก็วุ่นทั่วประเทศครับ คงไม่ปฏิรูปหรอก ถ้าอย่างนั้นก็สอบอธิบดีดีไหม สอบเลขาธิการ สพฐ. ดีไหม สอบหรือทำข้อสอบสอบรัฐมนตรีดีไหม ตรงนี้นะครับ เพราะข้อสอบนี้ไปจ้างจุฬาฯ ที่ให้จุฬาฯ มาทำที่ผมได้รับทราบมา เลขาธิการสหประชาชาติชื่ออะไร เขื่อนปากมูลเปิดกี่เดือน ปิดกี่เดือน ไม่เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เหล่านี้เป็นต้นท่านมีมากมายนะครับ ผมจึงขอเรียนให้ท่านทราบแล้วก็ถามสุดท้ายนะครับ เขตพื้นที่ปัจจุบันนี้ ๑๗๕ เขต ยกเว้นเขต ๑ ในแต่ละจังหวัดมีปัญหาเรื่องสถานที่ไม่เพียงพอ ไม่เหมาะสม สิ่งอำนวยความสะดวก การติดต่อสื่อสารไม่เหมาะสมทั้งสิ้น อยากให้ท่านได้เดินทางตะลอนทัวร์ไปดูตามเขตต่าง ๆ เขต ๒ เขต ๓ เขต ๔ ยิ่งตัวเลขมากยิ่งมีปัญหามาก อันนี้จะแก้ไขกันอย่างไรครับ

ประธานวุฒิสภา : ขอเชิญท่านรัฐมนตรีตอบทั้ง ๓ ประเด็นที่ ๓ ท่านถามเลยครับ ท่านรัฐมนตรีครับ เหลืออีกท่านหนึ่งครับ ท่านคำพันธ์ ป้องปาน ครับ เป็นคำถามนะครับ เชิญครับ

นายคำพันธ์ ป้องปาน (อุดรธานี) : เรียนท่านประธานฯ ที่เคารพ กระผม คำพันธ์ ป้องปาน ส.ว. อุดรธานีนะครับ กระผมก็จะกราบเรียนถามสั้น ๆ นะครับ ในเรื่องเงินอาหารเสริมนมโรงเรียนที่ยังค้างบัญชีอยู่ ท่านรัฐมนตรีได้ตอบว่าสำนักงบประมาณให้ส่งเงินคืน ผมถามว่าสำนักงบประมาณก็เป็นข้าราชการของประเทศไทยนะครับ มีลูกอยู่ในโรงเรียนหรือว่าลูกของสำนักงบประมาณไม่มีหรืออย่างไร มีเหตุผลอะไรที่เงินอยู่ที่บัญชีเงินโรงเรียนเขาแล้ว ทำไมจะต้องเรียกคืนมา ทำไมไม่ให้เขาใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาของโรงเรียนอย่างที่กระผมกราบเรียนไปแล้ว

ประการที่ ๒ ผมทราบว่าท่านมีพลังมีอำนาจมีวิสัยทัศน์มีอะไรดี ๆ ที่จะนำเงินเหล่านี้มาใช้ในโรงเรียน ยับยั้งสำนักงบประมาณที่จะเอาเงินคืน ขอกราบเรียนว่าท่านน่าจะทำหรือถ้าทำได้เด็กทั่วประเทศหลายล้านคนก็จะโมทนาสาธุนะครับ ขอฝากครับแค่นี้ครับ

(การประชุมดำเนินมาถึงตอนนี้ นายสุชน ชาลีเครือ ประธานวุฒิสภา ได้ลงจากบัลลังก์ โดยมอบให้ นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง ปฏิบัติหน้าที่แทน)

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ครับ เรียนเชิญท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการครับ

- ๔๔/๑

นายอดิศัย โพธารามิก (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพครับ ผมขออนุญาตตอบคำถามสั้น ๆ นะครับ คือเรื่องของบทเฉพาะกาลในมาตรา ๗๕ ของ พ.ร.บ. นะครับ ผมทราบดีแต่ว่าเราได้มีการศึกษาเรื่องกฎหมาย ทั้งกระบวนการกฎหมายไม่ใช่เฉพาะเรื่องนี้เรื่องเดียวนะครับ แล้วกฎหมายอื่นก็สามารถเปิดโอกาสให้ทำได้ ฉะนั้นกระบวนการเรื่องกฎหมายนี้ ผมมั่นใจว่าไม่น่าจะผิดกฎหมาย เพราะว่าได้มีการตรวจสอบกันชัดเจนอยู่แล้ว เรื่องของขวัญกำลังใจของทุกคน ก็อย่างที่เรียนให้ทราบว่ามีปัญหาตรงนี้ แต่เราต้องมองว่ากระทรวงศึกษาธิการเป็นกระทรวงใหญ่ ฉะนั้นการใช้คนต้องใช้อีกในอนาคต และตำแหน่งต่าง ๆ ยังมีตำแหน่ง อีกหลาย ๆ เรื่องด้วยกัน ซึ่งผมก็จะพยายามนำเรื่องนี้มาพิจารณาต่อไป รวมถึงเรื่องการปฏิรูปการศึกษา ในเรื่องของโครงสร้างที่เราพูดถึงเรื่อง เขต ๑๗๕ เขตหรือเท่าไร ก็คงจะต้องมีการพิจารณาเพิ่มเติม จำนวนเขตที่ผมพูดเมื่อสักครู่นี้เป็นพูดจากตัวเลขในความรู้สึกอันหนึ่งในการที่เข้าไปตั้ง ฉะนั้นการตั้งเขตนี้เขาจะดูเรื่องอำเภอเป็นหลักส่วนหนึ่งนะครับ คือคงจะไม่ไปก่ายระหว่างอำเภอ อันนี้เป็นประเด็นสำคัญ

อันที่ ๒ คือ จำนวนประชาชน ซึ่งโดยเฉลี่ยประมาณ ๓๖๐,๐๐๐ คน ต่อ ๑ เขต แล้วก็มาดูถึงเรื่องของจำนวนนักเรียน จำนวนโรงเรียน ซึ่งจะมีทั้งหมดประมาณ ๒๕๐ โรงเรียนเป็นหลัก ตรงนี้เป็นเกณฑ์ใหญ่ ๆ เมื่อเราดูเกณฑ์ทั้งหมดแล้ว เราถึงออกมาดูว่าจำนวนเป็นร้อยเศษ ๆ จากนั้นมา ก็มาคิดดูซิว่าถ้าเรามี ๗๖ จังหวัด ถ้าเราคูณ ๒ เข้าไป เราก็ได้ ๑๔๐ กว่า ๆ เกือบ ๑๕๐ นะครับ ก็จะเห็นว่าเอาตัวเลขอันนั้นมาดู แล้วถามว่าคุมแต่ละเขตและคุมกี่อำเภอ คุมกี่โรงเรียน ประชากรเท่าไร แล้วมาขยับขยายอีกเที่ยวหนึ่ง ถึงออกเป็น ๑๗๕ อันนี้คือสูตรในการคิดนะครับ ไม่ได้แปลว่าเราเอา ๒ คูณเฉย ๆ เพราะฉะนั้นตรงนี้ท่านที่ถามแล้วก็ประชาชนที่ฟังอยู่ต้องเข้าใจด้วยนะครับ แล้วการที่ราชภัฏหรือใครจะมาทำอะไรก็ตาม ก็เป็นการวิจัย จะต้องมีแอสซัมป์ชัน (Assumption) ของการวิจัยว่าอย่างไรบ้าง เพราะฉะนั้นการวิจัยตรงนี้ผมยังไม่ได้อ่านการวิจัยนะครับ ผมคิดว่าเขามีเหตุผลของเขาส่วนหนึ่ง แล้วก็สมมุติฐานเขาก็อาจจะเป็นอีกประเด็นหนึ่ง เพราะฉะนั้นตรงนี้ประเด็นที่ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะต้องไปเชื่อทุกอย่าง เพราะวันนี้

คนอยากจะให้เขตการศึกษามากเพื่อรองรับคนทั้งหมดที่เรามีอยู่ ถ้ามากเป็น ๓๕๐ เขต หรือเป็น ๔๐๐ เขตกว่า ๆ เราก็รับคนได้ทั้งหมดเลย ถ้าถามว่าประสิทธิภาพของการศึกษาอยู่ตรงไหน วันนี้เราเอาคนเป็นตัวตั้งอีกแล้ว ไม่ได้เอาโครงสร้างเป็นตัวตั้ง เพราะฉะนั้นวันนี้ก็ถามว่าผมคิดอย่างไร ผมคิดทั้งคน แล้วก็คิดทั้งการบริหารและโครงสร้างทั้งหมด ไม่ใช่ว่าไม่คิดทั้งหมดนี้ ฉะนั้นเมื่อการปฏิรูปออกมาเป็น สพฐ. ใหญ่ คุณรวมทุกกรมมาตั้ง ๑๐ กว่ากรมมาเป็นตัวเดียว เป็นองค์กรหลักอันเดียวที่เราเรียกว่าหนึ่งแท่งใหญ่ ๆ ความวุ่นวายเกิดขึ้นหมดนะครับ เพราะฉะนั้นจะมีประชาชนส่วนหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการกระทบกระเทือนแน่ ตำแหน่งที่เคยมีกัน เป็นศึกษาธิการอำเภอ จังหวัดต่าง ๆ ก็จะไม่มีอีกต่อไปแล้ว ตั้งชื่อใหม่เป็นผู้อำนวยการเขต รองผู้อำนวยการเขต ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต ถ้าเราไปยึดติดกับเรื่องเก่าแล้วเอาคนมาเรื่องใหม่นี้ทำอะไรไม่ได้ ผมเข้ามาตรงนี้ถามว่า ๕ - ๖ เดือนที่ผมเข้ามาทำงาน ผมเห็นด้วยไหมกับโครงสร้างนี้ ผมเรียนยืนยันไปแล้ว ผมไม่เห็นด้วย แต่ผมก็อยากจะปรับปรุง คำว่าปรับปรุงแปลว่าจะเพิ่มมากขึ้นน้อยลง ตรงนี้เป็นคำพูดธรรมดา เพื่อจะให้สรุปว่าอะไรก็ได้ แต่ไม่ได้อย่างที่ท่านกลัวนะครับว่าผมจะไปลดลง แต่โครงสร้างอันนี้ที่เกิดขึ้นต้องลดโครงสร้างอย่างไรสักอย่างหนึ่ง ให้การบริหารง่ายขึ้น ตอนนี้ลองไปถามเลขาธิการ สพฐ. ท่านทำงานทั้งวันทั้งคืนเดินทางตลอดดูแลแล้วเป็นอย่างไร งานจริง ๆ ไม่มีประสิทธิภาพเท่าไร ไม่ได้ไปกระทบตัวบุคคล เป็นเพราะองค์กรที่เราได้มาเป็นอย่างนี้----------

ตรงนี้ต้องมีการปรับแน่นอนนะครับ ผมถึงพยายามอธิบายที่ไปที่มาของท่าน แต่ท่านจะเน้นประเด็นเป็นคำถามแต่ละอัน ผมไม่ว่าอะไร ผมก็จะตอบอย่างนี้นะครับ เพื่อความเข้าใจทั้งหมดนี้นะครับ เพราะฉะนั้นผมถือว่าประเด็นตรงนี้เป็นเรื่องที่ต้องจัดการต่อเนื่องนะครับ แบบไหนอะไรอย่างไรนี่ยังไม่ทราบ แต่ผมเน้นว่าผมพูดวันนี้ ส.ส. ฝ่ายค้านจะบอกว่าผมไม่ปฏิบัติตามกฎหมายไม่ได้นะ ผมยังทำตามกฎหมายอยู่ทุกอย่าง เพียงแต่คิดว่าจะต้องมีการปรับเปลี่ยนแน่นอนในอนาคต อาจจะไม่ใช่วัน ๒ วันนี้ อาจจะเป็นการเลือกตั้งคราวหน้านะครับ ถ้านายกฯ ทักษิณ กลับมาอีกทีหนึ่ง ผมเชื่อว่าท่านปรับแน่นะครับ แล้ววิธีคิดต่าง ๆ นี้เราได้มีกระบวนการคุยกันอยู่ ทั้งหมดไม่ได้คุยคนเดียวนะครับ เอาข้อมูลมาจากครูอาจารย์ทั้งหลายทุกคนมานั่งคิดกันด้วยกันทั้งหมด ผมทำงานทั้งหมด ผมตัดสินใจแต่ไม่ได้แปลว่าผมเอาข้อมูลตัวเองตัดสินใจนะครับ เพราะฉะนั้นตรงนี้ต้องเข้าใจกันด้วยนะครับ เรื่องของท่านวิบูลย์เมื่อสักครู่นี้ที่ถามมาทั้งหมดนี้ เรื่องเวอร์ชวลยูนิเวอร์ซิตีหลัก ๆ ถามว่าจะออกเป็นพระราชบัญญัติไหม วันนี้ยังเร็วเกินไปที่จะตอบนะครับ ก็ไปแน่ทิศทางนั้นไปแน่ เมื่อถึงจุดนั้นแล้วก็ต้องออกเป็นพระราชบัญญัติต้องมีกฎกติกาจะไปเกี่ยวข้องกับคนต่าง ๆ มากมาย จะไปเกี่ยวข้องกับเรื่องไอซีที ผมเข้าใจประเด็นที่ท่านชี้ให้เห็นเรื่องบอร์ดแบนด์ต่าง ๆ อันนี้เข้าใจว่าโรงเรียนที่ดีต้องเร็ว ต้องคล่อง เพราะฉะนั้นทุกอย่างอินฟราสตรักเจอร์ (Infrastructure) ที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องต้องเพอร์เฟกต์ (Perfect) แล้วต้องถามว่าวันนี้เราเพอร์เฟกต์แค่ไหนก็ไปได้ แต่ไม่ถึงขั้นที่เรียกว่าร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่ทั้งหมดนี้จะเป็นกระบวนการที่จะเกิดขึ้นนะครับ แล้วก็ท่านเป็นห่วงเรื่องของอีเลิร์นนิ่งซึ่งท่านบอกว่าไม่ควรจะลงนาม ผมยังไม่เห็นต้นเรื่องนะว่า กฎกติกาหยุมหยิมไป อันนี้ผมเข้ามารับงาน แต่ยังไม่เห็นเรื่องเท่าไรนะครับ แต่ถ้าเป็นเรื่องหยุมหยิมอย่างที่ท่านว่านี้ผมรับพิจารณารับฟังไม่ต้องห่วงอะไรนะครับ แล้วนอกจากนี้ไปท่านให้ข้อมูลผมได้เรื่อย ๆ นะครับ เรื่องศูนย์ความเป็นเลิศ ผมก็พูดแล้วแนวเดียวกันท่านก็ยกตัวอย่างให้ฟัง อันนี้ไม่เป็นไรครับ คิดเหมือนกันทั้งหมด เรื่องคอร์สแวร์ เรื่องการพัฒนาใช้ครูเก่ง ต้องเรียนว่าผมไม่ได้พูดประเด็นนี้ วันนี้ผมทำโมเดล (Model) ออกมาเป็นต้นแบบ ผมจะพยายามใช้เทคโนโลยีทำให้ทุกอย่างง่ายขึ้น เราใช้ครูต้นแบบสอนวิชาต่าง ๆ เช่น สอน ม. ๑ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ แล้วเราทำเป็นต้นแบบ แล้วก็ส่งเผยแพร่ทั้งหมด วันนี้กระบวนการต้นแบบ

ว. ๒๑ (ส. ทั่วไป) ศุภลักษณ์ ๔๕/๒

เริ่มแล้วนะครับ แล้วการพัฒนาต่อไปนี้จะใช้เหล่านี้เป็นการสอนให้เหมือนกัน บังเอิญเทคโนโลยีช่วยเรา ไม่เหมือนสมัยก่อน สมัยก่อนนี้ต้องอบรมครูไปว่าต่อ วันนี้ไม่ใช่แล้ว เรามีซีดีแผ่น เรามีอินเตอร์เน็ต เรามีระบบทางไกลนี้ เราสอนได้เลย ยกตัวอย่าง ผมไปเมื่อ ๒ วันที่รามคำแหง ผมไปดูเรื่องเราสอนครูให้รู้ภาษาอังกฤษในการพูด เรามี ๒๒ แห่งทั้งประเทศนะครับ นั่งฟัง ผมไปนั่งคุยกับเขาประมาณครึ่งชั่วโมงได้ผลมาก แต่ถามว่าบอร์ดแบนด์ไหม ไม่บอร์ดแบนด์จังหวัดตาก จังหวัดตากใช่นะครับ ยังใช้อินเตอร์เน็ตติดต่อกับผมอยู่ เสียงพูดยังมีเอกโค่ (Echo) ฟังไม่ค่อยรู้เรื่อง แต่ก็พอเข้าใจกันได้ เพราะฉะนั้นเราเริ่มกระบวนการนี้แล้วเรื่องการสอนครูเรื่องการทำต้นแบบของวิชาต่าง ๆ ทำเป็นคอร์สแวร์เริ่มแล้วนะครับ เพราะฉะนั้น สพฐ. วันนี้ทำงานหนักมากและก็เริ่มทำงานทุกอย่างตามนี้นะครับ เรื่องการเพิ่มลด ผมก็เรียนท่านไปแล้วเรื่อง สพฐ. เมื่อสักครู่นี้นะครับ ก็ต้องเรียนท่านอย่างที่บอกว่าคงไม่ใช่เป็นลดหรือเพิ่ม ผมพูดเป็นลักษณะที่ว่าไม่เป็นตายตัวนะครับ แต่ว่าเป็นอะไรยังไม่รู้ตอนนี้ ต้องมีการปรับพัฒนา ในเรื่องของการประเมินต้องเรียนอย่างนี้ครับว่า วันนี้เกิดความลำบากใจ เพราะว่ามีการประเมิน ที่แล้วมาไม่มีการประเมิน แม้แต่ประเมินครูเพื่อขึ้นจากอาจารย์ ๒ เป็นอาจารย์ ๓ ก็ต้องใช้เขียน ผมใช้คำว่า เรียงความแล้วท่านก็บอกเองว่าก็อบปี้กันมากลอกกันบ้าง จ้างกันทำบ้างมหาศาลเลย อันนี้เป็นเรื่องจริงนะครับ แล้วถามว่าครู นักเรียนได้ประโยชน์ไหม ไม่ได้ ครูต้องมาตรวจข้อสอบกันเอง ร้องเรียนกันเอง ผมเป็นประธาน ก.ค. ได้รับการร้องเรียนเรื่องการไม่ชอบมาพากลของการประเมินครูเป็นเรื่องเป็นราวมหาศาลเลยมากมายคือกระบวนการให้เรากำหนดขึ้นมานี้ทำให้เราต้องทะเลาะกันเอง เสียเวลาโดยใช่เหตุประสิทธิภาพในงบประมาณเอาไปใช้ในเรื่องไม่เป็นเรื่อง แล้วตรงนี้ต่อไปนี้จะไม่มีการประเมินลักษณะนี้อีกต่อไป แต่ว่ากำลังทำอยู่ก็จะให้เสร็จกระบวนการ แต่ข้างหน้าไม่ใช่การประเมินจะต้องไปส่งผลถึงโรงเรียนถึงนักเรียนโดยตรง นี่คือการประเมินที่จะเกิดขึ้นนะครับ ----------

ฉะนั้นถามว่า ผอ. โรงเรียนตกใจแล้วเพราะผมออกข่าวไป ไม่เชิง แล้วต่อไปนี้ต้องมีการประเมินทุกระดับ ไม่ใช่ประเมินสถานศึกษาอย่างที่ สมศ. เอามาประเมินสถานศึกษา วันนี้ต้องประเมินบุคลากรในสถานศึกษาด้วย อย่างครูนี้เราจดทะเบียนไว้ทั้งหมดแล้ว กี่แสนคนก็แล้วแต่ ต่อไปจะมีลิสต์ (List) ๑๓ หลัก จะมีทะเบียนขึ้นมาหมด ตัว ผอ. โรงเรียนเอง ผมบอกเขาบอกว่า วันนี้ท่านเป็น ผอ. ยากขึ้นกว่าสมัยเก่าเพราะว่าร้องเรียนมากเหลือเกิน ระหว่างครูกับ ผอ. แล้วก็การประเมินตรงนี้ ตอนนี้ยังสอบสวนกันอยู่มาก ร้องเรียนเข้ามาก็สอบสวนกัน แต่การประเมินนี้ประเมินสมรรถนะของการเป็น ผอ. สมรรถนะของการทำงาน ของการบริหาร ไม่ใช่ไปพึ่งนักการเมืองแล้วก็เป็น ผอ. ตรงนี้จะต้องหมดไป ตราบใดผมเป็นรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ ผมเดินหน้าจนกระทั่งผมยุติเมื่อไรบางท่านก็อาจจะมาเดินต่อจากผมไป ถ้าตราบใดที่พรรคการเมืองผมสังกัดอยู่ยังเป็นรัฐบาลอยู่ เชื่อว่าผมเดินไปแล้วไม่มีใครเปลี่ยนเท่าไร เดินไปด้วยกัน เพราะฉะนั้นกระบวนการทั้งหมดนี้อย่าตกใจ ครูที่ดี ๆ ครูที่เก่ง ๆ ครูที่ต้องการความก้าวหน้า ผอ. ที่ดี ๆ เก่ง ๆ ต้องการความก้าวหน้าจะไม่กลัวเรื่องนี้ เพราะฉะนั้นตรงนี้ต้องฝากท่านไปเลยนะครับว่า ขอความกรุณาว่าอย่าไปคิดว่าผมจะไปแกล้งใคร แล้วก็เกิดความโกลาหลก็จะต้องมีบ้างเพราะว่าเป็นระบบที่เราปรับเปลี่ยนทั้งหมดนะครับ เรื่องของท่านคำพันธ์ ขอความกรุณาที่เอ่ยนามท่าน ผมเข้าใจดีความรู้สึก ผมเองก็คล้าย ๆ ท่านว่างบประมาณตัวนี้เราก็อยากจะเอามาใช้ในการศึกษา วันนี้ผมจะรับที่ท่านพูดจะลองดูว่าจะทำอย่างไรได้บ้าง จริง ๆ ตรงนี้ไม่ใช่สำนักงบประมาณเป็นเรื่องของกระทรวงการคลังทั้งหมดนะครับ ก็จะมาปรึกษากันดูว่าเราจะทำได้อย่างไรบ้าง ขอบคุณท่านประธานฯ ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ท่านเจ้าของกระทู้หมดคำถามแล้วนะครับ

นายผ่อง เล่งอี้ (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธานฯ ครับ นิดเดียวครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ท่านผ่องมีแถมท้ายนะครับ เชิญครับ

นายผ่อง เล่งอี้ (กรุงเทพมหานคร) : เรียนท่านประธานฯ ที่เคารพ ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : อย่ายาวนะครับ ท่านรัฐมนตรียังไม่รับประทานอาหารกลางวัน

นายผ่อง เล่งอี้ (กรุงเทพมหานคร) : ไม่ยาวท่านประธานฯ เพราะว่าความจริงผมยังไม่ได้ถามด้วยซ้ำเพิ่มอีกข้อนี้ รอบแรกผมเพียงแต่ซ้อมความเข้าใจกับท่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันซึ่งผมก็เข้าใจแล้วก็อยากจะถามซักข้อสั้น ๆ ที่เป็นที่สนใจมากก็คือว่า แนวนโยบายของท่านรัฐมนตรีที่ได้จัดให้มีการสอบแข่งขันบรรจุตำแหน่งผู้บริหารนั้น ซึ่งท่านใช้กับระดับผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาแล้ว อยากจะเรียนถามว่านโยบายนี้ท่านจะใช้กับนักบริหารในกระทรวงศึกษาธิการทุกระดับ ทุกตำแหน่งหรือเปล่าครับ ขอบคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เชิญท่านรัฐมนตรีครับ

นายอดิศัย โพธารามิก (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ) : ผมได้เรียนไปแล้ว คือถ้าเป็นผู้บริหารเราแยกออกมา ๒ ส่วน ถ้าครูก็ครูและครูก็กลายเป็นผู้บริหารต้องสอบเพราะว่าถ้าเป็นอาชีพครูเราต้องเปิดทางให้เขาไป วันนี้ครูปฏิวัติถ้าตันต้องกลับไปเป็นผู้บริหาร เพราะฉะนั้นถ้าการสอบตรงนี้เขาไม่ผ่าน เขาไม่มีทางมาเป็นผู้บริหารได้ เพราะฉะนั้นกระบวนการสอบผู้บริหารนี้จะมีแล้วก็ผมเรียนว่าวันนี้เราดูตามโครงสร้างใหม่เราก็จะมีเขตพื้นที่เป็นหลัก แม้กระทั่งอย่างสำนักงานที่เกิดขึ้นในกระทรวง สมมุติว่าถ้าในส่วนของ สพฐ. มีสำนักงาน ๑๐ สำนักงานตามกฎหมาย ต่อไปต้องมีการสอบตลอดเหมือนกัน วันนี้ก็เหมือนกัน ผมก็เข้าไปตรวจดูว่าถามว่าทุกคนมีคุณภาพไหม เราก็ตอบไม่ได้ คือวันนี้เราต้องเปิดโอกาสให้ตัวเราเองเอาคนที่มีประสิทธิภาพเข้ามา ไม่ใช่ว่าเราจะไปขึ้นอยู่กับคนกลุ่มเดียว เพราะฉะนั้นวันนี้การสอบทั้งหมดนี้ อย่าเรียกว่าการสอบดีกว่าเรียกว่าการประเมินคุณภาพ แต่ใช้วิธีสอบบ้าง สอบสัมภาษณ์บ้าง ทดสอบต่าง ๆ บ้าง- - - - -

ซึ่งตรงนี้ไม่ต้องเตรียมข้อสอบเลย ไม่ต้องเตรียมเลย เพราะว่าเกิดขึ้นกับคนคนนั้นอยู่แล้ว ถ้าเขาเป็นอย่างนี้แล้วนี่เขาเตรียมอะไรไม่ได้อยู่แล้ว ณ วันนี้ถ้าเขาทำงานมา ๒๐ ปี เขาไปบริหารไม่ได้ เขามีมนุษยสัมพันธ์ไม่ได้นี่ ตรวจสอบได้จากพวกที่เราถาม ๆ ออกไป ฉะนั้น การทดสอบนี้จะมีตลอด เรามีสถาบันถ้าท่านจำได้อยู่ที่วัดไร่ขิงสมัยก่อน เดี๋ยวนี้ก็ยังอยู่ ยังไม่รู้จะเอาอย่างไรกัน นั่นคือสถาบันสำหรับประเมินหรือสอบผู้บริหารทั้งหมดของกระทรวงศึกษาธิการ วันนี้ให้ประเมินมากกว่านั้นอีก ให้ประเมินครูทั้งหมดเลย เพราะฉะนั้น เรื่องครูนี่ผมจะเอากระบวนการทั้งหมดมาดูแล้วก็จะนำข้อเสนอของท่านหลายท่านที่บอกว่าบางเรื่องเอาต์ซอร์ซซิ่งได้ก็เอาต์ซอร์ซซิ่งคือว่าจ้างคนอื่นทำ อย่างผมทำเรื่องของ ผอ. รอง ผอ. เขตพื้นที่การศึกษานี้ผมไปเอาบุคคลนอกซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ ผมตรวจสอบก่อน ไม่ใช่บอกว่าเชี่ยวชาญเฉย ๆ มาสัมภาษณ์ ผมนั่งคุยเข้าท่าดี นี่คือคนที่เป็นทางด้านวิชาการ เขาไม่มีส่วนได้ส่วนเสีย เพราะฉะนั้นตรงนี้วิธีการเข้ามาตรวจสอบต่าง ๆ นี้เราใช้คนนอกเข้ามาดูให้ อันนี้คือเอาต์ซอร์ซซิ่งแรกที่ผมทำ จากนี้ไปก็จะเกิดขึ้นอีกตลอดเวลา เพราะกระทรวงศึกษาธิการเราตรวจสอบกันเองไม่ได้ อย่างไรก็ตามนี่ต้องมีกระบวนการประเมินสถานภาพ ก็ขออนุญาตกราบเรียนท่านด้วยความเคารพว่าผมต้องทำทุกระดับ เพียงแต่ว่ารัฐมนตรีเองก็ต้องถูกอยู่แล้วใช่ไหม ทุก ๆ ท่านก็ประเมินสถานภาพผมเหมือนกัน โดยการซัก โดยการถาม แล้วก็อภิปรายไม่ไว้วางใจ เพราะฉะนั้นตรงนี้ก็พร้อมแล้วก็คิดดูว่ากระบวนการของเราทั้งหมดนี้ต้องตรวจสอบได้ ต้องประเมินสถานภาพได้ ขอบคุณครับท่านประธานฯ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ขอบคุณท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมากครับ เป็นอันจบวาระกระทู้ถามด่วนนะครับ

ต่อไปเป็นระเบียบวาระเรื่องด่วน มีเรื่องตั้งคณะกรรมาธิการสามัญเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามมาตรา ๑๓๕ ประกอบมาตรา ๓๐๒ วรรคสองของรัฐธรรมนูญ

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขรับ 2488
วันที่ 9 เมษายน 2547
เวลา 09.30 น.
ส่ง สำนักการประชุม

ด่วนที่สุด

ที่ ปช 0016/ 0543

สำนักงาน ป.ป.ช.
ถนนพิษณุโลก กทม. 10300

8 เมษายน 2547

เรื่อง การแต่งตั้งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ประวัติของผู้ที่สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จำนวน 2 แผ่น

ด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 มาตรา 112 (1) ได้บัญญัติให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และวุฒิสภาเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ในการประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ในฐานะองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของสำนักงาน ป.ป.ช. ครั้งที่ 5/2547 เมื่อวันพุธที่ 7 เมษายน 2547 ที่ประชุมได้มีมติเป็นเอกฉันท์เห็นชอบตามที่ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอ ให้แต่งตั้ง นายศราวุธ เมนะเศวต รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดำรงตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

จึงกราบเรียนมาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอวุฒิสภาพิจารณาเป็นเรื่องด่วนและลับต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลตำรวจเอก

(วุฒิชัย ศรีธนวุฒิ)

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

กองงานคณะกรรมการ
โทร. 0 2282 3161 – 5 ต่อ 121, 122
โทรสาร 0 2281 8421

กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักการประชุม
รับที่ ๕๕ / ๒๕๔๗
วันที่ ๙ / เม.ย. / ๔๗
เวลา ๑๒.๐๐ น.
สำนักการประชุม

กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักการประชุม
รับที่ ๖๖๔ / ๒๕๔๗
วันที่ ๑ / เม.ย. / ๔๗ เวลา ๑๖.๑๐ น.
ส่ง ดำเนินการ

ประวัติการรับราชการของนายศราวุธ เมนะเศวต
รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. รักษาราชการแทนเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
อัตราเงินเดือนปัจจุบัน 49,030 บาท

1. <u>วัน เดือน ปีเกิด</u> 5 กุมภาพันธ์ 2491 ปัจจุบันอายุ 56 ปี

2. <u>วันเกษียณอายุราชการ</u> 30 กันยายน 2551

3. <u>การศึกษา</u>
   - จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย
   - จบชั้นอุดมศึกษาปริญญาตรีนิติศาสตร์บัณฑิต จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อปีการศึกษา 2512

4. <u>การรับราชการ</u>
   - บรรจุเป็นลูกจ้างชั่วคราวที่สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท เมื่อปี 2513
   - บรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญในตำแหน่งวิทยากรตรี ที่สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2516
   - โอนมารับราชการที่สำนักงาน ป.ป.ป. เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2521

5. <u>การฝึกอบรมและดูงาน</u>
   - หลักสูตรความรู้เบื้องต้นทางคอมพิวเตอร์ จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ รุ่นที่ 15 เมื่อปี พ.ศ.2535
   - หลักสูตรการบริหารงานตำรวจชั้นสูง กรมตำรวจ รุ่นที่ 14 เมื่อปี พ.ศ.2537
   - หลักสูตรเจ้าหน้าที่บริหารการเงินการบัญชี กรมบัญชีกลาง รุ่นที่ 35 เมื่อปี พ.ศ.2538
   - หลักสูตรผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ระดับผู้นำ ชั้นความรู้ชั้นสูง รุ่นที่ 93 เมื่อปี พ.ศ.2539
   - หลักสูตรนักบริหารระดับสูง สำนักงาน ก.พ. หลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 23 เมื่อปี พ.ศ.2540
   - หลักสูตรการปฏิรูปการบริหารจัดการของไทยในยุคโลกาภิวัฒน์ สำนักงาน ก.พ. รุ่นที่ 1 เมื่อปี พ.ศ.2541
   - หลักสูตรการเมืองการปกครองสำหรับนักบริหารระดับสูง สถาบันพระปกเกล้า รุ่นที่ 7 เมื่อปี พ.ศ.2546
   - ศึกษาดูงานด้านการตรวจสอบและควบคุมข้าราชการ ณ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อปี พ.ศ.2533

/ศึกษาดูงาน...

- ศึกษาดูงานด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริตของหน่วยงาน ICAC ฮ่องกง เมื่อปี พ.ศ.2543
- ศึกษาดูงานด้านการตรวจสอบทรัพย์สิน ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อปี พ.ศ.2546

6. <u>งานพิเศษที่ได้รับมอบหมาย</u>

เคยได้รับมอบหมายให้เป็นผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ป.ในคณะกรรมการและอนุกรรมการดังนี้

- เป็น อ.ก.พ. ว่าด้วยวินัยและการออกจากราชการของทบวงมหาวิทยาลัย ระหว่างปี พ.ศ.2533 – 2535
- เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการว่าด้วยการจ้างที่ปรึกษาเพื่อสำรวจออกแบบ และควบคุมงานของกรุงเทพมหานคร ระหว่างปี พ.ศ.2534 – 2537
- เป็นอนุกรรมการพิจารณากำหนดแนวทางการปฏิบัติในการดำเนินการบังคับคดีแก่ผู้บุกรุกที่ดินของรัฐของสำนักงานคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (กบร.) ในปี พ.ศ.2536
- เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ.2538
- เป็นอนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาปัญหาการสมยอมในการเสนอราคาของวุฒิสภา ในปี พ.ศ.2545

ปัจจุบันได้รับมอบหมายให้เป็นผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. ดังนี้

- เป็นอนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาการดำเนินงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ ของวุฒิสภา

7. <u>ประสบการณ์การเป็นผู้บริหาร</u>

- 1 ธันวาคม 2535	ผู้อำนวยการกองสืบสวนสอบสวน 3 สำนักงาน ป.ป.ป.
- 15 ตุลาคม 2536	เลขานุการกรม สำนักงาน ป.ป.ป.
- 31 ตุลาคม 2538	ผู้อำนวยการกองสืบสวนสอบสวน 1 สำนักงาน ป.ป.ป.
- 13 พฤศจิกายน 2540	ผู้อำนวยการกองสืบสวนสอบสวน 3 สำนักงาน ป.ป.ป.
- 7 เมษายน 2543	ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบทรัพย์สิน 1 สำนักงาน ป.ป.ช.
- 10 พฤษภาคม 2544	รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
- 1 ตุลาคม 2546	รักษาราชการแทนเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ว. ๒๑ (ส. ทั่วไป) สมบูรณ์ ๔๗/๒

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ขอเรียนให้ที่ประชุมได้กรุณารับทราบว่าประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้มีหนังสือแจ้งว่า ในการประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในฐานะองค์กรกลางบริหารงานบุคลของสำนักงาน ป.ป.ช. ครั้งที่ ๕/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๗ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๔๗ ที่ประชุมได้มีมติเป็นเอกฉันท์เห็นชอบตามที่ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอให้แต่งตั้งนายศราวุธ เมนะเศวต รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำรงตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และนำเสนอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๓๕ ประกอบข้อบังคับฯ ข้อ ๙๖ ในกรณีที่วุฒิสภาจะต้องพิจารณาเลือก แต่งตั้ง ให้คำแนะนำหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ให้วุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมาธิการสามัญขึ้นคณะหนึ่งมีจำนวนไม่เกิน ๑๑ คน เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งนั้น สำหรับการตั้งคณะกรรมาธิการนั้นตามข้อบังคับฯ ข้อ ๙๗ กำหนดให้ตั้งจากรายชื่อสมาชิกวุฒิสภาที่คณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภาเสนอจำนวน ๓ คน จำนวนที่เหลือนอกจากนั้นให้ที่ประชุมวุฒิสภาเลือกจากรายชื่อสมาชิกฯ ที่คณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาเสนอจากกรรมาธิการคณะนั้น ๆ คณะละ ๑ คน ในส่วนของรายชื่อสมาชิกวุฒิสภาที่คณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภาเสนอ ๓ ท่านมีดังนี้ ๑. นายแพทย์ประสิทธิ์ พิทูรกิจจา ๒. นายไสว พราหมณี ๓. นางอรัญญา สุจนิล สำหรับรายชื่อสมาชิกวุฒิสภาที่คณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาแต่ละคณะเสนอนั้นปรากฏตามเอกสารที่เจ้าหน้าที่ได้แจกให้ท่านสมาชิกฯ ทุกท่านแล้ว ขอให้ที่ประชุมวุฒิสภาได้กรุณาเลือกให้เหลือ ๘ คน เพื่อประกอบเป็นคณะกรรมาธิการสามัญทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติต่อไป เอกสารที่แจกท่านสมาชิกฯ ผู้ทรงเกียรติทั้งหลายคือใบลงคะแนนแผ่นสีเขียว มีรายชื่อสมาชิกฯ ทั้งหมด ๒๒ ท่าน ขอให้ท่านกาเครื่องหมายถูกลงในช่องสี่เหลี่ยมข้างหน้าชื่อได้ไม่เกิน ๘ ท่าน

(เจ้าหน้าที่ได้นำใบออกเสียงลงคะแนนผู้ได้รับการเสนอชื่อแจกให้แก่สมาชิกฯ ในที่ประชุมโดยทั่วกัน)

- ๔๘/๑

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ขอเรียนเชิญท่านสมาชิกฯ ผู้ทรงเกียรติทุกท่านครับ ได้กรุณาเข้าประจำที่ครับ เพื่อลงคะแนนเลือกสมาชิกวุฒิสภาที่จะประกอบเป็นคณะกรรมาธิการสามัญเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขณะนี้เจ้าหน้าที่กำลังแจกใบลงคะแนนอยู่ข้างในที่ประชุมครับ ถ้าได้รับใบลงคะแนนแล้วกรุณากาเครื่องหมายถูกลงในช่องสี่เหลี่ยมหน้าชื่อได้ไม่เกิน ๘ ท่าน นะครับ ท่านผู้ใดกาเครื่องหมายถูกเลือกเสร็จเรียบร้อยแล้ว กรุณาชูใบลงคะแนนขึ้นเหนือศีรษะครับ เจ้าหน้าที่จะได้ไปเก็บเอามารวมคะแนนครับ

(เจ้าหน้าที่ได้รับใบออกเสียงลงคะแนนผู้ได้รับการเสนอชื่อจากสมาชิกฯ แล้วนำมาทำการตรวจนับ)

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : กาเครื่องหมายแล้วกรุณาลงชื่อกำกับด้วยนะครับ พร้อมกับหมายเลขประจำตัวสมาชิกวุฒิสภาของท่านครับ กาเครื่องหมายถูกเลือกได้ไม่เกิน ๘ ท่าน นะครับ สำหรับการรวมคะแนนมอบหมายท่านรองเลขาธิการและเจ้าหน้าที่เป็นผู้รวบรวมนะครับ ระหว่างที่ท่านกำลังดำเนินกรรมวิธีในการเลือกกรรมาธิการสามัญเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติอยู่นี้นะครับ ผมจะขอความเห็นชอบที่ประชุมเข้าระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้วไปพลางก่อนนะครับ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว ท่านถวิลเชิญครับ

นายถวิล ไพรสณฑ์ (นครศรีธรรมราช) : ท่านประธานฯ ที่เคารพ กระผม ถวิล ไพรสณฑ์ สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนครศรีธรรมราช ผมใคร่ขออนุญาตท่านประธานฯ ครับ ขอเลื่อนวาระเรื่องที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว ขอเลื่อนวาระที่ ๔.๑๑ เรื่องรายงานการพิจารณาศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ขึ้นมาพิจารณาก่อน เพราะว่าเรื่องนี้ท่านประธานฯ ได้คุยกับกระผมหลายครั้งว่า มีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขข้อบังคับฯ ค่อนข้างจะมากนะครับ ผมคงไม่ขอใช้เหตุผลยืดยาวครับ เพียงแต่ว่าขอเลื่อนวาระ ๔.๑ ขึ้นมาเป็นวาระแรกครับ ขอที่ประชุมให้คำรับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกฯ ยกมือขึ้นรับรอง)

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : มีผู้รับรองถูกต้องครับ มีท่านผู้ใดเห็นเป็นอย่างอื่นไหมครับ ท่านเสรี เชิญครับ

- ๔๕/๑

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (กรุงเทพมหานคร) : เรียนท่านประธานฯ ครับ ผมเห็นด้วยกับท่านถวิล เพียงแต่ว่า ๔.๑๑ นะครับ ใช่ไหมครับ ไม่ใช่ ๔.๑ ครับ

นายถวิล ไพรสณฑ์ (นครศรีธรรมราช) : ใช่ ๆ ครับ ๔.๑๑ ครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (กรุงเทพมหานคร) : ใช่ไหมครับ เดี๋ยวฟังแล้ว งง ๆ ๔.๑๑ ขอเลื่อนขึ้นมา คืออย่างนี้ครับท่านประธานฯ ครับ ขออนุญาตสนับสนุน เพราะว่าการแก้ไขปรับปรุงข้อบังคับการประชุมดังกล่าวนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องรีบดำเนินการ ถ้าหากว่าได้มีการพิจารณาก่อนจะได้พิจารณาไปถึงว่าจะต้องทำอย่างไรต่อไป หลังจากที่รายงานได้พิจารณาศึกษาแล้วก็ขออนุญาตที่ท่านถวิลเสนอครับท่านประธานฯ ขอบพระคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ครับ ท่านการุณครับ

นายการุณ ใสงาม (บุรีรัมย์) : ท่านประธานฯ ครับ ผม การุณ ใสงาม ครับ ไหน ๆ จะเลื่อนเรื่องวาระการประชุมเกี่ยวกับเรื่องข้อบังคับฯ เอาเสียทีเดียวเลยครับ วาระการประชุมจะได้ลุล่วงหมดไป เอาของท่านสวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ มารวมเสียเรื่องเดียวกันเลยทำเสียทีเดียวจะทำอย่างไร จะแก้ ไม่แก้ จะเอาของท่านสวัสดิ์ จะเอาไม่เอาอย่างไร วาระการประชุมจะได้โล่ง ๆ หน่อย วาระ ๕.๖ ครับ ญัตติ เรื่อง ขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ๒๕๔๔ พลตำรวจเอก สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ เป็นผู้เสนอครับ เอามารวมเสียทีเดียวจะได้ล้างวาระการประชุมเสียทีเดียวจะได้ง่าย ๆ เสียเลยครับ จะทำมากแค่ไหน ทำน้อยแค่ไหนก็อยู่ที่พวกเราจะทำกัน ขอบพระคุณครับท่านประธานฯ ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ครับ ฟังความเห็นท่านประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา ท่านเสรี เชิญครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (กรุงเทพมหานคร) : กราบเรียนท่านประธานฯ ครับ ผม เสรี สุวรรณภานนท์ ประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา ต้องขอบคุณท่านการุณนะครับ พอดีก็นึกอยู่พอดีน่าจะเอาเรื่องของท่านสวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ นี่ซึ่งถือว่า

เป็นเรื่องเดียวกันมาพิจารณาเสียในคราวเดียว จึงขอเสนอเลื่อนวาระที่ ๔.๑๑ กับ ๕.๖ ขึ้นมาพิจารณาก่อนครับ ขอบพระคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : โดยรวมพิจารณาในวาระเดียวกันนะครับ ถูกต้องนะครับ มีท่านผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่นหรือจะแสดงความคิดเห็นประการใด เชิญในประเด็นนี้นะครับ อาจารย์วัลลภครับ

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธานฯ ครับ ผม วัลลภ ตังคณานุรักษ์ สมาชิกวุฒิสภา ผมไม่ติดใจนะครับ ที่ท่านจะเลื่อนหรือจะรวมทีนี้ผมมีคำถามต่อท่านประธานฯ เล็กน้อยครับ คือว่าท่านประธานฯ ดูเรื่องอื่น ๆ ในหน้า ๖ นี้นะครับ ซึ่งเป็นเรื่องที่เราพิจารณากันมาแล้วแต่ค้างมาตั้งแต่วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๔๕ ก็คือร่างระเบียบคณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณาครับ คือหลายเรื่องเกิดเหตุเข้ากรรมการชุดนี้ไม่ได้สักครั้ง เพราะข้อบังคับฯ ไม่เสร็จ และเราพิจารณาไปถึงข้อที่ ๓ ค้างตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ ผมหารือท่านประธานฯ ว่าเลื่อนก็เลื่อนไป ถ้าเป็นไปได้เรื่องร่างนี้ต่อไปได้ไหมครับ ถ้าได้ผมก็จะขอบคุณมากนะครับท่านประธานฯ ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เรื่องข้อบังคับฯ ของท่านถวิลกับเรื่องญัตติของท่านสวัสดิ์ก่อนนะครับ ของอาจารย์วัลลภเอาไว้พิจารณาทีหลังนะครับ เชิญท่านอดุลย์ครับ

นายอดุลย์ วันไชยธนวงศ์ (แม่ฮ่องสอน) : ท่านประธานฯ ที่เคารพ ผม อดุลย์ วันไชยธนวงศ์ สมาชิกวุฒิสภาจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน ท่านประธานฯ ครับ วาระ ๕.๖ นี้เป็นญัตติซึ่งเสนอโดย พลตำรวจเอก สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ เป็นผู้เสนอ ผมคิดว่าที่จริงน่าจะให้ทางเจ้าของญัตติเป็นผู้ที่ขอเสนอเพื่อรวมวาระจะดีกว่าไหมครับ เพราะว่าถ้าเกิดว่าตอนนี้ ถ้าเกิดว่าผู้เสนอญัตติผมดูแล้วก็ไม่อยู่ ถ้าเกิดรวมเสนอเข้ามาญัตติจะตกไปนะครับ ท่านประธานฯ ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ครับ ก็เป็นเหตุผลน่ารับฟังครับ เดี๋ยวท่านเสรีก่อนครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (กรุงเทพมหานคร) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพครับ ก็ต้องขอบคุณท่านอดุลย์อีกนะครับ เพราะว่าพอดีผมไม่ได้แถลง กราบเรียนท่านประธานฯ เนื่องจาก พลตำรวจเอก สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ ท่านก็ได้มอบให้ผมกราบเรียนต่อท่านประธานฯ และที่ประชุมครับ ถ้าเรื่องนี้จะพิจารณาอย่างไรก็ขอให้ช่วยเสนอให้ด้วยนะครับ ขอบพระคุณท่านประธานฯ ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ท่านอดุลย์คงไม่ติดใจนะครับ

นายอดุลย์ วันไชยธนวงศ์ (แม่ฮ่องสอน) : ครับ ท่านประธานฯ ครับ คือวาระที่ ๔.๑๑ นี้เป็นรายงานการพิจารณาศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา แต่สำหรับ ๕.๖ นี้เป็นญัตติเพื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา เพราะฉะนั้นผมคิดว่าที่จริงเราน่าจะฟังรายงานการศึกษาให้เรียบร้อยก่อนดีไหมครับ แล้วถ้าเกิดว่าเราคิดว่าเราควรจะปรับปรุงแก้ไขเราก็ค่อยยกญัตติของท่านสมพงษ์ อมรวิวัฒน์ขึ้นมาพิจารณาอีกครั้งหนึ่งดีไหมครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ท่านสวัสดิ์ ไม่ใช่ท่านสมพงษ์ครับ

นายอดุลย์ วันไชยธนวงศ์ (แม่ฮ่องสอน) : ของท่านสวัสดิ์นะครับ ขอประทานโทษครับ แล้วเราค่อยพิจารณาอีกทีหนึ่งดีไหมครับ ว่าเราจะขอแก้ไขเพิ่มเติมกันหรือไม่ ท่านประธานฯ ครับ ผมคิดว่าการรายงานกับญัตติไม่ควรจะเอามารวมกันครับ ท่านประธานฯ ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ผมขอหารือท่านการุณเพื่อไม่ให้มีประเด็นโต้แย้ง อยากจะปรึกษาที่ประชุมและท่านการุณว่าขณะนี้ท่านถวิลขอเลื่อนวาระ ๔.๑๑ ขึ้นมาพิจารณาในลำดับต่อไปนี้ ซึ่ง ๔.๑๑ ก็คือรายงานการพิจารณาศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พุทธศักราช ๒๕๔๔ จะดำเนินการเอาวาระข้อ ๔.๑๑ ที่ท่านถวิลเสนอขึ้นมาพิจารณาในลำดับต่อไป ที่ประชุมคงไม่ขัดข้องนะครับ สำหรับในประเด็นอื่น ๆ ญัตติ

อะไรต่าง ๆ ยังไม่พิจารณาตอนนี้ เอาเฉพาะที่จะพิจารณาต่อไปนี้คือ ลำดับที่ ๔.๑๑ เท่านั้น ถ้าที่ประชุมไม่ขัดข้อง ผมจะได้ดำเนินการต่อไปนะครับ ท่านการุณ เชิญครับ

- ๕๐/๑

นายการุณ ใสงาม (บุรีรัมย์) : ท่านประธานฯ ครับ ทำไมเราอยากจะให้วาระค้างเรื่องเดียวกันอยู่ ค้างอยู่ พิมพ์ไว้อยู่เรื่อย สนุกสนานไปอยู่อย่างนั้น ก็เอามาเสียทีเดียวท่านประธานฯ ประการที่ ๑

ประการที่ ๒ ท่านประธานฯ ครับ อย่าลืมนะครับว่าเป็นญัตติเป็นชื่อของนายการุณก็ตาม พลตำรวจเอก สวัสดิ์ ก็ตาม นายแดง นายเขียว นายน้ำเงินที่เป็นสมาชิกฯ มาก็ตาม นั่นตอนนั้นก็เป็นของท่าน แต่พอเข้ามาสู่วาระการประชุมแล้ว ไม่ใช่เป็นของท่านล้วน ๆ นะครับ เป็นของที่ประชุม เป็นของวุฒิสภาแล้ว ขณะนี้ทั้งหมดทั้งปึกนี้ไม่ใช่เป็นของใครนะครับ เป็นของวุฒิสภา แต่ทีนี้ปัญหาการจะรวมว่าเป็นเรื่องเดียวกัน เกี่ยวเนื่องกันอะไรต่าง ๆ อย่างนี้นะครับ ข้อบังคับฯ ก็บอกว่าให้ทำได้ ไม่ใช่เรื่องนี้เป็นรายงานการประชุมเรื่องนี้เป็นญัตติ เรื่องนั้นเป็นกระทู้ เขาก็บอกว่าถ้าเป็นเรื่องเดียวกันก็อยู่ในวาระการประชุมแล้วอะไรต่าง ๆ นี้ก็เอามารวมเสีย การรวมนี้อยู่ที่มติของประชุมนี้ก็เอามารวมเสียเถิดทำไมต้องค้างเอาไว้ แล้วจะพิจารณามาก พิจารณาน้อย จะรับ ไม่รับ จะดูแลกันอย่างไรก็ที่ประชุมนี้ดูแลรับรอง เพราะฉะนั้นอันนี้นะครับ ตอนนี้ไม่ใช่เป็นของพลตำรวจเอก สวัสดิ์เรื่องการรวมหรือไม่รวม ไม่ใช่เท่านั้นนะครับ เป็นของที่ประชุมวุฒิสภา วุฒิสภาก็รับมาดูแลพร้อมกัน พร้อมใจกัน เท่ากับเป็นการล้างวาระการประชุมไปด้วยเสียทีเดียว ทำไมเป็นเรื่องดีอย่างนี้ คือเราทำไว้เสียเวลาครับ ให้เถียงโต้กัน ไม่รู้จะโต้กันเรื่องนี้ เอาข้อบังคับฯ มาโต้กันอยู่ร่ำไปอย่างนี้สนุกสนานไม่ต้องทำอะไรแล้วครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ผมขอวินิจฉัยแล้วกันว่าเพื่อไม่ให้มีประเด็นโต้แย้งแล้วก็ทำให้ที่ประชุมต้องเสียเวลาไปอีก ในวาระนี้ขอให้นำวาระข้อ ๔.๑๑ รายงานการพิจารณาศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ มาพิจารณาในลำดับต่อไปนี้ครับ เชิญคณะกรรมาธิการครับ

นายการุณ ใสงาม (บุรีรัมย์) : เดี๋ยวท่านประธานฯ ครับ ท่านประธานฯ วินิจฉัยไม่ได้ครับ ขณะนี้ท่านประธานฯ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : คือฟังผมก่อนครับ ที่ท่านเสนอให้เอาญัตติมารวมญัตตินั้นเป็นของพลตำรวจเอก สวัสดิ์ ขณะนี้ท่าน พลตำรวจเอก สวัสดิ์ ท่านไม่ได้อยู่ในที่ประชุมนะครับ

นายการุณ ใสงาม (บุรีรัมย์) : ท่านมอบให้ท่านเสรีแล้ว

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : มีการมอบหมายเป็นหนังสือไหมครับ ถ้ามีขอดูครับ มีไหมครับ ท่านการุณท่านมีไหมครับที่ว่ามอบหมายเป็นหนังสือ

นายการุณ ใสงาม (บุรีรัมย์) : ก็ผมฟังจากท่านเสรีบอกว่า ท่านเสรีได้รับมอบมาแล้ว ก็ท่านเสรียกมืออยู่ทางโน้น ท่านประธานฯ จะว่าอย่างไร ต้องถามท่านเสรีซิครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ท่านนั่งก่อนครับ

นายการุณ ใสงาม (บุรีรัมย์) : แต่เมื่อสักครู่นี้ผมกำลังประท้วงท่านประธานฯ ประท้วงว่าท่านประธานฯ ไม่มีอำนาจวินิจฉัย เพราะเป็นญัตติ เมื่อเป็นญัตติที่ประชุมต้องวินิจฉัยญัตติครับ ไม่ใช่ประธานฯ วินิจฉัยครับ ท่านดูข้อบังคับฯ ซิครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ประธานฯ ไม่มีอำนาจวินิจฉัย แล้วท่านจะให้ใครวินิจฉัยครับ

นายการุณ ใสงาม (บุรีรัมย์) : กรณีญัตติต้องที่ประชุมวินิจฉัยครับ เขามีญัตติขอให้รวม เขาให้ยกขึ้นมาพิจารณาก่อนแล้วขอให้รวมเป็นญัตติ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ก็เจ้าของญัตติเขาไม่ได้อยู่ในที่ประชุม ท่านฟังผมก่อนซิครับ ท่านนั่งครับ ผมสั่งให้ท่านนั่ง ท่านจะนั่งหรือเปล่าครับ

นายการุณ ใสงาม (บุรีรัมย์) : ท่านประธานฯ ให้ผมนั่งใช่ไหมครับ ผมต้องนั่งอยู่แล้ว ถ้าไม่นั่งผมก็ต้องเดินออกจากห้องประชุม

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ครับ ขอบคุณครับ ท่านเสรี เชิญครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (กรุงเทพมหานคร) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพครับ ผม เสรี สุวรรณภานนท์ ในฐานะประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา ท่านประธานฯ ครับ ที่ท่านประธานฯ ถามว่ามีการมอบเป็นหนังสือหรือไม่ ไม่ได้ทำนะครับ แต่สิ่งที่กราบเรียนนะครับท่านประธานฯ ก็คือว่า กิจกรรมที่วุฒิสภาเคยมีมติในเรื่อง ๔.๑๑ ไว้และมติดังกล่าวแจ้งที่ประชุมไปแล้วด้วยนะครับ แจ้งสมาชิกฯ ไปแล้วว่ารายงานการพิจารณาศึกษาเมื่อคณะกรรมาธิการได้รายงานแล้วขอให้ตั้งกรรมาธิการเพื่อยกร่างในการแก้ไขข้อบังคับฯ นี้

นายการุณ ใสงาม (บุรีรัมย์) : ท่านประธานฯ ขออนุญาตครับ นี่ท่าน พลตำรวจเอก สวัสดิ์ โทร. เข้ามือถือผมครับ บอกว่าท่านอยู่ตรงนี้เอง ท่านกำลังค้นเรื่องอยู่ครับท่านประธานฯ ขออนุญาตจริง ๆ ครับ นี่ ๆ ท่าน พลตำรวจเอก สวัสดิ์ พูดกับผมอยู่นี่ครับ บอกว่าท่านกำลังค้นหาเรื่อง และกำลังจะเดินทางมาครับ อยู่ห้องตึก ๒ อยู่ตรงนี้ ไม่ได้เตรียมมา

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ท่านไม่ต้องชี้แจง เดี๋ยวผมจะรอนะ ท่านเสรีชี้แจงได้ครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (กรุงเทพมหานคร) : ชี้แจงต่อนะครับว่า กิจกรรมที่วุฒิสภาได้เคยมีมติไปแล้วว่า จากการรายงานพิจารณาเรื่องศึกษาปรับปรุง ให้ตั้งคณะกรรมาธิการเพื่อยกร่างเลย จะได้มีผลในทางปฏิบัติ แล้วเพื่อไม่ให้หลงลืมว่าในการยกร่างดังกล่าวนั้นก็ไม่ใช่ยกร่างแค่ข้อเสนอของคณะกรรมาธิการเท่านั้น สมาชิกฯ สามารถที่จะเสนอมากกว่าที่กรรมาธิการรายงานนี้ด้วยได้นะครับ คือ ๒ ประเด็น ส่วนของท่าน พลตำรวจเอก สวัสดิ์ เดี๋ยวก็ขอให้ท่านมาชี้แจงอีกทีแล้วกันครับ ขอบคุณครับท่านประธานฯ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เดี๋ยวรอท่าน พลตำรวจเอก สวัสดิ์ มาก่อนครับ ท่านการุณนะครับ ใจเย็น ๆ ท่านณรงค์มีอะไรครับ เชิญครับ

นายณรงค์ นุ่นทอง (นครศรีธรรมราช) : ท่านประธานฯ ที่เคารพ ผม ณรงค์ นุ่นทอง สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนครศรีธรรมราช ผมเพียงแต่จะเรียนกับท่านประธานฯ ว่า เรื่องนี้ คือการที่จะเลื่อนญัตติของท่านสวัสดิ์ขึ้นมานั้นกระผมไม่ขัดข้อง แต่ว่าเรื่องของท่านถวิล คือ ข้อ ๔.๑๑ รายงานการพิจารณาศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ซึ่งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้ว ผมขอให้ท่านประธานฯ ได้ทบทวนย้อนหลังนิดหนึ่ง เราตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญขึ้นมาเพื่อไปศึกษา แก้ไข ปรับปรุงข้อบังคับฯ ในวันนี้เมื่อกรรมาธิการเขาพิจารณาเสร็จแล้วเขาก็จะมารายงาน เมื่อรายงานเสร็จก็จะต้องมีการตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญขึ้นมา ถ้าที่ประชุมนี้เห็นให้ชุดเดิมเป็นต่อ เขาก็จะไปทำต่อ และขั้นตอนต่อไป สมาชิกวุฒิสภาจะต้องมีการ

ว. ๒๑ (ส. ทั่วไป) ภัชนี ๕๑/๒

แปรญัตติในการแก้ไขข้อบังคับฯ ตามที่แต่ละท่านจะเห็นสมควร เหมือนกับเราพิจารณากฎหมายในชั้นกรรมาธิการ ส่วนญัตติของท่านสวัสดิ์นั้น ท่านสวัสดิ์ได้เสนอแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา โดยท่านต้องการให้คณะกรรมาธิการยาเสพติดนั้นเป็นคณะกรรมาธิการสามัญ เพราะฉะนั้นผมคิดว่า เมื่อท่านถวิลรายงานเสร็จแล้ว ตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญแล้ว แล้วก็ค่อยเอาของท่านสวัสดิ์มาพิจารณาต่อเนื่องกันไป หรือของท่านสวัสดิ์นี้ ที่จริงท่านไม่ต้องเสนอตรงนี้ก็ได้ ท่านก็ไปแปรญัตติเอาในชุดของคณะกรรมาธิการวิสามัญที่เขาศึกษาแก้ไขข้อบังคับฯ ผมเห็นว่าเป็นคนละเรื่อง แล้วก็เอาไปพิจารณาตามหลังได้ แต่ไม่ควรพิจารณาพร้อมกัน ให้คณะกรรมาธิการที่เขาไปศึกษาแก้ไขข้อบังคับฯ เขารายงานก่อนว่าเขาทำอะไรไปบ้าง แล้วก็ตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญขึ้นมา แล้วก็มีการแปรญัตติในโอกาสต่อไปนะครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : มีท่านผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่นนอกจากที่ท่านณรงค์ได้แสดงความคิดเห็นไว้มีไหมครับ ท่านสุนทรเชิญครับ

- ๕๒/๑

นายสุนทร จินดาอินทร์ (กำแพงเพชร) : กราบเรียนท่านประธานฯ ครับ ผม สุนทร จินดาอินทร์ สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดกำแพงเพชร ผมคิดว่ากรณีของท่านถวิล และท่านสวัสดิ์คนละเรื่อง ของท่านถวิลจะเป็นการแก้ไข เป็นแนวทางที่จะแก้ไขข้อบังคับฯ ใหม่อย่างไร ของท่านสวัสดิ์ของท่านแน่นอนแล้วว่าท่านขอแก้ข้อบังคับฯ ที่เราใช้อยู่ในขณะนี้ครับ ให้เติมกรรมาธิการสามัญเข้าไปอีกคณะหนึ่ง คือคณะเกี่ยวกับยาเสพติด ผมว่าคนละเรื่องโดยสิ้นเชิง ไม่น่าจะนำมารวมกันนะครับ คือของท่านสวัสดิ์ถ้าสมมุติว่าพิจารณาวันนี้แล้วก็ที่ประชุมเห็นด้วยกับท่าน ก็กรรมาธิการสามัญตามข้อบังคับฯ เดิมซึ่งมีอยู่ ๒๑ คณะแล้วก็เป็น ๒๒ ไป เพิ่มเข้ามาอีกคณะหนึ่ง เสร็จเลย ของท่านถวิลวันนี้สมาชิกฯ จะเห็นด้วยหรือไม่จะต้องไปร่างข้อบังคับฯ ขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งแล้วก็ให้สมาชิกฯ ได้แปรญัตติอีกครั้งหนึ่ง คนละเรื่องนะครับท่านประธานฯ ครับ ขอบพระคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ครับ ท่านเสรีอีกครั้งครับ กรุณาสรุปเลยนะครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (กรุงเทพมหานคร) : กราบเรียนท่านประธานฯ ครับ ผมว่าเพื่อขจัดความขัดแย้งทั้งหมด แล้วงานจะได้เดินต่อไปได้ก็เอาเรื่องของท่านสวัสดิ์เอาไว้ทีหลังก็แล้วกัน เอาของท่านถวิลก่อนจะได้เดินต่อไปได้ ขอบพระคุณครับท่านประธานฯ ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ผมขอความกรุณาท่านการุณจะดำเนินการตามนี้นะครับ หวังว่าท่านคงจะไม่ขัดข้องนะครับ

๔.๑๑ รายงานการพิจารณาศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้ว

รายงาน

ของ

คณะกรรมาธิการวิสามัญ
ศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา
พ.ศ. ๒๕๔๔

สำนักกรรมาธิการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

(สำเนา)

ที่ สว ๐๐๑๙/(ร ๙๑)

วุฒิสภา
ถนนอู่ทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

เรื่อง รายงานการพิจารณาของคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญทั่วไป) วันศุกร์ที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ได้พิจารณาญัตติเรื่อง ขอเสนอญัตติตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ (นายนิพนธ์ วิสิษฐยุทธศาสตร์ เป็นผู้เสนอ) แล้วลงมติตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๘๙ ประกอบด้วย

๑. นายเกษม ชัยสิทธิ์
๒. นายเกษม รุ่งธนเกียรติ
๓. นายชุมพล ศิลปอาชา
๔. นายเด่น โต๊ะมีนา
๕. นายถวิล ไพรสณฑ์
๖. นายธวัชชัย เมืองนาง
๗. นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ
๘. พลเอก บัณฑิตย์ มลายอริศูนย์
๙. นายประเกียรติ นาสิมมา
๑๐. นายประสิทธิ์ พิทูรกิจจา
๑๑. นายปราโมทย์ ไพชนม์
๑๒. นายปรีชา ปิตานนท์
๑๓. พันตำรวจเอก ไพจิตร ศรีคงคา
๑๔. พลเอก มนัส อร่ามศรี
๑๕. พลเอก วัฒนา สรรพานิช
๑๖. นายวิเชียร เปาอินทร์
๑๗. พลตำรวจตรี วีระ อนันตกูล
๑๘. นายสนิท กุลเจริญ
๑๙. พันเอก สมคิด ศรีสังคม
๒๐. นายสราวุธ นิยมทรัพย์
๒๑. นายสันติ์ เทพมณี
๒๒. นายสุนทร จินดาอินทร์
๒๓. นายสุรชัย ดนัยตั้งตระกูล
๒๔. นายสุรสิทธิ์ ฉัตรชัยเดช
๒๕. นายอนันต์ ดาโลดม

ญัตติดังกล่าวคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่วุฒิสภามีมติ ต่อมาที่ประชุมวุฒิสภาได้ลงมติให้ขยายเวลาการพิจารณาศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ออกไปอีก ๖๐ วัน และประธานวุฒิสภาพิจารณาเห็นสมควรอนุญาตให้ขยายเวลาการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวออกไปอีก ๒๕๐ วัน ตามนัยแห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๙๒

อนึ่ง นายอนันต์ ดาโลดม ได้ขอลาออกจากการเป็นกรรมาธิการวิสามัญฯ ตั้งแต่วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๖ และในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๒๘ (สมัยสามัญทั่วไป) เป็นพิเศษ วันอังคารที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๔๖ ที่ประชุมวุฒิสภาได้มีมติให้แต่งตั้ง นายสมบูรณ์ ทองบุราณ เป็นกรรมาธิการวิสามัญฯ แทนนายอนันต์ ดาโลดม ซึ่งขอลาออกจากตำแหน่ง และนายเกษม รุ่งธนเกียรติ ได้ขอลาออกจากการเป็นสมาชิกวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๔๖

บัดนี้ คณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ได้พิจารณาศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำรายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ เสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภาเพื่อพิจารณา หากที่ประชุมพิจารณาเห็นชอบด้วยกับผลการศึกษาของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ เห็นควรให้ที่ประชุมวุฒิสภาตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญ เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) ถวิล ไพรสณฑ์

(นายถวิล ไพรสณฑ์)

ประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวพรทิพพา เจริญผล)

ผู้อำนวยการกลุ่มงาน

กลุ่มงานคณะกรรมาธิการการแรงงานและสวัสดิการสังคม

สำนักกรรมาธิการ ๓

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๘๕, ๐ ๒๒๔๔ ๑๖๗๑ คมคาย พิมพ์

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๗๓ พรทิพพา, พัชรศิริ, ยุวดี ทาน

รายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญ
ศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔

.....

ตามที่ที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญทั่วไป) วันศุกร์ที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ได้พิจารณาญัตติเรื่อง ตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ (นายนิพนธ์ วิสิษฐยุทธศาสตร์ เป็นผู้เสนอ) แล้วลงมติตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๘๙ โดยกำหนดระยะเวลาการพิจารณาศึกษา ๖๐ วัน นับแต่วันที่วุฒิสภามีมติ ต่อมาที่ประชุมวุฒิสภาได้ลงมติให้ขยายเวลาการพิจารณาศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ออกไปอีก ๖๐ วัน และประธานวุฒิสภาพิจารณาเห็นสมควรอนุญาตให้ขยายเวลาการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวออกไปอีก ๒๕๐ วัน ตามนัยแห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๙๒

บัดนี้ คณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ได้พิจารณาเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อที่ประชุมวุฒิสภา ดังนี้

๑. ที่ประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ได้มีมติเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

๑.๑ นายถวิล ไพรสณฑ์	เป็นประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ
๑.๒ นายสุนทร จินดาอินทร์	เป็นรองประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ คนที่หนึ่ง
๑.๓ นายประสิทธิ์ พิทูรกิจจา	เป็นรองประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ คนที่สอง
๑.๔ นายปราโมทย์ ไพฑนม์	เป็นเลขานุการคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ

๒. ที่ประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ได้แต่งตั้งนายสมศักดิ์ แสงอรุณ ผู้อำนวยการกลุ่มงาน กลุ่มงานคณะกรรมาธิการการแรงงานและสวัสดิการสังคม สำนักกรรมาธิการ ๒ เป็นผู้ช่วยเลขานุการ ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๘๒ วรรคสาม

๓. คณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ได้พิจารณาศึกษาข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกวุฒิสภาและจากข้าราชการประจำที่เกี่ยวข้องกับการใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๔. **ผลการพิจารณา**

คณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ได้พิจารณาศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ในส่วนที่จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และเพื่อให้การประชุมวุฒิสภาดำเนินไปด้วยความรวดเร็วและเรียบร้อย โดยมีประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญรวม ๑๕ ประเด็น ดังต่อไปนี้

๔.๑ ประเด็นเรื่องการเลือกประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภา ในข้อ ๖

ที่ประชุมได้พิจารณาใน ๒ ประเด็น ดังนี้คือ

ประเด็นที่หนึ่ง วิธีการลงคะแนนเลือก ในข้อ ๖ วรรคสี่

โดยที่ประชุมมีความเห็นเกี่ยวกับวิธีการลงคะแนนเลือกประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภา โดยเห็นว่าควรใช้วิธีการกากบาท (X) โดยไม่ต้องระบุชื่อ แทนการลงคะแนนเลือกโดยการเขียนชื่อผู้ซึ่งตนประสงค์จะเลือกลงบนแผ่นกระดาษใส่ซองที่เจ้าหน้าที่จัดให้ เนื่องจากวิธีการเขียนชื่อผู้ซึ่งตนประสงค์จะเลือกนั้นอาจจำลายมือชื่อของสมาชิกผู้เขียนได้ ซึ่งอาจเกิดความไม่พอใจ และผลการเลือกจะไม่เป็นความลับจริง ทั้งนี้อาจเป็นผลให้การดำเนินการและการประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภามีปัญหาในอนาคตได้ อย่างไรก็ตาม การแก้ไขวิธีการลงคะแนนเลือกดังกล่าว จะเป็นการสอดคล้องกับวิธีการลงคะแนนในการเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งถือเป็นวิธีการสากล

มติที่ประชุม ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติเห็นควรให้ใช้วิธีการลงคะแนนเลือกประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภา โดยใช้วิธีการกากบาท (X) โดยไม่ต้องระบุชื่อ แทนการลงคะแนนเลือกโดยการเขียนชื่อผู้ซึ่งตนประสงค์จะเลือกลงบนแผ่นกระดาษใส่ซองที่เจ้าหน้าที่จัดให้

ประเด็นที่สอง ควรกำหนดให้ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นประธานวุฒิสภาต้องได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง*ของจำนวนสมาชิกที่มาประชุม*เป็นผู้ได้รับเลือก หรือควรกำหนดให้ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นประธานวุฒิสภาต้องได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง*ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่*เป็นผู้ได้รับเลือก ในข้อ ๖ วรรคหก

ที่ประชุมได้พิจารณาในประเด็นดังกล่าวแล้ว มีความเห็นว่าควรกำหนดให้ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นประธานวุฒิสภาต้องได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนไม่น้อยกว่า*กึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่*เป็นผู้ได้รับเลือก เนื่องจากหากกำหนดโดยให้ผู้ได้รับเลือกเป็นประธานวุฒิสภาต้องได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกที่มาประชุมเป็นผู้ได้รับเลือก อาจมีปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากคำว่า "**จำนวนสมาชิกที่มาประชุม**" จะมีความหมายว่าอย่างไร จะหมายถึงสมาชิกที่ลงชื่อหน้าห้องประชุมใหญ่หรือสมาชิกที่ไม่ได้ลงชื่อหน้าห้องประชุมใหญ่แต่เข้าไปนั่งประชุมและออกเสียงลงคะแนนด้วย ซึ่งจำนวนสมาชิกที่มาประชุมดังกล่าวอาจมีตัวเลขคลาดเคลื่อนและอาจเกิดปัญหาได้ เนื่องจากในทางปฏิบัติสมาชิกทุกคนที่อยู่ในห้องประชุมใหญ่จะได้รับบัตรลงคะแนนแม้ว่าจะลงชื่อหน้าห้องประชุมใหญ่หรือไม่

ซึ่งที่ประชุมเห็นว่าคำว่า "จำนวนสมาชิกที่มาประชุม" ยังมีความหมายไม่ชัดเจน ประกอบกับการเลือกประธานวุฒิสภาถือเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญยิ่ง ดังนั้น จึงควรกำหนดให้ผู้ได้คะแนนสูงสุดและมีคะแนนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เป็นผู้ได้รับเลือก

<u>มติที่ประชุม</u> ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติให้เขียนกำหนดโดยให้ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นประธานวุฒิสภาต้องได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนไม่น้อยกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เป็นผู้ได้รับเลือก

๔.๒ ประเด็นเรื่องอำนาจและหน้าที่ของประธานวุฒิสภา ในข้อ ๑๐

ที่ประชุมได้พิจารณาเกี่ยวกับประเด็นอำนาจและหน้าที่ของประธานวุฒิสภาแล้ว เห็นว่าอำนาจและหน้าที่ของประธานวุฒิสภาตาม (๕) แต่งตั้งกรรมการเพื่อดำเนินกิจการใด ๆ ตาม (๖) ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้หรือตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้ นั้น ที่ประชุมพิจารณาเห็นว่าอำนาจและหน้าที่ในการแต่งตั้งกรรมการดังกล่าวควรให้มีการหารือต่อที่ประชุมวุฒิสภา เนื่องจากเป็นการแต่งตั้งกรรมการเพื่อดำเนินงานในกิจการที่เกี่ยวกับวุฒิสภาหรือการพิจารณาสอบสวนเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับวุฒิสภา จึงต้องให้เป็นมติของที่ประชุมวุฒิสภาในการดำเนินการดังกล่าว ดังนั้น จึงเห็นควรให้ตัดความในข้อ ๑๐ (๕) ออก แต่หากเป็นกรณีแต่งตั้งกรรมการเพื่อการบริหารงานด้านการบริหารที่เกี่ยวกับสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาแล้ว ประธานวุฒิสภาก็สามารถดำเนินการได้ในฐานะผู้บังคับบัญชาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๘ และพระราชบัญญัติจัดระเบียบปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๘

<u>มติที่ประชุม</u> ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติให้ตัดความในข้อ ๑๐ (๕) ออก เนื่องจากเห็นว่าอำนาจและหน้าที่ในการแต่งตั้งกรรมการเพื่อดำเนินกิจการใด ๆ ตาม (๖) นั้น ควรให้เป็นมติของที่ประชุมวุฒิสภา

๔.๓ ประเด็นเรื่องการจัดระเบียบวาระการประชุม ในข้อ ๑๗

ที่ประชุมได้พิจารณาประเด็นเรื่องการจัดระเบียบวาระการประชุมแล้วเห็นว่าควรเพิ่มเติมเรื่องรายงานแสดงผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีและรายงานผลการปฏิบัติงาน ขององค์กรอิสระไว้ในการจัดระเบียบวาระการประชุม โดยเพิ่มความเป็น (๒/๑) รายงานแสดงผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี และ(๒/๒) รายงานผลการปฏิบัติงานขององค์กรอิสระ เนื่องจากหากมีการบรรจุระเบียบวาระเรื่องรายงานแสดงผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีและรายงานผลการปฏิบัติงานขององค์กรอิสระไว้ในระเบียบวาระเรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุมแล้ว สมาชิกไม่สามารถจะอภิปรายได้ ดังนั้น เพื่อให้สมาชิกมีสิทธิอภิปราย ได้จึงควรแยกจัดระเบียบวาระเรื่องรายงานแสดงผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีและรายงานผลการปฏิบัติงานขององค์กรอิสระไว้ต่างหาก โดยเพิ่มเติมไว้ ต่อจากระเบียบวาระการประชุมเรื่อง รับรองรายงานการประชุม

มติที่ประชุม ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติให้เพิ่มเติมระเบียบวาระการประชุมเกี่ยวกับเรื่องการรายงานแสดงผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีและรายงานผลการปฏิบัติงานขององค์กรอิสระแยกต่างหากจากระเบียบวาระเรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม เพื่อให้สมาชิกมีสิทธิอภิปรายได้

๔.๔ ประเด็นเรื่องญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าหรือเป็นหนังสือ ในข้อ ๓๘

ที่ประชุมได้พิจารณาความในข้อ ๓๘ (๑) ขอให้ปรึกษาเป็นเรื่องด่วนแล้วเห็นว่า ความใน (๑) มีความหมายที่กว้างเกินไป ทำให้การประชุมวุฒิสภาหลายครั้งมีปัญหา เนื่องจากสมาชิกจะใช้วิธีการเสนอญัตติโดยอ้างว่าขอปรึกษาเป็นเรื่องด่วนในที่ประชุมวุฒิสภา ดังนั้น จึงควรจำกัดญัตติที่ขอให้ปรึกษาเป็นเรื่องด่วนได้เฉพาะกรณีที่เป็นญัตติเกี่ยวกับการพิจารณาในการตรากฎหมายหรือญัตติที่เกี่ยวกับการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินเท่านั้นที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าหรือเป็นหนังสือ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในที่ประชุมวุฒิสภา

มติที่ประชุม ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมความในข้อ ๓๘ (๑) ขอให้ปรึกษาเป็นเรื่องด่วน โดยญัตติที่จะขอให้ปรึกษาเป็นเรื่องด่วนได้นั้นจะต้องเป็นญัตติที่เกี่ยวกับการพิจารณาในการตรากฎหมายหรือญัตติที่เกี่ยวกับการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินเท่านั้น

๔.๕ ประเด็นเรื่องการตั้งคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภา ในข้อ ๗๕

ที่ประชุมได้พิจารณาประเด็นการตั้งคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาแล้ว ที่ประชุมมีความเห็นเป็น ๓ แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่หนึ่ง เห็นควรตั้งชื่อคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาให้สอดคล้องกับชื่อกระทรวงที่จัดตั้งขึ้นใหม่จากการปฏิรูประบบราชการ ทั้งนี้ เพื่อให้คณะกรรมาธิการสามัญแต่ละคณะมีอำนาจหน้าที่สอดคล้องกับบทบาทภารกิจของกระทรวงต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นใหม่ รวมทั้งจะเป็นการสอดคล้องกับภารกิจหน้าที่ของวุฒิสภาในการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินตามนโยบายคณะรัฐมนตรีที่แถลงไว้ต่อรัฐสภา นอกจากการตั้งชื่อตามกระทรวงยี่สิบกระทรวงแล้ว ที่ประชุมเห็นควรให้มีการตั้งคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาเพิ่มอีกสามคณะได้แก่คณะกรรมาธิการกิจการองค์กรอิสระ คณะกรรมาธิการตรวจรายงานการประชุม และคณะกรรมาธิการติดตามมติของวุฒิสภา

แนวทางที่สอง เห็นควรให้ตั้งคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาโดยคงชื่อคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาไว้ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ยกเว้นคณะกรรมาธิการการแปรรูปรัฐวิสาหกิจให้เปลี่ยนเป็นคณะกรรมาธิการการรัฐวิสาหกิจ

แนวทางที่สาม เห็นควรให้ตั้งคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาโดยพิจารณาจากแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐและบทบาทภารกิจในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล เพื่อจะได้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และภารกิจของวุฒิสภาในการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล

มติที่ประชุม ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติให้ตั้งคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภา **ตามแนวทางที่หนึ่ง** โดยการตั้งคณะกรรมาธิการตามชื่อกระทรวงที่จัดตั้งขึ้นใหม่จากการปฏิรูประบบราชการ เพื่อให้คณะกรรมาธิการแต่ละคณะมีอำนาจหน้าที่สอดคล้องกับภารกิจของกระทรวงต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นใหม่ และสอดคล้องกับภารกิจและหน้าที่ของวุฒิสภาในการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินตามนโยบายคณะรัฐมนตรีที่แถลงไว้ต่อรัฐสภา

นอกจากนั้น ที่ประชุมยังมีมติเห็นควรให้เฉพาะสมาชิกที่ดำรงตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาเท่านั้นที่ดำรงตำแหน่งกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาได้หนึ่งคณะ

๔.๖ ประเด็นเกี่ยวกับเรื่องคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา ในข้อ ๗๘

ที่ประชุมได้มีการพิจารณาเกี่ยวกับคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภาใน ๒ ประเด็นคือ

ประเด็นที่หนึ่ง ควรตั้งเป็นคณะกรรมาธิการ*วิสามัญ*กิจการวุฒิสภาหรือตั้งเป็นคณะกรรมาธิการ*สามัญ*กิจการวุฒิสภา

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่าควรตั้งเป็นคณะกรรมาธิการสามัญกิจการวุฒิสภา เนื่องจากการตั้งคณะกรรมาธิการดังกล่าวไม่ได้ตั้งขึ้นมาเพื่อทำงานเป็นครั้งคราว แต่มีลักษณะการทำงานแบบถาวร ประกอบกับไม่มีการตั้งบุคคลภายนอกหรือผู้แทนของฝ่ายรัฐบาลเข้ามาเป็นกรรมาธิการ ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องตั้งเป็นคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ

มติที่ประชุม ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติเห็นควรให้ตั้งเป็นคณะกรรมาธิการสามัญกิจการวุฒิสภา เนื่องจากคณะกรรมาธิการดังกล่าวมีลักษณะการทำงานแบบถาวรไม่ได้ตั้งขึ้นมาเพื่อทำงานเป็นครั้งคราว

ประเด็นที่สอง อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมาธิการสามัญกิจการวุฒิสภา

ที่ประชุมได้พิจารณาประเด็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมาธิการสามัญกิจการวุฒิสภาในข้อ ๗๘ (๔) ซึ่งเป็นหน้าที่เกี่ยวกับการประสานงานกับคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาทุกคณะและสมาชิกเกี่ยวกับการพิจารณารายชื่อสมาชิกหรือบุคคลใด ๆ ที่จะเสนอให้ที่ประชุมวุฒิสภาเลือกตั้งเป็นกรรมาธิการสามัญหรือกรรมาธิการวิสามัญตามข้อ ๘๐ หรือข้อ ๙๗ แล้วแต่กรณี เพื่อให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เหมาะสมและเป็นธรรมแล้ว ที่ประชุมเห็นว่า คณะกรรมาธิการสามัญกิจการวุฒิสภาไม่จำเป็นต้องมีหน้าที่ประสานงานดังกล่าว **เนื่องจากที่ประชุมพิจารณาเห็นว่าคณะกรรมาธิการสามัญกิจการวุฒิสภาควรจะประกอบด้วยประธานคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ ๗๕ ทุกคณะและเมื่อกรรมาธิการสามัญกิจการวุฒิสภามาจากประธานคณะกรรมาธิการสามัญฯ ทุกคณะแล้ว** ประธานคณะกรรมาธิการแต่ละคณะก็จะทำหน้าที่ประสานงานภายในคณะกรรมาธิการได้เอง ดังนั้นจึงไม่ควรให้คณะกรรมาธิการสามัญกิจการวุฒิสภาต้องมีหน้าที่ในการประสานงานดังกล่าว

มติที่ประชุม ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติให้ตัดความในข้อ ๗๘ (๔) ออก เนื่องจากที่ประชุมมีความเห็นว่า คณะกรรมาธิการสามัญกิจการวุฒิสภาควรประกอบด้วยประธานคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาทุกคณะ ดังนั้น การประสานงานตามข้อ ๗๘ (๔) ซึ่งเป็นหน้าที่เกี่ยวกับการประสานงานกับคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาทุกคณะและสมาชิกเกี่ยวกับการพิจารณารายชื่อสมาชิกหรือบุคคลใด ๆ ที่จะเสนอให้ที่ประชุมวุฒิสภาเลือกตั้งเป็นกรรมาธิการสามัญหรือกรรมาธิการวิสามัญตามข้อ ๘๐ หรือข้อ ๙๗ แล้วแต่กรณี เพื่อให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เหมาะสมและเป็นธรรม นั้น ประธานคณะกรรมาธิการสามัญฯ แต่ละคณะก็จะทำหน้าที่ประสานงานภายในคณะกรรมาธิการได้เอง จึงไม่จำเป็นต้องให้คณะกรรมาธิการสามัญกิจการวุฒิสภามีหน้าที่ในการประสานงานตาม (๔) ดังกล่าว

๔.๗ ประเด็นเรื่ององค์ประกอบของคณะกรรมาธิการสามัญกิจการวุฒิสภาในข้อ ๗๙

ที่ประชุมได้พิจารณาเกี่ยวกับองค์ประกอบของคณะกรรมาธิการสามัญกิจการวุฒิสภาแล้วเห็นว่า คณะกรรมาธิการสามัญกิจการวุฒิสภาควรประกอบด้วยประธานคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ ๗๕ ทุกคณะ ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกในการประสานงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมาธิการสามัญกิจการวุฒิสภาโดยเฉพาะอย่างยิ่งตาม ข้อ ๗๘ (๔) ซึ่งที่ประชุมได้มีมติให้ตัดอำนาจหน้าที่ตามความใน (๔) ดังกล่าวออกแล้ว

มติที่ประชุม ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ประกอบของกรรมาธิการสามัญกิจการวุฒิสภาว่าควรประกอบด้วยประธานคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ ๗๕ ทุกคณะ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการประสานงานตามอำนาจหน้าที่ในข้อ ๗๘ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน (๔) ซึ่งที่ประชุมมีมติให้ตัดอำนาจหน้าที่ตาม (๔) ออกแล้ว

๔.๘ ประเด็นการเสนอชื่อในการเลือกตั้งคณะกรรมาธิการสามัญหรือคณะกรรมาธิการวิสามัญ ในข้อ ๘๐ วรรคสอง

ที่ประชุมได้พิจารณาประเด็นการเสนอชื่อในการเลือกตั้งคณะกรรมาธิการสามัญหรือคณะกรรมาธิการวิสามัญแล้วเห็นว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเสนอชื่อในการเลือกตั้งคณะกรรมาธิการสามัญหรือคณะกรรมาธิการวิสามัญ โดยให้สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อได้ครั้งละหนึ่งชื่อหรือรวมทั้งคณะ เนื่องจากเมื่อให้ประธานคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาทุกคณะเป็นกรรมาธิการในคณะกรรมาธิการสามัญกิจการวุฒิสภาแล้ว การประสานงานในการเสนอชื่อกรรมาธิการของแต่ละคณะเพื่อเป็นตัวแทนของคณะกรรมาธิการจะมีความสะดวกและเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ประกอบกับในทางปฏิบัติการเสนอชื่อตั้งคณะกรรมาธิการสามัญหรือกรรมาธิการวิสามัญ เป็นการเสนอชื่อรวมกันทั้งคณะอยู่แล้ว ดังนั้น จึงควรเขียนให้เปิดกว้างไว้เพื่อไม่ให้การดำเนินการเสนอชื่อรวมกันทั้งคณะผิดข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๘๐ วรรคสอง

มติที่ประชุม ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมความในข้อ ๘๐ วรรคสอง โดยให้สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อได้ครั้งละหนึ่งคนหรือรวมทั้งคณะ เนื่องจากเมื่อประธานคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาแต่ละคณะเป็นกรรมาธิการสามัญกิจการวุฒิสภาแล้ว การประสานงานในการเสนอชื่อจะเป็นไปด้วยความสะดวกและเรียบร้อย ประกอบกับในทางปฏิบัติจะเป็นการเสนอชื่อรวมทั้งคณะอยู่แล้ว

๔.๙ ประเด็นเรื่ององค์ประชุมของคณะกรรมาธิการ ในข้อ ๘๑

ที่ประชุมได้พิจารณาใน ๒ ประเด็น คือ

ประเด็นที่หนึ่ง องค์ประชุมในการประชุมคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภา

ที่ประชุมได้พิจารณาประเด็นเรื่ององค์ประชุมของคณะกรรมาธิการโดยมีความเห็นเป็น ๒ แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่หนึ่ง ที่ประชุมเห็นว่า หากกำหนดให้คณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาแต่ละคณะมีจำนวนไม่น้อยกว่าเก้าคนแต่ไม่เกินสิบห้าคนแล้ว ควรกำหนดจำนวนองค์ประชุมว่าต้องมีกรรมาธิการมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม เนื่องจากหากกำหนดให้จำนวนองค์ประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จะทำให้การดำเนินการของคณะกรรมาธิการเป็นไปด้วยความล่าช้า เนื่องจากบางกรณีกรรมาธิการบางคนอาจติดภารกิจสำคัญไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ตรงเวลา ดังนั้น จึงควรกำหนด องค์ประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เพื่อให้การทำงานของคณะกรรมาธิการเกิดความรวดเร็วขึ้น

แนวทางที่สอง ที่ประชุมเห็นว่า หากกำหนดให้คณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาแต่ละคณะมีจำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบเอ็ดคนแล้ว ควรกำหนดให้จำนวนองค์ประชุมต้องมีกรรมาธิการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม เนื่องจากเมื่อจำนวนกรรมาธิการมีจำนวนน้อยลงการให้มีองค์ประชุมกึ่งหนึ่งจึงเป็นจำนวนที่เหมาะสม

มติที่ประชุม ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับจำนวนองค์ประชุม **ตามแนวทางที่หนึ่ง** โดยต้องมีกรรมาธิการมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม เนื่องจากที่ประชุมมีความเห็นว่า คณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาแต่ละคณะประกอบด้วยกรรมาธิการจำนวนไม่น้อยกว่าเก้าคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน และการกำหนดจำนวนองค์ประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามดังกล่าวจะทำให้การทำงานของคณะกรรมาธิการเป็นไปด้วยความรวดเร็วไม่ล่าช้า

ประเด็นที่สอง ขณะลงมติควรมีจำนวนกรรมาธิการเท่าใด

ที่ประชุมได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การลงมติในเรื่องใด ๆ ในการประชุมคณะกรรมาธิการในแต่ละครั้งนั้นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แต่ในการประชุมคณะกรรมาธิการหลายครั้งมีกรรมาธิการมาประชุมครบองค์ประชุม แต่ขณะลงมติมีจำนวนกรรมาธิการไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ทำให้ผลการลงมติหลายครั้งมีปัญหาต้องทบทวนโดยการลงมติใหม่เพื่อความชอบธรรม ดังนั้น ที่ประชุมจึงเห็นว่าแม้จะมีกรรมาธิการมาประชุมครบองค์ประชุม กล่าวคือ ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ **แต่ขณะลงมติจะต้องมีกรรมาธิการอยู่ในห้องประชุมจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่**

มติที่ประชุม ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติเห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมโดยเขียนกำหนดให้การลงมติในการประชุมคณะกรรมาธิการต้องมีกรรมาธิการอยู่ในห้องประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จึงจะลงมติได้

๔.๑๐ ประเด็นเรื่องการเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมาธิการในข้อ ๘๒ วรรคหนึ่ง

ที่ประชุมได้พิจารณาประเด็นการเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมาธิการแล้วเห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเลือกตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมาธิการ โดยควรเขียนกำหนดให้คณะกรรมาธิการแต่ละคณะเลือกตั้งประธาน รองประธาน หรือตำแหน่งอื่นตามความจำเป็นโดยตัดตำแหน่งเลขานุการและโฆษกออก เนื่องจากคำว่า **"ตำแหน่งอื่นตามความจำเป็น"** มีความหมายที่ครอบคลุมชัดเจนอยู่แล้ว หากคณะกรรมาธิการคณะใดประสงค์จะตั้งเลขานุการ โฆษกหรือตำแหน่งอื่นใด ก็ให้เป็นดุลยพินิจของคณะกรรมาธิการแต่ละคณะ

มติที่ประชุม ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมาธิการในข้อ ๘๒ วรรคหนึ่ง โดยให้คณะกรรมาธิการแต่ละคณะเลือกตั้งประธาน รองประธาน หรือตำแหน่งอื่นตามความจำเป็นจากกรรมาธิการในคณะนั้น ๆ โดยตัดตำแหน่งเลขานุการและโฆษกออก เนื่องจากคำว่าตำแหน่งอื่นตามความจำเป็น มีความหมายที่ครอบคลุมชัดเจนอยู่แล้ว

๔.๑๑ ประเด็นเรื่องการตั้งคณะอนุกรรมาธิการ ในข้อ ๘๒ วรรคสี่

ที่ประชุมได้พิจารณาประเด็นการตั้งคณะอนุกรรมาธิการแล้วเห็นว่า การตั้งคณะอนุกรรมาธิการนั้น ปัจจุบันคณะอนุกรรมาธิการบางคณะมีอนุกรรมาธิการจำนวนไม่เกินสิบคนแต่มีกรรมาธิการในคณะเป็นอนุกรรมาธิการเพียงคนเดียว จะมีปัญหาว่าอำนาจการพิจารณาสอบสวนจะถือเป็นมติได้เพียงใด ดังนั้น จึงควรแก้ไของค์ประกอบของคณะอนุกรรมาธิการให้เหมาะสมยิ่งขึ้นโดยกำหนดให้คณะกรรมาธิการมีอำนาจตั้งคณะอนุกรรมาธิการมีจำนวนไม่เกินสิบคน โดยให้ตั้งจากบุคคลที่เป็นกรรมาธิการในคณะนั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนอนุกรรมาธิการทั้งหมด จำนวนนอกนั้นให้ที่ประชุมเลือกจากรายชื่อที่กรรมาธิการเสนอ รวมทั้งกำหนดให้คณะอนุกรรมาธิการต้องรายงานการพิจารณาปัญหาอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมาธิการตามที่ได้รับมอบหมายภายในเวลาที่คณะกรรมาธิการกำหนด และอาจขอขยายระยะเวลาได้

<u>มติที่ประชุม</u> ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมความในข้อ ๘๒ วรรคสี่ เกี่ยวกับการตั้งคณะอนุกรรมาธิการโดยให้คณะกรรมาธิการตั้งจากบุคคลที่เป็นกรรมาธิการในคณะนั้น มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนอนุกรรมาธิการทั้งหมด จำนวนนอกนั้นให้ที่ประชุมเลือกจาก รายชื่อที่กรรมาธิการเสนอ และให้คณะอนุกรรมาธิการรายงานการพิจารณาปัญหาอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ ของคณะกรรมาธิการตามที่ได้รับมอบหมายภายในเวลาที่กำหนด และอาจขอขยายระยะเวลาได้

๔.๑๒ ประเด็นเรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมาธิการสามัญเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่ง ในข้อ ๙๖ และข้อ ๙๗

ที่ประชุมได้พิจารณาเรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมาธิการสามัญเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบ ประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งตามข้อ ๙๖ และข้อ ๙๗ ในประเด็นเกี่ยวกับ**จำนวนและที่มา**ในการตั้งคณะกรรมาธิการสามัญเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติฯ โดยที่ประชุมพิจารณาเห็นว่ากรรมาธิการในคณะกรรมาธิการดังกล่าวควรประกอบด้วยผู้แทนของคณะกรรมาธิการ สามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ ๗๕ ทุกคณะ โดยไม่จำเป็นต้องให้คณะกรรมาธิการทุกคณะเสนอชื่อแล้วให้ที่ประชุม วุฒิสภาพิจารณาเลือกเพื่อให้เหลือแปดคน เนื่องจากเห็นว่าไม่เหมาะสม เพราะคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภา แต่ละคณะได้คัดเลือกมาแล้ว แต่ที่ประชุมวุฒิสภาคัดชื่อออกเพื่อให้ได้ตามจำนวน อาจทำให้ผู้ที่ไม่ได้รับเลือก มีความรู้สึกไม่ดี รวมถึงไม่ควรให้สิทธิพิเศษแก่คณะกรรมาธิการสามัญกิจการวุฒิสภาเสนอชื่อสมาชิกจำนวน สามคนเป็นกรรมาธิการในคณะกรรมาธิการดังกล่าวด้วย

<u>มติที่ประชุม</u> ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมความ ในข้อ ๙๖ และข้อ ๙๗ ในประเด็นจำนวนและที่มาของคณะกรรมาธิการ โดยเห็นว่ากรรมาธิการในคณะกรรมาธิการ ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งควรประกอบด้วยผู้แทน ของคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ ๗๕ ทุกคณะ และไม่ควรให้สิทธิพิเศษแก่คณะกรรมาธิการ สามัญกิจการวุฒิสภาในการเสนอชื่อสมาชิกจำนวนสามคนเป็นกรรมาธิการในคณะกรรมาธิการดังกล่าวด้วย

๔.๑๓ ประเด็นเรื่องการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว ในข้อ ๑๑๘

ที่ประชุมได้พิจารณาประเด็นเกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว โดยที่ประชุมมีความเห็นว่าความในข้อ ๑๑๘ ยังไม่ชัดเจน เพียงพอว่าใครบ้างที่มีสิทธิอภิปราย หรือกรณีใดบ้างที่สมาชิก ผู้แปรญัตติที่สงวนคำแปรญัตติหรือกรรมาธิการที่สงวน ความเห็นไว้มีสิทธิอภิปรายได้ ดังนั้นที่ประชุม จึงเห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมความในข้อ ๑๑๘ เพื่อให้เกิดความชัดเจน ยิ่งขึ้นโดยการเขียนแยกเป็นสองวรรค โดยในวรรคสองจะเขียนกำหนด กรณีที่คณะกรรมาธิการไม่ได้มีการแก้ไข เพิ่มเติมแต่มีกรรมาธิการได้สงวนความเห็นไว้ หรือมีผู้แปรญัตติที่สงวนคำแปรญัตติ โดยจะให้เฉพาะกรรมาธิการ

ที่สงวนความเห็น หรือผู้แปรญัตติที่สงวนคำแปรญัตติไว้เท่านั้นที่อภิปรายได้ ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุมวุฒิสภาจะได้ลงมติเป็นอย่างอื่น

นอกจากนั้น ที่ประชุมยังมีความเห็นเพิ่มเติมว่า นอกจากการแก้ไขเพิ่มเติมความในข้อ ๑๑๘ เพื่อให้เกิดความชัดเจนดังกล่าวแล้ว **ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในข้อ ๕๐ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการอภิปรายด้วย** เนื่องจากมีความสอดคล้องกัน โดยควรเขียนระบุให้ชัดเจนว่าผู้อภิปรายหมายถึงใครบ้าง ทั้งนี้ เพื่อความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

มติที่ประชุม ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมความ ในข้อ ๑๑๘ เกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นว่าใครบ้าง หรือกรณีใดบ้างที่สมาชิก กรรมาธิการที่สงวนความเห็นไว้ หรือผู้แปรญัตติที่สงวนคำแปรญัตติมีสิทธิอภิปรายได้ โดยการแยกเขียนเป็นวรรคสองในกรณีที่คณะกรรมาธิการไม่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม แต่มีกรรมาธิการได้สงวนความเห็นไว้ หรือมีผู้แปรญัตติที่สงวนคำแปรญัตติไว้เท่านั้นที่อภิปรายได้

๔.๑๔ ประเด็นเรื่องการตั้งกระทู้ถาม ในหมวด ๘

ที่ประชุมได้พิจารณาเกี่ยวกับเรื่องกระทู้ถาม ใน ๓ ประเด็น คือ

ประเด็นที่หนึ่ง ลักษณะต้องห้ามของกระทู้ถาม

ที่ประชุมได้พิจารณาประเด็นเกี่ยวกับลักษณะต้องห้ามของกระทู้ถาม ในข้อ ๑๓๒ โดยเห็นว่าในการตั้งกระทู้ถามของสมาชิกนั้น ในบางกรณีมีลักษณะกระทู้ถามที่มีประเด็นเดียวกันแต่มีสมาชิกตั้งกระทู้ถามหลายคน อาจทำให้เกิดกรณีการรุมซักถาม ซึ่งไม่เป็นธรรมได้ ดังนั้น ที่ประชุมจึงเห็นควรให้เพิ่มเติมลักษณะต้องห้ามของกระทู้ถามโดยเห็นว่าเมื่อมีการตั้งกระทู้ถามแล้ว แม้กระทู้ถามนั้นยังไม่ได้ตอบก็ไม่ควรให้มีการตั้งกระทู้ถามที่มีประเด็นคำถามซ้ำกับกระทู้ถามซึ่งมีผู้เสนอมาก่อนแล้วนั้น ทั้งนี้ เพื่อไม่เกิดกรณีการรุมซักถามและเพื่อเป็นการสอดคล้องกับความในข้อ ๑๓๑ ที่ว่ากระทู้ถามแต่ละกระทู้นั้นให้ตั้งถามและซักถามได้เฉพาะคนเดียว

มติที่ประชุม ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติเห็นควรให้เพิ่มเติมลักษณะต้องห้ามของกระทู้ถามที่มีประเด็นคำถามซ้ำกับกระทู้ถามซึ่งมีผู้เสนอมาก่อนแต่ยังไม่มีการตอบ ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดกรณีการรุมซักถาม

ประเด็นที่สอง การขอเลื่อนการตั้งกระทู้ถาม

ที่ประชุมได้พิจารณาประเด็นเกี่ยวกับการขอเลื่อนการตั้งกระทู้ถาม โดยเห็นว่าในกรณีที่ผู้ตั้งกระทู้ถามติดภารกิจสำคัญหรือไม่สบายไม่สามารถมาร่วมประชุมได้ ผู้ตั้งกระทู้ถามควรมีสิทธิขอเลื่อนการตั้งกระทู้ถามได้เช่นเดียวกับรัฐมนตรีที่ขอเลื่อนการตอบกระทู้ถามในที่ประชุมวุฒิสภาได้ แต่ต้องชี้แจงเหตุผลในที่ประชุมวุฒิสภา โดยการเลื่อนนั้นอาจกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการในการขอเลื่อนว่าต้องแจ้งล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่นต่อประธานของที่ประชุม

มติที่ประชุม ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติเห็นควรให้มีการขอเลื่อนการตั้งกระทู้ถามได้ โดยอาจกำหนดหลักเกณฑ์ว่าในการขอเลื่อนนั้นจะต้องแจ้งล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่นต่อประธานของที่ประชุม

ประเด็นที่สาม การมอบหมายให้ตั้งกระทู้ถามแทน

ที่ประชุมได้พิจารณาประเด็นเกี่ยวกับการมอบหมายให้ตั้งกระทู้ถามแทน ในข้อ ๑๓๘ โดยเห็นว่า ในบางกรณีผู้ตั้งกระทู้ถามอาจติดภารกิจสำคัญหรือไม่สบายไม่สามารถมาร่วมประชุมได้ จึงควรให้โอกาสผู้ตั้งกระทู้ถามในการมอบหมายให้ตั้งกระทู้ถามแทนได้ โดยอาจกำหนดหลักเกณฑ์การมอบหมายว่าในการมอบหมายนั้นจะต้องมอบแก่สมาชิกและทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานของที่ประชุม

นอกจากนั้น ที่ประชุมยังเห็นควรให้แก้ไขถ้อยคำกรณีกระทู้ถามระงับไปตามข้อ ๑๔๓ โดยให้ใช้คำว่า "**กระทู้ถามตกไป**" แทน เพื่อให้สอดคล้องกับการใช้ถ้อยคำตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

มติที่ประชุม ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติเห็นควรให้มีการมอบหมายให้ตั้งกระทู้ถามแทนได้ โดยอาจกำหนดหลักเกณฑ์การมอบหมายว่าในการมอบหมายนั้นจะต้องมอบแก่สมาชิกและทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานของที่ประชุม

๔.๑๕ ประเด็นเรื่องการให้กรรมการ ป.ป.ช.พ้นจากตำแหน่ง

ที่ประชุมได้พิจารณาประเด็นเรื่องการให้กรรมการ ป.ป.ช.พ้นจากตำแหน่งแล้วเห็นว่า เนื่องจากข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ยังไม่ได้เขียนกำหนดวิธีการดำเนินการของวุฒิสภา กรณีหากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาและขอให้วุฒิสภามีมติให้กรรมการ ป.ป.ช. พ้นจากตำแหน่งไว้ ดังนั้น จึงเห็นควรให้เพิ่มเติมเรื่องการให้กรรมการ ป.ป.ช. พ้นจากตำแหน่งไว้ด้วย

มติที่ประชุม ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติเห็นควรให้เพิ่มเติมเรื่องการให้กรรมการ ป.ป.ช. พ้นจากตำแหน่งไว้ในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ นี้ด้วย

๕. ข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ

คณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ได้พิจารณาศึกษาในประเด็นต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ เสร็จเรียบร้อยแล้วโดยมีข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ เพื่อให้ที่ประชุมวุฒิสภาพิจารณา ดังนี้

๕.๑ การกำหนดเวลาพักการประชุม (พักเที่ยง) เพื่อรับประทานอาหารกลางวัน เนื่องจากในการประชุมวุฒิสภาแต่ละครั้ง จะเป็นการประชุมที่ต่อเนื่องไม่มีการพักการประชุมเพื่อรับประทานอาหารกลางวัน โดยสมาชิกจะใช้วิธีการผลัดกันออกไปรับประทานอาหารนอกห้องประชุม ซึ่งบางครั้งการประชุมในช่วงเวลารับประทานอาหารดังกล่าวมีประเด็นสำคัญ รวมถึงอาจมีกรณีต้องลงมติ หากสมาชิกส่วนใหญ่ออกไปรับประทานอาหารจะทำให้การประชุมไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

๕.๒ การตั้งบุคคลภายนอกเป็นกรรมาธิการวิสามัญฯ ตามมาตรา ๑๘๙ ของรัฐธรรมนูญ แม้รัฐธรรมนูญจะให้อำนาจในการเลือกบุคคลที่มิได้เป็นสมาชิกตั้งเป็นกรรมาธิการวิสามัญเพื่อกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาได้ก็ตาม แต่การตั้งบุคคลภายนอกเป็นกรรมาธิการวิสามัญนั้น จะถือว่าเป็นการมอบอำนาจในการตัดสินใจให้แก่บุคคลภายนอกหรือไม่ เนื่องจากหลายครั้งในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่มีการลงมติ คะแนนเสียงของบุคคลภายนอกมีผลต่อการแพ้ชนะในการพิจารณา ในมาตราที่สำคัญได้ ซึ่งกรณีบุคคลภายนอกนั้น คณะกรรมาธิการวิสามัญฯ อาจใช้วิธีการเชิญบุคคลดังกล่าวมาชี้แจงแสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุมได้

๕.๓ ควรลดการตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ให้น้อยลง แต่มอบหมายงานให้คณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภามากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันมีการตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ เป็นจำนวนมากทำให้สมาชิกแต่ละคนเป็นกรรมาธิการหลายคณะ อาจทำให้การทำงานของสมาชิกไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

๕.๔ การแต่งตั้งที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ และการตั้งคณะทำงาน ปัจจุบันมีการแต่งตั้งที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ และตั้งคณะทำงานเป็นจำนวนมากจนเกินความจำเป็น ประกอบกับมีที่ปรึกษากิตติมศักดิ์บางคนแอบอ้างโดยใช้ตำแหน่งไปกระทำการนอกเหนือภารกิจที่คณะกรรมาธิการมอบหมาย หรือกระทำการเป็นที่เสื่อมเสียแก่คณะกรรมาธิการ จึงควรกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ คุณสมบัติ ตลอดจนอำนาจและหน้าที่ รวมถึงจำนวนที่ปรึกษากิตติมศักดิ์และคณะทำงานให้ชัดเจน

๕.๕ กรณีคณะกรรมาธิการเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นตามมาตรา ๑๘๙ วรรคสองของรัฐธรรมนูญ แต่บุคคลดังกล่าวไม่มาหรือมอบหมายให้บุคคลอื่นซึ่งไม่สามารถให้ข้อเท็จจริงในเรื่องนโยบายมาแทน กรณีดังกล่าวควรมีการแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานนั้น ๆ ทราบ

๕.๖ กรณีการตอบกระทู้ถาม ควรแก้ไขรัฐธรรมนูญโดยให้การตอบกระทู้ถามไม่ถือว่าเป็นการประชุมวุฒิสภา โดยให้จัดห้องตอบกระทู้ถามไว้ต่างหากและให้ประชาชนหรือผู้ที่สนใจสามารถเข้าฟังการตอบกระทู้ถามได้ตลอดเวลา

๕.๗ ควรเขียนคำจำกัดความต่าง ๆ ไว้ให้ชัดเจนว่าแต่ละคำมีความหมายว่าอย่างไร เช่น คำว่าญัตติ กระทู้ถาม การอภิปราย รวมทั้งการเขียนกำหนดว่าใครควรเป็นผู้พิจารณาว่าญัตติใดเป็นญัตติหรือไม่

(นายปราโมทย์ ไพฑนม์)

เลขานุการคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ขอเรียนเชิญคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณารายงานการศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พุทธศักราช ๒๕๔๔ เข้าประจำที่ครับ

(คณะกรรมาธิการเข้าประจำที่)

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ท่านคนเดียวหรือครับ พร้อมแล้วเชิญท่านรายงานเลยครับ

นายถวิล ไพรสณฑ์ (ประธานคณะกรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพ กระผม ถวิล ไพรสณฑ์ สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนครศรีธรรมราช ในฐานะประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔

ตามที่ประชุมวุฒิสภาได้พิจารณาญัตติ เรื่อง ขอเสนอตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับฯ แล้วแต่งตั้งคณะกรรมาธิการขึ้นมาชุดหนึ่ง จำนวน ๒๕ ท่าน ซึ่งที่ประชุมได้เลือกกระผมเป็นประธาน ซึ่งทางคณะกรรมาธิการได้พิจารณาเสร็จเรียบร้อยแล้วตามรายงานที่เสนอท่านสมาชิกฯ ทุก ๆ ท่าน ผมขอสรุปประเด็นที่คณะกรรมาธิการพิจารณาไปแล้วว่ามีประเด็นหลักอะไรบ้าง

ในประเด็นที่ ๑ วิธีการลงคะแนน ซึ่งที่ประชุมเห็นว่าโดยปกติแล้วการกาคะแนนเลือกตั้งต่าง ๆ นั้นใช้วิธีการกากบาท ก็เลยเห็นว่าเพื่อให้สอดคล้องกับวิธีการทั่วไปก็เลยเปลี่ยนจากการใช้เครื่องหมายถูกเป็นกากบาท นั่นในประเด็นที่ ๑

ในประเด็นที่ ๒ การเลือกประธานวุฒิสภาก็ดี รองประธานวุฒิสภาก็ดี แต่เดิมทีนั้นข้อบังคับฯ ใช้คำว่า “ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกที่มาประชุม” ซึ่งคำว่า ที่มาประชุมนั้นจำเป็นต้องวินิจฉัยอีกว่า หมายถึงที่อยู่ในที่ประชุมหรือที่เซ็นชื่อ แล้วเราไปดูในรัฐธรรมนูญหลาย ๆ มาตราได้เขียนไว้ชัดเจนว่า ส่วนใหญ่แล้วมักจะใช้คำว่าของจำนวนสมาชิกเท่าที่มีอยู่ เช่นสมมุติว่าของเรามีสมาชิกวุฒิสภา ๒๐๐ ท่าน ก็ต้องถือจำนวนเต็ม แม้ว่าจะมาประชุมไม่ครบก็ตามเพื่อกันปัญหาในการตีความ ที่ประชุมเห็นด้วยตามข้อเสนออันนี้ครับ

ในประเด็นที่ ๓ เรื่องอำนาจและหน้าที่ของประธานวุฒิสภา ที่ประชุมพิจารณาเห็นว่าควรจะต้องจำกัดอำนาจหน้าที่ของประธานวุฒิสภาว่าจะสามารถแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการเรื่องหนึ่งเรื่องใดได้อย่างไรหรือไม่ ไม่ใช่ว่าให้อำนาจเสียกว้างขวางจนประธานวุฒิสภานั้นสามารถแต่งตั้งอะไรก็ได้ เพราะฉะนั้นในประเด็นนี้เราต้องการให้จำกัดชัดเจนว่า ประธานวุฒิสภานั้นสามารถแต่งตั้งคณะกรรมการหรือใช้อำนาจหน้าที่อะไรได้บ้างให้ชัดเจนในข้อบังคับฯ มิฉะนั้นแล้วประธานวุฒิสภาจะต้องขอมติที่ประชุมก่อนจึงจะไปแต่งตั้งได้

ประเด็นต่อไปเรื่องการจัดระเบียบวาระการประชุม ท่านประธานฯ ที่เคารพครับ ตามรัฐธรรมนูญนั้นมีองค์กรอิสระหรือมีคณะกรรมการหลายชุด แม้แต่ ครม. มีระยะเวลาที่จะต้องรายงานให้รัฐสภาทราบ ผลการปฏิบัติงานหรือผลงานอะไรก็แล้วแต่ แต่ปรากฏว่าตามข้อบังคับฯ นั้นไม่ได้กำหนดไว้ชัดเจนว่ารายงานเหล่านี้อยู่ในวาระอะไร ส่วนใหญ่ประธานสภาผู้แทนราษฎรก็ดี หรือประธานวุฒิสภาก็ดี มักจะบรรจุไว้ในวาระเพื่อทราบ------

ทีนี้ถ้าใช้ในวาระเพื่อทราบนั้นเท่ากับว่า เราแทบจะไม่มีสิทธิอภิปราย เพราะฉะนั้นที่ประชุมจึงเห็นว่าน่าจะเพิ่มอีกวาระหนึ่ง วาระรายงานของ ครม. วาระรายงานขององค์กรอิสระต่อจากเรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ประเด็นต่อไป การเสนอญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าหรือเป็นหนังสือตามข้อ ๓๘ ที่ประชุมเห็นว่าตามข้อ ๓๘ (๑) ขอให้ปรึกษาเป็นเรื่องด่วน ที่ประชุมเห็นว่าในข้อ ๓๘ (๑) นั้น มีความหมายกว้างจนเกินไป ทำให้การประชุมวุฒิสภาหลายครั้งมีปัญหาเนื่องจากสมาชิกฯ จะใช้วิธีการเสนอญัตติโดยอ้างว่าขอปรึกษาเป็นเรื่องด่วนในที่ประชุมวุฒิสภา ดังนั้นจึงควรจำกัดญัตติให้ชัดเจนว่า จะปรึกษาเป็นเรื่องด่วนได้เฉพาะเรื่องอะไรบ้าง อันนี้ก็น่าจะต้องใส่ในข้อบังคับฯ

ส่วนประเด็นสำคัญอีกประเด็นหนึ่ง ซึ่งที่ประชุมได้พูดกันมากแล้ว ท่านสมาชิกฯ เองก็ได้ให้ข้อสังเกตค่อนข้างมากก็คือว่า การตั้งคณะกรรมาธิการสามัญของวุฒิสภาตามข้อ ๗๕ นั้น จะใช้ตามข้อบังคับฯ ปัจจุบันหรือจะเปลี่ยนแปลงใหม่ โดยมีแนวทางอยู่ทั้งสิ้น ๓ แนวทางด้วยกัน

แนวทางที่ ๑ ควรตั้งชื่อคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาให้สอดคล้องกับกระทรวง แต่ก็ให้มีคณะกรรมาธิการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

แนวทางที่ ๒ เห็นควรให้ตั้งคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาเหมือนกับข้อบังคับฯ ในปัจจุบัน

แนวทางที่ ๓ เห็นควรให้ตั้งคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาโดยพิจารณาจากแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และบทบาทภารกิจในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลนั้นหมายถึงว่า ให้ตั้งตามแนวนโยบายให้ตั้งตามภารกิจต่าง ๆ ที่สมาชิกวุฒิสภาจะต้องรับผิดชอบในการกำกับดูแล ซึ่งเรื่องนี้ที่ประชุมได้ถกเถียงกันมาก ในที่สุดที่ประชุมก็ได้มีมติว่า ให้ตั้งกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาตามแนวทางที่ ๑ คือตั้งตามกระทรวง แต่ปรากฏว่าภายหลังที่คณะกรรมาธิการได้มีมติไปแล้วนั้น ก็มีการวิพากษ์วิจารณ์กันพอสมควร เพราะว่ารัฐบาลเองก็มีแนวความคิดที่จะเปลี่ยนแปลงกระทรวงอยู่เรื่อยก็เลยแนวความคิดนี้ผมเข้าใจว่า ถ้าเราได้มีการตั้งคณะกรรมาธิการพิจารณา

อีกครั้งหนึ่ง อาจจะต้องมีการปรับปรุง ส่วนจะปรับปรุงแนวไหนก็เป็นเรื่องของที่ประชุมส่วนใหญ่ครับ

ประเด็นต่อไปเกี่ยวกับเรื่องคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา ที่ประชุมพิจารณาเห็นว่าคำว่า "วิสามัญ" หมายถึงเป็นการชั่วครั้งชั่วคราว แต่กรรมาธิการวิสามัญประจำวุฒิสภานั้น ตั้งเป็นการถาวรน่าจะเป็นกรรมาธิการพิเศษอยู่ในข้อบังคับฯ เหมือนเดิม แต่แยกออกมา แต่ถือว่าเป็นกรรมาธิการสามัญ และก็เขียนอำนาจให้ชัดเจน รวมทั้งที่มาของคณะกรรมาธิการชุดนี้ ที่ประชุมได้มีมติเห็นว่าที่มาของกรรมการวิป (Whip) เรียกสั้น ๆ นะครับ ควรจะมาจากประธานคณะกรรมาธิการของทุกคณะ เพื่อว่าอย่างน้อยที่สุดประธานของแต่ละคณะนั้นจะสามารถนำมติต่าง ๆ นั้นไปแจ้งให้ที่ประชุมทราบ และก็ถือว่าเป็นตัวแทนของทุกคณะที่มีอำนาจหน้าที่ชัดเจนมากกว่า

และประการที่ ๒ ก็คือว่า ควรจะเพิ่มเติมคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภาในเรื่องอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อไม่ให้มีปัญหาทางปฏิบัติ

ประเด็นต่อไป เรื่ององค์ประกอบของคณะกรรมาธิการสามัญกิจการวุฒิสภา ที่ประชุมได้พิจารณาเกี่ยวกับองค์ประกอบของคณะกรรมาธิการกิจการวุฒิสภาและเห็นว่าคณะกรรมาธิการชุดนี้ควรประกอบด้วย ประธานคณะกรรมาธิการทุกชุด ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการประสานงาน ตามที่ผมเรียนไปแล้วนะครับ

ประเด็นต่อไป การเสนอชื่อในการเลือกตั้งคณะกรรมาธิการสามัญหรือคณะกรรมาธิการวิสามัญที่ประชุมเห็นว่า ข้อบังคับฯ เขียนไว้ไม่ชัดเจนว่า ในการเสนอชื่อนั้น ท่านสมาชิกวุฒิสภาจะเสนอชื่อในที่ประชุมแห่งนี้ได้เพียงชื่อเดียวหรือสามารถเสนอได้เป็นคณะ ๆ ไปเลย เหมือนที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน ที่ประชุมจึงเห็นว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในข้อ ๘๐ วรรคสอง โดยให้สมาชิกฯ แต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อได้ครั้งละ ๑ คน หรือรวมทั้งคณะเนื่องจากเมื่อประธานคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภา แต่ละคณะเป็นกรรมาธิการกิจการวุฒิสภาอยู่แล้ว การประสานงานในการเสนอชื่อจะเป็นไปด้วยความสะดวกเรียบร้อยนั่นก็หมายถึงว่า ที่ประชุมเห็นว่าให้โอกาสเสนอชื่อเดียวก็ได้ หรือทั้งคณะตามที่ผ่านที่ประชุมคณะกรรมการวิปไปแล้ว

องค์ประชุมในการประชุมคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภานี้ ผมคิดว่าเนื่องจากในการพิจารณาของเรานั้น ถ้ามีจำนวนกรรมาธิการน้อยลงมา องค์ประชุมควรจะเกินกึ่งหนึ่ง แต่ถ้ายังอยู่เท่าเดิมคือ ๑๕ คน องค์ประชุมก็เหมือนเดิมในแต่ละครั้งที่มีการประชุม แต่แล้วในที่ประชุมก็มีมติว่า ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติเห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมโดยเขียนกำหนดในการลงมติ นั่นก็หมายถึงว่าในการลงมติแต่ละครั้งในที่ประชุมของคณะกรรมาธิการนั้นจะต้องมีผู้อยู่ในที่ประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง เช่น ๑๕ คนก็ต้องอยู่ ๘ คน เป็นต้น มิฉะนั้นแล้วโหวตออกมาถ้าใช้ ๑ใน ๓ บางทีตัวเลขออกมาไม่สวย น่าจะให้มีการรับรู้ รับทราบแล้วก็เห็นชอบกับมตินั้นเกินกว่ากึ่งหนึ่ง

ประเด็นที่ ๑๐ ประเด็นเรื่องการเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมาธิการในข้อ ๘๒ วรรคหนึ่ง อันนี้ประเด็นก็คือว่า ตำแหน่งเลขาธิการของแต่ละคณะ เลขานุการของแต่ละคณะนั้นตามข้อบังคับฯ ได้กำหนดไว้ว่า คนคนหนึ่งจะเป็นเลขานุการเกินกว่าหนึ่งคณะไม่ได้ ซึ่งอาจจะทำให้เกิดมีปัญหาเหมือนกันในประเด็นที่ว่าบางครั้งบางคราวเราเห็นว่าคนนี้มีความรู้ความสามารถน่าจะเป็นเลขานุการได้ก็ควรจะเขียนไว้ลอย ๆ ว่าจะให้เป็นกี่ชุดก็ได้ ซึ่งโดยปกติแล้วพวกเราเป็นกรรมาธิการได้คนละไม่เกิน ๒ คณะอยู่แล้ว ประเด็นเรื่องการตั้งคณะอนุกรรมาธิการ ประเด็นนี้เป็นเรื่องที่เราถกเถียงกันมากเพราะว่าหลาย ๆ คณะกรรมาธิการสามัญได้มีการแต่งตั้งอนุกรรมาธิการขึ้นมาก แล้วต่อไปนี้ถ้าท่านทราบเหมือนที่กระผมทราบก็คือว่า คณะอนุกรรมาธิการนั้นอาจจะมีเบี้ยเลี้ยงการประชุม เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าเราจะกำหนดจำนวนของอนุ อนุกรรมาธิการมีหลายคณะได้ แต่ว่าแต่ละอนุกรรมาธิการนั้นไม่ควรมีมากจนเกินไป น่าจะกำหนดขั้นสูงเอาไว้

ข้อ ๑๒ ประเด็นเรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมาธิการสามัญเพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งในข้อ ๙๖ แล้วข้อ ๙๗ นั้น ที่ประชุมได้มีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมความในข้อ ๙๖ และข้อ ๙๗ ในประเด็นจำนวนและที่มาของคณะกรรมาธิการโดยเห็นว่า กรรมาธิการในคณะกรรมาธิการตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งควรประกอบด้วยผู้แทนของคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ ๓๕ ทุกคณะและ

ไม่ควรให้สิทธิพิเศษแก่คณะกรรมาธิการนั้น หมายถึงว่าไม่ให้สิทธิพิเศษกับคณะกรรมาธิการวิปวุฒิที่จะเสนอชื่อมา ๗ ท่านเหมือนที่ท่านประธานฯ ได้เข้าวาระในวันนี้นะครับ ควรจะมาจากทุกคณะเลย แล้วเราให้ที่ประชุมเลือกตามที่แต่ละคณะเสนอมา

ข้อ ๑๓ ประเด็นเรื่องการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้วในข้อ ๑๑๘ ที่ประชุมเห็นว่า ข้อความในข้อ ๑๑๘ ยังไม่ชัดเจนเพียงพอว่าใครบ้างที่มีสิทธิอภิปรายหรือกรณีใดบ้างที่สมาชิกฯ ผู้แปรญัตติมีสิทธิอภิปราย คือในกรณีที่มีการสงวนคำแปรญัตติเอาไว้ แล้วก็คณะกรรมาธิการไม่ได้แก้ไขเลยนั้น ในทางปฏิบัติเท่าที่ผ่านมาประธานฯ หมายถึงประธานในที่ประชุมของวุฒิสภานี้นะครับมักจะให้โอกาสคนอื่น ๆ ซึ่งไม่ได้สงวนคำแปรญัตติไว้นั้นเปิดโอกาสให้ซักถามได้ ให้ตั้งคำถามได้แต่อภิปรายไม่ได้ ซึ่งในที่ประชุมเห็นว่า เมื่อมีผู้สงวนคำแปรญัตติเอาไว้แล้ว แล้วไม่มีการแก้ไขในตรงนั้นเลยจะไม่ให้สิทธิคนอื่นเลย เพราะท่านไม่ได้สงวนคำแปรญัตติไว้ แต่ท่านประธานฯ ก็ให้โอกาสซักถามได้ ซึ่งข้อบังคับฯ ไม่ได้เขียนไว้อย่างนั้นนะครับ

ข้อ ๑๔ อันนี้เป็นประเด็นที่มีความสำคัญมากเช่นเดียวกันคือการตั้งกระทู้ถาม เพราะหลายครั้งหลายคราวการตั้งกระทู้ถามนั้น พอประสานงานไปยังรัฐมนตรี รัฐมนตรีก็ไม่ว่างไม่มาตอบกระทู้ ซึ่งภารกิจท่านก็มาก แต่พอวันไหนท่านว่างท่านมาตอบกระทู้แต่ผู้ตั้งกระทู้ไม่อยู่ในที่ประชุม ท่านอาจจะมีภารกิจไปบ้างอย่างนี้เป็นต้น ประเด็นที่ ๒ หมายถึงว่าถ้าผู้ตั้งกระทู้ไม่อยู่ในที่ประชุม แต่ถ้ามีการมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษรไว้กับท่านสมาชิกฯ คนหนึ่งคนใดก็ถือว่ากระทู้นั้นไม่ตกไป ให้คนคนนั้นมีสิทธิที่จะตั้งกระทู้ถามแทนได้ อันนี้ช่วยแก้ปัญหาว่า เวลาพวกเรารอรัฐมนตรีมาตอบแล้วรัฐมนตรีไม่มาเราก็เลื่อนไปเรื่อย ๆ พอท่านรัฐมนตรีมาได้เราก็มีภารกิจก็เลยต้องการที่จะไม่ให้กระทู้ของท่านตกไปนี่นะครับ ----------

อีกประเด็นหนึ่งเรื่องกระทู้ถามก็คือว่า กรณีที่มีการตั้งกระทู้ถามในลักษณะเดียวกันหลายกระทู้นี้ ที่ประชุมเห็นว่าการตั้งอาจจะทำให้เกิดกรณีการรุมซักถาม ซึ่งไม่เป็นธรรมได้ ดังนั้นที่ประชุมจึงมีมติเห็นควรให้เพิ่มเติมลักษณะต้องห้ามของกระทู้ถาม โดยเห็นว่าเมื่อมีการตั้งกระทู้ถามแล้วแม้กระทู้ถามนั้นยังไม่ได้ตอบก็ไม่ควรให้มีการตั้งกระทู้ถามที่มีประเด็นคำถามซ้ำกับกระทู้ถามซึ่งมีผู้เสนอมาก่อนแล้วนั้น มติที่ประชุมเห็นแล้วควรมีมติให้เพิ่มเติมลักษณะต้องห้ามของกระทู้ถามที่มีประเด็นคำถามซ้ำ

ประเด็นเรื่องให้กรรมการ ป.ป.ช. พ้นตำแหน่ง ที่ประชุมได้พิจารณาประเด็นเรื่องการให้กรรมการ ป.ป.ช. พ้นจากตำแหน่งแล้วเห็นว่าเนื่องจากข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ยังไม่ได้เขียนกำหนดวิธีการดำเนินการของวุฒิสภา กรณีหากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาและขอให้วุฒิสภามีมติให้กรรมการ ป.ป.ช. พ้นจากตำแหน่งเอาไว้ ดังนั้นจึงเห็นควรให้เพิ่มเติมเรื่องการให้กรรมการ ป.ป.ช. พ้นตำแหน่งไปด้วย อันนี้ไม่ใช่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนะครับ มติที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติเห็นควรให้เพิ่มเติมเรื่องการให้กรรมการ ป.ป.ช. พ้นจากตำแหน่งไว้ในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ด้วย อันนี้ผมเข้าใจว่าเป็นข้อเสนอของท่าน ส.ว. สันติภาพ

ประเด็นต่าง ๆ มีอยู่ด้วยกันทั้งหมด ๑๕ ประเด็นด้วยกันครับ แล้วก็ท่านประธานวุฒิสภาได้เรียนกับผมเป็นการส่วนตัวอีก ๒ - ๓ ประเด็นว่าน่าจะมีการแก้ไขข้อบังคับฯ ให้ชัดเจน อย่างเช่นในเรื่องของการเสนอให้ลงคะแนนลับ ซึ่งเรื่องของการร้องขอ เป็นต้น คณะกรรมาธิการมีข้อสังเกตอย่างนี้ครับ มีข้อสังเกตอยู่ด้วยกันทั้งหมด ๗ ข้อ กระผมคิดว่าไม่ต้องอ่าน เพราะถือว่าเป็นข้อสังเกต ขอขอบคุณท่านประธานฯ ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : สำหรับการอภิปรายอยากจะขอความร่วมมือที่ประชุมได้กรุณาอภิปรายเพื่อนำไปสู่การขอมติจากที่ประชุมว่าท่านจะเห็นชอบในหลักการที่จะให้มีการแก้ไขปรับปรุงข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พุทธศักราช ๒๕๔๔ หรือไม่นะครับ เอาอย่างนั้นก่อน ท่านการุณจะอภิปรายเป็นคนแรกได้ เชิญครับ

นายการุณ ใสงาม (บุรีรัมย์) : ท่านประธานฯ ครับ ผม การุณ ใสงาม ครับ ขอสนับสนุนการแก้ไขข้อบังคับการประชุม แต่มีหลายเรื่องอยู่ที่อยากจะฝาก แต่คิดว่าคงจะฝากในที่อื่น แต่เรื่องที่อยากจะฝาก ๒ เรื่องที่นี่

เรื่องที่ ๑ คือเรื่องกรรมาธิการสามัญ ผมเห็นว่ากรรมาธิการสามัญนั้น สมาชิกฯ ทุกท่านควรเป็นกรรมาธิการสามัญได้เพียงคณะเดียว เมื่อเป็นอย่างนี้นะครับ ซึ่งเป็นตามร่างเดิมที่ผมเองในฐานะผู้ได้รับมอบหมายให้ร่างตอนเมื่อปี ๒๕๔๓ ปี ๒๕๔๔ ราว ๆ นั้น ที่ผม ท่านชุมพลแล้วก็คุณพินิต อารยะศิริ ที่แล้วมา ควรเป็นกรรมาธิการสามัญได้เพียงคณะเดียว เมื่อเป็นอย่างนี้ก็กำหนดไว้เลยครับว่า จำนวนสมาชิกฯ ของกรรมาธิการนั้นไม่เกิน ๑๑ คนต่อคณะ แต่ว่าไม่ควรน้อยกว่า ๗ คน ท่านลองไปคำนวณตัวเลขดูครับ ถ้าท่านเป็นกรรมาธิการทั้งหมดตามกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ จะประมาณ ๒๑ - ๒๒ กระทรวง แล้วก็จะมีกรรมาธิการสามัญ คือเอากิจการวุฒิสภามาเป็นกรรมาธิการสามัญ แล้วถ้าท่านเห็นด้วยก็เป็นอย่างนี้ ท่านลองคำนวณตัวเลขดูจำนวน ๒๐๐ คนนี้นะครับ ตัดประธานวุฒิสภา รองประธานฯ ๒ คนออกไป เหลือ ๑๙๗ คน ๑๙๗ คนนี้ ถ้าคณะหนึ่ง ๆ ถ้าเป็นคณะใหญ่ ๆ ที่คนสนใจมากก็ไม่เกิน ๑๑ คน แต่ถ้าคณะธรรมดากลาง ๆ หรือคณะอาจจะเล็กหน่อย งานน้อยหน่อย ภารกิจน้อยหน่อย ก็ไม่น้อยกว่า ๗ คน คือหมายความว่า ๗ คนทำได้ ท่านว่า โอ้ ทำไมน้อยจัง ไปเอาตัวอย่างที่อื่นเขาในทั่วโลกเหมือนกันนะครับ ท่านไปดูอเมริกาก็ได้ สมาชิกวุฒิสภาเขา ๑๐๐ คนเอง แล้วกรรมาธิการเขาใหญ่ ๆ ดูโลกทั้งโลก ท่านประธานฯ รู้ไหมมีจำนวน ๕ คนเอง ท่านประธานฯ อย่างนี้เป็นต้นนะครับ ผมเพียงยกตัวอย่างไม่ใช่จำเป็นต้องไปเอาแบบเขานะครับ หรือแบบเขาไม่ดี แบบเขาดีกว่า ไม่อยากไปอธิบายตรงนั้นเล่าตัวอย่างให้ฟังเฉย ๆ

ท่านประธานฯ ครับ ถ้าเอาอย่างนี้นะครับ เราก็จะได้กรรมาธิการสามัญคณะเดียว แล้วเป็นอย่างไรครับ ท่านประธานฯ ครับ จะทำให้งานนี้ ภารกิจของกรรมาธิการนี้ทำงานได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย งานจะได้เข้าที่เข้าทาง แล้วภารกิจกรรมาธิการวิสามัญที่เราจะต้องทำเรื่องกฎหมาย เรื่องอื่น ๆ อีกที่เป็นเรื่องเฉพาะกิจ เรื่องเฉพาะหน้า เรื่องที่มีปัญหาใหญ่ ๆ เข้ามาเป็นวิสามัญไปใช่ไหมครับ ถ้าอย่างนี้ทำให้งานกรรมาธิการสามัญนี้เป็นมรรคเป็นผลครับ แล้วก็ทำให้มีประสิทธิภาพ ปรัชญาของกรรมาธิการท่านประธานฯ รู้ไหมครับ เป็นสภาเล็กหลักการใหญ่ คือ ๑. เป็นสภาเล็ก ๒. เป็นสภาทำแทน ดูแลแทน ทำงานแทนให้สภาใหญ่เพื่อรวบรวมต่าง ๆ เพราะฉะนั้นปรัชญาเหล่านี้ ทำให้ดี ทำให้เป็นมรรคเป็นผล เป็นคุณภาพขึ้นมานะครับ จะมีศักยภาพ จะมีคุณภาพมาก นี่คือข้อที่ ๑ คือกรรมาธิการสามัญคณะเดียว สมาชิกฯ เป็นคณะเดียว แล้วจำนวน ๑๑ ไม่น้อยกว่า ๗ คน

เรื่องที่ ๒ ครับ กรรมาธิการสามัญที่ควรจะเป็นกรรมาธิการสามัญของวุฒิสภา เป็นกรรมาธิการประจำนะครับ อยากฝากว่าเป็นไปได้ไหมครับว่า กรรมาธิการกรณีเรื่องปราบปรามการทุจริตซึ่งคิดว่า โลกแตกก็คงจะยังมีอยู่เรื่องการทุจริต เพราะฉะนั้นไหน ๆ เมื่อมีจนโลกแตกแล้วเราก็เอาเป็นกรรมาธิการสามัญประจำสภาเสีย เป็นกรรมาธิการปราบปรามการทุจริต ฝากกรรมาธิการสามัญอีก ๑ คณะนะครับ คณะที่ ๒ ที่ผมอยากฝากครับ ไม่รู้ว่าจะมีปัญหาหรือเปล่า เกี่ยวกับถ้าจะบอกญัตติของท่าน พลตำรวจเอก สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ ครับ คือกรรมาธิการยาเสพติดฯ ของท่านสวัสดิ์นั่นแหละครับ เอากรรมาธิการยาเสพติดของท่านสวัสดิ์ ไหน ๆ บอกว่า โลกแตกก็ยังมียาเสพติดอยู่ และยังจะต้องปราบยังต้องปราม ยังจะต้องหาข้อแก้ไข ยังจะหาข้อเขียวยาเรื่องทุจริตนี้อยู่ร่ำไป เพราะฉะนั้นไหน ๆ จะเป็นอย่างนี้แล้วก็เอาเป็นกรรมาธิการสามัญเสียเลยครับ อย่างกรณีของท่านสวัสดิ์เสนอญัตติเข้ามา ไม่รู้ว่าผมพูดว่าฝากกรรมาธิการยาเสพติดนี้จะขัดกับการอภิปรายเรื่องนี้หรือเปล่าครับ ขอบคุณท่านประธานฯ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : สำหรับท่านอื่นครับ มีท่านผู้ใดจะแสดงความเห็นนะครับ ในการแก้ไขหรือไม่แก้ไข เชิญท่านเสรีครับ

ว. ๒๑ (ส. ทั่วไป) วิมล ๕๖/๒

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (กรุงเทพมหานคร) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพครับ กระผม เสรี สุวรรณภานนท์ สมาชิกวุฒิสภา ท่านประธานฯ ครับ ผมกราบเรียนในส่วนที่เผื่อกลัวจะลืมและกลัวจะกลายเป็นว่าไม่ได้อยู่ในวาระของการพิจารณา ก็คือเห็นด้วยกับการที่ให้มีการแก้ไขข้อบังคับฯ แต่หลังจากแก้ไขแล้วก็คงต้องพูดถึงเรื่องให้มีการตั้งกรรมาธิการที่จะยกร่างและก็กรอบการทำงานด้วยนะครับ ขอบพระคุณครับ ท่านประธานฯ ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ไม่มีท่านผู้ใดเห็นเป็นอย่างอื่น ผมจะสรุปเลยไหมครับว่า ที่ประชุมเห็นชอบด้วยในหลักการที่จะให้มีการแก้ไข อาจารย์วัลลภ เชิญครับ

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธานฯ ที่เคารพครับ ผม วัลลภ ตังคณานุรักษ์ สมาชิกวุฒิสภา ผมมีคำถาม เพื่อความเข้าใจนะครับ ความจริงชุดของท่านถวิลก็ทำมาค่อนข้างละเอียดนะครับ ผมเพียงแต่มีความรู้สึกว่าประเด็นที่ตั้งโจทย์ถามอาจจะตัดตอนไปบ้างหรือเปล่า ยกตัวอย่างเช่น ประเด็นที่ ๒ เรื่องการเลือกตั้งประธานวุฒิสภา ท่านถวิลยกคำในรัฐธรรมนูญ ก็คล้าย ๆ กับว่าเสียงกึ่งหนึ่งต้องกึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่ คล้ายอย่างนั้นนะครับ ทีนี้เนื่องจากว่า ข้อบังคับฯ เราบอกขั้นตอนอยู่ว่าถ้ารอบแรกได้เกินกึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่ หรือสมาชิกฯ ที่มาลงชื่อก็ตามนะครับถ้าเกินก็ได้เป็น ถ้าไม่เกินก็เอา ๒ ชื่อมาเลือกกันใครได้คะแนนสูงสุดก็เป็นผู้ได้รับเลือก นี่คือข้อบังคับเดิม นี่ของท่านถวิลตัดมาเพียงส่วนเดียว ก็คือส่วนแรกเท่านั้น ทีนี้ผมมีคำถามว่า ส่วนที่ ๒ ครั้งที่ ๒ เลือกกันอีกไม่ได้กึ่งหนึ่งสักทีจะได้เป็นหรือเปล่า หรือว่าเอาเฉพาะคะแนนสูงสุดก็ได้เป็นเลย นัยเป็นแบบนี้นะครับ เข้าใจประเด็นใช่ไหมครับ เพราะท่านพูดเพียงส่วนแรก แต่หลังจาก ๒ ท่านไม่เกินกึ่งหนึ่งแล้วมาเลือกกันไม่เกินกึ่งหนึ่งอีกจะเอาอย่างไร อันนี้เป็นรายละเอียดอยากจะถามเพื่อความเข้าใจ ขอบคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เชิญท่านถวิลครับ

นายถวิล ไพรสณฑ์ (ประธานคณะกรรมาธิการ) : ท่านประธานฯ ที่เคารพ ผมพูดไปส่วนเดียวส่วนที่ ๒ เหมือนที่ท่านว่านี้ครับ ส่วนแรกคือต้องใช้คำว่า ของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่ไม่ใช่ทั้งหมด และส่วนที่ ๒ ก็คงเหมือนเดิมครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : อาจารย์เจิมศักดิ์ครับเชิญครับ

นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธานฯ ครับ ผม เจิมศักดิ์ครับ ท่านประธานฯ ครับผมได้อ่านอันนี้ตั้งนานแล้ว เพราะท่านเสร็จนานแล้วนี่ ผมมีความรู้สึกว่าเราควรมีการปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับฯ และส่วนใหญ่นี้ผมเห็นด้วย ยกเว้นเพียงแค่ไม่กี่ข้อเท่านั้นเอง เพราะฉะนั้นรีบดำเนินการเถอะครับ ผมไม่ต้องอภิปราย เพราะว่าถ้ามีอะไรเราค่อยไปดูในชั้นกรรมาธิการ ส่วนใหญ่ในที่นี้ดีมาก ๆ ต้องขอขอบพระคุณกรรมาธิการชุดนี้ ขอบพระคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ไม่มีท่านผู้ใดแสดงความคิดเห็นเป็นอย่างอื่นนะครับ เป็นอันว่าที่ประชุมเห็นชอบด้วยในหลักการที่จะให้มีการแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาของเรา ท่านไปถึงขั้นตอนในการตั้งกรรมาธิการ เชิญท่านถวิลครับ

นายถวิล ไพรสณฑ์ (ประธานคณะกรรมาธิการ) : ท่านประธานฯ ที่เคารพ กระผม ถวิล ไพรสณฑ์ ถ้าที่ประชุมแห่งนี้ไม่ขัดข้องผมอยากจะให้มีการตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญจำนวน ๒๕ ท่าน และใช้คนเดิมทั้งหมดครับ และผมขอยืนยันกับท่านว่าขอพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วันครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ขอผู้รับรองครับ

(มีสมาชิกฯ ยกมือขึ้นรับรอง)

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ผู้รับรองถูกต้องครับ มีท่านผู้ใดเห็นเป็นอย่างอื่นไหมครับ ท่านถวิล

เสนอขอตั้งกรรมาธิการชุดเดิม ๒๕ ท่านใช่ไหมครับ และจะพิจารณาให้เสร็จภายใน ๓๐ วัน ท่านการุณเชิญครับ

นายการุณ ใสงาม (บุรีรัมย์) : ท่านประธานฯ ครับ ผม การุณ ใสงาม ครับ คุณเกษม รุ่งธนเกียรติ ใช่ไหมครับ มีอยู่ใช่ไหม นี่ประการที่ ๑ และประการที่ ๒ ท่านประธานฯ เจรจาทั้ง ๒ ประธานเลย ประธานฯ ใหญ่และก็ประธานคณะกรรมาธิการ เป็นไปได้ไหมปรับปรุงท่านดูหน่อยแล้วที่สำคัญครับ เอา พลตำรวจเอก สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ เข้าไปร่วมอีกสักคนดีไหม อย่างนี้เป็นต้น แล้วทำให้ญัตติของท่านสวัสดิ์เรื่องยาเสพติด เรียบร้อยอยู่มาจนเดี๋ยวนี้ใช่ไหมครับ อภิปรายญัตติของท่านสวัสดิ์ต่อจากนี้ไปแทบจะไม่ต้องอภิปรายเลย เพราะผมได้พูดแล้วขอยาเสพติดเข้าไปด้วย ท่านเสรีก็ยาเสพติดเข้าไปด้วย ผมบอกว่าให้รวมให้รวม ประธานฯ งอแง ๆ อยู่นั่นแหละ เอาต่อไป

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ท่าน พลตำรวจเอก สวัสดิ์ มาแล้วเชิญครับ เชิญท่านเสรีนั่งใกล้กัน

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธานฯ ที่เคารพครับ ผม เสรี สุวรรณภานนท์ สมาชิกวุฒิสภา ท่านประธานฯ ครับ ขออนุญาตประเด็นนี้ให้จบก่อนนะครับ ในประเด็นเรื่องตั้งกรรมาธิการนี้ เดี๋ยวของท่านสวัสดิ์คงจะหลังจากที่เราได้พิจารณาตรงนี้แล้ว มิฉะนั้นเดี๋ยวจะกลายเป็นญัตติซ้อนขึ้นมาอีก ประเด็นของที่ท่านประธานถวิลได้เสนอ ๒๕ ท่านนี้โดยใช้กรรมาธิการชุดเดิมและที่ประชุมรับรองแล้วนี่ ผมขอกราบเรียนในส่วนของท่านเกษม รุ่งธนเกียรติ นี้พอดีท่านคงจะลืมตรงนี้ไป ก็ขออนุญาตเสนอท่าน พลตำรวจเอก สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ นี้แทนท่านเกษม รุ่งธนเกียรติ ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกฯ ยกมือขึ้นรับรอง)

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ผู้รับรองถูกต้องครับ ท่านถวิลเห็นด้วยนะครับ

นายถวิล ไพรสณฑ์ (ประธานคณะกรรมาธิการ) : ครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธานฯ ครับ ขออนุญาตต่อเลยนะครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ในประเด็นกรรมาธิการนี่ ๒๕ ท่าน แล้วมีการปรับปรุงท่าน พลตำรวจเอก สวัสดิ์ แทนท่านเกษม รุ่งธนเกียรติ ตกลงเห็นพ้องต้องกันแล้วนะครับ อาจารย์เจิมศักดิ์ เชิญครับ

นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (กรุงเทพมหานคร) : กราบเรียนท่านประธานฯ ครับ ผมขอเสนอสักคนหนึ่งได้ไหมครับ ขอเสนอคุณการุณ ใสงาม

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ยินดีครับ เชิญครับ

นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (กรุงเทพมหานคร) : จะเป็นคนที่ ๒๖ ก็ได้ครับ ขอบพระคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ที่ประชุมรับรอง ขอผู้รับรองครับ

(มีสมาชิกฯ ยกมือขึ้นรับรอง)

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ผู้รับรองถูกต้องครับ เป็นอันว่า ๒๖ ท่าน ท่านถวิลไม่ขัดข้องนะครับ ท่านประธานคณะกรรมาธิการ เชิญท่านเสรีครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธานฯ ครับ ขออนุญาตต่อนะครับ เนื่องจากกรรมาธิการคงจะต้องไปยกร่าง แนวทางที่กรรมาธิการได้กำหนดประเด็นไว้ ก็คงเป็นหลักในการพิจารณา ส่วนการจะพิจารณาอย่างไรนั้น อยากเสนอท่านประธานฯ ผ่านไปยังกรรมาธิการและที่ประชุมร่วมกันนะครับ ว่าการพิจารณานั้นคงจะพิจารณานอกเหนือจากประเด็นที่ท่านประธานคณะกรรมาธิการหรือกรรมาธิการได้สรุปในที่ประชุมแห่งนี้ แล้วก็ให้สมาชิกฯ สามารถแปรญัตติในประเด็นอื่นได้ด้วย คงไม่ใช่เฉพาะในกรอบ เฉพาะที่กรรมาธิการเสนอมาเท่านั้นนะครับ ไม่ทราบท่านประธานคณะกรรมาธิการขัดข้องไหมครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เชิญท่านถวิลครับ

นายถวิล ไพรสณฑ์ (ประธานคณะกรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานฯ ครับ เรื่องแปรญัตติคงยังทำไม่ได้ เพราะยังไม่ได้ร่างเป็นข้อบังคับฯ แต่ว่าถ้าท่านประธานเสรีจะใช้คำว่า ท่านเสนอความคิดเห็นมายังคณะกรรมาธิการชุดนี้ ทางกรรมาธิการคงไม่ขัดข้องนะครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เชิญท่านศรีเมืองครับ

นายศรีเมือง เจริญศิริ (มหาสารคาม) : กราบเรียนท่านประธานวุฒิสภาที่เคารพ กระผม ศรีเมือง เจริญศิริ สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดมหาสารคาม ผมใคร่จะขอเสนอท่าน ส.ว. อีกท่านหนึ่งที่ได้เคยแสดงในความรอบรู้ในข้อบังคับฯ นะครับ ในจุดที่ข้อบังคับฯ บกพร่องอยู่ ท่านได้เคยชี้แจงให้ที่ประชุม โดยเฉพาะท่านประธานฯ ทราบอยู่ตลอดเวลาว่าขณะนี้กำลังลงมติเรื่องอะไร แล้วจะมีผลเกี่ยวข้องกับประเด็นไหนบ้าง เพื่อให้การแก้ไขข้อบังคับฯ ครั้งนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ผมขอเสนอเพิ่มอีกท่านหนึ่งเป็น ๒๗ คน ขอเสนอท่าน ส.ว. วิสิษฐ์ เตชะธีราวัฒน์ ครับ ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกฯ ยกมือขึ้นรับรอง)

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ครับ ผู้รับรองถูกต้องครับ ไม่มีท่านผู้ใดเห็นเป็นอย่างอื่นนะครับ ท่านวิชัย เชิญครับ

นายวิชัย ครองยุติ (อุบลราชธานี) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพ กระผม วิชัย ครองยุติ สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดอุบลราชธานี ท่านประธานฯ ที่เคารพครับ กระผมขออนุญาตที่ประชุมที่จะได้เสนอเพิ่มคณะกรรมาธิการวิสามัญอีกสัก ๑ ท่าน เนื่องจากเห็นว่าท่านก็เป็นผู้ที่มีความรอบรู้ แล้วก็มีประสบการณ์ในเรื่องข้อบังคับฯ ขออนุญาตเสนอเพิ่มท่านวัลลภ ตังคณานุรักษ์ อีก ๑ คน ท่านประธานฯ ครับ ขออนุญาตที่ประชุมรับรองด้วยครับ ขอบคุณมากครับ

(มีสมาชิกฯ ยกมือขึ้นรับรอง)

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ผู้รับรองถูกต้องครับ เป็น ๒๘ ท่าน เชิญท่านถวิลครับ

นายถวิล ไพรสณฑ์ (ประธานคณะกรรมาธิการ) : ขอเป็นเลขคี่ได้ไหมครับ ท่านประธานฯ ครับ ผมอยากจะเสนอท่าน ส.ว. ณรงค์ นุ่นทอง ด้วยอีกท่านหนึ่งครับ เพราะมาก ๆ ไม่เป็นไรครับ เพราะว่าจะเป็นผลดีกับวุฒิสภาของเราครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ขอผู้รับรองครับ

(มีสมาชิกฯ ยกมือขึ้นรับรอง)

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ท่านถวิลเสนอท่านณรงค์ นุ่นทอง ผู้รับรองถูกต้องนะครับ เป็นอัน ๒๙ ท่าน พอหรือยังครับ ท่านประเกียรติเสนอท่านผู้ใดเพิ่มเติมครับ

นายประเกียรติ นาสิมมา (ร้อยเอ็ด) : ท่านประธานฯ ที่เคารพ ผมคงไม่เสนอ แต่ผมอยากจะขอกราบเรียนหารือท่านประธานฯ สักนิดหนึ่ง เพราะตามประสบการณ์ที่ผ่านมา การมีคณะกรรมาธิการจำนวนมาก ๆ นี้นะครับ การประชุมก็มักจะไม่ค่อยครบองค์คณะตามข้อบังคับฯ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ขณะนี้

เราตั้งเข้าไป ๒๕ ท่านแล้ว แต่อาจจะเป็นเพราะความเกรงใจของท่านประธาน พิจารณาเรื่องการแก้ไขข้อบังคับฯ อยู่ด้วย ความจริงไปประชุมกันก็ ๕ – ๖ คนตามที่ผมเป็นกรรมาธิการอยู่ เพราะฉะนั้นถ้าผมจะเสนอเห็นต่าง สมควรมีคณะกรรมาธิการแค่เพียง ๑๕ คนจะได้ไหมครับ ผมขอเสนอ ๑๕ คนแล้วเลือกเลยจาก ๒๕ นี้จะได้ไหมครับ

- ๕๕/๑

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : คือจะทำให้เสียเวลา ได้นะได้ จะทำให้เสียเวลา แต่ว่าข้อดีคือ

นายประเกียรติ นาสิมมา (ร้อยเอ็ด) : คือความจริงผมเห็นปัญหาในการทำงานทุกครั้ง แต่มีมากก็ดี คล้าย ๆ ว่า หัวเดียวกระเทียมลีบอยู่แล้ว แต่ถ้าหากว่าหลายหัวจะช่วยกันคิด แต่ถ้ามีมากแล้วองค์ประชุมไม่ครบเป็นปัญหาทุกครั้ง ขอบคุณมากครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ครับ

นายประเกียรติ นาสิมมา (ร้อยเอ็ด) : ผมขอถอน ผมไม่เสนอล่ะ ๑๕ คน

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ครับ เป็นอันเอา ๒๙ ท่าน นะครับ ท่านถวิลพอใจนะครับ เป็นอันเอาตามนั้นก็แล้วกัน ๒๙ ท่านนะครับ ท่านการุณคงพอใจ ยกมือจะบอกว่าพอใจใช่ไหมครับ ขอบคุณครับ เชิญครับ

นายการุณ ใสงาม (บุรีรัมย์) : ท่านประธานฯ ครับ มีอยู่เรื่องเดียว พอใจนะครับ ๒๙ ท่าน ยินดี ชื่นชมมากครับท่านประธานฯ ทำอย่างนี้ถูกแล้ว แต่มีอยู่เรื่องหนึ่งครับที่ท่านประธานถวิลบอกว่า ศึกษา ๓๐ วัน ใช่ไหมครับ คืออย่างนี้ท่านประธานฯ ลองนับวันเวลาตอนนี้ตั้งวันนี้ วันนี้วันที่ ๒๖ สมัยประชุมนี้เราจะมีเหลืออีกเพียงประมาณ ๓๐ วัน เพราะฉะนั้นถ้าร่างเสร็จเรียบร้อยเสร็จเราเอาเข้าสมัยประชุมนี้จะไม่ทันการณ์แล้วถ้าเอาไปเข้าสมัยประชุมหน้าก็ไม่ได้อีก อะไรอย่างนี้ เป็นไปได้ไหมครับ ท่านประธานฯ ครับ ลองปรึกษากันดูว่าเราร่นเวลา แล้วใช้วิธีการศึกษาคณะกรรมาธิการนี้ประชุมทุกวันแจ๋วไหมครับ ประชุมทุกวันเลยเพื่อให้สำเร็จ ทีนี้ถ้าบอกว่ากรรมาธิการท่านใดที่ท่านประเกียรติมีข้อสงสัยใช่ไหมครับบอกว่าเข้าประชุมบ้าง ไม่เข้าประชุมบ้าง ใช้ข้อบังคับฯ เลยครับ เกิน ๒ ครั้ง ตัด เสนอเข้ามาใหม่แทน เสนอแทน เอาให้สนุกสนานไปเลย แล้วประชุมทุกวันเลย แล้ว ๑๕ วันพอท่านประธานฯ แล้วเราจะได้ทันในสมัยประชุมนี้ เอาเลยครับ ถ้าแน่จริงเอาอย่างนี้

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ถามท่านก่อน ท่านเป็นกรรมาธิการด้วย ท่านมาได้ใช่ไหมครับทุกวัน

นายการุณ ใสงาม (บุรีรัมย์) : ได้ครับ จะไม่ขาดแม้แต่วันเดียว

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ขอบคุณครับ ท่านถวิลครับ เชิญ

นายถวิล ไพรสณฑ์ (ประธานคณะกรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานฯ ครับ ผมโตยความเห็นส่วนตัวที่กำหนดไม่เกิน ๓๐ วัน ก็เพราะว่าอยากจะให้เสร็จก่อน ๓๐ วัน แล้วนำมาเข้าในสมัยประชุมนี้ให้เสร็จ ให้เป็นตัวร่าง พอเป็นตัวร่างแล้วก็จะต้องมีการตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญอีกชุดหนึ่งเพื่อในวาระที่ ๒, ๓ เสร็จแล้วก็สามารถนำเข้าสู่ที่ประชุมในสมัยสามัญนิติบัญญัติได้ เพราะว่าร่างข้อบังคับฯ นั้นเป็นกฎหมาย กระผมคิดว่าคงไม่มีปัญหาครับ แต่ว่าปัญหาสำคัญที่สุดคือต้องให้เสร็จในวาระ ต้องให้เสร็จภายในสมัยนี้ให้ได้เพื่อให้มีการตั้งคณะกรรมาธิการพิจารณาร่างข้อบังคับฯ ให้เสร็จภายในสมัยนี้ให้ได้ มิฉะนั้นแล้วสมัยหน้าเข้าไม่ได้ ถ้ายังเป็นรายงานอยู่ครับ ขอบคุณครับ คงเป็นไปได้ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ไม่ทราบเลขาธิการมีรายชื่ออ่านชื่อคณะกรรมาธิการเสนอที่ประชุมได้ใช่ไหมครับ ท่านพิเชฐ มีอะไรครับ เชิญครับ

นายพิเชฐ พัฒนโชติ (นครราชสีมา) : ท่านประธานฯ ครับ ผมว่าในเอกสารสมาชิกฯ มีอยู่ทุกคนแล้วนะครับ รายชื่อกรรมาธิการ อย่างนี้ครับ ผมเองก็คงเห็นคล้าย ๆ กับเพื่อนสมาชิกฯ หลายท่าน เหมือนกับที่ท่านประธานถวิลว่ากรรมาธิการมากก็เป็นปัญหาการประชุม ข้อเท็จจริงเหมือนที่ท่านประเกียรติได้บอกกล่าวกับที่ประชุมแห่งนี้ ถ้ากรรมาธิการเดิม ๒๕ คน ประชุมกัน ๖ - ๗ คน ผมคิดว่าเราเองก็ต้องยอมรับความจริงกันเพื่อนสมาชิกฯ ที่เป็นกรรมาธิการ ๒๕ คนเดิม ถ้าไม่มีเวลา ถ้าท่านไม่สามารถเข้าประชุมได้ ผมว่าท่านแสดงสปิริต (Spirit) ลาออกเสียหน่อยก็ไม่เสียหายอะไร จะทำให้การประชุมของเรา ของคณะกรรมาธิการที่ตั้งไปเกิดประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น ไม่ใช่มีชื่อแล้วก็เพียงแต่มาแค่ลงชื่อให้ครบองค์ประชุม แล้วก็ไม่เกิดประสิทธิภาพอะไรเลย ผมคิดว่า

ตรงนี้เป็นความเร่งด่วนอันหนึ่งของการทำหน้าที่ของพวกเราในที่ประชุม ถ้าข้อบังคับฯ เราปรับปรุงใหม่ ทำใหม่ แล้วเกิดประสิทธิภาพก็ทำให้การประชุมของเราดีขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น เราเสนอกันทุกครั้งเราก็เกรงใจกัน แล้วคนที่ถูกเสนอก็เคยมีที่บอกว่าผมไม่มีเวลาครับ ขอลาออก ผมว่าเป็นเรื่องสปิริตที่ดี ในนี้ก็เหมือนกันครับ ถ้าท่านมาประชุมกัน ๕ - ๖ คน ส่วนที่เหลือไม่ได้ประชุมเลย ผมว่าลาออกเถอะครับ ให้คนที่เขาอยากเข้าทำงานเข้าไปทำ แล้วจะเกิดประสิทธิภาพ ขอบคุณครับท่านประธานฯ ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ครับ ขอบคุณครับ ท่านเลขาธิการช่วยอ่านรายชื่อกรรมาธิการครับ อาจารย์วัลลภ เชิญครับ

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธานฯ ครับ ผม วัลลภ ตังคณานุรักษ์ สมาชิกวุฒิสภา คือผมคิดว่ายังมีความไม่ชัดเจนเล็กน้อยในเรื่องของมติเนะครับ เมื่อสักครู่ฟังท่านถวิล ความจริงท่านถวิลกับผมเห็นคล้าย ๆ กัน ผมคิดว่ากรรมาธิการชุดนี้เป็นคณะกรรมาธิการยกร่างข้อบังคับฯ คล้าย ๆ กับยกร่างกฎหมายเป็นวาระที่ ๑ ถูกไหมครับ หลังจากนั้นต้องเอาวาระนั้นเข้ามาสู่ที่ประชุมเพื่อที่ประชุมเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ เมื่อเห็นชอบแล้วก็ตั้งคณะกรรมาธิการอีกชุดหนึ่งถูกไหมครับ เพื่อไปดูแลวาระที่ ๒ วาระที่ ๓ เพื่อให้สมาชิกฯ ได้แปรญัตติในแต่ละข้อที่ยกร่างมาอย่างนี้ใช่ไหมครับ ต้องทบทวน ไม่อย่างนั้นเดี๋ยวตรงนี้จะไขว้เขวกันหมด ผมเห็นเช่นนี้ ตรงกับท่านถวิลใช่ไหมครับ ถ้าตรงท่านถวิลช่วยยืนยันเพื่อว่ามติที่ประชุมว่าเป็นคณะกรรมาธิการยกร่างข้อบังคับฯ ไม่ใช่คณะกรรมาธิการแก้ไขข้อบังคับฯ นะครับ ขอบคุณท่านครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เชิญท่านถวิลครับ

นายถวิล ไพรสณฑ์ (ประธานคณะกรรมาธิการ) : ท่านประธานฯ ที่เคารพที่จริงโดยความเห็นส่วนตัวของผมเองนั้นผมอยากจะยกร่างทั้งฉบับไม่ใช่การแก้ไข แต่ว่าขึ้นอยู่กับกรรมาธิการทั้ง ๒๙ ท่าน ไปพิจารณากันว่าจะเอาทั้งฉบับหรือจะไปแก้แบบกฎหมาย แก้แต่ละข้อ ๆ ซึ่งถ้าแก้อย่างนั้นแล้วการอ่านวุ่นวายที่สุดเลย เพราะฉะนั้นใจผมจริง ๆ อยากจะยกร่างทั้งฉบับ เลิกของเก่าไปเลย เขียนขึ้นมาใหม่เลยสะดวกที่สุด

อันนี้ก็ขึ้นอยู่กับที่ประชุม ๒๙ ท่านนี้นะครับ แล้วก็เมื่อเสร็จแล้วต้องนำเข้ามาที่ประชุมตรงนี้เพื่อเป็นตัวร่างจริง ๆ ครับ ทั้ง ๑๐๐ กว่าข้อ ให้ที่ประชุมพิจารณา เสร็จแล้วก็ตั้งคณะกรรมาธิการอีกชุดหนึ่งมาพิจารณาตัวร่างอันนี้นะครับ ขอบคุณท่านประธานฯ ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เชิญท่านสุนทร จินดาอินทร์ ครับ

นายสุนทร จินดาอินทร์ (กำแพงเพชร) : กราบเรียนท่านประธานฯ ครับ ผม สุนทร จินดาอินทร์ สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดกำแพงเพชร ครับ กราบเรียนท่านประธานฯ นะครับว่า กรรมาธิการชุดของท่านถวิลที่ทำมาแล้วซึ่งผมเป็นอยู่ด้วย เขาตั้งไปให้ปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับฯ ถ้าท่านมาร่างใหม่ทั้งฉบับ ผมเองในฐานะที่เป็นประธานคณะกรรมาธิการช่วงวาระที่ ๒ วาระที่ ๓ ในข้อบังคับฯ ฉบับที่แล้วนะครับ นี่เราแก้อีกไม่กี่ประเด็นนะครับ ถ้าท่านไปยกร่างใหม่ อันที่ ๑ กระผมคิดว่าการที่เราแก้ไขไปนั้น เราแก้ไขเป็นบางกรณีแล้วทำไมจะต้องยกร่างใหม่ กฎหมายไม่ต้องไปกลัวอ่านยากหรอกครับ ผมคิดว่าแก้มาตราไหนก็บอกว่ายกเลิกข้อนั้นไป แก้ข้อไหนยกเลิกข้อนั้นไป ส่วนที่ว่าจะแก้ว่าอย่างไรก็เป็นข้อความไป ผมคิดว่าไม่น่าจะมีปัญหา ถ้าการแก้ไขข้อบังคับฯ อันนี้ท่านประธานคณะกรรมาธิการบอกว่าอ่านยาก ผมคิดว่าคงพิจารณากฎหมายกันต่อไปไม่ได้นะครับ ขอบพระคุณครับ ท่านประธานฯ ครับ

ว. ๒๑ (ส. ทั่วไป) กาหลง ๖๐/๑

นายถวิล ไพรสณฑ์ (ประธานคณะกรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานฯ ครับ กระผมเรียนไปแล้วว่าขึ้นอยู่กับที่ประชุมครับ ผมไม่ได้ถือว่าผมเป็นผู้มีอำนาจสิทธิขาด ที่ผมเรียนชัดเจนแล้วว่าขึ้นอยู่กับที่ประชุม ๒๙ ท่าน หรือที่ประชุมวันนี้จะมอบหมาย จะมีมติก็ได้ครับ จะให้ยกร่างทั้งหมดหรือแก้ไขข้อเฉพาะบางข้อที่มีมติไปแล้ว ผมก็ไม่ขัดข้องครับ อันนี้ไม่มีปัญหาทั้งสิ้นครับ เอาอย่างไหนก็ได้ ทำได้ทั้งนั้นครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : คงชัดเจนนะครับกรรมาธิการ ๒๙ คน ท่านจะไปประชุมกันยังไม่ชัดเจน อาจารย์วัลลภเชิญได้ครับ ถามให้ชัดเจนยิ่งขึ้นครับ

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธานฯ ครับ ผม วัลลภ ตังคณานุรักษ์ สมาชิกวุฒิสภา คือต้องการความชัดเจน เพราะ ๒๙ คนไปเดี๋ยวทำออกมาท่านสมาชิกฯ ก็บอกว่าทำเกินอะไรอย่างนี้เป็นต้น ความชัดเจนอยู่ตรงนี้ครับ ท่านประธานฯ มี ๒ รูปแบบ รูปแบบหนึ่งก็เหมือนที่ท่านถวิลว่า คือไปยกร่างมาใหม่เลย แล้วมาเข้าสู่ที่ประชุมเพื่อตั้งว่ารับหลักการหรือไม่หลักการ กับวิธีที่ ๒ คือใช้ตัวนี้ครับ ใช้ตัวข้อบังคับฯ ปี ๒๕๔๔ เป็นต้นฉบับ คล้ายกับเป็นกฎหมายวาระที่ ๑ แล้วกรรมาธิการชุดเรา ๒๙ คน ก็ไปแก้ไข แต่ขณะที่กำลังไปแก้ไขก็มีเวลาให้สำหรับสมาชิกฯ แปรญัตติ ใช้ตัวนี้เป็นตัวร่าง ใครอยากแปรฯ ข้อไหนก็แปรฯ ส่งที่เราไป อย่างนี้ก็เป็นวิธีคล้ายกับเอาอันนี้เป็นกฎหมายเป็นตัวตั้งเลย วิธีนี้วิธีที่ ๒ ซึ่งผมคิดว่าน่าจะร่นเวลาแล้วก็แก้ปัญหาที่ท่านสุนทรเป็นกังวลได้ ถ้าได้อย่างนี้จะได้ขอมติที่ประชุมว่าเห็นไหม ถ้าเห็นด้วยว่าใช้ของปี ๒๕๔๔ นี่เป็นต้นร่าง วาระที่ ๑ ผ่านไปแล้วก็ได้เลย แล้วให้เวลาท่าน ๑๐ วัน ๑๕ วัน แปรญัตติเข้ามากรรมาธิการก็ว่ากันไป แล้วพอเข้าสู่วุฒิสภาวาระ ๒ ก็มาไล่ทีละมาตราทีละข้อ ถ้าอย่างนี้ก็น่าจะเป็นรูปแบบที่ ๒ ฉะนั้นต้องขอที่ประชุมมีมติครับ ขอบคุณท่านประธานฯ ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เชิญท่านวิสิษฐ์ครับ

นายวิสิษฐ์ เตชะธีราวัฒน์ (เชียงราย) : ท่านประธานฯ ที่เคารพครับ ผม วิสิษฐ์ เตชะธีราวัฒน์ สมาชิกวุฒิสภาจากจังหวัดเชียงรายครับ ผมค่อนข้างจะมีแนวคิดเห็นด้วยกับ ขออนุญาตที่ท่านวัลลภนะครับ ขออนุญาตที่เอ่ยนามท่านได้นำเรียนนะครับ

เพราะว่านะครับว่าถ้าเราจะเอาร่างข้อบังคับการประชุมไปร่างมาใหม่ ผมคิดว่าความเห็นของ ๒๙ ท่านนั้นก็ไม่มีข้อยุติครับ ไม่มีข้อยุติแน่ท่านจะไปร่างมาอย่างไรนะครับ อีก ๑๗๐ กว่าท่านไม่เห็นด้วยก็ต้องแก้ไข เพราะฉะนั้นแนวทางนี้ถือว่าข้อบังคับการประชุมฉบับนี้เป็นฉบับต้นร่าง แล้วก็ให้กรรมาธิการที่มีความประสงค์เห็นว่ามาตราใดที่มีข้อบกพร่องต้องการแก้ไขก็เสนอแปรญัตติเข้าไป แล้วก็ดำเนินการแก้ไขแล้วก็มาถามมติในที่ประชุมมาตราใดถ้าไม่มีผู้แปรญัตติแก้ไขก็ให้คงเดิมตามนั้นไป ไม่อย่างนั้นก็ถ้าไปร่างมานะครับที่ประชุมไม่เห็นด้วยก็ต้องกลับไปร่างมาอีกก็ไม่มีข้อยุติหรอกครับ สุดท้ายแล้วคำแปรญัตตินั้นเราก็ประมวลคำแปรญัตติแล้วนะครับ แล้วมาถามมติที่ประชุมนะครับว่า ในประเด็นนี้มีผู้แปรญัตติมีความเห็นอยู่ ๒ - ๓ ประเด็นนั้น ที่ประชุมจะเห็นประเด็นไหนเป็นหลักแล้วแก้ไขตามนั้นก็จบ ผมคิดว่าการทำงานอย่างนี้ก็จะเร็วขึ้นไม่ต้องซ้ำซ้อนเป็น ๒ ครั้ง ๓ ครั้ง ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เดี๋ยวท่านการุณฟังท่านเสรี ประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภาหน่อยครับ เชิญครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (กรุงเทพมหานคร) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพครับ ผม เสรี สุวรรณภานนท์ สมาชิกวุฒิสภา ท่านประธานฯ ครับ ผมพยายามจะนึกตามไปนะครับว่าจะออกไปอย่างไร ก็คือถ้าเอาร่างในข้อบังคับฯ เดิมเป็นหลักก็เท่ากับกลายเป็นร่างกรรมาธิการ แต่ตอนนี้เรากำลังพิจารณาอยู่ว่าเรากำลังยกร่างแก้ไขข้อบังคับฯ ซึ่งจริง ๆ แล้วผลที่ออกมาคือไม่ต่างกัน เพียงแต่ว่าถ้าหากว่าท่านเอาร่างเดิมเป็นหลัก ก็คือเป็นร่างกรรมาธิการไปแล้ว กรรมาธิการก็ต้องยึดหลักอันนี้เป็นร่างในการพิจารณา ซึ่งไม่ใช่วัตถุประสงค์ของการที่จะไปแก้ไขข้อบังคับฯ เพราะการแก้ไขนั้นก็คือต้องยกร่างมาว่าจะแก้แตกต่างไปจากข้อบังคับฯ เดิมอย่างไร แล้วการแก้นั้น ส่วนที่แก้นั้นก็เป็นร่างของกรรมาธิการต้องออกอย่างนี้ จริงอยู่ตรงนั้นเร็วครับ แต่จะเอาร่างไหนเป็นร่างกรรมาธิการ เอาร่างเดิมเป็นร่างกรรมาธิการมันก็ไม่ใช่ เพราะฉะนั้นเส้นทางเดินของการแก้ไขข้อบังคับฯ ก็คือตอนนี้เรากำลังพิจารณาว่าเรากำลังจะยกร่างส่วนที่แก้ไขนะ แต่การแก้ไขนั้นก็ต้องพิจารณาจากร่างเดิมอยู่แล้ว แต่ร่างเดิมนั้นมีข้อบกพร่องอะไร มีข้อที่ควรต้องแก้ไขอย่างไร กรรมาธิการ

ชุดที่ตั้งขึ้นมานี้ก็ต้องไปยกขึ้นมาแล้วเอาให้ปรากฏว่าจะแก้ข้อไหน ส่วนสมาชิกฯ จะเห็นกรรมาธิการหรือไม่ที่ยกขึ้นมาเป็นร่างกรรมาธิการก็แก้ไขเพิ่มเติมไป ผมว่าต้องเดินอย่างนี้ท่านประธานฯ ถ้าไปเอาร่างเดิมเป็นร่างที่จะต้องมาแก้ไขจะเดินไปไม่ได้นะครับ ผมว่าเราทำถูกทางแล้วครับ ว่าให้กรรมาธิการไปยกร่างมาตามกระบวนการการออกกฎหมายทั่ว ๆ ไป ขอบคุณครับท่านประธานฯ ครับ

- ๖๑/๑

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เชิญท่านการุณครับ

นายการุณ ใสงาม (บุรีรัมย์) : ท่านประธานฯ ครับ ผมรู้สึกว่าหูตาสว่างขึ้นจากกรณีของท่านวัลลภ ท่านประธานฯ จำเมื่อปี ๒๕๓๕ ปี ๒๕๓๖ ได้ไหม ตอนนั้นร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญ นั่นไม่ใช่เรื่องระดับข้อบังคับฯ ด้วยนะครับ ท่านเสรี ตอนนั้นเป็นร่างรัฐธรรมนูญเลยครับ มีผู้เสนอร่างรัฐธรรมนูญเข้ามาจำได้ไหมครับท่านประธานฯ แล้วก็มีร่างหลายฉบับที่เสนอเข้ามา ร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญท่านจำกรณีของท่านประจวบ ไชยสาส์น ได้ไหมที่เสนอมาทั้งปึกเลย เป็นร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งนั้นของท่านประจวบมาเข้าสู่รัฐสภาตอนนั้น บึบเลย อันเดิมเลย เป็นตัวร่างเลยทั้งฉบับ เสร็จแล้วที่ประชุมเมื่อรับ ปรากฏว่าที่ประชุมรับร่างของท่านประจวบ ไชยสาส์น กับคณะ สุดท้ายก็เร็วครับท่านประธานฯ ครับ เร็วมากเลย ก็มีการแปรญัตติ มีการแก้ไข มีการอะไรต่าง ๆ ทันทีเหมือนกัน ก็ประสบความสำเร็จได้เหมือนกัน อันนี้ครับขอสนับสนุนแนวคิดของท่านวัลลภเป็นไปได้ไหมครับท่านประธานฯ อยู่ที่ประชุมของเรานะครับ ถ้าต้องการเร็วให้ทันสมัยประชุมนี้เหลือเวลา ๓๐ วันนี้ นั่นก็คือวิธีการรับร่างเลย คือเอาข้อบังคับฯ ทั้งปึกนี้ ข้อบังคับฯ ฉบับที่เราใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ ถือเป็นร่างข้อบังคับฯ ที่ประชุมนี้รับร่างข้อบังคับฯ นี้ก็ให้เป็นอยู่แล้ว เอาล่ะให้ถือเป็นรับร่างก็เท่ากับมีร่างแล้ว เมื่อรับร่างข้อบังคับฯ นี้ก็กลายเป็นรับวาระที่ ๑ วันนี้ เดี๋ยวนี้ แล้วกรรมาธิการที่เราเสนอชื่อเมื่อสักครู่นี้ ๒๕ คน ๒๙ คนใช่ไหมครับ ก็กลายเป็นกรรมาธิการวิสามัญในวาระที่ ๒ ไปรับแปรญัตติเลย แล้วเราก็กำหนดการแปรญัตติให้กับที่ประชุมวันนี้เลย บอกว่าเชิญแปรญัตติตามข้อบังคับฯ ๗ วัน หรือท่านบอกว่า ๗ วันน้อยไป ๑๕ วันก็ได้ เราก็แปรญัตติเข้ามาเลย แปรญัตติเข้าที่ไหน เข้าสู่คณะกรรมาธิการที่ตั้งท่านถวิลตอนนี้ ๒๙ คนนี้ ก็จะทำให้เราพิจารณาร่างข้อบังคับฯ นี้ในวาระที่ ๒ ไปพร้อมกันทีเดียว จากวันพรุ่งนี้ได้เลย เห็นไหมครับ แล้วทำให้เร็ว เมื่อเร็วแล้วเป็นอย่างไรท่านประธานฯ ครับ เราสามารถนำกลับเข้ามาในห้องประชุมนี้เพื่อพิจารณาในวาระ ๒ วาระ ๓ ประกาศใช้ทันสมัยประชุมนี้ เป็นความคิดที่วิเศษมากครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เพื่อประหยัดเวลาและใช้เวลาต่อไปไม่มากนักนะครับ ผมคิดว่าเราน่าจะฟังท่านประธานคณะกรรมาธิการ คือ ท่านถวิล ไพรสณฑ์ ซึ่งท่านทำงานมาก่อนแล้ว ท่านจะสรุปแนวทางให้เรา แล้วเราเห็นชอบก็มอบให้ท่านไปดำเนินการดีไหมครับ เอาตามนั้น เชิญท่านถวิลครับ

นายถวิล ไพรสณฑ์ (ประธานคณะกรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพ กระผม ถวิล ไพรสณฑ์ ครับ ตามข้อเสนอท่านวัลลภและท่านการุณสนับสนุนนั้น ผมคิดว่ายังไม่ชัดเจน คือตอนนี้ไม่มีตัวร่างมาแก้ไข ขาดขั้นตอนตรงนี้ เมื่อไม่มีตัวร่างมาแก้ไขตั้งกรรมาธิการเพื่อแก้ไขข้อบังคับฯ คงไม่ได้นะครับ เพราะไม่มีตัวร่างเลย อันนี้เป็นตัวจริงที่ใช้อยู่ปัจจุบัน ผมคิดว่าเอาตามแนวทางนี้ดีไหมครับ แนวทางเดิมก็คือว่า ให้ทั้ง ๒๙ ท่านไปพิจารณาร่างข้อบังคับฯ มา แล้วก็นำกลับมาที่ประชุมใหม่ ชุดใหม่ทันครับ ทันแน่ ผมเชื่อว่าทันแน่ครับ เพราะถ้าทำตามที่ท่านวัลลภหรือท่านการุณสนับสนุนแล้ว ไม่มีตัวร่างแก้ไขขึ้นมาตอนนี้นะครับ ขอบพระคุณท่านประธานฯ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ท่านพิเชฐ พัฒนโชติ เชิญครับ

นายพิเชฐ พัฒนโชติ (นครราชสีมา) : ขอบคุณท่านประธานฯ ครับ ผม พิเชฐ พัฒนโชติ ครับ ท่านประธานฯ ครับ ผมคิดว่าคงไม่น่าจะแตกต่างนะครับ นั่งฟังดูทั้งหมดแล้ว ผมว่าเจตนารมณ์ของเราเวลานี้ก็คือว่าที่พูดกัน เรามีเงื่อนเวลาที่จำกัดอยู่ก็คือว่าการประชุมสมัยหน้า ถ้าเราเลยไปผ่านสมัยนี้ไปสมัยหน้าเราก็ไม่ได้พิจารณาอีกแล้ว ก็ต้องไปรออีกปีหน้า ปีหน้าเราก็เหลืออีกไม่ถึงปีกว่าจะร่างเสร็จปั๊บ เราร่างเสร็จแล้วเราไม่ได้ใช้ก็ไปมัดมือชกให้คณะต่อไปเขาใช้ ถ้าจะให้การแก้ไขครั้งนี้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลด้วย ผมเห็นด้วยสิ่งที่ท่านการุณเสนอ แม้นว่าคณะของท่านถวิลไปศึกษาบอกว่าเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับฯ ท่านได้ศึกษาแล้วทั้งหมด ๑๐ กว่าประเด็นที่ท่านพูดถึง ก็ร่างเดิมเรามีอยู่แล้วในข้อบังคับฯ เราเป็นร่างแล้วกรรมาธิการก็ว่าตรงนั้นทำการแก้ไขข้อไหนในแต่ละประเด็นมีอยู่แล้ว- - - - - - -

ประเด็นที่ ๑ นี้คือข้ออะไร อำนาจประธานอยู่ในข้อไหน ในข้อ ๖ ใช่ไหมก็ไปตั้ง ท่านก็แก้ข้อ ๖ ผมเห็นด้วยกับท่าน ผมก็ไม่ต้องแปรญัตติอะไร แต่ถ้าผมเห็นอีกแบบหนึ่งนะครับ ผมก็แปรญัตติเข้าไปก็ได้เลย เพราะฉะนั้นผมคิดว่าเรื่องนี้ข้อเสนอสิ่งที่ท่านการุณนะครับ รับมาจากท่านวัลลภ ผมว่าเป็นไปได้นะครับ แล้วก็เร็วด้วย สำคัญที่สุดก็คือว่าเราต้องทำเพื่อที่เราจะได้ใช้นะครับ ไม่ใช่เราทำเสร็จแล้วก็ไปบังคับให้คนอื่นเขาใช้ ผมคิดว่าน่าจะเป็นไปได้ครับ แล้วเร็วด้วยครับ ท่านถวิลครับ ขอบคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ฟังท่านประเกียรติอีกสักท่านนะครับ เชิญครับ

นายประเกียรติ นาสิมมา (ร้อยเอ็ด) : ท่านประธานฯ ที่เคารพ ผม ประเกียรติ นาสิมมา สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดร้อยเอ็ด คือเรื่องที่เรากำลังตั้งกรรมาธิการขึ้นมา ๒๙ ท่านนี้นะครับ กรอบในการทำงานยังไม่ชัดเจนที่เรากำลังพูดกันอยู่นี้คือจะให้ไปทำอะไรกันแน่ แต่ในความคิดเห็นของผมนะครับ อย่างที่ท่านประธานถวิลขอประทานโทษที่เอ่ยนาม ท่านประสงค์จะให้ยกร่างแก้ไขใน ๑๔ ประเด็นที่ท่านได้พูดไว้ ที่ท่านได้ศึกษามานี้เสียก่อนนะครับ คือขณะนี้การยกร่างข้อความจะเป็นอย่างไรยังไม่ปรากฏใน ๑๔ ประเด็นนั้น ให้ทำ ๑๔ ประเด็นนั้นมาเสียก่อน แล้วกรรมาธิการชุด ๒๙ คน ก็มาเสนอเป็นประเด็นการยกร่างแล้วก็ประกอบกัน คือถ้าหากว่าจะเอารับร่างตามข้อบังคับฯ ที่มีอยู่เป็นร่างแรกนี้นะครับ รับรองแก้ไขกันทุกมาตรา ทุกข้อแล้วจะไม่จบแทนที่จะเร็วกลับกลายเป็นช้า เพราะฉะนั้นผมจึงอยากจะขอให้กำหนดหลักการลงไปว่า เราขอแก้ไขใน ๑๔ ประเด็นที่ท่านได้ไปศึกษามาเท่านั้นเสียก่อน เพื่อจะได้มีกรอบที่ชัดเจน แล้วเราก็จะได้ไปทำงานได้ คณะกรรมาธิการจะได้ทำงานได้ ไม่อย่างนั้นก็ต้องยกร่างกันใหม่ทั้งฉบับ แล้วก็มาขอรับรองในที่ประชุมใหม่จะช้าไป ถ้าต้องการความรวดเร็วไปยกร่าง ๑๔ ประเด็นนี้มา แล้วก็บรรจุเข้าไปและจะแปรญัตติหรืออะไรก็ทำอยู่ใน ๑๔ ประเด็นนี้เท่านั้น ถ้านอกเหนือนั้นก็ไม่ได้ ก็ถือว่าได้ศึกษามาแล้ว อย่างนี้จะรวดเร็วมากกว่าครับ ขอบพระคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เดี๋ยวท่านประเกียรติ ตรงนี้ถ้าหากผมเข้าใจผิดกรุณาทักท้วงด้วย

คือเท่าที่ผมฟังอภิปรายกันมาคงไม่จำกัดเฉพาะ ๑๔ ประเด็น เพราะว่าอาจจะมีประเด็นอื่นเพิ่ม ๑๔ ประเด็นที่ท่านมีผลการศึกษา แต่เรามีการตั้งคณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นไป เพราะว่าหลายท่านผู้รู้อาจจะมีประสบการณ์ ถ้ามีประเด็นอื่นก็เพิ่มเติมเข้าไปได้ใน ๒๔ ท่าน ท่านจะไปประชุมพิจารณาน่าจะเป็นอย่างนั้นนะครับ อย่าไปจำกัดว่าแค่ ๑๔ ประเด็น เชิญดอกเตอร์เจิมศักดิ์ครับ เชิญครับ

นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (กรุงเทพมหานคร) : เรียนท่านประธานฯ ครับ ผม เจิมศักดิ์ ครับ ผมคิดว่าท่านประธานฯ เข้าใจถูกต้องที่สุดเลยครับ คือเราคงจะจำกัดอยู่แค่จำนวนประเด็นที่ท่านศึกษามาไม่ได้ เพราะว่าเวลาจะแก้ข้อบังคับฯ คนอื่นก็อยากจะแก้ข้ออื่น ทีนี้วัตถุประสงค์ที่เรามีวาระหนึ่ง เพื่อมีร่างก็เพื่อที่จะให้สมาชิกฯ ได้ไปศึกษา ได้มีโอกาสแปรญัตติในมาตราต่าง ๆ แต่เนื่องจากว่าปัจจุบันเรามีร่างอยู่แล้วก็คือร่างที่เราใช้ และยิ่งดีที่สุดเลยก็เพราะว่าทุกคนได้เคยใช้ ได้เคยอ่านอยู่แล้ว ถ้าท่านไปยกร่างหนึ่งมา พวกผมต้องมานั่งอ่านใหม่หมดเลย แล้วผมก็มาตรานี้เห็นด้วย มาตรานั้นก็ขอแปรฯ ก็ไปกันใหญ่เลย แล้วก็ต้องเสียเวลามาอภิปรายกันอีกในร่างหนึ่งว่ารับหลักการหรือไม่รับหลักการ เสร็จแล้วก็ไปแปรญัตติอีก ๗ วัน เสร็จแล้วท่านก็ไปทำในวาระสอง ในเมื่อคำว่า “ร่าง” คือเป็นเค้าโครงที่ทำให้พวกเราได้เห็นประเด็น เค้าโครงมีอยู่แล้วหนึ่งไม่พ้นของเก่า วันนี้ที่ท่านเสนอมาท่านยังหยิบมาเป็นทีละข้อ ๆ ก็ดาม เค้าโครงของเก่า ท่านคงไม่เปลี่ยนโครงจนมองไม่เห็น ----------

ถ้าเช่นนั้นก็ใช้อันนี้เสียเลยเพราะพวกเราคุ้นอยู่แล้ว วันนี้ถือว่ารับวาระ ๑ กันไปเลย แล้วพวกเราก็จะแปรญัตติข้อไหนก็แปรฯ กันไป ท่านจะไปแปรญัตติอะไรกับอำนาจของกรรมาธิการก็เหมือนนำกฎหมายท่านก็แปรฯ มาแล้วเราก็พิจารณา สมมุติว่า ข้อ ๑ ไม่มีผู้ใดขอแปรญัตติ กรรมาธิการไม่ได้ขอแก้เลขาฯ อ่านผ่านไป ข้อ ๒ ข้อ ๓ ข้อ ๕ ไปหยุดข้อ ๖ ก็ว่ากัน ผมว่าจบได้ภายใน ๑๕ วัน แล้วอย่างที่คุณพิเชฐพูดนะครับ เราควรจะต้องรีบ ถ้าไม่เช่นนั้นพอเราทำออกมาเหลือเวลาอีกไม่ถึงปีแล้วเราทำอย่างไรครับ ข้อบังคับฯ ใหม่ ตั้งกรรมาธิการใหม่ ทำกันใหม่ อย่าไปทำดีกว่านะครับถ้าอย่างนั้น ผมว่าต้องรีบครับ ขอบพระคุณครับท่านประธานฯ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ฟังดูหลายท่านเสนอความเห็นคล้าย ๆ กัน เกือบจะเหมือนกันก็ได้เท่าที่ผมฟังดู เชิญท่านเสรีครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (กรุงเทพมหานคร) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพครับ ผม เสรี สุวรรณภานนท์ สมาชิกวุฒิสภา ท่านประธานฯ ครับ ผมก็พยายามอยากจะให้เร็วเหมือนกับที่หลายฝ่ายหลายท่านเสนอ เพียงแต่ว่าต้องเข้าใจว่าข้อบังคับฯ นั้นคือกฎหมาย แต่เป็นกฎหมายระดับรองลงไป การออกกฎหมายนั้นเราจะเอาความคิดของเราว่า ถ้าเราอยากจะเร็วแล้วต้องทำอย่างนี้ ผมว่าผิดถึงวิธีการออกกฎหมายและผิดข้อบังคับฯ ถ้าจะแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับฯ ท่านประธานฯ ครับ อยู่ใน ข้อ ๑๕๔ บอกว่าการขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับฯ นี้ต้องทำเป็นญัตติโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสิบคน ญัตติแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับฯ ให้ทำเป็นร่างข้อบังคับฯ โดยแบ่งเป็นข้อ เขาบอกให้ทำเป็นร่างก่อน ตอนนี้เรายังไม่มีร่างอยู่ในมือเลยนะครับ แต่เราก็บอกว่าจะถือว่าให้เอาข้อบังคับฯ เดิมนั้นเป็นร่าง อย่างไรอยู่ และต้องมีบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งครับท่านประธานฯ การพิจารณาญัตติในข้อนี้ให้นำความในหมวด ๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม หมวด ๖ ก็คือ เรื่องการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งการออกข้อบังคับฯ นั้นเป็นไปตามรัฐธรรมนูญครับ ท่านประธานฯเราจะมาคิดว่าอันนี้เร็วอยากได้ ไม่ได้ ผมก็อยากให้เร็วเหมือนกัน แต่มีกระบวนการ มีขั้น มีตอน เพราะข้อบังคับฯ ก็คือกฎหมาย ถ้าหากว่าจะกรุณานะครับ

ท่านประธานฯ ให้ทำไปตามข้อบังคับฯ ยกร่างขึ้นมา ส่วนยกมาแล้วท่านสมาชิกฯ อาจจะไปดูทั้งหมดของข้อบังคับฯ เดิม แล้วก็เสนอขึ้นมาเพื่อจะนำร่างนี้มาตั้งกรรมาธิการนะครับ ขอบพระคุณ ท่านประธานฯ ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ท่านการุณอีกครั้ง เชิญครับ

นายการุณ ใสงาม (บุรีรัมย์) : ท่านประธานฯ ครับ เราสามารถทำได้ ผม การุณ นะครับ เราสามารถทำได้ เมื่อสักครู่นี้ผมยังเตือนท่านประธานฯ บอกว่า จำได้ไหม ปี ๒๕๓๕ ไม่ใช่ระดับข้อบังคับฯ ครับ ระดับรัฐธรรมนูญ เสนอร่างกันเข้ามาเข้าสู่วาระการประชุม ๑ ร่าง ๒ ร่าง แล้วท่านจำได้ไหมว่า ร่างของท่านประจวบนั้นเสนอกลางที่ประชุมเช้าวันนั้น ไม่มีอยู่ในวาระเลย แล้วตัวร่างก็ยังไม่ได้บรรจุวาระด้วย แล้วตัวร่างยังไม่ได้แจกส่งไปให้สมาชิกฯ ๓ วัน ๒ วันด้วย ขอมติที่ประชุมรัฐสภาให้รับร่างที่ท่านประจวบมาแจกเดี๋ยวนั้นเลยครับ แล้วที่ประชุมก็รับร่างเดี๋ยวนั้นพิจารณาเดี๋ยวนั้นเลยครับว่า มติข้างมากตอนนั้น วุฒิสภามาจากการแต่งตั้งตอนนั้นจำได้ไหมครับ เรียบร้อยเลยครับ แล้วก็มาพิจารณากันก็เป็นร่างเลย นี่เหมือนกันครับ ถ้าเราจะทำครับเพื่อประโยชน์ ผมคิดว่าอยากเร็ว ที่ประชุมก็อยากเร็ว ถ้าทำให้ดีเราทำได้ก็ที่ประชุมนี้อย่างไรครับ ก็รับร่างตัวนี้เลยได้นี่ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : บรรดาที่แสดงความคิดเห็นมานี่ ถ้าผมจำไม่ผิดท่านเป็นกรรมาธิการทั้งนั้นเลยนะครับ ท่านวิสิษฐ์ครับ ยกมือก่อนอาจารย์วัลลภ ยกข้างหลัง

นายวิสิษฐ์ เตชะธีราวัฒน์ (เชียงราย) : ท่านประธานฯ ที่เคารพครับ ผม วิสิษฐ์ เตชะธีราวัฒน์ สมาชิกวุฒิสภาจากจังหวัดเชียงราย ท่านประธานฯ ครับในประเด็นนี้ ผมคิดว่าคงจะปล่อยเลยลงไปคงจะลำบากนิดหนึ่ง เพราะว่าความเข้าใจในการที่จะมอบหมายให้กรรมาธิการที่เราตั้งไปนี้ดำเนินการให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ ท่านประธานฯ ครับ ต้องยอมรับว่าร่างข้อบังคับการประชุมฉบับปัจจุบันนี้เราถือว่าเป็นข้อบังคับฯ ที่เราใช้อยู่ถูกต้อง แต่ว่าความเห็นแม้แต่กรรมาธิการที่ไปศึกษาและความเห็นสมาชิกฯ ในที่นี้ก็มีความเห็นว่าควรจะต้องมีการแก้ไขข้อบังคับฯ เพราะว่ามีหลายข้อบังคับฯ ที่ยังใช้ได้ยังไม่ดีนัก ยังมีข้อบกพร่องอยู่ เพราะฉะนั้นเมื่อเราเห็นว่าข้อบังคับฯ นี้มีข้อบกพร่อง ในข้อ ๑๕๔ ที่ท่านผู้มีเกียรติได้กรุณายกมาผมก็มีความเห็นตรงกันว่าเรามีช่องทางที่จะแก้ไขอยู่แล้ว โดยใช้ข้อบังคับฯ ข้อ ๑๕๔ ซึ่งเป็นข้อบังคับฯ ที่เราใช้อยู่ปัจจุบัน ทีนี้ในข้อบังคับฯ ข้อ ๑๕๔ นี้เขาให้ดำเนินการอย่างไร เขาให้ดำเนินการว่าการขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับฯ นี้ก็คือที่เราจะไปแก้ไขนี้แหละครับ ต้องเสนอเป็นญัตติโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ทีนี้เป็นไปได้ไหมครับ ท่านประธานฯ ครับ กรรมาธิการทั้งหมดที่เราตั้งไปจำนวน ๒๙ ท่านนี้ก็คือเป็นผู้ที่ว่าไปร่างญัตติที่จะแก้ไขมา อยากจะแก้ไขในประเด็นอันไหนบ้าง กรรมาธิการ ๒๙ ท่านเป็นผู้ไปร่างญัตติแก้ไขมา โดยอย่างไรครับ โดยรับฟังความเห็นจากสมาชิกฯ อีก ๑๗๐ กว่าท่าน หรือว่าทั้ง ๒๐๐ ท่านมีความเห็นอะไรไปรวบรวมมาแล้วเป็นญัตติเสนอแก้ไขมาโดยญัตติแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับฯ ให้ทำเป็นร่างข้อบังคับฯ โดยแบ่งเป็นข้อ ๆ ก็คือสมาชิกฯ กับกรรมาธิการที่จะตั้งไป ๒๙ ท่านดอยรับฟังข้อแก้ไขของสมาชิกฯ ทั้ง ๒๐๐ ท่านนี้แล้วไปรวบรวมเป็นญัตติมา ผมคิดว่าเมื่อถึงเวลานั้นกรรมาธิการ ๒๙ ท่านก็ไปรวบรวมความเห็นทั้งหมดแล้วแล้วก็เสนอเป็นญัตติเข้าสู่ที่ประชุมแห่งนี้ ญัตติเหล่านั้นจะได้รับการแก้ไขหรือไม่แก้ไข ก็ที่ประชุมแห่งนี้จะได้ลงมติว่า ข้อ ๑, ๒, ๓ ตามร่างข้อบังคับฯ นี้จะให้แก้ไขตามนี้หรือว่าจะคงเดิม ผมคิดว่าเรื่องก็จะเร็วขึ้น เพราะฉะนั้นโดยสรุปกรรมาธิการวิสามัญที่เราจะตั้งขึ้น ๒๙ ท่านก็คือกรรมาธิการที่จะไปยกร่างญัตติตามข้อ ๑๕๔ นะครับ

ไม่ใช่ว่ากรรมาธิการ ๒๙ ท่านนั้นจะไปยกร่างมาใหม่ เพราะไม่เช่นนั้นปัญหาไม่ยุติ ปัจจุบันแค่ผมเห็นร่างจำนวน ๑๔ – ๑๕ ข้อที่กรรมาธิการได้กรุณาไปศึกษาซึ่งเป็นข้อดีนี่ครับ ผมเชื่อแน่ว่าผมก็ไม่เห็นด้วยทุกข้อที่ท่านร่างมา เพราะฉะนั้นก็ไม่ยุติหรอกครับ ท่านต้องไปรวบรวมความเห็นทั้ง ๒๐๐ ท่านนี้ให้ตกผลึกมา มีข้อประเด็นที่แตกแยกอย่างไรก็มายื่นในที่ประชุมแห่งนี้ แล้วก็ถ้าที่ประชุมแห่งนี้เห็นด้วยตามญัตติที่เสนอไปตามข้อ ๑๕๔ ข้อบังคับฯ การประชุมนั้นก็ได้รับการแก้ไขก็ปฏิบัติใช้ได้เลย ผมคิดว่าวิธีนี้จะถูกต้องกว่าที่ให้กรรมาธิการไปร่างมาใหม่อีกนะครับ ถ้าท่านร่างมาอีกก็คือร่างฉบับนี้ที่ท่านไปร่างมา ๑๕ ประเด็นนี้ ๒๐๐ ท่านไม่เห็นด้วยหรอก ก็ต้องมีการแก้ไขเพิ่มอีก เพราะฉะนั้นท่านมีหน้าที่ไปรวบรวมเป็นญัตติตามข้อ ๑๕๔ ให้ความเห็นทั้ง ๒๐๐ ท่านนี้ทำให้ตกผลึกให้ได้แล้วนำมาเป็นญัตติในที่ประชุมแห่งนี้ว่าจะเห็นด้วย ไม่เห็นด้วยในประเด็นไหน ถ้าเห็นด้วยในประเด็นนั้นก็เป็นญัตติผ่านไป ถ้าไม่เห็นด้วยก็แก้ไขตรงนั้นก็จะเป็นญัตติไปแล้วก็แก้ไขตามข้อ ๑๕๔ นะครับ ซึ่งเมื่อเห็นด้วยแล้วข้อบังคับฯ การประชุมที่แก้ไขก็ถือว่าใช้ได้เลย เพราะว่าเราไม่ได้ไปยกร่างมาฉบับใหม่ เราแก้ไขตามข้อ ๑๕๔ ครับท่านประธานฯ ครับ ขอบคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ขอชื่อกรรมาธิการวิสามัญชุดนี้ด้วย ๒๙ ท่านนี้ เรายังไม่ได้ตั้งชื่อให้ท่านเลยชื่อว่าอะไร เพื่อทางสำนักงานเลขาธิการจะได้ไปดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องได้ถูกต้องต่อไปท่านอาจารย์วัลลภมีอะไร เชิญครับ

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธานฯ ครับ ผม วัลลภ ตังคณานุรักษ์ สมาชิกวุฒิสภา ท่านประธานฯ ดูเอกสารที่ท่านถวิลและคณะเสนอต่อเรานี้ ที่ผมพยายามพูดว่าผมอ้างเอกสารฉบับนี้ ในเอกสารฉบับนี้ในหน้าที่ ๒ ในวรรคสุดท้ายซึ่งก่อนที่ท่านถวิลจะลงนามนี้ประเด็นชัดเจนมาก เขาเขียนว่า ถ้าคณะกรรมาธิการพิจารณาเรียบร้อยแล้วจึงกราบเรียนโปรดนำรายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภาเพื่อพิจารณา หากที่ประชุมเห็นชอบด้วยกับผลการศึกษาของคณะกรรมาธิการวิสามัญซึ่งขณะนี้เห็นชอบแล้ว เห็นควรให้ที่ประชุมวุฒิสภาตั้ง

ว. ๒๑ (ส. ทั่วไป) สมบูรณ์ ๖๔/๓

คณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ต่อไป----------

- ๖๕/๑

นั่นก็หมายความว่า ประเด็นของเราก็คือว่า ๑. เราเห็นชอบ ๒. ตั้งวิสามัญก็ตั้งแล้ว เห็นชอบแล้ว ตั้งแล้ว ตั้งเพื่ออะไร ก็เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับวุฒิสภาปี ๒๕๔๔ ผมจึงเสนอเส้นทางลัดอย่างไรครับว่า เมื่อจะแก้ปี ๒๕๔๔ นี้ ปี ๒๕๔๔ ก็ต้องเป็นตัวตั้ง เป็นตัวตั้งเพื่ออะไร เพื่อสมาชิกฯ ท่านจะได้ดูว่า ข้อไหนท่านอยากแปรญัตติท่านก็แปรฯ มาให้เรา ใน ๒๙ คน ที่จะไปทำงาน ผมเสนอทางลัดแบบนี้ แต่ผมก็ไม่ติดใจประเด็นท่านเสรี เพราะท่านก็พูดหลักที่ถูกเหมือนกัน ผมก็ไม่ติดใจประเด็นแล้วท่านก็อ้างว่าตามขั้นตอนควรจะเป็นอย่างนั้น ฉะนั้นเพื่อการประนีประนอมครับท่านประธานฯ เป็นไปได้ไหมถ้าอย่างนั้นเราก็เอา ๒ อย่างบวกกันก็คือว่า ในช่วงแรกของเรานี้ ๒๙ คน รีบทำให้เร็ว ยกร่างให้เร็วอย่างที่ท่านต้องการนะครับ แต่ว่าโดยพื้นฐานก็เอาปี ๒๕๔๔ เป็นตัวตั้ง ให้เสร็จให้เร็วแล้วก็มาขอมติที่ประชุมให้เร็วแล้วก็ว่ากันไป อย่างนี้ก็จะเร็วขึ้น แต่ต้องให้คำมั่นสัญญาต่อที่ประชุมว่า ช่วงแรกเราจะทำให้เร็วมากในการยกร่าง เพื่อจะได้ว่าในวาระที่ ๒ วาระที่ ๓ ต่อไปได้ เพื่อไม่ต้องขัดแย้งกัน ขอบคุณท่านประธานฯ ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ท่านสันติภาพครับ

นายสันติภาพ อินทรพัฒน์ (น่าน) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพ กระผม สันติภาพ อินทรพัฒน์ สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดน่าน จริง ๆ แล้วท่านประธานฯ ครับ อย่างน้อยที่สุดในรายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับฯ ประชุมวุฒิสภา พุทธศักราช ๒๕๔๔ ผมให้เกียรติกรรมาธิการที่มีท่านถวิลเป็นประธาน นี่คือแนวที่ศึกษามาให้ว่า มีประเด็นใดบ้างที่มีความจำเป็นและเป็นข้อบกพร่องซึ่งเราใช้มาอยู่ ๔ ปี แล้วมีปัญหา แน่นอนครับทุกคนไม่ปฏิเสธ แต่ในขณะเดียวกันพอเราเห็นปัญหามาปั๊บ สิ่งที่เราต้องทำต่อไปก็คือว่า ข้อบกพร่องอยู่ตรงไหน ตอนนี้ผมว่าสภานี้เจอแล้ว เพราะฉะนั้นในแนวคิดที่หลายท่านต้องการที่จะแก้ไขข้อบังคับฯ นี้นะครับ ผมเองเรียนกับท่านประธานฯ ด้วยความเคารพ และเพื่อนสมาชิกฯ ว่า สิ่งใดก็ตามผมถือว่าเจตนาของเรานี้ต้องการที่จะยกร่างให้ไวที่สุด และที่สำคัญก็คือจะใช้ให้ทันสมัยประชุมของพวกเรานี่แหละ ก่อนที่จะหมดในปี ๒๕๔๘ แต่ในขณะเดียวกันผมเรียนท่านประธานฯ อย่างนี้ว่า แม้จะมีเงื่อนเวลาบังคับไว้ก็ตาม แต่เมื่อข้อบังคับฯ ระบุเขียนไว้ชัดในข้อบังคับฯ นี้นะครับ

การประชุมวุฒิสภา ปีพุทธศักราช ๒๕๔๔ นี้นะครับ ข้อ ๑๕๔ เขียนไว้ชัดเจน เพราะฉะนั้น การที่เราจะไปพยายามหาทางออก พยายามที่จะหาช่องว่างของข้อบังคับฯ และกลายเป็นปลาไหลเองนี้นะครับ ผมมองท่านประธานฯ อย่างนี้ ถ้าจุดยืนการทำงานมี ในขณะเดียวกัน ถ้าเรายกร่างข้อบังคับฯ ขึ้นมาตั้งนี้ผมไม่ปฏิเสธ ร่างเดิมอยู่อยู่แล้วนะครับ เพียงแต่ว่า ถ้าเราให้เกียรติ ๒๙ ท่าน ที่ท่านไปยกมาเรื่องใดก็ตามที่ท่านว่าดำเนินการ แต่จะต้องมีในองค์ประกอบที่กรรมาธิการศึกษามาเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาและเป็นหลักด้วย อะไรที่ขาดตกบกพร่องก็ใส่ไปให้เต็ม หลังจากนั้นเสร็จพอยกร่างปั๊บเรียบร้อย สมาชิกฯ ก็มีสิทธิแปรญัตติ เอาหมวด ๖ มาใช้ ชัดเจนอยู่ตรงนั้น เพราะฉะนั้นโดยสรุปก่อนจบท่านประธานฯ เพื่อให้มีผลบังคับนี้นะครับ ผมเองยังยืนยันนะท่านประธานฯ ว่า จะต้องยกร่างแล้วต้องตั้งเป็นกรรมาธิการเพื่อให้สมาชิกฯ ได้พิจารณารับหลักการเหมือนกับหลักการและเหตุผลในการพิจารณากฎหมาย หมวด ๖ ที่ต้องใช้บังคับ ในขณะเดียวกันนี้ พอหลังจากที่ผ่านหลักการในรับหลักการและเหตุผลมาแล้วนี้นะครับ เราก็ได้ดูกันว่ากรรมาธิการต้องมาชี้แจง ๑, ๒, ๓, ๔ เรารับไปเสร็จเราก็ไปแปรญัตติสิ่งที่เราไม่เห็นด้วยกระบวนการมาอย่างนั้น ถ้าเมื่อกฎหมายเขียนอย่างนั้น ข้อบังคับฯ เขียนอย่างนั้น แล้วผมไม่รู้จะหารูหามุดกันเพื่อที่จะให้มีปัญหาทำไม ผมเชื่อนะว่าในสมาชิกวุฒิสภาแห่งนี้ต้องการหลักและเหตุผล สำคัญที่สุดก็คือว่า เมื่อข้อบังคับฯ เขียนไว้อย่างไร ต้องปฏิบัติตามนั้น เพราะฉะนั้นในแนวคิดที่หลายท่านพูดก็ตามนี้นะครับ ผมเห็นด้วยที่จะยืนเพื่อให้การพิจารณาข้อบังคับฯ เป็นไปตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พุทธศักราช ๒๕๔๔ ข้อ ๑๕๔ หมวด ๖ มาใช้บังคับ แล้วยืนอย่างนั้นนะครับ แล้วก็ให้ท่านประธานถวิลไปยกร่างมา แล้วผมจะได้มาว่ากันในวาระเพื่อรับหลักการ วาระที่ ๒ จะได้แปรญัตติกันต่อไป ผมยืนอย่างนี้ครับท่านประธานฯ ด้วยความขอบพระคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ท่านประเกียรติครับ เชิญครับ

นายประเกียรติ นาสิมมา (ร้อยเอ็ด) : ท่านประธานฯ ที่เคารพครับ คือตอนนี้คงจะได้บทสรุปของเรื่องนี้พอสมควรแล้วนะครับ คือจริง ๆ แล้วคณะกรรมาธิการที่ตั้งขึ้นมาวันนี้ยังไม่มีชื่อและยังไม่มีกรอบวัตถุประสงค์จากสภาเลย แต่เท่าที่บรรยากาศของการอภิปรายที่เป็นมาแต่ต้นคือ คณะกรรมาธิการโดยท่านถวิลเป็นประธานมารายงานผลสรุปว่า ข้อบังคับฯ นี้ควรจะมีการปรับปรุงและแก้ไขที่ตรงไหน สภาแห่งนี้รับไปแล้วว่ามีข้อควรปรับปรุงแก้ไขอยู่เพียง ๑๔ ข้อ รับตรงนั้นแล้วนะครับ เพราะฉะนั้นในข้ออื่น ๆ ของข้อบังคับฯ นี้จะไปแตะต้องไม่ได้ เพราะฉะนั้นในชื่อของคณะกรรมาธิการที่ท่านประธานฯ ได้ถามว่าจะชื่ออะไร ผมขอเสนอว่าอย่างนี้ครับ เสนอว่าเป็นคณะกรรมาธิการยกร่างข้อบังคับฯ ใน ๑๔ ประเด็นนี้นะครับ เพื่อนำมาเสนอในที่ประชุมให้ตั้งกรรมาธิการสามัญพิจารณาต่อไปครับ ขอบพระคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เชิญท่านถวิล ไพรสณฑ์ ครับ

นายถวิล ไพรสณฑ์ (ประธานคณะกรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพ กระผม ถวิล ไพรสณฑ์ ต้องขอขอบคุณท่านสมาชิกฯ ทุกท่านที่ให้ความคิดเห็นนะครับ แต่ผมคิดว่าถ้าเราจำกัดเพียงแค่ ๑๔ ประเด็นนั้น น่าจะแคบไปจริงอยู่ทางกระผมเองและคณะกรรมาธิการชุดที่แล้วได้เสนอมาว่า ถ้าที่ประชุมเห็นชอบด้วยกับผลการศึกษาของคณะกรรมาธิการวิสามัญแล้ว เห็นควรให้ที่ประชุมวุฒิสภาตั้งคณะกรรมาธิการมาเพื่อแก้ไข กระผมคิดว่ายังมีประเด็นที่นอกเหนือจาก ๑๔ ประเด็น เพราะฉะนั้นควรจะเป็นมติของที่ประชุมว่าเห็นชอบตามข้อเสนอของรายงานฉบับนี้ แต่ในเวลาเดียวกันก็ถ้ามีประเด็นเพิ่มเติมก็ควรจะพิจารณาได้ เพราะเป็นร่างไม่น่าจะมีข้อขัดข้อง ส่วนรายชื่อนั้นผมอยากจะให้ตั้งชื่อว่า “คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔” คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ทีนี้กระผมคิดว่าโดยทางปฏิบัติ ผมเชื่อเหลือเกินว่าในช่วงที่กรรมาธิการไปร่างนั้นท่านสมาชิกฯ คงจะให้ข้อสังเกต ให้ข้อพิจารณาเพิ่มเติมอะไรก็ได้ ถ้าเป็นไปได้เมื่อมาถึงวาระที่ ๑ เราอาจจะ ๑, ๒, ๓ ทีเดียวรวดก็ได้ ซึ่งทาง

ปฏิบัติคงเป็นไปยากอยู่แล้ว แต่ว่าก็ต้องเป็นไปตามข้อบังคับฯ ข้อ ๑๕๔ ผมคิดว่าเพื่อหาข้อยุติ ท่านประธานฯ ครับ ผมคิดว่าตามข้อเสนอของผม

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : คงไม่มีท่านผู้ใดเห็นเป็นอย่างอื่นนะครับ ในแนวทางที่ท่านประธานถวิลได้สรุปชี้แจงแล้ว ถ้าเห็นเป็นอย่างอื่นก็แสดงความคิดเห็นโต้แย้งได้ เชิญท่านประเกียรติครับ มีอะไรติดพัน ติดใจอยู่ครับ

นายประเกียรติ นาสิมมา (ร้อยเอ็ด) : เมื่อสักครู่นี้เรามีมติรับเรื่องนี้ รับรายงานนี้ ก็คือรับ ๑๔ ข้อ คือเราตั้งคณะกรรมาธิการศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ นี้นะครับ เป็นคณะกรรมาธิการชุดที่ระดมความคิดเห็นของสมาชิกวุฒิสภาอยู่แล้วว่าควรจะปรับปรุงแก้ไขตรงไหน สรุปแล้วก็ได้ ๑๔ ข้อ ตามข้อ ๔.๑ - ๔.๑๔ นะครับ ควรจะแก้ไขแค่นี้ ข้ออื่นก็ไม่ควรจะไปแตะต้อง ก็ไม่จำเป็นต้องแตะต้อง ร่างพระราชบัญญัติทุกพระราชบัญญัติจะแก้ไขตรงไหนก็ต้องมีหลักการและเหตุผล ตรงนี้เราหาหลักการได้แล้ว ก็คือหลักการจะต้องแก้ ๑๔ ข้อนี้เอง ด้วยเหตุผลต่าง ๆ ที่เรากำลังจะให้คณะกรรมการวิสามัญชุดต่อไปนี้เป็นผู้พิจารณา ในขณะเดียวกันก็ยกร่าง ๑๔ ข้อนี้ขึ้นมาด้วย เพื่อที่จะนำมาเสนอว่าเห็นชอบไหม ถ้าเห็นชอบก็ตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาต่อไปตามข้อ ๑๕๔ ก็ต้องขอบคุณท่านประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภาที่ได้เสนอให้สภาของเรานี้ทำเสียให้ถูกต้อง เราจะรวบรัดโดยไม่ยึดตามหลักนี้คงไม่ได้หรอกครับ เดี๋ยวจะหาว่าพอเป็นสภาดูแลนิติบัญญัติของเราเองกลับทำไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์จะไม่ถูกต้องจะเสียไปหมด เพราะฉะนั้นผมว่าคณะกรรมาธิการชุดที่ตั้งวันนี้ควรจะไปยกร่าง ๑๔ ประเด็นนั้นขึ้นมาเสนอต่อสภาด้วยหลักการและเหตุผลด้วย แล้วก็ให้สภารับว่าจะแก้ตรงนี้เท่านั้นหรือว่าจะแก้ส่วนอื่นนี้ก็คงจะว่ากันอีกได้ในช่วงนั้นแล้วก็ตั้งกรรมาธิการวิสามัญต่อไปผมเห็นอย่างนี้ครับ ขอบคุณ ประทานโทษถ้าจะตั้งเพิ่มไปอีกอย่างที่ท่านประทานโทษที่กรุณาจะเอ่ยชื่อท่าน ท่านถวิลที่เป็นประธานว่าจะระดมความคิดเห็นใหม่ก็เท่ากับไปอีหรอบเดิมกลับไปที่เดิม ซึ่งตั้งคณะกรรมาธิการขึ้นมาทำแล้ว ผมไม่เห็นด้วยตรงนั้นครับ ขอบคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เชิญท่านถวิลครับ ติดพันเคลียร์ประเด็นตรงที่ท่านประเกียรติย้ำครับ

นายถวิล ไพรสณฑ์ (ประธานคณะกรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานฯ ครับ ผมไม่อยากจะไปแย้งท่านแต่ว่ารายงานอันนี้นานแล้วนะครับ พอดีในช่วงหลังแม้แต่ท่านประธานฯ เอง ท่านประธานวุฒิสภานะครับ ท่านยังฝากผมอีก ๒ - ๓ ข้อให้ช่วยพิจารณาแก้ไขด้วย ทีนี้ถ้าหากว่าเราไปผูกมัดตัวเองเอาแค่ ๑๔ ประเด็น ๒ – ๓ ข้อที่ท่านประธานฯ ฝากผมไว้ ผมก็ไม่ได้แก้อีก ผมว่าถ้าเป็นการยืดหยุ่นน่าจะดีกว่า แต่โดยหลักการเอา ๑๔ แต่ถ้ามีของแถมบ้างคงไม่เป็นไรนะครับ เพราะว่าเป็นการยืดหยุ่น ขอคุณประเกียรติตรง ๆ อย่างนี้ครับ เพราะท่านเป็นกรรมาธิการอยู่ด้วย ท่านประธานฯ ฝากผมมา ๒ ข้อ ผมก็ไม่ทราบทำไมถ้าหากว่าท่านมัดไว้แค่ ๑๔ อย่างนี้ครับ ขอบพระคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ท่านเสรีครับ เดี๋ยวท่านฉรงค์

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (กรุงเทพมหานคร) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพครับ ผม เสรี สุวรรณภานนท์ สมาชิกวุฒิสภา ท่านประธานฯ ครับ นี่คือประเด็นที่ผมได้ฝากท่านประธานฯ อย่างนี้ครับว่า กลัวจะลืมแล้วก็กลัวจะเป็นปัญหาตามมาในระหว่างที่เราพิจารณารายงานดังกล่าว ผมก็พยายามจะบอกกับที่ประชุมว่ารายงานดังกล่าวนี้ก็คือส่วนหนึ่ง แล้วกิจการวุฒิสภาก็ได้เห็นปัญหาตรงนี้ว่าอาจจะเกิดมีประเด็นอื่นขึ้นมาอีก แต่ถ้าเราไปวางกรอบเฉพาะ ๑๔ ข้อนี้ เท่ากับว่าเราก็จะเอาปัญหาที่เกิดขึ้นนอกจาก ๑๔ ข้อนั้นวางไว้อีก ก็เลยกราบเรียนกับท่านประธานฯ ผ่านไปที่ประชุมนะครับว่า เดี๋ยวพอถึงเวลานี้แล้ว ถ้าจำเป็นแล้วไปพบว่ามีประเด็นอื่นนอกจาก ๑๔ ข้อ ก็ให้กรรมาธิการพิจารณาได้ด้วย นี่คือข้อที่ ๑

ข้อที่ ๒ ส่วนชื่อนั้นในกระบวนการขั้นตอน เราจะมีกรรมาธิการยกร่าง เราก็เคยมีปัญหาว่าอย่างคราวที่แล้วพอยกร่างแล้ว เราก็ไปตั้งกรรมาธิการพิจารณาอีก ก็เอาเป็นว่าขอเสนอเป็นว่าให้กรรมาธิการที่ตั้งขึ้นทั้ง ๒๙ ท่าน เป็นทั้งกรรมาธิการยกร่างและกรรมาธิการพิจารณาเลยนะครับ แล้วเราก็ไม่ต้องมาพิจารณาเลือกคนมาเป็นกรรมาธิการพิจารณาร่างอีก ส่วนชื่อก็น่าจะเป็น “คณะกรรมาธิการยกร่างและพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔“ แล้วก็ “พ.ศ. ....” ผมว่าตรงนี้จะได้ครอบคลุมทั้งหมด พอกรรมาธิการยกร่างเสร็จแล้วก็มาเข้าที่ประชุม ที่ประชุมเห็นด้วยตามร่างก็เสนอแปรญัตติภายในกี่วัน แต่นี้ก็จะเดินเร็วแล้วครับ เพียงแต่ว่าไปยกมาให้เห็นเท่านั้นเองว่าจะเอาตรงไหนบ้าง จะแก้ตรงไหนบ้าง ถ้าชื่อดังกล่าวก็อยากให้เป็นไปตามนี้นะครับ จะได้เดินหน้าได้ ขอบพระคุณท่านประธานฯ ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เพื่อให้มติที่ประชุมชัดเจน ข้อเสนอของท่านเสรีเกี่ยวกับชื่อคณะกรรมาธิการมีท่านผู้ใดเห็นเป็นอย่างอื่นไหมครับ

(ไม่มีสมาชิกฯ ไม่มีความเห็นเป็นอย่างอื่น)

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เป็นชื่อนะครับ “คณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างและพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พุทธศักราช ๒๕๔๔ ถูกต้องไหมครับ คณะกรรมาธิการวิสามัญถูกต้องไหมครับ ยกร่าง ท่านถวิลติงว่าไม่น่าจะมี อยากจะให้เป็นคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ เชิญท่านเสรีครับ เอาชื่อตรงนี้ก่อนครับ ประเด็นชื่อ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (กรุงเทพมหานคร) : กราบเรียนท่านประธานฯ ผม เสรีครับ ท่านประธานฯ ครับ คือที่ผ่านมาเราก็จะใช้หลักตรงนี้ว่ามีกรรมาธิการยกร่างและกรรมาธิการพิจารณา ใช้อย่างนี้มาตลอดทั้งกฎหมายอื่น ๆ ด้วยนะครับ แต่คราวนี้ถ้าหากว่าจะบอกว่าชื่อ ไม่เอาคำว่า ยกร่าง แต่สาระก็ต้องเป็นที่เข้าใจว่า กรรมาธิการชุดนี้จะชื่ออะไรก็แล้วแต่ ก็ต้องไปยกร่างมาด้วยนะครับ แล้วก็เอามาเข้าที่ประชุมอย่างนี้ แล้วก็มาพิจารณา พอพิจารณารับร่างแล้ว ก็มาเสนอว่าจะแปรญัตติกี่วัน จะมีกระบวนการขั้นตอนอย่างไร ถ้าเป็นที่เข้าใจอย่างนี้นะครับ ผมก็ไม่ห่วง ขอบคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เชิญท่านอดุลย์ครับ

นายอดุลย์ วันไชยธนวงศ์ (แม่ฮ่องสอน) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพ ผม อดุลย์ วันไชยธนวงศ์ สมาชิกวุฒิสภาจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนครับ ท่านประธานฯ ครับ การที่จะตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นมาเพื่อพิจารณาแก้ไขข้อบังคับการประชุม ผมคิดว่าเป็นสิ่งที่ดีครับ ผมไม่ขัดข้อง แต่ว่าตอนนี้ผมกำลังสับสนว่าเรากำลังประชุมเรื่องอะไรกัน เพราะข้อบังคับการประชุม ข้อ ๒๑ บอกว่า ในการประชุมวุฒิสภาให้ที่ประชุมวุฒิสภาพิจารณาเฉพาะเรื่องที่มีอยู่ในระเบียบวาระการประชุมนะครับท่านประธานฯ

แล้วก็ข้อ ๔๒ ก็บอกว่า "ในกรณีที่ที่ประชุมวุฒิสภาลงมติให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา ญัตติเดิมเป็นอันตกไป" นะครับท่านประธานฯ ปรากฏว่าของเราขอเลื่อนระเบียบวาระการประชุม โดยการเลื่อนระเบียบวาระที่ ๔.๑๑ ขึ้นมาประชุมเป็นรายงาน เพื่อให้ที่ประชุมนี้รับทราบรายงานการพิจารณาศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา เสร็จแล้วที่ประชุมก็รับทราบรายงานของคณะกรรมาธิการนะครับ แล้วเราก็เอาข้อ ๔.๖ ญัตติเรื่องขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ เสนอโดย พลตำรวจเอก สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ ขึ้นมาประชุมนะครับท่านประธานฯ ปรากฏว่า

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ญัตตินั้นเราไม่ได้เอามานะครับ เราไม่ได้เอามาครับ เรามีพิจารณาในข้อ ๔.๑๑ เท่านั้นครับ

นายอดุลย์ วันไชยธนวงศ์ (แม่ฮ่องสอน) : ๔.๑๑ ท่านประธานฯ เพราะฉะนั้นเราก็รับทราบรายงานแล้ว ที่จริงถ้าเกิดว่าเราจะตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญขึ้นมาเพื่อจะว่ายกร่าง หรือว่าจะแก้ไขข้อบังคับการประชุม ก็น่าจะเสนอญัตติขึ้นมานะครับท่านประธานฯ ไม่ใช่ว่ารับทราบรายงานแล้ว แล้วก็ตั้งตามไปเลย ทางคณะกรรมาธิการเสนอขึ้นมาได้ว่า คณะกรรมาธิการเสนอมาท้ายรายงานการประชุมว่าควรจะตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อแก้ไขข้อบังคับการประชุมนี้นะครับ อันนั้นอยู่ในรายงาน แต่ว่ายังไม่มีการเสนอญัตติขึ้นมาว่าขอตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญนะครับท่านประธานฯ ถ้าหากแบบนั้นควรจะต้องเสนอญัตติขึ้นมา โดยมีการเซ็นรับรอง อย่างที่ท่านเสรีเสนอตั้งแต่แรกเป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้วครับท่านประธานฯ ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา หรือกฎหมายอะไรก็แล้วแต่ที่ร่างขึ้นมาเพื่อให้ทุกคนร่วมกันใช้ มีกฎ มีเกณฑ์ แล้วก็มีระเบียบ มีขั้นตอนที่จะดำเนินการไปตามนั้น ขึ้นมาเพื่อป้องกัน มิใช่ให้ใครก็ได้คิดว่าควรจะทำอย่างไรได้ก็สามารถทำได้ไปตามที่ตัวใจต้องการนะครับท่านประธานฯ เพราะฉะนั้นผมคิดว่าเมื่อมีข้อบังคับฯ มีกฎเกณฑ์แล้ว ก็น่าจะดำเนินตามกฎเกณฑ์ มิฉะนั้นเราก็จะต้องถกเถียงกันวุ่นวายอยู่แบบนี้ท่านประธานฯ ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เชิญท่านณรงค์ครับ

ว. ๒๑ (ส. ทั่วไป) ภัชนี ๖๘/๒

นายณรงค์ นุ่นทอง (นครศรีธรรมราช) : ท่านประธานฯ ที่เคารพ ผม ณรงค์ นุ่นทอง สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนครศรีธรรมราช ประเด็นแรกก็คือ ผมคิดว่าที่ท่านอดุลย์ได้พูดไปนั้น ขออภัยที่เอ่ยนามนะครับ ที่จริงสภานี้ก็ดำเนินการตามที่ท่านพูด เพราะว่าในรายงานนี้นะครับ วรรคสุดท้ายของรายงาน คณะกรรมาธิการวิสามัญนั้นได้แจ้งมาบอกว่า คณะกรรมาธิการได้พิจารณาเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงเรียนเสนอต่อที่ประชุมเพื่อพิจารณา หากที่ประชุมเห็นชอบด้วยกับผลการศึกษาของคณะกรรมาธิการวิสามัญ วรรคนี้เราเห็นชอบด้วยแล้ว เห็นควรให้ที่ประชุมวุฒิสภาตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ๒๕๔๔ ต่อไป อยู่ในญัตติเดียวกัน แล้วก็พิจารณาต่อเนื่องกัน ขณะนี้เราดำเนินการมาเสร็จถึงขั้นที่บอกว่า ตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญ เสนอชื่อแล้ว ๒๙ คน ที่กำลังพิจารณาอยู่นี้ก็กำลังพิจารณาว่า ชื่อกรรมาธิการนี้จะชื่อว่าอย่างไร แล้วก็ภารกิจ ขอบเขตที่จะไปทำงาน ผมขออนุญาตท่านประธานฯ อภิปรายต่อเนื่องไปก็คือว่า ผมไม่เห็นด้วยที่ท่านประเกียรติบอกว่า ให้พิจารณาเฉพาะ ๑๔ ข้อที่คณะกรรมาธิการเสนอ เราเห็นชอบด้วยที่ท่านเสนอมา ๑๔ ข้อ ๑๕ ข้อ ด้วยซ้ำไป รวมทั้งข้อสังเกต ที่ประชุมเห็นชอบด้วยหมดแล้ว แต่ว่าอย่าไปตีกรอบว่าจะต้องเสนอแก้กลับเข้ามาที่สภาเท่านี้ อันนี้คือเป็นแนวทางเท่านั้นเอง ถ้า ๒๙ คน เขาเห็นว่า จริงอยู่ครับโดยพฤตินัยส่วนใหญ่เป็นคนเดิม แต่ว่าโดยนิตินัยต้องถือว่าเป็นคนละชุด เมื่อเป็นคนละชุด ๒๙ คน เขาจะพิจารณาอย่างไรก็ให้อยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมาธิการชุดนั้น----------

เมื่อทำเสร็จแล้วเขาก็จะได้นำเสนอสภา สภาก็พิจารณา สมาชิกฯ ท่านใดที่ไม่เห็นชอบด้วยส่วนไหนหรือท่านจะแก้ไขเพิ่มเติมท่านก็แปรญัตติเอา ผมคิดว่าถ้าเราประชุมกันสัปดาห์ละ ๒ - ๓ ครั้งอย่างที่ท่านการุณว่า ๒ สัปดาห์เราก็น่าจะทำเสร็จเอากลับมารายงานได้ครับ ผมจึงเรียนเสนอว่าที่ท่านประธานฯ ดำเนินการมานั้นถูกแล้วครับ ไม่ต้องเสนอญัตติขึ้นมาใหม่ ประการที่ ๑

ประการที่ ๒ ในรายงานเราเป็นแนวทางให้คณะกรรมาธิการชุดใหม่ไปพิจารณาศึกษาต่อเท่านั้นเอง อย่าไปยุติอยู่แค่ ๑๔ ข้อนั้น ขอบคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เป็นอันว่าในประเด็นชื่อท่านเสรีก็ไม่ติดใจนะครับ เพราะฉะนั้นชื่อก็จะตั้งตามที่ท่านถวิล ไพรสณฑ์ แสดงความคิดเห็นไว้ก็คือชื่อ คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ตามนั้น ทีนี้ก็มาถึงประเด็นในเรื่องกรอบการพิจารณาว่าจะพิจารณาเฉพาะ ๑๔ ประเด็นที่กรรมาธิการศึกษาแล้วเสนอรายงานไว้ หรือว่าจะกำหนดขอบเขตให้กรรมาธิการวิสามัญชุดนี้ที่เราแต่งตั้งไปในวันนี้ได้พิจารณาแก้ไขในประเด็นอื่น ๆ นอกจาก ๑๔ ประเด็นที่เสนอในวันนี้ได้ด้วย ท่านประเกียรติถ้าไม่ติดใจก็จะได้ผ่านได้นะครับ เชิญครับ

นายประเกียรติ นาสิมมา (ร้อยเอ็ด) : ท่านประธานฯ ผม ประเกียรติ ครับ คือความจริงมี ๑๕ ประเด็น ไม่ใช่ ๑๔ นะครับ ใจผมในเมื่อคณะกรรมาธิการซึ่งผมเป็นกรรมาธิการชุดนี้ ชุดที่แล้วอยู่ด้วย ชุดท่านถวิลเป็นประธาน ผมเองเห็นว่าได้เพียรพยายามและศึกษาประเด็นที่ควรจะแก้ไขอย่างรอบคอบละเอียดแล้วมีทั้งหมด ๑๕ ประเด็น ก็ควรจะอยู่ในกรอบของ ๑๕ ประเด็น มิฉะนั้นแล้วคณะกรรมาธิการชุดใหม่จะทำงานไม่จบครับ เหตุผลที่จะทำงานไม่จบก็เพราะว่า นอกจากจะยกร่าง ๑๕ ประเด็นนี้แล้ว ท่านถวิลได้พูดแล้วเมื่อสักครู่นี้ตั้งแต่ตอนต้นว่า สมาชิกฯ ก็สามารถที่จะเสนอความเห็นเข้าไปได้ว่าควรจะแก้ข้อไหนบ้าง ตกลงคณะกรรมาธิการก็คงจะต้องไปพิจารณาในประเด็นอื่น ๆ ซึ่งไม่ใช่ประเด็นที่จะต้องแก้ไข แต่ละคนหลากหลายความคิดครับ หาจุดจบไม่ได้ เพราะฉะนั้นผมจึงอยากจะเสนอเป็นกรอบของการยกร่างอยู่ใน ๑๕ ประเด็นเท่านั้นตามที่คณะกรรมาธิการศึกษามา ไม่อย่างนั้นก็เสียเวลาศึกษาครับ ขอบพระคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ท่านอดุลย์ครับ

นายอดุลย์ วันไชยธนวงศ์ (แม่ฮ่องสอน) : ท่านประธานฯ ที่เคารพครับ มันถึงวุ่นวายกันแบบนี้ เพราะว่าไม่ได้เตรียมการมาเป็นญัตติ เราก็มาเสนอตั้งญัตติกันเดี๋ยวนี้เลยว่าจะเอาญัตติตัวนี้ ที่จริงผมคิดว่าทางกรรมาธิการที่รายงานเรื่องนี้มา ผมคิดว่าน่าจะถอนญัตตินี้ออกไปก่อนแล้วก็ไปเขียนญัตติมาให้เรียบร้อย แล้วก็รวมทั้งจะตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญชื่อว่าอะไร ไปเตรียมญัตติมาว่าจะขอร่างแก้ไข รายงานนี้ไม่ได้บอกว่าจะต้องตั้งญัตติกันวันนี้เดี๋ยวนี้ รายงานเขาบอกว่าเห็นควรให้ที่ประชุมวุฒิสภาตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ต่อไป เพราะฉะนั้นผมคิดว่าทางกรรมาธิการน่าจะไปทำมาให้เรียบร้อยเป็นหนังสือมีวัตถุประสงค์ รวมทั้งเสนอสภามาให้เรียบร้อยว่าจะแก้แค่ ๑๔ ประเด็นหรือว่าจะยกร่างใหม่ทั้งหมด ผมคิดว่าอันนั้นจะทำให้การประชุมเรียบร้อยกว่าครับท่านประธานฯ ครับ ขอบคุณครับ

- ๗๐/๑

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ขณะนี้เราดำเนินการการประชุมมาจนกระทั่งว่า จะกำหนดกรอบให้คณะกรรมาธิการวิสามัญไปดำเนินการนะครับ คือกรอบว่าจะพิจารณาใน ๑๔ ประเด็นหรือไม่ หรือจะให้เอาประเด็นอื่นเพิ่มเติมมาได้ด้วยเท่านั้นนะครับ แล้วก็จะจบแล้วเรื่องนี้ ถ้าเอาอย่างท่านอดุลย์ว่าหมายถึงว่า เรื่องนี้ที่เราพูดกันมา ๒ ชั่วโมง ตกไปอยู่ที่สูญหมดนะครับ

นายอดุลย์ วันไชยธนวงศ์ (แม่ฮ่องสอน) : อย่างนั้นผมถอนท่านประธานฯ ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ครับ เชิญท่านสมพรครับ

นายสมพร คำชื่น (แพร่) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพ ผม สมพร คำชื่น สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดแพร่ ท่านประธานฯ ครับ เรื่องข้อบังคับฯ เรื่องใหญ่ ท่านประธานฯ ครับ เป็นเรื่องของลูกรัฐธรรมนูญ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ขณะนี้เรายังไม่ได้แก้นะครับ เพียงแต่ว่าเราเห็นชอบที่จะให้มีการแก้ แต่แก้อย่างไรไปว่ากันอีกทีหนึ่ง ผมคิดว่าเราใช้เวลามาเยอะแล้ว

นายสมพร คำชื่น (แพร่) : ท่านประธานฯ ครับ ขออนุญาตแสดงเหตุผลสักนิดหนึ่งท่านประธานฯ ครับ วันนี้ผมยังไม่ได้พูดเลยท่านประธานฯ ขอความกรุณานิดหนึ่งท่านประธานฯ ครับ ไหน ๆ ก็เสียเวลาแล้ว

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เอาเสียหน่อย เชิญครับ

นายสมพร คำชื่น (แพร่) : ท่านประธานฯ ครับ คือว่าผมเข้าใจเจตนารมณ์ของพวกเราที่ตั้งกรรมาธิการชุดนี้ที่มีท่านถวิล ไพรสณฑ์ ขออภัยที่เอ่ยนาม ได้เป็นประธาน ท่านก็ไปศึกษามาแล้ว แล้วก็ได้ประเด็นมา ๑๔ - ๑๕ ประเด็น มารายงานให้วุฒิสภาเราได้รับทราบ แต่ท่านประธานฯ ครับ เรื่องข้อบังคับฯ เป็นเรื่องใหญ่ท่านประธานฯ ผมได้ตรวจดูข้อบังคับฯ ข้อ ๑๕๔ แล้ว ว่าการแก้ไขข้อบังคับฯ ท่านประธานฯ แก้ไขเพิ่มเติม

ข้อบังคับนี้ ต้องเสนอเป็นญัตติ โดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ญัตติแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับให้ทำเป็นร่างข้อบังคับโดยแบ่งเป็นข้อ และต้องมีบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบด้วย ท่านประธานฯ ครับ สำคัญครับท่านประธานฯ ครับ สำคัญ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เดี๋ยวผมทำความเข้าใจกับท่านสมพรนิดหนึ่ง ในการประชุมวันนี้เราไม่ได้ประชุมแก้ไขเลยนะครับ เพียงแต่ว่าเห็นชอบในหลักการที่จะให้มีการแก้นะครับ เป็นอนาคตนะครับ แล้วก็ตั้งกรรมาธิการไปแล้ว กรรมาธิการก็มีหน้าที่ต้องไปดำเนินการตามข้อบังคับฯ ข้อ ๑๕๔ โดยเสนอญัตติอะไรต่ออะไรมาตามนั้น ซึ่งจะต้องดำเนินการภายหลัง เพราะฉะนั้นประเด็นที่ท่านจะพูดซ้ำกับที่เราพูดกันมาแล้ว เสียเวลานะครับ ผมก็ไม่มีเวลาไม่มีเสียงอะไรจะโต้แย้งกับท่านมากนัก เพราะว่าเสียงยังดังไม่ชัดเจนพอนะครับ

นายสมพร คำชื่น (แพร่) : ท่านประธานฯ ครับ ก็ต้องให้สมาชิกฯ พูดบ้าง เพราะว่าท่านไปเข้าบรรจุระเบียบวาระแล้ว ให้อภิปรายแล้ว ก็ฟังกันทั่วทุกคนซิครับ ท่านประธานฯ ฝ่ายสนับสนุนบ้าง

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : คือเราพูดกันมาเยอะแล้ว คือปกติผมจะไม่ค่อยโต้แย้งกับสมาชิกฯ นะครับ อันนี้เราพูดกันมาเยอะแล้วในประเด็นที่ท่านพูด

นายสมพร คำชื่น (แพร่) : คือท่านประธานฯ ครับ คือผมกำลังจะพูดว่า

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : แล้วก็วาระนี้ผมนั่งคนเดียวยังไม่มีใครมาเปลี่ยนนะครับ

นายสมพร คำชื่น (แพร่) : เดี๋ยวมีครับ ท่านประธานฯ ครับ ขอเวลาอีกนิดหนึ่งครับ ท่านประธานฯ ที่เคารพ คือว่าที่ท่านถวิลทำมาพวกเราก็ไม่ได้ขัดข้อง แต่ว่าที่อดุลย์ วันไชยธนวงศ์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ขออภัยที่เอ่ยนาม ท่านพูดก็มีเหตุผลแล้ว เพราะพวกผมก็กลัวว่า ท่านถวิลไปศึกษามา ๑๔ - ๑๕ ประเด็น เกิดไปเพิ่มเติมเข้ามาอีก แล้วก็เอามาบอกว่าเราจะต้องแก้ไขข้อบังคับฯ เอาแบบนี้นะครับ แต่ผมก็อยากจะให้รัดกุมมากขึ้น คือท่านถวิลทำมาก็ดีแล้วผมเห็นด้วย แต่ว่าเวลาท่านถวิลจะเสนอต่อไป

ในวันนี้ผมเห็นด้วย ผมไม่คัดค้านท่าน แต่ต่อไปจะเสนอท่านก็ต้องมีญัตติตั้งกรรมาธิการตามข้อ ๑๕๔ นี้เสียให้ถูกต้องนะครับ เป็นข้อ ๆ มา มีหลักการและเหตุผล เวลาจะพิจารณาก็ต้องพิจารณาตามหมวด ๖ คือการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่ากันเป็นวาระ ๑, ๒, ๓ อย่างนี้ก็เป็นการสมบูรณ์ ฉะนั้นผมกลัวว่าจะมามัดมือชกว่า เอาอย่างที่ท่านถวิลนี้เลย อันนี้ก็จะเกินไป แต่ผมเห็นว่าที่ทำมาดีแล้ว ก็อยากจะกราบเรียนว่า ถ้าหากจะทำแก้ไขข้อบังคับฯ เพิ่มเติมขอให้ดำเนินการตามข้อ ๑๕๔ ข้อบังคับฯ ขอขอบคุณท่านประธานฯ ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : พูดแล้วที่ท่านอภิปราย แต่มีคนพูดเยอะแล้ว ผมก็ทักท้วงท่านแล้ว ท่านก็ยังพูดอีกทำให้เสียเวลานะครับ มีประเด็นเดียวที่ยังค้างอยู่นะครับ คือประเด็นของท่านประเกียรติที่ว่าจะจำกัดอำนาจของกรรมาธิการว่า จะจำกัดอยู่ ๑๔ - ๑๕ ประเด็นตามที่ศึกษามานะครับ ก็มีหลายท่านว่าก็ไหน ๆ จะแก้แล้วทำไมยังต้องไปจำกัดอย่างนั้นนะครับ ในกรณีถ้าหากว่ามีข้อมูลที่เห็นเป็นการสมควรจะแก้ไขในประเด็นอื่นด้วย ก็ให้กรรมาธิการยกร่าง เพื่อทำการแก้ไขมา ส่วนที่ว่าที่ประชุมจะเห็นชอบหรือไม่ ก็อยู่ในดุลพินิจของที่ประชุมที่จะพิจารณาว่าจะเห็นชอบหรือยินยอมให้กรรมาธิการแก้ไขหรือไม่ เราก็มีสิทธิที่จะยับยั้ง หรือพิจารณาในขั้นตอนนั้นได้ในวันนี้ยังไม่ได้มีการแก้ไขใด ๆ ทั้งสิ้นนะครับ ขอให้โปรดเข้าใจตามนี้ด้วย ท่านประเกียรติช่วยเกลี่ยร์หน่อยครับ เราใช้เวลามาเยอะแล้วครับ ว่าท่านจะยืนยันให้จำกัดอยู่ ๑๕ ประเด็นที่กรรมาธิการศึกษาหรือว่าแล้วแต่สถานการณ์นะครับ ถ้าเห็นเป็นการสมควรที่จะมีประเด็นอื่นก็ให้แก้ได้จะได้จบครับ คือจริง ๆ ผมดูแล้วก็ไม่เห็นมีเหตุผลอะไรจะต้องไปจำกัด ๑๕ ประเด็นนะครับ

นายประเกียรติ นาสิมมา (ร้อยเอ็ด) : ท่านประธานฯ ที่เคารพ ในเมื่อท่านประธานฯ มีเจตนาอย่างนั้น ผมเองก็ไม่ขัดข้องนะครับ แต่ผมเสียดายเวลาที่คณะกรรมาธิการศึกษามาแล้วก็ได้รณรงค์ขอความคิดเห็นจากสมาชิกวุฒิสภาทั้ง ๒๐๐ คน จริง ๆ แล้วก็ไม่มีใครไปสนใจให้ข้อคิดเห็นหรอก พวกเราก็คิดกันเองแล้วยังจะมาทำซ้ำอีกกลัวจะเสียเวลาตรงนั้น แต่ในเมื่อมีเจตนาอยากจะแก้ไขครอบคลุมไปเสียทั้งหมดทุกประเด็นนั้น ผมเองก็ขอถอนในข้อเสนอของผม ขอบคุณมากครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ก็เป็นอันมอบ ๒๙ ท่านไปดำเนินการตามกรอบที่ที่ประชุมได้กำหนดให้ไปนะครับ ท่วนสมพรมีอะไรจะต่อท้าย เชิญครับ

นายสมพร คำชื่น (แพร่) : กราบเรียนท่านประธานฯ ครับ ผมก็ยังติดใจอยู่นิดหนึ่ง ผม สมพร คำชื่น สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดแพร่ ผมอยากเอาเท่านั้นสะครับที่ไปศึกษามานั่นแหละ จะไปศึกษาเพิ่มเติมอะไรอีกมาก ข้อบังคับฯ กว่าจะออกมาได้มันยากยิ่งครับ ผมเคยเป็นกรรมาธิการร่างข้อบังคับฯ มาแล้วจากของเดิมมาเป็นปี ๒๕๔๔ แล้วจะให้ท่านไปศึกษาบอกว่าสมควรจะแก้ไขอะไรอีกก็ไปศึกษามาอีก ผมว่าพอเถอะ ท่านก็ศึกษามานานแล้ว เอาแค่ ๑๔ - ๑๕ ประเด็นที่ท่านศึกษามานี้ก็พอแล้ว เพื่อจะได้ให้สำเร็จเสร็จสิ้นเสียที เพราะว่าค้างคาอยู่ในสภานี้นานแล้วครับท่านประธานฯ เรื่องแก้ไขข้อบังคับฯ นี่นะครับ ผมว่าขอเอาแค่นั้นแหละครับ ขอขอบคุณครับท่านประธานฯ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : รอไว้ค่อยดูยกร่างที่ท่านจะเสนอมา ถ้าเราไม่พอใจเราก็ไม่เห็นชอบ เราพอใจเราก็เห็นชอบนะครับ เอาค่อยไปว่ากันในการประชุมครั้งหน้านะครับ ท่านอาจารย์วัลลภ เชิญครับ

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธานฯ ครับ เนื่องจากรายชื่อ ๒๙ ท่านนี้นะครับ บังเอิญในเอกสารนี้ บังเอิญท่านอนันต์ ดาโลดม ก็อยู่ในห้องนี้นะครับ คือหมายเลข ๒๕ เป็นชื่อท่านอนันต์ ดาโลดม แต่ในหน้าต่อไปบอกว่าท่านได้ลาออกเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม และได้ตั้งท่านสมบูรณ์ ทองบุราณ ในวันที่ ๓ มิถุนายน ฉะนั้นตรงนี้ขอคำยืนยันว่าเป็นท่านสมบูรณ์ใช่ไหมครับ เพราะรายชื่อนี้ที่เราพูดว่าตามรายชื่อที่

ปรากฏ แล้วสมาชิกฯ ทักท้วงคือท่านเกษมท่านเดียวที่พ้นไป แต่ท่านอนันต์ในเอกสารนี้ว่าได้ลาออกตั้งแต่ ๒๕ มีนาคม แล้วท่านสมบูรณ์เป็นแทน ฉะนั้นจะเอาอย่างไรต้องชัดเจน ขอบคุณท่านประธานฯ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ท่านกรุณาเสนอชื่อท่านอื่นแทนเสียเลยนะครับ เชิญครับ

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ (กรุงเทพมหานคร) : คงต้องเป็นท่านสมบูรณ์ล่ะครับ ถ้าอย่างนั้นตามนี้ใช่ไหมครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกฯ ยกมือขึ้นรับรอง)

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ก็คงจะผ่านรายงานในเรื่องนี้ไปได้นะครับ จะกลับมารายงานตามระเบียบวาระที่จัดไว้นะครับ เดี๋ยวขอให้ทางท่านเลขาธิการอ่านรายชื่อกรรมาธิการ ๒๙ ท่าน ยืนยันต่อที่ประชุมแล้วท่านพิจารณาอีกทีนะครับความเหมาะสม เชิญครับ

นายสุรพงษ์ มาศะวิสุทธิ์ (ที่ปรึกษาด้านกฎหมาย ปฏิบัติหน้าที่แทนเลขาธิการวุฒิสภา) : รายชื่อคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ จำนวน ๒๙ ท่าน

๑. นายเกษม ชัยสิทธิ์
๒. พลตำรวจเอก สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์
๓. นายชุมพล ศิลปอาชา
๔. นายเด่น โต๊ะมีนา
๕. นายถวิล ไพรสณฑ์
๖. นายธวัชชัย เมืองนาง
๗. นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ
๘. พลเอก บัณฑิตย์ มลายอริศูนย์
๙. นายประเกียรติ นาสิมมา

๑๐. นายประสิทธิ์ พิทูรกิจจา

๑๑. นายปราโมทย์ ไพชนม์

๑๒. นายปรีชา ปีตานนท์

๑๓. พันตำรวจเอก ไพจิตร ศรีคงคา

๑๔. พลเอก มนัส อร่ามศรี

๑๕. พลเอก วัฒนา สรรพานิช

๑๖. นายวิเชียร เปาอินทร์

๑๗. พลตำรวจตรี วีระ อนันตกูล

๑๘. นายสนิท กุลเจริญ

๑๙. พันเอก สมคิด ศรีสังคม

๒๐. นายสราวุธ นิยมทรัพย์

๒๑. นายสันติ์ เทพมณี

๒๒. นายสุนทร จินดาอินทร์

๒๓. นายสุรชัย ดนัยตั้งตระกูล

๒๔. นายสุรสิทธิ์ ฉัตรชัยเดช

๒๕. นายสมบูรณ์ ทองบุราณ

๒๖. นายการุณ ใสงาม

๒๗. นายวิสิษฐ์ เตชะธีราวัฒน์

๒๘. นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ และ

๒๙. นายณรงค์ นุ่นทอง

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : สำหรับผลการลงมติเลือกสมาชิกวุฒิสภาเพื่อเป็นคณะกรรมาธิการสามัญทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. นะครับ มีผู้ได้รับเลือกตามลำดับคะแนนดังนี้นะครับ

ว. ๒๑ (ส. ทั่วไป) กัญญณัท ๗๑/๔

๑. ร้อยตรี อำนวย ไทยานนท์

๒. นายสันติ์ เทพมณี

๓. พลตำรวจตรี สนาม คงเมือง

๔. นายนภินทร ศรีสรรพางค์

๕. นายณรงค์ นุ่นทอง

๖. นายทองใบ ทองเปาด์

๗. พันตำรวจเอก ไพจิตร ศรีคงคา และ

๘. พลเอก วัฒนา สรรพานิช

๘ ท่าน รวมกับอีก ๓ ท่านซึ่งมาจากคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา ท่านสวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ มีอะไรครับ เชิญครับ

ว. ๒๑ (ส. ทั่วไป) อารีวรรณ ๗๒/๑

พลตำรวจเอก สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ (กรุงเทพมหานคร) : กราบเรียนท่านประธานฯ ครับ ผม พลตำรวจเอก สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ สมาชิกวุฒิสภา เนื่องจากว่ามติเมื่อสักครู่นี้ที่ผ่านไปยังมีการพูดกันไปว่าจะให้เอา ๑๔ ข้อ หรือ ๑๔ ประเด็นอะไรพวกนี้ ผมก็อยากขอกราบเรียนท่านประธานฯ ว่าเมื่อสักครู่นี้ได้มีท่านสมาชิกฯ ผู้ทรงเกียรติได้นำเสนอญัตติของผมเข้ามาด้วย ผมก็เลยขออนุญาตท่านประธานฯ ว่าขอให้เอาเรื่องของผมนี้เข้าไปอยู่รวมกับกรรมาธิการวิสามัญชุดนี้ด้วยครับผม ก็ขอเลื่อนเข้ามาด้วยอยู่รวมด้วยครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : คือผมคิดว่าท่านคงต้องถอนญัตติแล้วก็ส่งเรื่องของท่านไปให้คณะกรรมาธิการวิสามัญ ไปรวมกับทางโน้นจะดีกว่าไหมครับ

พลตำรวจเอก สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ (กรุงเทพมหานคร) : กราบเรียนท่านประธานฯ ครับ คือกระผมใคร่ขออนุมัติหลักการจากวุฒิสภานี้ ขอให้นำเรื่องของกระผมนี้เข้าไปด้วย เพราะว่าด้วยเหตุผลสั้น ๆ ครับท่านประธานฯ เรื่องนี้ได้นำเสนอท่านประธานวุฒิสภาพร้อมทั้งรายงานผลการปฏิบัติงานในคณะกรรมาธิการวิสามัญตั้งแต่วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๔๖ เมื่อเราถือว่าเป็นวิสามัญเมื่อเสนอรายงานผลการดำเนินการไปแล้วก็จบ ตอนนี้ในขณะนี้ปีเศษมาแล้วยังไม่มีการตั้งแก้ไขข้อบังคับของที่ประชุมวุฒิสภาแม้กระทั่งตอนที่มีการอยู่ในวาระของสมัยสามัญนิติบัญญัติ ซึ่งไม่มีสิทธิที่จะนำเรื่องนี้เข้ามาแต่ว่าสภาแห่งนี้ก็ได้มีการตั้งกรรมาธิการสามัญด้วย แต่เรื่องของผมก็ยังไม่ได้เข้าเพราะฉะนั้นในขณะนี้วุฒิสภาไม่มีกรรมาธิการเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติด เพราะฉะนั้นผมก็ใคร่ขออนุมัติหลักการไม่ใช่ว่าท่านบอกว่าให้ผมถอนแล้วเอาเข้าไปใหม่ ๆ เข้าไปใหม่เผื่อเขาไม่รับขึ้นมาอีก หมดสมัยนี้ก็ไม่มีทางที่จะได้เข้าอีกหรอกครับ ท่านประธานฯ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ไม่ทราบท่านเป็นกรรมาธิการชุดนี้อยู่ด้วยใช่ไหมครับ

พลตำรวจเอก สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ (กรุงเทพมหานคร) : ถึงแม้จะเป็นกรรมาธิการชุดนี้ แต่ว่าถ้าหากว่าโหวตขึ้นไปแล้วบอกว่ายังไม่เอาขึ้นมาแล้วจะทำอย่างไรครับ ผมใคร่ขออนุมัติหลักการจากที่ประชุมของวุฒิสภาแห่งนี้ ขอบคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ขอความเห็นชอบจากที่ประชุมว่า ให้ส่งญัตติของท่านพลตำรวจเอก สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ ไปเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมาธิการวิสามัญชุดที่เราได้แต่งตั้งไปแล้ว คือคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ขอความเห็นชอบที่ประชุมนะครับ

(ไม่มีสมาชิกฯ มีความเห็นเป็นอย่างอื่น)

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ไม่มีท่านผู้ใดโต้แย้งเป็นอย่างอื่นนะครับ ถือว่าที่ประชุมเห็นชอบครับ

ท่านสมาชิกฯ ผู้ทรงเกียรติครับ มีรายงานซึ่งคณะกรรมาธิการได้พิจารณาเสร็จแล้วรอการพิจารณาอีกหลายเรื่องนะครับ เมื่อสักครู่นี้เราได้นำเรื่องรายงานตามข้อ ๔.๑๑ ขึ้นมาพิจารณาก่อนนะครับ ขณะนี้ก็จะถึงขั้นตอนการรายงานการพิจารณาศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน ซึ่งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้ว

- ๗๓/๑

รายงาน

ของ

คณะกรรมาธิการวิสามัญ

ศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรม

ขององค์กรพัฒนาเอกชน

วุฒิสภา

สำนักกรรมาธิการ ๒

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

รายงาน

ของ

คณะกรรมาธิการวิสามัญ

ศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรม

ขององค์กรพัฒนาเอกชน

วุฒิสภา

สำนักกรรมาธิการ ๒

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

(สำเนา)

ที่ สว 0010/(ร 15)

วุฒิสภา
ถนนอู่ทองใน กทม.10300

10 เมษายน 2546

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ จำนวน 1 ชุด

ตามที่ที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 14 (สมัยสามัญทั่วไป) วันศุกร์ที่ 5 เมษายน 2545 ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติเรื่อง ขอให้วุฒิสภาตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน (นางสาวบุษรินทร์ ติยะไพรัช กับคณะ เป็นผู้เสนอ) แล้วลงมติตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 189 ซึ่งกรรมาธิการวิสามัญฯ คณะนี้ ประกอบด้วย

1. พลอากาศเอก กานต์ สุระกุล
2. นางจิตรา อยู่ประเสริฐ
3. นายถาวร เกียรติไชยากร
4. นายนพดล สมบูรณ์
5. นายบุญญา หลีเหลด
6. นายบุญเลิศ ไพรินทร์
7. นางสาวบุษรินทร์ ติยะไพรัช
8. นางพรหมจารี รัตนเศรษฐ์
9. นางระเบียบรัตน์ พงษ์พานิช
10. พลเอก วิชา ศิริธรรม
11. นายวิทยา มะเสนา
12. นายวิโรจน์ อมตกุลชัย
13. นายสงวน นันทชาติ
14. นายสม ต๊ะยศ
15. นายสมเกียรติ ศรลัมพ์
16. นายสันติภาพ อินทรพัฒน์
17. นายอนันต์ ดาโลดม
18. พลตำรวจตรี อำพล งามจิตร
19. นางสาวอุษณีย์ ชิดชอบ

บัดนี้ คณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ได้พิจารณาศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน และได้จัดทำเป็นรายงานการพิจารณาศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอรายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ต่อที่ประชุมวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) พลเอก วิชา ศิริธรรม

(วิชา ศิริธรรม)

ประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญ

ศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวชลธิชา มีแสง)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมาธิการ

การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

โทร. 0 2244 1573, 0 2244 1671

โทรสาร 0 2244 1573

พิมลศรี พิมพ์

อนรรฆวี/ยุพิน ทาน

รายงานการพิจารณาศึกษา

ของ

คณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน วุฒิสภา

ตามที่ที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 14 (สมัยสามัญทั่วไป) วันศุกร์ที่ 5 เมษายน 2545 ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติเรื่อง ขอให้วุฒิสภาตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน (นางสาวบุษรินทร์ ติยะไพรัช กับคณะ เป็นผู้เสนอ) แล้วลงมติตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 189 โดยมีกำหนดระยะเวลาปฏิบัติงานตามภารกิจไว้ 180 วัน นับแต่วันที่วุฒิสภามอบหมาย และคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ได้ขอขยายเวลาการพิจารณาศึกษาออกไปอีก 180 วัน ซึ่งต่อมาคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ได้ขอขยายเวลาการพิจารณาศึกษาออกไปอีก 30 วัน

บัดนี้ คณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ได้พิจารณาศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชนเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อที่ประชุมวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 ข้อ 90 ดังนี้

1. **ที่ประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ได้มีมติเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้**

1.1 พลเอก วิชา ศิริธรรม	เป็นประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ
1.2 นายนพคล สมบูรณ์	เป็นรองประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ คนที่หนึ่ง
1.3 พลอากาศเอก กานต์ สุระกุล	เป็นรองประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ คนที่สอง
1.4 นายอนันต์ คาโลคม	เป็นรองประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ คนที่สาม
1.5 นายสันติภาพ อินทรพัฒน์	เป็นโฆษกคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ
1.6 นางระเบียบรัตน์ พงษ์พานิช	เป็นรองโฆษกคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ
1.7 นางสาวบุษรินทร์ ติยะไพรัช	เป็นเลขานุการคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ

2. ที่ประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ได้แต่งตั้งนางสาวชลธิชา มีแสง ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมาธิการการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สำนักกรรมาธิการ 2 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ทำหน้าที่ผู้ช่วยเลขานุการตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 ข้อ 82 วรรคสาม

3. คณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ได้เชิญบุคคลจากหน่วยงานต่าง ๆ มาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ซึ่งปรากฏรายชื่อหน่วยงานและบุคคลที่คณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ได้เชิญมาดังต่อไปนี้

3.1 <u>สมาชิกวุฒิสภา</u>

1) นายจอน อึ๊งภากรณ์	สมาชิกวุฒิสภากรุงเทพมหานคร
2) นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง	สมาชิกวุฒิสภากรุงเทพมหานคร
3) นายมีชัย วีระไวทยะ	สมาชิกวุฒิสภากรุงเทพมหานคร
4) นางประทีป อึ๊งทรงธรรม	สมาชิกวุฒิสภากรุงเทพมหานคร
5) นางเตือนใจ ดีเทศน์	สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดเชียงราย
6) นายสมเกียรติ อ่อนวิมล	สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสุพรรณบุรี
7) นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์	สมาชิกวุฒิสภากรุงเทพมหานคร
8) นายมนตรี สินทวิชัย	สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสมุทรสงคราม

3.2 <u>สำนักนายกรัฐมนตรี</u>

นายพงษ์เทพ เทพกาญจนา	รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

3.3 <u>วิทยาลัยกองทัพบก</u>

พันเอก อำนาจ พุกศรีสุข	อาจารย์หัวหน้ากองวิชายุทธศาสตร์ ส่วนวิชายุทธศาสตร์และการวางแผนทางทหาร

3.4 <u>สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน</u>

พันตำรวจเอก สีหนาท ประยูรรัตน์	ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ

3.5 <u>กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน</u>

1) นางสาวภัทรพร สมันตรัฐ	นักวิชาการแรงงาน 7
2) นางสาวยะมีลา นาคนาวา	นักวิชาการแรงงาน 6

3.6 <u>กองตำรวจสันติบาล 1 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ</u>

1) พันตำรวจเอก กำพล โกศสานันท์	ผู้กำกับการ กองกำกับการ 1
2) พันตำรวจโท ชูเสถียร ศรศรี	รองผู้กำกับการ กองกำกับการ 2
3) พันตำรวจเอก สมาน ศรีสิงห์โฉม	ผู้กำกับการ กองกำกับการ 3
4) พันตำรวจเอก ชาญวิทย์ ดมณียาพันธ์	ผู้กำกับการ กองกำกับการ 4
5) พันตำรวจเอก อดิศร สอาดพรรค	ผู้กำกับการ กองกำกับการ 5

4. พิจารณาศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร บทความ รายงานการวิจัย กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งต่าง ๆ

5. พิจารณาศึกษาเปรียบเทียบบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชนทั้งของไทยและต่างประเทศเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชนที่เหมาะสมกับประเทศไทย

6. ตั้งคณะทำงานพิจารณาศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิด-ปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูล เพื่อเป็นกรณีศึกษาบทบาทและความสัมพันธ์เชื่อมโยงขององค์กรพัฒนาเอกชนกับการเคลื่อนไหวออกมาคัดค้านการปิดเขื่อนปากมูลของสมัชชาคนจนและองค์กรพัฒนาเอกชนจากต่างประเทศ ซึ่งคณะทำงานชุดนี้ประกอบด้วย

1) นายอนันต์ ดาโลดม	ประธานคณะทำงาน
2) นางจิตรา อยู่ประเสริฐ	คณะทำงาน
3) นางพรหมจารี รัตนเศรษฐ์	คณะทำงาน
4) นางสาวบุษรินทร์ ติยะไพรัช	คณะทำงาน
5) นายสมเกียรติ ศรลัมพ์	คณะทำงาน
6) นายสมเกียรติ อ่อนวิมล	คณะทำงาน
7) นายสันติภาพ อินทรพัฒน์	คณะทำงาน
8) นายนิรัตน์ อยู่ภักดี	คณะทำงาน
9) นายสมปอง หิรัญวัฒน์	คณะทำงาน
10) นายเฉลิมชัย รัตนรักษ์	คณะทำงาน
11) นายชงชาติ รักษากุล	คณะทำงานและเลขานุการ
12) นายอภิชัย จึงประชา	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
13) นางสาวชลธิชา มีแสง	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน

ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ได้พิจารณาศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน โดยแบ่งออกเป็น 11 ส่วน ดังนี้

1. ความนำ
2. คำนิยาม
3. ข้อมูลทั่วไปขององค์กรพัฒนาเอกชนไทย
4. ข้อมูลทั่วไปขององค์กรพัฒนาเอกชนในต่างประเทศ
5. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทยและต่างประเทศ
6. ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน
7. ผลกระทบจากผลงานขององค์กรพัฒนาเอกชนต่อประเทศไทย
8. ตัวอย่างของประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน
9. จำแนกกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน
10. องค์กรพัฒนาเอกชนกับการควบคุมดูแล
11. ข้อเสนอแนะ

คณะกรรมาธิการวิสามัญฯ จึงขอเสนอรายงานผลการพิจารณาศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน พร้อมทั้งข้อเสนอแนะของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ตามรายงานท้ายนี้มาเพื่อให้วุฒิสภาได้โปรดพิจารณา และหากวุฒิสภาให้ความเห็นชอบด้วยกับผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ แล้ว ขอได้โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินการตามที่เห็นสมควรต่อไป ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนสืบไป

(นางสาวบุษรินทร์ ติยะไพรัช)
เลขานุการคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ

รายงาน
การพิจารณาศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรม
ขององค์กรพัฒนาเอกชน

คณะกรรมาธิการวิสามัญ
พิจารณาศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรม
ขององค์กรพัฒนาเอกชน วุฒิสภา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปนักบริหาร	ก - ฌ
1. ความนำ	1
2. คำนิยาม	2
3. ข้อมูลทั่วไปขององค์กรพัฒนาเอกชนไทย	4
3.1 วิวัฒนาการขององค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทย	4
3.2 กิจกรรมและวิธีการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทย	9
- องค์กรพัฒนาเอกชนที่พึงประสงค์ของสังคมไทย	10
- องค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่พึงประสงค์ของสังคมไทย	14
3.3 เครือข่ายและกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทย	28
3.4 จำนวนองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทย	33
3.5 งบประมาณในการดำเนินงาน	34
3.6 องค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศในประเทศไทย	37
4. ข้อมูลทั่วไปขององค์กรพัฒนาเอกชนในต่างประเทศ	38
4.1 กำเนิดองค์กรพัฒนาเอกชน	38
4.2 องค์การพัฒนาเอกชนที่ดีและไม่ดีของต่างประเทศ	39
4.3 กิจกรรมและบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน	40
4.4 รูปแบบขององค์กรพัฒนาเอกชนในต่างประเทศ	41
5. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทยและต่างประเทศ	42
5.1 ความเชื่อมโยงระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศและต่างประเทศ	42
5.2 องค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศกับระเบียบข้อบังคับของไทย	46
5.3 องค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศที่เข้ามามีกิจกรรมอยู่ในประเทศไทย	48
5.4 องค์กรเครือข่ายและการสนับสนุนจากองค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศ	57
6. ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน	59
6.1 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนกับหน่วยงานของภาครัฐเชิงสนับสนุน	59
6.2 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนกับหน่วยงานภาครัฐเชิงปฏิปักษ์	60
6.3 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนกับภาคเอกชน	62
6.4 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนด้วยกันเอง	63

7. ผลกระทบจากผลงานขององค์กรพัฒนาเอกชนต่อประเทศไทย 65
7.1 ผลกระทบด้านสังคม 66
7.2 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ 68
7.3 ผลกระทบด้านความมั่นคง 74
8. ตัวอย่างของประเทศได้รับผลกระทบจากการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน 78
8.1 ผลกระทบจากการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศ 78
8.2 ผลกระทบขององค์กรพัฒนาเอกชนนอกประเทศ 83
9. จำแนกกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน 86
9.1 กลุ่มที่มีประโยชน์มาก 86
9.2 กลุ่มที่มีประโยชน์ปานกลาง 87
9.3 กลุ่มที่มีประโยชน์น้อยหรือไม่มีประโยชน์ 88
10. องค์กรพัฒนาเอกชนกับการควบคุมดูแล 89
10.1 การควบคุมโดยบทบัญญัติของกฎหมาย 89
10.2 การควบคุมกันเอง 90
11. ข้อเสนอแนะ 92
11.1 มุมมองบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน 92
11.2 ออกกฎหมายควบคุมดูแลองค์กรพัฒนาเอกชน 93

บรรณานุกรม 95

ภาคผนวก

1. คอลัมน์ ซอยสวนพลู โดย หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช (ในหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันที่ 1 เมษายน 2536)
2. คอลัมน์ นาวาอากาศตรี ประสงค์ สุ่นศิริ พูด ในหนังสือพิมพ์แนวหน้า เรื่อง "เป็นไทยอย่าใจเทศ" (ฉบับประจำวันที่ 7,9 สิงหาคม 2543)
3. จดหมายจากองค์กรพัฒนาเอกชน ถึง เอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน ดี.ซี
4. เอกสาร MOU ระหว่าง SEACA กับ CPD
5. รายงานการชุมนุมร้องเรียน (2 ฉบับ) ของฝ่ายประเมินผล ส่วนประสานมวลชนและประเมินผล ศูนย์บริการประชาชนสำนักนายกรัฐมนตรี
6. สำเนาหนังสือจากผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี ถึง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี เรื่อง รายงานผลการรับฟังความคิดเห็นประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนปากมูล อำเภอโขงเจียม ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2545
7. ที่มาของสมัชชาคนจน

องค์กรพัฒนาเอกชน

บทสรุปนักบริหาร

1. นิยาม

องค์กรพัฒนาเอกชน (Non Government Organization : NGO) คือ กลุ่มคนที่สนใจเรื่องเดียวกัน มีแนวความคิดหรืออุดมการณ์เดียวกันมารวมตัวกันเป็นองค์กร ทำงานโดยอิสระ มีกิจกรรมขององค์กรที่สนับสนุนแนวคิดหรืออุดมการณ์ของผู้ที่อยู่ในองค์กร ซึ่งคาดหมายว่าแนวทางหรือกิจกรรมดังกล่าวจะสามารถช่วยเหลือ หรือคลี่คลายปัญหาในสังคม และพัฒนาสังคมได้ ไม่ดำเนินการในเชิงธุรกิจ แต่บางองค์กรอาจหาผลประโยชน์ในรูปแบบอื่นๆ เช่น อำนาจ ชื่อเสียง อาจจดทะเบียนหรือไม่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลก็ได้ แต่มีการจัดองค์กรในเชิงบริหารที่สามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่อง

องค์กรพัฒนาเอกชนที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2535 ได้แก่ สมาคม และมูลนิธิ

2. องค์กรพัฒนาเอกชนไทย

องค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทย มีวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่องมาโดยลำดับ ตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เริ่มจากจัดตั้ง "สภาอุณาโลมแดง" หรือสภากาชาดไทยในปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือคนเจ็บป่วย และผู้ที่ได้รับความลำบากเนื่องจากประสบภัยพิบัติต่างๆ

องค์กรพัฒนาเอกชนในยุคแรก จัดตั้งเพื่อวัตถุประสงค์ทางด้านสังคมสงเคราะห์เป็นส่วนใหญ่ องค์กรพัฒนาเอกชนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือในด้านการพัฒนาประเทศจริงๆ เกิดขึ้นเมื่อปี 2510 โดย ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ จัดตั้งมูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย มีการพัฒนาอาชีพเพื่อให้ประชาชนในชนบทมีรายได้และอยู่ดีกินดี

หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 องค์กรพัฒนาเอกชนที่ตั้งขึ้นจะมีวัตถุประสงค์ทางด้านเสริมสร้างประชาธิปไตยเป็นส่วนใหญ่ ให้ประชาชนกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าแสดงออก มีการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล

องค์กรพัฒนาเอกชน หลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 เป็นยุคของการถูกคุกคามจากรัฐบาล ไม่สามารถแสดงบทบาทได้อย่างชัดเจน แต่ต่อมาหลังจากรัฐบาล พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประกาศนโยบาย "ผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย" ให้ผู้ที่เข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์ วางอาวุธ กลับมาสู่

เมืองเป็นยุคที่องค์กรพัฒนาเอกชนเริ่มมีการเคลื่อนไหว แสดงตัวเพื่อช่วยเหลือสังคมในด้านต่างๆ มากขึ้น

ในช่วงปี 2527-2533 เป็นยุคที่องค์กรพัฒนาเอกชนเติบโตและรุ่งเรืองอย่างมาก มีองค์กรพัฒนาเอกชนเกิดขึ้นมากมาย เริ่มมีการเคลื่อนไหวรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อม และยุคนี้เป็นยุคที่หน่วยงานของรัฐบาลรู้จักองค์กรพัฒนาเอกชนมากขึ้น

ยุคปัจจุบัน เป็นยุคที่องค์กรพัฒนาเอกชนพัฒนาการดำเนินงานเป็นลักษณะ "เครือข่าย" คือ องค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานในลักษณะเดียวกัน กลุ่มเป้าหมายประเภทเดียวกัน แต่กระจายทำงานในที่ต่างๆ อย่างกว้างขวาง

ในปี 2544 ประเทศไทยมีองค์กรพัฒนาเอกชน รวมประมาณ 1,557 องค์กร เป็นองค์กรที่ดำเนินงานด้านสุขภาพอนามัยมากที่สุดถึง 589 องค์กร ด้านบริการสังคม 188 องค์กร ด้านการพัฒนาและการเคหะ 176 องค์กร ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 168 องค์กร ด้านสิทธิมนุษยชนและการเมือง 168 องค์กร ตามลำดับ

ในจำนวนองค์กรพัฒนาเอกชนที่ดำเนินกิจกรรมต่างๆ อยู่ในสังคมไทย สามารถจำแนกตามความรู้สึกและความคาดหวังของคนในสังคมออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

- **องค์กรพัฒนาเอกชนที่พึงประสงค์ของสังคมไทย**

โดยภาพรวมแล้ว องค์กรพัฒนาเอกชนเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมให้ดีขึ้นเป็นส่วนใหญ่ บทบาทและกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชนในเชิงสร้างสรรค์ และช่วยเหลือแก้ปัญหาหรือพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นเหล่านี้ คือ สิ่งที่สังคมไทยต้องการ ทั้งนี้ อาจจัดประเภทกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชนที่พึงประสงค์ได้ดังนี้

1) กิจกรรมด้านการบริการ หรือด้านสังคมสงเคราะห์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือประชาชนที่ด้อยโอกาสในสังคม หรือประชาชนที่ได้รับความทุกข์ยาก เดือดร้อน ในด้านต่างๆ

2) กิจกรรมด้านสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน เป็นกิจกรรมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน โดยผ่านกลไกด้านการศึกษา การให้ความรู้ในลักษณะของการฝึกอบรม และโครงการพัฒนาต่างๆ ในท้องถิ่น เป็นการทำงานร่วมกับประชาชนที่ใช้บุคลากรขององค์กรพัฒนาเอกชน หรือนักพัฒนาเป็นตัวกลางนำแนวคิดไปสู่กลุ่มเป้าหมาย

3) กิจกรรมสนับสนุนการทำงานของชุมชน เป็นกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้การสนับสนุนองค์กรที่ทำงานในระดับรากหญ้า ในรูปแบบต่างๆ ลักษณะจะคล้ายกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน แต่กิจกรรมในกลุ่มนี้จะเป็นการเข้าไปสนับสนุนด้านการให้ความรู้ เสนอแนะ และคอยให้คำปรึกษา ส่วนการดำเนินงาน ประชาชนเป็นผู้ดำเนินงานเอง การให้ข้อเสนอแนะ และการให้คำปรึกษาดังกล่าว จะเป็นไปในทางสร้างสรรค์ และให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อชุมชนและสังคม

กิจกรรมดังกล่าวขององค์กรพัฒนาเอกชนที่พึงประสงค์เหล่านี้ ได้ช่วยเหลือการดำเนินงานของรัฐบาลด้านต่างๆ ในส่วนที่รัฐไม่สามารถเข้าไปดูแลได้ทั่วถึง สร้างประโยชน์ให้กับสังคมและประเทศชาติอย่างน่ายกย่องชมเชย

- องค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่พึงประสงค์ของสังคมไทย

บทบาทที่สำคัญประการหนึ่งขององค์กรพัฒนาเอกชนในปัจจุบัน คือ การเฝ้าดูการบริหารงานของรัฐ ตรวจสอบโครงการสำคัญๆ ของรัฐบาล เพื่อป้องกันการคอร์รัปชั่นและปกป้องผลประโยชน์ให้กับประชาชนและประเทศชาติ ในบทบาทดังกล่าวมีองค์กรพัฒนาเอกชนที่ดำเนินการจริงและบางองค์กรดำเนินการในลักษณะแอบแฝง โดยอ้างการปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ แต่ในความเป็นจริงแล้วทำเพื่อประโยชน์ของตนเอง พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งจำแนกได้ คือ

1) การชักชวนราษฎรรวมกลุ่มประท้วงรัฐบาล ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกในการประท้วงที่สามารถเห็นได้ชัดเจน คือ

- การใช้กฎหมู่อยู่เหนือกฎหมาย ใช้พลังของคนหมู่มากทำตามความต้องการของตน โดยไม่สนใจว่าการกระทำนั้นถูกหรือผิด

- การบิดเบือนข้อมูลเพื่อให้ผู้คนในสังคมเข้าใจผิดและหันมาสนับสนุนแนวความคิดของตน

- การแสวงหาผลประโยชน์จากการเรียกร้อง มีหลายกรณีที่แกนนำผู้เรียกร้องได้ใช้พลังของคนหมู่มาก เรียกร้องค่าชดเชย หรือค่าทดแทนจากรัฐบาลโดยอ้างความเดือดร้อน และการเสียผลประโยชน์ต่างๆ จนรัฐบาลให้เงินชดเชยมา แต่เงินมิได้ถึงมือผู้เดือดร้อนอย่างแท้จริง

- ทำลายภาพพจน์ของรัฐบาลและของประเทศ กรณีของการยั่วยุให้เจ้าหน้าที่ใช้ความรุนแรง หรือกรณีของการปักหลักชุมนุมประท้วงในที่สาธารณะเป็นเวลาแรมเดือน เมื่อมีการเผยแพร่ภาพออกไปตามสื่อมวลชนต่างๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ ทำให้ประชาชนหรือชาวต่างประเทศเข้าใจผิดตำหนิการกระทำของรัฐบาล เป็นการทำลายภาพพจน์ของรัฐบาล และประเทศโดยส่วนรวม

2) การแทรกตัวอยู่ในวงการต่างๆ มีบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกหรือเป็นแกนนำในองค์กรพัฒนาเอกชนจำนวนไม่น้อยที่เข้าไปดำเนินการเคลื่อนไหวทางความคิด และชี้นำสังคมอยู่ในวงการต่างๆ เช่น เป็นนักการเมือง เป็นนักวิชาการในสถาบันการศึกษา หรือในสถาบันวิจัยต่างๆ เป็นข้าราชการ และเป็นสื่อมวลชน

3) การใช้สื่อมวลชนชี้นำความคิด มีองค์กรพัฒนาเอกชนหลายองค์กรที่เป็นเจ้าของสื่อมวลชน เป็นเจ้าของรายการวิทยุ โทรทัศน์ หรือเป็นเจ้าของคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์และได้ใช้สื่อเหล่านี้ในการนำเสนอข้อมูล หรือวิพากษ์วิจารณ์ เพื่อชี้นำความคิดของประชาชนในสังคมให้เห็น

คล้อยตามตามทิศทางและวัตถุประสงค์ของการเคลื่อนไหวของตนเอง เพื่อหวังผลให้กลุ่มผู้รับข้อมูลเหล่านี้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามแนวความคิดของตน

4) อย่างไรก็ตามภายใต้ความรุนแรงของการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนในกลุ่มนี้ สังคมของประเทศชาติอาจได้รับประโยชน์ในกรณีที่ข้อเรียกร้องหรือข้อร้องเรียนนั้นทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือรัฐบาลดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ด้วยความรอบคอบระมัดระวังมากขึ้น

งบประมาณในการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทยได้รับมาจากหลายแหล่ง จากองค์กรพัฒนาเอกชนในต่างประเทศ จากรัฐบาล เงินบริจาค จากการจัดกิจกรรม ดอกผลจากเงินกองทุน เป็นต้น มีข้อมูลจากบุคคลหลายฝ่ายที่เผยแพร่ในสื่อมวลชนต่างๆ และมีหลักฐานยืนยันว่า องค์กรพัฒนาเอกชนที่มีบทบาทเคลื่อนไหว ปลุกระดมให้ชาวบ้านชุมนุมประท้วงรัฐบาลเป็นระยะเวลายาวนาน เป็นองค์กรที่รับเงินมาจากต่างประเทศ

ขณะนี้มีองค์กรพัฒนาเอกชนของต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาดำเนินการในประเทศไทยอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ประมาณ 20 องค์กร เป็นองค์กรที่ดำเนินงานช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นด้านสังคมสงเคราะห์ เช่น การช่วยเหลือบำบัดผู้ติดยาเสพติด ด้านการศึกษา คนพิการ ผู้สูงอายุ การพัฒนาอาชีพ เป็นต้น

3. องค์กรพัฒนาเอกชนในต่างประเทศ

องค์กรพัฒนาเอกชนในโลกนี้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มยุโรป กลุ่มสหรัฐอเมริกา และกลุ่มเอเชีย ทั้ง 3 กลุ่ม มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงในเรื่องขององค์กรและความเป็นมหาอำนาจ สร้างความมั่นคงในชาติ และใช้เม็ดเงินอัดฉีดองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศต่างๆ พร้อมกับให้องค์กรเหล่านั้นป้อนข้อมูลข่าวสารให้ทราบตลอดเวลา โดยพุ่งเป้ามาที่ประเทศด้อยพัฒนา ให้องค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศนั้นๆ รับเอานโยบายของประเทศที่ได้เปรียบ หรือประเทศที่มุ่งหาผลประโยชน์จากประเทศด้อยพัฒนาเหล่านั้น เพื่อให้ประเทศด้อยพัฒนาต้องพึ่งพาประเทศมหาอำนาจตลอดเวลา

อย่างไรก็ตาม มีองค์กรพัฒนาเอกชนที่จัดตั้งขึ้นในประเทศต่างๆ โดยกลุ่มคนของประเทศนั้นๆ เอง ลักษณะของการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนในแต่ละประเทศมักจะคล้ายๆ กัน คือ ช่วยเสริมการทำงานของรัฐในการคลี่คลายปัญหาต่างๆ ในสังคม เพื่อให้ผู้คนในสังคมอยู่ดีกินดี มีความสงบสุข ขณะเดียวกันอาจมีบางองค์กรที่เรียกร้อง เชิญชวน ให้ผู้คนในสังคมสนับสนุนความคิดของตนเองในการดำเนินงานในทางตรงกันข้ามกับนโยบายของรัฐบาล

4. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศกับต่างประเทศ

ความเชื่อมโยงระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนของไทย กับองค์กรพัฒนาเอกชนของต่างประเทศ ที่เห็นชัดเจน คือ การจัดตั้งองค์กรเครือข่ายในประเทศไทย เป็นสาขาดำเนินงานขององค์กรแม่ในต่างประเทศ โดยองค์กรแม่จะสนับสนุนทางด้านงบประมาณ และกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงานให้องค์กรเครือข่าย หรือบางองค์กรของไทยที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการช่วยเหลือและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายในประเทศ แต่ขอรับเงินสนับสนุนจากองค์กรเอกชนหรือรัฐบาลในต่างประเทศส่วนหนึ่ง และระดมทุนหรือรับบริจาคภายในประเทศอีกส่วนหนึ่ง

แหล่งเงินทุน หรือองค์กรพัฒนาเอกชนในต่างประเทศที่สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศโดยการสนับสนุนด้านการเงินอย่างถูกต้องนั้น จะต้องให้การสนับสนุนผ่าน 3 หน่วยงาน คือ กรมวิเทศสหการ สำนักงานสาขาขององค์กรพัฒนาเอกชนนั้นๆ ในประเทศไทย และผ่านสถานทูต โดยลักษณะการช่วยเหลือของแหล่งเงินทุนเหล่านี้ อาจแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1) สนับสนุนเงินทุนแก่รัฐบาล ภาคธุรกิจ สถาบันการศึกษา หรือองค์กรพัฒนาเอกชน

2) สนับสนุนและดำเนินโครงการพัฒนาโดยองค์กรพัฒนาเอกชนของต่างประเทศเอง

การดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศในประเทศไทย จะอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงแรงงาน ซึ่งการเข้ามาดำเนินงานจะเข้ามาใน 3 ลักษณะ คือ

- การขอจัดตั้งสำนักงานในประเทศไทย
- การส่งผู้แทนเข้ามาดำเนินงานในประเทศไทย
- การให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ เช่น สนับสนุนทางการเงิน การประชุมสัมมนา การบริจาค การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และเทคโนโลยี เป็นต้น

ทั้งนี้มีองค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศที่เข้ามาดำเนินกิจกรรมอยู่ในประเทศไทยจำนวน 41 องค์กร (ข้อมูลจากกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงานฯ เมื่อเดือนมิถุนายน 2544)

5. ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน

ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชนเป็นไปใน 2 ด้าน คือ ด้านที่เป็นการสนับสนุน และด้านที่เป็นปฏิปักษ์

- ด้านสนับสนุน มี 3 ลักษณะ คือ

1) ลักษณะส่งเสริม เกิดจากความเข้าใจอันดีของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีต่อองค์กรพัฒนาเอกชนว่าองค์กรนั้นต้องการมาช่วยเหลือแก้ปัญหาด้านต่างๆ ให้กับสังคมอย่างแท้จริง จึงให้การสนับสนุนด้านข้อมูล การอำนวยความสะดวกในการทำงานและร่วมทำงานด้วย

2) ลักษณะประสานงาน ส่วนใหญ่จะเป็นการทำงานร่วมกัน หรือร่วมกันหาแนวทางการแก้ไขปัญหา ร่วมกันกำหนดนโยบายหรือตรากฎหมาย

3) ลักษณะพึ่งพา เป็นลักษณะขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ หรือทุนในการดำเนินการจากรัฐ

- ด้านเป็นปฏิปักษ์ มี 2 ลักษณะคือ

1) การควบคุม รัฐควบคุมองค์กรพัฒนาเอกชนในหลายรูปแบบ เช่น ควบคุมด้วยการใช้กฎหมาย โดยให้องค์กรพัฒนาเอกชนจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ซึ่งปัจจุบันจะอยู่ในรูปแบบของสมาคม หรือมูลนิธิ ควบคุมโดยการให้ทุนสนับสนุนการดำเนินงาน เพื่อให้องค์กรพัฒนาเอกชนนั้นๆ ต้องพึ่งพารัฐมากขึ้น ความเป็นอิสระจึงสูญเสียไป และควบคุมในลักษณะของการดึงเข้ามาเป็นส่วนร่วมในกิจกรรมของรัฐ เช่น เป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการเพื่อร่วมพิจารณาในเรื่องต่างๆ เป็นต้น

2) การขู่คุกคาม เป็นความสัมพันธ์เชิงปฏิปักษ์ที่ต่างมีต่อกัน กล่าว คือ ยุคใดที่รัฐบาลเปิดเสรีให้แสดงความคิดเห็นมาก องค์กรพัฒนาเอกชนก็จะมีบทบาทในการเคลื่อนไหวต่อปัญหาต่างๆ มาก และถ้าถึงขั้นรุนแรง ก็มักจะข่มขู่คุกคามเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลในรัฐบาลโดยใช้พลังประชาชน หรือความเดือดร้อนของประชาชนเป็นอำนาจต่อรอง แต่ถ้ายุคสมัยใดที่เป็นรัฐบาลเผด็จการ หรือยุครัฐบาลควบคุม ปิดกั้นเสรีภาพของประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชนใดออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านโจมตีรัฐบาล รัฐก็จะใช้อำนาจรัฐในการข่มขู่คุกคามองค์กรพัฒนาเอกชนเหล่านั้นเช่นกัน

6. ผลกระทบจากผลงานขององค์กรพัฒนาเอกชน

การดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน มีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ มีผลกระทบต่อประเทศทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และความมั่งคง

ผลกระทบเชิงบวก องค์กรพัฒนาเอกชนสามารถช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสในสังคมให้สามารถช่วยเหลือตนเองและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ โดยเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพของประเทศ เช่น การช่วยเหลือให้มีอาชีพ ช่วยให้มีความรู้มีการศึกษาเพิ่มขึ้น ช่วยให้มีสุขภาพอนามัยที่ดี ช่วยให้มีที่อยู่อาศัย ช่วยฟื้นฟูจิตใจ ช่วยให้ได้รับการรักษาพยาบาลอย่างถูกต้อง ช่วยลดปัญหาอาชญากรรม เหล่านี้ เป็นการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระของรัฐบาลทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ

การเคลื่อนไหว ต่อต้าน คัดค้าน โครงการที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในบางกรณี ก็เป็นสิ่งที่องค์กรพัฒนาเอกชนทำถูกต้อง สามารถอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่าของประเทศไว้ได้

ผลกระทบเชิงลบ องค์กรพัฒนาเอกชนดำเนินการอย่างอิสระตามแนวทางวัตถุประสงค์และอุดมการณ์ของตนเอง ซึ่งบางครั้งอาจขัดต่อนโยบายหรือวิธีการดำเนินงานของรัฐบาล ขัดผล

ประโยชน์กับกลุ่มธุรกิจ ก่อให้เกิดความสับสน และเกิดความขัดแย้งในสังคม บางกรณีองค์กรพัฒนาเอกชนเรียกร้องให้รัฐบาลต้องชดเชยค่าเสียหายให้กับราษฎรโดยไม่ถูกต้องไม่มีเหตุผล แต่ไม่สามารถยุติความขัดแย้งหรือข้อเรียกร้องได้ เพราะองค์กรพัฒนาเอกชนบางรายก็แสวงหาผลประโยชน์จากค่าชดเชยเหล่านี้

การเคลื่อนไหว ต่อต้าน โจมตีนโยบาย และโครงการของรัฐบาลหลายกรณี มีความรุนแรงและขยายผลไปเป็นประเด็นทางการเมือง ที่สั่นคลอนเสถียรภาพของรัฐบาล นอกจากนี้องค์กรพัฒนาเอกชนที่เคลื่อนไหวอยู่ในประเทศไทยหลายองค์กร ได้รับเงินสนับสนุนจากต่างประเทศที่ต้องการขัดขวางการพัฒนาประเทศ อันมีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศด้วย

7. ตัวอย่างของประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน

ประเทศฝรั่งเศส องค์กรพัฒนาเอกชนเติบโตอย่างรวดเร็ว มีความใกล้ชิดกันระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนกับหน่วยงานของรัฐ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสังคมและกิจกรรมของรัฐ

ประเทศเยอรมันนี องค์กรพัฒนาเอกชนมีบทบาทแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มหนึ่งส่งเสริมด้านวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม อีกกลุ่มหนึ่งมุ่งช่วยเหลือด้านสุขภาพอนามัย และบริการทางสังคม

ประเทศญี่ปุ่น รัฐบาลญี่ปุ่นมีกฎหมาย "NPO Law" (Non Profit Organization Law) ยอมรับสถานภาพขององค์กรพัฒนาเอกชน ชาวญี่ปุ่นเห็นข้อจำกัดของระบบราชการ จึงให้การสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนอย่างมาก องค์กรพัฒนาเอกชนเองก็มุ่งกิจกรรมทางด้านการศึกษาค้นคว้าวิจัย ทางวิชาการ เป็นส่วนใหญ่

ในประเทศฮังการี องค์กรพัฒนาเอกชนยังไม่เข้มแข็ง ความร่วมมือและการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาสังคมยังไม่สามารถยืนด้วยตนเองได้ ต้องพึ่งพารัฐบาล

ประเทศบราซิล องค์กรพัฒนาเอกชนมีบทบาทสำคัญในการดูแลสิ่งแวดล้อม ความเสมอภาคของชาย-หญิง และการคุ้มครองผู้บริโภค

นอกจากอิทธิพลขององค์กรพัฒนาเอกชนที่มีผลกระทบต่อสังคมของแต่ละประเทศแล้ว ยังมีองค์กรพัฒนาเอกชนบางองค์กรที่มีอิทธิพลสร้างผลกระทบจากการดำเนินกิจกรรมของตนเองไปทั่วโลก เช่น กลุ่มกรีนพีซซึ่งจะมีเครือข่ายการดำเนินงานอยู่ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก

8. จำแนกกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน

องค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทย มีทั้งกลุ่มที่ดีมีเป้าหมายในการช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสในสังคม แบ่งเบาภาระของรัฐอย่างแท้จริง และกลุ่มที่ไม่ดีคือ กลุ่มที่ฉวยโอกาสใช้ความทุกข์ยากของราษฎรเป็นเครื่องมือต่อรอง ให้รัฐบาลดำเนินการในสิ่งที่ตนต้องการ หรือกลุ่มที่บิดเบือนข้อมูล ยุยงให้เกิดความแตกแยกในสังคม ยั่วยุให้ใช้ความรุนแรงตอบโต้กันระหว่าง

ประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ องค์กรพัฒนาเอกชนที่มีอยู่ในขณะนี้จึงมีประโยชน์ต่อสังคมและต่อประเทศแตกต่างกัน

1) **กลุ่มที่มีประโยชน์มาก** ส่วนใหญ่เป็นองค์กรสาธารณกุศลที่มีความปรารถนาดี ช่วยเหลือสังคม และดำเนินการตามวัตถุประสงค์ขององค์กรมายาวนาน เช่น มูลนิธิสายใจไทย มูลนิธิศิลปาชีพ มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง มูลนิธิร่วมกตัญญู สภากาชาดไทย มูลนิธิดวงประทีป สมาคมหยาดฝน ฯลฯ เป็นต้น

2) **กลุ่มที่มีประโยชน์ปานกลาง** เป็นกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนที่จัดตั้งขึ้นตามความต้องการของกลุ่มคนที่มีความคิดเดียวกัน ไม่ได้จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย แต่มีความตั้งใจจริงในการทำงานเพื่อช่วยเหลือสังคมในด้านต่างๆ แต่ก็จะตำหนิการดำเนินงานของรัฐบาลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมขององค์กรของตนว่า เป็นเพราะรัฐ หน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทำงานบกพร่อง ทำงานไม่มีประสิทธิภาพ ปัญหาจึงเกิดขึ้น ทำให้รัฐต้องสอดส่องดูแลการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนในกลุ่มนี้

3) **กลุ่มที่มีประโยชน์น้อย** เป็นกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนในการดำเนินงานใดๆ เป็นกลุ่มที่อยู่เบื้องหลังการเคลื่อนไหวต่างๆ หากประชาชนกลุ่มนี้ไม่ให้ความร่วมมือ องค์กรในกลุ่มนี้จะไม่สามารถทำงานให้ประสบผลสำเร็จได้ ที่สำคัญ คือ องค์กรพัฒนาเอกชนกลุ่มนี้มักจะแสวงหาผลประโยชน์อยู่เบื้องหลังความทุกข์ยากของประชาชน และจะเคลื่อนไหวเพื่อหวังผลในทางการเมืองหรือเพื่อตนเองมากกว่าการช่วยเหลือสังคม หรือที่สังคมเรียกว่า "นายหน้าค้าคนจน"

9. การดูแลควบคุม

การควบคุมดูแลการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน คือ การควบคุมดูแลด้วยกฎหมาย ด้วยการใช้กฎระเบียบของการจดทะเบียนเป็นมูลนิธิ หรือสมาคม สำหรับองค์กรพัฒนาเอกชนที่จัดตั้งขึ้นภายในประเทศ ส่วนองค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศที่เข้ามาดำเนินการในประเทศไทยใช้ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการเข้ามาดำเนินการขององค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศในประเทศไทย พ.ศ.2541 และระเบียบคณะกรรมการพิจารณาการดำเนินงานขององค์กรเอกชนต่างประเทศว่าด้วยหลักการพิจารณาและข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้ามาดำเนินงานขององค์กรเอกชนต่างประเทศในประเทศไทยและการจัดตั้งสำนักงานภูมิภาคในประเทศไทย พ.ศ. 2543

อย่างไรก็ตาม มีผู้เสนอให้ตราพระราชบัญญัติส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนขึ้นมาควบคุมจะดีกว่า เพราะกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติของสมาคมและมูลนิธิค่อนข้างล้าสมัย และไม่ตรงกับลักษณะการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนนัก โดยพระราชบัญญัตินี้จะมีสาระสำคัญทั้งด้านการส่งเสริมการดำเนินงานและการควบคุมไปพร้อมกัน

อีกแนวทางหนึ่งที่สามารถควบคุมดูแลองค์กรพัฒนาเอกชนได้ในระดับหนึ่ง คือ การควบคุมกันเอง คล้ายกับลักษณะของสื่อมวลชนที่ให้สื่อมวลชนควบคุมดูแลกันเอง โดยมีมาตรฐานจรรยาบรรณเป็นตัวกำกับ ใครทำผิดจรรยาบรรณจะถูกประณามและมีบทลงโทษจากสังคมด้วยการไม่ให้ความร่วมมือและเปิดโปงพฤติกรรม ขณะเดียวกันใครเป็นองค์กรที่ดีก็จะได้รับการสนับสนุนในการดำเนินงาน

10. ข้อเสนอแนะ

หลายฝ่ายให้ความเห็นว่าบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน ควรจะดำเนินงานอยู่บนพื้นฐานของความบริสุทธิ์ใจ ดำเนินกิจกรรมภายใต้กรอบของกฎหมาย ไม่แสวงหาผลประโยชน์ให้ตนเองหรือกลุ่มของตนเอง และรัฐบาลควรสนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนที่ดี เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลายฝ่ายเห็นสมควรให้มีการออกกฎหมาย เพื่อควบคุม กำกับดูแล การจัดตั้งและการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน

องค์กรพัฒนาเอกชน

1. ความนำ

องค์กรพัฒนาเอกชน หรือ เอ็นจีโอ (Non Government Organization: NGO) เป็นหน่วยงานภาคเอกชนที่มีบทบาทสำคัญอยู่ในสังคม วัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนแต่ละองค์กรแตกต่างกัน บ้างก็มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการช่วยเหลือสังคมอย่างแท้จริง บ้างก็มีวัตถุประสงค์เพื่อเคลื่อนไหวเป็นตัวแปรทางการเมือง บ้างก็มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ

องค์กรพัฒนาเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือสังคมอย่างแท้จริงนั้น น่ายกย่องชมเชย เชิดชู และประกาศเกียรติคุณให้สังคมได้รับรู้ แต่องค์กรพัฒนาเอกชนที่มีวัตถุประสงค์อื่นแอบแฝง และดำเนินการในลักษณะ "ป่วน" สังคม ชี้นำผู้คนในสังคมไปในเชิงคัดค้าน เรียกร้องโดยไม่ฟังเหตุผลของคนอื่น ก่อให้เกิดความวุ่นวายในสังคม สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น องค์กรพัฒนาเอกชนในกลุ่มนี้น่าจะได้รับการตำหนิและเปิดโปงพฤติกรรมให้สังคมได้รับรู้เช่นกัน

องค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทยที่จัดตั้งขึ้นมาโดยคนไทยจริงๆ ส่วนใหญ่มักจะเป็นองค์กรที่สร้างประโยชน์และช่วยเหลือสังคมไทย แต่องค์กรพัฒนาเอกชนที่จัดตั้งขึ้นในต่างประเทศแต่เข้ามาจัดตั้งสาขาในประเทศไทย ดำเนินการโดยคนไทย มักจะใช้ประเทศไทยเป็นฐานในการทำงาน เคลื่อนไหว และฉวยโอกาสใช้เหตุการณ์ สถานการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นเงื่อนไขต่อรองเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ

จากข้อสังเกตจะพบว่าในยุคใดสมัยใดที่บ้านเมืองเปิดเสรีประชาธิปไตยมาก องค์กรพัฒนาเอกชนก็จะปรากฏตัว มีการเคลื่อนไหวทางสังคมในรูปแบบต่างๆ เป็นจำนวนมาก ถ้ายุคใดสมัยใดมีการปิดกั้นเสรีภาพของประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชนที่มีวัตถุประสงค์อื่นแอบแฝงก็จะเคลื่อนไหวเงียบๆ ไม่เปิดเผย ยกเว้นองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือสังคมอย่างแท้จริง จะสามารถดำเนินกิจกรรมได้ทุกยุคทุกสมัยอย่างเปิดเผย

2. คำนิยาม

ในบทนี้จะแบ่งการให้คำนิยามออกเป็น 2 ส่วน คือ นิยามขององค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์ ดังนี้

2.1 องค์กรพัฒนาเอกชน

NGO มาจากคำว่า Non Government Organization คือ องค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐบาล ในประเทศไทยจะใช้คำว่า "องค์กรพัฒนาเอกชน" ใช้คำย่อว่า อพช. บางคนเรียกว่า "องค์กรเอกชนเพื่อการพัฒนา" แต่ส่วนใหญ่จะใช้ทับศัพท์ย่อภาษาอังกฤษว่า NGO (เอ็นจีโอ) สำหรับในต่างประเทศมีชื่อเรียกแตกต่างกัน เช่น ประเทศฝรั่งเศส เรียกว่า Social Economy และ Third Sector ประเทศสหรัฐอเมริกา เรียกว่า Non – profit Organizations และ Non Profit Sector เป็นต้น

มีผู้ให้ความหมายขององค์กรพัฒนาเอกชนไว้หลากหลาย แต่จะมีสาระสำคัญคล้ายๆ กัน สรุปคือ "**องค์กรพัฒนาเอกชน คือ กลุ่มคนที่สนใจในเรื่องเดียวกัน มีแนวความคิดหรืออุดมการณ์เดียวกันมารวมตัวกันเป็นองค์กร ทำงานโดยอิสระ มีกิจกรรมขององค์กรที่สนับสนุนแนวคิดหรืออุดมการณ์ของผู้ที่อยู่ร่วมในองค์กร ซึ่งคาดหมายว่าแนวทางหรือกิจกรรมดังกล่าวจะสามารถช่วยเหลือ หรือคลี่คลายปัญหาให้กับสังคมและพัฒนาสังคมได้ ไม่ดำเนินกิจการในเชิงธุรกิจ แต่บางองค์กรอาจหาผลประโยชน์ในรูปแบบอื่น เช่น อำนาจ ชื่อเสียง อาจจดทะเบียนหรือไม่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลก็ได้ แต่จะมีการจัดองค์กรในเชิงการบริหารที่สามารถจะดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่อง"**

2.2 องค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์

ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2535 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการรวมตัวของกลุ่มคนเพื่อทำกิจกรรมบางอย่างโดยไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะมุ่งหาผลประโยชน์ 2 ประเภท คือ

สมาคม หมายถึง การรวมกลุ่มของคนตั้งเป็นสมาคมเพื่อทำการใดๆ อันมีลักษณะต่อเนื่องร่วมกัน และมิใช่เป็นการหาผลกำไร หรือรายได้มาแบ่งปัน

มูลนิธิ ได้แก่ ทรัพย์สินที่จัดสรรไว้โดยเฉพาะ สำหรับวัตถุประสงค์เพื่อการกุศลสาธารณะ การศาสนา ศิลปะ วิทยาศาสตร์ วรรณคดี การศึกษา หรือเพื่อสาธารณประโยชน์อย่างอื่น โดยมิได้มุ่งหาผลประโยชน์มาแบ่งปันกัน

มีองค์กรพัฒนาเอกชนจำนวนมากที่จดทะเบียนเป็นสมาคมหรือมูลนิธิเพื่อให้เป็นองค์กรที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งการทำตามกฎเกณฑ์ กติกา ที่กฎหมายวางไว้สำหรับการดำเนินงาน สมาคมหรือมูลนิธิจะทำให้สถานภาพขององค์กรพัฒนาเอกชนที่จดทะเบียนเป็นสมาคม หรือมูลนิธิ

มีความมั่นคงเป็นปึกแผ่น สะดวกต่อการหาแหล่งเงินทุนมาสนับสนุนการดำเนินงาน รวมทั้งการติดต่อประสานกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนอื่นๆ

นอกจากการรวมตัวเป็นกลุ่มและจดทะเบียนเป็นสมาคมหรือมูลนิธิอย่างถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ยังมีองค์กรพัฒนาเอกชนอีกไม่น้อยที่รวมตัวกันและเรียกกลุ่มของตนเองเป็นชื่ออื่นๆ เช่น

ชมรม คือ กลุ่มบุคคลที่มีจุดประสงค์เพื่อประโยชน์บางประการร่วมกัน

องค์การ คือ ศูนย์กลางของกิจการที่ประกอบขึ้นเป็นหน่วยงานเฉพาะด้าน

สถาบัน คือ หน่วยซึ่งคนในสังคมจัดตั้งให้มีขึ้น เพราะเห็นประโยชน์ว่ามีความต้องการและจำเป็นแก่วิถีชีวิตของตน

ศูนย์ คือ หน่วยงานที่เป็นจุดร่วมในการวางแผน ปฏิบัติงาน ประสานงานและให้บริการในด้านต่างๆ ที่เป็นวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง

กลุ่ม คือ การที่บุคคลมารวมกันเป็นหมู่ เพื่อวัตถุประสงค์เดียวกัน เช่น กลุ่มเพื่อนหญิง กลุ่มคนรักช้าง

สหภาพ คือ สถาบันตั้งแต่ 2 สถาบันขึ้นไป รวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมเฉพาะอย่าง หรือกิจกรรมทั่วไป เช่น สหภาพแรงงาน คือ สถาบันที่ลูกจ้างร่วมกันจัดตั้งขึ้นเพื่อให้คอยปกป้องรักษาและส่งเสริมผลประโยชน์ในเรื่องของการทำงาน และสวัสดิการของลูกจ้างที่เป็นสมาชิกอยู่ เป็นต้น

กองทุน ได้แก่ เงินหรือทรัพย์สินที่เอามารวมเป็นก้อนเดียวกัน เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น กองทุนช่วยชีวิตสัตว์ป่า กองทุนพัฒนาเด็กชนบท เป็นต้น

สมัชชา คือ การประชุม หรือการชุมนุมเพื่อผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น สมัชชาคนจน เป็นการชุมนุมของกลุ่มคนที่เรียกร้องให้รัฐให้ความช่วยเหลือ หรือให้ค่าชดเชยค่าที่ดินและรายได้จากการประกอบอาชีพอันเนื่องมาจากกิจการที่รัฐดำเนินการในพื้นที่ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของบุคคลเหล่านั้น องค์กรพัฒนาเอกชนในกลุ่มนี้เกิดจากการรวมตัวของผู้มีแนวคิดเดียวกันที่อาจจะเห็นถึงปัญหาที่จะเกิดแก่สังคมหรือเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาด้วยตนเอง เป็นการรวมตัวอย่างไม่มีกฎเกณฑ์และกติกาใดๆ ทางกฎหมายที่จะรองรับการทำงาน คงมีเพียงความคิดร่วมกันที่จะเรียกร้องค่าตอบแทนจากรัฐบาลตามจังหวะและเหตุการณ์ที่เอื้ออำนวย

3. ข้อมูลทั่วไปขององค์กรพัฒนาเอกชนไทย

3.1 วิวัฒนาการขององค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทย

หากจะนับกันจริงๆ ต้องถือว่า องค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทยกำเนิดมาตั้งแต่กลุ่มมิชชันนารีโปรแตสแตนท์ เข้ามาสร้างโรงเรียน ให้การศึกษาแก่เยาวชนไทย หรือสร้างโรงพยาบาลให้การรักษาโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ ให้กับคนไทย ตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 นับเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่จัดตั้งขึ้นโดยชาวต่างชาติ

สำหรับองค์กรพัฒนาเอกชนที่จัดตั้งขึ้นโดยคนไทยองค์กรแรกคือ **"สภาอุณาโลมแดง"** หรือ **"สภากาชาดไทย"** ซึ่งองค์ผู้จัดตั้งคือ สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินี พระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี ต่อมาพระวิมาดาเธอกรมพระสุทธาสินีนาฏยังได้ทรงบริจาคทรัพย์ส่วนพระองค์ทรงสร้างสถานสงเคราะห์เด็กกำพร้าอนาถาขึ้นเพื่อช่วยเหลืออุปการะเด็กกำพร้าให้เติบโตและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้

ในปี พ.ศ. 2447 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงร่วมกับข้าราชบริพารก่อตั้งสยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์เพื่อจัดทำห้องสมุดและพิมพ์หนังสือเผยแพร่ความรู้สู่ประชาชน

องค์กรที่เกิดขึ้นเหล่านี้ นับได้ว่าเป็นต้นกำเนิดขององค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทยที่ได้มีการพัฒนาและขยายตัวในระยะต่อมา ซึ่งสามารถแบ่งยุคสมัยของการพัฒนาและขยายตัวขององค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทย ออกเป็น 7 ช่วงระยะเวลา ดังต่อไปนี้

- ยุคเริ่มแรก หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ในปี พ.ศ. 2486 ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลย์สงคราม ได้ก่อตั้งสโมสรวัฒนธรรมหญิงขึ้น เพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรมระหว่างสมาชิก รวมทั้งดำเนินกิจการทางด้านสังคมสงเคราะห์ด้วย

พ.ศ. 2501 ได้มีองค์กรต่างประเทศมาจัดตั้งองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทย คือ สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย ในพระราชินูปถัมภ์

พ.ศ. 2502 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก่อตั้งสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย เพื่อเป็นหน่วยงานกลาง ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาและสังคมสงเคราะห์สำหรับเอกชนต่างๆ

องค์กรพัฒนาเอกชนในยุคนี้ ส่วนใหญ่เป็นการจัดตั้งขึ้นโดยพระมหากษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์และบุคคลในสังคมชั้นสูง หรือบุคคลที่มีอำนาจบารมีในสังคม กิจการขององค์กรส่วนใหญ่เป็นลักษณะของสังคมสงเคราะห์ ช่วยเหลือสังคมด้านต่างๆ โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสในสังคม และผู้ประสบภัย

- **ยุคก่อน 14 ตุลาคม 2516** (พ.ศ. 2505-2516)

ยุคนี้ เป็นยุคผู้ปกครองประเทศเป็น "ทหาร" มีผู้นำกองทัพเป็นนายกรัฐมนตรี สถานการณ์การเมืองของโลก แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ค่ายสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ และค่ายเสรีประชาธิปไตย ส่วนรัฐบาลไทยปกครองประเทศในรูปแบบของ "เผด็จการทหาร"

องค์กรพัฒนาเอกชนที่เกิดขึ้นในยุคนี้ จึงเป็นยุคของการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาชนบท องค์กรพัฒนาเอกชนในยุคนี้ นอกจากจะเป็นการดำเนินงานในลักษณะสังคมสงเคราะห์แล้ว ยังได้มีการเริ่มให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ปัญหาต่างๆ ในสังคมด้วย

ในปี พ.ศ. 2510 ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ได้ร่วมกับบุคคลในวงราชการและนักธุรกิจเอกชนจัดตั้ง **"มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์"** ขึ้น เพื่อทำงานในการพัฒนาชนบทจริงๆ

องค์กรพัฒนาเอกชนในยุคนี้ เริ่มมีการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ซึ่งสรุปว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเพราะประชาชนขาดความรู้ และข้อมูลข่าวสารต่างๆ จึงควรมีการพัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะผู้นำชุมชนให้มีศักยภาพเพียงพอที่จะนำชุมชนให้ก้าวหน้าทันกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ มีการพัฒนาอาชีพเพื่อให้ประชาชนอยู่ดีกินดี

ในยุคเดียวกันนี้ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ได้ก่อตั้งโครงการบัณฑิตอาสาสมัครขึ้นในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง ส่งบัณฑิตอาสาไปอยู่กับชาวบ้านในชนบทเพื่อศึกษาความเป็นอยู่ของชาวบ้านและประสานกับหน่วยราชการเพื่อให้เกิดการพัฒนาชนบท รวมทั้งมีงานวิจัยด้านการพัฒนาชนบทเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาต่างๆ ด้วย

โดยภาพรวมขององค์กรพัฒนาเอกชนที่เกิดขึ้นในยุคนี้ เริ่มเข้าไปใกล้ชิดและฝังตัวอยู่กับประชาชน เพื่อถ่ายทอดแนวความคิดในการพัฒนาตนเองและชุมชน ทำให้รัฐบาลเริ่มให้ความสนใจบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนมากขึ้น ขณะเดียวกันนักวิชาการ ปัญญาชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา เริ่มมีความคิดอิสระ เรียกร้องเสรีประชาธิปไตยจากรัฐบาลเผด็จการทหาร

- **ยุคหลัง 14 ตุลาคม 2516** (พ.ศ. 2516-2519)

ภายหลังเหตุการณ์วันมหาวิปโยค 14 ตุลาคม 2516 รัฐบาลเผด็จการทหารถูกโค่นล้มโดยพลังประชาชนที่เรียกร้องเสรีประชาธิปไตย เป็นยุคที่ประชาธิปไตยเบ่งบาน มีการรวมตัวกันของกลุ่มอาชีพต่างๆ จัดตั้งขึ้นเป็น "สหภาพ" เพื่อเรียกร้องสิทธิ์ที่ควรจะได้รับและเรียกร้องความเป็นธรรมจากนายจ้างที่สำคัญได้แก่ **"สหภาพเพื่อเสรีภาพของประชาชน"** สมาชิกของสหภาพประกอบด้วย นักวิชาการ นักศึกษา ทนายความ ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น **"สมาคมสิทธิ และเสรีภาพเพื่อประชาชน"** มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

พ.ศ. 2517 นายมีชัย วีระไวทยะ ได้ก่อตั้ง "สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน" มีกิจกรรมหลักในด้านการวางแผนครอบครัว เป็นการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง

ในยุคนี้ประเทศไทยต้องรับภาระผู้อพยพหนีภัยสงครามอินโดจีน ด้วยการตั้งค่ายผู้อพยพตามแนวชายแดนของประเทศ เป็นเหตุให้องค์กรพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศเข้ามาให้ความช่วยเหลือผู้อพยพเหล่านี้หลายองค์กร เช่น องค์กรคาทอลิกสงเคราะห์ (CRS) จากประเทศสหรัฐอเมริกา องค์กร JVC จากประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น ส่วนของไทยก็ได้จัดตั้ง มูลนิธิศุภนิมิตรแห่งประเทศไทย ขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือผู้อพยพเหล่านี้ เช่นกัน

องค์กรพัฒนาเอกชนที่เกิดขึ้นในยุคนี้ จะดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยให้มีความกล้าแสดงออกทางการเมือง มีการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล และชี้นำรัฐบาลโดยเฉพาะเรื่องของปากท้องของประชาชน เช่น ค่าจ้างแรงงาน ราคาผลผลิตทางการเกษตร สิทธิในที่ดินทำกิน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการปกป้องสิทธิประโยชน์ของประชาชน

- ยุคหลัง 6 ตุลาคม 2519 (พ.ศ. 2519-2522)

ภายหลังเหตุการณ์นองเลือดในเดือนตุลาคม 2519 บรรดานักเรียน นิสิต นักศึกษาที่มีบทบาทในการเคลื่อนไหวทางการเมืองก่อนหน้านั้นจนนำมาสู่เหตุการณ์วันที่ 6 ตุลาคม 2519 ได้หลบหนีเข้าป่าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยจับอาวุธต่อสู้กับรัฐบาลไทย ซึ่งรัฐบาลในยุคนั้นได้เร่งพัฒนาประเทศโดยใช้หลัก "ความมั่นคงของประเทศ" เป็นสำคัญ

องค์กรพัฒนาเอกชนในยุคนี้ถูกเพ่งเล็ง และคุกคามจากอำนาจรัฐและอำนาจมืดต่างๆ ผู้นำกรรมกร ชาวนา นักศึกษา ถูกลอบสังหาร มีการประกาศกฎอัยการศึกให้อำนาจแก่ทหารตำรวจในการจับกุมผู้ที่มีแนวความคิด หรือความคิดเห็นที่แตกต่างจากรัฐบาล ทำให้สื่อมวลชนถูกควบคุมอย่างหนัก

อย่างไรก็ตาม ในยุคนี้มีองค์กรพัฒนาเอกชนใหม่ๆ เกิดขึ้นบ้าง เช่น มูลนิธิเกียรติร่วมมิตรเพื่อการศึกษา สภาเยาวชนคาทอลิกแห่งประเทศไทย มูลนิธิหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ซึ่งแต่ละองค์กรมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของเยาวชน เป็นส่วนใหญ่

ในยุคนี้องค์กรพัฒนาเอกชนไม่สามารถแสดงบทบาทได้มากนัก ผลงานขององค์กรที่ปรากฏแก่สายตาสาธารณชนมีเป็นส่วนน้อย สื่อมวลชนโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ถูกริดรอนเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น รัฐบาลประกาศให้หนังสือประมาณ 100 เรื่อง เป็นเอกสารต้องห้าม และเอาความผิดกับผู้จำหน่ายและผู้ครอบครอง

- **ยุคผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย** (พ.ศ. 2523-2526)

ในปี พ.ศ. 2523 สมัย พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลประกาศนโยบาย 66/2533 เปิดโอกาสให้นักเรียน นิสิต นักศึกษา และนักวิชาการที่หนีเข้าป่าเพื่อไปร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) วางอาวุธ และกลับคืนสู่ประเทศไทยโดยไม่มีความผิด ในฐานะ "ผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย" นับจากนั้นเป็นต้นมาองค์กรพัฒนาเอกชนกลับฟื้นคืนมาแสดงบทบาทเคลื่อนไหวเพื่อช่วยเหลือสังคมในด้านต่างๆ อีกครั้งหนึ่ง เช่น ด้านสาธารณสุข มีการก่อตั้ง "มูลนิธิเพื่อนหญิง" ขึ้นมา เพื่อช่วยเหลือผู้หญิงที่ถูกคุกคามทางเพศ ให้คำปรึกษาแก่ผู้หญิงเพื่อแก้ปัญหาชีวิตต่างๆ มีองค์กรพัฒนาเอกชนจากประเทศนอร์เวย์ มาจัดตั้ง "องค์กรอนุเคราะห์เด็ก" ขณะเดียวกันก็มีการจัดตั้ง "มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัม" สภากาชาดไทยก่อตั้ง "มูลนิธิสงเคราะห์เด็ก" และศาสตราจารย์นายแพทย์ ประเวศ วะสี ผลักดันให้มีการจัดตั้ง "มูลนิธิหมอชาวบ้าน"

พ.ศ. 2525 ได้มีการก่อตั้ง "สมาคมเทคโนโลยีที่เหมาะสม" และ "สมาคมส่งเสริมสถานภาพของสตรี"

พ.ศ. 2526 มีองค์กรพัฒนาเอกชนเกิดขึ้นอีกหลายองค์กร ที่สำคัญคือ "ชมรมศิษย์เก่าบูรณะชนบทและเพื่อน" เพื่อสร้างนักพัฒนาชนบทให้เพิ่มมากขึ้น นายแพทย์บุญส่ง เลขะกุล ผลักดันให้ก่อตั้ง "มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่า และพรรณพืชแห่งประเทศไทย" เพื่ออนุรักษ์สัตว์ป่าและพืชป่ามิให้สูญพันธุ์

ในยุคนี้ ได้มีอาสาสมัครกลุ่มเล็กๆ เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ทั้งที่จดทะเบียนไม่ได้จดทะเบียนอย่างเป็นทางการ องค์กรพัฒนาเอกชนในยุคนี้บรรดานักวิชาการ นักเรียน นิสิต นักศึกษาที่กลับออกมาจากป่าได้เข้ามาอาสาสมัครทำงานเพื่อสังคมและพัฒนาชนบทกันมาก บุคคลเหล่านี้พยายามให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ รัฐบาลเริ่มเห็นความสำคัญในบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนมากขึ้น มีหลายหน่วยงานของรัฐโดยเฉพาะหน่วยงานทางด้านการเกษตรและพัฒนาชุมชน ได้ทำงานร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนในการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้นำชุมชนและราษฎรในท้องถิ่นให้พัฒนาอาชีพ สร้างรายได้เพื่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น องค์กรพัฒนาเอกชนในยุคนั้นทำงานใกล้ชิดกับชาวบ้านมากกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ

- **ยุคเติบโตและรุ่งเรือง** (พ.ศ. 2527-2533)

ในยุคนี้ ได้มีการจัดตั้ง "คณะกรรมการประสานงานกับองค์กรพัฒนาเอกชน" (กป.อพช.) ขึ้น เพื่อเป็นศูนย์รวมขององค์กรพัฒนาเอกชนระดับรากหญ้า มีผู้แทนองค์กรในการประสานกับหน่วยราชการ และในปลายปี พ.ศ. 2533 ได้มีการรวมตัวขององค์กรพัฒนาเอกชนในอีกรูปแบบหนึ่งเรียกว่า "เครือข่าย" แต่ละเครือข่ายจะถูกจัดตั้งขึ้นตามประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น

ยุคนี้นับได้ว่าเป็นยุคที่องค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทยเติบโตมากที่สุดและรุ่งเรืองที่สุด มีโครงการต่างๆ เกิดขึ้นมากมายในชนบทและในเมือง ขณะเดียวกันก็มีปัญหาเกิดขึ้นมากมายเช่นกัน ทั้งปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาโสเภณี ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาผู้อพยพ และปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ยังมีองค์กรพัฒนาเอกชนเกิดขึ้นในยุคนี้อีกหลายองค์กรที่สำคัญ เช่น

- คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน
- สมาคมสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย
- โครงการตาวิเศษ ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนเป็นมูลนิธิสร้างสรรค์ไทย
- สมาคมแพทย์อาชีวศาสตร์ และสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย
- มูลนิธิเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต
- สถาบันพัฒนาชนบท
- ศูนย์สื่อเพื่อการพัฒนา
- มูลนิธิชุมชนท้องถิ่นพัฒนา
- มูลนิธิ สืบ นาคะเสถียร

ฯลฯ

ยุคนี้มีงานศึกษาวิจัยเพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐ มีการรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อปลุกจิตสำนึกให้กับประชาชนในประเทศ โดยผ่านกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เช่น การเสวนา การสัมมนา การจัดพิมพ์หนังสือ เอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ และการชุมนุมประท้วง เป็นต้น ยุคนี้เป็นยุคที่ประชาชน และหน่วยงานภาคราชการรู้จักองค์กรพัฒนาเอกชนมากขึ้น

- ยุคปัจจุบัน (พ.ศ. 2534-ปัจจุบัน)

ยุคนี้เป็นยุคที่องค์กรพัฒนาเอกชนดำเนินงานในรูปแบบของ "เครือข่าย" มากขึ้น เช่น เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก เครือข่ายผู้หญิง หรือบางองค์กรอาจจะไม่ใช้ชื่อเครือข่ายนำหน้า แต่จะทำงานในลักษณะเดียวกัน คือ เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่กระจายตัวทำงานอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ ที่ใดมีปัญหาสังคมมากก็อาจจะมีองค์กรทำงานอยู่มากกว่าพื้นที่อื่น การรวมตัวกันทำงานดังกล่าว จะมี 2 ลักษณะ คือ การรวมตัวทำงานตามประเด็นปัญหา และรวมตัวกันเพื่อประสานงานในภูมิภาค

ในปี พ.ศ. 2534 คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ยึดอำนาจจาก พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ และมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี มีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้น และต่อมา พลเอกสุจินดา คราประยูร เข้ามาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี สร้างความไม่พอใจให้กับประชาชนส่วนใหญ่จนเกิดเป็นกรณีนองเลือดขึ้นอีกครั้งหนึ่งเรียกว่า "พฤษภาทมิฬ" เมื่อเดือนพฤษภาคม 2535 ภายหลังเหตุการณ์

"พฤษภาทมิฬ" นายอานันท์ ปันยารชุน เข้ามารักษาการนายกรัฐมนตรีอีกครั้งและในเดือนกันยายน 2535 ได้มีการเลือกตั้งทั่วไป พรรคประชาธิปัตย์ได้รับเลือกตั้งเข้ามาเป็นจำนวนมากที่สุด จึงเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล โดยมี นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี

องค์กรพัฒนาเอกชนในยุคนี้ปรากฏตัวให้เห็นอย่างชัดเจน และมีบทบาทในการเคลื่อนไหว ชี้นำสังคมค่อนข้างมาก มีการผลักดันให้เกิดโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาต่างๆ หลายด้าน อาทิ การเกษตร สาธารณสุข การศึกษา กฎหมาย และการเมือง มีการเคลื่อนไหวขององค์การพัฒนาเอกชนร่วมกับประชาชนผลักดันให้เกิดการร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน กิจกรรมที่ปรากฏอยู่เนืองๆ ขององค์กรพัฒนาเอกชนในยุคนี้ คือ การเป็นแกนนำในการชุมนุมประท้วง เป็นแกนนำในการเรียกร้องสิทธิ์ต่างๆ ให้ราษฎร ทั้งที่มีเหตุผลสมควรและไม่สมควร แกนนำในการเจรจาต่อรองกับรัฐบาลในเรื่องต่างๆ และมีสมาชิกองค์กรพัฒนาเอกชนบางคนเข้าไปเป็นคณะกรรมการพิจารณาในเรื่องต่างๆ ที่หน่วยงานภาครัฐได้แต่งตั้งขึ้น

3.2 กิจกรรมและวิธีการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทย

องค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทยขณะนี้มีอยู่เป็นจำนวนมาก การจัดตั้งองค์กรมีหลายรูปแบบทั้งที่ถูกต้องตามกฎหมายซึ่งดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด กับกลุ่มที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายซึ่งดำเนินการอย่างอิสระ ในหนังสือ "แกะรอยเอ็นจีโอ" ได้จำแนกรูปแบบการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชนออกเป็น 5 กลุ่ม ตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งดังนี้

1) เพื่อการกุศล เช่น มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง มูลนิธิร่วมกตัญญู สภาสังคมสงเคราะห์ เพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาล หรือร่วมมือกับองค์กรของรัฐทำให้งานบริการประชาชนมีประสิทธิภาพ
2) เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะกลุ่ม เช่น สมาคมศิษย์เก่าต่างๆ องค์กรเอกชนกลุ่มนี้จะไม่เข้าไปเกี่ยวกับเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ เพราะรายได้เก็บจากสมาชิก และไม่มีจุดประสงค์จะไปร่วมกับกลุ่มอื่นๆ
3) เพื่อกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับมนุษย์โดยตรง เช่น มูลนิธิเพื่อนช้าง ปลาพะยูน ในกรณีเช่นนี้มักจะได้รับเงินอุดหนุนจากต่างชาติที่มีความคิดเห็นในทำนองเดียวกันและมักจะตั้งเป็นเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ หรือประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
4) เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งนับวันจะมีความขัดแย้งมากขึ้นเรื่อยๆ เพราะรัฐต้องการพัฒนา ในขณะที่คนกลุ่มดังกล่าวเห็นว่า ไม่สมควรมีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม เอ็นจีโอในรูปแบบนี้จึงมักมีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องมีการสร้างกระแสกดดันรัฐบาล มีการรับเงินสนับสนุนกิจกรรมจากต่างประเทศ และในหลายประเทศกลุ่มดังกล่าวได้พัฒนาตัวเองเป็นพรรคการเมือง เช่น

พรรคกรีน นอกจากนี้เอ็นจีโอในรูปแบบนี้จะไม่จำกัดอาณาเขต และมักไปสร้างกระแสกดดันรัฐบาลในประเทศด้อยพัฒนา

5) เพื่อสิทธิมนุษยชนและการเมือง จะอยู่ในกลุ่มประเทศด้อยพัฒนาเช่นกัน เพราะในประเทศเหล่านี้มักมีปัญหาการละเมิดสิทธิเด็กและสตรี การกดขี่แรงงาน กระบวนการยุติธรรมที่ไม่โปร่งใส หรือบางประเทศมีการตั้งเอ็นจีโอเพื่อต่อต้านเผด็จการและกลายเป็นเรื่องสากลจนเป็นกฎบัตรสหประชาชาติ เอ็นจีโอกลุ่มนี้มีอิทธิพลเพราะสามารถสร้างกระแสและผูกพันเป็นเครือข่ายระดับโลก แต่สำหรับเอ็นจีโอกลุ่มที่มีจุดยืนไม่ชัดเจนจะเสี่ยงต่อการแทรกแซงของพรรคการเมืองในลักษณะยืมมือทำลายฝ่ายตรงข้าม เป็นผลทำให้ภาพลักษณ์เอ็นจีโอทั้งกระบวนการเสื่อมเสียไม่ได้รับความเชื่อถือ

จากลักษณะหรือรูปแบบขององค์กรพัฒนาเอกชนทั้ง 5 กลุ่มดังกล่าว หากจะนำมาพิจารณาจากความรู้สึกหรือความปรารถนา และความคาดหวังของผู้คนในสังคมไทย อาจจะจำแนกได้ 2 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่

- องค์กรพัฒนาเอกชนที่พึงประสงค์ของสังคมไทย
- องค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่พึงประสงค์ของสังคมไทย

ในที่นี้จะนำลักษณะต่างๆ ของทั้ง 2 กลุ่ม มาเปรียบเทียบให้เห็นดังนี้

องค์กรพัฒนาเอกชนที่พึงประสงค์ของสังคมไทย

ต้องยอมรับว่า แม้จะมีองค์กรพัฒนาเอกชนบางองค์กรมีพฤติกรรมในเชิงลบ สร้างความแตกแยก สร้างความวุ่นวาย สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้คนในสังคมอยู่บ้าง แต่ก็มีองค์กรพัฒนาเอกชนจำนวนไม่น้อยที่มีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคม ตลอดจนสภาพแวดล้อมต่างๆ ให้ดีขึ้น บทบาทและกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชนในเชิงสร้างสรรค์และช่วยแก้ปัญหาพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นเหล่านี้ คือลักษณะขององค์กรพัฒนาเอกชนที่สังคมไทยต้องการ ซึ่งอาจจะสรุปลักษณะขององค์กรพัฒนาเอกชนที่พึงประสงค์ของสังคมไทยได้ดังต่อไปนี้

1) เป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นมาจากการรวมกลุ่มผู้ที่มีอุดมการณ์ใกล้เคียงกัน มาร่วมกันทำงาน
2) ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรเป็นผู้ที่มีอุดมการณ์และมีความตั้งใจจริงในการช่วยเหลือพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น ช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสในสังคมให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า ช่วยอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น

เพื่อผู้คนในสังคมจะได้มีสุขภาพอนามัยที่ดี และช่วยพัฒนาประเทศชาติในด้านต่างๆ อย่างแท้จริง

3) ไม่ใช่องค์กรในการแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง หรือพรรคพวกของตนเอง
4) ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้บริหารองค์กรไม่มีเงินเดือน แต่เป็นผู้ที่อุทิศตนทำงาน หรือเป็นอาสาสมัครทำงานเพื่อสังคมและส่วนรวม
5) เป็นองค์กรที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง

องค์กรพัฒนาเอกชนในแต่ละพื้นที่จะดำเนินกิจกรรมหรือเคลื่อนไหวในเหตุการณ์และสถานการณ์ต่างๆ แตกต่างกัน หรือแต่ละองค์กรมีกลุ่มเป้าหมายที่จะทำงานด้วย หรือวัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถจัดประเภทกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชนที่พึงประสงค์ได้ ดังนี้

กิจกรรมด้านการบริการ หรือด้านสังคมสงเคราะห์

หากจะมองพัฒนาการขององค์กรพัฒนาเอกชนในอดีตดังที่กล่าวมาแล้วในบทแรกจะพบว่าองค์กรพัฒนาเอกชนในระยะแรกมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือประชาชนอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในสมัยรัชกาลที่ 5 มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ 2 ประการ คือ เริ่มมีการศึกษาอย่างเป็นระบบ และมีการติดต่อกับประเทศทางตะวันตกมากขึ้น ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนนวัตกรรมการศึกษาต่างๆ เกิดการรวมตัวของคนชั้นสูงในสังคมไทยที่มีแนวความคิดว่าน่าจะทำอะไรบางอย่างเพื่อช่วยเหลือรัฐบาล จึงได้มีการก่อตั้ง "สภาอุณาโลมแดง" หรือ "สภากาชาดไทย" ในปัจจุบัน ซึ่งนับได้ว่าเป็นต้นแบบปฏิบัติการขององค์กรพัฒนาเอกชนไทย โดยจุดประสงค์ของการจัดตั้งสภาอุณาโลมแดงเพื่อช่วยเหลือคนเจ็บ คนป่วย และผู้ที่ได้รับความลำบาก ลักษณะการช่วยเหลือดังกล่าวล้วนแต่เกิดขึ้นเพราะสถานการณ์ทั้งที่อยู่ในสภาวะฉุกเฉิน เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ เป็นต้น และในภาวะที่สังคมอยู่อย่างปกติสุขก็จะมีกิจกรรมการให้ทาน การจัดงานการกุศลต่างๆ นอกจากนี้ยังมีมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ตั้งมาหลายทศวรรษ เพื่อช่วยเหลือชาวใต้จากวาตภัยร้ายแรงที่แหลมตะลุมพุก จังหวัดนครศรีธรรมราชมีมูลนิธิชัยพัฒนาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือในการประกอบอาชีพของราษฎร

ในช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกับการจัดตั้งสภาอุณาโลมแดง เป็นช่วงที่มีคนจีนอพยพเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก และได้มีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งองค์กรสาธารณกุศลขึ้น องค์กรซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีจนมาถึงปัจจุบัน ได้แก่ มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง และมูลนิธิร่วมกตัญญู เป็นต้น ทั้ง 2 มูลนิธิ นับเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ช่วยเหลือสังคมที่อยู่ได้อย่างยั่งยืน

กิจกรรมด้านสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน

องค์กรพัฒนาเอกชนกลุ่มนี้ ทำงานโดยตรงในด้านการจัดตั้งและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน หรือทำงานผ่านทางกลไกด้านการศึกษา การฝึกอบรม และโครงการพัฒนา

ในปี 2510 ซึ่งเป็นช่วงเวลาสิ้นสุดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (2504-2509) มีการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับกระแสของการพัฒนา และในขณะเดียวกันในหลายๆ ประเทศได้มีการพูดถึงการพัฒนามากขึ้นทั้งในเวทีของสหประชาชาติ และในกลุ่มปัญญาชนในสถานที่ต่างๆ สำหรับประเทศในภูมิภาคเอเชียได้มีการพูดถึงแนวทางการพัฒนาทางการเกษตรกันมาก ทำให้เกิดกระแสการพัฒนาด้านการเกษตรขึ้น

สำหรับประเทศไทย ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ได้เห็นว่า ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ที่ผ่านมา หากปล่อยให้ภาคชนบทเติบโตอย่างไร้ทิศทาง และไม่มีความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจดังที่เป็นอยู่จะนำมาซึ่งปัญหาในระยะยาว จึงมีแนวความคิดที่จะทำให้ภาคชนบทมีความสำคัญขึ้น และได้เร่งดำเนินการใน 2 เรื่อง คือ จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการสาธิตและจัดอบรมบุคลากรให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ โดยได้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการ และเปิดการฝึกอบรมบุคลากรขึ้น ภายใต้ชื่อ "มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย" ที่จังหวัดชัยนาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหางานส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนและองค์กรประชาชนในชนบทในเบื้องต้น

กล่าวกันว่า มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย เป็นองค์กรเอกชนที่ทำงานพัฒนาแห่งแรกในประเทศไทย โดยมีหลักการทำงาน คือ ลักษณะการดำเนินการเป็นแบบทำงานร่วมกับประชาชนมากกว่าการทำงานให้ประชาชน ซึ่งจะต้องมีนักพัฒนาที่จะเป็นตัวกลางที่จะนำแนวคิดไปสู่กลุ่มเป้าหมาย กิจกรรมคือการลงไปทำงานพัฒนาเหมือนๆ กับงานของกรมการพัฒนาชุมชนและสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท แต่วิธีการทำงานแตกต่างกัน โดยนักพัฒนาจะใช้วิธีการเข้าไปพูดคุยกับชาวบ้านเพื่อทราบปัญหาที่เกิดขึ้น จากนั้นช่วยกันวิเคราะห์ปัญหาและให้ข้อคิด หรือแนะวิธีการแก้ปัญหาแก่ชาวบ้าน การเกิดขึ้นของมูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทยในช่วงนั้นนำมาซึ่งการตื่นตัวในเรื่องของการพัฒนาภายในประเทศเป็นอย่างยิ่ง

ต่อมามีองค์กรพัฒนาเอกชนที่ดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาในลักษณะนี้เกิดขึ้นตามมาอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นการพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเกษตร ด้านการศึกษา เป็นต้น

กิจกรรมสนับสนุนการทำงานของชุมชน

องค์กรพัฒนาเอกชนกลุ่มนี้เป็นองค์กรที่เพิ่งเกิดขึ้นและได้รับการยอมรับว่าเป็นองค์กรที่ทำงานให้การสนับสนุนองค์กรที่ทำงานในระดับพื้นฐาน หรือระดับรากหญ้าในรูปแบบต่างๆ ลักษณะการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชนเหล่านี้ คือ ให้การสนับสนุนด้านการศึกษามากกว่าการสนับสนุนด้านการเงิน เช่น ให้ความรู้ ฝึกอบรม ประเมินผล วางแผนโครงการ ส่วนการดำเนินงาน

ให้ประชาชนเป็นผู้ดำเนินงานกันเอง หรือกล่าวง่ายๆ ว่า คือคอยเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ แต่การให้คำปรึกษาและแนะนำนั้น เป็นไปในทางสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อสังคม

สมาคมหยาดฝน เป็นตัวอย่างขององค์กรพัฒนาเอกชนในกลุ่มนี้ กล่าวคือ สมาคมหยาดฝนมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาชนบท ยกระดับคุณภาพชีวิต และการพึ่งพาตนเองของชุมชน ยกระดับจิตสำนึกของชุมชนในพื้นที่โครงการเกี่ยวกับสภาพทางนิเวศน์ของป่า และประโยชน์ของสังคมส่วนรวมในการจัดการทัพยากรของประเทศ สร้างความเข้มแข็งให้แก่ผู้นำชุมชน และองค์กรชุมชนในเขตพื้นที่ชายฝั่ง

การดำเนินงานในระยะแรกของสมาคมหยาดฝน เริ่มกับกลุ่มชาวประมงขนาดเล็กที่ถูกเอารัดเอาเปรียบ ซึ่งกำลังเผชิญปัญหาความเสื่อมโทรมของป่าชายเลนและแนวปะการัง การะหนี้สินของชาวประมงที่มีอยู่กับแพปลา กิจกรรมในช่วงแรกเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า พร้อมกันนั้นได้มีการรวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อทำความเข้าใจและช่วยกันแก้ปัญหาของชาวบ้านเอง

โครงการพัฒนาต่างๆ เช่น การสร้างบ่อน้ำบาดาลและกองทุนเลี้ยงปลาเก๋าในกระชัง ทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น ชาวบ้านจึงหันมาสนใจในการจัดการกับปัญหาที่สำคัญมากขึ้น นั่นคือความยั่งยืนของการทำประมง ชาวบ้านเริ่มตระหนักว่าความเสื่อมโทรมของทรัพยากรชายฝั่งและป่าชายเลน ทำให้เกิดปัญหาการลดลงของทรัพยากรสัตว์น้ำตามมา ทรัพยากรชายฝั่งที่ชาวบ้านให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก คือ ป่าชายเลนที่อยู่ใกล้หมู่บ้าน ผู้นำชุมชนร่วมกับสมาคมหยาดฝนดำเนินโครงการฟื้นฟูและปลูกป่าชายเลน นอกจากนี้ชาวบ้านยังได้ร่วมกับผู้นำช่วยกันดูแลจัดการการใช้สอย "ป่าชุมชน" ใกล้ๆ หมู่บ้านของตนด้วย

ประสบการณ์และข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการดำเนินงานสมาคมหยาดฝน ได้นำมาสรุปเป็นแนวทางในการขยายผลไปสู่หมู่บ้านอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียงโดยรอบ โดยได้รับความร่วมมือจากผู้นำชุมชนที่เคยร่วมงานกับสมาคมฯ มาก่อน เป็นผู้นำไปเผยแพร่ ขณะเดียวกันหน่วยงานของรัฐ เช่น อำเภอและจังหวัดได้เข้ามาช่วยเหลือให้การดำเนินงานทำให้เห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น ส่งผลดีแก่สังคมในท้องถิ่น กล่าวคือ ประชาชนมีรายได้ สภาพแวดล้อมได้รับการฟื้นฟู มีการประกอบอาชีพที่ยั่งยืนและสังคมมีความสงบสุข

มูลนิธิดวงประทีป เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งขององค์กรพัฒนาเอกชนที่จัดตั้งขึ้น เพื่อวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษาแก่เด็กในชุมชนแออัดที่ไม่มีโอกาสทางการศึกษาเหมือนเด็กทั่วไป เป็นองค์กรที่ได้รับรางวัลที่มีชื่อเสียงทั้งในและต่างประเทศ เป็นองค์กรที่ทำงานช่วยเหลือสังคมด้วยความบริสุทธิ์ใจ ซึ่งยังมีองค์กรพัฒนาเอกชนในลักษณะนี้อีกเป็นจำนวนมาก เช่น สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน

ลักษณะกิจกรรมหรือแนวทางการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนทั้ง 3 ลักษณะดังกล่าว มีส่วนช่วยในการแบ่งเบาภาระของรัฐทางด้านการช่วยเหลือสังคม แก้ปัญหาราษฎร เสริมสร้างความเข้มแข็งให้ราษฎรสามารถช่วยเหลือตนเองได้ และช่วยพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ การนำหลักการที่ถูกต้องและเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนมาใช้ในการทำงาน สอนคนที่ด้อยโอกาสในสังคมให้รู้จักคิดและช่วยเหลือตนเองได้ สามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งเป็นการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน การลงไปสัมผัสและหาข้อเท็จจริงในพื้นที่ ทำงานอย่างจริงจังและบริสุทธิ์ใจ คือจุดแข็งในการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ดี เป็นการทำงานในระดับรากหญ้าที่สัมผัสกับคนที่เดือดร้อนจริงๆ องค์กรพัฒนาเอกชนในลักษณะนี้เมื่อเวลาร้องขอความเป็นธรรมจากสังคม จึงมักจะได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากคนในสังคม และเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่สังคมไทยปรารถนาจะให้มีอยู่ในสังคมมากๆ

องค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่พึงประสงค์ของสังคมไทย

ในหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับประจำวันที่ 14 พฤศจิกายน 2543 มีข้อเขียนเรื่อง แกะรอยเอ็นจีโอ ได้กล่าวถึงองค์กรพัฒนาเอกชน หรือเอ็นจีโอที่มีบทบาทเคลื่อนไหวอยู่ในปัจจุบันว่า

"การเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชน หรือเอ็นจีโอในประเทศไทยมักถูกมองว่ามีองค์กรพัฒนาเอกชนจากต่างประเทศให้การสนับสนุนด้านการเงิน เพื่อเข้าครอบงำประเทศที่กำลังพัฒนาให้เดินไปตามจังหวะก้าวและเอื้อประโยชน์ที่แท้จริงต่อประเทศมหาอำนาจผู้เป็นเจ้าของเงินสนับสนุน หน่วยงานด้านความมั่นคงมองความเคลื่อนไหวของเอ็นจีโอด้วยความไม่ไว้วางใจ และมีการเชื่อมโยงต่อการเมืองระดับโลก โดยวิเคราะห์ย้อนไปถึง ค.ศ.1989 - 1990 ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ประกาศนโยบายการจัดระเบียบโลกใหม่ (New World Order) โดยมีเป้าหมาย 4 ประการที่ต้องดำเนินการ

1. โลกทั้งโลกจะต้องเป็นประชาธิปไตย
2. ประเทศต่างๆ ในโลกจะต้องเคารพในสิทธิมนุษยชน
3. โลกทั้งโลกจะต้องอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. โลกทั้งโลกจะต้องมีความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจและมีดุลยภาพซึ่งกันและกันในทางเศรษฐกิจ

เป้าหมายทั้ง 4 ประการนี้ เป็นแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ มีเงินสนับสนุนถึง 4,000 ล้านเหรียญในรูปของกองทุนในมูลนิธิต่างๆ ที่กระจายไปทั่วโลก แต่ในข้อเท็จจริงแล้วบางเป้าหมายได้สร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นอย่างรุนแรงเพราะทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนผ่านจากยุคหนึ่งไปสู่อีกยุคหนึ่งอย่างรวดเร็ว ทั้งสังคมไม่มีโอกาสสั่งสมและเรียนรู้ร่วมกัน

หลังจากเหตุการณ์คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) เข้ายึดอำนาจรัฐบาล พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ ต่อมาประชาชนรู้สึกไม่พอใจรัฐบาลทหารที่พยายามสืบทอดอำนาจ จึงรวมตัวกันประท้วงและเกิดเหตุการณ์**พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535** ในระหว่างนี้มีเงื่อนไขเปิดช่องกลุ่มเอ็นจีโอออกมาแสดงบทบาท เช่น สมาพันธ์ประชาธิปไตย หรือคณะกรรมการรณรงค์ประชาธิปไตย (ครป.) ซึ่งก่อตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ. 2522 เพื่อเรียกร้องให้แก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 ในยุคประชาธิปไตยครึ่งใบ และได้ยุติบทบาทลงเมื่อ พ.ศ. 2526

การสูญเสียชีวิตของกลุ่มผู้เรียกร้องประชาธิปไตยในเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ รัฐบาล รสช. ลาออก มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้นายกรัฐมนตรีต้องผ่านการเลือกตั้ง สิ่งเหล่านี้ได้กลายเป็นเครดิตให้กับองค์กรพัฒนาเอกชนบางแห่ง และได้นำเครดิตดังกล่าวมาเคลื่อนไหวทางการเมืองในลักษณะพัวพันใกล้ชิด หรือรับใช้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจนถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่า ไม่วางตัวเป็นกลางมีวัตถุประสงค์แอบแฝง จากนั้นมาภาพลักษณ์ขององค์กรพัฒนาเอกชนก็ไม่น่าเลื่อมใสเหมือนเดิม เพราะก้าวข้ามวัตถุประสงค์ 9 ประการ ที่ได้วางหลักเกณฑ์ไว้และการเคลื่อนไหวในระยะหลังจึงไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม ขาดแนวร่วม ไม่สามารถขยายมวลชนเพราะถูกมองว่า "เกิดมาเพื่อค้าน" มากกว่าจะมาช่วยเสริมสร้าง หรือเติมช่องว่างทางสังคมให้อิ่มตัว"

สิ่งที่น่าสังเกตประการหนึ่งสำหรับองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการเมืองในยุคปัจจุบันคือลักษณะเฉพาะของบุคคลผู้มีบทบาทเป็นแกนนำในการเคลื่อนไหวต่างๆ ซึ่งมีดังต่อไปนี้

1) ผู้นำหรือผู้ปฏิบัติงานในองค์กรทำงานให้กับองค์กรเป็นอาชีพ มีเงินเดือนตอบแทน มิได้ทำในลักษณะของอาสาสมัคร
2) ผู้นำหรือผู้ปฏิบัติงานในองค์กรทำงานด้วยลักษณะของการสร้างภาพให้ตนเองให้เป็นคนที่มีชื่อเสียง ทั้งนี้เพื่อหวังผลประโยชน์ที่ตามมา เช่น การก้าวเข้าสู่เวทีการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ
3) การทำงานขององค์กรเป็นลักษณะของการเคลื่อนไหวในลักษณะการเผชิญหน้าใช้ความรุนแรง มีเรื่องผลประโยชน์เป็นเครื่องมือต่อรอง มีการตั้งกฎเกณฑ์ที่อยู่นอกเหนือกฎระเบียบหรือกฎหมาย
4) พยายามสร้างเงื่อนไขต่างๆ ที่รัฐบาลรับไม่ได้เพื่อทำให้การเคลื่อนไหวคัดค้านในเรื่องต่างๆ ต้องยืดเยื้อยาวนาน
5) ผู้นำองค์กรมักจะเปลี่ยนตัวบุคคลไปเรื่อยๆ และมักจะสร้างเอกลักษณ์หรือบุคลิกเฉพาะของแกนนำ เช่น ต้องมีผ้าโพกหัว มีผ้าคล้องคอ ต้องใช้ศัพท์ที่บัญญัติเฉพาะเป็นต้น
6) มีหลักฐานยืนยันว่า องค์กรพัฒนาเอกชนในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ได้รับเงินสนับสนุนจากองค์กรในต่างประเทศ

7) ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนในกลุ่มนี้ เกิดจากบุคคลซึ่งเคยเป็นผู้ปฏิบัติงานในองค์กรพัฒนาเอกชนองค์กรใดองค์กรหนึ่งมาก่อน แล้วแยกตัวมาตั้งตัวเป็นผู้นำชุมชน และเป็นแกนนำในการชุมนุมประท้วง

กิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่พึงประสงค์เหล่านี้ จำแนกได้ดังนี้

1) **การชักชวนราษฎรรวมกลุ่มประท้วงรัฐบาล**

โครงการพัฒนาประเทศของรัฐบาลหลายโครงการ โดยเฉพาะโครงการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มักจะถูกคัดค้านและต่อต้านจากองค์กรพัฒนาเอกชน วิธีการคือการชักชวนราษฎรหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการรวมตัวกันประท้วงรัฐบาล หรือที่เรียกกันว่า "มือบ" **จริงอยู่การประท้วงเรียกร้องเป็นกระบวนการหนึ่งของหลักประชาธิปไตย ซึ่งประชาชนมีสิทธิกระทำได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย และไม่ละเมิดหรือกระทบสิทธิของผู้อื่น** แต่ในการก่อมือบประท้วงแต่ละครั้งมักจะมีพฤติกรรมของแกนนำที่ไม่พึงประสงค์หลายประการ ได้แก่

1.1 การใช้กฎหมู่อยู่เหนือกฎหมาย

ในหนังสือ "มองลอดแว่น" ของวิทยา ตัณฑสุทธิ์ ได้กล่าวถึงกิจกรรมในลักษณะนี้ขององค์กรพัฒนาเอกชนไว้ว่า "เอ็นจีโอ พวกนี้มีหัวโจกไม่กี่คน ตั้งตัวเป็นเจ้าลัทธิ ต่อต้านการสร้างเขื่อน วางท่อก๊าซ สร้างโรงไฟฟ้า ปลุกระดมชาวบ้านให้ก่อความวุ่นวายสับสนในหมู่ประชาชน จัดตั้งมือบก่อกวนสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง คนไทยในชนบทเคยอยู่อย่างสงบสามัคคีก็แตกแยก มองหน้ากันไม่ติด แม้แต่ญาติพี่น้องก็ยังแตกกัน

เอ็นจีโอพวกนี้โจมตีด่าว่ารัฐบาลบางชุด แต่ทำไขสือมองไม่เห็นความผิดพลาดของรัฐบาลบางชุด

พฤติกรรมที่พวกเอ็นจีโอกลุ่มนี้ก่อขึ้นเป็นที่พอใจของประเทศสหรัฐอเมริกา กลุ่มประเทศยุโรป แม้แต่ประเทศสิงคโปร์ และประเทศมาเลเซียก็พอใจ ยิ่งไทยอลเวงหนักเท่าไรก็ต้องตกเป็นทาสเศรษฐกิจ ทาสเทคโนโลยี ตกเป็นเบี้ยล่างเสียเปรียบประเทศที่เจริญกว่ามาก มือบที่จัดตั้งขึ้นมามักเรียกร้องเงินและผลประโยชน์ต่างๆ ยุคใดรัฐบาลอ่อนแอ และน้อฉลเอ็นจีโอจะได้เงินชดเชยก้อนใหญ่ ยุคใดรัฐบาลเข้มแข็งเป็นตัวของตัวเอง เอ็นจีโอก็จะก่อกวนไม่หยุด ยิ่งยุให้รัฐบาลใช้ความรุนแรงปราบปรามประชาชน"

ในหนังสือเล่มเดียวกันนี้ ยังได้ยกตัวอย่างกรณีเขื่อนปากมูล ไว้ว่า

"หัวโจกเอ็นจีโอ ที่ชอบปลุกมือบอวดอ้างว่า ทำงานเพื่อประโยชน์ของสังคม..เอ็นจีโอพวกนี้ชอบอ้างเรื่องสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ อย่างกรณีเอ็นจีโอกลุ่มนี้ยุยงชาวบ้านบุกรุกพื้นที่สวนเฉลิมพระเกียรติเขื่อนปากมูล อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่วันที่ 23 มีนาคม 2542 จนถึงปัจจุบัน (ก.พ. 2543) ก็ยังไม่ยอมถอนออกไป มีการปลูกกระต๊อบหลังคามุงแฝกเป็นสลัมและชักจูงชาวบ้านให้เข้าไปปักหลัก 2-3 พันคน มีการปลุกระดม ข่มขู่เจ้าหน้าที่บ้านเมืองและทำลาย

ทรัพย์สินราชการเข้าหน้าที่ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ไม่สามารถต้านทานการบุกรุกของชาวบ้าน และเมื่อมีการทำลายทรัพย์สินเสียหาย เช่น ทำลายทุ่นป้องกันสวะหน้าเขื่อน ทำลายระบบท่อปั๊มสูบน้ำ ต่อสายไฟฟ้า และลักลอบจับปลาในเขตหวงห้าม ซึ่งเป็นการทำผิดกฎหมาย เจ้าหน้าที่ กฟผ. จึงเข้าแจ้งความกับตำรวจ และตำรวจได้ออกหมายจับเอ็นจีโอพวกแกนนำข้อหาร่วมกันทำให้เสียทรัพย์ บุกรุก และปลูกสร้างโรงเรือนในเขตเดินสายไฟฟ้า

แต่แทนที่เอ็นจีโอจะหยุดกระทำผิด ปรากฏว่า เมื่อ 16-17 กุมภาพันธ์ 2543 ได้นำชาวบ้านบุกรุกเข้าไปในพื้นที่เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ ข่มขู่ให้จ่ายเงินค่าชดเชยอีกรอบหนึ่ง ทั้งๆ ที่มีการจ่ายไปแล้วไม่รู้กี่รอบ ได้เงินไปเป็นพันล้านบาท

ชาวบ้านตีๆ ทำมาหากินสุจริต เบื่อหน่ายกับการก่อกวนปลุกระดมเต็มทน จึงมีการประชุมเสวนากันและมีมติว่า ไม่เห็นด้วยกับพวกเอ็นจีโอและชาวบ้านที่ไปบุกรุกเขื่อนปากมูล ขอให้รัฐบาลจัดการอย่างเด็ดขาด ผลักดันออกไปโดยเร็ว อย่าปล่อยให้ทำลายสมบัติของส่วนรวมและทำลายแหล่งท่องเที่ยว นี่คือพฤติกรรมของเอ็นจีโอที่อ้างว่าใช้สิทธิเสรีภาพทำเพื่อประโยชน์ของสังคม"

ในหนังสือพิมพ์มิชชั่นไทยแลนด์ ประจำวันที่ 20-26 พฤศจิกายน 2543 ได้นำเสนอข้อเขียนเรื่อง "ผ่า...เอ็นจีโอเมืองไทย จากสันติวิธี ถึงความรุนแรง ! รอยด่างของอุดมการณ์ประชาชน หรือความสำเร็จของการระดมทุน?" โปรยข้อความว่า "ต้นเหตุของความวุ่นวาย และบานปลายในเหตุการณ์คัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย - มาเลเซีย ที่เกิดขึ้นในวันที่มีการทำประชาพิจารณ์เมื่อช่วงปลายเดือนตุลาคมที่ผ่านมาทางการตำรวจและรัฐบาลชี้ว่าส่วนหนึ่งมาจากการปลุกระดมและเคลื่อนไหวของเอ็นจีโอ"

ในข้อเขียนเดียวกันนี้มีข้อความตอนหนึ่งว่า "ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากความเคลื่อนไหวของขบวนการประชาชน ซึ่งในระยะหลังภายใต้การจัดตั้งและจัดการของเอ็นจีโอ มีแนวโน้มจะมีการนำความรุนแรงและนำยุทธศาสตร์การปะทะกันแบบประจันหน้ามาใช้กันมากยิ่งขึ้น น่าจะเป็นปัญหาที่จะต้องมานั่งขบคิดกันว่าที่แท้แล้วเป็นการผิดหลัก และผิดวัตถุประสงค์ในแนวทางหรือไม่

กรณีตัวอย่างที่เห็นชัดเจนที่สุดของการเคลื่อนไหวของขบวนการประชาชนที่เกิดขึ้น ซึ่งนำมาสู่ความรุนแรงในระยะหลังนั้น ไม่ว่าการประท้วงหน้าทำเนียบรัฐบาลหลายครั้งหลายครา ที่ต้องปะทะกับเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย หรือการปลุกระดมให้ประชาชนใช้ความรุนแรง จนกระทั่งนำมาซึ่งความสูญเสียทั้งเลือดเนื้อและทรัพย์สินอย่างที่เกิดขึ้นในโครงการท่อก๊าซที่ผ่านมา

ปัญหาของเอ็นจีโอในปัจจุบันนั้น แน่นอนว่าส่วนหนึ่งน่าจะมาจากความไม่เข้าใจของผู้ดำเนินการที่แท้จริงด้วย นอกจากปัญหาของแนวทางแก้ปัญหาของรัฐที่ไม่ตรงจุดแล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่เอ็นจีโอวันนี้น่าจะตั้งคำถาม คือ บุคคลที่เข้ามาทำงานนั้นแท้จริงแล้วเข้าใจและมีแก่นความคิดด้านดีมากน้อยเพียงไร"

จากกรณีตัวอย่างดังกล่าว จะเห็นว่าองค์กรพัฒนาเอกชนบางองค์กรมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ทำตัวอยู่เหนือกฎหมาย ก่อความเดือดร้อนให้ผู้อื่น ใช้คนหมู่มากข่มขู่กดดันรัฐหรือหน่วยงานของรัฐ

1.2 บิดเบือนข้อมูล-ยุยงให้แตกแยก

นอกจากการชักชวนให้ราษฎรรวมกลุ่มประท้วงรัฐบาลด้วยวิธีการใช้ "กฎหมู่ อยู่เหนือกฎหมาย" ดังกล่าวแล้ว เมื่อจำนนด้วยเหตุผลก็มักจะอ้างข้อมูลอื่นมาสนับสนุนแนวความคิดของตน เมื่อถูกหักล้างด้วยข้อมูลที่ถูกต้องกว่าก็มักจะนำเรื่องอื่นมาหาเหตุกลบเกลื่อนข้อมูลที่ผิดพลาดของตน เพื่อเบนความสนใจไปสู่เรื่องใหม่

กรณีของการสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก-หินกรูดที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นอีกโครงการหนึ่งที่องค์กรพัฒนาเอกชนต่อต้านคัดค้าน ประเด็นที่องค์กรพัฒนาเอกชนกลุ่มนี้นำมาอ้างคือโรงไฟฟ้าทั้ง 2 แห่งนี้ เป็นโรงไฟฟ้าที่ใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิง ก่อให้เกิดมลภาวะทำลายสภาพแวดล้อม ประชาชนจับปลาได้น้อยลง จึงขอให้ยกเลิก หรือย้ายไปที่อื่น หรือเปลี่ยนเชื้อเพลิงเป็นเศษวัสดุ เช่น แกลบ ฟางข้าว ชานอ้อย มูลสัตว์ หรือใช้พลังงานธรรมชาติ เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ หรือกังหันลม

ผู้บริหารของบริษัทที่ก่อสร้างโรงไฟฟ้าทั้ง 2 แห่ง ได้ออกมาชี้แจงและยืนยันว่า โรงไฟฟ้าที่ก่อสร้างขึ้นนี้มีระบบป้องกันมลพิษ และมีมาตรการรักษาสภาพแวดล้อม รวมทั้งข้อมูลการใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิงว่า ปัจจุบันทั้งโลกยังใช้ถ่านหินกันถึงร้อยละ 92 ที่เหลือร้อยละ 2 เป็นพลังงานนิวเคลียร์ และอีกร้อยละ 6 เป็นพลังงานอื่นๆ นอกจากนี้ยังมีข้อมูลยืนยันจากสถานทูตประเทศออสเตรเลียเกี่ยวกับโรงไฟฟ้าถ่านหินในประเทศออสเตรเลียที่องค์กรพัฒนาเอกชนประท้วงกล่าวอ้างว่า มีการต่อต้านจากประชาชนเช่นกัน ข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลจากกระทรวงพลังงานของประเทศออสเตรเลียระบุว่าโรงไฟฟ้าดังกล่าวยังดำเนินการอยู่มิได้ถูกระงับอย่างที่กล่าวอ้าง เป็นโรงไฟฟ้าขนาดเล็กที่ใช้ "ขี้ถ่านหิน" (Coal washing plant) ซึ่งเป็นผลพลอยได้จากขบวนการล้างถ่านหินมาเป็นเชื้อเพลิง เป็นโรงไฟฟ้าที่กำลังสร้าง มีเครื่องกรองฝุ่นประสิทธิภาพสูง ซึ่งจะทำให้ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์และก๊าซไนโตรเจนที่ปล่อยออกมามีค่าต่ำกว่ากฎหมายกำหนด และเมื่อก่อสร้างเสร็จแล้วก็จะจ่ายกระแสไฟฟ้าเข้าระบบสำรอง Energy Australia ดังนั้นที่อ้างว่าโรงไฟฟ้าแห่งนี้ถูกระงับกิจการจึงไม่เป็นความจริง

นอกจากนี้กลุ่มกรีนพีซเคยกล่าวหาว่าโรงไฟฟ้านี้จะปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากกว่าข้อกำหนด ต่อมาศาลประเทศออสเตรเลียตัดสินว่า โรงไฟฟ้าดังกล่าวมีมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของทางการ ซึ่งกลุ่มกรีนพีซก็มิได้คัดค้านคำตัดสินดังกล่าว

แต่อย่างไรก็ตามผลของการออกมาคัดค้านของกลุ่มต่อต้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก - หินกรูด ทำให้รัฐบาลต้องระงับโครงการการก่อสร้างโรงไฟฟ้าดังกล่าวไปแล้ว

นอกจากกรณีของโรงไฟฟ้าบ่อนอก-หินกรูดแล้ว ยังมีกรณีของเขื่อนปากมูลซึ่งกลุ่มสมัชชาคนจนแจกใบปลิวโจมตีว่า เขื่อนปากมูลทำลายแม่น้ำมูลตื้นเขิน น้ำเน่า ไม่มีปลา เต็มไปด้วยเชื้อโรคนานาชนิด ทำลายแก่งต่างๆ ที่สวยงาม ทำให้วิถีชีวิตชุมชนล่มสลาย แต่ข้อเท็จจริงจากการศึกษาวิจัยพบว่า เขื่อนปากมูลสร้างคุณประโยชน์แก่วิถีชีวิตชาวบ้านมากขึ้นจากแต่ก่อนเคยจับปลาได้วันละไม่กี่ตัว ปัจจุบันจับได้เดือนละหลายตัน กรมประมงเอาพันธุ์ปลาและกุ้งไปปล่อย 40 ล้านตัว ชาวบ้านจับมาบริโภคและขายไปมีรายได้เพิ่มขึ้น เกาะแก่งต่างๆ ยังสวยงามเหมือนเดิม และจังหวัดอุบลราชธานียังมีเสถียรภาพด้านพลังงานไฟฟ้า

นอกจากนี้บรรดาแกนนำของกลุ่มสมัชชาคนจนยังได้เรียกร้องให้มีการเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลเป็นเวลา 8 เดือน และปิดประตูระบายน้ำเป็นเวลา 4 เดือน ซึ่งสวนทางกับมติคณะรัฐมนตรี (ครม.) โดยอ้างว่าเป็นความต้องการของประชาชน แต่จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำมูล 3 อำเภอ คือ อำเภอสิรินธร อำเภอโขงเจียม และอำเภอพิบูลมังสาหาร จำนวน 36,482 คน ปรากฏว่า ชาวบ้านร้อยละ 76 เห็นด้วยกับมติ ครม. ที่ให้เปิดประตูระบายน้ำเป็นเวลา 4 เดือน และปิดเป็นเวลา 8 เดือน

ที่กล่าวมานี้เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของการบิดเบือนข้อมูลขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ต้องการให้ประชาชนเข้าใจผิด และหันมาสนับสนุนการกระทำหรือแนวคิดของตน

1.3 แสวงหาประโยชน์จากข้อเรียกร้อง

มีหลายกรณีของการชุมนุมประท้วงที่แกนนำผู้ประท้วงคือองค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่ได้ดำเนินการด้วยความบริสุทธิ์ใจ หรือปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริง มีการเรียกร้องให้รัฐจ่ายค่าทดแทนหรือชดเชยค่าเสียหายให้กับราษฎร เช่น กรณีของเขื่อนปากมูล เป็นกรณีตัวอย่างที่เห็นได้อย่างชัดเจน แกนนำองค์กรพัฒนาเอกชนเอาชาวบ้านมาเป็นเครื่องมือในการเรียกร้อง โดยจัดตั้งกลุ่ม "สมัชชาคนจน" ได้เงินจากรัฐบาลเป็นค่าชดเชย ค่าจัดสรรที่ทำกิน และที่อยู่อาศัย ค่าสร้างสาธารณูปโภค ค่าส่งเสริมอาชีพ ค่าพัฒนาอาชีพประมง รวมเป็นเงินหลายร้อยล้านบาท องค์กรพัฒนาเอกชนแกนนำผู้เรียกร้องได้นำเงินจำนวนหนึ่งมาจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรเขื่อนปากมูล จำนวน 147 ล้านบาท แต่สมาชิกสหกรณ์ได้ร้องเรียนว่าผู้บริหารสหกรณ์ซึ่งเป็นแกนนำคนสำคัญของผู้ประท้วงได้ทุจริตเงินไปบางส่วน

กรณีของเขื่อนราษีไศลซึ่งเป็นฝายเก็บกักน้ำ รัฐบาลลงทุนก่อสร้างด้วยเงินงบประมาณ 900 ล้านบาท บริเวณที่ได้รับผลกระทบ คือ บริเวณพื้นที่สาธารณะมีน้ำท่วมขัง แต่กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนปลุกระดมชาวบ้านให้มาเรียกร้องค่าชดเชย ซึ่งรัฐบาลได้จ่ายค่าชดเชยให้ไปแล้วส่วนหนึ่ง เป็นเงิน 316 ล้านบาท ต่อมามีการปลุกระดมชาวบ้านเรียกร้องค่าชดเชยอีกกว่า 17,000 ราย คิดเป็นเงินหลายพันล้านบาท ซึ่งสูงกว่างบประมาณการสร้างเขื่อนเสียอีก ซึ่งสุดท้ายได้มีการฟ้องร้องดำเนินคดีกับแกนนำกลุ่มผู้เรียกร้องว่ามีการทุจริตเงินค่าชดเชย เนื่องจากพื้นที่ที่อ้างว่าได้รับผลกระทบเป็นพื้นที่สาธารณะ

1.4 ทำลายภาพพจน์ของรัฐบาลและประเทศ

ในการชุมนุมประท้วงหลายครั้งที่แกนนำผู้ประท้วงได้สั่งการให้ผู้ชุมนุมใช้ความรุนแรงกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือใช้วิธีการที่ไม่เหมาะสม เช่น การทำลายทรัพย์สินของทางราชการ ดังที่ได้ยกตัวอย่างมาแล้ว การใช้ที่สาธารณะหรือสถานที่ราชการสร้างที่พักชั่วคราว การปีนกำแพงเพื่อจะเข้าไปในทำเนียบรัฐบาล เมื่อเจ้าหน้าที่ห้ามปรามหรือตอบโต้ก็จะประกาศกับสื่อมวลชนหรือกับสาธารณชนว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ความรุนแรง เป็นการทำลายภาพพจน์ของรัฐบาล

ขณะเดียวกันการปักหลักประท้วงโดยสร้างที่พักอาศัยเป็นเหมือนหมู่บ้านชั่วคราวอยู่หน้าทำเนียบรัฐบาล ซึ่งเป็นสถานที่อันทรงเกียรติที่รัฐบาลไว้ต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง เท่ากับเป็นการกระทำที่ไม่สมควร ไม่รักษาหน้าตาไม่รักษาชื่อเสียงของประเทศ ยิ่งไปกว่านั้นยังมีข้อมูลจากกระทรวงการต่างประเทศรายงานว่า ได้รับรายงานจากคณะทูตถาวรแห่งประเทศไทยประจำสหประชาชาติ ณ นครเจนีวาว่าคณะทูตฯ ได้รับหนังสือจากสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนเรื่องการร้องเรียนขององค์กรพัฒนาเอกชนกลุ่มที่เรียกตนเองว่า "World Organization Against Touture" หรือ OMCT ร้องเรียนกรณีเหตุการณ์ปะทะกันรุนแรงระหว่างตำรวจไทยกับชาวบ้านที่หน้าทำเนียบรัฐบาล และเรียกร้องให้แก้ไขผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนปากมูล ซึ่งจะต้องมีการนำข้อร้องเรียนนี้เข้าสู่กระบวนการพิจารณาแบบปกปิดภายใต้ข้อมติคณะมนตรีเศรษฐกิจ และสังคมแห่งประชาชาติ ซึ่งจะนำเสนอต่อคณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชนต่อไป กระทรวงการต่างประเทศขอให้ประเทศไทยให้ความร่วมมือในการชี้แจงข้อมูล เพื่อให้นานาประเทศตลอดจนองค์กรเอกชนทั่วโลกได้มีความเข้าใจอย่างถูกต้องต่อการดำเนินงานของรัฐบาลไทยต่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

จากกรณีข้างต้นแสดงให้เห็นว่า องค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศ กลุ่มสมัชชาคนจนได้ประสานองค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศให้ข้อมูลบิดเบือนเพื่อทำลายภาพพจน์ของประเทศไทย

กรณีตัวอย่างที่ยกมานี้อาจกล่าวได้ว่า องค์กรพัฒนาเอกชนในกลุ่มที่สังคมไทยไม่พึงประสงค์นี้มักจะฉวยโอกาสแทรกแซง ก่อเหตุ โดยอาศัยความอ่อนแอทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม สร้างปัญหาให้เกิดขึ้น และมักจะยั่วยุไปสู่การใช้ความรุนแรง ถ้าเหตุบานปลายถึงขั้นต้องสูญเสียชีวิต องค์กรพัฒนาเอกชนในกลุ่มนี้ก็จะชี้นำไปสู่การโจมตีรัฐบาล และสังคมไทย ประจานประเทศไทยให้ต่างประเทศดูหมิ่นเกลียดชัง เป็นการสร้างชื่อเสียงและแสวงหาประโยชน์ให้กับกลุ่มของตนเองได้มากขึ้น

องค์กรพัฒนาเอกชนที่มีบทบาทมากที่สุดในการปลุกระดมประชาชนให้รวมกลุ่มประท้วงรัฐบาล คือ สมัชชาคนจน (สคจ.) ซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเมื่อเดือนธันวาคม 2538 โดยมีนายบำรุง คะโยธา เป็นแกนนำ ก่อนหน้าที่จะมีการจัดตั้งสมัชชาคนจน นายบำรุง คะโยธา เป็นแกนนำจัดตั้งสมัชชากลุ่มเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน หรือ สก.ยอ. มาก่อน ในข้อเขียนเรื่อง "แกะรอย เอ็นจีโอ" ในหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับประจำวันที่ 15 พฤศจิกายน 2543 ได้กล่าวถึงสมัชชาคนจน และ สก.ยอ. ไว้ดังนี้

"สก.ยอ. จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2537 โดยมีเกษตรกรกลุ่มหนึ่งรวมตัวกันที่จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดยโสธร และจังหวัดเลย เป็นการจัดตั้งที่เป็นระบบเข้มแข็งตั้งแต่การตั้งแกนนำหมู่บ้าน แกนนำตำบล เรื่อยไปจนถึงระดับฝ่ายนำของสมัชชา ซึ่งมีนายบำรุง คะโยธา เป็นเลขาธิการ

ในระยะแรก สก.ยอ. มีการระดมเงินสนับสนุนจากสมาชิก โดยเก็บค่าสมาชิกหัวละ 20 บาท ต่อมามีการเก็บเงินอีกคนละ 500 บาท เพื่อเป็นทุนในการเคลื่อนไหวเรียกร้องให้รัฐบาลแก้ปัญหาความยากจนและที่ทำกิน ซึ่งมีผลต่อเนื่องมาจากผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากโครงการจัดที่ทำกิน (คจก.) ของ รสช. ที่ย้ายประชาชนออกจากพื้นที่ป่าอนุรักษ์ แล้วมาจัดที่ทำกินให้ใหม่ หรือบางครั้งก็ไม่ได้จัด ทำให้ประชาชนกลุ่มนี้ได้รับความเดือดร้อน และมีการรวมกลุ่มขึ้นมา

อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่มีการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาล "ชวน 1" แก้ปัญหาความยากจนและปัญหาที่ทำกิน แกนนำ สก.ยอ. บางคนได้ออกสโลแกนจ่าย 500 จะได้คืน 2 แสนบาท ทำให้ชาวบ้านแห่กันเข้าสมัครเป็นสมาชิกพอสมควร แต่เงิน 2 แสนบาทเป็นการกู้เงินจากโครงการปรับปรุงระบบการผลิตภาคเกษตร แต่ผู้กู้จะต้องมีที่ดินเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ของรัฐบาล ทำให้การเคลื่อนไหวครั้งนั้นประสบอุปสรรคเป็นอย่างมาก เนื่องจากเกษตรกรที่มาชุมนุมส่วนแต่เป็นเกษตรกรรับจ้าง ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง หรือมีที่ดินอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนฯ นำมาใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ไม่ได้

ต่อมา นายบำรุง คะโยธา ได้ลาออกจากตำแหน่งเลขาธิการแล้วแยกตัวมาตั้งสมัชชาคนจน (สคจ.) เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2538 ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยเริ่มจากกลุ่มชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาต่างๆ ของรัฐ มาประชุมร่วมกับตัวแทนจาก 10 ประเทศ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และองค์กรพัฒนาเอกชนอื่นๆ ในวันสิทธิมนุษยชนเพื่อหารือและแลกเปลี่ยนในการแก้ปัญหาของคนจนผู้ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาเศรษฐกิจสมัยใหม่ การรวมตัวครั้งนี้

ได้กำหนดชื่อของการรวมกลุ่มว่า สมัชชาคนจน ทำหน้าที่ประสานงานกลุ่มต่างๆ เพราะขณะนั้นยังไม่มีกำลังเป็นของตัวเอง

สมัชชาคนจนมีองค์กรนำได้แก่ สหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (สนนท.) ขณะนั้นมีนายสุริยใส กตะศิลา เป็นเลขาธิการสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (สก.ยอ.) นำโดยนายนครศรีวิพัฒน์ รักษาการเลขาธิการสภาพัฒนาวัฒนธรรมแห่งเอเชีย นำโดยนายบัณฑร อ่อนดำ รองประธานคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตยและสมาพันธ์นักศึกษาแห่งเอเชีย นำโดยนายราจาน บาธาห์ราย

ส่วนกลุ่มแนวร่วมของสมัชชาคนจน ประกอบด้วย คณะกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม 16 สถาบัน (คอทส.) องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กลุ่มคนจนเมืองที่นำโดยกลุ่มชาวบ้านหางดง กลุ่มชาวบ้านช่องเม็ก กลุ่มชาวบ้านคัดค้านการสร้างเขื่อนโป่งขุนเพชร จังหวัดชัยภูมิ กลุ่มชาวบ้านคัดค้านการสร้างเขื่อนปากมูล จังหวัดอุบลราชธานี มูลนิธิดวงประทีป สหพันธ์นิสิตนักศึกษาภาคอีสาน มูลนิธิพัฒนาเพื่อที่อยู่อาศัย ชุมชนบ้านครัว กลุ่มเพื่อนประชาชน มูลนิธิครูทิม บุญอึ้ง สหพันธ์เยาวชนภาคอีสาน คณะกรรมการชาวบ้านเพื่อฟื้นฟูชีวิตและชุมชนลุ่มน้ำมูล (ชชช.) สมัชชาชาวนาชาวไร่ภาคอีสาน คณะกรรมการเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรภาคเหนือ (คกน.) คณะกรรมการเครือข่ายเกษตรกรทางเลือก คณะกรรมการประสานงานประชาชนเพื่อท้องถิ่น องค์กรสลัมเพื่อประชาธิปไตย สภาเครือข่ายกลุ่มผู้ป่วยจากการทำงานและสิ่งแวดล้อม

สำหรับองค์กรชี้นำที่ทำงานอยู่ข้างหลัง ประกอบด้วย คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป.) คณะกรรมการประสานงานองค์กรสิทธิมนุษยชน (กปส.)

แกนนำคนสำคัญของสมัชชาคนจนไม่ได้ตั้งเป็นตำแหน่งที่ชัดเจน แต่ให้ทุกคนใช้ตำแหน่งที่ปรึกษาเหมือนกันหมด ประกอบด้วย

1. นายบำรุง คะโยธา ที่ปรึกษาสมัชชาคนจน
2. นางสาววนิดา ตันติวิทยาพิทักษ์ ที่ปรึกษาสมัชชาคนจน
3. นายเขื่อนเพชร โพนรัมย์ โฆษกสมัชชาคนจน

ผลงานการเคลื่อนไหวครั้งแรกเริ่มเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2538 ซึ่งเป็นวันที่มีการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนซึ่งประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ แกนนำสมัชชาคนจนได้นำกลุ่มเกษตรกร คนจนเมือง ผู้ใช้แรงงานประมาณ 1,000 คน ชุมนุมที่บริเวณหน้าสวนลุมพินีเพื่อเรียกร้องให้อาเซียนหันมาให้ความสำคัญกับปัญหาของคนยากจน ต่อมาวันที่ 16 มกราคม 2539 ในรัฐบาลของนายบรรหาร ศิลปอาชา สมาชิกสมัชชาคนจนประมาณ 400 คน ได้ชุมนุมเคลื่อนไหวหน้าทำเนียบรัฐบาลเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลแก้ปัญหาที่ดินทำกินและปัญหาเขื่อน การเจรจาไม่มีข้อยุติ สมัชชาคนจน 300 คน จึงนัดชุมนุมอีกครั้งเมื่อวันที่ 1-2 มีนาคม 2539 ที่หน้าสวนลุมพินี ซึ่งตรงกับช่วงที่ประเทศ

ไทยเป็นเจ้าภาพประชุมกลุ่มผู้นำเอเชีย-ยุโรป (อาเซม) เพื่อทวงถามข้อเรียกร้องที่ยื่นไปก่อนหน้านี้ ให้รัฐบาลแก้ปัญหาเรื่องที่ทำกินและเรื่องเขื่อน ปรากฏว่าการเจรจาไม่คืบหน้าเช่นเดิม ในวันที่ 25 มีนาคม กลุ่มสมัชชาคนจน 5,000 คน จึงนัดชุมนุมใหญ่ที่หน้าทำเนียบรัฐบาล โดยยื่นข้อเรียกร้องต่อรัฐบาลมากกว่าเดิม เป็นการรวมสารพัดปัญหาตั้งแต่เรื่องพื้นที่ทำกินทับซ้อนกับพื้นที่ป่าไม้ การคัดค้านการสร้างเขื่อน ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาโครงการพัฒนาของรัฐอื่นๆ ปัญหาผู้ป่วยจากงานอุตสาหกรรม การชุมนุมยืดเยื้อจนถึงวันที่ 22 เมษายน 2539 จึงได้ข้อยุติ โดยรัฐบาลยอมนำข้อร้องเรียนต่างๆ เข้าที่ประชุม ครม. เพื่อมีมติเห็นชอบตามเงื่อนไขที่สมัชชาคนจนยื่นมา

การเคลื่อนไหวสงบไปได้เพียงชั่วครู่ เพราะว่ามติ ครม. ดังกล่าวไม่ได้นำไปปฏิบัติ ทำให้ในวันที่ 13 สิงหาคม ปีเดียวกัน กลุ่มสมัชชาคนจน 650 คน ได้จัดงาน "100 วันทวงสัญญาสมัชชาคนจน" ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเคลื่อนไหวชุมนุมที่หน้าทำเนียบรัฐบาลเพื่อเรียกร้องให้แก้ไขปัญหาตามมติ ครม. เมื่อวันที่ 22 เมษายน ตัวแทนของรัฐบาลได้เจรจาและรับปากว่าจะปฏิบัติตาม กลุ่มผู้ชุมนุมได้สลายตัวแต่ก็ต้องกลับมาชุมนุมอีกครั้งด้วยจำนวนถึง 1,200 คน เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2539 เพื่อทวงถามการปฏิบัติตามมติ ครม. รัฐบาลขณะนั้นได้นำเรื่องข้อเสนอเข้าพิจารณาใน ครม. อีกรอบ และลงมติให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องรับไปแก้ปัญหา การชุมนุมจึงยุติสำหรับสาเหตุที่การแก้ไขปัญหาไม่คืบหน้า เพราะติดปัญหาข้อกฎหมาย โดยเฉพาะที่ทำกินทับซ้อนกับพื้นที่ป่าอนุรักษ์ รัฐบาลไม่สามารถเพิกถอนพื้นที่ป่าอนุรักษ์และออกเอกสารสิทธิให้ได้

สมัชชาคนจนได้สร้างชื่อจากการชุมนุมคัดค้านเขื่อนปากมูล มีการระดมชาวบ้านบุกยึดสันเขื่อนหลายครั้ง นำชาวบ้านเดินเท้าเข้ากรุงเทพฯ เพื่อเรียกร้องในเรื่องต่างๆ มีการชุมนุมเรียกร้องให้รัฐบาล พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ จ่ายเงินค่าชดเชยพื้นที่สร้างฝายราษีไศล 363 ล้านบาท แต่เมื่อตรวจสอบภายหลังแล้วพบว่า การจ่ายเงินดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะพื้นที่ที่น้ำท่วมส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าบุ่งป่าทามที่น้ำท่วมเกือบตลอดปีอยู่แล้วไม่ใช่พื้นที่ทำนาทำไร่ โดยมีภาพถ่ายทางอากาศเป็นหลักฐานชิ้นสำคัญ แต่ขณะที่มีการเจรจาต่อรอง นางสาววนิดา ตันติวิทยาพิทักษ์ เป็นผู้เสนอต่อคณะอนุกรรมการไม่ให้ใช้ภาพถ่ายทางอากาศและให้ใช้วิธีชาวบ้านยืนยันกันเองว่าใครมีที่ทำกินอยู่ในพื้นที่ที่น้ำท่วมบ้างจากนั้นก็จ่ายเงินตามการยืนยันดังกล่าว

ครั้งล่าสุดสมัชชาคนจนได้นำชาวบ้านบุกเข้าทำเนียบรัฐบาลกลางดึกเพื่อขอให้นายชวน หลีกภัย มีคำสั่งเปิดประตูเขื่อนปากมูลเพื่อให้ปลาว่ายน้ำเข้ามาวางไข่ จนมีการปะทะกับตำรวจจนได้รับบาดเจ็บทั้ง 2 ฝ่าย การบุกเข้าทำเนียบอย่างไม่สมเหตุสมผลทำให้สมัชชาคนจนสูญเสียความน่าเชื่อถือและบรรดาที่ปรึกษาสมัชชาคนจนได้เก็บตัวลดบทบาท บางคนได้หลบไปอยู่ที่ประเทศสวีเดน

ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้สรุปรายงานความเคลื่อนไหวของสมัชชาคนจนและแกนนำไว้ตั้งแต่เริ่มจัดตั้งสมัชชาคนจน จนถึงเดือนพฤศจิกายน 2545 ซึ่งในที่นี้จะขอนำเสนอเฉพาะกรณีการชุมนุมประท้วง ดังนี้

ระยะเวลา	สถานที่	เรื่อง	จำนวนผู้ชุมนุม
24 มี.ค.-23 เม.ย. 39	ทำเนียบรัฐบาล	เรียกร้องให้รัฐบาลแก้ปัญหา 67 ปัญหา	3,000 คน
14 ต.ค. – 7 พ.ย. 39	ทำเนียบรัฐบาล	ติดตามการแก้ไขปัญหาของรัฐบาล ตาม มติ ครม.เมื่อ 22 เม.ย 39	300 คน
24 ม.ค.-2 พ.ค. 40	ทำเนียบรัฐบาล	เรียกร้องให้รัฐบาลแก้ปัญหา 123 ปัญหา	20,000 คน
17 พ.ค. 41	ศาลากลาง จ.กาฬสินธุ์	ชุมนุมสนับสนุนให้มีพระราชบัญญัติ กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร	700 คน
23 พ.ย. 41	บ้านห้วยหินฝน จ.ชัยภูมิ	คัดค้านการก่อสร้างเขื่อนโปร่งขุนเพชร	300 คน
23 มี.ค. 42	เขื่อนปากมูล จ.อุบลราชธานี	เรียกร้องให้รัฐบาลแก้ปัญหา 16 กรณี	600 คน
6 เม.ย. 42	เขื่อนลำคันฉู จ.ชัยภูมิ	ชุมนุมขอให้แก้ปัญหาผลกระทบจากเขื่อน ลำคันฉู	200 คน
24 ส.ค. 42	ฝายราษีไศล จ.ศรีสะเกษ	ชุมนุมขอให้ตรวจสอบสิทธิที่ทำกิน ในพื้นที่อ่างของฝายราษีไศล	100 คน
11-18 ม.ค. 43	สนามหลวง กทม.	ยึดรถไฟจากอุบลราชธานี เดินทางไป ชุมนุมที่ กทม.	700 คน
11-19 พ.ค. 43	ทำเนียบรัฐบาล	กลุ่มสมัชชาคนจนปีนรั้วเข้าไปชุมนุม ในทำเนียบให้แก้ปัญหาเขื่อนลำคันฉูร้าว	36 คน
15 พ.ค. 43	เขื่อนปากมูล	กลุ่มสมัชชาคนจนบุกรุกอาคารโรงไฟฟ้า เขื่อนปากมูล	ไม่ทราบ จำนวน
16 ก.ค. 43	ทำเนียบรัฐบาล	กลุ่มสมัชชาคนจนปีนรั้วเข้าไปในทำเนียบ รัฐบาล ปะทะกับเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับ บาดเจ็บจำนวนหนึ่ง	300 คน
23-26 ก.ย. 45	ทำเนียบรัฐบาล	ชุมนุมขอเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล	80 คน
29 ต.ค.-22 พ.ย 45	ทำเนียบรัฐบาล	ชุมนุมขอให้ชะลอการเปิดประตูระบายน้ำ เขื่อนปากมูล	800 คน

หมายเหตุ 22 พฤศจิกายน 2545 เป็นวันสรุปรายงาน แต่สมัชชาคนจนยังคงชุมนุมต่อเนื่องจนถึง 29 มกราคม 2546 และระหว่างการชุมนุมที่หน้าทำเนียบรัฐบาลก็จะมีการแบ่งกลุ่มออกไปเคลื่อนไหวยื่นหนังสือร้องเรียนกับหน่วยงาน องค์กร และบุคคลต่างๆ อยู่อย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งวันที่ 29 มกราคม 2546 เจ้าหน้าที่เทศกิจของ กรุงเทพฯ ประมาณ 1,000 คน ทำการรื้อถอนเพิงที่พักของผู้ชุมนุม ณ บริเวณหน้าทำเนียบรัฐบาล และผู้ชุมนุมได้ยอมเดินทางกลับภูมิลำเนา

2. การแทรกตัวอยู่ในวงการต่างๆ

มีบุคคลซึ่งเป็นแกนนำขององค์กรพัฒนาเอกชนจำนวนไม่น้อยได้เข้าไปดำเนินการเคลื่อนไหวทางความคิด ชี้นำสังคมอยู่ในวงการต่างๆ ทั้งด้านการเมือง การศึกษา สาธารณสุข สื่อมวลชน โดยอาศัยสถานภาพของตนเป็นฐานในการดำเนินงาน เพื่อให้องค์กรในกลุ่มของตนได้รับผลประโยชน์ หรือช่วยให้การดำเนินงานเคลื่อนไหวแบบเปิดเผยประสบความสำเร็จ ถ้าบุคคลเหล่านี้เป็นเอ็นจีโอที่มีจรรยาบรรณต้องการช่วยเหลือประเทศชาติและสังคมด้วยการผลักดันโครงการต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ หรือชี้นำความคิดที่ถูกต้อง มีเหตุมีผลให้แก่สังคม โดยยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ คงเป็นสิ่งที่สมควรยกย่องชมเชยและให้การสนับสนุน แต่ถ้ากระทำในทางตรงกันข้ามก็ควรได้รับการประณามจากสังคม

วิทยา ตัณฑสุทธิ์ เขียนไว้ในหนังสือ "มองลอดแว่น" หลายเรื่องที่ได้ยกตัวอย่างของเอ็นจีโอในกลุ่มนี้ เช่น

"การคุกคามของเอ็นจีโอ ที่ใช้อำนาจนอกระบบอีกจุดหนึ่งที่ต้องจับตาดูคือ กรณีที่เอ็นจีโอสายงานสาธารณสุข ซึ่งส่งข้อมูลเชิงลึกไปให้องค์กรต่างประเทศเรื่องมาตรฐานยา ที่องค์การอาหารและยาดูแลรับผิดชอบ ข้อมูลเหล่านี้ทำให้ต่างประเทศใช้เป็นข้ออ้างกีดกันผลิตภัณฑ์ยาอาหาร และเวชภัณฑ์ของไทยส่งไปขายแก่ประเทศอื่นๆ โดยระบุว่า ไทยมีมาตรฐานการผลิตและการตรวจสอบคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์ที่เรียกว่า GMP (Good Manufacturing Practice) เมื่อวิเคราะห์แล้วเชื่อว่าผู้ที่ส่งข้อมูลไปให้ต่างประเทศน่าจะเป็นผู้ที่อยู่ในกระทรวงสาธารณสุขนั่นเอง เพราะคนอื่นจะไม่มีสิทธิได้รู้ข้อมูลเหล่านี้"

องค์การเภสัชกรรม เป็นเสมือนเสือนอนกินมานาน เวลามีใครแตะต้องจะมีเอ็นจีโอเข้ามาเฉียงแทน เอ็นจีโอประเภทใส่หมวกสองใบในองค์การนี้มีอยู่หลายคน และคนหนึ่งพยายามกดดันให้ นายกร ทัพพะรังสี (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขในสมัยนั้น) ละเมิดสิทธิบัตรของประเทศสหรัฐอเมริกา ผลักดันยารักษาโรคเอดส์ตัวใหม่ที่ชื่อ IDD แต่นายกร ไม่เล่นด้วย"

นอกจากตัวอย่างดังที่ยกมาแล้วในสถาบันการศึกษาชั้นนำของประเทศเกือบทุกสถาบันมักจะมีสมาชิกขององค์กรพัฒนาเอกชนเป็นอาจารย์สอนอยู่ ซึ่งอาจารย์เหล่านี้จะมีบทบาทในการชี้นำความคิดให้กับนักเรียน นิสิต นักศึกษาอยู่ไม่น้อย และพบว่าในการเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนในหลายพื้นที่ หลายกรณีจะมีนิสิตนักศึกษาร่วมอยู่ด้วยทุกครั้ง

ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันบัญญัติไว้ในมาตรา 40 ว่า ให้คลื่นความถี่ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ ในการสรรหาชื่อบุคคลเข้าไปทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) และคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ (กทช.) นั้น

มีองค์กรพัฒนาเอกชนหลายองค์กรพยายามผลักดันคนของตนเองเข้าไปเป็นกรรมการในคณะดังกล่าว โดยเฉพาะผู้บริหารระดับสูงของทีดีอาร์ไอหรือสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยได้พยายามสมัครเข้าไปเป็นกรรมการในคณะกรรมการทั้ง 2 ชุด จนมีเสียงกล่าวกันว่าหากทีดีอาร์ไอประสบความสำเร็จในการทำเช่นนั้น ทีดีอาร์ไอจะไม่ใช่สถาบันที่เป็นกลาง แต่จะกลายเป็นกลุ่มผลประโยชน์ใช้ความได้เปรียบในการที่รู้ข้อมูลลึกๆ จากการวิจัยของตนทำให้กลุ่มธุรกิจวิทยุโทรทัศน์และโทรคมนาคมในการแสวงหาผลประโยชน์มหาศาล

ไม่เฉพาะองค์กรสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานเท่านั้นที่มีสมาชิกขององค์กรพัฒนาเอกชนแทรกตัวเข้าไปอยู่และชี้นำความคิด แม้ในชุมชนหมู่บ้านหรือกลุ่มสังคมใด ๆ ก็มีบุคคลในลักษณะนี้แทรกอยู่ด้วยเช่นกัน และเมื่อสมาชิกในชุมชนถูกชักจูงหรือชี้นำความคิดเป็นส่วนใหญ่ ชุมชนหรือสังคมนั้นก็จะไม่เป็นตัวของตัวเอง ดังที่ผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับองค์กรพัฒนาเอกชน กล่าวว่า "ถ้า NGO เข้มแข็ง ชุมชนจะไม่เข้มแข็ง เพราะประชาชนจะถูก NGO ชี้นำทุกเรื่อง"

3. การใช้สื่อมวลชนนำความคิด

มีองค์กรพัฒนาเอกชนจำนวนไม่น้อย เป็นเจ้าของสื่อมวลชน หรือใช้สื่อมวลชนเป็นสื่อกลางในการชี้นำความคิดของตนเอง เช่น ในกรณีของการที่เจ้าหน้าที่ใช้ความรุนแรงกับมือบที่มาประท้วงหน้าทำเนียบรัฐบาล แกนนำผู้ประท้วงก็จะอาศัยสื่อมวลชนตีพิมพ์ หรือเผยแพร่ภาพของการกระทำของเจ้าหน้าที่หรือใช้สื่อเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดคำพูดของผู้ที่ถูกทำร้ายเพื่อขอความเห็นใจ หรือเพื่อให้ผู้อ่าน ผู้ชมที่ไม่ทราบรายละเอียดโดยตลอดตำหนิเจ้าหน้าที่ตำหนิรัฐบาลเหมือนอย่างที่ สุวรรณ ไตรมาลัย และรัชเกล้า ศรีบุญโฮม เขียนไว้ในเรื่อง "ปอกเปลือก กลุ่มเอ็นจีโออาชีพ เพื่อเกาะกิน หรือช่วยเหลือชาวบ้านยากจน" ว่าเอ็นจีโอมีทั้งกลุ่มดีและกลุ่มเลว "กลุ่มเลวเราจะเห็นชัดเจนเลยทีเดียว คือพวกที่เราเห็นออกทีวีกันบ่อยๆ และมีแต่หน้าเดิมๆ ที่เป็นแกนนำม็อบชาวบ้าน ชาวไร่ ม็อบเกษตรกรมาประท้วงรัฐบาลมีการปลุกระดมกันแหลกราญ"

ในกรณีของกระทรวงสาธารณสุข มีข้อเขียนของ วิทยา ตัณฑสุทธิ์ ระบุว่า "วิชามารที่เอ็นจีโอสาธารณสุขถนัดคือ อาศัยสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นพวกร่วมผลประโยชน์เดียวกันโจมตีทำลาย จากนั้นอาศัยองค์กรเอ็นจีโอทั้งที่จดทะเบียนและที่เป็นองค์กรเถื่อนรุมขยี้ซ้ำ เช่น กรณีห้ามขายยาสูตรผสม PPA ขายในเมืองไทย ซึ่งเมื่อแพทย์ที่เป็นกลางและนักวิชาการที่ซื่อสัตย์ต่ออาชีพคัดค้านว่าไม่ถูกต้อง เอ็นจีโอก็ใช้สื่อสิ่งพิมพ์โจมตีว่า พวกที่คัดค้านเป็นแก๊งรับจ้างของบริษัทขายยาในประเทศและบริษัทข้ามชาติ....

เอ็นจีโอสาธารณสุขมีสื่อสิ่งพิมพ์และวิทยุเป็นพรรคพวก สื่อเหล่านี้ได้รับการเอาใจจากเอ็นจีโอและได้เงินค่าโฆษณาที่เอ็นจีโอเอาเงินงบประมาณหลวงกับเงินจากต่างชาติมาเลี้ยงดู และหัวโจกเอ็นจีโอคนหนึ่งก็กระโดดเข้าร่วมวงจัดรายการวิทยุวิจารณ์การบ้านการเมือง ทั้งๆ ที่ไม่เคยร่ำเรียนมา และไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน"

นอกจากนี้ยังมีเอ็นจีโอบางรายซึ่งมีรายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ หรือคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์อยู่ในมือก็จะใช้รายการและคอลัมน์เหล่านั้นในการเขียนหรือนำเสนอข้อมูลที่โจมตีรัฐบาลบิดเบือนข้อมูล หรือให้ข้อมูลเพียงด้านเดียวเพื่อจะชี้นำผู้คนในสังคมให้สนับสนุนแนวคิด หรือการกระทำขององค์กรพัฒนาเอกชนกลุ่มเดียวกันกับตน

4. ผลประโยชน์อันเนื่องมาจากพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

ถึงแม้ว่าวิธีการดำเนินงานในการเรียกร้องขององค์กรพัฒนาเอกชนบางกลุ่มจะใช้ความรุนแรงหรือใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้อง แต่ผลจากการดำเนินงานดังกล่าวทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือรัฐบาลต้องนำข้อมูลที่ได้รับการทักท้วง ร้องเรียนมาพิจารณาด้วยความรอบคอบ และดำเนินการด้วยความระมัดระวัง เช่น การเรียกร้องให้ออกกฎหมาย หรือปรับปรุงกฎหมายบางฉบับ หรือกรณีการร้องเรียนว่ามีการทุจริตในหน่วยงานต่างๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการตรวจสอบ และหาข้อเท็จจริงเท่ากับเป็นการเฝ้าดูการทำงานของรัฐบาลที่ก่อให้เกิดประโยชน์หากการเรียกร้องและวิธีการดำเนินงานในการให้ข้อมูลกับรัฐบาล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะใช้วิธีการที่นุ่มนวล มีเหตุผล ไม่อาศัยกฎหมู่ ไม่อาศัยการปลุกระดมให้ผู้คนใช้ความรุนแรง ดำเนินการภายใต้กฎหมายบ้านเมือง พฤติกรรมนี้ก็จะสร้างประโยชน์ให้กับสังคมโดยส่วนรวมได้อย่างมาก

จากกรณีตัวอย่างที่นำมาเสนอทั้งหมดนี้เป็นพฤติกรรม หรือกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชนที่สังคมไทยไม่พึงประสงค์ แม้จะมีเพียงส่วนน้อยที่องค์กรพัฒนาเอกชนในกลุ่มนี้ดำเนินการดังเช่นพฤติกรรมที่กล่าวมา แต่เป็นพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง และภาพพจน์ของประเทศชาติโดยส่วนรวม ยิ่งถ้าเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ได้รับเงินสนับสนุนจากต่างประเทศเข้ามาดำเนินการด้วยแล้ว ยิ่งเป็นการส่อเจตนาถึงการบ่อนทำลายความมั่นคงของประเทศโดยแท้และที่น่าสังเกตคือองค์กรพัฒนาเอกชนเหล่านี้ เป็นองค์กรที่มิได้จดทะเบียนจัดตั้งตามกฎหมาย

3.3 เครือข่ายและกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทย

ในอดีตรัฐบาลมีการควบคุมการจัดตั้งองค์กรพัฒนาเอกชนต่างๆ โดยใช้กระบวนการการจดทะเบียนตามกฎหมาย ซึ่งได้กลายมาเป็นวิธีการในการยอมรับสถานภาพขององค์กรในการติดต่อประสานงานกับทางราชการ และหน่วยงานต่างๆ การทำนิติกรรม การดำเนินงานและกิจกรรมอื่นๆ ในสถานะของนิติบุคคล

องค์กรพัฒนาเอกชนในแต่ละพื้นที่จะดำเนินกิจกรรม หรือเคลื่อนไหวในเหตุการณ์และสถานการณ์ต่างๆ แตกต่างกัน หรือแต่ละองค์กรมีกลุ่มเป้าหมายที่จะทำงานด้วย หรือวัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่แตกต่างกัน

จากความหลากหลายดังกล่าวสามารถแบ่งประเภทของกิจกรรมและวิธีการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนได้ดังนี้

3.3.1 องค์กรพัฒนาเอกชนที่จดทะเบียนตามกฎหมาย

องค์กรพัฒนาเอกชนประเภทที่จดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนด มี 2 ลักษณะ รู้จักกันในนามสมาคมและมูลนิธิ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดสาระสำคัญในการควบคุมกำกับไว้ดังนี้

- **สมาคม** คือ สัญญาซึ่งบุคคลหลายคนตกลงเข้าหากันเพื่อทำการอันใดอันหนึ่งร่วมกันอันมิใช่เป็นการหาผลกำไรแบ่งปันกัน
- **มูลนิธิ** ได้แก่ ทรัพย์สินอันจัดสรรไว้เป็นแผนกเพื่อบำเพ็ญทานการศาสนา วิทยาศาสตร์ วรรณคดี เพื่อสาธารณประโยชน์อื่นๆ และไม่ได้มีเป้าหมายเพื่อค้ากำไร

การจดทะเบียนก่อตั้งมูลนิธิคล้ายๆ กับการจดทะเบียนของสมาคม ซึ่งต้องยื่นคำขอต่อคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรุงเทพฯ หรือศาลากลางจังหวัด ซึ่งต้องส่งต่อไปยังคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งภายหลังจากการอนุมัติจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือศาลากลางจังหวัด เพื่อตรวจสอบทางด้านความมั่นคง เมื่อได้รับการอนุมัติในขั้นตอนนี้แล้วถือว่าการจดทะเบียนก่อตั้งมูลนิธิเสร็จสิ้นสมบูรณ์

3.3.2 กิจกรรมและการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่จดทะเบียนตามกฎหมาย

องค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่ได้จดทะเบียนตามกฎหมายเป็นองค์กรที่มีกิจกรรมและการดำเนินงานทำงานในลักษณะเฉพาะกิจ เช่น เป็นโครงการ เป็นคณะทำงาน หรือเป็นการจัดเวทีระดมความคิด เป็นต้น องค์กรพัฒนาเอกชนประเภทนี้ค่อนข้างเล็ก และทำงานเกี่ยวกับงานด้านประชาสงเคราะห์ งานด้านพัฒนาชุมชน งานรณรงค์ในประเด็นสิทธิมนุษยชน สิ่งแวดล้อม และด้านส่งเสริมวัฒนธรรม ซึ่งลักษณะการทำงานขึ้นอยู่กับโอกาสในระยะเวลาต่างๆ ที่เกิดขึ้น หรือเป็นองค์กรที่มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องแต่ไม่ได้จดทะเบียนเนื่องจากเหตุผลเฉพาะขององค์กร

ต่างๆ เหล่านั้น เช่น ชมรมแพทย์ชนบท ชมรมศิษย์เก่าบูรณะชนบทและเพื่อน โครงการฟื้นฟูชีวิตและธรรมชาติ ฯลฯ

3.3.3 เครือข่ายขององค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทย

เมื่อปี 2528 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือสภาพัฒน์ฯ เห็นว่าการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชนยังกระจัดกระจาย จึงคิดที่จะสร้างจุดรวมขององค์กรเหล่านี้เพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือกันและเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน หรือเรียกย่อๆ ว่า กป.อพช. และต่อมาในปี 2529 กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนทั้งหมดได้ประชุมกันเพื่อจัดระบบใหม่ แบ่งกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนออกเป็น 9 เครือข่าย ประกอบด้วย

1) เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก
2) เครือข่ายสิ่งแวดล้อม
3) เครือข่ายองค์กรชุมชน
4) เครือข่ายหัตถกรรมสตรี
5) เครือข่ายธุรกิจชุมชน
6) เครือข่ายสิทธิมนุษยชน
7) เครือข่ายชุมชนแออัด
8) เครือข่ายเด็ก
9) เครือข่ายเอดส์

3.3.4 กิจกรรมและการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ต่างๆ

กิจกรรมและการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทยจะถูกจัดแบ่งตามเครือข่ายของคณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน (กป.อพช.) มีดังนี้

1) **องค์กรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล**

องค์กรพัฒนาเอกชนที่ตั้งอยู่ในเขตนี้มีจำนวนมากที่จะเป็นองค์กรดำเนินการในระดับชาติ หรือเป็นองค์กรประสานงานสำหรับกิจกรรมสาขาต่างๆ เช่น สภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์ คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน ชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนแห่งประเทศไทย และสมาคมวิศวกรสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย เป็นต้น

2) **องค์กรในเขตภาคเหนือ**

องค์กรพัฒนาเอกชนที่ตั้งอยู่ในเขตนี้มีจำนวนมากที่เป็นองค์กรซึ่งดำเนินงานเกี่ยวข้องกับปัญหาเฉพาะพื้นที่ภาคเหนือ โดยเฉพาะปัญหาเอดส์และปัญหาชนกลุ่มน้อย เช่น โครงการเข้าถึงเอดส์ โครงการประสานและสนับสนุนเครือข่ายงานพัฒนาชาวเขา เป็นต้น และองค์กรที่ประสานกับองค์กรส่วนกลางหรือองค์กรอื่นๆ ในภาค เช่น คณะกรรมการ

ประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชนภาคเหนือ และมูลนิธิ วาย. เอ็ม. ซี. เอ. เพื่อการพัฒนาภาคเหนือ เป็นต้น

3) **องค์กรในเขตภาคเหนือตอนล่างและภาคกลาง**

องค์กรพัฒนาเอกชนที่อยู่ในเขตนี้ จะมีทั้งองค์กรที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับปัญหาเฉพาะพื้นที่หรือองค์กรที่ประสานงานกับองค์กรส่วนกลางเช่นกัน เช่น มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ และมูลนิธิหนองขาหย่างเพื่อการพัฒนาชนบทอุทัยธานี เป็นต้น

4) **องค์กรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**

องค์กรพัฒนาเอกชนที่อยู่ในเขตนี้จะมีจำนวนมากกว่าเขตอื่นๆ หากไม่นับในเขตกรุงเทพมหานคร และเป็นพื้นที่ที่ผลิตนักพัฒนาออกมาเป็นจำนวนมาก จากลักษณะพื้นที่ที่มีปัญหามากกว่าพื้นที่อื่นๆ องค์กรที่ปฏิบัติงานมีทั้งองค์กรที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับปัญหาเฉพาะพื้นที่และองค์กรที่ประสานกับองค์กรส่วนกลางหรือองค์กรในพื้นที่ เช่น คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทยขอนแก่น โครงการพัฒนาและฟื้นฟูระบบนิเวศน์ลำน้ำพอง โครงการพัฒนาลุ่มน้ำโขง-ไทย-ลาว และมูลนิธิอีสานพัฒนา เป็นต้น

5) **องค์กรในเขตภาคใต้**

องค์กรในเขตนี้ส่วนใหญ่มีรากเหง้าเชื่อมต่อกับขบวนการพัฒนาของประเทศไทยโดยรวมและพัฒนาจากกิจกรรมต่างๆ ที่มีตั้งแต่ในระยะ 10-20 ปีที่ผ่านมา เช่น สมาคมฟื้นฟูหมู่บ้านชนบท สมาคมหยาดฝน และกลุ่มเยาวชนอนุรักษ์เขาบรรทัด ขณะเดียวกันก็มีองค์กรที่ปฏิบัติงาน โดยการประสานกับส่วนกลางหรือองค์กรอื่นๆ ในภาค เช่น สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนภาคใต้ คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชนภาคใต้ มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทยภาคใต้ เป็นต้น

3.3.5 วัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรพัฒนาเอกชน

สถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ศึกษาและแบ่งกลุ่มขององค์กรพัฒนาเอกชนตามกลุ่มกิจกรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายแตกต่างกัน ออกเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

1) **กลุ่มวัฒนธรรมและสันทนาการ**

องค์กรพัฒนาเอกชนกลุ่มนี้ทำงานส่งเสริมด้านศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม จัดกิจกรรมทางด้านการศึกษา รวบรวมข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญาชาวบ้าน รวบรวมรายชื่อปราชญ์และผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดการแสดงพื้นบ้าน เป็นต้น จำนวนองค์กรที่รวบรวมได้มี 15 องค์กร

2) กลุ่มศึกษาและวิจัย

เป็นกลุ่มที่ทำงานให้การศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาส ส่วนใหญ่เป็นการให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่ยากจน บุตรหลานของชนกลุ่มน้อย และผู้อพยพในเขตพรมแดนที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน องค์กรพัฒนาเอกชนเหล่านี้ส่วนใหญ่ให้การศึกษาแบบทางเลือกที่แตกต่างจากแผนการศึกษาแห่งชาติ แต่เป็นการแสวงหารูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นหลัก จำนวนองค์กรในกลุ่มนี้มี 52 องค์กร

3) กลุ่มสุขภาพอนามัย

ในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยมีกิจกรรมด้านสุขภาพอนามัยจัดการโดยรัฐแทบทั้งสิ้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ ส่วนใหญ่บริการจะกระจุกอยู่ในเมืองใหญ่ๆ องค์กรพัฒนาเอกชนจึงเข้ามาช่วยเหลือในส่วนหรือพื้นที่ที่รัฐเข้าไปไม่ถึง เช่น การแก้ไขและให้ความช่วยเหลือเรื่องโรคเอดส์แก่ผู้ป่วยเอดส์ ตลอดจนกิจกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นต้น จำนวนองค์กรที่ทำงานด้านนี้มีมากถึง 589 องค์กร คิดเป็น 39.45% ขององค์กรพัฒนาเอกชนทั้งหมด

4) กลุ่มบริการสังคม

องค์กรพัฒนาเอกชนกลุ่มนี้ได้ให้ความช่วยเหลือบริการสังคมช่วยเหลือด้านสวัสดิการแก่ประชาชนที่อยู่ในฐานะช่วยตนเองไม่ได้ เช่น เด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ตกทุกข์ได้ยาก และผู้ประสบเคราะห์ภัย ผู้มีฐานะและโอกาสทางสังคมต่ำ กิจกรรมที่เป็นรูปธรรมของกลุ่มนี้ได้แก่ การฝึกอบรมอาชีพ การให้คำปรึกษาทางวิชาการ การจัดกิจกรรมในโอกาสสำคัญ กิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ การจัดกองทุนเพื่อคนพิการหรือฟื้นฟูคนพิการ การให้ทุนการศึกษาเด็กยากจน เป็นต้น จำนวนองค์กรมี 188 องค์กร หรือคิดเป็นร้อยละ 12.56 นับจำนวนได้เป็นอันดับสองรองจากกลุ่มสาธารณสุข

5) กลุ่มสิ่งแวดล้อม

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในประเทศใดประเทศหนึ่ง อาจส่งผลกระทบต่อประเทศอื่นๆ หรือประเทศทั่วโลกตามกันเป็นลูกโซ่ได้ เพราะระบบนิเวศน์และสิ่งแวดล้อมเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นหนึ่งเดียวทั่วโลก การดำรงรักษาความสมดุลในโลกทั้งโลกเป็นเครื่องกำหนดความอยู่รอดของมนุษย์ ดังนั้น กลุ่มสิ่งแวดล้อมจึงมีกิจกรรมหลัก 2 เรื่อง คือ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์สัตว์ป่า ปัจจุบันมีผู้คนให้ความสำคัญด้านนี้มาก จะเห็นได้จากเงินบริจาคที่กลุ่ม Green Peace ได้รับแต่ละปีมีจำนวนมากมายมหาศาล จำนวนองค์กรที่จดทะเบียนมี 168 องค์กร หรือคิดเป็นร้อยละ 11.25 ขององค์กรพัฒนาเอกชนทั้งหมด

6) **กลุ่มการพัฒนาและการเคหะ**

งานพัฒนาส่วนใหญ่เพื่อช่วยให้ประชาชนผู้ด้อยโอกาสให้สามารถช่วยตนเองได้ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาชนบทและภาคเกษตร ส่งเสริมการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมและการพัฒนาแบบยั่งยืน กิจกรรมที่เป็นรูปธรรมได้แก่การอบรมผู้นำ การจัดเวทีเพื่อการเรียนรู้ด้านการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม การส่งเสริมการออมทรัพย์ การส่งเสริมอาชีพ รวมถึงการพัฒนาชาวเขาและชนกลุ่มน้อย ด้านการให้ความรู้ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การตั้งกองทุนหมู่บ้าน ช่วยเหลือชาวเขา เป็นต้น **จำนวนองค์กรมี 176 องค์กร** เป็นองค์กรด้านการพัฒนา 160 องค์กร และทำงานด้านการเคหะ จำนวน 16 องค์กร และองค์กรด้านการเคหะจะทำงานด้านที่อยู่อาศัยของคนในสลัมต่างๆ รวมถึงการช่วยแก้ไขปัญหาของคนในสลัมด้วย

7) **กลุ่มกฎหมาย การเรียกร้องและการเมือง**

กลุ่มนี้มีกิจกรรมย่อยเป็น 4 ด้าน คือ

- **ด้านสิทธิมนุษยชน** : มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชน การปฏิรูประบบราชการ การส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมและวัฒนธรรม โดยการให้ความรู้ การฝึกอบรม

- **ด้านสิทธิสตรี** : ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในการพัฒนา ส่งเสริมสถานภาพของสตรี ส่งเสริมอาชีพและการหารายได้ของผู้หญิง สร้างเครือข่ายการทำงานด้านสตรี

- **ด้านสิทธิแรงงาน** : เพื่อให้ความช่วยเหลือ ให้การศึกษา การเรียนรู้เพื่อให้ผู้ใช้แรงงานสามารถช่วยตนเองได้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กิจกรรมที่ดำเนินอยู่คือการศึกษาวิจัยปัญหาของผู้ใช้แรงงาน การจัดประชุมสัมมนาของกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่มีปัญหาเพื่อช่วยกันหาทางแก้ไข

- **ด้านกฎหมาย การเรียกร้อยและการเมือง** : เพื่อยกระดับความรู้ด้านกฎหมายแก่ประชาชนในการจัดการทรัพยากรของตน เพื่อหาทางประสานงานกับภาครัฐบาล จำนวนองค์กร ในกลุ่มนี้รวม 104 องค์กร คิดเป็นร้อยละ 6.97 ขององค์กรพัฒนาเอกชนทั้งหมด

8) **องค์กรการกุศลและอาสาสมัคร**

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นองค์กรทำงานด้านการกุศลและอาสาสมัคร และในส่วนที่สองเป็นองค์กรให้ทุนแก่กลุ่มอื่น จำนวนองค์กรที่ทำงานด้านการกุศลและอาสาสมัครมี 18 องค์กร และเป็นองค์กรให้ทุน 29 องค์กร **รวมจำนวนองค์กรด้านนี้ 47 องค์กร**

3.4 จำนวนองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทย

3.4.1 จำนวนตามกลุ่มกิจกรรม

จากการศึกษาวิจัยของสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2544 พบว่ามีองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทยที่ทำกิจกรรมในด้านต่างๆ รวม 1,557 องค์กร โดยแบ่งย่อยตามกลุ่มกิจกรรมได้ดังนี้

กลุ่มกิจกรรมหลัก	จำนวนองค์กร	ร้อยละ
1. สุขภาพอนามัย	589	37.83
2. บริการสังคม	188	12.08
3. การพัฒนาและการเคหะ	176	11.30
4. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	168	10.78
5. กิจกรรมระหว่างประเทศ	120	7.71
6. สิทธิมนุษยชน กฎหมายและการเมือง	168	10.78
7. การศึกษาวิจัย	52	3.34
8. การกุศลและอาสาสมัคร	47	3.03
9. ศาสนา	34	2.19
10. วัฒนธรรมและสันทนาการ	15	0.96
รวม	**1,557**	**100**

3.4.2 จำนวนตามพื้นที่ขององค์กรพัฒนาเอกชน

องค์กรพัฒนาเอกชน ที่ทำการสำรวจและทราบสถานที่ตั้งสำนักงานเป็นหลักแหล่ง มีจำนวน 1,493 องค์กร ในจำนวนนี้มีทำเลที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวนมากถึง 721 องค์กร คิดเป็นร้อยละ 48.29 และกระจายอยู่ในภาคเหนือและภาคอีสาน ตามลำดับ มีน้อยสุด คือ ภาคใต้

กลุ่มกิจกรรมหลัก	จำนวนองค์กร	ร้อยละ
1. กรุงเทพและปริมณฑล	721	48.29
2. ภาคเหนือ	298	19.96
3. ภาคอีสาน	278	18.62
4. ภาคเหนือตอนล่างและภาคกลาง	106	7.10
5. ภาคใต้	90	6.03
รวม	**1,493**	**100.00**

3.5 งบประมาณในการดำเนินงาน

ในหนังสือ "เอ็นจีโอ" นักพัฒนาระดับรากหญ้าพันธุ์ที่สังคมขาด (ไม่) ได้ ?" เขียนโดย เบญจมาศ ศิริภัทร และสุรพล มุละคา อ้างผลการวิจัยของสถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2544 ระบุว่า ในประเทศไทยมีองค์กรพัฒนาเอกชนจำนวน 17,000 องค์กร แต่ที่ทำงานในด้านต่างๆ อยู่ในปัจจุบันมีเพียง 1,493 องค์กร (จำนวนนี้ยังไม่ได้ขจัดความซ้ำซ้อนจากการที่มีองค์กรจำนวนหนึ่ง มีชื่อปรากฏอยู่ในหลายกลุ่มกิจกรรมหลัก) เมื่อขจัดความซ้ำซ้อนแล้วจะเหลือองค์กรที่ทำงานในด้านต่างๆ จำนวน 953 องค์กร โดยเฉลี่ยประมาณการตัวเลขรายได้ขององค์กรเหล่านี้ในแต่ละปี รวมกันประมาณ 1,835.3 ล้านบาท ส่วนแหล่งที่มาของรายได้มาจากหลายแหล่ง ยกตัวอย่างเช่น องค์การพัฒนาเอกชนด้านเอดส์ มีแหล่งเงินทุน ดังนี้

รัฐบาล	40.7 %
บริจาค	24.3 %
ต่างประเทศ	14.9 %
การจัดกิจกรรม	8.2 %
จากกองทุน	5.6 %
จากองค์กรแม่และอื่นๆ	6.3 %

(ที่มา : การสำรวจองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านเอดส์ กองโรคเอดส์ : 2541)

องค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม มีแหล่งเงินทุนดังนี้

องค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศ	46 %
การบริจาคภายในประเทศ	29 %
รัฐบาลต่างประเทศ	28 %
หารายได้เอง	28 %
งบประมาณแผ่นดิน	13 %
กองทุนสิ่งแวดล้อม	12 %

(ที่มา : บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ (NGOs) ในการจัดการสิ่งแวดล้อม : 2543)

กรณีของการที่องค์กรพัฒนาเอกชนของไทยรับเงินสนับสนุนการดำเนินงานจากต่างประเทศมิใช่เพิ่งเกิดขึ้นแต่มีมานานแล้ว ดังที่ หม่อมราชวงศ์ดึกฤทธิ์ ปราโมช ได้เขียนไว้ในคอลัมน์ "ซอยสวนพลู" หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับประจำวันพฤหัสบดีที่ 1 เมษายน 2536 โดยท่านได้อ้างข่าวหนังสือพิมพ์สยามโพสต์ ฉบับประจำวันที่ 31 มีนาคม 2536 ที่ระบุว่า พลเอก ถนัด คอมันตร์ ได้แถลงต่อที่ประชุมนานาชาติเรื่องสิทธิมนุษยชน ความตอนหนึ่งว่า "องค์กรพัฒนาเอกชนหลายองค์กรที่ออกมาละเมิดสิทธิมนุษยชนต่างๆ ควรถูกสอบสวนเกี่ยวกับความเป็นกลาง

และความเป็นอิสระในการทำงาน รวมทั้งตรวจสอบว่าองค์กรเหล่านี้มีส่วนสัมพันธ์ หรือได้รับการสนับสนุนและถูกกำหนดแนวทางจากรัฐบาลภายนอกหรือไม่.....องค์กรเหล่านี้ประณามการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างครึกโครมในบางเรื่อง แต่ทำเป็นหูหนวกตาบอดกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนในบางประเทศ"

หลังการแถลงของ พันเอก ถนัด คอมันตร์ มีตัวแทนองค์กรพัฒนาเอกชนจากประเทศต่างๆ ประมาณ 20 คน แสดงความไม่พอใจและเข้าไปพูดต่อว่า พันเอก ถนัด คอมันตร์ ซึ่งพันเอก ถนัด คอมันตร์ ได้กล่าวว่า "ไม่ได้ต่อต้านกลุ่มเอ็นจีโอทั้งหมด แต่ได้ติดตามการทำงานขององค์กรเอเชียวอทช์และองค์กรนิรโทษกรรมสากลอย่างใกล้ชิด พบว่าได้รับเงินสนับสนุนจากประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศตะวันตก จึงไม่มีการนำปัญหาในประเทศเหล่านั้นมาพูด แต่กลับเล่นงานประเทศไทยมาตลอด เท่ากับเป็นการทำงานที่เลือกปฏิบัติ"

หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้กล่าวไว้ในข้อเขียนของท่าน แสดงความคิดเห็น "ในที่สุดเราก็รู้กันทั่วไปแล้ว เพราะคำแถลงของคุณถนัด คอมันตร์ ว่าองค์กรนิรโทษกรรมสากลนี้ได้รับเงินสนับสนุนจากซีไอเอ หรือองค์การสืบราชการลับของสหรัฐ และประเทศตะวันตกอีกบางประเทศ

เมื่อองค์การนิรโทษกรรมสากล ได้รับเงินช่วยเหลือมาอย่างนี้แล้ว ก็ย่อมจะต้องทำการต่างๆ ให้เห็นว่าเป็นผู้ที่เอาจริงเอาจังในการทำงาน หรือเป็นผู้ที่เอาจริงเอาจังในการรักษาสิทธิมนุษยชน แต่เมื่อจะพูดจาสิ่งใดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในสหรัฐอเมริกา ก็พูดไม่ได้เพราะเหตุว่าองค์กรนี้รับเงินเขามา และจะพูดถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศตะวันตกก็พูดไม่ได้อีกเช่นกัน เพราะได้รับเงินช่วยเหลือมาจากเขาด้วย ในที่สุดองค์การนิรโทษกรรมสากลก็ต้องมาลงที่เมืองไทย พยายามแคะไค้ หาเรื่อง หาเหตุต่างๆ ที่จะแสดงให้โลกเห็นว่าเมืองไทยเรานี้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอยู่บ่อยๆ ..."

จากวันที่ 1 เมษายน 2536 ที่ หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เขียนถึงการรับเงินสนับสนุนจากต่างประเทศขององค์กรพัฒนาเอกชนของไทย จนถึงวันที่ 7 สิงหาคม 2543 นาวาอากาศตรี ประสงค์ สุ่นศิริ ก็ได้เขียนไว้ในคอลัมน์ "น.ต.ประสงค์ สุ่นศิริ พูด" ในหนังสือพิมพ์แนวหน้า เรื่อง "เป็นไทยอย่าใจเทศ" กล่าวถึงการรับเงินจากต่างประเทศขององค์กรพัฒนาเอกชนของไทย เช่นเดียวกัน เป็นข้อยืนยันได้ประการหนึ่งว่า การเจริญเติบโตและการดำรงอยู่ขององค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทยนั้น เป็นเพราะได้รับการสนับสนุนทางด้านการเงินจากต่างประเทศ

นาวาอากาศตรี ประสงค์ สุ่นศิริ เริ่มต้นข้อเขียนของท่านว่า

ถ้าจะถามผมว่า พวกเอ็นจีโอในบ้านเรารับเงินต่างประเทศมาเคลื่อนไหวหรือมาดำเนินกิจกรรมต่างๆ จริงหรือเปล่า คำตอบของผมก็คือ จริงครับ

รับจากหลายประเทศด้วย รับมาแล้วนำมาใช้ผิดวัตถุประสงค์ผู้ให้ก็มี ถูกวัตถุประสงค์ก็มีขึ้นอยู่กับคนที่รับเงินจะเบี้ยวไปในทิศทางใด

เงินช่วยเหลือจากต่างประเทศที่ไปขอเขามาใช้นั้น ความจริงแล้วเขาให้มาเพื่อนำมาใช้ในกิจกรรมทางด้านบวกเกี่ยวกับการพัฒนาสังคม ไม่ใช่ให้มาเพื่อกิจกรรมทางด้านลบ หรือเป็นเครื่องมือก่อความรุนแรงใดๆ ให้เกิดขึ้น อย่างที่เอ็นจี โอบางกลุ่มบางพวกปฏิบัติกันอยู่ในขณะนี้

เขาต้องการให้เอ็นจีโอไทยผู้ซึ่งเขาเข้าใจว่าเป็นผู้เสียสละความสุขส่วนตัว มีความต้องการช่วยเหลือชาวบ้านในบางสิ่งบางอย่าง แต่ไม่มีเงินไปดำเนินการ ไม่ใช่ให้มาเพื่อสร้างปัญหาขัดแย้ง หรือนำชาวบ้านไปเป็นเครื่องมือกดดันต่อรองเพื่อผลประโยชน์ของเอ็นจีโอ หรือของคนใดคนหนึ่ง

ไม่ใช่ให้มาเพื่อยุชาวบ้านปีนทำเนียบยามวิกาล ไม่ใช่ให้มาเพื่อยุชาวบ้านให้อดข้าว แต่ตัวเองไม่อด

โครงการบางโครงการของเอ็นจีโอบางกลุ่มบางพวกที่ได้รับเงินจากต่างประเทศ เช่น โครงการฝึกอาชีพบางอย่างที่เหมาะสมกับท้องถิ่น โครงการช่วยเหลือผู้ป่วยด้วยโรคเอดส์ หรือโรคร้ายบางชนิด เช่น ผู้ป่วยจากการติดยาเสพติด โครงการช่วยเหลือชุมชนแออัด โครงการช่วยเหลือเด็กยากจนในท้องถิ่นห่างไกล หรือโครงการเกี่ยวกับการศึกษาในชนบท เป็นต้น โครงการดังกล่าวนี้เป็นประโยชน์ต่อสังคมที่ต่างประเทศบางองค์กรหยิบยื่นเงินมาช่วยเหลือ

แต่เอ็นจีโอบางกลุ่มบางพวกไม่เป็นอย่างนั้น รับเงินเขามาแล้วกลับทำอีกอย่างหนึ่ง บางเอ็นจีโอใช้วิธีการวัดครึ่งกรรมการครึ่ง เอ็นจีโอประเภทนี้มักจะมาในคราบของนักประชาธิปไตย นักสิทธิมนุษยชน นักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดำรงความเป็นอยู่ค่อนข้างสุขสบายไม่เหมือนชาวบ้าน เอาความทุกข์ของชาวบ้านออกหน้าในการหาประโยชน์ตน

องค์กรพัฒนาเอกชนที่มีบทบาทเคลื่อนไหวปลุกระดมให้ชาวบ้านชุมนุมประท้วงรัฐบาลเป็นนานนับเดือน นับปี ก็รับเงินมาจากต่างประเทศ รับจากหลายแห่งด้วยกัน โดยเฉพาะจากองค์การจากประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ที่มีชื่อเรียกว่า องค์การ Terre Des Hommes มีการโอนเงินเข้าบัญชีของผู้ที่เป็นแกนนำขององค์กร

ทุนที่นำมาใช้ในโครงการ "กลุ่มเครือข่ายพิทักษ์แม่น้ำมูล" ก็ได้มาจากองค์กร Terre Des Hommes ที่ว่านี้ เอามาป่วนในเรื่องเขื่อนปากมูล"

นอกจากองค์กร Terre Des Hommes แล้ว ยังมีองค์กรต่างประเทศที่ให้เงินสนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนของไทยอีกหลายองค์กร เช่น มูลนิธิ ไฮน์ริค เบิลล์ (Heinrich Boell) ซึ่งมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เข้ามาตั้งสำนักงานในประเทศไทย เมื่อตุลาคม 2542 องค์กร NOVIB หรือ Nederlandse Organisatie Voor International Bijstand มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงเฮก ประเทศฮอลล์แลนด์ ยังไม่มีสำนักงานสาขาในประเทศไทย แต่มีสำนักงานมูลนิธิกองทุนไทย เป็นองค์กรเครือข่าย ดำเนินงานมาแล้วหลายปี ส่วนองค์การ แตร์ เดอ ซอม (Treer Des hommes) ที่ นาวาอากาศตรี ประสงค์ สุ่นศิริ กล่าวถึงนั้น เป็นองค์กรที่มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มีสำนักงานประสานงานอยู่ที่ประเทศฝรั่งเศส และมีสำนักงานภูมิภาคอยู่ในประเทศไทย โดยได้รับอนุญาตให้เข้ามาตั้งสำนักงานในไทย ตั้งแต่สิงหาคม 2530

3.6 องค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศในประเทศไทย

องค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศที่เข้ามาดำเนินการในประเทศไทยนั้น จะต้องขออนุญาตตามระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการเข้ามาดำเนินงานขององค์กรเอกชนต่างประเทศในประเทศไทย พ.ศ. 2541 ก่อน โดยองค์กรดังกล่าวจะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1) เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายของประเทศนั้น หรือ มีการจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายของประเทศภูมิลำเนา

2) ไม่มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหากำไร หรือมุ่งหวังผลทางการเมือง

3) มีกิจกรรมและการดำเนินงาน ซึ่งไม่เป็นภัยต่อความมั่นคง ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือ ศีลธรรมอันดีของประชาชน

4) ไม่มีประวัติ พฤติกรรม หรือ มี/เสนอ โครงการดำเนินกิจกรรมในประเทศไทยที่จะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่นๆ

5) มีวัตถุประสงค์ในด้านการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ สังคม และวิชาการแก่ประเทศไทย ซึ่งมีแนวทางให้ความช่วยเหลือที่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนา และความมั่นคงของรัฐบาลไทย ทั้งนี้จะเป็นการให้ความช่วยเหลือภาครัฐบาลหรือเอกชนของไทยด้วยก็ได้

6) อำนวยประโยชน์อย่างแท้จริง และคุ้มค่าแก่ประเทศไทย ทั้งนี้จะต้องมีการแสดงฐานะทางการเงิน อันหมายถึง งบประมาณ รายได้ และแหล่งที่มา รวมทั้งงบประมาณความช่วยเหลือที่จะจัดสรร สำหรับการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องก่อน

7) ยอมรับ และปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของรัฐบาลไทย และอยู่ภายใต้กฎหมายไทย ทั้งนี้ในการนำข้อมูลต่างๆ ของประเทศไทยไปใช้ประโยชน์ หรือเผยแพร่ในต่างประเทศจะต้องได้รับอนุญาตจากหน่ายงานที่เกี่ยวข้องก่อน

ทั้งนี้มีองค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้เขามาดำเนินงานในประเทศไทย ขณะนี้ 20 องค์กร เป็นองค์กรที่ดำเนินงานช่วยเหลือในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านเด็ก ด้านการศึกษา ด้านแรงงาน ด้านบำบัดผู้ติดยาเสพติด ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ติดเอดส์ ด้านสาธารณสุขมูลฐาน ด้านการพัฒนาอาชีพชนกลุ่มน้อย ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

องค์กรพัฒนาเอกชนที่เข้ามาอย่างถูกต้องตามกฎหมายเหล่านี้ เข้ามาดำเนินการในด้านสังคมสงเคราะห์เป็นส่วนใหญ่

4. ข้อมูลทั่วไปขององค์กรพัฒนาเอกชนในต่างประเทศ

โดยธรรมชาติของมนุษย์ทุกชาติ ทุกภาษา ต่างก็มีความต้องการปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะปัจจัย 4 คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เมื่อมนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นสังคมใหญ่ ความต้องการของมนุษย์จะมีมากกว่าปัจจัย 4 เช่น ต้องการความมั่นคง และปลอดภัยในชีวิต ต้องการอิสรภาพและเสรีภาพ ต้องการอำนาจ ต้องการการยอมรับในสังคม ต้องการสภาพแวดล้อมที่ดี ต้องการความยุติธรรม ต้องการมีอาชีพที่มั่นคง และผลตอบแทนที่ดี ฯลฯ ความต้องการต่างๆ เหล่านี้ ผู้ปกครองประเทศมีหน้าที่จัดหามาให้และมีหน้าที่ควบคุมดูแลโดยกำหนดเป็นกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ให้คนในสังคมปฏิบัติตาม รัฐใดหรือผู้ปกครองคนใดสามารถดูแลสนองความต้องการของคนในสังคมได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน สังคมนั้นก็สงบเรียบร้อย แต่ถ้าผู้ปกครองคนใดไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้คนในสังคมที่อยู่ใต้ปกครองได้อย่างทั่วถึงและแสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันในสังคม หรือเกิดความไม่เป็นธรรมในสังคม ก็จะมีกลุ่มคนผู้เสียเปรียบออกมาร่วมกันเรียกร้องความเป็นธรรมในรูปแบบต่างๆ หรืออาจจะมีกลุ่มคนที่รักความยุติธรรมออกมาช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสในสังคมให้ได้รับการดูแลในด้านต่างๆ เพื่อให้เขาเหล่านั้นดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามสมควร การรวมตัวของกลุ่มคนเหล่านี้ คือ จุดกำเนิดของ "องค์กรพัฒนาเอกชน" หรือเอ็นจีโอ ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มิได้อยู่ในภาครัฐที่มีหน้าที่ปกครองคนในสังคม

4.1 กำเนิดขององค์กรพัฒนาเอกชน

วิทยา ตัณฑสุทธิ์ บรรณาธิการอาวุโส หนังสือพิมพ์แนวหน้า เขียนไว้ในความนำหนังสือ "มองลอดแว่น" พิมพ์จำหน่ายเมื่อเดือนกรกฎาคม 2544 กล่าวถึงความเป็นมาของเอ็นจีโอหรือองค์กรพัฒนาเอกชน สรุปความได้ว่า

กำเนิดขององค์กรพัฒนาเอกชนหรือเอ็นจีโอในโลก (ในลักษณะที่เป็นองค์กรจริงๆ) เริ่มต้นเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง โดยประเทศสหรัฐอเมริกาได้ก่อตั้งองค์การสหประชาชาติขึ้นเพื่อทำหน้าที่จัดระเบียบทางการเมืองของโลก ในองค์การสหประชาชาติมีองค์กรต่างๆ แตกสาขาไปมากมาย เช่น องค์การอนามัยโลก องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ องค์การยูเนสโก องค์การกาชาดสากล เป็นต้น องค์กรที่แตกแขนงเป็นสาขาขององค์การสหประชาชาติเหล่านี้ คือ เอ็นจีโอในระยะแรกซึ่งทำงานเกิดประโยชน์อย่างมาก เพราะในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศในยุโรปและเอเชียที่ผ่านมรสุมสงครามต่างได้รับความเสียหาย ประชาชนได้รับความอดอยาก ดำรงชีวิตอย่างลำบากยากแค้น โดยรัฐบาลหรือผู้ปกครองประเทศก็ไม่สามารถจะช่วยเหลือดูแลได้อย่างทั่วถึง

เมื่อประเทศต่างๆ ฟื้นตัวกลับมาเข้มแข็งอีกครั้งหนึ่ง บทบาทของเอ็นจีโอได้ปรับเปลี่ยนมาเป็นการรณรงค์เพื่อพิทักษ์คุ้มครองสิทธิมนุษยชน คุ้มครองเด็ก ดูแลสิ่งแวดล้อม พิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่กลุ่มประเทศสแกนดิเนเวียน ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของกลุ่มสันติภาพเขียว หรือ "กรีนพีซ" (Green Peace)

4.2 องค์กรพัฒนาเอกชนที่ดีและไม่ดีของต่างประเทศ

หลังจากโลกได้ผ่านยุคของการต่อสู้ระหว่างลัทธิคอมมิวนิสต์กับโลกเสรี บทบาทของเอ็นจีโอได้เปลี่ยนไปอีก โดยเอ็นจีโอได้กลายมาเป็นเครื่องมือการต่อสู้ในยุคที่โลกก้าวเข้าสู่ "สงครามทางการค้า" ซึ่งใช้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร โทรคมนาคม และระบบข้อมูลข่าวสารเป็นตัวกำหนดความได้เปรียบเสียเปรียบ

สุวรรณ ไตรมาลัย และ รัชเกล้า ศรีบุญโฮม เขียนไว้ในหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับประจำวันที่ 31 สิงหาคม 2545 เรื่อง "ปอกเปลือก กลุ่มเอ็นจีโออาชีพ เพื่อเกาะกินหรือช่วยเหลือชาวบ้านยากจน" ความตอนหนึ่งว่า "จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรเอ็นจีโอของนักวิชาการและผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเอ็นจีโอนั้น เริ่มแรกองค์กรเอ็นจีโอเป็นกลุ่มชาวบ้านที่ตั้งกลุ่มกันขึ้นมาเพื่อปกป้องชาวบ้านไม่ให้ถูกเอารัดเอาเปรียบในสังคมและต่อมาได้ขยายแตกสาขาออกกว้างใหญ่เป็นหลายก๊ก หลายกลุ่ม มีทั้งกลุ่มดีและกลุ่มเลวปะปนกันอยู่ในสังคม เพราะเริ่มมีผลประโยชน์ส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาเกี่ยวข้อง มีเรื่องของผู้หวงอำนาจต้องการเป็นใหญ่เข้ามาสร้างความมั่นคงและเสถียรภาพที่เข้มแข็งให้เกิดขึ้นในกลุ่มของตน และในโลกนี้ได้แบ่งกลุ่มของเอ็นจีโอออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มยุโรป สหรัฐอเมริกา และเอเชีย ทั้ง 3 กลุ่มนี้เกิดการแข่งขันกันอย่างรุนแรงในเรื่องของการค้าและความเป็นมหาอำนาจ สร้างความมั่นคงในชาติ และใช้เม็ดเงินอัดฉีดองค์กรเอ็นจีโอพร้อมกับให้องค์กรนี้ป้อนข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้ทราบตลอดเวลา โดยพุ่งเป้าไปยังคนในชาติที่ด้อยพัฒนา รับเอานโยบายของประเทศที่ได้เปรียบ หรือประเทศที่มุ่งหาผลประโยชน์จากกลุ่มคนนั้นๆ ไปปฏิบัติให้ประเทศที่ด้อยพัฒนาที่อยู่ในกลุ่มเป้าหมายตกเป็นทาสของประเทศมหาอำนาจ ไม่สามารถยืนหยัดอยู่ได้ด้วยตนเอง ต้องพึ่งพาประเทศที่มีความเจริญกว่าตลอดไป โดยแฝงมาในรูปของการทำประโยชน์ให้กับประเทศนั้นๆ อ้างเหตุผลทางวิชาการ ต่อด้านการพัฒนาสิ่งต่างๆ ไม่ให้ประเทศเหล่านั้นยืนหยัดด้วยตนเองถ้าหากไม่พึ่งพาประเทศที่อุดหนุนอยู่เบื้องหลังเอ็นจีโอนั้นๆ หรือพูดง่ายๆ คือ ประเทศที่ให้เงินอัดฉีดเอ็นจีโอนั่นเอง โดยอาศัยผู้ที่ด้อยความรู้เป็นเครื่องมือต่อรอง พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายที่เป็นปึกแผ่นเพิ่มมากขึ้น และเมื่อกลุ่มเอ็นจีโอเหล่านั้นรับเงินอัดฉีดมาแล้วจะต้องทำตามนโยบาย จึงจำเป็นต้องหากิจกรรมทำ ถ้าไม่มีกิจกรรมทำเม็ดเงินนั้นจะถูกเรียกคืน

การแข่งขันของกลุ่มเอ็นจีโอทั้ง 3 กลุ่ม ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ประกอบกับมีสถานการณ์ หรือเหตุการณ์ที่อุบัติขึ้นในโลกเป็นชนวน หรือเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง

เช่น กรณีกลุ่มเอ็นจีโอในยุโรปโจมตีกล่าวหาว่า ผลผลิตทางการเกษตรที่เป็น GMOs (ดัดต่อสารพันธุกรรม) เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตอื่นๆ เป็นผลให้ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศแรกที่ผลิตสินค้าเกษตร GMOs ได้รับผลกระทบอย่างมาก ขณะเดียวกันกลุ่มเอ็นจีโอในประเทศสหรัฐอเมริกาก็เคลื่อนไหวโจมตีสินค้าปศุสัตว์ของประเทศในยุโรปว่ามีอันตรายจากโรคสมองฝ่อ ทำให้ยุโรปซึ่งส่งออกเนื้อสัตว์ ได้รับความเสียหายอย่างมหาศาล ซึ่งทั้ง 2 กรณีนี้ประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะเรื่องของ พืช GMOs ที่มีการคัดค้านตลอดมาจนถึงขณะนี้

4.3 กิจกรรมและบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน

ปัจจุบันสังคมโลกได้รู้จักหรือรับรู้ ถึงบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน หรือเอ็นจีโอมากขึ้นด้วยเทคโนโลยีการสื่อสาร และสื่อมวลชนต่างๆ ที่มีความรวดเร็วและครอบคลุมพื้นที่กว้างขวางเป็นโลกาภิวัต เช่น บทบาทของกลุ่ม สันติภาพเขียว หรือ Green Peace ที่เคลื่อนไหวต่อต้านคัดค้านในเรื่องต่างๆ มากมาย เช่น ต่อต้านการทดลองระเบิดนิวเคลียร์ของรัฐบาลฝรั่งเศสเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องทะเลของทวีปออสเตรเลีย นอกจากนี้ยังมีองค์กรเครือข่ายแม่น้ำระหว่างชาติ (International Rivers Network) และคณะกรรมการเขื่อนโลก (The World Commission on Dams) เป็นองค์กรที่มีหน้าที่หลักในการศึกษาทบทวนผลกระทบของโครงการเขื่อนทั้งในรายกรณีและทั้งลุ่มแม่น้ำต่างๆ ทั่วโลก

บทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนมีขอบเขตกว้างขวางครอบคลุมสิ่งซึ่งเป็นความต้องการของมวลมนุษย์เกือบทุกด้าน อย่างไรก็ตามแม้มีบทบาทและกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชนต่างๆ จะแตกต่างกัน แต่โดยลักษณะของการเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนแล้วจะมีองค์ประกอบเหมือนกันคือ

- มีความเป็นองค์กร (Organization)
- เป็นองค์กรของเอกชนที่อิสระจากรัฐ (Private)
- ไม่มีกิจการหรือประกอบธุรกิจที่แสวงหากำไร(Non-profit distributing)
- มีการบริหารงานด้วยตนเอง (Self governing)
- ผู้ที่เป็นสมาชิก คือ ผู้ที่อาสาสมัครเข้ามาทำงาน (Voluntary) ไม่ยึดกฎระเบียบที่บังคับใช้กับสมาชิก เช่น ค่าตอบแทน เวลาการทำงาน เป็นต้น

องค์กรพัฒนาเอกชนทั่วโลก ให้ความสนใจต่อวิกฤตการณ์ของรัฐ ซึ่งในรอบ 20 ปีที่ผ่านมา มีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ในทุกส่วนของโลก ทั้งนโยบายด้านสวัสดิการสังคม การเมืองการปกครอง ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพ และความปลอดภัยของมนุษยชาติ นโยบายด้านเศรษฐกิจที่เน้นระบบตลาด ประเด็นเหล่านี้คือสิ่งที่องค์กรพัฒนาเอกชนทั่วโลกให้ความสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนในการเสนอความคิดเห็นและเรียกร้องให้รัฐดำเนินการตามข้อเสนอ

4.4 รูปแบบขององค์กรพัฒนาเอกชนในต่างประเทศ

รูปแบบขององค์กรพัฒนาเอกชนในต่างประเทศ ขึ้นอยู่กับระบบกฎหมาย ระดับของการพัฒนาและระดับของการกระจายอำนาจ ดังนี้

- **ระบบกฎหมาย** (Legal System) รูปแบบขององค์กรพัฒนาเอกชนแตกต่างกันตามประเทศที่มีระบบกฎหมายแตกต่างกัน กล่าวคือ **ประเทศที่อยู่ในระบบกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษร** ได้แก่ ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี ฮังการี และญี่ปุ่น ซึ่งกฎหมายเอกชนและกฎหมายมหาชนแยกกันคนละส่วน ทำให้สิทธิและข้อผูกพันตามสัญญาของบุคคล และสถาบันไม่ได้กำหนดรวมกันไว้ในกฎหมายมหาชน ซึ่งแตกต่างจากประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ ซึ่งอยู่ภายใต้ระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณี สถาบันเอกชนสามารถเรียกร้องเพื่อทำงานด้านสาธารณประโยชน์ได้ เปรียบเสมือนเป็น "สิทธิ" ที่สามารถทำได้

- **ระดับของการพัฒนา** (Level of development) ระดับการพัฒนาของประเทศสามารถแยกประเภทขององค์กรพัฒนาเอกชน ได้เนื่องจากเมื่อเศรษฐกิจเติบโตขึ้นจำนวนและบทบาทของสังคมก็เพิ่มขึ้นด้วย เกิดการสร้างองค์กรทางสังคมใหม่ขึ้นตามมา ดังนั้นจึงทำให้มีองค์กรพัฒนาเอกชนเกิดขึ้นในสังคมมากขึ้นและระดับของบทบาททางสังคมมีมากขึ้นตามมา นอกจากนี้กลุ่มสายอาชีพชนชั้นกลางมีความสามารถและกำลังในการก่อตั้งมากยิ่งขึ้น เมื่อองค์กรชนชั้นกลางเข้มแข็งก็ทำให้องค์กรพัฒนาเอกชนเข้มแข็งไปด้วย รูปแบบการสื่อสารสมัยใหม่ก็มีส่วนทำให้องค์กรพัฒนาเอกชนสามารถจัดการและเคลื่อนไหวได้รวดเร็วขึ้น ดังนั้นองค์กรพัฒนาเอกชนจึงมีโอกาสเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เมื่อเป็นดังนี้องค์การพัฒนาเอกชนจึงมีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับว่าองค์กรพัฒนาเอกชนจะอยู่ในประเทศที่มีระดับการพัฒนาระดับใด

- **ระดับของการกระจายอำนาจ** (Degree of centralization) โครงสร้างขององค์กรพัฒนาเอกชน มีผลมาจากระดับของการกระจายอำนาจการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลประเทศทางด้านโครงสร้างการเมืองและสถาบันขั้นพื้นฐาน หากรัฐบาลมีโครงสร้างรวบอำนาจไว้ส่วนกลางมาก ก็ทำให้องค์กรพัฒนาเอกชนมีโครงสร้างสำหรับทำกิจกรรมน้อย ดังนั้นองค์กรพัฒนาเอกชนจึงมีความแตกต่างกันไปตามระดับของการกระจายอำนาจของประเทศที่ตนอยู่

โดยสรุป คือ รูปแบบขององค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศที่มีการพัฒนามากมีการกระจายอำนาจมาก กฎหมายมักจะเอื้อต่อการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชนมาก ถึงขั้นที่รัฐบาลอาจให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณเลยทีเดียว ในทางตรงข้ามในประเทศที่ด้อยพัฒนา หรือกำลังพัฒนา รัฐบาลส่วนใหญ่จะเป็นผู้กุมอำนาจและมักจะต่อต้านการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชน เพราะไม่ต้องการให้ใครขัดขวางการดำเนินงานของรัฐ

5. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทยและต่างประเทศ

5.1 ความเชื่อมโยงระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทยและต่างประเทศ

ในจำนวนองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีอยู่ในประเทศไทยขณะนี้มีทั้งองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินงานช่วยเหลือสังคมในด้านต่างๆ โดยไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง และองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบการทำงานของรัฐ และเคลื่อนไหวคัดค้าน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองเป็นส่วนใหญ่

ความเชื่อมโยงระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนภายในและนอกประเทศเป็นไปในลักษณะของการเป็นเครือข่ายการทำงาน ที่องค์กรพัฒนาเอกชนภายในประเทศจะรับแนวทางการดำเนินงานหรือนโยบายรวมทั้งงบประมาณในการดำเนินงานมาจากองค์กรแม่

การวางเครือข่ายการทำงานในลักษณะนี้มักจะเกิดจากองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศมหาอำนาจ สร้างเครือข่ายการดำเนินงานในประเทศกำลังพัฒนาหรือด้อยพัฒนา เพื่อปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชน หรือแทรกแซงการเมือง เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางที่องค์กรต้องการ ในข้อเขียนเรื่อง "แกะรอยเอ็นจีโอ" ในหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ประจำวันอังคารที่ 14 พฤศจิกายน 2543 กล่าวถึงประเทศมหาอำนาจอย่างประเทศสหรัฐอเมริกา มีความประสงค์จะจัดระเบียบโลกใหม่ โดยมีเป้าหมายสำคัญอยู่ 4 ประการคือ

1) โลกทั้งโลกต้องเป็นประชาธิปไตย
2) ประเทศต่างๆ ต้องเคารพในสิทธิมนุษยชน
3) โลกทั้งโลกต้องอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4) โลกทั้งโลกต้องมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

เพื่อให้ความประสงค์นี้บรรลุผล ประเทศสหรัฐอเมริกาขอมทุ่มทุน 4,000 ล้านเหรียญในรูปของกองทุน มูลนิธิ ต่างๆ ให้กระจายออกไปทำงานอยู่ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยด้วย แต่การไปทำงานเป็นเครือข่ายในประเทศต่างๆ นั้นได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในหมู่ประชาชน เจ้าของประเทศ เพราะองค์กร กองทุน มูลนิธิ ต่างๆ เข้าไปเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ในสังคมให้เกิดอย่างรวดเร็ว จนประชาชนอาจรับไม่ได้

นอกจากการจัดระเบียบโลกซึ่งเป็นความประสงค์ของประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว ยังมีตัวอย่างของเครือข่ายการทำงานที่ถูกกำหนดมาจากประเทศมหาอำนาจอื่นอีก ดังข้อเขียนของนาวาอากาศตรี ประสงค์ สุ่นศิริ ในหนังสือพิมพ์แนวหน้า ฉบับวันพุธที่ 9 สิงหาคม 2543 เรื่อง "เป็นไทยอย่าใจเทศ" กล่าวว่า กระแสการรื้อเขื่อนและทุบเขื่อนทิ้ง เป็นกระแสที่มาจากฝรั่ง ซึ่งเห็นว่าเขื่อนที่อยู่ในโลกไม่มีประโยชน์ น้ำในแม่น้ำควรไหลได้อย่างอิสระ ทั้งนี้เป็นเพราะฝรั่งได้ใช้ประโยชน์จากเขื่อนที่ตนสร้างขึ้นอย่างเต็มที่แล้ว ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจุบันประเทศไทยของตนได้ก้าวหน้ามากขึ้น ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาเขื่อนในการสร้างพลังงานอีกต่อไป

จึงชักชวนให้ใครๆ ทุบเขื่อนทิ้ง หันไปใช้เทคโนโลยีอย่างอื่นที่ตนสร้างขึ้นแทน โดยเฉพาะเทคโนโลยีจากพลังงานนิวเคลียร์

แนวความคิดดังกล่าวจึงเป็นที่มาขององค์กรเครือข่ายแม่น้ำระหว่างประเทศ (International Rivers Network) และ คณะกรรมการเขื่อนโลก (The World Commission on Dams) คณะกรรมการเขื่อนโลกเป็นองค์กรอิสระภาคเอกชน ซึ่งก็คือเอ็นจีโอฝรั่งนั่นเอง มีสำนักงานตั้งอยู่ที่เมืองเคปทาวน์ ประเทศแอฟริกาใต้ ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2541 โดยมีผลมาจากการประชุมผู้ได้รับผลกระทบจากเขื่อนที่เมืองคิวริทิบา ประเทศบราซิล เมื่อเดือนมีนาคม 2540

เงินทุนได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชนและองค์กรเงินทุนนานาชาติบางองค์กร ผู้ให้การสนับสนุนเงินทุนหลักมาจาก เยอรมนี เนเธอร์แลนด์ นอรเวย์ สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ หน้าที่หลักได้แก่ การศึกษาผลกระทบของโครงการเขื่อนทั้งในรายกรณีและทั้งลุ่มแม่น้ำต่างๆ ทั่วโลก ทั้งนี้มีผู้แทนร่วมเป็นกรรมการจากหลายชาติ เช่น แอฟริกาใต้ อินเดีย ออสเตรเลีย บราซิล อังกฤษ เยอรมนี สวิตเซอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา และไนจีเรีย

คณะกรรมการเขื่อนโลก มีการประชุมไปแล้ว 2 ครั้งด้วยกัน คือ ครั้งที่ 1 ที่กรุงวอชิงตัน สหรัฐอเมริกา เมื่อเดือนพฤษภาคม 2542 และ ครั้งที่ 2 ที่เมืองเคปทาวน์ แอฟริกาใต้ เมื่อเดือนกันยายน 2542

การประชุมครั้งที่ 2 ที่แอฟริกาใต้ดังกล่าวที่ประชุมได้มีมติให้คณะกรรมการดำเนินการศึกษาทบทวนตรวจสอบลุ่มน้ำและเขื่อนต่างๆ เป็นรายกรณีรวม 100-200 เขื่อนในประเทศต่างๆ เพื่อหาข้อมูลด้านผลกระทบต่างๆ

แม่น้ำโขงเป็นลุ่มน้ำหนึ่งในเป้าหมายของฝรั่งพวกนี้ "ได้มีการหยิบยกปัญหาเขื่อนปากมูลที่อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ขึ้นมาพิจารณาด้วย โดยให้เขื่อนปากมูลเป็น 1 ในเขื่อนหลักในการทำงานของคณะกรรมการเขื่อนโลก เอ็นจีโอไทยรับงานนี้มาทำ ฝรั่งว่าไม่มีประโยชน์ เอ็นจีโอไทยก็ว่าไม่มีประโยชน์ ฝรั่งว่าควรรื้อทิ้ง เอ็นจีโอไทยก็ว่าควรรื้อทิ้ง ฝรั่งบอกว่าให้คืนแม่น้ำสู่ธรรมชาติ เอ็นจีโอไทยก็ว่าให้คืนแม่น้ำมูลสู่ธรรมชาติ ให้แม่มูลมั่นยืน

คณะกรรมการเขื่อนโลกก็ดี องค์กรเครือข่ายแม่น้ำนานาชาติก็ดี ถ้าจะว่าไปแล้วองค์กรเหล่านี้เป็นเพียงภาคเอกชนที่เป็นการรวมตัวของกลุ่มคนเพียงกลุ่มเล็กๆ ใช้ชื่อขององค์กรไปเคลื่อนไหวสร้างกระแสในระดับนานาชาติ และชอบอ้างเสมอว่าข้อเสนอหรือข้อคิดเห็นของตนเป็นสิ่งถูกต้อง ผู้อื่นจะต้องปฏิบัติตามเสมอไป โดยเคลื่อนไหวกดดันรัฐบาลของประเทศนั้นๆ ให้ปฏิบัติตามคำเรียกร้องของกลุ่มตนด้วยโดยไม่รับฟังความเห็นหรือข้อเท็จจริงอะไรทั้งนั้น

มีข้อมูลที่แสดงถึงความเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนของไทยกับองค์กรพัฒนาเอกชนของต่างประเทศที่สะท้อนออกมาในรูปของแนวความคิด และวิธีการดำเนินงานที่แสดงอย่างชัดเจนว่าเป็นนโยบาย หรือแนวคิดที่มาจากแหล่งหรือองค์กรเดียวกัน โดยดำเนินงาน

ในฐานะองค์กรเครือข่าย ซึ่งความเชื่อมโยงดังกล่าวอาจจะรวมไปถึงการสนับสนุนทางด้านงบประมาณการดำเนินงานจากองค์กรแม่ด้วย

ข้อมูลดังกล่าวเป็นสาระสำคัญจากจดหมายของกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงเขื่อนปากมูล และเขื่อนราษีไศล ในกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ซึ่งมีถึงเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สนับสนุนการชุมนุมเรียกร้องของชาวบ้านเขื่อนปากมูล และชาวบ้านเขื่อนราษีไศลที่ขอให้ทางราชการเปิดประตูระบายน้ำหน้าเขื่อนทั้ง 2 แห่ง เป็นการถาวร โดยอ้างว่าการสร้างเขื่อนดังกล่าวเป็นการทำลายสภาพนิเวศของลำน้ำมูล โดยเฉพาะแหล่งประมง การสร้างเขื่อนไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใด ๆ การเปิดประตูระบายน้ำตามข้อเรียกร้องของชาวบ้านจะเป็นการคืนทรัพยากรสัตว์น้ำให้กับ ลำน้ำมูลให้เป็นแหล่งประมงของชาวบ้านกว่า 40,000 คน และท้ายจดหมายฉบับดังกล่าวยังเรียกร้องมิให้เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้ความรุนแรงกับชาวบ้านผู้ชุมนุมประท้วงด้วย

สาระของจดหมายฉบับนี้สอดคล้องกับข้อเรียกร้องของสมัชชาคนจนเกี่ยวกับเขื่อนปากมูลที่เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2544 3 ข้อ ดังนี้

1. เปิดบานประตูระบายน้ำทั้ง 8 บานอย่างถาวร
2. ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและแก่งหินต่าง ๆ ในแม่น้ำมูล
3. ฟื้นฟูชีวิตและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนปากมูล โดย
   - 3.1 จ่ายค่าเสียโอกาสในการประกอบอาชีพประมงเป็นเวลา 8 ปี (ครอบครัว ละ 576,000 บาท)
   - 3.2 จ่ายค่าเสียโอกาสในการใช้ทรัพยากรสองฝั่งแม่น้ำมูลเป็นเวลา 8 ปี (ครอบครัวละ 432,000 บาท)
   - 3.3 จ่ายค่าน้ำอุปโภค บริโภค จากการที่ไม่สามารถใช้น้ำในแม่น้ำมูลเป็นเวลา 8 ปี (ครอบครัวละ 9,600 บาท)
   - 3.4 ในการฟื้นฟูสุขภาพของครอบครัวผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนให้มีสวัสดิการรักษาพยาบาลตลอดชีวิต
   - 3.5 ให้จัดตั้งสถาบันฟื้นฟูภูมิปัญญาลุ่มน้ำมูลเพื่อสานภูมิปัญญาของชุมชนที่ขาดการถ่ายทอดมาตั้งแต่หลังสร้างเขื่อน
   - 3.6 ให้พักชำระหนี้สถาบันการเงินของครอบครัวที่ได้รับผลกระทบเป็นเวลา 8 ปี
   - 3.7 ชดใช้ความเสียหายที่เกิดจากการเผาหมู่บ้านแม่มูนเมื่อวันที่ 19-20 พฤศจิกายน. 2543
   - 3.8 การดำเนินคดีกับชาวบ้านที่ผ่านมาทั้งหมดให้ยกเลิกทันที

จากข้อเรียกร้องตามแผนฟื้นฟูดังกล่าวหากรัฐบาลดำเนินการคงต้องใช้งบประมาณจำนวนมหาศาล

ในหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับประจำวันที่ 12 เมษายน 2545 มีข้อเขียนเรื่อง "เอ็นจีโอไทยกับบทบาทในสังคมปัจจุบัน" เขียนโดย สร อักษรสกุล กล่าวถึง กลุ่มขององค์กรพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศที่มีเครือข่ายขององค์กรอยู่ในประเทศไทยว่า กลุ่มองค์กรเหล่านี้มีองค์กรแม่อยู่ที่ประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น องค์กรแคร์ นานาชาติ ประเทศไทย ที่มีองค์กรอยู่ในสหรัฐอเมริกา มูลนิธิเพิร์ล เอส บั๊ค สหรัฐอเมริกา Y.M.C.A (Young Men Christian Association) F.H.I (Family Health International) และที่เข้ามาในประเทศไทยล่าสุดคือ กรีนพีซ (Green Peace) ซึ่งองค์กรเหล่านี้มีทั้งที่เข้ามาสนับสนุนหรือร่วมมือกับเอ็นจีโอในประเทศไทย และที่เข้ามาทำกิจกรรมเอง โดยการจัดจ้างคนในประเทศนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ โดยบุคคลระดับหัวหน้ายังคงเป็นชาวต่างประเทศที่องค์กรแม่ส่งเข้ามา งบประมาณส่วนมากมาจากองค์กรแม่ในต่างประเทศและส่วนมากได้ทุนมาจากการรณรงค์รับบริจาค

องค์กรระหว่างประเทศเหล่านี้ทุกองค์กรจะต้องได้รับอนุญาตในการเข้ามาตั้ง และทำงานในประเทศจากกรมวิเทศสหการ หน่วยงานสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีก่อนทั้งสิ้น กรมวิเทศสหการจะเป็นผู้ดูแลควบคุมการทำงาน รวมทั้งการอนุญาตให้คนต่างชาติขององค์กรนั้นมาพำนักเพื่อทำงานตามวัตถุประสงค์ที่ขอมาด้วย ระยะหลังๆ มานี้องค์กรระหว่างประเทศหรือเอ็นจีโอเหล่านี้ จะหันมาจ้างคนไทยเป็นหัวหน้างานมากขึ้น นัยว่าเพื่อประหยัดค่าจ้างด้วย เพราะจ้างคนไทยถูกกว่าจ้างฝรั่งมาก แต่ได้ผลงานเท่ากันหรือบางทีก็มากกว่า

คนที่ทำงานกับองค์กรพัฒนาเอกชน หรือเอ็นจีโอส่วนมากจะเข้ามาทำงานด้วยใจรักด้วยอุดมการณ์ ซึ่งส่วนมากเป็นคนหนุ่มคนสาวที่เพิ่งจบมาจากรั้วมหาวิทยาลัย มีบ้างเหมือนกันที่ลาออกจากราชการ บางคนออกมาจากองค์กรพัฒนาเอกชนอื่นที่อาจจะลดคนลง หรือโครงการที่ทำอยู่จบสิ้นลงหรือเป็นเพราะต้องการเปลี่ยนงานใหม่ บางคนทำอยู่หลายปี บางคนไต่เต้ามาจากเจ้าหน้าที่ธรรมดาจนเป็นหัวหน้าองค์กรนั้น ซึ่งคนประเภทนี้จะมีประสบการณ์ในการทำงานสูงมาก ตลอดจนมีความสามารถในการเขียนโครงการเสนอแหล่งทุนทั้งในและต่างประเทศเข้ามาดำเนินงาน ซึ่งทุนที่ได้จากต่างประเทศนั้นส่วนมากได้มาโดยไม่มีเงื่อนไขของแหล่งทุนหรือผู้บริจาค (Donor) แต่อย่างใด ในขณะที่บางคนจะแยกมาตั้งองค์กรของตนเองขึ้นมา เริ่มจากเป็นองค์เล็กๆ และค่อยๆ ใหญ่ขึ้น ซึ่งมีทั้งที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียน

อย่างไรก็ตามทุกวันนี้บางคนที่ไม่มีความเข้าใจในอุดมการณ์และแนวทางการทำงานของเอ็นจีโอ แต่มักอ้างว่าตนเองเป็นเอ็นจีโอ โดยอาศัยช่องทางเข้ามาในเส้นทางนี้เพื่อผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง จึงเป็นเหตุให้เอ็นจีโอถูกคนในสังคมส่วนหนึ่งมองในแง่ลบเสมอมาจนคำว่าเอ็นจีโอกลายเป็นคำที่มีความหมายในทางไม่ดี คือ ต้องเป็นพวกที่จะต้องคัดค้านทุกเรื่องทุกโครงการ ซึ่งจริงๆ แล้วไม่ใช่ เพราะหากภาครัฐหรือแม้แต่ภาคเอกชนที่เป็นผู้ลงทุนดำเนินโครงการด้วยความโปร่งใส และให้ประชาชนในพื้นที่ในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วม (Participation) อย่างแท้จริง

แล้วตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่กำหนดไว้หลายมาตราเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้และมีส่วนร่วมกับการดำเนินโครงการของรัฐบาลหากเป็นอย่างนี้แล้วการต่อต้านก็จะไม่น่าเกิดขึ้นโดยปราศจากเหตุผล

จากตัวอย่างที่นำมาเสนอข้างต้นนี้แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนภายในประเทศกับองค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศ ว่ามีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในลักษณะของการเป็นเครือข่ายการทำงานเป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าองค์กรพัฒนาเอกชนของต่างประเทศนั้นจะเข้ามาในประเทศอย่างถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม สิ่งหนึ่งที่สะท้อนออกมาจากการปฏิบัติงานขององค์กรแต่ละองค์กรคือ ต้องสนองตอบนโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กรแม่ ต้องปฏิบัติตามกรอบหรือแนวทางที่องค์กรแม่กำหนดไว้ และที่สำคัญคือต้องสร้างผลงานให้ปรากฏเพื่อจะได้รับเงินสนับสนุนในการดำเนินงานในปีต่อไป หรือในโครงการต่อไป

5.2 องค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศกับระเบียบข้อบังคับของไทย

การดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศในประเทศไทย จะอยู่ภายใต้การดูแลของกองงานคนต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน โดยมี "ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการเข้ามาดำเนินงานขององค์กรเอกชนต่างประเทศในประเทศไทย พ.ศ. 2541" เป็นบทกำหนดการปฏิบัติ มีสาระสำคัญโดยสรุปคือ

องค์กรเอกชนต่างประเทศในที่นี้ หมายถึง สถาบัน องค์การ สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่างประเทศที่เป็นเอกชน หรือที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลต่างประเทศ ซึ่งลักษณะของการเข้ามาดำเนินงานมี 3 ลักษณะ คือ

1) การขอจัดตั้งสำนักงานในประเทศไทย

2) การส่งผู้แทนเข้ามาดำเนินงานในประเทศไทย

3) การให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ เช่น สนับสนุนทางการเงิน การประชุมสัมมนา นิทรรศการ การบริจาค การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และเทคโนโลยี หรือการช่วยเหลือสนับสนุนใดๆ แก่บุคคล กลุ่มบุคคล นิติบุคคล หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ทั้งในประเทศไทย และประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค

จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการดำเนินงานขององค์กรเอกชนต่างประเทศขึ้นมาคณะหนึ่ง เพื่อพิจารณาอนุญาตการเข้ามาดำเนินงานขององค์กรเอกชนต่างประเทศ พิจารณาการจัดตั้งสำนักงานหรือสำนักงานภูมิภาคในประเทศไทย พิจารณาลักษณะงานและจำนวนบุคลากรที่จะทำงานให้องค์กรเหล่านั้น พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข ข้อปฏิบัติสำหรับการดำเนินงาน

ในการพิจารณาของคณะกรรมการนั้น ต้องคำนึงถึงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ วัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงานขององค์กรนั้นๆ ทั้งนี้ได้ระบุไว้ในหมวด 2 ของระเบียบดังกล่าวเกี่ยวกับ "การดำเนินงานของ

องค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศ" ว่า องค์กรเอกชนต่างประเทศที่จะขอเข้ามาดำเนินงาน ต้องไม่มุ่งหวังผลกำไร หรือหวังผลทางการเมือง ต้องมีวัตถุประสงค์ในการให้ความช่วยเหลือ หรือพัฒนาแก่บุคคล กลุ่มบุคคล หรือนิติบุคคล หรือส่วนราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลไทย โดยเฉพาะในส่วนที่ขอเข้ามาดำเนินงานในประเทศไทยและขอจัดตั้งสำนักงานภูมิภาคนั้น ระเบียบคณะกรรมการพิจารณาการดำเนินงานขององค์กรเอกชนต่างประเทศว่าด้วยหลักเกณฑ์การพิจารณาและข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้ามาดำเนินงานขององค์กรเอกชนต่างประเทศในประเทศไทย และการจัดตั้งสำนักงานภูมิภาคในประเทศไทย พ.ศ. 2543 ได้ระบุไว้ว่า

"องค์กรเอกชนนั้น ต้องเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายของประเทศภูมิลำเนา ไม่มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหากำไรหรือมุ่งผลทางการเมือง มีกิจกรรมและการดำเนินงานไม่เป็นภัยต่อความมั่นคง ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ไม่มีประวัติพฤติกรรม หรือมีการเสนอโครงการดำเนินกิจกรรมในประเทศไทยที่จะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยและประเทศอื่น มีวัตถุประสงค์ในด้านการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ สังคมและวิชาการแก่ประเทศไทย ซึ่งมีแนวทางให้ความช่วยเหลือที่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาและความมั่นคงของรัฐบาลไทย อำนวยประโยชน์อย่างคุ้มค่าแก่ประเทศไทย ทั้งนี้จะต้องมีการแสดงฐานะทางการเงิน งบประมาณ รายได้ และแหล่งที่มา รวมทั้งงบประมาณความช่วยเหลือที่จะจัดสรรสำหรับการดำเนินงานในประเทศไทย ยอมรับและปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของรัฐบาลไทยและอยู่ภายใต้กฎหมายของไทยในการนำข้อมูลต่างๆ ของประเทศไทยไปใช้ประโยชน์ หรือเผยแพร่ในต่างประเทศจะต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อน"

สำหรับองค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศที่ให้ความช่วยเหลือทางด้านการเงินหรืออื่นๆ นั้น ในระเบียบดังกล่าวได้ระบุคุณสมบัติขององค์กรพัฒนาเอกชนเหล่านั้นไว้เช่นเดียวกันกับองค์กรที่เข้ามาดำเนินการ หรือจัดตั้งสำนักงานสาขา และได้ระบุคุณสมบัติของผู้รับความช่วยเหลือไว้ด้วยว่า

- ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย มีถิ่นฐานในประเทศไทย หากเป็นกลุ่มบุคคลจะต้องเป็นนิติบุคคล หรือจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายระเบียบของไทย
- มีการดำเนินงานที่ไม่แสวงหาผลกำไร หรือหวังผลทางการเมือง
- กิจกรรมและการดำเนินงานต้องไม่เป็นภัยต่อความมั่นคง ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
- มีกิจกรรม และการดำเนินงานที่เป็นการช่วยเหลือ และพัฒนาสังคมเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของกลุ่มเป้าหมายในประเทศไทย
- เงิน หรือ ผลประโยชน์อื่นๆ ที่ได้รับความช่วยเหลือต้องใช้จ่ายให้ตรงตามวัตถุประสงค์ และอยู่ในกรอบของแผนงาน และโครงการเท่านั้น

5.3 องค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศที่เข้ามามีกิจกรรมอยู่ในประเทศไทย

จากข้อมูลของ กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เมื่อเดือนมิถุนายน 2544 ระบุว่า

1) มีองค์กรเอกชนต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาดำเนินการในประเทศไทย จำนวน 20 องค์กร

2) องค์การเอกชนต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาจัดตั้งสำนักงานภูมิภาคในประเทศไทย จำนวน 15 องค์กร

3) องค์กรที่ไม่ได้เข้ามาดำเนินการเอง แต่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในด้านการเงิน และอื่นๆ จำนวน 6 องค์กร ดังตาราง

ตารางที่ 1 องค์กรเอกชนต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาดำเนินการในประเทศไทย

ลำดับที่	ชื่อองค์กร	สำนักงานใหญ่	วัตถุประสงค์
1	องค์กร แตร์ เด ซอมบ์ (Terre Des Hommes)	เยอรมัน	ช่วยเหลือและพัฒนาเด็ก เยาวชน และสตรีเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยให้การสนับสนุนด้านการเงิน
2	ศูนย์อเมริกันเพื่อแรงงานนานาชาติ (American Center for International Labor Solidarity : ACILS)	สหรัฐอเมริกา	ให้การศึกษาด้านแรงงาน และการให้บริการสมาชิก เพื่อให้ผู้นำสหภาพแรงงานมีความรู้ ความเข้าใจในหน้าที่ ความรับผิดชอบ และสมาชิกรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเอง รวมทั้งส่งเสริมมาตรฐานความเป็นอยู่ของผู้ใช้แรงงาน
3	องค์การคอมมูนิต้า อินคอนโทร (Comunita Incontro)	อิตาลี	ฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยาเสพติด
4	องค์กร ลา แชน เดอ เลสปัวร์ (La Chaine de l' Espoir ; C.D.E.)	ฝรั่งเศส	ส่งเสริมการศึกษาโดยจัดหาทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนยากจนในชนบท ให้ความช่วยเหลือทางด้านการแพทย์แก่เด็กยากจนทั่วไป รวมทั้งส่งเสริมและช่วยเหลือด้านการเงินในกิจกรรมอันเนื่องกับเด็กโดยตรง

ลำดับที่	ชื่อองค์กร	สำนักงานใหญ่	วัตถุประสงค์
5	องค์การ เฮลพ์ เอจ อินเตอร์เนชั่นแนล (Help Age International)	อังกฤษ	ช่วยเหลือผู้สูงอายุเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
6	องค์การ เพิร์ล เอส บัค อินเตอร์เนชันแนล (ประเทศไทย) (Pearl S. Buck International Inc. (Thailand))	สหรัฐอเมริกา	เพื่อช่วยเหลือเด็กลูกครึ่งไทย-อเมริกัน เด็กไทยที่ยากจนในด้านการศึกษา การรักษาพยาบาลและสวัสดิการสังคม
7	องค์การหมู่บ้านเด็กโสสะสากล (Children's Village International : SOS)	ออสเตรีย	ช่วยเหลือเด็กกำพร้าไร้ที่พึ่งให้มีที่อยู่อาศัย มีการศึกษาจนมีวิชาชีพเลี้ยงตนเองได้ ด้วยวิธี "ครอบครัวทดแทน"
8	องค์การโรงเรียนสำหรับคนตาบอดเพอร์กินส์ (Perkins School for the Blind)	สหรัฐอเมริกา	เพื่อสนับสนุนให้มูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทยรวมทั้งรัฐบาลและองค์การเอกชนสามารถจัดบริการทางการศึกษาให้กับเด็กตาบอดและเด็กตาบอดพิการซ้ำซ้อนอย่างได้ผล
9	องค์กร แฮนดิแคป อินเตอร์ เนชั่นแนล (Handicap International : HI)	ฝรั่งเศส	พัฒนางานด้านกายอุปกรณ์และรองเท้าพิเศษสำหรับคนพิการ ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชน ช่วยเหลือผู้สูงอายุเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
10	องค์การ ลูเธอแรน เชิร์ช มิสซูรี่ ซายนอด (Lutheran Church Missouri Synod)	สหรัฐอเมริกา	ช่วยเหลือด้านการเงินแก่มูลนิธิสหทัยสมาคมศึกษาสงเคราะห์เพื่อช่วยเหลือผู้มีปัญหาทางสังคมโดยเฉพาะเด็กไร้ที่พึ่ง
11	สถาบันภาษาศาสตร์ภาคฤดูร้อน (Summer Institute of Linguistics: SIL)	สหรัฐอเมริกา	การวิจัยและพัฒนาภาษาโดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลและมหาวิทยาลัยพายัพ

ลำดับที่	ชื่อองค์กร	สำนักงานใหญ่	วัตถุประสงค์
12	องค์การหมอไร้พรมแดน-เบลเยี่ยม (ประเทศไทย) (Medecins Sans Frontieres-Belgium (Thailand))	เบลเยี่ยม	เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ที่ติดเชื้อ HIV โดยการสร้างระบบการรักษาที่มีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง
13	มูลนิธิไฮน์ริค เบิลล์ (Heinrich Boell Foundation)	เยอรมัน	ให้ความร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่นในประเทศไทยในด้านการพัฒนาแบบยั่งยืน การฟื้นฟูระบบนิเวศวิทยา และการพัฒนาสักยภาพสตรี
14	องค์การ แชร์ (SHARE)	ญี่ปุ่น	เพื่อพัฒนาสาธารณสุขมูลฐานแก่ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยการประสานงานกับสำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขต 7 จังหวัดอุบลราชธานี
15	องค์การสยาม – แคร์ (Siam –Care)	เนเธอร์แลนด์	ให้ความช่วยเหลือแม่และเด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์
16	มูลนิธิเรยูไก (ประเทศไทย) (Reiyukai (Thailand) Foundation)	ญี่ปุ่น	ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างมวลมนุษย์ในด้านจิตใจโดยอาศัยหลักธรรมทางพุทธศาสนา บำเพ็ญสาธารณประโยชน์เกี่ยวกับการศึกษาวัฒนธรรม จริยธรรม และกิจกรรมสาธารณกุศล
17	สมาคมอาสาสมัครนานาชาติแห่งประเทศญี่ปุ่น (International Volunteers Association of Japan : IVAJ)	ญี่ปุ่น	เพื่อส่งเสริม/พัฒนาการฝึกอาชีพในชุมชนแออัด พัฒนาอาชีพสตรีในชนบท โดยเน้นการส่งเสริมพัฒนาในชุมชนแออัด โดยการอบรมอาชีพ ให้เงินทุนช่วยเหลือในการประกอบอาชีพ

ลำดับที่	ชื่อองค์กร	สำนักงานใหญ่	วัตถุประสงค์
18	องค์การหมอไร้พรมแดนฝรั่งเศส (Medecins Sans Frontieres-France : MSF-F)	ฝรั่งเศส	ให้ความช่วยเหลือทางการแพทย์แก่ชนกลุ่มน้อย ผู้อพยพตามแนวชายแดน และการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ ที่บ้าน (จังหวัดสุรินทร์)
19	สมาคมคอปเปอร์ ดีเวลอปเม้นต์ เซ็นเตอร์-เซ้าท์อีสท์ เอเชีย (Copper Development Centre-South East Asia : CDE-SEA)	สิงคโปร์	เพื่อส่งเสริมการใช้ทองแดงและวัสดุที่มีส่วนผสมของทองแดงอย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยการสนับสนุนการออกแบบและการติดตั้งที่ถูกต้องตามมาตรฐานเพื่อความปลอดภัย รวมทั้งการจัดทำการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมด้านการตลาด ตลอดจนให้การสนับสนุนด้านเทคนิคและวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแก่กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนในการผลิตและค่าซ่อมบำรุงทำให้เกิดความสามารถในการแข่งขันกันตลอดทั้งในและต่างประเทศได้
20	องค์การกองทุนสัตว์ป่าโลกสากล (World Wide Fund For Nature International) : WWF International)	สวิตเซอร์แลนด์	เพื่อหยุดยั้งการทำลายสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและการสร้างโลกอนาคตที่มนุษย์สามารถอยู่อย่างกลมกลืนกับธรรมชาติได้ต่อไป โดยการปกป้องความหลากหลายของพันธุกรรมชนิดสายพันธุ์ และระบบนิเวศน์ ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างยั่งยืนและสนับสนุนให้ลดการบริโภคพลังงาน ลดการใช้ทรัพยากรลดมลพิษและกากของเสีย

ตารางที่ 2 องค์กรเอกชนต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาจัดตั้งสำนักงานภูมิภาคในประเทศและการดำเนินงานในประเทศอื่น

ลำดับที่	ชื่อองค์กร	สำนักงานใหญ่	วัตถุประสงค์
1	สถาบันนานาชาติเพื่อการประหยัดพลังงาน (International Institute for Energy Conservation : IIEC)	สหรัฐอเมริกา	ส่งเสริมการประหยัดพลังงาน โดยการกำหนดนโยบายต่างๆ และให้การฝึกอบรม ให้ความช่วยเหลือทางด้านภาคเทคนิคแก่รัฐบาลและภาคเอกชนส่งเสริมการประหยัดพลังงานการใช้ไฟฟ้า และให้มีการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ
2	องค์การอินเตอร์ แอคท์ (Inter Act)	สวีเดน	ช่วยเหลือประชาชนผู้ยากไร้ในประเทศกำลังพัฒนาโดยประสานงานกับหน่วยงานของประเทศนั้น และจัดสรรเงินบริจาคที่ได้รับเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ยากจนให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้
3	องค์การศุภนิมิตสากล สำนักงานภาคพื้นเอเชียแปซิฟิค (World Vision International-Asia Pacific Regional Office)	สหรัฐอเมริกา	ให้การสนับสนุนด้านการเงินและเทคนิควิชาการแก่มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย รวมทั้งการจัดหาทุนทรัพย์ ตรวจสอบติดตาม ประเมินผลโครงการที่ดำเนินงานในภูมิภาคเอเชีย และหมู่เกาะในมหาสมุทรแปซิฟิคตอนใต้
4	องค์การสงเคราะห์เด็กและชุมชน ไอ.ซี.เอส –เอเชีย (Internationaal Christelijk Steunfonds-Asia : I.C.S.-Asia)	เนเธอร์แลนด์	สงเคราะห์เด็กและชุมชน

ลำดับที่	ชื่อองค์กร	สำนักงานใหญ่	วัตถุประสงค์
5	องค์การ ไดอาโกเนีย (Diakonia)	สวีเดน	ให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่องค์การและโครงการต่างๆ ซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา การสาธารณสุข และการบริการทางการแพทย์ การช่วยเหลือผู้อพยพ การพัฒนาเกษตรกรรม และวิชาการ การบรรเทาอุบัติภัยฉุกเฉิน การสนับสนุนสิทธิมนุษยชน
6	องค์การสมาชิกรัฐสภาแห่งเอเชียด้านประชากรและการพัฒนา (Asia Forum of Parliamentarians on Population and Development : AFPPD)	ไทย	กิจกรรมด้านวิชาการของรัฐสภาของประเทศในภูมิภาคเอเชีย
7	มูลนิธิฮันส์ไซเดล (Hanns Seidel Foundation-Indochina Regional Office)	เยอรมัน	พัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยให้ความช่วยเหลือฝึกอบรมด้านการจัดการสหกรณ์การเกษตร การส่งเสริมการผลิตผ้าไหม ผลิตภัณฑ์ไหม การยกระดับความเป็นอยู่ด้วยการเพิ่มพูนรายได้
8	สถาบันดีนัน (Kenan Institute of Private Enterprise)	สหรัฐอเมริกา	สนับสนุนให้มีการร่วมมือกันทำโครงการระหว่างสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย ทั้งระหว่างบริษัท หน่วยงานของรัฐบาล สถาบันทางวิชาการ และหน่วยงานเพื่อพัฒนาประเทศในด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีการปรับปรุงสิ่งแวดล้อม โทรคมนาคม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ลำดับที่	ชื่อองค์กร	สำนักงานใหญ่	วัตถุประสงค์
9	องค์การช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์ของคณะอนุชนนานาชาติ (Youth With A Mission Relief and Development : YWAM)	สหรัฐอเมริกา	เพื่อช่วยกลุ่มคนยากจนให้มีงานทำ มีรายได้ทั้งในเมืองและในชนบท ให้การช่วยเหลือและพัฒนาสังคม หาเงินทุนระหว่างประเทศ ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้นำ โครงการต่างๆ ของคณะอนุชน นานาชาติ ให้การฝึกอบรมแก่ เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น
10	องค์การแฟมิลี่ เฮลท์ อินเตอร์เนชันแนล (Family Health International : FHI)	สหรัฐอเมริกา	เพื่อให้ความช่วยเหลือทางวิทยาการ ด้านอนามัยเจริญพันธุ์ และให้ทุน สำหรับพัฒนาโครงการที่มีผล สัมฤทธิ์สูง เพื่อใช้ปรับปรุง การอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่ม ประชากรผู้ด้อยโอกาส
11	องค์การเอเชีย พาร์ทเนอร์ชิปฟอร์ ฮิวแมน ดีเวลลอปเมนท์ (Asia Partnership for Humen Development : APHD)	ฮ่องกง	ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ แก่โครงการช่วยเหลือในด้าน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และ เกษตรกรรมในประเทศไทย และประเทศในภูมิภาคเอเชีย
12	องค์การอ็อกแฟม (Oxfam)	อังกฤษ	เพื่อดำเนินกิจกรรมในประเทศไทย และให้ความช่วยเหลือโครงการ ขององค์กรในประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย เวียดนาม และกัมพูชา และดำเนินกิจกรรมอื่นๆ ในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในโครงการ ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและ การพัฒนา การบรรเทาทุกข์และ ความร่วมมือในภูมิภาค

ลำดับที่	ชื่อองค์กร	สำนักงานใหญ่	วัตถุประสงค์
13	สมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียแปซิฟิค (Pacific Asia Travel Association : PATA)	สหรัฐอเมริกา	เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชียแปซิฟิค ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวแก่สมาชิกและผู้สนใจทั่วไป โดยเป็นศูนย์กลางการดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งสนับสนุนและช่วยเหลือในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิค
14	องค์การแฮบิแทท ฟอร์ ฮิวแมนิตี้ อินเตอร์เนชันแนลอิงค์ (Habitat for Humanity International, Inc. : HFHI)	สหรัฐอเมริกา	เพื่อสนับสนุนการพัฒนาความสามารถในการก่อสร้างที่อยู่อาศัย โดยการให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ ได้แก่ การฝึกหัดด้านการก่อสร้าง เทคนิค ทรัพยากรบุคคล และการเงิน เป็นต้น รวมถึงการรักษาไว้ซึ่งองค์การฯ ในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ โดยจะทำงานอย่างใกล้ชิดกับรัฐบาลไทยและองค์การเอกชนต่างประเทศในประเทศอื่นๆ ในแถบเอเชียในการพัฒนาสังคมและลดจำนวนคนไร้ที่อยู่อาศัย

ตารางที่ 3 องค์กรเอกชนไทยที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการตามระเบียบกระทรวง แรงงาน

ลำดับที่	ชื่อองค์กร	สำนักงานใหญ่	วัตถุประสงค์
1	มูลนิธิทรัพยากรเอเชีย (Asia Resource Foundation : ARF)	ประเทศไทย	เพื่อส่งเสริมสนับสนุนสมรรถภาพขององค์กรในชุมชนต่างๆ โดยการฝึกอบรมด้านการจัดการการสร้างความเป็นผู้นำ การส่งเสริมวัฒนธรรม ภูมิปัญญาชาวบ้าน และการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ร่วมมือกับสถาบันทางวิชาการในงานวิจัยด้านนโยบายแบบยั่งยืนและแลกเปลี่ยนสาระประโยชน์โดยการจัดประชุมสัมมนาและจัดทำเอกสารเผยแพร่
2	สมาคมสมาพันธ์สหกรณ์ออมทรัพย์และเครดิตในเอเชีย (Association of Asia Confederation of Credit Unions : ACCU)	ประเทศไทย	เพื่อช่วยเหลือส่งเสริมและเผยแพร่สหกรณ์ออมทรัพย์และเครดิตในการพัฒนาชุมชนในทวีปเอเชีย สนับสนุนการช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์ออมทรัพย์สากล เป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารและค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการสหกรณ์ออมทรัพย์และเครดิตแก่สมาชิกผู้สนใจทั่วไป จัดฝึกอบรมในด้านการบริหารและการจัดการเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์และเครดิต
3	มูลนิธิศูนย์เตรียมความพร้อมป้องกันภัยพิบัติแห่งเอเชีย (Asian Disaster Preparedness Center Foundation : ADPC)	ประเทศไทย	ให้ความช่วยเหลือชุมชนและประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชีย โดยเฉพาะประเทศไทยในการพัฒนานโยบายและศักยภาพเพื่อลดผลกระทบทางภัยพิบัติต่างๆ โดยการให้ความช่วยเหลือเทคนิค

ลำดับที่	ชื่อองค์กร	สำนักงานใหญ่	วัตถุประสงค์
			การบริหารจัดการในลักษณะโครงการ การค้นคว้าและให้ข้อมูลผ่านทางการฝึกอบรมอย่างเป็นระเบียบ
4	มูลนิธิดวงประทีป (Duang Prateep Foundation)	ประเทศไทย	เพื่อช่วยเหลือให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในชุมชนยากจน รวมทั้งการฝึกฝนวิชาชีพ และอบรมการฝีมือ ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีพลานามัยสมบูรณ์ ฯลฯ

5.4 องค์กรเครือข่ายและการสนับสนุนจากองค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศ

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนของไทย กับองค์กรพัฒนาเอกชนของต่างประเทศที่เห็นเด่นชัด คือ การจัดตั้งองค์กรเครือข่ายในประเทศไทย เป็นสาขาดำเนินงานขององค์กรแม่ในต่างประเทศ โดยองค์กรแม่จะสนับสนุนทางด้านงบประมาณ และกำหนดนโยบายแนวทางการดำเนินงานให้องค์กรเครือข่าย หรือบางองค์กรของไทยจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการช่วยเหลือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคลเป้าหมายในประเทศ แต่ขอรับเงินสนับสนุนจากองค์กรเอกชนหรือรัฐบาลในต่างประเทศส่วนหนึ่ง และระดมทุนหรือรับบริจาคภายในประเทศอีกส่วนหนึ่ง

การดำเนินงานในลักษณะ "เครือข่าย" ขององค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศ แบ่งออกเป็น 17 สาขา ได้แก่ เครือข่ายเกษตรกร เครือข่ายเด็ก เครือข่ายแรงงาน เครือข่ายชาวเขาและชนกลุ่มน้อย เครือข่ายชุมชนแออัด เครือข่ายสาธารณสุข เครือข่ายพัฒนาชุมชน เครือข่ายสิ่งแวดล้อม เครือข่ายสิทธิมนุษยชน เครือข่ายสื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ เครือข่ายการศึกษา เครือข่ายประชาสังคม เครือข่ายคนพิการ และ เครือข่ายเอดส์

ความเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนเหล่านี้ จะดำเนินงานในลักษณะเป็นเครือข่ายองค์กรพันธมิตร แสดงบทบาทร่วมกันในหลายองค์กร โดยร่วมมือกันเคลื่อนไหวกับกลุ่มประชาชนที่เรียกร้อง เพื่อให้มีน้ำหนักในการต่อรองและผลักดันให้เรื่องนั้นๆ ได้รับการแก้ไขโดยเร็ว การดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนเหล่านี้ มักจะได้รับการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารและการเงินจากองค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศ

การดำเนินงานขององค์กรเครือข่ายที่มีบทบาทอย่างยิ่งในทางสังคม และการเมืองได้แก่ เครือข่ายสิ่งแวดล้อม เครือข่ายสิทธิมนุษยชน เครือข่ายเกษตรกร เครือข่ายเด็ก เครือข่ายชุมชนแออัด และเครือข่ายแรงงาน

แหล่งเงินทุนต่างประเทศโดยเฉพาะจากองค์กรพัฒนาเอกชนของต่างประเทศที่เข้ามาช่วยเหลืองานด้านพัฒนาในประเทศไทย จะให้ผ่าน 3 หน่วยงาน คือ กรมวิเทศสหการ สำนักงานสาขาในประเทศไทยหรือผ่านสถานทูต และจากสำนักงานใหญ่ในต่างประเทศให้กับผู้ขอรับทุนโดยตรง

ลักษณะการให้การช่วยเหลือของแหล่งทุนต่างประเทศ อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ให้การสนับสนุนเงินทุนแก่รัฐ ภาคธุรกิจ สถาบันการศึกษา หรือองค์กรพัฒนาเอกชน
2. ให้การสนับสนุนเงินทุน และดำเนินโครงการพัฒนาด้วยองค์กรต่างประเทศเอง

ความช่วยเหลือขององค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศที่ให้แก่ประเทศไทย

ปีงบประมาณ 2532	มูลค่ารวม	43.37	ล้านบาท
ปีงบประมาณ 2533	มูลค่ารวม	147.81	ล้านบาท
ปีงบประมาณ 2534	มูลค่ารวม	47.34	ล้านบาท
ปีงบประมาณ 2535	มูลค่ารวม	32.46	ล้านบาท
ปีงบประมาณ 2536	มูลค่ารวม	59.21	ล้านบาท
ปีงบประมาณ 2537	มูลค่ารวม	582.63	ล้านบาท
ปีงบประมาณ 2538	มูลค่ารวม	522.12	ล้านบาท
ปีงบประมาณ 2539	มูลค่ารวม	488.84	ล้านบาท
ปีงบประมาณ 2540	มูลค่ารวม	377.97	ล้านบาท
ปีงบประมาณ 2541	มูลค่ารวม	393.82	ล้านบาท
ปีงบประมาณ 2542	มูลค่ารวม	476.82	ล้านบาท

(ที่มา : รายงานประจำปี 2532-2542 กรมวิเทศสหการ)

6. ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน

ในการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน ย่อมต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชนด้วยกันเอง ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าว จะมีทั้งในเชิงสนับสนุนส่งเสริม และความสัมพันธ์ในลักษณะเป็นปฏิปักษ์

6.1 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนกับหน่วยงานของภาครัฐเชิงสนับสนุน

เนื่องจากการดำเนินงานของรัฐบาลในบางประการ โดยเฉพาะด้านสังคมไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากระบบราชการมีขั้นตอนมากมาย ขาดความคล่องตัว จึงไม่เอื้ออำนวยให้เข้าถึงปัญหาได้ตรงจุด องค์กรพัฒนาเอกชนซึ่งเป็นกลุ่มคนผู้มีความมุ่งมั่นในการแก้ปัญหาและมีอิสระในการดำเนินงาน จึงเข้ามาช่วยเหลือรัฐบาลในการแก้ไขปัญหา ด้วยการเข้าไปในจุดที่รัฐบาลเข้าไปไม่ถึง ซึ่งเป็นการเข้าไปแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้กับผู้ประสบความเดือดร้อน ความสัมพันธ์จึงเกิดขึ้นระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชน ลักษณะความสัมพันธ์เป็นดังที่ ผู้ช่วยศาตราจารย์ ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์ กล่าวไว้ในหนังสือรายงานการวิจัย เรื่อง แนวทางในการส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน ศึกษาเฉพาะกรณีกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา เมื่อปี 2541 ดังนี้

1) **ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริม** ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมนั้น เกิดขึ้นจากความเข้าใจอันดีของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีต่อองค์กรพัฒนาเอกชนและผู้ร่วมงาน โดยรัฐเข้าใจถึงเป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนว่าต้องการเข้ามาให้ความช่วยเหลือแก้ปัญหาด้านต่างๆ ให้กับสังคม ซึ่งจะมีผลทำให้คนในสังคมมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและก็ยังเป็นการประหยัดงบประมาณและกำลังคนของรัฐในการดำเนินการแก้ไขปัญหาต่างๆ ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรเอกชนที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมจึงเกิดขึ้นโดยรัฐให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานขององค์กรพัฒนาเอกชน เช่น กองโครงการสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นผู้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางและทิศทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม หรือหน่วยงานของรัฐอื่นๆ ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคมและมีข้อมูลอยู่ในมือได้ให้ข้อมูลเหล่านั้นแก่องค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อให้องค์กรพัฒนาเอกชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสังคมต่อไป หรือในกรณีที่องค์กรพัฒนาเอกชนที่เข้าไปทำงานในเขตชนบทก็จะมีความสัมพันธ์และได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น โดยจะทำงานร่วมกันในการพัฒนาชนบท เป็นต้น

นอกจากนี้ รัฐกับองค์กรพัฒนาเอกชนยังมีความสัมพันธ์รูปแบบอื่นๆ ที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมการดำเนินการ เช่น มีการส่งเสริมให้องค์กรพัฒนาเอกชนเข้ามามีบทบาทในด้านการวิจัยและพัฒนา ร่วมคิดหานโยบายในการพัฒนา รวมทั้งช่วยเหลือองค์กรพัฒนาเอกชนด้วยการฝึกอบรมบุคลากรขององค์กรพัฒนาเอกชนที่จะเข้าไปดำเนินการแก้ไขปัญหาในเรื่องต่างๆ ด้วย

2) **ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเป็นการประสานงาน** การประสานงานระหว่างรัฐกับองค์กรพัฒนาเอกชนมีหลายด้าน เช่น การทำงานร่วมกันในชนบทในการพัฒนาสังคม การให้ความรู้แก่ชาวบ้านโดยรัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนร่วมกันจัดการฝึกอบรมหรือแนะแนวการประกอบอาชีพให้กับชาวบ้าน นอกจากนี้ก็ยังมีการประสานงานกันระหว่างนักวิชาการจากกาครัฐและจากมหาวิทยาลัยที่ในปัจจุบันเข้ามาให้ความสนใจกับงานขององค์กรพัฒนาเอกชนด้วยการศึกษาวิจัยหาแนวทางและวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาของสังคม

ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเป็นการประสานงานระหว่างรัฐกับองค์กรพัฒนาเอกชนที่เพิ่งเริ่มมีขึ้น และนับได้ว่าเป็นสิ่งที่ดีสิ่งหนึ่งในแง่การรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนโดยรัฐ ก็คือ การแก้ไขกฎหมายหรือการตรากฎหมายใหม่ จะมีการทำประชาพิจารณ์เพื่อเปิดโอกาสให้องค์กรพัฒนาเอกชนและประชาชนที่สนใจในปัญหาบางเรื่องที่รัฐกำลังจัดทำเป็นกฎหมายได้มีส่วนในการแสดงความคิดเห็น โดยได้เชิญตัวแทนจากองค์กรพัฒนาเอกชนไปเป็นผู้วิจารณ์ร่างกฎหมายดังกล่าวด้วย

3) **ความสัมพันธ์แบบพึ่งพา** เกศริน เตียวสกุล (2539) ได้ระบุไว้ในวิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2539 เรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรพัฒนาเอกชน" ว่า การพึ่งพาในที่นี้ คือ การที่องค์กรพัฒนาเอกชนได้รับการสนับสนุนอุปถัมภ์จากรัฐ เช่น การได้ทุนจากรัฐบาลในการดำเนินโครงการต่างๆ ที่รัฐได้จัดเตรียมไว้แล้ว การพึ่งพาแบบนี้เห็นอยู่ทั่วไปและค่อนข้างแพร่หลาย ได้แก่ กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำหน้าที่ให้บริการ หรือทำงานด้านสังคมสงเคราะห์ องค์กรเหล่านี้เป็นกลุ่มที่แสดงความสัมพันธ์แบบพึ่งพาต่อรัฐและหน่วยงานของรัฐมากที่สุด

6.2 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนกับหน่วยงานภาครัฐเชิงปฏิปักษ์

องค์กรพัฒนาเอกชนจำนวนไม่น้อยที่มีลักษณะการทำงานที่ต่อต้านคัดค้านนโยบายและการดำเนินงานของรัฐ ขณะเดียวกันก็จะเคลื่อนไหวโดยการสนับสนุนขบวนการทางสังคมสร้างพลังอำนาจให้กับประชาชน โดยเฉพาะในกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐ สร้างอิทธิพลในท้องถิ่นเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่ขูดรีดเอาเปรียบประชาชน สร้างความเดือดร้อนต่างๆ ให้กับประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชนก็จะปลุกเร้าให้ประชาชนรวมกันต่อต้านอิทธิพลดังกล่าว หรือกรณีที่รัฐปกครองแบบเผด็จการ องค์กรพัฒนาเอกชนเหล่านั้นก็จะหันไปส่งเสริมให้ประชาชนรักประชาธิปไตยและต่อต้านอำนาจเผด็จการของรัฐ

จากลักษณะความสัมพันธ์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า องค์กรพัฒนาเอกชนจะเป็นปฏิปักษ์ต่อโครงสร้างลักษณะและแบบแผนของรัฐบาล หน่วยงานของรัฐ และตัวข้าราชการในลักษณะของ "ความขัดแย้งทางผลประโยชน์"

อย่างไรก็ตามสามารถสรุปความสัมพันธ์ในเชิงปฏิปักษ์ ระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนกับหน่วยงานภาครัฐ ได้ดังนี้

1) ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเป็นการควบคุม เนื่องจากการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนจะต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนและอาจก่อให้เกิดผลกระทบอันเกิดจากากรดำเนินงานขององค์การพัฒนาเอกชนต่อประชาชนได้ รัฐจึงมีความประสงค์ที่จะเข้ามาควบคุมการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนโดยมีเป้าหมายอยู่ที่ความเป็นระเบียบเป็นแบบแผนและอยู่ในระบบ

รูปแบบของการควบคุมองค์กรพัฒนาเอกชนโดยรัฐคือ ความพยายามที่จะให้องค์กรพัฒนาเอกชนได้รับการรองรับสถานะตามกฎหมายในรูปของสมาคมหรือมูลนิธิ ซึ่งเมื่อองค์กรพัฒนาเอกชนได้จดทะเบียนเป็นสมาคมหรือมูลนิธิแล้ว การดำเนินการต่างๆ ก็จะอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติไว้ทั้งหมด

ปัญหาสำหรับองค์กรพัฒนาเอกชนคือ องค์กรเหล่านี้ต้องการความเป็นอิสระในการดำเนินงาน อิสระในที่นี้หมายถึงอิสระในการบริหารงานและดำเนินการตามแนวความคิดของตัวเองเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ในขณะที่หากองค์กรพัฒนาเอกชนจดทะเบียนเป็นสมาคมหรือมูลนิธิแล้ว การดำเนินงานต่างๆ จะต้องเป็นไปตามขั้นตอนที่กฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งก็จะเกิดความไม่อิสระเท่าที่ควรในการดำเนินงาน

ลักษณะของการควบคุมอีกลักษณะหนึ่ง ถ้าดูผิวเผินอาจจะมองว่าเป็นการสนับสนุน แต่ในความเป็นจริงรัฐต้องการควบคุมมิให้องค์กรพัฒนาเอกชนเหล่านั้นเป็นปฏิปักษ์ วิธีการดังกล่าว คือ การสนับสนุนงบประมาณ หรือให้ทุนในวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรพัฒนาเอกชน" ที่ได้อ้างไว้แล้ว ซึ่งยกตัวอย่างให้เห็นว่า องค์กรพัฒนาเอกชนจำนวนมากที่เผชิญกับปัญหาด้านทรัพยากรและถูกชักจูงด้วยการให้ทุนสนับสนุนของรัฐบาลทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เบื้องต้นเพื่อจะได้ทำงานตามที่วางแผนไว้ แต่ในที่สุดก็พบว่า องค์กรของตนต้องพึ่งพารัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐมากขึ้น ความเป็นอิสระขององค์กรจึงสูญเสียไป

อีกวิธีการหนึ่งที่หน่วยงานของรัฐใช้ควบคุมองค์กรพัฒนาเอกชน คือ การเอาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาล วิธีการนี้ใช้มากกับสภาพทางการเมืองที่เป็นเสรีนิยมประชาธิปไตย การเอาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาล เช่น การดึงองค์กรพัฒนาเอกชนเข้ามาร่วมในคณะกรรมการพิจารณานโยบาย หรือพิจารณาร่างกฎหมาย วิธีการดังกล่าวนอกจากจะได้ความคิดและความตั้งใจในการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชนนั้นแล้ว ยังเป็นการทำให้การวิพากษ์วิจารณ์และความเป็นตัวของตัวเองขององค์กรเหล่านั้นหมดไปด้วย

2) ความสัมพันธ์ในลักษณะขู่คุกคาม ในวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรพัฒนาเอกชน" ของ เกศริน เตียวสกุล อธิบายว่า เมื่อความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับองค์กรพัฒนาเอกชนมีท่าทีเป็นปฏิปักษ์ รัฐบาลประเทศยากจนจะนำเอาวิธีการสร้างความเดือดร้อนยากลำบาก การข่มขู่ คุกคาม การทรมาน การโจมตีและทำร้ายมาใช้ ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลเผด็จการหรือเสรีประชาธิปไตย

กลไกทางกฎหมาย และระเบียบกฎเกณฑ์ของรัฐ ตำรวจ ทหาร หน่วยข่าวกรองของรัฐจะเป็นกลไกในการสร้างความเดือดร้อน ข่มขู่ คุกคาม หรือโจมตีป้ายสีองค์กรพัฒนาเอกชนและสมาชิกขององค์กรเฉพาะบุคคล ที่รัฐไม่สามารถควบคุมด้วยวิธีการอื่นๆ ได้

ขณะเดียวกันในยุคสมัยที่รัฐเปิดเสรีทางความคิดเห็น องค์กรพัฒนาเอกชนที่ออกมาเคลื่อนไหวก็มักจะโจมตีรัฐบาลและบุคคลในรัฐบาล หรือบุคคลที่ขัดผลประโยชน์ รวมทั้งการข่มขู่คุกคามโดยใช้พลังประชาชนเป็นเครื่องมือเช่นเดียวกัน

จากวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนในหลายประเทศ รวมทั้งประเทศไทย ย่อมก่อให้เกิดความสัมพันธ์กับรัฐและหน่วยงานของรัฐ ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวจะเป็นความสัมพันธ์ 2 ด้าน คือ การสนับสนุนซึ่งกันและกัน และการต่อต้านซึ่งกันและกัน ซึ่งความสัมพันธ์ใน 2 ด้านนี้จะมีรูปแบบความสัมพันธ์ย่อยๆ ที่รัฐจะดึงให้องค์กรพัฒนาเอกชนเข้าไปพึ่งพางบประมาณจากรัฐ หรือเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานด้านการพัฒนาของรัฐ หรือการข่มขู่ คุกคามในระดับต่างๆ ทั้งนี้เพราะการทำงานของรัฐกับองค์กรพัฒนาเอกชนมีลักษณะแนวคิดที่แตกต่างกัน ความสัมพันธ์ทั้ง 2 ด้านนี้จะดำรงอยู่ตลอดตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ถือได้ว่าเป็นลักษณะร่วมอย่างหนึ่งของความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรพัฒนาเอกชนทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยด้วย

6.3 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนกับภาคเอกชน

ในที่นี้ขอจำแนกภาคเอกชนออกเป็น 2 ส่วน คือ หน่วยงานภาคเอกชน หรือผู้ประกอบการและประชาชนทั่วไป ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนกับภาคเอกชนจะมีลักษณะเป็น 2 ด้านเช่นกัน คือ ความสัมพันธ์ในเชิงสนับสนุน และความสัมพันธ์ในเชิงปฏิปักษ์

1) ความสัมพันธ์ในเชิงสนับสนุน หน่วยงาน หรือผู้ประกอบการภาคเอกชนจำนวนไม่น้อยที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนในรูปแบบของเงินทุนสนับสนุนหรือวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน แต่การสนับสนุนในลักษณะนี้ก็จะมีผลประโยชน์แอบแฝงในแง่ของการโฆษณาสินค้า หรือโฆษณาประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงของหน่วยงานหรือบริษัทภาคเอกชน ส่วนใหญ่มักจะสนับสนุนในลักษณะดังกล่าวกับองค์กรพัฒนาเอกชนซึ่งเป็นมูลนิธิและสมาคมซึ่งดำเนินงานด้านสังคมสงเคราะห์ หรือองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานเกี่ยวข้องกับสินค้าหรือภารกิจของตน

สำหรับประชาชนทั่วไปมีความสัมพันธ์กับองค์กรพัฒนาเอกชนในลักษณะของการเป็นประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่องค์กรพัฒนาเอกชนนั้นๆ ต้องการทำงานด้วย ประชาชนจะสนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำประโยชน์ให้กับตนเองและชุมชนด้วยการให้ความร่วมมือดำเนินงานตามแนวทางขององค์กรพัฒนาเอกชนนั้นๆ เช่น การช่วยลงชื่อคัดค้าน ช่วยเป็นพลังในการคัดค้านหรือมีส่วนในการร่วมเดินขบวนประท้วง ช่วยเผยแพร่แนวความคิดขององค์กร

2) **ความสัมพันธ์ในเชิงเป็นปฏิปักษ์** ความสัมพันธ์ในเชิงต่อต้าน หรือการเป็นปฏิปักษ์ระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนกับหน่วยงานภาคเอกชนหรือประชาชนมีเช่นเดียวกันกับความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วความเป็นปฏิปักษ์เนื่องมาจากแนวความคิดไม่เหมือนกันและความขัดแย้งในผลประโยชน์ ตัวอย่างของความเป็นปฏิปักษ์ระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนและภาคเอกชนที่เห็นได้ชัดเจน ได้แก่ กรณีของบริษัทมอนซานโต้ จำกัด ของสหรัฐอเมริกา ผลิตพันธุ์ฝ้าย GMOs ออกมาจำหน่าย ถูกกลุ่มกรีนพีซและองค์กรพันธมิตรของกรีนพีซในประเทศไทยและบางประเทศต่อต้านโจมตีอย่างรุนแรง จนไม่อาจเปิดตลาดพันธุ์ฝ้าย GMOs ได้

กรณีของการคัดค้านต่อต้านการก่อสร้างเขื่อน หรือการวางท่อก๊าซ ที่เป็นกรณีค้างคาอยู่ในปัจจุบันของไทย นอกจากจะเป็นปฏิปักษ์ต่อนโยบายรัฐบาลแล้ว ยังเป็นปฏิปักษ์ต่อผู้ประกอบการซึ่งเป็นบริษัทที่รับดำเนินการในโครงการดังกล่าวด้วย

สำหรับประชาชนที่เป็นปฏิปักษ์กับองค์กรพัฒนาเอกชนในลักษณะนี้ คือ ประชาชนที่ไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดขององค์กรพัฒนาเอกชน กรณีของพืช GMOs คือ นักวิจัยและเกษตรกรที่ต้องการพันธุ์พืช GMOs มาปลูกหรือกรณีของการสร้างเขื่อนและการวางท่อก๊าซ คือประชาชนกลุ่มที่จะได้รับประโยชน์จากโครงการดังกล่าว

6.4 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนด้วยกันเอง

องค์กรพัฒนาเอกชนจะกระจายตัวทำงานอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ พื้นที่ใดมีปัญหามากก็จะพบเห็นองค์กรพัฒนาเอกชนเข้าไปปรากฏตัวทำงานมาก หรือพื้นที่ใดที่เป็นศูนย์รวมของการบริหารงานภาครัฐ เป็นศูนย์กลางทางด้านการคมนาคม ก็จะพบเห็นองค์กรพัฒนาเอกชนปรากฏตัวอยู่มากเช่นกัน โดยเฉพาะการจัดตั้งเป็นศูนย์ประสานงานขององค์กร

การรวมตัวหรือความสัมพันธ์ขององค์กรพัฒนาเอกชนด้วยกันเอง จะมี 2 ลักษณะ คือ ร่วมมือทำงานตามประเด็นปัญหาและร่วมมือกันเพื่อประสานงานในระดับภูมิภาค กล่าวคือ องค์กรพัฒนาเอกชนต่างๆ พิจารณาว่าในสังคมมีปัญหาเกิดขึ้นมากมาย แต่ละองค์กรก็มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการทำงานช่วยเหลือสังคม ปัญหาผู้บริโภค ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาการเกษตร ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการทำงานตามภารกิจเหล่านี้ก็จะมีความเกี่ยวข้องประสานงานกันในกลุ่มปัญหาเดียวกันหรือใกล้เคียงกันในลักษณะของ “องค์กรพันธมิตร”

หรือเครือข่ายภาคีความร่วมมือ ทำงานที่ตนสนใจเพื่อแก้ไขปัญหาของพื้นที่ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารระหว่างกัน เมื่อมีปัญหารุนแรงเกิดขึ้นในเรื่องใดพื้นที่ใดก็จะรวมตัวกันหนุนช่วยวางแผน ระดมความคิด ปฏิบัติการ ตามกำลังความสามารถและทรัพยากรเท่าที่องค์กรของตนเองมีอยู่ เพื่อผลักดันการกิจให้สำเร็จลุล่วง

ในหนังสือเรื่อง "เอ็นจีโอ นักพัฒนาระดับรากหญ้า พันธุ์ที่สังคมขาด (ไม่) ได้ ? โดย เบญจมาศ ศิริภัทร และสุรพล มุละคา (2545) กล่าวไว้ว่า "วิสัยทัศน์ของเครือข่ายภาคีความร่วมมือ คือ การช่วยแก้ไขปัญหาของผู้ยากไร้ด้อยโอกาส ยุทธศาสตร์ที่ใช้คือ การรวมตัวกันของภาคีผู้มีส่วน ได้เสีย เพื่อผลักดันปัญหาไปสู่การแก้ไขโดยผู้บริหารระดับต่างๆ การจัดการเครือข่ายมีอิสระ และบริหารทรัพยากรด้านการเงินและบุคลากรมีความเสมอภาคในกิจกรรมอย่างเดียงบ่าเดียงไหล่ กับชุมชน แต่ละเครือข่ายอาจมีสมาชิกมากบ้างน้อยบ้างอยู่ตามภูมิภาค บางภูมิภาคอาจมีเพียง บางเครือข่ายที่เข้าไปทำงานแก้ปัญหาบางเรื่องบางแห่งที่ไม่มีประเด็นปัญหา ก็ไม่มีเครือข่ายอยู่"

โดยสรุป ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชน กับรัฐบาล หรือหน่วยงานของรัฐบาล และภาคเอกชนในลักษณะต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปเป็นรูปแบบได้ 3 รูปแบบ คือ

- **องค์กรพัฒนาเอกชนที่เป็นตัวแทนของประชาชน** ในรูปแบบนี้องค์กรพัฒนาเอกชนจะเป็นตัวแทนหรือสื่อกลางในการแก้ไขปัญหาหรือไกล่เกลี่ยปัญหาที่เกิดกับประชาชน โดยประชาชนจะเข้ามาเรียกร้องผ่านทางองค์กรพัฒนาเอกชน จากนั้นองค์กรพัฒนาเอกชนจะออกมาเคลื่อนไหวแสดงบทบาท เช่น ยื่นหนังสือถึงรัฐบาล เจรจาต่อรองกับรัฐบาล หรือจัดสัมมนาทางวิชาการ ทำการศึกษาวิจัยโครงการต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชน และเผยแพร่สื่อต่างๆ เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลแก้ปัญหา

- **องค์กรพัฒนาเอกชนที่อยู่เบื้องหลังประชาชน** ในรูปแบบนี้องค์กรพัฒนาเอกชนจะไม่เข้ามาเคลื่อนไหวหรือแสดงบทบาทโดยตรง แต่จะอยู่เบื้องหลังเน้นการสนับสนุน ผลักดันให้ประชาชนเคลื่อนไหวหรือดำเนินกิจกรรมต่างๆ

- **องค์กรพัฒนาเอกชนที่ร่วมกับประชาชน** ในรูปแบบนี้องค์กรพัฒนาเอกชนจะร่วมกับประชาชนดำเนินกิจกรรมโดยองค์กรพัฒนาเอกชนเป็นผู้ให้วิชาการและประสานงานเครือข่ายองค์กรเอกชนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหานั้นๆ การที่ดึงงบประมาณเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานก็เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งและสร้างพลังต่อรองกับรัฐบาลอย่างได้ผล

7. ผลกระทบจากผลงานขององค์กรพัฒนาเอกชนต่อประเทศไทย

องค์กรพัฒนาเอกชน ดำเนินงานตามปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัย ผลการดำเนินงานจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับการตัดสินของประชาชน ถ้าประชาชนยอมรับให้การสนับสนุนเป็นส่วนใหญ่ต้องถือว่าประสบความสำเร็จ แต่ถ้าประชาชนส่วนน้อยยอมรับ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ยอมรับ ต้องถือว่าการดำเนินงานนั้นได้ก่อให้เกิดปัญหาวุ่นวายความไม่สงบซ้ำซ้อนขึ้นในสังคม

ในบทความเรื่อง "ปอกเปลือกกลุ่มเอ็นจีโออาชีพ เพื่อเกาะกินหรือช่วยเหลือชาวบ้านยากจน" ในหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับประจำวันที่ 31 สิงหาคม 2545 ของสุวรรณ ไตรมาลัย กับรัชเกล้า ศรีบุญโฮม เป็นข้อเขียนที่สะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบจากผลงานขององค์กรพัฒนาเอกชนในมุมมองหนึ่ง โดยข้อเขียนดังกล่าวได้เกริ่นนำถึงพฤติกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชนไว้ว่า

"องค์กรพัฒนาเอกชนมีบทบาทที่เห็นชัดเจน คือ คอยจับตามองความเป็นไปในการบริหารประเทศของรัฐบาลและคอยจับผิดรัฐบาลว่ามีการใช้อำนาจถูกต้องหรือไม่ บริหารงานถูกต้องหรือไม่ รังแกประชาชนและเอารัดเอาเปรียบประชาชนหรือเปล่า คอยเข้าข้างประชาชนผู้ถูกเอาเปรียบ นั่นคือ สิ่งที่เอ็นจีโอทำได้ดีเสมอมา แต่ถ้ามันเป็นด้วยความบริสุทธิ์อย่างนี้ตลอดไปเรื่อยๆ ก็ดี แต่ในระยะหลังเอ็นจีโอได้กลายมาเป็นเครื่องมือในการใช้ทำลายซึ่งกันและกันของประเทศมหาอำนาจทางการเงิน สร้างความได้เปรียบเสียเปรียบทางการค้า รวมไปถึงความมั่นคงของประเทศชาติ

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเอ็นจีโอของนักวิชาการและผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของเอ็นจีโอนั้น เริ่มแรกเอ็นจีโอเป็นกลุ่มชาวบ้านที่รวมกลุ่มขึ้นมาเพื่อปกป้องชาวบ้านไม่ให้ถูกเอารัดเอาเปรียบในสังคม และต่อมาได้ขยายแตกสาขาออกกว้างใหญ่เป็นหลายก๊กหลายกลุ่ม มีทั้งกลุ่มดีและกลุ่มเลวปะปนกันอยู่ในสังคม เพราะมีเรื่องของผลประโยชน์ ส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามาเกี่ยวข้อง...."

ในบทความเรื่องเดียวกันนี้ยังกล่าวถึงองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทยด้วยว่า "ส่วนเอ็นจีโอในประเทศไทย ณ ตอนนี้มีมากกว่า 200 กลุ่ม มีทั้งกลุ่มดีและกลุ่มเลว ที่เราว่ากลุ่มดีนั้นมีประมาณ 90% ส่วนกลุ่มเลวที่สร้างความวุ่นวายให้กับประเทศชาติอยู่บ่อยๆ มี 10% กลุ่มดีเราจะเห็นได้จากกลุ่มมูลนิธิช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่างๆ ปอเต็กตึ๊ง สภากาชาดไทย ฯลฯ ส่วนกลุ่มเลว คือ กลุ่มคนหน้าเดิมที่เป็นแกนนำม็อบชาวไร่ ชาวนา ม็อบเกษตรกร มาประท้วงรัฐบาล มีการปลุกระดมกันแหลกราญ เอาคนยากจนที่เขาต้องการเงินค่าชดเชย ไม่รู้จักจบสิ้นมาเรียกร้องต่อรองกับรัฐบาล เช่น การต่อต้านการสร้างเขื่อนปากมูลที่เป็นปัญหากันไม่รู้จักจบสิ้น

ผู้เชี่ยวชาญเรื่องของเอ็นจีโอมานับสิบปี ยืนยันว่าเจ้านายของเอ็นจีโอหรือเจ้าของเงินที่สนับสนุนเอ็นจีโอไม่ต้องการให้มีเขื่อน ไม่ต้องการให้ประเทศไทยพัฒนา เพราะมีเครือข่ายแม่น้ำ

โลกซึ่งมีต้นตออยู่ที่อเมริกา โดยมุ่งทำลายประเทศอื่นไม่ให้เจริญเท่าตน และมีเครือข่ายสาขาต้นตออยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีการโยงใยแบบลูกโซ่ มีการต่อต้านการสร้างเขื่อนทั่วโลกเหมือนกัน เพื่อไม่ให้ประเทศด้อยพัฒนายืนด้วยขาตัวเองได้ ....จุดหลักก็คือ เขาไม่ต้องการให้ประเทศเราเจริญหรือเจริญได้แต่ต้องพึ่งพาเขาตลอดไป"

ข้อเขียนดังกล่าว เป็นเพียงผลกระทบส่วนหนึ่งจากการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน ซึ่งจะขอจำแนกผลกระทบจากการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน ออกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

7.1 ผลกระทบด้านสังคม

องค์กรพัฒนาเอกชนในยุคแรกๆ เกิดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือรัฐในการแก้ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคแต่ละสมัย เป้าหมายขององค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาสังคม สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ปัญหาในสังคมเมือง และปัญหาในสังคมชนบท

1) **ปัญหาสังคมเมือง** โดยเฉพาะเมืองใหญ่ๆ ซึ่งเป็นศูนย์กลางความเจริญของแต่ละภาค รวมทั้งกรุงเทพมหานครจะเป็นแหล่งดึงดูดประชาชนจากที่ต่างๆ เข้ามาประกอบอาชีพ ทำให้เมืองเป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดปัญหา และสะสมปัญหาต่างๆ มากที่สุด ลำพังรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐในท้องถิ่นไม่สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่มากมายเหล่านั้นได้ทั่วถึง เช่น ปัญหาเด็กเร่ร่อน เด็กจรจัด ปัญหายาเสพติด ปัญหาหญิงขายบริการทางเพศ ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาแรงงาน ปัญหาด้านสาธารณสุข รวมทั้งปัญหาสิ่งแวดล้อมในเมืองที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในเมือง เป็นปัญหาที่มีองค์กรเอกชนหลายเครือข่ายที่ทำงานช่วยเหลือแก้ไขปัญหา เช่น เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนด้านสตรี ด้านเด็ก ด้านเอดส์ ด้านชุมชนแออัด ด้านแรงงาน ด้านสาธารณสุข ด้านคุ้มครองผู้บริโภค และด้านสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

2) **ปัญหาสังคมชนบท** กล่าวกันว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นกับชนบทไทยส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากตัวชนบทเอง คือ เป็นชนบทที่ไม่มีวันเปลี่ยนสภาพจากชนบทเป็นอย่างอื่นได้ เนื่องจากรัฐบาลไม่สามารถที่จะเข้าไปพัฒนาสร้างความเจริญทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมให้กับชนบทเหล่านั้น องค์กรพัฒนาเอกชนหลายๆ ประเภทจึงเกิดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาชนบทโดยเฉพาะ เช่น ปัญหาเรื่องการพัฒนาอาชีพ ปัญหาด้านสาธารณสุข การศึกษา รวมทั้งปัญหาทรัพยากรธรรมชาติที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม

องค์กรพัฒนาเอกชนที่มีเป้าหมายในการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาชนบทนั้น จะทำงานร่วมกับชาวชนบทในลักษณะที่เป็นการกระตุ้นหรือเสริมสร้างศักยภาพของชาวชนบท โดยองค์กรพัฒนาเอกชนจะช่วยทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ คิด ทำ แก้ปัญหา และเข้าไปร่วมทำงานกับชาวชนบทในการกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน รวมทั้งเน้นในเรื่องการพัฒนาชุมชนและการสร้างผู้นำชุมชนด้วย

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน ในการช่วยเหลือแก้ปัญหาสังคมเมือง และสังคมชนบท ในลักษณะต่างๆ ดังกล่าวสรุปได้ดังนี้

ผลกระทบเชิงบวก

องค์กรพัฒนาเอกชนในเครือข่ายต่างๆ สามารถช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสในสังคมให้สามารถช่วยเหลือตนเองและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพของประเทศ เช่น การช่วยให้ประชาชนมีอาชีพ ช่วยให้มีการศึกษาหรือมีความรู้ ช่วยให้มีสุขภาพอนามัยที่ดี ช่วยให้มีที่พักอาศัยอย่างสุขสบายตามสมควร ช่วยฟื้นฟูจิตใจ ช่วยให้ได้รับการรักษาพยาบาลอย่างถูกต้อง ช่วยให้สังคมอยู่อย่างสงบสุข ช่วยลดปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น อันจะเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณในการดูแลประชาชนผู้ด้อยโอกาสและสร้างปัญหาให้กับสังคมเหล่านี้ โดยการดำเนินงานของเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนต่างๆ ส่งผลกระทบต่อสังคมดังนี้

- **เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนด้านสตรี** มีส่วนช่วยในการส่งเสริมให้สตรีมีบทบาทด้านต่างๆ ในสังคมมากขึ้น เช่น เป็นผู้นำท้องถิ่น เป็นผู้นำในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว นับเป็นการเปลี่ยนแปลงสังคมไทยรูปแบบหนึ่ง
- **เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเด็ก** สามารถช่วยเหลือเด็กที่ถูกละเมิดสิทธิ รวมทั้งการช่วยเหลือทางด้านกฎหมายและต่อสู้คดีเพื่อเด็ก ยิ่งไปกว่านี้ยังพยายามผลักดันให้รัฐบาลและองค์กรระหว่างประเทศสนใจเกี่ยวกับสิทธิเด็ก เพื่อช่วยเหลือให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดีเติบโตไปเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป
- **เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอดส์** ทำหน้าที่ช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยเอดส์ เรียกร้องให้สังคมเข้าใจผู้ติดเชื้อเอดส์และรณรงค์ให้ผู้คนในสังคมร่วมมือกับผู้ติดเชื้อในการยับยั้งการแพร่กระจายของเชื้อ HIV
- **เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนด้านชุมชนแออัด** ทำงานใกล้ชิดกับชุมชนแออัด เพื่อให้เกิดการพัฒนาอันจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น กำลังผลักดันร่างพระราชบัญญัติชุมชนแออัดและการแก้ไขปัญหาด้านที่อยู่อาศัย เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดอย่างถาวรต่อไป
- **เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนด้านแรงงาน** ช่วยเหลือให้ลูกจ้างทราบสิทธิและหน้าที่ของตนเองเพื่อไม่ให้ถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายจ้าง ขณะเดียวกันก็จะเป็นตัวกลางในการเจรจาต่อรองระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างกรณีเกิดข้อพิพาท

- **เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนด้านคุ้มครองผู้บริโภค** ส่งเสริมให้ผู้บริโภคได้รับการคุ้มครองตามสิทธิอันพึงมีพึงได้ของผู้บริโภค เท่ากับเป็นการควบคุมให้ผู้ผลิตต้องผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังมีส่วนในการผลักดันพระราชบัญญัติสิทธิบัตรยา พ.ศ. 2535 ส่งเสริมให้ประชาชนใช้ยาที่เหมาะสมด้วยการผลักดันนโยบายด้านยา เช่น การเพิกถอนคาเฟอีนจากยาแก้ปวดลดไข้ การเพิกถอนทะเบียนตำรับยาที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก เป็นต้น
- **เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก** ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การสร้างเกษตรตัวอย่าง การพัฒนาเทคโนโลยี พัฒนาด้านการตลาดในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนด้วยการร่วมกันกำหนดนโยบาย มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และข้อมูลข่าวสารระหว่างเกษตรกรด้วยกันเพื่อขยายผลการดำเนินงาน
- **เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนด้านชนเผ่าและชาวเขา** ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการรวบรวมข้อมูล เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับชาวไทยภูเขา ฝึกอบรมชาวไทยภูเขาและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การพัฒนาและสงเคราะห์ชาวไทยภูเขาสัมฤทธิ์ผลให้ชาวไทยภูเขามีอาชีพ และรายได้โดยไม่สร้างปัญหาให้กับสังคมและความมั่นคงของประเทศ

ผลกระทบเชิงลบ

การดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนเป็นการดำเนินงานอย่างอิสระตามแนวทางวัตถุประสงค์และอุดมการณ์ของตนเอง ซึ่งในบางวิธีการอาจจะขัดต่อนโยบายหรือวิธีการดำเนินงานของรัฐบาล หรือขัดผลประโยชน์กับกลุ่มธุรกิจ ทำให้เกิดความสับสน และขัดแย้งในสังคม เช่น การส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์จะขัดแย้งกับกลุ่มธุรกิจสารเคมีเกษตร เป็นต้น

7.2 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ปัญหาที่เกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศที่สำคัญ คือ ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการพัฒนาประเทศทางด้านวัตถุ การขยายเมือง การเพิ่มของประชากร การใช้พลังงานเพิ่มขึ้น การใช้ทรัพยากรอย่างไม่ถูกต้อง เป็นผลทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมลง ปัญหาที่เกิดขึ้นมิได้จำกัดอยู่เฉพาะพื้นที่ของประเทศไทย แต่ปัญหาจะต่อเนื่องเชื่อมโยงไปทั่วโลก เช่น ปัญหาสภาวะเรือนกระจก ปัญหาการเกิดปรากฏการณ์เอลนิโญ ปัญหาทรัพยากรทางทะเลลดน้อยลง ซึ่งหมายถึงอาหารของมนุษย์กำลังจะหมดไป ปัญหาอุทกภัย ฯลฯ ปัญหาเหล่านี้รุนแรงเกินกว่าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะรับผิดชอบในการแก้ปัญหาลำพัง รัฐบาลคงไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึงและทันการ องค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมจึงเกิดขึ้นราวปี 2512 - 2514 โดยกลุ่มของสมาชิกบางส่วนของสมาคมสถาปนิกสยามได้เห็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น จึงได้จัดตั้งเป็นกรรมการอนุรักษ์ศิลปกรรม และในเวลาต่อมากรรมการ

ชุดนี้ก็ได้พัฒนาเป็นสมาคมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม ต่อมาในปี 2515 ในการประชุมที่กรุงสต็อกโฮล์ม สมาคมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อมซึ่งในขณะนั้นได้เป็นรูปร่างขึ้นมากแล้วได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ด้วย ซึ่งถือได้เป็นช่วงเวลาแห่งการเริ่มต้นขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย

การรณรงค์และความเคลื่อนไหวทางด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นรูปธรรมมากขึ้นในปี 2523 ได้มีการรณรงค์เพื่อคัดค้านโครงการอุตสาหกรรมหนักที่แหลมฉบังที่เรียกกันทั่วไปว่า "กรณีโซดาแอซ" โดยมีสมาคมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อมเป็นแกนนำ และในการรณรงค์ครั้งนี้ก็เป็นจุดกำเนิดของสมาคมสิ่งแวดล้อมสยามด้วย การรณรงค์กรณีนี้ดำเนินอยู่นาน 7-8 เดือน จนในที่สุด ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นได้สั่งการให้มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมา 6 คณะ เพื่อศึกษาผลกระทบของโครงการนี้ในทุก ๆ ด้าน และได้ผลสรุปว่าพื้นที่บริเวณแหลมฉบังไม่เหมาะสำหรับการตั้งนิคมอุตสาหกรรมหนัก เห็นควรให้ย้ายไปตั้งที่พื้นที่บริเวณมาบตาพุด ซึ่งเป็นจุดกำเนิดของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Sea Board :ESB) ผลการพิจารณาก็ตรงกับข้อเสนอที่กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนได้เสนอไว้ จากการรรณงค์ครั้งนี้ทำให้เกิดกระแสความสนใจในด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น

กรณีเขื่อนน้ำโจนก็เป็นตัวอย่างการรณรงค์ที่สำคัญอีกครั้งหนึ่ง (ในช่วงปี 2524-2531) โดยเริ่มมีการเคลื่อนไหวเมื่อนายไพโรจน์ สุวรรณาการ ซึ่งต่อมากายหลังดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ได้พบความเคลื่อนไหวที่ผิดปกติโดยมีการตัดถนนเข้าไปในป่าอย่างเงียบๆ จากนั้นสื่อมวลชนและองค์กรพัฒนาเอกชนกลุ่มต่างๆ เช่น สมาคมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม สมาคมสิ่งแวดล้อมสยาม มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย กรมป่าไม้ มูลนิธิสืบ นาคะเสถียร และองค์กรพัฒนาเอกชนกลุ่มอื่นๆ จึงได้รวมตัวกันรณรงค์ให้ระงับการสร้างเขื่อน กรณีเขื่อนน้ำโจนนี้ได้มีการรณรงค์คัดค้านการสร้างเขื่อนถึง 3 ครั้ง จนในที่สุดโครงการก็ได้เลื่อนออกไป และต่อมาพื้นที่บริเวณนี้ยังได้รับการประกาศให้เป็นมรดกโลก ซึ่งเป็นเครื่องพิสูจน์ให้เห็นว่าในบางครั้งการดำเนินการขององค์กรพัฒนาเอกชนก็เป็นสิ่งที่ถูกต้องและไม่ควรที่จะละเลย

ในขณะเดียวกันกับที่มีการรณรงค์คัดค้านเขื่อนน้ำโจนก็มีความเคลื่อนไหวของอีกกระแสหนึ่งขององค์กรพัฒนาเอกชนซึ่งเป็นการคัดค้านการทำไม้เพื่อการค้า ในการเคลื่อนไหวนี้เป็นการดำเนินการร่วมกันของกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน นักศึกษาและชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบ (เช่น ชาวกระเหรี่ยงที่จังหวัดกาญจนบุรี ชาวบ้านที่อยู่ในเขตป่าสัมปทาน) จากการเคลื่อนไหวผลักดันนี้มีส่วนทำให้รัฐบาลยกเลิกสัมปทานป่าไม้ (ปิดป่า) ในเวลาต่อมา และจากการศึกษาและเก็บข้อมูลในพื้นที่พบว่าชุมชนในพื้นที่มีรูปแบบในการจัดการทรัพยากร ซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเชื่อและระบบการผลิต ซึ่งเป็นการอนุรักษ์เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน จากการศึกษาครั้งนี้นำไปสู่การนำเสนอแนวคิดเรื่อง "ป่าชุมชน"

ต่อจากนั้นองค์กรพัฒนาชุมชนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีความหลากหลายมากขึ้น กระจายไปยังท้องถิ่นต่าง ๆ ประมาณ 300 กว่าองค์กร ซึ่งมีทั้งที่อยู่ในรูปของสมาคม มูลนิธิ ชมรม โครงการ สมัชชา และอื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีองค์กรพัฒนาเอกชนที่จดทะเบียนเป็นองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติกับกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมแล้ว จำนวน 96 องค์กร

นอกจากนี้องค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรยังได้รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายอีกด้วย เช่น เครือข่ายสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ในคณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน (กป.อพช.) และในปี 2541 ยังได้มีการก่อตั้งสมัชชาองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (สคส.) (Assembly of NGOs for The Protection and Conservation of Environment and Natural Resources: Env.NGOs) ขึ้น มีองค์กรร่วมก่อตั้ง 47 องค์กร ซึ่งองค์กรก่อตั้งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ได้จดทะเบียนไว้กับกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่และใช้ประโยชน์ได้อย่างสมดุลและยั่งยืน เพื่อสนับสนุนสิทธิและเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรเอกชน ชุมชนท้องถิ่น และประชาชนให้สามารถอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมถึงการเสริมสร้างจิตสำนึกและการเข้าร่วมในการคุ้มครองสภาพแวดล้อมของประชาชนทุกหมู่เหล่า และเพื่อประสานงานองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในการเสริมสร้างศักยภาพและแนวร่วม ตลอดจนการประสานงานกับภาครัฐ องค์กรเอกชน ธุรกิจเอกชน ประชาชนและอื่น ๆ ทั้งภายในและระหว่างประเทศ

7.2.1 กรณีตัวอย่างผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่เกิดจากการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม

- **โครงการสร้างเขื่อนต่าง ๆ**

การสร้างเขื่อนต่าง ๆ รัฐบาลมีวัตถุประสงค์หลัก คือเพิ่มการผลิตกระแสไฟฟ้า ใช้น้ำเพื่อการเกษตร บรรเทาอุทกภัย เพื่อคมนาคมขนส่ง เพื่อการประมง เพื่อการชลประทานและเพื่อการท่องเที่ยว บางเขื่อนสร้างขึ้นด้วยวัตถุประสงค์หลายประการผสมผสานกัน เช่น เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ซึ่งเป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยว บรรเทาอุทกภัย และใช้น้ำเพื่อการเกษตร

การสร้างเขื่อนต้องมีการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมและความคุ้มทุนหากได้มีการเตรียมการที่ดีเขื่อนจะสามารถอำนวยประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ได้อีกหลายประการ เช่น การรักษาสมดุลของแหล่งน้ำตามธรรมชาติและป้องกันน้ำทะเลหนุน ตลอดจนการสร้างรายได้ สร้างงานให้กับประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์และนำไปสู่การพัฒนาด้านเศรษฐกิจของประเทศ

โครงการสร้างเขื่อนของรัฐบาลที่ถูกต่อต้านจากองค์การพัฒนาเอกชน มีหลายแห่ง ได้แก่

เขื่อนแก่งเสือเต้น ปิดกั้นลำน้ำยม อำเภอสอง จังหวัดแพร่ รัฐบาล พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัน เห็นชอบในหลักการและอนุมัติให้ศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม เมื่อปี 2532 แต่ผลการศึกษาคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติระบุว่า ยังมีข้อบกพร่องอยู่มากและมีกระแสคัดค้านจากประชาชนว่า หากสร้างเขื่อนแก่งเสือเต้นแล้วผืนป่าอันอุดมสมบูรณ์และเป็นป่าสักทองผืนสุดท้ายของเมืองไทยจะสูญสิ้นไป

เขื่อนปากมูล ปิดกั้นแม่น้ำมูลบริเวณเหนือปากมูล อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี อนุมัติโครงการสมัยรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัน เริ่มก่อสร้างเมื่อปี 2534 และแล้วเสร็จในปี 2537 ระหว่างการก่อสร้างมีการประท้วงจากประชาชนในพื้นที่เพื่อเรียกร้องค่าชดเชยผลกระทบต่างๆ หลังจากสร้างเขื่อนเสร็จแล้วชาวบ้านได้เรียกร้องให้มีการชดเชยการสูญเสียอาชีพอย่างถาวร ซึ่งในสมัยรัฐบาลพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ได้มีมติให้จ่ายค่าชดเชย แต่ในสมัยรัฐบาลนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2541 ไม่จ่ายค่าชดเชยให้เพราะเขื่อนสร้างเสร็จแล้ว ชาวบ้านจึงมีการชุมนุมประท้วงและเรียกร้องให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเปิดประตูระบายน้ำให้ปลาจากแม่น้ำโขงขึ้นมาวางไข่ เพื่อจะได้ประกอบอาชีพประมงได้เหมือนเดิม ขณะนี้อยู่ระหว่างการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเปิดประตูระบายน้ำให้ปลาจากแม่น้ำโขงขึ้นมาวางไข่ เพื่อรัฐบาลจะได้หาแนวทางแก้ปัญหาต่อไป

อย่างไรก็ตาม มีข้อมูลยืนยันว่าเขื่อนปากมูลไม่ได้ทำให้ชาวบ้านเดือดร้อนอย่างที่กลุ่มผู้ประท้วงกล่าวหา แต่กลับทำให้ชีวิตชาวบ้านดีขึ้นในทุกด้าน เพราะเขื่อนนี้ช่วยทำให้แม่น้ำมูลไม่แห้งขอดในฤดูแล้งและในฤดูฝน และสามารถปล่อยน้ำลงแม่น้ำโขงได้สะดวกเนื่องจากเป็นเขื่อนแบบฝายน้ำล้น

ฝายราษีไศล เป็นส่วนหนึ่งของโครงการ โขง ชี มูล เพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้เพื่อการเกษตรและพลังงาน ภายหลังการก่อสร้างเกิดน้ำท่วมป่าบุ่ง ป่าทาน ซึ่งเป็นที่ทำกินของราษฎรในพื้นที่ 50,000 ไร่ ราษฎรในพื้นที่ประมาณ 10,000 ไร่ ได้รวมตัวกันเรียกร้องค่าทดแทนเมื่อเดือนสิงหาคม 2539 ต่อมาเมื่อเดือน ตุลาคม 2540 รัฐบาลได้จ่ายค่าทดแทนให้กับราษฎรจำนวน 1,154 ราย เป็นเงินรวม 363.48 ล้านบาท

ต่อมามีการฟ้องร้องว่า ราษฎรที่ได้รับเงินค่าทดแทนนั้น ได้รับเงินโดยมิชอบเพราะเป็นราษฎรที่อยู่ในพื้นที่สาธารณะ ประกอบกับมติคณะรัฐมนตรีให้จ่ายค่าทดแทนก่อนจะมีการก่อสร้าง แต่เงินดังกล่าวจ่ายให้ราษฎรหลังจากการก่อสร้างเสร็จแล้ว การจ่ายเงินค่าทดแทนดังกล่าวมีสมัชชาคนจน (สคจ.) เป็นผู้ดำเนินการ กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แจ้งความให้ดำเนินการกับกลุ่มสมัชชาคนจนเกี่ยวกับการทุจริตดังกล่าวเมื่อปี 2543 ต่อมาในปี 2545 กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ยื่นฟ้องเรียก

ค่าเสียหายกับราษฎรและแกนนำสมัชชาคนจน แต่กลุ่มแกนนำสมัชชาคนจนได้ยื่นหนังสือต่อศาลให้ยับยั้งการดำเนินการตามขบวนการยุติธรรมไว้ก่อน ซึ่งขณะนี้ยังไม่มีข้อยุติ

ข้อสังเกต จะเห็นได้ว่าปัญหาด้านการสร้างเขื่อนที่เกิดขึ้นองค์กรพัฒนาเอกชนเข้ามาเกี่ยวข้องใน 3 ลักษณะ คือ

1) เป็นผู้นำในการคัดค้านมิให้สร้าง เพราะเกรงจะเป็นการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2) เป็นแกนนำในการเรียกร้องค่าทดแทนให้กับราษฎรในพื้นที่สร้างเขื่อนหรือฝาย

3) อยู่เบื้องหลังการเรียกร้องของราษฎรในการเรียกร้องขอค่าชดเชย

โดยเฉพาะการเกี่ยวข้องในลักษณะของข้อ 2 และ 3 นั้น เป็นลักษณะของการใช้ราษฎรบังหน้าในการแสวงหาผลประโยชน์มากกว่าการตั้งใจช่วยเหลือราษฎรอย่างแท้จริง

ผลกระทบ จากกรณีตัวอย่างของการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเขื่อน และฝายดังกล่าว สรุปผลกระทบที่สำคัญ ๆ คือ

- งบประมาณของรัฐที่ต้องสูญเสียไปในการศึกษาผลกระทบ และความคุ้มค่าของโครงการ โดยผลการศึกษาไม่สามารถบอกได้อย่างชัดเจนว่า ควรจะสร้าง หรือไม่ควรสร้าง มีผลดี – ผลเสีย อย่างไรบ้าง ยิ่งไปกว่านั้น การศึกษาผลกระทบของนักวิชาการต่างสถาบันยังได้ผลไม่ตรงกันอีกด้วย

- เมื่อเขื่อนที่มีวัตถุประสงค์ในการบรรเทาอุทกภัยยังไม่ได้สร้าง อุทกภัยจึงยังคงเกิดขึ้น และทำความเสียหายให้กับราษฎรเป็นประจำทุกปี ผลกระทบจากอุทกภัยทำให้รัฐต้องเสียงบประมาณจำนวนมหาศาลในการช่วยเหลือราษฎร และฟื้นฟูพื้นที่ประสบอุทกภัย อันส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศด้วย

- งบประมาณที่รัฐต้องจ่ายค่าชดเชยให้กับราษฎรในพื้นที่จำนวนนับพันล้านบาท แต่มิได้ถึงมือราษฎรที่ได้รับผลกระทบอย่างแท้จริง และเงินบางส่วนแกนนำกลุ่มเรียกร้องเป็นคนดูแล มาตรการจ่ายค่าชดเชยตามข้อเรียกร้องดังกล่าวจึงกลายเป็นช่องทางแสวงหาผลประโยชน์ขององค์กรพัฒนาเอกชนบางกลุ่มที่ฉวยโอกาสใช้ความเดือดร้อนของราษฎรเป็นเครื่องมือต่อรองเรียกร้องจากรัฐบาล

- **โครงการสร้างโรงไฟฟ้า**

โรงไฟฟ้าบ่อนอก – หินกรูด การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยทำสัญญากับบริษัทเอกชน 2 ราย ให้ดำเนินการสร้างโรงไฟฟ้า 2 แห่งได้แก่

1) **โรงไฟฟ้าบ่อนอก** สร้างที่บ้านบ่อนอก อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดำเนินการโดย บริษัท กัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด เงินลงทุน 32,000 ล้านบาท ในจำนวนนี้เป็นค่าจ้างแรงงาน 8,000 ล้านบาท บริเวณพื้นที่ก่อสร้างเป็นนากุ้งเก่า ดินเสื่อมสภาพ ไม่สามารถปลูกพืชได้และไม่ได้อยู่ใกล้ภูเขา บริษัทฯ ได้ทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้ากับการไฟฟ้าฝ่ายผลิต

แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2540 เริ่มก่อสร้างปี 2542 เพื่อให้เสร็จทันจ่ายกระแสไฟฟ้าให้กับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยในเดือนตุลาคม 2545 แต่ได้รับการต่อต้านจากราษฎรที่ไม่เห็นด้วยภายใต้การสนับสนุนขององค์กรพัฒนาเอกชน

2) โรงไฟฟ้าบ้านหินกรูด สร้างที่บ้านหินกรูด อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดำเนินการโดย บริษัทยูเนียน เพาเวอร์ ดีเวลล็อปเมนต์ จำกัด เงินลงทุน 42,000 ล้านบาท โรงไฟฟ้าแห่งนี้ได้รับการต่อต้านจากองค์กรพัฒนาเอกชนกลุ่มเดียวกับที่ต่อต้านโรงไฟฟ้าบ่อนอก

ผลกระทบ จากกรณีตัวอย่างของการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนในการต่อต้านโรงไฟฟ้าทั้ง 2 แห่ง ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ คือ

- การหน่วงเหนี่ยวให้การก่อสร้างล่าช้าออกไปทำให้การก่อสร้างไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ จนในที่สุดรัฐบาลต้องยกเลิกโครงการซึ่งจะมีผลกระทบต่อความต้องการใช้กระแสไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นในอนาคต ผลกระทบนี้จะส่งผลโดยตรงต่อเศรษฐกิจเนื่องมาจากการลงทุนของอุตสาหกรรมและธุรกิจต่างๆ ต้องการใช้กระแสไฟฟ้า หากรัฐไม่สามารถตอบสนองได้การลงทุนก็จะหยุดชะงัก หมายถึงการจ้างแรงงานต่างๆ ก็จะไม่เกิดขึ้นด้วย
- ในพื้นที่ที่มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าเอง จะได้รับผลกระทบ โดยเฉพาะแรงงานในท้องถิ่น ที่แต่ละบริษัทมีงบประมาณในการจ้างแรงงานหลายพันล้านบาท

- **พืชดัดต่อสารพันธุกรรม (GMOs)**

เมื่อปี 2540 กลุ่มกรีนเน็ตออกมาต่อต้านการทดสอบปลูกฝ้ายดัดต่อพันธุกรรม หรือ ฝ้าย GMOs ของบริษัท มอนซานโต้ ประเทศไทย จำกัด ซึ่งทำการปลูกทดสอบและประเมินผลกระทบต่างๆ โดยนักวิชาการและหน่วยงานของกรมวิชาการเกษตร แม้ผลการทดสอบยืนยันจากนักวิจัยว่าฝ้าย GMOs ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสิ่งมีชีวิตใดๆ แต่องค์กรพัฒนาเอกชนดังกล่าวก็พยายามหาข้อมูลจากต่างประเทศในเรื่องของผีเสื้อบ้าง ข้าวโพดบ้าง ถั่วเหลืองบ้างมาอ้างอิงว่า พืช GMOs มีผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม จนกระทั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบหมายให้กรมวิชาการเกษตรดำเนินการทดสอบและประเมินผลฝ้าย GMOs อีกครั้งหนึ่งใน 2 ฤดูกาลเพาะปลูก ตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นไป และต่อมาได้มีองค์กรพัฒนาเอกชนยื่นหนังสือต่อรัฐบาลขอให้ระงับการปลูกพืช GMOs เพื่อทดสอบในทุกระดับ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้รับทราบข้อเรียกร้องดังกล่าว แต่นักวิชาการที่ดำเนินการทดสอบพืช GMOs ตีความว่า คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบมิให้มีการทดสอบพืช GMOs ในทุกระดับ จึงได้ชะลอการทดสอบพืช GMOs ตั้งแต่ปี 2544 เป็นต้นมาจนถึงขณะนี้

ข้อสังเกต ในระหว่างที่มีการคัดค้านการปลูกฝ้าย GMOs ก็มักจะมีกระแสข่าวเผยแพร่ออกมาเสมอว่า มีเกษตรกรลักลอบปลูกฝ้าย GMOs ในพื้นที่ต่างๆ โดยนำพันธุ์ฝ้าย GMOs มาจากหน่วยงานของกรมวิชาการเกษตร ซึ่งกรมวิชาการเกษตรยืนยันว่า พันธุ์ดังกล่าวมิได้เล็ดลอดออกไปจากหน่วยงานของกรมฯ แน่นอน เพราะมีมาตรการป้องกันอย่างเข้มงวด แต่จากการทดสอบ DNA ฝ้ายที่เกษตรกรปลูก ปรากฏว่า เป็นฝ้ายตัดต่อสารพันธุกรรมจริง แสดงให้เห็นว่าเป็นความต้องการของเกษตรกรที่ต้องการปลูกฝ้ายตัดต่อสารพันธุกรรม เนื่องจากฝ้ายตัดต่อสารพันธุกรรมสามารถต้านทานหนอนเจาะสมอฝ้ายได้ ทำให้เกษตรกรใช้สารเคมีน้อยลง

ขณะที่องค์กรพัฒนาเอกชนของไทยต่อต้านการปลูกพืช GMOs แต่ในต่างประเทศ เช่น ออสเตรเลีย จีน อินเดีย สหรัฐอเมริกา ปลูกพืช GMOs อย่างแพร่หลาย ได้ผลผลิตดี ไม่มีรายงานว่ามีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสิ่งมีชีวิต ยกเว้นเป็นข้อมูลจากองค์กรพัฒนาเอกชนที่ต่อต้านพืช GMOs

ผลกระทบ จากกรณีของการต่อต้านการปลูกพืช GMOs ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวม คือ

- เกษตรกรปลูกฝ้ายน้อยลง เพราะพันธุ์ที่เกษตรกรใช้อยู่ ไม่ต้านทานหนอนเจาะสมอฝ้าย ทำให้เกษตรกรต้องใช้สารเคมีในปริมาณมาก ทำให้ต้องลงทุนสูงและเป็นผลเสียต่อสุขภาพ
- อุตสาหกรรมสิ่งทอภายในประเทศ ต้องนำเข้าใยฝ้ายจากต่างประเทศปีละหลายพันล้านบาท เป็นการเสียเงินตราให้กับต่างประเทศ
- สำหรับพืชอื่นนอกเหนือจากฝ้าย เช่น ถั่วเหลือง ซึ่งต้องนำเข้าจากต่างประเทศ และถั่วเหลืองที่นำเข้าจากต่างประเทศพบว่า เป็นถั่วเหลือ GMOs เมื่อนำเข้ามาสู่อุตสาหกรรมแปรรูป เป็นอาหาร ได้รับผลกระทบในการจำหน่าย เพราะองค์กรพัฒนาเอกชนได้ปลุกเร้าให้ประชาชนเกรงกลัวพืช และผลิตภัณฑ์ GMOs ทำให้บริษัทผู้ผลิตต้องสูญเสียรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

7.3 ผลกระทบด้านความมั่นคง

จากกรณีตัวอย่าง การดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนในการต่อต้านการสร้างเขื่อนแก่งเสือเต้น เรียกร้องค่าทดแทนจากการสร้างเขื่อนปากมูล เรียกร้องค่าชดเชยจากการสร้างฝ่ายราษีไศล การต่อต้านการสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก-หินกรูด การต่อต้านพืช GMOs ที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจดังได้กล่าวมาแล้ว ยังมีผลกระทบต่อเนื่องไปถึงความมั่นคงของประเทศด้วย เพราะการคัดค้านหรือการต่อต้านแต่ละครั้งย่อมก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคล 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มสนับสนุน และกลุ่มคัดค้าน หากความขัดแย้งดังกล่าวเป็นเพียงความขัดแย้งทางความคิดสู้กันด้วยเหตุผลและยอมรับกันด้วยเหตุผล ความขัดแย้งนั้นก็จะไม่มีผลกระทบไปถึงผู้อื่นที่มิได้มีส่วนเกี่ยวข้อง แต่ถ้าความขัดแย้งมีการแสดงออกด้วยการเดินขบวนประท้วงโจมตีกันด้วยคำพูดยั่วยุให้เกิดอาการโกรธใช้กำลังทำลายทรัพย์สินหรือปิดถนนมิให้มีการสัญจร ความขัดแย้งนั้นสร้างความเดือดร้อนให้บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง ทางราชการต้องใช้กำลังเจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจในการควบคุมสถานการณ์ ยิ่งถ้าการคัดค้านด้วยการแสดงออกในลักษณะนี้มากๆ และบ่อยครั้งจะทำให้รัฐบาลต้องระงับหรือชะลอโครงการที่ถูกต่อต้านคัดค้านเหล่านั้น ขณะเดียวกันต้องเสียเวลาในการเจรจาไกล่เกลี่ยกับผู้คัดค้านเพื่อให้เหตุการณ์ต่างๆ ยุติหรือสงบลงโดยเร็ว มิเช่นนั้นจะแสดงถึงความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาล กระทบต่อการลงทุนและภาพพจน์ของประเทศ

กรณีตัวอย่าง

จากกรณีของการต่อต้าน หรือคัดค้านจากองค์กรพัฒนาเอกชนต่างๆ เมื่อตรวจสอบลงไปลึกๆ พบว่ามีองค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศอยู่เบื้องหลัง เช่น การคัดค้านโครงการสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก-หินกรูด การคัดค้านการปลูกพืช GMOs การคัดค้านการสร้างเขื่อน ดังที่ สุวรรณ ไตรมาลัย และรัชเกล้า ศรีบุญโฮม กล่าวไว้ในเรื่อง "ปอกเปลือกกลุ่มเอ็นจีโอ เพื่อเกาะกิน หรือช่วยเหลือชาวบ้านยากจน" ในหนังสือพิมพ์สยามรัฐ วันที่ 31 สิงหาคม 2545 ว่า

"ผู้เชี่ยวชาญเรื่องของเอ็นจีโอมานับสิบปียืนยันว่า **เจ้านายของเอ็นจีโอ หรือเจ้าของเงินที่สนับสนุนเอ็นจีโอไม่ต้องการให้มีเขื่อน ไม่ต้องการให้ประเทศไทยพัฒนา เพราะมีเครือข่ายแม่น้ำโลกมีต้นตออยู่ที่อเมริกา โดยมุ่งทำลายประเทศอื่นๆ ไม่ให้เจริญเท่าตน** และมีเครือข่ายสาขาต้นตออยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีการโยงใยกันแบบลูกโซ่ มีการต่อต้านเขื่อนทั่วโลกเหมือนกัน **เพื่อไม่ให้ประเทศที่ยังด้อยพัฒนายืนด้วยขาตัวเองได้** และเพื่อมิให้ประเทศเหล่านั้นมีกินมีใช้และผลิตสิ่งอุปโภคบริโภคขึ้นมาด้วยตนเอง เพราะฉะนั้นจุดหลักก็คือ **เขาไม่ต้องการให้ประเทศเราเจริญ หรือเจริญได้แต่ต้องพึ่งพาเขาตลอดไป**"

ในเรื่องเดียวกันนี้ ยังกล่าวถึงการได้รับเงินสนับสนุนขององค์กรพัฒนาเอกชนด้วยว่า "เมื่อมีงบประมาณมหาศาลขนาดนี้ก็ต้องใช้ ถ้าไม่ใช้เงินอุดหนุนเหล่านี้ก็ต้องถูกยึดคืน กลุ่มองค์กรนี้จึงต้องมีการสร้างกิจกรรมขึ้นมาให้มีการใช้เม็ดเงิน พอมีการสร้างกิจกรรมสร้างไปสร้างมาเรื่อยๆ เลยกลายเป็นการรุกรานประเทศที่อ่อนแอด้อยพัฒนากว่า ไม่ให้เขาพัฒนาไม่ให้มีเขื่อน ไม่ให้มีโรงไฟฟ้า ไม่ให้มีท่อก๊าซ ก็เลยกลายเป็นว่าจากเรื่องเล็กๆ กลายเป็นเรื่องใหญ่ ๆ อย่างที่เกิดขึ้นทุกวันนี้ มือบชาวนา มือบชาวอ้อย หรือมือบอะไรต่างๆ ล้วนแล้วแต่มีพวกนี้อยู่เบื้องหลังทำให้คนในชาติทำลายกันเองอยู่ตลอดเวลา และพวกนี้ก็จ้องดูว่าถ้าประเทศไหนมีรัฐบาล

ที่อ่อนแอ หรือรัฐบาลกลัวจุดไหน เช่น กลัวคะแนนเสียงเสียไป องค์กรเหล่านี้ก็จะเจาะประเด็นนั้นทันที....คนไทยในชนบทเราตอนนี้ตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มองค์กรเหล่านี้ ถือว่าเป็นพวกที่น่าสงสารเพราะกำลังถูกหลอก ถูกเอ็นจีโอสร้างภาพหลอกลวงตลอดเวลา โดยเพียงแค่หวังเงินหรืออามิสสินจ้างเพียงไม่กี่เศษเงินของคนกลุ่มนี้ ได้เจียดมาจ้างให้ก่อม็อบมาทำลายประเทศ ซึ่งเป็นแผ่นดินเกิดของตนอย่างไม่รู้จบสิ้น และไม่รู้ชะตากรรม ประเทศจึงไม่มีการพัฒนาไปได้สักทีจะรัฐบาลไหนก็มีแต่คนจนมาปลุกตลอดไป..."

นอกจากนี้ ในหนังสือ "มองลอดแว่น" ของวิทยา ตัณฑสุทธิ์ ยังได้กล่าวไว้ในบทนำของหนังสือว่า

"เอ็นจีโอในประเทศไทยมีอยู่หลายร้อยองค์กร แต่ส่วนใหญ่เป็นเอ็นจีโอดี บางองค์กรก่อตั้งมาเก่าแก่ เช่น สภากาชาดไทย มูลนิธิแพทย์อาสาในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี มูลนิธิสายใจไทย มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง มูลนิธิร่วมกตัญญู เป็นต้น มีเพียงส่วนน้อยที่เป็นเอ็นจีโอที่ทำตัวให้มีปัญหาก่อกวนสร้างความวุ่นวายแก่สังคม เช่น กลุ่มสมัชชาคนจน กลุ่มเกษตรกรรายย่อย กลุ่มต่อต้านการวางท่อก๊าซไทย-พม่า กลุ่มต่อต้านการวางท่อก๊าซภาคใต้ไทย-มาเลเซีย กลุ่มต่อต้านการสร้างโรงไฟฟ้าที่ประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มเครือข่ายประชาธิปไตย เป็นต้น

เอ็นจีโอกลุ่มน้อยที่ก่อกวนสร้างความปั่นป่วนวุ่นวายแก่สังคมไทยเหล่านี้มีแกนนำเป็นคนกลุ่มเดียวกันและบางกลุ่ม เช่น สมัชชาคนจนก็ได้รับประโยชน์ในรูปเงินค่าชดเชยความเสียหายแก่ราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนปากมูล โดยได้รับเงินจากรัฐบาลนายบรรหาร ศิลปอาชา และรัฐบาล พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ รวมเป็นเงินเกือบ 1,000 ล้านบาท ซึ่งเงินเหล่านี้เป็นเงินงบประมาณที่เก็บจากภาษีอากรของประชาชนไทยทั้งประเทศ

เอ็นจีโอกลุ่มก่อกวนความสงบสุขในสังคมไทยเป็นพวกที่จะต้องจับตาดูอย่างระมัดระวัง เพราะเอ็นจีโอกลุ่มเหล่านี้แสดงออกมาอย่างชัดเจนว่า มุ่งต่อต้านขัดขวางแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพราะไม่เห็นด้วยกับการเจริญทางด้านวัตถุ โดยจะออกมาก่อม็อบต่อต้านขัดขวางการทำโครงการใหญ่ทุกครั้งมีการใช้ความรุนแรงเดินขบวนปิดถนน ปิดล้อมสถานที่ราชการล้อมทำเนียบรัฐบาลและปีนกำแพงรั้วทำเนียบบุกเข้าไปข้างใน ซึ่งพฤติกรรมเช่นนี้ส่อให้เห็นว่าเอ็นจีโอใช้ประชาชนที่ยากจนด้อยการศึกษาเป็นเครื่องมือก่อความไม่สงบ และถ้ารัฐบาลใช้ความรุนแรงปราบปราม พวกเอ็นจีโอก็จะฉวยโอกาสป่าวร้องให้ชาวโลกมองเห็นว่ารัฐบาลไทยใช้อำนาจข่มเหงรังแกประชาชน ซึ่งทำให้เรื่องบานปลายไปสู่ปัญหาทางการเมือง"

ผลกระทบทั้ง 3 ด้านดังกล่าว ที่เกิดจากกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชนเหล่านี้ มิได้จำกัดเพียงเฉพาะพื้นที่หรือเฉพาะกลุ่มบุคคล แต่จะกระทบไปสู่ภาพรวมของทั้งประเทศ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง ดังนั้นหากกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชนเป็นไปในทางสร้างสรรค์คลี่คลายปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงก็จะมีประโยชน์ต่อประเทศชาติเป็นอย่างมาก แต่หากผลกระทบเกิดในทางตรงข้ามองค์กรพัฒนาเอกชนเหล่านี้จะก่อให้เกิดปัญหาต่อประเทศชาติมากมาย

8. ตัวอย่างของประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน

องค์กรพัฒนาเอกชนที่เกิดขึ้นในประเทศต่างๆ เป็นหน่วยงานที่ดำเนินงานโดยอิสระนอกระบบราชการรวมตัวกันขึ้นตามกลุ่มวิชาชีพ กลุ่มศึกษา กลุ่มสนใจ หรือกลุ่มที่มีอุดมการณ์เดียวกันมีเป้าหมายร่วมกัน เพื่อดำเนินบทบาทในการช่วยเหลือและช่วยคลี่คลายปัญหาในสังคม การบริการสังคม รวมทั้งการพัฒนาสังคม โดยมิได้แสวงหากำไรหรือผลประโยชน์ใดๆ

การดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนในแต่ละประเทศ มีทั้งการช่วยเสริมการทำงานของรัฐในการคลี่คลายปัญหาต่างๆ ในสังคม เพื่อให้ผู้คนในสังคมอยู่ดีกินดีมีความสงบสุข แต่บางองค์กรก็ทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของรัฐ คัดค้านการดำเนินงานของรัฐ ขณะเดียวกันก็เรียกร้องเชิญชวนให้ผู้คนในสังคมสนับสนุนความคิดของตนเองในการดำเนินงานในทางตรงข้ามกับนโยบายของรัฐ

8.1 ผลกระทบจากการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศ

ด้วยลักษณะขององค์กรพัฒนาเอกชนดังที่กล่าวนี้ การดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนจึงส่งผลกระทบทั้งทางบวก และลบต่อสังคมในประเทศนั้นๆ ดังตัวอย่างบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนในบางประเทศ ซึ่ง เบญจมาศ ศิริภัทร และสุรพล มุละคา (2545) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ "เอ็นจีโอ" นักพัฒนาระดับรากหญ้า พันธุ์ที่สังคมขาด (ไม่) ได้? ดังนี้

1) ประเทศฝรั่งเศส

สภาพทั่วไป

องค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศฝรั่งเศสมีขนาดค่อนข้างใหญ่ และได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลฝรั่งเศสอย่างมาก พัฒนาการขององค์กรพัฒนาเอกชนฝรั่งเศสยังใหม่อยู่ เพราะช่วงปฏิวัติในฝรั่งเศส ถึงปี ค.ศ. 1864 สมาคมและองค์กรพัฒนาเอกชนต่างๆ เป็นองค์กรนอกกฎหมายของฝรั่งเศส และถูกมองว่าเป็นสถาบันที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ซึ่งจุดเริ่มต้นคล้ายกับประเทศอื่นๆ ในยุโรปตะวันตก ที่เกิดขึ้นในยุคกลาง จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1864 มีการออกกฎหมายให้อิสระแก่สมาคมและในปี ค.ศ. 1901 ได้ตรากฎหมายจดทะเบียนสมาคม ซึ่งคำว่า "association" ถือว่าเป็นชื่อทั่วไปขององค์กรพัฒนาเอกชน

ระหว่างปี ค.ศ. 1960-1970 องค์กรพัฒนาเอกชนของฝรั่งเศสเติบโตภายใต้ความช่วยเหลือของรัฐ ในปี ค.ศ.1982 กฎหมายกระจายอำนาจผ่านความเห็นชอบและปีถัดมา ค.ศ.1983 ได้มีการประเมินและปรับปรุงบทบาทของรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นที่มีแต่เดิมในส่วนที่เกี่ยวกับองค์กรสาธารณะและองค์กรเอกชนทางด้านการบริการประชาชน สิ่งนี้ผลักดัน

กระบวนการกระจายอำนาจ คล้ายกับการกระตุ้นให้เกิดความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้นระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนกับหน่วยงานในท้องถิ่น

ผลกระทบ

จากความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนกับหน่วยงานของรัฐในท้องถิ่นดังกล่าว ทำให้การให้ทุนและข้อจำกัดต่างๆ ของรัฐทางด้านสวัสดิการสังคม วัฒนธรรม การศึกษา และสิ่งแวดล้อม ถูกทำให้ลดลงและอยู่ในขอบเขตที่ควรเป็น ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคมและกิจการของรัฐ การถอนบทบาทของรัฐนั้นทำให้องค์กรพัฒนาเอกชนเติบโตอย่างชัดเจน โดยปัจจุบันนี้ฝรั่งเศสมีสมาคมต่างๆ เกิดขึ้นระหว่าง 6,000-7,000 สมาคมทุกปี มากเป็น 3 เท่าของจำนวนเดิมที่เกิดขึ้นใน ค.ศ. 1960

2) ประเทศเยอรมนี

สภาพทั่วไป

ในช่วงเริ่มต้นศตวรรษที่ 19 รัฐบาลได้มีการกำหนดอนุญาตให้องค์กรพัฒนาเอกชนเป็นองค์กรอิสระ (Autocratic state) มีเงินสงเคราะห์ใช้ โดยมาจากบางส่วนของสมาคมที่มีอิสระเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนในระดับท้องถิ่น รัฐยอมรับการบริหารจัดการด้วยตนเองขององค์กรพัฒนาเอกชนในขณะเดียวกันก็มีการให้หลักประกันแก่องค์กรเหล่านี้ด้วยการสนับสนุนทางการเงินด้วย นอกจากนี้รัฐยังใช้หลักเศรษฐศาสตร์ชุมชน (Communal Economics) ซึ่งอิงอยู่บนพื้นฐานของการพยายามหาทางเลือกระหว่างทุนนิยมและสังคมนิยม ซึ่งนำไปสู่ความร่วมมือของสมาคม ชุมชนธนาคาร และอุตสาหกรรมเคหะกิจทั้งหลาย

ผลกระทบ

องค์กรพัฒนาเอกชนของประเทศเยอรมนี ส่วนใหญ่ขับเคลื่อนไปในสองทางหรือ สองแพร่ง ซึ่งภาคแรกคือ กิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม การนันทนาการ กีฬา และสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถเห็นได้ชัดเจนจากการมีสมาชิกจำนวนมากอาสาสมัคร และเงินสนับสนุนในกิจกรรมต่างๆ เหล่านั้น อีกด้านหนึ่งมุ่งไปทางด้านสุขภาพ บริการทางสังคม ที่ต้องการใช้ความเป็นมืออาชีพสูง ซึ่งต่างก็ได้รับการสนับสนุนจากรัฐโดยตรงถึงแม้ว่าการพึ่งพาความช่วยเหลือจากรัฐสามารถทำได้ทั้งหมดแต่ก็เหมือนกึ่งทางการ และส่วนใหญ่การทำงานก็ไม่ต่างจากงานราชการของประเทศเยอรมนีเท่าใดนัก

3) ประเทศญี่ปุ่น

สภาพทั่วไป

องค์กรพัฒนาเอกชนญี่ปุ่น ถือว่าเป็นองค์กรที่ใหญ่ที่สุดในโลกแห่งหนึ่ง หากมองในมิติของจำนวนคนงานที่จ้าง คือจำนวนถึง 2.1 ล้านคน เป็นรองเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกาเท่านั้นที่มีการจ้างงานถึง 8.6 ล้านคน และมากกว่าประเทศเยอรมนีที่มีการจ้างงาน 1.4 ล้านคน แต่ถึงอย่างไรก็ตามหากพิจารณาในมุมของเศรษฐกิจโดยรวมของชาติแล้ว ถือได้ว่าองค์กรพัฒนา

เอกชนในประเทศญี่ปุ่นมีขนาดเล็กที่สุดในบรรดาประเทศพัฒนาทั้งหลาย อีกทั้งยังดึงดูดให้เกิดการช่วยเหลือแก่อาสาสมัครในระดับต่ำด้วย ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อเรื่องนี้มาจากข้อจำกัดทางกฎหมายและระบบราชการ และเป็นเหตุให้มีการใช้ศักยภาพขององค์กรพัฒนาเอกชนญี่ปุ่นในระดับต่ำกว่าที่ควร (Under Utilization)

ขณะที่กาพรวมองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศญี่ปุ่นค่อนข้างใหญ่ดังที่กล่าวแล้ว แต่ก็สามารถแยกเป็นประเภทได้ 2 ประเภท คือ

กลุ่มขององค์กรที่มีการจดทะเบียนอย่างถูกต้องและเป็นที่รู้จักกันทั่วไป เช่น องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรทางการแพทย์ องค์กรโรงเรียนราษฎร์ และองค์กรสวัสดิการสังคม องค์กรประเภทนี้รัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นมีอำนาจในการตัดสินใจเหนือองค์กรเหล่านี้มาก และพยายามช่วยเหลือผลักดันให้เจริญเติบโตมาโดยตลอด

กลุ่มองค์กรพัฒนาระดับรากหญ้า การรณรงค์ การพัฒนาชุมชน และความร่วมมือระหว่างประเทศส่วนใหญ่ขององค์กรระดับรากหญ้าเหล่านี้มีขนาดเล็ก และโครงสร้างรายได้ก็มีขนาดเล็กเช่นกัน

ผลกระทบ

ปัจจุบันองค์กรพัฒนาเอกชนญี่ปุ่นยืนอยู่บนการเปลี่ยนแปลง ซึ่งถึงแม้องค์กรพัฒนาเอกชนญี่ปุ่นประกอบด้วย สถาบันขนาดใหญ่ และเกี่ยวข้องกับกิจกรรมบริการสาธารณะและทำงานกายใต้เงาของระบบราชการมาช้านาน แต่ให้การสนับสนุนองค์กรระดับรากหญ้าเพียงเล็กน้อยเท่านั้น จนกระทั่งเมื่อเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวที่เมืองโกเบ และเรือบรรทุกน้ำมันของประเทศรัสเซียระเบิดในทะเลของประเทศญี่ปุ่นเมื่อปี ค.ศ. 1995 ปลุกชาวญี่ปุ่นให้เห็นข้อจำกัดของระบบราชการ และจิตวิญญาณของความเป็นอาสาสมัครของคนญี่ปุ่น ถัดจากปีนั้นอีก 3 ปี รัฐสภาญี่ปุ่นได้ผ่านกฎหมายสำคัญฉบับหนึ่ง ชื่อ "NPO Law" (Law to Promote Specific Non profit Activities) ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ให้การยอมรับสถานภาพขององค์กรพัฒนาเอกชน กลุ่มที่ไม่ได้รับการดูแลเพิ่มขึ้นด้วย

ประชาสังคม "Civil Society" (Shimin Shakai) กลายเป็นหัวข้อสำคัญที่สื่อมวลชนญี่ปุ่นให้ความสนใจ และนำไปสู่การแสดงความคิดเห็นในหมู่สาธารณชน และเกิดการตื่นตัวของสถาบันทางวิชาการ นักวิจัย ในการค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับทิศทางและขอบเขตที่เป็นไปได้ขององค์กรพัฒนาเอกชนกันอย่างคึกคัก ส่วนนักการเมือง ข้าราชการ และสังคมทั่วไปก็ให้ความสนใจอย่างมากในศักยภาพขององค์กรพัฒนาเอกชนต่อสังคมของชาวญี่ปุ่นและประเด็นที่ค้นพบและได้รับความสนใจคือการบริจาคจากเอกชน และการเป็นอาสาสมัครให้แก่องค์กรพัฒนาเอกชนประเทศญี่ปุ่นยังมีน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับของประเทศพัฒนาอื่นๆ ทั้งนี้หากพิจารณาอายุของประชากรญี่ปุ่นพบว่าอยู่ในวัยที่มีศักยภาพในการบริจาคและมีศักยภาพในการเป็นอาสาสมัคร ซึ่งหากจะขยายโอกาสในเรื่องนี้จำเป็นจะต้องมีการปรับปรุงระบบภาษีด้วย

4) ประเทศฮังการี

สภาพทั่วไป

องค์กรพัฒนาเอกชนประเทศฮังการีมีการพัฒนากลไกไปอย่างมากในแถบยุโรปตอนกลางและยุโรปตะวันออกหลังจากสิ้นสุดลัทธิคอมมิวนิสต์และกำแพงเบอร์ลินถูกทำลายลง ใน ค.ศ.1990 องค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศฮังการีพัฒนาตนเองเป็นลำดับ รัฐบาลก็แสดงท่าทีเอาใจใส่และสนับสนุน ในปี ค.ศ.1990 รัฐบาลเริ่มให้ความช่วยเหลือให้สิทธิพิเศษทางด้านสังคมเศรษฐกิจบางอย่าง อย่างไรก็ดีองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศฮังการียังเผชิญปัญหาต่างๆ ดังนี้

ปัญหาด้านกฎระเบียบทางด้านเศรษฐกิจ กฎระเบียบที่ใช้กับองค์กรพัฒนาเอกชนปัจจุบันยังซับซ้อนและมีความขัดแย้งในตัวกฎหมาย และทิศทางการพัฒนาของรัฐบาลพอสมควร บางครั้งการพิจารณาของศาลสูงและการทำงานของศาลท้องถิ่นมีอิทธิพลต่อการจดทะเบียนและการเก็บภาษีจากองค์กรพัฒนาเอกชนมากกว่าการออกกฎหมายเสียอีก

ปัญหาความอ่อนแอทางการเงิน เนื่องจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจมีน้อยประกอบกับอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านทำให้องค์กรพัฒนาเอกชนประเทศฮังการีขาดแคลนเงินดำเนินการ ทั้งนี้เพราะองค์กรพัฒนาเอกชนทั้งหมดของประเทศฮังการียังไม่สามารถอยู่ด้วยตนเองได้อย่างยั่งยืนและส่วนใหญ่ได้รับความเดือดร้อนจากความไม่แน่นอนของการสนับสนุนทางการเงินจากสถาบันที่ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ มีการปรับเปลี่ยนระบบภาษี เมื่อหลายปีที่ผ่านมาแต่กติกายังคงมีการเปลี่ยนแปลงอยู่อย่างต่อเนื่อง

ปัญหาด้านประสิทธิภาพและความถูกต้องตามกฎหมาย เนื่องจากองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศฮังการีได้รับผลกระทบจากปัญหาทางเศรษฐกิจด้วย จึงทำให้เงินทุนขาดแคลนและไม่แน่นอน ขาดแคลนเงินในการจ้างและอีกหลายแห่งเกิดความยุ่งยากในการค้นหาและจ้างลูกจ้างที่ได้รับการฝึกอบรมมาอย่างดี ทั้งนี้เพราะการเจริญเติบโตขององค์กรพัฒนาเอกชนไม่สัมพันธ์กับการพัฒนาด้านอื่น ดังนั้นองค์กรพัฒนาเอกชนยังคงต้องการมืออาชีพมาปรับปรุงการจัดการและปัญหาทางด้านบัญชี

ปัญหาความรับผิดชอบและความน่าเชื่อถือ จากที่เคยอยู่ภายใต้การควบคุมอย่างเข้มงวดของรัฐบาลสังคมนิยม ทำให้องค์กรพัฒนาเอกชนต้องระวังเรื่องเสรีภาพ และไม่ค่อยร่วมมือในการให้ข้อมูลทางการเงินและการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นข้อดีสำหรับบางแห่งเท่านั้น แต่ส่วนรวมถูกมองว่าไม่โปร่งใส ชื่อเสียงไม่ดี และมีผลทำให้การบริจาคในกิจการของอาสาสมัครลดลง

ปัญหาการขาดเอกภาพภายในและขาดความร่วมมือระหว่างองค์กร สมาชิกขององค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศฮังการี ยังขาดเอกภาพในการเคลื่อนไหวร่วมกันและเป็นปัญหาใหญ่มากในภาคอาสาสมัครของประเทศฮังการี บทบาทที่ต่างกันขององค์กรพัฒนาเอกชนแบ่งแยกกันเป็นฝักฝ่ายอย่างชัดเจน มีกลุ่มเคลื่อนไหวน้อยมากที่เข้าใจถึงขอบเขตของปัญหา

ที่องค์กรของตนเองพยายามทำและมีความเข้าใจว่าปัญหาดังกล่าวนั้นต้องแก้ด้วยการร่วมมือกับองค์กรอื่นด้วย การพัฒนาองค์กรพัฒนาเอกชนให้มีเอกภาพยังคงเป็นปัญหาที่ยังท้าทายและรอการแก้ไขอยู่ และคงยังไม่สามารถทำได้ในระยะสั้น ทั้งนี้เพราะสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนถูกแบ่งแยกด้วยการแข่งขันชิงดีชิงเด่นกันและกัน และยังไม่สามารถเป็นตัวแทนของประชาสังคมได้ อีกทั้งยังถูกจำกัดด้วยปัญหาด้านการเงิน เศรษฐกิจและกฎหมายอยู่

ผลกระทบ

เนื่องจากองค์กรพัฒนาเอกชนของประเทศฮังการียังไม่เข้มแข็งและยังไม่มีความร่วมมือระหว่างองค์กรมากพอ การดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาสังคม ช่วยเหลือสังคมจึงยังไม่ชัดเจนและยังเป็นภาระของรัฐบาลที่ต้องดูแล และสนับสนุนอยู่

5) ประเทศบราซิล

สภาพทั่วไป

ในอดีตกว่า 400 ปีมาแล้วองค์กรพัฒนาเอกชนต่าง ๆ ในประเทศบราซิลถูกก่อตั้งกายใต้ร่มเงาของศาสนจักรคาทอลิก ต่อมาเมื่ออำนาจของศาสนจักรเสื่อมถอยลงฝ่ายอาณาจักรได้ปรับปรุงให้กิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคมเป็นกิจกรรมบริการทางสังคม

ปลายศตวรรษที่ 19 สหภาพทางการค้าได้ถูกก่อตั้งเป็นครั้งแรก เริ่มมีการจัดตั้งองค์กรที่มีหลักการเพื่อต่างตอบแทนซึ่งกันและกันระหว่างผู้ให้และผู้รับบริการโดยเฉพาะทางด้านการแพทย์ เพื่อดูแลสมาชิก คนว่างงาน คนพิการ แม้กระทั่งคนตาย โครงสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐและองค์กรประชาชน หรือศาสนจักรคาทอลิกได้เริ่มแพร่หลายในหมู่โรงเรียนที่ไม่แสวงหากำไรโรงพยาบาลหรือองค์กรการกุศลอื่น ๆ หน่วยงานเหล่านี้ได้หนุนช่วยงานของรัฐด้านสุขภาพ การศึกษา และบริการทางสังคม

ผลกระทบ

ช่วงระยะเวลาที่ผ่านมานั้นองค์กรชุมชนมีจำนวนมากขึ้น มีความหลากหลายและมีการส่งเสริมการก่อตั้งของประชาคมและความเป็นพลเมือง ซึ่งก่อให้เกิดพัฒนาการด้านการดูแลสิ่งแวดล้อม อิทธิพลเมือง การยกเลิกการแบ่งแยกเชื้อชาติ ความเสมอภาคของหญิงชาย การคุ้มครองผู้บริโภค เป็นต้น ขบวนการต่างๆ ตลอดจนพัฒนาการของกลุ่มและกิจกรรมทำให้ประเทศบราซิลมีความก้าวหน้าด้านการขยายกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน ด้านความมีอิสระและการมีส่วนร่วมของพหุภาคีที่เท่าเทียม ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาองค์กรสาธารณประโยชน์ต่างๆ ได้ก่อเกิดขึ้นมามากมาย กล่าวคือ มีองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวน 60,000 องค์กร ในประเทศบราซิลที่มีประชากร 190 ล้านคน

8.2 ผลกระทบจากองค์กรพัฒนาเอกชนนอกประเทศ

ตัวอย่างของประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนดังที่กล่าวมานั้น เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่จัดตั้งขึ้นภายในประเทศ ยังมีองค์กรพัฒนาเอกชนบางองค์กรที่ปฏิบัติการไปทั่วโลก ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประเทศต่างๆ ทั้งในเชิงบวก และลบ อยู่หลายองค์กร องค์กรที่สำคัญและรู้จักกันอย่างแพร่หลายทั่วโลกคือ "กรีนพีซ"

ในเว็ปไซต์ของกรีนพีซ เซาท์อีสต์เอเชีย ได้แนะนำองค์กรกรีนพีซ ไว้ว่า "30 ปีมาแล้วที่นักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกลุ่มเล็กๆ จากแวนคูเวอร์ แคนาดา ผู้เชื่อมั่นในแนวทางการเป็นประจักษ์พยานในที่เกิดเหตุ ได้เช่าเรือเล็กมุ่งหน้าสู่เกาะอัมชิตกา นอกชายฝั่งอลาสก้าเพื่อต่อต้านการทดลองระเบิดนิวเคลียร์ของสหรัฐอเมริกา แม้เรือลำนั้นจะไปไม่ถึงจุดหมาย เพราะถูกเรือลาดตะเวนชายฝั่งของสหรัฐอเมริกาจับกุมเสียก่อน แต่ก็นับว่าบรรลุวัตถุประสงค์เพราะการกระทำของพวกเขากลายเป็นข่าวใหญ่ไปทั่วโลกและนำมาสู่การก่อตั้ง "กรีนพีซ" องค์กรรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อมอันทรงพลังที่สุดแห่งหนึ่งของโลกที่ปัจจุบันมีสำนักงานอยู่กว่า 40 แห่งทั่วโลก

ความสำเร็จของกรีนพีซในการรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อมในโลกตะวันตก เป็นการปกป้องโลกไว้เพียงส่วนเดียวเท่านั้น ทุกวันนี้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้กลายเป็นแหล่งรองรับมลพิษจากโลกตะวันตกที่ส่งผ่านมาในรูปของการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ถูกปฏิเสธในบ้านตน กรีนพีซจึงมิอาจปล่อยให้ดินแดนที่มั่งคั่งด้วยทรัพยากรธรรมชาติแห่งนี้ก้าวตามความผิดพลาดด้านสิ่งแวดล้อมที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในอีกมุมหนึ่งของโลก ด้วยเหตุนี้เองกรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำนักงานประเทศไทย จึงถือกำเนิดขึ้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2544 ที่ผ่านมา

เรามุ่งมั่นที่จะปกป้องสิทธิด้านสิ่งแวดล้อม เปิดโปงและหยุดยั้งอาชญากรรมต่อสิ่งแวดล้อม และเร่งรัดการพัฒนาที่สะอาดด้วยวิธีการเปิดเผย สร้างสรรค์ แต่ไม่ใช้ความรุนแรง

กรีนพีซ เป็นองค์กรที่ยืนหยัดอยู่ได้ด้วยการรับเงินบริจาคจากผู้ที่รักสิ่งแวดล้อม และปฏิเสธที่จะรับเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลและภาคเอกชน เราจึงเป็นองค์กรที่ดำเนินงานด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระอย่างแท้จริง

เราเชื่อว่าโลกอันแสนเปราะบางใบนี้ รอการปกป้องและแก้ไขปัญหาด้วยการลงมือกระทำ มาช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อมเมืองไทยกันเถอะ"

พันธกิจของกรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ระบุว่า "เรามุ่งมั่นที่จะปกป้องสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมเปิดโปงและหยุดยั้งอาชญากรรมต่อสิ่งแวดล้อมพร้อมกับเร่งรัดการพัฒนาที่สะอาดด้วยวิธีเปิดเผย สร้างสรรค์ บนพื้นฐานของสันติวิธี"

กรีนพีซ มีกิจกรรมรณรงค์ทางด้านสิ่งแวดล้อมในประเทศต่างๆ เป็นจำนวนมาก โดยจะขอยกตัวอย่างบางโครงการมาพอสังเขป

- กรีนพีซรณรงค์ให้คนไทยลดการใช้พลังงานจากเชื้อเพลิง ฟอสซิล โดยการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ทดแทน เพื่อลดปัญหา "ภาวะโลกร้อน"
- กรีนพีซรณรงค์ให้สาธารณชน และผู้กำหนดนโยบายทราบถึงอันตรายจากการทำเหมืองแร่ที่ขาดความเข้มงวด และการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล
- กรีนพีซรณรงค์ให้ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ให้ตระหนักถึงสารพิษที่ตกค้างยาวนานในกระบวนการผลิตทั้งด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม รวมทั้งการป้องกันการปล่อยมลพิษที่ตกค้างยาวนานจากการใช้วัสดุพีวีซี และจากการเผาขยะ
- กรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กำลังตรวจวัดความเคลื่อนไหวของสารเคมีที่เป็นพิษและเป็นอันตรายต่อภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง
- กรีนพีซรณรงค์ต่อต้านอาหารและผลิตผลการเกษตรที่ได้จากการดัดแปลงพันธุกรรม
- กรีนพีซต่อต้านการล่าปลาวาฬ
- กรีนพีซต่อต้านการทดลองระเบิดนิวเคลียร์ของสหรัฐอเมริกา

ผลกระทบ

จากการรณรงค์ต่อต้านของกลุ่มกรีนพีซในเรื่องต่างๆ ทำให้แต่ละประเทศเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมเหล่านั้นต้องระงับหรือชะลอโครงการหรือกิจกรรมเหล่านั้นไว้ เช่น การต่อต้านพืช GMOs ในประเทศไทยก็มีส่วนทำให้รัฐบาลไม่กล้าอนุญาตให้มีการปลูกพืช GMOs ในเชิงพาณิชย์

การต่อต้านโรงไฟฟ้าที่ใช้ถ่านหินโดยอ้างถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมโดยเฉพาะทางด้านมลภาวะทั้งๆ ที่โรงงานมีมาตรการป้องกันมลภาวะเรือนกระจกตามมาตรฐานและโรงไฟฟ้าที่ใช้ถ่านหินก็มีการดำเนินการอยู่ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก การต่อต้านดังกล่าวทำให้โครงการต้องหยุดชะงักและสูญเสียงบประมาณค่าเสียโอกาสในการดำเนินงานไปมิใช่น้อย

มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่า กลุ่มกรีนพีซเริ่มต้นมาจากการรณรงค์ด้านมลภาวะ แต่เมื่อรัฐบาลหลายประเทศหันมาให้ความสนใจแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมหรือมลภาวะอย่างจริงจัง งานของกลุ่มกรีนพีซจึงหากิจกรรมอื่นทำต่อไป เพราะกลุ่มกรีนพีซได้รับเงินอุดหนุนจากนานาประเทศ ถ้าไม่ใช้เงินอุดหนุนเหล่านี้ เงินก็จะถูกเจ้าของยึดคืนหรือไม่ให้การสนับสนุนอีก

ยังมีองค์กรในลักษณะเดียวกับกลุ่มกรีนพีซอีกหลายกลุ่มที่พยายามสร้างกิจกรรมเพื่อขอเงินสนับสนุน องค์กรเหล่านี้ส่วนใหญ่จะไม่ได้จดทะเบียนให้ถูกต้อง แต่เป็นการตั้งกลุ่มขึ้นมาเป็นองค์กรอิสระ ที่เข้ามาปลุกระดมชาวบ้านไปเป็นแนวหน้าหรือเป็นเครื่องมือต่อรองกับรัฐบาล ทำให้รัฐบาลไม่กล้าใช้ความรุนแรง ขณะเดียวกันก็ต้องสูญเสียงบประมาณในการดูแลชาวบ้าน หรือ "ม็อบ" ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีด้วย

องค์กรพัฒนาเอกชนประเภทนี้จะเข้ามามีบทบาทในทางการเมือง โดยเฉพาะการแทรงแซงการบริหารงานของรัฐบาล การก่อความไม่สงบด้วยการใช้ประชาชนเป็นผู้เรียกร้องสิทธิประโยชน์ต่างๆ ทั้งที่มีเหตุผลและไม่มีเหตุผลอันสมควร

9. จำแนกกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน

ดังที่กล่าวในเบื้องต้นแล้วว่า องค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทยมีทั้งกลุ่มที่ดี มีเป้าหมายในการช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสในสังคม แบ่งเบาภาระของรัฐบาลอย่างแท้จริง และกลุ่มที่ไม่ดี คือ กลุ่มที่ฉวยโอกาสใช้ความทุกข์ยากของราษฎรเป็นเครื่องมือในการต่อรองให้รัฐบาลดำเนินการในสิ่งที่ตนต้องการหรือกลุ่มที่บิดเบือนข้อมูล ยุยงให้เกิดความแตกแยกในสังคม และชั่วยุให้ใช้ความรุนแรงตอบโต้กัน จากพฤติกรรมหรือลักษณะการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนดังกล่าว สามารถจัดกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีประโยชน์ต่อประเทศไทยมากน้อยตามลำดับ ดังนี้

9.1 กลุ่มที่มีประโยชน์มาก

องค์กรพัฒนาเอกชนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มองค์กรสาธารณกุศลที่เกิดจากการรวมตัวของผู้ที่มีอุดมการณ์เดียวกันและมีความปรารถนาดีที่จะช่วยเหลือสังคม เนื่องจากการดำเนินการของรัฐบาลในบางส่วนที่เกี่ยวกับสังคมไม่บรรลุเป้าหมายอย่างเต็มที่ เนื่องจากระบบราชการและจำนวนบุคลากรไม่เอื้ออำนวยให้สามารถเข้าถึงปัญหาได้อย่างตรงจุด ขาดความคล่องตัวในการดำเนินงาน องค์กรพัฒนาเอกชนในกลุ่มนี้จึงได้เข้ามาช่วยเหลือรัฐบาลแก้ปัญหาดังกล่าว โดยเข้ามาอุดช่องว่างที่ระบบราชการเข้าไปไม่ถึงหรือเป็นการเข้ามาแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้กับประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือประสบภัย

องค์กรพัฒนาเอกชนกลุ่มนี้มีวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือสังคมอย่างแท้จริง ได้รับการยกย่องเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยทั่วไป มีผู้ให้การสนับสนุนการดำเนินการในลักษณะต่างๆ เช่น การบริจาคเงิน หรือการเป็นอาสาสมัครช่วยทำงานในองค์กร เช่น สภากาชาดไทย สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย มูลนิธิสายใจไทย มูลนิธิศิลปาชีพ มูลนิธิดวงประทีป มูลนิธิหยาดฝน มูลนิธิร่วมกตัญญู มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ฯลฯ เป็นต้น

องค์กรเหล่านี้ มีการจดทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย มีการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ส่วนใหญ่จะจดทะเบียนก่อตั้งเป็นสมาคม หรือ มูลนิธิ

การดำเนินงานของสมาคม หรือ มูลนิธิ จะทำให้สถานภาพขององค์กรมีความเป็นปึกแผ่น สะดวกต่อการหาแหล่งเงินทุนมาสนับสนุน เพราะการบริจาคเงินให้มูลนิธิ หรือสมาคมที่อยู่ภายใต้กฎหมาย ย่อมจะสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริจาคว่าองค์กรจะนำไปใช้เพื่อกิจการขององค์กรอย่างแท้จริง ดีกว่าการบริจาคให้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่อาจจะเลิกโครงการหรือกิจกรรมของตนเมื่อไรก็ได้ นอกจากนี้ องค์กรพัฒนาเอกชนในกลุ่มนี้ยังสามารถติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนจะได้รับความร่วมมือดีกว่าเพราะได้รับความเชื่อถือมากกว่า ยิ่งไปกว่านั้นองค์กรพัฒนาเอกชนในกลุ่มนี้ยังไม่เป็นภาระต่อรัฐบาลหรือสร้างความหนักใจให้รัฐบาลต้องคอยตรวจสอบพฤติกรรมด้วย

9.2 กลุ่มที่มีประโยชน์ปานกลาง

ยังมีกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกิดจากการรวมตัวของผู้ที่มีอุดมการณ์เดียวกัน หรือแนวความคิดเดียวกันอีกกลุ่มหนึ่ง ที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสังคมตามประเภทที่ตนสนใจ เช่น ต้องการแก้ปัญหาเด็ก สตรี ชุมชนแออัด ผู้พิการ เอดส์ ฯลฯ การรวมตัวของคนกลุ่มนี้จะเป็นการรวมตัวโดยไม่มีกฎเกณฑ์ กติกาใดๆ มีแต่เพียงอุดมการณ์เท่านั้นที่ตรงกัน องค์กรพัฒนาเอกชนกลุ่มนี้ มักจะเป็นเครือข่ายขององค์กรพัฒนาเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานเฉพาะด้านมีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่ม เช่น เครือข่ายขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านเด็ก สตรี ชุมชนแออัด แรงงาน คุ้มครองผู้บริโภค ชนเผ่าและชาวเขา เอดส์ ต่อต้านยาเสพติด อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม องค์การเครือข่ายเหล่านี้ จะดำเนินการในลักษณะคลุกคลีทำงานกับประชาชนกลุ่มเป้าหมาย พิทักษ์ดูแลผลประโยชน์ของประชาชนอย่างจริงจัง ช่วยเหลือเมื่อถูกเอารัดเอาเปรียบจากสังคม องค์กรพัฒนาเอกชนในกลุ่มนี้จะมีผลงานที่สร้างความพึงพอใจให้กับสังคม และได้รับการสนับสนุนจากสังคมในระดับหนึ่ง แต่การรวมตัวดังกล่าวไม่มีความมั่นคง เมื่อไม่มีทุนดำเนินงานหรือมีผู้สนับสนุนน้อยลง อาจจะไม่สามารถดำเนินการได้ ต้องยกเลิกภารกิจของตนเองไป

นอกจากนี้องค์กรพัฒนาเอกชนในกลุ่มนี้ยังไม่มีกฎ กติกาใดๆ มาควบคุมดูแล เพราะไม่ได้จดทะเบียนตามกฎหมาย อาจจะมีอิสระในการดำเนินงานและการดำเนินงานบางอย่างอาจจะขัดแย้งกับนโยบายของรัฐบาล หรือตำหนิการกระทำของหน่วยงานของรัฐ ทำให้รัฐต้องคอยสอดส่องมิให้การดำเนินงานขององค์กรเหล่านั้นออกนอกกรอบมากเกินไป จนส่งผลกระทบต่อภาพพจน์ของหน่วยงานของรัฐ หรือภาพพจน์ของรัฐบาล ตัวอย่างเช่น องค์กรพัฒนาเอกชนด้านแรงงาน จะช่วยพิทักษ์ปกป้องผลประโยชน์ให้กับผู้ใช้แรงงาน โดยอาจจะโจมตีหน่วยงานของรัฐว่าไม่ดูแล หรือมองว่าหน่วยงานของรัฐเข้าข้างนายจ้าง เป็นต้น หรือองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเด็กและเยาวชนจะช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับเด็กในด้านต่างๆ เช่น เด็กถูกทารุณกรรม เด็กถูกลวนลามทางเพศ เด็กเร่ร่อน โดยอาจจะตำหนิหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ว่าไม่มีประสิทธิภาพในการทำงาน หรือไม่มีความจริงใจในการแก้ปัญหา หรือองค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมที่ต้องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง แต่โจมตีมาตรการหรือนโยบายของรัฐบาลว่าไม่เหมาะสมและเปิดโอกาสให้มีการแสวงหาผลประโยชน์ เป็นต้น

ส่วนดีขององค์กรพัฒนาเอกชนในกลุ่มนี้ คือ คอยสอดส่องดูแลช่วยแก้ปัญหาแทนหน่วยงานของรัฐ เป็นผู้ควบคุมการทำงานของหน่วยงานของรัฐให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นผู้กระตุ้นให้รัฐบาลต้องหันมาทบทวนนโยบาย หรือมาตรการบางอย่างที่บกพร่อง

9.3 กลุ่มที่มีประโยชน์น้อยหรือไม่มีประโยชน์

องค์กรพัฒนาเอกชนในกลุ่มนี้ คือ กลุ่มที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนในการดำเนินกิจกรรม หรือเป็นกลุ่มที่อยู่ในเบื้องหลังในการเคลื่อนไหวต่างๆ หากประชาชนไม่ให้ความร่วมมือองค์กรพัฒนาเอกชนในกลุ่มนี้จะไม่สามารถดำเนินงานใดๆ ให้ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นงานส่วนใหญ่ขององค์กรพัฒนาเอกชนกลุ่มนี้ คือ การปลุกระดมประชาชนให้ทำตามความประสงค์ของตน ขณะเดียวกันสร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นโดยบิดเบือนข้อมูลให้ประชาชนเข้าใจผิด หรือยุยงให้ประชาชนเกลียดชังรัฐบาล หรือหน่วยงานของรัฐ เรียกร้องในสิ่งที่ตนต้องการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และมักใช้ความรุนแรงหรือความเดือดร้อนของประชาชนมาเป็นเครื่องมือต่อรองกับรัฐบาล

องค์กรพัฒนาเอกชนในกลุ่มนี้ ได้แก่ กลุ่มที่อยู่เบื้องหลังการเดินขบวนประท้วง หรือคัดค้านการสร้างเขื่อน สร้างโรงไฟฟ้า การวางท่อก๊าซ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนที่ได้รับเงินสนับสนุนจากองค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศที่ไม่ปรารถนาดีต่อประเทศไทย ต้องการขัดขวางการพัฒนาประเทศมิให้เจริญก้าวหน้าหรือพึ่งพาตนเองได้ เพื่อที่จะเป็นประเทศด้อยพัฒนาและพึ่งพาประเทศมหาอำนาจตลอดไป

ในหนังสือ "มองลอดแว่น" ของ วิทยา ตัณฑสุทธิ์ ได้กล่าวไว้ว่า "พฤติกรรมของเอ็นจีโอไทยบางกลุ่ม เช่น กลุ่มต่อต้านเขื่อนปากมูล กลุ่มสมัชชาคนจน กลุ่มต่อต้านโรงไฟฟ้าเอกชนประจวบคีรีขันธ์ มีเป้าหมายสูงไปกว่าการต่อสู้เพื่อชาวบ้านในท้องถิ่น แต่รุกไปถึงขั้นเข้าแทรกกระบวนการทางการเมือง และแตะต้องสถาบันสังคมในวงกว้างและลึก

วิธีการเอ็นจีโอไทยพวกนี้นิยมทำ คือ โจมตีรัฐบาลหรือเอกชนที่ตกเป็นเป้าหมายว่าเป็นผู้ร้ายทางสังคม มีการบิดเบือนข้อมูลสร้างกระแสปลุกปั่นให้เข้าใจผิด จากนั้นเข้าไปจัดตั้งมือบชาวบ้านโดยใช้ผลประโยชน์เข้าหลอกล่อ

แกนนำเอ็นจีโอพวกนี้เป็นกลุ่มเดียวกัน มีศูนย์ปฏิบัติการใหญ่อยู่ในกรุงเทพฯ แต่เดินสายทำงานทั่วราชอาณาจักร และต่อเชื่อมกับองค์กรระหว่างประเทศ ได้เงินอุดหนุนปีหนึ่งจำนวนมาก แต่ไม่เคยเปิดเผยแพร่ต่อสาธารณชนว่าปีละเท่าไร เอาไปใช้ทำอะไรบ้าง และเสียภาษีให้รัฐบาลถูกต้องครบถ้วนหรือไม่.."

องค์กรพัฒนาเอกชนในกลุ่มนี้มีประโยชน์น้อย มีประโยชน์เพียงการเตือนให้เป็นบทเรียนสำหรับโครงการต่างๆ ว่า หากจะดำเนินการสิ่งใดต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เปรียบเทียบผลดีผลเสียและต้องมีข้อมูลสนับสนุนอย่างเพียงพอ ซึ่งเชื่อว่าผู้ดำเนินโครงการได้ดำเนินการอยู่แล้ว แต่ผลเสียที่ได้รับจากองค์กรพัฒนาเอกชนในกลุ่มนี้มีมากกว่า กล่าวคือเกิดความขัดแย้ง สูญเสียงบประมาณโดยใช่เหตุ และขัดขวางการพัฒนาประเทศ

10. องค์กรพัฒนาเอกชนกับการควบคุมดูแล

องค์กรพัฒนาเอกชนที่มีอยู่ในปัจจุบัน สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ 2 ประเภท คือ องค์กรพัฒนาเอกชนที่เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มคนที่มีแนวความคิด หรือกลุ่มผู้ที่สนใจในปัญหาเดียวกันและองค์กรที่จัดตั้งขึ้นภายใต้กรอบของกฎหมาย

องค์กรพัฒนาเอกชนประเภทแรก จัดตั้งตามความต้องการของกลุ่มคนที่สนใจปัญหาเดียวกัน การจัดตั้งไม่มีรูปแบบที่แน่นอนตายตัว บางองค์กรประกอบด้วยสมาชิกเพียงไม่กี่คน บางองค์กรอาจไม่มีสถานที่ตั้งองค์กร และบางองค์กรอาจไม่มีทุนในการดำเนินงาน องค์กรเอกชนประเภทนี้จะไม่ประสบปัญหาในการดำเนินงานหากตัวองค์กรและสมาชิกมีความมั่นคงพอ เช่น มีสมาชิกอาสาช่วยงานมาก มีแหล่งเงินทุนของตนเอง สามารถประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐได้ เป็นต้น แต่ถ้าหากขาดสิ่งเหล่านี้องค์กรอาจจะประสบปัญหาในการดำเนินงาน และสถานภาพขององค์กร

นอกจากนี้องค์กรพัฒนาเอกชนที่มิได้จัดตั้งขึ้นภายใต้กรอบของกฎหมาย ยังแสดงบทบาทและภารกิจอย่างอิสระ เนื่องด้วยไม่มีกรอบหรือกฎกติกาให้ต้องปฏิบัติตาม องค์กรเหล่านี้จึงมักประสบปัญหา และเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐอยู่เนืองๆ จึงควรต้องมีการควบคุมดูแล โดยใช้กฎหมายหรือการใช้วิธีการควบคุมกันเองแบบสื่อมวลชน

10.1 การควบคุมโดยบทบัญญัติของกฎหมาย

รายงานการวิจัยเรื่องแนวทางในการส่งเสริมการดำเนินการขององค์กรพัฒนาเอกชน : ศึกษาเฉพาะกรณีกฎหมาย และระเบียบต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทวัฒน์ บรมนนท์ ระบุว่า การควบคุมองค์กรพัฒนาเอกชน โดยใช้กฎระเบียบของการจดทะเบียนเป็นมูลนิธิหรือสมาคมนั้น เป็นกฎเกณฑ์ที่เก่าล้าสมัยและมีการใช้ผิดเจตนารมณ์ ทั้งนี้เนื่องจากการวางกฎเกณฑ์ในแต่ละยุคเพื่อแก้ปัญหาในขณะนั้น เช่น ปัญหาอั้งยี่ ซ่องโจร สมาคมลับ คอมมิวนิสต์ ฯลฯ การนำกฎเกณฑ์ดังกล่าวมาใช้กับองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือสังคมจึงเป็นการใช้กฎหมายไม่ถูกต้อง แต่การจะแก้กฎหมาย และระเบียบต่างๆ จะต้องผ่านขบวนการที่สลับซับซ้อน และเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน รวมทั้งต้องมีการผลักดันจากทางฝ่ายการเมืองด้วย จึงจะมีความเป็นไปได้ ผู้วิจัยจึงได้เสนอให้มีร่างกฎหมายใหม่ เรียกว่า "ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการดำเนินการขององค์กรพัฒนาเอกชน พ.ศ. ...." ซึ่งจะเป็นทั้งแนวทางการส่งเสริมและการควบคุมไปพร้อมกัน ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวควรจะเป็นร่างกฎหมายสำหรับองค์กรพัฒนาเอกชนโดยเฉพาะที่กำหนดให้มีการรองรับสถานะขององค์กรพัฒนาเอกชน และ

ส่งเสริมการดำเนินการขององค์กรพัฒนาเอกชน ซึ่งจะเป็นหลักประกันให้แก่องค์กรพัฒนาเอกชนในการดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์ต่อไป

ในพระราชบัญญัติดังกล่าวควรมีรายละเอียดของการจัดตั้งการดำเนินการขององค์กรพัฒนาเอกชน การยกเลิกองค์กรสถานะทางการเงิน การส่งเสริมกิจการขององค์กรพัฒนาเอกชน การกำกับดูแลนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามพระราชบัญญัติ บทกำหนดโทษ กรณีองค์กรพัฒนาเอกชนกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามการร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวควรมีบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเป็นกรรมการยกร่าง รวมทั้งผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน และควรมีการทำประชาพิจารณ์ก่อนเสนอเข้าสู่การพิจารณาของฝ่ายนิติบัญญัติ

สำหรับการควบคุมองค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศในประเทศไทยได้มีระเบียบที่ควบคุมอยู่แล้ว คือ

1) ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการเข้ามาดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศในประเทศไทย พ.ศ. 2541

2) ระเบียบคณะกรรมการพิจารณาการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศว่าด้วยหลักเกณฑ์การพิจารณาและข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้ามาดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศในประเทศไทย และการจัดตั้งสำนักงานภูมิภาคในประเทศไทย พ.ศ. 2543

10.2 การควบคุมกันเอง

องค์กรที่มีการดูแลควบคุมกันเองมาช้านาน คือ องค์กรด้านสื่อมวลชน ซึ่งในวงการสื่อมวลชนเองก็จะมีลักษณะคล้ายกับองค์กรพัฒนาเอกชน คือ มีทั้งสื่อที่ดี ที่มีจรรยาบรรณวิชาชีพ มีความเป็นกลางตีแผ่ความจริง และสร้างสรรค์สังคม ส่วนสื่อมวลชนที่ไม่ดี คือกลุ่มที่ใช้สื่อที่มีอยู่ในมือในการโจมตีบุคคล หรือสถาบันที่มีผลประโยชน์ขัดแย้งกับตน ไม่เป็นกลางและบิดเบือนข้อมูล

ในการควบคุมกันเองขององค์กรพัฒนาเอกชนควรใช้ลักษณะคล้ายกับสื่อมวลชน คือ มีองค์กรกลาง หรือคณะกรรมการกลางที่มีผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชนในด้านต่างๆ ทั้งที่องค์กรที่จัดตั้งตามกฎหมาย และมิได้จัดตั้งตามกฎหมาย องค์กรกลาง หรือคณะกรรมการกลางชุดนี้ จะเป็นผู้สอดส่องดูแลพฤติกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชนต่างๆ โดยตั้งกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานทางคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณขององค์กรพัฒนาเอกชนขึ้นมา หากองค์กรใดทำผิดไปจากกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้จะถูกลงโทษ โดยการประกาศให้สาธารณชนได้ทราบถึงพฤติกรรมที่ไม่ดี ไม่ให้ความร่วมมือและไม่ให้การสนับสนุนในเรื่องต่างๆ

ปัจจุบันมีคณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน หรือ กป.อพช. เป็นองค์กรกลางทำหน้าที่ประสานงานระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชน ที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมทั้งในเมืองและชนบท โดยมีเครือข่ายงานด้านต่างๆ เช่น เครือข่ายงานพัฒนาชุมชนแออัด เครือข่ายงานสาธารณสุขมูลฐาน เครือข่ายงานด้านเด็ก เครือข่ายงานด้านสตรี เครือข่ายด้านผู้ใช้แรงงาน เครือข่ายงานด้านเอดส์ เครือข่ายงานด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เครือข่ายงานพัฒนาชนบท ฯลฯ นอกจากนี้ กป.อพช. ยังทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนกับหน่วยงานรัฐ ในงานพัฒนาทั้งในระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ

กป.อพช. เดิมคือ "คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน พัฒนาชนบท" ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2528 จากมติของผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชนทั่วประเทศ โดยการสนับสนุนของศูนย์ประสานงานพัฒนาชนบทแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และในการประชุมสมัชชาองค์กรสมาชิก เมื่อปี 2537 ที่ประชุมร่วมมีมติให้ กป.อพช. ขยายความร่วมมือจากองค์กรสมาชิกส่วนใหญ่ที่ทำงานด้านพัฒนาชนบท ให้ครอบคลุมงานขององค์กรพัฒนาเอกชนในทุกด้าน และให้เปลี่ยนชื่อเป็น "คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน"

กป.อพช. แบ่งงานออกเป็น 5 ส่วน คือ ภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคเหนือตอนล่าง ภาคกลางตอนบน ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร ในแต่ละส่วนมีการบริหารงานในรูปคณะกรรมการ โดยมีองค์ประกอบจากการเลือกตั้งขององค์กรสมาชิก และจากผู้แทนเครือข่ายด้านต่างๆ ทุก 2 ปี ส่วนคณะกรรมการ กป.อพช. ระดับชาติ ส่วนหนึ่งมาจากการเลือกตั้งจากที่ประชุมสมัชชาองค์กรสมาชิก อีกส่วนมาจากตัวแทนของ กป.อพช. ภาคต่างๆ โดยมีวาระ 2 ปี เช่นกัน

ในกรณีของการควบคุมกันเองอาจใช้ กป.อพช. นี้เป็นองค์กรกลางในการควบคุมองค์กรพัฒนาเอกชนด้วยกันเอง โดยเพิ่มเติมมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ รวมทั้งบทลงโทษเป็นกฎระเบียบที่องค์กรพัฒนาเอกชนที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกต้องปฏิบัติตาม ขณะเดียวกัน กป.อพช. ก็ต้องมีสิ่งตอบแทนองค์กรสมาชิกด้วย ซึ่งอาจจะเป็นในเรื่องของเงินสนับสนุนการดำเนินงาน หรือ การอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ เป็นต้น

11. ข้อเสนอแนะ

11.1 มุมมองบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน

นับวันบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนหรือเอ็นจีโอจะมีมากขึ้น โดยเฉพาะองค์กรที่มีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เพราะการคัดค้าน หรือการเรียกร้องใดๆ ที่เกิดขึ้น จัดเป็นตัวแปรที่สำคัญในการวัดความสามารถในการบริหารและการตัดสินใจของรัฐบาล นอกจากนี้การดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนบางอย่างยังเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมด้วย รัฐบาลหรือผู้บริหารประเทศจะเพิกเฉยไม่สนใจต่อความเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนต่างๆ ไม่ได้แล้ว ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับประจำวันศุกร์ที่ 24 พฤศจิกายน 2543 ในคอลัมน์ "กระทู้สด นโยบายเศรษฐกิจ" ได้สัมภาษณ์ผู้แทนพรรคการเมืองต่างๆ เกี่ยวกับมุมมองบทบาทของเอ็นจีโอ ซึ่งแต่ละท่านก็แสดงมุมมองที่แตกต่างกันบ้างใกล้เคียงหรือเหมือนกันบ้าง แต่โดยความเห็นส่วนใหญ่สรุปได้ว่า เอ็นจีโอมีทั้งกลุ่มที่ดีและกลุ่มที่ไม่ดี รวมทั้งอยากจะให้มีกฎหมายมากำกับดูแลการดำเนินงานของเอ็นจีโอ

นายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย รองหัวหน้าพรรคไทยรักไทย กล่าวว่า "องค์กรพัฒนาเอกชน คือ กิจกรรมประชาชนนอกภาครัฐ ซึ่งมีบทบาทเสริมรัฐมากมายในด้านเด็ก สตรี สิ่งแวดล้อม และกิจกรรมอื่นๆ ดังนั้นจึงต้องตระหนักถึงความสำคัญและต้องรับฟังในฐานะที่เป็นกลุ่มตัวแทนความคิด ต้องยอมรับในบทบาทและกระบวนการของเอ็นจีโอในการดำเนินงาน และจากนั้นควรหาหนทางร่วมกันในการพัฒนาประเทศในฐานะที่เป็นคนไทยเช่นกัน และในบางกิจกรรมรัฐควรเข้าไปช่วยเอ็นจีโอด้วยซ้ำไป"

นายปานปรีย์ พหิทธานุกร กรรมการบริหารพรรคชาติพัฒนา เห็นว่า "บทบาทของเอ็นจีโอนั้นมีความสำคัญต่อระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในด้านการส่งเสริมให้ความรู้แก่ชุมชนในปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาพื้นฐานของชุมชนท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาสิทธิมนุษยชน การดำเนินงานของเอ็นจีโอจึงต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความบริสุทธิ์ใจ และประสานร่วมมือกับรัฐบาลและประชาชนในการดำเนินงาน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ ซึ่งหากเอ็นจีโอดำเนินการภายใต้หลักการดังกล่าวก็คงไม่ก่อให้เกิดปัญหา"

ทีมเศรษฐกิจพรรคชาติไทย ระบุว่า "ประเด็นสำคัญที่เป็นต้นเหตุแห่งการประท้วงนั้นส่วนใหญ่เกิดจากผู้ประท้วงไม่ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน ดังนั้นการเปิดเวทีให้กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนได้มีเวทีในการชี้แจงข้อมูลทุกด้านให้แก่สาธารณชนได้รับทราบเพื่อประกอบการตัดสินใจ เว้นเสียแต่ว่าการเคลื่อนไหวของกลุ่มเอ็นจีโอมีการเคลื่อนไหวที่ไม่ถูกต้อง ก็จำเป็นต้องจำกัดสิทธิเพื่อให้ทุกคนอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายเดียวกัน"

นายมั่น พัธโนทัย เลขาธิการพรรคราษฎร เห็นว่า "บทบาทของเอ็นจีโอที่แท้จริงนั้นเป็นการตั้งขึ้นมาเพื่อดำเนินกิจกรรมหรือโครงการเพื่อพัฒนาสังคม โดยเน้นการพัฒนาคน การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นองค์กรที่ดำเนินงานโดยอิสระมีกิจกรรมต่อเนื่อง และไม่แสวงหาผลประโยชน์หรือการค้ากำไร การดำเนินกิจกรรมของเอ็นจีโอในลักษณะเช่นนี้รัฐต้องรับฟัง ส่วนพวกที่เข้ามาก่อกวนและกระทำการที่ผิดกฎหมายโดยอ้างว่าเป็นเอ็นจีโอนั้น รัฐต้องดำเนินการทางกฎหมายอย่างเด็ดขาด"

ทีมเศรษฐกิจพรรคกิจสังคมไทย เห็นว่า "เอ็นจีโอเป็นพลังทางสังคม งานหลายส่วนทั้งด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ลำพังหน่วยงานราชการอาจมีปัญหากับชาวบ้าน ซึ่งอาจอาศัยกลุ่มชนดังกล่าวเป็นตัวเชื่อมระหว่างกลไกของรัฐกับชาวบ้านในการร่วมกันแก้ปัญหาหรือเสนอแนะการแก้ปัญหาของชาติ ปัญหาที่ผ่านมาเอ็นจีโอไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ไม่มีกฎหมายและงบประมาณที่มารองรับเครือข่ายเอกชนที่แท้จริง เอ็นจีโอบางกลุ่มจึงต้องอาศัยการสนับสนุนจากต่างชาติและทางการเมืองกลายเป็นปัญหาของสังคมไป"

นายสมยศ แช่มช้อย นักวิชาการจากศูนย์วิจัยกสิกรไทย กล่าวว่า "เป็นเรื่องยากสำหรับข้อคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน หรือเอ็นจีโอเพราะกฎหมายรัฐธรรมนูญได้เปิดกว้างเต็มที่ในเรื่องสิทธิเสรีภาพให้แก่ประชาชน ดังนั้นจึงทำให้เอ็นจีโอเข้ามามีบทบาททุกเรื่องของกระบวนการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ โดยอ้างสิทธิ์ว่าเป็นตัวแทนจากผู้ด้อยโอกาสของสังคม ซึ่งจริงๆ แล้วผมคิดว่าเอ็นจีโอบางกลุ่มก็ดี แต่บางกลุ่มก็แอบแฝงไปด้วยผลประโยชน์ เรื่องนี้ทางการคงต้องลงมาช่วยกันสอดส่องดูแลเอง แม้การเข้าไปตรวจสอบวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของกลุ่มเอ็นจีโอจะเป็นเรื่องยากก็ตาม รวมทั้งคงต้องพยายามเข้าไปจับเข่าคุยกันเพื่อให้เอ็นจีโอในกลุ่มต่างๆ มีความเห็นในทิศทางเดียวกันกับทางการให้ได้ และต้องหาวิธีประนีประนอมที่ได้ผลเพื่อให้สำเร็จมากที่สุด รวมทั้งต้องเปิดเผยข้อมูลให้แก่ทุกฝ่าย โดยไม่ให้ข้อมูลฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมากเกินไป ส่วนการแก้ไขที่ตรงจุดที่สุดก็คงเป็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญปิดกั้นสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไปเลย แต่ก็เชื่อว่าทำไม่ได้"

11.2 ออกกฎหมายควบคุมดูแลองค์กรพัฒนาเอกชน

ในปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงองค์กรพัฒนาเอกชนไว้โดยตรงถึง 6 มาตรา มีเนื้อหาสาระที่เสริมสร้างบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับรัฐบาลในการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการขอความเห็นจากผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชนในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม หรือด้านการเมือง หรือเป็นการยอมรับให้องค์กรพัฒนาเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง เช่น การเข้าไปช่วยเหลือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการตรวจสอบเลือกตั้ง

เป็นต้น บทบัญญัติต่างๆ ดังกล่าว เป็นการสร้างบทบาทและภาพลักษณ์ใหม่ให้กับองค์กรพัฒนาเอกชนทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตามปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายเฉพาะสำหรับองค์กรพัฒนาเอกชน มีแต่เพียง "ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการเข้ามาดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศในประเทศไทย พ.ศ. 2541" ซึ่งรัฐบาลไม่อาจสนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนที่พึงประสงค์ในด้านต่างๆ ได้ เช่น ด้านงบประมาณ ข้อมูลข่าวสาร บุคลากร และการประสานงาน ขณะเดียวกันก็ไม่สามารถควบคุมดูแลองค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่พึงประสงค์ โดยเฉพาะองค์กรที่เป็นเครือข่ายขององค์กรพัฒนาเอกชนในต่างประเทศ ซึ่งมุ่งเข้ามาแทรกแซงกิจการของประเทศอื่นเพื่อประโยชน์ของประเทศตน โดยการให้เงินสนับสนุน และสร้างข้อมูลเท็จเพื่อให้ร้ายแก่ประเทศนั้นๆ อย่างที่เกิดขึ้นในประเทศขณะนี้ได้

จึงเห็นควรที่รัฐบาลจะต้องพิจารณาออกกฎหมายเพื่อสนับสนุนและควบคุมกำกับดูแลการจัดตั้ง และการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนโดยเฉพาะ เพื่อให้มีความเหมาะสมและรัดกุมยิ่งขึ้น อันจะเป็นการยับยั้งและป้องกันการดำเนินงานหรือการเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนที่มุ่งใช้ความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ โดยไร้เหตุผลและขัดต่อกฎหมายของบ้านเมือง ก่อให้เกิดความสับสนวุ่นวายในสังคมอันเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของรัฐบาลและเป็นสาเหตุของความไม่สงบในสังคมไทย

บรรณานุกรม

กองงานคนต่างด้าว . **การดำเนินงานขององค์กรเอกชนต่างประเทศในประเทศไทย** กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

คึกฤทธิ์ ปราโมช ,หม่อมราชวงศ์ **ซอยสวนพูล** . หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับประจำวันที่ 1 เมษายน 2536.

ทีมเศรษฐกิจ . **มุมมองบทบาทเอ็นจีโอ** . หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับประจำวันที่ 24 พฤศจิกายน 2543.

นันทวัฒน์ บรมนนท์ . **รายงานการวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน : ศึกษาเฉพาะกรณีกฎหมาย และระเบียบต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา** , มูลนิธิอาเซียน และภาคีความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการพัฒนา บริษัท พี. เพรส จำกัด , 2541.

ประสงค์ สุ่นศิริ นาวาอากาศตรี **เอ็นจีโอปลอม** . หนังสือพิมพ์แนวหน้า ฉบับประจำวันที่ 5,6,7,8,9 มิถุนายน 2543.

ประสงค์ สุ่นศิริ นาวาอากาศตรี **เป็นไทยอย่าใจเทศ** . หนังสือพิมพ์แนวหน้า ฉบับประจำวันที่ 7,8,9 สิงหาคม 2543.

เบ็ญจมาศ ศิริภัทร และสุรพล มุละคา . **เอ็นจีโอ นักพัฒนาระดับรากหญ้า พันธุ์ที่สังคมขาด (ไม่) ได้?** บริษัท อาทิตย์ โพรดักส์ กรุ๊ป จำกัด. 2545.

วิทยา ตัณฑสุทธิ์ . **มองลอดแว่น** 2544.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย . **สามทศวรรษขององค์กรพัฒนาเอกชนไทย** . 2543.

สร อักษรสกุล . **เอ็นจีโอไทยกับบทบาทในสังคมปัจจุบัน**. หนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 12 เมษายน 2543.

สุวรรณ ไตรมาลัย และ รัชเกล้า ศรีบุญโฮม . **ปอกเปลือกกลุ่ม เอ็นจีโอ อาชีพ เพื่อเกาะกินหรือช่วยเหลือชาวบ้านยากจน** ในหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ปีที่ 53 ฉบับที่ 18023 ประจำวันที่ 31 สิงหาคม 2545. หน้า 9

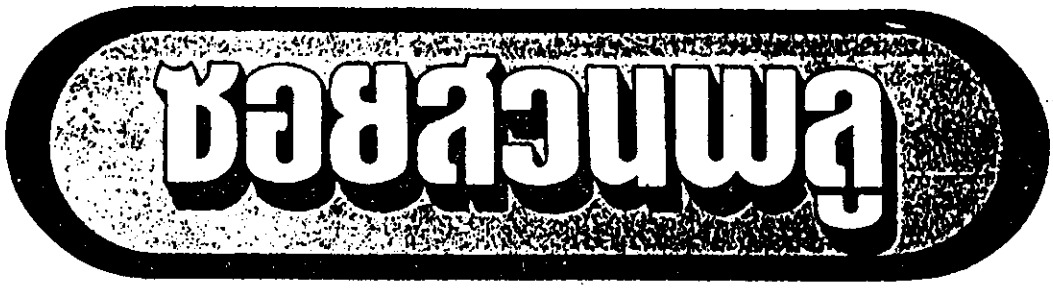
ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี . **สรุปความเคลื่อนไหวข้อเรียกร้องและการช่วยเหลือกลุ่มสมัชชาคนจน (สคจ.)** . มกราคม 2546.

._____ . **แกะรอยเอ็นจีโอ** . หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับประจำวันที่ 13,13,15,16 พฤศจิกายน 2543.

._____. **ผ่าเอ็นจีโอ. เมืองไทยจากสันติวิธี ถึงความรุนแรง รอยต่างของอุดมการณ์ประชาชนหรือความสำเร็จของการระดมทุน. หนังสือพิมพ์มิชชั่นไทยแลนด์ ฉบับประจำวันที่ 20-26 พฤศจิกายน 2543.**

ภาคผนวก

สยามรัฐ
วันพฤหัสบดีที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๓๖

คำว่าองค์การเอกชนซึ่งกำลังมีแพร่หลายในโลกเราทุกวันนี้ ใช้อักษรย่อเป็นอักษรโรมันว่า NGO

ซึ่งผมมีบาปมีกรรมจริง ๆ เพราะอ่านทีไรก็ออกเสียงคำนี้ว่าโง่ทุกที ขณะนี้กำลังมีการประชุมนานาชาติเรื่องสิทธิมนุษยชนในกรุงเทพฯ ผู้เข้าร่วมประชุมนั้นมีคุณถนัด คอมันตร์ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ในฐานะที่ปรึกษาพิเศษของผู้แทนฝ่ายไทยด้วยท่านหนึ่ง

หนังสือพิมพ์สยามโพสต์ฉบับประจำวันที่ 31 มีนาคม นี้ได้ลงข่าวว่าคุณถนัด "ได้แถลงต่อที่ประชุมซึ่งประกอบด้วยผู้แทนประเทศต่าง ๆ เต็มคณะ โดยยื่นข้อเรียกร้อง 8 ข้อและระบุตอนหนึ่งว่า องค์กรพัฒนาเอกชนหลายองค์กรที่ออกมาประณามการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ ควรถูกสอบสวนเกี่ยวกับความเป็นกลางและความเป็นอิสระในการทำงาน รวมทั้งตรวจสอบว่าองค์กรเหล่านี้มีส่วนสัมพันธ์หรือได้รับการสนับสนุนและถูกกำหนดแนวทางจากรัฐบาลภายนอกหรือไม่"

ข้อแถลงของคุณ ถนัด คอมันตร์ นี้ผมเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง และขออนุโมทนาสาธุการมา ณ ที่นี้

คุณถนัด คอมันตร์ ได้กล่าวต่อไปตามข่าวหนังสือพิมพ์ว่า

"เมื่อพิจารณาในเรื่องพฤติกรรมอันน่าสงสัยแล้ว ก็เป็นเรื่องจำเป็น เพราะองค์กรเหล่านี้ประณามการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างครึกโครมในบางเรื่อง แต่ทำเป็นหูหนวกตาบอดกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนใน – บางประเทศ"

คำแถลงของคุณ ถนัด คอมันตร์ ต่อที่ประชุมนานาชาตินี้ เป็นเรื่องที่ควรแถลงให้ได้รู้กันไว้หรือให้ได้รู้สึกตัวกันเป็นอย่างยิ่ง ตามข่าวหนังสือพิมพ์สยามโพสต์ฉบับเดียวกันมีว่า

"หลังจากที่ พ.อ.ถนัดแถลงเสร็จสิ้นได้มีตัวแทนองค์กรเอกชนชาติต่าง ๆ ประมาณ 20 คนเดินไปที่นั่งของพ.อ.ถนัดเพื่อขอดูเอกสารถ้อยแถลง และแสดงความไม่พอใจ กระทั่งมีการโต้เถียงระหว่างพ.อ.ถนัดกับกลุ่มองค์กรเอกชนที่ด้านนอกห้องประชุมอย่างชุลมุน"

"อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศกล่าวว่า ไม่ได้ต่อต้านกลุ่ม NGO ทั้งหมด แต่ได้ติดตามการทำงานขององค์การเอเชียวอทช์ และองค์กรนิรโทษกรรมสากลอย่างใกล้ชิด พบว่าได้รับเงินสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาและประเทศตะวันตก จึงไม่มีการนำปัญหาในประเทศเหล่านั้นมาพูด แต่กลับเล่นงานประเทศไทยมาตลอดเท่ากับเป็นการทำงานที่เลือกปฏิบัติ"

ที่คุณถนัดท่านได้พูดออกมานี้เป็นความจริงที่สุดอีกเช่นเดียวกัน เพราะเราที่เป็นคนไทยคงจะจำได้ว่าองค์กรนิรโทษกรรมนี้ได้มีการกล่าวหาว่าประเทศไทยกระทำผิดสิทธิมนุษยชนอยู่บ่อย ๆ และเข้ามาแทรกแซงเรียกร้องให้รัฐบาลไทยทำโน่นบ้างนี่บ้างตามใจของคนหรือตามที่ตนคิดเอาเองจากข้อมูลผิด ๆ มาตลอด

ในที่สุดเราก็ได้รู้กันทั่วไปแล้ว เพราะคำแถลงของคุณถนัด คอมันตร์ ว่าองค์กรนิรโทษกรรมสากลนี้ได้รับเงินสนับสนุนจากองค์การ ซีไอเอ หรือองค์การลับราชการลับของสหรัฐและประเทศตะวันตกอีกบางประเทศ

เมื่อองค์กรนิรโทษกรรมสากลได้รับเงินช่วยเหลือมาอย่างนี้แล้ว ก็ย่อมจะต้องทำการต่าง ๆ ให้เห็นว่าเป็นผู้ที่เอาจริงเอาจังในการทำงาน หรือเป็น

ผู้ที่เอาจริงเอาจังในการรักษาสิทธิมนุษยชน แต่เมื่อจะพูดจาสิ่งใดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในสหรัฐอเมริกาก็พูดไม่ได้เพราะเหตุว่าองค์กรนี้รับเงินเขามา และจะพูดถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศตะวันตกก็พูดไม่ได้อีกเช่นเดียวกัน เพราะได้รับเงินช่วยเหลือมาจากเขาด้วย

ในที่สุดองค์กรนิรโทษกรรมสากลนี้ก็ต้องมาลงที่เมืองไทย พยายามแคะได้หาเรื่องหาเหตุต่าง ๆ ที่จะแสดงให้โลกเห็นว่าเมืองไทยเรานี้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอยู่บ่อย ๆ

การกระทำขององค์กรนิรโทษกรรมสากลที่เกี่ยวกับประเทศไทยนี้ บางทีก็มองเห็นได้ชัดว่าเป็นการแทรกแซงกิจการภายในของประเทศที่เป็นเอกราช เป็นต้นว่าเรียกร้องให้รัฐบาลไทยปล่อยคนที่รัฐบาลไทยเห็นว่าผิดกฎหมายและห้ามมิให้มีการฟ้องร้องอะไรต่าง ๆ เหล่านี้ซึ่งเป็นการแทรกแซงโดยตรง

เราจะคิดหรือพูดได้หรือไม่ว่าองค์กรนิรโทษกรรมสากลนี้ ความจริงก็เป็นมือของสหรัฐอเมริกานั่นเอง หากแต่ว่ามาในรูปองค์กรเอกชนหรือ "โง่" อย่างที่ผมเรียก เมื่อเป็นเช่นนี้สหรัฐอเมริกาก็พ้นจากคำตำหนิติเตียนที่เราอาจจะว่าให้ได้ว่าเข้ามาแทรกแซงกิจการภายในของประเทศเรา

เพราะองค์กรเอกชนต่าง ๆ เหล่านี้ดูเหมือนว่าจะไม่มีสังกัดไม่มีชาติไม่มีอะไรทั้งสิ้น เป็นองค์กรที่ตั้งขึ้นลอย ๆ แล้วก็เข้ามายุ่งเกี่ยวในกิจการทั่วไปของประเทศต่าง ๆ

ถ้าหากว่าองค์กรเอกชนเหล่านี้เป็นองค์กรที่ตั้งขึ้นโดยสุจริต ด้วยความหวังดีต่อมนุษยชาติ แท้จริงแล้ว ปัญหาก็คงจะไม่เกิดและใครจะว่าองค์กรเอกชนนี้ก็คงไม่ได้

แต่คุณถนัด คอมันตร์ ซึ่งเป็นผู้ที่ได้เคยรับตำแหน่งสำคัญถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทย และเป็นผู้ที่ได้ใช้เวลาศึกษาเหตุการณ์ต่าง ๆ ในโลกมาตลอดท่านพูดมาว่าองค์กรนิรโทษกรรมสากลและอีกองค์กรหนึ่งได้รับเงินจากต่างประเทศมาสนับสนุนนั้น จึงเป็นเรื่องที่ฟังได้และเป็นเรื่องที่จะต้องจดจำกันเอาไว้ เพราะองค์กรเหล่านี้จะเข้ามายุ่งเกี่ยวกับกิจการของประเทศไทยอีกเมื่อใดก็ไม่มีใครทราบได้

องค์กรเอกชนในประเทศไทยเราทุกวันนี้มีอยู่หลายองค์กร และได้เข้ามา เกี่ยวข้องในกิจการต่าง ๆ ซึ่งรัฐบาลได้กระทำไปโดยที่องค์กรเหล่านี้ไม่เห็นด้วย

ประเทศไทยเราเป็นประเทศที่ดกดื่นไปด้วยการสร้างม็อบ คือให้ชาวบ้านธรรมดามาเรียกร้องเอาบางสิ่งบางอย่างจากรัฐบาลหรือเข้ามาขัดขวางมิให้รัฐบาลดำเนินการไปตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ เช่นเขื่อนปากมูลเป็นต้น

รัฐบาลน่าจะได้สังเกตดูพฤติกรรมขององค์กรเหล่านี้ให้ถี่ถ้วน เพราะพฤติกรรมขององค์กรเหล่านี้ภายนอกประเทศถือว่าเป็นเรื่องจริงจัง หากองค์กรเอกชนกล่าวหารัฐบาลว่าละเมิดสิทธิมนุษยชน อเมริกาซึ่งจ้างองค์กรนั้นให้มาวุ่นวายในเมืองไทยก็จะถือเอาเป็นเหตุที่จะตัดสิทธิ์ต่าง ๆ ที่สหรัฐอเมริกาเคยให้แก่เมืองไทยไว้แต่ก่อน

เรื่องเขื่อนปากมูลนั้น ผมไม่เชื่อว่าชาวบ้านที่แท้จริงจะเป็นผู้ก่อปัญหาขึ้นมาแต่ผมเชื่อว่าจะต้องมีองค์กรเอกชนบางแห่งเข้าไปหนุนหลังชาวบ้านและแนะนำเสี้ยมสอนให้สร้างม็อบเดินขบวนต่อต้านรัฐบาลหรือต่อต้านแผนการสร้างเขื่อน ซึ่งรัฐบาลก็บอกแล้วบอกอีกว่าการสร้างเขื่อนปากมูลนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในที่สุดแต่ก็ไม่มีใครยอมเชื่อ

เขื่อนปากมูลนั้นได้ดำเนินการก่อสร้างมาจนเสร็จเรียบร้อยไปถึง 40 เปอร์เซ็นต์แล้ว แต่ก็ต้องหยุดชะงักลงโดยกลุ่มผู้ประท้วงเรียกร้องให้รัฐบาลส่งตัวแทนมาทำสัญญารับรองว่าผลกระทบจากการสร้างเขื่อนจะไม่เกิดขึ้น

ถึงแม้ว่ารัฐบาลปัจจุบันจะได้ใช้ความพยายามชี้แจงให้กลุ่มผู้ประท้วงเข้าใจถึงเหตุผลต่าง ๆ ในการสร้างเขื่อนปากมูลก็ตามที แต่ก็ไม่บังเกิดผล

เมื่อประท้วงกันอย่างรุนแรงด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น เอาคนแก่คนเฒ่ามาให้นอนกลางสะพานแล้วมัดเอาไว้เอาเสื่อคลุมไว้เพื่อขัดขวางมิให้รถแล่นข้ามสะพานได้นั้น อยู่ ๆ ก็เลิกประท้วงกันไปเฉย ๆ เพราะชาวบ้านที่มาร่วมประท้วงนั้นต่างคนต่างก็เลิกประท้วง และกลับบ้านเหลืออยู่อีกไม่กี่คนก็เลยเลิกประท้วงกันไป

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้แสดงให้เห็นชัดว่าลำพังชาวบ้านแล้วไม่ได้สนใจไยดีกับเรื่องสร้างเขื่อนปากมูลนัก เมื่อมีคนไปหนุนก็ออกมาสร้างม็อบประท้วงด้วยวิธีการต่าง ๆ แต่เสร็จแล้วเบื่อเข้าก็เลิกกันไป

ในองค์กรเอกชนเหล่านี้ มีข้าราชการเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยมากมายหลายคนแล้วจะให้แปลว่าอย่างไร?

จากข้อเท็จจริงนี้ เราจะแปลว่ามีข้าราชการประจำบางคนหรือบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาล สนับสนุนให้ชาวบ้านประท้วงรัฐบาลในเรื่องที่บางทีก็ไม่เป็นเรื่อง จนรัฐบาลเกือบจะเรียกได้ว่าไม่มีเวลาที่จะทำการงานให้จริงจังเกิดผลประโยชน์แก่บ้านเมือง

เราจะถือว่าข้าราชการประจำ ซึ่งมีเงินเดือนจากภาษีอากรของประชาชนกลุ่มหนึ่งกำลังทำการขัดขวางการกระทำของรัฐบาล ซึ่งได้ตั้งขึ้นมาตามระบอบประชาธิปไตยได้หรือไม่

ระบอบประชาธิปไตยนั้นกำหนดให้มีรัฐสภา และให้มีรัฐบาลที่รัฐสภาสนับสนุนหรือไว้วางใจ แต่ไม่มีที่ไหนเลยที่ให้อำนาจองค์กรเอกชนให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างที่เห็นกันอยู่ เพราะบางอย่างที่กระทำนั้นก็ดูออกจะผิดกฎหมาย หรือถึงจะไม่ผิดกฎหมายก็เป็นการกระทำโดยเจตนาที่จะวางขวากหนามให้แก่รัฐบาลในการบริหารประเทศ

ผมเองก็เหมือนคุณ ถนัด คอมันตร์ ในเรื่องที่ว่าท่านไม่ได้ต่อต้านกลุ่ม NGO หรือองค์กรเอกชนทั้งหมด เพราะผมเองก็มีความเห็นเช่นนั้น ว่าการตั้งองค์กรเอกชนนั้นย่อมจะเป็นผลดีแก่ประเทศชาติและประชาชน ถ้าหากว่าองค์กรนั้นดำเนินการในทาง

ที่ถูก ส่งเสริมกิจกรรมของรัฐบาลในทางที่ถูกหรือขัดขวางกิจกรรมของรัฐบาลในทางที่ไม่เป็นประชาธิปไตยหรือละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างแท้จริง

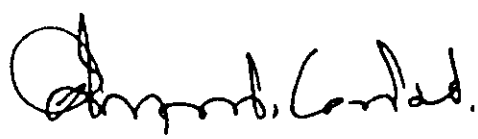
แต่เท่าที่ผมเห็นในขณะนี้รู้สึกว่าองค์กรเอกชนต่าง ๆ ในเมืองไทยของเรามีส่วนหนึ่งที่ทำการไปโดยหวังที่จะให้มีชื่อเสียงหรือที่เรียกกันง่าย ๆ ว่าอยากดัง แล้วก็ไม่เป็นประโยชน์ต่อบ้านเมืองแต่อย่างใดทั้งสิ้น

ผมจึงเห็นด้วยกับคุณ ณัด คอมันดร์ เป็นอย่างยิ่งที่ว่าควรจะต้องมีการสอบสวนองค์กรเอกชนเหล่านี้กันบ้าง หรือถึงแม้ว่าจะไม่สอบสวนกันอย่างตรงไปตรงมา ก็ขอให้รัฐบาลได้สอดส่องดูข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรเหล่านี้ให้ได้ความจริง ว่าได้รับทุนมาจากต่างประเทศอย่างไรหรือไม่ หรือมีส่วนหนุนหลังประชาชนที่มาประท้วงรัฐบาลในเรื่องใด ๆ บ้างหรือไม่

ถ้าหากว่าสืบสวนหรือสอดส่องดูได้ความจริงว่าองค์กรเอกชนใดรับทุนรอนจากต่างประเทศหรือกระทำการไปโดยที่ไม่หวังดีต่อประเทศชาติแท้จริงแล้ว ก็ควรจะระงับองค์กรนั้นมิให้ดำเนินการต่อไป

ถ้าหากรัฐบาลไทยกระทำเช่นนี้ ก็จะมีเสียงจากองค์กรนิรโทษกรรมสากลอีกว่าประเทศไทยหรือรัฐบาลไทยละเมิดสิทธิมนุษยชน

อย่าไปสนใจมันเลยครับ ถึงรัฐบาลไทยจะทำอะไรหรือไม่ทำอะไรก็จะต้องถูกองค์กรโง่ ๆ เหล่านี้ประณามให้เสียหายอยู่แล้ว

แนวหน้า
วันจันทร์ที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2543

น.ต.ประสงค์ สุ่นศิริ พูด

เป็นไทยอย่าใจเทศ(1)

ถ้าจะถามผมว่า พวกเอ็นจีโอในบ้านเรารับเงินต่างประเทศมาเคลื่อนไหวหรือมาดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จริงหรือเปล่า คำตอบของผมก็คือ จริงครับ

รับจากหลายประเทศด้วย

รับมาแล้วนำมาใช้ผิดวัตถุประสงค์ผู้ให้ก็มี ถูกวัตถุประสงค์ก็มี ขึ้นอยู่กับคนที่รับเงินจะเบี่ยวไปในทิศทางใด

เงินช่วยเหลือจากต่างประเทศที่ไปขอเขามาใช้นั้น ความจริงแล้วเขาให้มาเพื่อนำมาใช้ในกิจกรรมทางด้านบวกเกี่ยวกับการพัฒนาสังคม ไม่ใช่ให้มาเพื่อกิจกรรมทางด้านลบหรือเป็นเครื่องมือก่อความรุนแรงใดๆ ให้เกิดขึ้น อย่างที่เอ็นจีโอบางกลุ่มบางพวกปฏิบัติกันอยู่ในขณะนี้

เขาต้องการให้เอ็นจีโอไทยผู้ซึ่งเขาเข้าใจว่าเป็นผู้เสียสละความสุขส่วนตัว มีความต้องการช่วยเหลือชาวบ้านในบางสิ่งบางอย่าง แต่ไม่มีเงินไปดำเนินการ ไม่ใช่ให้มาเพื่อสร้างปัญหาขัดแย้ง หรือนำชาวบ้านไปเป็นเครื่องมือกดดัน ต่อรอง เพื่อผลประโยชน์ของเอ็นจีโอหรือของคนใดคนหนึ่ง

ไม่ใช่ให้มาเพื่อยุชาวบ้านปันทำเนียบยามวิกาล

ไม่ใช่ให้มาเพื่อยุชาวบ้านให้อดข้าวแต่ตัวเองไม่อด

โครงการบางโครงการของเอ็นจีโอบางกลุ่มบางพวกที่ได้รับเงินจากต่างประเทศ เช่น โครงการฝึกอาชีพบางอย่างที่เหมาะสมกับท้องถิ่น โครงการช่วยเหลือผู้ป่วยด้วยโรคเอดส์ หรือโรคร้ายบางชนิด เช่น ผู้ป่วยจากการติดยาเสพติด โครงการช่วยเหลือชุมชนแออัด โครงการช่วยเหลือเด็กยากจนในท้องถิ่นห่างไกล หรือโครงการเกี่ยวกับการศึกษาในชนบท เป็นต้น โครงการดังกล่าวนี้เป็นประโยชน์ต่อสังคมที่ต่างประเทศบางองค์กรหยิบยื่นเงินมาช่วยเหลือ

แต่เอ็นจีโอบางกลุ่มบางพวกไม่เป็นอย่างนั้น รับเงินเขามาแล้วกลับทำอีกอย่างหนึ่ง

บางเอ็นจีโอใช้วิธีการวัดครึ่งกรรมการครึ่ง เอ็นจีโอประเภทนี้มักจะมาในคราบของนักประชาธิปไตย นักสิทธิมนุษยชน นักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตำรงความเป็นอยู่ค่อนข้างสุขสบาย ไม่เหมือนชาวบ้าน เอาความทุกข์ของชาวบ้านออกหน้าในการหาประโยชน์ตน

สมัชชาคนจนเป็นตัวอย่างที่ดีที่สุด

เป็นองค์กรจัดตั้งที่ก่อปัญหาในทางขัดแย้ง สร้างความวุ่นวายให้เกิดขึ้นมากกว่าองค์กรเอกชนอื่นๆ ในขณะนี้

องค์กรนี้ก็รับเงินจากต่างประเทศ

รับจากหลายแห่งด้วยกัน โดยเฉพาะจากองค์การจากประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ที่มีชื่อเรียกว่า องค์การ Terre Des Hommes

โอนเงินเข้าบัญชี "Assembly of the Poor" หรือ สมัชชาคนจน ผ่านธนาคาร (ขอสงวนชื่อ) สาขารัชดาภิเษก 2 หลายครั้ง

เจ้าของบัญชีเป็นเจ้าหน้าที่ของสมัชชาคนจน

เป็นที่ปรึกษาของสมัชชาคนจน

องค์การ Terre Des Hommes นี่แหละที่ออกเงินค่าใช้จ่ายให้พวกสมัชชาคนจนเดินทางไปร่วมประชุมที่กรุงอัมสเตอร์ดัม ประเทศเนเธอร์แลนด์ เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2542 แล้วก็ไปตำบ้านเมืองของตนให้พวกฝรั่งฟังว่าไทยร้ายทารุณ แม้กระทั่งการไม่ยอมให้สัญชาติไทยกับพวกชาวเขา แม้จะเข้าเมืองผิดกฎหมาย เคยเป็นข่าวเกรียวกราวมาแล้วเมื่อไม่นานนี้

ทุนที่นำมาใช้ในโครงการ "กลุ่มเครือข่ายพิทักษ์แม่น้ำมูล" ซึ่งขอไปโดยคนที่ชื่อว่า วนิดา ตันติวิทยาพิทักษ์ ก็มาจากองค์การ Terre Des Hommes ที่ว่านี้

เอามาป่วนในเรื่องเขื่อนปากมูล

แม่น้ำมูลเป็นแม่น้ำสายหนึ่งที่อยู่ในเครือข่ายขององค์กรจัดตั้งที่มีชื่อเรียกว่า "เครือข่ายแม่น้ำเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" หรือมีชื่อในภาษาฝรั่งว่า Southeast Asia Rivers Network (SEARIN)

ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2542

คณะกรรมการเครือข่ายแม่น้ำเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประกอบด้วย ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์ ดร.ชยันต์ วรรธนะภูติ ดร.ชูศักดิ์ วิทยาภัค

รศ.ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม รศ.สุริชัย หวันแก้ว

มีคณะทำงานประกอบด้วย นายไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ เป็นผู้อำนวยการ เจ้าหน้าที่รณรงค์ คือ น.ส.สมภาร คืนดี (แกนนำสมัชชาคนจน) นายสมเกียรติ เชื่อนเชียงลา (แกนนำสมัชชาคนจน) น.ส.สุภาพร นิภานนท์ นายชีระพงศ์ โพธิ์มั่น และมีอาสาสมัครชื่อ น.ส.ผกากรอง มากพันธุ์

คณะกรรมการเครือข่ายแม่น้ำเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นี้ทำงานร่วมกับสมัชชาคนจน โดยเฉพาะปัญหาเขื่อนปากมูลและฝ่ายราษีไศล รวมทั้งทำงานกับองค์การพันธมิตรอื่นๆ ทั้งในระดับพื้นที่ และระดับประเทศ

ขยายไปเกี่ยวข้องกับระดับนานาชาติ

โดยเฉพาะเกี่ยวข้องโยงใยอยู่กับองค์การเครือข่ายแม่น้ำระหว่างชาติ ที่ภาษาฝรั่งใช้ชื่อว่า International Rivers Network (IRN)

ปัจจุบันสำนักงาน IRN ตั้งอยู่เลขที่ 1847 Berkeley Way, Berkeley แคลิฟอร์เนีย 94703 สหรัฐอเมริกา โทร.510-848-1155 โทรสาร 510-848-1008

เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2543 องค์การ IRN ส่งตัวแทนประมาณ 30 คน เดินทางไปชุมนุมหน้าสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงวอชิงตัน สนับสนุนการปฏิบัติการของสมัชชาคนจน และยังได้ช่วยเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านเดียวของสมัชชาคนจนผ่านทางเว็บไซต์อย่างจริงจังอีกด้วย , ตลอดจนทำการรณรงค์ให้ประชาชนในประเทศต่างๆ ทำเรื่องร้องเรียนถึงนายกรัฐมนตรีของเรา

นี่เป็นเพียงแค่สรุปๆ ให้รู้ว่า สมัชชาคนจนและองค์กรเอกชนหรือเอ็นจีโอไทยบางกลุ่มบางพวกมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับต่างประเทศอย่างไร ยังมีเรื่องที่จะพูดพรุ่งนี้อีกเยอะครับ

(อ่านต่อวันพรุ่งนี้)

http://www.naewna.com

แนวหน้า
105
วันพุธที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2543

น.ต.ประสงค์ สุ่นศิริ พูด

เป็นไทยอย่าใจเทศ (จบ)

(ต่อจากเมื่อวานนี้)

กระแสการรื้อเขื่อนและทุบเขื่อนทิ้ง เป็นกระแสที่มาจากฝรั่ง ซึ่งเห็นว่าเขื่อนต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโลกนี้ไม่มีประโยชน์เสียแล้ว ด้วยเหตุผลที่ว่าแม่น้ำที่ไหลอย่างอิสระและมีชีวิต คือปัจจัยสำคัญที่เอื้อประโยชน์ต่อมนุษย์และธรรมชาติ

นอกจากนี้ยังเห็นว่า แม่น้ำได้ตอบสนองต่อความจำเป็นและความต้องการทั้งในด้านนิเวศวิทยา เศรษฐกิจ จิตวิญญาณ และวัฒนธรรม ตลอดจนสุนทรียภาพอีกด้วย

ความเห็นของฝรั่งดังกล่าวนี้เป็นความเห็นที่พวกฝรั่งได้ใช้ประโยชน์จากเขื่อนที่ตนสร้างขึ้นอย่างอิ่มหนำแล้ว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องน้ำเพื่อการเกษตรที่เก็บกักไว้ใช้ยามจำเป็นหน้าแล้งหรือการนำพลังงานน้ำมาสร้างกระแสไฟฟ้าใช้เพื่อการอุตสาหกรรม จนสามารถสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจและความเจริญก้าวหน้าทางสังคมของตนได้อย่างที่เห็นอยู่ในขณะนี้

แล้วก็ชักชวนกันเผาเขื่อนที่ตัวเองสร้างขึ้นว่าไม่ดี

ชักชวนกันทุบเขื่อนเท่าลายเขื่อนให้หมดสิ้นไปในโลก

ฝรั่งพวกนี้เพิ่งจะมานึกขึ้นได้ว่า แม่น้ำต้องไหลอย่างอิสระและมีชีวิต แม่น้ำไม่ได้ทำลายระบบนิเวศวิทยาในธรรมชาติให้เสียหาย แม่น้ำเป็นจิตวิญญาณและวัฒนธรรมของมนุษย์ แม่น้ำให้สุนทรียภาพอันงดงามตามธรรมชาติ

นึกได้ภายหลังที่ตาเพร้อมแล้วในทุกสิ่งทุกอย่าง

พร้อมที่จะขายเทคโนโลยีทันสมัยของตนให้กับใครก็ได้ที่ต้องการใช้โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ หรือผลิตผลอื่น ๆ โดยไม่จำเป็นต้องใช้ไฟฟ้าจากพลังน้ำอีกต่อไป

ด้วยเหตุผลที่นึกได้ของฝรั่งดังกล่าวนี้ ฝรั่งจึงชักชวนกันจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาเพื่อขายความนึกคิดของตนให้ออกไปกว้างขวาง ซึ่งอย่างน้อยที่สุดในขณะนี้ก็มีอยู่ 2 กลุ่มใหญ่ คือกลุ่มที่เรียกตัวเองว่า องค์กรเครือข่ายแม่น้ำระหว่างชาติ (International Rivers Network) ซึ่งได้พูดมาให้ฟังเมื่อวานนี้แล้ว และอีกองค์กรหนึ่งที่เรียกตัวเองว่า คณะกรรมการเขื่อนโลก (The World Commission on Dams)

คณะกรรมการเขื่อนโลก เป็นองค์กรอิสระภาคเอกชน ซึ่งก็คือ เอ็นจีโอฝรั่งนั่นแหละ มีสำนักงานตั้งอยู่ที่เมืองเคปทาวน์ ประเทศแอฟริกาใต้

ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2541 โดยมีผลมาจากการประชุมผู้ได้รับผลกระทบจากเขื่อนที่เมืองคิวริทิบา ประเทศบราซิล เมื่อเดือนมีนาคม 2540

เงินทุนได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชนและองค์กรเงินทุนนานาชาติบางองค์กร ผู้ให้การสนับสนุนเงินทุนหลักมาจาก เยอรมนี เนเธอร์แลนด์ นอรเว สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์

หน้าที่หลักได้แก่การศึกษาทบทวนผลกระทบของโครงการเขื่อนทั้งในเวลาปัจจุบันและทั่วลุ่มแม่น้ำต่าง ๆ ทั่วโลก

มีผู้แทนร่วมเป็นกรรมการจากหลายชาติเช่น แอฟริกาใต้ อินเดีย ออสเตรเลีย บราซิล อังกฤษ เยอรมนี สวิตเซอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา และไนจีเรีย

คณะกรรมการเขื่อนโลก มีการประชุมไป
แล้ว 2 ครั้งด้วยกัน คือ ครั้งที่ 1 ที่กรุงวอชิงตัน
สหรัฐอเมริกา เมื่อเดือนพฤษภาคม 2542 และ
ครั้งที่ 2 ที่เมืองเคปทาวน์ แอฟริกาใต้ เมื่อเดือน
กันยายน 2542 ส่วนครั้งที่ 3 กำหนดจะประชุมกัน
ที่ประเทศศรีลังกาในเดือนธันวาคม 2543 ที่จะถึงนี้

การประชุมครั้งที่ 2 ที่แอฟริกาใต้ดังกล่าว ที่
ประชุมได้มีมติให้คณะกรรมการดำเนินการศึกษา
ทบทวนตรวจสอบลุ่มน้ำและเขื่อนต่างๆ เป็นราย
กรณีรวม 100-200 เขื่อนในประเทศต่างๆ เพื่อ
หาข้อมูลด้านผลกระทบต่างๆ

แม่น้ำโขงเป็นลุ่มน้ำหนึ่งในเป้าหมายของ
ฝรั่งพวกนี้

ได้มีการหยิบยกปัญหาเขื่อนปากมูลที่
อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี ขึ้นมาพิจารณาด้วย
โดยให้เขื่อนปากมูลเป็น 1 ในเขื่อนหลักในการ

ทำงานของคณะกรรมการเขื่อนโลก

เอ็นจีโอไทยรับงานนี้มาทำ

ฝรั่งว่าไม่มีประโยชน์ เอ็นจีโอไทยก็ว่าไม่มี
ประโยชน์

ฝรั่งว่าควรรื้อทิ้ง เอ็นจีโอไทยก็ว่าควรรื้อทิ้ง

ฝรั่งบอกว่าให้คืนแม่น้ำสู่ธรรมชาติ เอ็นจีโอ
ไทยก็ว่าให้คืนแม่น้ำมูลสู่ธรรมชาติ ให้แม่มูล
มั่นยืน

กลัวฝรั่งจะไม่รู้ว่า แม่มูลมั่นยืน หมายความ
ว่าอะไร ก็ต้องเขียนภาษาอังกฤษกำกับไว้ให้เห็นว่า
Long live Moon River

ให้ชาวบ้านที่หลอกมาเกณฑ์มาชูป้าย Long live Moon River เดินไปตามถนนในกรุงเทพฯ เพื่อให้มีการถ่ายรูป จะได้เป็นหลักฐานว่าชัดบที่ให้มานั้นทำให้แล้วนะ

นี่คือกิจกรรมของสมัชชาคนจนที่กำลังกระทำอยู่

กิจกรรมที่ทำให้ฝรั่งโดยไม่มีความยั้งคิด
ว่าจะเกิดความเสียหายอะไรขึ้นกับบ้านเมือง
ในช่วงที่เรายังไม่มีความพร้อมในหลายด้าน
เหมือนฝรั่งอย่างที่กล่าวมาข้างต้น

คณะกรรมการเขื่อนโลกก็ดี องค์กรเครือ
ข่ายแม่น้ำนานาชาติ ก็ดี ถ้าจะว่าไปแล้วองค์กร
เหล่านี้เป็นเพียงภาคเอกชนที่เป็นการรวมตัวของ
กลุ่มคนเพียงกลุ่มเล็กๆ ใช้ชื่อขององค์กรไป
เคลื่อนไหวสร้างกระแสในระดับนานาชาติ และ
ขอบอ้างเสมอว่าข้อเสนอหรือข้อคิดเห็นของตน
เป็นสิ่งถูกต้อง ผู้ยื่นจะต้องปฏิบัติตามเสมอไป

โดยเคลื่อนไหวกดดันรัฐบาลของประเทศ
นั้นๆ ให้ปฏิบัติตามคำเรียกร้องของกลุ่มตนด้วย
โดยไม่รับฟังความเห็นหรือข้อเท็จจริงอะไรทั้งสิ้น

เป็นพลเมืองไทยต้องมีจิตใจเป็นไทย

อย่าเป็นพลเมืองที่ไม่รู้ว่าชาติกำเนิดของ
ตนและประเทศของตนนั้นอยู่ที่ไหนแก้แล

อย่างที่แกนนำสมัชชาคนจนประพฤติ
อยู่ในขณะนี้

http://www.naewna.com

หนังสือจากองค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศ
ถึงเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน ดีซี.

ในเอกสารเรื่อง "แม่น้ำมูล.. การสูญเปล่าของชาติ" เขียนโดย ประดิษฐ์ พีระมาน และ อนันต์ คาโลคม ระบุว่า

จากกรณีเขื่อนราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ น่าจะต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์กรเอกชนต่างประเทศ และมี NGOs ไทยเข้าร่วมรับนโยบายมาดำเนินการในประเทศไทย โดยมีหลักฐานแน่ชัดจากจดหมายที่องค์กรเอกชนและเครือข่ายต่างประเทศทำถึงเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตันดี.ซี. ประเทศสหรัฐอเมริกา สนับสนุนการต่อต้านเดินขบวนให้เปิดประตูน้ำของเขื่อนราษีไศลและเขื่อนปากมูล ตามสำเนาต่อไปนี้

June 14, 2000

Ambassador Nitya Pibulsonggram
Thai Ambassador to the United States
Embassy of Thailand, Washington DC

Dear Ambassador.

Re: Pak Mun and Rasi Salai Dams, Thailand

We are here today to show our support for the villagers at Pak Mun and Rasi Sarai dams. At the Pak Mun dam, more than 1,000 villagers occupied the dam crest and fish ladder on May 15 and intend to slay until the dam's gates are opened. At Rasi Salai reservoir rise around them. They have also vowed not to move until the dam's gates are opened. Others at Rasi Salai are starting to remove the dam themselves.

We wholeheartedly support the efforts of the villagers to recover their lost livelihood and restore the ecology of the Mun River. The construction of these dams has inundated the farmland and destroyed the fisheries of over 40,000 people, leaving them without means of livelihood subsistence. Allowing the river to flow unimpeded by opening the gates is the first step towards restoration, enabling the migration of fish from the Mekong to the Mun to occur.

The villagers' demands are reasonable given that these dams are not effective for their intended uses. The Pak Mun dam is not performing well economically and contributes only marginal amounts of power to

the grid. The Independent international agency, the World Commission on Dams, found that the dam was supposed to have an electricity-generating capacity of 136 megawatts but today generates only and average of 40 MW. Thailand currently has a surplus of power, making it technically feasible to forfelt Pak Mun's generating capacity without causing interruptions to power supply.

The Rasi Salai Dam was built in 1993 as part of a grand irrigation plan for northeastern Thailand. The dam destroyed the largest freshwater swamp forest in the Mun River Basin, as well as flooding fertile agricultural lands. Despite these impacts, the project is currently useless and likely to remain so. The reservoir area is now plagued by salinity, making the water unsuitable for irrigation. The dam's gates should be opened immediately.

The international community is closely monitoring the situation to ensure that the police do not take violent action against the protesters. There is absolutely no justification for use of force sine the villagers have vowed to remain non-violent. We request that you convey our demands to your government: that the police remain non-violent and the gates of both dams be permanently opened, in accordance with the wishes of the affected villagers.

We thank you for your attention to these important matters.

Respectfully yours,

Gila Neta and Oan Beston, action coordinators
Endorsed by the following organizations and individuals who are present here today ;

Organization:

Fifty Years is Enough Network
1247 E Street, SE
Washington, DC 20003
Phone: 202-IMF-BANK (202-463-2265)
Fax: 202-544-9359
Email: wb50years@igc.org

International Rivers Network
1847 Berkeley Way

Berkeley, CA 94703
Phone: +1 510 848-1155
Fax: +1 510 848-1008
Website: www.irn.org

Rights Action
1830 Connecticut Av, NW
Washington DC 20009, USA
Phone: 202-783-1123
Fax: 202-483-6730
Email: info@rightsaction.org

Free Burma Coalition
P.O. Box 19405
Washington, DC 20036
Phone: +1 202 837-8030
Fax: +1 202 234-5176
Website: www.freeburmacoalition.org

Friends of the Namada
Website: www.narmada.org

Individuals:
Soren Ambrose
Njoki Njehu
Graham Russell
Joyce Kim
Pam Jennings
Abby Giles
Jessica Friedrichs
Neil Watkins
Sara Pipher
Mark Weisbrot

Bank Information Center
733 15th Street, NW, Suite 1126
Washington DC 20005, USA
Phone: +1 202 737-7333
Fax: +1 202 737-1155
Website: www.bicusa.org

Bob Naiman
Dean Baker
Jean Choi
Michael Bornstein
Manoj Saranathan
Venu Govindu
Kadd Stephens
Lelia Spears
Adam Eidinger

Center for International Environmental Law
1367 Connecticut Avenue, NW Suite #300
Washington, DC 20036
Phone: (202) 785-8700
Fax: (202) 785-8701
Email: ethenard@ciel.org

Center for Economic justice
1830 Connecticut Ave., NW
Washington, DC 20009
Phone: (202) 299-0020
Fax: (202) 299-0021
Website: www.worldbankboycott.org

แปลเป็นภาษาไทย

14 มิถุนายน, 2000

เรียน ฯพณฯ เอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน ดี ซี

เราขอสนับสนุนชาวบ้านเขื่อนปากมูลที่มาชุมนุมกันเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม ที่บริเวณสันเขื่อนและบันไดปลาโจน เขื่อนปากมูล เป็นจำนวนกว่า 1,000 คน และชาวบ้านที่ชุมนุมกันที่เขื่อนราษีไศลอีกกว่า 200 คน ที่ปลูกเพิงพักอาศัยในบริเวณอ่างเก็บน้ำ โดยตั้งมั่นว่าจะไม่เคลื่อนย้ายออกไป จนกว่าทางการจะยอมเปิดบานประตูระบายน้ำของเขื่อนที่ราษีไศล ชาวบ้านได้เริ่มขุดรื้อเขื่อนออกด้วยตัวชาวบ้านเองแล้ว

เราขอสนับสนุนชาวบ้านอย่างเต็มที่ในความพยายามที่จะฟื้นฟูวิถีชีวิตที่เขาสูญเสียไป และรักษาสภาพนิเวศน์วิทยาของลำน้ำมูลไว้ การก่อสร้างเขื่อนทั้ง 2 แห่งก่อให้เกิดน้ำท่วมพื้นที่เพาะปลูก ทำลายแหล่งประมง และการยังชีพของชาวบ้านจำนวนกว่า 40,000 คน การเปิดบานประตูน้ำปล่อยให้ไม่มีสิ่งใดมาขวางกั้นแม่น้ำนั้น นับเป็นก้าวแรกของการคืนชีวิตให้กับลำน้ำ ทั้งยังทำให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นของพันธุ์ปลาจากแม่น้ำโขงสู่แม่น้ำมูล

ข้อเรียกร้องของชาวบ้านสมเหตุสมผลเนื่องจากเขื่อนไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง ผลการศึกษาของ World Commission on Dams (WCD) พบว่าปัจจุบันเขื่อนปากมูลมีส่วนในการผลิตไฟฟ้าเพียง 40 เมกะวัตต์ ในขณะที่กำลังผลิตติดตั้งที่แท้จริงอยู่ที่ 136 เมกะวัตต์ ปัจจุบันประเทศไทยมีกำลังผลิตสำรองเหลือเฟือ การล้มเลิกเขื่อนปากมูลจึงไม่เป็นข้ออ้างที่จะทำให้การผลิตไฟฟ้าต้องชะงักงัน

การศึกษาของ WCD ยังระบุด้วยว่า เขื่อนก่อให้เกิดผลกระทบต่อพันธุ์ปลาในแม่น้ำมูลเป็นจำนวนมากถึง 169 ชนิด สายพันธุ์จากทั้งหมด 265 ชนิดสายพันธุ์ซึ่งในจำนวนนี้ 56 ชนิดได้สูญพันธุ์ไปหมดแล้ว การจัดสร้างบันไดปลาโจนได้พิสูจน์แล้วว่าเป็นมาตรการที่ไม่ได้ผล จากกรณีศึกษาของ WCD เห็นได้ชัดว่าบันไดปลาโจนไม่ได้ช่วยให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นของปลาในลุ่มน้ำโขงสู่ลุ่มน้ำมูลหรือลุ่มน้ำชีตามฤดูกาลเลย

การก่อสร้างเขื่อนราษีไศลในปี 1993 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนใหญ่ด้านการชลประทานในเขตตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ได้ทำลายลุ่มหนอง บึงน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดในลุ่มน้ำมูล ทั้งยังท่วมพื้นที่การเกษตรอันอุดมสมบูรณ์ พื้นที่อ่างเก็บน้ำปัจจุบันเจือไปด้วยความเค็ม น้ำไม่เหมาะแก่การชลประทาน โครงการจึงเป็นสิ่งที่ไร้ประโยชน์ และควรที่จะเปิดบานประตูเขื่อนโดยเร็ว

หน่วยงานชุมชนระหว่างประเทศกำลังจับตามองสถานการณ์นี้อย่างใกล้ชิด เพื่อให้แน่ใจว่าตำรวจจะไม่ดำเนินการรุนแรงใดๆ ต่อกลุ่มผู้ประท้วง และก็ไม่มีเหตุผลใดที่จะต้องใช้กำลัง เพราะชาวบ้านก็ได้ยืนยันที่จะชุมนุมโดยสงบ เราจึงขอส่งผ่านข้อเรียกร้องนี้ไปยังรัฐบาลของท่าน ที่จะไม่ให้ตำรวจใช้ความรุนแรงและเรียกร้องให้เปิดประตูน้ำเขื่อนทั้ง 2 แห่ง เป็นการถาวรตลอดไป เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบเหล่านี้

ขอแสดงความนับถือ

Gila Neta and Dan Beeton, action coordinators

ลับ

South East Asian Committee for Advocacy
2556 (51/498) Soi 128/2 Ladprao Rd. Klongchan Bangkapi Bangkok 10240 THAILAND
Tel. (66) 02 377-2939 Fax. (66) 02 731-0583 E-mail: seaca@ksc.th.com /www.seacaweb.org

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

Between

South East Asian Committee for Advocacy (SEACA), with business and office address at 2556 (51/498) Soi 128/2, Ladprao Road, Klongchan Bangkapi, Bangkok 10240, Thailand, herein represented by its Program Coordinator, Donatus Klaudius Marut, and herein referred as SEACA;

and

Campaign for Popular Democracy (CPD) with business and office address at 409 Soi Rohitsuk, Pracharat Banpen Road, Huay Kwang, Bangkok 10310, Thailand, herein represented by its Chairperson, Pibhop Dhongchai, and herein referred to as CPD;

For the implementation of

ADVOCACY CAPACITY BULDING PROGRAMME IN THAILAND.

Both parties agreed to implement the project based on the following clauses:

1. This project aims to facilitate the strengthening of civil society organizations in Thailand with specific objectives as follows:

   a. To empower and develop capacity of social workers, community organizers, community leaders, NGOs, people organizations, trade unionists, and civil society to be able to advocate for policy change both at local, national and international levels;
   b. To provide the platform for mutual learning, sharing of experiences, views and skills among the target groups;
   c. To foster a closer cooperation and strengthen solidarity among grassroots organizations, development workers, academic and the good wills individuals to work together for a better society;
   d. To work for a practical plan of action in policy advocacy

2. Both SEACA and CPD agree to conduct the following activities with the outputs as stipulated in the approved proposal:

ลับ

CERTIFIED TRUE COPY

- Public Policy and national development strategic plan addressing poverty eradication and people empowerment.
- Human rights development.
- Promotion of Democratic and good governance.
- Promotion of People's Media.

3. Both parties agree to implement the project utilizing participatory methodologies, to ensure participation of grassroots communities in general design, implementation, monitoring and evaluation of the program.

4. SEACA will provide support of Twenty Five Thousand Pound Sterling (GBP 25,000) equivalent to One Million Five Hundred Ninety Six Thousand Six Hundred Twenty Five Thai Baht (1,596,625 THB) for one year project period to CPD to cover both administration and project activities. The said amount will be remitted once in June 2001.

5. CPD will provide work plan of the whole program to SEACA.

6. SEACA will monitor project implementation to ensure achievement of target outputs.

7. CPD will submit a quarterly progress report to SEACA. The Progress Report shall cover a narrative and financial reports of the key activities undertaken by the project; accomplishments versus targets, problems encountered and plan courses of action.

7. Duration of project shall be limited to one year beginning July 2001 to June 2002, with an option for extension of another year upon mutual consent.

Both parties affix their signature to signify concurrence to this agreement this 1 day of July, 2001.

South East Asian Committee for Advocacy (SEACA)

DONATUS K. MARUT
Programme Coordinator

Campaign for Popular Democracy (CPD)

PIBHOP DHONGCHAI
Chairperson

CERTIFIED TRUE COPY

ฉบับ

(คำแปล)

คณะกรรมการสนับสนุนและพัฒนานโยบายสังคมภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2556 (51/498) ซอย 128/2 ถนนลาดพร้าว

คลองจั่น บางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240 ประเทศไทย

โทร (66-2) 377 2939 โทรสร (66-2) 731 0583

อี-เมล์: seaca@ksc.th.com

บันทึกความเข้าใจ

ระหว่าง

คณะกรรมการสนับสนุนและพัฒนานโยบายสังคมภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEACA) โดยมีกิจการและสำนักงานตั้งอยู่ที่ 2556 (51/498) ซอย 128/2 ถนนลาดพร้าว คลองจั่น บางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240 ซึ่งแทนโดยผู้ประสานงานโครงการ คือ ดอนาดุส คลัวดิอุส มารุท และต่อไปนี้จะเรียกว่า SEACA

และ

คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (CPD) โดยมีกิจการและสำนักงานตั้งอยู่ที่ 409 ซอยโรหิตสุข ถนนประชาราษฎร์บำเพ็ญ ห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10310 ประเทศไทย ซึ่งแทนโดยประธาน คือ พิภพ ธงไชย และต่อไปนี้จะเรียกว่า CPD

เพื่อการทำ

โครงการการสร้างความสามารถให้คำปรึกษาในประเทศไทย

คู่สัญญาทั้งสองตกลงที่จะทำโครงการตามข้อต่อไปนี้

บริษัท ที่ปรึกษากฎหมายอินเทอร์เน็ต จำกัด
INTERNET LAW CONSULTANTS LIMITED
161 อาคารสีลมคอมเพล็กซ์ ชั้นที่ 32 ... กรุงเทพฯ 10500
191 Silom Complex Bldg., ... Bangkok 10500
ฉบับ

ลับ

โครงการนี้มุ่งที่จะอำนวยความสะดวกในการสร้างความเข้มแข็งขององค์กรประชาสังคมในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้ คือ

ก. ให้อำนาจและพัฒนาความสามารถของคนทำงาน สังคม ผู้จัดตั้งชุมชน ผู้นำชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรประชาชน สหภาพการค้า และประชาสังคม ให้สามารถให้คำปรึกษาเพื่อเปลี่ยนโยบายทั้งในระดับท้องถิ่น ชาติ และนานาชาติ

ข. เพื่อจัดหาเวทีสำหรับการเรียนรู้ร่วมกัน การแบ่งปันประสบการณ์ ทัศนะ และทักษะระหว่างกลุ่มเป้าหมายต่างๆ

ค. เพื่อสร้างความร่วมมือที่ใกล้ชิดขึ้นและสร้างความสมานฉันท์ให้เข้มแข็งในระหว่างองค์กรรากหญ้า คนงานในการพัฒนา ปัจเจกชนด้านวิชาการและผู้หวังดีให้ทำงานร่วมกันเพื่อสังคมที่ดีขึ้น

ง. เพื่อทำงานให้แผนงานที่ปฏิบัติได้ในการให้คำปรึกษาด้านนโยบาย

2. ทั้ง SEACA และ CPD ตกลงที่จะทำกิจกรรมดังต่อไปนี้ โดยมีผลดังระบุในข้อเสนอที่อนุมัติแล้ว:

- นโยบายสาธารณะและแผนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา กล่าวถึงการกำจัดความยากจน และการให้อำนาจแก่ประชาชน

- การพัฒนาสิทธิมนุษยชน

- การส่งเสริมประชาธิปไตย และธรรมาภิบาล

บริษัท ที่ปรึกษากฎหมายอินเตอร์เนท จำกัด
INTERNET LAW CONSULTANTS LIMITED
ชั้น ... กรุงเทพฯ 10500

สัน

การส่งเสริมสื่อของประชาชน

คู่สัญญาทั้งสองตกลงที่จะทำโครงการโดยใช้ยุทธวิธีการมีส่วนร่วมเพื่อให้มั่นใจในการมีส่วนร่วมของชุมชนรากหญ้าในการออกแบบทั่วไป การทำให้สำเร็จ การตรวจสอบ และการประเมินโครงการ

SEACA จะจัดหาเงินสนับสนุนเป็นเงิน สองหมื่นห้าพันปอนด์สเตอร์ลิง (GBP 25,000) หรือเท่ากับหนึ่งล้านห้าแสนเก้าหมื่นหกพันหกร้อยยี่สิบห้าบาท (1,596,625.-บาท) สำหรับระยะโครงการหนึ่งปี ให้กับ CPD เพื่อให้ครอบคลุมกิจกรรมทั้งการบริหารและโครงการ จำนวนเงินดังกล่าวจะถูกส่งทันทีในเดือนมิถุนายน พ.ศ.2544

CPD จะจัดหาแผนการทำงานของโครงการทั้งหมดให้ SEACA

SEACA จะตรวจสอบการทำโครงการเพื่อให้มั่นใจว่าบรรลุผลเป้าหมาย

CPD จะส่งรายงานความก้าวหน้าทุก 3 เดือน ให้ SEACA ร่ายงานความก้าวหน้าจะครอบคลุมรายงานทางการเงิน และการบรรยาย กิจกรรมหลักซึ่งทำโดยโครงการความสำเร็จเทียบกับเป้าหมาย ปัญหาที่พบและแผนการปฏิบัติงาน

8. ระยะของโครงการจะจำกัดหนึ่งปี โดยเริ่มเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2544 ถึงมิถุนายน พ.ศ.2545 โดยมีตัวเลือกสำหรับการต่ออายุอีกหนึ่งปี เมื่อยินยอมร่วมกัน

บริษัท ที่ปรึกษากฎหมายระหว่างประเทศ จำกัด
INTERNET LAW [illegible] LIMITED
[illegible] กรุงเทพฯ 10500
[illegible] Bangkok 10500
[illegible]

ชั่ว

ลับ

ภาคีทั้งสองได้ลงนามเพื่อทำสัญญานี้ เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2544

คณะกรรมการสนับสนุนและพัฒนานโยบายสังคม	คณะกรรมการรณรงค์เพื่อ
แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	ประชาธิปไตย
(PACA)	(CPD)
ลายมือชื่อ	ลายมือชื่อ
ดอนาตุส เค. มารุท	พิภพ ธงไชย
ผู้ประสานงานโครงการ	ประธาน

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

ลับ

รายงานการชุมนุมร้องเรียน

เรื่อง : สมัชชาคนจนชุมนุมประท้วงที่ริมสันเขื่อนปากมูล(หมู่บ้านแม่มูนมั่นยืน1และ7)

วันที่เริ่มชุมนุม : 23 มี.ค. 42 [redacted]

วันที่ยุติชุมนุม :

UpDate : 21-พ.ย.-43

รหัส Mb : 29

รหัสเรื่อง :

ข้อเรียกร้อง :
1 ขอค่าชดเชยจากการสร้างเขื่อนปากมูล
2 ขอค่าชดเชยจากการสร้างเขื่อนสิรินธร
3 ขอค่าชดเชยจากการสร้างเขื่อลำคันฉูและขอให้ตรวจสอบเขื่อนร้าวกับขอคลองส่งน้ำ
4 ขอค่าชดเชยเขื่อนห้วยระห้า
5 ขอค่าชดเชยจากฝายราษีไศลและตั้งสถานีสูบน้ำ เปิดประตูกั้นน้ำและตรวจสอบดินเค็ม
6 ขอให้ยกเลิกโครงการเขื่อนโปร่งขุนเพชร
7 ขอให้ยกเลิกโครงการเขื่อนลำโดมใหญ่
8 ขอเอกสารสิทธิ์ในอุทยานแห่งชาติภูผาแต้ม
9 ขอเอกสารสิทธิ์ในอุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ
10 ขอเอกสารสิทธิ์ในป่าสงวนแห่งชาติดงภูหล่น
11 ขอเอกสารสิทธิ์ในป่าสงวนแห่งชาติป่าหลังภู
12 ขอค่าเสียโอกาสและค่ารื้อถอนจากปัญหาอุทยานแห่งชาติป่าหินงามและเขตสวงนพันธุ์สัตว์ป่าซับสังกา
13 ขอเอกสารสทธิ์ในที่ดินสาธารณประโยชน์บ้านวังใหม่
14 ขอเอกสารสิทธิ์ในที่ดินสาธารณประโยชน์บ้านตุงลุง
15 ขอให้ยกเลิกเขตสปก.และโครงการป่าชุมชนป่ากุดชมภูทับที่ทำกินของราษฎร
16 ขออยู่อาศัยในที่เดิมและออกเอกสารสิทธิ์ในโครงการค่านช่องเม็ก

พื้นที่ปัญหา :
1 อุบลราชธานี
2 ชัยภูมิ
3 สุรินทร์
4 ศรีสะเกษ
5 ร้อยเอ็ด

องค์กร : สมัชชาคนจน

จำนวนผู้ชุมนุม : 600 คน

แกนนำ :
1 นางสาว วนิดา ดันดิวิทยาพิทักษ์
2 นาย ทองเจริญ สีหาธรรม

สถานที่ชุมนุม : อุบลราชธานี

ลักษณะการชุมนุม : รุนแรง

ละเอียด : ต่อเนื่องบุกเผาทำลายทรัพย์สินของ กฟผ.

หนังสือร้องเรียน : ยื่นหนังสือ

ประเภทเรื่อง : คัดค้านโครงการของรัฐ

กิจกรรม :

23-มิ.ค.-42	บุกรุกเข้าไปชุมนุมที่เขื่อนปากมูลและสร้างหมู่บ้านแม่มูนมั่นยืน1
07-มิ.ย.-42	ตัวแทน16คนมายื่นหนังสือที่ทำเนียบรัฐบาลขอให้แก้ไขปัญหา16กรณี
28-ก.ย.-42	ตัวแทนมายื่นหนังสือที่ทำเนียบรัฐบาลขออย่าใช้ความรุนแรงกับผู้ชุมนุมที่ปากมูล
11-ม.ค.-43	ราษฎร700คนยึดรถไฟเดินทางเข้ากทม.และพักที่ท้องสนามหลวง
17-ม.ค.-43	ราษฎร700คนเดินทางกลับเขื่อนปากมูล
20-เม.ย.-43	สคจ.จัดสัมมนาคนจนกับทางออกของสังคมไทยที่เขื่อนปากมูล
21-เม.ย.-43	สคจ.จัดสัมมนาคนจนกับทางออกของสังคมไทยที่เขื่อนปากมูล
10-พ.ค.-43	น.ส.วนิดายื่นหนังสือต่อนายอำนวย รอง ลธน.ม. ที่ทำเนียบขอให้แก้ไขปัญหากลุ่มและขอให้ไปเยี่ยมที่ชุมนุม ซึ่งนัดหมายประมาณ15-19พ.ค.นี้
11-พ.ค.-43	สคจ. [redacted] เวลา 02.00 น. [redacted] ขอให้แก้ไขปัญหาเขื่อนลำคันฉูร้าวและจัดทำคลองส่งน้ำ
12-พ.ค.-43	นรม.มีบัญชาให้มีคณะบุคคลประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและตัวแทนราษฎรไปตรวจสอบกรณีเขื่อนร้าว
13-พ.ค.-43	นายอำนวย รอง ลธน.ม. นำคณะวิศวกร5หน่วยงานและตัวแทนสคจ.4คนไปตรวจสอบในพื้นที่ผลปรากฏเขื่อนยังมีความแข็งแรงดี
15-พ.ค.-43	สคจ.จากแม่มูน1บุกยึดอาคารโรงไฟฟ้าปากมูลเวลา 02.00น.ประกาศหมู่บ้านแม่มูนมั่นยืน7
16-พ.ค.-43	สลน.มีหนังสือแจ้งผลการตรวจสอบของคณะวิศวกรให้ตัวแทนสคจ.ที่บุกรุกทำเนียบทราบ
17-พ.ค.-43	สลน.เชิญเจ้าหน้าที่ จ.ชัยภูมิมาให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้บุกรุกปรากฏเป็นราฎรปัญหาลำคันฉู15คนโปร่งขุนเพชร5คนและไม่ทราบว่าราษฎรจังหวัดใด16คน
19-พ.ค.-43	ผู้บุกรุกทำเนียบ36คนออกจากพื้นที่บุกรุกและไปร่วมงานพฤษภาทมิฬที่ม.ธรรมศาสตร์แล้วกลับเขื่อนปากมูล
20-พ.ค.-43	คณะนักวิชาการสันติวิธีนำโดย ดร.ชัยวัฒน์ สถาอานันต์มีจมพเปิดผนึกขออย่าให้รัฐบาลใช้ความรุนแรงกับผู้ชุมนุม
26-พ.ค.-43	นายอำนวย รอง ลธน.ม. เชิญนักวิชาการสันติวิธีหารือที่ห้อง 302 ทำเนียบรัฐบาล
27-พ.ค.-43	สว14คนไปพบสคจ.ที่เขื่อนปากมูล และเสนอให้มีผู้รับผิดชอบการแก้ไขปัญหาการชุมนุม
28-พ.ค.-43	เวลา03.00นสคจ70คนเดินทางจากเขื่อนปากมูลปีนรั้วเข้ามาในทำเนียบ สลน.เรียนรองพิชัย รัตตกุล รก.นรม. ทราบและมีบัญชาให้รมว.มท.แก้ไขปัญหา ซึ่งรมว.มท.ตกลงจะให้ตั้งกรรมการกลาง ผู้บุกรุกพอใจและเดินทางกลับไปชุมนุมข้างรร.พาณิชยการเพื่อรอผลของกรรมการ
02-มิ.ย.-43	รมว.มท.แต่งตั้งคณะกรรมการกลางเพื่อแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจน10คน
06-มิ.ย.-43	ประชุมคณะกรรมการกลาง1/43แบ่งงานเป็น3 คณะ คือ เรื่องเขื่อนปากมูล 15 กรณีที่เหลือ และปัญหาระยะยาว
09-มิ.ย.-43	นายบัญชร อ.สุธี และอ.อนุชาติรายงานผลประชุมต่อรมว.มท.ขอให้สั่งการให้ทุกฝ่ายไว้ใจกรรมการกลาง
10-มิ.ย.-43	นายอำนวย รอง ลธน.ม. อ.บัญชรและอ.สุธีนำหนังสือมท1ไปแจ้งกฟผ จ.อุบล และสคจ ขอให้ร่วมมือกับกรรมการและขอให้กฟผ เข้าไปทำงานซ่อมเครื่องแต่ยังตกลงกันไม่ได้ กฟผ ขอใช้พื้นที่100%
12-มิ.ย.-43	ประชุมกรรมการกลาง2/43
13-มิ.ย.-43	อ.บัณชร อ.สุธี อ.พรายพล พบ รมว.มท.เสนอให้ปิดประตูน้ำ8บาน4เดือน รมว.มท.ขอให้พิจารณารอบด้าน

15-มิ.ย.-43 ประชุมกรรมการกลาง3/43ยืนยันขอให้เปิดประตูน้ำ8บาน4เดือนและประชุมอนุ15กรณี

21-มิ.ย.-43 ประชุมกรรมการกลาง4/43และอนุ 15 กรณี

22-มิ.ย.-43 นายอำนวย รอง ลธน.ม. ไปเจื่อนปากมูลเจรจาขอให้กฟผ.เข้าไปทำงาน

23-มิ.ย.-43 กฟผ.เข้าทำงานในอาคารโรงไฟฟ้า และอ.บัณฑรมีหนังสือเสนอผลการประชุมของคณะกรรมการกลางที่ขอให้เปิดประตู8บานและตั้งคณะทำงานทดลองเปิดประตูต่อรมว.มท.

29-มิ.ย.-43 กลุ่มผู้คัดค้าน(นายเที่ยง บรรเทา)ยื่นหนังสือต่อ รมว.มท. และ ผบ.ตร.

30-มิ.ย.-43 ประชุมคณะกรรมการกลาง5/43

01-ก.ค.-43 นำคณะเอ็นจีโอชาวต่างประเทศ ที่มาร่วมประชุมที่ศูนย์สาธารณสุข อ.โขงเจียม ไปพบปะผู้ชุมนุมที่ หมู่บ้านแม่มูนมั่นยืน 1,7 / กฟผ.ได้เข้าซ่อมบำรุงประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล 4 บาน

03-ก.ค.-43 กฟผ. นำมวลชนที่จัดจ้างมาช่วยรักษาความปลอดภัย ตรึงกำลังอยู่พื้นที่ลานจอดรถ

04-ก.ค.-43 นางสาว วนิดาฯ กับพวก 80 คน ได้ไปยื่นหนังสือกับ ผวจ. ให้สอบสวนข้อเท็จริงกรณี กฟผ.ระเบิดแก่งตาดหัวภู้ แก่งดันหัวเห่ว แก่งหินบริเวณหัวงานในช่วงการก่อสร้างเขื่อนปากมูล

06-ก.ค.-43 คณะกรรมการกลางแถลงผลการศึกษาผลกระทบ

09-ก.ค.-43 แกนนำกลุ่ม สคจ. ที่เขื่อนปากมูล ได้ให้งดการเดินทางไป กทม. ในวันที่ 9 ก.ค 43 เนื่องจากอาสาสมัครใหม่ยังไม่ผ่านการฝึกอบรม และจะเดินทางไป กทม.ในวันที่ 10 ก.ค. 43

10-ก.ค.-43 กลุ่ม สคจ. ปากมูล ร่วมกับ สคจ. ฝ่ายราษีไศล ประมาณ 1,200 คน ได้เดินทางไปที่สถานีรถไฟอุบลราชธานี และได้ออกแถลงการณ์ว่าจะไม่ซื้อตั๋วโดยสารรถไฟในการเดินทางเข้า กทม. ขณะเดียวกัน รฟท.ก็ได้งดการเดินทางรถไฟ จ.อุบลราชธาน- กทม.ทุกเที่ยว

11-ก.ค.-43 กลุ่ม สคจ. ปากมูล ประมาณ 800 คน ขึ้นรถไฟจาก อุบลฯ เข้า กทม.

19-ก.ค.-43 กลุ่ม ราษฎรที่ กฟผ. จ้างมาเป็น รปภ. ได้เข้ารื้อเพิงพักของกลุ่มสคจ. บริเวณบันไดปลาโจน โดยมีกลุ่มสคจ. ประมาณ 100 คนได้ขว้างปาก้อนหินใส่ แต่ไม่มีใครได้รับบาดเจ็บ

24-ก.ค.-43 นายเจริญ ทองโคตร แกนนำ ได้ประชุมสมาชิก เพื่อหาอาสาสมัครเพิ่มเติมเดินทางเข้า กทม. สมทบ กับกลุ่มที่ชุมนุมที่ทำเนียบรัฐบาล

26-ก.ค.-43 สคจ.จาก จังหวัดสุราษฎร์ธานีและพังงา ประมาณ 40 คน ได้ไปเยี่ยม สคจ ที่เขื่อนปากมูล ซึ่งมีผู้ชุมนุมอยู่ประมาณ 300 คน พร้อมทั้งมีการรับอาสาสมัครที่จะอดอาหารประท้วง ประมาณ 50 คน

01-ส.ค.-43 กลุ่ม สคจ. ไปที่ศาลากลางจังหวัด เพื่อพบ ผวจ. พร้อมทั้งอ่านแถลงการณ์และมอบกระเช้าดอกไม้ ให้ ผวจ.

04-พ.ย.-43 บุกรุกบริเวณลานไกไฟฟ้า สันเขื่อนปากมูล จำนวน 50 คน

09-พ.ย.-43 สร้างที่พักอาศัยจำนวน 13 หลัง บริเวณลานไกไฟฟ้า สันเขื่อนปากมูล จำนวนคน 50 คน

19-พ.ย.-43 เกิดเพลิงไหม้เพิงพักของกลุ่มผู้ชุมนุม บรเวณฝั่งซ้ายแม่น้ำมูล 3-4 หลัง และกลุ่มบุกเผาป้อมยามและเต็นท์ของ กฟผ.

20-พ.ย.-43 ยื่นหนังสือต่อ ผวจ.อุบลเรียกร้องให้ให้ดำเนินคดีกับผู้วางเพลิง

รายงานการชุมนุมร้องเรียน

เรื่อง : ขอให้ทบทวน มติ ครม.

วันที่เริ่มชุมนุม : 29 ต.ค. 45

วันที่ยุติชุมนุม : 29-ม.ค.-46

UpDate : 30-ต.ค.-45

รหัส Mob : 2574

รหัสเรื่อง :

ข้อเรียกร้อง :
1 ขอให้ชะลอการปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูล
2 ขอให้สมัชชาคนจนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนฟื้นฟูชีวิตและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนปากมูล
3 ขอให้ยกเลิกโครงการท่อส่งแก๊สและโรงแยกแก๊ส อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

พื้นที่ปัญหา :
1 อุบลราชธานี
2 สงขลา

องค์กร : สมัชชาคนจน

จำนวนผู้ชุมนุม : 800 คน

แกนนำ :
1 นางสาว วนิดา ตันติวิทยาพิทักษ์
2 นาย ไพจิตร ศิลารักษ์
3 นาย ทองเจริญ สีหาธรรม
4 นาย บุญมี คำเรือง
5 นาย นันทโชติ ชัยรัตน์
6 นาย บารมี ชัยรัตน์
7 นาย ประพนธ์ สิงแก้ว
8 นาย เปาโล คำสวัสดิ์
9 นาย อุเชน เชียงเสน

สถานที่ชุมนุม : ทำเนียบรัฐบาล

ลักษณะการชุมนุม : ปกติ

รายละเอียด :

หนังสือร้องเรียน : ยื่นหนังสือ

ประเภทเรื่อง : ป่าไม้และที่ดิน

กิจกรรม :
29-ต.ค.-45 เวลา 9.30 น. กลุ่ม สคจ. จำนวน 150 คน นำโดย น.ส.วิลาเดินเท้าจากที่ชุมนุม ถ .นครปฐม มาชุมนุมที่เชิงสะพานมัฆวาน เวลา 14.30 เดินเท้ากลับที่ชุมนุม เวลา 17.30 กลุ่มได้เดินเท้าไปที่บ้าน นรม. 22.20 นายยงยุทธ (ลธน.) ได้ไปพบกลุ่ม ไม่ได้ข้อยุติ กลุ่มได้ค้างคืนที่หน้าบ้าน นรม.

30-ต.ค.-45 เวลา 10.00 กลุ่มเจรจากับ จนท.ตร ขอรถบัสมารับกลุ่มกลับมาชุมนุมที่ถ.นครปฐม 13.30 กลุ่มจำนวน 100 คน เดินเท้าไปชุมนุมที่หน้ารัฐสภาเพื่อยื่นหนังสือต่อประธานวุฒิสภา เวลา 14.00 กลุ่มเดินเท้ากลับถ.นครปฐม เวลา 14.45 กลุ่มแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ชุมนุมบริเวณประตูเข้าออกทำเนียบรัฐบาล

31-ต.ค.-45 เวลา 11.00 กลุ่ม.ฯ 100 คน นำโดยน.ส.วนิดา นายสมเกียรติ เดินเท้าไปยังอาคารพญาไทพลาซ่า เพื่อยื่นหนังสือต่อนายอานันท์ ปันยารชุน เวลา 15.00 กลุ่มเดินเท้ากลับเข้าที่ชุมนุม

01-พ.ย.-45 กลุ่ม ฯ 100 คน นำโดยนายนันทโชติ เดินเท้าไป ก.พลังงาน เพื่อขอพบนายพงษ์เทพ ฯ (รมว.ก.พลังงาน)

04-พ.ย.-45 10.15 กลุ่ม ฯ 70 คน นำโดย นายเปาโล เดินเท้ามายังประตูบริเวณสะพานมัฆวาน เพื่อขอพบและยื่นหนังสือต่อนายจาตุรนต์ (รอง นรม.) เวลา 10.50 ได้กล่าวปราศรัยโจมตี ศ.ดร.ประกอบ (อธิการบดี ม.อุบล) 13.30 นายวัชระพันธุ์ออกมารับหนังสือ 13.35 กลุ่มเดินเท้ากลับเข้าที่ชุมนุม ถ.นครปฐม

05-พ.ย.-45 10.10 น. กลุ่ม ฯ 80 คน นำโดยน.ส.วนิดา เดินเท้ามาชุมนุมบริเวณสะพานมัฆวาน 11.25 กลุ่มได้ฝ่าแผงกันของ จนท.ตร. และได้มาชุมนุมที่ประตู 6 กล่าวปราศรัยโจมตี 13.25 กลุ่มได้จัดตัวแทน 7 คนเพื่อขอเข้าพบ รมว.พงศ์เทพ พร้อม ไหปลาร้าเพื่อขอเข้าพบและมอบปลาร้าต่อ รมว.พงศ์เทพ จนท.ตร.ไม่ให้เข้าพบ

07-พ.ย.-45 10.20 กลุ่ม 80 คน นำโดยน.ส.วนิดา เดินเท้าไปรัฐสภาเพื่อยื่นหนังสือประธานสุชิสภา ยื่นต่อนายเจิมศักดิ์ 11.45 กลับถึงที่ชุมนุม 13.30 กลุ่ม 80 คน นำโดยนายบุญมี เดินเท้าไปสนามหลวงและได้พบกับนพ.เสม 16.30 เดินทางกลับ

08-พ.ย.-45 12.00 กลุ่ม 60 คน นำโดยน.ส.วนิดา เดินเท้าไป UN เพื่อยื่นหนังสือต่อนายอุทัย พิมพ์ใจชน 13.35 นายอุทัย (ประธานรัฐสภา)ได้ออกมารับหนังสือ และกลุ่มได้เดินทางกลับที่ชุมนุม

11-พ.ย.-45 10.45 กลุ่ม 40 คน นำโดยนายเปาโล เดินเท้าไป ศธ เพื่อยื่นหนังสือต่อ รมว.ศธ. เรื่องการปลดอธิการบดี ม.อุบล 11.15 นายยอดยิ่ง ได้ออกมารับหนังสือ กลุ่มพอใจแล้วเดินทางกลับ

12-พ.ย.-45 11.00 กลุ่ม 40 คน นำโดยนายสมเกียรติ เดินเท้าจากที่ชุมนุมมายังเชิงสะพานมัฆวาน เพื่ออ่านและแจกแถลงการณ์ พร้อมทั้งยังมีการแสดงละครสะท้อนผลกระทบจากการปิดเขื่อนปากมูล

13-พ.ย.-45 11.40 กลุ่ม 40 คน นำโดยนายบุญมี ได้ขึ้นรถเมล์สาย 16 ไปยังก.ท่องเที่ยว เพื่อยื่นหนังสือต่อ รมว.ท่องเที่ยว กรณีผลกระทบจากการสร้างเขื่อนที่ทำลายแหล่งท่องเที่ยว 14.10 ยื่นหนังสือต่อนายประวิทย์ 17.00 กลุ่มได้เดินทางกลับ

14-พ.ย.-45 12.40 น. กลุ่ม 70 คน นำโดยนายนันทโชติเดินทางไปจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเข้าร่วมสัมมนาในเชิงวิชาการ กรณีเขื่อนปากมูล

14-พ.ย.-45 12.40 น. กลุ่มสมัชชาคนจนจำนวน 30 คน เดินทางโดยรถไฟสายอุบลราชธานี-กรุงเทพ ฯ เพื่อมาเข้าร่วมชุมนุมกับกลุ่ม

18-พ.ย.-45 กลุ่มได้เตรียมจัดทำกระทงเพื่อไว้ลอยในวันลอยกระทงในบริเวณที่ชุมนุม

19-พ.ย.-45 กลุ่มได้มาทำการร่วมชุมนุมกับกลุ่มที่มาชุมนุมบริเวณหน้า ก.พ.ตรงข้ามประตู 3

20-พ.ย.-45 13.00 น.กลุ่มจำนวน 50 คน นำโดยนางสาววนิดา เดินเท้าไปรัฐสภาเพื่อเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการมาธิการ โดยมีนายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง เป็นประธาน

21-พ.ย.-45 7.30 น. กลุ่มจำนวน 50 คน นำโดยนายสมเกียรติ เดินเท้าไปสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อเข้าร่วมรับฟังการสัมมนารายงานการวิจัยและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาเขื่อนปากมูล

21-พ.ย.-45 16.10 น. ยุติการสัมมนา กลุ่มได้เดินเท้ากลับเข้าที่ชุมนุม

22-พ.ย.-45 8.30 น. กลุ่มจำนวน 60 คน นำโดยนางสาววนิดา เดินเท้าไปมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เพื่อร่วมรณรงค์ให้นักศึกษาและประชาชนทราบกรณีเปิดเขื่อนปากมูล

25-พ.ย.-45 10.30 น. กลุ่มจำนวน 50 คน นำโดยนางสาววนิดา นายสมเกียรติ นายไพจิตร เดินเท้ามาชุมนุมหน้าประตู 3 เพื่อต้องการยื่นจดหมายเปิดผนึกถึงรัฐบาล

25-พ.ย.-45 10.45 น.กลุ่มได้ยิงธนู โดยนำจดหมายเสียบกับลูกดอกยิงเข้ามาภายในทำเนียบรัฐบาล จำนวน 3 ชุด ชุดละ 3 ดอก

25-พ.ย.-45 10.50 น. กลุ่มเดินเท้ากลับเข้าที่ชุมนุม

26-พ.ย.-45 9.50 น. กลุ่มจำนวน 50 คน นำโดยนายไพจิตร นายบุญมี ได้เดินเท้ามาชุมนุมบริเวณเชิงสะพานมัฆวานรังสรรค์ เพื่ออ่านและแจกแถลงการณ์ต่อสื่อมวลชนเรื่องความมั่นคงของประเทศต้องพัฒนาอย่างยั่งยืน สมดุลและเป็นธรรม

26-พ.ย.-45 10.50 น. กลุ่มได้เดินเท้ากลับเข้าที่ชุมนุม

27-พ.ย.-45 10.45 น. กลุ่มจำนวน 80 คน นำโดยนายไพจิตร มาชุมนุมบริเวณประตู 3 และได้จุดเทียนเพื่อแสดงถึงการให้แสงสว่างกับรัฐบาล เวลา 11.10 น.กลุ่มเดินเท้ากลับเข้าที่ชุมนุม

27-พ.ย.-45 13.15 น. กลุ่มได้เดินเท้าไปรัฐสภา เพื่อยื่นหนังสือกราบเรียนประธานรัฐสภา ขอให้ทบทวนเพื่อยกเลิกร่าง พ.ร.บ.ทางหลวง "ห้ามมิให้ผู้ใดชุมนุมในเขตทางหลวง"

27-พ.ย.-45 14.20 น. ประธานรัฐสภาได้มาพบและเจรจากับกลุ่มและรับหนังสือไว้

27-พ.ย.-45 14.30 น. กลุ่มพอใจและเดินทางกลับที่ชุมนุม

02-ธ.ค.-45 9:50 น. กลุ่ม ฯ จำนวน 44 คน นำโดยนายนันทโชติ จัดขบวนแห่งานวิจัยไทบ้าน เดินรอบทำเนียบรัฐบาล และแจกแถลงการณ์การณ์ต่อประชาชนที่สัญจรผ่าน

02-ธ.ค.-45 10.30 น. กลุ่ม ฯ ได้หยุดขบวนที่บริเวณเชิงสะพานชมัยมรุเชษฐ และอ่านแถลงการณ์

02-ธ.ค.-45 10.50 น. กลุ่ม ฯ กลับเข้าที่ชุมนุม

05-ธ.ค.-45 03.00 น. กลุ่มชายฉกรรจ์ จำนวน 30 คน เข้าไปที่ชุมนุมของกลุ่มสมัชชาคนจนและทำลายทรัพย์สินของกลุ่ม

05-ธ.ค.-45 03.30 น. กลุ่มชายฉกรรจ์ 30 คน ได้เดินทางกลับโดยใช้รถตู้ 2 คัน และรถบรรทุกเล็ก 1 คัน

05-ธ.ค.-45 15.00 น. ตัวแทนกลุ่มสมัชชาคนจน (นายคง มหาไชย) เข้าแจ้งความที่ สน.ดุสิต เพื่อดำเนินคดีกับกลุ่มชายฉกรรจ์ 30 คน

06-ธ.ค.-45 กลุ่ม ฯ จำนวน 40 คน นำโดย.นายบุญมี ดำเรือง เดินทางไปสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อยื่นหนังสือ น.พ.ประดิษฐ์ เจริญไทยทวี ได้ออกมารับหนังสือ

07-ธ.ค.-45 กลุ่ม ฯ จำนวน 100 คน เดินเท้าบริเวณทำเนียบรัฐบาล พร้อมทั้งร้องเพลงและปราศรัยการถูกกระทำการรุนแรงต่อกลุ่ม

08-ธ.ค.-45 11.00 น. นายกรัฐมนตรีได้เดินทางไปพบกลุ่มผู้ชุมนุมบริเวณ ถ.นครปฐม โดยเข้าเจรจากับกลุ่มและได้มอบเงินจำนวน 7,000 บาท ให้กับกลุ่ม

08-ธ.ค.-45 10.30 น. นายกรัฐมนตรีได้เดินทางกลับ

08-ธ.ค.-45 11.00 น. นายปรีชา เตียสุวรรณ์ ประธานเครือข่ายธุรกิจเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อ่านแถลงการณ์เรื่องปฏิบัติการของชายฉกรรจ์ 30 คน

09-ธ.ค.-45 14.00 น. กลุ่ม ฯ จำนวน 40 คน นำโดยนายยงยุทธ นวนิยม ได้เดินเท้ามาหน้าประตู 3 เพื่อมอบของขวัญแก่นายพรหมินทร์ ฯ (รอง นรม.) โดยนายสมพงษ์ หิริกุล (ที่ปรึกษา นรม.) ได้มารับแทน

09-ธ.ค.-45 14.30 น. กลุ่ม ฯ พอใจและเดินทางกลับเข้าที่ชุมนุม

14-ธ.ค.-45 ที่เขื่อนปากมูล จังหวัดอุบลราชธานี ได้มีการทำลายเต้นท์ของผู้ชุมนุม

15-ธ.ค.-45 กลุ่มผู้ชุมนุมที่ทำเนียบรัฐบาลได้เดินทางไปบ้านนายกรัฐมนตรี ใน ซ.จรัญ ฯ 69

16-ธ.ค.-45 เวลา 10.30 น. กลุ่มสมัชชาคนจนประมาณ 200 คน นำโดยนายยงยุทธ นวนิยม ได้เดินเทาจากที่ชุมนุม แบกหุ่นการไฟฟ้าและจุดประทัด ไปบริเวณเชิงสะพานมัฆวานรังสรรค์

16-ธ.ค.-45 เวลา 11.00 น. กลุ่ม ฯ ได้ทำพิธี และทำการเผาหุ่นการไฟฟ้า

16-ธ.ค.-45 เวลาประมาณ 12.00 น. กลุ่ม ฯ เดินเท้ากลับเข้าที่ชุมนุม ถ.นครปฐม

17-ธ.ค.-45 กลุ่มสมัชชาคนจน จำนวนประมาณ 700 คน เดินเท้าจากที่ชุมนุมไปเชิงสะพานมัฆวานรังสรรค์เพื่ออ่านและแจกแถลงการณ์ พร้อมทั้งนั่งสมาธิสวดมนต์ภาวนาให้รัฐบาล

17-ธ.ค.-45 เวลา 11.05 น. กลุ่มเดินเท้ากลับเข้าที่ชุมนุม

18-ธ.ค.-45 เวลา 12.30 น. กลุ่มสมัชชาคนจน จำนวน 800 คน เดินเท้าไปยังเชิงสะพานมัฆวานรังสรรค์ เพื่อยื่นหนังสือกราบเรียน นรม. เพื่อสอบถามถึงรายละเอียดการประชุม 20/12/45

19-ธ.ค.-45 เวลา 11.00 น. กลุ่มสมัชชาคนจน จำนวน 300 คน นำโดยนายไพจิตร ศิลารักษ์ เดินเท้ามาชุมนุมเชิงสะพานมัฆวานรังสรรค์ เพื่อเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีออกกำหนดการที่แน่นอนในการประชุม

19-ธ.ค.-45 เวลา 11.50 น. กลุ่มเดินเท้ากลับเข้าที่ชุมนุม

19-ธ.ค.-45 เวลา 15.40 น. กลุ่ม ฯ จำนวน 100 คน นำโดยนายไพจิตร ศิลารักษ์ ได้นำรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 30 คน มายื่นกราบเรียนนายกรัฐมนตรี

20-ธ.ค.-45 เวลา 8.45 น. กลุ่มสมัชชาคนจน จำนวน 300 คน ได้เดินเท้ามาส่งผู้เข้าร่วมประชุมที่เชิงสะพานมัฆวานรังสรรค์

20-ธ.ค.-45 เวลา 9.30 น. มีการประชุม "นายกรัฐมนตรีพบราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนปากมูล " โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน

20-ธ.ค.-45 เวลา 13.30 น. การประชุมสิ้นสุดลง สรุปว่า นยกรัฐมนตรีจะไปดูสถานที่เขื่อนปากมูลในวันที่ 24 ธ.ค.45

20-ธ.ค.-45 เวลา 13.45 น.กลุ่มผู้ชุมนุม จำนวน 300 คน ได้มารับตัวแทนผู้เข้าประชุมที่เชิงสะพานชมัยมรุเชษฐ์ เพื่อกลับเข้าที่ชุมนุม ถ.นครปฐม

23-ธ.ค.-45 เวลา 14.35 น. กลุ่มสมัชชาคนจนจำนวน 250 คน เดินเท้าจากที่พักไปเชิงสะพานมัฆวานรังสรรค์ เพื่อเสนอรายชื่อผู้ร่วมเดินทางไปกับนายกรัฐมนตรีในวันที่ 24/12/45 คือ นายสุวรรณ มิ่งขวัญ นางคำบ่อ บุญประสิทธิ์

23-ธ.ค.-45 เวลา 15.00 น. กลุ่มเดินเท้ากลับเข้าที่ชุมนุม

07-ม.ค.-46 เวลา 10.00 น. กลุ่ม ฯ จำนวน 300 คน นำโดยนายเปาโล ดำสวัสดิ์ เดินเท้ามาชุมนุมบริเวณเชิงสะพานมัฆวานรังสรรค์ อ่านและแจกแถลงการณ์ต่อสื่อมวลชน เรื่อง รัฐบาลเทวดา ขี้ตั๋วคนจน

07-ม.ค.-46 เวลา 10.40 น. กลุ่มได้เดินเท้ารอบทำเนียบรัฐบาล เพื่อแจกแถลงการณ์ต่อผู้สัญจร

07-ม.ค.-46 เวลา 11.00 น. กลุ่มเดินเท้ากลับเข้าที่ชุมนุม

08-ม.ค.-46 เวลา 10.00 น. กลุ่ม ฯ จำนวน 300 คน นำโดยนายสมเกียรติ พันภัย เดินเท้ามาชุมนุมบริเวณเชิงสะพานมัฆวานรังสรรค์ เพื่ออ่านและแจกแถลงการณ์ต่อสื่อมวลชน

08-ม.ค.-46 เวลา 11.00 น. กลุ่มเดินเท้ากลับเข้าที่ชุมนุม

09-ม.ค.-46 เวลา 10.00 น. กลุ่ม ฯ จำนวน 300 คน นำโดยนายเปาโล เดินเท้ามาบริเวณเชิงสะพานมัฆวานรังสรรค์ แสดงละครล้อเลียนโดยมีการชกมวย

09-ม.ค.-46 เวลา 11.00 น. กลุ่ม ฯ เดินเท้ากลับเข้าที่ชุมนุม

16-ม.ค.-46 เวลา 10.00 น. กลุ่ม ฯ จำนวนประมาณ 200 คน นำโดย นายสมเกียรติ พันภัย เดินเท้าไปบริเวณเชิงสะพานมัฆวานรังสรรค์ เพื่อแจกแถลงการณ์เหตุผลไม่ยอมรับมติ ครม.วันที่ 14 ม.ค.2546

16-ม.ค.-46 กลุ่ม ฯ ได้เดินเท้ารอบทำเนียบรัฐบาล และกลับเข้าที่ชุมนุมเวลา 11.30 น.

17-ม.ค.-46 เวลา 10.30 น. กลุ่ม ฯ จำนวนประมาณ 150 คน นำโดยนายสมเกียรติ พันภัย เดินเท้าไปสำนักงานสถิติแห่งชาติ เพื่อขอให้เปิดเวทีสาธารณะเรื่อง การสำรวจความคิดเห็นและถามข้อซักถาม

17-ม.ค.-46 เวล 12.00 น. น.ส.จินตนา เพชรฐานนท์ ได้ออกมารับและจะเปิดเวทีสาธารณะที่กรมประชาสัมพันธ์ในวันที่ 20 ม.ค.2546 และทางกลุ่มได้เดินทางกลับ

20-ม.ค.-46 เวลา 9.30 น. กลุ่ม ฯ จำนวน 200 น เดินเท้าไปกรมประชาสัมพันธ์เพื่อเข้าร่วมการเปิดเวทีสาธารณะ

20-ม.ค.-46 เวลา 12.00 น. ยุติการเปิดเวทีสาธารณะ ทางกลุ่มไม่พอใจ และเดินทางกลับถึงที่ชุมนุมเวลา 13.40 น.

21-ม.ค.-46 เวลา 9.45 น. กลุ่ม ฯ ได้แจกแถลงการณ์คำประกาศจัดตั้งหมู่บ้านคนจนแม่มูลมั่นยืน

22-ม.ค.-46 กลุ่ม ฯ จำนวนประมาณ 150 คน พร้อมดอกไม้ธูปเทียน เดินจงกลมรอบวัดเบญจมบพิตร เพื่อต่อสู้อย่างสันติ

24-ม.ค.-46 กลุ่ม ฯ จำนวนประมาณ 150 คน เดินเท้าไปรัฐสภาเพื่อยื่นหนังสือถึงประธานวุฒิสภา เรื่องขอให้ตรวจสอบพฤติกรรมการใช้อำนาจของรัฐบาล กรณีรัฐบาลจะทำการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างของกลุ่ม ฯ

27-ม.ค.-46 เวลา 10.00 น. กลุ่ม ฯ จำนวนประมาณ 150 คน นำโดยนายพุฒ บุญเต็ม เดินทางออกจากที่ชุมนุมมาทำเนียบรัฐบาลเพื่อยื่นหนังสือ โดยขอเปิดการเจรจาอย่างเป็นทางการ กรณีฝายราษฎรไพล ยื่นผ่าน หน.ฝปช.

27-ม.ค.-46 เวลา 13.40 น. ตัวแทนกลุ่มได้เข้าพบและเจรจากับผู้อำนวยการเขตดุสิต ณ โรงเรียนวัดเบญจมบพิตร เรื่องขอรถน้ำ รถสุขา

28-ม.ค.-46 เวลา 13.00 น. พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ (รองนายกรัฐมนตรี) ได้ออกไปพบและเจรจากับกลุ่มผู้ชุมนุม

28-ม.ค.-46 การเจรจายุติลงเมื่อเวลา 13.45 น.

29-ม.ค.-46 เวลา 9.30 น. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (นายสมัคร ฯ) พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่เทศกิจ ประมาณ 1,000 คน รถบรรทุก 23 คัน รถโดยสาร 7 คัน เดินทางมายังที่ชุมนุม

29-ม.ค.-46 เวลา 9.45 น. เจ้าหน้าที่ได้เริ่มรื้อถอนเพิงที่พักของกลุ่ม ฯ

29-ม.ค.-46 เวลา 12.00 น. กลุ่ม ฯ ได้ตั้งแถวเพื่อเดินเท้าไปสถานีรถไฟหัวลำโพง เพื่อเดินทางกลับภูมิลำเนา

29-ม.ค.-46 เวลา 20.05 น. กลุ่ม ฯ ขอมเดินทางกลับ

จัดทำโดย : ฝ่ายประเมินผล ส่วนประสานมวลชนและประเมินผล ศูนย์บริการประชาชน

ที่ อบ 0017.1/ 2669

ศาลากลางจังหวัดอุบลราชธานี
ถนนอุปราช อบ 34000

27 ธันวาคม 2545

เรื่อง รายงานผลการรับฟังความคิดเห็นประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนปากมูล อำเภอโขงเจียม

กราบเรียน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. สรุปผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน
2. สำเนาหนังสืออำเภอสิรินธร ที่ อบ 1818/4208 ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2545
3. สำเนาหนังสืออำเภอโขงเจียม ที่ อบ 216/3022 ลงวันที่ 26 ธันวาคม 2545
4. สำเนาหนังสืออำเภอพิบูลมังสาหาร ที่ อบ 0418/7225 ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2545

ตามที่ ฯพณฯนายกรัฐมนตรี ได้เดินทางมาตรวจราชการ กรณีเขื่อนปากมูล ที่จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2545 และได้มีบัญชาให้จังหวัดดำเนินการสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ซึ่งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำมูล กรณีคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลเป็นเวลา 4 เดือน และปิดประตูระบายน้ำเป็นเวลา 8 เดือน แล้วรายงานผลให้ทราบโดยด่วน นั้น

จังหวัดได้ให้อำเภอสิรินธร อำเภอพิบูลมังสาหาร อำเภอโขงเจียม ดำเนินการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ซึ่งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำมูล จำนวน 63 หมู่บ้าน 36,482 คน สรุปได้ดังนี้

1. เห็นด้วย ให้ทางราชการปิด – เปิดประตูระบายน้ำตามมติ ครม. เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2545 จำนวน 27,734 คน คิดเป็นร้อยละ 76.02

2. ไม่เห็นด้วยกับมติ ครม. และให้เปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลถาวร จำนวน 8,748 คน คิดเป็นร้อยละ 23.65

3. ไม่แสดงความคิดเห็น 119 คน คิดเป็นร้อยละ 0.33

สำหรับการทำประชาพิจารหากจะดำเนินการจะต้องถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชาพิจาร พ.ศ. 2539 และประกาศคณะกรรมที่ปรึกษาว่าด้วยประชาพิจาร พ.ศ. 2542 ส่วนสรุปแนวทางแก้ไขและความคิดเห็นของนายทั้ง 3 อำเภอ ได้สรุปส่งมาพร้อมหนังสือนี้แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายชัยสิทธิ์ โหตระกิตย์)
ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี

ฝ่ายข้อมูลและติดตามประเมินผล
สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี
โทร.0-4525-4218
โทรสาร 0-4525-4539

สรุปผลการสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของประชาชน

อำเภอ	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวน (คน)	ความคิดเห็นต่อมติ ครม. 1 ต.ค.45					
			เห็นด้วย	%	ไม่เห็นด้วย	%	ไม่แสดงความคิดเห็น	%
สิรินธร	14	1,411	1,235	87.53	176	12.47	-	-
โขงเจียม	9	3,941	3,152	80	670	17	119	3
พิบูลมังสาหาร	40	31,130	23,347	75	7,783	25	-	-
รวม	**63**	**36,482**	**27,734**	**76.02**	**8,629**	**23.65**	**119**	**0.33**

ที่มาของสมัชชาคนจน

พ.ศ.2536 สมัชชาคนจน ถูกก่อตั้งขึ้น
(จากสาเหตุความขัดแย้งภายในของแกนนำสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (สกย.อ.)
มีนายบำรุง คะโยธา เป็นเลขาธิการ สกย.อ.)

↓

4 มี.ค.2538 นายบำรุง คะโยธา ลาออกจากการเลขาธิการ สกย.อ. ทำให้นายนคร ศรีวิพัฒน์ หัวหน้าสำนักงานขึ้นเป็นแทน และนายนครฯ ได้ปลดคณะกรรมการสายนายบำรุงฯ ออกจากตำแหน่งคณะกรรมการ สกย.อ. อีก 3 คน คือ 1) นายปั่น รั้งกระโทก 2) นายจุ่น กลีบกลางบัว 3) น.ส.วนิดา ตันติวิทยาพิทักษ์

↓

เมื่อ 10 ธ.ค.2538 คณะกรรมการสายนายบำรุงที่ถูกปลด 3 คน **ได้รวมตัวกันจัดตั้งองค์กรขึ้นมาใหม่ ใช้ชื่อว่า สมัชชาคนจน (สคจ.)**

- ลักษณะของสมัชชาคนจนไม่มีผู้นำแต่จะมีที่ปรึกษาเป็นผู้ควบคุมดูแลและประสานงานในช่วงแรกมีที่ปรึกษา 14 ตำแหน่ง
- ยึดการเคลื่อนไหวในรูปแบบใหม่นำปัญหาเกษตรกรภาคอีสานมาเป็นเงื่อนไขต่อรองกับรัฐบาล
- มีลักษณะเด่นในการต่อสู้ 3 ประสานร่วมมือกันระหว่างเกษตรกร, นักวิชาการ และ NGOs

สภาพการนำใน สคจ. ตกอยู่ที่กลุ่ม น.ส.วนิดาฯ ซึ่งใช้แนวทางรุนแรง ในช่วงแรกเนื่องจากมีการพัฒนามวลชนและนำเสนอปัญหาเขื่อน มีสภาพเข้มแข็งมีหลักการเป็นรูปธรรม การเคลื่อนไหวเน้นกดดันต่อรัฐบาลโดย ภาพ สคจ. จึงเป็นกลุ่มพลังที่เคลื่อนไหวทางการเมืองเป็นสำคัญ (เพื่อสร้างบทบาทให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนในกลุ่มปัญหาต่างๆ

↓

เมื่อปี 40 พรรคความหวังใหม่ ได้มีความพยายามให้ สคจ. เปลี่ยนแปลงบทบาททางการเมืองมามุ่งช่วยเหลือราษฎร โดยการแก้ปัญหาพื้นฐานทางสังคม **สคจ. จึงปรับการเคลื่อนไหวเป็นองค์กรนำภาคประชาชน แล้วสรุปปัญหาหลักของประชาชนซึ่งแยกเป็น 6 กลุ่มปัญหา จำนวน 121 กรณี** มีการนำเสนอปัญหาเชิงนโยบาย

↓

ต่อมามีปัญหาด้านการเงิน การเคลื่อนไหวจะลดจำนวนคนลงมาก น.ส.วนิดาฯ จึงรวบรวมคนจากปัญหาต่างๆ มาทดแทน สามารถผลักดันจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นแก้ไขปัญหาของแต่ละกลุ่มปัญหา

ในปัจจุบัน (18 ก.ย.2544) ได้รวบรวมปัญหาราษฎรเสนอนายกรัฐมนตรี 7 กลุ่มปัญหา จำนวน 205 กรณี

1) กลุ่มปัญหาป่าไม้
2) กลุ่มปัญหาเกษตรกรรมทางเลือก
3) กลุ่มปัญหาผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการสร้างเขื่อน
4) กลุ่มปัญหาผู้ป่วยจากการทำงานและสิ่งแวดล้อม
5) กลุ่มปัญหาสลัม
6) กลุ่มปัญหาประมง
7) กลุ่มปัญหาที่ดิน

ความเคลื่อนไหวในปัจจุบันของ สคจ.

- ที่ผ่านมาบางปัญหาถูกแก้ไขไปแล้ว
- ปัญหาที่ยังติดอยู่ คือการค้นหาหลักฐานมาประกอบข้อเรียกร้อง (ปัญหาค่าชดเชย) การพิสูจน์หลักฐานทางเอกสารทำให้การแก้ปัญหาไปได้ช้า และไม่ให้คุยกับผู้เรียกร้อง

สคจ. จึงมีแนวคิดที่จะกดดันรัฐบาลให้ยุติแนวทางแก้ปัญหาโดยอาศัยหลักฐานมาใช้การพิจารณาในประเด็นพื้นฐานด้านมนุษยธรรมแทน

<u>ปัญหาที่ สคจ. เห็นว่าสำคัญที่สุดคือเรื่องเงินค่าชดเชย</u> โดยนำเรื่องเขื่อนปากมูลและเขื่อนราษีไศลมาเรียกร้องเคลื่อนไหวกดดันรัฐบาล

วัตถุประสงค์การเรียกร้อง

- ต้องการเงินชดเชยครอบครัวละ 30,000 บาท/เดือน เป็นเวลา 8 ปี จากรัฐบาล
  (แกนนำ สคจ. ได้พูดชักชวนราษฎรว่าจะได้รับเงินจำนวนดังกล่าวเพื่อจูงใจให้มาร่วมกันเรียกร้อง ถูกหลอกว่าจะได้รับเงินดังกล่าว
- การเคลื่อนไหวใช้รูปแบบเดินเท้าจากพื้นที่ปัญหามากรุงเทพฯ
  (เพื่อเรียกร้องความเห็นใจจากรัฐบาลและหาแนวร่วมเพิ่มเติม)

ความเคลื่อนไหวแบ่งเป็นห้องๆ

1. สร้างภาพความเดือดร้อนให้ออกสู่ความรับรู้ของประชาชน (เดินทางไกลเข้ากรุงเทพฯ)
2. ชี้แจงต่อสาธารณะและยื่นข้อเรียกร้อง (จัดเวทีอภิปราย)
3. กดดันรัฐบาลระดมพลมาชุมนุมเรียกร้องหน้าทำเนียบ

ข้อเท็จจริงการเคลื่อนไหว

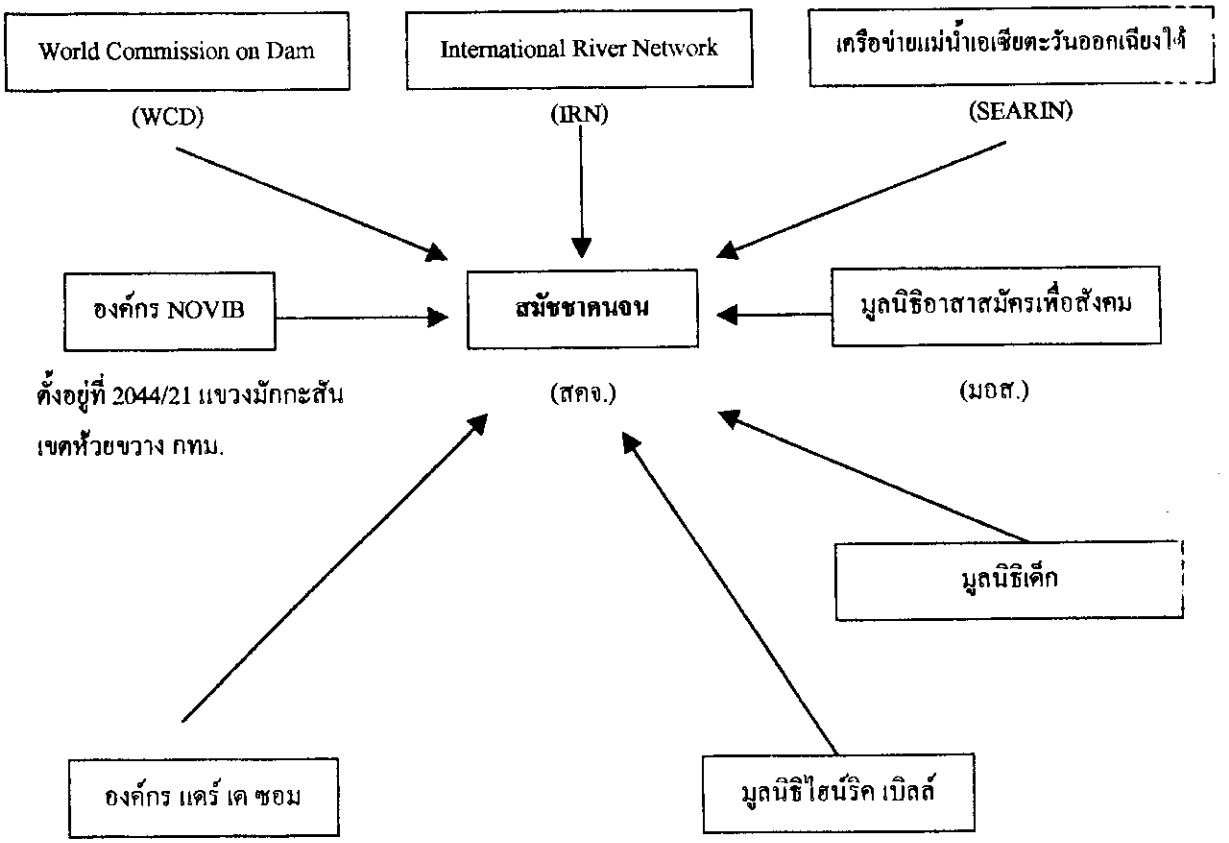
1. สคจ. จะใช้คน 150 คน ในการเดินเท้าเข้ากรุงเทพฯ เพื่อสร้างความลำบากให้สื่อเห็น แต่เบื้องหลังมีการสับเปลี่ยนกำลังคนเดินเท้า 5 วันต่อทีม โดยมีรถขนคนพร้อมเสบียงมาเปลี่ยนในช่วงกลางดึก ซึ่งกระทำเช่นนี้จึงถึงที่หมายกรุงเทพฯ มีนายทองเจริญฯ รับผิดชอบ

2. การหยุดเพื่อชุมนุมใหญ่และชี้แจงวัตถุประสงค์การเคลื่อนไหวมีนักวิชาการและ NGO เข้าร่วม

3. ระดมคนไปชุมนุมที่กรุงเทพฯ 2,000 คน (เป็นคนของเขื่อนปากมูล, เขื่อนราษีไศล 1,000-1,500 คน นอกนั้นดึงจากกลุ่มสลัมต่างๆ มาสมทบ

4. ในการเดินเท้าของกลุ่ม สคจ. จากพื้นที่ปัญหามา กทม. น่าจะสามารถตรวจสอบได้ว่า สคจ. นำรถยนต์พาราษฎรจากที่ใดมาผลัดเปลี่ยนในช่วงเวลากลางคืน

สมัชชาคนจนได้รับการช่วยเหลือด้านการเงินจากที่ไหน

- มูลนิธิ Heinrich Boell ให้เงินสนับสนุน NGO ในไทย
  ตั้งแต่ปี 2540 – 2545 รวมเงิน 89.35 ล้านบาท
- มูลนิธิ Terre Des Hommes ให้เงินสนับสนุน NGO ในไทย
  ตั้งแต่ปี 2540 – 2545 รวมเงิน 74.89 ล้านบาท
- มูลนิธิ NOVIB ให้เงินสนับสนุน NGO ในไทย
  ปีละ 54 ล้านบาท

รายงานการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบ จากการเปิด - ปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูล

โดย

คณะกรรมาธิการวิสามัญ

ศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน

วุฒิสภา

สิงหาคม พ.ศ. 2545

รายงาน

ของ

คณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน
เรื่อง "การศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิด-ปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูล"

****

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 14 (สมัยสามัญทั่วไป) วันศุกร์ที่ 5 เมษายน 2545 ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติเรื่อง ขอให้วุฒิสภาตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน (นางสาวบุษรินทร์ ติยะไพรัช กับคณะเป็นผู้เสนอ) แล้วลงมติตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 189 ประกอบด้วย

1. พลอากาศเอก กานต์ สุระกุล	2. นางจิตรา อยู่ประเสริฐ
3. นายถาวร เกียรติไชยากร	4. นายนพดล สมบูรณ์
5. นายบุญญา ไหลีเหลด	6. นายบุญเลิศ ไพรินทร์
7. นางสาวบุษรินทร์ ติยะไพรัช	8. นางพรหมจารี รัตนเศรษฐ์
9. นางระเบียบรัตน์ พงษ์พานิช	10. พลเอกวิชา ศิริธรรม
11. นายวิทยา มะเสนา	12. นายวิโรจน์ อมตกุลชัย
13. นายสงวน นันทชาติ	14. นายสม ต๊ะยศ
15. นายสมเกียรติ ศรลัมพ์	16. นายสันติภาพ อินทรพัฒน์
17. นายอนันต์ ดาโลดม	18. พลตำรวจตรี อำพล งามจิตร

ที่ประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน ได้เลือกตั้ง

1. พลเอก วิชา ศิริธรรม	เป็นประธานคณะกรรมาธิการ
2. นายนพดล สมบูรณ์	เป็นรองประธานคณะกรรมาธิการคนที่หนึ่ง
3. พลอากาศเอก กานต์ สุระกุล	เป็นรองประธานคณะกรรมาธิการคนที่สอง
4. นายอนันต์ ดาโลดม	เป็นรองประธานคณะกรรมาธิการคนที่สาม
5. นางสาวบุษรินทร์ ติยะไพรัช	เลขานุการคณะกรรมาธิการ

6. นายสันติภาพ อินทรพัฒน์ โฆษกคณะกรรมาธิการ
7. นางระเบียบ พงษ์พานิช รองโฆษกคณะกรรมาธิการ

ต่อมาคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ได้แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูล ประกอบด้วย

1. นายอนันต์ ดาโลดม ประธานคณะทำงาน
2. นางจิตรา อยู่ประเสริฐ คณะทำงาน
3. นางพรหมจารี รัตนเศรษฐ์ คณะทำงาน
4. นางสาวบุษรินทร์ ติยะไพรัช คณะทำงาน
5. นายสมเกียรติ ศรลัมพ์ คณะทำงาน
6. นายสมเกียรติ อ่อนวิมล คณะทำงาน
7. นายสันติภาพ อินทรพัฒน์ คณะทำงาน
8. นายนิรัตน์ อยู่ภักดี คณะทำงาน
9. นายสมปองมหิรัญวัฒน์ คณะทำงาน
10. นายเฉลิมชัย รัตนรักษ์ คณะทำงาน
11. นายธงชาติ รักษากุล คณะทำงานและเลขานุการ
12. นายอภิชัย จึงประชา คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
13. นางสาวชลธิชา มีแสง ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน

คณะทำงานพิจารณาศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูลได้ดำเนินการโดย

1. เชิญหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็น เพื่อประกอบการพิจารณาประกอบด้วย

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ อิงคสุวรรณ อธิการบดีมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
นายสุชาติ สัยละมัย นักวิชาการ 10

มหาวิทยาลัยมหิดล

ดร. คันสนีย์ ชูแวว รองคณบดีฝ่ายวิจัยวิเทศสัมพันธ์
คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ คุนุรัตน์

2. พิจารณาศึกษาข้อมูลจากการประชุม เอกสารวิชาการ งานศึกษาและวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งกฎหมาย ระเบียบต่างๆ ของภาครัฐ ภาคเอกชน นอกจากนี้คณะทำงานยังได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้มาซึ่งรายละเอียดที่สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะกระทำได้

3. พิจารณาศึกษาโดยการเดินทางไปศึกษาสภาพข้อเท็จจริงในพื้นที่เกี่ยวกับผลกระทบจากการเปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูล จังหวัดอุบลราชธานี ในวันที่ 21-22 มิถุนายน 2545 เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะทำงาน

บัดนี้การศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิด-ปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูลได้เสร็จสิ้นตามรายงานที่ได้เสนอพร้อมนี้ คณะกรรมาธิการฯ จึงเห็นสมควรให้เสนอผลการศึกษาดังกล่าวต่อรัฐบาลและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการเขื่อนปากมูลต่อไป

พลเอก

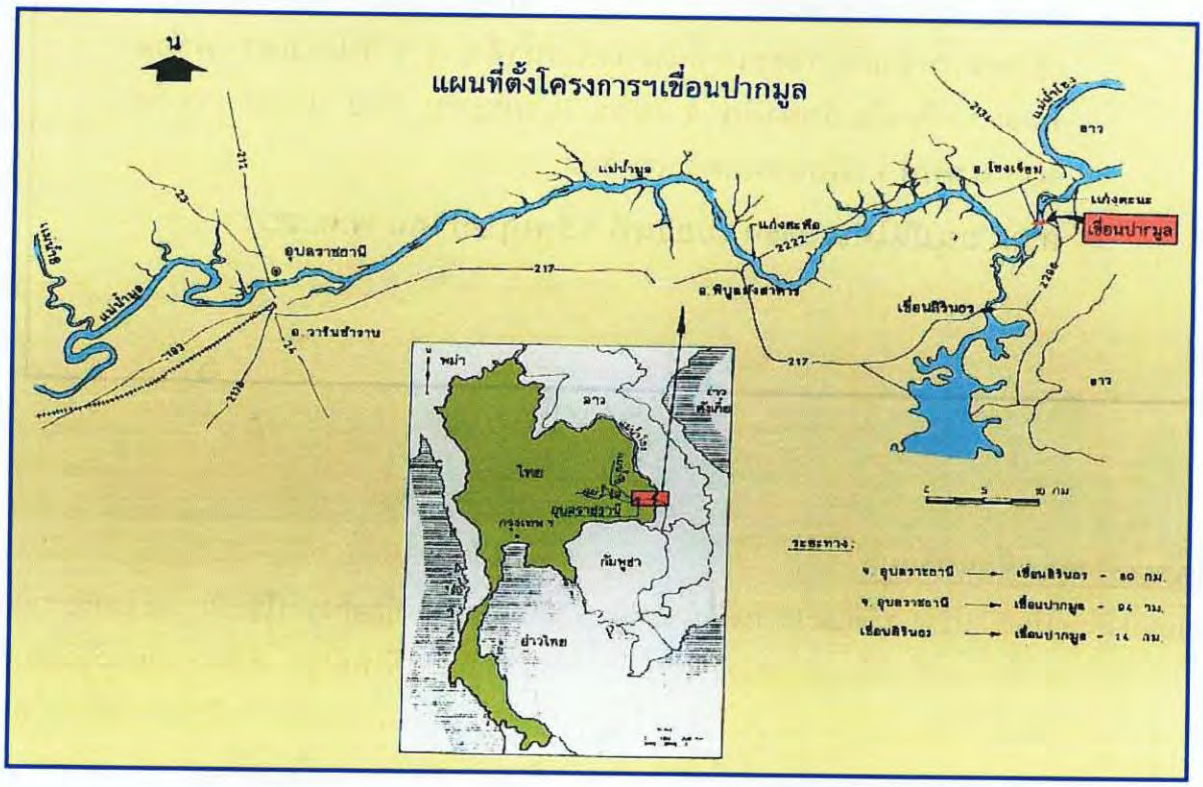
(วิชา ศิริธรรม)

ประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาบทบาท
และการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

แผนที่ตั้งของโครงการเขื่อนปากมูล

ความเป็นมาของโครงการเขื่อนปากมูล

เพื่อรองรับการเจริญเติบโตทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงต้นทศวรรษ 2530 และสร้างความมั่นคงให้กับระบบไฟฟ้าของภาคอีสานเป็นการเร่งด่วน โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากมูลเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดในสภาวการณ์ขณะนั้น อีกทั้งเป็นการใช้ทรัพยากรภายในประเทศให้ได้ประโยชน์คุ้มค่า ลดการนำเข้าน้ำมันเพื่อนำมาใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้า คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2533 ให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย(กฟผ.)ดำเนินการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากมูล

ความเป็นมาโครงการฯ ปากมูล

- เริ่มทำการศึกษาเมื่อปี พ.ศ. 2513 โดยการพลังงานแห่งชาติ หรือกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน ในปัจจุบัน
- กฟผ. ได้รับโอนโครงการฯ มาเมื่อปี พ.ศ. 2522 และได้ย้ายที่ตั้งเขื่อนจากเดิมที่แก่งตะนะขึ้นมาเหนือน้ำอีก 1.5 กิโลเมตร พร้อมทั้งลดระดับเก็บกักลงอีก 4 เมตร (จากระดับ 112 ม.รทก. เหลือ 108 ม.รทก.) เพื่อลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- ครม. อนุมัติโครงการฯ เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2533

<u>โครงสร้างของเขื่อนปากมูล</u>

เขื่อนปากมูลเมื่อก่อสร้างเสร็จและยกระดับน้ำเหนือเขื่อนขึ้นถึงระดับที่ออกแบบไว้แล้ว จะต้องระบายน้ำส่วนเกินออกไปทางท้ายเขื่อนตลอดเวลาโดยให้ผ่านเครื่องผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ เขื่อนปากมูลไม่ได้เก็บกักน้ำในลักษณะที่เป็นอ่างเก็บน้ำนิ่ง เช่น เขื่อนอื่น ๆ ทั้งนี้ เขื่อนปากมูลจะทำหน้าที่ยกระดับน้ำในแม่น้ำมูลให้สูงเพียงความสูงของตลิ่ง ซึ่งมีสภาพน้ำนองเต็มตลิ่งเช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นทุก ๆ ปีในฤดูน้ำหลากโดยมีสภาพน้ำไหลอยู่ตลอดเวลา

เขื่อนปากมูลเป็นเขื่อนคอนกรีตบดอัดแน่น มีความสูงจากท้องน้ำเพียง 17 เมตร ยาว 300 เมตร สันเขื่อนกว้าง 6 เมตร ระดับสันเขื่อนอยู่ที่ 111 เมตรเหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง(ม.รทก.) อาคารระบายน้ำเป็นคอนกรีตเสริมเหล็กแบ่งเป็น 8 ช่อง ติดตั้งบานประตูควบคุมน้ำแบบบานเหล็กโค้งขนาดกว้าง 22.5 เมตร สูง 14.75 เมตร ระบายน้ำได้สูงสุดในอัตรา 18,500 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที เขื่อนปากมูลติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้า 4 เครื่อง มีกำลังผลิตเครื่องละ 34,000 กิโลวัตต์ กำลังผลิตรวม 136,000 กิโลวัตต์ ตั้งแต่เริ่มใช้งานมา สามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้จริงเฉลี่ย 300 ล้านหน่วยต่อปี จากที่ได้คาดหมายไว้ในขั้นเสนอขออนุมัติโครงการว่าจะผลิตได้ 280 ล้านหน่วยต่อปี

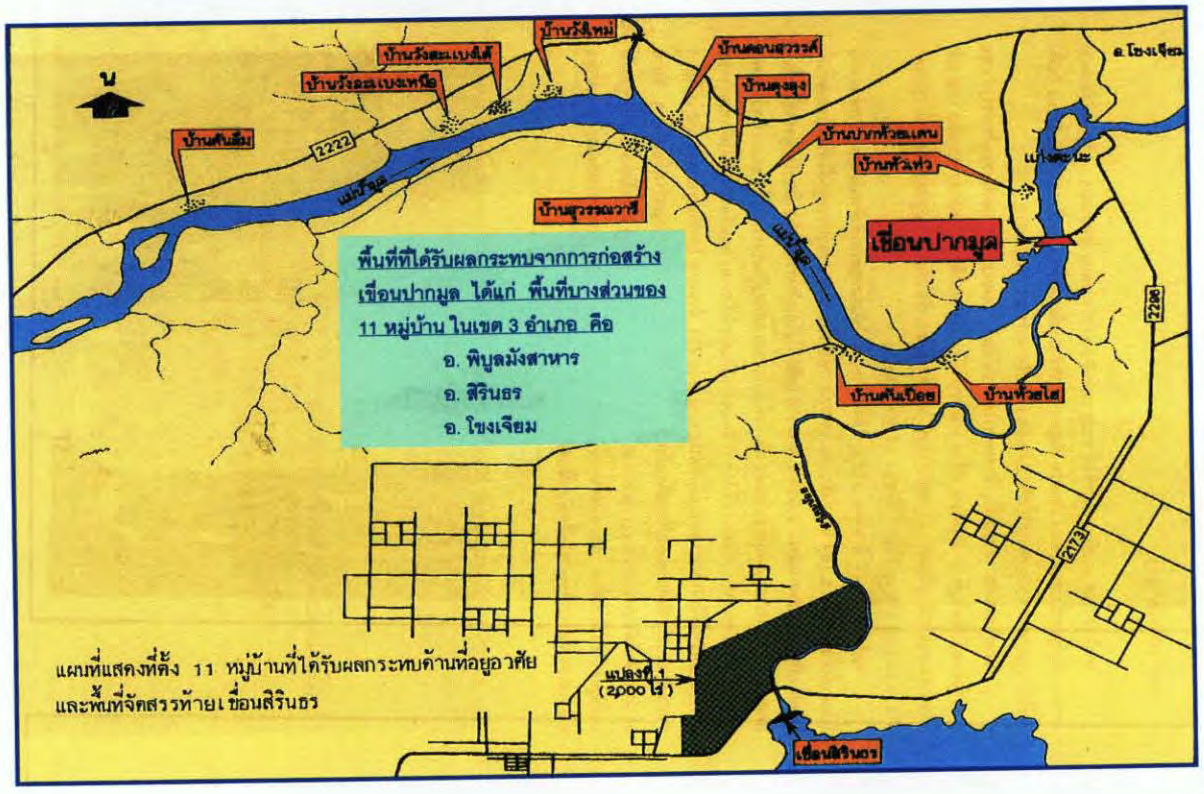
ตัวเขื่อน เป็นชนิดคอนกรีตบดอัดแน่น มีความสูงตัวเขื่อนประมาณ 17 เมตร ยาว 300 เมตร สันเขื่อนกว้าง 6 เมตร

- ก่อสร้างปี พ.ศ. 2533 ถึง พ.ศ. 2537
- ติดตั้งเครื่องผลิตไฟฟ้าจำนวน 4 เครื่อง มีกำลังผลิตเครื่องละ 34 เมกะวัตต์ กำลังผลิตรวม 136 เมกะวัตต์ ตามผลการศึกษาจะสามารถผลิตพลังงานไฟฟ้าได้เฉลี่ย 280 ล้านหน่วยต่อปี
- งบประมาณค่าก่อสร้างทั้งสิ้น 6,600 ล้านบาท
- ระหว่างปี พ.ศ. 2538 ถึงปี พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นปีที่โรงไฟฟ้าเขื่อนปากมูลเดินเครื่องได้เต็มปี เขื่อนปากมูลผลิตพลังงานไฟฟ้าได้จริงเฉลี่ย 300 ล้านหน่วยต่อปี

ผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนปากมูล

เมื่อต้องการใช้งานเขื่อนปากมูลเต็มความสามารถ จะยกระดับน้ำขึ้นสูงสุดที่ 108 ม.รทก. ซึ่งจะทำให้น้ำเต็มตลิ่งจากเหนือเขื่อนขึ้นไปถึงแก่งสะพือ บางช่วงที่มีตลิ่งต่ำ น้ำจะล้นตลิ่งกินพื้นที่ประมาณ 5,000 ไร่ อันจะเกิดผลกระทบต่อราษฎรทั้งสิ้น 241 หลังคาเรือน (ตามผลการศึกษาโครงการฯ คาดว่าจะมีผลกระทบประมาณ 400 หลังคาเรือน)

การก่อสร้างเขื่อนปากมูล ทำให้เกิดผลกระทบแก่ราษฎรทางด้านที่อยู่อาศัย จำนวน 241 หลังคาเรือน ดังนี้

ลำดับที่	บริเวณพื้นที่โครงการ	จำนวน (หลังคาเรือน)
1.	หัวงานก่อสร้างเขื่อนปากมูลฝั่งซ้าย (พื้นที่ 700 ไร่)	11
2.	บริเวณริมฝั่งแม่น้ำมูล	
	2.1 บ้านอยู่ต่ำกว่าระดับน้ำท่วมที่ +108.00 เมตร (รทก.)	136
	2.2 บ้านอยู่สูงกว่าระดับน้ำท่วมเล็กน้อยที่ระดับ +108.00 ถึง 108.50 เมตร (รทก.)	94
รวมจำนวนทั้งสิ้น		241

นอกจากนี้แล้ว จากการที่ได้มีการชุมนุมเรียกร้องของราษฎรเพื่อต้องการให้ทางราชการและ กฟผ. แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทำให้มีราษฎรอีกจำนวนหนึ่งได้รับการพิจารณาให้อพยพครอบครัวไปอยู่ในชุมชนแห่งใหม่ได้ตามที่ต้องการ ดังนี้

ลำดับที่	บริเวณพื้นที่โครงการ	จำนวน (หลังคาเรือน)
1.	ราษฎรบ้านหัวเห่ที่ได้รับความเดือดร้อนจากการระเบิดหินบริเวณร่องน้ำท้ายเขื่อนปากมูล	194
2.	ราษฎรบริเวณสองฝั่งแม่น้ำมูล ในเขตท้องที่อำเภอโขงเจียม สิรินธร และพิบูลมังสาหารที่ตั้งอาคารบ้านเรือนอยู่สูงกว่าระดับ +108.50 เมตร (รทก.)	445
รวมจำนวนทั้งสิ้น		639

กล่าวโดยสรุป จำนวนราษฎรที่ได้อพยพครอบครัวอันเนื่องมาจากได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนปากมูล และมีความต้องการที่จะอพยพครอบครัวไปอยู่ในพื้นที่แห่งใหม่ เนื่องจากสาเหตุของความวิตกกังวล หรือไม่มั่นใจต่อระดับน้ำท่วม +108.00 เมตร (รทก.) มีจำนวนทั้งสิ้น 880 หลังคาเรือน

<u>การช่วยเหลือราษฎรผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการ</u>

การให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างโครงการฯ รัฐบาลได้ตั้ง "คณะกรรมการพิจารณาช่วยเหลือราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากมูล" โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานีเป็นประธาน ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือราษฎรที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งหลักทั่วไปแล้ว ผลกระทบได้แก่ความเสียหายต่อที่ดิน บ้านเรือนและต้นไม้ ที่อยู่ในความครอบครองซึ่งจะได้รับการชดใช้

การจ่ายค่าทดแทนและการให้ความช่วยเหลือราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนปากมูลได้ดำเนินการดังนี้

- จ่ายค่าทดแทนที่ดินให้ในอัตราไร่ละ 31,000-35,000 บาท อัตรานี้สูงกว่าอัตราประเมินเดิมซึ่งอยู่ที่ราคาไร่ละ 1,600-2,400 บาทและเป็นอัตราที่สูงกว่าราคาท้องตลาดที่ซื้อขายกันในขณะนั้น ซึ่งอยู่ที่ราคาไร่ละประมาณ 5,000-7,000 บาท นั่นคืออัตราค่าชดเชยที่ดินในกรณีของเขื่อนปากมูลนั้นสูงกว่าราคาท้องตลาดในขณะนั้น 4-5 เท่า

รวมจำนวนราษฎรที่ได้รับค่าทดแทนที่ดิน 1,883 ราย รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 232.6 ล้านบาท

- ราษฎรที่ได้รับชดเชยค่าที่ดินไปแล้วนี้ ยังได้รับความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยและที่ทำกินใหม่ เพื่อความเป็นอยู่ที่มั่นคงอีกด้วย

สรุปค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สิน และการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากเขื่อนปากมูลรวมเป็นเงินทั้งสิ้น 499.9 ล้านบาท

การช่วยเหลือราษฎรผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการฯ

(1) ค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สินฯ

1. ค่าทดแทน (ทรัพย์สิน) 1,883 ราย	232,635,253.80	บาท
2. ค่าที่อยู่อาศัยใหม่	52,382,000.00	บาท
3. ค่าที่ทำกินใหม่	92,680,858.00	บาท
4. ค่าก่อสร้างและพัฒนาสาธารณูปโภค ฯ	113,734,000.00	บาท
5. ค่าส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรม	4,000,000.00	บาท
6. ค่าส่งเสริมอาชีพประมง	4,500,000.00	บาท
รวม	**499,932,111.80**	**บาท**

ในเดือนกุมภาพันธ์ 2536 ได้เริ่มมีการเรียกร้องด้านการประมง โดยอ้างว่าได้รับผลกระทบด้านการประมง ซึ่งเป็นประเด็นใหม่ ไม่มีในมาตรการ กฎเกณฑ์ หรือแนวทางการชดเชยของทางราชการในเรื่องนี้มาก่อน กฟผ.ได้พยายามให้ความช่วยเหลือและได้ปฏิบัติตามมติคณะกรรมการที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้น การช่วยเหลือในกรณีนี้เป็นดังนี้

(2) ค่าชดเชยช่วยเหลือเกษตรกรประมง (เพื่อพัฒนาอาชีพระยะยาว) ตามมติคณะกรรมการฯ และ ตามมติคณะรัฐมนตรี

ครั้งที่ 1 อนุมัติวันที่ 19 มิถุนายน 2538	จำนวน	571 ราย	51,390,000	บาท
ครั้งที่ 2 อนุมัติวันที่ 16 พฤศจิกายน 2538	จำนวน	2,361 ราย	212 ,490,000	บาท
ครั้งที่ 3 อนุมัติวันที่ 1 เมษายน 2539	จำนวน	247 ราย	22 ,230,000	บาท
ครั้งที่ 4 อนุมัติวันที่ 26 กันยายน 2540	จำนวน	695 ราย	62 ,550,000	บาท
ครั้งที่ 5 อนุมัติวันที่ 27 เมษายน 2541	จำนวน	92 ราย	8 ,280,000	บาท
ครั้งที่ 6 อนุมัติวันที่ 25 มกราคม 2543	จำนวน	2,210 ราย	132,600,000	บาท
รวม 6,176 ราย	เป็นเงิน		489,540,000	บาท

รวมจ่ายค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สิน และ ค่าชดเชยช่วยเหลือเกษตรกรประมง เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 989.472 ล้านบาท

สรุปรวม การจ่ายค่าชดเชยทรัพย์สินและการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนปากมูล กับค่าช่วยเหลือผู้ประกอบอาชีพประมงในพื้นที่บริเวณแม่น้ำมูล เป็นเงินทั้งสิ้น 989.5 ล้านบาท

<u>การศึกษาติดตามและประเมินผลโครงการ</u>

การดำเนินงานโครงการฯเขื่อนปากมูล ได้มีหลายหน่วยงานศึกษาติดตามและประเมินผลไว้ กล่าวคือ ตามรายงาน Implementation Completion Report (ICR) ของธนาคารโลก ปี 2539 สรุปผลการดำเนินโครงการเขื่อนปากมูลว่า ประสบผลสำเร็จและถือเป็นโครงการตัวอย่างที่ดีของการผสมผสานระหว่างการพัฒนาควบคู่ไปกับการแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม กฟผ.ได้ดำเนินการตามข้อตกลงกับธนาคารโลกอย่างสมบูรณ์ ราษฎรได้รับเงินชดเชยอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย และได้รับทางเลือกมากมาย ด้านการประมง กรมประมงได้เพาะพันธุ์ปลา กุ้ง เพื่อปล่อยลงในลำน้ำมูลเหนือเขื่อน ได้ผลผลิตดีตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมา ส่วนบันไดปลาโจน ธนาคารโลกได้ตรวจสอบการใช้งานแล้วพบว่า ใช้งานได้ผลดีอย่างน่าพอใจ

ปี 2541 ธนาคารโลกได้จัดทำรายงาน Recent Experience with Involuntary Resettlement (REIR) ประเมินความเป็นจริงของโครงการทั่วโลกที่กู้ยืมเงินจากธนาคารโลกเพื่อพัฒนาโครงการ โดยมีโครงการเขื่อนปากมูลของ กฟผ.รวมอยู่ด้วย รายงานดังกล่าวระบุว่า กฟผ.มีนโยบายช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบมาก่อน ตั้งแต่ทศวรรษ 1970 และมีนโยบายจ่ายค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สินในอัตราที่สูงกว่าตลาด ผลการอพยพราษฎรเขื่อนปากมูล 2 ปีที่ผ่านมา ครอบครัวผู้ได้รับผลกระทบมีรายได้สูงกว่าเดิม 12% ในด้านองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ที่เกี่ยวข้องกับโครงการปากมูลนั้น เห็นว่าพฤติกรรมของNGOs ที่มีต่อโครงการฯ เป็นพฤติกรรมที่เป็นไปในแนวทางที่ค่อนข้างไร้เหตุผล

ใน "รายงานการประเมินผลแผนการแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการโรงไฟฟ้าพลังงานเขื่อนปากมูล จังหวัดอุบลราชธานี" สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กันยายน 2543 สรุปว่าการดำเนินงาน โดยภาพรวมประสบความสำเร็จตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ระบบกายภาพและระบบนิเวศวิทยาได้รับผลกระทบน้อย ผลกระทบดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถควบคุมได้ นอกจากนี้การดำเนินงานยังส่งผลดีต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรในพื้นที่โครงการฯได้ในระดับหนึ่ง รวมไปถึงระบบเศรษฐกิจและสังคมในระดับจังหวัดโดยรวม อย่างไรก็ดี ยังคงมีปัญหาบางประการที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขโดยความร่วมมือจากภาครัฐและประชาชนในพื้นที่ อาทิ ปัญหาการเรียกร้องค่าชดเชยอย่างยืดเยื้อของผู้ประท้วงบางกลุ่มซึ่งมิใช่เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการฯและของประชากรในพื้นที่โครงการฯที่ยังคงต้องการได้ค่าชดเชยเพิ่มเติม และปัญหาการลักลอบจับปลาในเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ ซึ่งการแก้ไขจำเป็นต้องเน้นการประชาสัมพันธ์เชิงรุก ทั้งควรศึกษาในทางลึกเกี่ยวกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของบันไดปลาโจน และศักยภาพของทรัพยากรประมงในลำน้ำมูลอย่างจริงจังในโอกาสต่อไปด้วย

มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ติดตามและประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและสังคม ของประชากรที่ได้รับผลกระทบด้านที่ดินและที่อยู่อาศัย กรณีเขื่อนปากมูล อย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2539-2542 พบว่า

- ☐ รายได้นอกภาคเกษตรกรรม มีความสำคัญมากต่อรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน ซึ่งสูงถึง 71%
- ☐ อัตราการว่างงานลดลงจาก 7.28 % ในปี 2537 เหลือ 4.16 % ในปี 2542
- ☐ ปริมาณปลาที่จับได้ในช่วงปี 2539 - 2542 เฉลี่ย 156-296 กิโลกรัม/ปี/ครัวเรือน ลดลงจากปี 2537 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มใช้งานเขื่อน สาเหตุเนื่องมาจาก
  - บริเวณหน้าเขื่อนสภาพน้ำลึกจับปลาได้ยากขึ้น
  - การคมนาคมสะดวก ทำให้จำนวนคนหาปลาในอ่างเก็บน้ำไม่ได้มีเฉพาะหมู่บ้านเป้าหมายเท่านั้น หากแต่มาจากหมู่บ้านอื่นด้วย
  - ปลามีโอกาสผ่านบันไดปลาโจนได้น้อย เนื่องมาจากมีประชาชนจำนวนมากวางข่ายดักปลาบริเวณท้ายเขื่อนก่อนปลาจะมาถึงบันไดปลาโจน
  - ด้านท้ายเขื่อนตลอดจนแม่น้ำโขงใน ส.ป.ป.ลาว ผู้จับปลามีเครื่องมือ อุปกรณ์ในการจับปลาทันสมัยมากขึ้น เป็นปัจจัยทำให้ปริมาณปลาลดลงและหลุดเข้ามาในแม่น้ำมูลได้ยากขึ้น

ต่อมาในปี 2542 ได้มีกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน(NGOs)สนับสนุนชักชวนให้ราษฎรเรียกร้องอีก โดยเรียกตนเองว่าสมัชชาคนจน ราษฎรกลุ่มนี้ได้เข้ายึดที่ดินของ กฟผ.บริเวณเขื่อนปากมูลฝั่งซ้ายในเดือนมีนาคม 2542 ใช้เป็นพื้นที่ผลัดเวียนกันมาชุมนุมทำกิจกรรมทวงถามข้อเรียกร้องที่เรียกร้องให้รัฐบาลจัดสรรที่ดินให้คนละ 20 ไร่ โดยอ้างไว้ว่าต้องสูญเสียรายได้ไม่สามารถจับปลาได้เหมือนก่อนสร้างเขื่อน ซึ่งได้เรียกร้องมาตั้งแต่ปี 2540 ต่อมาในช่วงเดือน พฤษภาคม 2543 กลุ่มสมัชชาคนจนได้เข้ายึดโรงไฟฟ้าเขื่อนปากมูลและยื่นข้อเรียกร้องเพิ่มอีก โดยให้เปิดบานประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลโดยยกขึ้นทั้งหมด 8 บาน เพื่อให้ปลาขึ้นมาวางไข่เป็นระยะเวลา 1 ปี รัฐบาลได้สนองตอบโดยสั่งให้ กฟผ. เปิดเป็นระยะเวลา 4 เดือน(พ.ค.-ส.ค.2543)

<u>บทบาทองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ระหว่างประเทศต่อกรณีเขื่อนปากมูล</u>

เมื่อกระแสความขัดแย้งในเวทีระหว่างประเทศที่มีมานานแล้ว ระหว่างฝ่ายเห็นประโยชน์ของเขื่อน เช่น International Commission on Large Dams (ICOLD), International Commission on Irrigation and Drainage (ICID), International Hydro Power Association และอื่นๆ กับฝ่านคัดค้านเขื่อน เช่น International Rivers Network (IRN) และอื่นๆ ได้มาถึงทางตันที่ไม่สามารถหาทางออกร่วมกันได้ ในปี 1997 จึงได้มีการก่อตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจขึ้น ชื่อว่า World Commission on Dams (WCD) มีอายุการดำเนินงาน 2 ปี สำนักงานอยู่ที่ Cape Town, South Africa เพื่อศึกษาทบทวนประสิทธิภาพการใช้งานเขื่อนใหญ่ เพื่อแสวงหาแนวทางในการก่อสร้างเขื่อนในอนาคต

โดยที่คณะทำงาน WCD ประกอบด้วยบุคคลจากฝ่ายคัดค้านเขื่อนเป็นส่วนใหญ่ การดำเนินงานของ WCD จึงเบี่ยงเบนไปจากวัตถุประสงค์และขั้นตอนที่กำหนดไว้เดิม WCD จึงกลายเป็นคณะทำงานเฉพาะกิจ เพื่อสร้างความชอบธรรมต่อนโยบายเลิกใช้งานเขื่อนทั่วโลกของฝ่ายคัดค้านเขื่อน

เขื่อนปากมูลได้ถูกกำหนดเป็น 1 ใน 11 เขื่อนเป้าหมาย ในการทำการศึกษาของ WCD ซึ่งจากรายงานที่ออกฉบับสุดท้าย คือ Final Draft; October 2000 พบว่ามิได้มีการศึกษาวิเคราะห์ในผลประโยชน์ที่ได้จากเขื่อนปากมูลเลย

กฟผ. ได้ทำการตรวจสอบร่างรายงานทุกฉบับพบว่ามีข้อบกพร่องอยู่ในทุกส่วนและได้แจ้งให้ WCD ทราบ แต่ WCD ไม่ได้ตอบสนองโดยการแก้ไขแต่ประการใด ความบกพร่องที่พบสรุปได้ ดังนี้

- ผู้ทำการศึกษามีพื้นความรู้ ความเข้าใจ ไม่เพียงพอในด้านการวางแผนระบบไฟฟ้าของประเทศไทย
- การจัดทำรายงานไม่ได้มาตรฐาน
- การศึกษาใช้ของมูลที่ไม่น่าเชื่อถือ จึงมีผลสรุปที่ทำให้เข้าใจผิด และไม่เป็นธรรมต่อเขื่อน

ผลการศึกษาของ WCD ได้ถูกนำไปขยายผล เผยแพร่ ทาง Websites สื่อหนังสือพิมพ์ และแผ่นปลิว ในโอกาสต่างๆ โดยขบวนการของกลุ่ม NGOs ฝ่ายคัดค้านเขื่อนในประเทศ เช่น Southeast Asia River Network (SEARIN) สมัชชาคนจน รวมทั้งนักวิชาการฝ่ายคัดค้านเขื่อน โดยมี NGOs ระหว่างประเทศ เช่น IRN หรือแม้แต่ WCD เอง ให้การสนับสนุน มีการเชื่อมโยง Websites ซึ่งกันและกัน ทำให้สังคมเกิดข้อกังขาในประโยชน์ของเขื่อน

<u>การเรียกร้องเพิ่มเติมของสมัชชาคนจน</u>

ต้นปี 2544 กลุ่มสมัชชาคนจนนี้ก็ได้ มีข้อเรียกร้องอีกคือ ให้เปิดบานระบายน้ำทั้ง 8 บานอย่างถาวร ให้ฟื้นฟูแก่งระบายน้ำตามธรรมชาติ ให้ฟื้นฟูชีวิตและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนปากมูล โดยจ่ายเป็นค่าเสียโอกาสในการประกอบอาชีพประมงเป็นเวลา 8 ปี ครอบครัวละ 567,000 บาท จ่ายค่า เสียโอกาสในการใช้ทรัพยากรสองฝั่งแม่น้ำมูลเป็นเวลา 8 ปี ครอบครัวละ 432,000 บาท จ่ายค่าเสียโอกาสใช้น้ำในแม่น้ำมูลเป็นเวลา 8 ปี ครอบครัวละ 9,600 บาท ฟื้นฟูสุขภาพของครอบครัวผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนโดยให้มีสวัสดิการรักษาพยาบาลฟรีตลอดชีวิต ให้จัดตั้งสถาบันฟื้นฟูภูมิปัญญาลุ่มแม่น้ำมูล ให้พักชำระหนี้สถาบันการเงินของครอบครัวที่ได้รับผลกระทบเป็นเวลา 8 ปี ให้ชดใช้ความเสียหายกรณีไฟไหม้เพิงพักของสมัชชาคนจนเมื่อวันที่ 19-20 พฤศจิกายน2543 ตามความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง และให้ยกเลิกการดำเนินคดีกับชาวบ้านที่ผ่านมาโดยสิ้นเชิง ซึ่งได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อรับทราบข้อเสนอดังกล่าวเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2544

ข้อเรียกร้องของสมัชชาคนจนกรณีเขื่อนปากมูล

(ข้อเรียกร้องของสมัชชาคนจนที่นำเสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2544)

- เปิดบานระบายน้ำทั้ง 8 บานอย่างถาวร
- ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและแก่งหินต่างๆ ในแม่น้ำมูล
- ฟื้นฟูชีวิตและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนปากมูล

{ <u>แผนฟื้นฟู</u>

- จ่ายค่าสูญเสียโอกาสในการประกอบอาชีพประมงเป็นเวลา 8 ปี (ครอบครัวละ 576,000 บาท)
- จ่ายค่าเสียโอกาสในการใช้ทรัพยากร 2 ฝั่งแม่น้ำมูล เป็นเวลา 8 ปี (ครอบครัวละ 432,000 บาท)
- จ่ายค่าน้ำอุปโภคบริโภค จากการที่ไม่สามารถใช้น้ำในแม่น้ำมูล เป็นเวลา 8 ปี (ครอบครัวละ 9,600 บาท)
- ในการฟื้นฟูสุขภาพของครอบครัวผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อน โดยให้มีสวัสดิการรักษาพยาบาลฟรีตลอดชีวิต
- ให้จัดตั้งสถาบันฟื้นฟูภูมิปัญญาลุ่มน้ำมูล เพื่อสานภูมิปัญญาของชุมชนที่ขาดการถ่ายทอดมาตั้งแต่หลังสร้างเขื่อน
- ให้พักชำระหนี้สถาบันการเงินของครอบครัวที่ได้รับผลกระทบเป็นเวลา 8 ปี
- ชดเชยความเสียหายที่เกิดจากการเผาหมู่บ้านแม่มูนเมื่อวันที่ 19-20 พ.ย. 2543 ตามความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง
- การดำเนินคดีกับชาวบ้านที่ผ่านมาทั้งหมดให้ยกเลิกทันที }

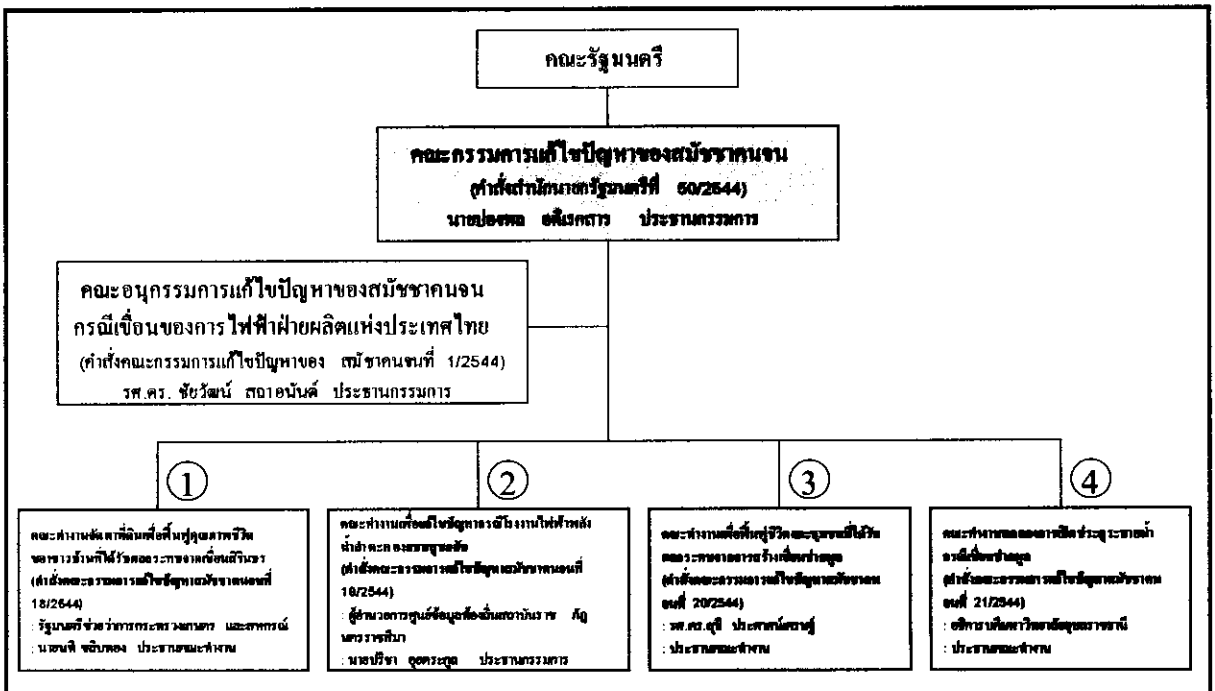
<u>การดำเนินการของรัฐบาลตามข้อเรียกร้องเพิ่มเติมของสมัชชาคนจน</u>

รัฐบาลได้สนองตอบข้อเรียกร้องครั้งนี้ โดยสั่งให้ กฟผ.เปิดบานประตูระบายน้ำเป็นเวลา 1 ปี การเปิดเริ่มตั้งแต่ 14 มิถุนายน 2544 ครบกำหนดปิดในวันที่ 13 มิถุนายน 2545 แต่กลุ่มสมัชชาคนจนก็เพิ่มการเรียกร้องให้เปิดต่ออีก

การแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจน
กรณีเขื่อนของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

- **นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจน เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2544 (คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 50/2544)**

คณะกรรมการแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจนได้มีคำสั่งที่ 1/2544 ลงวันที่ 9 เมษายน 2544 แต่งตั้ง "คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจน กรณีเขื่อนของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย" (มี 3 เขื่อน คือ เขื่อนสิรินธร โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำลำตะคองแบบสูบกลับ และ เขื่อนปากมูล) และต่อมาได้แต่งตั้งคณะทำงานขึ้นมา 4 คณะ ตามข้อเสนอของคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจนฯ ที่มีนายชัยวัฒน์ สถาอานันท์ เป็นประธาน โดยผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจน ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (นายปองพล อดิเรกสาร) เป็นประธาน

หมายเหตุ : คณะทำงานทั้ง 4 คณะ ลงนามแต่งตั้งโดยประธานกรรมการแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจน (ฯพณฯ นายปองพล อดิเรกสาร รองนายกรัฐมนตรี)

ผังการดำเนินงานของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจน

ผลจากการเปิดประตูระบายน้ำทั้ง 8 บาน (ระหว่างเดือนมิถุนายน 2544 - พฤษภาคม 2545)

ผลดี

◆ พื้นที่ริมตลิ่งที่โผล่ขึ้นมาในหน้าแล้งสามารถปลูกพืชผักได้บ้างเล็กน้อย ในช่วงเวลาสั้นๆ

ผลกระทบ

◆ **ในระดับท้องถิ่นและชุมชน**

(1) จากสถิติของสำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าการเปิดประตูเขื่อนปากมูลทำให้ลำน้ำมูลมีระดับต่ำ ราษฎรจำนวน 12,431 ครัวเรือน ในเขต 11 อำเภอ ได้รับผลกระทบในการปลูกข้าวนาปรัง พืชไร่ พืชผัก คิดเป็นพื้นที่รวม 60,440 ไร่ ซึ่งมีผลต่อสภาพเศรษฐกิจครัวเรือนที่ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักในการปลูกพืชมีรายได้ลดลงเกิดความเดือดร้อน (ดูตารางที่ 1 ประกอบ)

ตารางที่ 1 ข้อมูลผลกระทบด้านการเกษตรจากการเปิดประตูเขื่อนปากมูล

ที่	อำเภอ/กิ่งอำเภอ	จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบ (ครัวเรือน)	พื้นที่การปลูกพืชที่ได้รับผลกระทบ (ไร่)			
			ข้าวนาปรัง	พืชไร่	พืชผัก	รวม
1	สิรินธร	65	300	-	200	500
2	พิบูลมังสาหาร	508	1,020	-	100	1,120
3	ตาลสุม	50	510	50	10	570
4	เมือง	1,867	3,108	2,180	315	5,603
5	ดระการพืช	830	3,077	6,000	4,000	13,077
6	ผล	360	2,570	50	710	3,330
7	วารินชำราบ	1,543	9,800	7,084	3,000	19,884
8	ม่วงสามสิบ	4,000	3,500	2,000	1,500	7,000
9	เขื่องใน	1,050	3,000	500	400	3,900
10	สว่างวีระวงศ์	301	-	70	50	120
11	โขงเจียม	1,857	4,900	400	36	5,336
	ดอนมดแดง					
รวม		12,431	31,785	18,334	10,321	60,440

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี

(2) ราษฎรขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภค และบริโภค เนื่องจากระดับน้ำในลำน้ำสาขา และระดับน้ำในบ่อในหมู่บ้านที่ราษฎรใช้ประจำวัน แห้งขอด ทำให้เกิดความเดือดร้อนเกี่ยวกับน้ำกินน้ำใช้

(3) สถิติอาชีพเลี้ยงปลาในกระชังพบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงปลากระชังในแม่น้ำมูลในช่วงระหว่างเขื่อนปากมูลถึงแก่งสะพือ จำนวน 9 ราย (60 กระชัง) ต้องสูญเสียอาชีพ (ดูตารางที่ 2 ประกอบ)

ตารางที่ 2 สถิติการเลี้ยงปลาในกระชัง (ระหว่างเขื่อนปากมูลถึงแก่งสะพือ)

อำเภอ	หมู่บ้าน	ปี 2543 = 9 ราย (จำนวนกระชัง)	ปี 2544 = 4 ราย (จำนวนกระชัง)	ปี 2545 = 0 ราย (จำนวนกระชัง)
พิบูลมังสาหาร	น้ำสร้าง	6	4	0
	สะพือเหนือ	2	0	0
	ทรายมูล	6	0	0
	ท่าทรายพิบูลย์	10	0	0
	รวม	24	4	0
สิรินธร	ดันไร่	2	0	0
	สุวรรณวารี	12	4	0
	คำนกหอ	8	0	0
	รวม	22	4	0
โขงเจียม	วังสะแบงเหนือ	6	6	0
	วังสะแบงใต้	8	0	0
	ตุงลุง	0	6	0
	รวม	14	12	0
รวมทั้งหมด		60	20	0

(4) การเปิดประตูเขื่อนปากมูลทำให้ราษฎรถูกแบ่งออกเป็นหลายกลุ่มและมีความขัดแย้งกันอย่างรุนแรง เกิดความแตกแยกทางสังคม

◆ **ในระดับจังหวัดและภาค**

(1) <u>สูญเสียความมั่นคงของระบบไฟฟ้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</u>

ในช่วงการเปิดประตูระบายน้ำฯที่ผ่านมาเกิดภาวะแรงดันต่ำกว่ามาตรฐาน ประมาณร้อยละ 2 และเกิดความสูญเสียเพิ่มขึ้นประมาณ 51 ล้านหน่วยต่อปี นอกจากนี้ในกรณีที่เกิดความขัดข้องกับสายส่งหลักที่ส่งกำลังไฟฟ้ามาจากภาคกลาง ภาคเหนือ หรือ สปป.ลาว จะก่อให้เกิดไฟฟ้าดับเป็นบริเวณกว้าง

(2) สูญเสียโอกาสด้านการประมง

(2.1) ปริมาณปลาจับได้ลดลง จากข้อมูลการจับปลาในลำน้ำมูลตอนล่างตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2544 ถึงเดือนพฤษภาคม 2545 (รวม 11 เดือน) พบว่ามีการจับปลาได้ 61 ตัน (คิดเป็นมูลค่า 3.5 ล้านบาท) ทั้งนี้ จากสถิติการจับปลาทั้งปีในปีที่ใช้งานเขื่อนปากมูลตามปกติพบว่าได้ผลผลิตในปริมาณ 174 ตันต่อปี

(2.2) สูญเสียโอกาสในการผลิตกุ้งก้ามกราม กฟผ. จำเป็นต้องงดการปล่อยพันธุ์กุ้งก้ามกราม สาเหตุเนื่องจากมีการเปิดประตูระบายน้ำตลอดเวลา หากปล่อยพันธุ์กุ้ง กุ้งก็จะไหลลงสู่แม่น้ำโขงข้ามไปสู่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งตามแผนปฏิบัติการ กฟผ. จะมีการปล่อยกุ้งเพิ่มขึ้นเป็นปีละ 10 ล้านตัว สามารถให้ผลผลิตได้ประมาณปีละ 20 ตัน คิดเป็นมูลค่า 7 ล้านบาท

ตารางที่ 3 ผลผลิตกุ้งก้ามกรามแม่น้ำมูลตอนล่าง

ปี	ปล่อยกุ้งก้ามกราม (ล้านตัว)	ผลผลิต (กก.)	มูลค่า (ล้านบาท)	หมายเหตุ
2538	7	-	-	
2539	5	12,689	2,989	
2540	5	11,679	2,948	
2541	3	10,657	3,640	
2542-43	2	16,646	4,515	
รวม	22	51,671	14,092	

ที่มา : กรมประมง (2545)

(3) สูญเสียเอกภาพในการบริหารและปกครองในระดับจังหวัด เนื่องจากมีกลุ่มคนชาวต่างประเทศมาสอดแทรกร่วมคัดค้านโครงการฯ และมีการเมืองเข้ามาแทรกแซง

♦ **ในระดับประเทศ**

(1) ระหว่างเดือนมิถุนายน 2544 ถึงเดือนพฤษภาคม 2545 ปริมาณน้ำที่ไหลผ่านเขื่อนเท่ากับ 32,177 ล้านลูกบาศก์เมตร คำนวณเป็นพลังงานไฟฟ้าที่สูญเสียโอกาสในการผลิตไป 284 ล้านหน่วย คิดเป็นมูลค่าสูญเสีย 496 ล้านบาท (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 การสูญเสียทรัพยากรน้ำเพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้า

เดือน	ปริมาณน้ำที่ไหลผ่านเขื่อน (ล้านลูกบาศก์เมตร)	คิดเป็นปริมาณพลังงานไฟฟ้าสูญเสีย (ล้านหน่วย)	ราคาค่าเชื้อเพลิงที่ใช้ทดแทน (บาท/หน่วย)	คิดเป็นมูลค่าความสูญเสีย (ล้านบาท)
มิถุนายน 2544	1,109.03	29.511	1.9022	56.135
กรกฎาคม 2544	1,765.01	32.754	1.9022	62.304
สิงหาคม 2544	4,021.43	30.437	1.9022	57.897
กันยายน 2544	11,542.73	- *	1.9022	- *
ตุลาคม 2544	7,088.10	42.153	1.9022	80.183
พฤศจิกายน 2544	3,974.67	75.588	1.5761	119.134
ธันวาคม 2544	853.44	23.842	1.5800	37.672
มกราคม 2545	284.26	8.365	1.8000	15.057
กุมภาพันธ์ 2545	427.55	10.674	1.7400	18.572
มีนาคม 2545	396.38	10.389	1.7400	18.077
เมษายน 2545	260.46	8.379	1.5500	12.987
พฤษภาคม 2545	393.50	11.465	1.5500	17.770
รวม	**32,116.56**	**283.558**	-	**495.788**

* เนื่องจากในเดือนกันยายน 2544 น้ำท่วมภาคอีสาน ปริมาณน้ำในลำน้ำมูลมีมากกว่าทุกๆ ปีที่ผ่านมานับตั้งแต่ก่อสร้างเขื่อนปากมูลเสร็จ ในสภาวะเช่นนี้ กฟผ. ต้องเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลโดยไม่ได้ผลิตพลังงานไฟฟ้า ซึ่งถือเป็นเหตุสุดวิสัยที่นานๆ จะเกิดขึ้นสักครั้งหนึ่ง ดังนั้น ในการคำนวณจึงไม่ได้นำปริมาณน้ำที่ระบายทิ้งไปในเดือนกันยายน 2544 มาคิดเป็นพลังงานไฟฟ้าสูญเสีย

(2) สูญเสียรายได้และโอกาสการนำทรัพยากรที่ประเทศชาติควรพึ่งพาตนเองได้ เช่นรายได้จากภาคเกษตรจังหวัดลดลง อันมีผลต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติ นอกจากนี้ทำให้มิได้นำทรัพยากรน้ำมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าในการทดแทนการนำเข้าพลังงาน เช่นน้ำมัน การซื้อไฟฟ้าจากต่างประเทศ เป็นต้น

(3) ภาพลักษณ์ของประเทศสูญเสียไปเนื่องจากข่าวสารระหว่างประเทศออกมาในแง่ลบและเป็นข้อมูลบิดเบือนเกี่ยวกับเขื่อนปากมูลว่าประเทศไทยไม่ดูแลคนจน ไม่เคารพสิทธิมนุษยชน ไม่ดูแลสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ข้อสังเกต

คณะทำงานฯ มีข้อสังเกตในโครงการเขื่อนปากมูลดังนี้

ก. หลักการและเหตุผลด้านพลังงาน

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความต้องการพลังงานที่เพิ่มขึ้นของประเทศไทยในช่วงต้นทศวรรษ 2530 ทำให้ประเทศไทย มีความต้องการพลังงานไฟฟ้าเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยประมาณ 14% และคาดว่าความต้องการจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในอัตรา 10% ต่อปี

สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากข้อมูลในปี 2532 มีกำลังผลิตพลังงานไฟฟ้าเพียง 136.5 เมกะวัตต์ ต้องพึ่งพาการรับไฟฟ้าจากสายส่งภาคเหนือและภาคกลาง 500 เมกะวัตต์ และประเทศลาว 30 เมกะวัตต์ มาเสริมในระบบ และคาดว่ามีความต้องการใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี แต่ในปี 2532 มีความต้องการใช้ไฟฟ้าจริงเพิ่มขึ้นจากปี 2531 ถึงร้อยละ 16.4 ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างมีแหล่งผลิตไฟฟ้าเพียงเขื่อนสิรินธร (36 เมกะวัตต์) เพียงแหล่งเดียว ซึ่งหากไม่มีแหล่งผลิตไฟฟ้าในภาคนี้เพิ่มเติม จะทำให้เกิดการขาดแคลน ประชาชนและเศรษฐกิจในภูมิภาคจะเดือดร้อนและเสียหาย โครงการเขื่อนปากมูลเป็นส่วนย่อยหนึ่งของแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าให้ระบบไฟฟ้าของประเทศ และสนองความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าของภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ 136 เมกะวัตต์ ทำให้เกิดความ มั่นคง ลดการพึ่งพาไฟฟ้าจากแหล่งอื่น

โครงการเขื่อนปากมูลมีลักษณะเด่นตรงที่มีการใช้พลังน้ำที่เป็นพลังงานหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ได้และไม่ก่อให้เกิดมลภาวะ ซึ่งต่างจากโครงการโรงไฟฟ้าที่เดินเครื่องโดยใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิงซึ่งมีราคาแพงและก่อให้เกิดมลภาวะ

ข. การศึกษาและขออนุมัติโครงการจนถึงการก่อสร้างและการใช้ประโยชน์

ความจริงโครงการเขื่อนปากมูลไม่ได้ริเริ่มโดยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) แต่เป็นการดำเนินการโดยสำนักงานพลังงานแห่งชาติ("กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน"ในปัจจุบัน) และ กฟผ. รับมาดำเนินการตั้งแต่ปี 2522 จน ค.ร.ม. มีมติอนุมัติโครงการเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2533 ทำให้ กฟผ. ต้องกลายมาเป็นหน่วยงานหลักที่ต้องเผชิญกับการเรียกร้องและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน

ซึ่งหากพิจารณาการดำเนินการศึกษา จะเห็นได้ว่าโครงการนี้ใช้เวลาในการศึกษาจนถึงการอนุมัติโครงการ และเสร็จสิ้นการก่อสร้างจนสามารถใช้ประโยชน์ได้นับเป็นเวลาเกือบ 30 ปี ตามขั้นตอนดังนี้

พ.ศ.2510 - 2513 รัฐบาลฝรั่งเศสได้ส่งผู้เชี่ยวชาญมาร่วมดำเนินการกับผู้เชี่ยวชาญของสำนักงานพลังงานแห่งชาติ

พ.ศ.2513 รัฐบาลฝรั่งเศสได้ส่งบริษัทที่ปรึกษา SOFELEC มาศึกษาความเหมาะสม เน้นเฉพาะผลประโยชน์ทางผลิตไฟฟ้าเพียงอย่างเดียวจะเก็บกักน้ำที่ระดับ 112.0 เมตร รทก.

พ.ศ.2522 การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) รับโอนมาศึกษาต่อ โดยว่าจ้างบริษัท ทีมคอนซัลติ้งเอ็นจิเนียร์ จำกัด ศึกษานิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม พบว่ามีผลกระทบมาก จึงชะลอโครงการไว้

ภายใต้ความเห็นชอบของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และได้รับความช่วยเหลือจากประเทศฝรั่งเศส (โดยบริษัทที่ปรึกษา SOGREAH) ได้ดำเนินการศึกษาความเหมาะสมโครงการฯ อีกครั้งหนึ่ง ในลักษณะโครงการเอนกประสงค์ ทั้งด้านไฟฟ้า ชลประทาน การประมง ฯลฯ

พ.ศ.2525 – 2528 รัฐบาลฝรั่งเศสให้ความช่วยเหลือผ่านบริษัทที่ปรึกษา SOGREAH ทบทวนการพัฒนาโครงการฯ ร่วมกับ กฟผ. อีกครั้งหนึ่ง เพื่อศึกษาความเหมาะสมทั้งด้านวิศวกรรม เศรษฐศาสตร์ รวมถึงด้านนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม โดยนำข้อมูลเฉพาะสาขาจากบริษัทที่มีฯ ที่ศึกษาไว้บ้างแล้วมาพิจารณาด้วยเพื่อให้ กฟผ. ได้มีข้อมูลมากพอที่จะตัดสินใจ โดยให้ราษฎรได้รับผลกระทบน้อยที่สุด

พ.ศ.2530 – 2531 กฟผ. ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลฝรั่งเศสโดยให้บริษัทที่ปรึกษา SOGREAH ศึกษาขั้นรายละเอียด และทำแบบจำลองทางชลศาสตร์

วันที่ 29 มีนาคม 2533 ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

วันที่ 23 เมษายน 2533 ผ่านการพิจารณาด้านการเงินจากกระทรวงการคลัง

วันที่ 30 เมษายน 2533 ผ่านการเห็นชอบด้านความเหมาะสมด้านการลงทุนจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

วันที่ 15 พฤษภาคม 2533 คณะรัฐมนตรี มีมติอนุมัติให้ กฟผ. ก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากมูล

พ.ศ.2533 – 2537 ดำเนินการก่อสร้าง

พ.ศ.2538 – 2543 โรงไฟฟ้าเขื่อนปากมูลเดินเครื่องได้เต็มที่ สามารถผลิตพลังงานไฟฟ้าได้จริงเฉลี่ย 300 ล้านหน่วยต่อปี จากที่ได้คาดหมายไว้ในขั้นเสนอขออนุมัติโครงการว่าจะผลิตได้ 280 ล้านหน่วยต่อปี

พ.ศ.2544 รัฐบาลได้สนองตอบข้อเรียกร้องของสมัชชาคนจนเพิ่มเติม โดยสั่งให้ กฟผ. เปิดบานประตูระบายน้ำเป็นเวลา 1 ปี การเปิดเริ่มตั้งแต่วันที่ 14 มิถุนายน 2544 ครบกำหนดปิดวันที่ 13 มิถุนายน 2545

หลังจากวันที่ 13 มิถุนายน 2545 จนถึงปัจจุบัน รัฐบาลยังได้ให้ กฟผ. เปิดประตูระบายน้ำต่อไปโดยไม่มีกำหนดตามข้อเรียกร้องของสมัชชาคนจน

ค. <u>การลดผลกระทบต่อพื้นที่และประชาชนก่อนการอนุมัติและก่อสร้างเขื่อนปากมูล</u>

ตามแผนการก่อสร้างเขื่อนปากมูลที่ศึกษาไว้เดิม จะสร้างเขื่อนปากมูลที่แก่งตะนะ โดยมีระดับเก็บกักน้ำที่ 112 เมตร รทก. ซึ่งจะมีกำลังผลิตไฟฟ้าได้ถึง 300 เมกะวัตต์ และผลิตพลังงาน

ไฟฟ้า ได้ถึง 442 ล้านหน่วยต่อปี แต่จากระดับดังกล่าวจะมีผลทำให้น้ำท่วม แก่งตะนะ วัดดอนธาตุ และ แก่งสะพือ ประชาชนจะถูกน้ำท่วมที่อยู่อาศัยพื้นที่ทำกินประมาณ 4,000 ครัวเรือน

เพื่อบรรเทาผลกระทบต่อประชาชน กฟผ. ได้ปรับลดโครงการ โดยย้ายตำแหน่งที่ตั้งเขื่อนมาดำเนินการที่บ้านหัวเห่ว และลดระดับเก็บกักน้ำลงมาที่ 108 เมตร รทก. ซึ่งจะทำให้แก่งสะพือ แก่งตะนะ และวัดดอนธาตุ ไม่ได้รับผลกระทบใดๆ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจะลดลงเหลือประมาณ 400 ครัวเรือน พื้นที่ถูกน้ำท่วมประมาณ 5,000 ไร่ แต่กำลังผลิตไฟฟ้าลดลงจาก 300 เมกะวัตต์ เหลือ 136 เมกะวัตต์ การเก็บกักน้ำจะมีผลให้เกิดภาวะน้ำเอ่อล้นตลิ่งแม่น้ำ เช่น น้ำหลากตามปกติดังที่เคยปรากฏ ส่วนประชาชนที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำมูล บริเวณอำเภอโขงเจียม และอำเภอพิบูลมังสาหารที่ได้รับผลกระทบ จำเป็นต้องอพยพมาอยู่ในพื้นที่ที่คัดเลือกไว้ และได้รับการชดเชยช่วยเหลือตามแผนการ แก้ไขผลกระทบที่กำหนดไว้ทุกประการ

ง. <u>การเรียกร้องและการแก้ไขปัญหาตอบสนองการเรียกร้อง</u>

ปัญหาของโครงการก่อสร้างเขื่อนปากมูลเริ่มต้นด้วยความกังวลว่าระดับเก็บกักน้ำจะสูงท่วมแก่งสะพือ วัดดอนธาตุ แก่งตะนะ อีกทั้งผู้ได้รับผลกระทบที่ดินถูกน้ำท่วม เกรงว่าจะไม่ได้รับค่า ทดแทนที่ดินและทรัพย์สินเนื่องจากไม่มีเอกสารสิทธิ แต่ กฟผ. ก็ได้แก้ไขปัญหาเป็นขั้นตอนมาโดยตลอดคือ

1. ลดระดับเก็บกักน้ำจาก 112 เมตร รทก. ลงเหลือ 108 เมตร รทก. ทำให้ประชาชนที่จะได้รับผลกระทบจาก 4,000 ครัวเรือน เหลือเพียงไม่เกิน 400 ครัวเรือน
2. การช่วยเหลือราษฎรได้รับผลกระทบจากโครงการ

(1) ค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สินฯ

1. ค่าทดแทน (ทรัพย์สิน) 1,883 ราย	232,635,253.80 บาท
2. ค่าที่อยู่อาศัยใหม่	52,382,000.00 บาท
3. ค่าที่ทำกินใหม่	92,680,858.00 บาท
4. ค่าก่อสร้างและพัฒนาสาธารณูปโภคฯ	113,734,000.00 บาท
5. ค่าส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรม	4,000,000.00 บาท
6. ค่าส่งเสริมอาชีพประมง	4,500,000.00 บาท
รวม	**499,932,111.80 บาท**

(2) ในเดือนกุมภาพันธ์ 2536 ได้เริ่มมีการเรียกร้องด้านการประมง โดยอ้างว่าได้รับผลกระทบด้านการประมง ซึ่งเป็นประเด็นใหม่ และทางราชการไม่มีมาตรการ กฎเกณฑ์หรือแนวทางการชดเชยในเรื่องนี้มาก่อน แต่รัฐบาลก็พยายามให้การช่วยเหลือแก่ผู้เรียกร้อง ซึ่งมีแกนนำเป็นองค์กรเอกชนกดดันรัฐบาลทุกรูปแบบ รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้ง การดำเนินการไม่ต่อเนื่องขาดเอกภาพ ทำให้ กฟผ. ต้องให้ความช่วยเหลือและปฏิบัติตามมติคณะกรรมการที่รัฐบาลชุดต่างๆ

จัดตั้งขึ้นมากมาย และอาจมีผู้ซึ่งไม่ได้รับผลกระทบแต่แอบแฝงเข้ามาร่วมกระบวนการเรียกร้องรวมทั้งแกนนำของผู้เรียกร้องได้รับผลประโยชน์จากการเรียกร้องร่วมกับผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างแท้จริง จากตัวเลขและระยะเวลาการช่วยเหลือดังนี้

ค่าชดเชยช่วยเหลือเกษตรกรประมง (เพื่อพัฒนาอาชีพระยะยาว) ตามมติคณะกรรมการฯ และตามมติคณะรัฐมนตรี

ครั้งที่ 1 อนุมัติวันที่ 19 มิถุนายน 2538	จำนวน	571 ราย	51,390,000 บาท
ครั้งที่ 2 อนุมัติวันที่ 16 พฤศจิกายน 2538	จำนวน	2,361 ราย	212,490,000 บาท
ครั้งที่ 3 อนุมัติวันที่ 1 เมษายน 2539	จำนวน	247 ราย	22,230,000 บาท
ครั้งที่ 4 อนุมัติวันที่ 26 กันยายน 2540	จำนวน	695 ราย	62,550,000 บาท
ครั้งที่ 5 อนุมัติวันที่ 27 เมษายน 2541	จำนวน	92 ราย	8,280,000 บาท
ครั้งที่ 6 อนุมัติวันที่ 25 มกราคม 2543	จำนวน	2,210 ราย	132,600,000 บาท
รวม 6,176 ราย	**เป็นเงิน**		**489,540,000 บาท**

รวมจ่ายค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สินฯ และ ค่าชดเชยช่วยเหลือเกษตรกรประมง เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 989.472 ล้านบาท

(3) นอกจากการช่วยเหลือที่ กฟผ. ได้จ่ายเงินช่วยเหลือดังกล่าวแล้ว แต่การเรียกร้องและกดดันรัฐบาลโดยสมัชชาคนจนยังคงดำเนินการไปไม่หยุดยั้ง โดยสมัชชาคนจนได้ยื่นข้อเสนอต่อรัฐบาลและรัฐบาลได้บรรจุเป็นวาระเพื่อทราบในการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2544 ตามข้อเรียกร้อง 8 ข้อคือ

- เปิดบานระบายน้ำทั้ง 8 บานอย่างถาวร
- ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและแก่งหินต่าง ๆ ในแม่น้ำมูล
- ฟื้นฟูชีวิตและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนปากมูล

<u>แผนฟื้นฟู</u>

- จ่ายค่าสูญเสียโอกาสในการประกอบอาชีพประมงเป็นเวลา 8 ปี (ครอบครัวละ 576,000 บาท)
- จ่ายค่าเสียโอกาสในการใช้ทรัพยากร 2 ฝั่งแม่น้ำมูล เป็นเวลา 8 ปี (ครอบครัวละ 432,000 บาท)
- จ่ายค่าน้ำอุปโภคบริโภค จากการที่ไม่สามารถใช้น้ำในแม่น้ำมูล เป็นเวลา 8 ปี (ครอบครัวละ 9,600 บาท)
- ในการฟื้นฟูสุขภาพของครอบครัวผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนโดยให้มีสวัสดิการรักษาพยาบาลฟรีตลอดชีวิต
- ให้จัดตั้งสถาบันฟื้นฟูภูมิปัญญาลุ่มน้ำมูลเพื่อสานภูมิปัญญาของชุมชนที่ขาดการถ่ายทอดมาตั้งแต่หลังสร้างเขื่อน

- ให้พักชำระหนี้สถาบันการเงินของครอบครัวที่ได้รับผลกระทบ เป็นเวลา8 ปี
- ชดเชยความเสียหายที่เกิดจากการเผาหมู่บ้านแม่มูนเมื่อวันที่ 19-20 พ.ย. 2543 ตามความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง
- การดำเนินคดีกับชาวบ้านที่ผ่านมาทั้งหมดให้ยกเลิกทันที

และรัฐบาลได้สนองตอบข้อเรียกร้องโดยสั่งให้ กฟผ. เปิดบานประตูเป็นเวลา 1 ปี การเปิดเริ่มตั้งแต่วันที่ 14 มิถุนายน 2544 ครบกำหนดเปิดแล้วในวันที่ 13 มิถุนายน 2545 แต่กลุ่มสมัชชาคนจนก็ยังเรียกร้องให้เปิดต่อไปอีกและรัฐบาลก็ปฏิบัติตาม และเป็นที่เชื่อมั่นได้ว่า สมัชชาคนจนจะเรียกร้องให้รัฐบาลเปิดประตูระบายน้ำทั้ง 8 บาน ของเขื่อนปากมูลอย่างถาวร ตามนโยบายและแนวทางของ IRN (International Rivers Network) และองค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศที่ได้ยื่นหนังสือต่อเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2543 เรียกร้องให้รัฐบาลไทยเปิดประตูน้ำของเขื่อนปากมูล และเขื่อนราษีไศลตลอดกาล โดยอ้างผลการศึกษาที่ไม่ถูกต้องของ World Commission on Dams (WCD)

จ. <u>หลักการและเหตุผลด้านการพัฒนาการเกษตร : การเพาะปลูก/การประมง</u>

(1) หลักการพื้นฐานของการพัฒนาสังคมเกษตรกรรมเช่นประเทศไทย คือ ต้องบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และให้เกษตรกรทั่วประเทศมีน้ำใช้เพื่อการผลิตอย่างทั่วถึงและพอเพียง โดยคำนึงถึงพืชพันธุ์ที่เหมาะสมกับปริมาณและคุณภาพน้ำที่ได้รับในสภาพพื้นที่ทางภูมิศาตร์ อุตุนิยมวิทยา และธรณีวิทยา

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงจำต้องมีการจัดการน้ำในรูปแบบต่างๆ นอกเหนือจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติแล้ว ก็จะต้องมีบ่อน้ำ อ่างเก็บน้ำ คันคูคลอง เหมือง ฝาย เขื่อนเล็กใหญ่ ฯลฯ ตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงดุลยภาพทางธรรมชาติ สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และระบบนิเวศน์ เป็นสำคัญ

การสร้างเขื่อนจึงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้เพราะเป็นส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีในการบริหารจัดการน้ำที่อยู่บนพื้นฐานเดียวกันกับหลักการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรกรรมแบบอื่นที่อาจมีขนาดเล็กใหญ่ต่างกันเท่านั้น เพียงแต่ต้องพิจารณารูปแบบขนาด ที่ตั้ง และ ผลกระทบต่างๆ ให้รอบคอบมากขึ้น

การศึกษาความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการสร้างเขื่อนจึงต้องทำอย่างรอบด้าน โดยศึกษาผลดีผลเสียในสองกรณี คือ (ก) <u>กรณีหากไม่สร้างเขื่อน</u> และ (ข) <u>กรณีเมื่อสร้างเขื่อนแล้ว</u> ว่าชีวิตความเป็นอยู่และผลผลิตทางการเกษตรจะเป็นอย่างไร ในประเทศไทยการต่อต้านการสร้างเขื่อนเป็นกระแสขององค์กรเอกชนที่แสดงเหตุผลเพียงผลกระทบทางลบหากสร้างเขื่อน ละเลยการศึกษา เหตุผลใน (ก) และแม้กระทั่งใน (ข) ก็มักแสดงแต่เหตุผลทางลบ

(2) กรณีเขื่อนปากมูลได้มีการสร้างเขื่อนขึ้นแล้วโดยเหตุผลที่เห็นว่าเขื่อนปากมูลเป็นประโยชน์ แต่เมื่อมีกระแสต่อต้าน ทางออกที่ควรจะเป็นคือหาเหตุผลทั้งสองด้านเพื่อการใช้เขื่อนที่มีอยู่แล้วอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด ไม่ใช่การเปิดเขื่อนไม่ใช้ประโยชน์จากเขื่อนอีกต่อไป

จากการพบปะชาวบ้านในพื้นที่พบว่าชาวบ้านส่วนที่สนับสนุนการใช้ประโยชน์จากเขื่อนมีมากตลอดสองฟากฝั่งแม่น้ำมูล เหนือและใต้เขื่อน แต่ไม่กล้าแสดงออก ไม่มีผู้นำที่แข็งขันเหมือนกับที่องค์กรเอกชนนอกพื้นที่ที่ไปช่วยฝ่ายต้านเขื่อน ความเห็นของชาวบ้านในพื้นที่จริง ๆ จึงควรต้องได้รับการรับฟังอย่างเห็นใจ โดยเฉพาะชาวนาที่สองฝั่งน้ำที่ได้น้ำเข้าพื้นที่น้อยลง ชาวประมงและผู้เลี้ยงปลาในกระชังชายฝั่ง

(3) ผลการศึกษาของบางฝ่ายที่ว่าเมื่อปิดเขื่อนปริมาณปลาที่จับได้ลดลงนั้นจริงหรือไม่หากจริงคำนึงถึงอิทธิพลท้องถิ่นของผู้จับปลารายใหญ่ที่ทางจังหวัดไม่กล้าแตะต้องหรือเปล่า และเมื่อเปิดเขื่อนความอุดมสมบูรณ์ทางการประมงไปเพิ่มที่ลาว เรื่องนี้ก็ควรพิจารณาด้วย

(4) ควรมีการศึกษาผลกระทบรอบด้านของเขื่อนทุกเขื่อนที่สร้างแล้ว และที่มีโครงการจะสร้างตามลุ่มน้ำต่าง ๆ ในประเทศไทยตามแนวคิดในข้อ (1)

ฉ. <u>การบริหารจัดการโครงการ</u>

(1) วัตถุประสงค์ในการก่อสร้างเขื่อนปากมูลกำหนดให้เป็นเขื่อนเอนกประสงค์เพื่อประโยชน์ด้านพลังงานไฟฟ้า ด้านชลประทาน ด้านประมง และด้านการท่องเที่ยว แต่จากการใช้งานที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2537 จนถึงปัจจุบัน เขื่อนปากมูลได้ถูกใช้งานเต็มที่เพียงด้านการผลิตไฟฟ้าเท่านั้น ด้านการประมง และด้านการท่องเที่ยวยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เกิดผลผลิตเท่าที่ควร สำหรับด้านการชลประทานนั้น ยังขาดการพัฒนาเพื่อดึงน้ำจากเขื่อนเข้าสู่เรือกสวน ไร่ นา เช่น สถานีสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า คลองส่งน้ำหลัก คลองส่งน้ำย่อย และอื่น ๆ

(2) ทางด้านการประมง การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) และกรมประมงร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อเพิ่มผลผลิตโดยการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำเศรษฐกิจ เช่น ปลาชนิดต่าง ๆ กุ้งก้ามกราม ปีละเป็นจำนวนมาก และส่งเสริมการเลี้ยงปลาในกระชัง แต่ยังไม่มีข้อมูลเชิงสถิติที่จะบอกถึงปริมาณผลผลิตที่ได้รับอย่างชัดเจน ทำให้ไม่สามารถที่จะนำมาใช้ เผยแพร่เพื่อให้เห็นถึงผลประโยชน์ด้านการประมงเมื่อเปรียบเทียบกับความสูญเสียใน กรณีเปิดเขื่อนได้อย่างชัดเจน

(3) คณะทำงานฯ มีความเห็นว่า ความร่วมมือของหน่วยงานของรัฐที่อยู่ในวัตถุประสงค์ของการก่อสร้างเขื่อนยังไม่สมบูรณ์ จากการดำเนินการที่ผ่านมา กฟผ. ดำเนินการแก้ปัญหาอย่างค่อนข้างโดดเดี่ยว ขาดความร่วมมือประสานงานระหว่างหน่วยราชการในท้องถิ่น และส่วนกลางที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นเอกภาพและต่อเนื่อง ทำให้ปัญหาไม่ได้รับการแก้ไขอย่างแท้จริง การบริหารจัดการโครงการในระยะต่อไป ความร่วมมือประสานงานในการแก้ไขปัญหาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนของโครงการและประชาชนสองฝั่งแม่น้ำมูลระหว่าง กฟผ. องค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ฝ่ายเกษตร ประมง และประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ จะต้องมีกลไกประสานงานอย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

ช. <u>การเชื่อมโยงขององค์กรพัฒนาเอกชนจากต่างประเทศกับองค์กรพัฒนาเอกชนและกลุ่มผู้เรียกร้อง</u>

(1) สาเหตุหนึ่งที่มีการเรียกร้องไม่สิ้นสุดก็เนื่องมาจากกลุ่มองค์กรเอกชน นักวิชาการ ผู้มีความต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรของประเทศจากเดิมที่กำหนดโดยรัฐเป็นการกำหนดโดยราษฎรมีส่วนร่วมทันทีในช่วงเวลานี้ กลุ่มบุคคลดังกล่าวได้ระดมปลุกความคิด กระตุ้นให้ราษฎรทำการเรียกร้องเพื่อสร้างบรรทัดฐานให้เกิดสิทธิในการเรียกร้องค่าสูญเสียโอกาส ทั้งนี้มีข้อมูลว่าผู้ที่เป็นแกนนำขององค์กรเอกชนนั้นได้รับการสนับสนุนจากองค์กรเอกชนระหว่างประเทศที่มีนโยบายขัดขวางการสร้างเขื่อน เช่น WCD, IRN ซึ่งรายละเอียดปรากฏในเอกสารรายงานฉบับสมบูรณ์ โดยองค์กรเอกชนต่างประเทศเหล่านี้ซึ่งเป็นองค์กรในประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้ใช้ปัญหากรณีเขื่อนปากมูลเป็นแบบแผนกิจกรรมตัวอย่างในการโน้มน้าวเพื่อการเปลี่ยนแปลงแนวคิดพัฒนาใช้ทรัพยากรในประเทศกำลังพัฒนา อันจะมีผลโดยโลกาภิวัฒน์ไปกระทบต่อมาตรฐานความสุขของพลเมืองในประเทศที่พัฒนาแล้วที่มีอยู่สูงกว่าให้ถดถอยลง

(2) ปรากฏว่าการเคลื่อนไหวขององค์กรเอกชนไทยประสานเชื่อมโยงกับองค์กรเอกชนต่างประเทศนั้นประสบผลสำเร็จในการให้เปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลได้จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ต่อเนื่องไปถึงเขื่อนราษีไศล ซึ่งเห็นได้จากจดหมายที่ IRN ทำหนังสือถึงสถานทูตไทยในสหรัฐอเมริกาเรียกร้องให้เปิดประตูจนประสบผลสำเร็จ

(3) คณะทำงานฯมีข้อสังเกตว่าข้อเรียกร้องของผู้ต่อต้านการก่อสร้างเขื่อนปากมูลได้รับการตอบสนองจากรัฐบาลมาโดยตลอด แต่กรณีของผู้เรียกร้องที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดประตูระบายน้ำ เช่น กลุ่มผู้เลี้ยงปลาในกระชัง กลุ่มเกษตรกรริมสองฝั่งน้ำมูลที่สูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้ากลับไม่ได้รับการพิจารณาจากรัฐบาล เพราะบุคคลเหล่านี้เรียกร้องโดยสงบไม่ได้กดดันรัฐบาล จึงไม่ได้รับการเหลียวแลให้ความช่วยเหลือกลุ่มคนเหล่านี้แต่ประการใด

กรณีตัวอย่างของการก่อสร้างเขื่อนบางลาง จังหวัดยะลา หรือการก่อสร้างเขื่อนเชี่ยวหลาน(เขื่อนรัชชประภา) จังหวัดสุราษฎรธานี ที่ราษฎรผู้ได้รับผลกระทบได้รับเงินชดเชยน้อยกว่าราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนปากมูล แต่ไม่เคยชุมนุมเรียกร้อง ทำให้รัฐบาลเพิกเฉยต่อผู้ที่ไม่เรียกร้อง

(4) ในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือเกษตรกรประมง แม้จะได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อแยกประเภทผู้ทำประมงเป็นอาชีพหลัก ราษฎรผู้ทำประมงเป็นอาชีพเสริม หรือราษฎรผู้ทำประมงเป็นงานอดิเรก เพื่อกำหนดเงินช่วยเหลือ แต่เมื่อกลุ่มผู้เรียกร้องกดดันให้ยกเลิกหลักเกณฑ์การพิจารณาเหล่านั้น รัฐบาลก็ยินยอม เป็นผลให้การจ่ายเงินช่วยเหลือขาดหลักเกณฑ์ เป็นเยี่ยงอย่างของการฉกฉวยเอาประโยชน์โดยมิชอบจากประเทศชาติ **คณะทำงานฯมีความเห็นว่าการช่วยเหลือในเรื่องสูญเสียโอกาสในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสาธารณะ ควรเป็นการชดเชยให้ชุมชน มิใช่เป็นการชดเชยให้เป็นรายบุคคล**

(5) ผู้ได้รับผลกระทบในกรณีเขื่อนปากมูลนี้ กฟผ. ได้สำรวจพบจำนวนผู้จะได้รับผลกระทบต่อที่อยู่อาศัย 241 หลังคาเรือน แต่จากการเรียกร้องได้มีการผ่อนปรน มีผลให้ต้องจ่ายค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สินเพิ่มขึ้นอีกจำนวนมาก คณะทำงานฯ เห็นว่าเป็นผลมาจาก การพิจารณาผู้ได้รับผลกระทบไม่ยึดถือหลักเกณฑ์ มาตรฐาน ขอบเขต ความหมาย เดียวกัน

เพื่อประโยชน์ในโครงการสาธารณะอื่นๆ ต่อไปในอนาคต จึงเห็นควรให้มีการศึกษาวิเคราะห์ กำหนดหลักเกณฑ์ ขอบเขต ความหมาย ของผู้ได้รับผลกระทบ ให้เป็นที่รับรู้และยอมรับโดยทั่วไป

(6) ระหว่างที่มีการเคลื่อนไหวต่อต้านเขื่อนปากมูล ในปี 2541 กลุ่ม NGOs ที่ต่อต้านการก่อสร้างเขื่อนในเวทีระหว่างประเทศ เช่น IRN และอื่นๆ ได้ผลักดันให้เกิดคณะทำงานเฉพาะกิจขึ้นมาชื่อว่า World Commission on Dams (WCD) เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความชอบธรรมในนโยบายการล้มเลิกเขื่อนต่างๆ ทั่วโลกของกลุ่ม NGOs เหล่านั้น WCD ได้เลือกเขื่อนในประเทศต่างๆ เพื่อเข้าไปทำการศึกษาไว้ 11 แห่ง ใน 12 ประเทศ คือ South Africa, Pakistan, Zambia/Zimbabwe, USA, Norway, P.R.China, Brazil, Russia, Turkey, India และประเทศไทยโดยเลือกเขื่อนปากมูล แต่จีนและอินเดียได้ถอนการสนับสนุนการศึกษาไปก่อน ขณะที่ที่ประเทศรัสเซียไม่ ปรากฏผลการศึกษา

สำหรับการศึกษาเขื่อนปากมูลของ WCD นั้น รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อนุญาตให้ WCD ดำเนินการศึกษาเขื่อนปากมูลได้ และได้พบว่า WCD มีการดำเนินงานที่ไม่โปร่งใส(ดังรายละเอียดในภาคผนวก) มุ่งการศึกษาในข้อเสียเพื่อลบภาพดีที่เขื่อนนำมาซึ่งประโยชน์ต่อสังคมประเทศไทย

(7) กรณี World Commission on Dams (WCD) นำเสนอรายงานเรื่อง Dams and Development (November 2000) โดยอ้างอิงรายงาน "WCD Case Study - The Pak Mun Dam in Mekong River Basin, Thailand" ที่ดำเนินการโดย WCD เอง ซึ่งรายงานนี้มีนักวิชาการไทยร่วมศึกษาด้วย นักวิชาการไทยเองก็ไม่พอใจเพราะข้อมูลเบื้องต้นจากทีมวิจัยไทยถูกตัดแก้ หรืออาจจะปรุงแต่งถึงขั้นบิดเบือน WCD มีสิทธิ์จะวิเคราะห์ผลการศึกษาในไทย แต่นักวิชาการไทยที่เกี่ยวข้องควรรวมตัวกันวิเคราะห์ผลการศึกษาของเราเองทำนองเดียวกับที่ WCD ทำ ก็อาจได้รายงานฉบับใหม่ที่คนไทยจะได้ประโยชน์มากกว่า ต้นฉบับผลงานวิจัยที่แยกส่วนกันทำก็ควรจะได้รับการเผยแพร่ต่อสาธารณชน

(8) ในการศึกษาฯนี้ คณะทำงานฯพบว่าองค์กรต่อต้านเขื่อนระหว่างประเทศเหล่านั้นได้ให้การสนับสนุนต่อการเรียกร้องกรณีเขื่อนปากมูล มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับ NGOs ท้องถิ่นในประเทศ

(9) คณะทำงานฯมีความเห็นว่า เขื่อนปากมูลจะดีมีประโยชน์หรือไม่ เพียงใด ผู้ที่จะให้คำตอบคือทุกฝ่ายในสังคมไทยมิใช่จากการชี้นำจากสังคมอื่น การพัฒนาบริหารจัดการทรัพยากรของประเทศ ทุกฝ่ายต้องตระหนักในผลได้-เสียต่อสังคมไทย

ข้อเสนอแนะ

(1) เขื่อนปากมูลได้ก่อสร้างแล้วเสร็จ เปิดใช้งานได้แล้ว สามารถผลิตพลังงานไฟฟ้าคิดเป็นมูลค่าประมาณ 570 ล้านบาทต่อปี จึงจำเป็นต้องมีการใช้ประโยชน์จากการลงทุนของภาครัฐและรายได้ของรัฐบาล ลดการซื้อพลังงานไฟฟ้าจากประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว(สปป.ลาว) หรือผลิตไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าอื่นที่ต้องใช้เชื้อเพลิงที่นำเข้าจากต่างประเทศ จึงเห็นสมควรให้มีการใช้ประโยชน์จากเขื่อนปากมูลต่อไป

(2) การใช้ประโยชน์จากเขื่อน อาจมีผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ด้านประมงอยู่บ้าง เช่น ปลาขึ้นมาวางไข่ แต่จากการรับฟังความคิดเห็นของภาคราชการและเอกชน รวมทั้งชาวบ้านในพื้นที่ที่คณะทำงานฯ ได้ลงพื้นที่ พบว่าชาวบ้านได้เสนอให้มีการบริหารจัดการการ เปิด-ปิด ประตูระบายน้ำให้สอดคล้องกับการอพยพขึ้นไปวางไข่ของปลาในแม่น้ำมูล

(3) การกำหนดช่วงระยะเวลาเปิด-ปิดบานประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลมีข้อเสนอเรื่องระยะเวลาที่แตกต่างกัน ซึ่งเรื่องนี้จำเป็นต้องมีการหารือกับผู้เชี่ยวชาญของกรมประมง และชาวบ้านที่ จับปลาในลุ่มน้ำมูล โดยนำเอาประสพการณ์ของชาวบ้านที่ทราบพฤติกรรมการวางไข่ของปลามาร่วมพิจารณาด้วย ข้อมูลที่พบของกรมประมงในปี2542-2543 มีดังนี้

ก. การอพยพของปลาที่ผ่านบันไดปลาโจนเกิดขึ้นในระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึง มิถุนายน

ข. ปลาที่อพยพผ่านบันไดปลาโจนเป็นปลาเกล็ด (Cyprinidae) 90% มีขนาดความยาวไม่เกิน 30 ซม. เป็นปลาขนาดเล็ก

ค. ระดับน้ำของแม่น้ำมูลอยู่ที่ 106 ถึง 108 เมตร รทก. ในเดือนมิถุนายน ถึง เดือนธันวาคม ระดับน้ำในแม่น้ำโขงขึ้นสูงสุดประมาณเดือนกรกฎาคม สิงหาคม

ง. ผลการจับปลาท้ายเขื่อนจะเพิ่มมากในช่วงเดือนมิถุนายน กรกฎาคม และ สิงหาคม โดยมีปริมาณ 27.9, 38.1 และ 31.4 ตัน/เดือน ตามลำดับ ปลาเศรษฐกิจคือปลากาดำ ปลาเทโพ ปลาตะโกก ปลากดเหลือง ปลาสังกะวาดใหญ่ ปลากดคัง ปลาปึกไก่ ปลาเนื้ออ่อน

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลทั้ง 4 ข้อ คณะทำงานฯ เห็นว่าในช่วงเดือนกันยายน ถึง พฤษภาคม ควรปิดบานประตูระบายน้ำ โดยให้ปลาขนาดเล็กอพยพผ่านบันไดปลาโจน สำหรับช่วงเดือนมิถุนายน–สิงหาคม ถ้ามีการเปิดบานประตูระบายน้ำ ปลาขนาดใหญ่จะมีโอกาสอพยพขึ้นไปเหนือเขื่อนได้ง่ายขึ้นซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวจะประจวบกับระดับน้ำในแม่น้ำโขงหนุนสูงสุด ดังนั้นคณะทำงานฯเห็นว่าควรพิจารณาเปิดบานประตูระบายน้ำในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ เพื่อให้ปลาขนาดใหญ่ขึ้นไปวางไข่ได้ ทั้งนี้จะเป็นการประสานประโยชน์ทั้งสองฝ่าย คือ ด้านประมง และ การผลิตไฟฟ้า

แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลเหล่านี้ จำเป็นต้องนำไปหารือโดยประสานงานกันระหว่าง กฟผ. กรมประมง และประชาชนในพื้นที่ เพื่อที่จะได้หาข้อยุติร่วมกัน และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้งานเขื่อนต่อไป

(4) การใช้ประโยชน์จากการปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล โดยเฉพาะในฤดูแล้ง รัฐบาลจำเป็นต้องลงทุนในการพัฒนาระบบชลประทานเพื่อให้เกษตรกรได้รับน้ำจากการกักเก็บน้ำในเขื่อน เช่น การติดตั้งระบบสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า สร้างคลองส่งน้ำ และระบบชลประทานในไร่นาของเกษตรกร เพื่อผันน้ำจากเขื่อนปากมูลไปใช้ประโยชน์ในการเกษตรทั้งในฤดูแล้งและฤดูฝน เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร วิธีการนี้หากผลผลิตการประมงลดลง ผลผลิตทางพืชผลอื่นจะช่วยชดเชยได้และน่าจะดีกว่า เพราะจะเกิดการประกอบอาชีพของเกษตรกรทั้งในช่วงฤดูแล้งและฤดูฝน

(5) การสูบน้ำเพื่อการเกษตรในกรณีมีการติดตั้งเครื่องสูบน้ำด้วยไฟฟ้า จะต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดระหว่างเกษตรกร การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน เพื่อประสิทธิภาพการใช้น้ำและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการใช้กระแสไฟฟ้า

(6) เพื่อเป็นการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตประมงในแม่น้ำมูล เห็นควรให้ กฟผ. กรมประมง และประชาชนริมฝั่งแม่น้ำมูลที่ได้รับผลกระทบจากเขื่อนปากมูลดำเนินการตามแผนปฏิบัติการส่งเสริมการประมง เพื่อเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ชาวบ้าน และรักษาความหลากหลายของพันธุ์ปลา รวมทั้งการให้กรมประมงพิจารณาเพาะพันธุ์ปลาที่เกรงว่าจะสูญพันธุ์ปล่อยลงแม่น้ำมูลตามหลักวิชาการ

(7) ให้นำผลการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของ 2 สถาบัน ที่แยกศึกษาวิเคราะห์ และจัดทำแผนในขณะนี้ คือ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย มาสร้างแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมสำหรับประชาชนในเขตสองฝั่ง ลำน้ำมูลตอนล่าง ภายใต้การอำนวยการของรัฐ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

(8) ที่ผ่านมา กฟผ. ได้ดำเนินการตามมาตรการแก้ไขผลกระทบทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและการชดเชยผู้ได้รับผลกระทบด้านที่อยู่ ที่ทำกิน ประมง ฯลฯ ตามที่รัฐบาลกำหนดให้ครบถ้วน และไม่สามารถที่จะให้ค่าชดเชยได้อีกต่อไปแล้ว ดังนั้นการเรียกร้องค่าชดเชยนั้น รัฐบาลต้องมีนโยบายที่ชัดเจน ที่จะไม่ให้มีการเรียกร้องอย่างไม่มีที่สิ้นสุดต่อไป

(9) รัฐบาลควรมีมาตรการสอบสวนหาข้อเท็จจริงที่องค์กรเอกชนบีบให้รัฐบาลเปิดบานประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลนั้น ว่ามีการเชื่อมโยงกับองค์กรเอกชนระหว่างประเทศ เช่น WCD, IRN อย่างไร เพื่อให้ทราบชัดเจนว่าการเคลื่อนไหวเป็นไปโดยสุจริตใจ หรือมีผลประโยชน์อื่นแอบแฝง เช่นเป็นเครื่องมือขององค์กรเอกชนต่างประเทศในการขัดขวางไม่ให้เกิดการพัฒนาพลังงาน และการชลประทานในประเทศไทย

(10) รัฐบาลต้องตัดสินใจเรื่องการปิดบานประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลโดยเร็ว เพื่อขจัดปัญหาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นและชุมชนที่เดือดร้อนอยู่ในขณะนี้ เพื่อให้ชาวบ้านได้ทำการเกษตรตามปกติและมีน้ำกินน้ำใช้อย่างเดิม

รายงานการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิด - ปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูล

โดย

คณะกรรมาธิการวิสามัญ

ศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน

วุฒิสภา

สิงหาคม พ.ศ. 2545

สารบัญ

		หน้า
	บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	
	คำนำ	1
1.	ความเป็นมาของโครงการเขื่อนปากมูล	3
	1.1 เหตุผลและความจำเป็นในการพัฒนาโครงการเขื่อนปากมูล	3
	1.2 ลักษณะสำคัญของเขื่อนปากมูล	4
	1.3 การศึกษาและการขออนุมัติโครงการ	4
	1.4 การดำเนินการของเขื่อนปากมูล	5
2.	ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการเขื่อนปากมูล	7
	2.1 ด้านการสูญเสียที่ดินของประชาชน	7
	2.2 ด้านสิ่งแวดล้อม	7
	2.3 ด้านอาชีพการประมง	8
	2.3.1 ความหลากหลายของชนิดปลาในแม่น้ำมูลก่อนการสร้างเขื่อนปากมูล	8
	2.3.2 ปลาที่อพยพผ่านบันไดปลาโจนหลังการสร้างเขื่อนปากมูล	9
	2.3.3 การสร้างอาชีพใหม่หลังการสร้างเขื่อนปากมูล	14
	2.3.4 จำนวนชาวประมงและผลผลิตปลาหลังการสร้างเขื่อนปากมูล	15
3.	การเรียกร้องก่อนการก่อสร้าง ระหว่างการก่อสร้างและหลังการก่อสร้างเขื่อน	17
	3.1 การเรียกร้องก่อนการก่อสร้างเขื่อน	17
	3.2 การเรียกร้องระหว่างการก่อสร้างเขื่อน	17
	3.3 การเรียกร้องหลังการก่อสร้างเขื่อน	18
4.	การช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และการดำเนินการของรัฐตามข้อเรียกร้อง	21
	4.1 การแก้ไขผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม	21

หน้า

4.2 การจ่ายค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สิน และการให้ความช่วยเหลือราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากโครงการเขื่อนปากมูล 23

4.2.1 การจ่ายค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สิน และการให้ความช่วยเหลือราษฎร 23

4.2.2 การพัฒนาสาธารณูปโภค 25

4.3 การดำเนินการของรัฐตามข้อเรียกร้อง 25

5. ข้อเรียกร้องที่นำเสนอคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2544 31

6. การศึกษาและประเมินผลการดำเนินงานเขื่อนปากมูลโดยหน่วยงานที่เป็นกลาง 33

6.1 ธนาคารโลก 33

6.1.1 รายงานของธนาคารโลก พ.ศ. 2539 33

6.1.2 รายงานของธนาคารโลก พ.ศ. 2541 34

6.2 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 36

6.3 มหาวิทยาลัยขอนแก่น 39

7. องค์กรพัฒนาเอกชนและบทบาทการศึกษากรณีเขื่อนปากมูล 53

7.1 กระแสการคัดค้านเขื่อนขององค์กรพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศ 53

7.2 องค์กรเอกชนระหว่างประเทศที่มีบทบาทสำคัญด้านเขื่อน 54

7.3 เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนกรณีเขื่อนปากมูล 55

7.4 รายงานการศึกษากรณีเขื่อนปากมูลของ World Commission on Dams 57

8. การเรียกร้องให้เปิดบานประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล 59

8.1 การเรียกร้องของสมัชชาคนจนเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2543 59

8.1.1 ข้อเรียกร้อง 59

8.1.2 การแก้ไขปัญหาของรัฐบาล 59

8.1.3 ผลการดำเนินการแก้ไขปัญหา 60

8.2 การเรียกร้องของสมัชชาคนจนที่นำเสนอ ครม. เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2544 60

8.2.1 ข้อเรียกร้อง 60

8.2.2 การแก้ไขปัญหาของรัฐบาล 60

8.2.3 ผลการดำเนินการแก้ไขปัญหา 62

หน้า

9. การเรียกร้องให้ปิดบานประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล 65

10. การวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล 67

10.1 ผลกระทบในระดับท้องถิ่นและชุมชน 67

10.2 ผลกระทบในระดับภาคและจังหวัด 69

10.3 ผลกระทบในระดับประเทศ 70

10.4 สรุปผลการวิเคราะห์ 71

11. ข้อสังเกต 73

12. ข้อเสนอแนะ 83

13. เอกสารอ้างอิง 87

14. เอกสารแนบ 89

14.1 "รายงานการศึกษางานและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับราษฎรในพื้นที่ผลกระทบเขื่อนปากมูล ณ จังหวัดอุบลราชธานี วันที่ 21 มิถุนายน 2545" (คณะทำงานวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูลในคณะกรรมาธิการวิสามัญ ศึกษาบทบาท และ การดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน วุฒิสภา)

14.2 สรุปสาระสำคัญ และ ความก้าวหน้า "โครงการศึกษาวิจัยแนวทางการฟื้นฟูระบบนิเวศ วิถีชีวิต และชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากเขื่อนปากมูล" (มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี)

14.3 สรุปสาระสำคัญ และ ความก้าวหน้า "โครงการติดตามสภาเศรษฐสังคม สิ่งแวดล้อม และ จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับราษฎรและชุมชนในเขตลุ่มน้ำมูลตอนล่าง" (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย)

14.4 "เอกสารข้อเรียกร้องของกลุ่มราษฎรที่เรียกร้องให้ปิดบานประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล"

14.5 จดหมายของกลุ่มผู้ประท้วงในกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ที่ยื่นต่อเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน ดี. ซี. เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2543

คำนำ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 17 เมษายน 2544 และ วันที่ 11 ธันวาคม 2544 ให้เปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลทั้ง 8 บาน สุดบานประตูรวมเป็นระยะเวลา 1 ปี (ครบกำหนดวันที่ 13 มิถุนายน 2545)

คณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน วุฒิสภา ได้มีมติแต่งตั้ง "คณะทำงานวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูล" ขึ้นพิจารณาศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบจากการ เปิด - ปิด ประตูน้ำเขื่อนปากมูลที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสมต่อไป

รายงานฉบับนี้ คณะทำงานฯ ได้รวบรวมข้อมูลมาจากรายงานการศึกษาของหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ มติคณะรัฐมนตรีที่ผ่านมา ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามส่วนราชการและเอกชน รวมทั้งชาวบ้านในพื้นที่ที่คณะทำงานฯ ได้ลงพื้นที่ พร้อมทั้งได้จากการติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับบทบาทและการดำเนินกิจกรรม ขององค์กรพัฒนาเอกชนที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับเขื่อนปากมูล

เนื้อหาของรายงานประกอบด้วย ความเป็นมาของโครงการเขื่อนปากมูล ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการ การเรียกร้องในอดีตที่ผ่านมา การดำเนินการของรัฐตามข้อเรียกร้อง การช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบและการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม การศึกษาและประเมินผลการดำเนินงานเขื่อนปากมูลโดยหน่วยงานที่เป็นกลาง องค์กรพัฒนาเอกชนและบทบาทการศึกษากรณีเขื่อนปากมูล การเรียกร้องให้เปิดบานประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลของสมัชชาคนจน การเรียกร้องให้ปิดบานประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลของชาวบ้าน การวิเคราะห์ผลกระทบจากการ เปิด-ปิด ประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล และข้อเสนอแนะของคณะทำงานฯ

1. ความเป็นมาของโครงการเขื่อนปากมูล

1.1 เหตุผลและความจำเป็นในการพัฒนาโครงการเขื่อนปากมูล

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความต้องการพลังงานที่เพิ่มขึ้นของประเทศไทยในช่วงต้นทศวรรษ 2530 ทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในโลกที่จัดได้ว่ามีการเจริญเติบโต และความต้องการพลังงานไฟฟ้าเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การเจริญเติบโตของผลผลิตมวลรวมประชาชาติ (GDP) คิดโดยเฉลี่ยเป็น 9% ต่อปี ขณะนั้นคาดว่าอัตราเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะอยู่ในช่วง 6-8 % ต่อปี ตลอดช่วงทศวรรษนั้น

สำหรับอัตราการเติบโตในด้านความต้องการพลังงานไฟฟ้าในช่วงต้นทศวรรษ 2530 นั้นมีค่าเฉลี่ย ประมาณเป็น 14% และคาดว่าความต้องการจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในอัตรา 10% ต่อปี การเติบโตทางด้านความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้านี้ทำให้ประเทศไทยจะต้องมีแหล่งผลิตเพิ่มขึ้นในอัตรา 1,100 เมกะวัตต์ต่อปี ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้แหล่งทรัพยากรพลังงานที่มีอยู่ในประเทศให้ได้ประโยชน์สูงสุดในการผลิตไฟฟ้า อันได้แก่ พลังน้ำ ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหิน และลิกไนต์ ซึ่งความสามารถในการผลิตไฟฟ้าจากพลังน้ำทั้งหมดภายในประเทศ เพิ่งได้รับการพัฒนาไปเพียง 28 % เท่านั้น และโครงการฯเขื่อนปากมูลเป็นส่วนย่อยหนึ่งของแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าซึ่งจะเพิ่มกำลังผลิตให้ระบบไฟฟ้าของประเทศได้ 136 เมกะวัตต์

จากข้อมูลในปี 2532 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีกำลังผลิตติดตั้งของภาคนี้เองเพียง 136.5 เมกะวัตต์ ต้องพึ่งพาการรับไฟฟ้าจากสายส่งภาคเหนือและภาคกลาง 500 เมกะวัตต์ และประเทศลาว 30 เมกะวัตต์ มาเสริมในระบบ และคาดว่ามีความต้องการใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี แต่ในปี 2532 มีความต้องการใช้ไฟฟ้าจริงเพิ่มขึ้นจากปี 2531 ถึงร้อยละ 16.4 ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างมีแหล่งผลิตไฟฟ้าเพียงเขื่อนสิรินธร (36 เมกะวัตต์) เพียงแหล่งเดียว ซึ่งหากไม่มีแหล่งผลิตไฟฟ้าในภาคนี้อีก จะทำให้เกิดไฟฟ้าตกหรือไฟฟ้าดับได้ง่าย ซึ่งจะทำให้ประชาชนและผู้ประกอบการได้รับความเดือดร้อนและเสียหาย

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ได้ศึกษาเปรียบเทียบเพื่อหาแหล่งผลิตไฟฟ้าที่มีต้นทุนที่ต่ำสุด เพื่อใช้ในช่วงที่มีความต้องการไฟฟ้าสูงสุด (Peak load) ให้แก่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ โครงการเขื่อนปากมูลมีลักษณะเด่นตรงที่มีการใช้พลังน้ำที่เป็นพลังงานหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ได้ และไม่ก่อให้เกิดมลภาวะ ซึ่งต่างจากโครงการโรงไฟฟ้าที่เดินเครื่องโดยใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิงซึ่งมีราคาแพงและก่อให้เกิดมลภาวะจึงได้รับการคัดเลือกให้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาระบบไฟฟ้าของ กฟผ. ในเดือนพฤศจิกายน 2530 โครงการเขื่อนปากมูลนี้จะช่วยให้ระบบผลิตในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความมั่นคงขึ้น ลดการพึ่งพาไฟฟ้าจากแหล่งอื่น

1.2 ลักษณะสำคัญของเขื่อนปากมูล

เขื่อนปากมูลมีความแตกต่างจากเขื่อนเก็บกักน้ำอื่นทั่วไป กล่าวคือน้ำมิได้ถูกเก็บกักไว้เป็นปริมาณมาก ๆ ไว้นิ่ง ๆ อยู่ในอ่างเก็บน้ำ แต่เป็นเขื่อนที่มีลักษณะคล้ายฝายน้ำล้น การควบคุมระดับน้ำได้ใช้ประตูปิดเปิดจำนวน 8 บาน สำหรับตัวเขื่อนสูงเพียง 17 เมตร จากท้องน้ำ ปริมาณน้ำเมื่อกักเก็บเต็มที่จะท่วมพื้นที่ในแนวลำน้ำเดิมคิดเป็นพื้นที่ประมาณ 60 ตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นบริเวณที่มักถูกน้ำท่วมเป็นธรรมชาติอยู่แล้วในระหว่างฤดูน้ำหลาก ระดับสันเขื่อน +111 เมตรเหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง (เมตร รทก.) เพื่อเก็บกักน้ำที่ระดับปกติ +108 เมตร รทก. ซึ่งมีความสามารถในการกักเก็บน้ำโดยใช้ความจุของแม่น้ำเดิมได้สูงสุดจำนวน 225 ล้านลูกบาศก์เมตร

เขื่อนปากมูลติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าขนาด 34 เมกะวัตต์ จำนวน 4 เครื่อง รวมกำลังผลิตติดตั้ง 136 เมกะวัตต์ สามารถผลิตพลังงานไฟฟ้าได้เฉลี่ยปีละ 280 ล้านกิโลวัตต์-ชั่วโมง มีต้นทุนโครงการ 6,600 ล้านบาท

1.3 การศึกษาและการขออนุมัติโครงการ

โครงการเขื่อนปากมูลมีการดำเนินการศึกษาเป็นลำดับดังนี้

- พ.ศ.2510 - 2513 รัฐบาลฝรั่งเศสได้ส่งผู้เชี่ยวชาญมาร่วมดำเนินการกับผู้เชี่ยวชาญของสำนักงานพลังงานแห่งชาติ("กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน" ในปัจจุบัน)

- พ.ศ. 2513 รัฐบาลฝรั่งเศสได้ส่งบริษัทที่ปรึกษา SOFELEC มาศึกษาความเหมาะสมเน้นเฉพาะผลประโยชน์ทางผลิตไฟฟ้าเพียงอย่างเดียวจะเก็บกักน้ำที่ระดับ +112.0 เมตร รทก.

- พ.ศ. 2522 การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย(กฟผ.) รับโอนมาศึกษาต่อ โดยว่าจ้างบริษัท ทีมคอนซัลติ้งเอ็นจิเนียร์ จำกัด ศึกษานิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม พบว่ามีผลกระทบมากจึงชะลอโครงการไว้

ภายใต้ความเห็นชอบของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และได้รับความช่วยเหลือจากประเทศฝรั่งเศส (โดยบริษัทที่ปรึกษา SOGREAH) ได้ดำเนินการศึกษาความเหมาะสมโครงการฯอีกครั้งหนึ่ง ในลักษณะโครงการเอนกประสงค์ ทั้งด้านไฟฟ้า ชลประทาน การประมง

- พ.ศ.2525 - 2528 รัฐบาลฝรั่งเศสให้ความช่วยเหลือผ่านบริษัทที่ปรึกษา SOGREAH ทบทวนการพัฒนาโครงการฯ ร่วมกับ กฟผ. อีกครั้งหนึ่ง เพื่อศึกษาความเหมาะสมทั้งด้านวิศวกรรมเศรษฐศาสตร์ รวมถึงด้านนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม โดยนำข้อมูลเฉพาะสาขาจากบริษัททีมฯ ที่ศึกษาไว้บ้างแล้วมาพิจารณาด้วยเพื่อให้ กฟผ. ได้มีข้อมูลมากพอที่จะตัดสินใจ โดยให้ราษฎรได้รับผลกระทบน้อยที่สุด

- พ.ศ.2530-2531 กฟผ.ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลฝรั่งเศสโดยให้บริษัทที่ปรึกษา SOGREAH ศึกษาขั้นรายละเอียด และทำแบบจำลองทางชลศาสตร์

- วันที่ 29 มีนาคม 2533 ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

- วันที่ 23 เมษายน 2533 ผ่านการพิจารณาด้านการเงินจากกระทรวงการคลัง

- วันที่ 30 เมษายน 2533 ผ่านการเห็นชอบด้านความเหมาะสมด้านการลงทุนจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- วันที่ 15 พฤษภาคม 2533 คณะรัฐมนตรี มีมติอนุมัติให้ กฟผ. ก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากมูล

1.4 การดำเนินการของเขื่อนปากมูล

กฟผ. ได้ดำเนินการก่อสร้างโครงการเขื่อนปากมูล โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2511 มาตรา 9 ซึ่งการดำเนินการเป็นไปตามกรอบของกฎหมายแห่งรัฐ ทุกประการ การก่อสร้างแล้วเสร็จในเดือน พฤศจิกายน 2537

จากข้อมูลผลการผลิตไฟฟ้าจริงเขื่อนปากมูลสามารถผลิตไฟฟ้าได้มากกว่าที่ทำการศึกษาไว้ร้อยละ 7 ดังนี้

การผลิตพลังงานไฟฟ้า เขื่อนปากมูลสามารถผลิตพลังงานไฟฟ้าเฉลี่ยในช่วงปี 2538 - 2542 ได้ 300 ล้านหน่วยต่อปี(ตารางที่ 1.1) ในขณะที่ผลการศึกษาโครงการฯคาดหมายไว้ที่ 280 ล้านหน่วยต่อปี การผลิตไฟฟ้าจากเขื่อนปากมูล สามารถลดการซื้อไฟฟ้าจาก สปป.ลาว คิดเป็นมูลค่าเฉลี่ย 570 ล้านบาทต่อปี ซึ่งคิดเป็นมูลค่าการสูญเสียเงินตราต่างประเทศ ประมาณ 14 ล้านเหรียญสหรัฐต่อปี หรือคิดเป็นการลดการนำเข้าน้ำมันประมาณ 75 ล้านลิตรต่อปี

กำลังผลิตไฟฟ้า ระบบไฟฟ้าสามารถพึ่งกำลังผลิตไฟฟ้าจากเขื่อนปากมูลได้ในแต่ละเดือนแตกต่างกัน ซึ่งเป็นเช่นเดียวกันกับการผลิตไฟฟ้าจากเขื่อนทั่ว ๆ ไป ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับน้ำและปริมาณน้ำของเขื่อน ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงสิงหาคม ระบบไฟฟ้าสามารถพึ่งกำลังผลิตไฟฟ้าจากเขื่อนปากมูลในช่วงปี 2538 - 2542 ได้ถึง 136 เมกะวัตต์ และเป็นปริมาณพลังงานไฟฟ้าเฉลี่ย 113 ล้านหน่วย คิดเป็นมูลค่าประมาณ 215 ล้านบาทต่อปี ในช่วง 4 เดือนดังกล่าว

ตารางที่ 1.1 พลังงานไฟฟ้าที่ผลิตได้จริงที่เขื่อนปากมูล(มิถุนายน 2537 - พฤษภาคม 2544)

หน่วย = กิโลวัตต์-ชั่วโมง

เดือน / ปี	2537 (หน่วย)	2538 (หน่วย)	2539 (หน่วย)	2540 (หน่วย)	2541 (หน่วย)	2542 (หน่วย)	2543 (หน่วย)	2544 (หน่วย)	เฉลี่ย(ปี2538 - 2542) (หน่วย)	เฉลี่ย(ปี2538 - 2542) (บาท)
มกราคม		3,857,480	8,146,290	12,165,020	5,601,090	2,339,270	5,712,440	6,606,740	6,421,830	12,215,605
กุมภาพันธ์		2,696,250	4,668,400	7,185,160	2,496,670	1,107,220	5,165,200	7,542,000	3,630,740	6,906,394
มีนาคม		5,836,930	5,941,760	7,666,300	4,494,070	2,166,550	9,047,350	12,029,050	5,221,122	9,931,618
เมษายน		4,870,750	6,126,330	11,785,960	5,171,310	6,170,290	13,283,030	11,844,850	6,824,928	12,982,378
พฤษภาคม		7,965,770	13,913,520	14,173,370	4,251,240	20,726,790	39,131,880	7,076,530	12,206,138	23,218,516
มิถุนายน	* 64,200	9,488,390	27,964,760	18,334,750	9,410,650	53,457,320	3,076,680	***	23,731,174	45,141,439
กรกฎาคม	7,997,650	32,435,420	39,114,140	45,485,830	29,552,980	59,036,590	** 7,797,520	***	41,124,992	78,237,960
สิงหาคม	11,882,500	41,984,090	24,696,160	38,428,020	30,736,500	44,639,690	***	***	36,096,892	68,683,308
กันยายน	18,232,800	35,858,050	18,846,110	50,852,240	50,530,400	37,885,090	***	***	38,794,378	73,794,666
ตุลาคม	47,770,570	61,519,510	31,101,420	72,684,050	41,506,080	68,663,560	** 15,823,350	***	55,094,924	104,801,564
พฤศจิกายน	14,590,070	60,439,310	58,215,200	24,639,330	17,609,810	69,342,490	68,748,370	***	46,049,228	87,594,842
ธันวาคม	8,870,310	10,885,330	58,920,510	6,127,630	14,667,600	33,726,070	17,950,840	***	24,865,428	47,299,017
รวม	109,408,100	278,110,280	297,654,600	309,527,860	215,028,490	399,260,930	185,736,660	45,099,170	300,061,774	570,777,507

* เริ่มทดสอบเดินเครื่องผลิตไฟฟ้าเครื่องที่1 ** เดินเครื่องผลิตไฟฟ้าไม่เต็มเดือน(เปิดบานประตูระบายน้ำ) *** ไม่ได้เดินเครื่องผลิตไฟฟ้า(เปิดบานประตูระบายน้ำ)

หมายเหตุ (ก) ตั้งแต่ก่อสร้างแล้วเสร็จ เขื่อนปากมูลสามารถผลิตพลังงานไฟฟ้าจนถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2544 ได้รวมทั้งสิ้น 1,840,825,800 หน่วย

(ข) ปี พ.ศ.2538 - 2542 ซึ่งเป็นปีที่เดินเครื่องผลิตไฟฟ้าได้ตามปกติ เขื่อนปากมูลสามารถผลิตพลังงานไฟฟ้าได้เฉลี่ยปีละ 300,061,774 หน่วย (ประมาณ 570 ล้านบาท

(ค) กรณีเปิดบานประตูระบายน้ำทั้ง 8 บาน เป็นเวลา 4 เดือน (พฤษภาคม - สิงหาคม) จะสูญเสียการผลิตพลังงานไฟฟ้าเฉลี่ยประมาณ 113,159,196 หน่วย คิดเป็นเงินประมาณ 215.25 ล้านบาท

2. ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการเขื่อนปากมูล

2.1 ด้านการสูญเสียที่ดินของประชาชน

ตามแผนโครงการเขื่อนปากมูลที่ศึกษาไว้เดิม จะสร้างเขื่อนที่แก่งตะนะโดยมีระดับเก็บกักน้ำที่ 112 เมตร รทก. ซึ่งจะมีกำลังผลิตไฟฟ้าได้ถึง 300 เมกะวัตต์ และผลิตพลังงานไฟฟ้าได้ 442 ล้านหน่วยต่อปี โดยจะมีผลทำให้น้ำท่วมแก่งตะนะ วัดดอนธาตุ และแก่งสะพือ ประชาชนจะถูกน้ำท่วมประมาณ 4,000 หลังคาเรือน

เพื่อบรรเทาผลกระทบต่อประชาชน กฟผ. ได้ปรับลดโครงการฯ โดยย้ายตำแหน่งที่ตั้งเขื่อนมาดำเนินการที่บ้านหัวเห่ว และลดระดับเก็บกักน้ำลงมาที่ 108 เมตร รทก. ซึ่งแก่งสะพือ แก่งตะนะ และวัดดอนธาตุ จะไม่ได้รับผลกระทบใด ๆ ทั้งนี้จะมีประชาชนได้รับผลกระทบลดลงเหลือประมาณ 400 หลังคาเรือน พื้นที่น้ำท่วมประมาณ 5,000 ไร่ กำลังผลิตไฟฟ้าลดลงจาก 300 เมกะวัตต์ เหลือ 136 เมกะวัตต์ การเก็บกักน้ำจะมีผลทำให้เกิดภาวะน้ำเอ่อล้นตลิ่งแม่น้ำเช่นหน้าน้ำหลากตามปกติที่เคยปรากฏ ประชาชนที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำมูล บริเวณอำเภอโขงเจียมและอำเภอพิบูลมังสาหารที่จำเป็นต้องอพยพมาอยู่ในพื้นที่ที่คัดเลือกไว้จะได้รับการชดเชยช่วยเหลือตามแผนแก้ไขผลกระทบทุกประการ

2.2 ด้านสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนมีความกังวลค่อนข้างมากในช่วงก่อนการก่อสร้างเขื่อนรองลงมาจากด้านการอพยพราษฎร ได้แก่ ผลกระทบด้านการท่องเที่ยว ซึ่งแก่งสะพือ และแก่งตะนะ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดอุบลราชธานี โดยเฉพาะในช่วงสงกรานต์ จะมีประชาชนมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก จึงเกรงกันว่าการเก็บกักน้ำที่ระดับ 108 เมตร รทก. จะทำให้ไม่เห็นทิวทัศน์ที่สวยงามของแก่งสะพือเช่นเดิม ส่วนแก่งตะนะซึ่งอยู่ด้านท้ายเขื่อน ก็เกรงว่าในช่วงหน้าแล้งจะไม่มีน้ำไหลให้เห็นเนื่องจากเขื่อนเก็บกักน้ำไปหมด สำหรับในช่วงฤดูน้ำหลากนั้น ก่อนมีเขื่อนน้ำก็ท่วมแก่งต่าง ๆ โดยธรรมชาติเป็นปกติทุกปีอยู่แล้ว กฟผ.ได้วางแผนให้สามารถควบคุมปริมาณน้ำและระดับน้ำในช่วงหน้าแล้งให้สามารถมองเห็นทิวทัศน์ของแก่งสะพือได้เช่นเดิม (มกราคม-พฤษภาคม) ส่วนแก่งตะนะนั้นอยู่ท้ายเขื่อนไม่ได้รับผลกระทบแต่อย่างไร เนื่องจากกฟผ.สามารถควบคุมการปล่อยน้ำเพื่อหล่อเลี้ยงให้แก่งตะนะมีน้ำไหลได้ในช่วงหน้าท่องเที่ยว ผลกระทบด้านอื่น ๆ เช่น ด้านทรัพยากรป่าไม้และสัตว์น้ำ ด้านการคมนาคม ด้านโบราณคดี และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ไม่ปรากฏผลกระทบที่ร้ายแรง ซึ่งก็ได้กำหนดแนวทางป้องกันและแก้ไขไว้แล้ว

2.3 ด้านอาชีพการประมง

เมื่อมีการก่อสร้างเขื่อนปากมูลขวางกั้นแม่น้ำมูล กฟผ.ได้ก่อสร้างหน่วยอนุรักษ์ทรัพยากรประมงน้ำจืดเขื่อนปากมูล มูลค่า 21.159 ล้านบาทและก่อสร้างบันไดปลาโจนด้วยความร่วมมือทางวิชาการจากกรมประมงเพื่อให้ปลาจากแม่น้ำโขงสามารถอพยพขึ้นไปในแม่น้ำมูลได้ นับตั้งแต่ก่อนและหลังก่อสร้างเขื่อน กรมประมงได้ดูแลในด้านการประมงของแม่น้ำมูลพอสรุปได้ ดังนี้

2.3.1 ความหลากหลายของชนิดปลาในแม่น้ำมูล ก่อนการสร้างเขื่อนปากมูล

นับตั้งแต่ปี 2510 ได้มีการสำรวจ แม่น้ำมูลและแม่น้ำโขง พบว่า ความหลากหลายของปลาที่พบมีถึง 141 ชนิด (อารีย์, 2510) ในจำนวนนี้เป็นปลาเศรษฐกิจอยู่ประมาณ 29 ชนิด ต่อมาในปี 2512 ได้มีการสำรวจปลาในแม่น้ำมูล พบปลา 115 ชนิด เป็นปลามีเกล็ด (Cyprinidae) 55 ชนิด (อำนวย และนิพนธ์, 2512) จนกระทั่งเริ่มที่จะมีการสร้างเขื่อนปากมูล ในปี 2529 บริษัททีม ได้สำรวจแม่น้ำมูล พบปลา 73 ชนิด เป็นปลามีเกล็ด 40 ชนิด (ทีม, 2529) หลังจากนั้นในปี 2534 มีการสำรวจปลาในแม่น้ำมูล 2 ครั้ง และในปี 2535 อีก 1 ครั้ง พบปลา 68, 59 และ 70 ชนิด ตามลำดับ จะเห็นว่าแนวโน้มจำนวนปลาที่พบจะมีจำนวนที่ลดลงเมื่อกาลเวลาผ่านไป จากจำนวนปลา 141 ชนิด เหลือเพียง 70 ชนิด ในเวลา 25 ปี พันธุ์ปลาสูญหายไปถึง 71 ชนิด (ตารางที่ 2.3.1)

ปัจจัยสำคัญของปลาที่สูญหายไป ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศน์ของลุ่มน้ำมูล ที่มีการเกิดขึ้นและสูญหายไปอยู่ภายใต้อิทธิพลของธรรมชาติ และมวลมนุษยชาติที่ใช้ทรัพยากรสัตว์น้ำในชีวิตประจำวัน

ตารางที่ 2.3.1 การสำรวจพันธุ์ปลาในแม่น้ำมูลระยะเวลา 25 ปี

ปี	สถานที่	จำนวนชนิดปลา	เอกสารอ้างอิง	หมายเหตุ
2510	แม่น้ำมูล-โขง	141	อารีย์ (2510)	29 ชนิดปลาเศรษฐกิจ
2512	แม่น้ำมูล	115	อำนายและนิพนธ์(2512)	23 ครอบครัว 55 ชนิดเป็นปลาเกล็ด
2529	แม่น้ำมูล	73	ทีม (2529)	19 ครอบครัว 40 ชนิดเป็นปลาเกล็ด
2534	แม่น้ำมูล	68	สันทนาและถวัลย์ (2534)	22 ครอบครัว
2534	แม่น้ำมูล	59	ประภาส (2534)	16 ครอบครัว 24 ชนิดเป็นปลาเกล็ด
2535	แม่น้ำมูล	70	ไมตรีและสันทนา (2535)	23 ครอบครัว 29 ชนิดเป็นปลาเกล็ด

ในปี 2535 ได้เกิดปัญหาโรงงานน้ำตาลปล่อยโมลาส 7 ตัน ลงแม่น้ำพอง ชี มูล มีผลทำให้ปลาในลำน้ำพอง ชี มูล ตายหมดทั้งลำแม่น้ำ ถึง 81 ชนิด (ไมตรีและสันทนา,2535)

2.3.2 ปลาที่อพยพผ่านบันไดปลาโจน หลังการสร้างเขื่อนปากมูล

หลังจากที่การก่อสร้างเขื่อนปากมูลแล้วเสร็จในปี2537 จึงได้เริ่มการใช้งานบันไดปลาโจน ที่ติดตั้งทางฝั่งซ้ายของตัวเขื่อน มีการเก็บข้อมูลพันธุ์ปลาที่อพยพผ่านบันไดปลาโจน ขึ้นไปเหนือเขื่อน จำนวน 4 ครั้ง คือ 2 ครั้งในปี 2538, 1 ครั้ง ในปี 2540 และอีก 1 ครั้งในปี 2543 พบว่าปลาสามารถผ่านบันไดปลาโจน ไปได้ จำนวน 109, 50, 63 และ 51 ชนิด ตามลำดับ (ตาราง ที่ 2.3.2 - 1)

แนวโน้มของปลาที่ผ่านบันไดปลาโจนจะลดลง เช่นเดียวกันกับ ความหลากหลายของชนิดปลาที่พบในแม่น้ำมูล ตั้งแต่ปี 2510-2535 คือ มีจำนวนลดลงจาก 109 ชนิด ในปี 2538 ลดลงเหลือ 51 ชนิด ในปี 2543 ในระยะเวลา 5 ปี ลดลงไป 58 ชนิด ก็ด้วยสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศน์ มีการเกิดขึ้นและสูญหายไปตามกาลเวลาที่ผ่านไป ประกอบกับ การใช้วิธีการสำรวจ บุคคลที่จำแนกแยกพันธุ์ปลา การต่างสถานที่ต่างเวลา หรือต่างกรรมต่างวาระ ทำให้จำนวนพันธุ์ปลามีความผันแปรไป แต่ก็ยังพบว่า เมื่อมีการสร้างบันไดปลาโจน ยังมีปลาที่อพยพผ่านไปได้

ตารางที่ 2.3.2 - 1 จำนวนพันธุ์ปลาที่อพยพผ่านบันไดปลาโจนในปี 2538-2543

ปี	ที่บันไดปลาโจน	จำนวนชนิดปลาที่ผ่านบันไดปลาโจน	เอกสารอ้างอิง	หมายเหตุ
2538	บันไดปลาโจน	109	กรมประมงและการไฟฟ้าฝ่ายผลิต (2538)	53 ชนิด เป็นปลาเศรษฐกิจ
2538	บันไดปลาโจน	50	Nicholson (2538)	
2540	บันไดปลาโจน	63	เสน่ห์ (2540)	
2543	บันไดปลาโจน	51	ประดิษฐ์ (2543)	98% เป็นปลาเกล็ด

สำหรับการศึกษาปลาที่อพยพผ่านบันไดปลาโจน ในปี 2543 นั้น พบว่า มีปลาอพยพผ่านบันไดปลาโจนไปได้ 51 ชนิด และพบปลาในแม่น้ำมูล 73 ชนิด (ตารางที่ 2.3.2 - 2) จำนวนชนิดปลาที่อพยพไปเหนือเขื่อนมีถึง 70% การอพยพของปลาขึ้นเหนือเขื่อนจะเกิดในช่วงตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม ถึง ต้นเดือนมิถุนายน 2543 จำนวนปลาที่อพยพผ่านบันไดปลาโจนพบว่ามีจำนวนค่าเฉลี่ย 547 ตัว/วัน มากที่สุด 3,541 ตัว/วัน และน้อยที่สุด 3 ตัว/วัน จำนวนปลาที่อพยพทั้งปี 159,939 ตัว/ปี หรือเมื่อคิดเป็นน้ำหนัก 3,392 กิโลกรัม/ปี ประมาณ 11% ของน้ำหนักปลาเหนือเขื่อน

ตารางที่ 2.3.2 - 2

Table 3 Species of fish at up&downstream migration, fish entrance and turbine in May 1999-April 2000

No	Species	Local name Thai name	Common name	Upstream migration	Downstream migration	Fish entrance	Turbine
	Family CLUPEIDAE						
	Subfamily Pellonullnae						
1	*Clupeichthys aesamensis*	ชิวแก้ว	Thai river sprat			+	
2	*Tenualosa thibeaudaui (Bleeker)*	หมากผาง	Laotian shad				+
	Family ENGRAULIDIDAE						
3	*Septipinna melanochir (Bleeker)*	แมว	Dusky hairfin anchovy			+	
	Family CYPRINIDAE						
	Subfamily Albuminae						
4	*Paralaubuca riveroi (Fowler)*	แปบ		+	+	+	
5	*Paralaubuca typus (Fowler)*	แปบหูดำ		+	+	+	
	Subfamily Danioinae						
6	*Raiamus guttatus (Day)*	สนาก		+	+	+	
7	*Rasbora aurotaenia (Tirant)*	ชิวอ้าว	Yellowtail rasbora	+			
8	*Rasbora dusonensis (Bleeker)*	ชิวควาย	Rosefin rasbora	+		+	+
9	*Rasbora myersi (Bleeker)*	ชิวควาย	Silver rasbora	+		+	+
	Subfamily Cyprininae						
10	*Cyprinus carpio (Linnaeus)*	ไน	Common carp	+		+	+
11	*Probarbus labeamajor (Robert)*	ยี่สกไทย	Thickip barb	+			
12	*Cyclocheilichthys enoplos (Bleeker)*	ตะโกก,โจก		+	+	+	+
13	*Cyclocheilichthys repasson (Bleeker)*	ไส้ตันคางขาว		+	+		
14	*Mystacoleucus greenwayi (Pellegmin)*	จี้ยอก		+	+		
15	*Mystacoleucus marginatus (Val)*	จี้ยอก		+	+		
16	*Puntius protozysron (Bleeker)*	กระมัง	Smith barb	+	+	+	+
17	*Sikukia gudgeri (Smith)*	หมากมั่ง		+	+	+	+
18	*Puntius altus (Gunther)*	ตะเพียนทอง		+		+	
19	*Puntius gonionotus (Bleeker)*	ตะเพียนขาว	Common silver barb	+			+
20	*Puntius schwanenfeldi (Bleeker)*	กระแห		+		+	
21	*Puntius pierrei (Sauvage)*	ตะเพียนหนวดยาว		+	+		+
22	*Poropuntius deauratus (Val)*	จาด		+	+		
23	*Scaphognathops bandanensis*	ตาดำ		+	+	+	

ตารางที่ 2.3.3-2(ต่อ)

Table 3 Species of fish at up&downstream migration, fish entrance and turbine in May 1999-April 2000

No	Species	Local name Thai name	Common name	Upstream migration	Downstream migration	Fish entrance	Turbine
24	*Hampala dispar (Smith)*	กระสูบจุด		+		+	
25	*Hampala macrolepidota (Van Hasselt)*	กระสูบขีด		+		+	
26	*Puntius orphoides (Val)*	แก้มช้ำ	Red cheek barb	+			
27	*Thynnichthys thynnoides*	สร้อยเกล็ดถี่		+			+
28	*Cirrhinus jullieni (Sauvage)*	สร้อยขาว	Jullien mud carp	+	+	+	
29	*Cirrhinus chinensis (Gunther)*	แกง, หอน		+	+		
30	*Cirrhinus microlepis (Sauvage)*	นวลจันทร์น้ำจืด		+			+
31	*Labiobarbus lineatus (Sauvage)*	ซ่า		+	+	+	+
32	*Epalzeorhnchos frenatus (Fowler)*	กาแดง		+			
33	*Epalzeorhnchos munensis (Smith))*	เลี่ยมือนาง		+			
34	*Labeo chrysophekadion (Bleeker)*	กาดำ	Black shark minnow	+			+
35	*Ostechilus hasseltii (Val)*	สร้อยนกเขา	Silver shark minnow	+			
36	*Ostechilus melanopleura (Bleeker)*	พรมหัวเหม็น					+
37	*Crossocheilus siamensis (Smith)*	จิ้งจอก		+			
38	*Mekhongina erythrospila (Fowler)*	กาดำ		+			+
	Family BALITORIDAE						
	Subfamily Botlinae						
39	*Botia eos (Taki)*	หมูหางแดง	Sun loach	+	+	+	
40	*Botia modesta (Bleeker)*	หมูขาว	Redtail botia	+			
41	*Botia morleti*	หมูทอก		+			
	Subfamily Cobitinae						
42	*Acanthopsis choirorhynchus (Bleeker)*	รากกล้วย		+	+		
43	*Noematacheilus masyae (Smith)*	รากกล้วย		+	+		
	Family GYRINOCHEILIDAE						
44	*Gyrhinocheilus aymonieri (Tirant)*	ตูกผึ้ง	Siamese algae eater	+			
	Family BAGRIDAE						
45	*Bagroides macropterus (Bleeker)*	ดุกบุก					+
46	*Mystus mysticetus (Bloch))*	แขยงข้างลาย		+			
47	*Mystus nemerus (Valencines)*	กดเหลือง		+			+
	Family SILURIDAE						

ตารางที่ 2.3.3-2(ต่อ)

Table 3 Species of fish at up&downstream migration, fish entrance and turbine in May 1999-April 2000

No	Species	Local name Thai name	Common name	Upstream migration	Downstream migration	Fish entrance	Turbine
48	*Belodontichthys dinema (Bleeher)*	ตางเปือน					+
49	*Kryptopterus cheveyi (Bleeker)*	ปึกไก่		+		+	+
50	*Kryptopterus cryptopterus (Bleeker)*	นาง, ปึกไก่					+
	Family SCHILBEIDAE						
51	*Laides hexanema (Bleeker)*	สังกะวาด		+		+	+
	Family PANGASIIDAE						
52	*Helicophagus waanderi (Bleeker)*	สวายหนู					+
53	*Pangasius bocourti (Sauvage)*	สังกะวาดใหญ่		+			
54	*Pangasius conphoplipus (Bleeker)*	ยาง, เผาะ					+
55	*Pangasius lamaudii (Bocurt)*	เทโพ					+
	Family SISORIDAE						
56	*Bagarius yarallei*	กดแค้, แค้ดวาย	Goonch	+			
57	*Glyptothorax sp.*	คุ้กแก, แค้ดดิน		+			
58	*Gara cambogiensis (Tirant)*	อีดุด		+			
	Family BELONIDAE						
59	*Xenentodon cancila (Hamilton)*	กระทุงเหว			+	+	
	Family MASTACEMBELIDAE						
60	*Mastacembelus armatus*	กระทิง	Zig zag eel		+		
61	*Macrognathus circumcincth (Hora)*	หลดลาย		+	+		
	Family AMBASSIDAE						
62	*Parambassis notatus (Blyth)*	แป้นแก้ว			+	+	
	Family TOXOTIDAE						
63	*Toxotes chatarius (Hamilton)*	เสือพ่นน้ำ	Lagrscale archerfish		+	+	
	Family NANDIDAE						
64	*Nandus nebulosus (Giey)*	เสือคำ			+		
65	*Pristolepis fasciatus (Bleeker)*	หมอช้างเหยียบ	Catopra		+	+	
	Family ELEOTRIDIDAE						
66	*Oxyeleotris marmoratus*	บู่ทราย			+		
	Family GOBIIDAE						

ตารางที่ 2.3.3-2(ต่อ)

Table 3 Species of fish at up&downstream migration, fish entrance and turbine in May 1999-April 2000

No	Species	Local name Thai name	Common name	Upstream migration	Downstream migration	Fish entrance	Turbine
67	*Tridentiger ocellatus*	บู่ตาจุด		+			
	Family CHANNIDAE						
68	*Channa striatus (Fowler)*	ช่อน	Chevron snakehead			+	
	Family TETRAODONTIDAE						
69	*Tetraodon cutcutia (Hamilton)*	ปักเป้าจุด	Puffers		+		
70	*Conerhinus modestus (Bleeker)*	ปักเป้าทอง				+	
71	*Tetraodon leiurus (Hamilton)*	ปักเป้าจุด				+	
72	*Macrobrachium rosenbergii*	กุ้งก้ามกราม			+		
73	*Macrobrachium sp.*	กุ้งฝอย		+	+		
	Total species			51	29	28	24
	Species location			51	9	9	8

2.3.3 การสร้างอาชีพใหม่หลังการสร้างเขื่อนปากมูล

2.3.3.1 ผลผลิตกุ้งก้ามกราม

เมื่อมีการสร้างเขื่อนปากมูล บริเวณเหนือเขื่อนซึ่งเป็นอ่างเก็บน้ำ ได้รับการบริหารจัดการโดยการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำจืด เพื่อยกระดับมูลค่าของสัตว์น้ำเหนือเขื่อน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชาวประมง กรมประมงและกฟผ. จึงได้มีการปล่อยกุ้งก้ามกรามตั้งแต่ปี 2538-2543 เป็นจำนวน 22 ล้านตัว ผลผลิตกุ้งก้ามกรามที่ชาวประมงได้รับผลประโยชน์มีจำนวนถึง 51 ตัน และราคาของกุ้งก้ามกราม 300-600 บาท/กิโลกรัม เป็นมูลค่าถึง 14 ล้านบาท (ตารางที่ 2.3.3)

ผลผลิตกุ้งก้ามกรามในแม่น้ำมูลก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชาวประมง พ่อค้าคนกลาง ร้านอาหาร และบุคคลที่บริโภคกุ้งก้ามกราม ซึ่งเป็นที่พอใจของบุคคลในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวที่ได้บริโภคกุ้งก้ามกรามน้ำจืดจากเขื่อนปากมูล

ตารางที่ 2.3.3 ผลผลิตกุ้งก้ามกรามในช่วงปี 2538-2543

ปี	ปล่อยกุ้งก้ามกราม (ล้านตัว)	ผลผลิต (กก.)	มูลค่า (ล้านบาท)	หมายเหตุ
2538	7	-	-	
2539	5	12,689	2.989	
2540	5	11,679	2.948	
2541	3	10,657	3.640	
2542-43	2	16,646	4.515	
รวม	22	51,671	14.092	

2.3.3.2 การเลี้ยงปลาในกระชัง

เมื่อระดับน้ำเหนือเขื่อนคงที่ ก่อให้เกิดอาชีพใหม่ที่ใช้ประโยชน์จากการเก็บกักน้ำ คือการเลี้ยงปลาในกระชัง ซึ่งมีการเลี้ยงปลานิลแปลงเพศ ปลาทับทิม ปลาเทโพ ปลาสวาย และปลาดุก ในแม่น้ำชี-มูล มีเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลถึง 1,000 กระชัง ในปี 2543 ผลผลิตปลาในกระชัง 1,127 ตัน และในแม่น้ำมูลมีผู้เลี้ยงปลานิลถึง 74 กระชัง มีผลผลิต 77 ตัน มีมูลค่าถึง 3 ล้านบาท นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงปลาสวาย และปลาเทโพในกระชังในแม่น้ำมูล จำนวน 24 กระชัง มีผลผลิต 48 ตัน

2.3.4. จำนวนชาวประมงและผลผลิตปลา หลังการสร้างเขื่อนปากมูล

ในปี 2543 กรมประมงได้มีการสำรวจชาวประมง ที่ออกทำการประมงเหนือเขื่อนมีจำนวน 1,597 ราย และท้ายเขื่อนจำนวน 306 ราย ส่วนผลผลิตปลาพบว่าเหนือเขื่อนมีจำนวน 30.96 ตัน มีมูลค่า 4.664 ล้านบาท ส่วนท้ายเขื่อนมีจำนวน 144.01 ตัน มีมูลค่า 11.546 ล้านบาท โดยสรุปผลผลิตปลาช่วงปากมูลถึงอำเภอพิบูลมังสาหาร มีผลผลิต 174.97 ตัน มีมูลค่า 16.19 ล้านบาท ซึ่งเป็นผลประโยชน์ต่อประชาชนในลุ่มแม่น้ำมูล

3. การเรียกร้องก่อนการก่อสร้าง ระหว่างการก่อสร้างและหลังการก่อสร้างเขื่อน

3.1 การเรียกร้องก่อนการก่อสร้างเขื่อน

13 เมษายน 2532

มีการเคลื่อนไหวคัดค้านการก่อสร้างเขื่อนปากมูล โดยกลุ่มองค์กรเอกชนได้ยื่นเรื่องขอให้รัฐบาลทบทวนโครงการ โดยอ้างว่าเขื่อนปากมูลจะทำให้น้ำท่วมแก่งสะพือ วัดดอนธาตุ แก่งตะนะ และทำลายระบบนิเวศน์

การแก้ไขปัญหา

รัฐบาลและ กฟผ. ได้พยายามชี้แจงทำความเข้าใจกับราษฎรและกลุ่มต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งราษฎรส่วนใหญ่มีความเข้าใจและรัฐบาลได้มีมติอนุมัติโครงการก่อสร้างเขื่อนปากมูล เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2533

3.2 การเรียกร้องระหว่างการก่อสร้างเขื่อน

กลุ่มองค์กรเอกชนได้เคลื่อนไหวคัดค้านการก่อสร้างเขื่อนปากมูล โดยยื่นหนังสือถึงรัฐบาล ธนาคารโลก องค์กรต่างประเทศอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยปรับกลยุทธ์ใช้เงื่อนไขเกี่ยวกับผลกระทบด้านการประกอบอาชีพประมงเป็นประเด็นหลัก สามารถชักชวนประชาชนเป็นแนวร่วมในการเคลื่อนไหวได้จำนวนมากเนื่องจากราษฎรมุ่งหวังที่จะได้ค่าชดเชยอาชีพประมงประกอบกับการกำหนดและตรวจสอบคุณสมบัติผู้ที่จะได้รับการชดเชยช่วยเหลือด้านประมงไม่สามารถกระทำได้อย่างรัดกุม เนื่องจากไม่เคยมีธรรมเนียมปฏิบัติมาก่อน ลำดับเหตุการณ์สำคัญ ๆ และการแก้ไขปัญหาสรุปได้ดังนี้

14 ตุลาคม 2537 - 23 มีนาคม 2538

ข้อเรียกร้อง

- ให้ยกเลิกหลักเกณฑ์การจ่ายเงินชดเชยช่วยเหลือที่พิจารณาโดย "คณะอนุกรรมการสำรวจและศึกษาผลกระทบด้านอาชีพประมงโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากมูล" โดยให้จ่ายเท่ากันหมดทุกราย 3 ปี ๆ ละ 35,000 บาทต่อราย
- ในการเรียกร้องได้มีการยื่นรายชื่อผู้ที่อ้างว่าเดือดร้อนเพิ่มเข้ามาอีก จำนวน 2,390 ราย

ข้อยุติจากการเจรจา

- รัฐบาลได้ตั้ง "คณะกรรมการช่วยเหลือและพัฒนาอาชีพเกษตรประมงในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนปากมูล" ขึ้นพิจารณา(ดร.ปลอดประสพ สุรัสวดี อธิบดีกรมประมงในขณะนั้นเป็นประธาน) ต่อมาคณะกรรมการฯได้ตกลงยินยอมจ่ายเงินช่วยเหลือรายละ 90,000 บาท แบ่งเป็น

ก. จ่ายเป็นเงินสด 30,000 บาท

ข. จ่ายเป็นค่าช่วยเหลือพัฒนาอาชีพระยะยาวเป็นเงิน 60,000 บาท ให้บริหารในรูปของสหกรณ์การเกษตร โดยทะยอยจ่ายปีละ 20,000 บาท เป็นเวลา 3 ปี

ค. มอบหมายให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร

- ผู้ชุมนุมสลายการชุมนุมเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2538 โดยมี ฯพณฯ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายกร ทัพพะรังสี) เป็นประธานสลายการชุมนุม

3.3 **การเรียกร้องหลังการก่อสร้างเขื่อน**

มีเหตุการณ์สำคัญและการแก้ไขปัญหาดังนี้

10 เมษายน 2539

ข้อเรียกร้อง

- ให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน เนื่องจากได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานตามโครงการของรัฐ 121 กรณี อาทิ การก่อสร้างเขื่อน, ปัญหาที่ดินของรัฐ และอื่น ๆ

ข้อยุติจากการเจรจา

- ตัวแทนสมัชชาคนจน (น.ส.วนิดา ตันติวิทยาพิทักษ์) กับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ (นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ) ได้มีบันทึกข้อตกลงร่วม โดยมีข้อความ "โครงการเขื่อนปากมูล ไม่ได้มีการเรียกร้องเกี่ยวกับค่าชดเชยและค่าเสียโอกาส โดยเป็นการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ผู้แทนการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ได้ชี้แจงว่าอยู่ระหว่างการดำเนินการ กลุ่มสมัชชาคนจนจึงไม่ติดใจที่จะเรียกร้องอีกต่อไป

17 มกราคม - 29 เมษายน 2540

ข้อเรียกร้อง

- ให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากกลุ่มต่างๆ 121 กรณีปัญหา สำหรับเขื่อนปากมูล เรียกร้องให้รัฐบาลจัดสรรที่ดินทำกินให้ราษฎร จำนวน 3,301 ครอบครัว ๆ ละ 20 ไร่

ข้อยุติจากการเจรจา

- กันยายน 2540 คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติตามที่กระทรวงการคลังเสนอโดยให้มีการจัดสรรงบประมาณ 1,200 ล้านบาท เข้ากองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเพื่อนำไปใช้ในการจัดหาที่ดินให้แก่เกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนเข้าทำกินโดยเฉพาะ

21 เมษายน 2541

- คณะรัฐมนตรี ได้มีมติการแก้ไขปัญหาผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการก่อสร้างเขื่อนที่เป็นสาระสำคัญ คือ

ก. ในหลักการจะไม่มีการจ่ายเงินชดเชยหรือค่าทดแทนซ้ำซ้อน หรือย้อนหลังของเขื่อนที่สร้างเสร็จไปแล้ว

ข. ในกรณีที่มีเกษตรกรร้องเรียนว่าได้รับความเดือดร้อนจากเขื่อนที่ได้ก่อสร้างเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องดำเนินการตรวจสอบพิสูจน์แล้วแต่กรณี หากเห็นว่าได้รับความเดือดร้อนจริง ให้คณะกรรมการแจ้งให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือเป็นราย ๆ ไป

23 มีนาคม 2542

ได้มีกลุ่มบุคคลเรียกตนเองว่าสมัชชาคนจน ประกอบด้วย กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) และราษฎรจากที่ต่าง ๆ หลายจังหวัด เข้าบุกรุกยึดพื้นที่ กฟผ.บริเวณฝั่งซ้ายของเขื่อนปากมูล ปลูกเพิงพักใช้เป็นแหล่งขุมนุมเรียกร้องเร่งรัดให้รัฐบาลดำเนินการในเรื่องที่เคยเรียกร้องแล้วและได้สรุปข้อเรียกร้องขึ้นมาใหม่เป็น 15 กรณีปัญหา โดยมีเขื่อนปากมูลเป็น 1 ในข้อเรียกร้องด้วย

ข้อเรียกร้องสำหรับกรณีเขื่อนปากมูลคือ

1. ชดเชยการเสียโอกาสในการประกอบอาชีพประมงเป็นที่ดินครอบครัวละ 15 ไร่
2. ให้รัฐบาลดำเนินการป้องกัน และแก้ไขโรคพยาธิใบไม้ต่าง ๆ ที่เกิดในลำน้ำมูล

10 พฤษภาคม 2543

กลุ่มสมัชชาคนจนได้ยื่นข้อเรียกร้องเพิ่มอีก โดยเรียกว่า "ข้อเรียกร้องเฉพาะหน้า" โดยกรณีเขื่อนปากมูลเรียกร้อง "ให้เปิดประตูกั้นน้ำเพื่อให้ปลาขึ้นมาวางไข่ เริ่มตั้งแต่วันที่ 15 พฤษภาคม 2543 เป็นไปเป็นเวลา 1 ปี ตามวัฏจักรวงจรชีวิตของปลา เพื่อเป็นการทดสอบการฟื้นฟูพันธุ์ปลาต่าง ๆ ในลุ่มน้ำมูล"

การแก้ไขปัญหา รัฐบาลโดยคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนได้แต่งตั้ง "คณะกรรมการกลางเพื่อแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจน" ขึ้นเพื่อวินิจฉัยและเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อให้มีการสั่งการในการแก้ปัญหา (รายละเอียดดูในหัวข้อที่ 8 การเรียกร้องให้เปิดบานประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล)

4. การช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และการดำเนินการของรัฐตามข้อเรียกร้อง

4.1 การแก้ไขผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม

การดำเนินการของรัฐเพื่อแก้ไขผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินไปตามแผนงานที่ สศช. เห็นชอบ และรัฐบาลได้อนุมัติตามมติ ครม. วันที่ 15 พฤษภาคม 2533 จำนวน 10 แผนงาน ดังนี้ (ตารางที่ 4.1)

(1) งานจ่ายค่าทดแทนและอพยพราษฎร
(2) งานควบคุมและป้องกันรักษาพื้นที่ป่าไม้
(3) งานอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว
(4) งานศึกษาและกำหนดแผนพัฒนาการประมง
(5) งานศึกษาและกำหนดมาตรการป้องกันการแพร่โรคในท้อง
(6) งานปรับปรุงเส้นทางคมนาคมทาง
(7) งานสำรวจและขุดค้นแหล่งโบราณคดี
(8) งานประชาสัมพันธ์
(9) งานตรวจสอบและติดตามการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม
(10) งานติดตามและประเมินผลการแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 4.1 การดำเนินการตามแผนงานแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากมูล

ลำดับ	แผนงานแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม 10 แผนงาน	ปีงบประมาณ 2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	ค่าใช้จ่าย (ล้านบาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ
1	การจ่ายค่าทดแทนและอพยพราษฎร								584.32	กฟผ. / คณะกรรมการฯ ช่วยเหลือ *
2	การควบคุมและป้องกันรักษาพื้นที่ป่าไม้								16.23	กรมป่าไม้
3	การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว								13.90	กฟผ.
4	การศึกษาและกำหนดแผนพัฒนาการประมง								21.16	กรมประมง
5	การศึกษาและกำหนดมาตรการป้องกันการแพร่โรคในท้องถิ่น								3.40	กระทรวงสาธารณสุข/มหาวิทยาลัยมหิดล
6	การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมทางบก								11.00	กรมทางหลวง
7	การสำรวจและขุดค้นแหล่งโบราณคดี								1.50	กรมศิลปากร
8	การประชาสัมพันธ์(ปชส.)								25.50	กฟผ. /จังหวัดอุบลฯ /คณะกรรมการ ปชส.
9	การตรวจสอบและติดตามการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม								27.55	กฟผ. / สผ.
10	การติดตามและประเมินผลการแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม								2.00	สศช.

การดำเนินการตามแผนงาน

ดำเนินงานต่อเนื่องโดยหน่วยงานรับผิดชอบ

* คณะกรรมการพิจารณาช่วยเหลือราษฎรผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากมูล

กฟผ. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

สศช. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สผ. สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม

4.2 การจ่ายค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สิน และการให้ความช่วยเหลือราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากโครงการเขื่อนปากมูล

เนื่องโครงการนี้เป็นโครงการที่รัฐบาลอนุมัติ รัฐบาลจึงได้แต่งตั้ง "คณะกรรมการพิจารณาช่วยเหลือราษฎรผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากมูล" โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานีเป็นประธาน เพื่อพิจารณาดูแลช่วยเหลือราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างในเขตจังหวัดที่ดูแลอยู่ ดังเช่นโครงการของรัฐทั่ว ๆ ไป

พื้นที่ที่ราษฎรได้รับผลกระทบซึ่งหลักทั่วไปแล้วได้แก่ ที่ดิน บ้าน และต้นไม้ ที่อยู่ในความครอบครองทำมาหากินของราษฎร ต้องได้รับการชดใช้ หากมีกรณีโต้แย้งว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม ก็จะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเป็นการเฉพาะแต่ละเรื่องเพื่อการชดใช้ที่เป็นธรรม

4.2.1 การจ่ายค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สิน และการให้ความช่วยเหลือราษฎร

ราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากโครงการฯ นอกจากได้รับค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สินที่เป็นธรรมแล้ว ยังได้รับการช่วยเหลือด้านที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยแห่งใหม่ในรูปแบบให้เปล่าเพื่อเป็นหลักประกันความเป็นอยู่ที่มั่นคงอีกด้วย

กฟผ.จ่ายค่าทดแทนตามคำสั่งคณะกรรมการฯ ในหลักการจะจ่ายให้บุคคลในพื้นที่ที่ต่ำกว่าระดับน้ำ 108.0 เมตร รทก. แต่ก็ได้มีการอนุมัติให้จ่ายแก่บุคคลที่อยู่ในระดับระหว่าง 108.0-108.5 เมตร.รทก. และระดับ สูงกว่า 108.5 เมตร รทก. ด้วยบางส่วน (ตารางที่ 4.2.1)

ราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนปากมูลได้รับอัตราค่าทดแทนที่ดินในอัตราไร่ละ 31,000-35,000 บาท อัตรานี้สูงกว่าอัตราประเมินเดิมซึ่งอยู่ที่ราคาไร่ละ 1,600-2,400 บาท และเป็นอัตราที่สูงกว่าราคาท้องตลาดที่ซื้อขายกันในขณะนั้นซึ่งอยู่ที่ราคาไร่ละประมาณ 5,000-7,000 บาท นั่นคืออัตราค่าชดเชยที่ดินในกรณีของเขื่อนปากมูลนั้นสูงกว่าราคาท้องตลาดในขณะนั้น 4-5 เท่า

ตารางที่ 4.2.1 ค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สิน และค่าการให้ความช่วยเหลือราษฎร

ลำดับ	ลักษณะการช่วยเหลือ	จำนวน (ราย)*	จำนวนเงิน (บาท)
1	ค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สิน(ที่ดิน อาคาร ต้นไม้) บ้านหัวเห่ว อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี (บริเวณห้วงงาน)	34	25,002,701.49
2	ค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สิน(บริเวณน้ำท่วม) อ.โขงเจียม 460 ราย,อ.พิบูลมังสาหาร 199 ราย,อ.สิรินธร 436 ราย	1,095	170,630891.63
3	ค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สินบ้านหัวเห่ว(บริเวณใกล้สถานที่ระเบิดร่องน้ำท้ายเขื่อน)	226	11,652,242.70
4	ค่าทดแทนที่ดินฯ (108.0-108.5 ม.รทก.) อ.โขงเจียม 45 ราย,อ.พิบูลมังสาหาร 3 ราย, อ.สิรินธร 35 ราย	83	5,363,672.50
5	ค่าทดแทนที่ดินฯ (สูงกว่า 108.5 ม.รทก.) อ.โขงเจียม 237 ราย, อ.พิบูลฯ 48 ราย,อ.สิรินธร 160 ราย	445	19,985,745.48
	(รวมย่อย 1) รวมค่าทดแทนทรัพย์สิน	*1,883*	*232,635,253.80*
6	ค่าที่ดินพร้อมบ้าน 150 ตารางวา(อ.โขงเจียม 64 ราย,อ.สิรินธร 7 ราย) (บ้านหัวเห่วจำนวน 11 รายได้รายละ 2 ไร่)	71	9,585,000.00
7	ค่าทดแทนลักษณะพิเศษ รายละ 135,000 บาท(อ.โขงเจียม 171 ราย,อ.สิรินธร 78 ราย)	249	33,615,000.00
8	ค่าทดแทนฯพิเศษรายละ 100,000 บาท(108.0-108.5 ม.รทก.) อ.โขงเจียม 44 ราย,อ.พิบูลฯ 4 ราย,อ.สิรินธร 35 ร.	83	8,300,000.00
9	ค่าเช่าบ้านเดือนละ 3,500 บาท 1 ปี (บ้านหัวเห่ว)	21	882,000.00
	(รวมย่อย 2) รวมค่าช่วยเหลือที่อยู่อาศัยใหม่		*52,382,000.00*
10	ค่าช่วยเหลือหาที่ทำกินใหม่35,000 บาทต่อไร่ อ.โขงเจียม 239 ราย,อ.พิบูลฯ 169 ราย,อ.สิรินธร 310 ราย	718	92,680,858.00
	(รวมย่อย 3) รวมค่าช่วยเหลือที่ทำกินใหม่		*92,680858.00*
	(รวมย่อย 4) ค่าส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรม		*4,000,000.00*
	(รวมย่อย 5) ค่าส่งเสริมอาชีพประมง		*4,500,000.00*
	รวมทั้งสิ้น		386,198,111.80

* บางรายเป็นราษฎรรายเดียวกันแต่ได้รับค่าทดแทนมากกว่า 1 ประเภท

4.2.2 การพัฒนาสาธารณูปโภค

กฟผ. ได้พัฒนาสาธารณูปโภคโดยก่อสร้างและปรับปรุงถนนในหมู่บ้าน สะพาน ท่อลอด โรงเรียน วัด สถานีอนามัย อาคารสาธารณะประจำหมู่บ้าน ขุดบ่อบาดาล เรียงหินป้องกันตลิ่ง สร้างรางระบายน้ำ รั้ว ย้ายเสาไฟฟ้า รวมค่าใช้จ่าทั้งสิ้น 113.734 ล้านบาท(ตารางที่ 4.2.2)

ตารางที่ 4.2.2 ค่าพัฒนาสาธารณูปโภค

ลำดับ	งานก่อสร้าง	ปริมาณ	จำนวนเงินบาท
1	ถนน	58.782 กิโลเมตร	34,315,750.00
2	สะพาน ท่อลอด (สะพาน 11 แห่ง, ท่อลอด 2 แห่ง)	13 แห่ง	9,640,230.00
3	โรงเรียน (สร้างใหม่ 3 แห่ง, ปรับปรุงที่เดิม 4 แห่ง)	7 แห่ง	22,861,027.00
4	วัด (สร้างใหม่ 1 แห่ง, ปรับปรุงที่เดิม 6 แห่ง)	7 แห่ง	11,749,398.00
5	สถานีอนามัย	1 แห่ง	2,694,900.00
6	ก่อสร้างพื้นที่จัดสรร	6 แห่ง	18,141,920.00
7	สร้างอาคารสาธารณ	3 แห่ง	1,119,500.00
8	ถมที่และปรับปรุงที่อยู่อาศัยของราษฎรที่อยู่ระหว่าง ระดับ 108.00 ถึง 108.50 ม.รทก.	81 หลัง	4,431,325.00
9	เจาะบ่อน้ำบาดาล	40 บ่อ	1,329,950.00
10	ป้องกันการกัดเซาะตลิ่ง	10 แห่ง	3,222,000.00
11	ปรับปรุงทางเข้าที่ทำกิน	5.96 กิโลเมตร	1,490,000.00
12	รางระบายน้ำ รั้ว ย้ายเสาไฟฟ้า	13 หมู่บ้าน	2,738,000.00
	รวมค่าพัฒนาฯ		113,734,000.00

4.3 <u>การดำเนินการของรัฐตามข้อเรียกร้อง</u>

การชุมนุมเรียกร้องของราษฎรกรณีเขื่อนปากมูล เริ่มต้นจากความกังวล ด้วยเกรงว่าระดับน้ำจะท่วมแก่งสะพือ วัดดอนธาตุ แก่งตะนะ และเกรงว่าจะไม่ได้รับค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สิน เนื่องมาจากประชาชนไม่มีเอกสารสิทธิ์ เมื่อ กฟผ.ได้ชี้แจงและให้ความมั่นใจว่าการเก็บกักและปล่อยน้ำของแต่ละวันในช่วงฤดูแล้งจะไม่ทำให้น้ำท่วมแก่งสะพือและวัดดอนธาตุอย่างแน่นอน สำหรับแก่งตะนะก็

มีน้ำหล่อเลี้ยงตลอดเวลา ส่วนในฤดูน้ำหลากนั้นระดับน้ำก็จะสูงเต็มฝั่งตามปกติธรรมชาติ ในเรื่องเอกสารสิทธิ์นั้น ราษฎรเหล่านั้นได้รับการช่วยเหลือจนได้รับค่าชดเชยในอัตราดังที่กล่าวแล้วในข้อ4.2.1

ในเดือนกุมภาพันธ์ 2536 ได้เริ่มมีข้อเรียกร้องเกี่ยวกับผลกระทบด้านการประมงเป็นประเด็นใหม่ กฟผ. ได้ช่วยเหลือประชาชนตามประกาศของ กฟผ. วันที่ 18 มีนาคม 2536 และได้ปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการฯ ที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้นโดยมีลำดับ ดังนี้

ครั้งที่ 1

ในช่วงระหว่างเดือนมีนาคม 2536 - มิถุนายน 2537 คณะกรรมการพิจารณาช่วยเหลือราษฎรผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการฯ ได้พิจารณาหลักเกณฑ์การช่วยเหลือและชดเชยด้านอาชีพโดยให้ยื่นคำร้องฯ ภายในวันที่ 11 เมษายน 2537 โดยจะช่วยเหลือในช่วงเวลา 2 ปี 6 เดือนที่มีการก่อสร้างตามความเห็นของคณะอนุกรรมการสำรวจและศึกษาผลกระทบด้านอาชีพประมงเสนอ

ผู้ที่สมควรได้รับการช่วยเหลือต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- ต้องมีภูมิลำเนาในเขตท้องที่ซึ่งกำหนดให้เป็นเขตได้รับผลกระทบ รวม 36 หมู่บ้าน
- เป็นผู้ถือครองเครื่องมือและอุปกรณ์การประมง
- ต้องยื่นคำร้องภายในวันที่ 11 เมษายน 2537

อัตราการช่วยเหลือให้คำนวณจากจำนวนเครื่องมือประมงที่ถือครอง อัตราส่วนผลกระทบตามผลการศึกษาทางวิชาการของผู้เชี่ยวชาญ และระดับการทำประมงซึ่งผู้แทนชาวประมงและกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้ประเมิน

ผลการพิจารณาดำเนินการดังกล่าวได้มีมติคณะกรรมการพิจารณาช่วยเหลือราษฎรผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการฯในคราวประชุมเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2537 สรุปมีผู้ได้รับการช่วยเหลือจำนวน 2,140 ราย โดยผู้ได้รับเงินช่วยเหลือสูงสุด 96,079 บาท และผู้ได้รับเงินช่วยเหลือต่ำสุด 8 บาท รวมเงินที่จ่ายทั้งหมด 13.70 ล้านบาท

อย่างไรก็ตามผลการพิจารณาช่วยเหลือโดยหลักเกณฑ์ดังกล่าวไม่เป็นที่ยอมรับของคนกลุ่มหนึ่งโดยอ้างว่าจำนวนเงินที่ผู้ได้รับเงินช่วยเหลือประมงต่ำสุดกับผู้ได้รับเงินช่วยเหลือสูงสุด แตกต่างกันมาก

ครั้งที่ 2

หลังวันที่ 11 เมษายน 2537 มีผู้ชุมนุมเรียกร้องว่ายื่นภายในกำหนดนี้ไม่ทัน ได้ยื่นเพิ่มเติมอีกเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2537 อีก 2,476 ราย แล้วสลายตัวไป

วันที่ 14 ตุลาคม 2537 มีการชุมนุมที่ศาลากลางจังหวัดอุบลฯ อีก และยื่นคำร้องเพิ่มอีก 2,390 ราย และไม่ยอมสลายตัวแต่ได้ไปชุมนุมที่เขื่อนปากมูลต่อ

วันที่ 25 ตุลาคม 2537 คณะกรรมการพิจารณาช่วยเหลือราษฎรฯ ได้มีประกาศเพิ่มค่าช่วยเหลือแก่ชาวประมงผู้ที่ได้การช่วยเหลือตามเกณฑ์ครั้งที่ 1 ที่ต่ำกว่า 10,000 บาท ให้ได้รับเงินช่วยเหลือในอัตรารายละ 10,000 บาท ส่วนผู้ได้รับสูงกว่า 10,000 บาทอยู่แล้วให้ได้รับคงเดิม (ตามมติคณะกรรมการพิจารณาช่วยเหลือราษฎรฯ ได้คราวประชุมครั้งที่ 10/2537 เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2537) รวมวงเงินสะสมที่จ่ายเป็น 27.57 ล้านบาท

ทั้งนี้ที่ประชุมได้รับคำร้องใหม่ของผู้ที่อ้างว่าได้รับผลกระทบฯ จากการตรวจสอบและรับรองความถูกต้องจากกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านว่าเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบอาชีพประมงและมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่หมู่บ้าน 58 หมู่บ้าน จำนวน 2,390 ราย แต่ก็ยังไม่เป็นที่ยอมรับ

ครั้งที่ 3

วันที่ 27 มกราคม 2538 รัฐบาล (นายชวน หลีกภัย) ตามข้อเสนอของรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายกร ทัพพะรังสี) ได้แต่งตั้ง "คณะกรรมการช่วยเหลือและพัฒนาอาชีพเกษตรกรประมงในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนปากมูล" รวม 15 ท่าน โดยมีองค์ประกอบคือนายปลอดประสพ สุรัสวดี อธิบดีกรมประมงเป็นประธาน/นักวิชาการของรัฐ/นักวิชาการอิสระ/ผู้แทน กฟผ. /ผู้แทนจังหวัดอุบลฯ/ ผู้แทนเกษตรกรผู้ชุมนุมประท้วง(สมัชชาคนจน, สคจ.)/ และเกษตรกรในพื้นที่เพื่อพิจารณาช่วยเหลือเกี่ยวกับผู้ประกอบอาชีพประมงโดยเฉพาะ

คณะกรรมการชุดดังกล่าวได้กำหนดให้ผู้รับการช่วยเหลือต้องเป็นผู้ที่ได้ยื่นคำร้องก่อนวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2538 และเป็นราษฎรในเขตอำเภอโขงเจียม หรือ อำเภอพิบูลมังสาหาร หรือ อำเภอสิรินธร และต้องผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติการเป็นชาวประมงตามเงื่อนไขดังนี้ คือ (1) มีอาชญาบัตร หรือ (2) มีเครื่องมือทำการประมง หรือ (3) มีความชำนาญในการใช้เครื่องมือประมง หรือ (4) พายเรือเป็น หรือ (5) ว่ายน้ำได้ หรือ (6) รู้จักชื่อปลา หรือ (7) มีการประกอบอาชีพทางการประมง และ (8) ต้องได้รับการรับรองจากกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติชาวประมงซึ่งประกอบด้วยผู้แทนชาวประมงผู้เรียกร้องและเจ้าหน้าที่ทางราชการไม่ต่ำกว่า 7 ใน 10 คน

ตามมติคณะกรรมการช่วยเหลือและพัฒนาอาชีพเกษตรกรประมงในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนปากมูล ในคราวประชุมครั้งที่ 5/2538 เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2538 และมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 27 มิถุนายน 2538 (มติคณะกรรมการฯ เพิ่มในคราวประชุมครั้งที่ 4/2540 เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2540) ได้กำหนดให้การช่วยเหลือราษฎรอยู่ในวงเงินรายละ 90,000 บาท โดยจ่ายเป็นเงินสด 30,000 บาท และเงินเพื่อพัฒนาอาชีพระยะยาวอีก 60,000 บาท โดยจะจัดตั้งเป็นกองทุนเพื่อพัฒนาอาชีพเกษตรกร บริหารในรูปสหกรณ์ (ห้ามสมาชิกถอนหุ้นก่อน 6 ปี) และจะจ่ายเข้าสหกรณ์ให้ครบถ้วนในเวลา 3 ปี ๆ ละเท่า ๆ กัน

รวมจำนวนราษฎรที่ได้รับการช่วยเหลือ 3,966 ราย จากจำนวนชุมชน 55 หมู่บ้าน รวมวงเงินสะสมที่จ่ายเป็น 356.94 ล้านบาท

ครั้งที่ 4

กลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้าน 3 อำเภอ (อำเภอพิบูลมังสาหาร อำเภอสิรินธร และอำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี) ได้ยื่นขอรับการช่วยเหลือ โดยอ้างว่าทางจังหวัดได้ขอร้องไม่ให้เข้าร่วมชุมนุมกับสมัชชาคนจน หากกลุ่มผู้ชุมนุม(สคจ.)ได้รับการช่วยเหลือ กลุ่มผู้ไม่ได้เข้าร่วมชุมนุมก็จะได้รับการช่วยเหลือตามหลักเกณฑ์เดียวกัน แต่ที่ยังไม่ได้ยื่นคำร้องขอรับการช่วยเหลือไว้ก่อนวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2538 เพราะกลุ่มผู้ชุมนุม (สคจ.)ไม่ยอมรับรองคำร้อง

เนื่องจากมีมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 21 เมษายน 2541 กำหนดว่ากรณีเขื่อนที่สร้างเสร็จแล้ว ในหลักการจะไม่มีการจ่ายค่าชดเชยหรือค่าทดแทนซ้ำซ้อนหรือย้อนหลังเนื่องจากจะทำให้มีการเรียกร้องของเขื่อนที่สร้างเสร็จไปแล้วตามมาอีกมากมายซึ่งจะทำให้รัฐบาลต้องแก้ไขปัญหาไม่รู้จบ กรณีมีเกษตรกรร้องเรียนว่าได้รับความเดือดร้อนจากเขื่อนฯ ก็ให้คณะกรรมการที่ตั้งไว้แล้ว 10 คณะ ดำเนินการตรวจสอบพิสูจน์แล้วแต่กรณี หากคณะกรรมการดังกล่าวเห็นว่าได้รับความเดือดร้อนอย่างแท้จริง ก็แจ้งให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อพิจารณาดำเนินการให้ความช่วยเหลือเป็นรายๆ

ในการแก้ปัญหาดังกล่าวทางจังหวัดอุบลราชธานีได้ทำหนังสือแจ้งต่อรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีว่ามีผู้เดือดร้อนอีก ขอให้พิจารณาดำเนินการเสนอต่อคณะกรรมการช่วยเหลือและพัฒนาอาชีพเกษตรกรประมงฯ พิจารณาตามหลักเกณฑ์ 8 ข้อ ดังกล่าว

ต่อมาตามมติคณะกรรมการช่วยเหลือและพัฒนาอาชีพเกษตรกรประมงฯ ซึ่งมีปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ) เป็นประธานสืบต่อจากนายปลอดประสพ สุรัสวดี ได้ตรวจพิสูจน์แล้วเห็นว่ามีผู้เดือดร้อนอีก 2,210 ราย และได้นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่ง ครม. มีมติอนุมัติในการประชุมเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2543 สรุปเป็นสาระสำคัญให้จ่ายเงินชดเชยแต่ให้ลดการช่วยเหลือเป็นเพียงรายละ 60,000 บาท (แบ่งเป็นเงินสด 30,000 บาท เข้าสหกรณ์อีก 30,000 บาท ในเวลา 3 ปีๆละเท่าๆกัน) รวมเป็นเงินจำนวน 132.60 ล้านบาท และให้ถือเป็นการสิ้นสุดและไม่ผูกพันให้ต้องจ่ายเพิ่มอีก และไม่ผูกพันกับเงื่อนไขหลักเกณฑ์ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 21 เมษายน 2541

จากการที่ กฟผ. ได้จ่ายเงินช่วยเหลือประชาชนผู้ประกอบอาชีพประมง ตามข้อมูลดังกล่าวข้างต้นนั้น เห็นได้ว่าเกณฑ์พิจารณาจ่ายเงินครั้งที่ 1 และ 2 เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิชาการ และรัฐศาสตร์ที่พิจารณาเห็นว่ายอมรับได้ แต่การจ่ายในครั้งที่ 3 และ 4 เป็นการจ่ายเงินการช่วยเหลือที่เห็นได้ชัดเจนว่าเป็นการแก้ปัญหาผลการกระทบในระยะยาวแล้ว และเป็นการจ่ายเงินที่เกินหลักเกณฑ์ใด ๆ ที่จะพิจารณาได้จึงต้องนำเข้าเป็นมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งให้ถือเป็นการสิ้นสุดและไม่ผูกพันให้ต้องจ่ายเงินเพิ่ม

อีกต่อไป เพราะ กฟผ. ได้จ่ายเงินช่วยเหลือผู้ประกอบอาชีพประมงไปแล้วรวมทั้งสิ้น 489.54 ล้านบาท (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 เงินช่วยเหลือผู้ประกอบอาชีพประมง

	วันที่อนุมัติ	จำนวนราย	จำนวนเงิน
1	19 มิถุนายน 2538	571	51,390,000
2	16 พฤศจิกายน 2538	2,361	212,490,000
3	1 เมษายน 2539	247	22,230,000
4	26 กันยายน 2540	695	62,550,000
5	27 เมษายน 2541	92	8,280,000
6	25 มกราคม 2543	2,210	132,600,000
รวมทั้งสิ้น 6,176 **ราย**			489,540,000

5. ข้อเรียกร้องที่นำเสนอ คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2544

ข้อเรียกร้องของกลุ่มที่เรียกตนเองว่าสมัชชาคนจนที่นำเสนอ คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2544 มีดังนี้

1. เปิดบานประตูระบายน้ำทั้ง 8 บานอย่างถาวร
2. ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและแก่งหินต่าง ๆ ในแม่น้ำมูล
3. ฟื้นฟูชีวิตและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนปากมูล

[แผนฟื้นฟู

3.1 จ่ายค่าเสียโอกาสในการประกอบอาชีพประมงเป็นเวลา 8 ปี (ครอบครัวละ 576,000 บาท)

3.2 จ่ายค่าเสียโอกาสในการใช้ทรัพยากร 2 ฝั่งแม่น้ำมูลเป็นเวลา 8 ปี (ครอบครัวละ 432,000 บาท)

3.3 จ่ายค่าน้ำอุปโภค บริโภค จากการที่ไม่สามารถใช้น้ำในแม่น้ำมูล เป็นเวลา 8 ปี (ครอบครัวละ 9,600 บาท)

3.4 ในการฟื้นฟูสุขภาพของครอบครัวผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนให้มีสวัสดิการรักษาพยาบาลฟรีตลอดชีวิต

3.5 ให้จัดตั้งสถาบันฟื้นฟูภูมิปัญญาลุ่มน้ำมูลเพื่อสานภูมิปัญญาของชุมชนที่ขาดการถ่ายทอดมาตั้งแต่หลังสร้างเขื่อน

3.6 ให้พักชำระหนี้สถาบันการเงินของครอบครัวที่ได้รับผลกระทบเป็นเวลา 8 ปี

3.7 ชดใช้ความเสียหายที่เกิดจากการเผาหมู่บ้านแม่มูนเมื่อวันที่ 19-20 พ.ย. 2543 ตามความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง

3.8 การดำเนินคดีกับชาวบ้านที่ผ่านมาทั้งหมดให้ยกเลิกทันที]

6. การศึกษา และ ประเมินผลการดำเนินงานเขื่อนปากมูลโดยหน่วยงานที่เป็นกลาง

6.1 รายงานของธนาคารโลก

นับตั้งแต่เริ่มการก่อสร้างในปี 2533 ธนาคารโลกได้ส่งผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อมหลายคณะมาตรวจสอบผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมเป็นระยะๆอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งการก่อสร้างแล้วเสร็จในปี 2537 ธนาคารโลกให้ความสนใจและให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินงาน การแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยได้กำหนดไว้เป็นเงื่อนไขหนึ่ง อย่างชัดเจนในสัญญาเงินกู้

6.1.1 รายงานของธนาคารโลก พ.ศ.2539

ในปี 2539 ธนาคารโลกได้จัดทำรายงาน Implementation Completion Report (ICR) ของโครงการฯเพื่อสรุปและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานในทุก ๆ ด้าน ซึ่งในภาพรวมธนาคารโลกสรุปผลว่าโครงการฯประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและถือเป็นโครงการตัวอย่างที่ดีของการผสมผสานระหว่างการพัฒนา ควบคู่ไปกับการแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม

สรุปความเห็นของธนาคารโลกในประเด็นสำคัญ ด้านงานแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมเขื่อนปากมูลซึ่งปรากฏใน ICR ได้ดังนี้

(1) <u>งานจ่ายค่าทดแทนและการอพยพราษฎร</u>

กฟผ.ดำเนินการได้ตามข้อตกลงกับธนาคารโลกอย่างสมบูรณ์ และในบางกรณีดำเนินการได้มากกว่าที่ตกลงไว้อีกด้วย ราษฎรได้รับเงินชดเชยอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยและมีทางเลือกในการรับการชดเชย นอกจากนี้สิ่งสาธารณูปโภคต่าง ๆ ของหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบได้รับการปรับปรุง หรือก่อสร้างให้ใหม่อย่างพร้อมมูล

(2) <u>งานพัฒนาการประมง</u>

การดำเนินงานเป็นที่น่าพอใจ กฟผ. ได้สนับสนุนงบประมาณให้กรมประมงจัดตั้งศูนย์พัฒนาประมงและศูนย์ทรัพยากรประมงใกล้เขื่อนปากมูล เพื่อการศึกษาและเพาะพันธุ์ปลา กุ้ง เพื่อปล่อยลงในลำน้ำมูลเหนือเขื่อน จนเริ่มจับขายได้แล้วตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมา จากการตรวจสอบการใช้งานบันไดปลาโจนพบว่าใช้งานได้ผลดีเป็นที่น่าพอใจ

(3) <u>งานป้องกันการแพร่ระบาดของโรคและสาธารณสุขมวลชน</u>

กฟผ.และกระทรวงสาธารณสุขได้ร่วมงานศึกษาและตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอในเขตพื้นที่หมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบและหมู่บ้านใกล้เคียง ผลการสำรวจยังยืนยันว่าไม่พบการระบาดของโรคพยาธิใบไม้ในเลือด โดยที่ตรวจพบจะเป็นโรคพยาธิใบไม้ในตับและโรคพยาธิอื่น ๆ อันเกิดจากอุปนิสัยชอบบริโภคของดิบของชาวบ้าน

(4) งานอนุรักษ์พื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ

กฟผ.ได้สนับสนุนงบประมาณแก่กรมป่าไม้เพื่อจัดตั้งหน่วยพิทักษ์พื้นที่อุทยานฯ รวมทั้งจัดตั้งสถานพยาบาลเพื่อบริการนักท่องเที่ยว และทำการก่อสร้างสะพานแขวน 2 แห่ง เพื่อเชื่อมกับแก่งตะนะ เป็นการสนับสนุนการท่องเที่ยว รวมทั้งมีการจัดปลูกต้นไม้เพิ่มเติม

(5) งานอนุรักษ์แหล่งโบราณคดี

กฟผ. ได้จัดสรรงบประมาณให้กรมศิลปากร โดยฝ่ายวิชาการ กองโบราณคดี ดำเนินการสำรวจและขุดค้นตรวจสอบแหล่งโบราณคดีเป็นการเพิ่มเติมอีกครั้งในปี 2534 ผลการสำรวจอย่างละเอียดในระดับเก็บกักน้ำที่ 108.0 เมตร รทก. พบว่ามีเพียงเนินโบราณซึ่งเป็นสถานศิลาจารึกที่ปากโดมน้อยอำเภอสิรินธร เพียงแห่งเดียวเท่านั้นที่จะได้รับผลกระทบบางส่วน ระดับน้ำที่สูงขึ้นจะท่วมบริเวณเชิงบันไดทางขึ้นสู่เนินโบราณสถานซึ่งรัฐบาลได้อนุมัติให้กรมศิลปากรดำเนินการขุดแต่งศึกษาและบูรณะแก้ไขผลกระทบบริเวณเนินศิลา โดย กฟผ. ออกค่าใช้จ่ายให้เป็นเงิน 700,000 บาท ผลการศึกษาพบว่าเป็นศิลาจารึกภาษาสันสกฤตอักษรปัลลวะรุ่นเดียวกับศิลาจารึกปากมูล 1 และปากมูล 2 เป็นศิลาจารึกเกี่ยวกับพระเจ้ามเหนทรวรมัน (จิตรเสน) หลักที่ 10 ที่พบใหม่ล่าสุดในประเทศไทย เพื่อดำเนินการศึกษาบูรณะและปรับปรุงแหล่งศิลาจารึกปากโดมน้อย จากการสำรวจพบว่ามีเพียงบันไดทางขึ้นเท่านั้นที่ได้รับผลกระทบจากระดับน้ำที่สูงขึ้น

6.1.2 รายงานของธนาคารโลก พ.ศ.2541

ในปี 2541 ธนาคารโลกได้จัดทำรายงาน Recent Experience with Involuntary Resettlement (REIR) ประเมินความเป็นจริงของ 8 โครงการทั่วโลกที่ธนาคารให้กู้ยืมเงินเพื่อพัฒนาโครงการ คือ

(1) โครงการ Shuikou ในสาธารณรัฐประชาชนจีน
(2) โครงการ Yantan ในสาธารณรัฐประชาชนจีน
(3) โครงการ Kedung Ombo ในประเทศอินโดนีเซีย
(4) โครงการฯเขื่อนปากมูลในประเทศไทย
(5) โครงการ Upper Krishna-Karnataka ในประเทศอินเดีย
(6) โครงการ Maharashtra ในประเทศอินเดีย
(7) โครงการ Nangbeto ในประเทศโตโก
(8) โครงการ Itaparica ในประเทศบราซิล

ผลการประเมินสรุปได้ดังนี้

(1) ประเด็นทั่วไปเกี่ยวกับโครงการ

กฟผ. เริ่มมีการแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ขั้นออกแบบ โดยเปลี่ยนที่ตั้งโครงการเพื่อไม่ให้กระทบแก่งตะนะ และลดความสูงของตัวเขื่อนลง มีผลให้ผลประโยชน์ด้านไฟฟ้าลดลง ทำให้ความยาวของอ่างเก็บน้ำและพื้นที่ผิวลดลงจากเดิมกว่ากึ่งหนึ่ง ประการสำคัญผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงลดลงจากเดิม 4,000 ครอบครัว เหลือเพียง 400 ครอบครัว ซึ่งการปรับลดแบบก่อสร้างนี้ได้ดำเนินมาแล้วถึง 6 ปี จึงเกิดกลุ่ม NGOs เริ่มรณรงค์ต่อต้านโครงการใน ภายหลัง

กฟผ.มีนโยบายช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบมาก่อนตั้งแต่ทศวรรษ 1970 และมีนโยบายจ่ายค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สินในอัตราที่สูงกว่าราคาตลาด

ภายหลังการก่อสร้าง 2 ปี ครอบครัวผู้ได้รับผลกระทบมีรายได้สูงขึ้นกว่าเดิม 12% มีบ้านเป็นที่อยู่อาศัยดีกว่าเดิม มีทรัพย์สินในครัวเรือนมากขึ้น มีโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคดีกว่าเดิม เป็นต้นว่า ถนน โรงเรียน วัด น้ำประปา ไฟฟ้า

(2) ประเด็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่กู้เงิน

โครงการปากมูลของประเทศไทย /โครงการ Shuikou และ Yantan ของสาธารณรัฐประชาชนจีน ดำเนินการได้มาตรฐานสูงกว่ามาตรฐานของธนาคารโลก โดยโครงการปากมูลได้ออกแบบใหม่เพื่อลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้เหลือน้อยที่สุด และจ่ายค่าทดแทนทรัพย์สินในอัตราที่สูง

(3) ประเด็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ NGOs

โครงการปากมูลในประเทศไทย และโครงการ Kedung Ombo ในประเทศอินโดนีเซียมีปัญหากับ NGOs ทั้งคู่ แต่โครงการ Kedung Ombo แก้ไขได้ง่ายกว่า โดยรัฐบาลได้เข้ามาร่วมดำเนินการด้วย สำหรับโครงการปากมูลนั้น พฤติกรรมของ NGOs ที่มีต่อโครงการเป็นพฤติกรรมเป็นไปในแนวทางที่ค่อนข้างไร้เหตุผล

(4) ประเด็นเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลกระทบเกี่ยวกับชีวิตและความเป็นอยู่ของราษฎร โครงการฯเขื่อนปากมูลในประเทศไทยใช้สถาบันที่มีคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยเป็นผู้ติดตามและประเมินผล ซึ่งไม่เหมือนโครงการอื่น ๆ

6.2 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการประสานการวางแผนโครงการเขื่อนและอ่างเก็บน้ำที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2533 ได้มอบหมายให้ทำหน้าที่รับผิดชอบติดตามและประเมินผลการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานทำหน้าที่รับผิดชอบในการประเมินผลการแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการ โดย สศช. ได้ติดตามประเมินผล ผลการดำเนินงานของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยและหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องตามแผนป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และได้จัดทำรายงานการประเมินผลแผนการแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากมูล จังหวัดอุบลราชธานี โดยออกรายงานในเดือน กันยายน 2543

ตามแผนป้องกันและแก้ไขฯ ดังกล่าวประกอบด้วย 10 แผนงานย่อย ได้แก่ แผนงานอพยพราษฎร แผนงานควบคุมและป้องกันรักษาพื้นที่ป่าไม้ แผนงานอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว แผนงานพัฒนาการประมง แผนงานป้องกันการแพร่โรค แผนงานปรับปรุงการคมนาคม แผนงานสำรวจขุดค้นโบราณสถาน แผนงานประชาสัมพันธ์ แผนงานตรวจสอบและติดตามการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม และแผนงานติดตามประเมินผลการแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การติดตามผลการดำเนินงานตามแผนการแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามแผนงานทั้ง 10 แผนงานที่ได้กำหนดมานั้นพบว่า

(1.) <u>แผนงานอพยพราษฎรและชดเชยทรัพย์สิน</u> ราษฎรได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนจำนวน 3 อำเภอ รวม 445 ครัวเรือน ซึ่ง กฟผ. ได้ดำเนินการจ่ายค่าทดแทนแล้วเป็นจำนวน 980 ล้านบาท รวมไปถึงการจัดสรรที่อยู่อาศัยและที่ทำกินแห่งใหม่และการช่วยเหลือด้านสาธารณูปโภคแก่หมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบ

(2.) <u>แผนงานควบคุมและรักษาพื้นที่ป่าไม้</u> ได้ก่อสร้างอาคารพิทักษ์อุทยานแห่งชาติและดำเนินการป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยังไม่ปรากฏว่ามีการบุกรุกทำลายป่า

(3.) <u>แผนงานอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว</u> ได้ทำการก่อสร้างสะพานแขวนเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวสามารถชมทัศนียภาพของแก่งตะนะได้โดยสะดวก รวมไปถึงสามารถควบคุมปริมาณน้ำ ในช่วงระหว่างเดือนมกราคม – พฤษภาคม ของ กฟผ. ระดับ +108 เมตร รทก. ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้มองเห็นทิวทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ได้แก่ แก่งสะพือ และแก่งตะนะได้สะดวกมากขึ้น

(4.) <u>แผนงานศึกษาและกำหนดแผนพัฒนาการประมง</u> กฟผ. ร่วมกับกรมประมงทำการปล่อยปลาและกุ้งก้ามกราม เพื่อเพิ่มผลผลิตบริเวณเหนือเขื่อนจำนวนกว่า 48 ล้านตัว และมีการส่งเสริมอาชีพการเพาะเลี้ยงแก่ราษฎรและการจัดตั้งสถาบันประมงน้ำจืด รวมทั้งมีการก่อสร้างบันได

ปลาโจน เพื่อเป็นช่องทางให้สัตว์น้ำไปวางไข่เหนือเขื่อน แต่ปรากฏว่ามีพันธุ์ปลาเพียง 64 ชนิด เท่านั้นที่สามารถว่ายขึ้นไปวางไข่เหนือเขื่อนได้ นอกจากนี้ปัญหาการเข้ามาจับปลาของชาวประมงต่างพื้นที่และการดักจับปลาบริเวณหน้าบันไดปลาโจน ทำให้ปลาไม่มีโอกาสขยายพันธุ์ตามธรรมชาติ รวมทั้งมีการร้องเรียนจากราษฎรเกี่ยวกับเงินค่าชดเชยอาชีพประมงซึ่งรัฐบาลได้อนุมัติให้ กฟผ. จ่ายค่าชดเชยตามคำเรียกร้องแล้วเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 488.6 ล้านบาท

(5.) <u>แผนงานศึกษาและกำหนดมาตรการการแพร่โรคในท้องถิ่น</u> ทำการปรับปรุงสถานีอนามัยในพื้นที่ การจัดตั้งกองทุนยาและการฝึกอบรมอาสาสมัครสาธารณสุข โดยพบว่าการเฝ้าระวังการควบคุมการแพร่ระบาด และการพัฒนาสุขภาพอนามัยของประชาชนดำเนินงานไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(6.) <u>แผนงานปรับปรุงเส้นทางคมนาคมทางบก</u> กรมทางหลวงได้ทำการก่อสร้างทางหลวงหมายเลข 2222 ระยะทางรวม 1.5 กิโลเมตร และทำการปรับปรุงถนนลูกรังเดิมของหมู่บ้านโดยรอบของโครงการฯ ทำให้การคมนาคมโดยรอบมีความสะดวกสบายอยู่ในเกณฑ์ดี

(7.) <u>แผนงานสำรวจและขุดค้นแหล่งโบราณคดี</u> มีการสำรวจขุดค้นแหล่งโบราณสถานบริเวณพื้นที่โครงการฯ รวมทั้งสิ้น 17 แห่ง โดยได้นำวัตถุโบราณที่มีค่าไปเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จังหวัดอุบลราชธานี และมีการขุดตกแต่ง บูรณะศิลาจารึกปากโดมน้อย และพัฒนาแหล่งโบราณสถานให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว

(8.) <u>แผนงานประชาสัมพันธ์</u> กฟผ.ได้จัดตั้งคณะกรรมการประชาสัมพันธ์ในลักษณะของไตรภาคี ซึ่งประกอบไปด้วย กฟผ. สำนักงานจังหวัดและราษฎรในพื้นที่ ให้ราษฎรในพื้นที่มีความเข้าใจและยอมรับโครงการนี้มากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันราษฎรภายนอกโครงการฯ ยังคงมีการรวมกลุ่มกันคัดค้านและเรียกร้องค่าชดเชยอยู่เสมอ อาทิเช่น กลุ่มแม่มูลมั่นยืน เป็นต้น

(9.) <u>แผนงานตรวจสอบและติดตามการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม</u> โดยมีแผนงานติดตามการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ อาทิเช่น ด้านอุทกวิทยา คุณภาพน้ำ คุณภาพผิวดิน ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีการเปลี่ยนโครงสร้างของสิ่งแวดล้อมภายหลังจากการก่อสร้างโครงการฯ

(10.) <u>การประเมินผลโครงการต่อคุณภาพชีวิตของประชากรและสิ่งแวดล้อม</u>

(10.1) <u>การเปลี่ยนแปลงคุณภาพสิ่งแวดล้อม</u> พบว่าไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพมากนัก ภายหลังการก่อสร้างเขื่อน มีเพียงคุณภาพน้ำในลำน้ำมูลที่มีความขุ่นมากขึ้น และมีค่า BOD สูงกว่ามาตรฐานเล็กน้อย โดยมีสาเหตุมาจากน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมและชุมชน ซึ่งมิใช่ผลกระทบจากการสร้างเขื่อน ในด้านนิเวศวิทยาพบว่าการเจริญเติบโตของวัชพืชน้ำเป็นไปอย่างปกติ ในขณะที่ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าไม่ได้รับผลกระทบ แต่ในด้านของทรัพยากรสัตว์น้ำมีพันธุ์ปลาหลายชนิดไม่สามารถผ่านบันไดปลาโจนขึ้นไปวางไข่ได้ ซึ่ง กฟผ. และกรมประมงได้ดำเนินการแก้ไข โดยปล่อยพันธุ์ปลาและกุ้งก้ามกรามเพิ่มเติม เพื่อเป็นการเพิ่มผลผลิตให้แก่ประชาชนมากขึ้น

(10.2) การเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของประชาชน

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและประชากร พบว่าการตั้งถิ่นฐานของราษฎรมิได้ย้ายไปอยู่ในพื้นที่จัดสรรท้ายเขื่อนตามที่จัดไว้ให้ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวได้ถูกจัดขายให้กับบุคคลอื่น โดยราษฎรส่วนใหญ่จะอพยพไปอาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง ในขณะที่ประชากรบางส่วนอพยพไปอยู่พื้นที่อื่น โดยปัจจุบันมีประชาชนอาศัยในพื้นที่จัดสรรดังกล่าวประมาณ 980 คน และมีการเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากรค่อนข้างคงที่ เนื่องจากประชากรบางส่วนตกงานและเดินทางกลับภูมิลำเนามาทดแทน สภาพชีวิตของประชากรในพื้นที่ดังกล่าวมีความสะดวกสบาย มีสาธารณูปโภคพื้นฐาน ได้แก่ ไฟฟ้า ประปา และการคมนาคมขนส่ง ซึ่งสามารถส่งผลผลิตการเกษตร เข้าสู่ตัวจังหวัดได้อย่างสะดวกมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ พบว่าการดำเนินงานดังกล่าวส่งผลดีต่อสภาพเศรษฐกิจของท้องถิ่นเป็นอย่างมาก โดยพิจารณาจากปริมาณโครงสร้างพื้นฐานของท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้น ทำให้ราษฎรมีรายได้เฉลี่ยจากการทำงานนอกภาคเกษตรกรรมเพิ่มสูงขึ้น และมีทางเลือกในการประกอบอาชีพเพิ่มมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ส่งผลกระทบเชิงลบต่อการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากราษฎรส่วนใหญ่นำเงินที่ได้จากการชดเชยทรัพย์สินจากการก่อสร้างโครงการฯ ไปซื้อหาสิ่งอำนวยความสะดวก และมีแนวโน้มใช้จ่ายเงินสูงขึ้นตามค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้สัดส่วนการออมของครัวเรือนมีแนวโน้มลดลง และมีภาระหนี้สินเกิดขึ้น

บทสรุปและข้อเสนอแนะ จากรายงานดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าการดำเนินงานโดยภาพรวมประสบผลสำเร็จตามที่ได้ดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดไว้ ระบบกายภาพและระบบนิเวศวิทยาได้รับผลกระทบน้อย ผลกระทบดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถควบคุมได้ นอกจากนี้การดำเนินงานยังส่งผลดีต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรในพื้นที่โครงการได้ในระดับหนึ่ง รวมไปถึงระบบเศรษฐกิจและสังคมในระดับจังหวัดโดยรวม อย่างไรก็ดียังคงมีปัญหาบางประการที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขโดยความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและประชาชนใน พื้นที่ อาทิ ปัญหาการเรียกร้อง ค่าชดเชยของโครงการฯ อย่างยืดเยื้อของกลุ่มผู้ประท้วงบางกลุ่ม ซึ่งมิใช่เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการฯ และจากประชากรในพื้นที่โครงการบางกลุ่มที่ยังคงต้องการค่าชดเชยเพิ่มเติม และปัญหาการลักลอบจับปลาในเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ ซึ่งการแก้ไขจำเป็นต้องเน้นการประชาสัมพันธ์เชิงรุก ทั้งควรศึกษาในทางลึกเกี่ยวกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของบันไดปลาโจนและศักยภาพของทรัพยากรประมงในลำน้ำมูลอย่างจริงจังในโอกาสต่อไปด้วย

6.3 มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ติดตามและประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและสังคม ของประชากรที่ได้รับผลกระทบด้านที่อยู่อาศัย และผลกระทบด้านที่ดินกรณีเขื่อนปากมูลอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 ถึง ปีพ.ศ. 2542 ได้ข้อสรุปผลการศึกษา ดังนี้

<u>ด้านประชากร และครัวเรือน</u> (ดูตาราง 6.3-1 ประกอบ)

- จำนวนประชากรเฉลี่ยต่อครัวเรือน ยังคงใกล้เคียงกันตลอดทั้ง 5 ปี คืออยู่ระหว่าง 4.41 – 4.81 คนต่อครัวเรือน
- โครงสร้างของประชากรแต่ละปียังคงมีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือมีประชากรในวัยเด็กจำนวนมาก เนื่องจากอัตราการเกิดยังคงสูง ซึ่งมีผลให้อัตราส่วนของการเป็นภาระเลี้ยงดูหรืออัตราการพึ่งพิง (Dependency ratio) สูงด้วย ซึ่งหมายความว่า ประชากรในวัยแรงงานต้องทำงานหรือสร้างผลผลิตเพื่อเลี้ยงประชากรนอกวัยแรงงานมาก ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าอัตราการพึ่งพิงในแต่ละปีเปลี่ยนแปลงขึ้นลงอยู่ระหว่างร้อยละ 60 ถึง ร้อยละ 70
- ครอบครัวขยายในปี 2539, 2540, 2541 และ 2542 มีสัดส่วนสูงถึงประมาณร้อยละ 43 ซึ่งสูงกว่าปี 2537 เกือบร้อยละ 11 ซึ่งแสดงว่าลักษณะครอบครัวแบบครอบครัวขยายยังคงมีสัดส่วนค่อนข้างสูงในชนบท
- อัตราการเกิดมีแนวโน้มลดลงเป็นลำดับจากร้อยละ 4.06 ในปี 2537 เหลือเพียงร้อยละ 1.41 ในปี 2541 แต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในปี 2542 เป็นร้อยละ 2.15 อัตราการตายมีแนวโน้มลดลงเหลือเพียง 0.54 ในปี 2542 อัตราการย้ายออกในปี 2542 เพิ่มขึ้นมากกว่าของ 2540 และ 2541 เนื่องจากการปรับตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเริ่มดีขึ้นแต่อัตราที่เพิ่มขึ้นก็ยังน้อยกว่าของปี 2539 ในขณะที่อัตราการย้ายเข้าของปี 2542 สูงกว่าของปี 2541 เล็กน้อย แต่ก็ยังต่ำกว่าปี 2540 ซึ่งเป็นปีแรกที่เกิดภาวะวิกฤติเศรษฐกิจในประเทศ
- แหล่งที่ผู้ย้ายถิ่นไปอยู่จะไม่แตกต่างกันในแต่ละปี คือจะไปอยู่กรุงเทพมหานครหรือย้ายอยู่ภายในจังหวัดอุบลราชธานีเป็นส่วนใหญ่ ถ้าเป็นการย้ายถิ่นอย่างถาวรมักจะอยู่ภายในจังหวัดอุบลราชธานี แต่การย้ายถิ่นชั่วคราวส่วนมากจะไปกรุงเทพมหานคร และที่น่าสังเกตคือมีแนวโน้มสูงขึ้นในปี 2542 โดยกว่าร้อยละ 90 จะไปประกอบอาชีพรับจ้างอิสระ
- ครัวเรือนกว่าร้อยละ 80 มีการคุมกำเนิด โดยวิธีการคุมกำเนิดจะไม่แตกต่างกันในแต่ละปี วิธีที่ใช้มากที่สุดคือกินยา รองลงมาคือฉีดยา ทำหมันหญิง ห่วงอนามัย โดยผู้ชายจะไม่นิยมทำหมันเลย เนื่องจากเกรงว่าจะทำให้ไม่แข็งแรงเช่นเดิม

ตารางที่ 6.3-1. สรุปประชากรและครัวเรือน

รายการ	2537	2539	2540	2541	2542
1. จำนวนประชากรเฉลี่ยต่อครัวเรือน (คน)	4.72	4.50	4.81	4.69	4.41
• ชาย	2.34	2.19	2.34	2.34	2.14
• หญิง	2.38	2.31	2.47	2.35	2.27
2. ความหนาแน่นของประชากร (คน/1,000 ตารางเมตร)	5.04	5.01	4.40	4.40	4.14
3. รูปแบบครอบครัว (%)					
• ครอบครัวเดี่ยว	68.04	60.00	59.51	62.50	57.35
• ครอบครัวขยาย	31.96	40.00	40.49	37.50	42.65
4. อัตราการเกิด (%)	4.06	3.89	3.14	1.54	2.15
5. อัตราการตาย (%)	0.97	1.11	1.01	0.82	0.54
6. อัตราการย้ายออก (%)	2.52	11.79	3.55	3.80	5.59
7. อัตราการย้ายเข้า (%)	4.07	1.45	1.72	1.23	1.29
8. อัตราการเพิ่มของประชากร (%)	4.64	-7.56	0.30	-1.85	-2.69

<u>ด้านเศรษฐกิจ</u> (ดูตาราง 6.3-2 ประกอบ)

♦ สัดส่วนของประชากรที่มีอาชีพการเกษตรมีแนวโน้มลดลงตามลำดับในช่วง ปี 2537 – 2540 และกลับเพิ่มขึ้นในปี 2541 และ 2542 ในขณะที่อาชีพรับจ้างอิสระและอาชีพอื่น ๆ ในช่วงดังกล่าวยังคงลดลง ซึ่งโดยปกติประชากรที่ได้รับการสำรวจมีความเห็นว่าอาชีพเกษตรเป็นอาชีพที่ลำบาก รายได้ต่ำ และไม่แน่นอน มีรายได้ไม่สม่ำเสมอ สู้อาชีพรับจ้างและอาชีพนอกการเกษตรอื่น ๆ ไม่ได้

♦ อัตราการว่างงานลดลงจากร้อยละ 7.28 ในปี 2537 เหลือร้อยละ 4.16 ในปี 2542 โดยภาคเกษตรจะเป็นแหล่งงานสำคัญ ซึ่งแม้ว่าเศรษฐกิจจะถดถอยในปี 2540 เป็นต้นมา แต่ประชากรในชนบทยังสามารถทำการเกษตรในครัวเรือนของตนได้ แม้จะต้องออกจากงานรับจ้างเดิม

♦ ครัวเรือนส่วนใหญ่จะมีที่ดินเพียงแปลงเดียว โดยพื้นที่ถือครองเฉลี่ยต่อครัวเรือนในแต่ละปีจะอยู่ระหว่าง 22 – 26 ไร่ ซึ่งที่ดินเกือบทั้งหมดในทั้ง 5 ปี จะถูกใช้ในการทำนา และข้าวเหนียวยังคงเป็นพืชหลักที่สำคัญเช่นเดิม รองลงมาคือข้าวเจ้า การปลูกพืชอื่น ๆ มีน้อยมาก

♦ ผลผลิตข้าวในแต่ละปีจะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพภูมิอากาศเป็นสำคัญ เพราะไม่มีระบบน้ำชลประทานซึ่งผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ในพื้นที่สำรวจยังคงต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งของภาคตะวันออก

เฉียงเหนือ และของประเทศ เนื่องจากพื้นที่สำรวจนอกจากจะประสบกับภาวะฝนแล้งเป็นประจำแล้ว ยังมีปัญหาสภาพดินที่ส่วนใหญ่เป็นดินเหนียวปนทราย ดินชั้นล่างเป็นหิน หน้าดินตื้น มีเปอร์เซ็นต์ความลาดชันสูงไม่เหมาะกับการทำนา อย่างไรก็ตามในปี 2540 และ 2542 ปรากฏว่าปริมาณฝนค่อนข้างดี จึงทำให้ผลผลิตรวมและผลผลิตต่อไร่ของทั้ง 2 ปี นี้สูงกว่าของปี 2539 และ 2541

♦ การเลี้ยงควายมีแนวโน้มลดลงอย่างชัดเจน เนื่องจากมีการใช้แรงงานเครื่องจักรแทนแรงงานสัตว์เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ประกอบกับการขาดแคลนสถานที่เลี้ยง โดยภายหลังการสร้างเขื่อน พื้นที่บางแห่งจะมีน้ำขวางกั้น หรือถูกน้ำท่วม พื้นที่ใช้เลี้ยงควายจึงลดลง และลำบากมากขึ้นในการต้อนวัว-ควายไปสู่สถานที่เลี้ยง สำหรับการเลี้ยงวัวมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ลดลงในช่วงปี 2539 และ 2540 หลังจากนั้นกลับมีการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้น ส่วนการเลี้ยงเป็ดไก่และหมูยังคงไม่เปลี่ยนแปลงตลอดช่วง 5 ปี คือ สัดส่วนของจำนวนครัวเรือนที่เลี้ยงไม่แตกต่างกันมากนัก

♦ ครัวเรือนที่มีการทำประมงในปี 2542 จะลดลงจากปี 2537 (ครัวเรือนที่มีการทำการประมงในปี 2537 มีร้อยละ 83.11 และในปี 2542 มีร้อยละ 60.19) เพราะราษฎรให้เหตุผลว่าปลาจากแม่น้ำโขงไม่สามารถผ่านเขื่อนปากมูลขึ้นมาในฤดูปลาวางไข่ ประกอบกับปริมาณน้ำมีมากขึ้นทำให้จับปลาได้ยากขึ้นราษฎรบางส่วนจึงเลิกจับปลา

♦ ปริมาณปลาที่จับได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนทั้งหมด ตั้งแต่ปี 2539 – 2542 มีแนวโน้มลดลงจากปี 2537 ซึ่งเป็นปีแรก กฟผ. เริ่มเดินเครื่องผลิตกระแสไฟฟ้า โดยปี 2539 – 2542 ปริมาณปลาที่จับได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนทั้งหมดอยู่ระหว่าง 156 – 296 กิโลกรัมต่อปี ลดจากปี 2537 ประมาณ 2.4 เท่า และเมื่อพิจารณาปลาที่จับได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนที่มีการจับปลา ก็พบว่านับจากปี 2537 – 2542 มีปริมาณลดลงโดยตลอด แต่มีปริมาณเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในปี 2541 และ2542 ในขณะที่ปริมาณกุ้งที่จับได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนที่มีการจับกุ้งในปี 2541 และ 2542 ได้ลดลงประมาณ 2.4 เท่าและ 6.7 เท่า ตามลำดับเมื่อเทียบกับปี 2540

♦ สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจับปลาที่มีปริมาณลดลง ทั้งๆที่ทาง กฟผ. และศูนย์อนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำเขื่อนปากมูล ได้ปล่อยพันธุ์ปลาและกุ้งก้ามกรามนับตั้งแต่ปี 2537 – วันที่ 12 สิงหาคม 2542 รวมทั้งสิ้นเป็นพันธุ์ปลาประมาณ 18,620,500 ตัว และพันธุ์กุ้ง 4 ล้านตัว มาจากสาเหตุหลายประการ คือ 1) ปริมาณน้ำที่เก็บกักโดยเขื่อนมีมากขึ้น ทำให้การจับปลาได้ยากลำบากขึ้น 2) เนื่องจากการคมนาคมที่สะดวก ทำให้จำนวนคนที่จับปลาในอ่างเก็บน้ำไม่ได้มีเฉพาะจากหมู่บ้านเป้าหมายเท่านั้น หากแต่มาจากหมู่บ้านอื่นด้วย 3) ปลาไม่สามารถผ่านบันไดปลาโจนได้เท่าที่ควรในฤดูปลาวางไข่เนื่องจากมีประชาชนจำนวนมากทั้งจากหมู่บ้านเป้าหมายและจากหมู่บ้านอื่นพยายามวางข่ายดักปลาบริเวณท้ายเขื่อน ดังจะเห็นได้ว่าปริมาณน้ำหนักปลาเฉลี่ยต่อคนต่อวันของผู้ที่จับปลาใต้เขื่อนสูงกว่าผู้ที่จับปลาเหนือเขื่อนหรือในอ่างเก็บน้ำค่อนข้างมาก 4) จำนวนผู้จับปลาใต้เขื่อนเรื่อยลงไปในแม่น้ำโขงมีมากขึ้น เช่น หมู่บ้านต่าง ๆ ของไทย และประเทศลาว ทำให้ปริมาณปลาลดลงและ

หลุดรอดขึ้นมาใน แม่น้ำมูลยากขึ้น และ 5) เครื่องมืออุปกรณ์ในการจับปลาของผู้ที่อยู่ใต้เขื่อนและในแม่น้ำโขงในประเทศลาวมีความทันสมัยมากขึ้นก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ปริมาณปลาลดลงและหลุดรอดขึ้นมาให้แม่น้ำมูลได้ยากขึ้น

♦ สำหรับปริมาณกุ้งที่จับได้มีปริมาณลดลงเช่นกันนั้น ควรมีการตรวจสอบและระมัดระวังในการปล่อยกุ้งในมากขึ้น เพื่อให้มีอัตราการอยู่รอดสูงขึ้น ดังเช่นในช่วงปี 2539 และ 2540 ของการปล่อยพันธุ์กุ้ง นอกจากนี้ควรมีการศึกษาความสามารถในการขยายพันธุ์ของกุ้งก้ามกรามในบริเวณอ่างเก็บน้ำหรือบริเวณเหนือเขื่อนว่ามีความเป็นไปได้และควรปรับปรุงอย่างไร

♦ รายได้ที่เป็นเงินสดเฉลี่ยต่อครัวเรือนนับตั้งแต่ปี 2539 – 2542 มีแนวโน้มลดลงโดยตลอด ซึ่งการลดลงนี้เป็นการลดลงทั้งรายได้จากการเกษตรและนอกการเกษตร กล่าวคือรายได้จากการเกษตรซึ่งรวมถึงการประมงด้วยลดลงประมาณ 8,600 บาทต่อครัวเรือนเนื่องจากราคาข้าวตกต่ำมากและรายได้จากการประมงก็ลดลง ในส่วนของรายได้นอกการเกษตรซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของรายได้ทั้งหมดลดลงประมาณ 2 เท่าของรายได้จากการเกษตร อันเป็นผลกระทบมาจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่ถดถอยนับจากปี 2540 เป็นต้นมา ซึ่งส่งผลกระทบต่ออัตราการจ้างแรงงาน ทำให้รายได้จากการรับจ้างและรายได้สุทธิจากการค้าลดลงค่อนข้างมาก

♦ แม้รายได้ทั้งหมดเฉลี่ยต่อครัวเรือนจะลดลงดังกล่าวแล้ว แต่ถ้าพิจารณาถึงสัดส่วนรายได้นอกการเกษตรต่อรายได้จากการเกษตร จะเห็นได้ว่ารายได้นอกการเกษตรมีความสำคัญมากต่อรายได้ทั้งหมดต่อครัวเรือน เพราะจากค่าเฉลี่ย 5 ปี รายได้ส่วนนี้สูงถึงร้อยละ 71 ของรายได้ทั้งหมด และเฉพาะรายได้ในส่วนนี้ของปี 2542 สูงถึงร้อยละ 76 ของรายได้ทั้งหมด ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าตัวแปรที่มีนัยสำคัญต่อรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนในท้องที่สำรวจ คือ รายได้นอกภาคการเกษตร แม้ในยามที่เศรษฐกิจตกต่ำความสำคัญของตัวแปรนี้ก็ยังดำรงอยู่ และเป็นความจริงสำหรับครัวเรือนทั่วไปของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแม้แต่ในเขตชลประทานซึ่งมีผลผลิตทางด้านการเกษตรค่อนข้างดีแล้วก็ตาม

♦ รายได้จากการเกษตรจะมาจากการประมงเป็นส่วนใหญ่เช่นเดียวกับทุกปี เว้นแต่ปี 2542 เท่านั้นที่รายได้จากประมงตกต่ำลงมาเป็นอันดับสองรองลงมาเป็นรายได้จากขายสัตว์ชนิดต่าง ๆ รายได้จากข้าวมีสัดส่วนค่อนข้างน้อย เพราะข้าวเหนียวที่ปลูกกันมากนั้นจะเก็บไว้บริโภคเกือบทั้งหมด

♦ รายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนตลอดทั้ง 5 ปีที่สำรวจจะเปลี่ยนแปลงขึ้นลงอยู่ระหว่าง 36,000 – 55,000 บาท โดยในปี 2542 รายจ่ายจะต่ำกว่าปีอื่น ๆ เนื่องจากผลผลิตข้าวในปี 2542 ค่อนข้างดีและราษฎรมีการประหยัดค่าใช้จ่ายมากขึ้นเป็นอันเป็นผลกระทบเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยที่ทำให้รายได้ลดลง

♦ สัดส่วนระหว่างรายจ่ายในการครองชีพ และรายจ่ายในการเกษตรตลอดช่วง 5 ปี ของการสำรวจไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก กล่าวคือรายจ่ายในการครองชีพมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 80 ใน

ขณะที่รายจ่ายในการเกษตรมีประมาณร้อยละ 20 เนื่องจากกิจกรรมทางการเกษตรเกือบทั้งหมดเป็นการทำนา ซึ่งเกษตรกรจะเก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง ไม่ค่อยได้ใช้ยาปราบศัตรูพืช ใช้ปุ๋ยในอัตราต่ำ และ ใช้แรงงานในครัวเรือนเป็นหลักในการทำนา

♦ สัดส่วนของจำนวนครัวเรือนที่มีหนี้สิน ณ วันสำรวจเพิ่มขึ้นทุกปีจนเป็นร้อยละ 74.91 ในปี 2542 โดยมีหนี้เฉลี่ยต่อครัวเรือนประมาณ 28,431 บาท โดยเป็นหนี้สินที่เกิดจากสหกรณ์การเกษตร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) และญาติเป็นส่วนใหญ่

♦ ของใช้ภายในบ้านที่ทันสมัยหรือมีราคาสูง ได้แก่ รถจักรยานยนต์ โทรทัศน์สี ตู้เย็น เตาแก๊ส เตารีดไฟฟ้า หม้อหุงข้าวไฟฟ้า กะทะไฟฟ้า เครื่องเล่นวีดีโอ มีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ เช่น รถจักรยานยนต์ ก่อนการก่อสร้างเขื่อนมีจำนวนร้อยละ 30.50 ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 66.35 ในปี 2542 เช่นเดียวกับเครื่องมือทางการเกษตรที่มีราคาสูงก็มีแนวโน้มสูงขึ้น เช่น รถไถนาเดินตาม รถปิคอัพ เป็นต้น

♦ ปัญหาในการประกอบอาชีพที่สำคัญตลอดมาในทุก ๆ ปีของการสำรวจ คือ ปัญหาฝนแล้ง ปัญหาของการหาปลาได้น้อยซึ่งในระยะหลังได้ลดความสำคัญลง ปัญหาอื่นที่เริ่มมีความสำคัญในปี 2542 คือปัญหาขาดเงินทุน และปัญหาศัตรูพืช

♦ อาชีพเสริมที่ต้องการมีลักษณะคล้ายคลึงกันตลอดมา โดยราษฎรต้องการอาชีพการเกษตรที่เสริมเข้ากับการทำนา คือการทำสวน ทำไร่นาสวนผสม การเลี้ยงสัตว์ โดยการเลี้ยงสัตว์มีความต้องการมากขึ้นในระยะหลัง สัตว์ที่ต้องการเลี้ยง ได้แก่ วัว เป็ด ไก่ รองลงมา ได้แก่ การค้าขาย การหัตถกรรม

ตารางที่ 6.3-2 สรุปสภาพเศรษฐกิจ

รายการ	2537	2539	2540	2541	2542
1. อาชีพหลักของประชากรที่สิ้นสุดการเรียนแล้ว (%)					
• การเกษตร	68.62	66.91	54.19	63.21	71.52
• รับจ้างอิสระ	8.19	9.66	16.58	13.45	9.27
• ประมง	6.34	6.44	7.72	5.83	3.97
• อื่นๆ	6.8	8.05	14.12	7.3	7.1
2. อัตราการพึ่งพิง (%)	67	71	62	63	61
3. อัตราการว่างงาน (%)	7.28	3.81	3.13	3.51	4.16
4. พื้นที่ถือครองเฉลี่ยต่อครัวเรือน (ไร่)	25.52	25.60	21.80	23.63	22.58
3. ร้อยละของครัวเรือนที่มีการจับปลา/ครัวเรือนทั้งหมด	83.11	67.00	75.61	69.23	60.19
4. ปริมาณปลาที่จับได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนที่มีการจับปลา (กก.)	652.20	421.97	390.80	427.93	259.48
7. ปริมาณกุ้งก้ามกรามที่จับได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนที่มีการจับกุ้ง (กก.)	0	26.81	33.35	13.71	4.98
8. รายได้เฉลี่ย/ครัวเรือน/ปี (บาท)	62,665	69,871	68,707	53,397	46,089.46
• รายได้จากการเกษตร (%)	33.67	28.91	29.81	29.85	24.00
• (พืช : ข้าว-ไม้ผล-ผัก)	(4.28)	(6.02)	(5.77)	(4.46)	(70.04)
• (สัตว์)	(7.97)	(10.45)	(8.47)	(10.80)	(10.90)
• (ประมง)	(21.42)	(12.44)	(15.57)	(14.59)	(6.06)
• รายได้นอกการเกษตร (%)	66.33	71.81	70.19	70.15	76.00
9. รายจ่ายเฉลี่ย/ครัวเรือน/ปี (บาท)	51,139	47,462	55,133	44,888	35,970
- รายจ่ายในการเกษตร (%)	13.37	15.44	20.64	15.64	25.27
- รายจ่ายในการครองชีพ (%)	86.63	84.56	79.36	84.36	74.73
10. เงินออมเฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท)	11,526	22,409	13,574	8,508	10,120
11. หนี้สินต่อครัวเรือน ณ วันสำรวจ (บาท)	8,764	16,618	15,786	25,769	28,431

<u>ด้านสังคม</u> (ดูตาราง 6.3-3 ประกอบ)

♦ การตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้านด้านฝั่งซ้ายของแม่น้ำมูลบางหมู่บ้านได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คือ จากการอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม เป็นเรียงรายไปตามทางหลวงหมายเลข 222 ซึ่งเป็นถนนเชื่อมต่อระหว่างอำเภอโชงเจียม และอำเภอพิบูลมังสาหาร ส่วนหมู่บ้านด้านฝั่งขวาแบบการตั้งถิ่นฐานค่อนข้างคงเดิม แต่มีการกระจายเป็นหลายคุ้มมากขึ้น

♦ จากการสำรวจครั้งล่าสุด เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2543 พบว่าในจำนวนราษฎรที่ได้รับผลกระทบด้านที่อยู่อาศัยจากการพัฒนาโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากมูล ซึ่งมีจำนวนรวมทั้งสิ้นจำนวน 241 รายนั้น ได้เสียชีวิตไปแล้ว 24 ราย อพยพไปตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรอยู่ที่ตำบลอื่น อำเภออื่น หรือจังหวัดอื่น 8 ราย และจำนวนที่เหลือส่วนใหญ่ยังคงตั้งถิ่นฐานอยู่ในหมู่บ้านเดิม (11 หมู่บ้าน) หรืออยู่ใกล้เคียงกับหมู่บ้านเดิม

♦ การเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนมีครัวเรือนที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในปี 2542 สูงถึงร้อยละ 76.78 ของครัวเรือนทั้งหมด เนื่องจากได้มีข้อตกลงในการจ่ายค่าชดเชยการประมงว่าจะต้องมีการจัดตั้งสหกรณ์ โดยนำค่าชดเชยการประมงส่วนหนึ่งเข้ามาเป็นทุนในการดำเนินงานของสหกรณ์ และให้สหกรณ์ดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ของสมาชิก

♦ ระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ ได้แก่ ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์สาธารณะ ตลอดจนการคมนาคม มีความสะดวกในทุกฤดูกาล ซึ่งมีสภาพดีขึ้นกว่าก่อนสร้างเขื่อน

♦ ระดับการศึกษาของประชาชนโดยเปรียบเทียบทั้ง 4 ปี ยังไม่แตกต่างกันชัดเจน เพราะการเปลี่ยนแปลงของระดับการศึกษาต้องใช้เวลานาน โดยประชากรมากกว่าครึ่งหนึ่งในทั้ง 3 ปี ยังคงจบการศึกษาเพียงชั้นประถมปีที่ 4 มีผู้จบการศึกษาสูงถึงระดับปริญญาตรีเพียงประมาณร้อยละ 1.0 เท่านั้น

♦ การเปลี่ยนแปลงลักษณะของบ้านค่อนข้างชัดเจนมากหลังการก่อสร้างเขื่อน โดยก่อนการก่อสร้างเขื่อนส่วนใหญ่จะเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวใต้ถุนสูงจากพื้นดิน ภายหลังการก่อสร้างเขื่อนไม่ว่าจะเป็นปี 2537, 2539, 2540, 2541 หรือ 2542 บ้านส่วนใหญ่จะเป็นบ้านครึ่งตึกครึ่งไม้ 2 ชั้น พื้นซีเมนต์ โดยมีการใช้กระเบื้องทำหลังคามากขึ้นใช้สังกะสีน้อยลง หญ้าหรือแฝกเกือบจะไม่ปรากฏให้เห็นอีก

♦ พื้นที่บ้านเฉลี่ยต่อครัวเรือนภายหลังการสร้างเขื่อนมีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งแสดงว่าตัวบ้านมีขนาดใหญ่ขึ้น แต่พื้นที่ดินบริเวณบ้านโดยเฉลี่ยภายหลังการก่อสร้างเขื่อนยังคงใกล้เคียงกับก่อนการก่อสร้างเขื่อน สำหรับพื้นที่บริเวณบ้านยังค่อนข้างกว้างเมื่อเทียบกับขนาดของตัวบ้าน

♦ผลกระทบจากการสร้างเขื่อนทำให้ครัวเรือน จำนวนหนึ่งต้องย้ายที่อยู่อาศัย ซึ่งได้ทยอยย้ายเรื่อย ๆ จนกระทั่งปี 2542 ซึ่งกล่าวได้ว่าการย้ายที่อยู่อาศัยอันเป็นผลกระทบจากการสร้างเขื่อนได้สิ้นสุด จึงสรุปได้ว่าโดยเฉลี่ยการย้ายที่อยู่อาศัยจะห่างจากที่อยู่อาศัยเดิมเท่ากับ 1,126 เมตร โดยมีครัวเรือนที่ย้ายห่างจากที่อยู่อาศัยเดิมไกลที่สุดเท่ากับ 9,000 เมตร ซึ่งหมายถึงการย้ายไปอยู่หมู่บ้านอื่น

♦ จำนวนครัวเรือนที่มีคอกสัตว์มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากการเลี้ยงสัตว์มีแนวโน้มลดลงและส่งผลให้สัดส่วนของจำนวนครัวเรือนที่มีคอกสัตว์อยู่ใต้ถุนบ้านมีแนวโน้มลดลงด้วย

♦ หัวหน้าครัวเรือนคนหนึ่ง ๆ จะมีบุตรทั้งหมดทั้งที่ยังมีชีวิตอยู่ และตายไปแล้วระหว่าง 4 – 5 คน ทั้ง 5 ปีที่สำรวจ ซึ่งนับว่าอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนบุตรที่ทางราชการรณรงค์ไม่ควรจะมีบุตรเกิน 2 คน

♦ ไม่ปรากฏว่ามีภาวะทุโภชนาการในเด็กแรกเกิดจนถึงอายุ 5 ปี แต่อย่างใดตลอดช่วง 5 ปีของการสำรวจ ซึ่งแสดงว่าการสาธารณสุขอยู่ในเกณฑ์ที่ประสพผลสำเร็จพอสมควร

♦ โรคที่มักเป็นกันมากคือ โรคเกี่ยวกับระบบทางเดินอาหาร และโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ ตลอดทั้ง 5 ปีของการสำรวจ

♦ ส้วมซึมมีเพิ่มมากขึ้นตามลำดับจนถึงร้อยละ 97.63 ในปี 2542 โดยยังมีครัวเรือนอีกจำนวนหนึ่งที่ยังไม่มีส้วม หรือมีเพียงส้วมหลุมที่ไม่ถูกสุขลักษณะ

♦ ภาวะอาชญากรรมทั้ง 5 ปี มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ เกิดขึ้นไม่มาก และไม่ร้ายแรง มีการลักเล็กขโมยน้อย และทำร้ายร่างกายกันบ้าง แต่ยังมีสัดส่วนค่อนข้างน้อย และไม่ปรากฏว่าผู้ถูกทำร้ายจนถึงตาย

<u>ทัศนคติต่อโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากมูล</u>

♦ สัดส่วนของผู้ตอบที่พอใจโครงการเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละปี โดยอยู่ระหว่างร้อยละ 57 – 70 โดยจำนวนผู้ที่พอใจโครงการนี้จะมีผู้ที่พอใจในระดับปานกลางมากที่สุด รองลงมาคือผู้ที่พอใจน้อย เหตุผลที่พอใจเรียงตามลำดับคือ การคมนาคมสะดวกขึ้น ได้รับค่าชดเชย มีไฟฟ้าใช้ และมีน้ำประปา

♦ ผู้ที่ไม่พอใจโครงการลดน้อยลงเหลือร้อยละ 39.34 ในปี 2542 โดยเหตุผลของความไม่พอใจที่สำคัญ เรียงตามลำดับคือหาปลาได้น้อยลง เป็นการทำลายธรรมชาติ ทำให้หากินลำบาก และน้ำท่วมไม่มีที่ทำกิน

◆ การฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ที่ กฟผ. ร่วมกับหน่วยงานอื่นจัดขึ้นนั้น ผู้ที่เคยอบรมส่วนใหญ่ เห็นว่าการอบรมมีประโยชน์ มีน้อยรายมากที่เห็นว่าการอบรมไม่มีประโยชน์เท่าที่ควร สำหรับการนำไปใช้นั้น ผลการสำรวจ พบว่าสัดส่วนของการนำไปใช้ยังมีน้อย เนื่องจากเหตุผลหลายประการ เช่น ไม่มีทุน ไม่มีความชำนาญมากพอ

◆ น้ำที่ใช้บริโภคในครัวเรือนฤดูแล้ง จะมีสัดส่วนของการใช้น้ำฝนที่เก็บกักไว้มากขึ้นเรื่อย ๆ แต่น้ำที่ใช้อุปโภคในฤดูแล้งจะใช้น้ำจากบ่อบาดาลมากที่สุดเป็นเช่นเดียวกันทั้ง 5 ปีที่สำรวจขณะเดียวกันการใช้น้ำประปาจะมีสัดส่วนมากขึ้นเรื่อยๆ อย่างชัดเจน จนเกือบถึงร้อยละ 40 ในปี 2542 ทั้งนี้เพราะ กฟผ. ได้มีการจัดทำระบบน้ำประปาในหมู่บ้านไว้ให้ จึงทำให้การใช้น้ำมีความสะดวกสบายเพิ่มขึ้น

◆ การรับทราบข้อมูลข่าวสารของหัวหน้าครัวเรือน พบว่าโทรทัศน์ยังคงมีบทบาทเป็นสื่อหลักตลอดทั้ง 5 ปีที่สำรวจ วิทยุมีบทบาทรองลงมา โดยหนังสือพิมพ์มีบทบาทน้อยที่สุด ข่าวสารที่หัวหน้าครัวเรือนนิยมมากที่สุด คือ ข่าวในประเทศ รองลงมาคือข่าวต่างประเทศ ข่าวหรือรายการกีฬา ซึ่งเป็นช่วงเวลาของข่าวภาคค่ำนั่นเอง

ตารางที่ 6.3-3 สรุปสภาพสังคม

รายการ	2537	2539	2540	2541	2542
1. ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน					
• ป. 4	57.50	61.72	53.86	55.59	56.79
• ป. 5 – 6	26.58	24.33	27.26	29.17	27.65
• อื่น ๆ	11.58	11.91	15.27	10.71	12.08
• ไม่มีการศึกษา	4.64	2.86	3.61	4.83	3.48
2. จำนวนบุตรเฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือน(คน)	4.67	4.58	4.61	4.26	4.32
3. จำนวนบุตรจำแนกตามอายุการตาย (%)					
• แรกเกิด – 1 ปี	62.28	46.07	53.40	48.84	51.65
• มากกว่า 1 ปี	37.72	53.93	46.60	51.16	48.35
4. จำนวนคนที่เป็นโรคต่างๆ ในรอบ 5 ปี (%)					
• โรคระบบทางเดินอาหาร	36.67	30.72	40.43	34.51	33.33
• พยาธิใบไม้ตับ	16.41	2.20	5.66	2.49	6.73
• โรคอื่น ๆ	46.92	67.18	53.91	63.00	59.94
5. จำนวนครัวเรือนที่มีส้วมซึม (%)	87.21	92.00	93.17	95.19	97.63
6. ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการ (%)					
• พอใจ	63.93	59.50	69.27	56.73	60.66
• ไม่พอใจ	36.07	40.50	30.73	43.27	39.34
7. แหล่งน้ำที่ใช้ดื่มเป็นประจำในฤดูแล้ง (%)					
• น้ำฝน	20.55	39.50	36.10	40.87	43.60
• น้ำบาดาล	28.77	21.00	25.37	21.15	20.38
• บ่อน้ำตื้น	42.92	38.00	30.24	31.73	30.33
• อื่น ๆ	7.76	1.50	8.29	6.25	5.69
8. แหล่งน้ำใช้ที่ใช้เป็นประจำ (%)					
• น้ำประปา	5.02	19.50	28.78	36.54	35.07
• น้ำบาดาล	57.53	57.50	57.07	54.81	52.13
• อื่น ๆ	37.45	23.00	14.15	8.65	12.80

<u>การเปรียบเทียบสภาพเศรษฐกิจ สังคม และทัศนคติของประชากร 3 กลุ่ม</u>

(ดูตาราง 6.3-4 ประกอบ)

♦ ผลการศึกษาในช่วง 3 ปี (2540 – 2542) ได้ผลสรุปออกมาค่อนข้างชัดเจนว่า ราษฎรกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากมูล ทั้ง 2 กลุ่ม มีพื้นที่ถือครองและพื้นที่ใช้ประโยชน์เฉลี่ยต่อครัวเรือน มีรายได้และมีทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ และอสังหาริมทรัพย์ มากกว่าราษฎรกลุ่มที่ไม่ได้รับผลกระทบ ในด้านทัศนคติที่มีต่อโครงการฯ ก็ปรากฏว่า ราษฎรกลุ่มที่ได้รับผลกระทบทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติที่เป็นบวกมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับผลกระทบ สำหรับกลุ่มที่ได้รับผลกระทบทั้งสองกลุ่ม พบว่ากลุ่มที่ 2 หรือกลุ่มที่ได้รับผลกระทบเนื่องจากน้ำท่วมที่ดินทำกินจะมีฐานะความเป็นอยู่ดีกว่ากลุ่มที่บ้านเรือนที่อยู่อาศัยได้รับผลกระทบ

♦ นอกจากมีการเปรียบเทียบราษฎรทั้ง 3 กลุ่มดังกล่าวข้างต้นด้วยวิธีสำรวจแล้ว ยังได้มีการเปรียบเทียบในภาพกว้างคือเปรียบเทียบฐานะทางเศรษฐกิจและระดับการพัฒนา(คุณภาพชีวิต) ของ 11 หมู่บ้านที่มีครัวเรือนของราษฎร ได้รับผลกระทบจากโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากมูล อาศัยอยู่กับหมู่บ้านอื่น ๆ ในตำบลเดียวกันและอำเภอเดียวกัน โดยนำข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2 ค.) ปี 2539 ซึ่งเป็นข้อมูลภายหลังการสร้างเขื่อน ผลการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า (ก) ประชาชนทั้ง 11 หมู่บ้านมีฐานะไล่เลี่ยกับหมู่บ้านส่วนใหญ่ ภายในตำบลเดียวกันและ (ข) ทั้ง 11 หมู่บ้านได้รับการพัฒนาไล่เลี่ยกับหมู่บ้านส่วนใหญ่ในอำเภอเดียวกัน ส่วนผลของการเปรียบเทียบข้อมูลปี กชช 2 ค ปี 2541 และ 2542 ปรากฏว่าหมู่บ้านและตำบลที่มีราษฎรได้รับผลกระทบอาศัยอยู่มีคุณภาพชีวิตที่ค่อนข้างจะดีกว่าหมู่บ้านอื่นๆ หรือตำบลอื่นๆ ในอำเภอเดียวกัน

♦ หลักของการพัฒนาโครงการที่พึงประสงค์กล่าวว่า หลังจากโครงการพัฒนาก่อสร้างแล้วเสร็จคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการมีโครงการอย่างน้อยจะต้องเท่ากับที่เคยเป็นอยู่หรือดีกว่า ดังนั้นด้วยข้อมูลและหลักฐานต่าง ๆ ดังที่อ้างถึงข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าประสิทธิผลของการแก้ไขผลกระทบที่เกี่ยวเนื่องกับคุณภาพชีวิตของประชากรที่ได้รับผลกระทบที่ กฟผ. มีภารกิจที่จะต้องปฏิบัตินั้นได้ผลเป็นที่พอใจ

♦ สำหรับประเด็นที่โต้แย้งกันมาก คือ ปลาไม่สามารถผ่านบันได้ปลาโจนในฤดูปลาวางไข่จริงหรือไม่ ก็คงเป็นหน้าที่ของผู้เชี่ยวชาญด้านการประมงและราษฎรในพื้นที่จะต้องร่วมมือกันพิสูจน์เกี่ยวกับความขัดแย้งเรื่องประมงนี้ มีข้อสังเกตคือจากหลักฐานและข้อมูลของนักศึกษาระดับปริญญาเอกจาก AIT ปรากฏว่าในช่วงเดือนพฤษภาคม – กันยายน 2542 ชาวประมงในอ่างเก็บน้ำเหนือเขื่อนปากมูลสามารถจับปลาได้ 16,864 กิโลกรัม ขณะที่ชาวบ้านประมงท้ายเขื่อนปากมูลจับปลาได้ถึง 137,002 กิโลกรัม

ตารางที่ 6.3-4 สภาพเศรษฐกิจ และทัศนคติที่มีต่อโครงการระหว่างประชากร 3 กลุ่ม ปี 2542

รายการ	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3
1. จำนวนครัวเรือนที่สำรวจ	47	49	211
2. จำนวนคนเฉลี่ยต่อครัวเรือน (ตามสภาพจริง)	4.32	4.61	4.41
3. จำนวนผู้ย้ายออกนอกหมู่บ้านเฉลี่ยต่อครัวเรือน (คน)	0.11	0.22	0.37
4. บ้านครึ่งตึกครึ่งไม้ 2 ชั้น พื้นซีเมนต์ และบ้านไม้ 2 ชั้น พื้นซีเมนต์ 9%)	46.81	73.47	55.93
5. จำนวนครัวเรือนที่มีรถจักรยานยนต์ (%)	36.17	77.55	66.35
6. จำนวนครัวเรือนที่มีโทรทัศน์สี (%)	42.34	89.80	77.25
7. จำนวนครัวเรือนที่มีตู้เย็น (%)	53.19	75.51	59.24
8. จำนวนครัวเรือนที่มีรถไถ (%)	10.64	44.90	19.43
9. จำนวนครัวเรือนที่มีเครื่องสูบน้ำ (%)	14.89	26.53	12.32
10. จำนวนครัวเรือนที่มีรถปิคอัพ (%)	2.13	22.45	11.85
11. พื้นที่ถือครองเฉลี่ยต่อครัวเรือน (ไร่)	15.26	22.65	22.58
12. ปริมาณปลาที่จับได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนที่มีการจับปลา (กก.)	267.07	518.18	259.48
13. รายได้เฉลี่ย/ครัวเรือน/ปี (บาท)	32,302	54,286	46,089
• รายได้จากการเกษตร (%)	38.58	33.86	24.00
• รายได้นอกการเกษตร (%)	61.42	66.14	76.00
14. จำนวนครัวเรือนที่เป็นหนี้ ณ วันที่สำรวจ (%)	76.60	59.19	27.41
15. ปริมาณเงินกู้เฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท)	28,911	23,404	28,431
16. ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการ (%)			
• พอใจ	61.70	67.35	60.66
• ไม่พอใจ	38.30	32.65	39.34

ข้อเสนอแนะ

1) ความไม่พึงพอใจของราษฎรมาจากปัญหาด้านการประมงที่เกิดจากการจับปลาได้น้อยลงเป็นด้านหลัก ดังนั้นเพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ราษฎรจึงควรมีมาตรการแก้ไข

2) การปล่อยพันธุ์กุ้งก้ามกรามควรดำเนินงานต่อไปและให้มีมากขึ้น เพราะเป็นที่พึงพอใจของราษฎร

3) ควรมีมาตรการควบคุมผู้จับกุ้งในลักษณะประดาน้ำ ซึ่งการจับกุ้งวิธีนี้มีเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ ทำให้จำนวนกุ้งหมดลงอย่างรวดเร็ว เป็นการเอาเปรียบชาวประมงโดยทั่วไป และเป็นภาระแก่ กฟผ. และกรมประมงต้องหาพันธุ์กุ้งมาปล่อยทุก ๆ ปี

4) ควรปล่อยพันธุ์ปลาชนิดต่างๆ ให้มากขึ้น เพราะน้ำมีปริมาณมากขึ้นและชดเชยกับการที่ปลาจากแม่น้ำโขงผ่านขึ้นมาได้น้อยลงซึ่งจะทำให้ราษฎรจับปลาได้มากขึ้น

5) เข้มงวดกับการลักลอบจับปลาในบริเวณที่ห้ามจับในฤดูที่ปลาขึ้นมาวางไข่

6) ศึกษาความเหมาะสมในการปรับเปลี่ยนพื้นที่จากระบบเกษตรแบบเดิมเป็นระบบการทำไร่นาสวนผสม ซึ่งจะทำให้มีรายได้ต่อเนื่องตลอดปีและลดการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน

7) หามาตรการที่เหมาะสมที่ทำให้ประชากรริมฝั่งแม่น้ำมูลสามารถทำการเกษตรในฤดูแล้งได้ โดยการรักษาระดับน้ำที่ 108 เมตร (รทก.) ถึงเดือนมีนาคมของทุกปี

8) ควรประสานงานให้เกิดอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานจำนวนมากในท้องถิ่น เพื่อเพิ่มรายได้ให้ทันกับค่าครองชีพที่สูงขึ้น ช่วยลดการเคลื่อนย้ายแรงงาน และให้มีความอบอุ่นมั่นคงในสถาบันครอบครัว

7. องค์การพัฒนาเอกชนและบทบาทการศึกษากรณีเขื่อนปากมูล

7.1 กระแสการคัดค้านเขื่อนขององค์กรพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศ

จากที่ได้มีการถกเถียงกันระหว่างฝ่ายที่เห็นประโยชน์ของเขื่อน กับฝ่ายคัดค้านในเวทีระหว่างประเทศมาเป็นเวลาหลายปี แต่ก็ยังไม่มีทีท่าว่าจะสามารถหาทางออกร่วมกันได้ ในปี 1997 World Bank และ IUCN (International Union for the Conservation of Nature) ซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในด้านคัดค้านเขื่อน ได้ร่วมกันจัดให้มีการประชุมสัมมนาระหว่างผู้มีบทบาทในเรื่องนี้

การประชุมสัมมนาครั้งนั้นจัดขึ้นที่สำนักงานใหญ่ของ IUCN ที่เมือง Gland ประเทศ Switzerland ในเดือน April 1997 มีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาเอกสารรายงานภายในของ World Bank เกี่ยวกับเขื่อนใหญ่ต่าง ๆ ในรายละเอียดเชิงลึก โดยให้ชื่อหัวข้อว่า "Large Dams-Learning From The Past Looking At The Future" เอกสารที่แจกเพื่อใช้ในการพิจารณาได้แก่ The World Bank's Experience with Large Dams - A Preliminary Review of Impacts จัดทำโดย The Operation Evaluation Department ซึ่งเป็นหน่วยงานภายในของ World Bank ทั้งนี้ มีข้อจำกัดว่าห้ามเผยแพร่เอกสารและเนื้อหาการประชุมสัมมนาจนกว่าจะได้ข้อสรุปจากการประชุมฯ

องค์ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง และกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ จากทั่วโลก รวมทั้งองค์กรธุรกิจเอกชน สถาบันการเงินระหว่างประเทศ และองค์กรชุมชนพลเรือนต่าง ๆ

ก่อนการสัมมนาจะเริ่มขึ้น กลับปรากฏว่ากลุ่มองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมนำโดยองค์กรที่ชื่อว่า International Rivers Network (IRN) ได้ละเมิดข้อห้ามของการสัมมนานี้โดยได้ออกมาวิจารณ์สู่สาธารณะโจมตีอย่างมุ่งร้ายต่อเอกสารรายงานของ World Bank นั้น โดยไม่นำพาว่าเอกสารนั้นมีข้อตกลงว่ายังไม่ให้เผยแพร่

ในที่สุดที่ประชุมได้เห็นชอบในหลักการให้มีคณะทำงานชื่อ World Commission on Dams (WCD) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทบทวนประสิทธิภาพการใช้งานเขื่อนใหญ่เพื่อการกำหนดแนวทางการสร้างเขื่อนในอนาคต

ในการคัดเลือกบุคคลเป็นคณะทำงานนั้น กลุ่มองค์กรฝ่ายที่คัดค้านเขื่อนได้อาศัยความได้เปรียบและใช้อุบายอันแยบยลในการแต่งตั้งบุคคลเป็นคณะทำงาน อันเป็นที่เคลือบแคลงต่อผู้ที่เข้าร่วมประชุมทั้งหลาย เช่น ICOLD, ICID, IHA ความเคลือบแคลงนั้นมีหลายประเด็น เช่น การรวบรัดคัดเลือกบุคคลเป็นคณะทำงานโดยไม่มีการแจกแจงประวัติให้พิจารณาโดยละเอียด การคัดเลือกบุคคลเป็นคณะทำงานมีฝ่ายคัดค้านเขื่อนเป็นส่วนใหญ่ หรือแม้แต่ชื่อที่ใช้ว่า World Commission on Dams ก็น่าสงสัยเนื่องจากมีความใกล้เคียงกับชื่อขององค์กร International Commission on Large Dams เป็นต้น

7.2 องค์กรเอกชนระหว่างประเทศที่สำคัญที่มีบทบาทด้านเขื่อน

International Commission on Large Dams (ICOLD) ก่อตั้งในปี 1928 มีองค์กรระดับชาติ(National Committees) ต่าง ๆ จาก 80 ประเทศเป็นสมาชิก และมีองค์กรส่วนบุคคลกว่า 80 องค์กรเป็นสมาชิก ซึ่งล้วนแต่เป็นผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพ เช่น วิศวกร นักธรณีวิทยา นักวิทยาศาสตร์ บริษัทที่ปรึกษา สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัย สถาบันห้องทดลอง และบริษัทด้านก่อสร้าง

ICOLD เป็นองค์กรระหว่างประเทศภาคเอกชนเพื่อการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ด้านเขื่อน มีสำนักงานกลางอยู่ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส

International Commission On Irrigation and Drainage (ICID) เป็นองค์กรเพื่อสนับสนุนให้มีการปรับปรุงการใช้น้ำและที่ดิน เพื่อให้การผลิตพืชพันธุ์ธัญญาหารให้พลโลกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกระบวนการบริหารจัดการน้ำที่ดินและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม องค์กรนี้ได้ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ.1950 ปัจจุบันมีประเทศสมาชิก 80 ประเทศ ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 95 % ของพื้นที่โลก มีสำนักงานกลางอยู่ที่ New Delhi ,India

International Hydropower Association (IHA) เป็นองค์กรวิชาชีพสหวิทยาการภาคเอกชนตั้งขึ้นโดยการสนับสนุนของ UNESCO เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านพลังน้ำ เพื่อให้บังเกิดผลดีที่สุดในทางปฏิบัติ ประกอบด้วยคณะกรรมการถาวร 6 คณะ เพื่อคลี่คลายปัญหา ด้านวิชาการ ด้านการบริหารจัดการ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการเงิน ดำเนินกิจกรรมมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มการรับรู้ในบทบาทของ Hydropower ซึ่งเป็นแหล่งพลังงานหมุนเวียนที่สำคัญที่สุดของโลกต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน Secretariat มีสำนักงานอยู่ที่ Sutton,U.K.

International Union for the Conservation of Nature (IUCN) หรือ The World Conservation Union ก่อตั้งในปี 1948 ประกอบด้วยสมาชิกจากหน่วยงานของรัฐบาล กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน(NGOs) รวมทั้งหมด 895 สมาชิก มีวัตถุประสงค์ไผ่หาความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์

World Bank Group เป็นกลุ่มองค์กรสถาบันการพัฒนาที่เป็นเจ้าของโดยประเทศสมาชิก ประกอบด้วย 5 องค์กรย่อย ได้แก่

- The International Bank for Reconstruction and Development (IBRD)
- The International Finance Corporations (IFC)
- The International Development Association (IDA)
- The International Center for Settlement of Investment Disputes (ICSID)
- The Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA)

International Rivers Network (IRN) เป็นองค์กรภาคเอกชนตั้งขึ้นในปี 1985 มีสำนักงานอยู่ที่ Berkeley,CA , USA มีวิสัยทัศน์เพื่อการอนุรักษ์ลุ่มน้ำ และลำน้ำ ใช้กลยุทธ์ในการดำเนิน

งานเพื่อให้ล้มเลิกนโยบายการสร้างเขื่อนของโลก วิธีการดำเนินงานนอกจากใช้วิธีการชักจูงโน้มน้าวผู้นำให้เกิดมุมมองเขื่อนในด้านร้ายแล้ว ยังผสมผสานกับวิธีการรณรงค์ให้มีการต่อต้านโครงการเป้าหมายทั่วโลก เพื่อใช้เป็นข้อสนับสนุนสร้างความชอบธรรมต่อแนวคิดและกิจกรรมที่องค์กรดำเนินการ IRN ได้ให้ความร่วมมือสนับสนุนองค์กรเอกชนด้านอนุรักษ์แม่น้ำในท้องถิ่นในประเทศต่าง ๆ ในลักษณะเป็นเครือข่าย

องค์กรนี้ได้ใช้เขื่อนปากมูลของประเทศไทยเป็นเป้าหมายหนึ่งในการรณรงค์ เพื่อเลิกการใช้งานเขื่อน โดยให้การสนับสนุนการประท้วงเรียกร้องของกลุ่มที่เรียกตนเองว่าสมัชชาคนจน นอกจากนี้ยังได้กำหนดวันที่ 14 มีนาคม ของทุกปี เป็นวันต่อต้านเขื่อน(The Day of Action) โดยชักชวนให้มีการเคลื่อนไหว ทำกิจกรรมเพื่อการต่อต้านเขื่อน

The World Commission on Dams (WCD) เป็นคณะทำงานเฉพาะกิจมีความเป็นมาดังที่กล่าวแล้วใน 7.1 มีวาระการทำงาน 2 ปี (June 1998- June 2000) มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่เมือง Capetown, South Africa คณะทำงานส่วนใหญ่เป็นฝ่ายคัดค้านเขื่อน วัตถุประสงค์ดั้งเดิมในการตั้งองค์กรนี้ ซึ่งกำหนดโดยที่ประชุมผู้เกี่ยวข้องด้านเขื่อนเมื่อเดือน April 1997 ที่เมือง Gland, Switzerland คือเพื่อศึกษาทบทวนประสิทธิภาพการทำงานของเขื่อนใหญ่ เพื่อกำหนดแนวทางสำหรับการก่อสร้างเขื่อนในอนาคต แต่การทำงานจริง กลับปรากฏชัดว่าเป็นองค์กรดำเนินการศึกษาเน้นที่ข้อเสีย ปกปิดบิดเบือนข้อดีของเขื่อนเพื่อสร้างความชอบธรรมต่อนโยบายเลิกใช้งานเขื่อนทั่วโลก ของฝ่ายคัดค้านเขื่อน จึงถือได้ว่าเป็นคณะทำงานเฉพาะกิจของฝ่ายคัดค้านเขื่อน ในเดือน February ,2001 WCD ได้สลายตัวเองหลังจากที่ได้นำเสนอรายงานชื่อ Dam and Development : A New Framework for Decision - Making ออกสู่สาธารณะ

7.3 เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนกรณีเขื่อนปากมูล

การดำเนินงานของWCDในประเทศไทยกรณีเขื่อนปากมูล ได้สะท้อนภาพโครงข่ายความสัมพันธ์ของกลุ่มองค์กรเอกชนที่ดำเนินงานอย่างสอดรับกัน เพื่อให้เกิดการยกเลิกและทำลายเขื่อนในประเทศไทย

WCD ได้กำหนดวิธีการศึกษาโดยคัดเลือกเขื่อนเป้าหมาย 11 แห่ง ใน 12 ประเทศ คือ South Africa, Pakistan, Zambia/Zimbabwe (เขื่อนตั้งอยู่ชายแดนของสองประเทศนี้), USA, Norway, China, Brazil, Russia, Turkey, India, และประเทศไทย (สำหรับประเทศจีนและอินเดีย ได้ยกเลิกให้การสนับสนุนการศึกษาในภายหลัง ,ในประเทศรัสเซียไม่ปรากฏผลการศึกษา)

จากที่ WCD ได้เลือกทำการศึกษาเขื่อนปากมูลของประเทศไทย ในปลายเดือนมกราคม 2542 การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ได้รับหนังสือจากนาย Achim Steiner ตำแหน่ง Secretary ของ WCD ขอความร่วมมือ กฟผ.ในการทำการศึกษาเขื่อนปากมูล

ประมาณต้นเดือน เมษายน 2542 ได้ส่งเจ้าหน้าที่ 2 นาย คือ Mr.Angelbertus Oud และ Mr.S. Parasuraman มาประสานงานชี้แจงแผนงานศึกษาเขื่อนปากมูล ซึ่งมีขั้นตอนคือ

- จัดทำกรอบการศึกษา (Scoping Paper)
- ประชุมผู้เกี่ยวข้องครั้งที่ 1 เพื่อพิจารณากรอบการศึกษา
- ดำเนินการศึกษา (Case Study)
- จัดประชุมผู้เกี่ยวข้องครั้งที่ 2 เพื่อพิจารณาผลการศึกษา และ
- ออกรายงาน Final Reportเป็นขั้นสุดท้าย

แต่ในการดำเนินการจริงกลับพบว่า WCDได้ดำเนินการว่าจ้างกลุ่มบุคคลดำเนินงานศึกษาไปก่อนแล้ว ทั้งที่ยังไม่ได้ทำกรอบการศึกษา ดังนั้นการมาแจ้งให้ กฟผ. ทราบ ก็เพียงเพื่อสร้างเหตุการณ์ว่าได้แจ้งและหารือกับหน่วยงานที่ดูแลเขื่อนปากมูลแล้ว เพื่อให้การศึกษานั้นมีความน่าเชื่อถือ

ในการดำเนินการศึกษา WCD ได้ตั้ง Study Team โดยว่าจ้างสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ทำการศึกษาในหัวข้อ "Economics and Financial Analysis, Decision Making Process" และ เป็น Team Leader (รับผิดชอบโดย ดร.สงคราม กระจ่างเนตร์) โดยมี ดร.สุภัทท์ วงศ์วิเศษสมใจ ทำการศึกษาในหัวข้อ "Hydropower, Hydrology and Water Quality" ดร.ศันสนีย์ ชูแวว ศึกษาด้าน Social Mr.Roel Schouten , ดร.ชวลิต วิทยานนท์ ,ดร.ศันสนีย์ ชูแวว ศึกษาด้าน Fishery ดร.วันเพ็ญ วิโรจน์กูฏ ศึกษา Evironmental aspects ทั้งนี้ พบว่าผู้ทำการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในแวดวงใกล้ชิดกับองค์กรเอกชนที่คัดค้านเขื่อน

ในการดำเนินการศึกษาของ WCD นี้ มี IUCN ในประเทศไทยโดย Mr.Zakir Hussain ซึ่งเป็นอาจารย์สอนอยู่ที่ Asian Institute of Technology (AIT)เป็นหัวหน้าและมีนักศึกษา AIT เป็นทีมงาน เป็นผู้ดำเนินการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดประชุม การจัดหาข้อมูล การจัดหาบุคลากร และดูแลด้านการเงิน ทั้งนี้ใช้ AIT เป็นสถานที่ติดต่อ

ในช่วงที่ WCD กำลังดำเนินงานศึกษาอยู่ในขั้นตอนจัดประชุมเพื่อพิจารณา Scoping Paper กลุ่มสมัชชาคนจนที่เข้ายึดฝั่งซ้ายใกล้ตัวเขื่อนปากมูล ได้มีกิจกรรมการประท้วงที่เข้มข้นมากขึ้นเป็นลำดับ กฟผ.เห็นว่าสถานการณ์และสภาวะแวดล้อมที่ไม่เป็นปกติเช่นนี้ ย่อมเป็นผลเสียต่อการศึกษา ย่อมมีผลทำให้ไม่ได้ข้อมูลที่แท้จริง อีกทั้งการดำเนินการศึกษาต่อไป ยังเป็นการเร่งเร้าความไม่สงบให้เกิดรุนแรงขึ้น อันไม่เกิดผลดีต่อสังคมไทยและภาพพจน์ของประเทศไทย กฟผ. ได้แจ้งให้ WCD เลื่อนการศึกษาออกไปจนกว่าเหตุการณ์ที่เขื่อนปากมูลจะกลับสู่สภาวะปกติ แต่ WCD ได้ปฏิเสธไม่ให้ความร่วมมือ

ในระหว่างที่การศึกษายังอยู่ในขั้นทำร่างรายงาน WCD ได้ปล่อยให้เกิดการรั่วไหลของเนื้อหาร่างรายงานไปให้ NGOs ทั้งในและต่างประเทศและนักวิชาการที่คัดค้านเขื่อนในประเทศไทย เช่น NGOs ไทยชื่อว่า South East Asia Rivers Network (SEARIN) อันมี นายไชยณรงค์ เศรษฐ์เชื้อ เป็นหัวหน้า และนักวิชาการที่ใช้นามปากกาว่า "Changnoi (ช้างน้อย)" นำไปใช้โจมตี

เขื่อนปากมูลเผยแพร่ทางสื่อเอกสาร หนังสือพิมพ์ และทาง Web Site เครือข่ายผู้คัดค้านเขื่อน เช่น IRN อีกทั้ง WCD ยังได้เผยแพร่บทความโจมตีเขื่อนปากมูลในทาง Web Site ของ WCD เองด้วย เหตุการณ์นี้เป็นลักษณะเดียวกันกับกรณีการนำเอกสารการประชุมไปวิพากษ์วิจารณ์โจมตีก่อนการประชุมในคราวประชุมสัมมนาที่เมือง Gland, Switzerland เมื่อปี 1997

ในร่างรายงานการศึกษากรณีเขื่อนปากมูลของ กฟผ. นั้น กฟผ. ได้ทำการตรวจสอบแล้วพบว่ามีข้อบกพร่องปรากฏอยู่ในทุกส่วนของร่างรายงาน จึงได้ส่ง comments ไปยัง WCD แต่ WCD ไม่ได้นำ Comments ของ กฟผ.ไปปรับปรุงแก้ไข รวมถึง Comments ของ World Bank ด้วย หากแต่เพียงนำไปผนวกไว้ในส่วนของ Annex ในลักษณะซ่อนเร้น ยากที่ผู้ได้อ่านรายงานจะอ่านได้ถึง

7.4 รายงานการศึกษากรณีเขื่อนปากมูลของ World Commission on Dams

WCD ได้นำเสนอร่างรายงานการศึกษาชื่อ "WCD Case Study, The Pak Mun Dam in Mekong River Basin, Thailand." ฉบับร่างออกมา 4 ครั้ง โดยครั้งที่ 4 ระบุที่ปกหน้าว่า Final Draft : October ,2000 ทั้งนี้ ไม่ปรากฏว่ามีรายงานฉบับจริง(Final Report)ออกมาแต่อย่างใด

ผลการตรวจสอบร่างรายงาน Final Draft : October 2000 กฟผ. พบข้อบกพร่องประมวลได้ดังนี้

- **ความรู้ของผู้ทำการศึกษา** ผู้ทำการศึกษาไม่มีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในด้านวิชาการที่ใช้สำหรับวิเคราะห์ระบบไฟฟ้าของประเทศไทย ขาดความเข้าใจในเรื่องกำลังผลิตพึ่งได้ (Dependable Capacity) สำหรับโรงไฟฟ้าพลังน้ำ ซึ่งทำให้การสรุปผลการวิเคราะห์ทางเศรษฐ์ศาสตร์ที่จัดทำขึ้นผิดพลาด ในด้านการประมงนั้นเห็นได้ชัดว่าผู้ทำการศึกษาไม่เข้าใจความหมายและวิธีการนำข้อมูลจากการสำรวจทางชีววิทยามาใช้งาน เช่น ในการวินิจฉัยชนิดปลาที่ได้เปลี่ยนแปลงไประหว่างก่อนและหลังการสร้างเขื่อนปากมูล ผู้ทำการศึกษานำผลการศึกษาการสำรวจประชากรปลาในจุดสุ่มตัวอย่างหลายจุด ในช่วงหลายปีก่อนการก่อสร้างเขื่อนมาเปรียบเทียบกับจำนวนปลาที่พบที่บันไดปลาโจนเท่านั้น ที่สำคัญที่สุดคือการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ราษฎรที่กำลังต่อต้านเขื่อนปากมูลมาใช้ในการสรุปผลการศึกษา เป็นเหตุให้ผลการศึกษาโอนเอียง และไม่น่าเชื่อถือ
- **มาตรฐานการจัดทำรายงาน** การจัดทำรายงานต่ำกว่ามาตรฐานการจัดทำรายงานโดยทั่วไป การเขียนรายงานไม่มีระบบการอ้างอิงที่เหมาะสม ทำให้ผู้อ่านไม่สามารถตรวจสอบผลความถูกต้องได้ ผู้ทำรายงานสร้างความสับสนให้กับผู้อ่าน โดยมองข้ามผลดีของโครงการ
- **ใช้ข้อมูลที่ไม่น่าเชื่อถือ** การศึกษาไม่ได้กล่าวถึงข้อจำกัดของการรวบรวมข้อมูลการศึกษา เพียงแต่ระบุว่ามีข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต้องการใช้ไม่เพียงพอ และไม่ได้พยายามที่จะแก้ไขปัญหานี้อย่างเป็นระบบ กลับเลือกใช้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ราษฎรภายใต้บรรยากาศของการประท้วงเขื่อน ซึ่งแน่นอนว่าข้อมูลจากการสัมภาษณ์ดังกล่าวต้องโน้มเอียงต่อเติมเสริมแต่ง เพื่อที่จะชี้ให้

เห็นผลเสียของโครงการ ยิ่งไปกว่านั้นผู้ทำการศึกษายังหลีกเลี่ยงการใช้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และเลือกใช้ข้อมูลที่คลุมเครือที่เห็นว่าจะสามารถสนับสนุนให้ผลการศึกษาเป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้ล่วงหน้าแล้ว เช่น แทนที่จะเลือกใช้ข้อมูลที่สำรวจทางชีววิทยาที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่อย่างเป็นทางการ เพื่อสรุปจำนวนชนิดปลาที่พบในแม่น้ำมูลก่อนการสร้างเขื่อน กลับเลือกใช้การบันทึกข้อมูลส่วนตัวของ ชวลิต วิทยานนท์(2542) ที่ขณะนั้นยังไม่เคยมีการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อนให้แวดวงวิชาการได้ตรวจสอบ

- **มีการสรุปผลที่ทำให้เข้าใจผิด** เห็นได้ชัดว่าการเขียนข้อสรุปในรายงานฉบับนี้ชักนำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน ตัวอย่างเช่น การที่ผู้ศึกษาได้แสดงให้เห็นว่า ก่อนการสร้างเขื่อนมีปลาอยู่ในแม่น้ำมูลถึง 265 ชนิด โดยการนำเอาข้อมูลสำรวจทางชีววิทยาที่มีการดำเนินการในช่วงปี 2512-2536 มารวมกับบันทึกส่วนตัวของชวลิต วิทยานนท์ (2542) และในการสรุป ผู้จัดทำรายงานไม่ได้ชี้ให้เห็นชัดเจนว่า จำนวนปลาที่พบดังกล่าว เป็นผลการสำรวจแบบสะสมเป็นเวลานานถึง 27 ปี ก่อนการก่อสร้าง และยังนำไปเปรียบเทียบกับข้อมูลการสังเกตชนิดปลาที่พบที่บันไดปลาโจนในช่วงสองปีหลังการสร้างเขื่อน การสรุปในลักษณะเช่นนี้เป็นเจตนาที่จะบิดเบือนรายละเอียดที่จะชี้ให้เห็นผลกระทบจากการสร้างเขื่อนที่รุนแรง
- **การสรุปผลที่ไม่เป็นธรรม** เห็นได้ชัดในกรณีการคำนวณผลผลิตการประมงจากแหล่งน้ำ ผู้ศึกษาได้ยกผลผลิตที่คำนวณได้ 60 ตันต่อปี มาใช้กล่าวอ้างว่ารายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่บริษัทที่ปรึกษาทำไว้ไม่ถูกต้อง แต่เมื่อต้องการชี้ให้เห็นว่าการสร้างเขื่อนปากมูลก่อให้เกิดผลกระทบต่อรายได้จากการประมงกลับยกตัวเลขที่ได้จากการสอบถามที่ระบุว่าหลังการสร้างเขื่อนชาวประมงสามารถจับปลาได้ปีละ 1,900 ตันมากล่าวอ้าง ซึ่งเห็นได้ชัดว่าผู้จัดทำรายงานพร้อมที่จะเลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งใดก็ได้ ที่สนับสนุนให้ผลการศึกษาเป็นไปในแนวทางที่ได้วางแผนไว้แล้วล่วงหน้าโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องเป็นจริง

8. การเรียกร้องให้เปิดบานประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล

8.1 การเรียกร้องของสมัชชาคนจนเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2543

8.1.1 ข้อเรียกร้อง

กลุ่มสมัชชาคนจนได้เรียกร้องดังนี้

1. ข้อเรียกร้องเฉพาะหน้า ให้เปิดประตูกั้นน้ำเพื่อให้ปลาขึ้นมาวางไข่เริ่มตั้งแต่วันที่ 15 พฤษภาคม 2543 เป็นต้นไปเป็นเวลา 1 ปี ตามวัฏจักรวงจรชีวิตของปลา เพื่อเป็นการทดสอบการฟื้นฟูพันธุ์ปลาต่าง ๆ ในลุ่มน้ำมูล

2. ข้อเรียกร้องเดิมตั้งแต่ปี 2540 ยังคงเรียกร้องขอให้จัดสรรที่ดินทำกินให้ชาวบ้านคนละ 20 ไร่ต่อครอบครัว แต่ได้ลดจำนวนที่ดินลงเหลือ 15 ไร่ ในระหว่างการเจรจา

8.1.2 การแก้ไขปัญหาของรัฐบาล

รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (นายบัญญัติ บรรทัดฐาน) ในฐานะประธานคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชน(คชช.) ได้มีคำสั่งคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนที่ 7/2543 แต่งตั้งคณะกรรมการกลางเพื่อแก้ไขปัญหาสมัชชาคนจนโดยมีอำนาจหน้าที่สรุปสาเหตุความเป็นมาของปัญหากรณีเขื่อนปากมูลและปัญหาอื่น ๆ เพื่อวินิจฉัยและเสนอความเห็นการแก้ไขปัญหาต่อรองนายกฯ ซึ่งในเวลาต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติวันที่ 25 กรกฎาคม 2543 ดังนี้

ข้อเสนอของคณะกรรมการกลาง	มติคณะรัฐมนตรี
1. ให้ทดลองเปิดประตูระบายน้ำทั้ง 8 บาน เป็นเวลา 4 เดือนในช่วงฤดูฝน (ประมาณเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม) เพื่อให้ปลาวางไข่ 2. จัดตั้งคณะกรรมการทดลองเปิดประตูระบายน้ำโดยมีองค์ประกอบที่เป็นพหุพาคี 3. กำหนดขอบเขตการทำงานของคณะกรรมการทดลองเปิดประตูระบายน้ำ	1. เห็นชอบให้เปิดประตูระบายน้ำทั้ง 8 บาน เป็นระยะเวลา 4 เดือนในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงสิ้นเดือนสิงหาคม เพื่อให้ปลาสามารถขึ้นไปวางไข่ได้ 2. และ 3. เห็นชอบให้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่กำกับการดำเนินโครงการศึกษาวิจัยด้านทรัพยากรประมงและฟื้นฟูระบบนิเวศวิทยาของแม่น้ำมูลในลักษณะพหุพาคี โดยมีองค์ประกอบและขอบเขตการทำงานซึ่งครอบคลุมการทดลองการเปิดประตูระบายน้ำเพื่อประโยชน์ในการบริหารเขื่อนในปีต่อ ๆ ไป ตามที่คณะกรรมการกลางเสนอ

8.1.3 **ผลการดำเนินการแก้ไขปัญหา**

กฟผ. ได้ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 25 กรกฎาคม 2543 โดยการเปิดประตูระบายน้ำตามที่รัฐบาลกำหนด ซึ่งผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการเปิดบานประตูระบายน้ำ 8 บาน ของเขื่อนปากมูล โดยยกบานขึ้นทั้งหมดในช่วง 4 เดือน (เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2543) มีดังนี้

<u>ด้านการผลิตพลังงานไฟฟ้า</u>

ทำให้สูญเสียการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเขื่อนปากมูลในช่วง 4 เดือน เป็นจำนวนเฉลี่ย 120 ล้านหน่วย คิดเป็นมูลค่าเงินที่จะต้องสูญเสียประมาณ 212 ล้านบาท อันเนื่องจากต้องซื้อไฟฟ้าจาก ส.ป.ป.ลาว หรือหากคิดจากการนำเข้าน้ำมันจากต่างประเทศจำนวน 30 ล้านลิตร มาผลิตไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าชนิดอื่นเพื่อทดแทนการผลิตไฟฟ้าจากเขื่อนปากมูลก็ทำให้ผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งประเทศต้องรับภาระค่าไฟฟ้าเพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็น

<u>ด้านประมง</u>

ผลกระทบด้านการประมง อนุมานได้ว่าการเปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูลจะไม่ ทำให้ผลผลิตด้านประมงเพิ่มขึ้น เพราะจากข้อมูลการประมง จังหวัดอุบลราชธานี ในช่วงปี 2533 – 2536 ซึ่งเป็นช่วงก่อนการดำเนินโครงการเขื่อนปากมูล มีผลผลิตด้านประมงเฉลี่ย 82,000,000 บาทต่อปี (ราคาคงที่ 2531) ในขณะที่ในช่วงปี 2537 - 2539 ซึ่งเป็นช่วงหลังจากมีเขื่อนปากมูลแล้ว ผลผลิตด้านประมงเฉลี่ย 134,000,000 บาทต่อปี (ราคาคงที่ 2531) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในภาพรวมหลังจากมีเขื่อนปากมูล จังหวัดอุบลราชธานี มีผลผลิตการประมงเพิ่มขึ้น

8.2 การเรียกร้องของสมัชชาคนจนที่นำเสนอ ครม. เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2544

8.2.1 ข้อเรียกร้อง

ข้อเรียกร้องของกลุ่มสมัชชาคนจนที่เกี่ยวข้องกับการเปิดบานประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลที่นำเสนอคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2544 คือให้เปิดบานประตูระบายน้ำทั้ง 8 บานอย่างถาวร(ข้อเรียกร้องด้านอื่นๆ ดูรายละเอียดในหัวข้อที่ 5)

8.2.2 การแก้ไขปัญหาของรัฐบาล

นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 50/2544 ลงวันที่ 20 มีนาคม 2544 "แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจน" โดยมีนายปองพล อดิเรกสาร รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานคณะกรรมการฯ

วันที่ 3 เมษายน 2544 รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายจาตุรนต์ ฉายแสง) มีหนังสือเรียนรองนายกรัฐมนตรี (นายปองพล อดิเรกสาร) ในฐานะประธานคณะกรรมการแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจนว่าข้อเรียกร้องของสมัชชาคนจนที่ให้เปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลทั้ง 8

บานเป็นเวลา 4 เดือนตั้งแต่วันที่ 15 พฤษภาคม 2544 ถึงวันที่ 15 กันยายน 2544 นั้น ให้คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาสมัชชาคนจน พิจารณาเป็นกรณีเร่งด่วนและให้ได้ข้อสรุปโดยเร็ว

วันที่ 9 เมษายน 2544 คณะกรรมการแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจน ได้มีคำสั่งที่ 1/2544 แต่งตั้ง "คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจน กรณีเขื่อนของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย" วันเดียวกัน(9 เมษายน 2544) คณะอนุกรรมการฯซึ่งมีนายชัยวัฒน์ สถาอานันท์ เป็นประธาน และมีนายสุธี ประศาสน์เศรษฐ์ เป็นกรรมการรวมอยู่ด้วยได้ประชุมและสรุปเสนอแนวทางให้คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบดังนี้

- ให้รัฐบาลสั่งการให้ กฟผ. เปิดประตูน้ำทั้ง 8 บานสุดบานประตูเป็นระยะเวลา 4 เดือน (พ.ค.-ส.ค.44) และดำเนินการศึกษาลุ่มน้ำธรรมชาติจากการเปิดประตูน้ำทั้ง 8 บาน
- ให้รัฐบาลอำนวยการและให้การสนับสนุนทรัพยากรบุคคลและงบประมาณแก่คณะทำงาน 2 คณะที่จะจัดตั้งขึ้น ได้แก่คณะทำงานทดลองการเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล และคณะทำงานเพื่อฟื้นฟูชีวิตชุมชนผู้ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนปากมูล

วันที่ 17 **เมษายน** 2544 คณะรัฐมนตรีมีมติดังนี้

- ให้รัฐบาลสั่งการให้ กฟผ. เปิดประตูน้ำทั้ง 8 บานสุดบานประตูเป็นระยะเวลา 4 เดือน (พ.ค.-ส.ค.44) และดำเนินการศึกษาลุ่มน้ำธรรมชาติจากการเปิดประตูน้ำทั้ง 8 บาน
- ให้รัฐบาลอำนวยการและให้การสนับสนุนทรัพยากรบุคคลและงบประมาณแก่คณะทำงาน 2 คณะที่จะจัดตั้งขึ้น ได้แก่คณะทำงานทดลองการเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล และคณะทำงานเพื่อฟื้นฟูชีวิตชุมชนผู้ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนปากมูล

แต่การเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลตามมติฯ วันที่ 17 เมษายน 2544 เริ่มเปิดสุดบานวันที่ 14 มิถุนายน 2544 เนื่องจากมีราษฎรอีกกลุ่มหนึ่งที่ไม่เห็นด้วยกับ มติ ครม. มาชุมนุมประท้วงในแม่น้ำมูลท้ายเขื่อนไม่ยอมให้เปิดบานประตูน้ำฯ รัฐบาลได้ส่งผู้แทนไปเจรจาจนสามารถเปิดประตูฯพ้นน้ำได้วันที่ 2 มิถุนายน 2544 และเปิดได้สุดบานเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2544

วันที่ 11 **ธันวาคม** 2544 ครม. มีมติเห็นชอบให้ขยายเวลาการเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลตามมติ ครม.วันที่ 17 เมษายน 2544 เป็นให้เปิดต่อไปจนครบ 1 ปี เพื่อให้ "โครงการศึกษาวิจัยแนวทางการฟื้นฟูระบบนิเวศ วิถีชีวิตและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากเขื่อนปากมูล" ของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีสัมฤทธิ์ผล

วันที่ 20 พฤษภาคม 2545 นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งที่ 137/2545 แต่งตั้ง พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ เป็นประธานคณะกรรมการกำกับและติดตามแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจน โดยมีรัฐมนตรีจาตุรนต์ ฉายแสง เป็นรองประธาน และรัฐมนตรี พงศ์เทพ เทพกาญจนา ร่วมเป็นกรรมการองค์ประกอบกรรมการฝ่ายรัฐบาลกับกลุ่มสมัชชาคนจนร่วมเป็นกรรมการฝ่ายละครึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด

วันที่ 3 มิถุนายน 2545 กฟผ.มีหนังสือแจ้ง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา) ว่าจะปิดประตูระบายน้ำฯ เมื่อครบกำหนดตามมติ ครม. วันที่ 11 ธันวาคม 2544 ในวันที่ 14 มิถุนายน 2545

วันที่ 4 มิถุนายน 2545 ประธานคณะกรรมการกำกับและติดตามการแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจน (พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ) เสนอผลการประชุมของคณะกรรมการฯ ให้คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบ ดังนี้

ผลการประชุมคณะกรรมการกำกับและติดตามการแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจน		
เรื่องเขื่อนปากมูล	ผลการประชุม (พลเอก ชวลิตฯ ประธานที่ประชุม)	ผลความคืบหน้า
1. เปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลทั้ง 8 บาน จนกว่าจะมีมาตรการในการจัดการเขื่อน มาตรการในการฟื้นฟูชีวิตชุมชน และ มาตรการในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม 2. จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนฟื้นฟูชีวิตและชุมชนระยะสั้นตามข้อเสนอของคณะทำงานฯ	ประเด็นตาม 1. เนื่องจากคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2544 ขยายเวลาเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลให้ครบ 1 ปี เพื่อศึกษาซึ่งจะครบในวันที่13 มิถุนายน 2545 นี้ แต่เนื่องจากการศึกษาของมหาวิทยาลัยอุบลฯ ยังไม่แล้วเสร็จ ประธานจะนำกรณีดังกล่าวไปหารือกับคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาขยายเวลาเปิดประตู	กรณี 1. ขอหารือ ครม.เพื่อพิจารณา กรณี 2. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้ส่งเรื่องให้จังหวัดอุบลฯ ดำเนินการแล้ว

8.2.3 **ผลการดำเนินการแก้ไขปัญหา**

กฟผ. ได้ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 17 เมษายน 2544 และ 11 ธันวาคม 2544 โดยการเปิดประตูระบายน้ำตามที่รัฐบาลกำหนดจนครบ 1 ปีแล้ว เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2545

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปิดบานประตูระบายน้ำทั้ง 8 บานสุดบานประตูเป็นเวลา 1 ปี (14 มิถุนายน 2544 – 13 มิถุนายน 2545) มีดังนี้

<u>ด้านการผลิตพลังงานไฟฟ้า</u>

สูญเสียโอกาสการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเขื่อนปากมูลเฉลี่ย 284 ล้านหน่วย คิดเป็นมูลค่าความสูญเสียประมาณ 496 ล้านบาท(ไม่ได้นำน้ำที่ระบายทิ้งในเดือนกันยายน 2544 มาคิด เนื่องจากเกิดภาวะอุทกภัย) กฟผ. ต้องซื้อไฟฟ้าจาก ส.ป.ป.ลาว หรือผลิตไฟฟ้าจากน้ำมันทดแทนการไม่ได้ผลิตไฟฟ้าจากเขื่อนปากมูลซึ่งทำให้ผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งประเทศต้องรับภาระค่าไฟฟ้าเพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็น

ด้านประมง

ชาวประมงจับปลาได้เพียง 61 ตัน ใน 11 เดือน (กรกฎาคม 2544 – พฤษภาคม 2545) จากสถิติที่มีผู้ศึกษาไว้ก่อนเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลเมื่อปี 2542 (โดยนายประดิษฐ์ ศรีภัทรประสิทธิ์ นักศึกษาปริญญาเอก สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย – AIT) พบว่าชาวประมงจับปลาได้ปีละประมาณ 175 ตัน แสดงว่าการเปิดระตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลไม่ได้ช่วยให้ผลผลิตประมงเพิ่มขึ้น

สรุป คณะรัฐมนตรีรับทราบการรอนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขยายเวลาเปิดประตูต่อจากวันที่ 14 มิถุนายน 2545 ตามข้อเสนอของ พลเอก ชวลิตฯ ในฐานะประธานคณะกรรมการกำกับและติดตามการแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจน ซึ่งมีกลุ่มสมัชชาคนจนครึ่งหนึ่งเป็นกรรมการในคณะกรรมการชุดนี้ ทั้งนี้ต้องรอให้คณะกรรมการแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจนที่มีรองนายกรัฐมนตรี (นายปองพล อดิเรกสาร) เป็นประธานฯ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาได้พิจารณาว่าควรเปิดหรือปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลหรือมีแนวทางอื่นที่เห็นสมควรอีกหรือไม่ อย่างไร

9. การเรียกร้องให้ปิดบานประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล

การที่รัฐบาลสั่งให้ กฟผ. เปิดบานประตูน้ำเขื่อนปากมูลทั้ง 8 บานรวมเป็นเวลา 1 ปีนี้ ราษฎรที่อาศัยอยู่ริมสองฝั่งแม่น้ำมูลส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย แต่การคัดค้านการเปิดประตูระบายน้ำได้กระทำโดยสงบ ตามขั้นตอนของทางราชการ ด้วยหวังว่าการดำเนินการเรียกร้องโดยสันติวิธีจะได้รับการตอบสนองอย่างเข้าอกเข้าใจจากรัฐบาล และนำข้อเรียกร้องไปพิจารณาอย่างแท้จริง แต่ก็ไม่ได้รับการตอบสนองเท่าที่ควร

หลังจากที่ได้เปิดบานประตูฯ ทั้ง 8 บานแล้ว ทำให้ระดับน้ำในลำน้ำมูลลดลงอย่างมาก เนื่องจากเป็นช่วงหน้าแล้ง ก่อให้เกิดความเดือดร้อน ราษฎรจึงได้ทำเรื่องร้องเรียนขอให้ปิดบานประตูฯ ความเดือดร้อนจากการเปิดบานประตูฯ ประมวลตามเอกสารข้อร้องเรียนของราษฎรได้ดังต่อไปนี้

1. ผู้เลี้ยงปลาในกระชังไม่สามารถประกอบอาชีพต่อไปได้ เนื่องจากระดับน้ำตื้นเขิน ทำให้ปลาเติบโตช้า
2. บางหมู่บ้านสูบน้ำเพื่อผลิตเป็นน้ำประปาไม่ได้ บ้านวังใหม่เครื่องสูบน้ำไหม้
3. เกษตรกรบ้านโนนยาง บ้านดงบาก บ้านท่าค้อนเหนือ บ้านโนนกลาง ฯลฯ ต้องการให้ปิดประตูเขื่อนและสร้างคลองส่งน้ำเข้าพื้นที่นา เพื่อจะได้สามารถทำนาปีละ 2 ครั้ง
4. ในที่ประชุมกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน นายเหมือน พูนดี ผู้ใหญ่บ้านแก่งเจริญ อำเภอพิบูลมังสาหาร กล่าวในที่ประชุมว่า "คณะรัฐมนตรีทำไมต้องเชื่อกลุ่มสมัชชาคนจนไปเสียทุกอย่าง ทำไมไม่มีการสอบถาม หรือทำประชาพิจารณ์กับชาวบ้านที่อาศัยอยู่เหนือเขื่อนปากมูล ว่าชาวบ้านส่วนใหญ่มีความต้องการอะไร....."
5. ชาวบ้านต้องการเขื่อน และต้องการให้มีการสร้างคลองส่งน้ำหรือสถานีสูบน้ำเพิ่มเติม เพื่อให้มีน้ำเข้านาให้มากที่สุด และมีความเห็นว่าข้อเรียกร้องของสมัชชาคนจนไม่ใช่ความต้องการของชาวบ้านส่วนใหญ่
6. ผลจากการเปิดเขื่อน ทำให้กุ้งก้ามกรามที่ทางราชการปล่อยในอ่างเก็บน้ำเขื่อนปากมูลสูญหายไป ผู้เลี้ยงปลาในกระชังประสบความเดือดร้อน และการสูบน้ำเพื่อการเกษตรได้รับผลกระทบ
7. เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของอำเภอโขงเจียม รวมทั้งกระทบต่อชื่อเสียงของคนโขงเจียมที่ถูกมองว่าไม่ทำมากิน มีแต่การประท้วง ทำให้ลูกหลานไปสมัครงานแล้วไม่มีใครยอมรับ
8. ขาดแหล่งน้ำสำหรับ วัว ควาย
9. ระดับน้ำในบ่อบาดาลแห้ง
10. ไม่สามารถทำการเกษตรกรรมเพาะปลูกได้ในช่วงฤดูแล้ง
11. น้ำในห้วย หนอง และลำน้ำสาขาของแม่น้ำมูลแห้งขอด

12. เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำอย่างรุนแรง ทั้งน้ำอุปโภค-บริโภค น้ำใช้เพื่อการเกษตร และเลี้ยงสัตว์ในหลายพื้นที่ ได้แก่ อำเภอโขงเจียม อำเภอพิบูลมังสาหาร และอำเภอสิรินธร ถึงขนาดมีคำกล่าวว่า "จะทุบเขื่อนทิ้งก็ไม่ว่า ขอให้รัฐบาลช่วยเหลือหาน้ำ และสร้างคลองส่งน้ำไปสู่ที่นาเพื่อให้ทำการเกษตรได้เต็มที่ก็พอ"

10. การวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล

10.1 ผลกระทบในระดับท้องถิ่นและชุมชน

ผลกระทบในระดับท้องถิ่นและชุมชนเป็นผลกระทบทาง สังคม เศรษฐกิจ และ ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในเขตลุ่มแม่น้ำมูลตอนล่าง ผลกระทบจำแนกได้ดังนี้

(1) จากสถิติของสำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าการเปิดประตูเขื่อนปากมูลทำให้ลำน้ำมูลมีระดับต่ำ ราษฎรจำนวน 12,431 ครัวเรือน ในเขต 11 อำเภอ ได้รับผลกระทบในการปลูกข้าวนาปรัง พืชไร่ พืชผัก คิดเป็นพื้นที่รวม 64,440 ไร่ ซึ่งมีผลต่อสภาพเศรษฐกิจครัวเรือนที่ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักในการปลูกพืชมีรายได้ลดลงเกิดความเดือดร้อน(ดูตารางที่ 10.1-1 ประกอบ)

ตารางที่ 10.1-1 ข้อมูลผลกระทบด้านการเกษตรจากการเปิดประตูเขื่อนปากมูล

ที่	อำเภอ/กิ่งอำเภอ	จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบ (ครัวเรือน)	พื้นที่การปลูกพืชที่ได้รับผลกระทบ (ไร่)			
			ข้าว นาปรัง	พืชไร่	พืชผัก	รวม
1	สิรินธร	65	300	-	200	500
2	พิบูลมังสาหาร	508	1,020	-	100	1,120
3	ตาลสุม	50	510	50	10	570
4	เมือง	1,867	3,108	2,180	315	5,603
5	ตระการพืชผล	830	3,077	6,000	4,000	13,077
6	วารินชำราบ	360	2,570	50	710	3,330
7	ม่วงสามสิบ	1,543	9,800	7,084	3,000	19,884
8	เขื่องใน	4,000	3,500	2,000	1,500	7,000
9	สว่างวีระวงศ์	1,050	3,000	500	400	3,900
10	โขงเจียม	301	-	70	50	120
11	ดอนมดแดง	1,857	4,900	400	36	5,336
รวม		12,431	31,785	18,334	10,321	60,440

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี

(2) ราษฎรขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภค และบริโภค เนื่องจากระดับน้ำในลำน้ำสาขา และระดับน้ำในบ่อในหมู่บ้านที่ราษฎรใช้ประจำวัน แห้งขอด ทำให้เกิดความเดือดร้อนเกี่ยวกับน้ำกินน้ำใช้

(3) สถิติอาชีพเลี้ยงปลาในกระชังพบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงปลากระชังในแม่น้ำมูลในช่วงระหว่างเขื่อนปากมูลถึงแก่งสะพือ จำนวน 9 ราย (60 กระชัง) ต้องสูญเสียอาชีพ (ดูตารางที่10.1-2 ประกอบ)

ตารางที่ 10.1-2 สถิติการเลี้ยงปลาในกระชัง

อำเภอ	หมู่บ้าน	ปี 2543 = 9 ราย (จำนวนกระชัง)	ปี 2544 = 4 ราย (จำนวนกระชัง)	ปี 2545 = 0 ราย (จำนวนกระชัง)
พิบูลมังสาหาร	น้ำสร้าง	6	4	0
	สะพือเหนือ	2	0	0
	ทรายมูล	6	0	0
	ท่าทรายพิบูลย์	10	0	0
	รวม	24	4	0
สิรินธร	คันไร่	2	0	0
	สุวรรณวารี	12	4	0
	คำนกหอ	8	0	0
	รวม	22	4	0
โขงเจียม	วังสะแบงเหนือ	6	6	0
	วังสะแบงใต้	8	0	0
	ดุงลุง	0	6	0
	รวม	14	12	0
รวมทั้งหมด		60	20	0

(4) การเปิดประตูเขื่อนปากมูลทำให้ราษฎรถูกแบ่งออกเป็นหลายกลุ่มและมีความขัดแย้งกันอย่างรุนแรง เกิดความแตกแยกทางสังคม

10.2 ผลกระทบในระดับภาคและจังหวัด

ผลกระทบในระดับภาคและจังหวัดเกี่ยวข้องกับการสูญเสียความมั่นคงของระบบไฟฟ้าของภาค การสูญเสียเอกภาพในการบริหารราชการ และสูญเสียโอกาสด้านผลผลิตประมง ดังนี้

(1) <u>สูญเสียความมั่นคงของระบบไฟฟ้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</u>

ในช่วงการเปิดประตูระบายน้ำฯที่ผ่านมาเกิดภาวะแรงดันต่ำกว่ามาตรฐานประมาณร้อยละ 2 และเกิดความสูญเสียเพิ่มขึ้นประมาณ 51 ล้านหน่วยต่อปี นอกจากนี้ในกรณีที่เกิดความขัดข้องกับสายส่งหลักที่ส่งกำลังไฟฟ้ามาจากภาคกลาง ภาคเหนือ หรือ สปป.ลาว จะก่อให้เกิดไฟฟ้าดับเป็นบริเวณกว้าง

(2) <u>สูญเสียโอกาสด้านการประมง</u>

(2.1) ปริมาณปลาจับได้ลดลง จากข้อมูลการจับปลาในลำน้ำมูลตอนล่างตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2544 ถึงเดือนพฤษภาคม 2545 (รวม 11 เดือน) พบว่ามีการจับปลาได้ 61 ตัน (คิดเป็นมูลค่าประมาณ 3.5 ล้านบาท) ทั้งนี้ จากสถิติการจับปลาทั้งปีในปีที่ใช้งานเขื่อนปากมูลตามปกติพบว่าได้ผลผลิตในปริมาณ 175 ตันต่อปี

(2.2) สูญเสียโอกาสในการผลิตกุ้งก้ามกราม กฟผ. จำเป็นต้องงดการปล่อยพันธุ์กุ้งก้ามกราม สาเหตุเนื่องจากมีการเปิดประตูระบายน้ำตลอดเวลา หากปล่อยพันธุ์กุ้งฯ ก็จะไหลลงสู่แม่น้ำโขงข้ามไปสู่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งตามแผนปฏิบัติการ กฟผ. จะมีการปล่อยกุ้งเพิ่มขึ้นเป็นปีละ 10 ล้านตัว สามารถให้ผลผลิตได้ประมาณปีละ 20 ตัน คิดเป็นมูลค่า 7 ล้านบาท (ดูตารางที่ 10.2-1)

ตารางที่ 10.2-1 ผลผลิตกุ้งก้ามกรามแม่น้ำมูลตอนล่าง

	ปล่อยกุ้งก้ามกราม (ล้านตัว)	ผลผลิต (กก.)	มูลค่า (ล้านบาท)	หมายเหตุ
2538	7	-	-	
2539	5	12,689	2,989	
2540	5	11,679	2,948	
2541	3	10,657	3,640	
2542-43	2	16,646	4,515	
รวม	22	51,671	14,092	

ที่มา : กรมประมง (2545)

(3) สูญเสียเอกภาพในการบริหารและปกครองในระดับจังหวัด เนื่องจากมีเป็นประเด็นกลุ่มคนชาวต่างประเทศมาร่วมคัดค้านโครงการ และมีการเมืองเข้ามาแทรกแซง

10.3 ผลกระทบในระดับประเทศ

ผลกระทบในระดับประเทศเกี่ยวข้องโดยตรงหลายประการเช่น ด้านพลังงาน ด้านเศรษฐกิจ และด้านภาพลักษณ์ ดังนี้

(1) ระหว่างเดือนมิถุนายน 2544 ถึงเดือนพฤษภาคม 2545 ปริมาณน้ำที่ไหลผ่านเขื่อนเท่ากับ 32,177 ล้านลูกบาศก์เมตร คำนวณเป็นพลังงานไฟฟ้าที่สูญเสียโอกาสในการผลิตไป 284 ล้านหน่วย คิดเป็นมูลค่าสูญเสีย 496 ล้านบาท (ตารางที่ 10.3 -1)

ตารางที่ 10.3 -1 การสูญเสียทรัพยากรน้ำเพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้า

เดือน	ปริมาณน้ำที่ไหลผ่านเขื่อน (ล้านลูกบาศก์เมตร)	คิดเป็นปริมาณพลังงานไฟฟ้าสูญเสีย (ล้านหน่วย)	ราคาค่าเชื้อเพลิงที่ใช้ ทดแทน (บาท/หน่วย)	คิดเป็นมูลค่าความสูญเสีย (ล้านบาท)
มิถุนายน 2544	1,109.03	29.511	1.9022	56.135
กรกฎาคม 2544	1,765.01	32.754	1.9022	62.304
สิงหาคม 2544	4,021.43	30.437	1.9022	57.897
กันยายน 2544	11,542.73	- *	1.9022	- *
ตุลาคม 2544	7,088.10	42.153	1.9022	80.183
พฤศจิกายน 2544	3,974.67	75.588	1.5761	119.134
ธันวาคม 2544	853.44	23.842	1.5800	37.672
มกราคม 2545	284.26	8.365	1.8000	15.057
กุมภาพันธ์ 2545	427.55	10.674	1.7400	18.572
มีนาคม 2545	396.38	10.389	1.7400	18.077
เมษายน 2545	260.46	8.379	1.5500	12.987
พฤษภาคม 2545	393.50	11.465	1.5500	17.770
รวม	32,116.56	283.558	-	495.788

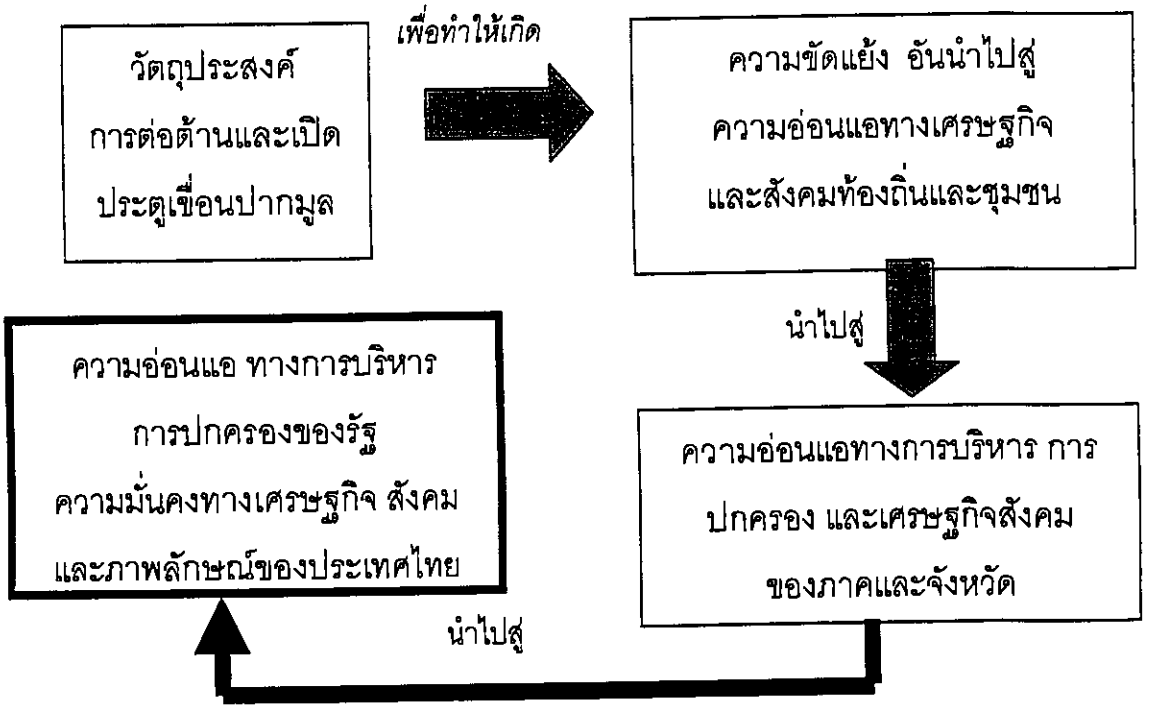
* เนื่องจากในเดือนกันยายน 2544 น้ำท่วมภาคอีสาน ปริมาณน้ำในลำน้ำมูลมีมากกว่าทุกๆ ปีที่ผ่านมานับตั้งแต่ก่อสร้างเขื่อนปากมูลเสร็จ ในสภาวะเช่นนี้ กฟผ. ต้องเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลโดยไม่ได้ผลิตพลังงานไฟฟ้า ซึ่งถือเป็นเหตุสุดวิสัยที่นานๆ จะเกิดขึ้นสักครั้งหนึ่ง ดังนั้น ในการคำนวณจึงไม่ได้นำปริมาณน้ำที่ระบายทิ้งไปในเดือนกันยายน 2544 มาคิดเป็นพลังงานไฟฟ้าสูญเสีย

(2) สูญเสียรายได้และโอกาสการนำทรัพยากรที่ประเทศชาติควรพึ่งพาตนเองได้ เช่น รายได้จากภาคเกษตรจังหวัดลดลงอันมีผลต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติ นอกจากนี้ทำให้มิได้นำทรัพยากรน้ำมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าในการทดแทนการนำเข้าพลังงาน เช่นน้ำมัน การซื้อไฟฟ้าจากต่างประเทศ เป็นต้น

(3) ภาพลักษณ์ของประเทศสูญเสียไปเนื่องจากข่าวสารระหว่างประเทศออกมาในแง่ลบและเป็นข้อมูลบิดเบือนเกี่ยวกับเขื่อนปากมูลว่าประเทศไทยไม่ดูแลคนจน ไม่เคารพสิทธิมนุษยชน ไม่ดูแลสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

10.4 สรุปผลการวิเคราะห์

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังรูปต่อไปนี้

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ากรณีของการต่อต้านเพื่อทำลายหรือเปิดประตูเขื่อนปากมูลเป็นที่ชัดเจนว่า NGOsระหว่างประเทศร่วมกับNGOsบางกลุ่มในประเทศไทย และร่วมกับนักวิชาการ คณาจารย์ในมหาวิทยาลัยและสื่อมวลชนบางกลุ่ม สามารถกำหนดนโยบายและดำเนินการแทรกแซงการบริหารงานของรัฐได้อย่างเสรี หลายกรณีเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายของประเทศไทย เช่นการบุกรุกเข้ายึดเขื่อนและทำลายทรัพย์สิน การบุกรุกเข้าทำเนียบรัฐบาลในยามวิกาล หลายกรณีเป็นการกระทำที่ไม่มีจรรยาบรรณ ขาดความรับผิดชอบ เช่นการบิดเบือนข้อมูล การออกข่าวผลการศึกษาไปทั่วโลกเป็นไปในทางลบต่อประเทศโดยยังไม่ได้ศึกษาหรือศึกษาไม่แล้วเสร็จ ทั้งหมดที่กล่าวส่งผลกระทบกระเทือนอย่างรุนแรงต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทย เห็นควรรีบดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นโดยเร็ว

11. **ข้อสังเกต**

คณะทำงานฯ มีข้อสังเกตในโครงการเขื่อนปากมูลดังนี้

ก. **หลักการและเหตุผลด้านพลังงาน**

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความต้องการพลังงานที่เพิ่มขึ้นของประเทศไทยในช่วงต้นทศวรรษ 2530 ทำให้ประเทศไทย มีความต้องการพลังงานไฟฟ้าเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยประมาณ 14% และคาดว่าความต้องการจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในอัตรา 10% ต่อปี

สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากข้อมูลในปี 2532 มีกำลังผลิตพลังงานไฟฟ้าเพียง 136.5 เมกะวัตต์ ต้องพึ่งพาการรับไฟฟ้าจากสายส่งภาคเหนือและภาคกลาง 500 เมกะวัตต์ และประเทศลาว 30 เมกะวัตต์ มาเสริมในระบบ และคาดว่ามีความต้องการใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี แต่ในปี 2532 มีความต้องการใช้ไฟฟ้าจริงเพิ่มขึ้นจากปี 2531 ถึงร้อยละ 16.4 ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างมีแหล่งผลิตไฟฟ้าเพียงเขื่อนสิรินธร (36 เมกะวัตต์) เพียงแหล่งเดียว ซึ่งหากไม่มีแหล่งผลิตไฟฟ้าในภาคนี้เพิ่มเติม จะทำให้เกิดการขาดแคลน ประชาชนและเศรษฐกิจในภูมิภาคจะเดือดร้อนและเสียหาย โครงการเขื่อนปากมูลเป็นส่วนย่อยหนึ่งของแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าให้ระบบไฟฟ้าของประเทศ และสนองความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าของภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ 136 เมกะวัตต์ ทำให้เกิดความมั่นคง ลดการพึ่งพาไฟฟ้าจากแหล่งอื่น

โครงการเขื่อนปากมูลมีลักษณะเด่นตรงที่มีการใช้พลังน้ำที่เป็นพลังงานหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ได้ และไม่ก่อให้เกิดมลภาวะ ซึ่งต่างจากโครงการโรงไฟฟ้าที่เดินเครื่องโดยใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิงซึ่งมีราคาแพงและก่อให้เกิดมลภาวะ

ข. **การศึกษาและขออนุมัติโครงการจนถึงการก่อสร้างและการใช้ประโยชน์**

ความจริงโครงการเขื่อนปากมูลไม่ได้ริเริ่มโดยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) แต่เป็นการดำเนินการโดยสำนักงานพลังงานแห่งชาติ("กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน"ในปัจจุบัน) และ กฟผ. รับมาดำเนินการตั้งแต่ปี 2522 จน ค.ร.ม. มีมติอนุมัติโครงการเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2533 ทำให้ กฟผ. ต้องกลายมาเป็นหน่วยงานหลักที่ต้องเผชิญกับการเรียกร้องและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน

ซึ่งหากพิจารณาการดำเนินการศึกษา จะเห็นได้ว่าโครงการนี้ใช้เวลาในการศึกษาจนถึงการอนุมัติโครงการ และเสร็จสิ้นการก่อสร้างจนสามารถใช้ประโยชน์ได้นับเป็นเวลาเกือบ 30 ปี ตามขั้นตอนดังนี้

พ.ศ.2510 - 2513 รัฐบาลฝรั่งเศสได้ส่งผู้เชี่ยวชาญมาร่วมดำเนินการกับผู้เชี่ยวชาญของสำนักงานพลังงานแห่งชาติ

พ.ศ.2513 รัฐบาลฝรั่งเศสได้ส่งบริษัทที่ปรึกษา SOFELEC มาศึกษาความเหมาะสม เน้นเฉพาะผลประโยชน์ทางผลิตไฟฟ้าเพียงอย่างเดียวจะเก็บกักน้ำที่ระดับ 112.0 เมตร รทก.

พ.ศ.2522 การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) รับโอนมาศึกษาต่อ โดยว่าจ้างบริษัท ทีมคอนซัลติ้งเอ็นจิเนียร์ จำกัด ศึกษานิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม พบว่ามีผลกระทบมากจึงชะลอโครงการไว้

ภายใต้ความเห็นชอบของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และได้รับความช่วยเหลือจากประเทศฝรั่งเศส (โดยบริษัทที่ปรึกษา SOGREAH) ได้ดำเนินการศึกษาความเหมาะสมโครงการฯ อีกครั้งหนึ่ง ในลักษณะโครงการเอนกประสงค์ ทั้งด้านไฟฟ้า ชลประทาน การประมง ฯลฯ

พ.ศ.2525 – 2528 รัฐบาลฝรั่งเศสให้ความช่วยเหลือผ่านบริษัทที่ปรึกษา SOGREAH ทบทวนการพัฒนาโครงการฯ ร่วมกับ กฟผ. อีกครั้งหนึ่ง เพื่อศึกษาความเหมาะสมทั้งด้านวิศวกรรม เศรษฐศาสตร์ รวมถึงด้านนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม โดยนำข้อมูลเฉพาะสาขาจากบริษัทที่มฯ ที่ศึกษาไว้บ้างแล้วมาพิจารณาด้วยเพื่อให้ กฟผ. ได้มีข้อมูลมากพอที่จะตัดสินใจ โดยให้ราษฎรได้รับผลกระทบน้อยที่สุด

พ.ศ.2530 – 2531 กฟผ. ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลฝรั่งเศสโดยให้บริษัทที่ปรึกษา SOGREAH ศึกษาขั้นรายละเอียด และทำแบบจำลองทางชลศาสตร์

วันที่ 29 มีนาคม 2533 ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

วันที่ 23 เมษายน 2533 ผ่านการพิจารณาด้านการเงินจากกระทรวงการคลัง

วันที่ 30 เมษายน 2533 ผ่านการเห็นชอบด้านความเหมาะสมด้านการลงทุนจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

วันที่ 15 พฤษภาคม 2533 คณะรัฐมนตรี มีมติอนุมัติให้ กฟผ. ก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากมูล

พ.ศ.2533 – 2537 ดำเนินการก่อสร้าง

พ.ศ.2538 – 2543 โรงไฟฟ้าเขื่อนปากมูลเดินเครื่องได้เต็มที่ สามารถผลิตพลังงานไฟฟ้าได้จริงเฉลี่ย 300 ล้านหน่วยต่อปี จากที่ได้คาดหมายไว้ในขั้นเสนอขออนุมัติโครงการว่าจะผลิตได้ 280 ล้านหน่วยต่อปี

พ.ศ.2544 รัฐบาลได้สนองตอบข้อเรียกร้องของสมัชชาคนจนเพิ่มเติม โดยสั่งให้ กฟผ. เปิดบานประตูระบายน้ำเป็นเวลา 1 ปี การเปิดเริ่มตั้งแต่วันที่ 14 มิถุนายน 2544 ครบกำหนดปิดวันที่ 13 มิถุนายน 2545

หลังจากวันที่ 13 มิถุนายน 2545 จนถึงปัจจุบัน รัฐบาลยังได้ให้ กฟผ. เปิดประตูระบายน้ำต่อไปโดยไม่มีกำหนดตามข้อเรียกร้องของสมัชชาคนจน

ค. <u>การลดผลกระทบต่อพื้นที่และประชาชนก่อนการอนุมัติและก่อสร้างเขื่อนปากมูล</u>

ตามแผนการก่อสร้างเขื่อนปากมูลที่ศึกษาไว้เดิม จะสร้างเขื่อนปากมูลที่แก่งตะนะ โดยมีระดับเก็บกักน้ำที่ 112 เมตร รทก. ซึ่งจะมีกำลังผลิตไฟฟ้าได้ถึง 300 เมกะวัตต์ และผลิตพลังงานไฟฟ้าได้ถึง 442 ล้านหน่วยต่อปี แต่จากระดับดังกล่าวจะมีผลทำให้น้ำท่วม แก่งตะนะ วัดดอนธาตุ และแก่งสะพือ ประชาชนจะถูกน้ำท่วมที่อยู่อาศัยพื้นที่ทำกินประมาณ 4,000 ครัวเรือน

เพื่อบรรเทาผลกระทบต่อประชาชน กฟผ. ได้ปรับลดโครงการ โดยย้ายตำแหน่งที่ตั้งเขื่อนมาดำเนินการที่บ้านหัวเห่ว และลดระดับเก็บกักน้ำลงมาที่ 108 เมตร รทก. ซึ่งจะทำให้แก่งสะพือ แก่งตะนะ และวัดดอนธาตุ ไม่ได้รับผลกระทบใดๆ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจะลดลงเหลือประมาณ 400 ครัวเรือน พื้นที่ถูกน้ำท่วมประมาณ 5,000 ไร่ แต่กำลังผลิตไฟฟ้าลดลงจาก 300 เมกะวัตต์ เหลือ 136 เมกะวัตต์ การเก็บกักน้ำจะมีผลให้เกิดภาวะน้ำเอ่อล้นตลิ่งแม่น้ำ เช่น น้ำหลากตามปกติดังที่เคยปรากฏ ส่วนประชาชนที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำมูล บริเวณอำเภอโขงเจียม และอำเภอพิบูล มังสาหาร ที่ได้รับผลกระทบจำเป็นต้องอพยพมาอยู่ในพื้นที่ที่คัดเลือกไว้ และได้รับการชดเชยช่วยเหลือตามแผนการ แก้ไขผลกระทบที่กำหนดไว้ทุกประการ

ง. <u>การเรียกร้องและการแก้ไขปัญหาตอบสนองการเรียกร้อง</u>

ปัญหาของโครงการก่อสร้างเขื่อนปากมูลเริ่มต้นด้วยความกังวลว่าระดับเก็บกักน้ำจะสูงท่วมแก่งสะพือ วัดดอนธาตุ แก่งตะนะ อีกทั้งผู้ได้รับผลกระทบที่ดินถูกน้ำท่วม เกรงว่าจะไม่ได้รับค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สินเนื่องจากไม่มีเอกสารสิทธิ แต่ กฟผ. ก็ได้แก้ไขปัญหาเป็นขั้นตอนมาโดยตลอดคือ

1. ลดระดับเก็บกักน้ำจาก 112 เมตร รทก. ลงเหลือ 108 เมตร รทก. ทำให้ประชาชนที่จะได้รับผลกระทบจาก 4,000 ครัวเรือน เหลือเพียงไม่เกิน 400 ครัวเรือน

2. การช่วยเหลือราษฎรได้รับผลกระทบจากโครงการ

(1) **ค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สินฯ**

1. ค่าทดแทน (ทรัพย์สิน) 1,883 ราย	232,635,253.80 บาท
2. ค่าที่อยู่อาศัยใหม่	52,382,000.00 บาท
3. ค่าที่ทำกินใหม่	92,680,858.00 บาท
4. ค่าก่อสร้างและพัฒนาสาธารณูปโภคฯ	113,734,000.00 บาท
5. ค่าส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรม	4,000,000.00 บาท
6. ค่าส่งเสริมอาชีพประมง	4,500,000.00 บาท
รวม	499,932,111.80 บาท

(2) ในเดือนกุมภาพันธ์ 2536 ได้เริ่มมีการเรียกร้องด้านการประมง โดยอ้างว่าได้รับผลกระทบด้านการประมง ซึ่งเป็นประเด็นใหม่ และทางราชการไม่มีมาตรการ กฎเกณฑ์หรือแนวทางการชดเชยในเรื่องนี้มาก่อน แต่รัฐบาลก็พยายามให้การช่วยเหลือแก่ผู้เรียกร้อง ซึ่งมีแกนนำเป็นองค์กร เอกชนกดดันรัฐบาลทุกรูปแบบ รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้ง การดำเนินการไม่ต่อเนื่องขาดเอกภาพทำให้ กฟผ. ต้องให้ความช่วยเหลือและปฏิบัติตามมติคณะกรรมการที่รัฐบาลชุดต่างๆ จัดตั้งขึ้นมากมาย และอาจมีผู้ซึ่งไม่ได้รับผลกระทบแต่แอบแฝงเข้ามาร่วมกระบวนการเรียกร้องรวมทั้งแกนนำของผู้เรียกร้องได้รับผลประโยชน์จากการเรียกร้องร่วมกับผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างแท้จริง จากตัวเลขและระยะเวลาการช่วยเหลือดังนี้

ค่าชดเชยช่วยเหลือเกษตรกรประมง (เพื่อพัฒนาอาชีพระยะยาว) ตามมติคณะกรรมการฯ และตามมติคณะรัฐมนตรี

ครั้งที่ 1 อนุมัติวันที่ 19 มิถุนายน 2538	จำนวน	571 ราย	51,390,000 บาท
ครั้งที่ 2 อนุมัติวันที่ 16 พฤศจิกายน 2538	จำนวน	2,361 ราย	212,490,000 บาท
ครั้งที่ 3 อนุมัติวันที่ 1 เมษายน 2539	จำนวน	247 ราย	22,230,000 บาท
ครั้งที่ 4 อนุมัติวันที่ 26 กันยายน 2540	จำนวน	695 ราย	62,550,000 บาท
ครั้งที่ 5 อนุมัติวันที่ 27 เมษายน 2541	จำนวน	92 ราย	8,280,000 บาท
ครั้งที่ 6 อนุมัติวันที่ 25 มกราคม 2543	จำนวน	2,210 ราย	132,600,000 บาท
รวม 6,176 **ราย**		**เป็นเงิน**	**489,540,000 บาท**

รวมจ่ายค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สินฯ และ ค่าชดเชยช่วยเหลือเกษตรกรประมง เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 989.472 ล้านบาท

(3) นอกจากการช่วยเหลือที่ กฟผ. ได้จ่ายเงินช่วยเหลือดังกล่าวแล้ว แต่การ เรียกร้องและกดดันรัฐบาลโดยสมัชชาคนจนยังคงดำเนินการไปไม่หยุดยั้ง โดยสมัชชาคนจนได้ยื่น ข้อเสนอต่อรัฐบาลและรัฐบาลได้บรรจุเป็นวาระเพื่อทราบในการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2544 ตามข้อเรียกร้อง 8 ข้อคือ

- เปิดบานระบายน้ำทั้ง 8 บานอย่างถาวร
- ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและแก่งหินต่างๆ ในแม่น้ำมูล
- ฟื้นฟูชีวิตและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนปากมูล

<u>แผนฟื้นฟู</u>

- จ่ายค่าสูญเสียโอกาสในการประกอบอาชีพประมงเป็นเวลา 8 ปี (ครอบครัวละ 576,000 บาท)

- จ่ายค่าเสียโอกาสในการใช้ทรัพยากร 2 ฝั่งแม่น้ำมูล เป็นเวลา 8 ปี (ครอบครัวละ 432,000 บาท)
- จ่ายค่าน้ำอุปโภคบริโภค จากการที่ไม่สามารถใช้น้ำในแม่น้ำมูล เป็นเวลา 8 ปี (ครอบครัวละ 9,600 บาท)
- ในการฟื้นฟูสุขภาพของครอบครัวผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนโดยให้มีสวัสดิการรักษาพยาบาลฟรีตลอดชีวิต
- ให้จัดตั้งสถาบันฟื้นฟูภูมิปัญญาลุ่มน้ำมูล เพื่อสานภูมิปัญญาของชุมชนที่ขาดการถ่ายทอดมาตั้งแต่หลังสร้างเขื่อน
- ให้พักชำระหนี้สถาบันการเงินของครอบครัวที่ได้รับผลกระทบเป็นเวลา8 ปี
- ชดเชยความเสียหายที่เกิดจากการเผาหมู่บ้านแม่มูนเมื่อวันที่ 19-20 พ.ย. 2543 ตามความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง
- การดำเนินคดีกับชาวบ้านที่ผ่านมาทั้งหมดให้ยกเลิกทันที

และรัฐบาลได้สนองตอบข้อเรียกร้องโดยสั่งให้ กฟผ. เปิดบานประตูเป็นเวลา 1 ปี การเปิดเริ่มตั้งแต่วันที่ 14 มิถุนายน 2544 ครบกำหนดเปิดแล้วในวันที่ 13 มิถุนายน 2545 แต่กลุ่มสมัชชาคนจนก็ยังเรียกร้องให้เปิดต่อไปอีกและรัฐบาลก็ปฏิบัติตาม และเป็นที่เชื่อมั่นได้ว่า สมัชชาคนจนจะเรียกร้องให้รัฐบาลเปิดประตูระบายน้ำทั้ง 8 บาน ของเขื่อนปากมูลอย่างถาวร ตามนโยบายและแนวทางของ IRN (International Rivers Network) และองค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศที่ได้ยื่นหนังสือต่อเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2543 เรียกร้องให้รัฐบาลไทยเปิดประตูน้ำของเขื่อนปากมูล และเขื่อนราษีไศลตลอดกาล โดยอ้างผลการศึกษาที่ไม่ถูกต้องของ World Commission on Dams (WCD)

จ. <u>หลักการและเหตุผลด้านการพัฒนาการเกษตร : การเพาะปลูก/การประมง</u>

(1) หลักการพื้นฐานของการพัฒนาสังคมเกษตรกรรมเช่นประเทศไทย คือ ต้องบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และให้เกษตรกรทั่วประเทศมีน้ำใช้เพื่อการผลิตอย่างทั่วถึงและพอเพียง โดยคำนึงถึงพืชพันธุ์ที่เหมาะสมกับปริมาณและคุณภาพน้ำที่ได้รับในสภาพพื้นที่ทางภูมิศาตร์ อุตุนิยมวิทยา และธรณีวิทยา

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงจำต้องมีการจัดการน้ำในรูปแบบต่างๆ นอกเหนือจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติแล้ว ก็จะต้องมีบ่อน้ำ อ่างเก็บน้ำ คันคูคลอง เหมือง ฝาย เขื่อนเล็กใหญ่ ฯลฯ ตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงดุลยภาพทางธรรมชาติ สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และระบบนิเวศน์ เป็นสำคัญ

การสร้างเขื่อนจึงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้เพราะเป็นส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีในการบริหารจัดการน้ำที่อยู่บนพื้นฐานเดียวกันกับหลักการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรกรรมแบบอื่นที่อาจมีขนาดเล็กใหญ่ต่างกันเท่านั้น เพียงแต่ต้องพิจารณารูปแบบขนาด ที่ตั้ง และ ผลกระทบต่างๆ ให้ รอบคอบมากขึ้น

การศึกษาความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการสร้างเขื่อนจึงต้องทำอย่างรอบด้านโดยศึกษาผลดีผลเสียในสองกรณี คือ (ก) <u>กรณีหากไม่สร้างเขื่อน</u> และ (ข) <u>กรณีเมื่อสร้างเขื่อนแล้ว</u> ว่าชีวิตความเป็นอยู่และผลผลิตทางการเกษตรจะเป็นอย่างไร ในประเทศไทยการต่อต้านการสร้างเขื่อนเป็นกระแสขององค์กรเอกชนที่แสดงเหตุผลเพียงผลกระทบทางลบหากสร้างเขื่อน ละเลยการศึกษาเหตุผลใน (ก) และแม้กระทั่งใน (ข) ก็มักแสดงแต่เหตุผลทางลบ

(2) กรณีเขื่อนปากมูลได้มีการสร้างเขื่อนขึ้นแล้วโดยเหตุผลที่เห็นว่าเขื่อนปากมูลเป็นประโยชน์ แต่เมื่อมีกระแสต่อต้าน ทางออกที่ควรจะเป็นคือหาเหตุผลทั้งสองด้านเพื่อการใช้เขื่อนที่มีอยู่แล้วอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด ไม่ใช่การเปิดเขื่อนไม่ใช้ประโยชน์จากเขื่อนอีกต่อไป

จากการพบปะชาวบ้านในพื้นที่พบว่าชาวบ้านส่วนที่สนับสนุนการใช้ประโยชน์จากเขื่อนมีมากตลอดสองฟากฝั่งแม่น้ำมูล เหนือและใต้เขื่อน แต่ไม่กล้าแสดงออก ไม่มีผู้นำที่แข็งขันเหมือนกับที่องค์กรเอกชนนอกพื้นที่ที่ไปช่วยฝ่ายต้านเขื่อน ความเห็นของชาวบ้านในพื้นที่จริง ๆ จึงควรต้องได้รับการรับฟังอย่างเห็นใจ โดยเฉพาะชาวนาที่สองฝั่งน้ำที่ได้น้ำเข้าพื้นที่น้อยลง ชาวประมงและผู้เลี้ยงปลาในกระชังชายฝั่ง

(3) ผลการศึกษาของบางฝ่ายที่ว่าเมื่อปิดเขื่อนปริมาณปลาที่จับได้ลดลงนั้นจริงหรือไม่หากจริงคำนึงถึงอิทธิพลท้องถิ่นของผู้จับปลารายใหญ่ที่ทางจังหวัดไม่กล้าแตะต้องหรือเปล่า และเมื่อเปิดเขื่อนความอุดมสมบูรณ์ทางการประมงไปเพิ่มที่ลาว เรื่องนี้ก็ควรพิจารณาด้วย

(4) ควรมีการศึกษาผลกระทบรอบด้านของเขื่อนทุกเขื่อนที่สร้างแล้ว และที่มีโครงการจะสร้างตามลุ่มน้ำต่างๆ ในประเทศไทยตามแนวคิดในข้อ (1)

ฉ. <u>การบริหารจัดการโครงการ</u>

(1) วัตถุประสงค์ในการก่อสร้างเขื่อนปากมูลกำหนดให้เป็นเขื่อนเอนกประสงค์เพื่อประโยชน์ด้านพลังงานไฟฟ้า ด้านชลประทาน ด้านประมง และด้านการท่องเที่ยว แต่จากการใช้งานที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2537 จนถึงปัจจุบัน เขื่อนปากมูลได้ถูกใช้งานเต็มที่เพียงด้านการผลิตไฟฟ้าเท่านั้น ด้านการประมง และด้านการท่องเที่ยวยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เกิดผลผลิตเท่าที่ควร สำหรับด้านการชลประทานนั้น ยังขาดการพัฒนาเพื่อดึงน้ำจากเขื่อนเข้าสู่เรือกสวน ไร่ นา เช่น สถานีสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า คลองส่งน้ำหลัก คลองส่งน้ำย่อย และอื่นๆ

(2) ทางด้านการประมง การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) และ กรมประมง ร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อเพิ่มผลผลิตโดยการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำเศรษฐกิจ เช่น ปลาชนิดต่างๆ กุ้งก้ามกราม ปีละเป็นจำนวนมาก และส่งเสริมการเลี้ยงปลาในกระชัง แต่ยังไม่มีข้อมูล เชิงสถิติที่จะบอกถึงปริมาณผลผลิตที่ได้รับอย่างชัดเจน ทำให้ไม่สามารถที่จะนำมาใช้ เผยแพร่เพื่อให้เห็นถึงผลประโยชน์ด้านการประมงเมื่อเปรียบเทียบกับความสูญเสียใน กรณีเปิดเขื่อนได้อย่างชัดเจน

(3) คณะทำงานฯ มีความเห็นว่า ความร่วมมือของหน่วยงานของรัฐที่อยู่ในวัตถุประสงค์ของการก่อสร้างเขื่อนยังไม่สมบูรณ์ จากการดำเนินการที่ผ่านมา กฟผ. ดำเนินการแก้ปัญหาอย่างค่อนข้างโดดเดี่ยว ขาดความร่วมมือประสานงานระหว่างหน่วยราชการในท้องถิ่น และส่วนกลางที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นเอกภาพและต่อเนื่อง ทำให้ปัญหาไม่ได้รับการแก้ไขอย่างแท้จริง การบริหารจัดการโครงการในระยะต่อไป ความร่วมมือประสานงานในการแก้ไขปัญหาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนของโครงการและประชาชนสองฝั่งแม่น้ำมูลระหว่าง กฟผ. องค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ฝ่ายเกษตร ประมง และประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ จะต้องมีกลไกประสานงานอย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

ช. <u>การเชื่อมโยงขององค์กรพัฒนาเอกชนจากต่างประเทศกับองค์กรพัฒนาเอกชนและกลุ่มผู้เรียกร้อง</u>

(1) สาเหตุหนึ่งที่มีการเรียกร้องไม่สิ้นสุดก็เนื่องมาจากกลุ่มองค์กรเอกชน นักวิชาการ ผู้มีความต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรของประเทศจากเดิมที่กำหนดโดยรัฐเป็นการกำหนดโดยราษฎรมีส่วนร่วมทันทีในช่วงเวลานี้ กลุ่มบุคคลดังกล่าวได้ระดมปลุกความคิด กระตุ้นให้ราษฎรทำการเรียกร้องเพื่อสร้างบรรทัดฐานให้เกิดสิทธิในการเรียกร้องค่าสูญเสียโอกาส ทั้งนี้มีข้อมูลว่าผู้ที่เป็นแกนนำขององค์กรเอกชนนั้นได้รับการสนับสนุนจากองค์กรเอกชนระหว่างประเทศที่มีนโยบายขัดขวางการสร้างเขื่อน เช่น WCD, IRN ซึ่งรายละเอียดปรากฏในเอกสารรายงานฉบับสมบูรณ์ โดยองค์กรเอกชนต่างประเทศเหล่านี้ซึ่งเป็นองค์กรในประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้ใช้ปัญหากรณีเขื่อนปากมูลเป็นแบบแผนกิจกรรมตัวอย่างในการโน้มน้าวเพื่อการเปลี่ยนแปลงแนวคิดพัฒนาใช้ทรัพยากรในประเทศกำลังพัฒนา อันจะมีผลโดยโลกาภิวัฒน์ไปกระทบต่อมาตรฐานความสุขของพลเมืองในประเทศที่พัฒนาแล้วที่มีอยู่สูงกว่าให้ถดถอยลง

(2) ปรากฏว่าการเคลื่อนไหวขององค์กรเอกชนไทยประสานเชื่อมโยงกับองค์กรเอกชนต่างประเทศนั้นประสบผลสำเร็จในการให้เปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลได้จนกระทั่งถึงปัจจุบันต่อเนื่องไปถึงเขื่อนราชีไศล ซึ่งเห็นได้จากจดหมายที่ IRN ทำหนังสือถึงสถานทูตไทยในสหรัฐอเมริกาเรียกร้องให้เปิดประตูจนประสบผลสำเร็จ

(3) คณะทำงานฯมีข้อสังเกตว่าข้อเรียกร้องของผู้ต่อต้านการก่อสร้างเขื่อนปากมูลได้รับการดอบสนองจากรัฐบาลมาโดยตลอด แต่กรณีของผู้เรียกร้องที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดประตูระบายน้ำ เช่น กลุ่มผู้เลี้ยงปลาในกระชัง กลุ่มเกษตรกรริมสองฝั่งน้ำมูลที่สูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้ากลับไม่ได้รับการพิจารณาจากรัฐบาล เพราะบุคคลเหล่านี้เรียกร้องโดยสงบ ไม่ได้กดดันรัฐบาล จึงไม่ได้รับการเหลียวแลให้ความช่วยเหลือกลุ่มคนเหล่านี้แต่ประการใด

กรณีตัวอย่างของการก่อสร้างเขื่อนบางลาง จังหวัดยะลา หรือการก่อสร้างเขื่อนเขียวหลาน(เขื่อนรัชชประภา) จังหวัดสุราษฎรธานี ที่ราษฎรผู้ได้รับผลกระทบได้รับเงินชดเชยน้อยกว่าราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนปากมูล แต่ไม่เคยชุมนุมเรียกร้อง ทำให้รัฐบาลเพิกเฉยต่อผู้ที่ไม่เรียกร้อง

(4) ในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือเกษตรกรประมง แม้จะได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อแยกประเภทผู้ทำประมงเป็นอาชีพหลัก ราษฎรผู้ทำประมงเป็นอาชีพเสริม หรือราษฎรผู้ทำประมงเป็นงานอดิเรก เพื่อกำหนดเงินช่วยเหลือ แต่เมื่อกลุ่มผู้เรียกร้องกดดันให้ยกเลิกหลักเกณฑ์การพิจารณาเหล่านั้น รัฐบาลก็ยินยอม เป็นผลให้การจ่ายเงินช่วยเหลือขาดหลักเกณฑ์ เป็นเยี่ยงอย่างของการฉกฉวยเอาประโยชน์โดยมิชอบจากประเทศชาติ **คณะทำงานฯมีความเห็นว่า การช่วยเหลือในเรื่องสูญเสียโอกาสในการใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรสาธารณะ ควรเป็นการชดเชยให้ชุมชน มิใช่เป็นการชดเชยให้เป็นรายบุคคล**

(5) ผู้ได้รับผลกระทบในกรณีเขื่อนปากมูลนี้ กฟผ. ได้สำรวจพบจำนวนผู้จะได้รับผลกระทบต่อที่อยู่อาศัย 241 หลังคาเรือน แต่จากการเรียกร้องได้มีการผ่อนปรน มีผลให้ต้องจ่าย ค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สินเพิ่มขึ้นอีกจำนวนมาก คณะทำงานฯ เห็นว่าเป็นผลมาจาก การพิจารณาผู้ได้รับผลกระทบไม่ยึดถือหลักเกณฑ์ มาตรฐาน ขอบเขต ความหมาย เดียวกัน

เพื่อประโยชน์ในโครงการสาธารณะอื่นๆ ต่อไปในอนาคต จึงเห็นควรให้มีการศึกษาวิเคราะห์ กำหนดหลักเกณฑ์ ขอบเขต ความหมาย ของผู้ได้รับผลกระทบ ให้เป็นที่รับรู้และยอมรับโดยทั่วไป

(6) ระหว่างที่มีการเคลื่อนไหวต่อต้านเขื่อนปากมูล ในปี 2541 กลุ่ม NGOs ที่ต่อต้านการก่อสร้างเขื่อนในเวทีระหว่างประเทศ เช่น IRN และอื่นๆ ได้ผลักดันให้เกิดคณะทำงานเฉพาะกิจขึ้นมาชื่อว่า World Commission on Dams (WCD) เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความชอบธรรมในนโยบายการล้มเลิกเขื่อนต่างๆ ทั่วโลกของกลุ่ม NGOs เหล่านั้น WCD ได้เลือกเขื่อนในประเทศต่างๆ เพื่อเข้าไปทำการศึกษาไว้ 11 แห่ง ใน 12 ประเทศ คือ South Africa, Pakistan, Zambia/Zimbabwe, USA, Norway, P.R.China, Brazil, Russia, Turkey, India และประเทศไทยโดยเลือกเขื่อนปากมูล แต่จีนและอินเดียได้ถอนการสนับสนุนการศึกษาไปก่อน ขณะที่ที่ประเทศรัสเซียไม่ ปรากฏผลการศึกษา

สำหรับการศึกษาเขื่อนปากมูลของ WCD นั้น รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อนุญาตให้ WCD ดำเนินการศึกษาเขื่อนปากมูลได้ และได้พบว่า WCD มีการดำเนินงานที่ไม่โปร่งใส (ดังรายละเอียดในภาคผนวก) มุ่งการศึกษาในข้อเสียเพื่อลบภาพดีที่เขื่อนนำมาซึ่งประโยชน์ต่อสังคมประเทศไทย

(7) กรณี World Commission on Dams (WCD) นำเสนอรายงานเรื่อง Dams and Development (November 2000) โดยอ้างอิงรายงาน "WCD Case Study - The Pak Mun Dam in Mekong River Basin, Thailand" ที่ดำเนินการโดย WCD เอง ซึ่งรายงานนี้มีนักวิชาการไทยร่วมศึกษาด้วย นักวิชาการไทยเองก็ไม่พอใจเพราะข้อมูลเบื้องต้นจากทีมวิจัยไทยถูกตัดแก้ หรืออาจจะปรุงแต่งถึงขั้นบิดเบือน WCD มีสิทธิ์จะวิเคราะห์ผลการศึกษาในไทย แต่นักวิชาการไทยที่เกี่ยวข้องควรรวมตัวกันวิเคราะห์ผลการศึกษาของเราเองทำนองเดียวกับที่ WCD ทำ ก็อาจได้รายงานฉบับใหม่ที่คนไทยจะได้ประโยชน์มากกว่า ต้นฉบับผลงานวิจัยที่แยกส่วนกันทำก็ควรจะได้รับการเผยแพร่ต่อสาธารณชน

(8) ในการศึกษาฯนี้ คณะทำงานฯพบว่าองค์กรต่อต้านเขื่อนระหว่างประเทศเหล่านั้นได้ให้การสนับสนุนต่อการเรียกร้องกรณีเขื่อนปากมูล มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับ NGOs ท้องถิ่นในประเทศ

(9) คณะทำงานฯมีความเห็นว่า เขื่อนปากมูลจะดีมีประโยชน์หรือไม่ เพียงใด ผู้ที่จะให้คำตอบคือทุกฝ่ายในสังคมไทยมิใช่จากการชี้นำจากสังคมอื่น การพัฒนาบริหารจัดการทรัพยากรของประเทศ ทุกฝ่ายต้องตระหนักในผลได้-เสียต่อสังคมไทย

12. ข้อเสนอแนะ

(1) เขื่อนปากมูลได้ก่อสร้างแล้วเสร็จ เปิดใช้งานได้แล้ว สามารถผลิตพลังงานไฟฟ้าคิดเป็นมูลค่าประมาณ 570 ล้านบาทต่อปี จึงจำเป็นต้องมีการใช้ประโยชน์จากการลงทุนของภาครัฐ และรายได้ของรัฐบาล ลดการซื้อพลังงานไฟฟ้าจากประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว(สปป.ลาว) หรือผลิตไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าอื่นที่ต้องใช้เชื้อเพลิงที่นำเข้าจากต่างประเทศ จึงเห็นสมควรให้มีการใช้ประโยชน์จากเขื่อนปากมูลต่อไป

(2) การใช้ประโยชน์จากเขื่อน อาจมีผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ด้านประมงอยู่บ้าง เช่นปลาขึ้นมาวางไข่ แต่จากการรับฟังความคิดเห็นของภาคราชการและเอกชน รวมทั้ง ชาวบ้านในพื้นที่ที่คณะทำงานฯ ได้ลงพื้นที่ พบว่าชาวบ้านได้เสนอให้มีการบริหารจัดการการเปิด-ปิดประตูระบายน้ำให้สอดคล้องกับการอพยพขึ้นไปวางไข่ของปลาในแม่น้ำมูล

(3) การกำหนดช่วงระยะเวลาเปิด-ปิดบานประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลมีข้อเสนอเรื่องระยะเวลาที่แตกต่างกัน ซึ่งเรื่องนี้จำเป็นต้องมีการหารือกับผู้เชี่ยวชาญของกรมประมง และชาวบ้านที่จับปลาในลุ่มน้ำมูล โดยนำเอาประสพการณ์ของชาวบ้านที่ทราบพฤติกรรมการวางไข่ของปลามาร่วมพิจารณาด้วย ข้อมูลที่พบของกรมประมงในปี 2542-2543 มีดังนี้

ก. การอพยพของปลาที่ผ่านบันไดปลาโจนเกิดขึ้นในระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงมิถุนายน

ข. ปลาที่อพยพผ่านบันไดปลาโจนเป็นปลาเกล็ด (Cyprinidae) 90% มีขนาดความยาวไม่เกิน 30 ซม. เป็นปลาขนาดเล็ก

ค. ระดับน้ำของแม่น้ำมูลอยู่ที่ 106 ถึง 108 เมตร รทก. ในเดือนมิถุนายน ถึงเดือนธันวาคม ระดับน้ำในแม่น้ำโขงขึ้นสูงสุดประมาณเดือนกรกฎาคม สิงหาคม

ง. ผลการจับปลาท้ายเขื่อนจะเพิ่มมากในช่วงเดือนมิถุนายน กรกฎาคม และสิงหาคม โดยมีปริมาณ 27.9, 38.1 และ 31.4 ตัน/เดือน ตามลำดับ ปลาเศรษฐกิจคือปลากาดำ ปลาเทโพ ปลาตะโกก ปลากดเหลือง ปลาสังกะวาดใหญ่ ปลากดคัง ปลาปึกไก่ ปลาเนื้ออ่อน

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลทั้ง 4 ข้อ คณะทำงานฯ เห็นว่าในช่วงเดือนกันยายน ถึงพฤษภาคม ควรปิดบานประตูระบายน้ำ โดยให้ปลาขนาดเล็กอพยพผ่านบันไดปลาโจน สำหรับช่วงเดือนมิถุนายน–สิงหาคม ถ้ามีการเปิดบานประตูระบายน้ำ ปลาขนาดใหญ่จะมีโอกาสอพยพขึ้นไปเหนือเขื่อนได้ง่ายขึ้นซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวจะประจวบกับระดับน้ำใน

แม่น้ำโขงหนุนสูงสุด ดังนั้นคณะทำงานฯเห็นว่าควรพิจารณาเปิดบานประตูระบายน้ำในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ เพื่อให้ปลาขนาดใหญ่ขึ้นไปวางไข่ได้ ทั้งนี้จะเป็นการประสานประโยชน์ทั้งสองฝ่าย คือ ด้านประมง และ การผลิตไฟฟ้า

แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลเหล่านี้ จำเป็นต้องนำไปหารือโดยประสานงานกันระหว่าง กฟผ. กรมประมง และประชาชนในพื้นที่ เพื่อที่จะได้หาข้อยุติร่วมกัน และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้งานเขื่อนต่อไป

(4) การใช้ประโยชน์จากการปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล โดยเฉพาะในฤดูแล้ง รัฐบาลจำเป็นต้องลงทุนในการพัฒนาระบบชลประทานเพื่อให้เกษตรกรได้รับน้ำจากการกักเก็บน้ำในเขื่อน เช่น การติดตั้งระบบสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า สร้างคลองส่งน้ำ และระบบชลประทานในไร่นาของเกษตรกร เพื่อผันน้ำจากเขื่อนปากมูลไปใช้ประโยชน์ในการเกษตรทั้งในฤดูแล้งและฤดูฝน เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร วิธีการนี้หากผลผลิตการประมงลดลง ผลผลิตทางพืชผลอื่นจะช่วยชดเชยได้และน่าจะดีกว่า เพราะจะเกิดการประกอบอาชีพของเกษตรกรทั้งในช่วงฤดูแล้ง และฤดูฝน

(5) การสูบน้ำเพื่อการเกษตรในกรณีมีการติดตั้งเครื่องสูบน้ำด้วยไฟฟ้า จะต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดระหว่างเกษตรกร การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน เพื่อประสิทธิภาพการใช้น้ำและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการใช้กระแสไฟฟ้า

(6) เพื่อเป็นการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตประมงในแม่น้ำมูล เห็นควรให้ กฟผ. กรมประมง และประชาชนริมฝั่งแม่น้ำมูลที่ได้รับผลกระทบจากเขื่อนปากมูลดำเนินการตามแผนปฏิบัติการส่งเสริมการประมง เพื่อเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ชาวบ้าน และรักษาความหลากหลายของพันธุ์ปลา รวมทั้งการให้กรมประมงพิจารณาเพาะพันธุ์ปลาที่เกรงว่าจะสูญพันธุ์ปล่อยลงแม่น้ำมูลตามหลักวิชาการ

(7) ให้นำผลการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของ 2 สถาบัน ที่แยกศึกษาวิเคราะห์ และจัดทำแผนในขณะนี้ คือ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย มาสร้างแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมสำหรับประชาชนในเขตสองฝั่งลำน้ำมูลตอนล่าง ภายใต้การอำนวยการของรัฐ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

(8) **ที่ผ่านมา กฟผ. ได้ดำเนินการตามมาตรการแก้ไขผลกระทบทั้งด้านสิ่งแวดล้อม และการ ชดเชย ผู้ได้รับผลกระทบด้านที่อยู่ ที่ทำกิน ประมง ฯลฯ ตามที่รัฐบาลกำหนดให้ครบถ้วน และไม่สามารถที่จะให้ค่าชดเชยได้อีกต่อไปแล้ว ดังนั้นการเรียกร้องค่าชดเชยนั้น รัฐบาลต้องมีนโยบายที่ชัดเจน ที่จะไม่ให้มีการเรียกร้องอย่างไม่มีที่สิ้นสุดต่อไป**

(9) รัฐบาลควรมีมาตรการสอบสวนหาข้อเท็จจริงที่องค์กรเอกชนบีบให้รัฐบาลเปิดบานประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลนั้น ว่ามีการเชื่อมโยงกับองค์กรเอกชนระหว่างประเทศ เช่น WCD, IRN อย่างไร เพื่อให้ทราบชัดเจนว่าการเคลื่อนไหวเป็นไปโดยสุจริตใจ หรือมีผลประโยชน์แอบแฝงอื่น เช่นเป็นเครื่องมือขององค์กรเอกชนต่างประเทศในการขัดขวางไม่ให้เกิดการพัฒนาพลังงาน และการชลประทานในประเทศไทย

(10) รัฐบาลต้องตัดสินใจเรื่องการปิดบานประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลโดยเร็ว เพื่อขจัดปัญหาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นและชุมชนที่เดือดร้อนอยู่ในขณะนี้ เพื่อให้ชาวบ้านได้ทำการเกษตรตามปกติและมีน้ำกินน้ำใช้อย่างเดิม

13. เอกสารอ้างอิง

1. เอกสารชื่อ "Pak Mun , The Facts, The Background, Questions & Answers" This document was prepared by the External Office of the World Bank's East Asia & Pacific Region
2. เอกสารชื่อ "ข้อมูลและความเห็น ต่อข้อเรียกร้องของสมัชชาคนจนกรณีเขื่อนปากมูล เสนอต่อ คณะ กรรมการกลางเพื่อแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจน" การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย 12 มิถุนายน 2543
3. เอกสารชื่อ "เอกสารประกอบ ข้อมูลและความเห็นต่อข้อเรียกร้องของสมัชชาคนจนกรณีเขื่อนปากมูล เสนอต่อ คณะกรรมการกลางเพื่อแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจน" การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย 12 มิถุนายน 2543
4. เอกสารชื่อ "รายงานเสร็จงาน งานแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากมูล" การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พฤษภาคม 2539
5. หนังสือร้องเรียนของสมัชชาคนจนกราบเรียนนายกรัฐมนตรี(นายชวน หลีกภัย) ลงวันที่ 7 มิถุนายน 2542
6. เอกสารชื่อ "เอกสารชี้แจงข้อเท็จจริงต่อ Draft Report for Discussion at the Stakeholder Meeting on Pak Mun Dam 23rd February 2000 ของ World commission on Dams(WCD)"
7. เอกสารชื่อ "WCD Case Study, The Pak Mun Dam in Mekong River Basin, Thailand, Final Draft : October 2000"
8. เอกสารชื่อ "ความเห็นของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ต่อร่างรายงานขององค์กรเอกชนด้านเขื่อน(WCD) ฉบับเดือน ตุลาคม 2543 กรณีศึกษาเขื่อนปากมูล ลุ่มน้ำโขงประเทศไทย"
9. เอกสารชื่อ "Pak Mun Dam Case Study, Synthesis Report," For The World Commission on Dams, Thailand Development Research Institute Foundation, March 2000
10. เอกสารชื่อ "Pak Mun Dam Case Study" For the World Commission on Dams" Thailand Development Research Institute Foundation, March 2000
11. เอกสารมีหัวข้อว่า "สรุปแนวทางการแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจน"

12. เอกสารของ World Bank ชื่อ "Implement Completion Report, Thailand, Third Power system Development Project (Loan 3423-TH)" Report No.15744, June 18,1996.

13. เอกสารของ World Bank ชื่อ "Recent Experience With Involuntary Resettlement, Overview" Report No.17538, June 2, 1998

14. เอกสารชื่อ "รายงานการประเมินผลแผนกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากมูล จังหวัดอุบลราชธานี" กองวางแผนเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กันยายน 2543

15. เอกสารชื่อ "รายงานการรายงานฉบับย่อ - การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนที่ได้รับผลกระทบด้านที่อยู่อาศัย โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากมูล" ดำเนินการโดย มหาวิทยาลัยขอนแก่น สิงหาคม 2543

16. เอกสารชื่อ "รายงานการรายงานฉบับสมบูรณ์ - การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนที่ได้รับผลกระทบด้านที่อยู่อาศัย โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากมูล" ดำเนินการโดย มหาวิทยาลัยขอนแก่น สิงหาคม 2543 ISBN 974-678-582-6

17. เอกสารชื่อ "ICOLD'S EARLY INVOLEMENT IN THE WORLD COMMISSION ON DAMS." By Theo PC Van Robbrock, Honorary President : ICOLD.

18. หนังสือจาก Presidents ของ ICOLD, ICID และ IHA ถึง Mr.James D.Wolfensohn, President ของ World Bank Group ลงวันที่ December 28th , 2000

19. หนังสือจาก Mr.John Briscoe, Senior Water Adviser Rural Development Department ของ World Bank Group ถึง Presidents ของ ICOLD,ICID, และ IHA ลงวันที่ February 8, 2001

20. เอกสารชื่อ "The World Commission on Dams (WCD)"

21. เอกสารชื่อ "Background : The International Rivers Network (IRN)"

22. เอกสารชื่อ "WCD-การทำงานที่ไม่โปร่งใส"

23. เอกสารชื่อ "ข้อเรียกร้องของกลุ่มราษฎรที่คัดค้านการเปิด และเรียกร้องให้ปิดบานประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล" กรณีมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 17 เมษายน 2544 และวันที่ 11 ธันวาคม 2544 สั่งให้เปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลทั้ง 8 บานเป็นเวลา 1 ปี (14 มิถุนายน 2544 – 13 มิถุนายน 2545)

14. เอกสารแนบ

14.1 "รายงานการศึกษางานและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับราษฎรในพื้นที่ผลกระทบเขื่อนปากมูล ณ จังหวัดอุบลราชธานี วันที่ 21 มิถุนายน 2545"
(คณะทำงานวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูลในคณะกรรมาธิการวิสามัญ ศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน วุฒิสภา)

14.2 สรุปสาระสำคัญ และ ความก้าวหน้า "โครงการศึกษาวิจัยแนวทางการฟื้นฟูระบบนิเวศวิถีชีวิต และชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากเขื่อนปากมูล"
(มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี)

14.3 สรุปสาระสำคัญ และ ความก้าวหน้า "โครงการติดตามสภาเศรษฐสังคมสิ่งแวดล้อม และ จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับราษฎรและชุมชนในเขตลุ่มน้ำมูลตอนล่าง"
(สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย)

14.4 "เอกสารข้อเรียกร้องของกลุ่มราษฎรที่เรียกร้องให้ปิดบานประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล"

14.5 จดหมายของกลุ่มผู้ประท้วงในกรุงวอชิงตัน ดี. ซี. ที่ยื่นต่อเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน ดี. ซี. เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2543

เอกสารแนบ

14.1

รายงานการศึกษางาน
และ
แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับราษฎรในพื้นที่ผลกระทบเขื่อน
ปากมูล ณ จังหวัดอุบลราชธานี

วันที่ 21 มิถุนายน 2545

คณะทำงานวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูล
ในคณะกรรมาธิการ วิสามัญ ศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรม
ขององค์กรพัฒนาเอกชน วุฒิสภา

รายงานการศึกษาดูงาน
และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับราษฎรในพื้นที่ผลกระทบเขื่อนปากมูล

ณ จังหวัดอุบลราชธานี

วันที่ 21 มิถุนายน 2545

คณะทำงานวิเคราะห์ผลกระทบการเปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูล

ในคณะกรรมาธิการ วิสามัญ ศึกษาบทบาท และการดำเนินกิจกรรม

ขององค์กรพัฒนาเอกชน วุฒิสภา

คณะศึกษาดูงาน

1. นายอนันต์ ดาโลดม	สมาชิกวุฒิสภา
2. นายสมเกียรติ ศรลัมพ์	สมาชิกวุฒิสภา
3. นางพรหมจารี รัตนเศรษฐ์	สมาชิกวุฒิสภา
4. นางสาวบุษรินทร์ ติยะไพรัช	สมาชิกวุฒิสภา
5. นายธงชาติ รักษากุล	รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
6. นายพินิจ สีห์พิทักษ์เกียรติ	ผู้เชี่ยวชาญด้านเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ กรมประมง
7. นายประดิษฐ์ ศรีภัทรประสิทธ์	นักวิชาการประมง กรมประมง
8. นายประโมทย์ ฉมามหัทธนา	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายก่อสร้างพลังน้ำ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
9. นายอภิชัย จึงประชา	ผู้อำนวยการกองเกษตรสัมพันธ์
10. นางสาวชลธิชา มีแสง	เจ้าหน้าที่รัฐสภา

รายงานการศึกษาดูงาน

และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับราษฎร ในพื้นที่ผลกระทบเขื่อนปากมูล ณ จังหวัดอุบลราชธานี

จุดที่ 1 บ้านบุ่งมะแลง ตำบลบุ่งมะแลง อำเภอสว่างวีรวงศ์

ผู้ให้ข้อมูล

1. นายสี วงจันทรา
2. นายเงิน หาทวี
3. นายมี วงจันทรา

ข้อมูลที่ได้

เกษตรกรผู้เลี้ยงปลาในกระชังจาก 3 ตำบล คือ ตำบลบุ่งมะแลง ตำบลท่าช้าง และตำบลสว่าง อำเภอสว่างวีรวงศ์ จำนวน 199 ราย 600 กระชัง ได้รับความเดือดร้อนจากการเปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูล โดยในระหว่างเดือน มีนาคม – พฤษภาคม 2545 น้ำในลำน้ำมูลอยู่ในระดับต่ำ และไม่มีการไหลเวียน เนื่องจากเมื่อเปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูล น้ำในลำน้ำมูลจากแก่งสะพือที่อยู่ห่างไป 30 กิโลเมตร จะไหลมายังเขื่อนไม่ได้ เพราะระดับน้ำต่ำกว่าผลาญหินของแก่งสะพือ ส่งผลให้น้ำในบริเวณที่เกษตรกรเลี้ยงปลาในกระชังดังกล่าวมีอุณหภูมิสูงและอยู่ในสภาพขาดอ๊อกซิเจน ทำให้ปลาในกระชังตายไปจำนวนมาก คิดเฉลี่ยเป็นรายได้ที่สูญเสียไปต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาในกระชัง 1 ราย เป็นเงิน 50,000 บาท และจากการเลี้ยงปลาในกระชังที่ผ่านมา เกษตรกรยังไม่เคยพบปัญหาปลาตายเป็นจำนวนมากเหมือนในปี 2545

นายสี วงจันทรา แจ้งว่าได้เคยส่งหนังสือ พร้อมรายชื่อเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาในกระชังที่เดือดร้อนจากการเปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูล ให้สำนักนายกรัฐมนตรีแล้ว แต่ยังไม่ได้รับการติดต่อแต่อย่างใด

ในการนี้ นายสี วงจันทรา ได้ส่งหนังสือขอความช่วยเหลือต่อ นายอนันต์ ดาโลดม ประธานคณะทำงานฯ โดยแนบรายชื่อเกษตรกรผู้เดือดร้อน จำนวน 44 ราย ของตำบลบุ่งมะแลง อำเภอสว่างวีรวงศ์ (สำเนาหนังสือในภาคผนวก 1)

จุดที่ 2 แก่งสะพือ

ผู้ให้ข้อมูล

1. นายศานิต จิรวัฒนานนท์	นายอำเภอพิบูลมังสาหาร
2. นายอรรนพ อุ่นอก	ปลัดอำเภออาวุโส
3. นายอำนาจ บัวขาว	เกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร

4.	นางจันทิมา อินศร	หัวหน้างานพัฒนาสถาบันเกษตรกร
5.	นางศิรวิทย์ ประนมศรี	หัวหน้างานส่งเสริมการผลิต สำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร
6.	นายจำกัด พิริยะกิจไพบูลย์	เทศมนตรี
7.	จ.ส.อ. ชนะ ไชยกาล	เทศบาลตำบลพิบูลมังสาหาร
8.	นายธนาวัฒน์ จันทร์สอน	หัวหน้าฝ่ายทะเบียนและบัตร เทศบาลตำบลพิบูลมังสาหาร
9.	นายไพยนต์ จันทะวัง	ประชาสงเคราะห์อำเภอ
10.	นายอภัย ดีมาก	ผู้ช่วยผู้จัดการ ธ.ก.ส. สาขาพิบูลมังสาหาร
11.	พ.ต.ท. เกียรติศักดิ์ ก่อมณี	สวญ. สถานีตำรวจภูธร อำเภอพิบูลมังสาหาร

ข้อมูลที่ได้

ผู้ให้ข้อมูลแจ้งว่า การเปิดหรือปิดประตูน้ำ ไม่มีผลกับสภาพและระดับน้ำในบริเวณแก่งสะพือที่อยู่เหนือเขื่อนปากมูลประมาณ 30 กิโลเมตร ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า การปิดและเปิดประตูน้ำควรมีการประสานงานกันระหว่างการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ และกรมประมง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งด้านการประมง และการผลิตกระแสไฟฟ้า

นายธนาวัฒน์ จันทร์สอน ได้มอบหนังสือให้ข้อเสนอแนะให้เปิดประตูน้ำ ตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึง สิงหาคม และปิดประตูน้ำระหว่างเดือนกันยายน ถึง กุมภาพันธ์ แก่คณะทำงานฯ (สำเนาหนังสือในภาคผนวก 2)

จุดที่ 3 รับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะราษฎร ณ โรงเรียนบ้านท่าเสียวคันลึม ตำบลทรายมูล อำเภอพิบูลมังสาหาร

ผู้ให้ข้อมูล

1. สมบูรณ์ ตะบัน ผู้ใหญ่บ้านคันลึม หมู่ 5

ให้ข้อมูลว่า การเปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูลตลอดเวลา โดยเฉพาะในหน้าแล้งจะมีปัญหากับการสูบน้ำขึ้นมาใช้สำหรับการประปาหมู่บ้าน ซึ่งเป็นโครงการของกรมอนามัย เนื่องจากระดับน้ำลดต่ำจากแท่นเครื่องสูบน้ำมาก เครื่องสูบน้ำไม่สามารถสูบน้ำขึ้นมาใช้ได้ ราษฎรผู้ใช้น้ำของหมู่ที่ 5 จำนวน 70 ครัวเรือน ต้องช่วยกันออกเงินซื้อท่อ PVC ต่อจากเครื่องสูบน้ำเพื่อให้สามารถสูบน้ำมาใช้ได้

2. นายทองคำ สมบูรณ์ ราษฎรบ้านท่าเสียว หมู่ 4

ให้ข้อมูลว่า การสร้างเขื่อนปากมูลมีทั้งส่วนดี และส่วนเสีย ความเดือดร้อนของผู้เลี้ยงปลาในกระชังเป็นเรื่องที่เพิ่งเกิดขึ้น แต่ราษฎรที่มีอาชีพจับปลาในลำน้ำมูลก็ได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน เนื่องจากก่อนสร้างเขื่อนปากมูลสามารถหาปลาในแม่น้ำมูลได้ทุกวัน ที่เหลือจากการบริโภคสามารถนำไปขายได้ เมื่อมีการปิดประตูน้ำ ไม่สามารถจับปลาได้ ต้องซื้อรับประทานทุกวัน และเมื่อมีการเปิดเขื่อนอีกครั้งตามมติคณะรัฐมนตรี ทำให้สามารถจับปลาได้อีกครั้ง

มีข้อเสนอแนะว่า

1) ให้ทางราชการสร้างคลองส่งน้ำ เพื่อนำน้ำไปใช้ในนาได้
2) ขอเงินเป็นทุนให้ราษฎร เปลี่ยนอาชีพจากการจับปลา
3) ให้ทางราชการฟื้นฟูป่าต้นน้ำรวมถึงการห้ามตัดต้นไม้และการบุกรุกป่าต้นน้ำ
4) ให้ราษฎรที่ได้รับผลกระทบในพื้นที่ต่าง ๆส่งตัวแทนไปร่วมประชุมกัน เพื่อหาทางออกที่ทุกฝ่ายยอมรับได้

3. นางปราณี โนนจันทร์ ราษฎรบ้านปากมูล หมู่ 4 ตำบลคันไร่ อำเภอสิรินธร

ให้ข้อมูลว่า การเปิดประตูน้ำเขื่อนให้ผลดี เนื่องจากจะเกิดแก่ง และเกาะ ให้ราษฎรจับปลาได้ ริมฝั่งแม่น้ำมูลจะเกิดพืชผักธรรมชาติ 40 – 50 ชนิด รวมทั้งเกิดดอนโคก และ ดอนกลางน้ำ สามารถเก็บเห็ด หน่อไม้ และสมุนไพร มาบริโภคและขายได้ ส่งเสริมให้คุณภาพชีวิตของราษฎรดีขึ้น ราษฎรที่อพยพแรงงานไปหางานทำก็เริ่มกลับมา

4. นานสอน ท่าคำ ราษฎรบ้านท่าเสียว หมู่ 4

เสนอให้เปิดเขื่อนเป็นเวลา 3 เดือนทุกปี ระหว่างเดือนเมษายน – มิถุนายน

5. นางสุขี ภูรักษา ราษฎรบ้านท่าเสียว หมู่ 4

ให้ความเห็นว่า การเปิดประตูน้ำไม่น่าทำให้การเลี้ยงปลาในกระชังเสียหาย การเปิดเขื่อนยังทำให้เกิดผลดีกับปลาในลำน้ำมูล เพราะปลาหลายชนิดอยู่ในน้ำนิ่งไม่ได้ นอกจากนั้นการเปิดเขื่อนก็ไม่น่าจะมีผลกระทบกับการสูบน้ำจากลำน้ำมูล มีข้อสังเกตุว่า เมื่อสร้างเขื่อนแล้วมีไมยราพยักษ์ระบาด เสนอให้ทางราชการฟื้นฟูชีวิตของชุมชน และฟื้นฟูป่าชุมชน

6. นายหนูพลับ ถิรกิจ ราษฎรบ้านท่าเสียว หมู่ 4

ให้ข้อมูลว่า ความคิดเห็นของราษฎร 2 หมู่บ้าน (หมู่ 4 และหมู่ 5) แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย กลุ่มที่เห็นด้วยกับการเปิดประตูน้ำมีประมาณ 30 คน และกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่ไปร่วมคัดค้านการปิดประตูน้ำอยู่ที่บริเวณเขื่อน กลุ่มที่เห็นด้วยกับการปิดประตูน้ำส่วนใหญ่จะไม่กล้าแสดงความคิดเห็น มีความเห็นว่าการเลี้ยงปลาในกระชังต้องการระดับน้ำสูง และเสนอให้ทางราชการสร้างคลองส่งน้ำระยะทาง 5-6 กิโลเมตร เพื่อให้ราษฎรสามารถนำน้ำจากลำน้ำมูลไปใช้ในไร่นาได้

จุดที่ 4 หน่วยงานอนุรักษ์ทรัพยากรประมงน้ำจืดเขื่อนปากมูล อำเภอโขงเจียม

ผู้ให้ข้อมูล

1. นายครุณศักดิ์ ใจเกื้อ หัวหน้าหน่วยอนุรักษ์ฯ เขื่อนปากมูล
2. นายสุพรม พวงอินทร์ ผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยอนุรักษ์ฯ เขื่อนปากมูล
3. นายวิทยา เสรีประเสริฐ หัวหน้าหน่วยอนุรักษ์ฯ เขื่อนสิรินธร
4. นายสัญชัย สุจริตวงศานนท์ ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาประมงน้ำจืด เขื่อนปากมูล

ข้อมูลที่ได้

- ประตูน้ำเขื่อนปากมูล เก็บกักน้ำได้สูงสุด 108 เมตร และระดับน้ำที่ราษฎรจะสูบขึ้นไปใช้ได้ จะต้องไม่น้อยกว่า 105 เมตร ปัจจุบันระดับน้ำอยู่ที่ 96 เมตร ส่งผลให้หน่วยอนุรักษ์ฯ ไม่สามารถเพาะเลี้ยงลูกปลาจากลำน้ำโขงตามเป้าหมายเดิมที่กำหนดไว้ได้ เนื่องจากระดับน้ำต่ำเกินไป

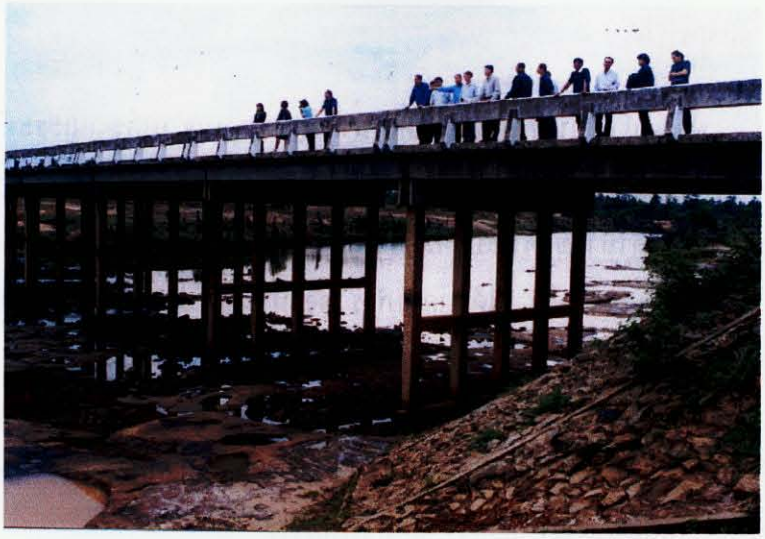
- หน่วยอนุรักษ์ฯ ได้ทำการสำรวจจำนวนเรือประมงจากแก่งสะพือถึงเขื่อนปากมูล และพบว่าก่อนเปิดประตูน้ำพบเรือประมง 545 ลำ เฉลี่ยชาวประมง 155 ราย/วัน เฉลี่ยชาวประมง 1 ราย จับปลาได้ 1 กิโลกรัม/วัน รายได้ 71 บาท/วัน หลังเปิดประตูน้ำพบเรือประมง 236 ลำ เฉลี่ยชาวประมง 96 ราย/วัน จับปลาได้ 1.88 กิโลกรัม/วัน เหตุผลที่พบเรือประมงน้อยลง เนื่องจากระดับน้ำในลำน้ำมูลลดลง ทำให้เกิดแก่งหลายแห่ง เรือส่วนหนึ่งไม่สามารถออกจับปลาได้

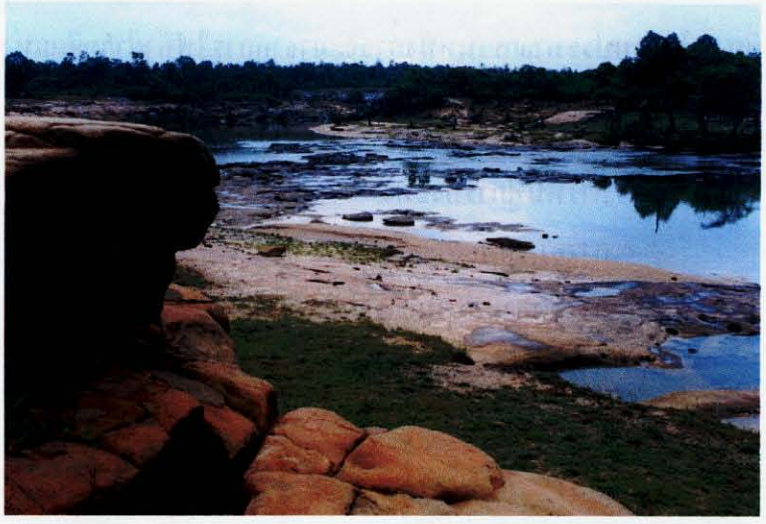
- นายอนันต์ ดาโลดม ประธานคณะทำงานฯ ได้ให้ข้อสังเกตุว่า กรมประมงต้องได้รับงบประมาณเพิ่ม โดยงบประมาณส่วนหนึ่งอาจจะมาจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เพื่อดำเนินการในด้าน

  - การฟื้นฟูการประมง
  - การอนุรักษ์
  - การติดตามสถานการณ์
  - การสร้างความสัมพันธ์กับชาวประมง

จุดที่ 5 ดูสภาพน้ำที่ลดระดับจากการเปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูล บริเวณสะพานข้ามลำโดมน้อย บ้านห้วยไฮ ตำบลคำเขื่อนแก้ว อำเภอสิรินธร (4 กิโลเมตร จากเขื่อนปากมูล) เกษตรกรไม่สามารถนำน้ำมาใช้ในการเกษตรได้

จุดที่ 6 สภาพน้ำหน้าเขื่อนปากมูลเมื่อเปิดประตูระบายน้ำทั้ง 8 บาน

จุดที่ 7 ลักษณะบันไดปลาโจนของเขื่อนปากมูล

จุดที่ 8 ระดับน้ำในคลองชอยที่ลดลงตามการเปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูล ณ บ้านห้วยไฮ หมู่ 6 ตำบลคำเขื่อนแก้ว อำเภอสิรินธร สภาพบ้านเกษตรกร และบ่อปลาเดิมที่ไม่สามารถนำมาเลี้ยงปลาเหมือนเดิมได้

จุดที่ 9 สภาพบ้านที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯสร้างให้ราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนปากมูล แต่ไม่มีราษฎรอาศัยอยู่ ณ บ้านหัวเห่ว หมู่ 4 ตำบลโขงเจียม อำเภอโขงเจียม

จุดที่ 10 สภาพบ้านราษฎรที่ได้รับค่าชดเชย และสร้างขึ้นเอง ณ หมู่ 11 ตำบลโขงเจียม อำเภอโขงเจียม

ภาคผนวก 1

สำเนาหนังสือขอความช่วยเหลือการเลี้ยงปลาในกระชัง
ที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูล
ของ นายสี วงจันทรา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

ให้นักเรียนสังเกตภาพต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ในภาพมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นบ้าง

๒. ในภาพมีเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกันอย่างไร

๓. ในภาพมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนและหลังอย่างไร

๔. ในภาพมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเวลากลางวันหรือกลางคืน

๕. ในภาพมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานที่ใด

ภาคผนวก 2

ข้อเสนอแนะของ นายธนาวัฒน์ จันทร์สอน
หัวหน้าฝ่ายทะเบียน และ บัตร
เทศบาลตำบลพิบูลมังสาหาร

ปัญหาการปิดหรือเปิดเขื่อนปากมูล

สะพึงงามยามหน้าร้อนรอนๆ แสง
วิหกแฝงหมู่ไม้ในไพรสณฑ์
ที่หลบร้อนในอีสานของผู้คน
คือสายชลแก่งสะพือลือมานาน
ในธาราปลาอีก่ำน่ำปลาจาด
ฝูงปลาหลาดปลาบู่หมู่คับของ
ปลาหมูทอกหยอกเขี้ยวไก้ในถ้ำทอง
ปลาติดมองคือปลาสร้อยก้อยกินดี

ฯลฯ

ในอดีตที่ยังไม่นานนัก มีโครงการสร้างเขื่อนปากมูลเริ่มขึ้น ปัญหาการสร้างเขื่อนก็เริ่มมีขึ้นเป็นเงาตามตัวจนถึงปัจจุบันนี้ก็ยังหาข้อยุติไม่ได้ ทั้งนี้เนื่องจากผลประโยชน์ของสังคมชาวลุ่มน้ำมูล และการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ซึ่งทั้งสองฝ่ายมีเหตุผลในด้านผลประโยชน์ไม่ตรงกันและไม่สามารถเอื้ออำนวยให้กันและกันได้ โดยฝ่ายสังคมที่มีผลประโยชน์จากลำน้ำมูลนั้น เริ่มแรกก่อนการสร้างเขื่อนประชาชนอ้างว่า เมื่อสร้างเขื่อนปากมูลจะทำให้น้ำท่วมอำเภอต่างๆ ที่อยู่ตามชายน้ำมูล และจะไม่มีผลประโยชน์จากการประมงในลำน้ำ ทางวิชาการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตก็ชี้แจงประเด็นเรื่องน้ำท่วมและการประมงให้สังคมผู้เสียประโยชน์ทราบว่า เมื่อสร้างเขื่อนปากมูลเสร็จผลประโยชน์ที่จะได้รับจากลำน้ำมูลจะมีปริมาณเพิ่มขึ้น คือ *ปลาในลำน้ำมูลจะมีปริมาณมากขึ้น และประชาชนชาวประมงจะมีรายได้จากการประมง ปีละเป็น 100 ล้าน และระดับน้ำก็จะไม่ท่วมอำเภอต่างๆ เพราะสามารถปรับระดับน้ำได้*

ผลกระทบเมื่อสร้างเขื่อนเสร็จ

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตปิดประตูน้ำทั้ง 8 บาน เมื่อประตูน้ำถูกปิด (ปกติปลาในลำน้ำมูลจะขึ้นมาจาก ลำน้ำโขงมาแพร่พันธุ์ในลำน้ำมูล) ปลาที่จะขึ้นมาวางไข่ในลำน้ำมูลเหมือนในอดีตนั้น ก็เป็นอันว่าหมดทางที่ จะขึ้นสู่ลำน้ำมูลอีก การไฟฟ้าก็สร้างบันไดปลาโจนเพื่อแก้ปัญหา เชื่อไหมครับว่าบันไดปลาโจนที่การไฟฟ้า จัดทำขึ้นนั้น เป็นบันไดปลา "โจร" เพราะปลาที่จะขึ้นมาวางไข่ในลำน้ำมูลจะมารวมตัวกันที่ท้ายบันไดตอนล่างนั่นแหละครับ ผู้มีส่วนรู้เห็นกับการเคลื่อนไหวของปลาที่จะกระโจนขึ้นไปวางไข่ในลำน้ำมูลนั้น จะถูกผู้รู้เห็นเป็นโจรปลาเองโดยการจับปลาเอง ที่จะเหลือจากการกระทำของโจรปลาที่จะมาวางไข่ที่ลำน้ำมูลนั้นจะมีไม่ถึง 10% (เมื่อเปรียบเทียบกันก่อนสร้างเขื่อนปากมูล) บันไดที่ทำไว้ก็กลายเป็นบันได "ปลาโจร" จำนวนปลาที่อยู่ในลำน้ำมูลอันตะธานไปเรื่อยๆ เพราะไม่มีปลาใหม่ขึ้นมาทดแทน ชาวประมงผู้ฝากรายได้จากการประมงเป็นอาชีพก็เดือดร้อน มีการรวมตัวกันก่อม็อบขึ้นเรียกร้องเงินชดเชยจากการไฟฟ้า และการไฟฟ้าก็ได้สำรวจผลกระทบตามที่ประชาชนเดือดร้อนและร้องขอโดยจ่ายเงินผลกระทบให้กับประชาชนไปแล้วรายละ 90,000 บาท นับว่าเป็นการสูญเสียเงินไปหลายร้อยล้านบาท หรือพันล้านบาท ให้กับผลกระทบด้านการประมง (สาเหตุก็เกิดจากการปิดประตูน้ำ)

เมื่อปี พ.ศ. 2544 การไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้เปิดประตูน้ำทั้ง 8 บาน ตามคำเรียกร้องเพื่อการศึกษาว่าจะเป็นจริงหรือไม่ ผลของการเปิดเขื่อนปากมูลในปีที่แล้วจนถึงปัจจุบันนั้น ความแตกต่างก็เกิดขึ้นเห็นได้ชัดเจน คือจำนวนปลาในลำน้ำมูลมีปริมาณมากขึ้นเกือบเหมือนเดิม (ก่อนสร้างเขื่อน) ประชาชนก็มีรายได้จากการประมงเพิ่มขึ้นนี่แหละคือสิ่งต้องพิสูจน์ ข้อสัตย์จริงมิใช่ข้อเท็จจริง

การปิดและการเปิดเขื่อนจะมีผลดีอย่างไร

การจะปิดหรือเปิดเขื่อนจะมีผลดีอย่างไรนั้น กระผมผู้เขียนขอกราบเรียนว่ามีผลดีทั้งสองประการ แต่ควรจะได้ศึกษาว่าควรจะเปิดในระยะเวลาใดและปิดในระยะเวลาใดเรื่องนี้ต้องดูผลกระทบกับประชาชนผู้เดือดร้อนในด้านการประมงที่อ้างว่าไม่มีปลาในลำน้ำมูล เพราะปลาขึ้นมาวางไข่ไม่ได้เมื่อเขื่อนปิดประตูน้ำ นี่คือปัญหาข้อแรก

การแก้ปัญหาการไฟฟ้าก็ควรจะเปิดประตูน้ำ เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายการประมงที่ห้ามการจับปลาในฤดูกาลปลาวางไข่ เมื่อฤดูกาลปลาขึ้นวางไข่ประตูน้ำปิดปลาก็ขึ้นมาวางไข่ไม่ได้ จะไปหวงห้ามทำไมเพราะปลาขึ้นมาไข่ในน้ำมูลไม่ได้ หรือว่าเป็นการห้ามจับในลำน้ำโขง การไฟฟ้าและกรมประมง ควรจะได้ประสานงานกันเฉพาะฤดูกาลปลาขึ้นวางไข่ คือ จากปลายเดือนกุมภาพันธ์ (หรือเดือน 3) ปลาขนาดเล็กจะเริ่มขึ้นวางไข่แล้วปลาอะไรที่ขึ้นวางไข่ในระยะนี้ก็คือปลาหมู (มีสองชนิดคือปลาหมูทอกและปลาเขี้ยวไก้) ปลาสะอี ปลารากกล้วย ประมาณปลายเดือนมีนาคมก็จะเป็นปลาเกล็ด เช่น ปลาสร้อย ปลาตุยลาม ปลา ฯลฯ ประมาณปลายเดือนเมษายนถึงปลายเดือนพฤษภาคมก็จะเป็นปลากดเหลือง ปลาหอย ปลาอีแจ๊ะ (ตะเพียนแดง) ปลาปาก (ปลาตะเพียนขาว) ประมาณปลายเดือนมิถุนายนถึงกลางเดือนสิงหาคม ก็จะเป็นปลาใหญ่ประเภท ปลาคัง ปลาเทโพ ปลาสวาย ปลากา (อีก่ำหรืออีตู๋) ปลาโจก ปลาเจ็ก ปลานาง ปลาค้าว ปลาขบ (ปลาประเภทเนื้ออ่อน) ฯลฯ พอพ้นเดือนสิงหาคมก็ควรปิดประตูเพื่อเก็บน้ำสร้างกระแสไฟฟ้า เก็บกักปลาที่ขึ้นมาวางไข่รวมตลอดทั้งลูกปลาตัวเล็กๆไว้ เพราะปลาพวกนี้จะกลับลงไปตามลำน้ำมูลลงสู่โขง หากไม่ปิดช่วงนี้ปลาจะคืนลงไปน้ำโขงเกือบทั้งหมด จะไม่เหลือปลาค้างอยู่ตามวัง ตามเวิน ตามขุมน้ำลึก

สรุปได้ว่าเขื่อนปากมูลควรจะเปิดต้นเดือนมีนาคมถึงสิ้นเดือนสิงหาคม และปิดเดือนกันยายนถึงสิ้นเดือนกุมภาพันธ์จำนวนปลาในลำน้ำก็จะไม่มีปัญหา พืชพันธ์สมุนไพรที่อยู่ตามริมน้ำก็จะไม่สูญพันธ์ รวมตลอดทั้งเกาะ แก่งต่างๆรวมทั้งแก่งสะพือ ที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวก็จะปรากฏและสัมผัสกับสายตานักท่องเที่ยวผู้มาเยือนได้เป็นอย่างดี อันจะเป็นมนต์ขลังสร้างความประทับใจให้ผู้มาเยือน ไม่มีวันลืมเลือนไปได้ชั่วกาลปาวสาน...

(นายชนาวัฒน์ จันทร์สอน)
เจ้าพนักงานทะเบียน หัวหน้าฝ่ายทะเบียนและบัตร เทศบาลตำบลพิบูลมังสาหาร
10/2 ถนนเทศบาล 1 ตำบลพิบูล อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

14.2

สรุปสาระสำคัญและความก้าวหน้า

โครงการศึกษาวิจัยแนวทางการฟื้นฟูระบบนิเวศ วิถีชีวิต และชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากเขื่อนปากมูล

โดยคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ที่ ทม 2101/ ๐๖๑๗๖

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
อำเภอวารินชำราบ
จังหวัดอุบลราชธานี 34190

19 กรกฎาคม 2545

เรื่อง ส่งสรุปสาระสำคัญและความก้าวหน้าโครงการศึกษาวิจัยแนวทางการฟื้นฟูระบบนิเวศ วิถีชีวิต และชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากเขื่อนปากมูล

เรียน ประธานคณะทำงานวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิดเขื่อนปากมูล

สิ่งที่ส่งมาด้วย สรุปสาระสำคัญและความก้าวหน้า

ตามที่ประธานคณะกรรมการแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจน ได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โดยคณะนักวิจัยของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ทำการศึกษาวิจัยแนวทางการฟื้นฟูระบบนิเวศ วิถีชีวิต และชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากเขื่อนปากมูล และคณะกรรมาธิการวิสามัญ ได้เรียนเชิญอธิการบดีเข้าร่วมประชุมกับคณะทำงานเพื่อให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็น เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2545 นั้น

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ใคร่ขอส่งสรุปสาระสำคัญและความก้าวหน้าโครงการศึกษาวิจัยแนวทางการฟื้นฟูระบบนิเวศ วิถีชีวิต และชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากเขื่อนปากมูล รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและโปรดพิจารณา จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายไพฑูรย์ องิคสุวรรณ)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ประธานคณะทำงานทดลองเปิดประตูระบายน้ำกรณีเขื่อนปากมูล

หน่วยวินัยและนิติการ สำนักงานอธิการบดี
โทรศัพท์ 045-288400-3 ต่อ 1033 ,1022-3
โทรศัพท์/โทรสาร 045-288388

สรุปสาระสำคัญและความก้าวหน้า
โครงการศึกษาวิจัยแนวทางการฟื้นฟูระบบนิเวศ วิถีชีวิต และชุมชนที่ได้รับผลกระทบ
จากเขื่อนปากมูล
โดย
คณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

---

1. เจ้าของโครงการ

สำนักนายกรัฐมนตรี โดยคำสั่งของคณะอนุกรรมการแก้ปัญหาสมัชชาคนจนกรณีเขื่อนของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

2. ผู้ดูแลติดตามโครงการ

คณะทำงานทดลองเปิดประตูระบายน้ำกรณีเขื่อนปากมูล โดยคำสั่งของ คณะกรรมการแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจนที่21/2544

3. คณะที่ปรึกษา

1. นายพิจิตร ศรีแสง	รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี
2. ดร.อานันท์ กาญจนพันธ์	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. นพ.นิรันดร พิทักษ์วัชระ	สมาชิกวุฒิสภาและกรรมการสภา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
4. ศ.ดร.เปี่ยมศักดิ์ เมนะเศวต	คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. รศ.ดร.ยนต์ มุสิก	คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
6. ดร.วิริยะ ลิมปนันท์	คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
7. รศ.ดร.สุจินต์ สิมารักษ์	คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
8. ดร.ชยันต์ วรรธนะภูติ	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
9. นายวิฑูรย์ เพิ่มพงศาเจริญ	มูลนิธิฟื้นฟูชีวิตและธรรมชาติ
10. ดร.ชวลิต วิทยานนท์	กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
11. นายศิริชัย ชูประภาวรรณ	นักวิชาการอิสระ

4. ระยะเวลาทำการและงบประมาณ

ระยะเวลาโครงการศึกษาวิจัย ตั้งแต่ 1 มิถุนายน 2544 ถึง 31 สิงหาคม 2545

แผนผังการทำงาน

รายงานเมื่อ 30 มิถุนายน 2545

กิจกรรม	การดำเนินการ			ช่วงเวลา
	ดำเนินการแล้ว	กำลังดำเนินการ	ยังไม่ได้ดำเนินการ	
1.สำรวจข้อมูล รวบรวมข้อมูล				มิถุนายน 44 – พฤษภาคม 45
2.ประชุมกลุ่มย่อยผู้นำทางการทราบข้อมูล				28 มิถุนายน 45
3.ประชุมกลุ่มย่อยกลุ่มสมัชชาเพื่อทราบข้อมูล				กำลังกำหนดวันเวลา
4.วิเคราะห์ความเชื่อมโยงของข้อมูล				จะดำเนินการปลายเดือนกรกฎาคม 45
5.ประชุมขอความเห็นงานวิจัยจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย				จะดำเนินการปลายเดือนสิงหาคม 45
6.เขียน Final Report				จะดำเนินการปลายเดือนสิงหาคม 45

งบประมาณ 10,282,880 บาท จากสำนักนายกรัฐมนตรี

5. วัตถุประสงค์ของโครงการ

เพื่อให้การศึกษาข้อมูลขณะทำการทดลองเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล 1 ปี เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล คณะผู้ศึกษาได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

1.เพื่อศึกษาสภาพและการเปลี่ยนแปลงทางระบบนิเวศวิทยา ด้านทรัพยากรน้ำ สัตว์น้ำทรัพยากรดิน และทรัพยากรป่า ที่ส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนลุ่มน้ำมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

2) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพและการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมในประเด็นความเชื่อมโยงด้านการฟื้นฟูและพัฒนาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ภูมิปัญญาและความต้องการที่แท้จริงชาวลุ่มน้ำมูลในอนาคต

3) เพื่อศึกษาผลกระทบความมั่นคงด้านพลังงานไฟฟ้าได้แก่ ข้อมูลพลังงานไฟฟ้ารวมทั้งหมดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและของประเทศ ศักยภาพของเขื่อนปากมูลที่จะส่งผลต่อความมั่นคงของระบบพลังงานไฟฟ้าโดยรวม

4) เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการและแนวทางการฟื้นฟูทรัพยากรต่าง ๆ ในระบบนิเวศและฟื้นฟูพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนลุ่มน้ำมูล ซึ่งข้อมูลมาจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นการศึกษาทั้งหมดทุกด้าน เสนอสำนักนายกรัฐมนตรีตามที่ได้มอบหมายงาน

5) เพื่อนำผลการศึกษาเผยแพร่ต่อสาธารณชนเป็นความรู้ทางวิชาการ

6. ขอบเขตการศึกษาวิจัย

6.1 พื้นที่ศึกษา

พื้นหลัก 4 อำเภอคือ คือ อำเภอพิบูลมังสาหาร อำเภอตาลสุม อำเภอสิรินธร และอำเภอโขงเจียม จำนวน 65 หมู่บ้าน และพื้นที่ควบคุมอีก 3 อำเภอ คือ กิ่งอำเภอสว่างวีวงศ์ อำเภอวารินชำราบและ อำเภอเมือง

6.2 วิธีการศึกษาของแต่ละโครงการ

โครงการย่อยที่ 1 โครงการศึกษาระบบนิเวศและแนวทางการฟื้นฟูแม่น้ำมูลตอนล่างและพื้นที่ชุ่มน้ำโดยรอบ ประกอบด้วย 2 โครงการย่อย คือ

โครงการย่อย 1.1.โครงการศึกษาทรัพยากรประมง

ในการศึกษาครั้งนี้ สถานีวิจัยแบ่งเป็น 2 สถานีใหญ่ ๆ คือได้เขื่อนจนถึงปากแม่น้ำมูลที่ไหลลงสู่แม่โขงและจากเหนือเขื่อนถึง อ.พิบูลมังสาหาร โดยแบ่งออกเป็น 11 และ 17 สถานีย่อยตามลำดับ ชาวประมงมีอิสระในการเลือกใช้เครื่องมือประมง ตามสภาวะที่เห็นว่าเหมาะสม แต่จะต้องทำการประมงอยู่ในบริเวณสถานีสำรวจที่ชาวประมงผู้นั้นได้รับมอบหมาย นักวิจัยที่อยู่ประจำพื้นที่จะเป็นผู้ติดตาม

โดยสรุปคือ สถานีเก็บตัวอย่างปลามี 28 หมู่บ้าน คัดเลือกชาวประมงเป็นตัวแทนเก็บตัวอย่างและบันทึกข้อมูลหมู่บ้านละ 2 คน โดยมีผู้ช่วยนักวิจัยประจำอยู่พื้นที่อำเภอโขงเจียม คอยประสานงานและรวบรวมข้อมูลสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ส่วนงานสัมภาษณ์ประชาชนในด้านการใช้ทรัพยากรประมงจะสุ่มตัวอย่าง 20% จากทั้ง 28 หมู่บ้าน

โครงการย่อย 1.2.โครงการศึกษาด้านนิเวศวิทยาทางการเกษตรและป่าชุมชน

1. การสุ่มหมู่บ้านที่เป็นตัวแทน

แบ่งพื้นที่ออกเป็น 11 โซน ตามสภาพพื้นที่ในแต่ละโซน ได้ทำการสุ่มจำนวนหมู่บ้านที่เป็นตัวแทนตามจำนวนหมู่บ้านในโซนนั้น ๆ เช่น โซน 2 , 9 , 10 และ 11 ซึ่งมีหมู่บ้านในโซนน้อย จึงสุ่มหมู่บ้านที่เป็นตัวแทนมาโซนละ 1 หมู่บ้าน นอกนั้นสุ่มตามการแบ่งแยกกลุ่มตามลักษณะที่มีการถือครองพื้นที่ เพื่อการทำนาและจำนวนประชากรของหมู่บ้าน เช่น โซน 3 สุ่มมา 2 หมู่บ้าน โซน 4 สุ่มมา 3 หมู่บ้าน โซน 6 สุ่มมา 2 หมู่บ้าน และโซน 7 สุ่มมา 4 หมู่บ้าน

2. การสุ่มประชากรในแต่ละหมู่บ้าน

วิธีการสุ่มประชากรใช้วิธี RRA (Rapid Rural Appraisal) ประชากรที่ศึกษาจะได้จากการสุ่มให้มีการกระจายตัวของทุกตัวแทน กระจายตามจำนวนการถือครองที่ดิน , อาชีพ , รายได้หลัก ซึ่งได้จากข้อมูลทางสังคม ซึ่งแบ่งเป็น 6 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มไม่มีที่นา สุ่มมาประมาณ 10% 2. กลุ่มมีที่นา 1-5 ไร่ สุ่มมาประมาณ 28% 3. กลุ่มที่มีที่นา 6-10 ไร่ สุ่มมาประมาณ 31% 4. กลุ่มที่มีที่นา11-20 ไร่ สุ่มมาประมาณ 36% 5. กลุ่มที่มีที่นา 21-50 ไร่ สุ่มมาประมาณ 37% 6. กลุ่มที่มีที่นามากกว่า 50 ไร่ สุ่มมาประมาณ 39%

โครงการย่อยที่ 2. โครงการศึกษาวิจัยแนวทางการฟื้นฟูวิถีชีวิตและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากเขื่อนปากมูล (ด้านเศรษฐกิจและสังคม)

1. พื้นที่ศึกษา

การศึกษาวิจัยด้านสังคม ได้แบ่งพื้นที่ศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1.1 หมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนปากมูล

ครอบคลุม พื้นที่ 7 อำเภอ จำนวน 39 หมู่บ้าน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี คือ อำเภอโขงเจียม อำเภอสิรินธร อำเภอตาลสุม อำเภอวารินชำราบ อำเภอเมือง โดยเน้นการศึกษาหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำมูลและลำน้ำสาขาใน 3 อำเภอ คืออำเภอโขงเจียม อำเภอสิรินธร อำเภอพิบูลมังสาหาร เป็นพื้นที่หลัก จำนวนครัวเรือน 39 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 5,543 ครัวเรือน

วิธีการเก็บข้อมูล

ทำการเก็บข้อมูลโดยผู้ช่วยนักวิจัยลงพื้นที่ เพื่อสอบถามข้อมูลและเก็บข้อมูลโดยจัด focus groups กลุ่มย่อยในแต่ละประเด็น โดยใช้แบบสอบถามระดับหมู่บ้าน จำนวน 5 ชุด คือ

ชุดที่ 1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน จำนวนครัวเรือน ประชากร สาธารณูปโภค

ชุดที่ 2. ข้อมูลการใช้ทรัพยากร ที่ดิน น้ำ พื้นที่ป่า ประมง ของชาวบ้านริมมูล

ชุดที่ 3. ข้อมูลกลุ่มองค์กร กลุ่มอาชีพในหมู่บ้าน

ชุดที่ 4. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้าน

ชุดที่ 5. ข้อมูลแนวทางความต้องการการฟื้นฟู

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1.ผู้นำทางการ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิก อบต.

2.พระสงฆ์ ผู้มีความรู้ ผู้อาวุโส หมอสมุนไพร

3.ชาวประมงพื้นบ้าน แม่บ้าน ชาวบ้านทั่วไป

4.ครู นักเรียน

5.เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย

ระยะเวลา เริ่มเก็บข้อมูล เดือนสิงหาคม 2544 – พฤษภาคม 2545

จำนวนผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งสิ้น 920 คน

1.2 หมู่บ้านตัวแทนศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ และข้อมูลครัวเรือน

การศึกษาวิจัยด้านสังคมได้เลือกหมู่บ้านตัวแทนจำนวน 22 หมู่บ้าน แบ่งเป็นกลุ่มหมู่บ้านตามลักษณะที่ตั้ง จำนวน 11 เขต ริมแม่น้ำมูลและลำน้ำสาขา

กลุ่มประชากรเป้าหมาย

1.ครัวเรือนตัวแทน ที่ประกอบอาชีพหลากหลายทั้งด้านเกษตร ประมง รับจ้าง ค้าขาย

2.ครัวเรือนตัวแทน ที่ครอบครองปัจจัยการผลิตแตกต่างกัน ในด้าน การถือครองที่ดิน การถือครองเครื่องมือประมง

วิธีการเก็บข้อมูล

1) การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากครัวเรือนจำนวน 1,054 ตัวอย่าง จากจำนวนประชากร(ครัวเรือน)ทั้งหมด 3,514 ครัวเรือนใน 26 หมู่บ้านที่ทำการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งได้เก็บจำนวนตัวอย่างร้อยละ 30 ของจำนวนครัวเรือนของแต่ละหมู่บ้าน โดยทำการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม 2545 ปัจจุบันอยู่ในระหว่างการประมวลผล)

2) การเก็บข้อมูลกรณีศึกษาจำนวน 35 ตัวอย่าง โดยเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนตุลาคม 2544 มีนาคม 2545 ปัจจุบัน บางส่วนแล้วประมวลผลเสร็จ บางส่วนอยู่ในระหว่างการประมวลผล ทั้งนี้ โดยมีการแบ่งกรณีศึกษาออกเป็นกลุ่มต่างๆ (แต่ละกลุ่มมีประชากรที่ศึกษาเท่ากัน)ดังนี้

- กลุ่มที่ไม่กลับมาจับปลาเนื่องจากขาดอุปกรณ์
- กลุ่มที่ไม่กลับมาจับปลาเนื่องจากขาดแรงงาน
- กลุ่มที่กลับมาจับปลาแบบมีเรือแต่ไม่มีเครื่อง
- กลุ่มที่กลับมาจับปลาแบบมีเรือและมีเครื่อง
- กลุ่มเครื่องมือประมงพิเศษมีสิทธิ (จิบ, จั่น, ลอบ)
- กลุ่มธุรกิจต่อเนื่อง
- กลุ่มไม่ใช่ชาวประมง

1.3 หมู่บ้านศึกษาเปรียบเทียบ

แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.หมู่บ้านที่อยู่ริมแม่น้ำมูล 3 หมู่บ้าน บ้านาคำ อ.เมือง บ้านวังยาง อ.วารินชำราบ และบ้านบัวท่า กิ่งอำเภอสว่างวีระวงศ์ จ. อุบลราชธานี

2.หมู่บ้านที่ไม่สัมพันธ์กับการใช้ทรัพยากรจากแม่น้ำมูลโดยตรง 1 หมู่บ้าน คือ บ้านโนนโหนน อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี

วิธีการเก็บข้อมูล

1.เก็บข้อมูลระดับหมู่บ้าน โดยการสัมภาษณ์เจาะลึกในประเด็นต่างๆตามขอบเขตการศึกษา

2.เก็บข้อมูลระดับครัวเรือน โดยการใช้แบบสอบถาม

กลุ่มประชากรเป้าหมาย

-ครัวเรือนตัวแทนที่มีความหลากหลายด้านอาชีพ และการถือครองปัจจัยการผลิต

-จำนวนครัวเรือน รวมทั้งสิ้น 464 ครัวเรือน

-จำนวนครัวเรือนตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 143 ครัวเรือน

-ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล พฤษภาคม 2545 – มิถุนายน 2545

โครงการย่อยที่ 3.โครงการศึกษาความมั่นคงด้านพลังงานไฟฟ้า

วิธีการเก็บข้อมูลคือการรวบรวมข้อมูลจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การวัดระดับน้ำในลำน้ำมูล

7. แนวความคิดที่ใช้ในการศึกษา

คณะผู้วิจัยพิจารณาและมีความเห็นร่วมกันว่าแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการอธิบายและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านปากมูลกับระบบนิเวศในลุ่มน้ำมูลคือ แนวคิดกระบวนการพึ่งพาทรัพยากรลุ่มน้ำที่สำคัญเพื่อการดำรงชีพของชาวบ้าน 3 ฐานทรัพยากร คือ ทรัพยากรดิน(Land – based resources) ได้แก่ การทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์และปลูกพืช ฐานทรัพยากรน้ำ (River - based resources) ได้แก่ ทรัพยากรปลา พืชผักตามเกาะแก่ง น้ำอุปโภคบริโภค เลี้ยงสัตว์และน้ำสำหรับการผลิตพลังงานไฟฟ้า และฐานทรัพยากรป่า (Forest - based resources) ได้แก่ การใช้ประโยชน์จากป่าดอนกลางน้ำ พืชผักที่เกิดตามแก่งหิน ป่าโคก ป่าดอนริมแม่น้ำมูล ทั้งสามฐานทรัพยากรนี้มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างเกื้อกูล หากฐานทรัพยากรใดทรัพยากรหนึ่งเปลี่ยนแปลงย่อมกระทบต่อฐานทรัพยากรอื่นๆและกระทบโดยตรงต่อการดำรงชีพของชาวบ้านอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ดังนั้น เพื่อความเข้าใจในวิถีชีวิตของชาวบ้านอย่างเป็นองค์รวมในมิติของความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับฐานทรัพยากรทั้งสามฐานได้ชัดเจนยิ่งขึ้น คณะนักวิจัยจึงได้สร้างทีมวิจัยที่มาจากผู้เชี่ยวชาญหลากหลายสาขา (Interdisciplinary) เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ทีมผู้วิจัยได้สร้างขอบเขตการศึกษาออกเป็น 4 ด้านหลักๆ คือ ด้านทรัพยากรประมง ด้านทรัพยากรเกษตรและป่าไม้ ด้านทรัพยากรพลังงานไฟฟ้าและด้านระบบเศรษฐกิจ สังคม และได้ร่วมกันวิเคราะห์หาความเชื่อมโยงเกี่ยวกับสถานการณ์ของทรัพยากร สภาพปัญหา สภาพความต้องการของชาวบ้านและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแต่และฐานทรัพยากรโดยเชื่อมกับความเป็นอยู่ของชาวบ้านและด้านอื่นๆ ซึ่งท้ายที่สุดคาดว่างานวิจัยเชิงบูรณาการในโครงการศึกษานี้ จะนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ อย่างรอบคอบ และรอบด้านเกี่ยวกับกรณีปัญหาของเขื่อนปากมูล และนำไปสู่การตัดสินใจเชิงนโยบายของผู้นี้เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. สรุปความก้าวหน้าแต่ละด้านเมื่อสิ้น มิถุนายน 2545 โครงการวิจัยปากมูล มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

8.1 ด้านทรัพยากรประมง

ข้อมูลก่อนการศึกษา : ความหลากหลายทางชีวภาพของประชากรในลำน้ำมูล

1 จากการศึกษาของ Jutagate และคณะ (2001) ระหว่างเดือน เมษายน 2542 ถึง เมษายน 2543 มีจำนวนปลาที่พบ 57 ชนิด (Species) จาก 17 ครอบครัว (Families) ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการสร้างเขื่อนปากมูล และในช่วงของการศึกษาดังกล่าวระดับน้ำโดยเฉลี่ยของลำน้ำจะสูงกว่าระดับน้ำก่อนการสร้างเขื่อนโดยเฉลี่ยประมาณ 10 เมตร

2 คณะกรรมการเขื่อนโลก (World Commission on Dams, WCD) รายงานปี 2000 ว่ามีจำนวนปลา 96 ชนิด (Species) จาก 56 ครอบครัว (Families)

3 ปราณีตและคณะ (1994) ศึกษาในช่วงเดือน สิงหาคม 2537- ธันวาคม 2537พบว่ามีจำนวนปลา 71 ชนิด (Species) จาก 56 ครอบครัว (Families)

4 บริษัท Team consulting Engineering (1982) พบว่ามีจำนวนปลา 73 ชนิด (Species), จาก 19 ครอบครัว (Families)

2. สรุปความคืบหน้าของการศึกษาปัจจุบัน

2.1) ความหลากพันธุ์ของประชากรสัตว์น้ำทางด้านอนุกรมวิธาน (Fish species diversity)

จากการศึกษาตามวิธีการดังกล่าวในข้อที่ 1 ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2544 ถึง เดือนพฤษภาคม 2545 พบชนิดปลาทั้งสิ้น 156 ชนิด จาก 35 ครอบครัว

2.2) พบความหลากพันธุ์สูงสุด ช่วงเดือนตุลาคม ถึง เดือนพฤศจิกายน 2544

ในจำนวนนี้พบชนิดปลาที่มีการกระจ่ายพันธุ์เฉพาะในระดับแม่น้ำโขงจำนวน 27 ชนิด และพบปลาที่หายากจำนวน 21 ชนิด พบในเดือน มิถุนายน 2544 และเดือนพฤศจิกายน 2544 ตามลำดับ ซึ่งน่าจะสรุปได้ว่าประชากรปลาอพยพจากแม่น้ำสู่แม่น้ำมูลในเดือนมิถุนายน และกลับสู่ลำน้ำโขงอีกครั้งในช่วงเดือนพฤศจิกายน

2.3) ผลจับต่อหน่วยการลงแรงงาน (Catch per unit of fishing effort: CPUE)

ในการศึกษาใช้หน่วยการลงแรงงานในรูป "ต่อวัน" จากการศึกษาพบว่า CPUE ในแต่ละช่วงของเดือนที่ทำการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงแตกต่างกันไป สามารถสรุปออกได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

2.3.1) CPUE ในบริเวณใต้เขื่อนถึงปากแม่น้ำโขงจะมีความแตกต่างอย่างชัดเจนกับบริเวณเหนือเขื่อน (P-value = 0.039) ความแตกต่าง น่าจะเกิดขึ้นจากลักษณะความแตกต่างของลถานีย่อยที่เหมาะสมในการวางเครื่องมือ ทำให้ในบริเวณจากเขื่อนถึงปากแม่น้ำมูล (ใต้เขื่อน) มี

ปริมาณการลงแรงงานประมง (ทั้งในด้านจำนวนชาวประมงและเครื่องมือประมง) สูงกว่าบริเวณเหนือเขื่อน

2.3.2) การเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของ CPUE ในช่วงสิงหาคมถึงพฤศจิกายน น่าจะเกิดจากการค่อย ๆ อพยพเข้ามาของปลาหลังจากการเปิดประตูน้ำในเดือนมิถุนายน 2544 และมีการอพยพเข้าสู่แม่น้ำมูลลดน้อยลงตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน

2.3.3) การเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของ CPUE ในช่วงกันยายนถึงมกราคมในบริเวณเหนือเขื่อน ชี้ให้เห็นถึงการอพยพเข้าจากบริเวณใต้เขื่อนเข้าสู่บริเวณเหนือเขื่อน ซึ่งอาจเป็นไปได้ทั้งการหาอาหาร (trophic), แพร่กระจายธรรมดา (disperse) หรือแม้กระทั่งเพื่อผสมพันธุ์และวางไข่ (reproduction) ซึ่งต้องอย่าลืมว่าในช่วงต้นของการเปิดประตูระบายน้ำ (ประกอบกับเป็นช่วงฤดูฝน) ปริมาณความแรงของกระแสน้ำ, ปริมาณน้ำฝน ประกอบกับการชะของน้ำในบริเวณริมฝั่ง จะทำให้เกิดกลิ่นดินใหม่ (new land effect) เป็นการกระตุ้นให้ปลาอพยพขึ้นต้นน้ำเพื่อกิจกรรมทั้ง 3 ข้างต้น สอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของ CPUE บริเวณใต้เขื่อนในช่วงเวลาดังกล่าว การลดลงในช่วงสิงหาคมถึงกันยายน อาจจะเป็นผลมาจากการที่เพิ่งจะเริ่มเปิดเขื่อนและชาวประมงไปตั้งเครื่องมือบริเวณสันเขื่อนอย่างมากมาย ทำให้เกิดการลดลงของ CPUE เหนือเขื่อนในช่วงเวลาดังกล่าว

2.3.4) การเพิ่มขึ้นของ CPUE ในบริเวณใต้เขื่อนอย่างพรวดพราดในเดือนกุมภาพันธ์ เมื่อดูค่าค่าดัชนีความสำคัญสัมพัทธ์ (%IRI) ประกอบ พบว่าปลาที่จับได้ส่วนมากจะเป็นปลายอน (*Pangasius macronema*) ซึ่งถึงแม้จะได้ปริมาณมาก แต่องค์ประกอบของเปอร์เซ็นต์น้ำหนักอยู่ในปริมาณที่ไม่ต่างจากปลาที่มีปริมาณการจับได้รอง ๆ ลงมา อันเนื่องมาจากปลายอนที่ได้ในช่วงนี้มีขนาดเล็ก (6-8 ซม.) จากขนาดตัวเต็มวัย 15-20 ซม. ข้อเสนอแนะทางวิชาการเสนอว่า น่าจะเป็นช่วงการอพยพกลับของปลาชนิดนี้กลับลงไปสู่แม่น้ำโขง

2.3.5)พบว่าหลังจากช่วงเดือนธันวาคมค่า CPUE ในบริเวณเหนือเขื่อน เริ่มคงที่และมีแนวโน้มที่ลดลง ชี้ให้เห็นถึงการลดลงของขนาดของสต็อคที่มีการทำการประมง ข้อเสนอแนะทางวิชาการเสนอว่า น่าจะเป็นสาเหตุมาจากการหยุดอพยพขึ้นต้นน้ำของปลาที่เป็นเป้าหมายทางการประมง และแนวโน้มที่ CPUE ค่อยๆ เพิ่มขึ้นมาในเดือนพฤษภาคม น่าจะเป็นการค่อย ๆ อพยพของปลา-โดยเฉพาะกลุ่มปลากด (*Hemibagrus* spp.) ซึ่งเมื่อดู %IRI พบว่าในช่วงปลายเดือนเมษายนต่อเดือนพฤษภาคมในบริเวณใต้ และเดือนพฤษภาคมในบริเวณเหนือเขื่อน ปลาในกลุ่มนี้ที่จับได้มีขนาดสมบูรณ์เพศ และมีขนาดค่อนข้างใหญ่ ทำให้ถึงแม้ยังมีปริมาณการจับได้ยังไม่มากนัก แต่เปอร์เซ็นต์องค์ประกอบของน้ำหนักมีค่าสูง

2.4) แนวโน้มการอพยพย้ายถิ่น

โดยอาศัยค่าจากการศึกษาร้อยละของดัชนีความสำคัญสัมพัทธ์ (Percentage of index of relative importance: %IRI) พบว่า

2.4.1)ในช่วงต้นของการเก็บตัวอย่าง (กรกฎาคม 2544) ปลาบักมาง (*Sikukia gudgeri*) จะเป็นกลุ่มแรกที่มีการอพยพขึ้นมา หลังจากนั้นจะตามด้วยปลาในกลุ่มปลาสวาย (Pangasiids)

2.4.2) ปลาในกลุ่มปลาสวาย (Pangasiids) จะไม่เป็นกลุ่มที่สำคัญ ตั้งแต่เดือนธันวาคม (%IRI ไม่อยู่ใน10 อันดับแรก) ทั้งใต้และเหนือเขื่อน แล้วค่อยกลับมาปรากฏอีกครั้งในช่วงปลายเดือนเมษายนต่อพฤษภาคมแต่ยังไม่เด่นชัดนัก และเพิ่มปริมาณมากขึ้นในเดือนมิถุนายน น่าจะชี้ให้เห็นถึงการอพยพในช่วงฤดูฝนของปลาในกลุ่มนี้ โดยกลุ่มปลาสวายที่เข้ามากลุ่มแรก ๆ จะเป็นปลายอน (*P. macronema*) ผลที่ได้ใกล้เคียงกับการอพยพของปลาชนิดนี้จากแม่น้ำโขงเข้าประเทศลาว[1]

2.4.3) กลุ่มปลาที่เคยมีรายงานว่าจำเป็นต้องอพยพขึ้นไปทางต้นน้ำเพื่อสืบพันธุ์และวางไข่ ที่พบในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ กลุ่มปลาเปลี่ยน (Scaphognathops spp.) ซึ่งจะอพยพในช่วงเดือนธันวาคม (ดู %IRI เดือนธันวาคม)สอดคล้องกับรายงานของ Warren และคณะ[2]

2.4.4) กลุ่มปลาที่มีการเคลื่อนที่ไปมาอยู่ระหว่างเหนือเขื่อนและท้ายเขื่อนตลอดเวลา ได้แก่ กลุ่มปลาอีตู๋ (Morulius chrysopekadion) แต่พบว่าจะมีความสมบูรณ์เพศในช่วงเดือนมิถุนายนถึงสิงหาคม นอกนั้นอาจจะเป็นการอพยพเพื่อหาอาหาร จะพบปลาอีตู๋ขนาดเล็กในช่วงเดือนเมษายนและพฤษภาคม ยังผลให้ %IRI ในช่วงนี้มีเปอร์เซ็นต์ปริมาณของปลาชนิดนี้มากแต่องค์ประกอบเปอร์เซนต์น้ำหนักต่ำ อันเป็นการชี้ให้เห็นถึงช่วงการทดแทนที่ของปลาชนิดนี้

2.4.5)โดยภาพรวมการมีแนวโน้มที่พบว่าการอพยพจะเกิดขึ้นอย่างมากในช่วงต้นฤดูฝนต่อเนื่องถึงต้นฤดูหนาว และลูกปลาวัยอ่อนจะค่อย ๆ ทยอยอพยพกลับในช่วงฤดูหนาว

2.5) ประเด็นที่น่าสนใจ

2.5.1) ปริมาณการลงแรงงานประมงที่มากเกินกว่าขนาดของสต็อคพ่อแม่พันธุ์จะรับได้ตั้งแต่บริเวณปากมูลขึ้นมา และการลงแรงงานประมงทั้งที่อยู่ในช่วงที่เป็นฤดูห้ามทำการประมง

---

[1] Baird, I., Hogan, Z., Phylaivanh, B., and Moyle, P. 2001. A communal fishery for the migratory catfish *Pangasius macronema* in the Mekong River. Asian Fish. Sci. 14: 25-41.

[2] Warren T.J., Chapman, G.C. and Singhanouvong. 1998. The upstream dry-season migrations of some important fish species in the Lower Mekong River of Laos. Asian Fish. Sci. 11: 239-251

2.5.2) การปรับตัวของปลาเป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจ ลูกปลาวัยอ่อนหลายชนิดแสดงศักยภาพที่จะพัฒนาวงจรชีวิตในบริเวณเหนือเขื่อนได้ ประเด็นคือ การปรับตัวนี้เป็นการที่ปลาพร้อมจะอพยพขึ้นไปต้นน้ำอีกโดยไม่จำเป็นต้องกลับไปพัฒนาวงจรชีวิตในแม่โขงใช่หรือไม่

3. สรุปความสอดคล้องระหว่างจำนวนชนิดปลาและผลจับต่อหน่วยลงแรงงาน

3.1) ช่วงแรกใต้เขื่อนเริ่มมีปลาจากแม่น้ำโขงอพยพเข้ามาเดือน ก.ค. ถึง พ.ย. ส่วนเหนือเขื่อนจะเริ่มมีจำนวนการจับปลาสูงขึ้นในเดือนกันยายน ถึง เดือนตุลาคม

3.2) ช่วงหลัง CPUE ทั้งเหนือเขื่อนและใต้เขื่อนจะลดลงตั้งแต่เดือน ก.พ.- เม.ย.น่าจะเป็นผลจากการอพยพกลับของประชากรปลา

3.3)สอดคล้องกับจำนวนความหลากหลายพันธุ์ของชนิดปลาที่ศึกษาในช่วงเวลาตรงกันกล่าวคือ ในช่วงที่คาดว่าปลาอพยพขึ้นสู่ลำน้ำมูล :

-ชนิดปลาสูงสุดพบในเดือน ตุลาคม ถึง เดือนพฤศจิกายน 68 ชนิด

-ชนิดปลาที่มีแหล่งกระจายพันธุ์เฉพาะในลุ่มน้ำโขง 27 ชนิดนั้นพบมากในเดือนมิถุนายน ถึง 16 ชนิด

- ชนิดปลาที่หายากมีทั้งสิ้น 21 ชนิด พบมากในเดือนกรกฎาคม ถึง 9 ชนิด

และในช่วงนี้คาดว่าปลาอพยพกลับลำน้ำโขงจะกลับมาพบปลาทั้ง 2 ประเภท ดังกล่าวอีกครั้งจำนวนมากใน เดือนพฤศจิกายน

4. ความก้าวหน้าอื่น ๆ

4.1) Prof. Sena S. De Silva แห่งมหาลัย Deakin ประเทศ Australia, Dr. Niklas S. Mattson และ Dr. Terry J. Warren ที่ปรึกษาด้านการประมงของ Mekong River Commission ตอบตกลงด้วยวาจาจะเป็นผู้ช่วยอ่านและให้คำแนะนำในรายงานของผลการศึกษาด้านประมง

4.2)รายงานวิชาการ

4.2.1) Jutagate, T., Krudphan, C., Ngamsnae, P., Lamkom, T. and Payuha. K. 2003. Fisheries in the Mun River: A one-year trial of opening the sluice gates of the Pak Mun Dam. Paper accepted by the scientific committee to present at the Large River Symposium 2 (LARS 2). 11-14 February 2003, Phnom Penh, Cambodia. อยู่ในระหว่างขอเงินสนับสนุนการเดินทางไปเสนอผลงานจากเครือข่ายประมงและวิทยาศาสตร์ทางทะเล ทบวงมหาวิทยาลัย

4.2.2)Jutagate, T. and Krudphan, C. (*in prep.*) Catch and CPUE as an evidence in fish migration in the Mun River. *Fisheries Ecology and Management Journal.*

4.2.3)Jutagate, T., Krudphan, C., Ngamsnae, P., Lamkom, T. and Payuha. K. (*in prep.*) *Zeitgeiber* on migratory habit of fishes in the Mun River. *Asian Fisheries Science.*

4.2.4)Jutagate, T. and Krudphan, C. Changes in the ecosystem in the Pak Mun Reservoir. Data preparing process. *Journal of Fish Biology*.การศึกษาความเหมาะสมของคุณภาพน้ำและและผลกระทบของกิจกรรมการเลี้ยงปลาในกระชัง (Water Quality Suitability and Impact of Floating Wet Cage Culture in Mun River) : กำลังวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.5)การศึกษาอัตราการเกิดของเสียและประสิทธิภาพของการใช้อาหารในกระชังปลา ในกระชังในลำน้ำมูล (Water Production and Efficiency of Feed used in floating Net cage in Mun River) : กำลังวิเคราะห์ข้อมูล

- 4.2.6) การพัฒนาศักยภาพการเพาะพันธุ์และการเลี้ยงปลากดเหลืองเพื่อเป็นปลาเศรษฐกิจของลุ่มน้ำมูล (Development of Breeding Potential and culture Techniques of Yellow Mystus Catfish (*Mystus nemurus*) for Economical species in Mun River Basin): กำลังวิเคราะห์ข้อมูล

8.2 ด้านนิเวศวิทยา ทางการเกษตร และป่าชุมชน

1. การปลูกข้าว ซึ่งเป็นพืชหลักของเกษตรกรในเขตพื้นที่ที่ศึกษา ผลการสำรวจพบว่า

1.1 การปลูกข้าวเป็นการเพาะปลูกโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ เกิดจากข้าวเป็นโรค โดยการวินิจฉัยของนักวิชาการโรคพืช ศูนย์ข้าวอุบลราชธานี รายงานว่า เป็นโรคไหม้ (Blast) มีการระบาดมากในสภาพที่อากาศมีความชื้นสูง

1.2 พันธุ์ข้าวที่ปลูกเป็นข้าวเหนียวที่มีความหลากหลายพันธุ์มาก ขณะที่ทางราชการมีนโยบายส่งเสริมเฉพาะพันธุ์ กข 6

2. การสำรวจการเพาะปลูกพืชในพื้นที่โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า

ได้มีการสำรวจ 9 สถานี โดยแยกออกเป็น สถานีทางฝั่งซ้าย 4 สถานี ฝั่งขวา 5 สถานี ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ฝั่งซ้าย 4 สถานี คือ

1. บ้านโนนข่า สร้างเมื่อปี 2541 พื้นที่โครงการ 3,000 ไร่ ใช้จริงปี 45 100 ไร่

2. บ้านหนองโพธิ์ สร้างเมื่อปี 2542 พื้นที่โครงการ 1,500 ไร่ ใช้จริงปี 45 < 100 ไร่

3. บ้าน ทรายมูล " 2533 " 1,450 ไร่ " 400 ไร่

4. บ้านท่าเสียว " 2533 " 1,250 ไร่ " 16 ไร่

ฝั่งขวา 5 สถานี คือ

1. บ้านท่าช้าง " 2541 " 2,000 ไร่ " 99 ไร่

2. บ้านวังแคน " 2526 " 1,070 ไร่ " 135 ไร่

3. บ้านดอนชีเวิน " 2540 " 900 ไร่ " 1,050 ไร่

4. บ้านสุวรรณวารี " 2534 " 1,050 ไร่ " 200 ไร่

5. บ้านคันเปือย " 2534 " 1,000ไร่ (มีปัญหาตั้งแต่ปี 42)

จากข้อมูลดังกล่าวพบว่า แต่ละสถานีมีการใช้พื้นที่ไม่เต็มศักยภาพที่ได้ตั้งไว้ จากการสัมภาษณ์จากเกษตรกรให้ความเห็นว่า เนื่องจาก

1. การคิดค่าน้ำแพงมาก 80 บาท/ชั่วโมง ดังนั้นจึงมีการขอใช้ส่วนใหญ่เพื่อตกกล้า

2. พื้นที่คลองน้ำไม่สามารถขยายได้เต็มที่ ตามที่โครงการได้วางไว้ เนื่องจากมีปัญหาเรื่องที่ดินเพราะเจ้าของที่ที่คลองน้ำต้องผ่าน ไม่อนุญาต

3. การสร้างคลองน้ำบางหมู่บ้านไม่ตัดผ่านพื้นที่ที่มีการเกษตรของหมู่บ้าน เนื่องจากการสร้างที่ผ่านมาเกิดจากผู้นำต้องการให้คลองน้ำผ่านที่นาตัวเอง คลองของบางหมู่บ้านจึงผ่านที่ป่า

3. การสำรวจระดับน้ำของน้ำในลำน้ำมูล 9 สถานี

โดยใช้ข้อมูลจากศูนย์อุทกวิทยา อ.โชงเจียม ตั้งแต่ปี 2533-2545 จากข้อมูลแบ่งสถานีเป็น 3 ช่วง คือ

ช่วงที่ 1. หลังเขื่อน คือสถานี ปากมูลจุดห่างจากปากแม่น้ำ 3 กิโลเมตร ระยะตั้งแต่เดือน ม.ค. – พ.ค. ระดับน้ำจะต่ำกว่า 95 เมตร (ระดับน้ำทะเลปานกลาง) สูงสุดที่เดือน ก.ย. และลดต่ำอีกครั้งในเดือน พ.ย.

ช่วงที่ 2. หน้าเขื่อน จนถึงใต้แก่งสะพือ มี 6 สถานี คือ แก่งคำพวง แก่งคันลึม แก่งคันหัววัว แก่งขาเนียร ใต้แก่งสะพือ และ สถานีดุงลุง ระดับน้ำก่อนสร้างเขื่อน และหลังเปิดเขื่อน ประมาณ 102 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ในช่วงที่ปิดประตูน้ำ จะอยู่ระหว่าง 105 เมตร

ช่วงที่ 3. เหนือแก่งสะพือ จนถึง สถานีปากเซ พบว่าระดับน้ำช่วงปิด และเปิดประตูเขื่อน ไม่มีความแตกต่าง แสดงว่าพื้นที่ช่วงนี้ไม่น่าจะมีการได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงระดับน้ำ คือที่ระดับ มากกว่า 105 เมตร ระดับน้ำทะเลปานกลาง

4. ปัญหาไมยราบยักษ์

พบว่าเริ่มมีการกระจายตัวของไมยราบยักษ์ ปี 2538 ตั้งแต่บ้านด่านเก่า , บ้านเวินบึก , ปากแม่น้ำมูลเรื่อยมาตลอดลำน้ำ อำเภอพิบูลมังสาหาร และพบการกระจายตัวเล็กน้อยบริเวณหมู่บ้านที่ติดกับอำเภอตาลสุม เช่นที่บ้านโนนค้อ และบ้านดอนพันชาติ ส่วนการกระจายตัวเข้าลำน้ำห้วยสาขายังมีน้อย และไม่พบเลยในเขตบ้านหนองแสงใหญ่ , บ้านดงมะไฟ , บ้านดงบาก ที่ตั้งในลำห้วยสาขาดุงลุง

5. การใช้พื้นที่ริมมูล

การปลูกผัก ก่อนการสร้างเขื่อนมีการใช้พื้นที่ริมมูลในการปลูกผักตลอดแนวลำน้ำ แต่เมื่อมีการสร้างเขื่อน การใช้พื้นที่ลดลง เพราะว่าน้ำท่วมบริเวณที่เคยปลูก มีการพังทลายของริมฝั่งและไมยราบยักษ์ขึ้นปกคลุม

6. กิจกรรมการเกษตรและนอกการเกษตร

กิจกรรมการเกษตรและนอกการเกษตร ที่อยู่ในพื้นที่จากการสำรวจภาคสนามของหมู่บ้านตัวแทนพบว่า ทุกพื้นที่มีกิจกรรมการเกษตรเกี่ยวกับการทำนาและการประมง เริ่มมีการปลูกแตงโมและพริกในหมู่บ้านที่อยู่ในเขตโซนที่ 3 และ 4 ส่วนในพื้นที่ของลำห้วยสาขาห้วยกว้าง , ห้วยดุงลุง มีการเลี้ยงวัวและควาย ส่วนลำโดมน้อย (บ้านโนนกลาง) มีการเลี้ยงวัวอย่างเดียวและมีการปลูกไม้ยืนต้น เนื่องจากเป็นที่สูง ดินมีหินปนมาก กิจกรรมนอกการเกษตร ทุกพื้นที่มีการรับจ้างทั่วไป มีการทำดอกไม้กวาดและดอกไม้จันทน์ เช่น ในแถบตำบลหนองแสงใหญ่ อ.โขงเจียม จ. อุบลราชธานี เป็นต้น

7. การศึกษาลักษณะของพื้นที่ป่าชุมชน

การใช้ประโยชน์ของพื้นที่ป่าชุมชน พบว่า สภาพป่าสามารถแบ่งออกได้ 3 ชนิด คือ ป่าโคก, ป่าดอนกลางน้ำ และป่าทาม ซึ่งได้ศึกษาตัวแปรดังต่อไปนี้

การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าพืชพรรณภายหลังจากเปิดเขื่อนปากมูล
มิถุนายน 2544 – พฤษภาคม 2545

	ก่อนเปิดเขื่อน			หลังเปิดเขื่อน		
ตัวแปร	ป่าโคก	ป่าดอนกลางน้ำ	ป่าทาม	ป่าโคก	ป่าดอนกลางน้ำ	ป่าทาม
ขนาดพื้นที่ (ไร่)	2,009	662	ไม่สามารถระบุได้	2,009	662	ไม่สามารถระบุได้
พืชพรรณ (ชนิด)	-	-	50[1]	34[2]	180[3]	31[4] 12[5]
การใช้สอย	-	-		คงที่	คงที่	มากขึ้น
ทัศนียภาพ	-	-		ไม่เปลี่ยนแปลง	ไม่เปลี่ยนแปลง	แก่งที่สวยงามปรากฏให้เห็น

หมายเหตุ 1. ตรวจนับชนิดพรรณไม้ บริเวณแก่งไก่เขี่ย อำเภอพิบูลมังสาหาร ถือว่าเป็นจุดที่ป่าทามมีความสมบูรณ์มากที่สุดใช้เป็นตัวเปรียบเทียบกับแก่งอื่น ๆ , 2. บ้านปากบุ่ง อำเภอสิรินธร , 3. บริเวณเกาะดอนตาดไฮ , 4. บริเวณชายเกาะดอนตาดไฮ , 5. บนแก่งคำพวง (ด้านบ้านขาด)

8.3 ด้านสังคมและเศรษฐกิจ

ภายหลังจากการทดลองเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล (สรุปเบื้องต้นจากข้อมูลเชิงคุณภาพเท่านั้น) พบข้อมูลดังนี้

1. ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการประมง

การนำเครื่องมือประมงกลับมาใช้ใหม่อีกครั้งหลังจากเลิกใช้ไปตั้งแต่หลังมีเขื่อน เช่น โพงพาง และ การเพิ่มจำนวนเครื่องมือประมง ซึ่งเป็นการรื้อฟื้นภูมิปัญญาชาวบ้านในเรื่องการทำมาหากินด้านการทำประมงในแต่ละฤดูกาล เช่น การนำเครื่องมือประมงมาใช้ตามฤดูกาล กระแสน้ำ และแห่งหาปลาแต่ละจุด

2. ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

พบว่ามีการเพิ่มบทบาทของสมาชิกครอบครัวในการหาปลา เช่น พ่อลูกออกหาปลาด้วยกันและถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่ลูกหลานในการหาปลา การตัดสินใจจะซื้อหรือหาเครื่องมือ การวางแผนออกไปจับปลา การเอาปลาไปฝากพ่อแม่หรือญาติ ฯลฯ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านภายในและภายนอกหมู่บ้าน

พบว่าชาวบ้านเริ่มมีกิจกรรมการหาปลาร่วมกันในปริมาณที่เพิ่มขึ้น เช่น การไหลมองที่ลวงมอง (พื้นที่หาปลาอีตู๋ ปลาเคิง –ปลาเศรษฐกิจ) ที่วังสะแบงใต้ ต.หนองแสงใหญ่ จ. อุบลราชธานี ชาวบ้านได้สัมพันธ์ในเรื่องต่างๆ เช่น การมีการยืมอุปกรณ์ การออกหาปลาในลำเรือเดียวกัน การซื้อขายปลากันมากขึ้น การได้เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการพบปลาที่หายไปเป็นเวลานาน การหาปลาได้มากน้อยเท่าใด การบอกเล่าที่จะลงทุนซื้อเครื่องมือหาปลา ชาวบ้านไกลๆ ที่เคยหาปลา เช่นบ้านระเว ต. ระเว อ.พิบูลฯ ก็มาหาปลา เหมารถอีแต๋นมาด้วยกัน การพบปะกับชาวบ้านอื่นๆที่มาพักผ่อนกินข้าป่าใกล้แก่งและเล่นน้ำตามแก่ง เช่น แก่งตาดไฮ และแก่งสุวรรณวารี เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่าชาวบ้านยังมีความรู้สึกว่าได้เกิดความแนบแน่นใกล้ชิดกันขึ้นบ้างหลังจากที่มาหาปลาร่วมกัน ณ จุดใดจุดหนึ่ง ตลอดช่วงการปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูล อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะไปมาหาสู่กันมากขึ้นแต่ความขัดแย้งและความเห็นที่แตกต่างกันเกี่ยวกับเขื่อนและการต่อสู้ทางการเมืองยังดำรงอยู่

4. ความมั่นคงของอาหาร

พบว่ามีความหลากหลายของอาหารเพิ่มขึ้นพอควร เช่น ปลาและ ผักป่าชนิดต่างๆที่เกิดขึ้นในป่าชายเพือยและตามแก่ง ทำให้ชาวบ้านมีทางเลือกในการบริโภคอาหารที่มาจากธรรมชาติที่เคยบริโภค

5. พิธีกรรมและความเชื่อ

ชาวบ้านทำพิธีกรรมการเนาและเล่นน้ำตามแก่งหินที่โผล่ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ แต่จำนวนหมู่บ้านที่มาเนาตามแก่งไม่มากนัก (ชาวบ้านบางหมู่บ้านเคยใช้แก่งเพื่อการเนามาก่อนการสร้างเขื่อนปากมูล)

6. การท่องเที่ยวและสุนทรีย์

พบว่ามีการใช้แก่งที่โผล่ด้านการท่องเที่ยว เช่น แก่งสุวรรณวารี และแก่งตาดไฮ (นอกจากการใช้แก่งสะพือ) เพื่อการท่องเที่ยว โดยเฉพาะช่วงเทศกาลสงกรานต์ เพราะชาวบ้านมีการสร้างเพิงเป็นร้านอาหารต้อนรับนักท่องเที่ยว ซึ่งมีจำนวนมากทั้งคนนอกและในพื้นที่ ทางผู้นำในตำบล เช่น หนองแสงใหญ่ และ โขงเจียมมีความเห็นว่าน่าจะพัฒนาแก่งดังกล่าวเป็นสถานที่ท่องเที่ยวของท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้แก่ชาวบ้าน

7. สิทธิชุมชน

การเปิดประตูระบายน้ำทำให้เห็นว่าชาวบ้านนำสิทธิการหาปลาตามแบบพื้นบ้านบางอย่างมาใช้อีกครั้ง เพราะพบว่า บางแห่ง (ส่วนน้อย) มีการจับจองพื้นที่หาปลาซึ่งเป็นแหล่งเดิมของครอบครัวตน(ก่อนที่มีจะมีเขื่อน) พอแก่งหินโผล่ (หลังจากเปิดประตูระบายน้ำ)เจ้าของเดิมจะจำได้แล้วมาจับจองที่เดิมของตน ซึ่งจะเป็นการใช้เครื่องมือหาปลา 3 ประเภทที่มีเจ้าของจับจอง

จุดหาปลา คือ เครื่องมือประเภทโพงพาง (จิบ-ใส่ตามแก่งหินที่มีร่องน้ำไหล) ลอบ และ จั่น แต่ส่วนใหญ่แล้วพื้นที่อื่นๆในแม่น้ำมูลจะเป็นสาธารณะที่ชาวบ้านแต่ละคนสามารถหาปลาจากแหล่งใดก็ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากใคร ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งปลาที่อุดมสมบูรณ์ขึ้นอยู่กับความแตกต่างกันในด้านการมีเครื่องมาที่มีประสิทธิภาพ ปริมาณของเครื่องมือ การมีเรือหาปลาแบบมี/ไม่มีเครื่องยนต์ ความรู้เกี่ยวกับปลาและแหล่งหาปลา ความรู้ในการใช้เครื่องมือแต่ละประเภท สิทธิตามประเพณีของครอบครัวในการจับจองจุดหาปลาประเภท จิบ ลอบและจั่น

8. การเข้าถึงการใช้ทรัพยากร

พบว่า การเปิดประตูระบายน้ำทำให้เห็นความแตกต่างในการเข้าถึงการทำประมงของชาวบ้านในแต่ละฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจดังนี้ (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เป็นหลัก)

1.คนที่ไม่มีที่นาหรือมีแต่ไม่มาก มีลูกหลานรับจ้างต่างถิ่น ตนเองรับจ้างในหมู่บ้านหรือรับจ้างต่างถิ่น กลุ่มนี้จะพึ่งพาป่าสูงมากขึ้นในการยังชีพหลังมีเขื่อนปากมูล พอเปิดประตูระบายน้ำกลุ่มนี้จะกลับมาหาปลาเป็นหลัก โดยมากมักมีแหและเบ็ดเป็นเครื่องมือหาปลาและจะอาศัยไปหาปลาตามแก่งกับผู้มีเรือ บางคนจะเดินไปตามแก่งหินใกล้หมู่บ้านและหว่านแหหาปลาใช้ไม้แหย่ปลาออกจากถ้ำใต้น้ำให้เข้ามาติดแหที่วางดักไว้ กลุ่มคนเหล่านี้จะได้ประโยชน์จากการเปิดประตูระบายน้ำมากเพราะได้หาปลาทั้งบริโภคและขายพอเลี้ยงชีพได้เป็นวันๆ คนเหล่านี้ต้องหาปลาตลอด ไม่ค่อยหยุดเพราะหยุดเมื่อใดจะไม่มีกิน

2. กลุ่มคนฐานะปากกลางมีที่นาประมาณ 10-25 ไร่ หลังการสร้างเขื่อน คนกลุ่มนี้มักจะพึ่งพาทรัพยากรป่ามากขึ้นในการยังชีพ กลุ่มคนที่มีฐานะปานกลางจะมีนามากขึ้นมาจะทำนามากขึ้น มีอุปกรณ์สำหรับการเกษตร ปลูกผัก มีวัวหรือ ควาย สมาชิกในครัวเรือนรับจ้างในและนอกหมู่บ้าน พอเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล กลุ่มเหล่านี้มักจะมีเรือหาปลาทั้งแบบมีเครื่องยนต์และไม่มีเครื่องยนต์ เครื่องมือหาปลาจะมีมากชนิดกว่า มักมีทั้งแห มอง ตุ้ม ลาน ลอบ และจั่น เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การเปิดประตูระบายน้ำได้มีส่วนช่วยให้กลุ่มคนเหล่านี้จับปลาได้และมีรายได้จากการขายปลามากกว่าช่วงที่ปิดประตูน้ำพอสมควร

3.กลุ่มที่มีฐานะดีในหมู่บ้านมักจะมีที่นามาก มีรายได้มากจากการขายข้าวมาก มีวัวควาย บางครอบครัวร่ำรวยขึ้นมามากจากการชดเชยเงินกรณีการสร้างเขื่อนปากมูลทุกประเภท เช่น ชดเชยบ้านและที่นา ถูกน้ำท่วม และชดเชยการสูญเสียอาชีพประมงในช่วงกำลังสร้างเขื่อนปากมูล กลุ่มคนเหล่านี้มักจะมีเรือหาปลาแบบมีเครื่องยนต์ มีเครื่องมือที่จับปลาได้มาก เช่น โพงพาง อวน ทับตลิ่ง (กวด) และเครื่องมืออื่นๆ เช่น แห มอง ลอบ และ จั่น เป็นต้น และยังได้ประโยชน์จากการเปิดประตูระบายน้ำในเรื่องการหาปลา อย่างไรก็ตามหลายครอบครัวที่เคยหาปลามาก่อน ไม่ได้กลับมาหาปลาเลยตั้งแต่มีเขื่อน

4.กลุ่มที่ไม่หาปลาและพึ่งพาทรัพยากรจากการเกษตรอื่นๆและนอกภาคการเกษตร เช่น กลุ่มคนที่มีฐานะรวยและปานกลางที่มีรายได้จากการทำนาปลูกผัก กลุ่มคนที่มีลูกหลานเป็นข้าราชการและลูกจ้างในห้างร้านบริษัท กลุ่มคนจนที่รับจ้างในและนอกภาคการเกษตรเป็นหลัก ซึ่งมีจำนวนมาก แทบไม่ได้รับผลกระทบจากการเปิดประตูระบายน้ำ กรณีการหาปลา การเก็บพืชผักริมมูล การทำการเกษตรริมแม่น้ำมูล และอื่นๆ เพราะมีอาชีพอื่นๆมิได้พึ่งพาทรัพยากรปลาเหมือนกลุ่มอื่นๆ

9. เศรษฐกิจและรายได้

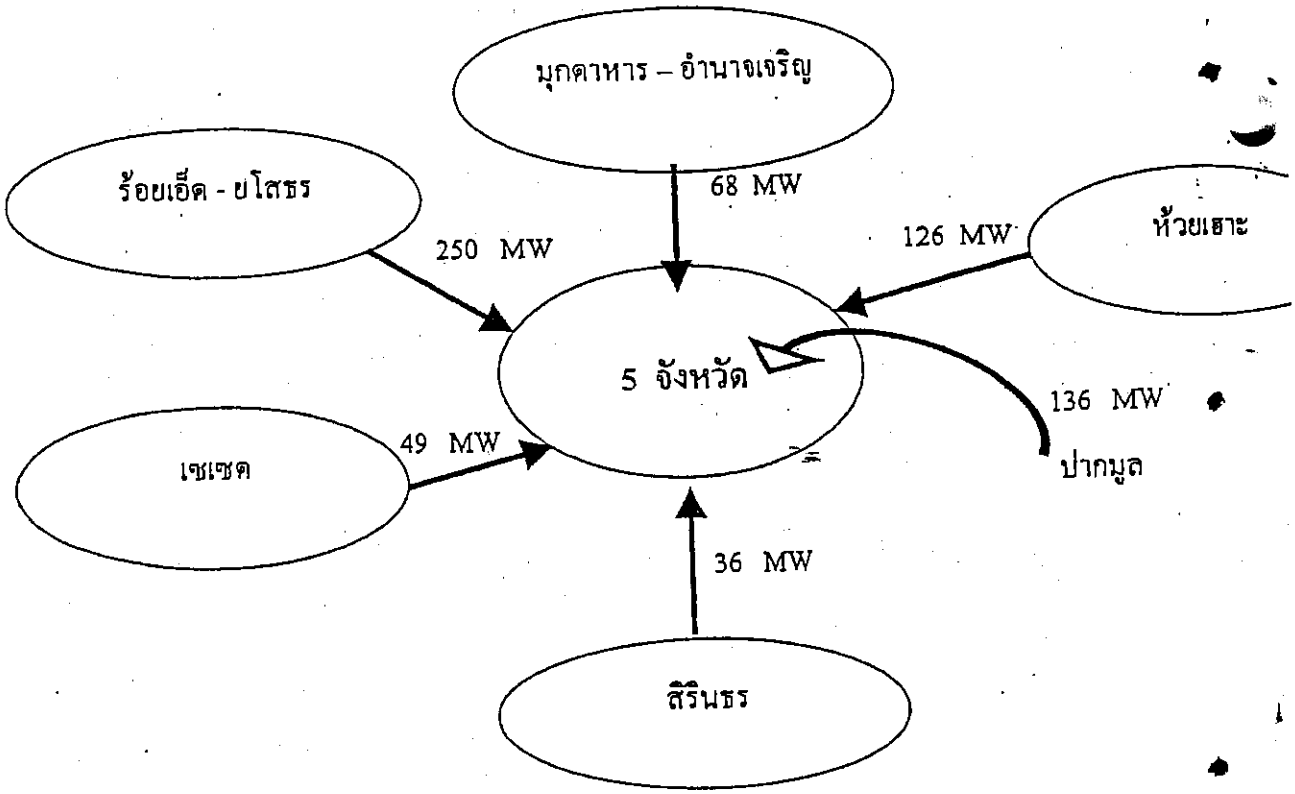
พบว่า การเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลทำให้รายได้จากการทำประมงเพิ่มขึ้นแต่ไม่มากเท่ากับช่วงก่อนมีเขื่อนปากมูล ชาวบ้านลงทุนเพิ่มด้านอุปกรณ์การหาปลา เช่น ซื้อเรือ แห จิบ มอง อวน และ อื่นๆ โดยมากแล้ว ปลาที่หาได้จากแม่น้ำมูลระรับซื้อโดยแม่ค้าท้องถิ่นแล้วนำไปขายต่อยังอำเภอและจังหวัด ทำให้ตลาดปลาค่อนข้างจะคึกคาช่วงในช่วงการเปิดประตูระบายน้ำ

10. องค์กรชุมชนด้านเศรษฐกิจ

พบว่าการพัฒนาและจัดตั้งองค์กรเพื่อสร้างรายได้เสริมของชุมชนส่วนหนึ่งมาจากการได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น กรมพัฒนาชุมชน ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรข้าวเม่า กลุ่มเลี้ยงวัวควาย กลุ่มปลูกผัก และ อื่นๆ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มที่ก่อตั้งโดยชาวบ้านกับบริษัทเอกชน เช่น กลุ่มเลี้ยงปลาในกระชังแม่น้ำมูล ส่วนกลุ่มที่จัดตั้งอันเนื่องมาจากปัญหาเขื่อนปากมูลคือกลุ่มสหกรณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้อง 3 สหกรณ์ คือ สหกรณ์การเกษตรปากมูลจำกัด สหกรณ์การเกษตรพัฒนา และ สหกรณ์ทางเลือกใหม่ (จะกล่าวโดยละเอียดในรายงานฉบับสมบูรณ์)

8.4 ด้านความมั่นคงด้านพลังงานไฟฟ้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

คณะผู้ศึกษาได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและผลจากการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากผู้สนับสนุนและคัดค้านโครงการ เช่น ผลการประเมินจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน คณะกรรมการเขื่อนโลก เป็นต้น เพื่อนำมาใช้ประกอบการพิจารณาและวิเคราะห์ เพื่อทบทวนในประเด็นหลักต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาได้พิจารณาถึงโครงข่ายระบบส่งไฟฟ้าของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ที่เชื่อมโยงกับระบบสายส่งส่วนอื่นๆ ในระบบไฟฟ้ากำลังของไทยทั้งหมดผ่าน (Single Line Diagram) การพิจารณาในลักษณะนี้ ทำให้ทราบในเบื้องต้นว่า กำลังการผลิตไฟฟ้าจากเขื่อนปากมูล มีผลต่อความเชื่อถือได้ของระบบผลิตไฟฟ้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างมากน้อยเพียงใด โดยการประเมินดังกล่าวจะเป็นการวิเคราะห์ถึงความพอเพียงของกำลังไฟฟ้าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยอาศัยวิธีการความน่าจะเป็น (Probability manhood) ด้วยคำนึงถึงภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างเป็นพื้นที่ที่สนใจ เชื่อมโยงกับพื้นที่อื่น ๆ แสดงหลักการในรูป

รูปที่ 3 แผนภาพการเชื่อมโยงของการไฟฟ้าที่จะนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ความพอเพียงของ

กำลังผลิตในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยคิดว่าเขื่อนสิรินธรและเขื่อนปากมูลเดินเครื่องเต็มกำลังการผลิต

การศึกษาบทบาทเขื่อนปากมูลกับความมั่นคงของระบบไฟฟ้า

จากข้อมูลทางเทคนิค ที่เกี่ยวข้องกับระบบไฟฟ้าที่แสดงผ่าน Single Line Diagram อันประกอบด้วย อิมพีแดนซ์ และระดับแรงดันของสายส่ง ขนาดและตำแหน่งของหม้อแปลง และเครื่องกำเนิดไฟฟ้า คณะผู้ศึกษาได้นำมาวิเคราะห์ การไหลของกำลังไฟฟ้า (Load Flow Analysis) เพื่อเปรียบเทียบผลในกรณีที่เขื่อนปากมูลมีการเปิดหรือปิดประตูระบายน้ำ โดยจะเป็นการพิจารณาระดับแรงดัน ณ จุดต่าง ๆ โดยเฉพาะจุดที่อยู่ในภาคอีกสานตอนล่าง จากการวิเคราะห์ในลักษณะเช่นนี้จะทำให้เราทราบผลกระทบของเขื่อนปากมูลที่มีต่อความมั่นคงของระบบไฟฟ้าได้ โดยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์

เป็นกรณีได้ดังต่อไปนี้

1. แบบ Single Source failure ดังแสดงในตารางที่ 1

ผลการวิเคราะห์

ตารางที่ 1 แสดงแหล่งพลังงานเกิดความล้มเหลว ค่าความเสี่ยงและความมั่นคงของระบบ

กรณี Single Source failure	กำลังไฟฟ้าที่มี (MW)	ความเสี่ยง (MW)	ความมั่นคง
1. เมื่อไม่มีเขื่อนปากมูล	480 - 330	+120	OK
2. สายส่งร้อยเอ็ด-ยโสธร มีปัญหา	366 – 330	+36	OK
3. เขื่อนห้วยเฮาะ (สปป ลาว) ไม่สามารถจ่ายไฟฟ้าให้แก่ระบบ	490 - 330	+130	OK
4. สายส่งมุกดาหาร-อำนาจเจริญ มีปัญหา	548 - 330	+218	OK
5. เขื่อนสิรินธร ไม่สามารถจ่ายไฟฟ้าให้แก่ระบบ	580 - 330	+250	OK

หมาย : 330 MW เป็นค่าต้องการใช้ไฟฟ้าใน 5 จังหวัดในปัจจุบัน และกรณีข้อ 2 ถึง ข้อ 5 เงื่อนไขคือ กรณีที่เขื่อนปากมูลเดินเครื่องเต็มกำลังการผลิต (136 MW) แต่ปกติแล้วเขื่อนปากมูลเดินเครื่องไม่เต็มกำลังการผลิต ดังนั้น กรณีข้อ 2 ระบบอาจจะขาดความมั่นคงและเป็นปัญหาได้

2. แบบ Multi – Source failure ดังแสดงในตารางที่ 2

ผลการวิเคราะห์

ตารางที่ 2 แสดงการล้มเหลวของแหล่งพลังงานมากกว่าหนึ่งแหล่ง ความเสี่ยงและความมั่นคง

กรณี Multi-Source failure	กำลังไฟฟ้าที่มี (MW)	ความเสี่ยง (MW)	ความมั่นคง
1. เมื่อไม่มีเขื่อนปากมูล+สายส่งร้อยเอ็ด-ยโสธร มีปัญหา	230 – 330	-100	NO
2. เมื่อเขื่อนปากมูลและเขื่อนห้วยเฮาะ (สปป ลาว) ไม่สามารถจ่ายไฟฟ้าให้แก่ระบบ	354 - 330	+24	OK
3. เมื่อเขื่อนปากมูลและเขื่อนสิรินธรไม่สามารถจ่ายไฟฟ้าให้แก่ระบบ	410 - 330	+82	OK
4. เมื่อสายส่งร้อยเอ็ด-ยโสธร มีปัญหา+เขื่อนห้วยเฮาะ (สปป ลาว) ไม่สามารถจ่ายไฟฟ้าให้แก่ระบบ	240 – 330	-90	NO
5. เมื่อสายส่งร้อยเอ็ด-ยโสธรและสายส่งมุกดาหาร-อำนาจเจริญ มีปัญหาพร้อมกัน	298 - 330	-48	NO
6. เมื่อสายส่งร้อยเอ็ด-ยโสธร มีปัญหา+เขื่อนสิรินธรไม่สามารถจ่ายไฟฟ้าให้แก่ระบบ	330 - 330		OK
7. เขื่อนห้วยเฮาะ (สปป ลาว) ไม่สามารถจ่ายไฟฟ้าให้แก่ระบบ +และสายส่งมุกดาหาร-อำนาจเจริญ มีปัญหา	422 - 330	+92	OK
8. เขื่อนห้วยเฮาะ (สปป ลาว)และเขื่อนสิรินธร ไม่สามารถจ่ายไฟฟ้าให้แก่ระบบมีปัญหาพร้อมกัน	454 - 330	+124	OK

หมายเหตุ : ในอนาคตเขื่อนห้วยเฮาะ (สปป.ลาว) อาจจะไม่สามารถผลิตและจ่ายกำลังไฟฟ้าให้แก่ระบบได้ในปริมาณอย่างที่ผ่านมา เนื่องจากที่ผ่านมาอัตราการใช้น้ำในการผลิตกำลังงานไฟฟ้ามากกว่าอัตราการรับน้ำเข้าช่วงเก็บน้ำ

9. งานที่ต้องทำต่อ

งานที่ต้องทำต่อ

งาน/กิจกรรม	ผู้ที่เกี่ยวข้อง	กำหนดเวลา
1. ข้อสรุปเบื้องต้นงานวิจัย	- สำนักนายกรัฐมนตรี - คณะงานติดตามงานวิจัย	ต้นเดือนสิงหาคม 2545
2. รับฟังข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับงานวิจัย	- ชาวบ้านสมัชชาคนจน - การไฟฟ้าฝ่ายผลิต - กลุ่มผู้นำทางการชาวบ้าน	กลาง - ปลายสิงหาคม 2545
3. ผนวกข้อสรุปกับความคิดเห็นเพิ่มเติมพร้อมเขียนวิเคราะห์รายงานฉบับสุดท้าย	สำนักนายกรัฐมนตรี	30 กันยายน 2545

14.3

สรุปสาระสำคัญ และ ความก้าวหน้า

โครงการติดตามสภาเศรษฐสังคมสิ่งแวดล้อม
และ
จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับราษฎรและชุมชนในเขตลุ่มน้ำมูลตอนล่าง

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

สรุปสาระสำคัญและความก้าวหน้า

โครงการติดตามสภาพเศรษฐสังคมสิ่งแวดล้อม และจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับราษฎรและชุมชน ในเขตลุ่มแม่น้ำมูลตอนล่าง

1. ที่ปรึกษา

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.)

2. โดยความสนับสนุนทางวิชาการของ

สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี

ภาควิชาวิศวกรรมทรัพยากรน้ำ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. เจ้าของโครงการ

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.)

4. งบประมาณ

งบประมาณรวมของโครงการศึกษา 6.21 ล้านบาท

5. ระยะเวลาทำการศึกษา

ระยะเวลา 12 เดือน มีกำหนดการโครงการ ดังนี้

เสนอรายงานการเริ่มงาน ธันวาคม 2544

เสนอรายงานความก้าวหน้า เมษายน 2545

เสนอร่างรายงานฉบับสุดท้าย กันยายน 2545

เสนอรายงานฉบับสุดท้าย พฤศจิกายน 2545

6. วัตถุประสงค์ของโครงการศึกษา

1) เพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐสังคมสิ่งแวดล้อม และประเมินศักยภาพของทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนก่อนและหลังการสร้างเขื่อนปากมูล

2) จัดทำฐานข้อมูลด้านเศรษฐสังคมสิ่งแวดล้อมของครัวเรือนและชุมชนในเขตลุ่มแม่น้ำมูลตอนล่าง

3) จัดทำแผนปฏิบัติการการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรและชุมชนในเขตลุ่มแม่น้ำมูลตอนล่างอย่างยั่งยืน

7. ขอบเขตการศึกษา

รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งตัวแปรสิ่งแวดล้อมที่มีนัยสำคัญทางกายภาพและชีวภาพที่เกี่ยวเนื่องกับการประมงและเกษตรกรรมอันมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรและชุมชนริมแม่น้ำมูลรัศมีประมาณ 5 กิโลเมตร ในเขต 7 อำเภอ ของจังหวัดอุบลราชธานี คือ อำเภอโขงเจียม อำเภอสิรินธร อำเภอพิบูลมังสาหาร อำเภอตาลสุม กิ่งอำเภอสว่าง-วีระวงศ์ อำเภอวารินชำราบ และอำเภอเมืองอุบลราชธานี และกลุ่มผู้อยู่นอกโครงการ (Control Group) ทั้งก่อนและหลังการสร้างเขื่อนปากมูล โดยหลังสร้างเขื่อนปากมูลต้องครอบคลุมก่อนและหลังการเปิดบานประตูระบายน้ำ ทั้งนี้ให้ทำการสำมะโนครัวเรือน (Census) ที่ได้รับค่าชดเชยอาชีพประมงไปแล้วจาก กฟผ. ด้วย ซึ่งราษฎรเหล่านี้ตั้งถิ่นฐานอยู่ใน 3 ตำบลของอำเภอโขงเจียม 2 ตำบลของอำเภอสิรินธร และ 5 ตำบลของอำเภอพิบูลมังสาหาร แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยใช้ข้อมูลหลายหน่วยเวลา และบันทึกและแสดงผลด้วยระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (Geographical Information System – GIS) พร้อมนำผลการวิเคราะห์ไปจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ราษฎรและชุมชนในเขตลุ่มแม่น้ำมูลตอนล่างอย่างมีส่วนร่วมต่อไป

สรุปขอบเขตเนื้องานของโครงการในประเด็นสำคัญ เป็น ดังนี้

- การสำมะโนครัวเรือน (Census) ที่ได้รับชดเชยอาชีพประมงจาก กฟผ. ในเขตอำเภอโขงเจียม 3 ตำบล อำเภอสิรินธร 2 ตำบล อำเภอพิบูลมังสาหาร 5 ตำบล รวม 6,256 ครัวเรือน

- สุ่มตัวอย่างกลุ่มผู้อยู่นอกโครงการ (Control Group) จำนวน 3 กลุ่มๆ ละ 300 ครัวเรือน รวม 900 ครัวเรือนเพื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบ ได้แก่ ครัวเรือนที่อยู่ในหมู่บ้านของครัวเรือนที่ได้รับการชดเชยอาชีพการประมง ครัวเรือนในกลุ่มหมู่บ้านถัดจากหมู่บ้านสุดท้ายที่ได้รับการชดเชยอาชีพการประมง และครัวเรือนในบริเวณหมู่บ้านที่ลำน้ำมูลจบลำน้ำชี

- รวบรวมข้อมูลจากผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และผลการศึกษาที่ผ่านมาเพื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบ และวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง

- การรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินศักยภาพของทรัพยากรต่างๆ ในพื้นที่ศึกษาชุมชนแม่น้ำมูลรัศมีประมาณ 5 กิโลเมตร ในเขต 7 อำเภอได้แก่ อำเภอโขงเจียม อำเภอสิรินธร อำเภอพิบูลมังสาหาร อำเภอตาลสุม กิ่งอำเภอสว่างวีระวงศ์ อำเภอวารินชำราบ และอำเภอเมืองอุบลราชธานี

- จัดทำระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

-จัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพชีวิต

8. แนวความคิดของการศึกษา

แนวความคิดหลักของการศึกษาโครงการติดตามสภาพเศรษฐสังคมสิ่งแวดล้อมและจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับราษฎรและชุมชนในเขตลุ่มแม่น้ำมูลตอนล่าง มี ดังนี้

1) เป็นการศึกษาโดยยึดหลักการติดตามตรวจสอบด้านสิ่งแวดล้อมหลังการก่อสร้างโครงการ ซึ่งเป็นวิธีการศึกษาเพื่อให้ทราบผลหลังการก่อสร้างโครงการเขื่อนปากมูล ทางด้านเศรษฐสังคมและสิ่งแวดล้อม เปรียบเทียบกับระยะก่อนมีโครงการ ระยะก่อสร้าง และระยะดำเนินการ และการหาข้อสรุปเพื่อการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาให้เกิดความยั่งยืนของการพัฒนาต่อไป

2) เป็นการศึกษาโดยยึดหลักการพัฒนาเศรษฐสังคมและสิ่งแวดล้อมภายใต้ระบบนิเวศวิทยาภายหลังการก่อสร้างโครงการ ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อตรวจสอบการดำรงชีวิตของชุมชนในระบบนิเวศวิทยาใหม่ หรือภายหลังการก่อสร้างโครงการ เพื่อปรับปรุงให้สรรพสิ่งแวดล้อมอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ตามแนวคิดดังกล่าวนี้ทำการศึกษาการดำรงชีพของชุมชนและความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในระบบนิเวศวิทยาภายหลังโครงการ ทบทวนวัตถุประสงค์โครงการ รวมถึง การศึกษาหาแนวทางการปรับปรุงให้ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นภายใต้ความสมดุลใหม่ของระบบนิเวศ

3) เป็นการศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม โดยจัดให้สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น บุคลากรในท้องถิ่น และผู้นำชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในการสำรวจ ระดมความคิดเห็น และหาข้อสรุปเพื่อให้ทราบข้อมูล ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

4) เป็นการศึกษาโดยระดมนักวิชาการหลายสาขา และจากหลายสถาบัน มาดำเนินการศึกษาร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเป็นกลาง และได้ผู้มีความรู้ความสามารถหลายสาขามาดำเนินการศึกษา รวมทั้งได้มีการกลั่นกรองงานศึกษาให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ตามหลักวิชาการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

5) เป็นการศึกษาเพื่อบ่งชี้การพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีต่อประชาชน โดยผ่านกระบวนการจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการใช้ประโยชน์หลายสาขา รวมทั้งการผลิตกระแสไฟฟ้าเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

9. สรุปความก้าวหน้าของงานศึกษาแต่ละด้าน

1) งานรวบรวมข้อมูลครัวเรือนที่ได้รับชดเชยอาชีพประมง

ได้รวบรวมและแจกแจงข้อมูลครัวเรือนที่เคยได้รับชดเชยอาชีพประมงของโครงการเขื่อนปากมูล ซึ่งมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 6,256 ครัวเรือน ตั้งอยู่ในพื้นที่ 3 อำเภอ ของจังหวัดอุบลราชธานี แสดงในรูปที่ 1 ดังนี้

อำเภอโขงเจียม ใน 4 ตำบล จำนวน 1,804 ครัวเรือน

อำเภอพิบูลมังสาหาร ใน 5 ตำบล จำนวน 2,911 ครัวเรือน

อำเภอสิรินธร ใน 2 ตำบล จำนวน 1,541 ครัวเรือน

2) งานจัดทำสำมะโนครัวเรือนที่ได้รับชดเชยอาชีพประมง

ความก้าวหน้าของการสำรวจในขั้นนี้ ได้รับแจ้งจากสถาบันราชภัฏอุบลราชธานีว่ามีความก้าวหน้าของการสำรวจแล้วเสร็จ ร้อยละ 90 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ซึ่งมีรายละเอียดของการสำรวจตามแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อมูล 6 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครัวเรือน

ส่วนที่ 2 รายละเอียดของครัวเรือน สมาชิก การย้ายถิ่น และการเป็นสมาชิกองค์กร

ส่วนที่ 3 รายละเอียดการประกอบการเกษตร

ส่วนที่ 4 รายละเอียดการทำประมง

ส่วนที่ 5 ความสัมพันธ์กับลำน้ำมูล ทัศนคติ และแผนพัฒนาคุณภาพชีวิต

ส่วนที่ 6 ความรู้เกี่ยวกับการประมงในลำน้ำมูล

3) งานจัดทำระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

ความก้าวหน้าของการศึกษาในขณะนี้ได้จัดทำระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์แล้วเสร็จ การออกแบบการวิเคราะห์ และได้นำเข้าข้อมูลในระบบบางส่วนแล้ว

4) งานศึกษาการเปลี่ยนแปลงของราษฎรในพื้นที่ศึกษา

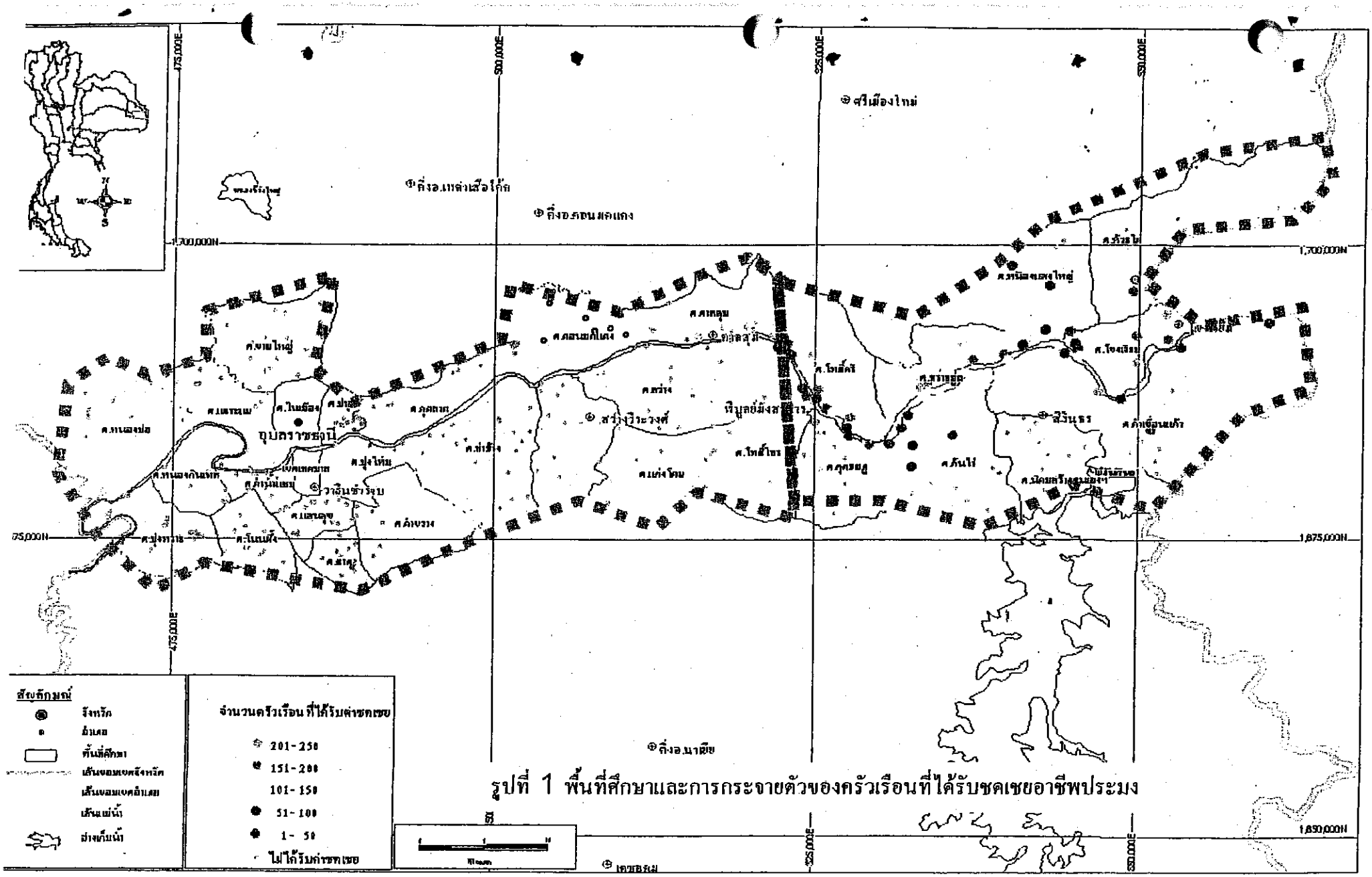
ความก้าวหน้าของการศึกษาได้รวบรวมผลการศึกษาที่ผ่านมา และทำการวิเคราะห์ ดังนี้

- การศึกษาทบทวนวัตถุประสงค์ของโครงการเขื่อนปากมูล
- สภาพสังคมเศรษฐกิจก่อนการสร้างเขื่อนปากมูล
- สภาพสังคมเศรษฐกิจหลังการสร้างเขื่อนปากมูล
- แนวทางการศึกษาเปรียบเทียบผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

5) งานจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรสองฝั่งแม่น้ำมูล

ความก้าวหน้าของการศึกษา มีดังนี้

- การสอบถามผู้นำชุมชนและสรุปผลการศึกษาได้ดำเนินการแล้วเสร็จ
- การศึกษาข้อมูลขององค์กรท้องถิ่นในพื้นที่ศึกษาทางด้านข้อมูลทั่วไปและแผนพัฒนา ได้ดำเนินการแล้วเสร็จ
- เสนอแนวทางเบื้องต้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตในอนาคต

รูปที่ 1 พื้นที่ศึกษาและการกระจายตัวของครัวเรือนที่ได้รับชดเชยอาชีพประมง

14.4

เอกสารข้อเรียกร้องของกลุ่มราษฎร

ที่เรียกร้องให้ปิดบานประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล

เอกสารข้อเรียกร้องของกลุ่มราษฎร
ที่เรียกร้องให้ปิดบานประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล

กรณีมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 17 เมษายน 2544
และวันที่ 11 ธันวาคม 2544 สั่งให้เปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปาก
มูลทั้ง 8 บานเป็นเวลา 1 ปี
(14 มิถุนายน 2544 – 13 มิถุนายน 2545)

สรุปประเด็นร้องเรียนของราษฎรเกี่ยวกับความเดือดร้อนเนื่องจากการเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล ระหว่าง มิถุนายน 2544 – พฤษภาคม 2545

<u>จากเอกสารหมายเลข 1</u>

1. ผู้เลี้ยงปลาในกระชังได้รับผลกระทบ เพราะกระชังตื้นเขิน ปลาเติบโตช้า
2. หมู่บ้านที่ใช้น้ำในแม่น้ำมูลผลิตน้ำประปาบางหมู่บ้านสูบน้ำไม่ได้ บางหมู่บ้านเครื่องสูบน้ำไหม้ (บ้านวังใหม่)
3. ราษฎรต้องการให้ปิดประตูเขื่อน และ สร้างคลองส่งน้ำเข้าพื้นที่นา เพราะจะทำนาได้ปีละ 2 ครั้ง (บ้านโนนยาง บ้านดงบาก บ้านท่าค้อเหนือ บ้านโนนกลาง ฯลฯ)
4. นายเหมือน พูลดี ผู้ใหญ่บ้านแก่งเจริญ อำเภอพิบูลมังสาหาร กล่าวในที่ประชุมกำนัน - ผู้ใหญ่บ้านว่า "คณะรัฐมนตรีทำไมต้องเชื่อกลุ่มสมัชชาคนจนไปเสียทุกอย่าง ทำไมไม่มีการสอบถามหรือทำประชาพิจารณ์กับชาวบ้านที่อาศัยอยู่เหนือเขื่อนปากมูลว่าชาวบ้านส่วนใหญ่มีความต้องการอะไร....."

<u>จากเอกสารหมายเลข 2</u>

5. ข้อเรียกร้องของสมัชชาคนจนไม่ใช่ความต้องการของชาวบ้านส่วนใหญ่ ชาวบ้านต้องการให้มีเขื่อนและให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสร้างคลองส่งน้ำหรือสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าเพิ่มเติมเพื่อให้มีน้ำเข้าไปยังที่นามากที่สุด
6. การเปิดเขื่อนทำให้ผู้เลี้ยงปลาในกระชังเดือดร้อน กุ้งก้ามกรามที่ทางราชการนำมาปล่อยสูญหายไป การสูบน้ำเพื่อการเกษตรในฤดูแล้งทำได้ยากลำบาก

<u>จากเอกสารหมายเลข 3</u>

7. การท่องเที่ยวของอำเภอโขงเจียมเสียหาย คนโขงเจียมถูกสังคมตราหน้าว่าไม่ยอมทำมาหากินมีแต่ม็อบ ลูกหลานไปสมัครงานที่ไหนก็ไม่มีคนอยากรับ

<u>จากเอกสารหมายเลข 4</u>

8. วัว ควาย ของชาวบ้านขาดแหล่งน้ำ
9. บ่อบาดาลไม่มีน้ำเนื่องจากระดับน้ำในลำน้ำมูลต่ำมาก
10. หน้าแล้งไม่สามารถทำการเกษตรปลูกพืชได้
11. ห้วย หนอง และลำน้ำสาขาแม่น้ำมูลไม่มีน้ำในฤดูแล้ง

<u>จากเอกสารหมายเลข 5</u>

12. ราษฎรในพื้นที่ อำเภอโขงเจียม อำเภอพิบูลมังสาหาร และอำเภอสิรินธร ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้เพื่อการเกษตร และ เลี้ยงสัตว์อย่างรุนแรง จะทุบเขื่อนทิ้งก็ไม่ว่า ขอให้รัฐบาลช่วยเหลือ หาน้ำและทำคลองส่งน้ำไปสู่ที่นาเพื่อทำการเกษตรได้เต็มที่

รายการเอกสาร

เอกสารหมายเลข 1. สำเนารายงานการประชุมกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน 3 อำเภอ
สมัยสามัญที่ 2 ครั้งที่ 1/2544 วันที่ 13 มิถุนายน 2544 จำนวน 3 หน้า

เอกสารหมายเลข 2. สำเนาหนังสือกลุ่มอนุรักษ์ลุ่มน้ำมูลที่ พิเศษ/2544
ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2544 จำนวน 2 หน้า

เอกสารหมายเลข 3. สำเนาหนังสือจากราษฎรอำเภอโชงเจียมที่รักท้องถิ่นยิ่งชีพ
ลงวันที่ เดือนกุมภาพันธ์ 2545 จำนวน 3 หน้า

เอกสารหมายเลข 4. สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
ลงวันที่ 2 เมษายน 2545 จำนวน 5 หน้า

เอกสารหมายเลข 5. สำเนาหนังสือประธานกลุ่มกำนัน–ผู้ใหญ่บ้าน 3 อำเภอ
ที่ กน.15/2454 ลงวันที่ 16 เมษายน 2545 จำนวน 1 หน้า

02759 2008 045366079 02759 2008 045366079 Jun

เอกสารหมายเลข 1.

รับที่ 285
วันที่ 14 มิ.ย. เวลา 16.00

(สำเนา)

รายงานการประชุม กลุ่มกำนัน-ผู้ใหญ่บ้านฯ 3 อำเภอ

สมัยสามัญที่ 2 ครั้งที่ 1/2544

วันที่ 13 มิถุนายน 2544

ณ. อาคารเอนกประสงค์โรงเรียนโชงเจียมวิทยาคม

เริ่มประชุมเวลา 09.00 น.

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องประธานแจ้งให้ทราบ

- ได้ทำหนังสือเชิญไปยังนายอำเภอทั้ง 3 อำเภอ คือ 1. โขงเจียม 2. พิบูลฯ 3. สิรินธร แต่ยังไม่เห็นเข้าร่วมประชุม ส่วนเจ้าหน้าที่ กพย. ได้เข้าร่วมประชุมด้วย การประชุมกลุ่มกำนัน-ผู้ใหญ่บ้านฯและผู้นำท้องถิ่นในครั้งนี้เพื่อแสดงความคิดเห็นและหาแนวทางแก้ไขเพื่อนำขึ้นเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและนายกรัฐมนตรีต่อไป.

-การก่อตั้งกลุ่มกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน 3 อำเภอ นั้นเริ่มเมื่อปี พ.ศ. 2533 สมัยรัฐบาล พล.อ. ชาติชาย ชุณหวัณเป็นนายกรัฐมนตรีและได้ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับเขื่อนปากมูลเพราะกำนันผู้ใหญ่บ้านนั้นรอฟังแต่คำสั่งของจังหวัด ทำให้ชาวบ้านที่ไม่ไปเรียกร้องไม่ได้รับค่าชดเชย ทำให้ชาวบ้านหมดความเชื่อถือต่อกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน นี้เป็นจุดที่ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน 3 อำเภอจึงได้ร่วมมือกันเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว.

-การปิดเขื่อนนั้นทำให้ปลาขึ้นมาวางไข่ไม่ได้ ดังนั้นกลุ่มสมัชชาจึงได้เรียกร้องให้เปิดเขื่อนเพื่อให้ปลาขึ้นมาวางไข่และศึกษาถึงผลกระทบต่อระบบนิเวศน์และชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน.

-ผู้ใหญ่บ้านหองกี สุโพภาค ชี้แจงถึงผลกระทบว่า"ผู้เลี้ยงปลาในกระชังได้รับผลกระทบเพราะกระชังตื้นเขินและปลาก็เติบโตช้าและหมู่บ้านที่ใช้น้ำมูลผลิตน้ำประปาทำให้เครื่องสูบน้ำไม่มีน้ำจะสูบขาผลิตน้ำประปาและบางหมู่บ้านเครื่องสูบน้ำไหม้.

-นาย ชำนวน สัมรถชี บ้านโนนยาง ต. โพธิ์ศรี อ.พิบูลฯ ชี้แจ้งว่า"การสร้างเขื่อนที่ดีมีประโยชน์ควรมีคลองส่งน้ำเข้านาเพราะจะสามารถทำนาได้ปีละ 2ครั้ง.

-นาย สี ทิพย์เนตร. ผญบ. บ้านดงบาก ต.หนองแสงใหญ่ อ.โขงเจียม ชี้แจงว่า"ต้องปิดเขื่อนต่อไป ให้สร้างคลองส่งน้ำเข้านา ส่วนผู้อยู่สันเขื่อนนั้นให้ กพย.เร่งแก้ปัญหาโดยด่วน.

-นาย ทองอินทร์ ขบาศรี ผ.ค้านเก่า ต.โขงเจียม ฯ ชี้แจงว่า"เมื่อเขื่อนก็ได้สร้างไปแล้วก็ควรใช้ให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุดเพราะสิ่งที่คาดหวังว่าจะได้รับว่ามีประโยชน์อย่างมากและขอให้ลูกหลานที่อยู่สันเขื่อนควรทำความเข้าใจใหม่.

-นาย เนียม ใจบุญ ผญบ.บ้านห่าต้อเหนือ ต.โพธิ์ศรี อ.พิบูลฯ ชี้แจงว่า"ควรปิดเขื่อนเพื่อจะมีน้ำผลิตกระแสไฟฟ้าและควรขุดคลองจากลำเซบ่านอ.ศรีเมืองใหม่ลงสู่แม่น้ำโขงเพื่อให้ปลา

ขึ้นมาวางไข่ได้.

-นาย หาญ กุลบุตร บ้านโนนกลาง ต.ค้ำเชื่อนแก้ว อ.สิรินธร ชี้แจงว่า"ต้องการให้เปิดเขื่อนเพื่อจะมีน้ำทำนาและทำคลองส่งน้ำเข้าสู่หมู่บ้านและทำบันไดหลงให้ปลาขึ้นได้และให้ กฟผ. สำรวจตามความเหมาะสม.

-นาย อดิศักดิ์ สายยิน จนท.กฟผ. ชี้แจงว่า"การเปิดเขื่อนนั้นเปิดตามมติของครม.ตามคำเรียกร้องของสมัชชาคนจน.

-นาย สุวิช ภูมิเวียงศรี จนท.กฟผ. ชี้แจงว่า"การที่สร้างเขื่อนปากมูลขึ้นนั้นเพราะในภูมิภาคนี้ไฟฟ้ายังไม่เพียงพอ ส่วนการปล่อยน้ำจากเขื่อนนั้นทำตามมติครม. ที่สมัชชาคนจนเรียกร้องเพื่อศึกษาถึงผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ของการสร้างเขื่อน ส่วนการต่อต้านนั้นเพราะต่างประเทศไม่ต้องการให้ประเทศไทยมีเขื่อน การปล่อยน้ำเหนือเขื่อนปากมูลนั้นมีผลกระทบโดยตรงโดยเฉพาะบ่อน้ำบาดาลเพราะระดับน้ำใต้ดินลดลง ส่วนการส่งเสริมอาชีพนั้น กฟผ. ได้ร่วมมือกับ ม.ขอนแก่นเข้ามาช่วยศึกษาและอบรมชาวบ้านในบริเวณเขื่อนปากมูลเช่นการเพาะเลี้ยงพันธุ์ปลาแบบครบวงจร คือ กฟผ.ส่งเสริมให้เลี้ยงแล้วกฟผ.จะซื้อคืนเพื่อปล่อยลงบริเวณเหนือเขื่อนปากมูล.

-นาย อนุรุทธ์ จนท. กฟผ. ชี้แจงว่า"รายชื่อของสมาชิกสหกรณ์ที่ยังไม่ได้โอนจ่ายเงินให้นั้นเพราะอยู่ระหว่างการตรวจสอบหลักฐานเช่น บางคนสมรสการเปลี่ยนนามสกุลใหม่ หรือไม่ก็สมัครไว้กับสหกรณ์หลายแห่งและมีชื่อซ้ำซ้อนกัน จึงขอให้สมาชิกยืนยันว่าจะสมัครใจอยู่กับสหกรณ์ใดกันแน่และขอให้อยู่ครบ 3ปีก่อน จึงจะคุยกันใหม่ว่าจะเอาอย่างไรต่อไป.

-นาย วิษยา ไพธิศรี ชี้แจงว่า"ต้องการให้ กฟผ.สร้างคลองเชื่อมกับแม่น้ำโขงเพื่อให้ปลาขึ้นมาวางไข่ ส่วนสมัชชาคนจนต้องการธรรมชาติคืนนั้นซึ่งเป็นไปไม่ได้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงไปแล้วจะให้คืนได้อย่างไร ควรพัฒนาสิ่งใหม่ให้ดีขึ้นเช่นทำคลองส่งน้ำเข้านาเพราะจะสามารถทำนาได้ทั้งฤดูแล้งและฤดูฝน.

-นาย ไบพร แสนอ้วน รองประธานฯ ม.13 อ.สิรินธร ชี้แจงว่า"ราษฎรอ.สิรินธรถึงไม่ได้เงินชดเชย แต่ขอชดเชยเป็นที่ทำกินและขอให้กลุ่มกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน 3 อำเภอ ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือและขอให้รัฐจัดชลประทานระบบท่อให้กับชาวบ้าน อ.สิรินธร.

-นาย อัมพร บุญช่วยเหลือ ประธานฯ รับปากว่า"สมาชิกของกลุ่มกำนัน-ผู้ใหญ่บ้านฯ 3 อำเภอ พร้อมจะช่วยเหลือทุกคนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรรับ.

-นาย เหมือน พูลดี ผญบ.บ้านแก่งเจริญ อ.พิบูลฯ อภิปรายว่า"ครม.ทำไมต้องเชื่อกลุ่มสมัชชาคนจนไปเสียทุกอย่าง ทำไมไม่มีการสอบถามหรือทำประชาพิจารณ์กับชาวบ้านที่อาศัยอยู่เหนือเขื่อนปากมูลว่าชาวบ้านส่วนใหญ่มีความต้องการอะไร การที่ชาวบ้านไปอยู่ธันเขื่อนปากมูลนั้นที่ชาวบ้านเรียกร้องคือต้องการเงิน จำนวน 520,000บาทเท่านั้น ไม่ใช่ต้องการให้เปิดเขื่อน ส่วนชาวบ้านที่ไปก็โดนหลอกแล้ว และเมื่อเป็นอย่างนี้ทางกลุ่มฯจะแก้ปัญหานี้อย่างไรและในทางปฏิบัติ

ทางกลุ่มาจะดำเนินการอย่างไรต่อไป.

-นายประเชิญ ทองเทพ ประธานอบต.หนองแสงใหญ่ อ.โขงเจียม ชี้แจงว่า"การที่กฟผ.ปล่อยน้ำจากเขื่อนปากมูลนั้นทำให้น้ำประปาบ้านวังใหม่ใช้ไม่ได้และทำให้เครื่องสูบน้ำประปาบ้านวังใหม่ไหม้และต้องการให้กฟผ.ชดใช้ค่าเครื่องสูบน้ำที่ไหม้นั้น.

-นาย ใบพร แสนข้าน รองประธานฯ เสนอว่า"การประชุมครั้งต่อไป ขอให้เชิญผู้ปกครองนิคมลำโดมน้อยเข้าร่วมประชุมด้วยและขอให้มีการประชุมสัญจรตามแต่ละอำเภอ เพราะชาวบ้านยังไกล้เคียงจะได้มีโอกาสเข้าร่วมฟังและแสดงความคิดเห็นด้วย.

-ในที่ประชุมเห็นชอบ

ขั้นตอนการแก้ปัญหา

1. ออกสมมุติสำรวจว่าความต้องการของชาวบ้านที่อาศัยอยู่เหนือเขื่อนปากมูลว่าต้องการอย่างไรและต้องการให้ส่วนราชการช่วยเหลืออะไร.

2. การออกแบบสอบถามต้องให้ชัดเจนและกระชับให้มากที่สุดเช่น การเปิดเขื่อนหรือการปิดเขื่อน ว่าชาวบ้านต้องการอย่างไร.

3ให้ทั้งอนุกรรมการ ศึกษาปัญหาผลกระทบ เพราะปัญหาเหล่านี้แต่ละอำเภอจะเข้าใจปัญหาอย่างแท้จริง.

4. คณะอนุกรรมการได้มาจากการเสนอของแต่ละอำเภอ แต่ไม่น้อยกว่าอำเภอละ 2 คนแต่ไม่เกิน 3 คน ให้เสนอชื่อได้ ณ.ที่ทำการกลุ่มา และจะคัดเลือกในการประชุมครั้งต่อไป.

มติที่ประชุม ที่ประชุมมีมติเห็นชอบ

ระเบียบวาระอื่นๆ ไม่มี

เลิกประชุมเวลา 12.30น.

นาย อัมพร บุญช่วยเหลือ ประธานกลุ่มา ตรวจ

นาย สิทธิพร ออนศรี เลขานุการกลุ่มา บันทึก

เอกสารหมายเลข 2.

ที่ พิเศษ / 2544

กลุ่มอนุรักษ์ลุ่มน้ำมูล
219 หมู่ 2 ต.ทรายมูล
อ.พิบูลมังสาหาร จ.อุบลราชธานี
34110

22 พฤศจิกายน 2544

เรื่อง ขอคัดค้านการเปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูลแบบถาวร

กราบเรียน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี (พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร)

ด้วยกลุ่มอนุรักษ์ลุ่มน้ำมูล ซึ่งเป็นองค์กรของชาวบ้านด้านการอนุรักษ์และพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประกอบไปด้วยตัวแทนกลุ่มอาชีพต่างๆ สองฝั่งแม่น้ำมูล เช่น กลุ่มเกษตรกรทำนา กลุ่มสหกรณ์ผู้ใช้น้ำ และกลุ่มผู้เลี้ยงปลาในกระชัง ฯลฯ ซึ่งเป็นผู้ที่ใช้ประโยชน์จากแม่น้ำมูล และเป็นคนส่วนใหญ่ในพื้นที่ของเขื่อนปากมูล ใคร่ขอกราบเรียนมายัง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี เพื่อขอเสนอและขอคัดค้านการเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล ตามข้อเรียกร้องของสมัชชาคนจนดังนี้

1. ทางกลุ่มขอคัดค้านการเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลแบบถาวร เพราะจะทำให้ชาวบ้านส่วนใหญ่เดือดร้อน ซึ่งทุกกลุ่มไม่เห็นด้วยกับสมัชชาคนจนและจะคัดค้านอย่างถึงที่สุด

2. สมัชชาคนจนเป็นเพียงการนำชาวบ้านกลุ่มหนึ่งที่หลงเชื่อว่าจะได้เงินค่าเสียโอกาสไปสร้างเงื่อนไขให้มีการเปิดเขื่อนตามความต้องการของสมัชชาคนจนเท่านั้น เพราะชาวบ้านจริง ๆ ไม่มีใครต้องการให้มีการเปิดเขื่อน แต่ชาวบ้านที่ร่วมเดินขบวนกับสมัชชาคนจนไม่กล้าพูดความจริงจากการถูกครอบงำ และเอาผลประโยชน์มาล่อว่าจะได้เงินค่าชดเชยเพิ่ม

3. เมื่อเขื่อนได้สร้างไปแล้ว ควรที่จะมีการใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าที่สุด และให้มีการพัฒนาอาชีพของราษฎรในพื้นที่จากการที่มีน้ำในหน้าแล้ง ขอให้รัฐบาลพิจารณาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำรวจออกแบบสร้างคลองส่งน้ำ หรือสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าเพิ่ม ให้มีน้ำเข้าไปยังที่นาของชาวบ้านให้มากที่สุด เพื่อให้ทุกคนในกลุ่มแม่น้ำมูลได้ใช้ประโยชน์จากแม่น้ำมูลร่วมกัน

4. ทางกลุ่มมีโครงการที่จะเพาะพันธุ์ปลา และปล่อยพันธุ์ปลาลงแม่น้ำมูลทุกปี โดยขอสนับสนุนงบประมาณจาก กฟผ. และกรมประมง เพื่อเพิ่มปริมาณปลาในแม่น้ำมูล หากมีการเปิดเขื่อนก็จะเกิดความเสียหาย

5. กลุ่มเห็นด้วยที่จะมีการเปิดประตูระบายน้ำเพื่อรักษาระดับน้ำ ป้องกันน้ำท่วม หรือในช่วงที่แม่น้ำโขงขึ้นสูง กฟผ. ก็ต้องเปิดประตูน้ำทุกปีอยู่แล้ว นาน 1 – 2 เดือน ปลาก็สามารถขึ้นมาวางไข่ หรือเดินทางจากแม่น้ำโขงเข้ามาได้อยู่แล้ว

6. ถ้ามีการเปิดเขื่อนปากมูลตามข้อเรียกร้องของสมัชชาคนจน จะเกิดความเดือดร้อนกับผู้ที่เลี้ยงปลาในกระชัง การสูบน้ำทำการเกษตรในฤดูแล้ง และจะทำให้กุ้งก้ามกราม ที่ทางราชการนำมาปล่อยและชาวบ้านสามารถจับขายได้ราคากิโลกรัมละ 300 – 400 บาท ก็จะหายไป

7.ข้อเรียกร้องของ สมัชชาคนจนไม่ใช่ความต้องการของชาวบ้านส่วนใหญ่ และเป็นการอ้างชาวบ้านเท่านั้น หากมีการทำตามข้อเรียกร้องของพวกสมัชชาคนจนจะเกิดความวุ่นวายเดือดร้อนอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งจะเห็นได้จากตัวอย่างของฝ่ายราษีไศล ที่พาเอาชาวบ้านที่ไม่มีสิทธิ์หรือไม่ได้รับผลกระทบไปรับค่าชดเชย

ทางกลุ่มอนุรักษ์มีความต้องการให้ชาวบ้านในพื้นที่เขื่อนปากมูล เกิดความสามัคคีและร่วมกันพัฒนาอย่างยั่งยืน เพราะการเปิดเขื่อนยังทำให้ชาวบ้านแตกแยกกันมากขึ้น จึงใคร่ขอกราบเรียนให้ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้โปรดพิจารณาข้อเสนอของทางกลุ่มด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นายโสพล บัญหนองสา)
ประธานกลุ่มอนุรักษ์ลุ่มน้ำมูล

กลุ่มอนุรักษ์ลุ่มน้ำมูล โทรศัพท์ 01-9760010

เขียนที่อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

กุมภาพันธ์ 2545

เรื่อง ขอให้แจ้งให้สมัชชาคนจนเลิกการชุมนุม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี

ตามที่พวกข้าพเจ้าอยู่ในเขตอำเภอโขงเจียมได้รับความเดือดร้อนในการชุมนุมประท้วงของกลุ่มสมัชชาคนจน เพราะการชุมนุมได้ยืดเยื้อมาเป็นเวลาเกือบ 2 ปีแล้ว ความเดือดร้อนของราษฎรอำเภอโขงเจียม คือ (1) คนโขงเจียมถูกสังคมตราหน้าไปด้วยเหมือน ผู้ที่ไปม็อบชุมนุมมีแต่บางจากจากท้องที่อื่น (2) ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของอำเภอโขงเจียมได้รับความเสียหายเพราะไม่มีนักท่องเที่ยวเข้าไปเพราะถ้าไปแล้วไปเจอกระดิบบหมู่บ้านชุมนุม ทำให้นักท่องเที่ยวเสียความรู้สึกทั้งๆ ที่อำเภอโขงเจียมเป็นอำเภอท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี เพราะมีการชุมประท้วงที่ไหนในโลกจะติดเยื้อยาวนานเหมือนการเรียกร้องของสมัชชาคนจน ซึ่งข้อเรียกร้องให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตเปิดน้ำทางรัฐบาลก็สั่งให้เปิด เรียกร้องให้การไฟฟ้าเปิดประตูระบายน้ำทางรัฐบาลก็สั่งให้เปิด ก็ยังไม่รู้ว่าจะเรียกร้องเอาอะไรอีก จึงไม่ยอมเลิกและสมัชชาคนจนอ้างว่าเดือดร้อนทุกข์ยาก การที่ไปชุมนุมประท้วงมีแต่นั่งและนอน เป็นเวลา 2 ปี ไม่เดือดร้อน ไม่ทุกข์ยากก็ไม่รู้ว่าจะเป็นอย่างไร แม้แต่เศรษฐีมีเงินล้านก็ยังทำมาหากินทุกวัน ไม่ได้ไปนั่งไปนอนเช่นสมัชชาคนจน โดยไม่ทำงาน 2 ปี ก็ยังมีกิน

ฉะนั้นพวกกระผมมาวันนี้ขอให้ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานีแจ้งให้ทางสมัชชาคนจนยุติและเลิกชุมนุมประท้วงแล้วกลับบ้านใครบ้านมันเสียที ชาวอำเภอโขงเจียมจะได้พัฒนาอำเภอให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อจะทำรายได้มาสู่อำเภอ หรือถ้าสมัชชาคนจนไม่ยอมกลับไม่ยอมเลิก พวกเขาอยากจะได้อะไรก็ขอให้ทางรัฐบาลหาให้จนครบทุกอย่างตามคำเรียกร้องของสมัชชาคนจน เพื่อเขาจะเลิกชุมนุมเสียที ถ้าไม่มีเงินให้ก็ให้รัฐบาลไปกู้ต่างประเทศให้ จะได้อย่าปล่อยให้ราษฎรอำเภอโขงเจียมเดือดร้อนต่อไปเลย

เรียนมาเพื่อท่านทราบ และได้โปรดดำเนินการโดยรีบด่วนด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(จากราษฎรอำเภอโขงเจียมที่รักท้องถิ่นอิ่งรีพ)

เขียนที่อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

กุมภาพันธ์ 2545

เรียน แกนนำหรือตัวแทนสมัชชาคนจน

ตามที่พวกท่านได้มาชุมนุมในพื้นที่อำเภอโขงเจียมก็เป็นเวลานานมากแล้ว ท่านหารู้ไม่ว่าการชุมนุมเรียกร้องของพวกท่านได้สร้างความเดือดร้อนให้แก่พี่น้องชาวอำเภอโขงเจียมทั้งทางตรงและทางอ้อมคือ (1) คนทั่วไปเขามองว่าคนอำเภอโขงเจียมไม่ชอบทำมาหากินชอบแต่มาเป็นอาชีพลูกหลานที่ไปทำงานก็ไม่มีบริษัทห้างร้านไหนยอมรับเพราะเขากลัวว่าจะพาคนงานเขาประท้วงและผู้ที่ทำงานแล้วก็ถูกเจ้านายเพ่งเล็งทำให้ลูกหลานในอำเภอโขงเจียมเดือดร้อน (2) อำเภอโขงเจียมเป็นอำเภอท่องเที่ยวเพราะไม่มีรายได้อย่างอื่นแต่พวกท่านมาชุมนุมประท้วงปลุกกระต่อบอยู่ในขณะนี้ ทำให้ไม่มีใครท่องเที่ยวเข้ามาในเขตอำเภอโขงเจียมเพราะมาแล้วมาเจอภาพลักษณะนี้ ทำให้มีนักท่องเที่ยวเสียความรู้สึกเลยไม่อยากจะมา

ฉะนั้นการที่ท่านพากันมาชุมนุมอยู่ในขณะนี้สมควรจะยุติ หรือเลิกกลับบ้านใครบ้านมันเสียที เพราะไม่มีบ๊อบหรือการประท้วงที่ไหนจะยืดเยื้อยาวนานเหมือนพวกท่านทำอยู่ในขณะนี้ เพราะบ๊อบอยากจะให้การไฟฟ้าเปิดน้ำ เขาก็เปิดให้ บ๊อบอยากให้การไฟฟ้าเปิดน้ำ เขาก็เปิดให้แล้ว ไม่รู้ว่าพวกท่านจะบ๊อบเอาอะไรอีก เพราะการที่บ๊อบให้การไฟฟ้าเปิดน้ำ ก็เปิดไปแล้ว โดยท่านหารู้ไม่ว่าพวกพี่น้องส่วนใหญ่เขากำลังเดือดร้อนเพราะเขาต้องการน้ำกันทั้งนั้น เหมือนกับว่าพวกท่านกำลังบีบบังคับพี่น้องเราเอง จึงขอให้พวกท่านยุติและเลิกกลับบ้านเสีย อ้าท่านอยู่บ้านไหน ตำบลอำเภออะไรเดือดร้อน ก็ขอให้ท่านไปบ๊อบอยู่บ้านตำบลอำเภอของท่าน ขออย่าได้บาเอาพื้นที่อำเภอโขงเจียมเป็นที่ประกอบกิจกรรมของท่าน ถ้าพวกพี่น้องอำเภอโขงเจียมเขาเดือดร้อน พวกเขาก็จะเรียกร้องยื่นหนังสือตามขั้นตอนเอง เพราะพวกเขาก็ไม่ไว้วางใจที่จะให้แค่คนอื่นมาเป็นตัวแทนเรียกร้องให้

สุดท้ายพวกเราหวังว่าพวกท่านคงจะมีจิตสำนึกที่จะไม่หาความสุขบนความทุกข์ของคนอื่น และพวกเราคิดว่าข้อความที่[redacted]ที่ท่านได้อ่านนี้ ท่านคงจะเข้าใจและเลิกการชุมนุมแล้วเดินทางกลับบ้าน ถ้าท่านยังอยู่ก็เท่ากับพวกท่านกำลังฆ่าคนโขงเจียมโดยตรง

จากคนโขงเจียมที่รักท้องถิ่นยิ่งชีพ

แถลงการณ์ของพี่น้องชาวอำเภอโขงเจียม

ตามที่ได้มีพี่น้องบางกลุ่มในนามสมัชชาคนจนได้ไปเรียกร้องปักหลักชุมนุมประท้วง (นอน) อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอโขงเจียมเป็นเวลาเกือบ 2 ปี มาแล้ว โดยได้ไปยึดพื้นที่บริเวณเขื่อนปากมูลเป็นที่ต่อรองกับทางรัฐบาล และข้อเรียกร้องให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตให้เปิดประตูระบายน้ำ ทางรัฐบาลก็สั่งให้เปิด ต่อมาก็เรียกร้องให้การไฟฟ้าเปิดประตูระบายน้ำเป็นเวลา 4 เดือน ทางรัฐบาลก็สั่งให้การไฟฟ้าเปิดจนครบ 4 เดือน ก็ยังไม่พอใจให้เปิดประตูระบายน้ำต่อไปโดยไม่มีกำหนด ทางรัฐบาลก็สั่งให้เปิดต่อไปตามคำเรียกร้อง พี่น้องชาวจังหวัดอุบลที่เดือดร้อน ทางสมัชชาเรียกร้องก็ได้ครบทุกอย่างแล้ว แต่การชุมนุมก็ไม่ยุติ หรือเลิกออกไปจากอำเภอโขงเจียม ไม่รู้ว่าจะอยู่เรียกร้องเอาอะไรอีก และการที่สมัชชาคนจน เรียกร้องทางรัฐบาลก็สนองตอบโดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของราษฎร์ที่กำลังเดือดร้อนเรื่องน้ำ เพราะส่วนใหญ่มีอาชีพการเกษตร ทางสมัชชาเรียกร้องอยากจะได้ธรรมชาติคืนมา บัดนี้ก็ได้แล้ว แต่ไม่มีใครจะกินธรรมชาติได้ แก่งก็โผล่ หินก็โผล่ แต่ไม่เห็นมีใครไปกินแก่งกินหิน มีแต่ปลา พืชผัก และข้าวกินเท่านั้น การที่สมัชชาคนจนเรียกร้องในลักษณะนี้ก็เท่ากับสมัชชากำลังฆ่าพี่น้องทั้งหลาย เพราะทุกคนไม่ได้ประกอบอาชีพอะไรก็จะพลอยจนไปกับชื่อสมัชชาคนจน และการที่พวกสมัชชาคนจนไปชุมนุมอยู่ในพื้นที่อำเภอโขงเจียมเป็นเวลาเกือบ 2 ปี หารู้ไม่ว่าผู้ที่เดือดร้อนหนักกว่าสมัชชาคนจนก็คือชาวอำเภอโขงเจียม เพราะ (1) ลูกหลานไปทำงานที่ไหนก็ไม่มีใครอยากรับ เพราะเขาถือว่าคนโขงเจียม จะพาคนงานเขามีอยู่ประท้วงเขา และคนที่ทำงานแล้วก็ถูกเจ้านายเพ่งเล็งเพราะเขาจะมองว่าคนอำเภอโขงเจียมและจังหวัดอุบลฯ ชอบมีอาไปทำมาหากิน มีแต่มือบกิน ซึ่งการเดินทางมาวันนี้ ก็จะขอให้แกนนำ สมัชชาคนจนพากันเลิกกลับบ้านเสียที เพราะพวกท่านก็พาชาวบ้านชุมนุมมานานแล้ว เอาอุดมการณ์ของพวกท่านไปใช้ที่อื่น เพราะคนอำเภอโขงเจียมไม่ไว้พอที่จะเรียกร้องไปเรื่อย ถ้าเขาเดือดร้อนก็จะยื่นเรื่องราวขอความช่วยเหลือตามขั้นตอนเอง พวกที่เป็นแกนนำไม่รู้ว่าจะพาชาวบ้านไปมือบ ไม่รู้วันจบ แม้จะมีบางคนเสียชีวิตไปศพแล้วศพเล่า ก็ไม่ยอมเลิกสุดท้ายคนที่ไปมือบมองเห็นปลาเล็กเป็นปลาใหญ่ พากันลงไปเก็บทำให้เรือล่มเสียชีวิตไป 2 ราย รอดมา 1 ราย มันเป็นลางบอกเหตุขึ้นมาแล้วครอบครัวผู้ที่เสียชีวิตก็บอกว่าถ้าพ่อเขาไม่มามือบพ่อเขาคงจะไม่ตาย จึงขอให้พี่น้องชาวอุบลฯ ได้พิจารณา แจ้งให้สมัชชาคนจนกลับบ้านเสียที ก่อนที่ชาวอำเภอโขงเจียมจะเดือดร้อนทุกข์ยากไปกว่านี้ ท่านที่อยู่บ้านไหน ตำบล อำเภออะไร ถ้าเดือดร้อน ก็ขอให้กลับไปชุมนุมประท้วงที่บ้านใครบ้านมัน อย่ามาเหยียบพื้นที่อำเภอโขงเจียมเป็นเครื่องต่อรองเลย การที่กลุ่มสมัชชาคนจนอ้างว่าเดือดร้อนทุกข์ยาก แล้วไปนั่งไปนอนประท้วงโดยไม่ทำมาหากินเป็นเวลา 2 ปี อยู่กันได้อย่างไร แม้แต่เศรษฐีมีเงินร้อยล้าน เขายังทำมาหากินมิได้หยุด ขอให้พี่น้องชาวจังหวัดอุบลราชธานีพิจารณาเอา เพราะที่ผ่านมาภาพลักษณ์ของอำเภอโขงเจียม-พิบูล-สิรินธร และจังหวัดอุบลก็เสียหายมากจากการชุมนุมประท้วงของกลุ่มสมัชชาคนจน หรือ เอ็น จี โอ ถ้าตัวแทนหรือแกนนำสมัชชามีจิตสำนึก และความรับผิดชอบแก่คนที่เดือดร้อนมากกว่าสมัชชาคนจน สมควรจะเลิกและยุติการชุมนุมประท้วงได้แล้ว อำเภอโขงเจียมพวกเราไม่ไว้พอที่จะเรียกร้องไม่เป็น ถ้าหากเดือดร้อนมีปัญหา

จากคนโขงเจียมที่รักท้องถิ่นยิ่งชีพ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ศูนย์บริการประชาชน สปป. โทร.๘๓๓๙
ที่ _____ วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕
เรื่อง ความเดือดร้อนจากการเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล

เรียน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา)

ด้วย กลุ่มอนุรักษ์ลำน้ำมูล ได้มีหนังสือกราบเรียนนายกรัฐมนตรี กรณีราษฎรในพื้นที่อำเภอโชงเจียม อำเภอสิรินธร อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ได้รับความเดือดร้อนจากการเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลและยื่นข้อเรียกร้องโดยขอให้รัฐบาลสั่งปิดประตูระบายน้ำทันที และดำเนินการให้กลุ่มพีฆมนุษย์ที่เดือดร้อนปากมูลออกจากพื้นที่ภายในวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๕ ดังรายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดรับทราบไว้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา

เรียน รมต. นร.
เพื่อโปรดทราบ

(นพดลชัย โควสุรัตน์)
เลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

พลโท
(ปรีชา วรรณรัตน์)
รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง
ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ทราบ ตามที่
ในข้อมูลเขื่อนปากมูล
สำเนาให้ กฟผ. ด้วย

(นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา)
รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๕ เม.ย. ๒๕๔๕

รับที่ นร. 11/194
๒/เม.ย./๔๕
เวลา.....

Index.

กลุ่มอนุรักษ์ลำน้ำมูล

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
รับที่ 03482
รับที่ ร.
วันที่ ๒๖ ส.ค. 2545

วันที่ 11 มีนาคม 2545

เรื่อง ความเดือดร้อนจากการเปิดบานประตูน้ำเขื่อนปากมูล

เรียน นายกรัฐมนตรี (พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร)

ตามที่รัฐบาลได้มีคำสั่งให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เปิดบานประตูน้ำเขื่อนปากมูลในช่วงหมดฤดูฝนจนถึงเดือนมิถุนายน 2545 ดามที่ทราบแล้วนั้น ผลกระทบจากความเป็นจริงของราษฎรในพื้นที่อำเภอโขงเจียม. อำเภอสิรินธร.และอำเภอพิบูลมังสาหาร มีดังนี้

ศูนย์บริการประชาชน
รับที่ 68.
วันที่ 20/3/45 เวลา

1. วัว,ควายของชาวบ้านขาดน้ำ (ไม่มีแหล่งน้ำให้วัวควายกิน)
2. บ่อบาดาลของราษฎรไม่มีน้ำเนื่องจากระดับน้ำในลำน้ำมูลต่ำลงมาก
3. หน้าแล้งไม่สามารถทำการเกษตร ปลูกพืชได้
4. ห้วยหนองและลำน้ำสาขาแม่น้ำมูลไม่มีน้ำในฤดูแล้ง

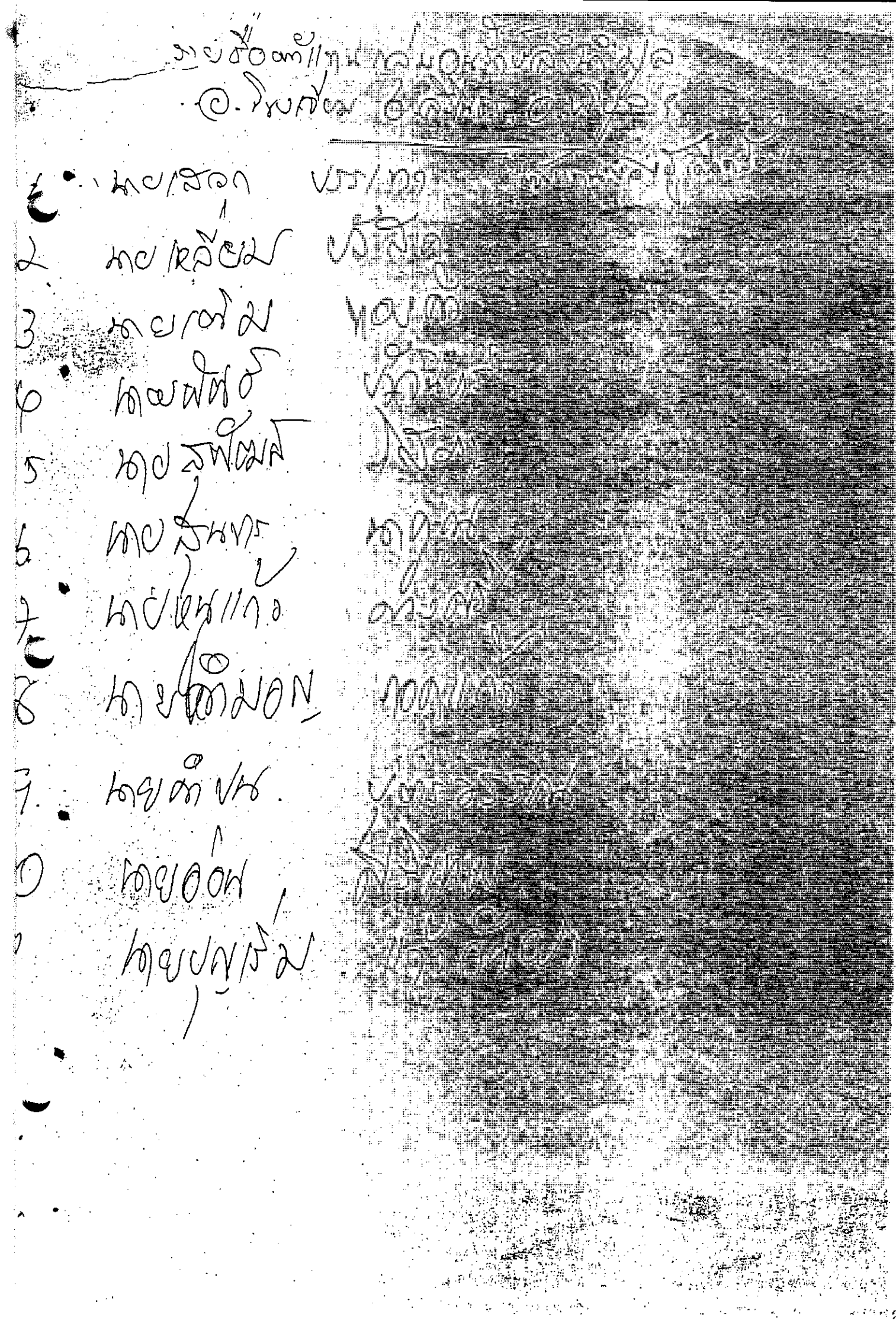
จากความเดือดร้อนดังกล่าว ชาวบ้านสองฝั่งลำน้ำมูล จึงรวมตัวกันประมาณ 1,200 คน นำหนังสือร้องเรียนมายังท่านนายกฯ กลุ่มชาวบ้านมีข้อเรียนเสนอ ดังนี้

1. ให้รัฐบาลสั่งปิดประตูน้ำทันที หลังจากได้รับหนังสือร้องเรียนฉบับนี้
2. กลุ่มสมัชชาคนจน (ม็อบ) เป็นต้นเหตุในการสร้างความเดือดร้อนให้กับคนในพื้นที่ รัฐบาลให้ความสำคัญพวกม็อบเพียงฝ่ายเดียว
3. ขอให้รัฐบาลดำเนินการให้กลุ่มที่ชุมนุมอยู่ที่เขื่อนปากมูลออกจากพื้นที่ภายในวันที่ 30 เมษายน 2545
4. ถ้าไม่ดำเนินการตามข้อ 3 กลุ่มชาวบ้านที่มายื่นหนังสือนี้ จำนวน ไม่ต่ำกว่า 1,200 คน หรืออาจจะมากกว่านี้ จะกระทำการทุกวิถีทางเพื่อให้กลุ่มผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่บริเวณฝั่งซ้ายเขื่อนปากมูล

ขอแสดงความเคารพเป็นอย่างสูง

กลุ่มอนุรักษ์ลำน้ำมูล

อำเภอโขงเจียม,อำเภอสิรินธร,อำเภอพิบูลมังสาหาร

แถลงการณ์กลุ่มรักษ์น้ำมูล

****

พี่น้องชาวอำเภอโขงเจียม, อำเภอสิรินธร, อำเภอพิบูลมังสาหาร ที่รัก ปัญหาเขื่อนปากมูลที่เกิดขึ้นมาเป็นเวลานาน ไม่ใช่เกิดจากราษฎรโดยแท้จริง กลุ่มผู้สร้างปัญหาอยู่ในปัจจุบัน คือพวก เอ็น จี โอ นักวิชาการและนักการเมือง ที่ใช้ปัญหาเขื่อนปากมูลหาผลประโยชน์ ไม่ว่าจะด้านการเงิน, อำนาจสู่การเมือง, ทั้ง ๆ ที่รัฐบาลใช้ความพยายามแก้ไขปัญหาให้เกิดความเป็นธรรมมาโดยตลอด

การก่อตั้งสหกรณ์ปากมูล, สหกรณ์การเกษตรทางเลือกใหม่, สหกรณ์เกษตรพัฒนา เป็นสิ่งพิสูจน์ได้แล้วว่าบางสหกรณ์ เอ็น จี โอ มีอำนาจในการบริหาร กำลังจะล่มสลายเนื่องจากไม่มีเงินจ่ายคืนให้แก่สมาชิก ไม่มีเงินจ่ายค่าจ้างไถนาและซื้อปุ๋ย เป็นที่พิสูจน์ได้แล้วว่า กลุ่มแกนนำที่อ้างตัวเองว่าจะช่วยพี่น้องชาวอุบล ฯ ที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนปากมูล ให้ได้รับประโยชน์ มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ไม่ทราบว่าเงินของสมาชิกจำนวนหลายล้านบาทไปอยู่ที่ไหน ?

การสร้างความกดดันให้รัฐบาลเปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูลไม่ต้องรอให้นักวิชาการและกรรมการสำรวจหาผลประโยชน์เข้ากลุ่มตัวเอง ชาวบ้านที่รวมกันเขียนแถลงการณ์ ที่อยู่ในพื้นที่รู้ดีที่สุดว่าความเดือดร้อนจากการเปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูลในช่วงหน้าแล้ง เป็นอย่างไร จนทนไม่ได้แล้วจึงรวมตัวกันทั้ง 3 อำเภอ หลายพันคน และขอเชิญพี่น้องที่อยู่ในลุ่มน้ำมูลได้แสดงความเป็นเจ้าของ ที่อาศัยน้ำในการทำมาหากิน ขับไล่พวก เอ็น จี โอ ออกจาพื้นที่ให้เร็วที่สุด

จากกลุ่มรักษ์แม่น้ำมูล

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	เลขประจำตัวประชาชน	ลายเซ็นต์
1		221	3-[illegible]	
2		2[illegible]	3[illegible]	
3		29	3[illegible]	
4		41/1	3[illegible]	
5		2[illegible]	3[illegible]	
6		537	3[illegible]	
7		154	3[illegible]	
8		2[illegible]	3[illegible]	
9		7/1	3[illegible]	
10		196	3[illegible]	
11		245	53403[illegible]	
12		398	3[illegible]	
13		529	3[illegible]	
14		321	3[illegible]	
15		183	3[illegible]	
16		260	3[illegible]	
17		15	3[illegible]	
18		189	3[illegible]	
19		41/2	3[illegible]	
20		397	5[illegible]	
21		202	3[illegible]	
22		1[illegible]	3[illegible]	
23		56	53403[illegible]	
24		399	3[illegible]	
25		496	5[illegible]	
26		291	3[illegible]	
27		4[illegible]	5[illegible]	
28		23/1	33403[illegible]	
29		538	5[illegible]	

ที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	เลขประจำตัวประชาชน	หมายเหตุ
30.	นาย อิทธิพัฒน์	ชุมชนใหม่	194	3340300006491	นาย[illegible]
31.	นางสาวปิยาภรณ์	[illegible]	494	3340300006413	นาง[illegible]
32.	นาง ลัดา	แสงอรุณ	79	3340300007053	ลัดา [illegible]
33.	นาย [illegible]	[illegible]	232	3340300013924	[illegible]
34.	นาย กฤษณพงษ์	ป่าก้าม	6	3340300182491	[illegible]
35.	นาย[illegible]	[illegible]	14	3340300007819	[illegible]
36.	นาย [illegible]	กองมณี	595	3340300006471	[illegible]
37.	นาย [illegible]	[illegible]	18	3340300007851	[illegible]
38.	[illegible]	[illegible]	69/1	3340300006448	[illegible]
39.	นาย [illegible]	[illegible]	97/1	3340300007797	[illegible]
40.	นาย [illegible]	[illegible]	104	3340300008149	[illegible]
41.	นาย[illegible]	[illegible]	580	3340300222958	[illegible]
42.	นาง[illegible]	[illegible]	580	3340300001161	[illegible]
43.	นาย [illegible]	[illegible]	126	3340300008670	[illegible]
44.	นาง นาย [illegible]	[illegible]	95	3340300004135	[illegible]
45.	นาย [illegible]	[illegible]	62	3340300005581	[illegible]
46.	นาย [illegible]	[illegible]	170	3340300010453	[illegible]
47.	นาย [illegible]	[illegible]	86	3490980084326	[illegible]
48.	นาย [illegible]	[illegible]	330	3340300001144	[illegible]
49.	นาย [illegible]	[illegible]	547	2340300014620	[illegible]
50	นาง [illegible]	[illegible]	504	5340200024122	[illegible]
51	นาย [illegible]	[illegible]	227	3340300013746	[illegible]
52.	นาย [illegible]	[illegible]	393	3340300187931	[illegible]
53	นาย [illegible]	[illegible]	311	3770600374916	[illegible]
54.	นาย [illegible]	[illegible]	485	3430600386903	[illegible]
55.	นาย [illegible]	[illegible]	9	3340300001071	[illegible]
56.	นาย [illegible]	[illegible]	9/1	3340300001080	[illegible]
57.	นาย [illegible]	[illegible]	72	3340300006685	[illegible]
58.	นาย [illegible]	[illegible]	13	3340300006537	[illegible]

ที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	หมายเลขบัตรประชาชน	ลายเซ็น
1	[illegible]	59	[illegible]	[illegible]
2	[illegible]	88	[illegible]	[illegible]
3	[illegible]	488	[illegible]	[illegible]
4	[illegible]	16/1	[illegible]	[illegible]
5	[illegible]	474	[illegible]	[illegible]
6	[illegible]	74	[illegible]	[illegible]
7	[illegible]	561	[illegible]	[illegible]
8	[illegible]	332	[illegible]	[illegible]
9	[illegible]	224	[illegible]	[illegible]
10	[illegible]	13/1	[illegible]	[illegible]
11	[illegible]	904	[illegible]	[illegible]
12	[illegible]	16/1	[illegible]	[illegible]
13	[illegible]	518	[illegible]	[illegible]
14	[illegible]	36	[illegible]	[illegible]
15	[illegible]	44/2	[illegible]	[illegible]
16	[illegible]	95	[illegible]	[illegible]
17	[illegible]	196	[illegible]	[illegible]
18	[illegible]	478	[illegible]	[illegible]
19	[illegible]	16	[illegible]	[illegible]
20	[illegible]	378	[illegible]	[illegible]
21	[illegible]	27	[illegible]	[illegible]
22	[illegible]	592	[illegible]	[illegible]
23	[illegible]	534	[illegible]	[illegible]
24	[illegible]	227	[illegible]	[illegible]
25	[illegible]	555	[illegible]	[illegible]
26	[illegible]	67/1	[illegible]	[illegible]
27	[illegible]	201	[illegible]	[illegible]
28	[illegible]	29	[illegible]	[illegible]
29	[illegible]	508	[illegible]	[illegible]

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	เลขประจำตัวประชาชน	ลายมือชื่อ
89.	[illegible]	[illegible]	390	3340300017105	[illegible]
90.	[illegible]	[illegible]	188/1	3340300011310	[illegible]
91.	[illegible]	[illegible]	509	3340300043019	[illegible]
92.	[illegible]	[illegible]	194/3	2340700030089	[illegible]
93.	[illegible]	[illegible]	9	3340300003076	[illegible]
94.	[illegible]	[illegible]	66	3340300006031	[illegible]
95.	[illegible]	[illegible]	85	3340300215233	[illegible]
96.	[illegible]	[illegible]	60	3340300003830	[illegible]
97.	[illegible]	[illegible]	472	3340300013851.	[illegible]
98	[illegible]	[illegible]	52/1	3340300005000	[illegible]
99.	[illegible]	[illegible]	311.	3340300019442	[illegible]
100.	[illegible]	[illegible]	69	3340300006324	[illegible]
101.	[illegible]	[illegible]	124	3340300005438	[illegible]
102	[illegible]	[illegible]	115	3340300005394	[illegible]
103	[illegible]	[illegible]	6/1	3340300001560	[illegible]
104.	[illegible]	[illegible]	206	3340300012316	[illegible]
105.	[illegible]	[illegible]	337	3341100043739227	[illegible]
106.	[illegible]	[illegible]	524	3340300019302	[illegible]
107.	[illegible]	[illegible]	136/6	5340390022029	[illegible]
108.	[illegible]	[illegible]	6	3340300001519	[illegible]
109.	[illegible]	[illegible]	253	3340300014611	[illegible]
110	[illegible]	[illegible]	353	3340300020939	[illegible]
111.	[illegible]	[illegible]	353	3340300020947	[illegible]
112.	[illegible]	[illegible]	273	3340300015439	[illegible]
113	[illegible]	[illegible]	242	3340300014211	[illegible]
114	[illegible]	[illegible]	227	3340300013789.	[illegible]
115.	[illegible]	[illegible]	401	3340300009366	[illegible]
116.	[illegible]	[illegible]	182	3340300010721	[illegible]
117.	[illegible]	[illegible]	227	3340300013801	[illegible]

เขตเลือกตั้งประจำตำบล ... หมู่ที่ 1 ... ตำบล ... อำเภอ ...

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	หมายเลขบัตรประชาชน	ลายมือชื่อ
119	นาง ศศิลักษณ์	244	3340300015556	
120	นาย ประยุทธ	137	3340300011280	
121	นาง [illegible]	513	3340300025067	
122	นาง เยื้องพร	208	3340300010092	
123	นาง [illegible]	596	3340300011034	
124	น.ส. [illegible]	499	3340300242681	
125	นาย [illegible]	453	3340300009692	
126	นาย [illegible]	499	3340300008751	
127	นาย [illegible]	22/1	3340300003252	
128	นาย [illegible]	270	3340300015293	
129	นาย [illegible]	489	5340390006031	
130	นาย [illegible]	503	3340300024141	
131	นาย พันธ์	446	3340300013363	พันธ์ แก่นตะเภา
132	นาย [illegible]	132	3340300005794	
133	นาย [illegible]	159	3340300010097	
134	นาย [illegible]	45	3340300004691	
135	นาย น้อย	152	3340300009714	น้อย
136	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
137	นาย [illegible]	11	3340300183854	
138	นาย [illegible]	81	3340300183897	
139	นาย [illegible]	11	3340300183919	
140	นาย [illegible]	12	3340300183889	
141	นาย [illegible]	382	3340300011212	
142	นาย [illegible]	3	5340190013166	
143	นาง [illegible]	476	3340300008769	
144	นาย [illegible]	229/1	3340300013824	
145	นาง [illegible]	270	3340300015315	
146	นาง [illegible]	484	3340300015307	

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	หมายเลขบัตรประชาชน	ลายมือชื่อ
146	นาย [illegible]	225	3340300013894	
147	นาย [illegible]	71	3340300006456	
148	นาย [illegible]	516	3340300006502	
150	นาย [illegible]	262	3350400615888	
151	นาย [illegible]	262	3340300014882	
152	นาย [illegible]	306	3430300078870	
153	นาย [illegible]	546	2861700190609	
154	นาย [illegible]	3	3 3419 00060289	
155	นาย [illegible]	171	3 [illegible]	
156	นาย [illegible]	15	3340300310485	
157	นาย [illegible]	1/1	3340300011110	
158	นาย [illegible]	577	3341990080 5889	
159	นาย [illegible]	590	3-3405-00105276	
160	นาย [illegible]	130	3340300008513	
161	นาย [illegible]	200/1	3340300019501	
162	นาง [illegible]	564	3340300005 5467	
163	นาย [illegible]	578	3340300005 5567	
164	นาง [illegible]	84	3340300012499	
165	นาย [illegible]	348	3340300027046	
166	นาง [illegible]	364	34 12000047131	
167	นาง [illegible]	[illegible]	3340300001357	
168	นาย [illegible]	98	3340300007860	
169	นาย [illegible]	464	3340300009374	
170	นาย [illegible]	350	3340300018748	
171	นาย [illegible]	355	3340300018721	
172	นาย [illegible]	267	3340300015056	
173	นาย [illegible]	347	3340300016630	
174	น.ส. [illegible]	25	5340300025414	
175	นาย [illegible]	☆	5340300025406	

(ต่อหน้าที่ 5)

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	เลขประจำตัวประชาชน	ลายมือชื่อ
178.	นาย [illegible]	[illegible]	98	3340300[illegible]
179.	นาย [illegible]	[illegible]	98	3340300[illegible]
180	นาย [illegible]	[illegible]	98	5340390[illegible]
181.	นาย [illegible]	[illegible]	199	3340300[illegible]
182.	นาย [illegible]	[illegible]	191	5340300[illegible]
183	นาง [illegible]	[illegible]	193	3340300[illegible]
183	นาย [illegible]	[illegible]	193	3340300[illegible]
184	นาย [illegible]	[illegible]	585	2342500[illegible]
185	นาย [illegible]	[illegible]	358	3340300[illegible]
186	นาย [illegible]	[illegible]	187	3340300[illegible]
187.	นาย [illegible]	[illegible]	193	5342000[illegible]
188	นาย [illegible]	[illegible]	269	3340300[illegible]
189.	นาย [illegible]	[illegible]	291/3	3340300[illegible]
190	นาย [illegible]	[illegible]	21/2	3340300[illegible]
191	นาย [illegible]	[illegible]	4	3340300[illegible]
192	นาย [illegible]	[illegible]	186/20	3350100[illegible]
193	นาย [illegible]	[illegible]	186/8	3340300[illegible]
194	นาย [illegible]	[illegible]	10	3340300[illegible]
195	นาย [illegible]	[illegible]	197	4340300[illegible]
196	นาย [illegible]	[illegible]	581	3340300[illegible]
197	นาย [illegible]	[illegible]	170	3340300[illegible]
198	นาย [illegible]	[illegible]	44/2	3340300[illegible]
199	นาง [illegible]	[illegible]	398/1	3340300[illegible]
200	นาง [illegible]	[illegible]	398/1	3340300[illegible]
201	นาง [illegible]	[illegible]	253	3340700[illegible]
202	นาง [illegible]	[illegible]	246	5340300[illegible]
203	นาง [illegible]	[illegible]	186/15	3340300[illegible]
204	นาย [illegible]	[illegible]	16	3340300[illegible]

ที่	ชื่อ - สกุล		บ้านเลขที่	เลขประจำตัวประชาชน	ลายมือชื่อ
205.	นาย [illegible]	[illegible]	30	3129900202331 9	[illegible]
206.	นาย [illegible]	[illegible]	51 A	3940300003520	น.ส. [illegible]
207.	นาย [illegible]	[illegible]	232	[illegible]	นาย [illegible]
208.	นาย [illegible]	นาย [illegible]	33	3340300004003	[illegible]
209.	นาง [illegible]	[illegible]	79	3340310023894	นาง [illegible]
210.	นาย [illegible]	[illegible]	132	1340300006956	[illegible]
211.	นาย [illegible]	[illegible]	186/10	3330401004441	[illegible]
212.	นาย [illegible]	[illegible]	186/7	3340500275540	นาย [illegible]
213.	นาย [illegible]	[illegible]	480	3340300012707	[illegible]
214	นาง [illegible]	[illegible]	202	3340300012235	[illegible]
215	นาง [illegible]	[illegible]	A76	3340300013886	[illegible]
216	นาง [illegible]	[illegible]	610	3340300013894	[illegible]
217	นาง [illegible]	[illegible]	63/1	3340300199355	[illegible]
218	นาง [illegible]	[illegible]	63/14	5340690011686	[illegible]
219	นาง [illegible]	[illegible]	249	5340490020174	[illegible]
220	นาย [illegible]	[illegible]	234	3340300014017	[illegible]
221	นาง [illegible]	[illegible]	127	3340300008658	[illegible]
222	นาง [illegible]	[illegible]	521	3340300008712	[illegible]
223	นาย [illegible]	[illegible]	110	3340300008211	นาย. [illegible]
224	นาง [illegible]	[illegible]	A/1	3340300022486	[illegible]
225	นาง [illegible]	[illegible]	47	3340300004901	นาง [illegible]
226	นาง [illegible]	[illegible]	183	3341100666412	[illegible]
227	นาย [illegible]	[illegible]	532	3620100167593	[illegible]
228	นาย [illegible]	[illegible]	571	3411200833431	[illegible]
229	นาย [illegible]	[illegible]	548	3341800093596	[illegible]
220	นาง [illegible]	[illegible]	78	3340300007037	[illegible]
231.	นาย [illegible]	[illegible]	589	3340700595289	[illegible]
232	นาย [illegible]	[illegible]	138	3340300009072	[illegible]
233	นาย [illegible]	[illegible]	7/10	3340200391121	นาย [illegible]

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมหาน...ตำบล...ตำบลโพธิ์เอียม...อำเภอ...โพธิ์เอียม...

(ส.ป.ม.45)

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	เลขประจำตัวประชาชน	ลายเซ็นต์
234	นาย บุญมี สายสุวรรณ์	258	3340300004461	บุญมี สายสุวรรณ์
235	นาย ภัชระ แซ่ปุตี	79	3340300007100	ภัชระ แซ่ปุตี
236	นาย สุวรรณ กอมธีพี	46	3340300004763	สุวรรณ กอมธีพี
237	นาย ชาญชัย โพธารมงคล	32/1	3340300005948	นายชาญชัย โพธารมงคล
238	นาย ชัยชนะ แพงทรัพย์	319	3340300006588	นายชัยชนะ แพงทรัพย์
239	นาง สุวรรณา ศรีทองอ	394	3101700613689	สุวรรณา ศรีทองอ
240	นาย วิชัย สร้อยสิงห์	559	3340300013514	วิชัย สร้อยสิงห์
241	นาง พิศมัย สร้อยสิงห์	224	3340300013495	พิศมัย สร้อยสิงห์
242	นาย ทองจันทร์ ผาก้า	39	3340300004402	ทองจันทร์ ผาก้า
243	นาย บุญธรรม ชารีแก้ว	31/1	5340390004664	บุญธรรม ชารีแก้ว
244	นาย ไพฑูรย์ ทองอ่อน	145	3340300313247	ไพฑูรย์ ทองอ่อน
245	นาย มานะ โตตรสา	66	3340300006057	มานะ โตตรสา
245	นาย สมพันธ์ แก้วกัญญา	40	3340300004411	สมพันธ์
246	นาย ประเสริฐ แก้วกัญญา	58ม	3340300004488	ประเสริฐ
247	นาย ชัยวัฒน์ มากอก	202	3340300012701	ชัยวัฒน์
248	นาง ลำไย สิงห์สลาง	224	3340300013533	ลำไย สิงห์สลาง
249	นาง กุสาวรรณ์ ชุมสิงห์	462	3340500200298	กุสาวรรณ์ ชุมสิงห์
250	นาย โกมล ชุมสิงห์	391	3340300015811	โกมล ชุมสิงห์
251	นาย แสง ผิมา	202	3340300012189	แสง ผิมา
252	นาง ชมาลินี ศิราณรุมย์	366	3340300005832	นางชมาลินี ศิราณรุมย์
253	นาง สลิงชม ชุปแก้	444	3340200355734	สลิงชม ชุปแก้
254	นาย แซม กอมธี	46	3340300004121	แซม กอมธี
255	นาง เฉียบ ผักชีเวช	61	3340300005522	เฉียบ ผักชีเวช
256	นาย ฉลาด ผลพิมพ์	573	3340300011263	ฉลาด ผลพิมพ์
257	นาง พลอยไพ ศรีมาตา	477	3340300012693	พลอยไพ ศรีมาตา
258	นาย สมชาย บุญมาลา	160	5340300016857	สมชาย บุญมาลา
259	นาง สมร แซ่จุงพัน	481	3340300059932	สมร แซ่จุงพัน
260	นาง สุดา บุญมาพัด	56	3340300005271	นางสุดา บุญมาพัด
261	นาง กอบกาญจน์ ชาญปัญญาศร	540	3401006975791	กอบกาญจน์ ชาญปัญญาศร

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมหมู่ที่ 1 บ้านโพธิ์ชัย ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอโพธิ์ชัย

(5 ก.พ. 45)

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	เลขประจำตัวประชาชน	ลายเซ็นต์
262	ชลทิพย์ ปัญญาศิริ	540	3340300011514	ชลทิพย์
263	ชลิดา หมื่นสิทธิ์	557	3349700037173	ชลิดา
264	นาง สุดา ศิริกาญจน์	317	3340300025892	สุดา ศิริกาญจน์
265	นางจันทิ พันธ์สิงห์	74/1	3340300006774	จันทิ พันธ์สิงห์
266	นาง บังคำ ประมาศรี	42/1	3340300004569	บังคำ ประมาศรี
267	นาง คำปุ่น คณีพงษ์	54	3340300005077	คำปุ่น คณีพงษ์
268	นาย อนรวัต ศิลป์	519	3341700201029	อนรวัต ศิลป์
269	นางสุวรรณี ปัญญา	208	3340300011000	สุวรรณี ปัญญา
270	นางสาวอัจฉราวรรณ ลีมณี	186/14	3340300011166	อัจฉราวรรณ ลีมณี
271	นาย ณัฐสิทธิ์ พิลาศักดิ์	113/1	3340300008343	ณัฐสิทธิ์ พิลาศักดิ์
272	นางวาณิช ทาสา	145	3340390020101	วาณิช ทาสา
273	นาย สัมฤทธิ์ กลมณี	535	3340300006472	สัมฤทธิ์ กลมณี
274	นาง กาสิตา พลอยแสงสร	517	3340300005620	กาสิตา พลอยแสงสร
275	นาย ทองปาน บุตรทัน	33A		ทองปาน บุตรทัน

รายชื่อนักเรียนชั้น ม.2. ต. โรงเรียน ค. โรงเรียน จ. คุณครูประจำชั้น (หัวหน้าห้อง)

ที่นั่งที่	ชื่อ - สกุล	ลายมือชื่อ
1	นายธีรวัฒน์ ศิลาอาสน์	[illegible]
2	นางสาวพิมพาภรณ์ [illegible]	[illegible]
3	นางสาวอาทิชา [illegible]	[illegible]
4	นายนครินทร์ [illegible]	[illegible]
5	นางสาวณัฐตา [illegible]	[illegible]
6	นายพันธมิตร [illegible]	[illegible]
7	นายพีรวิชญ์ [illegible]	[illegible]
8	สาวิตรี [illegible]	[illegible]
9	นางสาวศิริลักษณ์ [illegible]	[illegible]
10	นางสาวศิริลักษณ์ [illegible]	[illegible]
11	นางสาวณัฐณี [illegible]	[illegible]
12	นายธนกฤต [illegible]	[illegible]
13	นางสาวพิมพ์ [illegible]	[illegible]
14	[illegible]	[illegible]
15	[illegible]	[illegible]
16	[illegible]	[illegible]
17	[illegible]	[illegible]
18	[illegible]	[illegible]
19	[illegible]	[illegible]
20	[illegible]	[illegible]
21	[illegible]	[illegible]
22	[illegible]	[illegible]
23	[illegible]	[illegible]
24	[illegible]	[illegible]
25	[illegible]	[illegible]
26	[illegible]	[illegible]
27	[illegible]	[illegible]
28	[illegible]	[illegible]
29	[illegible]	[illegible]
30	[illegible]	[illegible]
31	[illegible]	[illegible]
32	[illegible]	[illegible]

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ลายมือชื่อ
๖๖	นายนพดล แสงสุ	สังข์ทอง
๖๗	นายนำ	จ่าสิทธิ
๖๘	นายนรงค์	สังข์ทอง
๖๙	นายนพดัน	สังข์ทอง
๖๗	นางสุพิชฌ	สังข์ทอง
๖๘	นางสุดารัตนา	สังข์ทอง
๖๙	นางสุดารัตน์	จ่าสิทธิ
๗๐	นางสุนทรศรี	ศิลาอาศัย
๗๑	นายนที	ศิลาอาศัย
๗๒	นายนพดลกฤษณ์	ศักดิ์เจริญ
๗๓	นายนำดา	ศิลาอาศัย
๗๔	นายนรัตน์	จ่าสิทธิ
๗๕	นางสุดาวัลย์	ทองกลับ
๗๖	นายกิตติ	ศิลาอาศัย
๗๗	นายนพดล	ศิลาอาศัย
๗๘	นางสาวนิตยา	เพ็ญศิริ
๗๙	นายนำโชค	ศรีสุวรรณ
๘๐	นางสาวจิตรา	ก้อยกลับ
๘๑	นางสุนันทา	ทองกลับ
๘๒	นายเจ้า	นายเจ้า
๘๓	นางจิตติมา	ศิริชัย
๘๔	นางสุดารัตน์	ศิริรัตน์
๘๕	นายนพดลกิตติ์	เหล็กน้ำเพชร
๘๖	นางสุดารัตน์	ฉิมกลับ
๘๗	นายนรัตน์	จ่าสิทธิ
๘๘	นายสุดารัตน์	ศิริรัตน์
๘๙	นายนรัตน์กิตติ์	จ่าสิทธิ
๙๐	นางสุดา	ฉิมกลับ
๙๑	นายนำโชค	เหล็กเพชร
๙๒	นายนพดา	ศิริชัย
๙๓	นายนำดา	เกื้อโชติ
๙๔	นางสุดารัตน์	ศรีชัย

ที่นั่งสอบ	ชื่อ - สกุล	ลายเซ็นผู้สอบ
๙๗	นางสาวนิภา เลี่ยงกลาง	
๙๘	นายเกียรติศักดิ์ เลี่ยงกลาง	
๙๙	นางสาวนิภา หลงใหล	
๑๐๐	นายสิทธิพงษ์ ศิลาบัตร	
๑๐๑	นายณัฐวุฒิ สีกลิ่นเสือง	
๑๐๒	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๐๓	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๐๔	นายชาญชัย หลงใหล	
๑๐๕	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๐๖	นายณัฐพงษ์ ปิดสมบัติ	
๑๐๗	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๐๘	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๐๙	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๑๐	นางสาวนิภา หลงใหล	
๑๑๑	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๑๒	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๑๓	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๑๔	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๑๕	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๑๖	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๑๗	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๑๘	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๑๙	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๒๐	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๒๑	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๒๒	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๒๓	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๒๔	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๒๕	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๒๖	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๒๗	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๒๘	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๒๙	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๓๐	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๓๑	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๓๒	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๓๓	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๓๔	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๓๕	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	
๑๓๖	นายณัฐวุฒิ ภูมิหนองบัว	

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ลายเซ็นชื่อ
97	นางอัน แก้วก้อนกา	
98	นายเดชาติชาย ปันคนาคอ	
99	นายนรินทร์ ทันน้ำตื้น	
100	นางสุดินดา แก้วก้อนกา	
101	นางสักกณิกา โอภาสสี	
102	นางสิริกาญจน์ ไชยสิทธิ	
103	นางสิริกุลดา เหรียมมา	
104	นางออนอี แซ่ลานหลีสุข	
105	นายพนมยอ หมู่แซ่ดา	
106	นายนที่ดนที่ ก้องสูงเนิน	
107	นายนิระดิศ เสียงใหญ่	
108	นางกาว สิทธิราภรณ์ หมู่เสียมา	
109	นางพนิน ภาคสก	
110	นายภูมิเดชน์ วิชาการ	
111	นางนภัสร์ แก้วก้อนกา	
112	นายเสกิน หมู่ที่	
113	นายทักษ์ดิชา ปุลสี	
114	นางกาล ชนิตินันท์ ทองแก้ว	
115	นางอาลีดันนท์ ดอยสกาสุข	
116	นายพนมพ์ แก้วก้อนกา	
117	นายเกิดา สักสีเสียว	
118	นายเสกิด เสียงสุข	
119	นายพนพ ฝากดี	
120	นายนัดเกียน จักกา	
121	นางสุดัชญา ทันน้ำตื้น	
122	นายพงศกร กองกลาง	
123	นางสุชาดา ก้องเจริญ	
124	นายพลวัฒน์ ทองกลิ่น	
125	นางสาว ชาดา รวมทอง	
126	นางสุดนลิน เสียงสาทอง	

ที่นั่งสอบ	ชื่อ - สกุล	ภาคเรียนที่สมัคร
129	นางสาว แก้วตา	อาหารและโภชนาการ
130	นางสาวจิราพร	การท่องเที่ยว
131	นางสาวเสาวลักษณ์	ศิลปกรรม
132	นางสาวนงลักษณ์	ศิลปกรรม
133	นางสาวสุชาดา	เทคโนโลยีสารสนเทศ
134	นางสาวจิราพร	การท่องเที่ยว
135	นางสาวศิริลักษณ์	การท่องเที่ยว
136	นางสาวศิริลักษณ์	อาหารและโภชนาการ
137	นางสาวสุดา	การท่องเที่ยว
138	นางสาวลัดดา	อาหารและโภชนาการ
139	นางสาวแก้ว	การท่องเที่ยว
140	นางสาวอัมพร	เทคโนโลยีสารสนเทศ
141	นางสาวนภาลัย	เทคโนโลยีสารสนเทศ
142	นางสาวสมจิตร	อาหารและโภชนาการ
143	นางสาวอัจฉรา	เลขานุการ
144	นางสาวกัลยาณี	เลขานุการ
145	นางสาวอำไพ	เลขานุการ
146	นางสาวฉัตรนภา	เลขานุการ
147	นางสาวอัจฉรา	การท่องเที่ยว
148	นางสาวนภาพร	การท่องเที่ยว
149	นางสาวสุดารัตน์	เทคโนโลยีสารสนเทศ
150	นางสาวจิราพร	การท่องเที่ยว
151	นางสาวจันทร์	ศิลปกรรม
152	นางสาวนันทวรรณ	การท่องเที่ยว
153	นางสาวแก้ว	คหกรรมศาสตร์
154	นางสุดา	ศิลปกรรม
155	นางสาวลัดดา	ศิลปกรรม
156	นางสาวอารีย์	คหกรรมศาสตร์
157	นางสาวสมศรี	อาหารและโภชนาการ
158	นางสาวนภาพร	ศิลปกรรม
159	นางสาวดา	สังคมศาสตร์
160	นางสาวสมศรี	อาหารและโภชนาการ

ที่นั่งสอบที่	ชื่อ - สกุล	ลายมือชื่อ
161	นายณัฐพัน ชอบทอง	
162	นายแสงชัย [illegible]	
163	นายณรงค์ศักดิ์ [illegible]	
164	นางสาวลักษณ์ [illegible]	
165	นายศักดิ์ชัย [illegible]	
166	นายเจษฎา [illegible]	
* 167	นายณัฐพงษ์ [illegible]	
168	นายศักดิ์ชัย [illegible]	
169	นายณัฐวุฒิ [illegible]	
170	นางสาวสุชาดา [illegible]	
171	นางสาวนภาพร [illegible]	
172	นางสาวโกสัย [illegible]	
173	นายอาทิตย์ [illegible]	
174	นายสุรชัย [illegible]	
175	นายเชิดชัย [illegible]	
176	นายเสือเดช [illegible]	
177	นายนพดล [illegible]	
178	นายพีรพัฒน์ [illegible]	
179	นายนิพัทธ์ [illegible]	
180	นายเดช [illegible]	
* 181	นายธนิตกิจ ~~[illegible]~~ [illegible]	
* 182	นายพงศกร [illegible]	
183	นายพีรพัฒน์ [illegible]	
184	นายศักดิ์ชัย [illegible]	
* 185	นายณัฐ [illegible]	
186	นางสาวสุดา [illegible]	
187	นายพงศ์ศักดิ์ [illegible]	
188	นายชัย [illegible]	
189	นายพงศ์ [illegible]	
190	นายพีรพัฒน์ [illegible]	
191	นายพงศกร [illegible]	
192	นายอดุล [illegible]	

ที่นั่งที่	ชื่อ - สกุล		ลายเซ็นต์ชื่อ
195	นายนเรศ	ดอกไม้	
194	นางสาวนาตยา	หอมหวนชื่นใจ	
193	นายพงศ์ศิริ	ดอกไม้	
192	นางสาวกนกวรรณ	ศรีดอกไม้	
191	นางสาว ปัทมาวดี	ปักใจแก้ว	
* 190	นายพงศ์ธร	ศรีศุข	
* 189	นายนิพนธ์	ศรีศุข	
188	นางเสาวนีย์	ศรีหนักแก้	
* 187	นายเอกชัย	ศรีสุขกุล	
186	นางสาวพรทิพา	เสือศรี	
185	นายศุภโชค	เสือศรี	
184	นายอุดม	แพทย์ดี	
183	นางกาญจนา	ใหญ่ยิ่งยืน	
182	นายเกรียงศักดิ์	เสือศรี	
181	นางสาวนิตยา	ศรีหนักแก้	
180	นายนิพนธ์	ศรีหนักแก้	
179	นายสุรชัย	เสือศรี	
178	นางสาวนิตยา	ศรีหนักแก้	
177	นายสุรชัย	เสือศรี	
176	นายสุรชัย	เสือศรี	
175	นายสุรชัย	เสือศรี	
174	นายสุรชัย	เสือศรี	
173	นายสุรชัย	เสือศรี	
172	นายสุรชัย	เสือศรี	
171	นายสุรชัย	เสือศรี	
170	นายสุรชัย	เสือศรี	
169	นายสุรชัย	เสือศรี	
168	นายสุรชัย	เสือศรี	
167	นายสุรชัย	เสือศรี	
166	นายสุรชัย	เสือศรี	
165	นายสุรชัย	เสือศรี	
164	นายสุรชัย	เสือศรี	
163	นายสุรชัย	เสือศรี	
162	นายสุรชัย	เสือศรี	
161	นายสุรชัย	เสือศรี	
160	นายสุรชัย	เสือศรี	
159	นายสุรชัย	เสือศรี	
158	นายสุรชัย	เสือศรี	
157	นายสุรชัย	เสือศรี	
156	นายสุรชัย	เสือศรี	
155	นายสุรชัย	เสือศรี	
154	นายสุรชัย	เสือศรี	
153	นายสุรชัย	เสือศรี	
152	นายสุรชัย	เสือศรี	
151	นายสุรชัย	เสือศรี	
150	นายสุรชัย	เสือศรี	
149	นายสุรชัย	เสือศรี	
148	นายสุรชัย	เสือศรี	
147	นายสุรชัย	เสือศรี	
146	นายสุรชัย	เสือศรี	
145	นายสุรชัย	เสือศรี	
144	นายสุรชัย	เสือศรี	
143	นายสุรชัย	เสือศรี	
142	นายสุรชัย	เสือศรี	
141	นายสุรชัย	เสือศรี	
140	นายสุรชัย	เสือศรี	
139	นายสุรชัย	เสือศรี	
138	นายสุรชัย	เสือศรี	
137	นายสุรชัย	เสือศรี	
136	นายสุรชัย	เสือศรี	
135	นายสุรชัย	เสือศรี	
134	นายสุรชัย	เสือศรี	

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ลายมือชื่อ
925	นางสาวสุกัญญา กุณฑลเทศ	สุกัญญา
926	นางสาวนภัสสร พลับเกิดมงคล	นภัสสร
927	นางสาวพิมพ์ลภัส ฟักทอง	พิมพ์ลภัส ปากลี
928	นางสาวเพ็ญจันทร์ ดอกระมา	เพ็ญจันทร์ ดอกระมา
929	นางสาวสาลิกา กอหลี	สาลิกา
930	นางสาวสิรินทร ดาดอสี	สิรินทร ดาดอสี
931	นางสาวกานต์กนิษฐา ดาดอสี	กานต์กนิษฐา
932	นางสาวสาวิณี เหมือนหมั่งฟ้า	สาวิณี
933	นางสาวสุนันทา ลือชัยสิทธิ์	สุนันทา
934	นางสาวพิมพ์ลภัส ดำยอ	พิมพ์ลภัส
935	นางอรุณวดี ติงหาเหิง	อรุณวดี
936	นางสาวสุภาพร ขันธมาลา	สุภาพร
937	นางสาวจุฬาลักษณ์ ดอหลี	จุฬาลักษณ์
938	นางสาวพิมพ์ลภัส ดอหลี	พิมพ์ลภัส
939	นางสาวนันทิยา ดอหลี	นันทิยา
940	นางสาวนันทิยา ปูเต๊ะ	นันทิยา
941	นางสาวนันทิยา แซ่ตั้งตระกูลดี	นันทิยา
942	นางสาวสุกัญญา ไพรัชอัมพร	สุกัญญา
943	นางสาวสุกัญญา	สุกัญญา
944	นางสาวสุกัญญา แซ่ตั้งตระกูลดี	สุกัญญา
945	นางสาวสุกัญญา ดอหลี	สุกัญญา
946	นางสาวสุกัญญา ดอหลี	สุกัญญา
947	นางสาวสุกัญญา ดอหลี	สุกัญญา
948	นางสาวสุกัญญา ดอหลี	สุกัญญา
949	นางสาวสุกัญญา ดอหลี	สุกัญญา
950	นางสาวสุกัญญา ดอหลี	สุกัญญา
951	นางสาวสุกัญญา ดอหลี	สุกัญญา
952	นางสาวสุกัญญา ดอหลี	สุกัญญา
953	นางสาวสุกัญญา ดอหลี	สุกัญญา
954	นางสาวสุกัญญา ดอหลี	สุกัญญา
955	นางสาวสุกัญญา ดอหลี	สุกัญญา
956	นางสาวสุกัญญา ดอหลี	สุกัญญา
957	นางสาวสุกัญญา ดอหลี	สุกัญญา
958	นางสาวสุกัญญา ดอหลี	สุกัญญา
959	นางสาวสุกัญญา ดอหลี	สุกัญญา
960	นางสาวสุกัญญา ดอหลี	สุกัญญา

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ลายมือชื่อ
1	นางสาวกนกวรรณ ศรีสุข	กนกวรรณ
2	นางสาวกมลชนก ทองเรือง	กมลชนก
3	นางสาวกรรณิการ์ ทองเรือง	กรรณิการ์
4	นางสาวกัญญาณัฐ ศรีสุข	กัญญาณัฐ
5	นางสาวกัลยรัตน์ ทองเรือง	กัลยรัตน์
6	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
7	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
8	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
9	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
10	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
11	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
12	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
13	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
14	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
15	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
16	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
17	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
18	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
19	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
20	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
21	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
22	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
23	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
24	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
25	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
26	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
27	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
28	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
29	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
30	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
31	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
32	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
33	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
34	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
35	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
36	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
37	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
38	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
39	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
40	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
41	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
42	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
43	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
44	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
45	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
46	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
47	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
48	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
49	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
50	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
51	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
52	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
53	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
54	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
55	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
56	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
57	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
58	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
59	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
60	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
61	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
62	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
63	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
64	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
65	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
66	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
67	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
68	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
69	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
70	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
71	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
72	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
73	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
74	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
75	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
76	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
77	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
78	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
79	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
80	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
81	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
82	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
83	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
84	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
85	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
86	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
87	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
88	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
89	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
90	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
91	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
92	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
93	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
94	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
95	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
96	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
97	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
98	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
99	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา
100	นางสาวกาญจนา ทองเรือง	กาญจนา

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	กลุ่มที่ชื่อ
289	นายพีรกฤตี ศรีเสน	เครือสีกลี อยู่เสน
290	นาย ธนกร กอมมี่	ธนกร กอมมี่
291	ณพงศ์กมนธรรม์ ศรีอยสันเทห์	ณพงศ์ ศรีอยสันเทห์

[illegible]	104	[illegible]
[illegible]	104	[illegible]
[illegible]	296	[illegible]
	170	[illegible]

บ้านตาดโหม่ หมู่ ๑ (สายชนบทตำบลตูล)
ต. โพธิ์เอียน อ. โพธิ์เอียน ฉว. อุบลฯ

ที่	ชื่อ	สกุล	บ้านเลขที่	ลายเซ็นชื่อ
	นางเพ็ญทอง	ผลศิริ	183	นางเพ็ญทอง ผลศิริ
2	นายเดช	แก้วกัญญา	150	นายเดช แก้วกัญญา
3	หนองคม	ทวาลิศ	13/1	คูณ ทวาลิศ
4	นาย - นฤโชม	เพ็ชรเพชร	241	นฤโชม เพ็ชรเพชร
5	นางฝัน	สีแสด	190	ฝันสี แสด
6	นายเชิดชัย	ทวาลิศ	311	เชิดชัย
7	นางอัญชัย	แก้วกัญญา	13	นาง อัญชัย
8	นางชีพ	ปะมาระถา	269	ชีพ
9	นางสุมล	กอมสิงห์	13	สุมล
10	นายไพรินทร์	สุขกอม	254	ไพรินทร์
11	นายวิทัย	พระมาศ	264	วิทัย
12	นางบัวคำ	วรนิมรัตน์	249	บัวคำ
13	บุญมี	ขุนะมล	248	บุญมี
14	อินทร	คำภา	263	อินทร
15	ถ้อยรู	ทวาลิศ	281	ถ้อยรู
16	นางผม	กอมสิงห์	284	นางผม
17	นายสมปอง	ผาคำ	260	สมปอง
18	นาง ดาวเรือง	อำพล	312	ดาวเรือง
19	นาย ไพฑูรย์	พระมาตา	310	ไพฑูรย์ พระมาตา
20	นาย บุญมี	พระมาตา	264	บุญมี
21	นาย ทองพล	ศิริลม	141	ทองพล ศิริลม
22	นาย [illegible]	[illegible]	265	[illegible]
23	นาย [illegible]	[illegible]	12	[illegible]
24	นาง [illegible]	[illegible]	86	[illegible]
25	นาย [illegible]	[illegible]	246	[illegible]
26	นาย [illegible]	[illegible]	180	[illegible]
27	นาย [illegible]	[illegible]	109	[illegible]
28	นาย [illegible]	[illegible]	104	[illegible]
29	นาง [illegible]	[illegible]	296	[illegible]
30	[illegible]	[illegible]	170	[illegible]

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	ความสัมพันธ์
1	นาย สมชาย ใจดี	45	หัวหน้า
2	นาง สุดารัตน์ ใจดี	45	ภรรยา
3	นาย ณัฐพล ใจดี	45	บุตรชาย
4	นาย ธนกร ใจดี	45	บุตรชาย
5	นาย ภูวดล แซ่ลิ้ม	46	
6	นาย ศุภชัย แซ่ลิ้ม	46	
7	นาย วิทยา แซ่ลิ้ม	46	
8	นาย ประเสริฐ แซ่ลิ้ม	46	
9	นาย อนุชา แซ่ลิ้ม	46	
10	นาย ธีรพงษ์ แซ่ลิ้ม	46	
11	นาย ณัฐวุฒิ แซ่ลิ้ม	46	
12	นาย ชัยวัฒน์ แซ่ลิ้ม	46	
13	นาย ปิยะพงษ์ แซ่ลิ้ม	46	
14	นาย กิตติพงษ์ แซ่ลิ้ม	46	
15	นาย ธนพล แซ่ลิ้ม	46	
16	นาย วรวุฒิ แซ่ลิ้ม	46	
17	นาย ศักดิ์ชัย แซ่ลิ้ม	46	
18	นาย อนุชา แซ่ลิ้ม	46	
19	นาย ณัฐวุฒิ แซ่ลิ้ม	46	
20	นาย ธีรพงษ์ แซ่ลิ้ม	46	
21	นาย ชัยวัฒน์ แซ่ลิ้ม	46	
22	นาย ปิยะพงษ์ แซ่ลิ้ม	46	
23	นาย กิตติพงษ์ แซ่ลิ้ม	46	
24	นาย ธนพล แซ่ลิ้ม	46	
25	นาย วรวุฒิ แซ่ลิ้ม	46	
26	นาย ศักดิ์ชัย แซ่ลิ้ม	46	
27	นาย อนุชา แซ่ลิ้ม	46	
28	นาย ณัฐวุฒิ แซ่ลิ้ม	46	
29	นาย ธีรพงษ์ แซ่ลิ้ม	46	
30	นาย ชัยวัฒน์ แซ่ลิ้ม	46	
31	นาย ปิยะพงษ์ แซ่ลิ้ม	46	
32	นาย กิตติพงษ์ แซ่ลิ้ม	46	
33	นาย ธนพล แซ่ลิ้ม	46	
34	นาย วรวุฒิ แซ่ลิ้ม	46	
35	นาย ศักดิ์ชัย แซ่ลิ้ม	46	
36	นาย อนุชา แซ่ลิ้ม	46	
37	นาย ณัฐวุฒิ แซ่ลิ้ม	46	
38	นาย ธีรพงษ์ แซ่ลิ้ม	46	
39	นาย ชัยวัฒน์ แซ่ลิ้ม	46	
40	นาย ปิยะพงษ์ แซ่ลิ้ม	46	
41	นาย กิตติพงษ์ แซ่ลิ้ม	46	
42	นาย ธนพล แซ่ลิ้ม	46	
43	นาย วรวุฒิ แซ่ลิ้ม	46	
44	นาย ศักดิ์ชัย แซ่ลิ้ม	46	
45	นาย อนุชา แซ่ลิ้ม	46	
46	นาย ณัฐวุฒิ แซ่ลิ้ม	46	
47	นาย ธีรพงษ์ แซ่ลิ้ม	46	
48	นาย ชัยวัฒน์ แซ่ลิ้ม	46	
49	นาย ปิยะพงษ์ แซ่ลิ้ม	46	
50	นาย กิตติพงษ์ แซ่ลิ้ม	46	

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	ความสัมพันธ์
53	นาย ธวัชชัย ศรีหงษ์	63	เจ้าของบ้าน
54	นาย ณัฐพล ดวงสมบัติ	3	ลูกจ้าง
55	นาย พรชัย ศรีหงษ์	64	พ่อบ้าน ผู้ดูแล
56	นาย ภูมินทร์ ดวงสมบัติ	46	ลูกจ้าง
57	นาย ไกรสร ดวงสมบัติ	48	ไม่ทราบความสัมพันธ์
58	นางสาว จันทิมา ศรีหงษ์	86	
59	นางสาว ณัฐวดี ศรีหงษ์	14	
60	นางสาว ปิยนาถ ศรีหงษ์	1	
61	นาง ประทุม ศรีหงษ์	83	
62	นางสาว พรทิพย์ ดวงสมบัติ	31	
63	นางสาว พรรณวดี ดวงสมบัติ	89	
64	นางสาว พรทิพย์ ศรีหงษ์	30	
65	นางสาว ภาณุมาศ ดวงสมบัติ	98	
66	นาง, ประยงค์ ศรีหงษ์	7	
67	นาง ทองดี ศรีจันทร์	84	
68	นาง ประไพ ศุภโชคธาดา	110	
69	นาง พรรณทิพย์ ประเสริฐศักดิ์	10	
70	นาง ประภาศรี ศิริพงษ์ธร	65	
71	นาง ศิริลักษณ์ ดวงสมบัติ	96	
72	นาง ปิยนาถ ศรีหงษ์	89	
73	นาง ลัดดาวัลย์ ศรีหงษ์	77	
74	นางสาว ไพรัช ดวงสมบัติ	17	
75	นาง ศุภมาส ดวงสมบัติ	19	
76	นาง ศศิธร ศรีหงษ์	35	
77	นาง ดวงใจ ศรีหงษ์	26	

รายชื่อ ราษฎร ที่เดือดร้อน

บ้าน ท่าแพ หมู่ที่ 10 ต. โพธิ์ไทรงาม อ. โพธิ์เจริญ จ. อุบลฯ

ลำดับ	ชื่อ	สกุล	บัตรประชาชน เลขที่
1	นาย	สำเร็จ	วัฒนา
2	นาย	แสง	พาสุข
3	นาย	สวัสดิ์	คุณดง
4	นาย	คำ	ลุมลี
5	นาย	เชิงชัย	ทาทะนาวงศ์
6	นาง	ภรรณภา	พรมจันทร์
7	นาง	พร	สว่างใจ
8	นาง	เตรียม	ทองคำ
9	นาย	ล่อย	กันยุดม
10	นาย	สุริยา	บุญหงาน
11	นาย	ทัพย์	กันยุดม
12	นาย	ดำรงค์	ขุขันธ์
13	นาย	ไชยร	วัฒนา
14	นาง	สิง	พาสุข
15	นาง	พนาเพลิงนน	ทองดี
16	นาง	สุดสงวน	มั่นการ
17	นาง	สำเนียง	ทองคำ
18	นาง	พนาเพียร	ลุมลี
19	นาง	บุษยา	ทองดี
20	น.ส.	ทองจันทร์	วัฒนา
21	นาย	ไชยร	พิมพ์ทอง
22	น.ส.	อัญชิ	สินทร์แก้ว
23	นาย	พนูรักษ์	พมาย มั่น
24	นาย	บุญเรียน	วัฒนา
25	นาย	สุริยา	วงษาธักษ์

ลำดับ	ชื่อ	สกุล	บัตรประชาชน เลขที่
27	สำเร็จ	วัฒนา	
9	-66สิบ	พาสุข	
30	สวัสดิ์	คุณดง	
6	คำ	ลุมลี	
53	[illegible]	[illegible]	
72	วรรณภา	พรมจันทร์	
50	พาเพชร	สว่างใจ	
18	เตรียม	ทองคำ	
36	ล่อย	กันยุดม	
46	สุริยา	บุญหงาน	
79	ทัพย์	กันยุดม	
40	ดำรงค์	ขุนพงค์	
84	ไชยชาญ	วัฒนา	
14	สิง	พาสุข	
80	นางพนาเปลี่ยน	ทองดี	
44	สุดสงวน	มั่นการ	
89	สำเนียง	ทองคำ	
92	พนาเพียร	ลุมลี	
88	บุษยา	ทองดี	
101	ทองจันทร์	วัฒนา	
13	ไชยร	พิมพ์ทอง	
102	อัญชิ	สินทร์แก้ว	
42	[illegible]	[illegible]	
29	บุญเรียน	วัฒนา	
4	สุริยา	วงษาธักษ์	

ลำดับ	ชื่อ - สกุล		ลำดับ	
6	น.ส. สิริรัตน์	นามสกุล	67	จิตรลดา หงสกุล
27	นาย ไพรวัลย์	หมื่นแสน	103	ไพรวัลย์ หมื่นแสน
28	นาง กัญชนก	เชียงมณฑล	74	อัยยนต์ เนียมพฤกษ์
29	นาย สุนัน	สอนอาจ	1	กรณ์ สิงห์ลอ
30	นาย ศิริ	ช่วยรักษ์	60	ศักดิ์ ชายรักษ์
31	นาย ประสบ	พาสุข	70	ประสบ พาสุข
32	นาย ทองใส	หมื่นแสน	100	ทองใส หมื่นแสน
33	นาย สำเภา	วัจนา	29	สำเภา วจินา
34	น.ส. สุพัตรา	อินทร์แก้ว	102	สุพัตรา อินทร์แก้ว
35	นาย ชัยกัน	วงศ์ลา	11	ชัยกัน วงศ์ลา
36	นาง อัญชา	แก้วกัญญา	99	อัญชา แก้วกัญญา
37	นาง อนันต	วงษาอักษ์	71	อนันต วงษาอักษ์
38	นาง เสียง	วงษาชัยกุล	4	เสียง วงษาชัยกุล
39	นาย อาคม	สาลีบุรมย์	73	อาคม สาลีบุรมย์
40	นาง ประแสง	เสนาแก้ว	16	ประแสง เสนาแก้ว
41	น.ส. ศิลารรณ	วัจนา	27	ศิลารรณ วัจนา
42	นาย ทองสุข	หมื่นแสน	42	ทองสุข หมื่นแสน
43	น.ส. รินดา	ทองดี	22	รินดา ทองดี
44	นาง เกษี	ดุษดี	60	เกษี ดุษดี
45	นาย กิ่งแก้ว	สายสิงห์	51	กิ่งแก้ว สายสิงห์
46	นาง น้อย	พุ่มจันทร์	93	น้อย พุ่มจันทร์
47	นาย คำใบ	พาสุข	96	คำใบ พาสุข
48	นาง รัชนี	สิงห์ทอง	96	รัชนี สิงห์ทอง
49	นาง เมธาวี	แก้วคุณ	97	เพ็ญศรี แก้วคุณ
56	นาง สุพรรณ	หมื่นแสน	6	ภูพิรมณ หมื่นแ
51	นาง แดง	เชื้อดี	93	แดง เชื้อดี
52	นาย สกล	กอมณี	92	สกล กอมณี
53	นาง สุดารัตน์	เพียพูล	4	สุดารัตน์ เพียพูล
54	นาย มนตรา	พรมจันทร	98	มนตรา พรมจันทร์
			33	ณัฐชาต์ สัตยากุล

ที่	ชื่อ - สกล		ผู้ที่เลือก	
56	น.ส.	บุญเลือน สวนทพ	55	บุญเลือน สวนทพ
57	นาย	เลือน กระสังข์	64	ประสิทธิ์ กระสังข์
58	นาง	สุชาดา อัปภาญชน์	107	สุชาดา อัปภาญชน์
59	นาง	ถนอมจิต ทองแสน	106	ถนอมจิต ทองแสน
60	นาง	ยอย กมลศรี	91	นางยอย กมลศรี
61	นาย	พยอม ดวงมณี	62	พยอม ดวงมณี
62	นาย	แสงสุวรรณ แสงสว่าง	95	แสงสุวรรณ แสงสว่าง
63	นาง	บาง โยคาพล	105	บาง โยคาพล
64	น.ส.	สีดา โยคาพล	104	สีดา โยคาพล
65	นาย	สมหมาย ขนาใหม่	34	[illegible]
66	นาย	บุญหนา ทองดี	22	บุญหนา ทองดี
67	นาง	พัน ทองคำ	80	พัด ทองคำ
68	นาย	ดำ สิงห์สีดา	3	ดำ สิงห์สีดา
69	นาย	สมชาย เพ็งดี	5	สมชาย เพ็งดี
70	นาย	สุพินธ์ มลิมาต์	38	นายสมพันธ์ มลิมาต์
71	นาย	วิเชียร ทองดำ	12	วิเชียร ทองดำ
72	นาย	นิรันดร แสงสว่าง	93	นิรันดร แสงสว่าง
73	นาย	บุญมี คูณทอง	30	บุญมี คูณทอง

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่งที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
1	[illegible]	[illegible]	4	ศรีถ้อแก้ว	สิรินธร	อุบลฯ
2	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
3	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
4	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
5	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
6	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
7	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
8	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
9	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
10	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
11	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
12	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
13	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
14	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
15	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
16	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
17	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
18	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
19	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
20	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
21	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
22	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
23	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
24	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
25	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
26	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
27	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
28	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
29	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
30	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃
31	[illegible]	[illegible]	4	〃	〃	〃

ที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
32	นายสมพร นาคูณ		4	ท่าเรือพระ	สีคิ้ว	โคราช
33	นายดำรัน ภูมิประเวศ		〃	〃	〃	〃
34	นายนงค์ พลอาษา		〃	〃	〃	〃
35	นายไพโรจน์ แสนทวีสุข		〃	〃	〃	〃
36	นายอุทิศ ทองดำ		〃	〃	〃	〃
37	นายสถิต กาฬสีลา		〃	〃	〃	〃
38	นายณรงค์ มาตมูล		〃	〃	〃	〃
39	นายชาตรี แสนทวีสุข		〃	〃	〃	〃
40	นายอำนาจ มาตมูล		〃	〃	〃	〃
41	นายสุพรรณ ภูมิประเวศ		〃	〃	〃	〃
42	นายดำ หาทพ		〃	〃	〃	〃
43	นายศิริชัย ภูมิประเวศ		〃	〃	〃	〃
44	นายทองสิน ครุฑนา		〃	〃	〃	〃
45	นายคอน นาคูณ		〃	〃	〃	〃
46	นางหน ชัยโกษ		〃	〃	〃	〃
47	นายทองปราง วันทา		〃	〃	〃	〃
48	นายมุมา ในมาตุ		〃	〃	〃	〃
49	นายผล พิมพ์นิทร์		〃	〃	〃	〃
50	นายแสวง ศิวสถ		〃	〃	〃	〃
51	นายสินชัย ทองเต่ม		〃	〃	〃	〃
52	นายพุ่ม ศรีแก้ว		〃	〃	〃	〃
53	นายศิริชัย พลอาษา		〃	〃	〃	〃
54	นายสำลี กุลาพูม		〃	〃	〃	〃
55	นายแพล พิมแก้ว		〃	〃	〃	〃
56	นางดอกไม้ กลาพูม		〃	〃	〃	〃
57	นายน้อย วันทา		〃	〃	〃	〃
58	นายสมพ แก้วพิเดน		〃	〃	〃	〃
59	นายไสาท ทองเต่ม		〃	〃	〃	〃
60	นายสมฤทธิ์ แสนงามชัย		〃	〃	〃	〃
61	นายเจิก ยางดำ		〃	〃	〃	〃
62	นายแดง พลบัว		〃	〃	〃	〃
63	นางหนูเพียร ทาปราง		〃	〃	〃	〃

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
64	นายสมัคมน์ โสภา		4	สิเทพนคร	ปักษร	สุราษฎร์
65	นายไกรชม ทองเรือง		4	"	"	"
66	นายทองพล ฟันนิตย์		4	"	"	"
67	นายมงคล แก้วหนหาม		4	"	"	"
68	นางแป้น ตำคน		4	"	"	"
69	นางสุดเทอง สาเสมนิตย์		4	"	"	"
70	นางโชน พากรณ์ สาเสมนิตย์		4	"	"	"
71	นายบุญชาติ นวลศ.		4	"	"	"
72	นายไชย มะลิสังข์		4	"	"	"
73	นายผดุงเดช ฟันนิตย์		4	"	"	"
74	นางมณเฑียร พุ่มแก้	92	4	"	"	"
75	นางสีดา ราชางค์	65	4	"	"	"
76	นางมา มาศสา.	70	4	"	"	"
77	นางอุ่น พุ่มแก้	95	4	"	"	"
78	นางมุณฑา แก้วหนหาม	85	4	"	"	"
79	นางแป้น ตำคน	127	4	"	"	"
80	นางมณฑิ มลิสังข์	36	4	"	"	"
81	นางทองจันทร์ แก้วงชา	70	4	"	"	"
82	นางพพาพร พุ่มแก้ว	117	4	"	"	"
83	นางสมาธาร สัลกลาย	91	4	"	"	"
84	นายณัฐศักดิ์ พุ่มแก้ว	117	4	"	"	"
85	นายกัญหา สัลกลาย	91	4	"	"	"
86	นายดำ พงษ์ แก้วงชา	70	4	"	"	"
87	นายแก้ว พุ่มแก้ว	21/1	4	"	"	"
88	นายเฉลิม แสนทวีสุข	66	4	"	"	"
89	นางสิงห์ สุขสิทธิ์					
90	นายแดง แสนทวีสุข					
91	นายวิส แสนทวีสุข.					
92	นายสมาน ทองท่อม					
93	นายเนตร มีอสิต					
94	นายแม่ ฟันนิตย์					
95	นายผล พุ่มบ้านหว้า					

ที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
96	นางทำแหลง ชมจันทร์					
97	นายวิโรจน์ ช่างกลึง					
98	นายดำพ ไชยโกสอ					
99	นายมั่วพันธ์ บำจันทร์					
100.	นายปรีดิ์ มลีหล้าพันธ์					
101.	คมจิตร ไชยโกษ.					
102.						

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ปัจจุบันที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
1	เทพปุระทัน ศรประสิทธิ์					
2	นายปวิธา พยุหาว					
3	นาะศุนทร ไม้งาม					
4	นายจรากฤทธิ์ ศิพสาร์					
5	นายสมพร คงดี					
6	นายทองดำ มลสิทธิ์					
7	นางหนูบาง สดสม					
8	นายทองพูน ปานแดง					
9	นายผล สาลางาม					
10	นายโชบ จิตรจันทร์					

ที่	ชื่อ - สกุล		บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
1	นายผม	เที่ยง	ทะโนลัพ	101	8	ศิลาแลง	สีคิ้ว	นครราชสีมา
2	นายไสง่า		ลีลา	100	8	"	"	"
3	นายสาคร		ศิริผลมา	103	8	"	"	"
4	นายทองดี		นางาม	31/1	8	"	"	"
5	นายเบน		ปางดำ	51	8	"	"	"
6	นายวิเชียร		ปางดำ	20	8	"	"	"
7	นายทำนุ		หนองสีไก	98	8	"	"	"
8	นายสมคาร		จันทรุณ	87	8	"	"	"
9	นายมำพันธุ์		แพงเหลา		8	"	"	"
10	นายชู		หรุพรสิริ	8	8	"	"	"
11	นายธวัช		มิ่งทอง		8	"	"	"
12	นายประเสริฐ		จำเนียร		8	"	"	"
13	นายประยงค์		สายบุญสา	27	8	"	"	"
14	นายพีระ		พาสุข	69	8	"	"	"
15	นายสุบรรณ		แสนทาสุข	11	8	"	"	"
16	นายสุกรรณ		ปางดำ	117	8	"	"	"
17	นายทองปาน		จันทร์เสนา	14	8	"	"	"
18	นายไพรัตน์		แก่นดี	13	8	"	"	"
19	นายเสา		แก่นดี	13/1	8	"	"	"
20	นาย สำราญ		พันธุ์	13/1	9	"	"	"
21	นายชำนาญ		วิสารมาตย์	42	9	"	"	"
22	นายบัณฑิต		มิ่งอ่วน	32	9	"	"	"

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
1	นายเอกชัย แก่นสิงห์					
2	นายโชติ ศิริมูล					
3	นายนงนภาพ โสภากุล					
4	นายกำพล พลศรี					
5	นายศักดิ์ดา นนท์ศิริ					
6	นายทองมี สันดอน					
7	นายสมชาย แซ่ตัน					
8	นายสมใจ ช่างดี					
9	นายแดง ขลุยเขว้า					
10	นายหนูแดง เปล่งสุข					
11	นายประเสริฐ ชาติชาตรี					
12	นายประสิทธิ์ ดวงดี					
13	นายจำปา พลศรี					
14	นายทองดี สุขสันต์					
15	นายประเสริฐ นระกรณ์					
16	นายสมเจต แซ่ตัน					
17	นายสมพาน เปล่งสุข					
18	นายสุพานี นระกรณ์					
19	นายสมยศ อ่นนนท์					
20	นายสมหวัง โสภกุล					
21	นายเจิดพงษ์ ดำเกื้อง					
22	นายชูชาติ ศิริมูล					
23	นายนันทศักดิ์ ฟันโป					
24	นายชัยยา นนท์ศิริ					
25	นายสุราษฎร์ ธรรมาพากษ์					

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
1	นายนคร วรศักดิ์					
2	นายประกาศ แสงสว่างศรี					
3	นายมนต์ชัย ผลพล					
4	นายสะอาด วงษา					
5	นายสรี อินเทพา					
6	นายทองแดง เสริมพันธ์					
7	นายสมาน ทัดเทียม					
8	นายเสม ศิริวัง					
9	นายสินสมุทร วงศ์คลม					
10	นายสมชาย สนอง					
11	นายมั่น หาทา					
12	นายไสมนต์ แสงสอง					
13	นายแสงสี ชัดสาย					
14	นาย มี ดวงดี					
15	นาย สุกล สุวรรณมณ					
16	นายนิกร พรมสา					
17	นายอัมพร ภูมิดง					
18	นายนอม ธรรมวงศ์					
19	นายแหลง แก้วเรือง					
20	นายสุนันทา แก้วเรือง					
21	นาย ทองอยู่ สีโพธิ์					
22	นายทวี สิงดี					
23	นายสี วันทรเนตร					
24	นาย ศักดา ลูปแก้ว					
25	นายศักดิ์ นาคุณ					
26	นาย จักรี การมัคส์					
27	นายอัมพัน ตลิพรมมา					
28	นายสมหมาย มาเรือง					
29	นาย พงษ์ นาคุณ					
30	นาย พงศ์ นาคุณ					
31	นายสังวาลย์ เรือนแก้ว					
32	นายสุวรรณ เรือนแก้ว					

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	หมายเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
33	นางสาวเกตุ	เสือนแก้ว				
34	นางสม	กองสิน				
35	นางแดง	สายสี				
36	นางต่าย	กองสิน				
37	นาย สำเภา	มักกัง				
38	นาย สมศักดิ์	แสนอ้วน				
39	นาย อนันต์	ฝางตื้อ				
40	นาย มิตรชัย	ตาขาว				
41	นาย นพดล	สมแก้ว				
42	นาย ธง	สีสุกะ				
43	นาย สันติสุข	แก้วกลางกลม				
44	นาย ไมตรี	มากุล				
45	นาย ธวัชชัย	พรมสุข				
46	นาย สันติ	พรมสุข				
47	นาย สมัน	แสนอ้วน				
48	นาย ดำรัส	ทัดศรี				
49	นาย สำราญ	แก้วเขียว				
50	นาย พงษ์เกษม	แสนอ้วน				
51	นาย ออด	จันเทพา				
52	นาย จันทวร	ศรีโพธิ์				
53	นาย เพชร	เพชรนาค				
54	นาง ปรีชา	ภาคาสนธ์				
55	นาย สันติ	อ่าเรียบ				
56	นาย ศักดิ์ชัย	เสมผล				
57	นาย ดิทัย	คูณแก้ว				
58	นาย ทองดี	คูณแก้ว				
59	นาย จรัญ	สีถิมูล				
60	นาย วินัย	ปักเชียว				
61	นาย จอ	แก้วกลางกลม				
62	นาย ปาเมรุ	เวียงนนท์				
63	นาย สมชาย	ศาสุข				
64	นาย ทองสา	สิงห์ทอง				

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล		น้ำหนัก/ตัว	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
65	นาย ศรีสันธุ์	แสนอ้วน					
66	นาย อภิรักษ์	สมเสือ					
67	นาย สุริยา	สีนยาง					
68	นาย สมบูรณ์	สุ่มแก้ว					
69	นาย สุรศักดิ์	สีนยาง					
70	นาย มาก	สิวนุมาศ					
71	นาย สมพร	ธนสีทอง					
72	นาย พรศิริ	ธงชัย					
73	นาย อิสม	โสภากรณ์					
74	นาย สำรวย	ยาจม					
75	นาย มนัส	สมหมาย					
76	นาย เกษทวงษ์	สาครนก.					
77	นาย ดนัย	สีนยาง					
78	นาย พูลสุข	สีตยากูล					
79	นาย ทองล้วน	สีตยากูล					
80	นาย สกาวกาญ	ชัยธมมาตา					
81	นาย สุวิมา	สาระ:ภา					
82	นาย อ้วน	ทัฬหกิจ					
83	นาย สีน	สาระ:ภา					
84	นาย การ	อัศวภาพ					
85	นาย ไพจิตร์	สีแสง					
86	นาย. หนูนิล	เจริญพิบูชย์					
87	นาย ตาล	เวียรนิล					
88	นาย วิวัส	สัจสิ					
89	นาย ชุกัย	ภูมิดง					
90	นาย พูลศิริ	เชียรนิล					
91	นาย กิจัย	ไพรวัน					
92	นาย เกษร	ขจรกุลชัย					
93	นาย ทวี	ดุมมะ					
94	นาย ทิพย์	มาลาหอม					
95	นาย สมุล	แผงสอง					
96	นาย ทองดำ	สีรทอง					

ที่	ชื่อ - สกุล	ข้าหลวงที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
97	นายโชคชัยนต์	สมร.				
98	นาย ประพันธ์	สมร				
99	นาย สำไพ	บ้านสี				
100	นาย สริทอง	นิคมเกษ				
101	นาย ลม	แสนอ้วน				
102	นาย ไกรสิทธิ์	สุวรรณภูมิ				
103	นาย กอง	มหาดไทย				
104	นาย วิทูร์	ดาวสังวาล				
105	นาย เหรียน	จันสะอาด				
106	นาย สุนทร	ภูมิดาษ				
107	นาย สมชาย	ภูมิดาษ				
108	นาย มาลี	มาลี				
109	นาย มนัชญ์	อาไรย				
110	นาง สวัสดิ์	เชียงใหม่				
111	นาย สัน	ดอนสี				
112	นาย แก้ว	อุ้มแก้ว				
113	นาย พัวศรี	สนอง				
114	นาย ชุบล	ดีมแก้ว				
115	นาย เสียง	ไรสมหวัง				
116	นาย จอด	แสนหวัง				
117	นาย สวัสดิ์	ธงไชย				
118	นาย สมหวัง	สีทะ = สัน				
119	นาย คำ	ดาวดึ				
120	นาง พนม	มัวกลาง				
121						

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
1	นายสันทัน จำปาเทศ					
2	นายสาพัน หงษา					
3	นายสำรา หงษา					
4	นายสมชาย สายมะลี					
5	นายสมชาย แสนทวีสุข					
6	นายพันธศ จันแดง					
7	นายสาธารณ จันสอง					
8	นายประสงค์ มูลสี					
9	นายศักดิ์ เรือนแก้ว					
10	นายไพรินทร์ ประสานทอง					
11	นายไสค สำเภา					
12	นายสำปาง ทิพผม					
13	นายเจริญพล เทพทอง					
14	นายนพนา ทองนอก					
15	นายอำคา ทองนอก					
16	นายจันดา ทาฟอง					
17	นายชัยยา จันทร์พันธ์					
18	นายรังสี สิงห์น้					
19	นายสมบูรณ์ พานารัต					
20	นายร่งศักดิ์ รักสม					
21	นายคำแพง แซ่นอก					
22	นายวิโรจ ต้นแก้ว					
23	นายตึ้ง ยานสี					
24	นายสงกรณ์ สมจันทร์					
25	นายประสิทธิ์ ชาญ					
26	นายนรงค์ ทำลังเงิน					
27	นายสำลี กลนอก					
28	นายนลิน กุลนอก					
29	นายพันนา เสกนจันทร์					
30	นายวัชรพงษ์ คุณทอง					
31	นายพ้างดี มะลิจันทร์					
32	นายโชคชัย ชินพาศ					

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
๓๓	นางนันทา จำปาเทศ					
๓๔	นางแก้วตา หงษา					
๓๕	นายเฉลิม ดีเมศร์					
๓๖	นายวินทร์ ป่านทองหลาง					
๓๗	นายชาญชัย นครสม					
๓๘	นายอานนท์ ดาวสิน					
๓๙	นางฝนึง จันอ่อน					
๔๐	นายเด่น สำเภา					
๔๑	นายนิกฎา สุวรรณ					
๔๒	นายหม ดาวสิน					
๔๓	นายเหรียง นครสม					

เดือน	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	ลงชื่อ
1	นายเดชา ชัยรัตน์					
2	นาย ดำรงค์ จันทวงศ์					
3	นายเฉลว ชัยรัตน์					
4	นายศิษฐ์ ชัยรัตน์					
5	นายสุทิศ ศุภการ					
6	นายโสดา ดำปาละ					
7	นายสุรชน อุทร					
8	นายสำเนียง ปรีชา					
9	นายสัญญา ดำปาละ					
10	นายสำเภา ดำพิลานนท์					
11	นาย ปั้น ดำพิลานนท์					
12	นายชม พุ่มจันทร์					
13	นายดำพันธ์ ใหญ่เนิด					
14	นายสุชี บัวจันทร์					
15	นายศักดิ์ ชีวะดี					
16	นายสุรชัย เจริญผล					
17	นายแปลง ท่องนอก					
18	นายเจ๊ะอับดุล ชาวนอก					
19	นายถิรชา ศิริมาก					
20	นายวันเฉลิม ชัยรัตน์					
21	นายสุทิศ ท่องนอก					
22	นายเทอดชัย ดำวงศ์ดำ					
23	นายประดับ ทวัพย์ศิริ					
24	นายศรี ธรรมรส					
25	นายวิชัย ศุขจันทร์					
26	นาย พิน ดำคำ					
27	นายปู่ วิริยา					
28	นาย ปั้ง วิริยา					
29	นายใส วิริยา					
30	นายดำดำ ไชยราช					
31	นาย ชิน ผลนาค					
32	นายชิงชัย ภักดีวงศ์					

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
33	นาย กำ พลวาธ					
34	นาย ชื่น มงคลบง					
35	นาย ม้วลี ศิริคามบุตร					
36	นาย ประกาศ มรเพทาธิ					
37	นาย จง ศาสิต					
38	นาย สำเภา สังขบุญ					
39	นาย ทองเต็ม อาสัพ					
40	นาย อาสี ปราสาททอง					
41	นาย โสม จำปาขาว					
42	นาย คำพันธ์ พรมสย					
43	นาย สวาท ปรเพทาธิ					
44	นาย เที่ยง ชัยทอง					
45	นาย ทิพล สัพจันทร์					
46	นาย ไล คำเงิน					
47	นาย สังวรณ มฤพท					
48	นาย หนูเงิน ช้างทอง					
49	นาย ดำ มฤพท					
50	นาย ดอน พลสิทธิ์					
51	นาย ทองดี ปรีชาพันธ์					

ลำดับที่	ชื่อ	สกุล	เลขที่	หมายเหตุ
1	[illegible]	[illegible]	2/1	
2	[illegible]	[illegible]	4/1	[illegible]
3	[illegible]	[illegible]	6	[illegible]
4	[illegible]	[illegible]	8	[illegible]
5	[illegible]	[illegible]	9	[illegible]
6	[illegible]	[illegible]	9/1	[illegible]
7	[illegible]	[illegible]	9/2	[illegible]
8	[illegible]	[illegible]	15	[illegible]
9	[illegible]	[illegible]	17	[illegible]
10	[illegible]	[illegible]	19	[illegible]
11	[illegible]	[illegible]	21	[illegible]
12	[illegible]	[illegible]	24	[illegible]
13	[illegible]	[illegible]	24	[illegible]
14	[illegible]	[illegible]	26	[illegible]
15	[illegible]	[illegible]	31	[illegible]
16	[illegible]	[illegible]	35	[illegible]
17	[illegible]	[illegible]	35/1	[illegible]
18	[illegible]	[illegible]	37	[illegible]
19	[illegible]	[illegible]	40	[illegible]
20	[illegible]	[illegible]	44/1	[illegible]
21	[illegible]	[illegible]	45	[illegible]
22	[illegible]	[illegible]	54	[illegible]
23	[illegible]	[illegible]	56	[illegible]
24	[illegible]	[illegible]	56/1	[illegible]
25	[illegible]	[illegible]	199	[illegible]
26	[illegible]	[illegible]	68	[illegible]
27	[illegible]	[illegible]	69	[illegible]
28	[illegible]	[illegible]	70	[illegible]
29	[illegible]	[illegible]	75	[illegible]
30	[illegible]	[illegible]	78	[illegible]
31	[illegible]	[illegible]	81	[illegible]
32	[illegible]	[illegible]	82	[illegible]
33	[illegible]	[illegible]	84/1	[illegible]
34	[illegible]	[illegible]	93	[illegible]

ক্রমিক	নাম	পেশা	ফোন	মন্তব্য
35	[illegible]	[illegible]	99	
36	[illegible]	ডাক্তার	111	[illegible]
37	[illegible]	[illegible]	123	[illegible]
38	[illegible]	[illegible]	149	[illegible]
39	[illegible]	[illegible]	151	[illegible]
40	[illegible]	[illegible]	161	[illegible]
41	[illegible]	[illegible]	162	[illegible]
42	[illegible]	[illegible]	163	[illegible]
43	[illegible]	[illegible]	172	[illegible]
44	[illegible]	ডাক্তার	173	[illegible]
45	[illegible]	[illegible]	174/1	[illegible]
46	[illegible]	[illegible]	23	[illegible]
47	[illegible]	[illegible]	137	[illegible]

ลำดับที่	ชื่อ	สกุล	ลำดับที่	ชื่อ-สกุล
48	นางจินตนา	แสงกล้า	48	[illegible]
49	นางอำพร	ลาภาตร	13	นาง อำพร ลาภาตร
50	นางสาวปุณริน	รอดเลิศกิตติ์	130	นางสาว [illegible]
51	สุริยาพงศ์กล	ศรีมั่น	206	นาย [illegible]
52	ประเสริฐ	พันธ์ดำรัม	238	[illegible]
53	นางบุญเรียม	พันธ์ดำรัม	174	นางบุญเรียม พันธ์ดำรัม
54	นายณรงค์	จันทร์สุข	61	[illegible]
55	นางสาวสงศรี	ศรีศิริ	94	ทองสุข ลิมศิริ
56	นายบัวทัน	ดอกศรี	95	นาย [illegible]
57	นายประสิทธิ์	แก้วคูณ	188	[illegible]
58	นายชาญณรงค์	ชะนะวาท	103	นายนาญ ชะนะวาท
59	นางสาวมิ	จันดำ	157	[illegible]
60	นางศิริพร	จันดำ	158	[illegible]
61	นาย [illegible]	จันดำ	191	[illegible]
62	นายชาติชาย	แก้วคูณ	197	[illegible]
63	นางจันทร์	แสงชัยสุข	202	นางจันทร์ แสงชัยสุข
64	นายสมร	ศิริโตตาร	50	สมร ศิริโตตาร
65	นายชาญณรงค์	ดาลาด	47	นายพรมมา [illegible]
66	นายเจริญ	อ่อนอาย	201	จำรัญ อ่อนอาย
67	นายสมชัย	หาดูล	83	นาย [illegible]
68	นายชาติชาย	อ่อนอาย	203	นาย [illegible]
69	นางนวลจันทร์	ลำมา	228	นางนวลจันทร์ ลำมา
70	นายชัยวัฒน์	ศรีพงษ์	208	[illegible]
71	นายอิทธิ์	แก้วคูณ	67	นาย [illegible]
72	นายคูณ	หาดี	18	นายสมพร หาดี
73	นายบัวลอย	ดาลาด	205	นาย [illegible]
74	นายบุญเรียม	ศิริรัมย์	226	นายบุญเกียม ศิริรัมย์
75	นางสมบัติ	เกตุแก้ว	158	[illegible]
76	นายสำรวย	ดำมั่น	146	[illegible]
77	นายประดิษ	ศิริชุม	214	นาย [illegible]
78	นายแสงชัย	หาดดี	1/2	นาง [illegible]
79	นายศิริศักดิ์	ชมบดี	85	นาย [illegible]
80	นายสิทธิชัย	ศรีมงคล	104	[illegible]
81	นายบัวกรรณ์	พลศักดิ์	215	นาย [illegible]

ลำดับที่	ชื่อ	สกุล	เลขที่	เลขประจำตัวประชาชน
82	นางอัมรา	แซ่ตั้งวงศ์	7	[illegible]
83	นายอุทิศ	เศรษฐมาตร	145	นาย อุทิศ เศรษฐมาตร
84	นางสาว	ช่อง ศิลอาด	62	นาง สุมิ ช่องศิลอาด
85	นางนาถ	วิชัยมงคล	170	นาง [illegible] เพ็ชรพูล
86	นางสาวรี	แซ่ตระย่อ	86	
87	นางสาวเพ็ญ	ภาษล	3	นาง เพ็ญ ภาษล
88	นางวิราภรณ์	ภาษล	230	[illegible]
89	นางสุวิรัตน์	ศิลาชัยเดช	120	[illegible]
90	นางอุดม	ตำพูล	126	นาง อุดม ตำพูล
91	นางสมหมาย	ชิวอิบรม	125	[illegible]
92	นางสีมา	ศิริพันธ์	41	
93	นางประภาศ	ศิริเสมอ	114	นาง [illegible]
94	นางตำรู	ศิริวิทยา	2	นาง [illegible]
95	นางมาลี	ศรีอบศิริ	121	[illegible]
96	นางสมหวัง	ศิริผล	92	[illegible]
97	นางบุญกอง	หมากแก	131	นาง บุญกอง
98	นางบัว	จุมทอง	29	
99	นางตำแหน่ง	จุมทอง	231	นาง [illegible]
100	นางไป	ศิริยาทอง	176	[illegible]
101	นางอรอนงค์	ศรีศิลป์พงษ์	20	นาง [illegible]
102	นางบุญเกิด	ศิริยาทอง	38	
103	นางสำแดง	จุมทอง	183	นาง [illegible]
104	นางพม	เปี่ยมวงษ์ษา	43	[illegible]
105	นางเอก	ชาญชล	87	[illegible]
106	นางสอน	ดงมาก	94	[illegible]
107	นางกิตติ์	ศรีเงินแก้ว	91	[illegible]
108	นางอนันต์	ภาษล	89	นาง [illegible]
109	นางประเสริฐ	หอศรี	138	[illegible]
110	นางสำเนียง	ออกตี	148	[illegible]
111	นางอุดม	สมเสียะ	122	[illegible]
112	นางแหวน	จุมทอง	154	[illegible]
113	นางปัญจรัก	จุมทอง	160	[illegible]
114	นางพิลาด	ผลกอง	232	[illegible]
115	นางสาวิตรี	จันทร์สุข	207	[illegible]

6	นางปานตา	สันติภาพ	7/1	หมู่ตาก สันติภาพ
7	นางศิริพร	ศิริภาพ	273	ศิริพร ศิริโภคัย
8	นางสม	รอบศิริ	98	นางชม ยอดสำลี
9	นางสุดา	สันติสุข	57/1	นางสุดา สันติสุข
10	นางปานตา	สันติภาพ	11	ปานตา สันติภาพ
11	นางวัน	แก้วบุญเรือง	113	นางวัน แก้วบุญเรือง
12	นางนิตยา	สิริมงคล	99	นิตยา สิริมงคล
13	นางสมิตา	ทองฟอง	180	สมิตา ทองฟอง
14	นางบุญมี	ศิริชุม	80	บุญมี ศิริชุม
15	นางสำรอง	แก้วบุญเรือง	58	สำรอง แก้วบุญเรือง
16	นางสุพรรณี	แก้วบุญเรือง	194	สุพรรณี 99 ม.2 ต.บุญเรือง
17	นางบุญมี	ออมแก้ว	184	บุญมี 99/66 ต.ว
18	พลเรือเอก	สงบศึก	70	[illegible]
19	นาย ออนตา	ศิริชัย	148	ออนตา ศิริชัย
20	นางเพื่อง	ชาติศิริ	139	นางเพื่อง [illegible]
21	นางสมจิตร	สุวิทยา	209	สมจิต สุวิทยา
22	นางวิภา	ธรรมวิรัย	53	[illegible]
23	นางพิมพ์	ปัญญาวุฒิ	69	[illegible]
24	นางราตรี	แก้วบุญเรือง	205	นางราตรี แก้วบุญเรือง
25	นางพิมพ์	สันติสมอ	135	นาง พิมพ์ สันติสมอ
26	นางกุหลาบ	ป้อม คำ	33	นางกุหลาบ ป้อมคำ
27	นางคำปน	อุปถัมภ์	64	นางคำปน อุปถัมภ์
28	เอนกนงคราญ	ชลมาร์ค	210	[illegible]
29	นางสมพิศ	แก้วกุมพ	142	นางสมพิศ [illegible]
30	นางพิชญา	ชัยสิทธิ์	16	นางชญา ชาวไร่
31	นายจักรี	ทองดี	225	[illegible]
32	นางบุญมี	สมพันธุ์	107	บุญมี สมพันธุ์
33	นางอรอนงค์	[illegible]	36	นางอรอนงค์ [illegible]
34	นางสาลี่	ชัยสิริ	68/1	[illegible]
35	นางสมบัติ	สิริกุล	96	สมบูรณ์ สุวิกุล
36	นางราตรี	ทวีพรศิริ	115	นางอาตร ทวีพรศิริ
37	นางประมวล	ชุมทอง	116	นางประมวล ชุมทอง
38	นางกมุท	ชัยชนะ	194	นางสุวรรณ ชัยชนะ
39	[illegible]	สงบ	62	[illegible]
40	นางนิวัติ	[illegible]	128	[illegible]
41	นางสาว	ชัยชนะ	28	ทองพันธุ์ ชัยมาลี
42	นางอรอนงค์	ชัยมงคล	272	นางอรัญ นิมานนท์

ชื่อ	สกุล	ตำแหน่ง
นางสาวจิราพร	แก้วเหลือง	ห้องสมุดโรงเรียน
นางสาวจันทร์	พ่วงพันธ์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ บุคลากร
นาย ตา	ตะพันธ์	ตา ตะพันธ์
นาย ดำ	กองศรี	ดำ [illegible]
นายศักดิ์	ฟ้าหลาวเหลา	[illegible]
นายบุญธิต	ฟ้าหลาวเหลา	[illegible]
นายประสงค์	แก้วเหลือ	ประสงค์
นายมนัส	ดำกองศ์	นายมนัส ดำกองศ์
นายทองอินทร์	สมศรี	ทองอินทร์ สมศรี
นายเรือง	ชูตะเก้า	เรือง
นาย วิโรจน์	พันตรี	วิโรจน์ พันตรี
นาย อนันต์	ปล้องสังข์	อนันต์
นาย อาทิย	ดำกองศ์	อาทิตย์ดำกองศ์
นาย ประพันธ์	มาลาลอย	
นาย พงษ์	โพธิ์ศรีเอี่ยม	พงษ์ โพธิ์ศรีเอี่ยม
นาย เสกสรร	โพธิ์ศรีกาญ	เสกสรร โพธิ์ศรีกาญ
นาย ชาติ	โพธิ์ศรีกาญ	
นาย ชาติ	ดำกองศ์	ชาติ ดำกองศ์
นาย ต่อม	พันตรี	ต่อม พันตรี
นาย ชาติ	โพธิ์ศรีเอี่ยม	ชาติ โพธิ์ศรีเอี่ยม
นาย ดำ ศรี	โพธิ์ศรีเอี่ยม	ศรี โพธิ์ศรีเอี่ยม
นาย ณัฐชัย	โพธิ์ศรีเอี่ยม	ณัฐชัย โพธิ์ศรีเอี่ยม
นาย พงษ์	พันตรี	
นาย อดุล	โพธิ์ศรีกาญ	อดุล
นาย ศิริศักดิ์	ดำกองศ์	ศิริศักดิ์ อ่วมงาม
นาย ศิริ	มณีมาศ	ศิริ มณีมาศ
นาย ดำรง	ฟาศรี	ดำรง ฟาศรี
นาย ชัยวัฒน์	ม่อแก้ว	ชัยวัฒน์ สวนกุล
นาย ชัวลา	ทองอ่อน	
นาย ประเทียบ	พันตรี	ประเทียบ พันตรี

ลำดับที่	ชื่อ	สกุล	ตายเพราะ
๓๓	สมศักดิ์	ดวงขำ	ถูกยิง
๓๔	สมคิดสวน	สีนนทแก้ว	ถูกยิงตาย สีนนทแก้ว
๓๕	สมใหม่	กลกลยพ์	
๓๖	สมหมดอายุ	สีนนทแก้ว	เจ็บอุจจาระ สีนนทแก้ว
๓๗	สมชัยสัมพันธ์	กลกลยพ์	
๓๘	สมชัย	กลกลยพ์	
๓๙	สมกัญญา	สัมมสิริ	กัญญา สัมมสิริ
๔๐	สมเด็จเกา	ไชยงาม	นางอิ่วเกา ไชยงาม
๔๑	สมประกอบ	นันทแก้ว	ประกอบ นันทแก้ว
๔๒	สมบัติทรง	มหาแสน	ถูกยิง
๔๓	สมเกิน	ธรรมชาติ	นายเกิน ธรรมชาติ
๔๔	สมอำนวย	ลาสีม	อำนวย ลาสีม
๔๕	สมจิตสมาน	ถาวิรพงศ์	จิตสมาน ถาวิรพงศ์
๔๖	สมพร	สีนนทแก้ว	เกิด สีนนทแก้ว
๔๗	สมบูรณ์	สีนนทแก้ว	บูรณ์ สีนนทแก้ว
๔๘	สมบุญใหญ่	ถาวิรพงศ์	บุญใหญ่ ถาวิรพงศ์
๔๙	สมโภชน์	มหาชัย	
๕๐	สมจิตรา	ทองอ่อน	
๕๑	สมถวิล	ทองอ่อน	
๕๒	สมโลนนทะ	มั่นการ	
๕๓	สมปรีชา	ทองคำ	ปรีชา
๕๔	สมลักษณ์	ไชยงาม	นาย ลักษณ์ ไชยงาม
๕๕	สมหมาย	ไชยงาม	นาย หมาย ไชยงาม
๕๖	สมหมั่น	ไชยงาม	นาย หมั่น ไชยงาม
๕๗	สมพงษ์	มหาแสน	
๕๘	สมจิตรา	มหาแสน	
๕๙	สมชาย	มหาแสน	ถูกยิงตาย ๒๕๔๙
๖๐	สมหวังดวง	ธรรมชาติ	นางดวง ธรรมชาติ
๖๑	สมลักษณ์	มหาแสน	ถูกฟัน

ลำดับที่	ชื่อ	นามสกุล	ลายเซ็น
๑	นาย กิจ	สัมฤทธิ์	
๒	นาย อิสรินทร์	แก้วแสง	
๓	นาย ณัฐโชติ	เกตุแก้ว	
๔	นาย ศุภกิตติ์	กลิ่นชื่น	
๕	นาย ศักดิ์ชัย	แก้วแสง	
๖	นาย ศิริชัย	แก้วแสง	
๗	นาย เศรษฐกิจ	แก้วแสง	
๘	นาย จิรเดช	แก้วแสง	
๙	นาย สมพร	แก้วแสง	
๑๐	นาย ชัยยา	แก้วแสง	
๑๑	นาย ทักษิณ	สายธง	
๑๒	นาย ธนดล	แก้วแสง	
๑๓	นาย ไพบูลย์	สายรัมย์	
๑๔	นาย ไพสิฐ	เรืองดาล	
๑๕	นาย ณัฐพล	ดวงชัย	
๑๖	นาย ชูเดช	ศิษฐพัฒน์	
๑๗	นาย ชัย	โชติอุดมชัย	
๑	นาย ศักดิ์	แก้วแสง	
๒	นาย ศิริศักดิ์	โชติอุดมชัย	
๓	นาย ประเสริฐ	แก้วแสง	
๔	นายมงคล	ใฝ่ศรีเจริญ	
๕	นายมิตร	มั่นการ	
๖	นายบัณฑิต	จิตการ	
๗	นายบัณฑิต	จิตการ	
๘	นาย ณัฐโชติ	วาธิมาศ	
๙	นาย ชลเมฆ	วาธิมาศ	
๑๐	นาง พอง	เจริญชัยชิง	
~~๑๑~~	~~นาย ณัฐโชติ~~	~~วาธิมาศ~~	
~~๑๒~~	~~นาย ไพโรจน์~~	~~วาธิมาศ~~	

ลำดับที่	ชื่อ	สกุล	ตำแหน่ง
1	นายวิรัช	ชัยสวัสดิ์	ครูชำนาญการ
2	นาง เพชรา	ใจสมุทร	ครูชำนาญการ
3	นาง ทองศรี	แก้วแก้ว	ครูชำนาญการ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಹೆಸರು	ಮನೆ ನಂ.	ಮತದಾರರ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿ ಸಂಖ್ಯೆ	ಲಿಂಗ
1		47	334030007T4690	
2		63	33403000095637	
3		114	33403000098989	
4		172	33403000094738	
5		207	33403000099896	
6		47/3	33403000094762	
7		8/3	33403000091846	
8		179	33403000093634	
9		227	33403000096960	
10		4	33403000091348	
11		144	33403000099845	
12		46/1	33403000094592	
13		45	33403000203675	
14		43/1	33403000094297	
15		222	33403000095688	
16		106	33403000097725	
17		9	33403000092093	
18		64	53403000/8990	
19		45/1	33103000094444	
20		46	33403000094568	
21		208	334[illegible]0085320 2	
22		77/1	33403000096935	
23		184	33403000096951	
24		106 2	33403000098741	
25		196	33403000095653	
26		37	33403000093626	
27		18	33403000092441	
28		120	33403000099241	
29		37	33403000053595	
30		18	33403000092433	
31				

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ಹೆಸರು - ವರ್ಗ	ಮನೆ ನಂಬರ್	ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ ಸಂಖ್ಯೆ	ಮೊಬೈಲ್
32	ಸಾಲಿಮಠ ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ಪ	180	33411009316/1	
33	ಸಾಲಿಮಠ ಶಿವಪ್ಪ	2	33403000911160	
34	ಸಾಲಿಮಠ ಮಲ್ಲಪ್ಪ	133	33403000494211	
35	ಸಾಲಿಮಠ ಶಿವಪ್ಪ	230	33403000956161	
36	ಸಾಲಿಮಠ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಶಿವಪ್ಪ	63	33403000956961	
37	ಸಾಲಿಮಠ ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ಪ	47	33403000947541	
38	ಸಾಲಿಮಠ ಗುರುಪಾದಯ್ಯ ಅಮರಯ್ಯ	1	33403000952711	
39	ಸಾಲಿಮಠ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ	108	33403000978441	
40	ಸಾಲಿಮಠ ಶರಣಪ್ಪ ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ಪ	91	33403000977451	
41	ಸಾಲಿಮಠ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಶಿವಪ್ಪ	12	33403000972271	
42	ಸಾಲಿಮಠ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ	206	33403000984831	
43	ಸಾಲಿಮಠ ವೀರಯ್ಯ ಪರಮಯ್ಯ	271/1	33403000946421	
44	ಸಾಲಿಮಠ ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ಪ ಮಲ್ಲಪ್ಪ	30	33403000926461	
45	ಸಾಲಿಮಠ ಬಸವರಾಜ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ	205	33403500092697	
46	ಸಾಲಿಮಠ ಚಂದ್ರಶೇಖರಯ್ಯ ಮಲ್ಲಯ್ಯ	22	33403000926381	
47	ಸಾಲಿಮಠ ಗುರುಪಾದಯ್ಯ	103	33403000986011	
48	ಸಾಲಿಮಠ ಶಿವಶಂಕರ	31	33403000933241	
49	ಸಾಲಿಮಠ ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ಪ ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ಪ	187	33403000984231	
50	ಸಾಲಿಮಠ ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ಪ ಶಿವಪ್ಪ	20	33403000925401	
51	ಸಾಲಿಮಠ ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ಪ ಸಂಗಪ್ಪ	36	31015000625433	
52	ಸಾಲಿಮಠ ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ಪ ಮಲ್ಲಪ್ಪ	16/2	33403.000092301	
53	ಸಾಲಿಮಠ ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ಪ ಶಿವಪ್ಪ	10	33403000093189	
54	ಸಾಲಿಮಠ ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ಪ ಮಲ್ಲಪ್ಪ	170	33403000098822	
55	ಸಾಲಿಮಠ ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ಪ ಗಂಗಾಧರಪ್ಪ	65	33403000095891	
56	ಸಾಲಿಮಠ ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ಪ ಶರಣಪ್ಪ	5	33403000091364	
57	ಸಾಲಿಮಠ ಶಿವಪ್ಪ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಪ್ಪ	15	33499007124731	
58	ಸಾಲಿಮಠ ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ಪ ಶಿವಮಲ್ಲಪ್ಪ	71	33403000096841	
59	ಸಾಲಿಮಠ ಶಾಂತ	52/1	33403000951311	

ลำดับที่	ชื่อ	สกุล	บ้านเลขที่	เลขประจำตัวประชาชน	ความสัมพันธ์
60	นาย	[illegible]	47	3 3140 0000 9744 5	[illegible]
61	นาย	[illegible]	210	3 3140 0000 9748 6	[illegible]
62	นาย	[illegible]	126	3 3140 0000 9917 9	[illegible]
63	นาย	[illegible]	38	3 3140 0000 9398 5	[illegible]
64	นาย	[illegible]	154	3 3140 0000 9998 5	[illegible]
65	นาย	[illegible]	49/1	3 3140 0000 9760 1	[illegible]
66	นาย	[illegible]	115/1	3 3140 0000 9760 4	[illegible]
67	นาย	[illegible]	19	3 3140 0000 9745 8	[illegible]
68	นาย	[illegible]	26	3 3140 0000 9759 6	[illegible]
69	นาย	[illegible]	90	3 3140 0000 9759 1	[illegible]
70					

รายชื่อ คณะกรรมการ
เกี่ยวกับการไม่เห็นด้วย เรื่อง การโอนย้าย ข้าราชการ

ชื่อ สกุล	ตำแหน่ง	ตำบล
1 นาย สมหวัง ศันสนีย์ แรง.		ที่ปรึกษา ท.ต. คณะกรรมการ
2 นาย ประยงค์ สิงห์ศิลา		ผู้ใหญ่บ้าน
3 นายชัย ทองใหม่ดี		ผู้ใหญ่บ้าน
4 นาย ทอง พูล สินทรัพย์		ส.อ.บ.ต.
5 นาย ประมัย สาธุชน ดี		ส.อ.บ.ต.
6 นาง นนทนา ทองนิล		
7 นาง นุชนี สุขเกษม		
8 นาง นงลักษณ์ ชมดง		
9 นาย สุกาศา สิงห์ศิลา		ครูใหญ่ โรงเรียน
10 น.ส. ไพรัตน์ คณะมโน		
11 นาง นุชนาฏ ทองอ่อน คณะมโน		
12 นาย ชัยชนะ คณะมโน		
13 นาง นิล ทองสิน		
14 น.ส. นันทิยา สิงห์ศิลา		
15 นาย สุนันท์ จันทคุณ		
16 นาง นิตยา ศันสนีย์ แรม		
17 นาย สมชาย ทองขาว		
18 นาง คูณ ทองขาว		
19 นาย แดน สิงห์ศิลา		
20 นาง. พันธ์ ขอนรักษ์		
21 นาย สมชาติ คณะมโน		
22 น.ส. ประมวล คณะมโน		
23 นาย พร้อม คณะมโน		
24 น.ส. สุพิชฌาย์ คณะมโน		
25 นาง นกว้า คณะมโน		
26 นาย วีระศักดิ์ ปานสาลี		
27 นาง ประทุม ประสาทสอน		
28 นาย ประมวล ชนะสาคา		

ชื่อ สกุล	ลายเซ็น	ตำแหน่ง
30 นาง จินตนา ชูสกุลยิ่ง		
31 นาย ไกรสร ทองวิบูลย์		
32 น.ส. ศุภพร ศุขศิลป์		
33 นาย ชัยศักดิ์ ทองวิบูลย์		
34 น.ส. ดวงแก้ว แซ่เจ็งกุ		
35 สมจิตร ศรีอนันต์		
36 นาง ลัดดา ภรณ์ เพชรโกมุท		
37 นาง ชลธิชา ศุขสกุล		
38 นาง กองทิพย์ ศุขสกุล		
39 นาง กองศิลป์ ศุขสกุล		
40 นาง ลิลัยพร อรัญสกุล		
41 นาง ปิลมัน หาดี		
42 นาง ศิริพร อรัญสกุล		
43 นาง ปิยะ มณีรัตน์		
44 นาย ศิริ มณีรัตน์		
45 นาย ภูมิ สมุทร ชินบุญ		
46 นาง พรชา ดนตรีมีใจ		
47 นาย ศุภกร ดนตรีมีใจ		
48 นาย ศิริพงษ์ ดนตรีมีใจ		
49 นาย ศิริพร ดนตรีมีใจ		
50 นาง ศ เต็มศิริ		
51 นาง ปุ๊ย ศุขสกุล		
52 นาง ธนิตอนงค์ ศุขสกุล		
53 นาย ตรุษ ศุขสกุล		
54 นาย อ้น ทองขาว		
55 น.ส. ไหวพิ ศิริพรชัย		
56 น.ส. พุทธพร ดนตรีมีใจ		
57 นาย ไพร ดนตรีมีใจ		
58 นาย ภาสกิจ		
59 นาง ศุภลักษณ์ ระพีพัฒน์วัฒนา		
60 นาย ชาติ ระพีพัฒน์วัฒนา		
61 นาง ทา ไพรัตน์		
62 นาง นงไพร ศรีสุขสกุล		
63 นาง ปิลมัน ชินบาง		

ชื่อ สกุล	ตำแหน่ง	ที่อยู่
74 นาย นอง ดี จันทะแสง	ทหารกล้า ผู้ใหญ่บ้าน	
75 นาง พร ทะดีสอน	พร ทะดีสอน	
76 นาย กิติพงษ์ ทองโปรเรือน	นายกิติพงษ์ ทองโปรเรือน	
77 นาย ไพ ทองโปรเรือน	นายไพ ทองโปรเรือน	
78 นาง ไข่ ทองโปรเรือน	นาง ไข่ ทองโปรเรือน	
79 นาย พระเวส ทองสี	นายพระเวส ทองสี	
80 นางปิน ทองสี	นางปิน ทองสี	
81 น.ส. สมนึก ทองสี	นางสาว ทองสี	
82 นาย สมัย ทองโปรเรือน	สมัย ทองโปรเรือน	
83 นาย สมใจ ทองโปรเรือน	สมใจ ทองโปรเรือน	
84 นาง ขนิษฐา พันธุ์ดี	ขนิษฐา พันธุ์ดี	
85 นาย เกียรติ สายชล	เกียรติ สายชล	
86 นาย สมชาย สายชล	สมชาย สายชล	
87 นาย ชัยวัฒน์ สายชล	ชัยวัฒน์ สายชล	
88 นาย ชัยวัฒน์ สายชล	ชัยวัฒน์ สายชล	
89 นาย ชัยวัฒน์ สายชล	ชัยวัฒน์ สายชล	
90 นาง ใส ศิลปาทรัพย์	นางใส ศิลปาทรัพย์	
91 นาง ฉัตรสุดา ศิลปาทรัพย์	นางสาว ฉัตรสุดา ศิลปาทรัพย์	
92 นาย ลี ลี ลี	ลี ลี ลี	
93 น.ส. อุไรวรรณ ศิลปาทรัพย์	น.ส. อุไรวรรณ ศิลปาทรัพย์	
94 นาย สุนทร ชินนาค	สุนทร ชินนาค	
95 นาย แพลง ชินนาค	แพลง ชินนาค	

ชื่อ สกุล	ตาม ท.ร.น.	ตำแหน่ง
96 หม่อม หม่อมราชวงศ์	ตาม ท.ร.น.	
97 หม่อม หม่อมราชวงศ์	สกุล หม่อมราชวงศ์	
98 หม่อม หม่อมราชวงศ์	หม่อมหลวง โสมสวัสดิ์	
99 หม่อม หม่อมราชวงศ์	หม่อมหลวง ชัชวาลย์	
100. หม่อม หม่อมราชวงศ์	ศุภมาน	
101. น.ส. หม่อมราชวงศ์	ศรีสุข	
102 หม่อม หม่อมหลวง	กิติ	
103 หม่อม หม่อมหลวง	ปุณณกา	
104 น.ส. หม่อมหลวง	ศิริลี	
105 หม่อม หม่อมหลวง	ชาตินันท์	
106 หม่อม หม่อมหลวง		
107 น.ส. หม่อมหลวง	ปราณี	
108 หม่อม หม่อมราชวงศ์	หญิง	
109 หม่อม หม่อมราชวงศ์	หญิง	
110 หม่อม หม่อมราชวงศ์	หญิง	
111 หม่อม หม่อมราชวงศ์	เพ็ญ	
112 หม่อม หม่อมราชวงศ์	ศศิวิภา	
113 น.ส. หม่อมราชวงศ์	น.ส.	
114 หม่อม หม่อมราชวงศ์		
115 หม่อม หม่อมราชวงศ์	หญิง	
116 หม่อม หม่อมราชวงศ์		
117 น.ส. หม่อมราชวงศ์		
118 หม่อม หม่อมราชวงศ์		
119 หม่อม หม่อมราชวงศ์		
120 หม่อม หม่อมราชวงศ์		
121 หม่อม หม่อมราชวงศ์		
122 หม่อม หม่อมราชวงศ์		
123 หม่อม หม่อมราชวงศ์		
124 หม่อม หม่อมราชวงศ์		
125 หม่อม หม่อมราชวงศ์		
126 หม่อม หม่อมราชวงศ์		
127 หม่อม หม่อมราชวงศ์		
128. หม่อม หม่อมราชวงศ์		

	ชื่อ สกุล	ตามหมาย
129	นาย เฉินตา พิกุล	นาย ฉันตา พิกุล
130	นาง เนตรชนก ศิริงาม	
131	นาย ชนะวินทร์ ศิริงาม	
132	นาย ทองพูล ศิริงาม	
133	นาง ณรงค์ศักดิ์	
134	น.ส. ปรางทิพย์ หลวงโยธา	ด.ต. ประไพพักตร์ กองโยธา
135	นาง อัปสรศักดิ์ หลวงโยธา	นาง อัปสรศักดิ์ กองโยธา
136	นาย ณัฐชล ศิริพงศ์	
137	นาย ทวี ดุลยัคพันธ์	
138	นายทองดี ดุลยัคพันธ์	
139	นาง สมจิต ชาญชัย	
140	นาง นิ่มอ่อง ดุลยัคพันธ์	
141	นาง ณัฐิณีรัตน์ งามเลิศ	
142	นาย สมชัย จันดุลย	
143	นาง สมศรี จันดุลย	
144	นาย กอง อรทิมพ์ชัยกุล	
145	นาง ดารังสิต อรทิมพ์ชัยกุล	
146	นาย ศิริเกา หลังหงัว	
147	นาง พรรณา ตุ้ดแสง	
148	นายอิรพงษ์ ดอนสิงห์	
149	นาย แสวง ทัฬหกุล	
150	นาง ศิริกอง ทัฬหกุล	
160	นาย อุทิศน์ หลวงเพชร	
170	นาง สุนารถ หลวงเพชร	
180	นาย สลิตา หลวงเพชร	
190	นาย ศิริพงษ์ ชินวงศ์	
200	นาง ปราง เสลิมชาติ ณ นคร	
201	นาย สลิษา สีมอาสา	
202	นาง นลินทิพย์ สีมอาสา	
203	นาง นลินศรี ศรีเพ่าฟ้า	
204	นาง ปราณี ชินวงศ์	
205	นาง สุริมล ชินวงศ์	
206	นาย สุชัน ชินวงศ์	

ชื่อ สกุล	ตามเสียง	ตำแหน่ง
207 นาย ณัฐพงศ์ ศรีรมราช	นาย ณัฐพงศ์ ศรีรมราช	
208 นาง ภัทรนันท์ ศิลปงาม	นาง ภัทรนันท์ ศิลปงาม	
209 น.ส. พงศ์ศิลป์ ประสารสอน	น.ส. พงศ์ศิลป์ ประสารสอน	
210 นาย ตาน คนอมใจ	นาย ตาน คนอมใจ	
211 นาย ทวีศักดิ์ ไพพิลา	นาย ทวีศักดิ์ ไพพิลา	
212 นาง ชมภู่ หอมสุวรรณ	นาง ชมภู่ หอมสุวรรณ	
214 นาย เอี่ยว หอมหวล	นาย เอี่ยว หอมหวล	
215. นาย ดาว สมเสร็จ	นาย ดาว สมเสร็จ	
216. นาง หวน ศิริสุข	นาง หวน ศิริสุข	
217 นาย สมชาติ ทองโพรงคล	นาย สมชาติ ทองโพรงคล	
218. น.ส. สมศิริ ทองขาว	น.ส. สมศิริ ทองขาว	
219 นาง พันธ์ ทองขาว	นาง พันธ์ ทองขาว	
220. นาย ศิราณ เหมมาด	ศิราณ เหมมาด	
221. นางสาว ศรีกมล เหมมาด	นางสาว ศรีกมล เหมมาด	
222 น.ส. สนธิยา เหมมาด	สนธิยา เหมมาด	
223. นาง ทองพันธ์ แสงโสม	ทองพันธ์ แสงโสม	
224 นาย วรรณ แสงโสม	วรรณ แสงโสม	
225. นาง พูลศรี ทองหมื่น	นาง พูลศรี ทองหมื่น	
226. นาย พลพันธ์ ทองหมื่น	นาย พลพันธ์ ทองหมื่น	
227 นาย ศักดิ์ ทองขาว	นาย ศักดิ์ ทองขาว	
228. นาง ดวง ทองขาว	นาง ดวง ทองขาว	
229. นาง ประคอง เหมมาด	นาง ประคอง เหมมาด	
230. นาย เสกสิน สิงห์ศาสตร์	นาย เสกสิน สิงห์ศาสตร์	
231. นาง สุรภา ไกรเพชร	นาง สุรภา ไกรเพชร	
232. นาง หนูกร โพพิลา	นาง หนูกร โพพิลา	
233. นาย สมใจ คนอมใจ	นาย สมใจ คนอมใจ	
234. นาย พงศ์เดช พงศ์ศุข	นาย พงศ์เดช พงศ์ศุข	
235. นาง ทอง พงศ์ศุข	นาง ทอง พงศ์ศุข	
236. นาย พันธ์ไพรัตน์	นาย พันธ์ไพรัตน์	
237. น.ส. พรพล เพ็ญไพรัตน์	น.ส. พรพล เพ็ญไพรัตน์	
238 นาย ศิริพงศ์ เพ็ญไพรัตน์	นาย ศิริพงศ์ เพ็ญไพรัตน์	
239 นาย ประเสริฐ ทองใหญ่	นาย ประเสริฐ ทองใหญ่	
240. นาย กิตติ ศิริสังค์	นาย กิตติ ศิริสังค์	

ชื่อ - ฉ	สกุล	ตำแหน่ง
241 นายอมรเทพ	ขวัญรักษ์	สมาชิก
242 นายปัญญา	ตรงมงคล	ประธานคณะกรรมการ
243 นายประเสริฐ	ดีดีเชียงใหม่	ประธานกรรมการ
244 นายนพ	ธรรมชาติภักดี	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
245 นายพันธุ์เป็ง	มลศิลป์	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
246 นายนครินทร์	ปันชาย	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
247 นายบุญยืน	ตะขุนทิ	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ที่ กน.15/1454

ที่ทำการกำนันตำบลโขงเจียมอำเภอโขงเจียม
จังหวัดอุบลราชธานี

วันที่ 16 เมษายน 2545

เรื่อง ความเดือดร้อนของราษฎรที่ขาดน้ำ

กราบเรียน ฯพณฯ ท่านนายกรัฐมนตรี (พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร)

เนื่องด้วย ในขณะนี้ราษฎรในพื้นที่ อำเภอโขงเจียม อำเภอพิบูลมังสาหาร อำเภอศิรินธร ได้ประสบปัญหาความเดือดร้อน เนื่องจากขาดแคลนน้ำดื่มน้ำใช้ น้ำในการเกษตรและน้ำในการเลี้ยงสัตว์ อย่างรุนแรง เพราะในปีที่ผ่านมาได้ยาศัยน้ำจากเขื่อนปากมูลที่เก็บกักไว้ทำการเกษตรและเลี้ยงสัตว์ ก็พอจะบรรเทาความเดือดร้อนได้บ้าง แต่ปีนี้ทางคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เปิดเขื่อนปากมูลเพื่อศึกษาวิจัยจนทำให้น้ำในแม่น้ำมูล และห้วยหนองคลองบึงตลอดน้ำบาดาลได้พื้นดินแห้งขอดจนเดือดร้อนไปทั่ว ซึ่งหลายประเทศเขากำลังศึกษาวิจัยว่าจะหาน้ำมาจากไหนมาทำการเกษตร และใช้อุปโภคบริโภค ให้มีความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากว่าพวกเขาขาดแคลนน้ำ แต่ประเทศไทยเรามีน้ำอุดมสมบูรณ์แต่กับปล่อยทิ้งเพื่อการศึกษาวิจัยกับความแห้งแล้ง ซึ่งคณะวิจัยไม่รู้ว่าจะวิจัยไปอีกกี่ปีถึงจะเสร็จ แต่ราษฎรของกระผมกำลังจะอดน้ำตายไม่รู้วันนี้ก็พรุ่งนี้

และกระผมขอกราบเรียนว่าจะเปิดเขื่อนปากมูลเพื่อปล่อยน้ำทิ้งหรือทุบเขื่อนทิ้งกระผมก็ไม่ว่า แต่ขอให้ท่านและคณะรัฐมนตรีได้หาน้ำมาช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของราษฎรโดยเร่งด่วนด้วย และกระผมพร้อมราษฎรก็มิได้เรียกร้องอะไรอีกขอแต่ท่านหาน้ำ และทำคลองส่งน้ำไปสู่ที่นาที่สวนเพื่อทำการเกษตรได้เต็มที่ ส่วนปลาไม่มีราษฎรก็จะเลี้ยงกินเอง ขอแต่ให้มีน้ำเท่านั้นก็พอ

กราบเรียนมาเพื่อท่านทราบ

ขอแสดงความเคารพอย่างสูง

(นายอัมพร บุญช่วยเหลือ)
กำนันตำบลโขงเจียม อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี
ประธานกลุ่มกำนัน – ผู้ใหญ่บ้าน 3 อำเภอ
อำเภอพิบูลมังสาหาร อ.โขงเจียม อ.ศิรินธร

14.5

จดหมาย
ของกลุ่มผู้ประท้วงในกรุงวอชิงตัน ดี ซี
ที่ยื่นต่อเอกอัครราชฑูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน ดี. ซี.
เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2543

ถอดความจากจดหมายของกลุ่มผู้ประท้วงในกรุงวอชิงตัน ดี ซี
ที่ยื่นต่อเอกอัครราชฑูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน ดี ซี เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2543

14 มิถุนายน, 2000

เรียน ฯพณฯ เอกอัครราชฑูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน ดี ซี

เราขอสนับสนุนชาวบ้านเขื่อนปากมูลที่มาชุมนุมกันเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม ที่บริเวณสันเขื่อนและบันไดปลาโจน เขื่อนปากมูล เป็นจำนวนกว่า 1,000 คน และ ชาวบ้านที่ชุมนุมกันที่เขื่อนราษีไศลอีกกว่า 200 คน ที่ปลูกเพิงพักอาศัยในบริเวณอ่างเก็บน้ำ โดยตั้งมั่นว่าจะไม่เคลื่อนย้ายออกไป จนกว่าทางการจะยอมเปิดบานประตูระบายน้ำของเขื่อน ที่ราษีไศล ชาวบ้านได้เริ่มขุดรื้อเขื่อนออกด้วยตัวชาวบ้านเองแล้ว

เราขอสนับสนุนชาวบ้านอย่างเต็มที่ในความพยายามที่จะฟื้นฟูวิถีชีวิตที่เขาสูญเสียไป และรักษาสภาพนิเวศน์วิทยาของลำน้ำมูลไว้ การก่อสร้างเขื่อนทั้ง 2 แห่งก่อให้เกิดน้ำท่วมพื้นที่เพาะปลูก ทำลายแหล่งประมง และการยังชีพของชาวบ้านจำนวนกว่า 40,000 คน การเปิดบานประตูน้ำปล่อยให้ไม่มีสิ่งใดมาขวางกั้นแม่น้ำนั้น นับเป็นก้าวแรกของการคืนชีวิตให้กับลำน้ำ ทั้งยังทำให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นของพันธุ์ปลาจากแม่น้ำโขงสู่แม่น้ำมูล

ข้อเรียกร้องของชาวบ้านสมเหตุสมผลเนื่องจากเขื่อนไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง ผลการศึกษาของ World Commission on Dams(WCD) พบว่าปัจจุบันเขื่อนปากมูลมีส่วนในการผลิตไฟฟ้าเพียง 40 เมกัวัตต์ ในขณะที่กำลังผลิตติดตั้งที่แท้จริงอยู่ที่ 136 เมกะวัตต์ ปัจจุบันประเทศไทยมีกำลังผลิตสำรองเหลือเฟือ การล้มเลิกเขื่อนปากมูลจึงไม่เป็นข้ออ้างที่จะทำให้การผลิตไฟฟ้าต้องชะงักงัน

ผลการศึกษาของ WCD ยังระบุด้วยว่า เขื่อนก่อให้เกิดผลกระทบต่อพันธุ์ปลาในแม่น้ำมูลเป็นจำนวนมากถึง 169 ชนิดสายพันธุ์จากทั้งหมด 265 ชนิดสายพันธุ์ซึ่งในจำนวนนี้ 56 ชนิดได้สูญพันธุ์ไปหมดแล้ว การจัดสร้างบันไดปลาโจน ได้พิสูจน์แล้วว่าเป็นมาตรการที่ไม่ได้ผล จากกรณีศึกษาของ WCD เห็นได้ชัดว่าบันไดปลาโจนไม่ได้ช่วยให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นของปลาในลุ่มน้ำโขงสู่ลุ่มน้ำมูลหรือลุ่มน้ำชีตามฤดูกาลเลย

การก่อสร้างเขื่อนราษีไศลในปี 1993 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนใหญ่ด้านการชลประทานในเขตตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ได้ทำลายลุ่มหนอง บึงน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดในลุ่มน้ำมูล ทั้งยังท่วมพื้นที่การเกษตรอันอุดมสมบูรณ์ พื้นที่อ่างเก็บน้ำปัจจุบัน เจือไปด้วยความเค็ม น้ำไม่เหมาะแก่การชลประทาน โครงการจึงเป็นสิ่งที่ไร้ประโยชน์ และควรที่จะเปิดบานประตูเขื่อนโดยเร็ว

หน่วยงานชุมชนระหว่างประเทศกำลังจับตามองสถานการณ์นี้อย่างใกล้ชิด เพื่อให้แน่ใจว่าตำรวจจะไม่ดำเนินการรุนแรงใดๆต่อกลุ่มผู้ประท้วง และก็ไม่มีเหตุผลใดที่จะต้องใช้กำลัง เพราะชาวบ้านก็ได้ยืนยันที่จะชุมนุมโดยสงบ เราจึงขอส่งผ่านข้อเรียกร้องนี้ไปยังรัฐบาลของท่าน ที่จะไม่ให้ตำรวจใช้ความรุนแรง และ เรียกร้องให้เปิดประตูน้ำเขื่อนทั้ง 2 แห่งเป็นการถาวรตลอดไป เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบเหล่านี้

ขอแสดงความนับถือ

Gila Neta and Dan Beeton, action coordinators

Endorsed by the following organizations and individuals who are present here today:

Organizations:

Fifty Years is Enough Network
1247 E Street, SE
Washington, DC 20003
phone: 202-IMF-BANK (202-463-2265)
fax: 202-544-9359
email: wb50years@igc.org

International Rivers Network
1847 Berkeley Way
Berkeley, CA 94703
phone: +1 510 848 -1155
fax: +1 510 848-1008
website: www.irn.org

Rights Action
1830 Connecticut Av, NW
Washington DC 20009, USA
phone: 202-783-1123
fax: 202-483-6730
email: info@rightsaction.org

Bank Information Center
733 15th Street, NW, Suite 1126
Washington DC 20005, USA
phone: +1 202 737-7333
fax: +1 202 737-1155
website: www.bicusa.org

Center for International Environmental Law
1367 Connecticut Avenue, NW Suite #300
Washington, DC 20036
phone: (202) 785-8700
fax: (202) 785-8701
email: ethenard@ciel.org

Center for Economic Justice
1830 Connecticut Ave., NW
Washington, DC 20009
phone: (202) 299-0020
fax: (202) 299-0021
website: www.worldbankboycott.org< /P>

Free Burma Coalition
P.O. Box 19405
Washington, DC 20036
phone: +1 202 837-8030
fax: +1 202 234-5176
website: www.freeburmacoalition.org

Friends of the Narmada
website: www.narmada.org

Individuals:

Soren Ambrose
Njoki Njehu
Graham Russell
Joyce Kim
Pam Jennings
Abby Giles
Jessica Friedrichs
Neil Watkins
Sara Pipher
Mark Weisbrot
Bob Naiman
Dean Baker
Jean Choi
Michael Bomstein
Manoj Saranathan
Venu Govindu
Kadd Stephens
Lelia Spears
Adam Eidinger

June 14, 2000

Taj Bunag
Ambassador Nitya Pibulsonggram
Thai Ambassador to the United States
Embassy of Thailand, Washington DC

Dear Ambassador:

Re: Pak Mun and Rasi Salai Dams, Thailand

We are here today to show our support for the villagers at Pak Mun and Rasi Salai dams. At the Pak Mun dam, more than 1,000 villagers occupied the dam crest and fish ladder on May 15 and intend to stay until the dam's gates are opened. At Rasi Salai, more than 200 people remain perched in make-shift huts as the waters of Rasi Salai reservoir rise around them. They have also vowed not to move until the dam's gates are opened. Others at Rasi Salai are starting to remove the dam themselves.

We wholeheartedly support the efforts of the villagers to recover their lost livelihood and restore the ecology of the Mun River. The construction of these dams has inundated the farmland and destroyed the fisheries of over 40,000 people, leaving them without means of livelihood subsistence. Allowing the river to flow unimpeded by opening the gates is the first step towards restoration, enabling the migration of fish from the Mekong to the Mun to occur.

The villagers' demands are reasonable given that these dams are not effective for their intended uses. The Pak Mun dam is not performing well economically, and contributes only marginal amounts of power to the grid. The independent international agency, the World Commission on Dams, found that the dam was supposed to have an electricity-generating capacity of 136 megawatts but today generates only an average of 40 MW. Thailand currently has a surplus of power, making it technically feasible to forfeit Pak Mun's generating capacity without causing interruptions to power supply.

The WCD study also indicates the dam has detrimentally affected 169 out of 265 species of fish in the Mun River. Of these, 56 species have completely disappeared. Installation of a fish ladder as a mitigation measure has proven to be ill-conceived. According to the WCD case study, "It is now clear that the fish ladder is not accommodating seasonal fish migration from the Mekong River into the Mun/Chi watershed."

The Rasi Salai Dam was built in 1993 as part of a grand irrigation plan for northeastern Thailand. The dam destroyed the largest freshwater swamp forest in the Mun River Basin, as well as flooding fertile agricultural lands. Despite these impacts, the project is currently useless and likely to remain so. The reservoir area is now plagued by salination, making the water unsuitable for irrigation. The dam's gates should be opened immediately.

The international community is closely monitoring the situation to ensure that the police do not take violent action against the protesters. There is absolutely no justification for use of force since the villagers have vowed to remain non-violent. We request that you convey our demands to your government: that the police remain non-violent and the gates of both dams be permanently opened, in accordance with the wishes of the affected villagers.

We thank you for your attention to these important matters.

Respectfully yours,

Gila Neta and Dan Beeton, action coordinators

Endorsed by the following organizations and individuals who are present here today:

Organizations:
Fifty Years Is Enough Network
1247 E Street, SE
Washington, DC 20003
phone: 202-IMF-BANK (202-463-2265)
fax: 202-544-9359
email: ws50years@igc.org

International Rivers Network
1847 Berkeley Way
Berkeley, CA 94703
phone: +1 510 848 -1155
fax: +1 510 848-1008
website: www.irn.org

Rights Action
1630 Connecticut Av, NW
Washington DC 20009, USA
phone: 202-783-1123
fax: 202-483-6730
email: info@rightsaction.org

Bank Information Center
733 15th Street, NW, Suite 1126
Washington DC 20005, USA
phone: +1 202 737-7333
fax: +1 202.737-1155
website: www.bicusa.org

Center for International Environmental Law
1367 Connecticut Avenue, NW Suite #300
Washington, DC 20036
phone: (202) 785-8700
fax: (202) 785-8701
email: elhenard@ciel.org

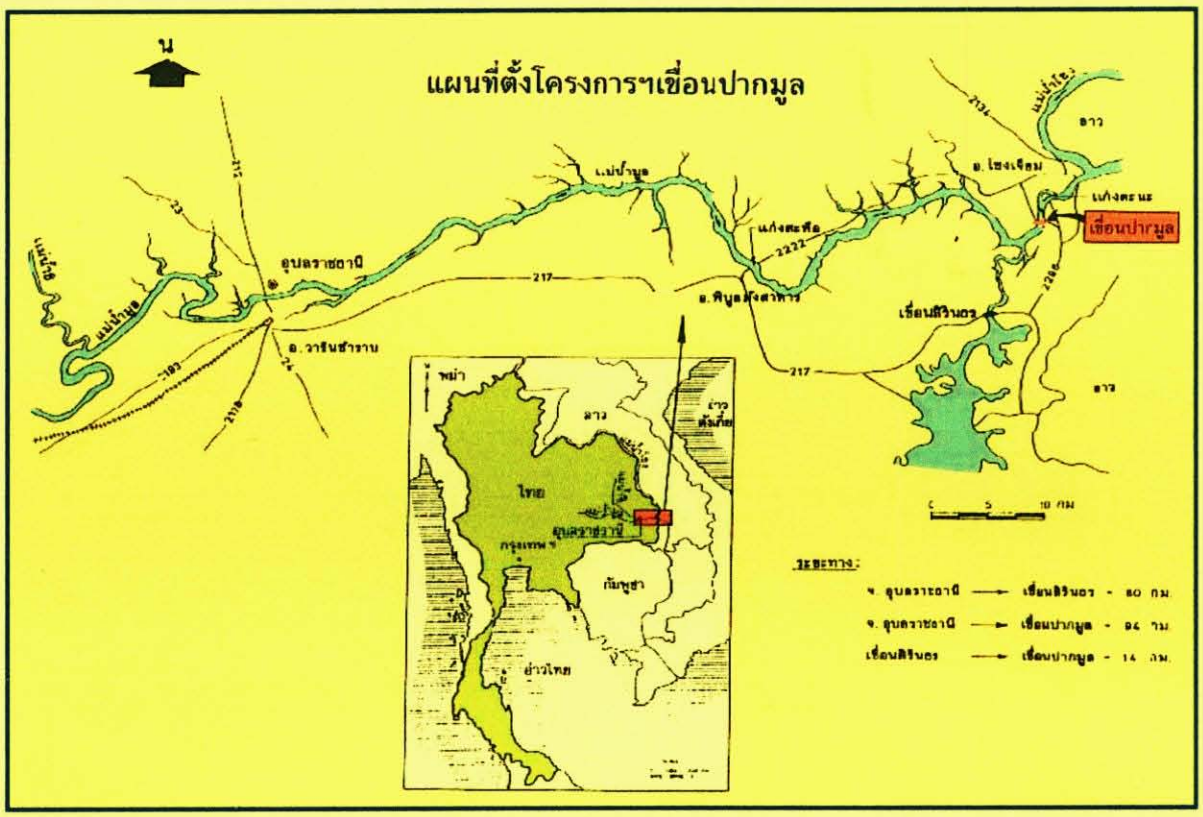
Center for Economic Justice
1630 Connecticut Ave., NW
Washington, DC 20009
phone: (202) 299-0020
fax: (202) 299-0021
website: www.worldbankboycott.org

Free Burma Coalition
P.O. Box 19405
Washington, DC 20036
phone: +1 202 837-8030
fax: +1 202 234-5176
website: www.freeburmacoalition.org

Friends of the Narmada
website: www.narmada.org

Individuals:
Soren Ambrose
Njoki Njehu
Graham Russell
Joyce Kim
Pam Jennings
Abby Giles
Jessica Friedrichs
Neil Watkins
Sara Flpher
Mark Weisbrot
Bob Naiman
Dean Baker
Jean Choi
Michael Bomstein
Manoj Saranathan
Venu Govindu
Kadd Stephens
Leila Spears
Adam Eidinger

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร
รายงานการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบ
จากการเปิด - ปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูล

โดย

คณะกรรมาธิการวิสามัญ

ศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน

วุฒิสภา

สิงหาคม พ.ศ. 2545

รายงาน

ของ

คณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน

เรื่อง "การศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิด-ปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูล"

****

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 14 (สมัยสามัญทั่วไป) วันศุกร์ที่ 5 เมษายน 2545 ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติเรื่อง ขอให้วุฒิสภาตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน (นางสาวบุษรินทร์ ติยะไพรัช กับคณะเป็นผู้เสนอ) แล้วลงมติตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 189 ประกอบด้วย

1. พลอากาศเอก กานต์ สุระกุล	2. นางจิตรา อยู่ประเสริฐ
3. นายถาวร เกียรติไชยากร	4. นายนพดล สมบูรณ์
5. นายบุญญา หลีเหลด	6. นายบุญเลิศ ไพรินทร์
7. นางสาวบุษรินทร์ ติยะไพรัช	8. นางพรหมจารี รัตนเศรษฐ์
9. นางระเบียบรัตน์ พงษ์พานิช	10. พลเอกวิชา ศิริธรรม
11. นายวิทยา มะเสนา	12. นายวิโรจน์ อมตกุลชัย
13. นายสงวน นันทชาติ	14. นายสม ต๊ะยศ
15. นายสมเกียรติ ศรลัมพ์	16. นายสันติภาพ อินทรพัฒน์
17. นายอนันต์ ดาโลดม	18. พลตำรวจตรี อำพล งามจิตร

ที่ประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน ได้เลือกตั้ง

1. พลเอก วิชา ศิริธรรม	เป็นประธานคณะกรรมาธิการ
2. นายนพดล สมบูรณ์	เป็นรองประธานคณะกรรมาธิการคนที่หนึ่ง
3. พลอากาศเอก กานต์ สุระกุล	เป็นรองประธานคณะกรรมาธิการคนที่สอง
4. นายอนันต์ ดาโลดม	เป็นรองประธานคณะกรรมาธิการคนที่สาม
5. นางสาวบุษรินทร์ ติยะไพรัช	เลขานุการคณะกรรมาธิการ

6. นายสันติภาพ อินทรพัฒน์ โฆษกคณะกรรมาธิการ
7. นางระเบียบ พงษ์พานิช รองโฆษกคณะกรรมาธิการ

ต่อมาคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ได้แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูล ประกอบด้วย

1. นายอนันต์ ดาโลดม ประธานคณะทำงาน
2. นางจิตรา อยู่ประเสริฐ คณะทำงาน
3. นางพรหมจารี รัตนเศรษฐ์ คณะทำงาน
4. นางสาวบุษรินทร์ ติยะไพรัช คณะทำงาน
5. นายสมเกียรติ ศรลัมพ์ คณะทำงาน
6. นายสมเกียรติ อ่อนวิมล คณะทำงาน
7. นายสันติภาพ อินทรพัฒน์ คณะทำงาน
8. นายนิรัตน์ อยู่ภักดี คณะทำงาน
9. นายสมปอง หิรัญวัฒน์ คณะทำงาน
10. นายเฉลิมชัย รัตนรักษ์ คณะทำงาน
11. นายธงชาติ รักษากุล คณะทำงานและเลขานุการ
12. นายอภิชัย จึงประชา คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
13. นางสาวชลธิชา มีแสง ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน

คณะทำงานพิจารณาศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูลได้ดำเนินการโดย

1. เชิญหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็น เพื่อประกอบการพิจารณาประกอบด้วย

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ องคสุวรรณ อธิการบดีมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

นายสุชาติ สัยละมัย นักวิชาการ 10

มหาวิทยาลัยมหิดล

ดร. ศันสนีย์ ชูแวว รองคณบดีฝ่ายวิจัยวิเทศสัมพันธ์
คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ คุนุรัตน์

2. พิจารณาศึกษาข้อมูลจากการประชุม เอกสารวิชาการ งานศึกษาและวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งกฎหมาย ระเบียบต่างๆ ของภาครัฐ ภาคเอกชน นอกจากนี้คณะทำงานยังได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้มาซึ่งรายละเอียดที่สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะกระทำได้

3. พิจารณาศึกษาโดยการเดินทางไปศึกษาสภาพข้อเท็จจริงในพื้นที่เกี่ยวกับผลกระทบจากการเปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูล จังหวัดอุบลราชธานี ในวันที่ 21-22 มิถุนายน 2545 เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะทำงาน

บัดนี้การศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิด-ปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูลได้เสร็จสิ้นตามรายงานที่ได้เสนอพร้อมนี้ คณะกรรมาธิการฯ จึงเห็นสมควรให้เสนอผลการศึกษาดังกล่าวต่อรัฐบาลและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการเขื่อนปากมูลต่อไป

พลเอก

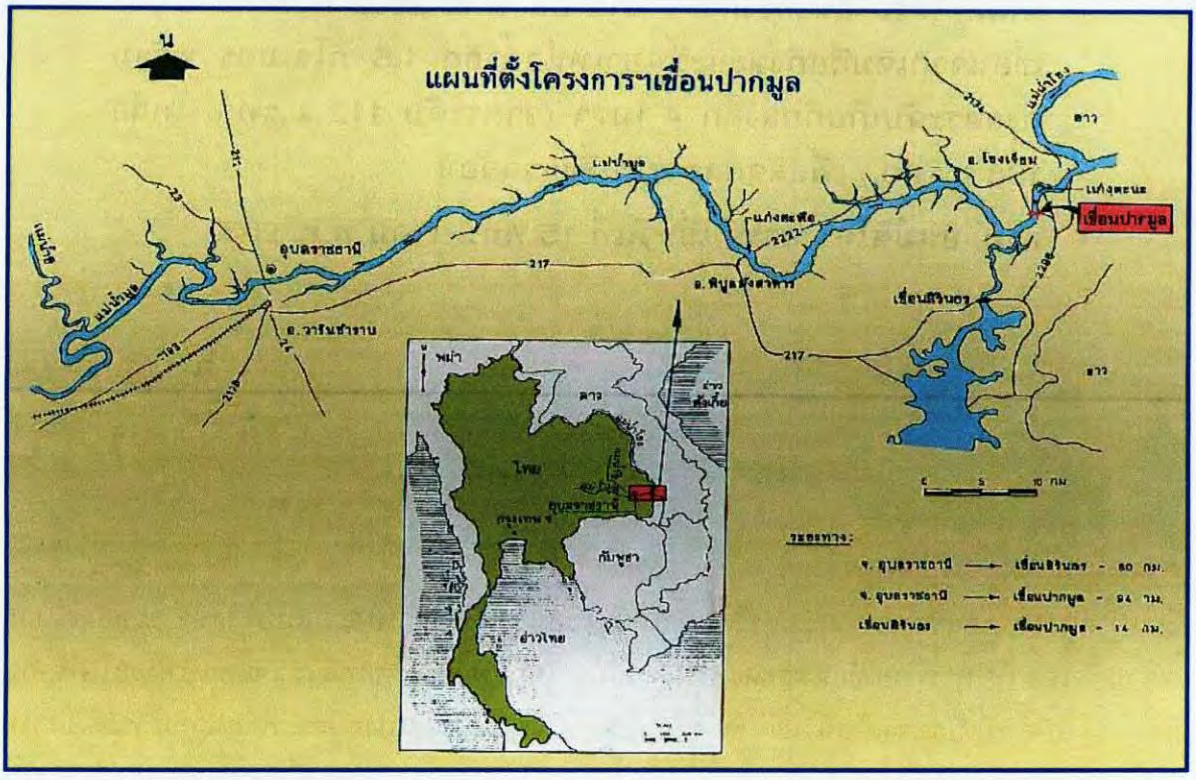
(วิชา ศิริธรรม)

ประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาบทบาท
และการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

แผนที่ตั้งของโครงการเขื่อนปากมูล

ความเป็นมาของโครงการเขื่อนปากมูล

เพื่อรองรับการเจริญเติบโตทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงต้นทศวรรษ 2530 และสร้างความมั่นคงให้กับระบบไฟฟ้าของภาคอีสานเป็นการเร่งด่วน โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากมูลเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดในสภาวการณ์ขณะนั้น อีกทั้งเป็นการใช้ทรัพยากรภายในประเทศให้ได้ประโยชน์คุ้มค่า ลดการนำเข้าน้ำมันเพื่อนำมาใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้า คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2533 ให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.)ดำเนินการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากมูล

ความเป็นมาโครงการฯ ปากมูล

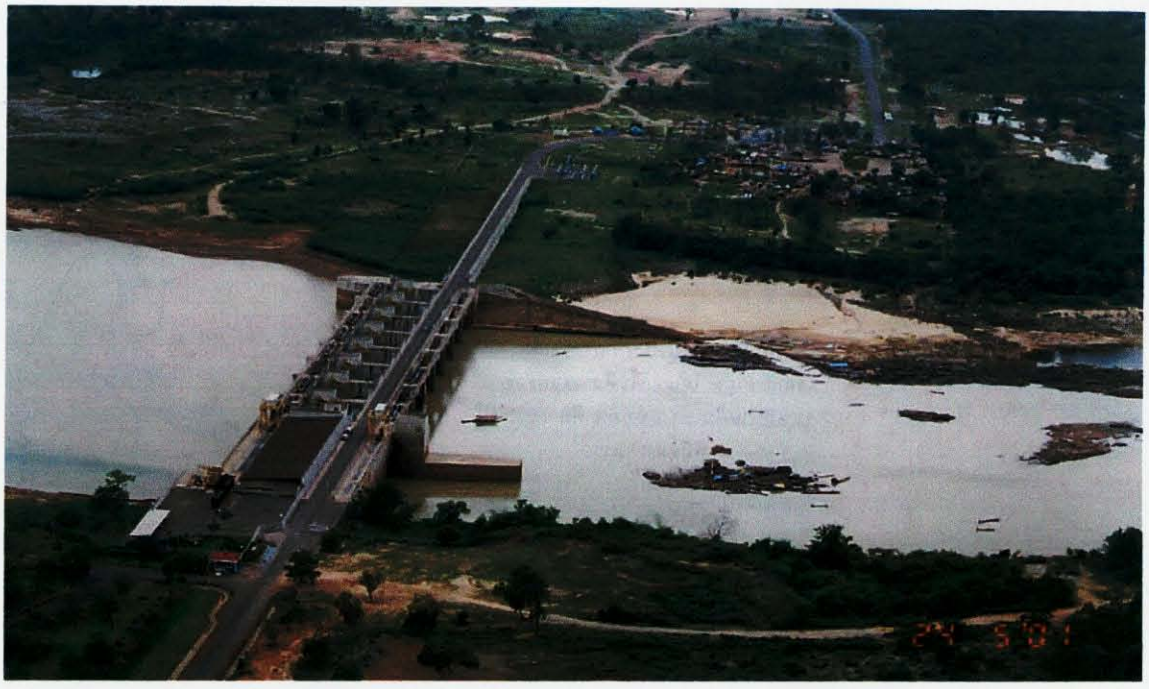
- เริ่มทำการศึกษาเมื่อปี พ.ศ. 2513 โดยการพลังงานแห่งชาติ หรือกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน ในปัจจุบัน
- กฟผ. ได้รับโอนโครงการฯ มาเมื่อปี พ.ศ. 2522 และได้ย้ายที่ตั้งเขื่อนจากเดิมที่แก่งตะนะขึ้นมาเหนือน้ำอีก 1.5 กิโลเมตร พร้อมทั้งลดระดับเก็บกักลงอีก 4 เมตร (จากระดับ 112 ม.รทก. เหลือ 108 ม.รทก.) เพื่อลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- ครม. อนุมัติโครงการฯ เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2533

โครงสร้างของเขื่อนปากมูล

เขื่อนปากมูลเมื่อก่อสร้างเสร็จและยกระดับน้ำเหนือเขื่อนขึ้นถึงระดับที่ออกแบบไว้แล้ว จะต้องระบายน้ำส่วนเกินออกไปทางท้ายเขื่อนตลอดเวลาโดยให้ผ่านเครื่องผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ เขื่อนปากมูลไม่ได้เก็บกักน้ำในลักษณะที่เป็นอ่างเก็บน้ำนิ่ง เช่น เขื่อนอื่น ๆ ทั้งนี้ เขื่อนปากมูลจะทำหน้าที่ยกระดับน้ำในแม่น้ำมูลให้สูงเพียงความสูงของตลิ่ง ซึ่งมีสภาพน้ำนองเต็มตลิ่งเช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นทุก ๆ ปีในฤดูน้ำหลากโดยมีสภาพน้ำไหลอยู่ตลอดเวลา

เขื่อนปากมูลเป็นเขื่อนคอนกรีตบดอัดแน่น มีความสูงจากท้องน้ำเพียง 17 เมตร ยาว 300 เมตร สันเขื่อนกว้าง 6 เมตร ระดับสันเขื่อนอยู่ที่ 111 เมตรเหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง(ม.รทก.) อาคารระบายน้ำเป็นคอนกรีตเสริมเหล็กแบ่งเป็น 8 ช่อง ติดตั้งบานประตูควบคุมน้ำแบบบานเหล็กโค้ง ขนาดกว้าง 22.5 เมตร สูง 14.75 เมตร ระบายน้ำได้สูงสุดในอัตรา 18,500 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที
เขื่อนปากมูลติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้า 4 เครื่อง มีกำลังผลิตเครื่องละ 34,000 กิโลวัตต์ กำลังผลิตรวม 136,000 กิโลวัตต์ ตั้งแต่เริ่มใช้งานมา สามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้จริงเฉลี่ย 300 ล้านหน่วยต่อปี จากที่ได้คาดหมายไว้ในขั้นเสนอขออนุมัติโครงการว่าจะผลิตได้ 280 ล้านหน่วยต่อปี

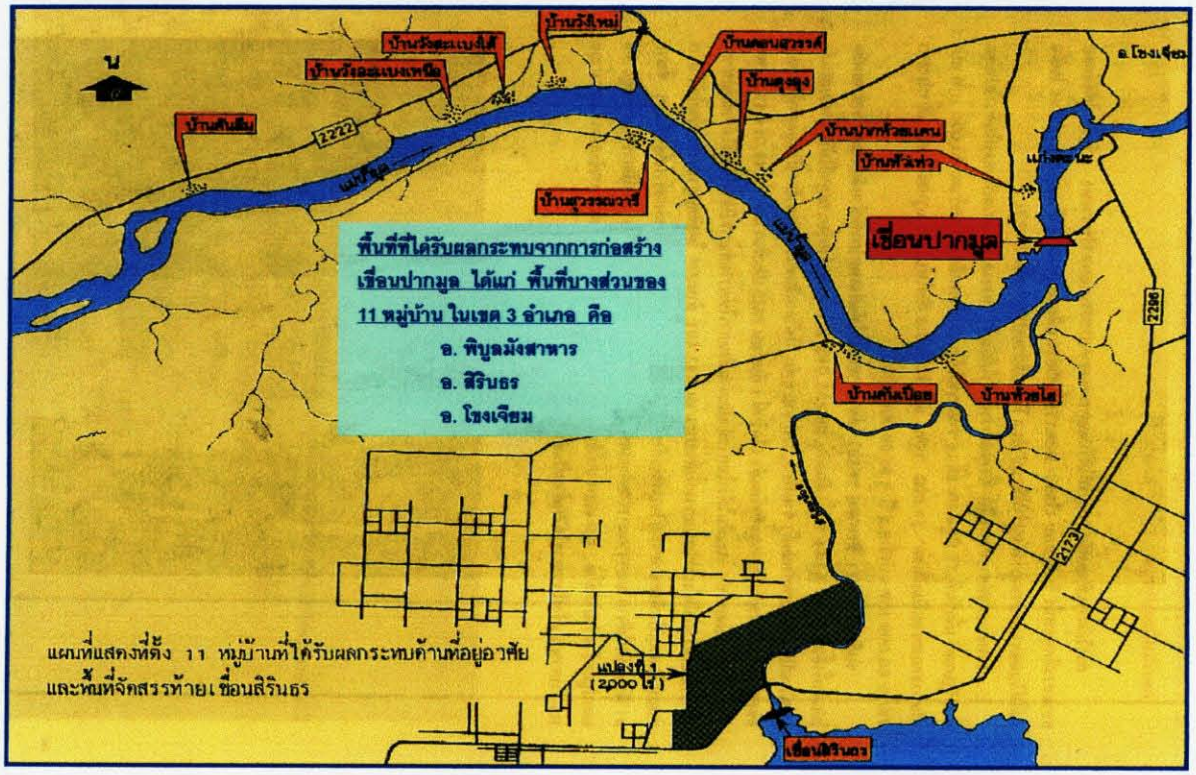
ตัวเขื่อน เป็นชนิดคอนกรีตบดอัดแน่น มีความสูงตัวเขื่อนประมาณ 17 เมตร ยาว 300 เมตร สันเขื่อนกว้าง 6 เมตร

- ก่อสร้างปี พ.ศ. 2533 ถึง พ.ศ. 2537
- ติดตั้งเครื่องผลิตไฟฟ้าจำนวน 4 เครื่อง มีกำลังผลิตเครื่องละ 34 เมกะวัตต์ กำลังผลิตรวม 136 เมกะวัตต์ ตามผลการศึกษาจะสามารถผลิตพลังงานไฟฟ้าได้เฉลี่ย 280 ล้านหน่วยต่อปี
- งบประมาณค่าก่อสร้างทั้งสิ้น 6,600 ล้านบาท
- ระหว่างปี พ.ศ. 2538 ถึงปี พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นปีที่โรงไฟฟ้าเขื่อนปากมูลเดินเครื่องได้เต็มปี เขื่อนปากมูลผลิตพลังงานไฟฟ้าได้จริงเฉลี่ย 300 ล้านหน่วยต่อปี

ผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนปากมูล

เมื่อต้องการใช้งานเขื่อนปากมูลเต็มความสามารถ จะยกระดับน้ำขึ้นสูงสุดที่ 108 ม.รทก.ซึ่งจะทำให้น้ำเต็มตลิ่งจากเหนือเขื่อนขึ้นไปถึงแก่งสะพือ บางช่วงที่มีตลิ่งต่ำ น้ำจะล้นตลิ่งกินพื้นที่ประมาณ 5,000 ไร่ อันจะเกิดผลกระทบต่อราษฎรทั้งสิ้น 241 หลังคาเรือน (ตามผลการศึกษาโครงการฯ คาดว่าจะมีผลกระทบประมาณ 400 หลังคาเรือน)

การก่อสร้างเขื่อนปากมูล ทำให้เกิดผลกระทบแก่ราษฎรทางด้านที่อยู่อาศัย จำนวน 241 หลังคาเรือน ดังนี้

ลำดับที่	บริเวณพื้นที่โครงการ	จำนวน (หลังคาเรือน)
1.	หัวงานก่อสร้างเขื่อนปากมูลฝั่งซ้าย (พื้นที่ 700 ไร่)	11
2.	บริเวณริมฝั่งแม่น้ำมูล	
	2.1 บ้านอยู่ต่ำกว่าระดับน้ำท่วมที่ +108.00 เมตร (รทก.)	136
	2.2 บ้านอยู่สูงกว่าระดับน้ำท่วมเล็กน้อยที่ระดับ +108.00 ถึง 108.50 เมตร (รทก.)	94
	รวมจำนวนทั้งสิ้น	241

นอกจากนี้แล้ว จากการที่ได้มีการชุมนุมเรียกร้องของราษฎรเพื่อต้องการให้ทางราชการและ กฟผ. แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทำให้มีราษฎรอีกจำนวนหนึ่งได้รับการพิจารณาให้อพยพครอบครัวไปอยู่ในชุมชนแห่งใหม่ได้ตามที่ต้องการ ดังนี้

ลำดับที่	บริเวณพื้นที่โครงการ	จำนวน (หลังคาเรือน)
1.	ราษฎรบ้านหัวเห่วที่ได้รับความเดือดร้อนจากการระเบิดหินบริเวณร่องน้ำท้ายเขื่อนปากมูล	194
2.	ราษฎรบริเวณสองฝั่งแม่น้ำมูล ในเขตท้องที่อำเภอโขงเจียม สิรินธร และพิบูลมังสาหารที่ตั้งอาคารบ้านเรือนอยู่สูงกว่าระดับ +108.50 เมตร (รทก.)	445
รวมจำนวนทั้งสิ้น		639

กล่าวโดยสรุป จำนวนราษฎรที่ได้อพยพครอบครัวอันเนื่องมาจากได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนปากมูล และมีความต้องการที่จะอพยพครอบครัวไปอยู่ในพื้นที่แห่งใหม่ เนื่องจากสาเหตุของความวิตกกังวล หรือไม่มั่นใจต่อระดับน้ำท่วม +108.00 เมตร (รทก.) มีจำนวนทั้งสิ้น 880 หลังคาเรือน

<u>การช่วยเหลือราษฎรผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการ</u>

การให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างโครงการฯ รัฐบาลได้ตั้ง "คณะกรรมการพิจารณาช่วยเหลือราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากมูล" โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานีเป็นประธาน ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือราษฎรที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งหลักทั่วไปแล้ว ผลกระทบได้แก่ความเสียหายต่อที่ดิน บ้านเรือนและต้นไม้ ที่อยู่ในความครอบครอง ซึ่งจะได้รับการชดใช้

การจ่ายค่าทดแทนและการให้ความช่วยเหลือราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนปากมูล ได้ดำเนินการดังนี้

- จ่ายค่าทดแทนที่ดินให้ในอัตราไร่ละ 31,000-35,000 บาท อัตรานี้สูงกว่าอัตราประเมินเดิม ซึ่งอยู่ที่ราคาไร่ละ 1,600-2,400 บาทและเป็นอัตราที่สูงกว่าราคาท้องตลาดที่ซื้อขายกันในขณะนั้น ซึ่งอยู่ที่ราคาไร่ละประมาณ 5,000-7,000 บาท นั่นคืออัตราค่าชดเชยที่ดินในกรณีของเขื่อนปากมูลนั้นสูงกว่าราคาท้องตลาดในขณะนั้น 4-5 เท่า

รวมจำนวนราษฎรที่ได้รับค่าทดแทนที่ดิน 1,883 ราย รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 232.6 ล้านบาท

- ราษฎรที่ได้รับชดเชยค่าที่ดินไปแล้วนี้ ยังได้รับความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยและที่ทำกินใหม่ เพื่อความเป็นอยู่ที่มั่นคงอีกด้วย

สรุปค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สิน และการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากเขื่อนปากมูลรวมเป็นเงินทั้งสิ้น 499.9 ล้านบาท

การช่วยเหลือราษฎรผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการฯ

(1) ค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สินฯ

1. ค่าทดแทน (ทรัพย์สิน) 1,883 ราย	232,635,253.80	บาท
2. ค่าที่อยู่อาศัยใหม่	52,382,000.00	บาท
3. ค่าที่ทำกินใหม่	92,680,858.00	บาท
4. ค่าก่อสร้างและพัฒนาสาธารณูปโภค ฯ	113,734,000.00	บาท
5. ค่าส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรม	4,000,000.00	บาท
6. ค่าส่งเสริมอาชีพประมง	4,500,000.00	บาท
รวม	**499,932,111.80**	**บาท**

ในเดือนกุมภาพันธ์ 2536 ได้เริ่มมีการเรียกร้องด้านการประมง โดยอ้างว่าได้รับผลกระทบด้านการประมง ซึ่งเป็นประเด็นใหม่ ไม่มีในมาตรการ กฎเกณฑ์ หรือแนวทางการชดเชยของทางราชการในเรื่องนี้มาก่อน กฟผ. ได้พยายามให้ความช่วยเหลือและได้ปฏิบัติตามมติคณะกรรมการที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้น การช่วยเหลือในกรณีนี้เป็นดังนี้

(2) ค่าชดเชยช่วยเหลือเกษตรกรประมง(เพื่อพัฒนาอาชีพระยะยาว) ตามมติคณะกรรมการฯ และ ตามมติคณะรัฐมนตรี

ครั้งที่ 1 อนุมัติวันที่ 19 มิถุนายน 2538	จำนวน 571 ราย	51,390,000	บาท
ครั้งที่ 2 อนุมัติวันที่ 16 พฤศจิกายน 2538	จำนวน 2,361 ราย	212,490,000	บาท
ครั้งที่ 3 อนุมัติวันที่ 1 เมษายน 2539	จำนวน 247 ราย	22,230,000	บาท
ครั้งที่ 4 อนุมัติวันที่ 26 กันยายน 2540	จำนวน 695 ราย	62,550,000	บาท
ครั้งที่ 5 อนุมัติวันที่ 27 เมษายน 2541	จำนวน 92 ราย	8,280,000	บาท
ครั้งที่6 อนุมัติวันที่ 25 มกราคม 2543	จำนวน 2,210 ราย	132,600,000	บาท
รวม 6,176 ราย	เป็นเงิน	489,540,000	บาท

รวมจ่ายค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สิน และ ค่าชดเชยช่วยเหลือเกษตรกรประมง เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 989.472 ล้านบาท

สรุปรวม การจ่ายค่าชดเชยทรัพย์สินและการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนปากมูล กับค่าช่วยเหลือผู้ประกอบอาชีพประมงในพื้นที่บริเวณแม่น้ำมูล เป็นเงินทั้งสิ้น 989.5 ล้านบาท

<u>การศึกษาติดตามและประเมินผลโครงการ</u>

การดำเนินงานโครงการฯเขื่อนปากมูล ได้มีหลายหน่วยงานศึกษาติดตามและประเมินผลไว้ กล่าวคือ ตามรายงาน Implementation Completion Report (ICR) ของธนาคารโลก ปี 2539 สรุปผลการดำเนินโครงการเขื่อนปากมูลว่า ประสบผลสำเร็จและถือเป็นโครงการตัวอย่างที่ดีของการผสมผสานระหว่างการพัฒนาควบคู่ไปกับการแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม กฟผ.ได้ดำเนินการตามข้อตกลงกับธนาคารโลกอย่างสมบูรณ์ ราษฎรได้รับเงินชดเชยอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย และได้รับทางเลือกมากมาย ด้านการประมง กรมประมงได้เพาะพันธุ์ปลา กุ้ง เพื่อปล่อยลงในลำน้ำมูลเหนือเขื่อน ได้ผลผลิตดีตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมา ส่วนบันไดปลาโจน ธนาคารโลกได้ตรวจสอบการใช้งานแล้วพบว่าใช้งานได้ผลดีอย่างน่าพอใจ

ปี 2541 ธนาคารโลกได้จัดทำรายงาน Recent Experience with Involuntary Resettlement (REIR) ประเมินความเป็นจริงของโครงการทั่วโลกที่กู้ยืมเงินจากธนาคารโลกเพื่อพัฒนาโครงการ โดยมีโครงการเขื่อนปากมูลของ กฟผ.รวมอยู่ด้วย รายงานดังกล่าวระบุว่า กฟผ.มีนโยบายช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบมาก่อน ตั้งแต่ทศวรรษ 1970 และมีนโยบายจ่ายค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สินในอัตราที่สูงกว่าตลาด ผลการอพยพราษฎรเขื่อนปากมูล 2 ปีที่ผ่านมา ครอบครัวผู้ได้รับผลกระทบมีรายได้สูงกว่าเดิม 12% ในด้านองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ที่เกี่ยวข้องกับโครงการปากมูลนั้น เห็นว่าพฤติกรรมของNGOs ที่มีต่อโครงการฯ เป็นพฤติกรรมที่เป็นไปในแนวทางที่ค่อนข้างไร้เหตุผล

ใน "รายงานการประเมินผลแผนการแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการโรงไฟฟ้าพลังงานเขื่อนปากมูล จังหวัดอุบลราชธานี" สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กันยายน 2543 สรุปว่าการดำเนินงาน โดยภาพรวมประสบความสำเร็จตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ระบบกายภาพและระบบนิเวศวิทยาได้รับผลกระทบน้อย ผลกระทบดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถควบคุมได้ นอกจากนี้การดำเนินงานยังส่งผลดีต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรในพื้นที่โครงการฯได้ในระดับหนึ่ง รวมไปถึงระบบเศรษฐกิจและสังคมในระดับจังหวัดโดยรวม อย่างไรก็ดี ยังคงมีปัญหาบางประการที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขโดยความร่วมมือจากภาครัฐและประชาชนในพื้นที่ อาทิ ปัญหาการเรียกร้องค่าชดเชยอย่างยืดเยื้อของผู้ประท้วงบางกลุ่มซึ่งมิใช่เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการฯและของประชากรในพื้นที่โครงการฯที่ยังคงต้องการได้ค่าชดเชยเพิ่มเติม และปัญหาการลักลอบจับปลาในเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ ซึ่งการแก้ไขจำเป็นต้องเน้นการประชาสัมพันธ์เชิงรุก ทั้งควรศึกษาในทางลึกเกี่ยวกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของบันไดปลาโจน และศักยภาพของทรัพยากรประมงในลำน้ำมูลอย่างจริงจังในโอกาสต่อไปด้วย

มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ติดตามและประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและสังคม ของประชากรที่ได้รับผลกระทบด้านที่ดินและที่อยู่อาศัย กรณีเขื่อนปากมูล อย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2539-2542 พบว่า

- รายได้นอกภาคเกษตรกรรม มีความสำคัญมากต่อรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน ซึ่งสูงถึง 71%
- อัตราการว่างงานลดลงจาก 7.28 % ในปี 2537 เหลือ 4.16 % ในปี 2542
- ปริมาณปลาที่จับได้ในช่วงปี 2539 - 2542 เฉลี่ย 156-296 กิโลกรัม/ปี/ครัวเรือน ลดลงจากปี 2537 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มใช้งานเขื่อน สาเหตุเนื่องมาจาก
  - บริเวณหน้าเขื่อนสภาพน้ำลึกจับปลาได้ยากขึ้น
  - การคมนาคมสะดวก ทำให้จำนวนคนหาปลาในอ่างเก็บน้ำไม่ได้มีเฉพาะหมู่บ้านเป้าหมายเท่านั้น หากแต่มาจากหมู่บ้านอื่นด้วย
  - ปลามีโอกาสผ่านบันไดปลาโจนได้น้อย เนื่องมาจากมีประชาชนจำนวนมากวางข่ายดักปลาบริเวณท้ายเขื่อนก่อนปลาจะมาถึงบันไดปลาโจน
  - ด้านท้ายเขื่อนตลอดจนแม่น้ำโขงใน ส.ป.ป.ลาว ผู้จับปลามีเครื่องมือ อุปกรณ์ในการจับปลาทันสมัยมากขึ้น เป็นปัจจัยทำให้ปริมาณปลาลดลงและหลุดเข้ามาในแม่น้ำมูลได้ยากขึ้น

ต่อมาในปี 2542 ได้มีกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน(NGOs)สนับสนุนชักชวนให้ราษฎรเรียกร้องอีก โดยเรียกตนเองว่าสมัชชาคนจน ราษฎรกลุ่มนี้ได้เข้ายึดที่ดินของ กฟผ.บริเวณเขื่อนปากมูลฝั่งซ้ายในเดือนมีนาคม 2542 ใช้เป็นพื้นที่ผลัดเวียนกันมาชุมนุมทำกิจกรรมทวงถามข้อเรียกร้องที่เรียกร้องให้รัฐบาลจัดสรรที่ดินให้คนละ 20 ไร่ โดยอ้างไว้ว่าต้องสูญเสียรายได้ไม่สามารถจับปลาได้เหมือนก่อนสร้างเขื่อน ซึ่งได้เรียกร้องมาตั้งแต่ปี 2540 ต่อมาในช่วงเดือน พฤษภาคม 2543 กลุ่มสมัชชาคนจนได้เข้ายึดโรงไฟฟ้าเขื่อนปากมูลและยื่นข้อเรียกร้องเพิ่มอีก โดยให้เปิดบานประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลโดยยกขึ้นทั้งหมด 8 บาน เพื่อให้ปลาขึ้นมาวางไข่เป็นระยะเวลา 1 ปี รัฐบาลได้สนองตอบโดยสั่งให้ กฟผ. เปิดเป็นระยะเวลา 4 เดือน(พ.ค.-ส.ค.2543)

<u>บทบาทองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ระหว่างประเทศต่อกรณีเขื่อนปากมูล</u>

เมื่อกระแสความขัดแย้งในเวทีระหว่างประเทศที่มีมานานแล้ว ระหว่างฝ่ายเห็นประโยชน์ของเขื่อน เช่น International Commission on Large Dams (ICOLD), International Commission on Irrigation and Drainage (ICID), International Hydro Power Association และอื่นๆ กับฝ่านคัดค้านเขื่อน เช่น International Rivers Network (IRN) และอื่นๆ ได้มาถึงทางตันที่ไม่สามารถหาทางออกร่วมกันได้ ในปี 1997 จึงได้มีการก่อตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจขึ้น ชื่อว่า World Commission on Dams (WCD) มีอายุการดำเนินงาน 2 ปี สำนักงานอยู่ที่ Cape Town, South Africa เพื่อศึกษาทบทวนประสิทธิภาพการใช้งานเขื่อนใหญ่ เพื่อแสวงหาแนวทางในการก่อสร้างเขื่อนในอนาคต

โดยที่คณะทำงาน WCD ประกอบด้วยบุคคลจากฝ่ายคัดค้านเขื่อนเป็นส่วนใหญ่ การดำเนินงานของ WCD จึงเบี่ยงเบนไปจากวัตถุประสงค์และขั้นตอนที่กำหนดไว้เดิม WCD จึงกลายเป็นคณะทำงานเฉพาะกิจ เพื่อสร้างความชอบธรรมต่อนโยบายเลิกใช้งานเขื่อนทั่วโลกของฝ่ายคัดค้านเขื่อน

เขื่อนปากมูลได้ถูกกำหนดเป็น 1 ใน 11 เขื่อนเป้าหมาย ในการทำการศึกษาของ WCD ซึ่งจากรายงานที่ออกฉบับสุดท้าย คือ Final Draft; October 2000 พบว่ามิได้มีการศึกษาวิเคราะห์ในผลประโยชน์ที่ได้จากเขื่อนปากมูลเลย

กฟผ. ได้ทำการตรวจสอบร่างรายงานทุกฉบับพบว่ามีข้อบกพร่องอยู่ในทุกส่วนและได้แจ้งให้ WCD ทราบ แต่ WCD ไม่ได้ดอบสนองโดยการแก้ไขแต่ประการใด ความบกพร่องที่พบสรุปได้ ดังนี้

- ผู้ทำการศึกษามีพื้นความรู้ ความเข้าใจ ไม่เพียงพอในด้านการวางแผนระบบไฟฟ้าของประเทศไทย
- การจัดทำรายงานไม่ได้มาตรฐาน
- การศึกษาใช้ของมูลที่ไม่น่าเชื่อถือ จึงมีผลสรุปที่ทำให้เข้าใจผิด และไม่เป็นธรรมต่อเขื่อน

ผลการศึกษาของ WCD ได้ถูกนำไปขยายผล เผยแพร่ ทาง Websites สื่อหนังสือพิมพ์ และแผ่นปลิวในโอกาสต่างๆ โดยขบวนการของกลุ่ม NGOs ฝ่ายคัดค้านเขื่อนในประเทศ เช่น Southeast Asia River Network (SEARIN) สมัชชาคนจน รวมทั้งนักวิชาการฝ่ายคัดค้านเขื่อน โดยมี NGOs ระหว่างประเทศ เช่น IRN หรือแม้แต่ WCD เอง ให้การสนับสนุน มีการเชื่อมโยง Websites ซึ่งกันและกัน ทำให้สังคมเกิดข้อกังขาในประโยชน์ของเขื่อน

<u>การเรียกร้องเพิ่มเติมของสมัชชาคนจน</u>

ต้นปี 2544 กลุ่มสมัชชาคนจนนี้ก็ได้ มีข้อเรียกร้องอีกคือ ให้เปิดบานระบายน้ำทั้ง 8 บานอย่างถาวร ให้ฟื้นฟูแก่งระบายน้ำตามธรรมชาติ ให้ฟื้นฟูชีวิตและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนปากมูล โดยจ่ายเป็นค่าเสียโอกาสในการประกอบอาชีพประมงเป็นเวลา 8 ปี ครอบครัวละ 567,000 บาท จ่ายค่า เสียโอกาสในการใช้ทรัพยากรสองฝั่งแม่น้ำมูลเป็นเวลา 8 ปี ครอบครัวละ 432,000 บาท จ่ายค่าเสียโอกาสใช้น้ำในแม่น้ำมูลเป็นเวลา 8 ปี ครอบครัวละ 9,600 บาท ฟื้นฟูสุขภาพของครอบครัวผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนโดยให้มีสวัสดิการรักษาพยาบาลฟรีตลอดชีวิต ให้จัดตั้งสถาบันฟื้นฟูภูมิปัญญาลุ่มแม่น้ำมูล ให้พักชำระหนี้สถาบันการเงินของครอบครัวที่ได้รับผลกระทบเป็นเวลา 8 ปี ให้ชดใช้ความเสียหายกรณีไฟไหม้เพิงพักของสมัชชาคนจนเมื่อวันที่ 19-20 พฤศจิกายน2543 ตามความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง และให้ยกเลิกการดำเนินคดีกับชาวบ้านที่ผ่านมาโดยสิ้นเชิง ซึ่งได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อรับทราบข้อเสนอดังกล่าวเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2544

ข้อเรียกร้องของสมัชชาคนจนกรณีเขื่อนปากมูล

(ข้อเรียกร้องของสมัชชาคนจนที่นำเสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2544)

- เปิดบานระบายน้ำทั้ง 8 บานอย่างถาวร
- ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและแก่งหินต่างๆ ในแม่น้ำมูล
- ฟื้นฟูชีวิตและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนปากมูล

{ <u>แผนฟื้นฟู</u>

- จ่ายค่าสูญเสียโอกาสในการประกอบอาชีพประมงเป็นเวลา 8 ปี (ครอบครัวละ 576,000 บาท)
- จ่ายค่าเสียโอกาสในการใช้ทรัพยากร 2 ฝั่งแม่น้ำมูล เป็นเวลา 8 ปี (ครอบครัวละ 432,000 บาท)
- จ่ายค่าน้ำอุปโภคบริโภค จากการที่ไม่สามารถใช้น้ำในแม่น้ำมูล เป็นเวลา 8 ปี (ครอบครัวละ 9,600 บาท)
- ในการฟื้นฟูสุขภาพของครอบครัวผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อน โดยให้มีสวัสดิการรักษาพยาบาลฟรีตลอดชีวิต
- ให้จัดตั้งสถาบันฟื้นฟูภูมิปัญญาลุ่มน้ำมูล เพื่อสานภูมิปัญญาของชุมชนที่ขาดการถ่ายทอดมาตั้งแต่หลังสร้างเขื่อน
- ให้พักชำระหนี้สถาบันการเงินของครอบครัวที่ได้รับผลกระทบเป็นเวลา 8 ปี
- ชดเชยความเสียหายที่เกิดจากการเผาหมู่บ้านแม่มูนเมื่อวันที่ 19-20 พ.ย. 2543 ตามความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง
- การดำเนินคดีกับชาวบ้านที่ผ่านมาทั้งหมดให้ยกเลิกทันที }

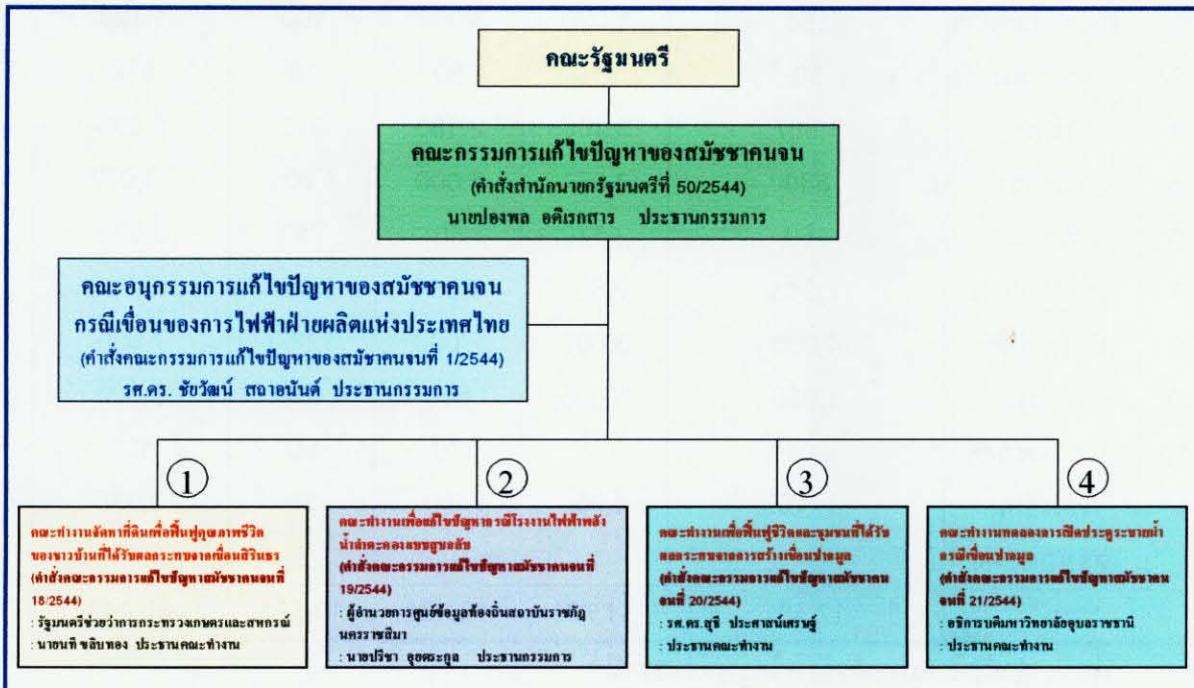
<u>การดำเนินการของรัฐบาลตามข้อเรียกร้องเพิ่มเติมของสมัชชาคนจน</u>

รัฐบาลได้สนองตอบข้อเรียกร้องครั้งนี้ โดยสั่งให้ กฟผ.เปิดบานประตูระบายน้ำเป็นเวลา 1 ปี การเปิดเริ่มตั้งแต่ 14 มิถุนายน 2544 ครบกำหนดปิดในวันที่ 13 มิถุนายน 2545 แต่กลุ่มสมัชชาคนจนก็เพิ่มการเรียกร้องให้เปิดต่ออีก

การแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจน
กรณีเขื่อนของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

- **นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจน เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2544 (คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 50/2544)**

คณะกรรมการแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจนได้มีคำสั่งที่ 1/2544 ลงวันที่ 9 เมษายน 2544 แต่งตั้ง "คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจน กรณีเขื่อนของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย" (มี 3 เขื่อน คือ เขื่อนสิรินธร โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำลำตะคองแบบสูบกลับ และ เขื่อนปากมูล) และต่อมาได้แต่งตั้งคณะทำงานขึ้นมา 4 คณะ ตามข้อเสนอของคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจนฯ ที่มีนายชัยวัฒน์ สถาอานันท์ เป็นประธาน โดยผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจน ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (นายปองพล อดิเรกสาร) เป็นประธาน

หมายเหตุ : คณะทำงานทั้ง 4 คณะ ลงนามแต่งตั้งโดยประธานกรรมการแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจน (ฯพณฯ นายปองพล อดิเรกสาร รองนายกรัฐมนตรี)

ผังการดำเนินงานของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจน

ผลจากการเปิดประตูระบายน้ำทั้ง 8 บาน (ระหว่างเดือนมิถุนายน 2544 - พฤษภาคม 2545)

ผลดี

◆ พื้นที่ริมตลิ่งที่โผล่ขึ้นมาในหน้าแล้งสามารถปลูกพืชผักได้บ้างเล็กน้อย ในช่วงเวลาสั้นๆ

ผลกระทบ

◆ **ในระดับท้องถิ่นและชุมชน**

(1) จากสถิติของสำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าการเปิดประตูเขื่อนปากมูลทำให้ลำน้ำมูลมีระดับต่ำ ราษฎรจำนวน 12,431 ครัวเรือน ในเขต 11 อำเภอ ได้รับผลกระทบในการปลูกข้าวนาปรัง พืชไร่ พืชผัก คิดเป็นพื้นที่รวม 60,440 ไร่ ซึ่งมีผลต่อสภาพเศรษฐกิจครัวเรือนที่ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักในการปลูกพืชมีรายได้ลดลงเกิดความเดือดร้อน (ดูตารางที่ 1 ประกอบ)

ตารางที่ 1 ข้อมูลผลกระทบด้านการเกษตรจากการเปิดประตูเขื่อนปากมูล

ที่	อำเภอ/กิ่งอำเภอ	จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบ (ครัวเรือน)	พื้นที่การปลูกพืชที่ได้รับผลกระทบ (ไร่)			
			ข้าวนาปรัง	พืชไร่	พืชผัก	รวม
1	สิรินธร	65	300	-	200	500
2	พิบูลมังสาหาร	508	1,020	-	100	1,120
3	ตาลสุม	50	510	50	10	570
4	เมือง	1,867	3,108	2,180	315	5,603
5	ตระการ	830	3,077	6,000	4,000	13,077
6	พืชผล	360	2,570	50	710	3,330
7	วารินชำราบ	1,543	9,800	7,084	3,000	19,884
8	ม่วงสามสิบ	4,000	3,500	2,000	1,500	7,000
9	เขื่องใน	1,050	3,000	500	400	3,900
10	สว่างวีระวงศ์	301	-	70	50	120
11	โขงเจียม ดอนมดแดง	1,857	4,900	400	36	5,336
รวม		12,431	31,785	18,334	10,321	60,440

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี

(2) ราษฎรขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภค และบริโภค เนื่องจากระดับน้ำในลำน้ำสาขา และระดับน้ำในบ่อในหมู่บ้านที่ราษฎรใช้ประจำวัน แห้งขอด ทำให้เกิดความเดือดร้อนเกี่ยวกับน้ำกินน้ำใช้

(3) สถิติอาชีพเลี้ยงปลาในกระชังพบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงปลากระชังในแม่น้ำมูลในช่วงระหว่างเขื่อนปากมูลถึงแก่งสะพือ จำนวน 9 ราย (60 กระชัง) ต้องสูญเสียอาชีพ (ดูตารางที่ 2 ประกอบ)

ตารางที่ 2 สถิติการเลี้ยงปลาในกระชัง (ระหว่างเขื่อนปากมูลถึงแก่งสะพือ)

อำเภอ	หมู่บ้าน	ปี 2543 = 9 ราย (จำนวนกระชัง)	ปี 2544 = 4 ราย (จำนวนกระชัง)	ปี 2545 = 0 ราย (จำนวนกระชัง)
พิบูลมังสาหาร	น้ำสร้าง	6	4	0
	สะพือเหนือ	2	0	0
	ทรายมูล	6	0	0
	ท่าทรายพิบูลย์	10	0	0
	รวม	24	4	0
สิรินธร	คันไร่	2	0	0
	สุวรรณวารี	12	4	0
	คำนกหอ	8	0	0
	รวม	22	4	0
โขงเจียม	วังสะแบงเหนือ	6	6	0
	วังสะแบงใต้	8	0	0
	ดุงลุง	0	6	0
	รวม	14	12	0
รวมทั้งหมด		60	20	0

(4) การเปิดประตูเขื่อนปากมูลทำให้ราษฎรถูกแบ่งออกเป็นหลายกลุ่มและมีความขัดแย้งกันอย่างรุนแรง เกิดความแตกแยกทางสังคม

♦ ในระดับจังหวัดและภาค

(1) <u>สูญเสียความมั่นคงของระบบไฟฟ้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</u>

ในช่วงการเปิดประตูระบายน้ำฯที่ผ่านมาเกิดภาวะแรงดันต่ำกว่ามาตรฐาน ประมาณร้อยละ 2 และเกิดความสูญเสียเพิ่มขึ้นประมาณ 51 ล้านหน่วยต่อปี นอกจากนี้ในกรณีที่เกิดความขัดข้องกับสายส่งหลักที่ส่งกำลังไฟฟ้ามาจากภาคกลาง ภาคเหนือ หรือ สปป.ลาว จะก่อให้เกิดไฟฟ้าดับเป็นบริเวณกว้าง

(2) สูญเสียโอกาสด้านการประมง

(2.1) ปริมาณปลาจับได้ลดลง จากข้อมูลการจับปลาในลำน้ำมูลตอนล่างตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2544 ถึงเดือนพฤษภาคม 2545 (รวม 11 เดือน) พบว่ามีการจับปลาได้ 61 ตัน (คิดเป็นมูลค่า 3.5 ล้านบาท) ทั้งนี้ จากสถิติการจับปลาทั้งปีในปีที่ใช้งานเขื่อนปากมูลตามปกติพบว่าได้ผลผลิตในปริมาณ 174 ตันต่อปี

(2.2) สูญเสียโอกาสในการผลิตกุ้งก้ามกราม กฟผ. จำเป็นต้องงดการปล่อยพันธุ์กุ้งก้ามกราม สาเหตุเนื่องจากมีการเปิดประตูระบายน้ำตลอดเวลา หากปล่อยพันธุ์กุ้ง กุ้งก็จะไหลลงสู่แม่น้ำโขงข้ามไปสู่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งตามแผนปฏิบัติการ กฟผ. จะมีการปล่อยกุ้งเพิ่มขึ้นเป็นปีละ 10 ล้านตัว สามารถให้ผลผลิตได้ประมาณปีละ 20 ตัน คิดเป็นมูลค่า 7 ล้านบาท

ตารางที่ 3 ผลผลิตกุ้งก้ามกรามแม่น้ำมูลตอนล่าง

ปี	ปล่อยกุ้งก้ามกราม (ล้านตัว)	ผลผลิต (กก.)	มูลค่า (ล้านบาท)	หมายเหตุ
2538	7	-	-	
2539	5	12,689	2,989	
2540	5	11,679	2,948	
2541	3	10,657	3,640	
2542-43	2	16,646	4,515	
รวม	22	51,671	14,092	

ที่มา : กรมประมง (2545)

(3) สูญเสียเอกภาพในการบริหารและปกครองในระดับจังหวัด เนื่องจากมีกลุ่มคนชาวต่างประเทศมาสอดแทรกร่วมคัดค้านโครงการฯ และมีการเมืองเข้ามาแทรกแซง

♦ **ในระดับประเทศ**

(1) ระหว่างเดือนมิถุนายน 2544 ถึงเดือนพฤษภาคม 2545 ปริมาณน้ำที่ไหลผ่านเขื่อนเท่ากับ 32,177 ล้านลูกบาศก์เมตร คำนวณเป็นพลังงานไฟฟ้าที่สูญเสียโอกาสในการผลิตไป 284 ล้านหน่วย คิดเป็นมูลค่าสูญเสีย 496 ล้านบาท (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 การสูญเสียทรัพยากรน้ำเพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้า

เดือน	ปริมาณน้ำที่ไหลผ่านเขื่อน (ล้านลูกบาศก์เมตร)	คิดเป็นปริมาณพลังงานไฟฟ้าสูญเสีย (ล้านหน่วย)	ราคาค่าเชื้อเพลิงที่ใช้ทดแทน (บาท/หน่วย)	คิดเป็นมูลค่าความสูญเสีย (ล้านบาท)
มิถุนายน 2544	1,109.03	29.511	1.9022	56.135
กรกฎาคม 2544	1,765.01	32.754	1.9022	62.304
สิงหาคม 2544	4,021.43	30.437	1.9022	57.897
กันยายน 2544	11,542.73	- *	1.9022	- *
ตุลาคม 2544	7,088.10	42.153	1.9022	80.183
พฤศจิกายน 2544	3,974.67	75.588	1.5761	119.134
ธันวาคม 2544	853.44	23.842	1.5800	37.672
มกราคม 2545	284.26	8.365	1.8000	15.057
กุมภาพันธ์ 2545	427.55	10.674	1.7400	18.572
มีนาคม 2545	396.38	10.389	1.7400	18.077
เมษายน 2545	260.46	8.379	1.5500	12.987
พฤษภาคม 2545	393.50	11.465	1.5500	17.770
รวม	**32,116.56**	**283.558**	**-**	**495.788**

* เนื่องจากในเดือนกันยายน 2544 น้ำท่วมภาคอีสาน ปริมาณน้ำในลำน้ำมูลมีมากกว่าทุกๆ ปีที่ผ่านมานับตั้งแต่ก่อสร้างเขื่อนปากมูลเสร็จ ในสภาวะเช่นนี้ กฟผ. ต้องเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลโดยไม่ได้ผลิตพลังงานไฟฟ้า ซึ่งถือเป็นเหตุสุดวิสัยที่นานๆ จะเกิดขึ้นสักครั้งหนึ่ง ดังนั้น ในการคำนวณจึงไม่ได้นำปริมาณน้ำที่ระบายทิ้งไปในเดือนกันยายน 2544 มาคิดเป็นพลังงานไฟฟ้าสูญเสีย

(2) สูญเสียรายได้และโอกาสการนำทรัพยากรที่ประเทศชาติควรพึ่งพาตนเองได้ เช่นรายได้จากภาคเกษตรจังหวัดลดลง อันมีผลต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติ นอกจากนี้ทำให้มิได้นำทรัพยากรน้ำมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าในการทดแทนการนำเข้าพลังงาน เช่นน้ำมัน การซื้อไฟฟ้าจากต่างประเทศ เป็นต้น

(3) ภาพลักษณ์ของประเทศสูญเสียไปเนื่องจากข่าวสารระหว่างประเทศออกมาในแง่ลบและเป็นข้อมูลบิดเบือนเกี่ยวกับเขื่อนปากมูลว่าประเทศไทยไม่ดูแลคนจน ไม่เคารพสิทธิมนุษยชน ไม่ดูแลสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ข้อสังเกต

คณะทำงานฯ มีข้อสังเกตในโครงการเขื่อนปากมูลดังนี้

ก. หลักการและเหตุผลด้านพลังงาน

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความต้องการพลังงานที่เพิ่มขึ้นของประเทศไทยในช่วงต้นทศวรรษ 2530 ทำให้ประเทศไทย มีความต้องการพลังงานไฟฟ้าเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยประมาณ 14% และคาดว่าความต้องการจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในอัตรา 10% ต่อปี

สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากข้อมูลในปี 2532 มีกำลังผลิตพลังงานไฟฟ้าเพียง 136.5 เมกะวัตต์ ต้องพึ่งพาการรับไฟฟ้าจากสายส่งภาคเหนือและภาคกลาง 500 เมกะวัตต์ และประเทศลาว 30 เมกะวัตต์ มาเสริมในระบบ และคาดว่ามีความต้องการใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี แต่ในปี 2532 มีความต้องการใช้ไฟฟ้าจริงเพิ่มขึ้นจากปี 2531 ถึงร้อยละ 16.4 ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างมีแหล่งผลิตไฟฟ้าเพียงเขื่อนสิรินธร (36 เมกะวัตต์) เพียงแหล่งเดียว ซึ่งหากไม่มีแหล่งผลิตไฟฟ้าในภาคนี้เพิ่มเติม จะทำให้เกิดการขาดแคลน ประชาชนและเศรษฐกิจในภูมิภาคจะเดือดร้อนและเสียหาย โครงการเขื่อนปากมูลเป็นส่วนย่อยหนึ่งของแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าให้ระบบไฟฟ้าของประเทศ และสนองความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าของภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ 136 เมกะวัตต์ ทำให้เกิดความ มั่นคง ลดการพึ่งพาไฟฟ้าจากแหล่งอื่น

โครงการเขื่อนปากมูลมีลักษณะเด่นตรงที่มีการใช้พลังน้ำที่เป็นพลังงานหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ได้และไม่ก่อให้เกิดมลภาวะ ซึ่งต่างจากโครงการโรงไฟฟ้าที่เดินเครื่องโดยใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิงซึ่งมีราคาแพงและก่อให้เกิดมลภาวะ

ข. การศึกษาและขออนุมัติโครงการจนถึงการก่อสร้างและการใช้ประโยชน์

ความจริงโครงการเขื่อนปากมูลไม่ได้ริเริ่มโดยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) แต่เป็นการดำเนินการโดยสำนักงานพลังงานแห่งชาติ("กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน"ในปัจจุบัน) และ กฟผ. รับมาดำเนินการตั้งแต่ปี 2522 จน ค.ร.ม. มีมติอนุมัติโครงการเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2533 ทำให้ กฟผ. ต้องกลายมาเป็นหน่วยงานหลักที่ต้องเผชิญกับการเรียกร้องและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน

ซึ่งหากพิจารณาการดำเนินการศึกษา จะเห็นได้ว่าโครงการนี้ใช้เวลาในการศึกษาจนถึงการอนุมัติโครงการ และเสร็จสิ้นการก่อสร้างจนสามารถใช้ประโยชน์ได้นับเป็นเวลาเกือบ 30 ปี ตามขั้นตอนดังนี้

พ.ศ.2510 - 2513 รัฐบาลฝรั่งเศสได้ส่งผู้เชี่ยวชาญมาร่วมดำเนินการกับผู้เชี่ยวชาญของสำนักงานพลังงานแห่งชาติ

พ.ศ.2513 รัฐบาลฝรั่งเศสได้ส่งบริษัทที่ปรึกษา SOFELEC มาศึกษาความเหมาะสม เน้นเฉพาะผลประโยชน์ทางผลิตไฟฟ้าเพียงอย่างเดียวจะเก็บกักน้ำที่ระดับ 112.0 เมตร รทก.

พ.ศ.2522 การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) รับโอนมาศึกษาต่อ โดยว่าจ้างบริษัท ทีมคอนซัลติ้งเอ็นจิเนียร์ จำกัด ศึกษานิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม พบว่ามีผลกระทบมาก จึงชะลอโครงการไว้

ภายใต้ความเห็นชอบของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และได้รับความช่วยเหลือจากประเทศฝรั่งเศส (โดยบริษัทที่ปรึกษา SOGREAH) ได้ดำเนินการศึกษาความเหมาะสมโครงการฯ อีกครั้งหนึ่ง ในลักษณะโครงการเอนกประสงค์ ทั้งด้านไฟฟ้า ชลประทาน การประมง ฯลฯ

พ.ศ.2525 – 2528 รัฐบาลฝรั่งเศสให้ความช่วยเหลือผ่านบริษัทที่ปรึกษา SOGREAH ทบทวนการพัฒนาโครงการฯ ร่วมกับ กฟผ. อีกครั้งหนึ่ง เพื่อศึกษาความเหมาะสมทั้งด้านวิศวกรรม เศรษฐศาสตร์ รวมถึงด้านนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม โดยนำข้อมูลเฉพาะสาขาจากบริษัททีมฯ ที่ศึกษาไว้บ้างแล้วมาพิจารณาด้วยเพื่อให้ กฟผ. ได้มีข้อมูลมากพอที่จะตัดสินใจ โดยให้ราษฎรได้รับผลกระทบน้อยที่สุด

พ.ศ.2530 – 2531 กฟผ. ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลฝรั่งเศสโดยให้บริษัทที่ปรึกษา SOGREAH ศึกษาขั้นรายละเอียด และทำแบบจำลองทางชลศาสตร์

วันที่ 29 มีนาคม 2533 ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

วันที่ 23 เมษายน 2533 ผ่านการพิจารณาด้านการเงินจากกระทรวงการคลัง

วันที่ 30 เมษายน 2533 ผ่านการเห็นชอบด้านความเหมาะสมด้านการลงทุนจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

วันที่ 15 พฤษภาคม 2533 คณะรัฐมนตรี มีมติอนุมัติให้ กฟผ. ก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากมูล

พ.ศ.2533 – 2537 ดำเนินการก่อสร้าง

พ.ศ.2538 – 2543 โรงไฟฟ้าเขื่อนปากมูลเดินเครื่องได้เต็มที่ สามารถผลิตพลังงานไฟฟ้าได้จริงเฉลี่ย 300 ล้านหน่วยต่อปี จากที่ได้คาดหมายไว้ในขั้นเสนอขออนุมัติโครงการว่าจะผลิตได้ 280 ล้านหน่วยต่อปี

พ.ศ.2544 รัฐบาลได้สนองตอบข้อเรียกร้องของสมัชชาคนจนเพิ่มเติม โดยสั่งให้ กฟผ. เปิดบานประตูระบายน้ำเป็นเวลา 1 ปี การเปิดเริ่มตั้งแต่วันที่ 14 มิถุนายน 2544 ครบกำหนดปิดวันที่ 13 มิถุนายน 2545

หลังจากวันที่ 13 มิถุนายน 2545 จนถึงปัจจุบัน รัฐบาลยังได้ให้ กฟผ. เปิดประตูระบายน้ำต่อไปโดยไม่มีกำหนดตามข้อเรียกร้องของสมัชชาคนจน

ค. <u>การลดผลกระทบต่อพื้นที่และประชาชนก่อนการอนุมัติและก่อสร้างเขื่อนปากมูล</u>

ตามแผนการก่อสร้างเขื่อนปากมูลที่ศึกษาไว้เดิม จะสร้างเขื่อนปากมูลที่แก่งตะนะ โดยมีระดับเก็บกักน้ำที่ 112 เมตร รทก. ซึ่งจะมีกำลังผลิตไฟฟ้าได้ถึง 300 เมกะวัตต์ และผลิตพลังงาน

ไฟฟ้า ได้ถึง 442 ล้านหน่วยต่อปี แต่จากระดับดังกล่าวจะมีผลทำให้น้ำท่วม แก่งตะนะ วัดดอนธาตุ และ แก่งสะพือ ประชาชนจะถูกน้ำท่วมที่อยู่อาศัยพื้นที่ทำกินประมาณ 4,000 ครัวเรือน

เพื่อบรรเทาผลกระทบต่อประชาชน กฟผ. ได้ปรับลดโครงการ โดยย้ายตำแหน่งที่ตั้งเขื่อนมาดำเนินการที่บ้านหัวเห่ว และลดระดับเก็บกักน้ำลงมาที่ 108 เมตร รทก. ซึ่งจะทำให้แก่งสะพือ แก่งตะนะ และวัดดอนธาตุ ไม่ได้รับผลกระทบใดๆ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจะลดลงเหลือประมาณ 400 ครัวเรือน พื้นที่ถูกน้ำท่วมประมาณ 5,000 ไร่ แต่กำลังผลิตไฟฟ้าลดลงจาก 300 เมกะวัตต์ เหลือ 136 เมกะวัตต์ การเก็บกักน้ำจะมีผลให้เกิดภาวะน้ำเอ่อล้นตลิ่งแม่น้ำ เช่น น้ำหลากตามปกติดังที่เคยปรากฏ ส่วนประชาชนที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำมูล บริเวณอำเภอโขงเจียม และอำเภอพิบูลมังสาหารที่ได้รับผลกระทบ จำเป็นต้องอพยพมาอยู่ในพื้นที่ที่คัดเลือกไว้ และได้รับการชดเชยช่วยเหลือตามแผนการ แก้ไขผลกระทบที่กำหนดไว้ทุกประการ

ง. <u>การเรียกร้องและการแก้ไขปัญหาตอบสนองการเรียกร้อง</u>

ปัญหาของโครงการก่อสร้างเขื่อนปากมูลเริ่มต้นด้วยความกังวลว่าระดับเก็บกักน้ำจะสูงท่วมแก่งสะพือ วัดดอนธาตุ แก่งตะนะ อีกทั้งผู้ได้รับผลกระทบที่ดินถูกน้ำท่วม เกรงว่าจะไม่ได้รับค่า ทดแทนที่ดินและทรัพย์สินเนื่องจากไม่มีเอกสารสิทธิ์ แต่ กฟผ. ก็ได้แก้ไขปัญหาเป็นขั้นตอนมาโดยตลอดคือ

1. ลดระดับเก็บกักน้ำจาก 112 เมตร รทก. ลงเหลือ 108 เมตร รทก. ทำให้ประชาชนที่จะได้รับผลกระทบจาก 4,000 ครัวเรือน เหลือเพียงไม่เกิน 400 ครัวเรือน

2. การช่วยเหลือราษฎรได้รับผลกระทบจากโครงการ

(1) ค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สินฯ

1. ค่าทดแทน (ทรัพย์สิน) 1,883 ราย	232,635,253.80	บาท
2. ค่าที่อยู่อาศัยใหม่	52,382,000.00	บาท
3. ค่าที่ทำกินใหม่	92,680,858.00	บาท
4. ค่าก่อสร้างและพัฒนาสาธารณูปโภคฯ	113,734,000.00	บาท
5. ค่าส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรม	4,000,000.00	บาท
6. ค่าส่งเสริมอาชีพประมง	4,500,000.00	บาท
รวม	**499,932,111.80**	**บาท**

(2) ในเดือนกุมภาพันธ์ 2536 ได้เริ่มมีการเรียกร้องด้านการประมง โดยอ้างว่าได้รับผลกระทบด้านการประมง ซึ่งเป็นประเด็นใหม่ และทางราชการไม่มีมาตรการ กฎเกณฑ์หรือแนวทางการชดเชยในเรื่องนี้มาก่อน แต่รัฐบาลก็พยายามให้การช่วยเหลือแก่ผู้เรียกร้อง ซึ่งมีแกนนำเป็นองค์กรเอกชนกดดันรัฐบาลทุกรูปแบบ รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้ง การดำเนินการไม่ต่อเนื่องขาดเอกภาพ ทำให้ กฟผ. ต้องให้ความช่วยเหลือและปฏิบัติตามมติคณะกรรมการที่รัฐบาลชุดต่างๆ

จัดตั้งขึ้นมากมาย และอาจมีผู้ซึ่งไม่ได้รับผลกระทบแต่แอบแฝงเข้ามาร่วมกระบวนการเรียกร้องรวมทั้งแกนนำของผู้เรียกร้องได้รับผลประโยชน์จากการเรียกร้องร่วมกับผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างแท้จริง จากตัวเลขและระยะเวลาการช่วยเหลือดังนี้

ค่าชดเชยช่วยเหลือเกษตรกรประมง (เพื่อพัฒนาอาชีพระยะยาว) ตามมติคณะกรรมการฯ และตามมติคณะรัฐมนตรี

ครั้งที่ 1 อนุมัติวันที่ 19 มิถุนายน 2538	จำนวน 571 ราย	51,390,000	บาท
ครั้งที่ 2 อนุมัติวันที่ 16 พฤศจิกายน 2538	จำนวน 2,361 ราย	212,490,000	บาท
ครั้งที่ 3 อนุมัติวันที่ 1 เมษายน 2539	จำนวน 247 ราย	22,230,000	บาท
ครั้งที่ 4 อนุมัติวันที่ 26 กันยายน 2540	จำนวน 695 ราย	62,550,000	บาท
ครั้งที่ 5 อนุมัติวันที่ 27 เมษายน 2541	จำนวน 92 ราย	8,280,000	บาท
ครั้งที่ 6 อนุมัติวันที่ 25 มกราคม 2543	จำนวน 2,210 ราย	132,600,000	บาท
รวม 6,176 ราย	**เป็นเงิน**	**489,540,000**	**บาท**

รวมจ่ายค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สินฯ และ ค่าชดเชยช่วยเหลือเกษตรกรประมง เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 989.472 ล้านบาท

(3) นอกจากการช่วยเหลือที่ กฟผ. ได้จ่ายเงินช่วยเหลือดังกล่าวแล้ว แต่การเรียกร้องและกดดันรัฐบาลโดยสมัชชาคนจนยังคงดำเนินการไปไม่หยุดยั้ง โดยสมัชชาคนจนได้ยื่นข้อเสนอต่อรัฐบาลและรัฐบาลได้บรรจุเป็นวาระเพื่อทราบในการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2544 ตามข้อเรียกร้อง 8 ข้อคือ

- เปิดบานระบายน้ำทั้ง 8 บานอย่างถาวร
- ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและแก่งหินต่าง ๆ ในแม่น้ำมูล
- ฟื้นฟูชีวิตและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนปากมูล

  <u>แผนฟื้นฟู</u>

  - จ่ายค่าสูญเสียโอกาสในการประกอบอาชีพประมงเป็นเวลา 8 ปี (ครอบครัวละ 576,000 บาท)
  - จ่ายค่าเสียโอกาสในการใช้ทรัพยากร 2 ฝั่งแม่น้ำมูล เป็นเวลา 8 ปี (ครอบครัวละ 432,000 บาท)
  - จ่ายค่าน้ำอุปโภคบริโภค จากการที่ไม่สามารถใช้น้ำในแม่น้ำมูล เป็นเวลา 8 ปี (ครอบครัวละ 9,600 บาท)
  - ในการฟื้นฟูสุขภาพของครอบครัวผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนโดยให้มีสวัสดิการรักษาพยาบาลฟรีตลอดชีวิต
  - ให้จัดตั้งสถาบันฟื้นฟูภูมิปัญญาลุ่มน้ำมูลเพื่อสานภูมิปัญญาของชุมชนที่ขาดการถ่ายทอดมาตั้งแต่หลังสร้างเขื่อน

- ให้พักชำระหนี้สถาบันการเงินของครอบครัวที่ได้รับผลกระทบ เป็นเวลา8 ปี
- ชดเชยความเสียหายที่เกิดจากการเผาหมู่บ้านแม่มูนเมื่อวันที่ 19-20 พ.ย. 2543 ตามความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง
- การดำเนินคดีกับชาวบ้านที่ผ่านมาทั้งหมดให้ยกเลิกทันที

และรัฐบาลได้สนองตอบข้อเรียกร้องโดยสั่งให้ กฟผ. เปิดบานประตูเป็นเวลา 1 ปี การเปิดเริ่มตั้งแต่วันที่ 14 มิถุนายน 2544 ครบกำหนดเปิดแล้วในวันที่ 13 มิถุนายน 2545 แต่กลุ่มสมัชชาคนจนก็ยังเรียกร้องให้เปิดต่อไปอีกและรัฐบาลก็ปฏิบัติตาม และเป็นที่เชื่อมั่นได้ว่า สมัชชาคนจนจะเรียกร้องให้รัฐบาลเปิดประตูระบายน้ำทั้ง 8 บาน ของเขื่อนปากมูลอย่างถาวร ตามนโยบายและแนวทางของ IRN (International Rivers Network) และองค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศที่ได้ยื่นหนังสือต่อเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2543 เรียกร้องให้รัฐบาลไทยเปิดประตูน้ำของเขื่อนปากมูล และเขื่อนราษีไศลตลอดกาล โดยอ้างผลการศึกษาที่ไม่ถูกต้องของ World Commission on Dams (WCD)

จ. <u>หลักการและเหตุผลด้านการพัฒนาการเกษตร : การเพาะปลูก/การประมง</u>

(1) หลักการพื้นฐานของการพัฒนาสังคมเกษตรกรรมเช่นประเทศไทย คือ ต้องบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และให้เกษตรกรทั่วประเทศมีน้ำใช้เพื่อการผลิตอย่างทั่วถึงและพอเพียง โดยคำนึงถึงพืชพันธุ์ที่เหมาะสมกับปริมาณและคุณภาพน้ำที่ได้รับในสภาพพื้นที่ทางภูมิศาตร์ อุตุนิยมวิทยา และธรณีวิทยา

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงจำต้องมีการจัดการน้ำในรูปแบบต่างๆ นอกเหนือจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติแล้ว ก็จะต้องมีบ่อน้ำ อ่างเก็บน้ำ คันดูคลอง เหมือง ฝาย เขื่อนเล็กใหญ่ ฯลฯ ตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงดุลยภาพทางธรรมชาติ สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และระบบนิเวศน์ เป็นสำคัญ

การสร้างเขื่อนจึงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้เพราะเป็นส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีในการบริหารจัดการน้ำที่อยู่บนพื้นฐานเดียวกันกับหลักการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรกรรมแบบอื่นที่อาจมีขนาดเล็กใหญ่ต่างกันเท่านั้น เพียงแต่ต้องพิจารณารูปแบบขนาด ที่ตั้ง และ ผลกระทบต่างๆ ให้รอบคอบมากขึ้น

การศึกษาความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการสร้างเขื่อนจึงต้องทำอย่างรอบด้าน โดยศึกษาผลดีผลเสียในสองกรณี คือ (ก) <u>กรณีหากไม่สร้างเขื่อน</u> และ (ข) <u>กรณีเมื่อสร้างเขื่อนแล้ว</u> ว่าชีวิตความเป็นอยู่และผลผลิตทางการเกษตรจะเป็นอย่างไร ในประเทศไทยการต่อต้านการสร้างเขื่อนเป็นกระแสขององค์กรเอกชนที่แสดงเหตุผลเพียงผลกระทบทางลบหากสร้างเขื่อน ละเลยการศึกษา เหตุผลใน (ก) และแม้กระทั่งใน (ข) ก็มักแสดงแต่เหตุผลทางลบ

(2) กรณีเขื่อนปากมูลได้มีการสร้างเขื่อนขึ้นแล้วโดยเหตุผลที่เห็นว่าเขื่อนปากมูลเป็นประโยชน์ แต่เมื่อมีกระแสต่อต้าน ทางออกที่ควรจะเป็นคือหาเหตุผลทั้งสองด้านเพื่อการใช้เขื่อนที่มีอยู่แล้วอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด ไม่ใช่การเปิดเขื่อนไม่ใช้ประโยชน์จากเขื่อนอีกต่อไป

จากการพบปะชาวบ้านในพื้นที่พบว่าชาวบ้านส่วนที่สนับสนุนการใช้ประโยชน์จากเขื่อนมีมากตลอดสองฟากฝั่งแม่น้ำมูล เหนือและใต้เขื่อน แต่ไม่กล้าแสดงออก ไม่มีผู้นำที่แข็งขันเหมือนกับที่องค์กรเอกชนนอกพื้นที่ที่ไปช่วยฝ่ายต้านเขื่อน ความเห็นของชาวบ้านในพื้นที่จริง ๆ จึงควรต้องได้รับการรับฟังอย่างเห็นใจ โดยเฉพาะชาวนาที่สองฝั่งน้ำที่ได้น้ำเข้าพื้นที่น้อยลง ชาวประมงและผู้เลี้ยงปลาในกระชังชายฝั่ง

(3) ผลการศึกษาของบางฝ่ายที่ว่าเมื่อปิดเขื่อนปริมาณปลาที่จับได้ลดลงนั้นจริงหรือไม่หากจริงคำนึงถึงอิทธิพลท้องถิ่นของผู้จับปลารายใหญ่ที่ทางจังหวัดไม่กล้าแตะต้องหรือเปล่า และเมื่อเปิดเขื่อนความอุดมสมบูรณ์ทางการประมงไปเพิ่มที่ลาว เรื่องนี้ก็ควรพิจารณาด้วย

(4) ควรมีการศึกษาผลกระทบรอบด้านของเขื่อนทุกเขื่อนที่สร้างแล้ว และที่มีโครงการจะสร้างตามลุ่มน้ำต่างๆ ในประเทศไทยตามแนวคิดในข้อ (1)

ฉ. <u>การบริหารจัดการโครงการ</u>

(1) วัตถุประสงค์ในการก่อสร้างเขื่อนปากมูลกำหนดให้เป็นเขื่อนเอนกประสงค์เพื่อประโยชน์ด้านพลังงานไฟฟ้า ด้านชลประทาน ด้านประมง และด้านการท่องเที่ยว แต่จากการใช้งานที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2537 จนถึงปัจจุบัน เขื่อนปากมูลได้ถูกใช้งานเต็มที่เพียงด้านการผลิตไฟฟ้าเท่านั้น ด้านการประมง และด้านการท่องเที่ยวยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เกิดผลผลิตเท่าที่ควร สำหรับด้านการชลประทานนั้น ยังขาดการพัฒนาเพื่อดึงน้ำจากเขื่อนเข้าสู่เรือกสวน ไร่ นา เช่น สถานีสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า คลองส่งน้ำหลัก คลองส่งน้ำย่อย และอื่นๆ

(2) ทางด้านการประมง การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) และกรมประมงร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อเพิ่มผลผลิตโดยการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำเศรษฐกิจ เช่น ปลาชนิดต่างๆ กุ้งก้ามกราม ปีละเป็นจำนวนมาก และส่งเสริมการเลี้ยงปลาในกระชัง แต่ยังไม่มีข้อมูลเชิงสถิติที่จะบอกถึงปริมาณผลผลิตที่ได้รับอย่างชัดเจน ทำให้ไม่สามารถที่จะนำมาใช้ เผยแพร่เพื่อให้เห็นถึงผลประโยชน์ด้านการประมงเมื่อเปรียบเทียบกับความสูญเสียใน กรณีเปิดเขื่อนได้อย่างชัดเจน

(3) คณะทำงานฯ มีความเห็นว่า ความร่วมมือของหน่วยงานของรัฐที่อยู่ในวัตถุประสงค์ของการก่อสร้างเขื่อนยังไม่สมบูรณ์ จากการดำเนินการที่ผ่านมา กฟผ. ดำเนินการแก้ปัญหาอย่างค่อนข้างโดดเดี่ยว ขาดความร่วมมือประสานงานระหว่างหน่วยราชการในท้องถิ่น และส่วนกลางที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นเอกภาพและต่อเนื่อง ทำให้ปัญหาไม่ได้รับการแก้ไขอย่างแท้จริง การบริหารจัดการโครงการในระยะต่อไป ความร่วมมือประสานงานในการแก้ไขปัญหาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนของโครงการและประชาชนสองฝั่งแม่น้ำมูลระหว่าง กฟผ. องค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ฝ่ายเกษตร ประมง และประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ จะต้องมีกลไกประสานงานอย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

ช. <u>การเชื่อมโยงขององค์กรพัฒนาเอกชนจากต่างประเทศกับองค์กรพัฒนาเอกชนและกลุ่มผู้เรียกร้อง</u>

(1) สาเหตุหนึ่งที่มีการเรียกร้องไม่สิ้นสุดก็เนื่องมาจากกลุ่มองค์กรเอกชน นักวิชาการ ผู้มีความต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรของประเทศจากเดิมที่กำหนดโดยรัฐเป็นการกำหนดโดยราษฎรมีส่วนร่วมทันทีในช่วงเวลานี้ กลุ่มบุคคลดังกล่าวได้ระดมปลุกความคิด กระตุ้นให้ราษฎรทำการเรียกร้องเพื่อสร้างบรรทัดฐานให้เกิดสิทธิในการเรียกร้องค่าสูญเสียโอกาส ทั้งนี้มีข้อมูลว่าผู้ที่เป็นแกนนำขององค์กรเอกชนนั้นได้รับการสนับสนุนจากองค์กรเอกชนระหว่างประเทศที่มีนโยบายขัดขวางการสร้างเขื่อน เช่น WCD, IRN ซึ่งรายละเอียดปรากฏในเอกสารรายงานฉบับสมบูรณ์ โดยองค์กรเอกชนต่างประเทศเหล่านี้ซึ่งเป็นองค์กรในประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้ใช้ปัญหากรณีเขื่อนปากมูลเป็นแบบแผนกิจกรรมตัวอย่างในการโน้มน้าวเพื่อการเปลี่ยนแปลงแนวคิดพัฒนาใช้ทรัพยากรในประเทศกำลังพัฒนา อันจะมีผลโดยโลกาภิวัฒน์ไปกระทบต่อมาตรฐานความสุขของพลเมืองในประเทศที่พัฒนาแล้วที่มีอยู่สูงกว่าให้ถดถอยลง

(2) ปรากฏว่าการเคลื่อนไหวขององค์กรเอกชนไทยประสานเชื่อมโยงกับองค์กรเอกชนต่างประเทศนั้นประสบผลสำเร็จในการให้เปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลได้จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ต่อเนื่องไปถึงเขื่อนราษีไศล ซึ่งเห็นได้จากจดหมายที่ IRN ทำหนังสือถึงสถานทูตไทยในสหรัฐอเมริกาเรียกร้องให้เปิดประตูจนประสบผลสำเร็จ

(3) คณะทำงานฯมีข้อสังเกตว่าข้อเรียกร้องของผู้ต่อต้านการก่อสร้างเขื่อนปากมูลได้รับการตอบสนองจากรัฐบาลมาโดยตลอด แต่กรณีของผู้เรียกร้องที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดประตูระบายน้ำ เช่น กลุ่มผู้เลี้ยงปลาในกระชัง กลุ่มเกษตรกรริมสองฝั่งน้ำมูลที่สูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้ากลับไม่ได้รับการพิจารณาจากรัฐบาล เพราะบุคคลเหล่านี้เรียกร้องโดยสงบไม่ได้กดดันรัฐบาล จึงไม่ได้รับการเหลียวแลให้ความช่วยเหลือกลุ่มคนเหล่านี้แต่ประการใด

กรณีตัวอย่างของการก่อสร้างเขื่อนบางลาง จังหวัดยะลา หรือการก่อสร้างเขื่อนเชี่ยวหลาน(เขื่อนรัชชประภา) จังหวัดสุราษฎรธานี ที่ราษฎรผู้ได้รับผลกระทบได้รับเงินชดเชยน้อยกว่าราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนปากมูล แต่ไม่เคยชุมนุมเรียกร้อง ทำให้รัฐบาลเพิกเฉยต่อผู้ที่ไม่เรียกร้อง

(4) ในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือเกษตรกรประมง แม้จะได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อแยกประเภทผู้ทำประมงเป็นอาชีพหลัก ราษฎรผู้ทำประมงเป็นอาชีพเสริม หรือราษฎรผู้ทำประมงเป็นงานอดิเรก เพื่อกำหนดเงินช่วยเหลือ แต่เมื่อกลุ่มผู้เรียกร้องกดดันให้ยกเลิกหลักเกณฑ์การพิจารณาเหล่านั้น รัฐบาลก็ยินยอม เป็นผลให้การจ่ายเงินช่วยเหลือขาดหลักเกณฑ์ เป็นเยี่ยงอย่างของการฉกฉวยเอาประโยชน์โดยมิชอบจากประเทศชาติ **คณะทำงานฯมีความเห็นว่าการช่วยเหลือในเรื่องสูญเสียโอกาสในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสาธารณะ ควรเป็นการชดเชยให้ชุมชน มิใช่เป็นการชดเชยให้เป็นรายบุคคล**

(5) ผู้ได้รับผลกระทบในกรณีเขื่อนปากมูลนี้ กฟผ. ได้สำรวจพบจำนวนผู้จะได้รับผลกระทบต่อที่อยู่อาศัย 241 หลังคาเรือน แต่จากการเรียกร้องได้มีการผ่อนปรน มีผลให้ต้องจ่ายค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สินเพิ่มขึ้นอีกจำนวนมาก คณะทำงานฯ เห็นว่าเป็นผลมาจาก การพิจารณาผู้ได้รับผลกระทบไม่ยึดถือหลักเกณฑ์ มาตรฐาน ขอบเขต ความหมาย เดียวกัน

เพื่อประโยชน์ในโครงการสาธารณะอื่นๆ ต่อไปในอนาคต จึงเห็นควรให้มีการศึกษาวิเคราะห์ กำหนดหลักเกณฑ์ ขอบเขต ความหมาย ของผู้ได้รับผลกระทบ ให้เป็นที่รับรู้และยอมรับโดยทั่วไป

(6) ระหว่างที่มีการเคลื่อนไหวต่อต้านเขื่อนปากมูล ในปี 2541 กลุ่ม NGOs ที่ต่อต้านการก่อสร้างเขื่อนในเวทีระหว่างประเทศ เช่น IRN และอื่นๆ ได้ผลักดันให้เกิดคณะทำงานเฉพาะกิจขึ้นมาชื่อว่า World Commission on Dams (WCD) เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความชอบธรรมในนโยบายการล้มเลิกเขื่อนต่างๆ ทั่วโลกของกลุ่ม NGOs เหล่านั้น WCD ได้เลือกเขื่อนในประเทศต่างๆ เพื่อเข้าไปทำการศึกษาไว้ 11 แห่ง ใน 12 ประเทศ คือ South Africa, Pakistan, Zambia/Zimbabwe, USA, Norway, P.R.China, Brazil, Russia, Turkey, India และประเทศไทยโดยเลือกเขื่อนปากมูล แต่จีนและอินเดียได้ถอนการสนับสนุนการศึกษาไปก่อน ขณะที่ที่ประเทศรัสเซียไม่ ปรากฏผลการศึกษา

สำหรับการศึกษาเขื่อนปากมูลของ WCD นั้น รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อนุญาตให้ WCD ดำเนินการศึกษาเขื่อนปากมูลได้ และได้พบว่า WCD มีการดำเนินงานที่ไม่โปร่งใส(ดังรายละเอียดในภาคผนวก) มุ่งการศึกษาในข้อเสียเพื่อลบภาพดีที่เขื่อนนำมาซึ่งประโยชน์ต่อสังคมประเทศไทย

(7) กรณี World Commission on Dams (WCD) นำเสนอรายงานเรื่อง Dams and Development (November 2000) โดยอ้างอิงรายงาน "WCD Case Study - The Pak Mun Dam in Mekong River Basin, Thailand" ที่ดำเนินการโดย WCD เอง ซึ่งรายงานนี้มีนักวิชาการไทยร่วมศึกษาด้วย นักวิชาการไทยเองก็ไม่พอใจเพราะข้อมูลเบื้องต้นจากทีมวิจัยไทยถูกตัดแก้ หรืออาจจะปรุงแต่งถึงขั้นบิดเบือน WCD มีสิทธิ์จะวิเคราะห์ผลการศึกษาในไทย แต่นักวิชาการไทยที่เกี่ยวข้องควรรวมตัวกันวิเคราะห์ผลการศึกษาของเราเองทำนองเดียวกับที่ WCD ทำ ก็อาจได้รายงานฉบับใหม่ที่คนไทยจะได้ประโยชน์มากกว่า ต้นฉบับผลงานวิจัยที่แยกส่วนกันทำก็ควรจะได้รับการเผยแพร่ต่อสาธารณชน

(8) ในการศึกษาฯนี้ คณะทำงานฯพบว่าองค์กรต่อต้านเขื่อนระหว่างประเทศเหล่านั้นได้ให้การสนับสนุนต่อการเรียกร้องกรณีเขื่อนปากมูล มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับ NGOs ท้องถิ่นในประเทศ

(9) คณะทำงานฯมีความเห็นว่า เขื่อนปากมูลจะดีมีประโยชน์หรือไม่ เพียงใด ผู้ที่จะให้คำตอบคือทุกฝ่ายในสังคมไทยมิใช่จากการชี้นำจากสังคมอื่น การพัฒนาบริหารจัดการทรัพยากรของประเทศ ทุกฝ่ายต้องตระหนักในผลได้-เสียต่อสังคมไทย

ข้อเสนอแนะ

(1) เขื่อนปากมูลได้ก่อสร้างแล้วเสร็จ เปิดใช้งานได้แล้ว สามารถผลิตพลังงานไฟฟ้าคิดเป็นมูลค่าประมาณ 570 ล้านบาทต่อปี จึงจำเป็นต้องมีการใช้ประโยชน์จากการลงทุนของภาครัฐและรายได้ของรัฐบาล ลดการซื้อพลังงานไฟฟ้าจากประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว(สปป.ลาว) หรือผลิตไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าอื่นที่ต้องใช้เชื้อเพลิงที่นำเข้าจากต่างประเทศ จึงเห็นสมควรให้มีการใช้ประโยชน์จากเขื่อนปากมูลต่อไป

(2) การใช้ประโยชน์จากเขื่อน อาจมีผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ด้านประมงอยู่บ้าง เช่น ปลาขึ้นมาวางไข่ แต่จากการรับฟังความคิดเห็นของภาคราชการและเอกชน รวมทั้งชาวบ้านในพื้นที่ที่คณะทำงานฯ ได้ลงพื้นที่ พบว่าชาวบ้านได้เสนอให้มีการบริหารจัดการการ เปิด-ปิด ประตูระบายน้ำให้สอดคล้องกับการอพยพขึ้นไปวางไข่ของปลาในแม่น้ำมูล

(3) การกำหนดช่วงระยะเวลาเปิด-ปิดบานประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลมีข้อเสนอเรื่องระยะเวลาที่แตกต่างกัน ซึ่งเรื่องนี้จำเป็นต้องมีการหารือกับผู้เชี่ยวชาญของกรมประมง และชาวบ้านที่ จับปลาในลุ่มน้ำมูล โดยนำเอาประสพการณ์ของชาวบ้านที่ทราบพฤติกรรมการวางไข่ของปลามาร่วมพิจารณาด้วย ข้อมูลที่พบของกรมประมงในปี2542-2543 มีดังนี้

ก. การอพยพของปลาที่ผ่านบันไดปลาโจนเกิดขึ้นในระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึง มิถุนายน

ข. ปลาที่อพยพผ่านบันไดปลาโจนเป็นปลาเกล็ด (Cyprinidae) 90% มีขนาดความยาวไม่เกิน 30 ซม. เป็นปลาขนาดเล็ก

ค. ระดับน้ำของแม่น้ำมูลอยู่ที่ 106 ถึง 108 เมตร รทก. ในเดือนมิถุนายน ถึง เดือนธันวาคม ระดับน้ำในแม่น้ำโขงขึ้นสูงสุดประมาณเดือนกรกฎาคม สิงหาคม

ง. ผลการจับปลาท้ายเขื่อนจะเพิ่มมากในช่วงเดือนมิถุนายน กรกฎาคม และ สิงหาคม โดยมีปริมาณ 27.9, 38.1 และ 31.4 ตัน/เดือน ตามลำดับ ปลาเศรษฐกิจคือปลากาดำ ปลาเทโพ ปลาตะโกก ปลากดเหลือง ปลาสังกะวาดใหญ่ ปลากดคัง ปลาปึกไก่ ปลาเนื้ออ่อน

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลทั้ง 4 ข้อ คณะทำงานฯ เห็นว่าในช่วงเดือนกันยายน ถึง พฤษภาคม ควรปิดบานประตูระบายน้ำ โดยให้ปลาขนาดเล็กอพยพผ่านบันไดปลาโจน สำหรับช่วงเดือนมิถุนายน–สิงหาคม ถ้ามีการเปิดบานประตูระบายน้ำ ปลาขนาดใหญ่จะมีโอกาสอพยพขึ้นไปเหนือเขื่อนได้ง่ายขึ้นซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวจะประจวบกับระดับน้ำในแม่น้ำโขงหนุนสูงสุด ดังนั้นคณะทำงานฯเห็นว่าควรพิจารณาเปิดบานประตูระบายน้ำในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ เพื่อให้ปลาขนาดใหญ่ขึ้นไปวางไข่ได้ ทั้งนี้จะเป็นการประสานประโยชน์ทั้งสองฝ่าย คือ ด้านประมง และ การผลิตไฟฟ้า

แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลเหล่านี้ จำเป็นต้องนำไปหารือโดยประสานงานกันระหว่าง กฟผ. กรมประมง และประชาชนในพื้นที่ เพื่อที่จะได้หาข้อยุติร่วมกัน และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้งานเขื่อนต่อไป

(4) การใช้ประโยชน์จากการปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล โดยเฉพาะในฤดูแล้ง รัฐบาลจำเป็นต้องลงทุนในการพัฒนาระบบชลประทานเพื่อให้เกษตรกรได้รับน้ำจากการกักเก็บน้ำในเขื่อน เช่น การติดตั้งระบบสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า สร้างคลองส่งน้ำ และระบบชลประทานในไร่นาของเกษตรกร เพื่อผันน้ำจากเขื่อนปากมูลไปใช้ประโยชน์ในการเกษตรทั้งในฤดูแล้งและฤดูฝน เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร วิธีการนี้หากผลผลิตการประมงลดลง ผลผลิตทางพืชผลอื่นจะช่วยชดเชยได้และน่าจะดีกว่า เพราะจะเกิดการประกอบอาชีพของเกษตรกรทั้งในช่วงฤดูแล้งและฤดูฝน

(5) การสูบน้ำเพื่อการเกษตรในกรณีมีการติดตั้งเครื่องสูบน้ำด้วยไฟฟ้า จะต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดระหว่างเกษตรกร การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน เพื่อประสิทธิภาพการใช้น้ำและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการใช้กระแสไฟฟ้า

(6) เพื่อเป็นการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตประมงในแม่น้ำมูล เห็นควรให้ กฟผ. กรมประมง และประชาชนริมฝั่งแม่น้ำมูลที่ได้รับผลกระทบจากเขื่อนปากมูลดำเนินการตามแผนปฏิบัติการส่งเสริมการประมง เพื่อเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ชาวบ้าน และรักษาความหลากหลายของพันธุ์ปลา รวมทั้งการให้กรมประมงพิจารณาเพาะพันธุ์ปลาที่เกรงว่าจะสูญพันธุ์ปล่อยลงแม่น้ำมูลตามหลักวิชาการ

(7) ให้นำผลการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของ 2 สถาบัน ที่แยกศึกษาวิเคราะห์ และจัดทำแผนในขณะนี้ คือ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย มาสร้างแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมสำหรับประชาชนในเขตสองฝั่ง ลำน้ำมูลตอนล่าง ภายใต้การอำนวยการของรัฐ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

(8) **ที่ผ่านมา กฟผ. ได้ดำเนินการตามมาตรการแก้ไขผลกระทบทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและการชดเชยผู้ได้รับผลกระทบด้านที่อยู่ ที่ทำกิน ประมง ฯลฯ ตามที่รัฐบาลกำหนดให้ครบถ้วน และไม่สามารถที่จะให้ค่าชดเชยได้อีกต่อไปแล้ว ดังนั้นการเรียกร้องค่าชดเชยนั้น รัฐบาลต้องมีนโยบายที่ชัดเจน ที่จะไม่ให้มีการเรียกร้องอย่างไม่มีที่สิ้นสุดต่อไป**

(9) รัฐบาลควรมีมาตรการสอบสวนหาข้อเท็จจริงที่องค์กรเอกชนบีบให้รัฐบาลเปิดบานประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลนั้น ว่ามีการเชื่อมโยงกับองค์กรเอกชนระหว่างประเทศ เช่น WCD, IRN อย่างไร เพื่อให้ทราบชัดเจนว่าการเคลื่อนไหวเป็นไปโดยสุจริตใจ หรือมีผลประโยชน์อื่นแอบแฝง เช่นเป็นเครื่องมือขององค์กรเอกชนต่างประเทศในการขัดขวางไม่ให้เกิดการพัฒนาพลังงาน และการชลประทานในประเทศไทย

(10) รัฐบาลต้องตัดสินใจเรื่องการปิดบานประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลโดยเร็ว เพื่อขจัดปัญหาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นและชุมชนที่เดือดร้อนอยู่ในขณะนี้ เพื่อให้ชาวบ้านได้ทำการเกษตรตามปกติและมีน้ำกินน้ำใช้อย่างเดิม

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : กรรมาธิการพร้อมไหมครับ ถ้ากรรมาธิการพร้อมเชิญครับเข้าประจำที่ครับ

(คณะกรรมาธิการเข้าประจำที่)

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : คณะกรรมาธิการเข้าประจำที่เรียบร้อยแล้ว ถ้าหากท่านพร้อมแล้วรับ ขอเรียนเชิญท่านประธานคณะกรรมาธิการแถลงครับ เชิญครับ

พลเอก วิชา ศิริธรรม (ประธานคณะกรรมาธิการ) : เรียนท่านประธานฯ ท่านสมาชิกฯ ผู้ทรงเกียรติที่เคารพรักทุกท่าน ผม พลเอก วิชา ศิริธรรม ในฐานะประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญ ขอนำเสนอเรื่องที่ได้ศึกษาแล้วโดยสังเขป ดังต่อไปนี้

ตามที่ที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญทั่วไป) วันศุกร์ที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๕ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๘๙ โดยมีกำหนดระยะเวลาปฏิบัติงานตามภารกิจ ๑๘๐ วัน นับตั้งแต่วันที่วุฒิสภามอบหมาย และคณะกรรมาธิการวิสามัญได้ขอขยายการพิจารณาศึกษาออกไปอีก ๑๘๐ วัน ซึ่งต่อมาคณะกรรมาธิการวิสามัญได้ขอขยายเวลาพิจารณาศึกษาออกไปอีก ๓๐ วัน

บัดนี้ คณะกรรมาธิการวิสามัญได้พิจารณาศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชนเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อที่ประชุมวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๘๐ โดยมีหัวข้อในการศึกษา ดังต่อไปนี้

๑. ข้อมูลทั่วไปขององค์กรพัฒนาเอกชนไทย

๒. ข้อมูลทั่วไปขององค์กรพัฒนาเอกชนในต่างประเทศ

๓. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทยและต่างประเทศ

๔. ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล หน่วยราชการ ภาคเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชน

๕. ผลกระทบจากผลงานขององค์กรพัฒนาเอกชนต่อประเทศไทย

๖. ตัวอย่างของประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน

๗. จำแนกกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน

๘. องค์กรพัฒนาเอกชนกับการควบคุมดูแล

๙. เสนอแนะ

และในการศึกษาบทบาทและกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชนนั้น คณะกรรมาธิการได้ตั้งคณะอนุกรรมาธิการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อเอาเชื่อนปากมูลที่มีการประท้วงยาวนานถึง ๑๓ ปีเป็นกรณีศึกษา

บัดนี้การศึกษาตามที่วุฒิสภามอบหมายเสร็จแล้ว คณะกรรมาธิการวิสามัญจึงขอเสนอรายงานผลการพิจารณาศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชนพร้อมทั้งข้อเสนอแนะของกรรมาธิการวิสามัญตามรายงานท้ายนี้เพื่อให้วุฒิสภาได้โปรดพิจารณาและหากวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบด้วยกับผลการพิจารณาการศึกษาของคณะกรรมาธิการวิสามัญขอได้โปรดแจ้งไปทางคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินการตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนสืบไป

(การประชุมดำเนินมาถึงตอนนี้ นายสุชน ชาลีเครือ ประธานวุฒิสภา ได้กลับมาขึ้นบัลลังก์ ทำหน้าที่ประธานของที่ประชุมต่อไป)

ประธานวุฒิสภา : เชิญท่านสมาชิกฯ อภิปรายครับ เชิญท่านมนตรี สินทวิชัย ครับ

นายมนตรี สินทวิชัย (สมุทรสงคราม) : เรียนท่านประธานฯ ครับ ผม มนตรี สินทวิชัย สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสมุทรสงคราม ผมดูรายงานก็ดู ๓ รอบ ตั้งแต่เล่มขาว ๒ เล่ม จนถึงเล่มฟ้า แล้วก็กรรมาธิการไม่ได้บอกผมว่าเล่มฟ้าแก้อะไรจาก ๒ เล่มนี้บ้าง ก็เลยไม่รู้ว่าจะต้องอ่านใหม่หรือไม่อ่านใหม่อย่างไร แต่สิ่งที่ผมเห็นถ้าถามผมตอนนี้ว่ารายงานฉบับนี้ควรจะส่งรัฐบาลไหม ผมก็กดไม่ให้ส่งครับ คือผมไม่รู้จะเรียกเอ็นจีโอ (NGO) หรือไม่เรียกเอ็นจีโอครับ แต่ว่าหลาย ๆ ข้อมูลในนี้ผมเองอยู่ตรงนี้ผมก็ไม่กล้าสรุป บุคคลที่ถูกอ้างอิงในนี้ผมก็ไม่กล้าสรุปฟันธงเขาเป็นคนอย่างไรครับ รายงานกรรมาธิการมี ๓๙๐ วัน ๑๘๐ วันที่อยู่ในระยะเวลาที่ศึกษาแล้วต่อเวลาอีก ๑๘๐ วัน แล้วก็มาต่ออีก ๓๐ วัน เป็น ๓๙๐ วัน ปีกว่า สิ่งที่ได้ข้อสรุปโดยวิธีการก็คือการเชิญ คิดว่าสมาชิกวุฒิสภาบางคนที่ทำงานคล้าย ๆ กับเป็นองค์กรพัฒนาเอกชน อันนั้นเป็นข้อมูลหนึ่งที่เอาไปคุย อันที่ ๒ ก็ไปเอาเอกสารทั้งหมดนี้เอกสารของกรรมาธิการมี ๙๔ หน้า และเอาข้อมูลจากบุคคลที่อยู่ในวุฒิสภา นอกนั้นเอาจากข้าราชการมาคุยนะครับ บุคคลที่ถูกอ้างอิงในนี้ไม่ได้มีโอกาสเข้ามาพูด ชาวบ้านก็ไม่มีโอกาสเข้ามาพูด ไม่มีโอกาสเข้ามาให้ข้อมูล แล้วที่สำคัญเอกสารที่อ้างอิงนี้เป็นเอกสารราชการ ๒ อัน บทความมีทั้งหมด ๙ ฉบับ และจริง ๆ แล้วบทความในลักษณะที่พูดถึงองค์กรพัฒนาเอกชนนี้มีเยอะ แต่ใน ๙ ฉบับนี้จากหนังสือพิมพ์หรือบางคอลัมน์ เช่น ของในหนังสือพิมพ์แนวหน้าของคุณนิตยา ของท่านประสงค์ คุณประสงค์ สุ่นศิริ ๓ ฉบับ จากสยามรัฐ ๒ ฉบับ และที่สำคัญก็ไปดึงเอาตั้งแต่ปี ๒๕๓๖ นี้มาเป็นเอกสารอ้างอิงในคอลัมน์ซอยสวนพลู นอกนั้นมีไทยรัฐ มีมติชน มีมิชชั่นไทยแลนด์ คือไปเอาบทความมาอ้างอิงในนี้ สิ่งที่ผมอยากจะถามกรรมาธิการคืออะไรที่ทันสมัยกว่านี้แล้วหลากหลายกว่านี้มีไหม นั่นเป็นคำถามนะครับ ผมอ่านแล้วแม้แต่มุมมองขององค์กรพัฒนาเอกชน มุมมองนะครับ ไม่ได้มีมุมมองจากไหนเลย นอกจากว่าไปเอามุมมองจากพรรคการเมืองที่เป็นตัวแทนพรรคการเมืองมอง ดูได้นะครับหน้า ๙๒, ๙๓, ๙๔ มีทั้งพรรคราษฎร มีทั้ง

พรรคชาติไทย มีทั้งพรรคชาติพัฒนา มุมมองการเมืองมองเอ็นจีโอ มุมมองจากอื่นมองมา ไม่มีหรอกครับ อันที่ ๓ ในกรรมาธิการไปแยกกล้าฟันธงว่ามีองค์กรพัฒนาเอกชนที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์แล้วก็บอกด้วยว่าองค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่พึงประสงค์นี้ถ้าได้รับการดูแลควบคุมดี ๆ ก็อาจจะเป็นลักษณะที่ทำประโยชน์ให้สังคมได้มาก เอ๊ะ มันอย่างไร ก็ไม่พึงประสงค์ก็ไม่พึงประสงค์ ทีนี้พอผมสังเกต องค์กรพัฒนาเอกชนที่พึงประสงค์ในทัศนะมุมมองของกรรมาธิการคือองค์กรพัฒนาเอกชนที่สนับสนุนรัฐบาล ไม่แฟร์ (Fair) ผมหวังมากที่ผมจะได้ความรู้จากการศึกษาฉบับนี้ ผมก็กดต้องการให้มีการศึกษาอย่างละเอียด----------

นี่กลายเป็นว่า ถ้าองค์กรสาธารณะทำงานสงเคราะห์ ทำงานบริการ ทำงานชุมชน ที่ไม่ต้องมีปากมีเสียงมากคือหมายถึงว่าถ้านโยบายอะไรมา ถ้าไปคัดค้านไม่พึงประสงค์ โดยสรุปเลย ผมอ่านหนังสือพิมพ์เมื่อเช้าอย่างนี้น่ายก คุณยายก็ไปขุดเขื่อนแล้วที่ดินหาย ก็ประท้วงเหมือนกัน ตรงนี้ทำไมไม่มาให้ข้อมูลว่าผลกระทบมาจากนโยบายไหม ไปกระทบถึงรากหญ้าไหม แล้วการรวมกลุ่มของเขา แล้วการต่อสู้อันยาวนานของเขา ไม่มีประโยชน์ต่อสังคมเลยหรือ ที่ผมพูดผมผิดหวังรายงานฉบับนี้ เอาสมาชิกวุฒิสภาไปให้ปากคำ ไปเอาบทความมา ไปเอาเอกสารราชการมา แล้วก็สรุปฟันธง องค์กรพัฒนาเอกชนมีประเภทนี้ ๑, ๒, ๓ ผมอยู่ตรงนี้มา ๒๐ปี ผมยังไม่กล้าฟันธงอย่างนี้เลย คนบางคนในนี้ที่อ้างถึง ผมก็ไม่กล้าวิจารณ์เขามาก เพราะผมไม่รู้รายละเอียด แล้วก็แยกองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีประโยชน์มาก ประโยชน์ปานกลาง ประโยชน์น้อย ไม่แน่หรอกครับ องค์กรก็คืออาจจะมีชีวิต บางช่วง บางเวลาก็มีประโยชน์มาก บางช่วง บางเวลาก็อาจจะมีประโยชน์น้อย ไม่แน่ครับ แล้วประโยชน์มาก ประโยชน์ปานกลางคือพึงประสงค์ แต่ประโยชน์น้อยคล้ายกับบอกว่าไม่พึงประสงค์

อีกประเด็นหนึ่งท่านประธานฯ เน้นมาก อยากจะศึกษาเรื่องการรวมกลุ่มจริง ๆ แล้วต้องการจะเน้นสมัชชาคนจน ถ้าจะเน้นสมัชชาคนจน จะเน้นตรงนั้นน่าจะให้เขามาให้ข้อมูลฟังความ ๒ ด้าน เขามีอะไรของเขา ก็ไม่มี แล้วก็บอกว่าองค์กรพัฒนาเอกชนรับเงินจากรัฐ ไม่ใช่รับเงินจากรัฐ รับเงินจากต่างประเทศ เน้นเหลือเกิน แล้วก็ไม่เอาตารางมาเปรียบเทียบ องค์กรของรัฐที่รับเงินต่างประเทศกับองค์กรพัฒนาเอกชนที่รับเงินต่างประเทศนี้ มีปริมาณใกล้เคียงหรือห่างกันเยอะ ไม่บอกเลย บอกว่าเงินต่างประเทศที่เข้ามา ๑๐๐ บาท จริง ๆ อยู่ที่รัฐ ๘๐ บาท ๙๐ บาทนะ เศษอยู่ที่องค์กรที่ไปเขียนอย่างนี้คนนึกว่า โอ้โฮองค์กรต่างประเทศให้เงินผ่านองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทยหมดเลย รัฐไม่ได้รับเลย ไม่แฟร์อีกครับ ต้องเอาตัวเลขมาแบ ต่างประเทศให้มาผ่านรัฐเท่าไร ทั้งของทั้งเงินผ่านเท่าไร แล้วเป็นเงินที่เอาไปช่วยงบประมาณหรือเปล่านะครับ

อีกอันหนึ่งผมจะบอกให้ จริง ๆ ตอนนี้องค์กรของรัฐเองเล่นหลายเบิ้ลนะครับ ๑. เงินงบประมาณ ๒. บางโครงการขอต่างประเทศด้วย อันที่ ๓ จะได้กองทุนทั้งหลายนี่นะครับ กองทุนสวัสดิการสังคม ก็อนุญาตให้รัฐขออีก ไม่แจกแจงรายละเอียดว่า----------

- ๗๖/๑

เงินจากรัฐที่ได้จากต่างประเทศเท่าไร ที่เป็นในรูปของการช่วยเหลือ ก็เลยเป็นภาพองค์กรพัฒนาเอกชนรับเงินจากต่างประเทศ ทีนี้เดี๋ยวผมจบแล้วครับ โดยสรุปผมว่ากรรมาธิการมีสมมุติฐานอยู่ก่อน รายงานเพื่อไปสนับสนุนสมมุติฐาน แล้วต้องการจะเน้นสมัชชาคนจนเป็นกรณีศึกษาเพื่อมาตีฆ่าลุม แล้วก็พยายามใช้คำ ใช้คำว่า บางกลุ่ม ส่วนน้อย ส่วนใหญ่จะเป็นอย่างนี้ เป็นวิธีการเขียน ผมก็ไม่ได้รู้จักใครที่อ้างอิงในนี้หรอกครับ ไม่เคยคุยกันส่วนตัวหรอกครับ แต่ผมมองด้วยความเป็นธรรมว่าไม่ยุติธรรม คือถ้าได้ข้อมูล ๒ ด้านนะครับ เขาได้พูดด้วย คนนี้พูดด้วยถึงเขาด้วย โอ.เค. ก็ยุติธรรม บทความที่กล่าวถึงองค์กรพัฒนาเอกชนมีมากกว่านี้ แต่คณะกรรมาธิการเลือกหยิบ เลือก ผมไม่รู้ว่าใครเลือก น่าจะให้ดู ๒ ด้านครับ มุมมองก็คือมุมมอง แล้วก็ไปเสนอแนะบอกว่าต้องคุม ต้องมีกฎหมายควบคุม แต่รู้ไหมครับปัจจุบันนี้ผมจะบอกกรรมาธิการก็ได้ บางทีการจดทะเบียนเป็นมูลนิธิ เป็นองค์กรที่ทำงานสาธารณประโยชน์บางทีจดยากกว่าสถานบริการอีก อย่างนี้คุมหรือยังครับ พูดตรง ๆ บางทีจะทำงานสักอย่างหนึ่ง การจดทะเบียนทำยากกว่าเปิดซ่องอีกครับ อย่างนี้คุมหรือยังครับ แล้วทฤษฎีของคณะกรรมาธิการเป็นทฤษฎีที่วางอยู่บนพื้นฐานของชาวบ้านเป็นควาย นี่นะครับ ดูถูกชาวบ้าน การชุมนุมประท้วงต้องมีการชักจูง ถูกชักจูง ใช้คำว่า ถูกชักจูง แกนนำชักจูง ทำไมไม่คิดมุมมองนะครับว่า ก็เขาอาจจะเดือดร้อน เขารวมกลุ่มกันไม่ได้หรือ เราไม่ได้เป็นเขา แล้วการที่จะทำอะไรในการที่รู้สึกว่าถูกเอารัดเอาเปรียบจากนโยบาย ผมถามว่า ๕ คน ๑๐ คน หรือคนเดียว ส่วนใหญ่จะสู้กัน ๒๐ - ๓๐ ปี กว่าจะสำเร็จ บางทีไม่สำเร็จหรอกครับ แต่การรวมกลุ่มกลายเป็นทำความวุ่นวาย ผมเสียดาย ผมอุตส่าห์กดให้ อยากให้ศึกษา

สุดท้ายครับ ท่านประธานฯ เอกสารอะไรที่บอกว่าลับก็ไม่ได้ลับอะไรหรอกครับ มีการบอกถึงผมไม่รู้ว่าไปสรุปอะไร องค์กรพัฒนาเอกชนแทรกซึมอยู่ในสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ กล้าสรุปอย่างนี้เลย องค์กรพัฒนาเอกชนเข้าไปแทรกซึมอยู่ในองค์การต่าง ๆ นี่ขุดอะไร ใช้คำว่า ไปแทรกตัว ไปแทรกซึม ไปแทรกอะไร เขาไปทำอาชีพก็บอกอาชีพ แต่ไปใช้คำว่าแทรกซึม แล้วคล้ายจะบอกว่าคนทำงานองค์กรนี้ คล้ายจะบอกว่า

คุณอย่าได้ค่าตอบแทนนะ ถ้าคุณได้ค่าตอบแทนนั้นไม่พึงประสงค์นะ ผมว่าถ้ากรรมาธิการเชิญคนชุมนุม.หรือชาวบ้านมาให้ปากคำสัก ๒ คน แล้วผมจะไม่พูดอย่างนี้เลย ไม่มีเลย ไม่มีเลยว่าเขา----------

- ๗๗/๑

คือจริง ๆ ต้องการที่จะบอกว่าการชุมนุมไม่ควรจะมีเลยถ้าจะมีเอ็นจีโอ ผมพูดถูกไหมครับ คุณแหนยิ้มแสดงว่าผมพูดถูก ถ้าไม่มีการชุมนุมอะไรเลยนั่นละน่าจะมีเอ็นจีโอ ถ้าเห็นด้วยกับรัฐบาลหมดนั่นละเป็นเอ็นจีโอที่ดี ฉะนั้นโดยสรุปสุดท้ายก็คือ เอ็นจีโอที่อาจจะเข้าไปอยู่กับรัฐบาลเป็นเอ็นจีโอที่ดี แต่ถ้าเห็นตรงข้ามเอ็นจีโอที่เลว และคนที่ไม่รู้จะอยู่ซีกไหน บางช่วงก็เลวบางช่วงก็ดี อันนี้ไม่ใช่เกณฑ์หรอกครับ ผมไม่รู้จะบอกให้แก้อย่างไร เพราะว่าแหล่งข้อมูล บทความ เอกสารราชการ ปากคำจากสมาชิกฯ บางท่าน ผมด้วย ลงพื้นที่กี่ครั้งครับ ไปสังเกตการณ์ในการที่เขาเวลาชุมนุมก็ได้เข้าไปซุกข้างใน บางทีการศึกษาด้วยใจก็อาจจะได้อะไรมากกว่าศึกษาจากตั้งสมมุติฐานไว้แล้วก็หาข้อมูลมาสนับสนุนในสิ่งที่ตัวเองคิดนะครับ ขอบคุณครับท่านประธานฯ ครับ

ประธานวุฒิสภา : ครับท่านสมาชิกฯ ที่จะอภิปรายเราอภิปรายว่ารายงานฉบับนี้เป็นอย่างไร ตั้งข้อสังเกตอย่างไรให้เป็นเอกสิทธิ์ของท่านนะครับ แต่ท่านกรรมาธิการให้ฟังก่อนอย่าเพิ่งตอบนะครับ มีอาจจะมีอีกท่านอื่นอภิปรายอีกครับ เชิญครับท่านสมาชิกฯ ครับ ท่านพนัส ทัศนียานนท์ เชิญครับ

นายพนัส ทัศนียานนท์ (ตาก) : ท่านประธานฯ ผม พนัส ทัศนียานนท์ สมาชิกวุฒิสภาจากจังหวัดตาก ที่กระผมขออนุญาตลุกขึ้นมาอภิปรายนี่ไม่ได้เป็นการประกาศตัวนะครับว่าผมเป็นเอ็นจีโอ ถึงแม้จะมีคนอุปโลกให้ผมเป็นนะครับ แต่ก็ยังยืนยันว่าผมคงไม่ใช่นะครับ ถึงแม้ว่าจะมีกิจกรรมและมีองค์กรของตัวเองซึ่งอาจจะถือว่าเข้าข่ายเป็นเอ็นจีโอหรือองค์กรเอกชนก็ตาม กระผมมีส่วนเกี่ยวข้อง ถ้าหากว่าจะถือว่าเป็นต้นเหตุด้วยคนหนึ่งในการที่ไปส่งเสริมให้เอ็นจีโอมีบทบาทมากขึ้นในประเทศไทยก็อาจจะกล่าวเช่นนั้นได้ เพราะเหตุว่าในส่วนที่ผมเกี่ยวข้องนั้น ก็คือเมื่อย้อนกลับไปเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ กระผมได้ช่วยรัฐบาลในสมัยนั้น ไม่ใช่ช่วยรัฐบาลครับ ช่วยหน่วยงานของรัฐบาลในสมัยนั้นยกร่างกฎหมายขึ้นมาฉบับหนึ่ง ซึ่งอาจจะเรียกได้ว่าเป็นกฎหมายฉบับแรกก็ได้ ที่ผมอ่านดูในรายงานฉบับนี้ไม่พบนะครับ ท่านไม่ได้กล่าวถึงไว้ กฎหมายฉบับนั้นก็คือพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ ในกฎหมายฉบับนี้มีบทบัญญัติซึ่งรับรองความมีอยู่ ความมีตัวมีตนขององค์กรซึ่งเราเรียกกันว่าเอ็นจีโอในสมัยนี้นะครับ การรับรองในสถานภาพทางกฎหมายเป็นครั้งแรกก็ว่าได้อย่างเป็นทางการ เรียกว่า

องค์กรเอกชน ไม่เรียกว่าองค์กรพัฒนาเอกชน แต่เป็นองค์กรเอกชนซึ่งทำงานเกี่ยวข้องกับงานทางด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ในกฎหมายฉบับนั้นเปิดโอกาสให้มีการจดทะเบียนกับกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อมขณะนี้ได้กลายมาเป็นกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพราะฉะนั้นเอ็นจีโอซึ่งเขาทำงานทางด้านสิ่งแวดล้อม ถ้าเขาสนใจที่จะให้ทางการรับรองเขา เขาก็สามารถที่จะไปขอจดทะเบียนกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ แต่ก็มีเงื่อนไขบางอย่างซึ่งอาจจะเป็นข้อจำกัดเขาอยู่ คือกฎหมายกำหนดว่าเขาจะต้องมีสถานภาพเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย นั่นคือต้องเป็นไม่มูลนิธิก็ต้องเป็นสมาคม----------

- ๗๘/๑

การจดทะเบียนเป็นมูลนิธิหรือเป็นสมาคมนั้น ท่านที่เคยมีประสบการณ์ก็คงจะทราบดี ไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ จะต้องถูกตรวจสอบ มีขั้นตอนมากมาย สลับซับซ้อน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และที่สำคัญคือมีการกำหนดว่าจะต้องมีทุนมีรอนจำนวนมากพอสมควร ซึ่งขณะนี้รู้สึกว่าได้มีการผ่อนคลายลงไปมากแล้ว แต่ถึงกระนั้นก่อนที่จะไปจดทะเบียนเป็นองค์กรเอกชนทางด้านสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้ ก็จำเป็นที่จะต้องไปจดทะเบียนอย่างที่ว่านี้เสียก่อน ~~ครับ~~ คือขึ้นทะเบียนเป็นนิติบุคคล ไม่เป็นมูลนิธิก็เป็นสมาคมเสียก่อนถึงจะไปจดทะเบียนกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ เมื่อกฎหมายฉบับนี้ออกมาเมื่อปี ๒๕๓๕ นั้น อันที่จริงความเคลื่อนไหวที่เป็นกระแสในสังคมไทยขององค์กรเอกชนต่าง ๆ เหล่านี้ ได้เพิ่มกระแสสูงขึ้นมากแล้ว แล้วกิจกรรมที่โดดเด่นก็เป็นกิจกรรมทางด้านดั้งเดิมเลย คือทางด้านสิทธิมนุษยชน ทางด้านแรงงาน ~~ครับ~~ แล้วต่อมาก็เป็นความเคลื่อนไหวในกระแสสีเขียว สิ่งแวดล้อมเอ็นจีโอซึ่งทำงานทางด้านสิ่งแวดล้อม สิ่งหนึ่งซึ่งในรายงานฉบับนี้เอง ซึ่งผมก็อยากจะขอแสดงความคิดเห็นและตั้งข้อสังเกตไว้ว่าจะเป็นจุดอ่อนของแรงงานฉบับนี้ได้ คือขาดการศึกษาโดยสิ้นเชิงเกี่ยวกับอุดมการณ์และแนวความคิดของเอ็นจีโอกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งก่อตัวและถือกำเนิดขึ้นมาในสังคมไทย ซึ่งอันที่จริงการเกิดมีเอ็นจีโอขึ้นมาในสังคมไทยนั้น เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติของสังคมเปิด สังคมซึ่งมีความเป็นประชาธิปไตยแล้ว ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพที่เขาจะมีความคิด ความเห็น ในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างอิสระเสรี ความหลากหลายในทางความคิดเห็น ความหลากหลายและความแตกต่างของกลุ่มคน ถึงแม้ว่าจะเป็นคนชาติเดียวกัน อยู่ในประเทศเดียวกัน แต่ก็อาจจะมีความแตกต่างกัน ในเรื่องต่าง ๆ ในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของตนเองได้ อันนี้ในสังคมเปิดสังคมที่เป็นประชาธิปไตยไม่ใช่เป็นเรื่องแปลกประหลาดอะไร การดำเนินการทั้งหลายแหล่เท่าที่เอ็นจีโอเหล่านี้ได้ดำเนินการมานั้น ในรายงานฉบับนี้ก็ยอมรับว่าในส่วนที่เขาทำแล้วเป็นประโยชน์ คือในส่วนที่ทางภาครัฐทำไม่ได้ เพราะมีข้อจำกัด หน่วยราชการต่าง ๆ มีข้อจำกัดมากมายมหาศาลและโดยเฉพาะอย่างยิ่งช่องว่างระหว่างข้าราชการกับประชาชนนั้นก็กว้างอยู่แล้ว ข้าราชการเองถึงแม้จะบอกว่าใกล้ชิดกับประชาชน แต่ใกล้ชิดกับประชาชนในฐานะที่รู้สึกว่าตัวเองเป็นเจ้านาย

ของประชาชนมากกว่า เอ็นจีโอซึ่งยึดมั่นในอุดมการณ์ ซึ่งเขามีอุดมการณ์ของเขา เรื่องอุดมการณ์บางอุดมการณ์นี้อาจจะตรงกันข้ามกับเรา ๆ ท่าน ๆ ณ ที่นี้เลยก็ได้ พวกนี้เขาเข้ามาเสริมให้ มาช่วยอุดช่องว่างระหว่างภาครัฐกับประชาชนให้ ฉะนั้น ในการที่จะประเมินว่าการมีเอ็นจีโออยู่ในสังคมไทยเรา ดีหรือไม่ดี ดีมากกว่าไม่ดี เราคงจะประเมินแต่เพียงเอ็นจีโอเพียงบางกลุ่ม เพียงบางเรื่องบางราว เพียงบางเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นย่อมไม่ได้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าหากจะบอกว่ามีเอ็นจีโอบางกลุ่ม ซึ่งผมอ่านดูจากรายงานของผมไม่มีโอกาสได้อ่านละเอียดเท่าไรนัก เพราะรู้สึกว่าท่านเอาไปแก้หลายครั้งเหลือเกินนะครับ แต่รู้สึกว่าจำเลยคนสำคัญที่อยู่ในนี้คือสมัชชาคนจน อันที่จริงผมเสียดายนะครับ ท่านใช้เวลาค่อนข้างมาก น่าจะได้ศึกษานะครับว่าสมัชชาคนจนโดยอุดมการณ์เขาคืออะไร เป็นสิ่งที่ชั่วร้ายมากมายเสียเหลือเกินหรืออย่างไร แต่ว่าอันที่จริงแล้วในเอ็นจีโอด้วยกันเอง แนวความคิดเขาก็ไม่จำเป็นต้องเหมือนกันนะครับ---

บางกลุ่มนี้ซ้ายตกขอบต้องยอมรับว่ามี บางกลุ่มนี้ขวาตกขอบยอมรับว่ามี บางกลุ่มก็อยู่ตรงกลาง ๆ ถ้าเป็นเอ็นจีโอทางด้านสิ่งแวดล้อม เขาจะบอกว่ามีตั้งแต่เขียวอ่อนไปจนถึงเขียวปึ๊ด มีเขียวผสมแล้วแต่สีน้ำตาล สีดำ สีแดงอะไรก็แล้วแต่ ขึ้นอยู่กับอุดมการณ์ทางการเมืองที่เขายึดอยู่ด้วยครับ สิ่งเหล่านี้ถ้าได้เอามาวิเคราะห์จำแนกแยกแยะ ท่านจะเห็นว่ากิจกรรมของพวกเขานี่นะครับ ความคิดของพวกเขานี้ ผมคิดว่าถ้าหากว่าเราไม่มองแต่เพียงว่าเขาเป็นตัวก่อความวุ่นวายขึ้นในบ้านในเมือง มุ่งแต่จะใช้ความรุนแรงอย่างเดียวนี้นะครับ แล้วก็มักจะไปเอาเงินเอาทองจากต่างประเทศมา เพื่อที่จะมาสร้างกระแสคัดค้านต่อต้านรัฐบาลผู้มีอำนาจนะครับ ผมคิดว่าไม่ว่าในอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างไรก็ตามแต่ในแนวคิดประเภทไหนก็แล้วแต่ มีความดีของมันอยู่ในตัวทั้งนั้นแหละครับ ความคิดแตกต่างกัน วิธีการที่จะไปสู่จุดหมายปลายทางของความคิดของตัวเองก็แตกต่างกันด้วยจริงอยู่ในทุกสังคมนะครับ การมีกฎหมาย การมีระเบียบวินัยของสังคมนั้นเป็นเรื่องที่พึงปรารถนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมประชาธิปไตย ถ้าหากว่าเราไม่มีสิ่งที่เราเรียกว่าหลักนิติธรรม หรือการปกครองกันด้วยกฎหมาย สังคมนั้นก็จะตกอยู่ในสภาพที่เรามีความรู้สึกว่าเป็นอนาธิปไตย แต่อนาธิปไตยก็เป็นอุดมการณ์ทางการเมืองนะครับ อนาธิปไตย หรือภาษาอังกฤษ ขออนุญาตท่านประธานฯ เขาเรียกว่า อนาคิสซึม (Anarchism) ท่านผู้นำทางความคิดคนสำคัญในบ้าน ในเมืองไทยเราขณะนี้เป็นครูบาอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ท่านอาจารย์ฉัตรทิพย์ นาถสุภา ท่านเสนอแนะบอกว่าสังคมไทยที่จะเหมาะกับพื้นฐานทางสังคมบ้านเรา ซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรม ดีที่สุดน่าจะเป็นอนาธิปไตยนี้แหละครับ แต่เป็นอนาธิปไตยในทางวิชาการ ไม่ใช่ในความหมายทางสามัญ เขามีความคิดความอ่านของเขาครับ เพราะเขาเชื่อว่าสังคมนี้เราไม่จำเป็นต้องมีรัฐก็ได้ เพราะรัฐนั้นคือตัวแทนของอำนาจ แล้วอำนาจนั้นแท้ที่จริงก็คือการกดขี่ข่มเหงกันในระหว่างมวลมนุษย์ด้วยกันเองนั่นเอง เพราะฉะนั้นความคิดของเขาซึ่งเป็นอุดมการณ์หรือเป็นอุดมคติของเขาจริง ๆ ผมคิดว่าเป็นสิ่งที่น่าสนใจนะครับ เขาเสนอว่าประชาชนเรา คนเรา มนุษย์เราไม่จำเป็นต้องมีรัฐ เขาเป็นแค่ชุมชนอยู่ด้วยกันด้วยความสมัครใจช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แนวความคิดอย่างนี้ ท่านฟังดูแล้วอันที่จริงก็ใกล้เคียงกับนโยบายของรัฐบาลหลาย ๆ เรื่อง ขณะนี้คำศัพท์ต่าง ๆ นี้มีการนำมาใช้กันจนมั่วไปหมด คำว่า เอื้ออาทร เป็นแนวความคิดของพวกอนาคิสซึม

~~นะครับ~~ แล้วผู้นำความคิดทางคนสำคัญคนหนึ่งก็คือท่านศาสตราจารย์คุณหมอประเวศ วะสี ~~นะครับ~~ ยันนี้เอ็นจีโอ ผมคิดว่าทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายไหนก็ให้ความเคารพนับถือท่าน ท่านเองก็เป็นกำลังสำคัญคนหนึ่ง~~นะครับ~~ แท้ที่จริงแล้วที่ท่านได้มีส่วนในการผลักดัน จนทำให้รัฐบาลนี้~~นะครับ~~ขึ้นมาสู่อำนาจอยู่ในปัจจุบันนี้ อันนี้ถ้าผมจะผิดไปก็ต้อง ขอประทานอภัยด้วย แต่จากการที่ผมศึกษามา ผมเข้าใจว่าเป็นเช่นนั้นครับ เพราะฉะนั้น สำหรับการที่เรามีเอ็นจีโอ ซึ่งอีกชื่อหนึ่งของเขา โดยถ้าหากว่าเราจะมีการศึกษากันให้ลึกซึ้งจริง ๆ ก็คือเขาเรียกว่าเป็นกลุ่มประชาสังคม กลุ่มประชาสังคมนี้ทำหน้าที่เชื่อมต่อนะครับ ที่อยู่ในช่องว่างระหว่างประชาชนกับภาครัฐแล้วก็ภาคเอกชน ----------

เอกชนในที่นี้คือหมายความถึงพวกธุรกิจต่าง ๆ ทั้งหลายแหล่ เขาจะมาช่วยอุดช่องว่างตรงนี้ให้เพื่อไม่ให้เกิดความแตกต่างกันในสังคมมากจนเกินไป เพราะฉะนั้นจุดประสงค์อันหนึ่งซึ่งผมคิดว่าเอ็นจีโอ ทุกกลุ่มถ้าหากว่าไม่เป็นประเภทซึ่งประเภทที่จอมปลอมก็มี อันนี้คงไม่ปฏิเสธกัน ถ้าเป็นเอ็นจีโอซึ่งมีอุดมการณ์จริง ๆ ผมคิดว่าเอ็นจีโอทุกกลุ่มสิ่งหนึ่งที่เขาต้องการก็คือ เขาต้องการเห็นความเป็นธรรม ความยุติธรรมในสังคมครับ เราได้เห็นข่าวใช่ไหมครับ อย่างกรีนพีซ (Green Peace) ต่อสู้ทุกรูปแบบ แม้กระทั่งการทำผิดกฎหมาย เพราะเหตุว่าเขาเชื่อว่า กฎหมายซึ่งกำหนดโดยผู้มีอำนาจ แต่ไม่เป็นธรรม ปกครองบ้านเมืองโดยอาศัยอำนาจอย่างเดียว มุ่งแสวงหาประโยชน์กับตัวเองนั้น กฎหมายเช่นว่านั้นไม่พึงที่จะได้รับการเคารพจากเขาและเขามีสิทธิที่จะละเมิดกฎหมายเหล่านั้น เพราะเป็นกฎหมายซึ่งไปทำลายล้างสิทธิของพวกเราและของประชาชน ท่านเห็นไหมครับ การประชุมดับเบิลยูทีโอ (WTO) ตั้งแต่ซีแอตเติลไป ไปมิลาน ไปจินฮัว ไปแคนคูนสุดท้าย คนพวกที่ไปต่อต้านไปประท้วงนั้น พวกนั้นเป็นคนชั่ว คนไม่ดีทั้งหมดหรือครับ คงไม่ใช่กระมังครับ เขาต่อต้านคัดค้านอะไรครับ เขาต่อต้าน คัดค้านโลกาภิวัตน์ เขาต่อต้านทำไมครับโลกาภิวัตน์ หลายคนยืนยันว่าไม่มีทางที่จะไปต่อสู้อย่างอื่นได้ เพราะว่าผู้เข้ามากุมอำนาจก็คือผู้ที่กำหนดกฎหมายเป็นผู้ที่วางกฎเกณฑ์กติกาของสังคม ชนใดมีอำนาจในการออกกฎหมายก็ย่อมออกกฎหมายเพื่อประโยชน์ของชนกลุ่มนั้น อันนี้เป็นวาทะซึ่งผมคิดว่ามีสัจธรรมอยู่ในตัวเอง สำหรับในเมืองไทยเราเองขณะนี้เราพอที่จะมีความรู้สึกตระหนักกันแค่ไหน เพียงใดในสภาอันทรงเกียรติแห่งนี้ว่า เรากำลังอาจจะถูกโลกาภิวัตน์คุกคามเข้ามาที่จะมาทำลายเรา ทำลายสังคมเราสุดท้ายแล้วเราก็ต้องตกเป็นเสมือนหนึ่งเป็นอาณานิคมในยุคใหม่ให้กับผู้ที่กำลังมุ่งที่จะยึดอำนาจของโลกนี้ เรารู้หรือเปล่าว่าใครที่เป็นส่วนหนึ่งของอำนาจซึ่งกำลังคุกคามเราอยู่ในขณะนี้ในนามของโลกาภิวัตน์ เพราะฉะนั้นสิ่งที่ผมเองผมอยากจะเรียกร้อง ณ ที่นี้ก็คือ ผมคิดว่าถ้าเราจะมองประเด็นปัญหาเรื่องเอ็นจีโอ เราควรต้องมองด้วยหัวใจที่เปิดกว้างมากกว่านี้ เพราะฉะนั้นสำหรับรายงานฉบับนี้ผมคิดว่า ถ้าหากว่าเป็นไปได้ทางท่านกรรมาธิการหากจะเอาไปลองศึกษาเพิ่มเติม แก้ไขปรับปรุงดูนะครับ ให้รอบด้านหน่อย

ถึงแม้ว่าอย่างไรก็ตามแต่รายงานฉบับนี้ถึงสรุปลงไปแล้วในที่สุด สมมุติว่าท่านยอมรับตามที่ผมเสนอนี้ แล้วผลการสรุปของในรายงานฉบับนี้อาจจะไม่เป็นที่พอใจกับผู้ที่มีอำนาจและอาจจะเป็นส่วนหนึ่งของโลกาภิวัตน์ที่คุกคามบ้านคุกคามเมืองเราอยู่ในขณะนี้ก็ตาม แต่ผมก็คิดว่านั่นอย่างน้อยที่สุดก็เป็นการยืนยันถึงความมีวุฒิภาวะการเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับนะครับ ว่าอยู่ในสภาแห่งนี้เป็นผู้ที่มีคุณวุฒิ มีวุฒิภาวะ การมองอะไรก็ต้องมองอย่างรอบด้านและจะต้องมีความสมดุลในการเสนอความคิดความเห็น

สุดท้ายนะครับท่านประธานฯ ผมคิดว่ารายงานฉบับนี้คงจำเป็นที่จะต้องแก้แล้วนะครับ โดยเฉพาะขณะนี้ผมไม่ทราบว่าคุณครูประทีปอยู่ที่นี่หรือเปล่า ผมคิดว่าไม่แฟร์กับท่านนะครับ เพราะมูลนิธิดวงประทีปเองนี้นะครับ ในหน้า ๑๓ นี้ ตรงพารากราฟ (Paragraph) สุดท้าย----------

ผมอ่านแล้วผมเข้าใจว่าท่านถือว่ามูลนิธิดวงประทีปนี้เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่พึงประสงค์องค์กรหนึ่งของสังคมไทย แต่พอมาดูในหน้าที่ ๒๒ นี้ในพารากราฟที่ ๒ นี้บอกว่ากลุ่มแนวร่วมของสมัชชาคนจนนี้ประกอบด้วยองค์กรต่าง ๆ นี้ซึ่งรวมทั้งมูลนิธิดวงประทีปด้วย ซึ่งอันนี้ก็อยู่ในประเภทซึ่งไม่เป็นที่พึงปรารถนาในสังคมไทย ไม่พึงประสงค์นะครับ เพราะว่าที่ไม่พึงประสงค์นี้เริ่มตั้งแต่หน้า ๑๔ เป็นต้นมา จนมาถึงหน้า ๒๒ นี้ก็ยังไม่พึงประสงค์อยู่นั่นแหละ เพราะฉะนั้นอันนี้แม้แต่ข้อมูลตรงนี้ก็ยังขัดแย้งกันเองอยู่ในตัวนี่ยกเว้นแต่ท่านอาจจะบอกนี่คือมูลนิธิดวงประทีป ๑ อีกอันหนึ่งมูลนิธิดวงประทีป ๒ เป็นคนละมูลนิธิกัน ความผิดพลาดอย่างนี้เราคงปล่อยออกไปไม่ได้นะครับ เพราะฉะนั้นนอกเหนือไปจากข้อวิพากษ์วิจารณ์ของผมที่ผมได้อภิปรายไปแล้วนี่ข้อผิดพลาดที่เห็นปรากฏชัดเจนที่นี่ผมคิดว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่รายงานฉบับนี้ที่จะต้องมีการแก้ไขให้ถูกต้องเสียทั้งหมดเสียก่อน ก่อนที่สภาแห่งนี้จะสามารถรับรองข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นในรายงานฉบับนี้ได้ ขอบพระคุณครับ

ประธานวุฒิสภา : กรรมาธิการจะตอบเลยไหมครับ เหลืออีก ๒ ท่าน เชิญท่านอดุลย์ครับ

นายอดุลย์ วันไชยธนวงศ์ (แม่ฮ่องสอน) : ผมยังไม่ได้จะอภิปราย ที่ผม

ประธานวุฒิสภา : ท่านยกมือ

นายอดุลย์ วันไชยธนวงศ์ (แม่ฮ่องสอน) : ยกมือเพื่อเรียนท่านประธานฯ ว่าขอให้ช่วยกระชับหน่อย แต่ละคนใช้เวลานานมากเลยท่านประธานฯ ครับ จะยาวมากเลยครับ

ประธานวุฒิสภา : ขอบคุณครับ เชิญท่านอาจารย์จอนก่อนครับ เชิญครับ

นายจอน อึ๊งภากรณ์ (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธานฯ ที่เคารพ ผม จอน อึ๊งภากรณ์ องค์การพัฒนาเอกชนเป็นสถาบันที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นสถาบันที่คนที่มีอุดมการณ์อยากจะเห็นสังคมที่เป็นธรรม อยากจะเห็นสังคมที่ดีขึ้น นอกจากสามารถแสดงอุดมการณ์ออกมาเป็นความคิดแล้วยังสามารถที่แสดงออกมาเป็นการกระทำได้และเป็นการกระทำภายในขอบเขตของกฎหมาย เช่น เห็นว่าประเทศชาติมีปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมก็สามารถที่จะตั้งองค์กรทำงานเพื่อส่งเสริมสิ่งแวดล้อม

ที่ดีได้ เห็นว่าอาหารมีพิษ ก็สามารถที่จะส่งเสริมเกษตรทางเลือก เกษตรธรรมชาติได้ เห็นว่าคนในชุมชนแออัดด้อยการศึกษาก็สามารถที่จะจัดระบบการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสได้ ทุกประเทศที่เป็นประชาธิปไตยมีการส่งเสริมโครงการพัฒนาเอกชนให้มีความรุ่งเรืองและเป็นที่ยอมรับของทุกคนทุกฝ่าย แต่ในกรณีการศึกษาครั้งนี้คณะที่ทำการศึกษาได้พลาดโอกาสอันยิ่งใหญ่ ผมเองเป็นคนยกมือลงความเห็นสนับสนุนให้ทำการศึกษานี้ ทั้ง ๆ ที่วุฒิสภาไม่ได้มีหน้าที่ตรวจสอบองค์การพัฒนาเอกชน แต่ผมถือว่าถ้าวุฒิสภาได้ศึกษาเรื่ององค์การพัฒนาเอกชนแล้วทำให้สังคมมีความเข้าใจในองค์การพัฒนาเอกชนมากขึ้นจะเป็นประโยชน์อย่างมาก เช่น เข้าใจในความหลากหลายขององค์การพัฒนาเอกชนที่มีในประเทศไทยที่มีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศชาติ เช่น ทำให้เข้าใจปัญหาอุปสรรคในการทำงานขององค์การเอกชน เช่น เสนอมาตรการที่จะส่งเสริมให้องค์การพัฒนาเอกชนได้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สิ่งเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมาก แต่ผมเสียดายในความพลาดตรงนี้ เนื่องจากบังเอิญกรรมาธิการหลายท่านผมคิดว่าเริ่มต้นโดยมีอคติต่อองค์การพัฒนาเอกชน ต้องการรายงานออกมาเป็นข้อสรุปที่สอดคล้องกับความอคติของตน รับฟังความเห็นด้านเดียว ไม่ได้ศึกษาองค์การพัฒนาเอกชนอย่างลึกซึ้ง ไม่ได้แม้แต่คุยกับองค์การเอกชนอย่างกว้างขวาง ยกเว้นเชิญผม ครูประทีป คุณมีชัย หรือ ส.ว. ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์การพัฒนาเอกชนมา----------

ทำให้ดูเสมือนว่า การทำงานของกรรมาธิการชุดนี้จะสอดคล้องกับแนวการทำงานของรัฐบาลปัจจุบันที่พยายามกำจัดทุกส่วนของสังคมที่จะมีลักษณะท้วงติง หรือเสนอความคิดเห็น หรือเป็นพลังทางสังคมที่จะมาคานกับอำนาจรัฐได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเข้าไปแทรกแซงควบคุมวุฒิสภาเอง การเข้าไปแทรกแซงสื่อมวลชน และการพยายามกดบทบาทขององค์การพัฒนาเอกชนในสังคมไทย สิ่งเหล่านี้เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในรัฐบาลนี้ ทำให้เราอยู่ในสภาวะอันตรายของความเป็นประชาธิปไตยของเราอยู่ในอันตรายมากเทียบกับใน ๒๐ ปีที่ผ่านมานะครับ ผมเองต้องบอกว่า ในฐานะที่ผมเคยทำงานในองค์การพัฒนาเอกชนมา ๒๐ กว่าปี องค์การพัฒนาเอกชนต่าง ๆ มีข้อบกพร่องมากมาย มีสิ่งที่ผมเองหมันไส้ มีความเห็นวิพากษ์วิจารณ์มากมาย แต่สิ่งเหล่านี้ไม่ได้ปรากฏออกมาในรายงานนี้ สิ่งที่วิจารณ์องค์การพัฒนาเอกชนที่ออกมาในรายงานนี้กลับกลายเป็นความเชื่อของคนที่เกลียดองค์การพัฒนาเอกชน หลายอย่างไม่เป็นความจริง แล้วก็ไปพุ่งเป้าที่สมัชชาคนจน พุ่งเป้าที่องค์การพัฒนาเอกชนที่มีบทบาทคัดค้านการสร้างเขื่อนต่าง ๆ ความจริงตามข้อจำกัดความขององค์การพัฒนาเอกชนนั้น ต้องบอกว่าสมัชชาคนจนเองไม่ใช่องค์การพัฒนาเอกชน สมัชชาคนจนเป็นการรวมกลุ่มของชาวบ้านทั่วประเทศที่ได้รับความเดือดร้อนจากนโยบายของอำนาจรัฐนะครับ ความเดือดร้อนในการสร้างเขื่อน ความเดือดร้อนเรื่องที่ดินทำกิน และความเดือดร้อนอื่น ๆ ได้มีการรวมตัวและก็มีปัญญาชนชนชั้นกลางที่เกี่ยวข้องกับเอ็นจีโอ บางส่วนเข้าไปร่วมทุกข์ร่วมสุขด้วย แต่ไม่ได้ถือว่าเป็นเอ็นจีโอ แต่แม้แต่ว่าสมัชชาคนจนจะไม่ใช่เอ็นจีโอ แต่ก็ไม่ใช่อะไรที่จะต้องเป็นเป้าในการวิพากษ์วิจารณ์หรือโจมตีนะครับ เพราะว่าคณะกรรมาธิการชุดนี้เองก็ไม่ได้ไปศึกษาลึกซึ้งในสมัชชาคนจน นอกจากศึกษาจากคนที่มีอคติครับ สมัชชาคนจนไม่ได้ลงไปคุยกับชาวบ้านที่อยู่ในขบวนการของสมัชชาคนจน คุยแต่กับคนที่ไม่ชอบสมัชชาคนจน เพราะฉะนั้นโดยรวมแล้วผมถือว่า คณะกรรมาธิการชุดนี้ได้เสียโอกาสอันยิ่งใหญ่ที่จะนำเสนอข้อเท็จจริงให้ภาพพจน์ที่เป็นจริงนั้นไม่ใช่มองเอ็นจีโอเลิศ ไม่ใช่มองเอ็นจีโอแย่ แต่มองความเป็นจริงนะครับ แล้วก็ไม่ใช่มาจำแนกว่าพึงประสงค์ไม่พึงประสงค์

๑๕

๑๕๕

ว. ๒๑ (ส. ทั่วไป) สุพิชญ์ลักษณ์ ๘๒/๒

พึงประสงค์ของใครครับ ไม่พึงประสงค์ของใคร คำว่า "พึงประสงค์" ในความหมายของผมมีเอ็นจีโอที่ไม่พึงประสงค์เพียงกลุ่มเดียว คือ เอ็นจีโอเก๊ หรือเอ็นจีโอปลอม หมายถึงบุคคลซึ่งไปตั้งเอ็นจีโอ ----------

- ๘๓/๑

เพราะฉะนั้นผมคิดว่าผมหวังว่าวุฒิสภาจะมีโอกาส ผมคิดว่าผมเห็นว่ายังไม่ควรรับรายงานอันนี้ วุฒิสภาถ้าจะศึกษาเรื่องเอ็นจีโออย่างจริงจังนะครับ น่าจะตั้งคณะกรรมาธิการขึ้นมาชุดใหม่ศึกษาเรื่องนี้อย่างรอบด้านและให้เวลาพอสมควรนะครับ ผมมีความเห็นเท่านี้นะครับ

ประธานวุฒิสภา : ขอบคุณครับท่านอาจารย์จอนครับ เชิญท่านกรรมาธิการชี้แจงครับ เชิญท่าน พลเอก วิชา ครับ เดี๋ยวรอให้ท่านกรรมาธิการชี้แจงก่อนครับ เชิญครับ

พลเอก วิชา ศิริธรรม (ประธานคณะกรรมาธิการ) : เรียนท่านประธานฯ ที่เคารพ ท่านสมาชิกฯ ผู้ทรงเกียรติครับ ก่อนที่ผมจะไปพูดถึงตอบคำถามของท่านผู้มีเกียรติที่อภิปราย ผมขอเรียนอย่างนี้นะครับว่า สำหรับความรู้สึกส่วนตัว ผมเห็นด้วยเหมือนที่อาจารย์จอนพูดว่าเอ็นจีโอนั้นเป็นองค์กรที่จำเป็นสำหรับประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่ด้อยพัฒนา ประเทศที่กำลังพัฒนาหรือประเทศที่พัฒนาแล้ว เพราะสภาพปัญหาของประเทศต่าง ๆ ที่ด้อยพัฒนาก็มีปัญหาไปอย่าง ที่กำลังพัฒนาก็มีปัญหาไปอีกอย่าง ที่พัฒนาแล้วเราก็ได้รับข่าวสารอยู่ทุกวันว่ามีปัญหา เพราะฉะนั้นผมยืนยันว่าความรู้สึก ความเห็นของผมเอ็นจีโอเป็นองค์กรที่มีความจำเป็นกับประเทศนะครับ ผมไม่เคยปฏิเสธ กรรมาธิการของเราก็ไม่เคยปฏิเสธในการที่จะไม่พอใจนโยบายของรัฐจะรวมกลุ่มกันประท้วง รวมกลุ่มกันเดินขบวน แต่มีข้อแม้อย่าละเมิดกฎหมายและทำให้ผู้อื่นเขาเดือดร้อน เช่น การปิดถนน เช่น การใช้กำลังเข้าไปยึดสถานที่ราชการ การปีนทำเนียบยามวิกาล การยึดโบกี้รถไฟอย่างนี้เป็นต้นนะครับ ผมสนับสนุนที่จะแสดงออกในการชุมนุมประท้วง ผมสนับสนุนในการที่จะเดินขบวนคัดค้าน แต่อย่าทำผิดกฎหมาย ผมอยากจะตอบคำถามของท่านมนตรีนะครับ

อันแรก ที่เราเปลี่ยนจากสมุดปกขาวเป็นเขียว เนื่องจากคิดว่ามีเวลา เพราะว่าการศึกษานี้เสร็จมาปีกว่าแล้ว แต่ว่าท่านอาจารย์วัลลภ ตกชื่อท่านอาจารย์วัลลภไปที่ให้ความร่วมมือ เราได้ทำใบแทรกไว้ แต่ถ้ามีเวลาก็น่าจะพิมพ์อันนี้ก็อยากจะพิมพ์ลงในนี้ก็จึงต้องเปลี่ยน

สำหรับท่านมนตรี ผมขออนุญาตตอบคำถามท่านที่ว่าเราไม่ไปศึกษา ที่จริงเราให้เกียรติพวกเราเองที่เป็นเอ็นจีโอเชิญมาก่อน มาให้ข้อมูลกับเรา แต่ว่าท่านมนตรีท่านไม่มาอาจจะติดภารกิจอะไรไม่ทราบ ก่อนที่จะไปตอบคำถามอันนี้ที่ว่านั่น

๑๙๗

ผมในช่วงชีวิตหลาย ๆ ช่วง ผมเป็นเอ็นจีโอ แล้วก็เป็นเอ็นจีโอในช่วงที่ผมภูมิใจก็คือ การหาเงิน เนื่องจากว่าผมเป็นทหารไม่มีเงิน มีแต่แรงกายกับสติปัญญา ได้กระโดดร่ม ดิ่งพสุธาอยู่ ๑๐ กว่าปี เพราะตอนนั้นการกระโดดร่มดิ่งพสุธานั้นเป็นของใหม่ที่ประชาชนนิยมชม มาเข้าชมก็บริจาค สร้างโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารให้เด็ก ๆ ถ้าผมจำตัวเลขไม่ผิด ๒๘๗ โรงเรียน ในการทำงานนี้ผู้ใต้บังคับบัญชาผมตายไป ๒ คน ~~ตำรวจ~~----------

เพราะฉะนั้นผมคิดว่าผมเข้าใจ แล้วผมใจกว้าง ไม่มีอคตินะครับ ส่วนที่ท่านมนตรีใช้คำพูดค่อนข้างรุนแรงว่า กรรมาธิการชุดนี้เห็นประชาชนเป็นควาย ผมคงไม่ต่อล้อต่อเถียง แต่ตอบแทนกรรมาธิการได้ว่า ถ้าเราเห็นอย่างนั้นรับรองเราไม่ได้มาที่นี่ ประชาชนไม่เลือกแน่นะครับ เราติดดิน เราเห็นความเดือดร้อนของประชาชน เราเข้ากับทุกฝ่ายได้ เขาถึงเรียกเรา อีกอันหนึ่งครับที่ว่าเราแยกเอ็นจีโอพึงประสงค์กับไม่พึงประสงค์ สังคมทั่วไป องค์กรทั่วไป ย่อมมีทั้งคนไม่ดีและคนดี เรายกย่องเสมอ ชื่นชมเสมอว่า เอ็นจีโอที่ดีนั้นมีเกิน ๙๐ เปอร์เซ็นต์ ส่วนเอ็นจีโอที่ไม่พึงประสงค์เป็นส่วนน้อย ชอบปลุกปั่นบิดเบือนข้อมูลใช้กฎหมู่ข่มกฎหมาย ชอบทำผิดกฎหมาย ซึ่งคือคนพวกนี้ที่ถือว่าไม่พึงประสงค์ ไม่ใช่ว่าใครค้านรัฐบาลแล้วเป็นเอ็นจีโอไม่พึงประสงค์ ไม่ใช่ครับ พวกที่ใช้กฎหมู่ข่มเหงกฎหมาย พวกที่สร้างความเดือดร้อนให้ประชาชนที่ไม่รู้อีโหน่อีเหน่การปิดถนนหนทาง การเข้ายึดสถานที่ราชการ รัฐวิสาหกิจ ผมถือว่าคณะเราถือว่าไม่พึงประสงค์ แต่ใช่ว่าเอ็นจีโอไม่พึงประสงค์นั้นจะตั้งหน้าตั้งตาทำแต่สิ่งที่ผิดกฎหมาย สิ่งที่เขาทำดีก็มีนะครับ เหมือนกับที่เราว่าเราคนดี ไม่ใช่ว่าไม่เคยทำผิด อันนี้เป็นธรรมชาติของมนุษย์ เป็นธรรมชาติขององค์กร ไม่ทราบผมตอบคำถามท่านผู้มีเกียรติ ส่วนมูลนิธิดวงประทีป ผมเป็นคนหนึ่งที่เมื่อได้ข่าวว่าคุณครูประทีปของเราได้รับเกียรติรับเลือกนะครับ ผมเป็นผู้หนึ่งที่เสนอพร้อมกับพลเอก พนม อยากให้ประธานฯ ได้ประกาศในที่ประชุมของวุฒิสภาเราถึงเกียรติคุณของครูประทีป ส่วนเรื่องมูลนิธิดวงประทีปไปเข้ากลุ่มเป็นแนวร่วมของสมัชชาคนจน อย่างไรนั้น เดี๋ยวท่านอนันต์จะตอบ ขอบคุณครับ

ประธานวุฒิสภา : เชิญท่านอนันต์ ดาโลดม ครับ

นายอนันต์ ดาโลดม (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพ กระผม นายอนันต์ ดาโลดม จากจังหวัดสุราษฎร์ธานีนะครับในฐานะกรรมาธิการ กระผมขอกราบเรียนท่านประธานฯ แล้วก็ขอเรียนต่อประเด็นที่ทางบรรดาท่านสมาชิกวุฒิสภาได้ให้ความเห็นกรรมาธิการด้วยนะครับ

ซึ่งประการแรกผมต้องกราบเรียนท่านประธานฯ ว่าผมรู้สึกเสียดายนะครับที่ไม่มีโอกาสได้นำเสนอเรื่องราวที่เป็นบทคัดย่อของการศึกษาของคณะกรรมาธิการ

ซึ่งผมคิดว่าในรายงานของคณะกรรมาธิการที่แบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ๑๐ ประเด็นนั้น ผมกราบเรียนท่านประธานฯ ครับว่าร้อยละ ๕๐ ในรายงานนั้นจะพยายามในการที่จะชี้ให้เห็นถึงเรื่องของบทบาทขององค์กรเอกชนที่มีประโยชน์ต่อสังคมและต่อประเทศชาติ แล้วก็มีอยู่เพียงส่วนเดียวที่ได้พูดถึงเรื่องของปัญหาที่เกิดขึ้นขององค์กรพัฒนาเอกชน ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ในบ้านเมืองในสังคม

และประการที่ ๒ ท่านประธานฯ ครับ เอกสารในการรายงานนั้น มีอยู่ทั้งหมด ๓ ชุด คือชุดที่ ๑ เป็นเอกสารที่ทางท่านกรรมาธิการคงได้อ่านไปค่อนข้างที่จะมาก แต่ว่าในจุดสำคัญ ก็คือ เอกสารที่คณะกรรมาธิการได้มีการศึกษาในกรณีที่เป็นกรณีศึกษา ก็คือ รายงานการศึกษาเฉพาะผลกระทบจากการเปิดปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูล แล้วก็เป็นบทคัดย่อบทสรุปสำหรับผู้บริหารรายงานการศึกษาดังกล่าวนั้นด้วยนะครับ เอกสารดังกล่าวทั้ง ๓ ชุดนี้ กระผมคิดว่าเป็นเอกสารน่าที่จะเป็นรายงานที่จะสามารถประกอบการพิจารณาของบรรดาเพื่อนสมาชิกวุฒิสภาได้เป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าบางเรื่องอาจจะไม่เป็นที่พึงประสงค์อาจจะไม่ถูกใจนะครับ แต่ก็เป็นประเด็นที่คิดว่าน่าที่จะได้เอามามีการมาวิเคราะห์กันอย่างครบถ้วน

ประการที่ ๓ ก็คือว่า ในรายงานดังกล่าวนี้อาจจะมองเห็นว่าเรามีทั้งเอกสารค่อนข้างที่จะเก่า แต่ว่าที่เก่านั้นก็เป็นเอกสารที่ได้มาจากบุคคลซึ่งเป็นที่เคารพของบรรดาคนไทย ก็คือข้อมูลที่ได้จากการเขียนบทความของท่านหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ตั้งแต่ปี ๒๕๓๖ และหลังจากนั้นก็มีเอกสารประกอบรายงานอีกหลายชุดนะครับ ซึ่งมีทั้งข้อความจากสื่อมวลชนเกือบทุกฉบับ แล้วก็เอกสารที่ดำเนินการศึกษาโดยทีดีอาร์ไอ (TDRI) บ้าง โดยเอกชนบ้าง ซึ่งที่ใช้ประกอบในการพิจารณาเขียนรายงานของคณะกรรมาธิการ ในส่วนต่อไปก็คือ เรื่องงบประมาณที่ได้มีการพูดถึง ผมกราบเรียนว่าในการรับเงินอุดหนุนจากทางต่างประเทศนั้น รายงานของคณะกรรมาธิการนั้นจะอยู่ในหน้าที่ ๓๔ ซึ่งจะมองให้เห็นว่ามีงบประมาณที่ได้รับจากต่างประเทศนั้น ทั้งในด้านของกองทุนพัฒนาและแก้ปัญหาเรื่องเอดส์ กับกองทุนทางด้านสิ่งแวดล้อม ที่ได้มีรายละเอียดค่อนข้างที่จะมาก และกรณีหน้า ๕๘ ซึ่งเป็นตัวเลขของการที่องค์กรเอกชนของไทยหรือทางรัฐบาลไทยได้รับมาจากประเทศต่าง ๆ รวมแล้วก็เป็นเงินนับเป็นพันล้านบาท แต่กระผมต้องขอมรับ ท่านประธานฯ ครับว่ามีปัญหาในเรื่องของข้อมูลว่า งบประมาณเหล่านั้นได้แบ่งมาเป็นส่วนที่เป็นองค์กรของรัฐบาลเท่าไร เอกชนจริง ๆ เท่าไรนะครับ ตรงนี้ต้องถือว่าเป็นความบกพร่องที่กระผมยอมรับว่าทางคณะกรรมาธิการนั้นไม่สามารถหาข้อมูลได้

ประการต่อไปก็คือว่า ประเด็นที่ได้มีการพูดถึงเรื่องที่ว่า มีการตั้งพื้นฐานอยู่แล้วครับว่า บทสุดท้าย บทสรุปนั้นจะเป็นอย่างไรนะครับ แต่ถ้าท่านประธานฯ ได้อ่านในข้อเสนอแนะของคณะกรรมาธิการนะครับ ผมคิดว่าบทสรุปที่มีการกล่าวของทางท่านสมาชิกวุฒิสภาบางท่านว่าตั้งไว้แล้วครับว่าจะมีบทสรุปอย่างไรนั้น หรือที่เรียกว่ามีสมมุติฐานอยู่ก่อนแล้วนั้น ผมคิดว่าน่าจะไม่เป็นความจริง

ประเด็นที่ได้มีการพูดถึงเรื่องของการโจมตีสมัชชาคนจนว่า รายงานฉบับนี้นั้นไปเน้นเรื่องสมัชชาคนจน ผมกราบเรียนอย่างนี้ท่านประธานฯ ครับว่า ในกรณีพิจารณาของคณะกรรมาธิการนั้น ได้มีการพิจารณาว่า เราควรที่จะไปศึกษากรณีความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในช่วงของการศึกษา ก็คือประมาณปี ๒๕๔๕ - ๒๕๔๖ ก็คือกรณีเขื่อนปากมูลกับกรณีของท่อแก๊ส ไทย – มาเลเซีย แล้วก็ในที่สุดคณะกรรมาธิการก็มีมติให้เป็นกรณีศึกษา

กรณีของการเปิด – ปิด ประตูน้ำเขื่อนปากมูล ซึ่งเกี่ยวข้องกับสมัชชาคนจน ดังนั้นรายงานฉบับนี้จะมีข้อมูลที่ค่อนข้างจะมาก และถ้าท่านประธานฯ ได้ไปดูในรายงานในฉบับสมบูรณ์ทั้งบทคัดย่อทั้ง ๒ ฉบับนี้ ผมคิดว่าจะเห็นภาพชัดเจนนะครับว่าอะไรเกิดขึ้น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นได้มีการโจมตีสมัชชาคนจนเป็นข้อเท็จจริงอย่างไรบ้าง ผมคิดว่าตรงนี้ก็คือข้อของการที่จะได้มีข้อมูล แล้วก็มีการลงไปทำงานในพื้นที่อย่างใกล้ชิดของคณะอนุกรรมาธิการที่ผมเป็นประธานอยู่

ในประการต่อไป ข้อเสนอแนะนะครับ ผมอยากจะให้ทางท่านประธานฯ ท่านสมาชิกวุฒิสภาได้อ่านในบทคัดย่อนะครับ ผมกราบเรียนอย่างนี้ครับว่า ตรงนี้เป็นประเด็นนะครับ ในเรื่องของการที่บอกว่าให้มีกฎหมายควบคุมนั้นนะครับ ผมขออนุญาตอ่านนะครับท่านประธานฯ ครับ ไม่มากหรอกครับ แต่ว่าจะเป็นประเด็นที่อยากให้มีการบันทึกว่าในที่สุดข้อเสนอแนะเรื่องของการควบคุมดูแลองค์กรพัฒนาเอกชนนั้นเป็นอย่างไรบ้าง ในบทคัดย่อ หน้า ซ ข้อ ๕ “การดูแลควบคุม การควบคุมดูแลการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันคือ การควบคุมดูแลด้วยกฎหมายด้วยการใช้กฎระเบียบของการจดทะเบียนเป็นมูลนิธิหรือสมาคม สำหรับองค์กรพัฒนาเอกชนที่จัดตั้งขึ้นภายในประเทศ ส่วนองค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศที่เข้ามาดำเนินการในประเทศไทยนั้น ใช้ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการดำเนินการขององค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๑----------

แล้วระเบียบคณะกรรมการพิจารณาการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศ ว่าด้วยหลักการพิจารณาและข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้ามาดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศในประเทศไทยและการจัดตั้งสำนักงานภูมิภาคในประเทศไทย ๒๕๔๓" ประเด็นนี้ครับท่านประธานฯ ครับ ก็คือว่า "อย่างไรก็ตามได้มีผู้เสนอให้ตราพระราชบัญญัติส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนขึ้นมาควบคุมจะดีกว่า เพราะกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติของสมาคมและมูลนิธิค่อนข้างล้าสมัยไม่ตรงกับลักษณะการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนนัก โดยพระราชบัญญัตินี้จะมีสาระทั้งด้านการส่งเสริมการดำเนินงานและการควบคุมไปพร้อมกัน"

อีกแนวทางหนึ่งครับท่านประธานฯ ครับ อันนี้ประเด็นสำคัญในหน้าสุดท้ายของข้อเสนอบทคัดย่อก็คือว่า สามารถควบคุมดูแลองค์กรพัฒนาเอกชนได้ลำดับหนึ่งก็คือการควบคุมกันเองครับ คล้ายกับลักษณะของสื่อมวลชนที่ให้สื่อมวลชนควบคุมดูแลกันเอง โดยมีมาตรฐานจรรยาบรรณเป็นตัวกำกับ ใครทำผิดจรรยาบรรณและถูกประณามจะมีบทลงโทษจากสังคมด้วยการไม่ให้ความร่วมมือและเปิดโปงพฤติกรรม ขณะเดียวกันองค์กรที่ดีก็จะได้รับการสนับสนุนในการดำเนินงาน ดังนั้นนี่ก็คือประเด็นที่ผมกราบเรียนว่าไม่ได้มีทางเลือกทางเดียวในรายงานของคณะกรรมาธิการ

ในส่วนต่อไปก็คือเรื่องของการจัดกลุ่มเอ็นจีโอนั้นทางท่านประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญ ท่านพลเอก วิชา ได้กล่าวไปแล้ว ผมขออนุญาตท่านประธานฯ กลับมา ต้องขออนุญาตเอ่ยนามนะครับ ท่านสมาชิกวุฒิสภาพนัส มีอยู่ ๒ เรื่องครับ ก็คือ เรื่องแรกสิ่งที่เป็นข้อคิดที่ดีมากสำหรับข้อเสนอแนะของท่านก็คือ คณะกรรมาธิการขาดการศึกษาถึงอุดมการณ์และปรัชญาของการก่อตัวขององค์กรพัฒนาเอกชน แต่จริง ๆ แล้ว ถึงแม้ว่าการศึกษานั้นจะไม่ลงไปในรายละเอียดมาก แต่ถ้าหากว่าทางท่านสมาชิกวุฒิสภาได้มีโอกาสอ่านในหน้า ๔ จะเห็นว่า ข้อมูลทั่วไปขององค์กรพัฒนาเอกชนไทยนั้นได้เรียบเรียงไว้มาเป็นขั้นเป็นตอนเป็นยุคเป็นสมัยจนถึงปัจจุบันเพราะว่ามีแนวคิด แล้วก็ยกตัวอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนที่ได้เริ่มจริง ๆ ก็คือ กระผมบังเอิญได้มีส่วนร่วมระยะเวลาสั้น ๆ ก็คือมูลนิธิบูรณะชนบทของท่านอาจารย์ดอกเตอร์ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ซึ่งกระผมตอนนั้นอยู่ที่จังหวัดอุทัยธานีก็ได้มีส่วนร่วม ก็ยกตัวอย่างเอามา ดังนั้นวิวัฒนาการต่าง ๆ นั้น

ว. ๒๑ (ส. ทั่วไป) ภาวนา ๘๖/๒

ก็ได้มีการเอามากล่าว ถึงแม้อาจจะไม่ชัดเจนอย่างที่ท่านสมาชิกวุฒิสภาพนัสได้พูดถึง แต่ก็มีอยู่บ้าง แล้วก็ในเรื่องของสมัชชาคนจน ผมกราบเรียนท่านอย่างนี้ว่า ผมเองเคยร่วมงานกับท่านบำรุง คะโยธา ตั้งแต่ปี ๒๕๓๖ ตั้งแต่สมัยที่ยังเป็น สก.ยอ. อยู่ ก็คือสมัชชาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในฐานะที่เป็นผู้เจรจา รู้จักกับแกนนำคุณนคร ศรีวิพัฒน์ คุณวีรพล โสภา ร่วมเจรจาตั้งแต่เช้ายันเย็นจนถึงเกือบสว่าง เคยทำงานร่วมกัน แล้วก็หลายเรื่องที่มีการเจรจาในขณะนั้น ก็ประสบความสำเร็จ รัฐบาลก็รับไปแก้ไข แต่ระยะหลังได้มีการเปลี่ยนชื่อมาเป็นสมัชชาคนจน อุดมการณ์ ปรัชญานั้นก็เปลี่ยนไป ซึ่งก็เป็นประเด็นที่ผมกราบเรียนว่า แท้ที่จริงในการทำรายงานนั้นกระผมก็ได้พยายามในการที่จะดูถึงเรื่องความสัมพันธ์ ก็ปรัชญาที่มีมาว่าเคยร่วมงานกันมา แต่ระยะหลังนั้นกระบวนการต่อสู้เรียกร้องเปลี่ยนไปท่านประธานฯ ครับ แล้วก็ข้อเสนอของท่านอาจารย์ ท่านสมาชิกวุฒิสภาพนัสให้ศึกษาเพิ่มเติม ตรงนี้ก็เป็นประเด็นที่คิดว่าเป็นเรื่องที่หากว่าจะมีการดำเนินการต่อไปนั้นจะเป็นประโยชน์

แล้วก็สุดท้ายสำหรับข้อคิดเห็นของท่านพนัสก็คือเรื่องมูลนิธิดวงประทีป ความจริงเรื่องนี้เป็นจุดอ่อนที่กระผมเองกราบเรียนว่า เราได้ใช้เป็นข้อมูลที่ได้มีการลงจากเอกสารอ้างอิงที่อยู่ในหน้า ๑๓ ท่านประธานฯ ครับ ก็คือยกตัวอย่างในเรื่องที่ทางสื่อมวลชนที่ได้ลง แล้วก็ได้หยิบเรื่องของการดำเนินงานของทางสมัชชาคนจนเข้ามา ไม่ใช่หน้า ๑๓ ครับ ก็คือในหน้า ๒๑ โดยได้หยิบในข้อเขียนเรื่องแกะรอยเอ็นจีโอของหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ฉบับประจำวันที่ ๑๕ พ.ย. ๒๕๔๓ ----------

ได้กล่าวถึงสมัชชาคนจน และองค์กรพัฒนาเอกชนไว้ดังนี้ นี่ก็คือสิ่งที่ได้หยิบและก็มีที่มาของข้อมูล ซึ่งจริง ๆ แล้วผมกราบเรียนนะครับว่าไม่ได้อ่านนะครับ กระผมเองก็อยากที่จะตัดออกครับ ท่านประธานฯ ครับ ได้ปรึกษากับทางคณะศึกษาว่าเราจะออกไหม ก็บอกว่านี่เป็นเอกสารที่เราได้อ้างอิงมาจากบทความนะครับ เราได้ใช้อ้างอิงไว้ชัดเจนมากเลย ไม่สามารถจะตัดได้นะครับ ซึ่งผมเชื่อว่าในข้อนี้นะครับ ถ้าท่านอาจารย์ประทีปท่านอยู่ที่นี่นะครับ ผมกราบเรียนว่า มีประเด็นว่านี่ก็คือเรื่องของความที่ถูกกล่าวไว้ แต่ว่าในส่วนที่เป็นเรื่องของในหน้า ๑๓ ก็คือ มูลนิธิดวงประทีป ผมขออ่านสั้น ๆ เพื่อที่จะเป็นรายงานที่จำเพาะจะต้องบันทึกไว้ท่านประธานฯ ครับ

ประธานวุฒิสภา : รายละเอียดไม่ต้องก็ได้ท่านครับ

นายอนันต์ คาโลคม (กรรมาธิการ) : ผมขอใช้เวลาที่เหลือท่านประธานฯ ครับ เพราะว่าเป็นประโยชน์ในการที่จะให้เห็นถึงเรื่องของการยกย่ององค์กรเอกชนที่มีผลประโยชน์ มูลนิธิดวงประทีป เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งขององค์กรภาคเอกชนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษาแก่เด็กในชุมชนแออัดที่ไม่มีโอกาสทางการศึกษาเหมือนเด็กทั่วไป เป็นองค์กรที่ได้รับรางวัลที่มีชื่อเสียงทั้งในและต่างประเทศ เป็นองค์กรที่ทำงานช่วยเหลือสังคมด้วยความบริสุทธิ์ใจ ซึ่งยังมีองค์กรพัฒนาเอกชนในลักษณะนี้อีกเป็นจำนวนมาก เช่น สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน นี้เป็นต้น นี่ก็คือประเด็น

สุดท้ายท่านประธานฯ ครับ ผมกราบเรียนว่า สิ่งที่ท่านสมาชิกวุฒิสภาจอน อึ๊งภากรณ์ ได้นำเสนอนะครับ กระผมกราบเรียนว่าที่ท่านได้พูดถึงว่าทางกรรมาธิการพลาดโอกาสในการศึกษาในการที่จะได้เห็นถึงเรื่องความสัมพันธ์ขององค์กรพัฒนาเอกชนและก็ปรัชญานะครับ

สิ่งสุดท้ายนะครับ จริง ๆ แล้วผมกราบเรียนว่า ถ้าทางคณะกรรมาธิการได้เสนอรายงานนี้แล้วก็ทางสมาชิกวุฒิสภาได้มีโอกาสอ่านทั้งเล่มนะครับ ผมคิดว่าสิ่งที่ท่านอาจารย์จอนได้กล่าวไว้นั้นนะครับ อาจจะไม่ถูกต้องทั้งหมด เพราะได้กล่าวถึงหลายประเด็นที่เราได้มองเห็นถึงคุณค่าขององค์กรพัฒนาเอกชน แต่บางส่วนโดยข้อเท็จจริงนั้น ก็เป็นเรื่องของการศึกษาครับ จะถูกใจไม่ถูกใจ แต่ถ้าท่านหยิบเอาเพียง

ส่วนน้อยนะครับ แล้วละเลยส่วนใหญ่ผมคิดว่าอะไรนั้นก็ผิดหมดล่ะครับ นี่คือประเด็นผม กราบเรียนนะครับ

แล้วก็ประเด็นสุดท้าย ผมต้องกราบเรียนว่า ท่านได้กล่าวแล้วว่า การทำงานของคณะกรรมาธิการนั้น เพื่อที่จะทำงานสอดคล้องกับรัฐบาลนี้นะครับ ผมกราบเรียนอย่างนี้ท่านประธานฯ ครับ ผมเองในฐานะที่ได้รับมอบหมายให้ทำการเขียนรายงาน เป็นเรื่องที่หนักหนาสาหัสครับ ไม่อยากทำครับ แต่ว่าเป็นหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายต้องทำ ผมเองกราบเรียนท่านประธานฯ ว่า ผมอยู่ในวุฒิสมาชิกแห่งนี้ ๒ ปีเศษ ผมถูกมีกลุ่มคนยื่นถอดถอนผม ๒ ครั้งท่านประธานฯ ผมเชื่อว่าไม่มีสมาชิกวุฒิสภาคนไหนนะครับ ที่จะมีโอกาสได้รับเกียรติอย่างผม ยื่นถอดถอน ๒ ครั้ง ครั้งแรกก็คือการตรวจสอบการขายยางพารา ๑๓๓,๐๐๐ ตัน ยื่นถอดถอนผม วันนี้ผู้ถอดถอนไม่รู้ไปไหนแล้ว ครั้งที่ ๒ ท่านประธานฯ ครับ ก็คือยื่นถอดถอนผมในกรณีที่ทำการศึกษาเรื่องการทำงานของกองทุนพัฒนาและฟื้นฟูเกษตรกร ผมโดนยื่นถอดถอนอีก ท่านประธานฯ ครับ อย่างนี้หรือครับที่นายอนันต์ ดาโลดม สมาชิกวุฒิสภาจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทำงานให้แก่รัฐบาล ผมกราบเรียนว่า ไม่เคยคิดแม้แต่น้อยในการที่ทำอย่างนั้น ผมขอบคุณมากครับ

ประธานวุฒิสภา : ครับ ท่านอนันต์ครับ ขอบคุณครับ ท่านสมาชิกฯ ที่ยกมืออภิปราย ๑๐ ท่านด้วยกัน ขอตกลงหน่อยได้ไหมท่านครับ คือตั้งแต่ท่านไกรศักดิ์ ท่านวัลลภ ท่านการุณ ท่านนิรันดร์ ท่านเตือนใจ ท่านมาลีรัตน์ ท่านทองใบ ท่านสมบูรณ์ ๑๒ ท่านไม่ใช่ ๑๐ ท่านนะครับ ทีนี้เวลาเราใช้เวลามามากแล้วว่าต้องมีกำหนดเวลายุติ นิดหนึ่ง ถ้าอย่างนั้นเราก็จบไม่ได้ ถ้าจะอภิปรายทุกคนนะครับ----------

ผมขอว่าถ้าเป็นต่อเวลาให้ท่านอภิปรายอีกรวมเบ็ดเสร็จแล้ว ๒๐ นาทีคงน่าจะพอนะครับ ท่านใดที่อภิปรายแล้วก็ซ้ำกันก็ไม่ต้องอภิปรายนะครับเพราะว่ากรรมาธิการชี้แจงแล้ว แล้วหลายคนอาจจะซ้ำกัน เชิญท่านที่ยังไม่อภิปรายนะครับ ท่านการุณครับ เชิญครับ ท่านมนตรีเดี๋ยวก่อน ท่านอภิปรายรอบแรกแล้วให้ท่านการุณก่อนครับ เดี๋ยวเอาไว้รอบหลัง เชิญท่านการุณครับ

นายการุณ ใสงาม (บุรีรัมย์) : ท่านประธานฯ ครับ ผม การุณ ใสงาม ก็ไม่มีอะไรหรอกครับท่านประธานฯ ครับ ทำสบาย ๆ นะครับ หายใจลึก ๆ ครับท่านประธานฯ ไม่มีอะไรมากครับท่านประธานคณะกรรมาธิการก็ยิ้ม ๆ อย่างนี้ดีแล้วล่ะครับ ท่านอนันต์ก็ถูกตำหนิบ้างอะไรบ้างก็เป็นธรรมดาครับ ก็ท่านไปศึกษาเรื่องที่ไม่ควรจะศึกษา ก็เขียนยากอย่างนี้แหละ นี่ท่านประธานฯ ดู ผมเห็นอยู่ ๒ - ๓ เล่มของคณะกรรมาธิการ เล่มหนึ่งเป็นเล่มสีฟ้า ๆ รายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน วุฒิสภา เอาล่ะว่าไป ก็ใช้ได้บ้าง ใช้ไม่ได้บ้างเดี๋ยวจะว่ากันนะครับ อีก ๒ เล่มก็มีรายงานการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิด - ปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูล เสนอต่อคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน วุฒิสภา แล้วก็มีอีกสีเหลือง ๆ นี้ครับ บทสรุปสำหรับผู้บริหารรายงานการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิด - ปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูลของคณะกรรมาธิการศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน วุฒิสภา ผมสับสน ท่านไม่รู้เอามาทำไมนี่ ดูท่าทางไม่ตรงเรื่องของการศึกษาองค์กรพัฒนาเอกชน อันนี้นะครับ แล้วดูท่าทางท่านประธานคณะกรรมาธิการก็จะสับสนนะครับว่า องค์กรพัฒนาเอกชนหรือเขาเรียกกันว่าเอ็นจีโอกับการประท้วงกับการเดินขบวนนี่เป็นอย่างไรกัน ต้องเข้าใจนะครับการประท้วงก็ตาม การเดินขบวนก็ตามไม่ใช่เรื่องของเอ็นจีโอนะครับ ไม่ใช่ภารกิจของเอ็นจีโอครับ ไม่ใช่เอ็นจีโอทำด้วย ๑๔ ตุลาไม่ใช่เอ็นจีโอนะครับที่เดินขบวนเต็มท้องถนน ๑๔ ตุลาปี ๑๖ พฤษภาทมิฬปี ๓๕ ก็ไม่ใช่เอ็นจีโอจะได้เข้าใจนะครับ นั่นคือเขาประท้วงเขาชุมนุมเขาคัดค้านทางการเมือง ไม่ใช่ แล้วอย่าสับสนอีกท่านประธานฯ ครับ บอกท่านประธานคณะกรรมาธิการด้วยว่า กระโดดร่มเพื่อรับบริจาคแล้วสร้างโรงเรียนไม่ใช่เอ็นจีโอรู้หรือเปล่า นั่นคือการทำงานกิจกรรมเพื่อหาเงินบริจาค บริจาคแล้วก็ไปช่วยการกุศลไป อย่าสับสน

นะครับ อย่านึกว่าตัวเองเป็นเอ็นจีโอ ไม่ใช่นะครับ แล้วท่านบอกว่าใช้กฎหมู่ข่มเหงกฎหมาย อะไรต่าง ๆ ๑๔ ตุลาหรือปี ๓๕ พฤษภาทมิพก็นั่นแหละครับกฎหมู่แท้ ๆ เลยล่ะครับ กฎหมาย คือสุจินดานะครับ ตอนนั้นจำได้ไหมครับแล้วตอน ๑๔ ตุลากฎหมายก็คือถนอม ประภาส จำได้ไหม นั่นแหละเขาประท้วงเขาคัดค้าน เขาขับไล่เผด็จการ เขาขับไล่รัฐบาลที่ถูกกฎหมาย ถูกกฎหมายในวันนั้นรู้หรือเปล่า แต่เขาคัดค้าน คนคัดค้านผิดกฎหมายไหม ผิด นี่เขาประท้วงก็เดินขบวน ไม่ใช่เอ็นจีโอ เข้าใจอย่าสับสนนะครับ เอาล่ะครับทีนี้ดูรายงานสักนิดหนึ่ง หน้า ๖๕ ส่วนกลุ่มเลวคือกลุ่มคนหน้าเดิมที่เป็นแกนนำม็อบ (Mob) ชาวไร่ ชาวนา ม็อบเกษตรกรมาประท้วงรัฐบาล มีการปลุกระดมกันแหลกลาญ เอาคนยากจนที่เขาต้องการเงินค่าชดเชยไม่รู้จักจบสิ้นมาเรียกร้องต่อรองกับรัฐบาล เช่น การต่อต้านการสร้างเขื่อนปากมูล ที่เป็นปัญหาไม่รู้จบสิ้น ผมมาเห็นสงสัยอันนี้กระมังที่เกิด ๒ เล่มเรื่องเขื่อนปากมูล - - - - - - -

เห็นไหมครับ ไม่ใช่เรื่องเลย มือบชาวไร่ มือบชาวนา ไม่ใช่เอ็นจีโอเข้าใจผิดแล้ว นั่นคือความเดือดร้อนของชาวไร่ ความเดือดร้อนของชาวนา ในประเด็นปัญหานั้น ประเด็นปัญหานี้ ในเรื่องนั้น ในเรื่องนี้ แล้วเขาก็เดือดร้อนมา เขาก็ชุมนุม เขาก็ประท้วง เขาก็คัดค้าน เขาก็เรียกร้อง เพราะอะไร เพราะเขาบอกพวก ส.ว. ส.ว. ก็นำมาทำให้เขา หรือทำให้เขาไม่สมประโยชน์ เขาบอกผู้แทนราษฎร ผู้แทนราษฎรก็มาทำให้เขาไม่ได้ ทำไม่สมประโยชน์ เขาบอกนายอำเภอ บอกปลัดอำเภอ บอกผู้ว่าราชการจังหวัด บอกรัฐมนตรีก็ทำไม่ได้ความ เขาก็เลยชุมนุมประท้วงคัดค้าน ความเดือดร้อนไม่ใช่เอ็นจีโอเข้าใจผิด เอ้าอีก มือบเกษตรกรก็อธิบายมาแล้ว มาประท้วงรัฐบาล เอ้าอธิบายไปแล้วนะครับ ปลุกระดมกันแหลกลาญ อะไรท่านประธานฯ สรุปลงไป เขาก็บอกเขาเดือดร้อน เขาก็คุยกันมา เขาพูดกันมา เขาว่ากันมา ท่านประธานฯ ครับ ประเทศที่เป็นประชาธิปไตย เอ็นจีโอจะต้องได้รับการสนับสนุนนะครับ ต้องส่งเสริมครับ ที่สำคัญท่านประธานฯ ครับ ยิ่งประเทศเป็นประชาธิปไตยเท่าใดก็ตามยิ่งจะต้องให้เอ็นจีโอมีกำลังมากเท่านั้น ประเทศที่เขาเคยเสียหายยับเยินจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ จากเผด็จการฮิตเลอร์ไปดูเยอรมันเงินงบประมาณนะครับ เมื่อเขาเห็นเหตุการณ์แล้วก็เห็นเขาผ่านประสบการณ์มาแล้ว เขาเดือดร้อนมาแล้ว เขาเกิดปัญหาจากเผด็จการมาแล้ว ประเทศชาติเขาล่มสลายไปเลย จากกรณีสงครามโลกครั้งที่ ๒ ด้วยเผด็จการที่ยิ่งใหญ่ที่สุดจนไม่มีใครต่อกรได้ ไม่มีใครจะคัดค้านได้ ไม่มีใครเสนอความเห็นได้ รัฐบาลเขาเป็นอย่างไรครับช่วงหลังมา เขาเห็นปัญหา บอกโอ้ เผด็จการนี้ร้ายแรง เสียหายยับเยินมากมาย ไม่ได้แล้วตอนนั้นนะครับ ฮิตเลอร์ยึดอำนาจโดยเผด็จการรัฐสภาแบบนี้ล่ะครับ มีรัฐสภา เขาทำอย่างไร ท่านประธานฯ ครับ

ประธานวุฒิสภา : ท่านการุณครับ ขอเรียนนิดเดียวว่า เอาเข้ามาในเรื่องรายงานนี้ให้เพื่อนได้อภิปรายอีก เพราะเวลาท่านใช้คนเดียวไปเกือบ ๑๐ นาทีแล้ว เชิญต่อครับ

นายการุณ ใสงาม (บุรีรัมย์) : สรุปเลยครับท่านประธานฯ กำลังชี้เลย สรุปแล้วตอนนี้ ว่าเมื่อเขาเห็นปัญหาอย่างนั้น รัฐบาลเยอรมันทำอย่างไรช่วงหลัง เขาเอาเงินงบประมาณของชาติส่งเสริมเอ็นจีโอ สนับสนุนเอ็นจีโอให้เอ็นจีโอเข้มแข็งทำงานได้

มีประสิทธิภาพแล้วเขาก็ตรวจสอบได้ว่างบประมาณนั้นไปอย่างไร พัฒนาจะทำอะไร อันนี้ของเราอะไร อย่าไปมีความคิดแบบรัฐบาลชิ รัฐบาลขณะนี้เอ็นจีโออ่อนแอเท่าไรยิ่งดีที่สำคัญครับ ข้อสรุปของท่านนะครับ นี่เอาบรรทัดสุดท้ายเลยก็ได้ ข้อสรุปของท่านนี้ ศึกษาเรื่องนี้แล้ว สอบสวนเรื่องนี้แล้วท่านจะเอาไปไหนแล้วจะเอาไปทำอะไร ท่านบอกว่าขอได้โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรี เอ้า คณะรัฐมนตรีจะให้ ท่านกำลังจะให้คณะรัฐมนตรีไปควบคุมเอ็นจีโออย่างนั้นหรือ ไม่ยอมหรอกครับ เอ็นจีโอเขาไม่ยอมให้พวกท่านควบคุมหรอกครับ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องท่านจะส่งไปให้หน่วยงานไหนบ้างที่เกี่ยวข้องใครบ้างครับ ส่งให้ใคร ส่งให้ตำรวจ ส่งให้สันติบาลใช่ไหม ส่งให้ความมั่นคงใช่ไหมเพื่อตรวจสอบต่อไป ไปงานประวัติอีกต่อไป กอ.รมน. สมัยก่อนเขียนรายงาน เอ็นจีโอเคลื่อนไหวอย่างไรบ้าง ขยับตัวอย่างไรบ้าง แล้วก็มีรายงานเหมือนท่านประธานฯ เคยรายงานมา เอาอย่างนั้นเลยหรือ ไม่ได้ครับ ไปไหนนี่ครับ เพราะฉะนั้นผมว่าไม่ควรส่งไปไหนทั้งนั้นแหละครับ ศึกษาแล้วก็จบแค่นี้แหละครับ พักผ่อนเถอะครับ คณะกรรมาธิการชุดนี้ ขอบคุณครับ

ประธานวุฒิสภา : เชิญฝ่ายสุภาพสตรี ๒ ท่าน ขอคนเดียวระหว่างท่านเตือนใจกับท่านมาลีรัตน์ เชิญท่านเตือนใจครับ

นางเตือนใจ ดีเทศน์ (เชียงราย) : เรียนท่านประธานวุฒิสภาที่เคารพดิฉัน เตือนใจ ดีเทศน์ สมาชิกวุฒิสภาจากจังหวัดเชียงรายนะคะ น่าเสียดายค่ะที่การรายงานเรื่องที่สำคัญ ๆ ที่จะก่อให้เกิดความรู้รักสามัคคีในสังคมนี้ถูกจำกัดด้วยเวลาแล้วก็มาพูดในตอนบ่าย ๓ โมงครึ่ง ซึ่ง ส.ว. หลายท่านก็มีภารกิจที่นัดหมายเอาไว้ จริง ๆ แล้วดิฉันอยากจะเสนอท่านประธานฯ ค่ะว่า อยากให้พูดเรื่องนี้ในการประชุมวันพรุ่งนี้ เพราะขณะนี้ ๕ โมงแล้ว หลายท่านที่อยากจะพูดแล้วก็เป็นรายงานที่ได้รับความสนใจจากประชาชนและองค์กรพัฒนาเอกชนที่ถูกศึกษาเองค่ะ ก็เลยจะเรียนหารือท่านประธานฯ และที่ประชุมค่ะว่า ถ้าเราพูดเรื่องนี้ในวันพรุ่งนี้ตอนเช้าที่สดชื่นนี้จะดีไหมคะ

ประธานวุฒิสภา : ครับ ข้อเสนอของท่านเตือนใจก็มีเหตุผลนะครับ แต่ว่าเราได้เริ่มต้นมาค่อนทางแล้วนะครับ ฟังเสียงท่านอื่นดูซิครับ คือผมไม่ปิดกั้นอยู่แล้ว เพราะผมถือว่าเรื่องรายงานเรื่องสำคัญที่พวกเราศึกษามา เชิญท่านสมพร คำชื่น ครับ

นายสมพร คำชื่น (แพร่) : ท่านประธานฯ ที่เคารพครับ ผม สมพร คำชื่น สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดแพร่ ท่านประธานฯ ครับ ผมก็เห็นด้วยอย่างที่ประธานฯ ว่านะครับ ว่าเราเข้ามาครึ่งค่อนทางแล้ว กำลังเข้มข้นนะครับ ตอนนี้ผมกำลังติดตามอยู่ท่านประธานฯ ครับว่า กรรมาธิการจะตอบเพื่อนสมาชิกฯ ที่ได้กรุณาซักถามนี้อย่างไร อย่างบางท่านนี่นะครับซักถามเข้าประเด็นมากเลย และผมก็เป็นอีกคนหนึ่งที่ยังไม่ได้อภิปรายเลย ผมก็สนใจ เมื่อปี ๒๕๔๕ นี่ก็มีองค์กรทางเอ็นจีโอก็ได้ตรวจสอบผมพอสมควรเหมือนกัน อันนี้ผมก็อยากจะทราบว่า การศึกษาของคณะกรรมาธิการนี่นะครับ มีทั้งเปิดเผยข้อดีและข้อที่ไม่พึงประสงค์ให้สังคมได้รับทราบ ก็เป็นนิมิตหมายนะครับ เราพูดกันมานาน ผมว่าเอาวันนี้แหละครับ เพราะพรุ่งนี้ก็มีวาระอื่น ๆ อีกมากมาย วันนี้ไหน ๆ ก็จะเสียเวลาก็เสียเวลาสักนิดให้รู้เรื่องกันไปเลยครับ ท่านประธานฯ ครับ ขอขอบคุณครับ

ประธานวุฒิสภา : ไม่เสียเวลาหรอกครับ เวลาเราทำมาก็อยู่ในกติกาอยู่แล้วนะครับ ขออย่างนี้ครับท่านเตือนใจอภิปรายต่อไปอีกสักพักหนึ่งที่ผมกำหนดเวลาไว้อีก ๑๐ นาทีจะได้ยุติ เพราะว่าพรุ่งนี้มีรายการที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว และเรื่องที่เราจะแต่งตั้งเลขาธิการ ป.ป.ช. ที่ตั้งกรรมาธิการตรวจสอบประวัติฯ และเรื่องรายงานของสถาบันพระปกเกล้าที่ได้นัดหมายคนที่จะมาชี้แจงแล้วในวันพรุ่งนี้นะครับ วันนี้ขอให้จบวันนี้เถอะครับ เชิญท่านเตือนใจ ดีเทศน์ จะอภิปรายนะครับ เชิญครับ

นายมนตรี สินทวิชัย (สมุทรสงคราม) : ท่านประธานฯ ครับ ท่านบอกเดี๋ยวท่านการุณเสร็จแล้วค่อยผมแป๊บหนึ่ง

ประธานวุฒิสภา : ครับ ถ้าอย่างนั้นท่านเตือนใจรอก่อน ขอเชิญท่านมนตรีครับ เชิญครับ

นายมนตรี สินทวิชัย (สมุทรสงคราม) : กระผมโดนพาดพิงตั้งนานจนผมลืมไปแล้ว ท่านประธานฯ ชี้ผมปั๊บเมื่อกี้ผมจำได้เลยนี่ คือท่านประธานคณะกรรมาธิการบอกผมไม่ได้ไปชี้แจง ติดธุระอะไรก็ไม่รู้ ผมกำลังจะบอกว่า ไม่ใช่ครับ ท่านจำผิดแล้ว

หน้า ๒ ยังบอกมีชื่อผมเลย ผมไป ผมไปตั้งนาน ผมโดดประชุมกรรมาธิการไปด้วยเพื่อทำให้ความสำคัญกับกรรมาธิการชุดนี้นะ วันนั้นผมมีประชุมผมโดดไป นี่หน้า ๒ มีชื่อผมไม่ได้พิมพ์ผิดแน่นอน มีบันทึกแน่นอนครับท่านประธานฯ ผมต่ออีก ๒ นาทีนะครับ ท่านประธานฯ คือที่ผมบอกว่า ไม่อยากให้มองคนที่มาชุมนุมหรือโดนชักชวน ผมไม่อ่านรายงานจะใช้คำว่า ชักชวน ปลุกระดมอะไรอย่างนี้ผมก็เลยบอกว่า อย่ามองว่าคนไปชักจูงอะไรได้ง่าย ๆ ถ้าเขาไม่เดือดร้อนเขาจะมา ผมหมายความอย่างนั้น และผมอยากจะเรียนอย่างนี้นะครับว่า จริง ๆ แล้วที่บอกว่า การทำผิดกฎหมาย เดินขัดขวางการจราจร ล้อมทำเนียบ ปิดถนนอะไรนี่ คือมุมมองต่างกันนะครับ ผมก็ไม่อยากให้สรุปว่า คือผมยังเชื่อนะครับว่า คนมีสิทธิที่จะดื้อแพ่งทางกฎหมายถ้าเขาไม่ได้รับความยุติธรรม มีสิทธินะครับ คนปฏิบัติตามกฎหมายมีสิทธิปฏิบัติตามกฎหมายก็มีสิทธิจะดื้อแพ่ง แต่ผมไม่อยากให้การดื้อแพ่งนั้นไปมองเป็นสิ่งที่เลวทั้งหมดนะครับ คือจริง ๆ คนมีสิทธิที่จะรักสันติภาพ เขาก็อาจจะเดินในท้องถนน คนมีสิทธิที่จะชอบในการพัฒนาที่คิดว่ายั่งยืนเขาก็มีสิทธิที่จะบอก เขามีสิทธิที่จะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีไหม แล้วเขามีสิทธิที่จะรักษาสมบัติส่วนรวมไหม คือผมถ้าเกิดไปฟันธงว่า ตรงนั้นผิดกฎหมายโดยไม่ไปมองเนื้อหา คนที่ออกมานั่นเลวหมดเลยนะครับ แล้วผมอยากจะบอกว่า มุมมองอีกอันหนึ่งผมอยากให้ศึกษาต่อนะครับว่าผมกลับมองในแง่ดีว่า เป็นการตื่นตัวทางการเมือง เป็นการตื่นตัวในการมีส่วนร่วม คนที่ออกมาอย่างนี้ดีกว่าคนที่หงอนะครับ ดีกว่าถ้ามองอีกมุมหนึ่งนะครับ ผมพูดภาษาอังกฤษก็ได้แป๊บหนึ่ง

ประธานวุฒิสภา : ก็เป็นอันว่าท่านจะให้ศึกษาต่อนะครับ ของท่านขอไว้ ๒ นาทีขอบคุณครับ เชิญท่านมนตรีนั่งก่อนครับ

นายมนตรี สินทวิชัย (สมุทรสงคราม) : ท่านประธานฯ ครับ ผมจะนั่งอยู่แล้วท่าน ผมจะพูดประโยชน์เท่าท่านเลยนี่ คือผมอยากให้ไปลองศึกษาดูว่า สิทธิในการดื้อแพ่งทางกฎหมายพอจะมีไหมตามรัฐธรรมนูญเท่านั้นเองครับ มีไหม ถ้ากฎหมายอะไรที่ล้าและขัดกับรัฐธรรมนูญมีไหม เขามาเดินให้ไปแก้ได้ไหมนะครับ และคนจะหมดไปแค่หย่อนบัตรเลือกตั้งหรือครับ แอกทีฟซิติเซน (Active citizen) อย่างนี้ ภาษาอังกฤษผมยังพูดเป็นเลย ผมนั่งแล้วครับ ท่านประธานฯ ขอบคุณครับ

ประธานวุฒิสภา : ท่านเตือนใจคงไม่ใช้สิทธิ์นะครับ มาทางนี้นะครับ เมื่อกี้คือผมได้อนุญาตให้ท่านเตือนใจแล้ว เชิญท่านเตือนใจ ดีเทศน์ ๕ นาทีครับ ไม่เกินครับ ถ้าสั้นกว่านั้นยิ่งดีครับ เชิญครับ

นางเตือนใจ ดีเทศน์ (เชียงราย) : เรียนท่านประธานฯ ที่เคารพ ดิฉัน เตือนใจ ดีเทศน์ สมาชิกวุฒิสภาจากจังหวัดเชียงรายค่ะ ก็เนื่องจากว่ามี ส.ว. หญิงยกมือแค่ ๒ ท่าน ก็ขอสิทธิได้ใช้สิทธิทั้ง ๒ ท่านค่ะ ดิฉันอยากจะชื่นชมคณะกรรมาธิการวิสามัญชุดนี้ที่มีความพยายามที่จะศึกษาบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนค่ะ เป็นเจตนารมณ์ที่ดีของท่านที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจกันในสังคม แต่ว่าข้อมูลที่ท่านได้หรือว่าวิธีการที่ลงไปศึกษานี้อาจจะยังไม่หลากหลาย ไม่ครบถ้วนพอ จึงทำให้เกิดความสับสนและขัดแย้งกันในรายงานนี้หลายช่วงด้วยกัน เช่น ยกตัวอย่างหน้า ค ในสรุปของผู้บริหารนี้ท่านบอกว่า องค์กรพัฒนาเอกชนที่พึงประสงค์ของไทยนี้คือสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนแล้วก็สนับสนุนการทำงานของชุมชนและสนับสนุนองค์กรที่ทำงานในระดับรากหญ้า อันนี้ท่านบอกว่าเป็นลักษณะที่พึงประสงค์ แต่พอไม่พึงประสงค์นี้ท่านบอกว่า เป็นองค์กรที่เฝ้าดูการบริหารงานของรัฐและตรวจสอบโครงการสำคัญ ๆ ซึ่งจริง ๆ แล้วก็น่าจะเป็นสิ่งที่พึงประสงค์ เพราะว่าตามรัฐธรรมนูญก็มุ่งให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบแล้วก็เพื่อความโปร่งใส ดังนั้นก็จะเป็นข้อความที่เป็นความขัดแย้งกัน หรือในหน้า ง พูดถึงองค์กรเอกชนในต่างประเทศบอกว่า เป็นองค์กรต่างประเทศนั้นที่ทำงานนี้เพื่อรับเอานโยบายของประเทศที่ได้เปรียบ มุ่งหาผลประโยชน์จากประเทศด้อยพัฒนาและทำให้ประเทศด้อยพัฒนาต้องพึ่งพาประเทศมหาอำนาจตลอดเวลา อันนี้ตรงข้ามกับความเป็นจริงเลยค่ะ องค์กรพัฒนาเอกชนนี้มุ่งที่จะทำให้ประชาชนตื่นตัวและรู้เท่าทันทั้งรู้เท่าทันรัฐบาลของตนเองและรู้เท่าทันรัฐบาลมหาอำนาจ มุ่งไปสู่การพึ่งตนเองและการรวมตัวกันของประเทศที่ถูกเรียกว่าประเทศด้อยพัฒนา ดิฉันจึงอยากจะชี้ให้เห็นว่ามีหลายจุดในรายงานฉบับนี้ที่ควรจะปรับปรุงแก้ไข หรือในหน้าที่ ๑๔ ของรายงานตัวจริงบอกว่า องค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่พึงประสงค์ของสังคมไทยบอกว่า มีนโยบายจัดระเบียบโลกใหม่ เป้าหมาย ๔ ประการที่ต้องดำเนินการคือ ทั้งโลกให้เป็นประชาธิปไตย ๒. เคารพในสิทธิมนุษยชน ๓. อนุรักษ์ธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม ๔. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและดุลภาพซึ่งกันและกันในทางเศรษฐกิจ และไม่ดีตรงไหนคะ ไม่พึงประสงค์ตรงไหน ดิฉันไม่เข้าใจเลย และนี่เป็นตัวอย่างค่ะ แล้วก็

ประธานวุฒิสภา : ท่านเตือนใจครับ สรุปครับท่านครับ

นางเตือนใจ ดีเทศน์ (เชียงราย) : เดี๋ยวค่ะ ยังมีอีกค่ะ ท่านประธานฯ คะ เรื่องที่เป็นประโยชน์นี้ท่านกรุณา ดิฉันนานทีปีหนจะพูดค่ะ ถ้าไม่จำเป็นไม่พูดค่ะ แล้วก็หน้า ๖๘ ผลกระทบเชิงลบ ท่านบอกว่าการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนขัดต่อนโยบายหรือวิธีการดำเนินงานของรัฐบาลหรือขัดกับผลประโยชน์ของกลุ่มธุรกิจทำให้เกิดความสับสนและความขัดแย้งในสังคม เช่น การส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์จะขัดแย้งกับกลุ่มธุรกิจสารเคมี ไม่ดีตรงไหนหรือคะ ดิฉันขอชี้จุดหลัก ๆ เท่าที่ได้เห็น แล้วก็อยากจะเสนอให้มีการศึกษาต่อให้รอบด้านแล้วทำความชัดเจน อย่าไปตัดสินค่ะ วุฒิสภาเราเป็นสภาแห่งความเที่ยงธรรม เป็นสภาที่จะก่อให้เกิดคุณธรรมในสังคม การตัดสินเช่นนี้โดยมีเวลาศึกษาข้อมูลน้อยนี่ไม่สมกับเป็นวุฒิสภาค่ะ ขอบพระคุณค่ะ

ประธานวุฒิสภา : จริง ๆ แล้วอยู่ ๔ ท่าน ที่ว่าถ้าท่านบริหารเวลาได้ก็จะขอบพระคุณยิ่ง คือด้วยความเคารพทุกท่าน คือถ้ายืดเยื้อไปอีก คนอื่นก็จะประท้วงอีกว่าผมให้เวลาท่านมากแล้ว ถ้าท่านวัลลภท่านอย่าให้ถึง ๕ นาทีเลย เชิญท่านวัลลภครับ

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธานฯ ที่เคารพ ผม วัลลภ ตังคณานุรักษ์ สมาชิกวุฒิสภา ส่วนตัวไม่เคยพูดอะไรเกิน ๓ นาทีอยู่แล้ว วันนี้ท่านประธานฯ ให้ ๕ นาทีจะใช้ให้หมดครับ ขอบคุณครับ ผมมีประเด็นสั้น ๆ ๓ ประเด็นที่คิดว่าถ้ากรรมาธิการจะนำไปบันทึกไว้จะเป็นประโยชน์ทำให้รายงานฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นนะครับ

ประเด็นที่ ๑ นี้ เอ็นจีโอหรือองค์กรชาวบ้านนี้ไม่ได้เป็นปฏิปักษ์กับรัฐโดยตรง อาจจะมีความคิดขัดแย้งกันกับรัฐบ้างเป็นบางครั้งบางคราว และยืนยันว่าถ้าหากจะทะเลาะนี่ก็ไม่ได้ทะเลาะกับไทยรักไทยเท่านั้น ก็ทะเลาะประชาธิปัตย์มาก่อนแล้วด้วย นี่ประเด็นที่ ๑ นะครับที่อยากจะเคลียร์ให้ชัดเจน มิเช่นนั้นเดี๋ยวจะเห็นว่าเมื่อรัฐบาลยุคนี้มา

ก็จะทะเลาะกัน ไม่ใช่ ท่านจะไม่เห็นด้วยก็ไม่เห็นด้วยในเชิงความคิด ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลไหนก็ตาม

- ๕๒/๑

ประเด็นที่ ๒ ผมคิดว่าท่านการุณพูดชัดเจนนะครับ บางทีในเอกสารชิ้นนี้ท่านให้ราคากับเอ็นจีโอสูงไป คำว่าราคานี้ไม่ใช่หมายถึงเงินทองนะครับ หมายถึงท่านให้เกียรติของเราสูงไป สูงจึงลืมคิดว่าชาวบ้านเขาไม่ฉลาดพอ เพราะขณะนี้ถ้าหลายท่านได้ไปอยู่ในแวดวงการพูดคุยกับชาวบ้าน เห็นว่ากรอบความคิดของชาวบ้านไปไกลกว่าเรามาก เรากลายเป็นเพียงผู้สนับสนุนเท่านั้นครับ ไม่ใช่เป็นผู้นำทางความคิดแล้ว นี่ประเด็นที่ ๒ นะครับ สั้น ๆ

ประเด็นที่ ๓ ท่านประธานฯ ครับ อันนี้ต้องทำหน้าที่ผู้แทนเอ็นจีโอส่วนอื่นด้วย ปกติงานเอ็นจีโอนี้ในเอกสารชิ้นนี้ก็ลำดับความสำคัญ ลำดับกลุ่มเป้าหมาย เช่น บางส่วนทำเรื่องเกี่ยวกับบุคคล เช่น เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ เอดส์อย่างนี้เป็นต้น บางส่วนก็ทำเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เรื่องสลัม บางส่วนก็ทำเรื่องสิทธิมนุษยชน บางส่วนทำเรื่องเขื่อน อย่างนี้เป็นต้นนะครับ ขณะที่กรรมาธิการท่านลำดับงานประเภทของเอ็นจีโอมาเป็นประเภท ๆ แล้วนะครับ ท่านลืมลำดับความยากง่ายของการทำงาน ตรงนี้ที่ผมคิดว่าประเด็นที่ท่านพนัสพูดแต่ต้นชัดเรื่องความคิด ผมยอมรับครับ ผมกับท่านมนตรีทำเรื่องเด็ก ถ้าเทียบกับคนทำงานเรื่องเขื่อน เขาทำงานยากกว่าเรา ผมทำงานเรื่องเด็กแล้วเทียบกับคนทำงานเรื่องสิ่งแวดล้อม เขาทำงานยากกว่าเรา นัยความยากนี่แหละ สำคัญเรื่องยุทธวิธีด้วย ทำงานเรื่องเด็กเหมือนที่ท่านประธานยกตัวอย่าง ท่านจัดโดดร่มได้เงินไปช่วยเด็ก นั่นทำงานเรื่องเด็ก การระดมทุนจากงานที่เป็นเชิงสงเคราะห์ไม่ยากนัก แต่กล่าวไปถึงองค์กรที่ทำงานในเชิงที่ไปเกี่ยวกับความทุกข์ยากของชาวบ้าน เช่น เขื่อน เรื่องสิ่งแวดล้อม เขาระดมทุนยากครับ ตรงนี้เป็นที่มาของคำที่รัฐบาลทุกสมัยชอบพูดว่ารับเงินต่างชาติเป็นคนไทยหรือเปล่า ถ้าท่านประธานฯ ศึกษาลึกลงไปในรายละเอียดองค์กรต่างประเทศ ไม่ว่า โนวิท เลทบาน่า แตร์เดอร์ชอม ยูนิเซฟ ยูนิเฟรมหรือสเตปตุ้ง อะไรอย่างนี้ต่าง ๆ นานา หลายต่อหลายองค์กร ท่านประธานฯ ดูให้ดีนะครับ องค์กรเหล่านี้ให้เงินรัฐบาลทั้งนั้นครับ ไม่ใช่ให้เฉพาะเอ็นจีโอที่อยู่ชายขอบ ก็เลยมีคำถามว่ารับเงินต่างชาตินี้ใครรับ รัฐบาลและราชการทุกยุคครับหมดเลยครับ องค์กรเหล่านี้ทั้งนั้นล่ะครับ คนชายขอบเขาก็รับพวกนี้เหมือนกัน เนื่องจากเขา

ทำงานไม่เหมือนเชิงสงเคราะห์แบบผมที่พอจะหาเงินได้จากประชาชน ผมว่าตรงนี้อยาก ให้ท่านอรรถาธิบายในเอกสารให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ประเด็นสุดท้ายของสุดท้ายครับ ท่านอนันต์ท่านยกเอกสารขึ้นมา ๒ – ๓ เล่ม เสียดายครับ เสียดายเพราะว่าเอกสารนี้ที่ใช้เป็นหลักในการส่งรัฐบาล มักจะเป็นเอกสารชิ้นนี้ถูกไหมครับ เพราะเป็นเอกสารที่เป็นรายงานของกรรมาธิการ แล้วก็จะมีว่าใครเป็นกรรมาธิการ เอกสารอีก ๒ เล่มมักจะเป็นเอกสารประกอบ ถูกไหมครับ ท่านอ้างบทคัดย่อ บทคัดย่อดีกว่าบทสรุปครับ จริง ๆ นะครับ ท่านประธานฯ ดูข้อเสนอแนะซิครับ ในเอกสารเล่มใหญ่ที่ต้องส่งให้รัฐบาลนะครับ ข้อเสนอแนะในหน้า ๕๓ มีข้อเดียว แต่ที่ท่านอนันต์อ่านนั้นสุดยอด เป็นความหลากหลาย เป็นความมองหลายแง่มุม แต่อันนี้มองแง่มุมเดียว ออกกฎหมายควบคุมในองค์กรเอกชน แต่ท่านพูดเป็นเรื่องออกกฎหมายส่งเสริมและดูแล ฉะนั้นผมคิดว่าตรงนี้ล่ะครับเป็นจุดอ่อนของเอกสารฉบับนี้ ถ้าให้มีความชัดเจนผมอยากให้ท่านอนันต์ไม่รู้จะเป็นไปได้ไหม ท่านเอาไปปรับปรุงหน่อยเรื่องข้อเสนอแนะ แล้วมาเดี๋ยวผมจะกดให้ แต่ถ้าข้อเสนอแนะแค่นี้ ผมกดให้ไม่ได้หรอก เพราะตรงข้ามกับสิ่งที่ท่านอ่าน ขอบคุณครับ

ประธานวุฒิสภา : ท่านสมบูรณ์กับหมอนิรันดร์ขอเป็นคนเดียว ท่านสมบูรณ์กับหมอนิรันดร์ คุยกันแล้วใช่ไหมครับ คนไหนครับ เชิญท่านสมบูรณ์ ทองบุราณ ก่อนครับ

นายสมบูรณ์ ทองบุราณ (ยโสธร) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพ ผม สมบูรณ์ ทองบุราณ สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดยโสธร ท่านประธานฯ ครับ หน้า ๗๑ ท่านพลเอก วิชา ครับ ผมเกี่ยวข้องกับโครงการฝายราษีไศล ถามว่าเกี่ยวข้องในฐานะเป็นอะไร ตอนสมัยนั้นเป็นผู้แทนฯ สอบตกครับ ท่านประธานฯ หน้าที่ก็คือเป็นที่ปรึกษาสมัชชาคนจน แล้วผมถูกทางสันติบาลไปตามจับก็เรื่องฝายราษีไศลนี่แหละครับ ก่อนจะมาสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภานี่นะครับ ทางอัยการสูงสุดให้ผมไปมอบตัวผมก็ไป ไปเสร็จท่านอัยการสูงสุดถามว่าคุณสมบูรณ์คุณมีหลักฐานอะไรมาประกัน ผมก็บอกว่าก็มีมือ ๕ นิ้ว นี่แหละครับ ๑๐ นิ้ว ๒ ข้าง ถามว่ามีเพื่อนเป็น ส.ส. ไหม ในสภาก็เพื่อนผมทั้งนั้นแหละ แต่คนอย่างผมจะประกันตัวทั้งทีไม่ให้ใครเดือดร้อนหรอกครับ ถ้าท่านให้ผมใช้นิ้วแม่มือประกันตัวตัวเอง ผมก็จะประกัน แต่ถ้าท่านไม่ให้ประกันผมก็อยู่ในเรือนจำ สุดท้ายอัยการสูงสุดครับ ยอมท่านประธานฯ ผมเป็นราษฎรไทยคนแรกนะครับที่อัยการยอมให้ผมใช้พิมพ์หัวแม่มือครับ แล้วก็บอกว่าให้ไปตามราษฎรอีก ๔ คน มาด้วย ต่อมาราษฎรเขาก็ไปครับท่านประธานฯ ครับ เท่านั้นไม่พอหรอกครับ รัฐบาลก็ได้แจ้งจับนายยอดิศร เพียงเกษ ด้วยในฐานะเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน ถามว่านายยอดิศรถูกจับเพราะอะไรครับ ก็ถูกจับในฐานะเป็นรัฐมนตรีที่รัฐมนตรีแต่งตั้ง เพราะฉะนั้นเงินฝายราษีไศลท่านประธานฯ ครับ ที่จ่ายไป ๓๖๓ ล้านบาท เขาจ่ายตามมติ ครม. แล้วสุดท้ายเอกสารตัวนี้ท่านประธานฯ ท่านบอกว่าต่อมามีการฟ้องร้องว่าราษฎรที่ได้รับเงินทดแทนนั้นได้รับเงินโดยมิชอบ เพราะเป็นพื้นที่สาธารณะ ท่านประธานฯ ครับ แล้วบังเอิญตรงนี้ไปเกี่ยวกับมติ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๓๒ มติ กรกฎาคม ๒๕๓๒ ก็บอกว่าที่ใดก็แล้วแต่ที่รัฐบาลไปสร้างเขื่อน ที่ตรงนั้นจะเป็นโฉนดก็ตามไม่มีก็ตาม เป็นที่สาธารณะก็ตาม ถ้าราษฎรครอบครองและทำประโยชน์ให้เอาสตางค์ไปจ่ายให้เขาเรียกว่าค่าชดเชย ในวงเล็บค่าชดเชย หมายถึงค่าที่ดิน ตรงนี้ไร่ละ ๓๕,๐๐๐ บาท ผมเป็นคนเจรจาเอง และราษฎรเหล่านี้ผมยังอุตส่าห์จ่ายเกินไป ๒ คน ด้วย ถ้าเขาเอาเช็คมาคืน ผมว่าคืนทำไม คืนก็เนื่องจากว่าเป็นจ่ายซ้ำซ้อนกัน แล้วมาวันนี้ครับ ท่านประธานฯ ถามว่าทำไมมีการฟ้องล่ะ เนื่องจากว่ามีนายอำเภอมือดีคนหนึ่ง ผมจะจบแล้วท่านประธานฯ ก็นายอำเภอราษีไศลแหละครับ ประกาศในที่ประชุมประจำเดือนบอกว่าถ้าราษฎรได้สตางค์เอาเชือกมาผูกคอ

นายอำเภอตายไปเสีย ปรากฏว่าราษฎรได้สตางค์ซิครับจากรัฐบาลชุดนั้น สุดท้ายไม่มีทางครับ ให้กำนันคนหนึ่งไปฟ้องศาลเสีย ไปแจ้งความสันติบาลเสีย มาจับนายสมบูรณ์ สุดท้ายไม่ถึงศาลหรอกครับ แต่ในเอกสารของท่านบอกว่า ท่านบอกว่าอย่างนี้นะครับ หน้า ๗๒ นะครับ แต่กลุ่มแกนนำสมัชชาคนจนได้ยื่นหนังสือต่อศาลให้ยับยั้งการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมไว้ก่อนท่านประธานฯ ครับ ศาลก็มีหน้าที่ตัดสินคดีความนะครับ นายสมบูรณ์ก็เป็นสมาชิกวุฒิสภาแล้วนะครับ แล้วเรื่องอะไรผมจะไปละลาบละล้วงศาลล่ะท่าน หรือจะฟ้องรอบ ๒ ก็ยินดีนะครับ เพราะฉะนั้นก็เรียนกับท่านประธานฯ ว่า ตรงนี้ทางกรรมาธิการเราบกพร่องไปตรงนี้ ขออนุญาตตำหนิครับ ยังไม่ถึงศาลหรอกครับ ปรากฏว่าอัยการสั่งไม่ฟ้อง ก็เรียนท่านประธานฯ ต่อไปที่กรรมาธิการด้วยประการฉะนี้ล่ะครับ ฝากสุดท้ายนะครับ ท่านประธานฯ ถ้าที่ใดไม่มีความเดือดร้อน ราษฎรไม่ประท้วงหรอกครับ อย่าไปคิดว่าการเชิญคนมาเดินขบวนเป็นเรื่องง่ายนะครับ ต่อให้มีเงินเป็นพันล้านก็มาไม่ได้หรอกครับ สรุปว่าราษฎรมีศักดิ์มีศรีครับ ขอบพระคุณครับ

ประธานวุฒิสภา : ขอบคุณครับ ท่านสมบูรณ์ ครับ คือท่านที่ยกมืออยู่ก็เห็นใจนะครับ ทีนี้ว่าเพื่อนสมาชิกฯ ก็รออยู่ว่าจะให้ผมดำเนินการอย่างไร จริง ๆ หมดเวลาแล้วที่ให้เวลามา ๒๐ นาที แต่ถ้าท่านจะบริหารเวลา มีท่านทองใบ ท่านนิรัตน์ แล้วก็ท่านณรงค์ นุ่นทอง คือถ้าประเด็นซ้ำแล้วคงไม่ต้องกระมังครับ ท่านครับ ขอหมอนิรันดร์ท่านกรุณาพูดสั้นหน่อยนะครับ เชิญท่านหมอนิรันดร์ครับ.

- ๕๔/๑

นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ (อุบลราชธานี) : ขอบคุณครับท่านประธานฯ ท่านประธานฯ ก็รู้ว่าผมไม่เคยพูดยาว ผมไม่ใช่คนพูดมากแล้วก็ไม่ค่อยได้พูดบ่อยด้วย จะพูดเท่าที่จำเป็น แล้วถ้าผมไม่พูดคงไม่ได้ เพราะว่าสิ่งซึ่งเป็นส่วนใหญ่ใน ๓ เล่มนั้น มีส่วนหนึ่งที่พูดถึงเรื่องของเขื่อนปากมูล ผมเป็น ส.ว. อุบลราชธานี ถ้าผมไม่พูดแล้วใครจะพูดล่ะครับ ประการที่ ๒ คือหลายท่านที่อยู่บนนั้นผมเคารพในความบริสุทธิ์ใจแล้วก็อยากให้รายงานต่าง ๆ เป็นรายงานที่ครบถ้วน ไม่ใช่แต่ในมุมมองของกรรมาธิการที่มานำเสนอ แต่ผมคิดว่าสิ่งที่ผมจะนำเสนอนี้จะเป็นอีกหลากหลายมุมมองที่อาจจะให้มีความสมบูรณ์ เพราะฉะนั้นผมอยากจะเสนอสั้น ๆ ๔ ประเด็น คงประมาณไม่เกิน ๕ นาที

ประการที่ ๑ ในเรื่องการศึกษาสอบสวนของกรรมาธิการ เรื่องของระหว่างเอ็นจีโอกับสมัชชาคนจน ผมคิดว่ากรรมาธิการต้องแยกให้ออกระหว่างเรื่องของเอ็นจีโอกับสมัชชาคนจน เรื่องของเอ็นจีโอก็คือการทำงานของส่วนใหญ่ที่เป็นเรื่องของปัญญาชนที่อยากจะเข้าไปทำงานสิ่งที่เราเรียกว่าคำตอบอยู่ที่หมู่บ้าน หลังจากที่เราได้สรุปบทเรียนแล้วว่าในการทำงานที่จะพยายามผลักดันเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง เช่น เป็น ส.ส. ส.ว. นั้น ไม่ใช่เป็นสิ่งที่แก้ไขปัญหาได้ เพราะฉะนั้นคำตอบของการทำงานของคนที่จบจากการศึกษาอย่างที่ท่านอาจารย์ดอกเตอร์ป๋วยพยายามที่จะทำให้เกิดบัณฑิตอาสาหรือมูลนิธิบูรณะชนบท ก็คือว่าให้นักศึกษาที่จบไปแล้วพยายามที่จะเข้าไปทำงานในหมู่บ้าน ฉะนั้นบทบาทของเอ็นจีโอที่เข้าไปทำงานในหมู่บ้านต่าง ๆ เหล่านั้น เขาเสียสละนะครับ อย่างคุณวนิดาที่ใครเกลียดและคิดว่าเป็นตัวร้ายนี่เขาไม่ได้ร้ายนะครับ เพื่อน ๆ ของเขาหลายคนขณะนี้เป็นศาสตราจารย์อยู่ในเมืองนอกมากมาย เขาอยู่ในฐานะที่ร่ำรวยไม่จำเป็นที่จะต้องไปอยู่ในบ้านนอกอย่างนั้น แต่เขาเสียสละตัวเองอยู่ในการทำงานในหมู่บ้านชุมชน แต่ผมไม่ได้หมายความว่าผมเห็นเขาเป็นคนดีเลิศ ไม่ใช่นะครับ เขาก็มีส่วนทั้งดีและส่วนที่ไม่ดี แต่ความเสียสละของเขาที่ไปทำงานอย่างนั้น เพราะฉะนั้นอย่าพยายามไปปลุกปั่นและพยายามมองว่าเขานั้นเป็นปีศาจหรือเป็นผีร้าย ไม่ใช่ครับ เขาเหล่านั้นคือคนที่เสียสละทั้งสิ้น เพียงแต่ว่ามุมมองที่เรามองเขานี่ถูกต้องหรือเปล่า เพราะฉะนั้นต้องแยกให้ออกระหว่างเอ็นจีโอที่พยายามเข้าไปทำงานต่าง ๆ สิ่งที่มีความสำคัญ คือตัวเอ็นจีโอที่เข้าไปทำงานต่าง ๆ เหล่านั้นไม่ได้สถาปนาตัวเป็นหัวหน้าของประชาชน เขาพยายามทำตัวเป็นที่ปรึกษา

ในการที่จะนำข้อมูลต่าง ๆ แล้วให้ประชาชนเหล่านั้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องปากมูล ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของบ่อนอกหินกรูด ไม่ว่าจะเป็นท่อแก๊สนั้น ให้ประชาชนได้เข้าใจและยอมรับ แล้วประชาชนเหล่านั้นเขาจะลุกขึ้นมาที่จะบอกกับรัฐบาลเองว่า โครงการต่าง ๆ เหล่านั้น เขาเห็นว่ามีผลกระทบต่อเขาอย่างไร แต่แน่นอนครับ สิ่งที่ภายนอกมองเข้าไปนี่ก็มองว่าเอ็นจีโอเหล่านั้นไปยุแย่ นี่คือสิ่งที่มีทัศนะที่ตรงข้ามกันระหว่างกรรมาธิการกับผม ผมมีความเชื่อมั่นว่าชาวบ้านเขาไม่ได้โง่ ชาวบ้านเขาไม่ได้เชื่อใครง่าย ๆ นะครับ อย่างชาวบ้านภาคใต้ที่ไปขณะนี้ที่ไปพูดเรื่องสถานการณ์ภาคใต้ อยู่ดี ๆ ผมไปนี่เขาก็ไม่เชื่อผมนะครับ นอกจากพูดไม่รู้เรื่องแล้ว เพราะคนละภาษา เพราะว่าเขาใช้ภาษายาวี เพราะฉะนั้น ความเชื่อมั่นในตัวผมที่เข้าไปถึงแม้เป็น ส.ว. นี่เขาไม่ได้เล่าให้ผมฟังทั้งหมดนะครับ แต่ถ้าผมได้นอนอยู่ในหมู่บ้านนั้นเป็นปี ๆ เป็น ๕ ปี เป็น ๑๐ ปี จนเขารู้ว่าเนื้อแท้ตัวผมคือสิ่งที่ไม่ได้เป็นพิษภัยต่อเขา เพราะฉะนั้นกรรมาธิการทำอย่างนั้นได้ไหมล่ะครับ นั่นคือสิ่งที่ผมว่าต้องเข้าใจความเชื่อมโยง เพราะฉะนั้นบางครั้งนี่คนภายนอกไม่เข้าใจนึกว่าคนที่เป็นเอ็นจีโอสามารถสั่งการชาวบ้านได้หรือพาลมามองว่าผมนี่สามารถที่จะเปลี่ยนนะครับ บอกว่าชาวบ้านอย่ามาชุมนุม ทำไม่ได้ครับ เพราะนั่นคือความต้องการของชาวบ้าน ยกตัวอย่างครับ แม่ใฮขณะนี้ที่กำลังขุดเขื่อนที่ห้วยระห้าที่จังหวัดอุบลราชธานีครับ ผมโทรศัพท์ไปหาเขาตั้งแต่วันที่ ๑๕ ของแม่ใฮอายุ ๗๖ บอกว่าอย่าทุบเขื่อน แกไม่เชื่อผมหรอกครับ เพราะเขาต่อสู้มา ๒๗ ปีแล้ว ต่อสู้ตั้งแต่ที่จังหวัดอุบลราชธานี อำเภอกิ่งนาตาล มาที่จังหวัดอุบลราชธานี มาที่รัฐบาลแล้วหลายรัฐบาลด้วย ๒๗ ปี จนกระทั่งปี ๒๕๔๕, ๒๕๔๖ มีคำสั่งบอกว่าให้ สปก. ไปดำเนินการในการชดใช้ที่ดิน ท่านกรรมาธิการครับ ขณะนี้แกยังไม่ได้ที่ดินคืนเลยครับ แกอายุ ๗๖ กำลังจะตายแล้วครับ แกจึงอยากจะให้ที่ดินนั้นคืนให้กับลูกหลาน แกจึงตัดสินใจว่าต้องทุบเขื่อนด้วยแรงของคนแก่ ๗๖ ปี กับลูกหลานเล็ก ๆ อีก ๑๐ กว่าคน----------

เพราะฉะนั้นนี่คือสิ่งที่เราเรียกว่าเป็นเรื่องของการดื้อแพ่ง เมื่อคนยากคนจนที่เขาเคยอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในหมู่บ้าน มีข้าวให้คนอื่นกินได้ มีของแจกคนอื่นได้ แต่ต่อไปนี้ไม่มีแล้ว มา ๒๗ ปี เพราะฉะนั้นเขาก็ต้องลุกขึ้นมาสู้ด้วยตัวเอง เพราะกฎหมายไม่เป็นธรรม แล้วผมโทร. สั่งเขาบอกว่าอย่าขุดเลย เขาก็ไม่เชื่อผมล่ะครับ แม่ใยก็ไม่เชื่อ แกขุดจนขณะนี้น้ำแตกแล้ว นี่คือสิ่งที่ผมต้องการให้กรรมาธิการต้องเข้าใจนะครับว่าชาวบ้านจริง ๆ ที่เขาลุกขึ้นมาชุมนุมต่าง ๆ นั้น เราสั่งเขาไม่ได้ เขาเดือดร้อนจริง ๆ เขามาชุมนุม แต่การชุมนุมของเขาที่เราเรียกว่าเป็นกฎหมู่ ยึดถนน บุกทำเนียบ มาประท้วงใช้ความรุนแรงนะครับ ต้องมองอย่างเข้าใจ ผมไม่ได้ชอบความรุนแรง ผมไม่ต้องชอบการยึดรถไฟ ผมมีเรื่องเล่าให้กรรมาธิการฟังว่า มีชาวบ้านที่ขึ้นจากอุบลราชธานีมาที่กรุงเทพฯ ท่านทราบไหมครับว่าชาวบ้านกลุ่มนี้ ขณะนี้เจ้าหน้าที่สถานีรถไฟยังสามารถให้ความช่วยเหลือเขาทุกอย่างเลยครับ อำนวยความสะดวกเวลาขึ้นรถไฟจนกระทั่งบัดนี้ แสดงว่าอะไรครับ เจ้าหน้าที่รถไฟหัวหน้านายสถานีรถไฟเขารักชาวบ้าน เขารู้ว่าชาวบ้านต่าง ๆ เขาไม่มีเงินจะเสียเงินค่ารถไฟจึงต้องขึ้นรถไฟมา แล้วเพื่อที่จะขอให้รัฐบาลช่วยเหลือ แต่เขาจะเดินถนนมาระยะทางจากอุบลราชธานีมากรุงเทพฯ ประมาณเท่าไรครับ ๖๐๐ - ๗๐๐ กิโลเมตร แล้วทำอย่างไรเขาถึงจะมาร้องกับรัฐบาลได้ล่ะครับ เพราะสิ่งที่จะแก้ไขปัญหาได้ ก็คือรัฐบาลที่ส่วนกลาง เพราะฉะนั้นสิ่งต่าง ๆ ที่เรามองว่าเป็นเรื่องของกฎหมู่ความรุนแรงต้องเหลืออดจริง ๆ ครับ หมดเนื้อหมดตัวหลังพิงฝาถึงทำอย่างนั้น เพราะฉะนั้นขอร้องเถอะครับ อย่าไปมอง ผมคิดว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญขณะนี้ให้ในเรื่องสิทธิการชุมนุม การแสดงออก การคัดค้านนโยบายต่าง ๆ ที่ไม่เป็นธรรม เราต้องเปิดช่องให้เขาครับ ไม่อย่างนั้นท่านทราบไหมครับว่าอีสานปี ๒๕๔๖ ความขัดแย้งเรื่องการจัดการทรัพยากรอันนี้ประมาณเท่าไรครับ ๘๐๐ กว่าคดีครับ คือท่านประธานฯ ครับ ผมอยากจะย้ำว่านี่มีความสำคัญต่อวุฒิสภา รายงานฉบับนี้ผมพูดตรง ๆ ว่าเหมือนเป็นการกล่าวหาเหมือนเป็นการที่ทำให้มองว่าเรามีข้อมูลด้านเดียว ผมพูดด้วยความตรงไปตรงมาเหมือนเป็นการมองว่าเราไม่เข้าใจในหัวอกคนยากคนจน เพราะฉะนั้นการแสดงทัศนะของผม ที่ผมเป็นคนกรุงเทพฯ โดยกำเนิดนะครับ และไปอยู่ที่อุบลฯ มา ๒๗ ปี ท่านประธานฯ จะไม่ฟังผมเลยหรือครับ อันนั้นข้อที่ ๑ นะครับ

ว. ๒๑ (ส. ทั่วไป) อัจฉรียา ๕๕/๒

ข้อที่ ๒ ในตัวเนื้อหา ถ้าเอ็นจีโอทำเรื่องสังคมสงเคราะห์ไม่มีปัญหา เด็ก สตรี ไม่มีปัญหา ขอบริจาคไม่มีปัญหา ผมก็ทำเอ็นจีโอในเมืองครับ ผมกับคนเมืองก็รู้จักกัน สนิทกันไม่มีปัญหา แต่เอ็นจีโอที่มีปัญหาที่ท่านพูดถึง เป็นเอ็นจีโอที่เป็นฝ่ายตรงข้ามในการมองนโยบายในการพัฒนาเรื่องสิทธิมนุษยชน เรื่องการละเมิด เรื่องการฆ่าคน การอุ้มคน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเรื่องของการที่คนที่อยู่ในชนบท เขาถูกข่มเหงรังแก เรื่องของการจัดการทรัพยากร เรื่องของคนยากคนจน อย่างแม่ใยนี้เป็นต้นอย่างไรครับ เพราะฉะนั้นการที่เอ็นจีโอเข้าไปมีส่วนร่วมในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้นไม่ใช่เขาตั้งใจแต่เขามองเห็นว่าประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้กระทบ แล้วทำให้คนส่วนใหญ่ของประเทศนั้นกลายเป็นคนยากคนจน แล้วเป็นเรื่องของความขัดแย้งในเชิงนโยบาย เพราะฉะนั้นประเด็นอย่างนี้จึงไม่ใช่ประเด็นที่จะมาบอกว่ารับเงินต่างชาติ อย่างที่หลายท่านได้บอกเราว่าเงินต่างชาติรัฐบาลก็รับ สภานี้ก็รับ แต่ต้องไปมองว่าจุดประสงค์เขาต้องการต่อสู้ในเชิงนโยบาย แล้วการต่อสู้ในเชิงนโยบายถ้าเราพยายามมองเขาเป็นฝ่ายตรงข้ามและไม่พยายามที่จะมองว่าความคิดเห็นที่แตกต่างในเชิงนโยบายก็ดี ในเชิงของการพัฒนาก็ดี ในเชิงของการออกกฎหมายก็ดี ที่ขณะนี้กฎหมายรัฐธรรมนูญได้ให้โอกาสในการที่จะแสดงความคิดเห็น เพียงแต่ว่าประเด็นในเรื่องของอำนาจในทางสังคมอยู่ที่รัฐบาล เพราะฉะนั้นผมคิดว่าในฐานะของวุฒิสภา ผมเองไม่เห็นด้วยล่ะครับที่ท่านจะไปตรวจสอบเอ็นจีโอกับประชาชน แต่ถ้าเขาทุจริตทำผิดกฎหมาย ท่านบอกให้ตำรวจเขาสั่งการจับเข้าคุกไปเลยครับ อย่างแม่ใยอย่างนี้ครับ ตำรวจบอกว่าจะไปจับ ผมบอกไปจับเลย ท่านไปจับเขาทำผิด แม่ใยทำผิด แล้วผมจะไปประกันเอง คือผมยินดีแต่จะต้องให้กระบวนการทางยุติธรรมได้พิสูจน์ว่าสิ่งที่แม่ใยทำนั้น อาจจะผิดกฎหมายในแง่ของการทำลายบ้านเมือง แต่เป็นการรักษาความเป็นธรรมในเรื่องความไม่เป็นธรรมนั้นทำให้แกเดือดร้อนทำลายบ้าน ทำลายทรัพย์สิน ทำลายครอบครัวของแก นี่คือสิ่งที่สังคมต้องเรียนรู้จากกระบวนการยุติธรรม แต่เราอย่าไปบอกว่าคนที่ขัดแย้งในการสร้างเขื่อนก็ดีคนที่ขัดแย้งในเรื่องสิทธิมนุษยชนก็ดี เขาเป็นคนที่ฝ่ายตรงข้าม แล้วบอกว่าคนนี้คือศัตรูของชาติ ไม่อย่างนั้นไม่ได้ครับ คนจะฆ่ากันตายทั่วทั้งประเทศ ประการที่ ๓ ครับ

ประธานวุฒิสภา : ท่านหมอนิรันดร์รวบรัดนิดหนึ่ง คือ เกรงใจไม่อยากจะเตือนท่าน ผมก็อยากฟังท่านพูดอยู่แล้วนะครับ แต่ว่าเนื่องจากว่าใช้เวลามาก ก็กระชับนิดหนึ่งครับ

นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ (อุบลราชธานี) : ประการที่ ๓ นะครับ เรื่องเขื่อนปากมูล ผมอยากจะเรียนว่ารายงานเรื่องเขื่อนปากมูล การศึกษาวิจัยท่านดูจากหนังสือพิมพ์ไม่ได้ ก่อนหน้านี้ความเห็นต่าง ๆ ในหนังสือฉบับนี้ก็ตาม ผมอยากจะเรียนว่าท่านอ้างอาจารย์นันทวัฒน์ไม่มีปัญหา แต่ข้อมูลที่ท่านเอาจากหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์คือความเห็น หนังสือพิมพ์ไม่ใช่องค์ความรู้ แต่พอมาถึงเรื่องงานวิจัย เรื่องเขื่อนปากมูล ท่านทราบไหมครับว่างานวิจัยขณะเรื่องเขื่อนปากมูลนั้น มีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ที่เห็นด้วยก็กองเป็นตั้งสูงกว่าตัวผมอีก ที่ไม่เห็นด้วยก็มี- -

เพราะฉะนั้นท่านต้องศึกษา ๒ ด้าน และเอามาดูเปรียบเทียบกัน เอาล่าสุดก็คือว่าการศึกษา ม. อุบล ใช้เงินของรัฐบาล ๑๐ ล้านบาท ใช้เวลา ๑ ปี เขาศึกษาเป็นสหวิทยาการ ทั้งในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เรื่องพลังงาน แล้วเขาสรุปว่าเขื่อนนี้มีผลกระทบต่อสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจจริง ก่อนที่ไม่สร้างเขื่อนชาวบ้านมีรายได้ประมาณ ๒๐,๐๐๐ - ๓๐,๐๐๐ บาทต่อครัวเรือนต่อปี สร้างเขื่อนแล้วรายได้ลดมาเหลือประมาณแค่ ๗,๐๐๐ หรือ ๘,๐๐๐ บาทต่อครัวเรือนต่อปี ช่วงที่เปิดประตูเขื่อน ๑ ปี รายได้เพิ่มเข้ามาประมาณ ๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาทต่อครัวเรือนต่อปี นี่คือการศึกษาวิจัยของ ม. อุบล ในทรรศนะของเรื่องเศรษฐกิจ ในพลังงาน เขาศึกษาแล้วว่าพลังงานที่ใช้อยู่ของเขื่อนปากมูลที่ทำขึ้นนั้นแค่ประมาณไม่ถึง ๑ เปอร์เซ็นต์ของพลังงานทั่วทั้งประเทศ ๕ เปอร์เซ็นต์ของพลังงานที่อยู่ในอีสาน ในขณะที่นายกรัฐมนตรีบอกว่าพลังงานทั่วทั้งประเทศเหลือเฟือ เหลือประมาณ ๗,๐๐๐ - ๘,๐๐๐ เมกะวัตต์ เพราะฉะนั้นท่านกรรมาธิการครับ เวลาจะดูข้อมูลต่าง ๆ เรื่องเขื่อนปากมูลนี้เป็นสิ่งที่ผมคิดว่าท่านต้องศึกษามากกว่านี้ในงานวิจัยอีกมากมาย ถ้าท่านไม่มีผมจะขนมาให้ท่าน จะขนรถบรรทุกมาให้ท่านเลยครับ

ประการที่ ๒ เรื่องเขื่อนปากมูล ผมนะเบื่อเรื่องเขื่อนปากมูลมาก เพราะจริง ๆ การพูดถึงเรื่องเขื่อนต้องมองออกเป็น ๒ ฝ่าย คนเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ถ้าบอกว่าคนเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยคนจะฆ่ากัน แต่ทำไมไม่มองว่าเราจะจัดการเรื่องลุ่มน้ำมูลให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นได้อย่างไร ให้เกิดประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม ชุมชนตามแนวพระราชดำรัสของในหลวง ในเรื่องของเศรษฐกิจชุมชนพออยู่พอกินได้อย่างไร นี่คือสิ่งที่ผมอยากให้กรรมาธิการได้เข้าไปศึกษา ขณะนี้ผมทำงานเรื่องการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในเรื่องของการสร้างความสุขภาวะในชุมชน พยายามจะปรับในเรื่องทรัพยากรลุ่มน้ำให้เป็นประโยชน์ ในเรื่องเศรษฐกิจของเขา ภูมิปัญญาของเขา ท่านต้องการผมมาชี้แจงให้ท่านได้ เอาชาวบ้านมาคุยให้ท่านฟังก็ได้ว่า เรื่องเขื่อนปากมูลนั้น ต้องคุยกันเรื่องการพัฒนาลุ่มน้ำมากกว่าจะมาเถียงกันว่าจะเอาเขื่อนหรือไม่เอาเขื่อน ถ้าท่านพูดถึงคุณค่าของลุ่มน้ำท่านจะรู้ทันทีว่าลุ่มน้ำมูลระยะทางประมาณ ๓๐๐ - ๔๐๐ กิโลเมตร มีคุณค่าต่อเขื่อนอีกมากมายคณานับ

ประการสุดท้าย รายงานของกรรมาธิการนั้น ผมเห็นความมานะพยายามไปดูในพื้นที่ แต่ผมบอกอย่างเดียวครับว่า รายงานนี้ในสภาวะที่บ้านเมืองต้องการการมองที่หลากหลาย แล้วต้องการคนที่มีวุฒิภาวะในการที่จะประสานความหลากหลาย ผมรู้ในพื้นที่ผมรู้ว่ามีความหลากหลาย ความแตกแยกกัน แต่ทำอย่างไรกรรมาธิการถึงจะมีวุฒิภาวะที่สูงในการมองความหลากหลายเหล่านั้น แล้วทำให้เห็นอะไรที่เป็นหาทางออกร่วมกัน เป็นทางเลือกหลาย ๆ ส่วน ถ้าสังคมพยายามมองความขัดแย้งในขณะนี้ และพยายามที่จะหาโซลูชั่น (Solution) และการทางออกโดยการแบ่งเป็นฝักฝ่าย ฝ่ายที่เห็นด้วย ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย ฝ่ายที่เป็นศัตรูของชาติกับฝ่ายที่เป็นมิตรกับชาติ ไม่ใช่ในเรื่องปัญหาต่าง ๆ ที่ท่านศึกษา ปัญหาศึกษาต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเรื่องความแตกต่างในความคิด ในนโยบายระบบโครงสร้าง ไม่มีใครเป็นศัตรูกับใคร เป็นแต่คนดีทั้งนั้น แต่มองคนละแบบ เพราะฉะนั้นท่านหาวิธีการในการที่จะทำให้เกิดหาผลประโยชน์ร่วมกันได้ไหม ความสมานฉันท์ในการที่จะหาฉันทามติได้ไหม ไม่ทำให้สังคมที่ทำให้คนไทยนี้เป็นศัตรูต่อกัน ผมคิดว่าอยากให้กรรมาธิการมีทางออกมากกว่านั้นนะครับ สิ่งที่พี่อนันต์ได้พูด ผมเห็นด้วยนะครับ ท่านวัลลภได้พูดส่วนหนึ่งในการหาข้อเสนอ แต่ข้อเสนอตรงนั้นควรจะได้การตอกย้ำเป็นส่วนมากของรายงานนี้ ไม่ใช่เป็นส่วนน้อยแค่ประมาณไม่ถึง ๑๐ บรรทัดนะครับ การเสนอทางออกในการสร้างสรรค์นั้น ผมคิดว่าน่าจะเป็นสิ่งที่กรรมาธิการได้ช่วยกันพิจารณาและทบทวนอีกครั้งหนึ่ง เพราะฉะนั้นผมขอร้องเป็นครั้งสุดท้ายว่า ขอให้กรรมาธิการช่วยนำรายงานนี้ไปพิจารณาแล้วเพิ่มเติมในสิ่งที่ยังขาดอยู่ แล้วผมยินดีครับที่จะค้นในข้อมูลที่เป็นงานวิจัยที่มีหลักฐานที่ชัดเจน ข้อมูลในพื้นที่ตัวจริงมาให้กรรมาธิการดูเลยครับว่า สิ่งที่ท่านทำอยู่นั้นจริง ๆ ยังขาดบกพร่องอีกมากครับ ขอบคุณครับ

ประธานวุฒิสภา : เชิญท่านณรงค์ นุ่นทอง ครับ

นายณรงค์ นุ่นทอง (นครศรีธรรมราช) : ท่านประธานฯ ที่เคารพ กระผม ณรงค์ นุ่นทอง สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนครศรีธรรมราช ผมมีประเด็นสั้น ๆ เท่านั้นเองครับ คือเนื่องจากว่าคำขอของคณะกรรมาธิการบอกว่า หากวุฒิสภาให้ความเห็นชอบด้วยกับผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการวิสามัญแล้ว ขอได้โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาดำเนินการตามที่เห็นสมควรต่อไป ทั้งนี้เพื่อประโยชน์

ของประเทศชาติและประชาชนสืบไป กระผมเห็นว่ารายงานฉบับนี้ถึงแม้ว่าท่านกรรมาธิการจะใช้ความมานะพยายามเป็นอย่างมาก แต่ว่าข้ออ้างอิงในรายงาน ผมอ่านดูทั้งเล่มสีฟ้า ส่วนใหญ่ท่านอ้างมาจากหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์คนที่เป็นคอลัมนิสต์ (Columnist) คนเขียนบทความในหนังสือพิมพ์ เขาก็มีอัตราของตัวเอง ----------

- ๙๗/๑

ใครที่มีความเห็นอย่างไรก็เขียนไปอย่างนั้น คนที่ชอบเอ็นจีโอก็จะเขียนไปยกย่องชมเชยว่าดี คนที่ไม่ชอบก็จะเขียนว่าไม่ดี ผมไม่เห็นด้วยที่กรรมาธิการจะเอาบทความจากหนังสือพิมพ์หรือบทความที่คนเขียนเขียนลงในหนังสือพิมพ์แล้วเอามาอ้างเสมือนหนึ่งว่าเป็นหลักวิชาการ สิ่งที่จะอ้างอิงควรจะเป็นงานวิจัยของมหาวิทยาลัยหรือของใครก็ตามที่ได้ทำเป็นงานวิจัยออกมาว่าตรงนั้นดี ตรงนี้ไม่ดี ตรงนั้นควร ตรงนี้ไม่ควร แต่ผมไม่เห็นด้วย แล้วผมดูในบรรณานุกรมที่ท่านอ้างแล้วนะครับ ผมขออนุญาตท่านประธานฯ ไม่ออกชื่อใครทั้งสิ้น แต่ผมดูพวกขวาตกขอบทั้งนั้นที่ท่านอ้างมา เพราะฉะนั้นรายงานฉบับนี้มีปัญหา ท่านประธานฯ ก็ทราบว่าผมเป็นคนกลาง ๆ ไม่ค่อยว่าใคร แต่ผมไม่เห็นด้วยที่จะส่งรายงานฉบับนี้ไปให้รัฐบาลเพราะยังไม่มีความสมบูรณ์เพียงพอ ถ้าจะส่งไปให้รัฐบาลต้องศึกษามากกว่านี้ กรรมาธิการอาจจะขอเวลาเพิ่มเติมอีกสัก ๖ เดือน แล้วสิ่งที่จะเอามาอ้างอิง ผมขอย้ำอีกทีนะครับ ต้องเป็นงานวิจัยครับ อย่าเอาความคิดเห็นส่วนตัวของใครมาอ้างเป็นเสมือนหนึ่งผลงานวิชาการ บทความในหน้าหนังสือพิมพ์ไม่ว่าใครเขียนไม่ใช่ผลงานวิชาการ ผมขอย้ำตรงนี้ เพราะฉะนั้นจึงไม่เห็นด้วยที่จะให้ส่งรายงานฉบับนี้ไปให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามที่กรรมาธิการร้องขอ

ประธานวุฒิสภา : เป็น ๒ คน สุดท้ายคือ ท่านมาลีรัตน์กับท่านทองใบนะครับ แล้วจะได้ให้กรรมาธิการชี้แจงเป็น ๓ คน เท่านั้นนะครับจะได้ขอมติว่าเราจะเอาอย่างไร เชิญท่านมาลีรัตน์ แก้วก่า ครับ

นางมาลีรัตน์ แก้วก่า (สกลนคร) : ขอบพระคุณค่ะท่านประธานฯ ดิฉันมาลีรัตน์ แก้วก่า สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสกลนคร ดิฉันคิดว่าจะต้องเปลี่ยนชื่อเสียแล้วถึงจะได้พูดต้องขอบคุณค่ะ สุดท้ายไม่เป็นไร ดีนะคะอยู่ดี ๆ เราก็ได้มีรายงานวิจัยเป็นเล่มแรกของวุฒิสภานี้ที่เป็นงานวิจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลค่ะ ท่านประธานฯ ก็แปลกดีเหมือนกัน อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาทำอะไร ดิฉันเป็นคนหนึ่งที่โหวตไม่รับให้มีกรรมาธิการชุดนี้ เนื่องจากไม่เห็นว่าเป็นเรื่องที่ถูกต้องในการที่จะมาตรวจสอบ อย่างไรก็ดีค่ะท่านประธานฯ ก็ขอขอบคุณในความพยายามของคณะกรรมาธิการพยายามชี้ให้เห็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งดิฉันดูบทสรุปสำหรับผู้บริหารทั้งหลาย สรุปไปสรุปมา

ดิฉันดู อ่านไปอ่านมา ท่านประธานฯ คะ มีคำถามที่ไม่รู้ว่าจะบอกว่าคำถามหรือว่าเป็นข้อสังเกตก็ดีด้วยประการดังนี้

ประการที่ ๑ ดูเร็ว ๆ ดิฉันดูมาก่อนหน้านี้ด้วย คอลัมนิสต์ที่ท่านอ้างอิงต้องบอกอย่างนี้เลยนะคะ เช่นกันกับที่ท่านที่พูดจบไปเมื่อสักครู่นี้ คอลัมนิสต์ที่ท่านอ้างอิงวนกลับไปกลับมาอยู่ในเล่มนี้ชื่อเดียวกี่ที่ ต้องไปตรวจสอบดูว่าเป็นงานวิจัยที่ใช้ได้หรือไม่

ประการที่ ๒ คนเดียวนี้ล่ะค่ะ วนกลับไปกลับมาแล้วก็มีอีก ๒ คน เป็นคู่กันแล้วก็มีอื่น ๆ แซมอยู่นิดหน่อย

ประการที่ ๓ ดิฉันดูตาม ดิฉันเองจะว่าไปแล้วก็เป็นเอ็นจีโอนี้แหละ ท่านกรรมาธิการก็อาจจะรู้นะคะ ท่านบางคนก็เป็นสมาชิกอยู่ด้วย ชมรมสมาชิกรัฐสภาสตรีไทย ถ้าถือตามนิยามของท่านเป็น ดิฉันเป็นประธานอยู่ขณะนี้----------

ชมรมผู้นำสตรีท้องถิ่นจังหวัดสกลนครเป็นไหม เป็นนะคะ ดูตามมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญค่ะท่านประธานฯ การเกิดขึ้นขององค์การพัฒนาเอกชนนี้เกิดมาจากไหน มาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญระบุแจ่มชัดเลย บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม กลุ่มองค์กรต่าง ๆ และสุดท้ายวรรคท้ายของรัฐธรรมนูญมาตรานี้บอกไว้ว่า เพื่อป้องกันมิให้มีการผูกขาดตัดตอนในทางเศรษฐกิจด้วยซ้ำไป ไม่พูดถึงด้านสังคมอื่นด้วย เพราะฉะนั้น ดิฉันมีคำพูดของคุณหมอประเวศ วะสี ท่านระบุอย่างนี้ค่ะท่านประธานฯ การเกิดขึ้นขององค์การพัฒนาเอกชนเป็นอาการของประชาธิปไตย ถ้าประเทศเป็นเผด็จการมาก องค์การพัฒนาเอกชนก็ย่อมมีน้อย ถ้าประเทศเป็นประชาธิปไตยมาก องค์การพัฒนาเอกชนก็ย่อมมากตามไปด้วย ในสังคมที่ซับซ้อนอำนาจรัฐทำงานลำบาก ดิฉันจบบริหารรัฐกิจ จำได้ว่าตอนเรียนค่ะท่านประธานฯ จะมีวงกลมหลายวงมารวมกันทั้งทีโอ (TO) ทั้งเอ็นจีโอ ทั้งสารพัดทีโอ ๔ ภาคส่วนสำคัญจะต้องมาร่วมกันทำงานให้เป็นหนึ่งเพื่อนำไปสู่สังคมที่สงบสุขและยั่งยืน เพราะฉะนั้นประเด็นเหล่านี้ดิฉันจึงอยากจะเรียนอย่างนี้ในหน้า ๑๕ ข้อสังเกตเมื่อกี้ดิฉันพูดไปแล้วว่าท่านมีคอลัมนิสต์ฝั่งเดียว ในหน้า ๑๕ เรื่องของอาชีพหรือเรื่องของอาสาสมัครเอ็นจีโอ ดิฉันเรียนท่านประธานฯ ว่าเอ็นจีโอเป็นอาชีพนะคะ มีเงินเดือนค่ะ เท่าที่พอที่จะดำรงชีพได้โดยอิสระ ประเทศเยอรมนีเป็นประเทศหนึ่งที่ส่งเสริมให้มีเอ็นจีโออย่างกว้างขวาง และเอ็นจีโอเหล่านั้นในวันนี้แม้แต่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา แม้แต่สถาบันพระปกเกล้าหรือหน่วยงานรัฐบาลนี้รับเงินจากเอ็นจีโอต่างชาติทั้งนั้นในการสนับสนุนงานหลาย ๆ ด้านที่เขาสนับสนุน เพราะฉะนั้นย้ำตรงนี้เอาไว้ ฝากค่ะท่านประธานฯ สิ่งที่ดิฉันเองอยากจะพูดถึงแล้วมองไม่เห็นในรายงานฉบับนี้ก็คือเรื่องของไดเรกทอรี (Directory) หน้าเหลือง หน้าขาว หน้าอะไรก็แล้วแต่เขามีสมุดบันทึกของเอ็นจีโอต่าง ๆ ไว้เยอะแยะ เอ็นจีโอทำงานด้านเด็กมีที่อยู่ตรงไหน หากจะให้รายงานฉบับนี้เป็นประโยชน์สมกับเงินที่เราลงทุนไป สมกับเวลาที่ท่านกรรมาธิการทำไปนี้ต้องมีให้สมบูรณ์รอบด้านทั้งฝ่ายค้านและฝ่ายสนับสนุน สุดท้ายดิฉันจึงไม่เห็นด้วยที่จะรับรายงานฉบับนี้ เพราะไม่รอบด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งดิฉันคิดว่ารายงาน ๒ ฉบับนี้เป็นรายงานที่นอกเหนือจากการมอบหมายของวุฒิสภา วุฒิสภาไม่ได้มอบหมายให้ไปรายงานการศึกษา

วิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิด - ปิดประตูเขื่อนปากมูลนะคะ เราให้ทำเฉพาะอะไร อันนี้แหละค่ะท่านประธานฯ ขอบพระคุณค่ะ

ประธานวุฒิสภา : เชิญท่านทองใบ ทองเปาด์ ครับ ขอท่านไม่เกิน ๕ นาที สุดท้ายเชิญครับ

นายทองใบ ทองเปาด์ (มหาสารคาม) : ขอบพระคุณครับ ผมก็ไม่อยากจะพูดนานเหมือนกันแหละครับ เพราะว่าอยากกลับบ้านเต็มที่ แต่ว่าก็คงต้องพูดนิดหน่อย เพราะว่าในฐานะที่ทำงานด้าน ไม่เคยรับราชการเลยในชีวิต และก็ทำจะเรียกว่าเอ็นจีโอมาตลอดก็ได้ครับ ก่อนอื่นก็ต้องขอชมเชยก่อนว่าคณะกรรมาธิการชุดนี้ได้พยายามที่จะศึกษาเรื่องเอ็นจีโอนำมาให้เราได้เรียนรู้ แต่ว่ามีข้อสังเกตอยู่นิดเดียวว่าถ้าดูทั้งหมดแล้วนี่ท่านได้ศึกษาเอ็นจีโอจริง ๆ น้อยมาก แต่ท่านไปทุ่มเทอยู่กับเขื่อนปากมูล การปิดการเปิดบอกอยู่ตรงนั้นมากเสียเป็นส่วนใหญ่ ดังจะเห็นได้ว่าแม้แต่ในหนังสือเล่มสีฟ้านี้ก็เขื่อนปากมูลเยอะแล้วก็แผนกอีก ๒ ฉบับหนา ๆ นี้ก็เขื่อนปากมูลทั้งนั้น ส่วนเอ็นจีโอจริง ๆ นั้นซึ่งท่านน่าจะได้ศึกษามากกว่านี้ จะได้สมกับได้ศึกษา เช่น เอาตัวอย่างง่าย ๆ ผมขอเสนอท่านประธานกรรมาธิการ ในหนังสือที่วางในที่ประชุมเรานี้แหละ รายงานรายชื่อองค์การเอกชนนี้ของสภาเรานี้เองมีองค์กรเอกชนที่เกี่ยวกับเด็ก ๑๐๙ องค์กรในหนังสือนี้นะครับ มีที่อยู่เสร็จสรรพ ใครเป็นกรรมการมีหมด ของเกี่ยวกับสตรี ๒๕ องค์กร เกี่ยวกับคนชรา ๒๔ องค์กร เกี่ยวกับคนพิการหรือทุพพลภาพ ๔๕ องค์กร ถ้าท่านศึกษาจากตรงนี้มาบ้างก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง อันนี้อยู่ในลิ้นชักเรานี้แหละ ไม่ได้อยู่ที่อื่น แต่ว่าถ้าท่านอยากได้มากกว่านี้ก็ได้ผมมีองค์กรที่ไม่ใช่รัฐบาล เล่มหนาปึกเลยครับ พิมพ์แจกจ่ายได้ศึกษามา ผมก็ไม่อยากจะบอกว่าผมเกี่ยวข้องกับเอ็นจีโอมาตลอด แม้แต่รายชื่อที่ท่านมาอ้างอยู่นี้บางทีก็ลูกความผมเองเคยให้คำปรึกษาในการต่อสู้คดีมาตลอด อันนี้ประการแรกนะครับ

ประการที่ ๒ ก็คือว่า อย่างที่หลายท่านว่ามาแล้ว ความเห็นที่ท่านมารวบรวมอยู่ในเล่มสีฟ้านี้เป็นความเห็นของฝ่ายที่มีอคติต่อเอ็นจีโอทั้งสิ้น และก็ไม่ได้ลงมาอยู่กับเอ็นจีโอจริง ๆ หรอกครับ อย่างหมอนิรันดร์ว่า อย่างผมผมอยู่กับพวกนี้มาตลอดผมรู้ดีเพราะฉะนั้นอันนี้อันหนึ่งนะครับ ก็ได้ทำให้ส่วนหนึ่งของคุณค่าของแรงงานของท่านนี้เสียไปคือ คล้าย ๆ กับเอียงไป ฝ่ายที่เป็นกลางหรือฝ่ายที่จะอยู่ตรงกันข้ามอย่างนี้ไม่มี มีแต่ฝ่ายที่มีอคติ รายชื่อนี้ถ้าจะเอ่ยชื่อนะครับ ผมชี้ได้ทุกคน ว่าความจริงแล้วไม่ได้มองเอ็นจีโอในแง่ดีมาเลยนะครับ นั่นประการต่อมานะครับ

ประการต่อมาอีก ก็คือว่า เอ็นจีโอต่างประเทศที่มาดำเนินงานในเมืองไทยนี้ เอ็นจีโอต่างประเทศที่เข้ามาดำเนินงานในไทยมีเป็นจำนวนมากนะครับ อย่างที่เมื่อสักครู่นี้ท่านมาลีรัตน์ก็พูดถึง ฝ่ายรัฐบาลเราก็รับจากเอ็นจีโอมามาก เอ็นจีโอในเยอรมันก็ดี ในแคนาดาก็ดี ในฮอนแลนด์ ในอเมริกา หรือในอังกฤษนะครับ เหล่านี้ได้มีคุณูปการอย่างยิ่งในการพัฒนา ให้การช่วยเหลือเรา แล้วก็องค์กรเอ็นจีโอที่กล่าวนะครับ ถ้าจะดูให้ดี ๆ แล้วไม่ใช่มีต่อคนนะครับ แม้แต่ต่อสัตว์ ที่ต่อต้านการทารุณสัตว์ องค์กรเอ็นจีโอที่ทำการเรื่องมูลนิธิช้างต่าง ๆ เหล่านี้นะครับ ก็มีเป็นคุณประโยชน์นะครับอันนั้น เพื่อไม่ให้ท่านประธานฯ ลำบากใจเกินไปนะครับ ก็อยากจะขอพูดในตอนสุดท้าย ก็คือว่าในข้อเสนอแนะนะครับ ผมเห็นด้วยในตอนต้น แต่อันที่ ๒ นะครับ ขอให้ท่านประธานฯ เอาออกเสียเถอะนะครับ เพราะว่าการที่จะเสนอให้ออกกฎหมายมาคุ้ม จำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนนั้น ไม่ใช่สิ่งที่วุฒิสภาพึงทำ สิ่งที่เราควรทำก็คือว่า เราต้องส่งเสริมการพิทักษ์ไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญ ส่งเสริมสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เท่ากับส่งเสริมวัฒนธรรมไปนะครับ แล้วก็อย่างที่ท่านมาลีรัตน์ว่าไว้นะครับ การชุมนุมนั้นเป็นการที่ประชาชนเขาใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้ การชุมนุมโดยสงบ โดยเปิดเผยและโดยปราศจากอาวุธ แสดงสิ่งที่เขาต้องการออกมา ซึ่งการชุมนุมดังกล่าวนี้ก็เป็นไปทั่วโลก ในอเมริกาก็ทำ หน้าองค์กรสหประชาชาติเขาก็ทำ แล้วการทำที่เขาไม่ได้กีดขวาง ถ้าหากว่าจะดูดุร้ายนะครับ ในไต้หวัน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ทะเลาะกันทุกครั้ง ได้เลือดทุกครั้ง แต่ของเรานี้ชุมนุมอย่างสงบ อย่างเปิดเผย เพราะฉะนั้นผมคิดว่าก็ไม่ควรจะมองเอ็นจีโอในแง่ร้ายไปทั้งนั้น เพราะผมก็เหมือนกับท่านที่กล่าวมาแล้ว ผมไม่เห็นด้วยถ้าจะนำเอาอันนี้นะครับ

ถ้ามีการแก้ไขเสนอต่อรัฐบาล เพราะรัฐบาลจะอ้างได้ว่าวุฒิสมาชิกให้ออกกฎหมายจำกัดเสรีภาพของประชาชน ผมก็เห็นด้วยตรงนั้นครับ ขอบพระคุณครับท่านประธานฯ ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เชิญท่านประธานคณะกรรมาธิการชี้แจงตอบคำถาม เชิญครับ

พลเอก วิชา ศิริธรรม (ประธานคณะกรรมาธิการ) : เรียนท่านประธานฯ ท่านสมาชิกฯ ที่เคารพรักทุกท่าน ผมแก้ข้อกล่าวหาท่านการุณที่ว่าผมสับสน ผมคงพูดสั้นไปทำให้ท่านการุณสับสน ผมกระโดดร่มดิ่งพสุธาเก็บหาเงินในฐานะมูลนิธิการศึกษามิตรภาพ มูลนิธินี้ถือเป็นองค์กรเอกชนนะครับ ผมนั่งฟังท่านอภิปรายหลาย ๆ ท่าน ด้วยความเคารพแล้วก็ตั้งใจฟัง แต่มีบางเรื่อง บางอย่างที่ว่าเราทำนอกเหนือหน้าที่นะครับ ว่าทำไมถึงไปศึกษาเขื่อนปากมูล เพราะเขื่อนปากมูลนี้คนที่ประท้วงนี้คงไม่ใช่รัฐบาล ถือว่าเป็นคนนอกรัฐบาล แล้วก็คือ ทั้งประชาชนที่เดือดร้อนแล้วก็ผู้ที่อยากให้มีการประท้วง ผมอยากจะให้ข้อมูลสั้น ๆ เพื่อเป็นประโยชน์กับท่านสมาชิกฯ ----------

- ๑๐๐/๑

ว. ๒๑ (ส. ทั่วไป)

ธีรวรรณ ๑๐๐/๑

แม่น้ำมูลมีแหล่งต้นกำเนิดที่เทือกเขาสันกำแพงบริเวณป่าเขาใหญ่เรานี้นะครับ นครราชสีมา แล้วไหลลงสู่ลำตะคอง ไหลต่อไปทางตะวันออกผ่านจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ แล้วไหลลงสู่แม่น้ำโขงที่อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี มีความยาวประมาณ ๑,๐๐๐ กิโลเมตร เป็นแม่น้ำสายใหญ่สายสำคัญที่มีน้ำเป็นอันดับ ๒ ของประเทศไทย รองลงมาจากเจ้าพระยา เนื่องจากแม่น้ำมูลได้รับน้ำจากสาขาหลายแห่ง เช่น ลำโดมใหญ่ ลำโดมน้อยแม่น้ำชีและก็อีกหลายสาย มีพื้นที่ลุ่มน้ำมากถึง ๑๑๗,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร คิดเป็น ๒๓ เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ประเทศไทย การที่มีการประท้วงถึง ๑๓ ปี ก่อให้เกิดมีปัญหาอะไรตามมามากมายเรื่องของชุมชน เรื่องของความสามัคคี เรื่องต่าง ๆ นะครับ คนอีสานที่ว่าอพยพทิ้งถิ่นมากที่สุดก็เพราะว่าขาดน้ำ ผมได้ฟังท่านหมอนิรันดร์ด้วยความเคารพนะครับ จริง ๆ แล้วผมฟังทุกฝ่าย มหาวิทยาลัยอุบลฯ ก็ว่าไปอย่างหนึ่งเรื่องเขื่อน ตั้งกรรมการก็มีคนเอาชื่อมาให้ผมดูแล้วว่าผลสรุปต้องต่อต้านเขื่อนแน่มหาวิทยาลัยขอนแก่นก็ว่าตรงข้ามกับมหาวิทยาลัยอุบลฯ กรมแรงงานขุองกระทรวงวิทยาศาสตร์เดิมก็พูดตรงข้ามอีก เพราะฉะนั้นเราศึกษาทุกด้าน แต่ก็ขอบคุณท่านสมาชิกฯ ที่ว่าเราไม่ได้เอาผลของการวิจัยของสถาบันที่น่าเชื่อถือเอามาใส่ให้ครบถ้วนหนักไปทางของสื่อมวลชนนะครับ อันนี้ผมจะรับไป อย่างไรก็ตามในสุดท้ายนี้ข้อเสนอของกรรมาธิการนั้น ผมอยากจะอ่านให้ฟังนะครับว่า

ประการแรก ข้อบังคับฯ ข้อ ๕๑ ของเรานะครับ ว่ากรรมาธิการเมื่อศึกษาวิจัยเสร็จแล้วต้องเสนอสภา ถ้าสภาเห็นด้วยต้องเสนอรัฐบาลเพื่อเอาไปใช้ประโยชน์

ประการที่ ๒ ที่เราเสนอไม่ได้เป็นการจำกัดสิทธิหรือลิดรอนเสรีภาพอะไรทั้งสิ้น ผมจะอ่านในข้อเสนอโดยย่อ ซึ่งรัฐบาลไม่อาจสนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ ได้ เช่น ด้านงบประมาณ ข้อมูลข่าวสาร บุคลากร การประสานงาน ขณะเดียวกันก็ไม่สามารถควบคุมองค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่พึงประสงค์ โดยเฉพาะองค์กรที่เป็นเครือข่ายขององค์กรพัฒนาเอกชนในต่างประเทศนะครับ จริง ๆ แล้วทุกองค์กรต้องมีกฎ ต้องมีระเบียบ แม้กระทั่งวุฒิสภาเราก็มีจริยธรรม ทหาร ครู แพทย์ต้องมีทั้งนั้น ไม่ใช่ว่าทุกคนทำอะไรได้ตามใจชอบ สิ่งที่ดีรัฐบาลน่าจะเข้ามาสนับสนุนตามข้อเสนอแนะในด้านงบประมาณก็ดี ข้อมูลข่าวสารก็ดี บุคลากรก็ดี นั่นเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์ แต่สิ่งที่ถ้าทำ

อะไรแล้วเสียหายต่อส่วนรวมกับประเทศชาติรัฐบาลก็ต้องดูแลเพราะเป็นประเทศของเรา ผมได้รับรายงานของผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลฯ เขียนมาถึงว่าการบริหารจังหวัดอุบลราชธานีนั้นลำบากมากเหมือนเป็นประเทศราชมีฝรั่งมังค่าเข้ามาขุยงส่งเสริมอยู่ตลอดเวลาครับ อย่างไรก็ตามคณะกรรมาธิการขอยืนยันว่าพวกเราชื่นชมกับเอ็นจีโอที่ทำประโยชน์ให้ชาติบ้านเมืองตลอดเวลาแล้วผมยืนยันทุกครั้งว่าใน ๘๐ เปอร์เซ็นต์หรือกว่าที่มีเอ็นจีโอในประเทศไทย ผมชื่นชมในผลงานและอุดมการณ์ ส่วนที่ผมไม่เห็นด้วยก็เอ็นจีโอที่สร้างความเดือดร้อน สร้างความแตกแยกทำให้ประเทศไทยเสียโอกาสหลาย ๆ อย่าง ขอบคุณมากครับ

ประธานวุฒิสภา : ท่านสมาชิกฯ ครับ ผมว่าพวกเราได้อภิปรายกันครอบคลุมหมดแล้วนะครับ แล้วกรรมาธิการก็จะตอบให้ท่านได้เข้าใจประเด็นที่สงสัยหรืออาจจะไม่ตรงข้อคิดเห็นของท่านบ้าง แต่ด้วยความเคารพว่าท่านสมาชิกฯ ต้องใช้ดุลพินิจในการที่จะรับรายงานนี้หรือไม่ ตรงนั้นเป็นดุลพินิจของท่าน เพราะถือว่าวันนี้นั้นอภิปรายนี่ทุกคนที่มีข้อติดใจผมก็ให้อภิปรายหมด เพราะถือว่าเป็นรายงานที่สำคัญนะครับ ต่อไปผมจะถามมติที่ประชุม

นายพนัส ทัศนียานนท์ (ตาก) : ท่านประธานฯ ครับ ขอนิดเดียวครับ

ประธานวุฒิสภา : ปิดอภิปรายแล้วท่านพนัสครับ

นายพนัส ทัศนียานนท์ (ตาก) : ผมมีข้อเสนอแนะท่านกรรมาธิการนิดเดียวเท่านั้นเองครับ คือเกี่ยวที่ท่านอนันต์ชี้แจงไว้นะครับ

ประธานวุฒิสภา : ฟังท่าน ๑ นาที เป็นข้อเสนอแนะ เดี๋ยวผมจะปิดอภิปรายแล้วครับ

นายพนัส ทัศนียานนท์ (ตาก) : ไม่เกิน ๑ นาที ครับ ขอบพระคุณท่านประธานฯ ครับ คือในหน้า ๒๒ ที่ท่านว่า ท่านคัดลอกมาจากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์นี้นะครับ อยู่ที่หน้า ๒๑ ที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิดวงประทีป ผมเห็นเครื่องหมายคำพูดเปิดอยู่ที่หน้า ๒๑ ในวรรคสาม สก.ยอ. แต่เครื่องหมายคำพูดปิดไม่มีนะครับ เพราะฉะนั้นถ้าอย่างไรก็เติมเครื่องหมายคำพูดปิดลงไป แล้วนอกจากนั้นเพื่อความชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งในรายงานนี้น่าจะมีเป็นบันทึก ฟุตโน้ต (Footnote) ว่าทางกรรมาธิการแท้ที่จริงทางกรรมาธิการเห็นว่า มูลนิธิดวงประทีปเข้าข่ายประเภทไหนกันแน่ พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์นะครับในความเห็นกรรมาธิการ จะได้ชัดเจนไป ขอบพระคุณครับ

ประธานวุฒิสภา : ครับ ขอบคุณครับท่านพนัส แล้วก็ประเด็นที่เสนอแนะคงพอแล้วท่านณรงค์ ขอมติเลยครับ ก่อนลงมติมีข้อเสนอ เชิญท่านณรงค์ นุ่นทอง ครับ

นายณรงค์ นุ่นทอง (นครศรีธรรมราช) : ท่านประธานฯ ที่เคารพ ผม ณรงค์ นุ่นทอง สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนครศรีธรรมราช ขออภัยท่านประธานฯ และเพื่อนสมาชิกฯ ขอเวลาอีกสักครึ่งนาที ในข้อเสนอแนะหน้า ๕๒ นี้นะครับ เดี๋ยวก่อนจะพูดเรื่องนี้ท่านประธานฯ ผมเข้าใจว่ากรรมาธิการเมื่อฟังท่านสมาชิกฯ อภิปรายแล้ว ถ้าผมเป็น

กรรมาธิการผมจะขอรับเรื่องนี้ไปศึกษาเพิ่มเติม แล้วค่อยรายงานกลับเข้ามาใหม่ ทีนี้เมื่อท่านประธานฯ จะลงมติ ผมก็ต้องลงในรายละเอียดเล็กน้อย เมื่อสักครู่นี้ผมไม่ลงรายละเอียดเพื่อไม่ให้เสียเวลา รายละเอียดของผมก็คือว่า ในหน้า ๕๒ และหน้า ๕๓ นั้น ท่านเขียนว่าเป็นข้อเสนอแนะ ท่านประธานฯ เปิดดูนะครับ แต่ปรากฏว่าท่านไปเอาความเห็นของใครต่อใครที่จะพูดเรื่ององค์กรพัฒนาเอกชน เช่น ท่านสุรเกียรติ์ เสถียรไทย ท่านปานปรีย์ ทีมเศรษฐกิจพรรคชาติไทย นายมั่นอะไรนี้ ทีมเศรษฐกิจพรรคถิ่นไทย นายสมยศ แซ่มซ้อย ใครต่อใครนี้ ท่านไปเอาความเห็นของคนเหล่านั้น หน้านี้ต้องอยู่ที่อื่นครับ ถ้าท่านจะเอาความเห็นมาก็ไม่เป็นไร ผมไม่ว่า แต่เอามาเป็นข้อเสนอแนะของกรรมาธิการแล้วก็ไปพูดไปเอาความเห็นคนอื่นมาใส่แทน ไม่ได้ครับ การเขียนรายงานอย่างนี้ไม่ได้ ผมก็เพียงเท่านั้นแหละครับ จึงอยากให้กรรมาธิการได้โปรดพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง เพราะท่านฟังการอภิปรายของสมาชิกฯ ท่านก็ทราบแล้วว่าเขาจะลงมติว่าอย่างไร ผมเห็นว่างานของท่านมีประโยชน์ ถ้าเอากลับไปศึกษาเพิ่มเติม แล้วรายงานกลับเข้ามาใหม่นี่จะดีกว่าที่จะให้ตกเสียวันนี้ ก็โปรดพิจารณาเองครับ

ประธานวุฒิสภา : ครับ ขอบคุณครับ ผมได้ถามท่านประธานคณะกรรมาธิการแล้ว ท่านประธานคณะกรรมาธิการว่า ได้มาถึงขั้นนี้แล้วก็ขอความเห็นเลย ก็ได้โน้ตขึ้นมาแล้ว เอาตามให้ที่ประชุมของเราวินิจฉัยนะครับ คงไปตัดสินใจแทนท่านทั้งหลายไม่ได้ ผมก็ไม่สามารถตัดสินแทนได้ ต่อไปขอมติเลยนะครับ ถ้าท่านสมาชิกฯ ท่านใดเห็นชอบว่าจะส่งรายงานฉบับนี้ไปยังคณะรัฐมนตรีหรือกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินงานต่อไปนะครับกด เห็นด้วย ถ้าท่านสมาชิกฯ ท่านใดไม่เห็นชอบกับรายงานนี้กด ไม่เห็นด้วย เชิญท่านสมาชิกฯ ลงคะแนนครับ ถ้าเห็นชอบกับรายงานนะครับของคณะกรรมาธิการที่ศึกษามากด เห็นด้วย ถ้าไม่เห็นชอบด้วย กด ไม่เห็นด้วย เชิญท่านสมาชิกฯ ลงคะแนนครับ

(มีสมาชิกฯ เห็นด้วย ๓๖ คะแนน ไม่เห็นด้วย ๓๑ คะแนน)

ประธานวุฒิสภา : เสียงเห็นด้วยให้ส่งไป ๓๖ ไม่เห็นด้วย ๓๑ งดออกเสียง ๔ นะครับ เชิญท่านณรงค์ นุ่นทอง ครับ

นายณรงค์ นุ่นทอง (นครศรีธรรมราช) : ท่านประธานฯ ที่เคารพ ผม ณรงค์ นุ่นทอง เนื่องจากคะแนนที่ลงมติต่างกันไม่เกิน ๑๐ คะแนน ผมขอเสนอให้ลงคะแนนใหม่ โดยการใช้กดเหมือนเดิมครับ

ประธานวุฒิสภา : มีผู้ขอเสนอนับคะแนนใหม่ตามข้อบังคับฯ ขอผู้รับรองครับ

(มีสมาชิกฯ ยกมือขึ้นรับรอง)

ประธานวุฒิสภา : ถูกต้องนะครับ นับคะแนนใหม่ได้นะครับ ผมจะขอให้มีการนับคะแนนใหม่นะครับ ถ้าท่านสมาชิกฯ ท่านใดเห็นสมควรส่งรายงานคณะกรรมาธิการไปกด เห็นด้วย ถ้าท่านสมาชิกฯ ท่านใดไม่เห็นสมควร เชิญท่านการุณ

นายการุณ ใสงาม (บุรีรัมย์) : ท่านประธานฯ ครับ ผม การุณครับ ผมขอเสนอให้ใช้ข้อบังคับฯ เลยครับ ตอนนี้รอบ ๒ แล้วก็ขานชื่อเลยครับ

ประธานวุฒิสภา : คงไม่ต้องหรอกท่านการุณครับ ขอไว้เถอะ งานนี้เป็นงานคณะกรรมาธิการเสนอรายงานนะครับ

นายการุณ ใสงาม (บุรีรัมย์) : ท่านประธานฯ ขอนะครับ ท่านประธานฯ ขอผมก็ให้ เวลาผมขอประธานฯ ประธานฯ ให้ผมด้วยนะ

ประธานวุฒิสภา : ผมว่าท่านการุณน่ารักวันนี้ ใช้ได้ครับ ท่านอดุลย์ วันไชยธนวงศ์ ครับ

นายอดุลย์ วันไชยธนวงศ์ (แม่ฮ่องสอน) : ท่านประธานฯ ครับ ผมคิดว่าจะไปลงคะแนนเป็นวันพรุ่งนี้เช้าดีไหมครับท่านประธานฯ ครับ พอดีเมื่อกี้ทุกคนเห็นแล้วครับท่านประธานฯ ทุกคนเห็นในกระดานแล้วเมื่อกี้นี้ ผมคิดว่าจะเป็นการดีไหมครับที่จะไปลงคะแนนพรุ่งนี้เช้า เลื่อนไปครับท่านประธานฯ

ประธานวุฒิสภา : เดี๋ยวผมวินิจฉัยก่อนครับ คงไม่ต้อง เพราะว่าองค์ประชุมของเราครบอยู่ เพราะเราไม่ได้มีปัญหาเรื่ององค์ประชุมนะครับ ท่านสมาชิกฯ

ที่ไม่ได้ลงคะแนนก็อาจจะอยู่ในห้องประชุมนี้แหละ หรืออาจจะอยู่ข้างนอก ผมขอไปตามขั้นตอนนะครับ ขอลงคะแนนใหม่ตามที่ผู้เสนอนะครับ ท่านแก้วสรรมีประเด็นไหนครับ

นายแก้วสรร อติโพธิ (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธานฯ ครับ คือผมนับดูเสียงไม่ตรงกับตัวเลขนะครับ ยกมือนี่ครับแล้วนับ ชัด ตรงกว่าเยอะครับ เอาตรงนั้นดีกว่าครับ แฟร์ ๆ ขอบคุณครับ

ประธานวุฒิสภา : คือข้อบังคับฯ วิธีนับคะแนนใหม่ทำได้ทั้ง ๒ วิธีนะครับ เดี๋ยวดูข้อบังคับฯ นิดหนึ่งนะครับ คือถ้าใช้วิธีกด ผมว่าก็แฟร์ดีเหมือนกัน ถ้าจะให้ผมเคร่งครัดข้อบังคับฯ เป๊ะเลย ผมขอใช้ข้อบังคับฯ ข้อ ๖๕ (๒) จะได้ไม่ต้องเถียงกันอีกนะครับ ข้อ ๖๕ (๒) ถ้าท่านสมาชิกฯ ท่านใดเห็นด้วย ให้เขียน แล้วก็ชูบัตรสีฟ้า ถ้าท่านสมาชิกฯ ท่านใดไม่เห็นด้วย เขียน แล้วก็ใช้บัตรสีแดง ชัดเจนนะครับ มีท่านใดที่ไม่ชัดเจนที่จะให้ลงคะแนนอีกไหมครับ ตอนนี้ให้ท่านเขียนเสียก่อน เขียนชื่อของท่านตามข้อบังคับฯ ถ้างดออกเสียง สีขาวนะครับ เดี๋ยวไม่ครบอีก ท่านพร้อมหรือยังครับ พร้อมแล้วนะครับ ท่านสมาชิกฯ ท่านใดเห็นด้วยกับรายงานของคณะกรรมาธิการเดี๋ยวนะครับ ข้างบนครับรอเดี๋ยวครับ กรรมาธิการที่อยู่ข้างบนอย่าลืมลงคะแนนให้ตัวเองจะลงอย่างไรก็ลงนะครับ เดี๋ยวขอเวลาเจ้าหน้าที่แจกบัตรนิดหนึ่ง เพราะว่าบางโต๊ะอาจจะไม่มีบัตรนะครับ

(เจ้าหน้าที่ได้นำบัตรออกเสียงลงคะแนนแจกให้แก่สมาชิกฯ ในที่ประชุมโดยทั่วกัน)

ประธานวุฒิสภา : ท่านเขียนชื่อด้วยนะครับ ตัวอย่างอีกครั้งหนึ่ง สีน้ำเงินนี้คือ เห็นด้วย สีแดง ไม่เห็นด้วยนะครับ สีขาว คือกรณีที่ท่านงดออกเสียง ท่านไม่อยากจะลงมติข้างใดข้างหนึ่งนะครับ สีขาวนะครับ มีท่านสมาชิกฯ สงสัยไหมครับ ถ้าไม่มีนะครับ

นายการุณ ใสงาม (บุรีรัมย์) : มติเรื่อง ท่านประธานฯ ครับ เขียนย่อ ๆ ได้ไหมครับเอ็นจีโอ

ประธานวุฒิสภา : ท่านสมาชิกฯ ท่านใดเห็นตามกรรมาธิการโปรดยกบัตรสีน้ำเงินขึ้น เห็นด้วยครับ ให้เจ้าหน้าที่ไปเก็บก่อนครับ ท่านใดที่ไม่เห็นด้วยชูบัตรสีแดงครับ เชิญเจ้าหน้าที่ไปเก็บครับ ท่านใดงดออกเสียงชูบัตรสีขาวครับ เชิญเจ้าหน้าที่ไปเก็บบัตรคะแนนนะครับ

(เจ้าหน้าที่ได้รับบัตรลงคะแนนจากสมาชิกฯ แล้วนำมาทำการตรวจนับ)

ประธานวุฒิสภา : มีไหมครับท่านใดที่ยังไม่ได้ลงมติโดยวิธีที่ ๒ คือใช้บัตร ขอเวลาเจ้าหน้าที่นับคะแนนนิดหนึ่งครับ ระหว่างที่รอนับคะแนน ผมขอให้สำนักงานเลขาธิการเป็นคนนับคะแนน ขออนุมัติที่ประชุมนะครับ ท่านเสรี สุวรรณภานนท์ วาระอื่น ๆ เชิญครับ ประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภาครับ ขอไปวาระอื่น ๆ ก่อนครับ เดี๋ยวคะแนนผมประกาศทีหลังครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (กรุงเทพมหานคร) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพครับ ผม เสรี สุวรรณภานนท์ ในฐานะประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา คงมีเรื่องขอเลือกกรรมาธิการซ่อม ๒ คณะ คณะแรกเป็นเรื่องของกรรมาธิการพิจารณากฎหมายแก้ไขพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งสภาได้ตั้งกรรมาธิการไปแล้วแต่ยังไม่ได้ตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ของกรรมาธิการ ก็เนื่องจากท่านอาจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ได้ขอถอนตัวออกจากกรรมาธิการชุดนี้ในสัดส่วนของคณะกรรมาธิการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ คณะกรรมาธิการดังกล่าวจึงขอเสนอตั้งนายแพทย์นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ เป็นกรรมาธิการแทน ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกฯ ยกมือขึ้นรับรอง)

ประธานวุฒิสภา : ผู้รับรองถูกต้องนะครับ มีท่านสมาชิกฯ เห็นเป็นอย่างอื่นไหมครับ

(ไม่มีสมาชิกฯ มีความเห็นเป็นอย่างอื่น)

ประธานวุฒิสภา : ไม่มีนะครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (กรุงเทพมหานคร) : อีกคณะหนึ่งเป็นกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา ด้วยท่านอาจารย์ชงค์ วงษ์ขันธ์ ได้ขอลาออกจากการเป็นกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภาในสัดส่วนของกรรมาธิการกิจการสตรี เยาวชน

และผู้สูงอายุ กรรมาธิการดังกล่าวได้เสนอชื่อท่านอาจารย์วัลลภ ตังคณานุรักษ์ เป็นกรรมาธิการแทน ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกฯ ยกมือขึ้นรับรอง)

ประธานวุฒิสภา : ครับ ผู้รับรองถูกต้องครับ ขอบพระคุณครับ มีท่านผู้ใดเห็นเป็นอย่างอื่นไหมครับ

(ไม่มีสมาชิกฯ มีความเห็นเป็นอย่างอื่น)

ประธานวุฒิสภา : ไม่มีนะครับ ก็ถือว่าท่านวัลลภเข้าไปแทนท่านอาจารย์ชงค์นะครับ ต้องขอบคุณคณะกรรมาธิการชุดที่ศึกษาเรื่ององค์กรพัฒนาฯ แล้วก็ขอบคุณท่านสมาชิกฯ ที่ได้แสดงเหตุแสดงผลทั้ง ๒ ฝ่ายนะครับ คือความจริงก็น่าเห็นใจกรรมาธิการนะครับศึกษามาปีเศษ ๆ ท่านก็ได้รายงานในส่วนของท่านแล้ว แต่พวกเราก็ได้แสดงเหตุแสดงผลในการที่เสนอแนะ ผมว่าวันนี้บรรยากาศดีนะครับ ท่านการุณก็รับฟังเหตุผลวันนี้นะครับ

นายการุณ ใสงาม (บุรีรัมย์) : ผมเป็นคนฟังเหตุผล ผมเป็นคนมีเหตุผลตั้งนานแล้ว ประธานฯ รู้หรือเปล่า

ประธานวุฒิสภา : ผมชมท่านว่าท่านมีเหตุผลครับ วันนี้ชมครับ เชิญนั่งครับ

นายการุณ ใสงาม (บุรีรัมย์) : วันอื่นก็เหมือนกันครับ

(เจ้าหน้าที่ได้ทำการตรวจนับคะแนนเสร็จแล้วเสนอผลต่อประธานวุฒิสภา)

ประธานวุฒิสภา : ประกาศคะแนนที่ลงมติสักครู่นะครับ สีน้ำเงินเห็นด้วย ๗๒ สีแดงไม่เห็นด้วย ๒๔ เสียง สีขาว งดออกเสียง ๔ เสียงนะครับ ก็ถือว่าที่ประชุมเห็นด้วยให้ส่งรายงานไปนะครับ

วันนี้หมดระเบียบวาระแล้ว ขอขอบคุณท่านสมาชิกฯ ทุกท่านครับ ขอปิดประชุมครับ

เลิกประชุมเวลา ๑๘.๑๐ นาฬิกา

ผู้จดรายงานการประชุม

ภาวนา	ภักฉัตรทัน	อัชยา	สมมิตร
กัญญณัท	พูนทรัพย์	อารีวรรณ	นพรัตน์สมบูรณ์
วิมล	แจ้งอัตถะ	สรยุทธ	ปลื้มถนอม
ขวัญเมือง	เย็นสบาย	จิตติมา	แก้วงาม
กาหลง	เทียนทอง	อัจฉรียา	เอี่ยมโอษฐ์
ศุภลักษณ์	โอภาสพินิจ	อรนิตย์	ฤทธิมัต
สมบูรณ์	ขำกระแสร์	สุพิชญ์ลักษณ์	หาญพิทักษ์สุข
ธีรวรรณ	นราพงศ์	รุจิรา	ดีบุก
ภัชนี	คงสมจิตต์		

กลุ่มงานชวเลข ๑
สำนักรายงานการประชุมและชวเลข

วุฒิสภา (สมัยสามัญทั่วไป) ครั้งที่ ๒๑

คณะกรรมาธิการตรวจรายงานการประชุมและติดตามมติของวุฒิสภา

ลำดับที่	รายชื่อคณะกรรมาธิการ		ลายมือชื่อ
๑.	นายมารุต โรจนาปิยาวงศ์	ประธานคณะกรรมาธิการ	
๒.	นายสราวุธ นิยมทรัพย์	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ	
๓.	นางจิตรา อยู่ประเสริฐ	รองประธาน คนที่หนึ่ง	
๔.	พลโท ปัญญา อยู่ประเสริฐ	รองประธาน คนที่สอง	
๕.	นายสมัย ฮมแสน	รองประธาน คนที่สาม	
๖.	นายถวิล จันทร์ประสงค์	รองประธาน คนที่สี่	
๗.	นายโกเมศ ฑีฆธนานนท์	โฆษกคณะกรรมาธิการ	
๘.	พลตำรวจเอก สมชาย ไชยเวช	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ	
๙.	ร้อยตรี อนุกูล สุภาไชยกิจ	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ	
๑๐.	พลเอก บัณฑิตย์ มลายอริศูนย์	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ	
๑๑.	นายเพิ่มพูน ทองศรี	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ	
๑๒.	นายนภินทร ศรีสรรพางค์		
๑๓.	นายพิชิต ชัยวิรัตนะ		
๑๔.	นายพิเชฐ พัฒนโชติ		
๑๕.	นายอมร นิลเปรม		

ตรวจแล้ว วันที่ ๔ เดือน มิ.ย. พ.ศ. ๖๗

สภารับรองในคราวประชุม
ครั้งที่ ๒ (สมัยสามัญทั่วไป)
วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๘

ประธานวุฒิสภา

วุฒิสภา (สมัยสามัญทั่วไป) ครั้งที่ ๒๑

คณะกรรมาธิการตรวจรายงานการประชุมและติดตามมติของวุฒิสภา

ลำดับที่	รายชื่อคณะกรรมาธิการ		ลายมือชื่อ
๑.	นายมารุต โรจนาปิยาวงศ์	ประธานคณะกรรมาธิการ	
๒.	นายสราวุธ นิยมทรัพย์	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ	
๓.	นางจิตรา อยู่ประเสริฐ	รองประธาน คนที่หนึ่ง	
๔.	พลโท ปัญญา อยู่ประเสริฐ	รองประธาน คนที่สอง	
๕.	นายสมัย ฮมแสน	รองประธาน คนที่สาม	
๖.	นายถวิล จันทร์ประสงค์	รองประธาน คนที่สี่	
๗.	นายโกเมศ ฑีฆธนานนท์	โฆษกคณะกรรมาธิการ	
๘.	พลตำรวจเอก สมชาย ไชยเวช	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ	
๙.	ร้อยตรี อนุกูล สุภาไชยกิจ	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ	
๑๐.	พลเอก บัณฑิตย์ มลายอริศูนย์	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ	
๑๑.	นายเพิ่มพูน ทองศรี	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ	
๑๒.	นายนภินทร ศรีสรรพางค์		
๑๓.	นายพิชิต ชัยวิรัตนะ		
๑๔.	นายพิเชฐ พัฒนโชติ		
๑๕.	นายอมร นิลเปรม		

ตรวจแล้ว วันที่ ๔ เดือน มิ.ย. พ.ศ. ๖๗

สภารับรองในคราวประชุม

ครั้งที่.....

วันที่.....

.....

ประธานวุฒิสภา